AKUS RO NA PALATUNG TANGINANG ANI IESU KARISTO

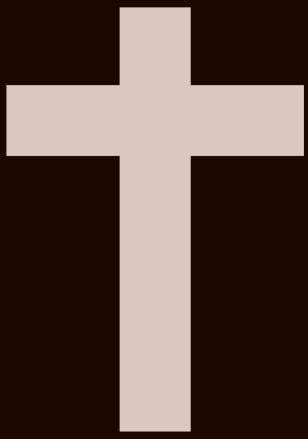

Genesis, Ruth, Jonah, and The New Testament in the Tungag Language of Papua New Guinea

AKUS RO NA PALATUNG TANGINANG ANI IESU KARISTO
Genesis, Ruth, Jonah, and The New Testament in the Tungag Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Tungag long Niugini

Copyright © 1998, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tungag

Dialect: Tungag

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021
5b87685b-ebca-5005-aee7-e66d05146339

Contents

FRT 1
TUTAPONGAI 2
RUT 71
Iona 75
MATAIO 78
MARKO 128
LUKAS 159
IOANES 211
APOSEL 249
ROME 297
1 KORINTO 319
2 KORINTO 341
GALATIA 355
EPESO 363
PILIPO 370
KOLOSAI 376
1 TESALONIKE 382
2 TESALONIKE 387
1 TIMOTEO 390
2 TIMOTEO 397
TITO 402
PILEMON 405
EBERAIO 407
IAKOVO 423
1 PETERO 429
2 PETERO 435
1 IOANES 439
2 IOANES 445
3 IOANES 446
IUDAS 447
ASANGAI 449
Read the New Testament 473

Akus Ro
na Palatung Tanginang Ani Iesu Karisto

Genesis, Ruth, Jonah, and the New Testament in the Tungag language of Papua New Guinea

Sampela hap Buk Baibel long tokples Tungag long Niugini

Akus Ro na Palatung Tanginang Ani Iesu Karisto
Genesis, Ruth, Jonah, and the New Testament in the Tungag language of Papua New Guinea
[lcm]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1998, 2011, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication, 2011 by The Bible Society of Papua New Guinea

Sa kapo ago nei buk

Tutapongai

Asisinong

1 Aino luai God kata asinong na mete kuku na kuli rina. 2 Katapo kovek
luai ta bil e kuli rina. Keve bil aongos kitapo kovek i pukun. Vong lava
katapo pakut a keve bil aongos. Malanganto i God katapo ngoi angpok palau
e kuli laman.
3 Au na God kala antok, “Malangas, ku tu aserei.” Na kala malangas.
4 Na God kala arai ta malangas vola roron na kala posong angtaliungai ani
malangas pelek a vong. 5 Na God kala atuk a malangas ang ta tenei ias, na
kala atuk a vong ang ta tenei vong. Au, vong kala serei le na kala tenei vauk
pok. Asukang na ainoai i taun kala pasal suai.
6-7 Au na God kala antok, “Laman, ku tapagal ane si pongua na palpal.
Mang palpal ane pangkul na mang palpal ane kevkev. Nei liuan i ngono
palpal ke, ka atogon ta pangau si pagal ani ngono laman ke.” Au na kala
asukang. 8 Na God kala atuk a pangau ang ta kuku. Au, vong kala serei le
na kala tenei vauk pok. Asukang na vapongua i taun kala pasal suai.
9 Au, na God kala antok, “Laman ang e kevkev i mete kuku, ku ago kuvul
si sikei a oring na numai kuli roe, ku tu aserei.” Na kala asukang. 10 Na God
kala atuk a laman po ago kuvul ang ta nei laman, na kala atuk a ring kolo
ang ta kuli roe. God kala arai ania ta vola roron. 11 Na God kala antok, “Kuli
roe, ku apolokai ani mamain ta sukal atogon katui na mamain ta ei atogon
uai na katui neiria ani mi uai asereai ani manik imi akorong ta matan uai.”
Na kala asukang. 12 Ri sukal angpetpetekai na ri ei angpetpetekai kila polok
kuli vunep. Kita uai asereai akorong ani kari keve mamain ta uai. Keve
katui iria kita apolokai akorong pok ani keve tukulai iria. Na God kala arai
ania ta vola roron. 13 Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang
na vapotol i taun kala pasal suai.
14 Na God kala antok, “Keve malangas, mi tu aserei e mete kuku ani mi
akalit ta angpetpetekai i tenei ias ve tenei vong. Keve malangas ke kapa
ki akanangai ani angpetpetekai i keve taun na keve ulen na keve matas.
15 Ani keve malangas ke e metekuku ki mang amalangasai ani kuli rina
aongos.” Na kala asukang. 16 God kata asinong a pongua na malangas lava.
Ri makarap ve ulen. Makarap vo tavirimok ang, ani nia ka saupai ani tenei
ias, na ulen ani ka saupai ani tenei vong. Kata asinong kapa ri kalto. 17 God
kata asinong a keve malangas ang asi mang ani kuli rina. 18 Ani ki saupai
ani tenei ias na tenei vong, na ki pagal akipai ani malangas na vong. Na
God kala arai ania ta vola roron. 19 Au, vong kala serei le na kala tenei vauk
pok. Asukang na vapuat i taun kala pasal suai.
20 Na God kala antok, “Nei laman, mi duk ta mamain ta manmanik to.
Na ri mani, mi ngoi angpok neite kuku e pangkul i kuli roe. 21 Asukang
na God kala asinong ri ie lava kuvul ve mamain ta manmanik aongos kipo
to na kipo duk na kipo sang angpok nei laman val si kari keve laulauan
angpetpetekai. Na ani ri mani vap po ngoi korong ang, asukang palau val
kari keve laulauan angpetpetekai. Na God kala arai ania ta vola roron.
22 God kala poso atauia iria ta mengen asukang ke, “Mi apitus na mi serei
aduk si kami tataot ani nei laman ka duk tatami. Ri mani, mi kun apolokai
pok animi ani mi duk si kuli rina ke.” 23 Au, vong kala serei le na kala tenei
vauk pok. Asukang na vapalpalima i taun kala pasal suai.

24 Na God kala antok, “Ri manmanik anglok i kuli roe, mi serei aduk
e kuli rina, na mi apitus asereai pok animi si kami keve kuvkuvulan
angpetpetekai. Ri vongo asi aiveven, ri manmanik palis e kuli roe na ri
kei i nei uten, mi apitus angkokoai singimi pok. Na kala asukang. 25 God
kata asinong a ri kei, ri vongo asi aiveven e rina na ri manmanik po palis
e kuli roe. Kata asereai aniria ani ki apolokai pok aniria akorong. Na God
kala arai ta vola roron.
26 Na God kala antok, “Tara asinong a ri vap si lilinau na kankanuai ira.
Tara alis iria ta kitmat si saupai aongos ani mamain ta ien i nei laman na
mamain ta mani i nei pangau ke. Ki saupai kapa ani mamain ta vongo
ipo aiveven na ani kuli rina aongos ke na ki saupai kapa ani mamain ta
manmanik ipo palis na pasal anglok kuli rina. 27 Asukang vanang na God
kata asinong ri vap si kankanuai ina akorong pok. Io, si kankanuai ina pok
God kata asinong ri vap. Kata asinong ri vap ani ki tauan na aina. 28 Na God
kala poso atauia iria ta mengen asukang ke, “Mi apolokai pok animi. Kami
inatus ki aduk na kuli rina ke na ki saupai ania. Mi saupai aongos ani ri ien
nei laman na ri mani nei pangau na ani ri manmanik aongos kipo ago kuli
roe.
29 Na God kala antok, “Nalapo alis vang imi ta ri sukal aongos i kuli rina
vopo atogon katui kuvul ve ri ei aongos vopo uai ang. Kilapo kakami ani
mi angan singiria. 30 Na ani ri mani i nei pangau na ri manmanik aongos
po to kuli vunep, riria kapa ki angan pan na uai i mamain ta ei na uriuri
aongos.” Na kala asukang. 31 God kala arai ani keve bil aongos i kana la
asinong ang, na vola roron luai. Au, vong kala serei le na kala tenei vauk
pok. Asukang na valimalesikei i taun kala pasal suai.

2

1 Au na God kala akamusai ani asisinong e metekuku na kuli rina
tavirimok asip ke. 2 Kata akamusai aongos ani kana keve avibisan i
asisinong si valimalesikei i taun. Au na si valimalengua i taun kala ausai
pelek kana abis. 3 Kata poso atauia na taun ang na kala vil agogoai ania.
Kata abis ia asukang using si taun ang akorong kata ausai pelek kana
avibisan aongos i asisinong.

God Kata Asinong Ri Vap

4 Kana na akuskus i sa kata serei si taun ang na God kata asinong na mete
kuku na kuli rina. Si taun ang a God, nang nia na IAVE, kata asinong a kuli
rina na mete kuku, 5 katapo kovek i mangsikei a bil i suk polok le kuli vunep,
using IAVE parik katapa alis langit lak kuli rina na katapo kovek lak i igenen
si itoitonai ani nei roe. 6 Sikei laman katapo uli uv alak le nei roe na kapo
vil a vuluk a roe aongos ang pulakai. 7 Na IAVE kala kap roe le kuli vunep
na kala pitopito na igenen tatana. Le na kala kui alak kana malu i to ane si
isuna i igenen ang na kala serei a igenen atogon to.
8 Aino le, IAVE katala sukal a mangsikei a matang e Eden, si palpal ang
a makarap kapo sanglak singina. Na eiang vanang kala asinong a igenen i
kana la pitopito ang. 9 E nei matang ang IAVE kala asereai ani mamain ta
ei anglok pulakai aongos. Na kipo keve ei talupus roron luai angkokoai si
angan. E nei liuan ina i nei matang ang kala asereai ani pongua na ei. Ei i
to, na ei i malangas ani rikek na roron. 10 Katapo atogon a mangsikei a sung
katapo saling le Eden na katapo alis laman ani matang ang. Si mang palpal
i Eden, sung ang kanlapo tapagal ane si puat a ngakan i laman. 11-12 Ainoai
i sung, kana asan ta Pison. Laman ke kapo saling pulakai nei palpal Avila
aongos. Na palpal rina ang kapo duk ta gol roron luai. Eiang kapa kapo

atogon rul sain ro na iat roron lik ke onikis. 13 Vapongua i sung, kana asan
ta Gion, na kapo saling pulakai nei palpal Kus aongos. 14 Na vapotol i sung
kana asan ta Tigiris na kapo saling e ngising i palpal Asur, si palpal ipo
sanglak ta makarap. Au na vapuat i sung kana asan ta Euperetes. 15 Au,
IAVE kanla asinong a igenen ang e nei matang e Eden ani kan itoitonai ania
na ka aiveven ia. 16 Na kala pini ia asukang ke, "Kupo kalakala luai si angan
si uai i keve ei aongos i nei matang ke, 17 sikei napo tubat ua ta ku ago ta
angan si ei i malangas ani roron na rikek suke. Napo tubat luai anim, using
man ku angan singina, matmat ka kinkos ua."

18 Na God IAVE kala antok ta, "Pua, parik kapa ro ani tauan ke ka ago
papalik. Kapo ro ani naka asinong ta mang anu val nia ani ka papakangai
ania. 19 Aino le, IAVE kata pitopito na mamain ta manmanik na ri mani ta
roe. Na kala luk iria ane si igenen ang ani kame poso asan aniria. IAVE
katapo ago na kapo longong ta saka asan an tauan ke katapo atuk a siksikei
i keve manmanik na mani ang tataria, nang nia katalapo kari asan luai.
20 Asukang vanang a tauan ke kata atuk a ri manmanik aongos ipo aiveven
na i nei uten na ri mani aongos i nei pangau na kuli roe ta kari keve
asan. Sikei katapo kovek i sikei ka ago kuvul ve nia asukang val ta kana
papakangai. 21 Asukang na IAVE kala arodot ia ani ka rot mat. Taun kalapo
rot, IAVE kala luk suai ani sikei a vuk tuan i vagvag ina na kala pakut pok
a makas ang ta sin. 22 Au na ka luk a tuan ang na kala pitopito asereai
ani aina tatana. Kala songo le na aina ang na kanla atatung ia si kana
tauan. 23 Si vuk taun ang kala arai ani kana aina na kala antok ta, "Pua,
kana vang a mangsikei ig akorong! Tuan ina, le si tuan ig. Sin i pukunina,
le si sin i pukunig. Io, naka atuk vang kana asan ta aina, using kata serei le
si tauan." 24 Au si oring ke vanang, tauan ka papalek a tamana ve rinana
na kan ago kuvul ve kana aina na kilong sikei palau. 25 Si taun ang a ngono
angkisnganan ke kilongtapo pukun varas aongos na parik katapa atogon
bil si vil amamaila anirilong.

3

Longogel

1 Nei liuan i keve manmanik aongos i nei uten ang IAVE katala asinong
iria, kene katapo nas alava luai aniria. Mangsikei a taun, kene kata tapasuk
na kamela antok a aina ang asukang ke, "Ai, iuang! Au si kapo tutuman
nang ta God kata tubat akorong imilong asi ago ta angan si mamain ta
ei aongos nei matang ke?" 2-3 Aina ang kala antok ta, "Ai, parik nang.
Namemlongpo kalakala si angan si ri ei aongos i nei matang ke. Sikei si ei
ang e nei liuan i nei matang ke akorong, God vanang kata tubat imemlong
asi ago ta angan an singina. Kata atatai imemlong ta man namemlong
angan vo sigil si ei ang, nganlak namemlong mamat." 4 Na kene kala antok
ta, "A pua! Kovek luai. Parik nang milongpa angkoai si mat. 5 Kupo nas, God
kata mengen asukang nang using kapo malangas ta man milongla angan
si ei ang, milongla atogon a nas lava. Milong la serei asukang palau val
nia, God akorong. Milongla nas vang a ro na rikek." 6 Au, aina ke kala
longong na kala arai ta Uai ina i ei ke kapo ararai aro na kapo roron asi
angan, na man nganing kala angan singina, kala atogon a malangas roron
luai. Asukang na kanla ngumut a mang matan uai ina na kala angan iria.
Kisngana kapa katapo tung eiang. Au na aina ang kala alis ia na kala kun
angan kapa. 7 Na kilongla lomlomon tapalas na kilongla arai kinle ta kilong
tapo varas. Asukang na kilong la kikit pan i ei na kilongla susukai ania asi

karilong pakut anirilong. 8 Au kalapo livus aliu tenei ngelik na kilongla
longong a God IAVE sipo pasal pulakai e nei matang ang. Na kilongla sip
sian mumun ania nei liuan i ri ei i nei matang ang. 9 Sikei IAVE kala songo
na tauan ang ta, “Au, nei numai kana evoi?” 10 Na tauan ang kala antok,
“Nata longong ua sipo pasal pulakai na nala mumun anim. Natapo leng
nang using nalapo varas.” 11 “Iau? Au si kata antok ua ta kupo pukun
varas? Sa nang, kutala angan si ei ang nata tubat imilong singina ingko?”
12 Na tauan ang kala antok ta, “Nang a aina ke kuta atatung ia singig, ninia
vanang kata luk le na mang matan uai si ei ang na kanla alis iau, na nala
kun angan.” 13 Au na God IAVE kala antok a aina ang ta, “Ku antok tapai
anig. Sa akorong kupo abis ia asukang ke?” Na aina kala polpol ta, “Nang
a kene ang, kata kun kapau anig na nala angan.” 14 Asukang na God IAVE
kala antok a kene ang ta, “Le si sa kutala abis ia, kam vilvil akui ka asukang
ke: numai papalik, ri vap ki alele na ki mirik anim, nei liuan i mamain
ta manmanik. Tutapongai le kana ku palis ta vingam na ku kon mutep
i kuli roe ani keve taun aongos tung si ku mat. 15 Na amatung a neikien
nei liuan imilong ve aina suke na milong uli angmamaralai angpokpokai
animilong. Keve matan tivum ki angmamaralai ve keve matan tivuna i aina
suke. Taun kapo tulbonai anim ka komeng a patum, na numai ku kalat a
pung i kakina.” 16 Au IAVE kala mengen a aina asukang ke, “Kam vilvil akui
ka sang asukang ke. Taun kupo sungsungukan na kalapo sinong kam taun
asi ingus, ku nasai ani kui lava. Na ku atogon a vubuk ani kam tauan, na
ninia ka uli sausaupai anim.” 17 Na kala tutalang a tauan na kala posong ta,
“Numai vanang, kutala longolongai ani kalingana i kam aina, na kula kun
angan si ei i kag tubat ang anim, na kuta longogel iau. Asukang vanang na
kuli roe ke kala rikek tukulai ina singim. Na ka uli asukang tung si ku mat.
Ka meng ua na kui i abis si keve taun asi kam sabonai ani pok singina. 18 Ka
duk ta uriuri na ei ve angus rodotan, na ku sili pulakai nei uten lava si gule
ta kam pok asi angan. 19 Ku kun gese alava vang taun a nei roe asi apolokai
ta kam pok akorong. Ku abis alava tung si kuan mat na ku papok ane nei
roe. Lomon akit ia ta kuta serei nang le si roe, na numai nang kupo roe.
Au na using kapo asukang, taun ku mat kuan papok ane si ring ang kuta
serei le singina.” 20 Na tauan ang kala atuk a kisngana ta Eva. Using ninia
vanang nganlak ka rinaria i ri vap aongos. 21 Na God IAVE kala luk a kulit
i manmanik na kala kavat na ri Adam ve Eva tatana.
22 Na kala antok ta, “Igenen ke kalapo serei val tara. Kalapo nas vang a
roron ve rikek. Asukang na ka ago ta angan an si ei i to ang vei nganing kala
to asikei luai.” 23 Asukang na God IAVE kala asok suai ania le nei matang ang
ani kan abis matang akorong ania si roe ang nang kata serei singina. 24 Au
kala kirikai suai ani igenen ang na kala atung a Kerubim e mete takaman
i Matang i Eden si palpal ipo sanglak ta makarap. Na kala atung kapa na
mangsikei a samele lava ipo visvis. Samele ang katapo ripag na kapo timis
angtaliungai val ureurek i kut na kapo tavulit angpok asi tubat ani selen
alak ane si ei i to.

4

Kain ve Abel

1 Au, Adam kala ago ve kisngana na kala sungsungukan. Kala ingus a
sikei a nat na kala lomlomonai ta, “Si papakangai si IAVE natala asereai ani
nat.” Si oring ang vanang na kala atuk a nat ang ta Kain. 2 Au, emung kala
anguan vinga pok an na kala ingus kana vapongua i nat na kala atuk ia ta
Abel. Abel kala serei a igenen katakai i aiveven vongo na Kain kata serei

a igenen katakai i suksukal. 3 Au si mangsikei a taun Kain kamela serei
ta mang keve uai i matang na kamela sula serei si IAVE tatana. 4 Au, Abel
kamela kun serei ve kana keve vuk sin vulvuluk i kana keve ainoai i natnat
i sipsip, na kala sula serei si IAVE tatana. IAVE kala arai velai maramarak
ani alilis ang si Abel sikei kala arai misagai ani anu ang si Kain. 5 Asukang
na Kain kala vinga manas luai na nona kala songag ta marala. 6 Taun a IAVE
kan arai ania sipo marala asukang ke le na kala sui ia ta, “Au si kupo marala
asukang nang marai sa? Marai sa luai na nom kapo asukang? 7 Sa, parik
kupa nas ta man ku abis aro nala maramarak anim? Ku aiveven, using man
ku abis a sa parik kapa roron, rikek nganlak kame sinong teremai anim e
mete kam takaman asi kana kong akit anim. Ku atokngai alava asi kam
dual suai ani kitmat ina i rikek ke. 8 Au, mangsikei a taun Kain kala antok
a tasina asukang ke, “Me na tarung an ulit tapai nei uten.” Taun kilong
anlapo ago nei uten Kain ka tutalang palau na tasina na kala vis punuk ia.
9 Na emung ina IAVE kala sui a Kain ta, “Au Kain, nei a tasim ta Abel evoi?”
Na kala antok ta, “Parik napa nas nang. Au si, natame nat nang asi me uli
aiveven tasig?” 10 Na IAVE kala antok ta, “Marai sa kuta abis a lau rikek ke?
Ku longong! Rangai i tasim kana kapo tang taun iau le kuli roe. 11 Asukang
vang na kana naka poso arikek ua na nala kirikai suai anim pelek a roe ke
kana kata apanga na nguruna si inum ani rangai ina i tasim, nang kata puka
si kungam. Kula siang nei mamaiten asukang ke: 12 Taun ang ku abis a nei
roe, ka kovek luai ta bil ka polok. Kula igenen asi pasal angpok palau ani
kuli rina ke na ku kovek ta ring akorong si ago atuk.” 13 Au, Kain kala antok
a IAVE ta, “Loi, vilvil akui ang nang kupo alis iau tatana kapo tavirimok
luai anig si paus. 14 Pua napo mamakus using kana kulapo lu suai anig le
si oring ke, na nala tav ago vang e ngerem. Io, kapo rikek luai using nala
uli pa angpok pulakai na nala kovek ta ring asi kag ago atuk. Nala asukang
luai vang ta igenen ago angvolai kovek i ring akorong si ago. Pua na man
nganing a sikei kala tul bonai anig kala raung korong luai anig.” 15 Na IAVE
kala antok ia, “Parik. Parik kapa angkoai si ka asukang. Man ta sikei kala
raung korong a Kain, nganlak a vilvil akui ang ninia ka paus ia ka amatan
limalengua asoliu ani kakam ta vilvil akui.” Au na IAVE kala amatung a
mangsikei a akanangai si Kain ani man a sikei kala angruduai pulakai ve
nia ki tav angkoai si raung korong ania.

16 Asukang vanang na Kain kala papelek suai ani matana i God na kanla
ago e palpal Nod si mang pulis i Eden si ring ipo sanglak ta makarap. 17 Au
Kain kala ago ve kana aina na kala atogon sungsungukan na kala ingus a
sikei a nat. Na Kain kala atuk ia ta Enok. Si taun ang Kain katapo abis a
mangsikei a rina na kala kun atuk ania using kana nat ta Enok. 18 Enok
kata asereai ani Irad. Na Irad kata asereai ani Meuiael. Na Meuiael kata
asereai ani Metusael na Metusael kata asereai ani Lamek.

19 Au Lamek kala osongon kana pongua na aina. Kana ainoai i aina kana
asan ta Ada, na vapongua kana asan ta Sila. 20 Na Ada kala ingus a Iabel. Au
Iabel vanang kapo tamaria i mamain ta vap ipo pasal angpok si keve rina
pulakai sipo aiveven vongo. 21 Na tasina i Iabel ta Iubal. Au Iubal vanang
kapo tamaria i mamain ta vap ipo tiring na kuikui. 22 Na kana nat a Sila ta
Tubal-Kain. Ninia na katakai i abis ta keve aen anglok. Kata abis asereai ani
mamain ta bil ipo tangai. Na tauna i Tubal-Kain ta Nama. 23 Na Lamek kala
antok a ngono kisngana ta, “Kag ngono aina, ri Ada ve Sila, milong longong
aro kag mengen. Natala raung a mang igenen tanginang using katala vil
akui iau. 24 Man ta sikei kala raung korong a Kain io, limalengua na igenen

nganlak ki kun mat. Sikei man ta mang anu kala vil akui iau, 77 na igenen ki kun mat using iau."

25 Na Adam kala anguan ago an ve kana aina na kala ingus kana mang nat na kala lomlomonai ta, "Nat ke kapo sasakolai i Abel voiang a Kain kata raung ia." Si vuk oring ang vanang na kala atuk a nat ang ta Set. 26 Na Set kata atogon nat kapa na kala atuk ia ta Enos.

Si vuk pangau ke vang ri vap kila tutapong nanauai ani asan IAVE e ring malangas.

5

Matan Inatus si Adam

1 Kana na akuskus kita kalang ia i kana matan inatus na Adam. Si taun ang na God kata asinong na ri vap, kata pitopito iria usiusing kakana ta kankanuai akorong pok. 2 Kata pitopito iria ani ki tauan na ki aina. Na nia si taun ang akorong kala poso atautauia iria na kala posong iria ta ri vap. 3 Na Adam kala 130 na matas na kala asereai ani mang sikei a nat kana asan ta Set. Nat ke katapo asukang luai val tamana. 4 Emung ina Adam kala to pok le na mang 800 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 5 Aongos Adam kata to na 930 na matas le na kala mat. 6 Na Set kala 105 na matas na kala atogon kakana ta kun nat kana asan ta Enos. 7 Au le na kala to na mang 807 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 8 Aongos Set kata to na 912 na matas le na kala mat. 9 Na Enos kala 90 na matas na kala atogon kakana ta kun nat, Kenan. 10 Emung ina Enos kala to pok le na mang 815 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 11 Aongos Enos kata to na 905 na matas le na kala mat. 12 Na Kenan kala 70 na matas na kala atogon kana kun nat, Malalel. 13 Emung ina kala to pok le na mang 840 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 14 Aongos Kenan kata to na 910 na matas le na kala mat. 15 Na Malalel kala 65 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat Iared. 16 Emung ina kala to pok le na mang 830 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 17 Aongos Malalel kata to na 895 na matas le na kala mat. 18 Na Iared kala 162 na matas na kala asereai ani Enok. 19 Emung ina Iared kala to pok le na mang 800 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 20 Aongos Iared kata to na 962 na matas le na kala mat. 21 Na Enok kala 65 na matas na kala kun atogon kakana ta kun nat, Metusela. 22 Na emung ina Enok kala to i pasal ve God ani mang 300 na matas pok le. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 23 Aongos Enok kata to na 365 na matas. 24 Au, na using Enok kata to aro i usiusing ani God, God kata songo suai ania na kala kovek palau. 25 Na Metusela kala 187 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat, Lamek. 26 Emung ina kala to pok le na mang 782 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. 27 Aongos Metusela kata to na 969 na matas le na kala mat. 28 Au na Lamek kala 187 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat. 29 Na kala atuk ia ta Noa kuli mengen ke kata posong ia singina ta, "Nat ke ka kopo aus ira pelek a kui lava ke tarapo duai ia si kara keve avibisan e kuli rina ke, nang a God kata poso arikek ia." 30 Emung i Noa, Lamek kala to pok le na mang 595 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na

mang matan inatus nat kavulik. 31 Aongos Lamek kata to na 777 na matas
le na kala mat. 32 Au na Noa kala 500 na matas na kala asereai ani potol a
nat ke, Sem, Am na Iapet.

6

Nole Lava

1 Si pangau ke tataot na polpolokan i ri vap kalapo laba e kuli rina, na
kilapo apitus asereai ani ri kavulik miang. 2 Na kana inatus nat a God kila
arai ta ri kavulik i ri vap kipo ararai miminaungan na kila osongon iria
angkokoai si kakaria ta keve pipilak akorong. 3 Na IAVE kala arai ani bil
ke na kala mengen asukang ke, “Pato ig ka ago ta sinong asikei an si ri vap
using kipo pukun palau na kipo angkoai si mat. Kari matas si to ka tung
palau si 120 na matas. 4 Matan vap ke ri Nepilim kitapo ago e kuli rina si
taun ang na ane mung lik kapa ina. Kita polok serei si taun ang kana inatus
nat a God kita ago kuvul ve ri kavulik i asereai ta ri vap i kuli rina na kila
atogon inatus singiria. Matan inatus ke kita polok alak na kila atogon asan
na akus lava si taun ang. Kitapo vap madot luai. 5 IAVE kala arai ta ri vap
si taun ke kita lapo dual luai ta using ani lau rikek. Lomlomonai iria kata
lapo lomon papalik akorong na keve laulauan rikek ani keve taun aongos.
6 Na IAVE kala mamakus luai ta katala asinong ri vap e kuli rina. Na kui
kala rongos a pakangat ina. 7 Asukang vang na kala antok ta, “Naka mus
suai luai ani vap ke natala asinong iria pelek na kuli rina ke. Na saka keve
manmanik an, na riria kapa kipo palis ta vingaria kuli vunep, aongos si
raung suai. Ri mani i nei pangau kapa asi daung. Napo mamakus ta natala
asinong na keve bil ke e kuli rina.” 8 Sikei Noa papalik katapo auruk na
IAVE.

9 Kana na akuskus i kana matan vap na Noa. Noa katapo mang sikei a
igenen roron luai na katapo uli atutuman nei liuan i vap ang katapo ago ve
ria si taun ang. Katapo uli auai ve God. 10 Noa katapo atogon kana potol
a nat tauan. Karitol volo asan ta ri Sem, Am na Iapet. 11 Kuli rina aongos
katapo duk ta lau rikek na katapo visuk luai e matana i God. 12 God kala
arai ani kuli rina na kala arai ta kapo visuk na vap ina kapa, kari to kata
lapo asukang. 13 Au na kala antok a Noa ta, “Nalapo lomlomonai kana ta na
akamusai ani ri vap using kuli rina ke kalapo duk ta lau visuk le singiria.
14 Ku tapasuk na ku abis a mangsikei a perengan anim. Abis ia ta ei ke,
Saipres. Ku abis ta keve rum e neina na ku vulit ia ta kolta e neina na
komo kapa. 15 Kana vang na selen ku using ia si abis ani perengan ang.
Vungavunga ina ka 150 na nganga, manamanang ina ka 25 na nganga na
lakat ina ka 15 na nganga alak. 16 E kuluna i lu ang ku abis ta vuk matakoto
lik na ka inongos i sikei a nganga alak le si kuluna i lu ang. E ngising i
perengan ang ku abis kapa ta mang matakoto. Nia si perengan ang ku abis
ta keve ring asi pasal. Ta anu e pangkul luai, mang anu e liuan na mang
anu e kevkev. 17 Naka alis a mangsikei a nole lava nang e kuli rina ke na
ka bungum aongos na ri mamain ta bil atogon to e neite kuku. Saka keve
bil an kipo atogon na malu i to singiria, riria aongos asi bungum. Keve bil
aongos e kuli rina ke ki mamat. 18 Sikei nau nala abis na mang ainainakai
ve numai. Numai na kisngam na kam volo nat na volo kisngaritol aongos
asi palak nei perengan ke. 19 Ane nei perengan ang kapa ku luk alak ta
tataot pongua i keve manmanik aongos. Aina na tauan iria. Riria vanang
ku aiveven ato iria ve numai. 20 Ka atogon pongua i ri mamain ta mani,
manmanik na riria kipo palis kuli roe. Ku ato aongos vanang iria. 21 Na

ku luk aiton kapa na ri mamain ta pok anim na ani keve manmanik ang. Asinong aro na pok ang asi aiveven.” 22 Keve atatai aongos suke si God, Noa kata longong ia na ka using ia.

7

1 Au na IAVE kala antok a Noa asukang ke, “Nei liuan i vap ke kupo ago ve ria si taun ke, numai kupo korong luai. Asukang na numai ve kam inatus aongos mi palak e nei perengan ke. 2 Ku songo ve numai na limalengua na angkisnganan i keve siksikei a manmanik daus aongos. Na i keve manmanik ipo tav angan ku songo palau a sikei a angkisnganan. 3 Songo na limalengua na angkisnganan i keve mani aongos i nei pangau, aina na tauan iria. Si oring ke nganlak kila apitus atanginang pok na kuli rina ke e mung i nole lava ke. 4 Emung i limalengua na taun, nala alis langit ani kuli rina ke. Na ka usen a 40 na mangias na 40 na tenei vong aongos. Keve bil aongos i kag la asinong ang e kuli rina nala vil punuk aongos iria.” 5 Na Noa kala abis aongos na keve bil ang IAVE kata atatai ia tatana.

6 Noa kata lapo 600 na matas aongos si taun ang na nole lava ang kata serei singina. 7 Ninia ve kisngana na karilong volo nat na volo kisngaritol kapa kila palak aongos e nei perengan ang asi sip ani nole ang. 8 Keve angkisnganan i keve manmanik aongos ang, ri mani na ri manmanik palis e kuli vunep 9 aongos kita serei si Noa. Au na kila kun palak alak e nei perengan ang si kuvkuvulan pongua i aina na tauan iria aongos. Kata asukang palau val atatai si God ani Noa. 10 Na limalengua na taun palau emung, nole ang kala serei. 11 Noa, kana vang kata lapo 600 na matas aongos. Na nole ang kata serei si va 17 i taun i va pongua i ulen i matas ang. Taun ang akorong keve laman i nei roe kita tavas na mete kuku ka vekai ani langit. 12 Na kala usen na 40 na tenei ias na tenei vong aonogs. 13 Nia si taun ang akorong Noa ve kisngana na karilong volo nat ri Sem, Am na Iapet, kuvul ve volo kisngaritol kita riuk lak aongos nei perengan ang. 14 Ri mamain ta manmanik, loi na tav loi kapa kita kun kokos ve ria. Mamain ta manmanik anglok ipo palis kuli vunep na ri mamain ta mani aongos kapa kita kun kokos. 15 Saka keve manmanik an atogon to, kita serei si Noa si kuvkuvulan pongua na kianpo palak e nei perengan ang. 16 Sikei a aina na sikei a tauan i keve manmanik to aongos kita serei asukang palau val atatai si God ani Noa. Emung palau i kitala papalak aongos IAVE akorong kala akang bat a takaman.

17 Si vuk pangau i 40 na mangias ang kuli rina katala voko aongos. Taun ang na laman ang kapo ruduk alak kala sung alakat a perengan ang le kuli roe. 18 Laman ang kata ruduk alak tung kanla sung suai luai ani perengan ang na kala voko nia si laman i pangkul i kuli vunep ang. 19 Saka keve mulang lava an i kuli rina katala mun aongos si taun ang na laman ke kata ruduk na kala pakut aongos iria. 20 Le si lakat i keve mulang lava laman ang kata anguan palak ani limalengua na nganga soliu na kuluria. 21 Saka keve bil atogon to si taun ang kita mamat aongos. Ri mani, ri manmanik loi na ipo aiveven na ri manmanik aongos ipo uraura ani kuli rina kita mat. Na ri vap tutuman aongos kita kun mamat kapa. 22 Si selen ke vanang keve bil aongos i kuli rina kita mamat suai. Saka keve bil an kita atogon a to na kipo aus ta isuria kita mamat suai aongos. 23 IAVE kata vil suai aongos ani mamain ta bil atogon to nang katapo aduk na kuli rina. Noa papalik na vap po ago ang ve nia nei perengan ang kitapo to. 24 Emung i keve bil ke, laman ang kata pakut lak na kuli rina ani mang 150 na mangias aongos.

8

1 Sikei God kala lomon pok na Noa ve keve manmanik kei na manmanik
ipo aiveven e nei perengan ang na kala alis a mangsikei a vuk malu asi
malu ani kuli rina na laman ang kalapo uak asiang. 2 Si vuk pangau ke
lenginang na keve mata i nei laman miting kila akang bat ta uv alak na
langit tavirimok ang kala kun aulei ta usen. 3 Laman ang kuli rina kalapo
uak ananap asiang ani 150 na taun tung kanla pasiang luai. 4 Asukang
na si va sangauli na limalengua i taun i va limalengua i ulen perengan
ang vanang kamela soisinong kuli keve mulang i Ararat. 5 Laman katapo
kisiang lak tung si ainoai i taun i vasangauli i ulen na kuluria i ri mulang
kalapo serei aongos.

6 Au, emung i 40 a taun Noa kala tavas na matakoto i kana abis kuli
perengan ang 7 na kala angoi a kol ani kan ararai. Sikei a kol ang kanlapo
ngoi angpok palau tung a kuli rina kala kolo aongos. 8 Asukang na kala
angoi a uk asi kana an kun ararai ta man a laman e kuli rina kala uak
asiang. 9 Taun kanlapo ngoi pulakai parik kata arai korong ta oring asi
kana gon ausai, using laman katapo duk aongos lak e kuli rina. Asukang
na kamela papok na Noa kala sulai ani kungana na kala songo aro alak pok
ia nei perengan ang. 10 Au, kala kokoai ani limlengua na taun kan liu na
kala anguan asok ani uk ang. 11 Si tenei ngelik i taun ang pok kala serei ve
pan tanginang luai i oliv e nguruna na Noa kala nas ta laman ang e kuli rina
katalapo uak asiang. 12 Au, kala kokoai pok ani mang limalengua na taun
na kala anguan asok ani uk ang. Sikei si taun ke parik kata mela papok.
13 Si ainoai i taun i ainoai i ulen i matas ang na Noa kata lapo 601 na matas
singina, kuli rina kala kolo aongos. Na si taun ang Noa kala vil suai ani
akang bat i perengan ang na kala arai ta kuluna i kuli roe kala kolo aongos.
14 Io na si va 27 i taun i va pongua i ulen akorong kuli rina aongos ke katala
kolo aongos luai.

15 Na God kala antok a Noa, 16 “Mi soung pelek a perengan ang. Numai
ve kisngam na kam volo nat na volo kisngaritol. 17 Mamain ta manmanik
to aongos ang ve numai, ku songo suai aongos kapa aniria. Ri mani, ri
mamain ta vongo anglok, na riria kipo palis kuli roe, ki soung aongos ani
kime apitus ani kuli rina ke na ka duk luai tataria.” 18 Asukang na Noa
kamela soung pelek na perengan ang ve kisngana na kana volo nat na volo
kisngaritol. 19 Mamain ta vongo aongos na riria aongos kipo palis e kuli roe
na ri mani aongos kila kun soung. Ri bil aongos ipo rol ani kuli rina ke kita
soung asiang nei kari keve kuvkuvulan akorong.

20 Na Noa kala ngoto atung na mangsikei a pata ipo sula e mete IAVE.
Kala luk ta mang rukun i mamain ta vongo ve mani daus aongos ipo angan
na kala sula iria asukang ta kana alilis ane si IAVE. 21 IAVE kala sain na
sain lulupusan ang na kala antok pok ia ta, “Tutapongai kana na iles lak
nala aulei luai ta anguan vil arikek an ani kuli rina si kari lau rikek ri vap.
Kantanem ki uli bil arikek lak using kapo ago si rangai iria, sikei nau nala
aulei luai ta anguan bil asukang ke an. Nala aulei kapa ta anguan vil punuk
suai an ani ri manmanik aongos kuli rina.

22 Tung si akamusai i taun i kuli rina ke, ka uli atogon ani keve taun
angpetpetekai ke: keve taun i suksukal ve keve taun i kopkopos, keve taun
livus ve keve taun manas, keve taun mangias ve keve tenei vong, keve taun
angpetpetekai nei liuan i matas. Io, ki ago luai ta anguan taputuk an.”

9

Palpalatung si God ve Noa

1 Na God kala poso atautauia na Noa ve kana volo nat velai ani mengen
asukang ke, “Mi apitus na mi serei aduk luai asi kami rol ani kuli rina ke.
2 Mamain ta vongo i kuli rina ke na mamain ta mani aongos i nei pangau
na ri manmanik kipo palis e kuli roe na ri ien aongos i nei laman kilapo
ago si kungami asi kami saupai. Nganlak ki leng na ki sip animi. 3 Saka
bil an kapo atogon a to singina na kapo palis vo ngoi angpok, kalapo kami
pok asi angan. Natala alis imi ta mamain ta suksukalan na asukang palau
kapa nala alis imi kana ta keve bil aongos ke. 4 Sikei mi ago luai ta angan
an ta sikei a vuk avus kapo atogon rangai lak singina. 5 Na nganlak lak
man nami ri vap mi angdaung, mila mengen amalangas e matag ta kakami
ta kun to akorong. Ka asukang si mamain ta vongo aongos na ka asukang
kapa singimi ri vap ta siksikei a igenen man ka vil punuk a tungana e ke
e vunep, kala mengen amalangas ta kana to. 6 Si ka asasaling na rangai
si igenen, igenen akorong pok kala asasaling na rangai ina i iuang. Using
a God kata pitopito na igenen si kakana ta kankanuai akorong pok. 7 Au
animi akorong ri vap, mi apitus na mi serei aduk luai na mi aruduk a kuli
rina ke tatami pok.”

8 Na God kala anguan antok an ani Noa na kana volo nat asukang ke,
9 “Kana vang nala amatung kag palpalatung ve nami na matan inatus ang
kapa ki serei lak emung imi. 10 Kuvul ve mamain ta bil atogon to kitapo ago
aongos ve nami e nei perengan ang. Ri mani, ri mamain ta vongo anglok, na
ri kei aongos, nang riria aongos kitala soung ve nami, mamain ta bil aongos
atogon to e kuli rina. 11 Kag palpalatung kapo asukang ke: Tutapongai kana
na iles lak nala aulei luai ta anguan vil putuk ani kami to ta alis nole ane kuli
rina. Io, ka ago luai ta atogon ta mang nole lava asukang ke asi anguan vilvil
punuk suai an e kuli rina ke.” 12 Na God kala antok kapa asukang ke, “Kana
vang na akanangai i palapalatung ke napo amatung ia nei liuan ira, na keve
mamain ta vongo aongos ang na kami keve patvap si serei lak emung imi.
13 Mi arai ta natala amatung na mang sikei a kumrangai e nei liuan i keve
kuku suke. Ninia vanang kalapo akanangai i palpalatung ke nalapo abis
ia ve kuli rina ke. 14 Si keve taun, man a nei pangau ka duk ta kuku na
kumrangai kala tutu serei io, 15 naka lomlomonai pok ani kag palpalatung
ve nami aongos na mamain ta bil anglok aongos atogon to singiria. Parik
luai kapa angkoai ta laman ka anguan bungum na vil punuk suai an ani
mamain ta bil e kuli rina. 16 Io, taun na arai ani kumrangai ang, ka alomon
pok iau ta kag palpalatung kapo tung atokos ve mamain ta bil anglok aongos
atogon to singiria. 17 Sukana vang Noa, arai ta kumrangai vanang kapo
akanangai i kag palpalatung ve kuli rina aongos ke.”

Inatus si Noa

18 Kana volo nat a Noa voiang kita soung ve nia pelek a nei perengan
ang, karitol volo asan ta ri Sem, Am na Iapet. Na Am ninia katapo tamana
i Kanan. 19 Le si volo nat ke vanang kuli rina ke kata serei aduk luai. Na
inatus iria kila angpotok ta kuli rina ke.

20 Noa katapo mangsikei a igenen katakai i sukal. Asukang na kata sukal
kana matang vaen. 21 Mangsikei a taun kata inum si uai i nei kana matang
na kala nio, na kanla matung ta varas e nei kana lu. 22 Au na Am, nat voike
kata asereai ani Kanan, kala arai ania sipo matung ang na kanla antok a
ngono tasina e komo. 23 Sikei ngono angtasimal ke kilongla luk le na mang

vakup na kilongla amatung ia e kalakalarilong na kilong anla palak alak ta mung irilong na kilongla pakut a tamarilong tatana. No irilong kapo tun apetekai vei kilong arai ani tamarilong sipo varas ang. 24 Taun ang a Noa kala vangang tapalas na kala nas a sa na kana kiu kata abis ia singina, kala tapasuk 25 na kala posong asukang ke: ‘Mamaiten kitmat ka kos lak e kuluna i Kanan. Ka serei a asosokai e kevkev luai si ngono tasina.” 26 Na kala posong kapa na vuk mengen asukang ke: “Alatun ane si IAVE, voiang a Sem kapo atogon ia val kana God. Kanan ka asosokai si Sem. 27 God ka apolokai apapanai ani palpal roe si Iapet, na ri Iapet ve Sem kilong sikei palau si karilong keve togtogon, na Kanan ka asosokai singirilong.”

28 Emung i nole lava ang, Noa kata to pok na mang 350 na matas. 29 Na aongos Noa kata to na 950 na matas, le na kala mat.

10

Inatus si Noa Kila Apitus

1 Kana na akuskus usiusingai i kana volo nat a Noa, ri Sem, Am na Iapet voiang kitol tala kun atogon nat pok emung i nole lava ang.

Inatus si Iapet

2 Iapet kata apolokai ani keve nat ke: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Mesek na Tiras. 3 Na Gomer kata apolokai ani Askenas, Ripat na Togarma. 4 Na Iavan kata apolokai ani Elisa, Tarsis, na ri Kitim ve ri Rodaim. 5 Keve palpal vap vo ago aliu ang si keve palpal e ngere lo kita seserei le si keve vap suke. Kita tapagal pulakai na ki polok ane si keve patmani angpetpetekai na kila ago akorong si kari keve palpal. Na ninia si kari keve palpal kita atogon kari keve mengen i rina akorong.

Inatus si Am

6 Am kata apolokai ani keve nat ke: Kus, Misraim, Put na Kanan. 7 Na Kus kata apolokai ani Seba, Avila, Sabta, Rama na Sabteka. Na Rama kata apolokai ani Seba na Dedan. 8 Kus kata asereai ani Nimrod na Nimrod kata serei a igenen visvis madot luai e kuli rina aongos. 9 E matana i IAVE kata serei a igenen katak aro luai ta akalat. Eiang vanang na ri vap kipo nas ani posong ani vuk mengen ke: ‘Asukang val Nimrod, igenen dual alava ke mete IAVE ta akalat.’ 10 Keve ainoai i rina lava i kana atung na ka vosap aniria kipo Babilon, Erek, Akad na Kalne e palpal Sinar. 11 Le ke vanang kata pasal taun a Asiria na kanla atung a Nineve, Reobot, Ir, Kala 12 nas Resen. Resen nang kapo ago nei liuan i Nineve na rina tavirimok ang ta Kala. 13 Misraim kata asereai ani ri Lud, ri Anam, ri Leav, ri Naptu, 14 ri Patrus, ri Kaslu - vap ke ri Pilistin kita polok singiria - na ri Kaptor kapal;. 15 Kanan kata asereai ani Sidon, kana nat kiu. Au na ri It, 16 ri Iebus, ri Amor, ri Girgas, 17 ri Iv, ri Arak, ri Sin, 18 ri Arvad, ri Semar, na ri Amat kapa. Keve patmani i Kanan kila pasal apapanai pulakai 19 tung si puli i Kanan kanla kinkos a Sidon taun a Gerar na alak luai ane Gasa. Na le iang pulis ang kala pasal taun a Sodom, Gomora, Adma na Seboim tung e Lasa.

Inatus si Sem

20 Riria vang sukana na matan inatus si Am. Si kari keve patmani akorong, na kari keve mengen i rina. Si kari keve palpal roe na kari keve palpal vap. 21 Au na Sem kapa, voiang kapo tasina lik i Iapet, kata kun atogon kana inatus. Sem katapo tivuria i matan inatus aongos si Eber. 22 Sem kata apolokai ani keve nat ke: Elam, Asur, Arpakad, Lud na Aram.

23 Na Aram kata apolokai ani Us, Ul, Geter na Mesek. 24 Arkapad kata asereai
ani Sela na Sela kata asereai ani Eber. 25 Na Eber kata atogon kana pongua
na nat. Mang anu kita atuk ia ta Peleg, using si taun ang a kui rina katapo
tatapagal. Na tasina i Peleg kana asan ta Ioktan. 26 Ioktan kata asereai
ani keve nat ke: Almodad, Selep, Asarmavet, Iera, 27 Adoram, Usal, Dikla,
28 Obal, Abimael, Seba, 29 Opir, Avila na Iobab. Sukana na keve nat ang si
Ioktan. 30 Palpal ang kitapo ago singina kata oros apapanai le Mesa ane
Separ, si palpal rina mulangan ang ane si ring ipo sanglak ta makarap.
31 Riria vang kana na matan inatus si Sem. Si kari keve patmani akorong,
na kari keve mengen i rina. Si kari keve palpal roe na kari keve palpal vap.
32 riria aongos vanang na keve patmani i kana volo nat a Noa. Kipo matung
amalangas luai si ausingai i kari keve polpolokan nei liuan i kari keve palpal
vap akorong. Le singiria vanang a keve palpal vap ke kita apolokai ani kuli
rina aongos ke emung i nole lava vo serei ang.

11

Angilung i Mengen

1 Au, kuli rina aongos ke kata atogon kana sikei palau a saling i mengen
i rina. 2 Na taun ri vap kilapo pasal avunga ane si ring ipo sanglak ang ta
makarap, kianla sabonai ani mangsikei a oring marul e Sinar na kila soi
sinong singina. 3 Na kila angtokai angpokpokai aniria asukang ke, “A, tara
me pulpul na roe ke na tara ngangan amadot iria” Kitapo uli abis lu ta roe,
parik ta iat. 4 Na kila antok, “A, tara abis anira ta mangsikei a rina lava
ve mangsikei a lu lakat luai e nei liuan ina voiang ka palak alak luai ane
metekuku ani kara asan ka lava. Vei tarala uli angpotok pulakai ta kuli
rina ke.” 5 Sikei IAVE kamela pasiang asi me ararai ani rina lava ang nang a
lu lava ang kilapo abis ia 6 na kala antok, “Au, man kana using a vap ke kipo
sikei palau ve kari sikei a mengen i rina na kilapo tutapongai kana asukang
ke, pua! Nganlak nganing ka kovek i bil ka tubat iria man kila atogon a
mang sa keve lomlomonai ang emung. 7 A, tara kun pasiang na tara an
atapagal kari mengen i rina ani ki angilung pok nei liuan iria.” 8 Asukang
na si selen ke vanang IAVE kata ailung na ka pagal na ri vap angpotok ta
kuli rina ke. Io na eke avibisan i rina lava ang kata kamus palau. 9 Ninia
vanang a tukulai ina na kita atuk a rina ang ta Babel, using eiang vanang
IAVE kata ailung na sikei a mengen i kuli rina aongos ke. Tapagal i matan
vap ang vanang aulit i kuli rina ke kata tutapongai le iang.

Polpolokan le si Sem Tung si Abaram

10 Kana na akuskus i Sem. Pongua na matas emung i nole lava ang, Sem
kalapo 100 na matas le na kala asereai ani Arpakad. 11 Emung ina kala
to pok le na mang 500 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang
rukun nat kavulik. 12 Au, Arpakad kalapo 35 na matas le na kala asereai ani
Sela. 13 Emung ina kala to pok le na mang 403 na matas na kala atogon nei
pangau ang kana mang rukun nat kavulik. 14 Au, Sela kalapo 30 na matas
le na kala asereai ani Eber. 15 Emung ina kala to pok le na mang 403 na
matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. 16 Au,
Eber kalapo 34 na matas le na kala asereai ani Peleg. 17 Emung ina kala to
pok le na mang 430 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang
rukun nat kavulik. 18 Au, Peleg kalapo 30 na matas le na kala asereai ani
Reu. 19 Emung ina kala to pok le na mang 209 na matas na kala atogon nei
pangau ang kana mang rukun nat kavulik. 20 Au, Reu kalapo 32 na matas

le na kala asereai ani Serug. 21 Emung ina kala to pok le na mang 207 na
matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. 22 Au,
Serug kalapo 30 na matas le na kala asereai ani Naor. 23 Emung ina kala
to pok le na mang 200 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang
rukun nat kavulik. 24 Au, Naor kalapo 29 na matas le na kala asereai ani
Tera. 25 Emung ina kala to pok le na mang 119 na matas na kala atogon nei
pangau ang kana mang rukun nat kavulik. 26 Au, Tera kalapo 70 na matas
le na kala asereai ani ri Abaram, Naor na Aran.
27 Kana na akuskus i Tera. Tera kata asereai ani ri Abaram, Naor na Aran.
Au, Aran kala kun asereai ani Lot. 28 Le na kan mat e Ur, rina ke si ri Kalde, si
ring i ingus ania. Kata mat si taun a tamana katapo to lak. 29 Au, ri Abaram
ve Naor kilong talapo osongon na kisngana i Abaram, kana asan ta Sarai,
na kisngana i Naor, kana asan ta Milka, tamarilong ve Iska ta Aran. 30 Sarai
katapo ngolo, kovek i nat. 31 Au, Tera kala songo kana nat ta Abaram na
tivuna ta Lot, nat ang si Aran, na omona ta Sarai na kila tapasuk pelek a
Ur si ri Kalde asi kari pasal ane Kanan. Sikei, taun ang kimela serei e Aran
akorong, kila soi sinong eiang. 32 Tera kalapo 205 na matas aongos le na
kala mat eiang e Aran.

12

God Kata Songo na Abaram

1 Au, mangsikei a taun IAVE kata serei si Abaram na kala antok ia, “Ku
tapasuk suai ani kam ring ipo ago na kam matan vap na lu ang si tamam
na ku pasal taun a vuk roe ke naka akalit lak ua tatana. 2 Naka asereai anim
ani ku serei a matan vap lava luai. Na naka atautauia ua. Naka asereai ani
kam asan asi kana tavirimok na ku serei a oring asi kag atautauia ani mang
matan vap. 3 Ri si kipo poso atautauia ua, naka kun poso atautauia aniria
kapa. Na riria kipo poso arikek ua, naka kun poso arikek aniria kapa. Le
singim naka atautauia aongos na mamain ta palpal vap i kuli rina ke.” 4 Au,
asukang na Abaram kala tapasuk suai val IAVE katala antok ia. Na Lot kata
pasal ve nia. Taun ke na Abaram kata papelek na Aran, kana matas i to
katalapo 75 aongos. 5 Kata songo na kisngana ta Sarai na kana nat ta Lot.
Na kala luk kana togtogon aongos na kana keve asosokai i kana samui e
Aran na kila pasal na kianla serei e Kanan. 6 Taun kianla serei e Kanan,
Abaram kanlapo pasal nei liuan i ring ang tung e Sekem, si ring ang a ei
gogoai ang i More kapo tung singina. Si taun ang ri Kanan kitapo ago si
roe ang, 7 sikei IAVE kala serei si Abaram na kala antok ia, “Naka alis a vuk
roe ke ane si kam nat.” Asukang na Abaram kala solo atung na mangsikei
a pata ipo sula ane si IAVE, iuang kata serei singina. 8 Au le iang kala pasal
alak taun a palpal mulangan i Betel na kanla atung kana lu eiang. Tere le
iang Betel katapo matung si palpal ipo siang ta makarap, na Ai si palpal ipo
sanglak ta makarap. Au na kala solo atung kapa na mang pata ipo sula ane
si IAVE na kala songo na asan ina i IAVE. 9 Emung ina kala tapasuk pok na
kala pasal taun na palpal Negev.

Abaram e Aigipto

10 Si pangau i taun ke kata lapo atogon a mol lava si palpal ang. Asukang
na Abaram kala pasiang ane Aigipto asi an ago tapai eiang, using a mol
ke katapo rikek luai. 11 Le ani kianla serei e Aigipto, Abaram kala antok
na kisngana Sarai asukang ke, “Napo nas ta kupo aina ararai aminaungan.
12 Na nganlak man a ri vap i Aigipto ki arai anim kila posong ta, ‘Aina suke
nang kapo kisngana.’ Au na kila angkoai si raung anig sikei kila teng ato ua.

13 Asukang vanang na kapo ro ani ku antok iria ta kupo taug ani ki teng ato
iau na kag to ka kalakala asi kag la aiveven aro anim emung." 14 Io na taun
a Abaram kanla serei e Aigipto, vap i ring ang kila arai kinle ta Sarai katapo
ararai miminaungan luai. 15 Na kana keve ainoinoai a Parao kila arai ania
na kianla posong i mangal ania si Parao. Asukang na kila songo alak ia ane
nei kana lu. 16 Au, na Parao kala aiveven aro na Abaram using a Sarai. Kata
alis ia ta kana keve sipsip, na meme, na bulumakau, na dongki, na kamel
na kana keve asosokai aina na tauan kapa. 17 Au, IAVE kala arai ta Parao
katala songo kana aina na Abaram, kala alis a mamain ta malepen lava
singina na si vap aongos ang i nei kana lu. 18 Au, na Parao kala lis mengen
asi kana arai ani Abaram na kamela antok ia asukang ke, "Au si Abaram,
marai sa kana kupo vil iau asukang ke? Ani sa akorong parik kutapa buk
antok amalangas anig ta aina ke kapo kisngam? 19 Marai sa kuta antok ta
kapo taum, kana? Kutala vil iau na natala osongon ia lenginang. Au kanat,
kana na kam aina, songo le ia na mi pasal suai ani ring ke!" 20 Na Parao
kala alis a saupai ani Abaram si kana keve asosokai na kila asok suai ania
kuvul ve kisngana na kana keve togtogon aongos.

13

Abaram ve Lot Kilongla Angtaliungai

1-2 Asukang na Abaram kala papelek a Aigipto taun a palpal Negev kuvul
ve kisngana na kana keve togtogon aongos. Abaram si taun ke katala serei a
igenen tauia luai, duk i vongo na kapkap miminaungan. Na Lot kata auai ve
nia. 3 Kalapo pasal angpok rina le palpal Negev tung si kanla serei e Betel.
Io, si vuk oring ang akorong e liuan i Betel na Ai, voiang kata atu lu aino
singina, 4 na ka abis kapa na pata ipo sula ang. Eiang Abaram kala anguan
songo an ani asan ina i IAVE. 5 Au, Lot kapa katapo atogon kakana ta kun
keve sipsip na bulumakai na kana keve vakup ipo atu lu, na kana kun keve
asosokai. 6 Kilong tapo auai atogon ani keve bil miang ke asukang na vuk
roe ang kilong tapo ago ia kata lapo liklik anirilong kuvul. 7 Au na using
kapo liklik a vuk roe ang, karilong keve katakai i aiveven vongo kitapo uli
angmamaralai. Si vuk pangau ke ri Kanan na ri Peris kapa kitapo ago na roe
ang. 8 Asukang vanang na Abaram kala antok a Lot asukang ke, "A, parik
nang kapa ro ani ka atogon angmamaralai e nei liuan irung na nei liuan i
karung keve asosokai. Tarungpo angtogon nang. 9 Kalapo roron vang kana
ani tarung angtaliungai. Roe lava nang kapo oros palau e matarung. Pilak
ta kam ta palpal roe kupo buk ia, na man kula luk a saka palpal an, nau nala
kun luk ani mang palpal. Kapo ro ta tarung angtaliungai e ke." 10-11 Au na
Lot kan arai ani mas ro i polpolokan i nei lulung ang e Ioridan na kala pilak
ia ania. Vuk roe ke katapo roron luai val matang ang si IAVE, na asukang val
roe ang e Aigipto taun a Soar. Si taun ke IAVE parik lak katapa vil punuk suai
ani ri vap i Sodom na Gomora. Au, Lot kala tapasuk na kala pasal taun a vuk
roe ang ane si ring ipo sanglak ta makarap. Eiang vanang, ngono igenen ke
kilongla angtaliungai. 12 Abaram kala ago si roe ang e Kanan na Lot kala
pataun na keve rina i nei palpal ang na kanla atu lu ngere Sodom. 13 Ri vap
i Sodom kitapo to arikek luai na kitapo uli abis ani keve lau rikek miang e
mete IAVE. 14 Au, emung palau i karilong angtaliungai, IAVE kala antok na
Abaram asukang ke, "Le si vuk oring ang kupo tung singina, ku tere aongos
aulitai anim si keve palpal malu. 15 Roe aongos ang nang kupo arai ania,
naka alis ua na matmatan inatus emung im tatana ani kala kakami asikei.
16 Naka asereai aniria ani ki duk luai na parik kipa angkoai si taot korong

aniria. Man ta sikei ka angkoai si tataot korong ani mutep i kuli vunep
ke io, kala angkoai vanang si tataot korong ani matmatan inatus emung
im. 17 Pasal na ku ararai ani vungavunga na manamanang i vuk roe ang.
Kalapo kakam nang. Nala alis ua tatana." 18 Asukang vanang na Abaram
kala aingik kana keve lu taun a Eberon na kanlapo atu lu eiang ngere keve
ei gogoai ang si Mamre. Eiang kala solo atung kana pata ipo sula taun a
IAVE.

14

Abaram Kata Asapang a Lot

1-3 Si vuk pangau i taun ke katapo atogon a visvis e nei palpal Lulung i
Sidim, kipo kin ia ta Laman Makasim. Puat a vosap kita pasal asi an visvis
ve mang palpalima na vosap. Amrapel i Sinar, Ariok i Elasar, Kedorlaomer
i Elam na Tidal i Goim kita visvis ve mang palpalima na vosap ke: Bera i
Sodom, Bersa i Gomora, Sinab i Adma, Semeber i Seboim na vosap i Bela,
nang a palpal ang kipo kin kapa ia ta Soar. Palpalima na vosap ke kita
angsongo na kila tung kuvul e palpal lulung ke e Sidim. 4 Ani 12 na matas
aongos kita ago neite saupai si Kedorloamer na si va 13 i matas vanang kila
tutaliung ia.

5 Au na si va 14 i matas Kedorlaomer na keve vosap ang kita ago ve nia
kita pasal na kianla vis suai ani ri Repa e Asterot-Karnaim, ri Sus e Am, na
ri Em e Save-Kiriataim, 6 na ri Or e palpal mulangan i Seir na avunga lik
ane El Paran ngere ring varasai palau ang. 7 Le iang kila aliuliu pok na kila
pasal ane En-Mispat, kipo kin ia ta Kades si taun ke, na kianla luk aongos a
roe ang si ri Amelek na si ri Amor kapa po ago ang e Aseson-Tamar.

8 Au, asukang vanang na palpalima na vosap ang le Sodom, Gomora,
Adma, Seboim na Bela (nang Soar) kila auai kuvul na kianla itoitonai ani
kari keve tungtungan i visvis e nei palpal lulung ang e Sidim. 9 Na kila
angvisvis ve palpalima na vosap ang, Kedorlaomer i Elam, Tidal i Goim,
Amrapel i Sinar na Ariok i Elasar. Visvis ke katapo asukang ke: puat a
vosap kitapo petau na palpalima na vosap. 10 Au, palpal lulung ang e Sidim
katapo duk i ri lulung lik pulakai voiang kapo atogon kolta neiria. Na vuk
taun ang na ngono vosap ke i Sodom na Gomora kilongta sip, mang matan
i karilong keve vap kila puka nei keve lulung ang, na mang matan iria kila
sip alak taun a ring mulangan. 11 Asukang na puat a vosap ang kita aunga
aongos na togtogon na matan pok i Sodom na Gomora na kila pasal suai
tatana. 12 Kita tak kapa na Lot, nat ang si Abaram, kuvul ve kana togtogon
aongos. Io, katapo asukang ke using katapo ago e iang e Sodom.

13 Au, mangsikei i kana keve asosokai a Lot kala sip na kamela antok
a Abaram, igenen i Ebraio voike katapo ago ngere keve ei gogoai ang si
Mamre, igenen ke i patvap Amor. Mamre katapo tasirilong i ri Eskol ve
Aner na kitapo tung kuvul aongos ve Abaram. 14 Io, taun ang na Abaram
kata longong ta kitala teng akit kana nat, kala songo akuvul kana petau i
visvis. Tataot iria 318 aongos. Petau ke kitapo kakana akorong ta vap ipo
aiveven na itoitonai ani matan taun asukang ke. Kata songo le vanang iria
na kila pasal using na vap ang tung e Dan akorong. 15 Au eiang si tenei vong
ang kala pagpagal iria si keve kuvkuvulan lik asi an via ani vap ang. Au,
kila vis iria na kila lu iria tung e Oba, liu a Damaskus. 16 Na Abaram kala
songo pok kana nat ta Lot ve kana togtogon aongos kuvul ve kari keve aina
na vap kapa.

17 Abaram katala vis suai aongos ani ri Kedorlaomer ve keve vosap ipo
tung ang ve nia, na vosap i Sodom kamela paruduai ia e nei Lulung i Save.
(Kipo posong kapa ia ta Lulung si ri Vosap.)
18 Au eiang, Melkisedek, vosap i Salem, kala sasagi aniria ta saui na vaen.
Igenen ke katapo piris si God e Palkul Luai. 19 Au, kala sasagi le na kala
poso atautauia na Abaram asukang ke, “Atautauia ane singim Abaram, le si
God i Palkul Luai, ninia na vo tauk i kuli rina na metekuku. 20 Io, na posong
ro ane si God i Palkul Luai, voiang kata atiti dong ua ta vap ipo marala ang
anim.” Au na Abaram kala pagal suai ania ta keve vo asangauli i keve bil
ang. 21 Na vosap i Sodom kala antok na Abaram ta, “Iuang, ku alis iau nang
ta vap ang, na togtogon aongos ang ku teng akit ia anim.” 22 Sikei Abaram
kala antok ia ta, “Parik. Natala atung a kungag nang i atu vala e matana i
IAVE, God i Palkul Luai ang, na tukulai i metekuku na kuli rina ke ta 23 na
ago luai ta naung an ta mangsikei i kam keve togtogon aongos. Io, ka ago
luai ta vuk vakup lik luai vo vuk kulit lik i pauk i kak name teng ia. Napo
lolokovo vei nganing kula antok nganlak lak ta numai kutala vil atauia iau.
24 Na ago luai ta luk an ta sikei a bil le singim sikei sa palau kag petau kitala
angan ia na palpal i togtogon palau nang ke petau vap ke kitala auai ve nau,
ri Aner, Eskol na Mamre io, ritol kitol luk kakaritol ta pagpagal i togtogon
ang.”

15

Palpalatung si God ve Abaram

1 Emung ina palau, kalingana i IAVE kamela serei si Abaram nei ararai
veai ani mengen ke, “Ku ago ta leng an Abaram. Nau kana kam lilit kitmat.
Io, nau naka seupok alava luai anim. 2 Sikei Abaram kala antok ta, “Pua,
kag igenen madot luai ta IAVE, ka saka roron an vanang kam atautauia anig
sipo kovek i nat akorong ke tatag. Igenen asi la atogon ani tauia ang emung
ig, kana na Elieser i Damaskus. 3 Parik kuta lapa alis nat anig. Asukang
nganing na asosokai ke i nei kag lu kavla tauk nganlak i tauia aongos ang.
4 Au na kalingana i IAVE kala serei singina ta, “Parik. Igenen ang nang parik
kamepa atogon a tauia ang. Naka alis ua nang ta kakam ta ring nat akorong,
ani ninia ka tauk i kam tauia emung im.” 5 Le na kala asoung na Abaram
ane komo na kala antok ia, “Au kanat, ku tarak alak ane metekuku na ku
tataot kotok na mamain ta kalto aongos suke - io, man kupo angkoai si tataot
aniria. Longong, kam matan inatus vanang emung im ki serei asukang
ta keve kalto suke.” 6 Na Abaram kala lomlomon ta mengen ang si IAVE.
Asukang na IAVE kala taot ia ta kapo igenen korong e matana. 7 Na kala
antok ia, “Nau a IAVE nata asoung ua pelek a Ur nei liuan i ri Kasdim, asi
kag alis anim ta palpal roe ke ani ku tauk ina.” 8 Sikei kala antok, “Kag
volava ta IAVE, na saka malangas an vang ta nalapo tauk ina?” 9 Na kala
antok ia, “Ku an luk le anig ta sikei a bulumakau aina tanginang na sikei a
meme na sikei a sipsip tauan, siksikei ka atogon kana potol a matas ila to, na
kapa ta sikei a uk na sikei a maniangui tanginang.” 10 Na kanla luk aongos
iria na kamela lamdek angpal iria na kala amatung angpalpalai ani ngono
palpal iria, sikei si ngono mani ang parik kapa lamdek angpal irilong. 11 Na
ri mani lava kime lapo karau na keve bil i lamut ang, na Abaram kalapo
lulu suai aniria. 12 Au, kalapo sin ariri na makarap na buk rot lava kala
lukluk na Abaram na kala rot punuk. Na mangsikei a vuk vong taremaras
kala pakut aongos ia. 13 Na IAVE kala antok ia, “Kana vang ku nas aro ta
keve matan inatus emung im kian ago i sokoung si mangsikei a rina parik

ta kakaria akorong. Na ani 400 na matas aongos ki akeke tataria na ki ago si vilvil akui. 14 Sikei naka amiming lak na palpal vap ang kianla ago aisog neite kui singina, na taun ki soung pelek na ring ang ki soung veai ani tauia tavirimok. 15 Sikei numai kuan sinong lavan aro luai le na kian amunai anim vang ve keve tivum. 16 Au, puat a polpolokan ki kun mamat suai tapai na keve matan tivum kila papok ane ke. Ka asukang ke using a keve lau rikek ang si ri Amor ka serei arikek aliu lak le na kila soung suai." 17 Au, makarap kala siang luai na kalapo vong aongos, na mangsikei a avubus kala serei na bung kapo soung le neina na mangsikei a sulu kapo ureurek alava. Bil ke kanla pasal aliu nei liuan i keve vuk angpalpalai i keve manmanik i putuk ang. 18 Si taun ang akorong vanang IAVE kala atung kana palpalatung ve Abaram. Kata mengen asukang ke, "Naka alis kam matmatan inatus ta vuk roe aongos ke le si sung ang i Aigipto tung si sung lava ang i Euparates - 19 roe ke, kana na keve palpal vap ke kipo ago singina: ri Ken, ri Kenis, ri Kadmon, 20 ri It, ri Peris, ri Repa, 21 ri Amor, ri Kanan, ri Girgas na ri Iebus kapa."

16

Ri Agar ve Ismael

1 Au, Abaram katapo kovek i nat using a kisngana ta Sarai parik katapa ingus korong ta kana nat. Sikei Sarai katapo atogon a mangsikei a ainan asosokai le Aigipto kana asan ta Agar. 2 Asukang na kanla serei si Abaram na kala antok ia asukang ke, "IAVE nang kapo tav ainak anig si atogon nat. Asukang na napo buk ua ani kuan rot ve kag asosokai. Le si nat ang nala kun angkoai asi asereai ani mangsikei a patvap." Au, Abaram kala auai ve lomlomonai ang si Sarai. 3 Si taun ke kalapo sangauli na matas kana ago e Kanan na Abaram. Au na Sarai kala songo le kana ainan asosokai na kanla atatung ia si Abaram ani ka ago ve nia asukang ta kana aina. 4 Io, na kala rot korong ve nia na kala atogon kana sungsungukan. Au, taun ang kala nas ta kalapo atogon kana sungsungukan ta Abaram, kalapo uli kiming na kurek ani Sarai, aina po tauk ang una. 5 Au na Sarai kala antok a Abaram ta, "Numai kana kupo tukulai i mese ke nalapo paus ia. Nata alis ua ta kag asosokai ani kuan ago ve nia. Au na kana using kalapo nas ta kalapo atogon sungsungukan le singim, kalapo kiming iau. Pua, kapo ro ani IAVE ka arai nei liuan irung ta si kapo korong." 6 Na Abaram kala antok ta, "Apua, aina ang apok kapo kakam ta asosokai na kapo matung e kungam ta ku abis a sa kupo lomon ia ta kapo roron singina." Asukang na Sarai vanang kala bil arikek si Agar tung si kala sip ania. 7 Au, Agar kanla sip ane nei ring varasai palau na eiang angelo si IAVE kamela serei singina ngere mang vuk laman lik ipo uv alak le nei roe. Laman ang kapo matung atava na selen ang ane Sur. 8 Au, angelo ang kala antok ta, "Agar, asosokai ke si Sarai, kuta pasal le voi kana? Na nei a ring ang kupo pasal taun ia?" Na kala antok ta, "A, nang napo sip nang ani tauk ug ta Sarai." 9 Au na angelo ang si IAVE kala antok ia asukang ke, "Papok akorong ane si taukum na ku lis aongos ua neite kana sausaupai. 10 Naka asereai aduk lak ani keve matan inatus emung im ani ki kun duk luai tav angkoai si taot." 11 Au na angelo ang si IAVE kala mengen kapa ia ta vuk mengen ke, "Kana kulapo ago veai ani sungsungukan na nganlak kula ingus kam nat. IAVE katala longong kam mamakus, na asukang vang ku atuk a nat ang ta Ismael. 12 Nat ang ka asukang val dongki loi. Dual i kungana nganlak ka angsualai ve vap miang, asukang palau val dual i kungaria i ri vap ka kun angsualai kapa ve

nia. Kana to ka to i anggegelai ve keve tasina akorong pok." 13 Na Agar kala antok ta, "Kana vang natala arai akorong ani Voiang kapo arai anig." Le si vuk mengen ang vanang na kala atuk a IAVE vopo mengen ang singina ta, "Numai a God ang kupo arai anig." 14 Asukang vanang na vuk laman ang kita atuk ia ta Ber Lai Roi. Laman ang si taun ke kapo matung lak nei liuan i Kades na Bered. 15 Io, na si selen ke vanang a Agar kata ingus nat ani Abaram. Na Abaram kala atuk a nat ang ta Ismael. 16 Abaram kata lapo 86 na matas na Agar kala ingus a Ismael.

17

Palpalatung i Lampulit

1 Au, Abaram kalapo 99 na matas na IAVE kala anguan tutu aserei an singina na kala antok ia ta, "Nau kana na God Kitmat Luai. Ku pasal ta pasal kapo korong e matag na ka ago ta visuk ka lak ua. 2 Naka vil akit kag palpalatung nei liuan irung na nala asereai alava luai ani kam keve apolokai." 3 Abaram kata longong a bil ke na kala soturungai ane kevkev luai. Na God kala antok ia ta, 4 "Kakag vang kana ta palpalatung ve numai. Numai ku serei a tamaria i keve palpal vap miang luai. 5 Ki aulei ta songo anim ta Abaram. Kana nala atuk ua ta kam asan tanginang ta Abaraam, using natala asereai anim a tamaria i mamain ta palpal vap. 6 Naka alis ua ta matan vap lava luai, na le singiria ri vosap ki tapasuk atung. Ku atogon ta matan tivum lava luai na nganlak kila asereai ani ri palpal vap miang e kuli rina ke. 7 Nala amatung a palpalatung ke ve numai ani ka tung atokos luai nei liuan irung na keve matan tivum ki serei emung im, na ani polpolokan tanginang lak ang kapa. Io, ka asukang ke ta ku uli atogon anig val kam God na asukang kapa si keve matan tivum e mung im lak. 8 Roe ke e Kanan kupo ago asukang ta sokoung singina, nala alis anim ve keve matan tivum emung im ani kala kakami asikei. Na riria kapa, ki atogon iau val kari God." 9 Na God kala rodo kana mengen taun a Abaraam asukang ke, "Na anim vang akorong, ku tung akit si palpalatung ke napo amatung ia ve numai na keve matan tivum emung im, si mamain ta polpolokan aliu. 10 Kana vang na palpalatung ke ve numai na keve matan tivum emung im. Palpalatung voike mi teng akit luai singina. Asukang ke vang: Keve nat tauan aongos kipo serei nei liuan imi, mi lampulit iria. 11-12 Le si taun ke mi uli lampulit ani ri nat tauan aongos, si va limaletul i taun emung i ingus aniria. Lampulit ke ka asukang val akanangai i kag palpalatung ve numai na ka pakut aongos na ri si kipo ago neite kam aiveven asukang ta ri asosokai na matan asosokai ang mita samui iria le si mang matan vap petekai - io matan vap ang nang parik nami akorong mitapa asereai aniria. 13 Teng akit a mengen ke. Kantanem kita serei eiang si kam patvap akorong vo kuta samui iria ta kam kapkap, riria aongos lak asi lampulit. Akanangai ke ka serei si pukunimi asukang ta tokos luai i palpalatung. 14 Io, na saka nat tauan an e nei liuan imi parik kapa siang si bil ke, asi kirikai suai ania pelek kana vap. Using nang kalapo vil putuk na kag palpalatung."

Palpalatung i Isak

15 God kata mengen kapa na Abaraam ta mang vuk mengen asukang ke, "Ani kisngam ta Sarai, kula aulei kana ta songo ania ta Sarai. Kana nala atuk ia ta asan tanginang ke, Sara. 16 Naka atautauia lak ia na ka kun ingus akorong ani kamilong nat. Na eiang kam aina ka kun serei a tivuria i keve palpal vap miang na ri vosap kapa ki kun tapasuk le si keve matan tivuna emung ina." 17 Au, Abaraam kala soturungai na kala los. Na kalapo antok

musik singina pok ta, “Iau? Kapo koi lak nang ta igenen lapan val nau, 100 na matas i to, ka atogon nat lak? Pua, kapo angkoai lak nang ta Sara ka ingus si lapo 90 na matas ke?” 18 Le na kala antok a God ta, “Au si sa, kapo ro nang ta Ismael ka luk kam atautauia.” 19 Au na God kala antok ia, “Kapo ro nang, sikei kisngam ta Sara ka ingus lak ta kam nat na ku atuk ia ta Isak. Na le singina nala teng akit kag palpalatung tung si keve matan tivuna kapa emung ina. Io, kapo palpalatung asi tung atokos luai. 20 Au na ani Ismael, kapo ro natala longong ua. Na kun atautauia ania. Ninia ka kun serei aduk luai si kana keve apolokai na ki polok alava si kari tataot. Ka serei a tamaria i 12 na tu ainoinoai na naka kun asereai ani keve matan tivuna emung ina ani ki serei a palpal vap lava luai. 21 Sikei, si palpalatung ke singig, na asereai ania si Isak, nat ang na Sara ka ingus ia anim si vuk taun asukang ke si matas ang eno.” 22 Au, God kala kamus ta angmemengenai ve Abaraam na kala palak alak pelek ia. 23 Na si taun ang akorong pok Abaraam kata songo kana nat Ismael na keve nat i serei ang si petau i kana po aiveven ang na vap i kana samui ang ta kana kapkap akorong na kala lampulit aongos iria val God katala pinipini tapai ania. 24 Ninia akorong na Abaraam kata lapo 90 na matas aongos taun kita lamut ia. 25 Na kana nat ta Ismael katapo 13 na matas. 26 Ngono angtama aongos kilongta auauai lampulit si sikei palau a taun. 27 Io, asukang vanang na keve nat tauan aongos neite aiveven ang si Abaraam, vap i nei lu na vap i kana samui ang, kita auauai lampulit ve nia Abaraam.

18

Potol a Sokoung

1 Si mangsikei a tenei ias lava Abaraam katapo sinong e mete takaman i kana lu ngere keve ei gogoai ang si Mamre, na IAVE kala serei singina. 2 Abaraam katan tarak alak na kala arai ani potol a igenen kitolpo tung e ring vunga lik. Vuk taun ang kala arai aniritol, kala tapasuk sumasuma palau pelek a mete kana lu na kala sang asian ruduai aniritol. Kanla soturungai ane vunep 3 na kala antok, “Kala ro luai, kag igenen tauia! Napo sokotuk imitol ani mitol ago ta pasal liu luai an palau asukang ke. Napo ago kana si pakangai animitol. 4 Tol kokoai na nan luk laman le asi me galui ani kakimitol, le na mitol sinong ausai tapai neite ei ke. 5 Io, ta kamitol men pok lik kapa asi akikit animitol si paspasal ang. Tol sinong aro, naka pakangai nang animitol.” Na kitola antok ta, “Kapo ro. Ku abis ia val kutala posong ia.” 6 Asukang na Abaraam kala sumasuma alak pok ane nei lu na kanla atai a Sara ta, “Au iuang, ku sumasuma palau ta potol a pakut i palaua roron luai na ku itoiton ta rukun saui.” 7 Le na Abaraam kala sang sumasuma ane nei liuan i kana takaman vongo na kanla pilak a mangsikei a natnat ngoknok tanginang ro lik i vulumakau. Kala alis ia si mangsikei a asosokai eiang asi kana an itoiton na vil amoso ania. 8 Au na kanla luk na mang keve bil asi amomoi saui na keve susu. Kamela luk tul na avus ila itoiton amoso ang na kala sasagi ani volo tanganu ang. Taun kitol lapo angan, nia na Abaraam kanlapo tung neite mang iei eiang. 9 Na kitola sui ia, “Au na nei a ri kisngam evoi ta ri Sara?” “Nang riria e nei lu.” 10 Au, kala antok ta, “Si vuk taun asukang ke akorong si matas ang eno, namela serei pok singim, na ri kisngam ki atogon kari nat.” Si vuk taun ke akorong Sara katapo tung e mung ina i kokolongong e mete takaman i lu. 11 Sikei rilong aongos ve Abaraam kilong talapo lavan luai na Sara akorong katala polo soliu kana taun i atogon nat. 12 Asukang vanang na taun kata longong a mengen ke

kata los musik lik na kalapo lomlomonai ta, “Pua, nalapo piluk luai na kag
tauan kalapo kun lavan akorong vang. Kala saka angkoai an anig si atogon
ani bil miminaungan ke?” 13 Sikei IAVE kala sui a Abaraam ta, “Au, marai sa
vanang na Sara kapo los na kapo antok ta parik kapa koi ia kana si atogon
nat si lapo lavan? 14 Au nei? Nau kana na IAVE. Sa vanang kapo kitmat anig
si abis ania? Name serei lak singim si taun i kag la atutung si matas ang eno
na Sara vang ka atogon ta kana nat.” 15 Sikei Sara kalapo leng lik pulakai
na kala kapau ta, “A, parik nang natapa los.” Sikei IAVE kala polpol ia ta,
“Io, kapo tutuman luai ta kuta los.”

Abaraam Kata Sokotuk ani Sodom

16 Au, volo igenen ke kitol lapo tapasuk asi pasal na kitola tung si tere
asiang tapai ane Sodom. Abaraam katapo auai asi an atatung aniritol. 17 Na
IAVE kalapo lomlomonai ta, “Au sa, naka amunai ani Abaraam kana ta sa
napo buk asereai ania? 18 Abaraam lak nang ka serei a tamaria i palpal vap
madot na tavirimok luai. Na eiang a mamain ta palpal vap aongos e kuli
rina ki luk kari roron le singina. 19 Using nau natala pilak ia ani ka tu ainoai
ani kana inatus na keve matan tivuna e mung ina ani ki teng akit si kag
keve laulauan si selen ke ta ki asereai ani aisoisogan kapo marip na kapo
korong. Na eiang nau a IAVE nala asereai atutuman ani kag palpalatung
ve Abaraam.” 20 Au na IAVE kala antok ta, “Keve atatai ke natala longong
ia i Sodom na Gomora kapo tavirimok luai. Rikek ang kipo siang neina
kapo mitmitikan luai. 21 Asukang na nan pasiang tapai ane iang na nan
kun arai akorong ta matag ta sa natala longong ia nia kapo tutuman val
atatai anig. Man parik kapa tutuman, naka luk na nas ang eiang kapa.”
22 Au, mang ngono palua rilong kilongla kik putuk sian pasiang ane Sodom,
sikei Abaraam kala sikei a tung an eiang e matana i IAVE. 23 Na kan pataun
ia na kala sui, “Au si ku gal suai kapa nang ani mang matan vap korong
kuvul ve keve vap rikek aongos suke? 24 Kapo sa singim ta man ka atogon
ta 50 na igenen korong e nei rina ang? Sa, ku gal suai lak ani rina ang?
Sa, parik ta anangnangai ania using a 50 na igenen korong ang kipo ago
singina? 25 Kapo tav angtunganan luai anim si abis ani bil asukang ta kula
raung kuvul na ri vap korong ve ri vap rikek asukang pala val kipo rikek
aongos. Pua, parik kapa angkoai nang! Sa, parik ta Katakai i Saupai i kuli
rina ke ka abis a lau kapo angkokoai? 26 Na IAVE kala antok ta, “Man nala
sabonai ta 50 na igenen korong e Sodom, nala anangnangai ani rina aongos
ang using palau iria. 27 Na Abaraam kala anguan luklukai an ta, “Pua, using
ko nalapo kavakavalak ua si mengen korong ve numai, IAVE, igenen palau
i mutep na vuta ke tatag, kapo koi si na sui ta 28 man a tatot ang kala uak ta
palpalima sa, ku vis punuk suai lak ani nei rina ang?” Na IAVE kala antok
ta, “Parik, man na sabonai kapa ta 45 na igenen korong eiang, nala tav vil
arikek ania.” 29 Le na Abaraam kan luklukai pok ta, “Au na man a 40 palau
kipo ago eiang, sa singiria?” Na kala antok ta, “Ani 40 na igenen ang kapa,
na ago ta vil arikek ani nei rina ang.” 30 Na Abaraam kala antok, “Au, kanat.
Kapo ro ani IAVE ku ago ta songag an anig, sikei napo atogon lak a mang
susui ta man kala 30 na igenen palau ki ago eiang, kapo sa singim? Na
kala antok ta, “Na tav bil arikek lak kapa man ta 30 na igenen korong na
sabonai aniria eiang.” 31 Na Abaraam kala antok ta, “Pua, using ko nalapo
kavakavalak ua si mengen korong ve numai, IAVE, sa si man a 20 na igenen
palau kula sabonai aniria eiang?” Na IAVE kan polpol ia kapa ta, “Ani 20
ang kapa na tav vil arikek ani nei rina ang.” 32 Na Abaraam kala antok ta,
“Au, kanat. Kapo ro ani IAVE ku ago ta songag an anig, sikei napo atogon

lak kag akamusai luai i susui. Ka sa akorong man kula sabonai ani sangauli palau eiang?" Na kala polpol ta, "Ani sangauli palau ang kapa, na ago ta vil arikek an ani nei rina ang." 33 Au, kan kamus na angmemengenai ke si IAVE ve Abaraam na kala papelek ia. Na Abaraam kala kun papok ane si kana vainagoan.

19

Lot Kata Papelek a Sodom

1 Si vuk pangau ke, ngono angelo ang kilong anla serei e Sodom si kalapo sagup a makarap. Na Lot, nia katapo sinong mete takaman alak ane nei rina ang. Taun kata arai anirilong kala tapasuk atung na kanla tu ruduai irilong. Kala soturungai ane vunep na kala antok, 2 "Au, ngono igenen tauia, milong pasal asukang ke ane si kag lu. Napo ago kana si pakangai animilong. Long palak na milong galui a keve kakimilong. Io, kapo ro ani milong ago tapai ani vong ke singig na tenei vauk lak milong tapasuk using kamilong paspasal." Na kilongla antok ia ta, "Parik, atalipai animemlong na namemlong an matung ausai e nei ring kalakala suke i nei rina ke." 3 Sikei Lot kalapo sunggil luai anirilong na kilongla longong ia. Asukang na kanla itoitonai ani rukun saui anirilong, na kilongla angan. 4 Au, kitola buk an matung ausai na ri vap tauan aongos i keve vuk palpal lik i nei rina ang i Sodom kimela tung aulit na lu ang, vap tanginang na lapan iria aongos. 5 Na kila songo alak ane si Lot ta, "Au iuang, nei a ngono vopo serei vong ke singim anginang? Ku songo asoung irilong ani namem me rot tapai ve rilong." 6 Au, Lot kala soung ane singiria, na kala akang akit pok a takaman emung ina 7 na kala antok ta, "Keve tungag, ka ago luai. Mi ago ta abis an ani lau visuk ang. 8 Arai, kag ngono kavulik kilongpo tav nas lak ani ri tauan. Nan songo le irilong ani mi akeke tatarilong val kam vubuk, sikei si ngono igenen ang, mi ago luai ta abis an ta mangsikei a bil singirilong. Kilongpo ngono sokoung nang na napo aiveven irilong e nei kag lu." 9 Sikei kila vas ia ta, "Ai, ku pasal suai ani mete takaman ang!" Na kila angmemengenai pok singiria asukang ke, "Igenen ke kata kun serei sokoung eke singira na kana kalapo buk ani ka vil saupai anira." Na kila taong ia ta, "Man parik nganing kupa alis tatarilong, namem bil arikek luai singim soliu na sa namem abis ia si ngono iuang." Na kilapo porot alava luai ani Lot na kila aingik asung sian nui galang ani takaman. 10 Sikei, ngono igenen e nei lu ang kilongla sulai asoung ani kungarilong na kilongla tak alak pok a Lot ane nei lu, na kilongla akang bat a takaman. 11 Na kitmat irilong kala vil aba na vap aongos ang e komo, tanginang na lapan iria. Na parik kilapa angkoai si sabonai korong ani mete takaman i lu ang. 12 Au, ngono igenen ang kilongla sui a Lot ta, "Au, kupo atogon kam mang keve angtogon eke? Matan inatus im, vo keve almum, vo si eke pulakai kapo angasungai im? Man ka atogon, songo suai aongos aniria 13 using namemlong lapo usausa nang si vis punuk suai ani rina ke. IAVE katala longong na keve mengen i atatai ania na kala asok imemlong si me vis punuk suai ania." 14 Au, Lot kanla soung ane komo na kanla mengen amalangas na ngono almuna ila pala si osongon ani kana ngono kavulik ta, "A, ngono iuang. Long sumasuma palau na milong pasal suai using IAVE nang kalapo usausa si vis punuk suai ani rina ke!" Sikei ngono almuna kilongpo lomon ia ta kapo kapau. 15 Au, kalapo malas alak a tangat na ngono angelo ang kilongla asum a Lot ta, "Ku sumasuma nang! Ku songo na kisngam na kam ngono kavulik suai ani ring ke sumasuma palau. Mi abis vei mila kun puka arikek man namemlongla amiming a rina ke." 16 Lot kalapo tung i susugul lik, sikei ngono igenen ang kilongla tak le

na kungana i Lot na kana volo angnanan na kila pasal suai tataria pelek na nei rina ang ani kian kalakala, using a IAVE kata ngorem na angtama ke. 17 Na taun ang kime lapo ago e komo i rina ang mangsikei irilong kala antok iria ta, “Au, mi sip suai ta kami keve to! Ka ago luai ta sikei ka tere pok ane mung vo ka tung ausai pulakai eiang nei ring marul ang! Mi sip alak sumasuma ane kuli mulang vei mamaiten ke kala kun luk animi.” 18 Sikei Lot kala antok irilong asukang ke, “Ai, parik kag ngono igenen tauia. 19 Nau kana kamilong asosokai. Na milong tala lomon alava luai anig lenginang na milong tala akalit amalangas ta kamilong ngorem taun anig si sa kana milong tala abis ia singig. Sikei parik nang napa angkoai si sip taun ani keve mulang suke. Mamaiten ke nganing kala kinkos iau na nala mat. 20 Milong arai, kapo atogon sukana na mang vuk rina angasungai angkoai si nala sang taun ia. Kapo vuk rina roron lik nang, ingko? Io, asukang vanang parik nalapa angkoai si na mat.” 21 Na angelo ang kala antok ia, “Au kalaro, nala ainak ani kam sokotuk ke kapa. Vuk rina lik ang kupo mengen tatana nala kun ago ta vil arikek an kapa ania. 22 Sikei kana ku sang sumasuma tapai ane iang. Using parik napa angkoai si bil ta sa lak tung kuanla serei aro e suke. Au, eiang vanang na kita atuk a vuk rina ang ta Soar.

Sodom ve Gomora Kata Ni

23 Au, Lot kanla kinkos na nei rina e Soar na lenginang a makarap kalapo sinlak. 24 Le vanang, IAVE akorong e metekuku kala vekai asiang ani iat nini val langit e kuli Sodom na Gomora. 25 Sukana vang IAVE kata vil galang luai ani ngono rina ang kuvul ve palpal aulitai ina aongos. Ri vap aongos na keve suksukalan aongos kapa kala kamus aongos. 26 Sikei, kisngana i Lot kata tere pok ane mung na pukun ina kala iat. 27 Si tenei vauk lik using ina palau, Abaraam kata tapasuk na kala pasal taun na ring ang kilong tapo angtung anongo ve IAVE singina. 28 Kanla tun asiang ane Sodom na Gomora na palpal lava aongos ang. Na kala arai palau ani bung miting lava sipo sang lak le si vuk vunep ang. Bung ang katapo asukang val bung i nei ring ipo ani aen. 29 Io, taun ang na God kata ani na ngono rina lava ke, katala lomon pok na Abaraam asukang na kata asoung na Lot pelek a mamaiten i ngono rina ke katapo ago singina.

Lot ve Kana Ngono Kavulik

30 Lot kalapo leng ani ago e Soar, asukang na kala tapasuk ve kana ngono kavulik taun na kuli keve mulang ang eiang na kanla soi sinong si mangsikei a vakil. 31 Au, tulava i ngono angtasimal ke kala antok a tasina lik ta, “Tamarung kana kalapo lapan paspasal na kapo kovek i tauan asungai eke si la ago kuvul ve tarung, val kapo laulauan i kuli rina ke. 32 Kume na tarung an ainum na tamarung ta vaen. Man kala nio, tarung rot ve nia ani patmani ke ka uli ago akit le si tamarung.” 33 Au, si tenei vong ang kilongla ainum a tamarilong ta vaen na kavulik aino ang kala rot ve nia. Taun katan matung le na ka tapasuk pok, Lot parik katapa nasai ani sa. 34 Au, si taun using ina na kavulik ang kala antok a tasina lik ta, “Anginang vong natanla rot le ve tamarung. Nganlak vong tarung anguan ainum an ania, na kuan palak na ku rot tapai ve nia. Si selen ke kara patmani ka uli ago akit le si tamarung.” 35 Asukang na si tenei vong ang kapa kilongla ainum a tamarilong, le na kavulik emung kala kun palak sian rot ve nia. Na taun katan matung le na ka tapasuk pok, tamana parik katapa nasai ani sa. 36 Asukang na si selen ke kana ngono kavulik na Lot kilongtala sungsungukan le si tamarilong akorong pok. 37 Kavulik aino ang kata ingus kana nat na kala atuk ia ta

Moab. Na Moab vanang kapo tamaria i ri Moab i taun ke. 38 Au, anu emung
kala kun ingus kapa ani kakana ta kun nat na kala atuk ia ta Ben Ami. Na
Ben Ami vanang kapo tamaria i ri Amon i taun ke.

20

Abaraam ve Abimelek

1 Au, Abaraam kala pasal taun a palpal Negev na kanla ago tapai e Gerar,
nei liuan i Kades na Sur. 2 Na eiang kan posong ta Sara kapo tauna. Au
na Abimelek, vosap i Gerar, kala asok tapai ani Sara na kala osongon ia.
3 Na God kala serei vong si Abimelek nei orodung na kala antok ia asukang
ke, “Numai vanang asi mat using kutala songo na aina vopo osongon ke.”
4 Abimelek lak parik katapa pasal asungai ani aina ke. Asukang na kala sui
ta, “Au Volava. Sa? Ku vis punuk suai animem na matan vap korong ke?
5 Sa? Parik ta Abaraam akorong kata posong ta kapo tauna? Parik ta nia
na aina ang akorong kata kun posong ta kapo tauna i Abaraam? Abis ang
nata abis ia, kata tapasuk le si lomlomonai daus. Kungag kapo daus luai si
maiten ke.” 6 Na God kala antok ta, “Io, napo malangas ta kuta abis a lau ke
le si lomlomonai daus. Asukang na parik natapa atalipai anim si kam la bil
arikek ane singig. Katapo tukulai ina vanang parik natapa atalipai anim si
sigil ania. 7 Kana vang ku asok pok a aina ang taun kana tauan akorong,
using tauan ang nang kapo katakai i kusatung, na nganlak kala sokotuk
anim na kula to. Sikei man parik kulapa lis pok ia, ku nas atutuman ta
numai na kam patvap asi mamat aongos.”

8 Si tenei vauk lik palau i taun using ina Abimelek kala songo akuvul kana
keve ainoinoai na kala atatai iria ta sa kata serei singina na riria aongos
kila anglengai alava luai. 9 Na Abimelek kala songo alak tapai ani Abaraam
na kala antok, “Au sa kana kuta abis ia singimem? Nata abis a saka rikek
akorong an na kume songo mamaiten na mese taun imem ve matan vap ke
kipo ago neite kag saupai? Kutala abis a lau ang singig voiang parik kapa
angkoai luai si abis ania. 10 Nei akorong a tukulai i kam abis ani lau ke?”
11 Na Abaraam kala antok ta, “Parik. Natapo lomlomonai musik lik nang ta
kapo ararai asukang ke ta ri vap i ring ke parik kipa mamaila ani God na
kapo angkoai luai ta ki raung iau using ani kag aina. 12 Au na ngerena kapo
taug tutuman kapa using kapo mang kavulik ke mamai sikei rinana kipo
petekai. Asukang na nala osongon ia. 13 Na taun ang na God kata songo
suai anig pelek na vainagoan si mamai, nala antok ia asukang ke, ‘Si keve
ring tarung pasal ia, ku antok ri vap ta nau napo taum. Si selen ke ku akalit
ta kam vubuk anig.’ ” 14 Au, Abimelek kala songo aiton na mang keve sipsip
na mang keve vulumakau na mang keve tauan na ainan asosokai ani ke
Abaraam iria. Au na kala asok aliu pok na Sara ane si Abaraam akorong
pok. 15 Na kala antok ia ta, “Kag roe aongos kana kapo oros e malangas i
matam. Pilak ta kam ring na ku ago singina. 16 Na kala antok a Sara asukang
ke, “Kana napo alis a taum ta kapkap lava luai ke asi pakut bat ani lau rikek
ang natala abis ia ane singim. Na ani vap ang ve numai ki nas ta kupo
kalakala luai si lau rikek.”

17 Na Abaraam kala sokotuk a God ani ka atautauia pok na Abimelek ve
kana aina na kana keve ainan asosokai ani ki atogon nat pok 18 using God
katala vil bat aongos a keve lu i nat si keve aina aongos nei kana vainagoan
a Abimelek le si Sara, kisngana i Abaraam.

21

Ingus and Isak

1 Au si vuk pangau ang, IAVE kala arai ani Sara na kala atautauia ia val
kata palatung. 2 Na Sara kala sungsungukan na kala ingus a mangsikei a
nat ani Abaraam. Abaraam si taun ke kata lapo lavan singina, au na nat ke
kita ingus ia si taun ang akorong a God kata atatai a Abaraam tatana. 3 Na
Abaraam kala atuk a nat ang ta Isak, nat ang a Sara kata ingus ania tatana.
4 Na Isak kalapo limaletul kana taun i to. Au, Abaraam kala lampulit ia val
atatai ang si God. 5 Abaraam kata lapo 100 na matas aongos si taun ke kita
ingus kana nat singina. 6 Na Sara kala antok ta, “Pua, God katala lis iau ta bil
asi kag los maramarak singina, na man a ri si ki longong kana ta sa kalapo
serei singig, ki kun los kuvul ve nau.” 7 Na kala rodo na mengen ang, “Si pat
kana ka angkoai si antok ani Abaraam ta Sara kapo koi si atutus nat lak?
Sikei kana, si lapo lavan luai ke tatana, natala ingus korong a nat ke ania.”

Ri Ismael ve Agar

8 Au, nat ang kala polok alak tung si kalapo angan korong na Abaraam
kala teng a matan angan lava i posong ro singina. 9 Sikei, Sara kala arai
ta nat ang ainan Aigipto ke kata ingus ia ani Abaraam kapo kuskurek,
10 na kala antok a Abaraam ta, “Ku kirikai suai ani ainan asosokai suke ve
kana nat using parik luai ta nat vo serei si asosokai ang kame angpagal
ta togtogon ke ve kag nat.” 11 Na Abaraam kalapo mamakus alava si
lomlomonai ke using nat ang kapo kana nat kapa. 12 Sikei, God kala antok
ia asukang ke, “Ku ago ta mamakus luai an ani kam nat na ainan asosokai
ang. Longong palau ta sa nang a Sara kapo mengen ua tatana, using le
si Isak akorong vanang, au matan tivum emung im ki atogon asan. 13 Au
na ani nat ang si ainan asosokai ang, using kapo kam nat kapa, nala kun
apolokai ani kakana ta matan vap akorong.” 14 Au na si tenei vauk using
ina Abaraam kala asisiang men pok na kala luk a sikei a ese laman na kala
agon ia e kalakalana i Agar kuvul ve nat ang na kala asok suai ania. Na
kanlapo su pulakai si ring varasai ang e Berseba.

15 Au na taun a laman i nei ese ang kala mat luai, kala amatung kana nat
neite mang ei eiang, 16 na kala pasal akipai ane ring vunga lik na kanlapo
sinong, using kapo lomlomonai ta, “Pua, parik napa angkoai si tere palau
asukang ke ta kag nat si mat.” Na taun kapo sinong lomlomonai eiang kala
tangis alava. 17 Na God kala longong a nat lik ang sipo tangis na kana angelo
kala songosongo le metekuku taun a Agar asukang ke, “Agar, kupo sa? Ku
ago ta leng an, using a God katala longong lenginang kana tangis a kam nat
si ring ang kapo matung singina. 18 Longong. Ku tak atadut kam nat na
ku teng akit ia e kungana. Using le singina naka asereai lak ani matan vap
lava.” 19 Na God kala palas a matana na kala arai ani mangsikei a laman
kapo uv le nei roe, na kanla lolong kana ese na kanla ainum kana nat. 20 Nat
ke kata polok alak na God kata ago kuvul ve nia. Kana ring i ago nei ring
varasai, na katapo katakai i so ta vatilau. 21 Au na taun ang katapo ago eiang
nei ring varasai ang e Paran, rinana kila aosongon ia ta mangsikei a aina i
Aigipto.

Angainainakai si Abaraam ve Abimelek

22 Si taun ang ri Abimelek ve Pikol kilongmela serei si Abaraam. Pikol
kapo ainoinoai i kana petau i visvis a Abimelek. Au, kilong mela serei na
Abimelek kala mengen asukang ke, “Si kam keve avibisan aongos kupo abis
ia, God kapo ago ve numai. 23 Asukang na napo buk ani ku atuvala e matag

na e matana i God ta ku tav abis luai ta ring kapau taun imem ve kag inatus na keve matan tivug kapa. Napo buk ani ku akalit amalangas ane singig na ane si palpal vap ke kulapo ago sokoung nei liuan iria ta sikei palau a roron ang natala kun akalit anim tatana." 24 Na Abaraam kala antok ta, "Io, nala atuvala tatana." 25 Au, Abaraam kalapo tatapokai ani Abimelek si laman ang kana keve asosokai a Abimelek kita luk pakang ia tatana. 26 Na Abimelek kala antok ta, "Parik napa nas ta si kata abis a bil ang. Parik kapa, kutapa antok aino iau tatana. Kana palau nalapo kun longong ania." 27 Asukang na Abaraam kala alis a Abimelek ta mang rukun sipsip na mang rukun bulumakau na kilongla abis karilong angainainakai. 28 Na Abaraam kala pagal suai ani limalengua na sipsip aina tanginang. 29 Na Abimelek kala sui ia ta, "Au, nei akorong a supsupai i limalengua na sipsip aina ke kulapo pagal suai aniria?" 30 Na Abaraam kala antok ia asukang ke, "Naung ani limalengua na sipsip ke le si kungag akorong. Ninia vang kana kapo akanangai ta nau akorong nata tep a laman ke." 31 Le iang vanang na kila atuk a rina ang ta Berseba, using a ngono igenen ke kilongta abis karilong palapalatung i angainainakai eiang. 32 Au, emung i angainainakai ang ri Abimelek ve Pikol, ainoinoai ang ani kana petau i visvis, kilongla papok ane si palpal ang si ri Pilistia. 33 Na Abaraam kala sukal a mangsikei a ei eiang e Berseba, na ngere ei ang kala songo ane si IAVE, God To Asikei. 34 Abaraam kata ago na taun vunga si palpal ang si ri Pilistia.

22

God kata Atokngai ani Abaraam

1 Au, si mang taun emung i keve bil ang, God kala atokngai ani Abaraam. Na kala songo ta, "Abaraam!" Na Abaraam kala ngenget ta, "Io, nau kana." 2 Na God kala atatai ia, "Ku songo le kam ring sikei palau a nat ta Isak, voiang kupo buk alava luai ania na milong pasal ane si palpal Moria. Na si mangsikei a vuk mulang eiang nala atai amalangas ua nganlak tatana, kula sula kam nat asukang ta kam alilis ane singig." 3 Au na Abaraam kala tapasuk tenei vabaukan lik na kala usausa dong kana dongki na kala songo na pongua i kana keve asosokai na kana nat ta Isak. Au na kala usausa kut angkoai asi an sula ani alilis ang, le na kila tapasuk taun a ring ang God katala atatai ia tatana. 4 Si vapotol i taun i kari paspasal Abaraam katan tun avunga lik na kala arai ani oring i atatai ang ania. 5 Na kala antok kana ngono asosokai asukang ke, "Au kanat, milongla aiveven kokoai vang eke ani dongki ke, na namemlong ve nat ke namemlongla pasal alak tapai ane si vuk oring suke. Namemlong an soturungai tapai, le na namemlong me papok ane singimilong." 6 Au, Abaraam kala luk a volo kut ang na kala agon ia si kalakalana i kana nat Isak, na ninia akorong kala teng karilong vuk kut ni na karilong samele na kilong lapo auai aliu. 7 Na Isak kala antok ta, "Au, mamai!" "Au sa kag nat?" Na kala sui ia, "Vuk kut ni nang, na keve kut mat kana. Au na nei vanang akorong a sipsip tanginang asi an sula serei si God?" 8 Na Abaraam kala antok ta, "Kag nat, God akorong nia ka asereai ta ring sipsip ani alilis ke." Le na kilongla auai kuvul alak. 9 Au na kilong anla serei si oring ang a God katala atatai tatana, na Abaraam kala solo atung a pata ipo sula serei si IAVE. Au na kala kirkirimai ani keve kut mat kuluna i pata ang. Na kala got akit kana nat ta Isak na kala amatung ia kuli keve kut ang lakat kuli pata ang. 10 Au, kala sulai ani kungana ani ka luk kana samele si lam rongok ani kana nat, 11 na angelo si IAVE kala songosongo le metekuku, "Abaraam, Abaraam!" Na kala ngenget ta, "Io, nau kana." 12 Na

angelo ang kala antok ta, “Luk suai ani kungam si nat ang. Ku ago luai ta
bil an ta mangsikei a bil singina. Kana vang nala nas luai ta kupo mamaila
ani God, using parik luai kuta lapa gel iau na kula teng apok kam nat, nang
kam ring sikei palau a nat.” 13 Au na Abaraam ka tun aliu na kala arai ani
mangsikei a sipsip tauan kapo tuang ta kana ngono kom si mang vuk keke.
Na kanla ulak a sipsip ang na kala runguk ia na kala sula ia asukang ta kana
alilis serei si IAVE. Na kana nat kala kalakala. 14 Na Abaraam kala atuk a
oring ang ta IAVE-ka-asereai. Tung si taun ke anginang kipo uli posong ta,
“E kuli mulang si IAVE, nia ka asereai.” 15 Au na angelo ke si IAVE kala
vapongua i songosongo le metekuku taun a Abaraam, 16 “IAVE kapo antok
asukang ke, ‘Napo atuvala pok si asan ig. Using kutala vil korong a bil ke, na
parik kutalapa teng apok kam ring sikei a nat, 17 io, nala atautauia alava lak
ua. Nala asereai ani kam patvap na ki duk luai val ri kalto i metekuku na ki
miang asukang val ri kone e ngerelo, na ki vis suai aniria kipo petau iria na
ki tauk nganlak i kari keve rina. 18 Au na using kutala longong aro iau, keve
palpal vap aongos i kuli rina ki luk a atautauia le si kam apolokai.” 19 Le
iang Abaraam kala papok taun kana ngono asosokai na kila pasal aongos
pok ane Berseba na Abaraam kanla soisinong eiang.

Popolokan si Naor

20 Au, emung i keve bil ke kila antok a Abaraam ta, “Tasim nang ta Naor ve
ri kisngana, ri Milka, kilong lapo kun atogon nat kapa. 21 Nat tuan iria kana
asan ta Us. Vapongua kana asan ta Bus, le na Kemuel nang kapo tamana
i Aram. 22 Au na emung i keve nat ke, Kesed, Aso, Pildas, Irilap, na kiu
iria ta Betuel.” 23 Betuel vanang, nia katapo tamana i Rebeka. Io, sukana
na limaletul a nat ta ri Milka, na tamaria ta Naor, voiang kapo tasina i
Abaraam. 24 Kapa, Naor kata atogon a mang puat a nat le si kana ainan
asosokai Reuma. Kari keve asan ta ri Teba, Gam, Tas na Maka.

23

Roe ani Gom

1 Sara katala to na 127 na matas aongos 2 le na kala mat. Kata mat e
palpal Kanan si vuk rina ang Kiriat Araba, kipo kin ia ta Eberon. Au na
Abaraam kamela radaupa si Sara. 3 Na kanla radaupa eiang ngere kisngana
silapo matung mat ang, le na kala tapasuk na kanla mengen ri It ta mengen
asukang ke, 4 “Napo igenen sokoung palau kana nei liuan imi. Parik napa
angtogon ve nami. Mi atos ta ring vuk roe singig asi kag la amunai korong
ani matmat i kag aina.” 5 Au na ri It kila polpol ia ta, 6 “Arai, kupo igenen
lava luai nang na kupo asasanan e nei liuan imem. Pilak palau nei liuan
i kamem keve vakil ta anu ang kupo buk ia na ku amunai ani matmat i
kisngam. Ka kovek ta sikei imem ka atakun ua si saka vakil an kula pilak ia.”
7 Au, Abaraam ka tapasuk na kala soturungai taun na ri It, nang riria vap
po tauk i palpal roe ang, 8 na kala antok iria, “Au kanat, using milapo naung
anig asi amunai ani matmat ke, mi longong pok tapai. Mianla mengen anig
ve Eperon, nat ang si Soar, 9 na nia ka atos singig ta vakil ang e Makpela
voiang kapo tauk ina, nang a vakil vopo tung ang e ngising luai i kana vuk
roe. Naka samui ia ta kapkap tapunuk aongos ina i ring ang. Ka atos tatana
e malangas i matami, na kala kakag asi amunai ani matmat ke.” 10 Eperon,
kapo igenen i It, katapo sinong eiang nei liuan i kana vap. Au na si kari
kokolongong aongos e mete takaman alak ane si kana rina, Eperon kala
antok a Abaraam ta, 11 “Kag igenen lava, parik. Arai, nala alis palau ua ta
vuk roe ang kuvul ve vakil ang nang kapo ago singina. Kana e mataria i kag

vap nalapo alis ua tatana. Pasal na kuanla amunai ani matmat i kisngam.”
12 Sikei Abaraam kala anguan soturungai an taun a vap i rina ang 13 na
kala luklukai ane si Eperon ta, “Ku kun longong tapai anig, man kupo ro?
Napo buk samui nang ani vuk roe ang si kana atutung akorong. Kapo ro
ani ku naung ani samui ke le asi kag la amunai ani matmat i kisngag eiang.”
Ri It aongos eiang kilapo kolongong. 14 Au, Eperon kala polpol a Abaraam
asukang ke, 15 “Iau tungag! Arai, vuk roe ang kapo angkokoai si 400 na
vuk kapkap. Sikei nia kapo bil lik palau nang singirung. Au kanat, kuan
amunai ani matmat i kisngam.” 16 Asukang vang na Abaraam kala auai
ve lomlomonai ang si Eperon na kala pagal suai akorong ani mamaiten i
kapkap angkokoai si poisan katala posong ia. Ri It kipo tung i longong na
Abaraam kalapo taot suai ani kapkap punuk. 400 na vuk kapkap angkokoai
si kari tataot ri katakai i atos. 17-18 Io, sukana vang kitala vil akorong a
vuk roe ang si Eperon e Makpela e ngere Mamre. Abaraam kalapo serei a
tamana tanginang i vuk roe ang, kuvul ve vakil ina na keve ei aongos neina
i palpal roe ang. Samui roe ke kita teng ia e mete takaman alak ane nei
rina ang, e malangas i mataria i ri It aongos. 19 Emung i keve itoitonai ke
Abaraam vang kala amunai ani kisngana ta Sara e nei vakil ang e palpal
Kanan. Vakil ang katapo tung si vuk roe ke Makpela e ngere Mamre, nang
kipo posong ia ta Eberon. 20 Io, sukana na akuskus i vilvil akorong ani roe
na vakil. Abaraam kana kalapo tauk ina le si ri It. Na kata lapo kakana
nang ta gom.

24

Aina ani Isak

1 Abaram kata lapo lapan paspasal na IAVE kata vil atauia ia si keve selen
aongos. 2 Mang sikei a taun kata songo kana ainoai i asosokai. Asosokai
ang kapo tu-ainoai ani kana keve asosokai na kana keve togtogon aongos.
Au, kala songo ia na kala antok ia ta, “Ku amatung a kungam neite savag
3 asi kam vil akit ani palpalatung mete IAVE, God i mete kuku na kuli rina,
ta ku ago luai ta songo aina an ani kag nat si ri aina i Kanan, rina ke napo
ago singina. 4 Sikei ku pasal ane si kag rina na eiang ku songo ta kana aina
na Isak, si kag pat vap akorong.” 5 Asosokai ang kala tapasuk na kala sui
ta, “Au, na man a aina ang kala tangag ani pasal ve nau ane ke, sa, name
songo pok le kam nat ane si rina ang kutala papelek ia?” 6 Sikei Abaram
kala polpol ia ta, “Ku aiveven akit luai ta ku ago ta songo an ani kag nat
ane suke pok. 7 IAVE kata songo suai anig le si kag rina na le si kag pat vap
akorong, na ka palpalatung ve nau ta roe ke ka alis kag inatus na matan
tivug tatana. Le si oring ke, napo nas ta nia ka asok kana angelo aino anim
ani ku vil korong a abis ke. 8 Man a aina ang kala tangag ani papok ve
numai, kam palpalatung si bil ke kala takunis. Sikei, ring oring lablabat
palau anim ta ku ago ta songo an ani Isak ane suke.” 9 Au, na asosokai ang
kala amatung a kungana neite savana i Abaram ta ka abis ia asukang palau
val kana palpalatung.

10 Au, asosokai ang kala luk le ta mang keve bil roron miang le si togtogon
si Abaram, ka akos ia kuli kana sangauli na kamel na kala tapasuk asi kana
pasal ane Aram Nakaraim. Kala pasal pasal na kala serei si mimierokot ang
Naor katapo ago singina. 11 Au, kala serei si dim ang e ngising i mimierokot
na kamela ausai e iang. Kana keve kamel kipo matung kokoai asi kari inum.
Katalapo pasal ani ka marmarip tenei ngelik na ri kavulik i mimierokot
ang kime kakap. 12 Na asosokai ang kala sokotuk ane si IAVE asukang ke,

“IAVE, numai kupo God si kag ainoinoai ta Abaram. Napo buk ani ku akalit
amalangas ta kam ngorem roron ane singina, si oring ke ta ku vil iau ani na
sakam korong a telan ke katala alis iau tatana. 13 Pakangai anig sipo tung
ngere dim ke, using ri kavulik i ring ke kana kimelapo soung sime kakap.
14 Napo buk ani ka asukang ke ta, taun na sokotuk asi kag inum ane si mang
sikei a kavulik iria, na man a kavulik ang kala sulai ani kungana ta ka alis
laman anig, na man kapa ka mengen asukang ke ta ka alis laman kapa ani
keve kamel ke, naka atogon a malangas ke ta ninia palau vanang a aina
ang, kutala pilak ia ani kam asosokai ta Isak. Man kala asukang palau val
natala kin ia, nala nas ta kam ngorem ane si kag ainoinoai kapo tutuman.”

15 Au, asosokai ang, parik kapa aulei lak ta sokotuk na Rebeka kala soung
le nei mimierokot ang ta kana laka e kalakalana asi me kakap. Kavulik
ke, tamana ta Betuel, nat si ri Milka ve Naor. Naor kapo tasina i Abaram.
16 Katapo kavulik talupus luai na parik lak katapa nas ri tauan. Au, kala
pasiang taun a dim ang, kan kap le na kamela palak pok. 17 Au, asosokai
ang kala pataun ia na kala antok ta, “Kapo angkoai ani na inum tapai si
kam laka?” 18-19 Rebeka kala longong na kala ngorem ia. Asukang na kala
luk asiang a laka ang le kalakalana na kala ali laman ania. Au, asosokai ang
kala inum na Rebeka kala antok ia ta “Naka kakap laman kapa ani kam keve
kamel na ki kun inum asip le.” 20 Sumasuma palau kala bekai asip ani kana
laka nei vulvul na kala sang asiang pok si an selai laman tung a keve kamel
ang kila aulei ta inum aongos. 21 Taun a Rebeka kapo kakap, asosokai ang
kapo tung musik ipo teremai ania asi kana nas ta kavpo tutuman nganing
ta IAVE katala auai ve nia asi kana sakam ani paspasal ang. 22 Taun a keve
kamel ang kita kamus ta inum, kala luk a mang keve alilis samui lava na
kala alis a Rebeka tatana. Sikei a muraling asi atung e isuna na pongua na
amaung e kungana. 23-25 Au le, kala tapasuk na kala sui ia ta, “Ku antok iau,
numai a kavulik si si akorong?” Na kala polpol ta, “Kupo nas a Betuel, nat ke
si ri Milka ve Naor? Nau vang kana, kana kavulik.” Na kala sui ta, “Au, na
kapo atogon pangau animem nei lu ang si tamam asi kamem matung ausai
ani tenei vong ke?” Kala antok ta, “E, kapo togon angkoai pangau animi
asi rot. Ani kam keve kamel kapa, ring asi rot na uriuri kapo kun punuk
aroron.” 26 Taun a asosokai ang kata longong a mengen ang si Rebeka, kata
soturungai na kala nanauai ani IAVE. 27 Kata mengen asukang ke, “Alatun
ane si IAVE, God si kag ainoinoai ta Abaram. Napo man ua si kam roron na
kam aiveven kitmat ane si kag ainoinoai si oring ke ta kuta ausingai anig
asi kag pataun akorong ani pat vap ke akorong singina.”

28 Emung palau ina Rebeka kala sang ane nei lu na kanla antok a rinana
kuvul ve kari matan vap. 29-30 Au, tauna i Rebeka, kana asan ta Laban
katapo kun tung kapa eiang. Kata arai ani maus ang e isuna i Rebeka na
e ngono kungana. Na taun kata longong a akuskus i sa na asosokai ang
katala posong ia, kata sang asiang na kanla arai ania sipo tung ve kana
keve kamel ngere dim ang. 31 Na kala antok ia, “Au, kana igenen roron a
IAVE i la alomonaus, kupo tung sa eiang? Me ane ke na tarung palak ane nei
lu. Natala itoitonai lenginang a ring asi kami ausai na ring kapa ani keve
kamel ang asi kari kun ago.” 32 Au, kila pasal kuvul ane nei mimierokot na
asosokai ang kala palak ane nei lu ve kana petau. Laban kala asok asi lukluk
suai ani keve usausan kuli keve kamel ang na ki alis bil aniria si matung
na uriuri asi kari angan. Le na kala asok asi alis laman ani vap ososongan
ang asi kari galui kak. 33 Na emung kila sasagi aniria. Sikei asosokai ang
kala tapasuk na kala antok ta, “Naka sonkos emung i nala antok amalangas
tapai animi ta tukulai i kag pasal ane ke.” Na Laban kala antok ta, “Au, kapo

ro, ku mengen tapai."

34 Au le, kala luklukai ta, "Nau kana na asosokai si Abaram. 35 IAVE katala
vil atauia luai ania na ka alis ia ta amiang i ri bulumakau na sipsip. Kata
atauia ia kapa ta kapkap duk, ri asosokai duk i ri tauan kuvul ve ri aina na
ri kamel na dongki miang kapa. 36 Na kisngana ta ri Sara kita ingus karilong
nat tauan, si taun kilong talapo lapan paspasal. Na kala atogtogon a nat ang
ta kana tauia aongos. 37 Io na kata vil a mang palpalatung ve nau. Ka antok
iau ta, 'Ku ago luai ta songo aina an ani kag nat si ri aina i Kanan, ring ke
kana napo ago singina, 38 sikei ku arai ania ta ku pasal taun akorong a pat
vap ang si mamai napo angtogon ve ria na ku songo ta kana aina na kag
nat eiang.' 39 "Na nala sui ia ta, 'Au, na man a kavulik ang kala misag ani
papok ve nau ane ke?' 40 "Na kala polpol iau asukang ke, 'IAVE, God ke napo
longong singina, ka asok kana angelo ve numai ani ku vil korong a paspasal
ke, na ku sakam a telan ke ta ku luk aina korong ani kag nat, si kag pat vap.
Si vap ang si mamai akorong. 41 Man kula serei si kag pat vap akorong na
kila misag anim kula takunis io, kula takunis si palpalatung ke.' 42 "Au na
taun nata serei ngere dim ke anginang, nala sokotuk a IAVE ta, 'God si kag
ainoinoai ta Abaram, ku pakangai anig ani naka sakam korong a telan ke.
43 Ku pakangai anig sipo tung ngere dim ke si oring ke ta man na sokotuk
ane si mang sikei a kavulik i ring ke, man ka pasiang si me kakap, na man
nala sokotuk ia asi kag inum, 44 na kala antok ta, "Ku inum aino, le na naka
kakap kapa ani kam keve kamel" io, naka nas si akanangai ke ta ninia palau
vanang a aina ang numai IAVE kutala pilak ia ani kana nat kag ainoinoai.'
45 "Au, parik napa aulei lak ta sokotuk nei lomlomonig na taum ta Rebeka
kala soung ve kana laka e kalakalana. Kala pasiang na kanla kap le, na
nala sokotuk ia asi kag inum. 46 "Au, akorong palau na kala luk asiang kana
laka le kalakalana na kala antok ta, 'Ku inum, na naka kakap kapa ani kam
keve kamel.' Asukang na nala inum na kala alis laman ani kag keve kamel.
47 "Le na nala sui ia ta, 'Au si, numai kana na kavulik si si akorong?' Na
kala ngenget iau ta, 'Nau a kavulik si Betuel, nat ke si ri Naor ve Milka.' "Au
na nala luk a muraling ang na nala atung ia e isuna, na nala alakai kapa
ani ngono amaung ang e ngono kungana. 48 Na nala soturungai na nala
nanauai ani IAVE. Nata alatun a IAVE, God ang si kag ainoinoai ta Abaram,
using kata ainoai anig si selen korong ane si tivuna i kag ainoinoai ani kan
osongon kana nat. 49 Au, using kalapo asukang ke napo buk ani mi abis a
lau roron si selen i atutuman ane si kag ainoinoai. Man parik kapa angkoai,
mi antok amalangas iau na na lomlomonai selen asi kag using."

50 Na ri Laban ve tamana kilong la antok ta, "Bil ke kapo serei le si IAVE, na
parik kapa koi ta namem mengen ta sa lakat kuluna. 51 Rebeka kana kapo
ago, ku songo ia na mi pasal na kan osongon ta kana nat kam ainoinoai val
kana vubuk a IAVE." 52 Taun a asosokai ang kata longong a mengen ke si
Laban, kata soturungai na kala nanauai ani IAVE. 53 Emung ina kala luk na
mamain ta alilis roron val mang keve bil asi maus na vakup samui lava na
kala alis a Rebeka. Kata alis kapa na tauna na rinana ta mang matan bil
miminaungan. 54 Au, na kila matan angan le na kila rot a tenei vong ang.

Taun kita tapangun tenei vauk asosokai ang kala antok ta, "Au kanat, mi
akala iau vang na na pasal ane si kag ainoinoai." 55 Sikei tauna na rinana i
Rebeka kila antok ta, "Kapo roron ani ka ago lik pok tapai ani sangauli vo
alak na taun le na mi pasal." 56 Sikei kala antok ta, "Mi ago ta atakun an
anig. Man a IAVE katala pakangai anig asi kag sakam korong ani paspasal
ke, mi atalipai anig na na pasal pok ane si kag ainoinoai." 57 Na kila antok

ta “Au kanat, tara susuiai tapai kotok ani kana lomlomonai a Rebeka. 58 Na
kila songo ia na kila sui ia, “Sa, kulapo buk pasal ve igenen ke kana palau
vo parik?” Na Rebeka kala antok ta, “Kapo ro, naka pasal kana ve nia.”
59 Asukang na kila atatung a tauria kuvul ve aina po aiveven ang ania, asi
kana pasal ve asosokai ang si Abaram na kana petau. 60 Si kana tapasuk
kita poso-atauia ia asukang ke, “Taumem, numai ku tivuria i pat vap lava
luai. Keve tivum e mung im ki sakam na ki ngi suai ani mamain ta rina kipo
petau aniria.” 61 Au, kila kokos ve kana keve ainan asoksokai kuli kamel na
kila pasal ve asosokai ang.

62 Nei pangau i keve taun ang, Isak kata pasal le Ber Lakai Roi e Negev na
kamela po ago e Kanan. 63 Si tenei ngelik marmarip i mang taun kata pasal
avunga lik akipai ani nei rina, asi kana an sokotuk na lomlomonai. Na taun
ang kata tun alak na kala tere avunga lik, kala arai ani keve kamel si la vulis
serei. 64 Si taun ang kapa, Rebeka kata kun tere aliu na kala arai ania. Kata
kisiang le kuli kana kamel 65 na kala sui a asosokai ang ta, “Au si, saka igenen
sukana kapo pasal taun ira?” Na asosokai ang kala polpol ta, “A, nang kag
ainoinoai nang.” Taun kata longong a polpol ke kata luk kana vuk vakup
na kala pakut a nona. 66 Taun kianla angruduai, asosokai ang kala antok
amalangas a Isak ta kana paspasal aongos. 67 Au, Isak kala tak le na Rebeka
ane si lu si rinana ta Sara na kala osongon ia. Si karilong osongon kata buk
alava luai ania, na kana mamakus si matmat ang si rinana katalapo pongo
suai paspasal.

25

Abaraam Kata Mat

1 Emung ina Abaraam kala osongon pok a mang aina kana asan ta Ketura.
2 Ketura kata ingus ania ta ri Simran, Ioksan, Medan, Midian, Isbak na Sua.
3 Ioksan nang katapo tamarilong i ri Siba na Didan. Na Didan katapo tivuria
i ri Asurim, na ri Letusim na ri Leumim. 4 Au na Midian katapo tivuria i ri
Epa, Eper, Anok, Abida na Elda. Io, keve vap aongos suke, kipo matan tivuna
i Ketura. 5 Emung i kana matmat a Abaraam, kana togtogon aongos, Isak
kata luk ia. 6 Sikei, aino si taun katapo to lak, kata alilis kapa ani kana mang
keve nat ang le si keve kisngana ka, na kala asok suai ani keve nat ang ane
si ring ipo sanglak ta makarap, ani ki an ago akipai i Isak.

7-8 Io, Abaraam kata to na 175 matas aongos le na kala pasal suai asi kana
an ausai ve riria kitala mat aino ia. Katalapo lapan luai na kana matmat
katapo mangsikei a matmat ro luai. 9-10 Kana ngono nat aino, ri Isak ve
Ismael, kilongta tepai ania nei vakil ang e Makpela, angasungai i rina ang
Mamre si vuk roe ang si Epron tamana ta Soar. Abaraam kata samui aino ia
si patvap ke, ri Et. Io, si vuk roe ang vanang kita tepai ani Abaraam ngere
kisngana ta Sara. 11 Emung i kana matmat, God kata atautauia kana nat ta
Isak. Isak si vuk taun ke katalapo ago e Ber Lakai Roi.

Inatus si Ismael

12 Kana vang na akuskus i kana mang nat a Abaraam, Ismael, voi ke na ri
Agar kita ingus asereiai ania. Aina ke le Aigipto katapo asosokai ke ri Sara.
13 Na kana vang na keve asan i kana keve nat nia na Ismael, le si tuan tung si
kiu iria. Kana ainoai i nat ta Nebaiot, le na Kedar, Adbel, Mibsam, 14 Misma,
Duma, Masa 15 Adad, Tema, Ietur, Napis, na Kedema. 16 Kana vang na keve
asan i kana keve nat na Ismael. Kapo keve asan kapa i 12 na tu lava i keve
patvap, na kari keve rina na ring ipo ago tul, voi ang kita sunguk na keve
asan ke. 17 Ismael kata to aongos na 137 na matas, le na kala mat taun kana

vap. 18 Keve tivuna kita ago aliu si palpal ang le Avila ane Sur. Sur kapo ago
nei liuan i pangau pelek a Aigipto alak ane Asuria. Na kitapo ago i angkiki
na angvis ve matan polpolokan ang si keve tasina i Ismael.

Iakov ve Esau

19 Kana na akuskus i Isak, kana mang nat a Abaraam. 20 Isak katala puat
a sangauli na matas aongos taun kata osongon a ri Rebeka, kavulik ang si
Betuel. Betuel, igenen i patvap Aram, le Padan Aram. Na tauria i ri Rebeka
ta Laban. 21 Using ri Rebeka kitapo ngolo, Isak kata sokotuk ane si IAVE
asi kari ingus korong. Na IAVE kata longong kana sokotuk na ri kisngana
kila sungsungukan. 22 Ngono lua ang nei vingaria, kilongtapo uli anggegelai
angpokpokai anirilong. Asukang na ri Rebeka kila antok ta, “Au si maraisa
kana na bil ke kapo serei singig?” Na kianla nanas si IAVE. 23 Au, IAVE kala
antok iria asukang ke, “Pongua na palpal nang kipo ago e nei vingami. Na
pongua na matan vap ke, ki ago angtaliungai. Mang palpal vap ki dual ani
mang anu ang. Vopo aino ang ka abis ani vo aimung irilong.” 24 Io, kalapo
liliuan aliu, na taun kalapo sinong ani ki ingus. Na kila ingus kari ngono
lua tauan. 25 Vopo soung aino ang katapo pukun melek na katapo pukun
ungan val sualakai mosong, asukang na kila atuk ia ta Esau, supsupai ina
ta pukun ungan. 26 Emung ina tasina kala kun soung na katapo teng akit
si pung i kakina i Esau, asukang na kila atuk ia ta Iakov, supsupai ina ta
igenen apupu. Si taun ke Isak katalapo 60 na matas aongos na ri Rebeka
kila ingus na ngono nat ke.

27 Au, kilongla polok alak na ngono nat ke, na Esau katapo igenen katak
aro luai ta akalat. Katapo uli buk sili nei uten. Sikei tasina ta Iakov katapo
igenen nok, asukang na katapo uli ago e rina. 28 Isak, using katapo uli
buk angan ani ri pok i nei uten, katapo buk alava luai ani Esau, sikei ri
Rebeka kitapo buk a Iakov. 29 Na mangsikei a taun Iakov katapo ago e rina
i po vil amoso sup, na Esau kala serei le nei uten ta buk angan lava. 30 Na
kala antok a Iakov ta, “A! Napo buk angan arikek luai. Lis iau ta men sup
melek ang!” Le si oring suke, kana mang asan ta Edom, supsupai ina ta
melek. 31 Sikei Iakov kala polpol ta, “Aino ani na lis pok anim, ku alis aino
iau ta kam sinsinong i nat tuan, na keve roron ina.” 32 Au, na Esau kala
antok ia ta, “Nalapo buk mat nang ta mol ke. Kapo saka roron an anig na
sinsinong ang, man napo asukang ke?” 33 Na Iakov kala antok ta, “Au, kanat.
Ku palpalatung tapai singig tatana.” Asukang na Esau kala palpalatung ve
Iakov ta kana sinsinong i nat tuan. 34 Emung ina Iakov kala alis ia ta rukun
vuk saui na men sup ang. Kata angan le ia na kala tapasuk na kala pasal.
Asukang vanang na si selen ke Esau kata akalit amalangas ta kana ararai
alik ani kana sinsonong i nat tuan.

Isak ve Abimelek

26

1 Nei liuan i taun ang kata atogon a mang sikei a mol lava kata serei nei
palpal aongos ang. Katapo emung i mang mol lava vo serei aino ang si taun
na Abaraam katapo to singina. Asukang na Isak kala pasal ane Gerar, rina
ang a Abimelek katapo tauk ina. Na katapo vosap i matan vap i Pilistin
eiang. 2 Au, Iakov kala serei eiang e Gerar na IAVE kala serei singina na
kala antok ia asukang ke, “Ku ago ta pasiang an ane Aigipto, sikei ku ago
eke si rina ke napo antok ua asi kam ago singina. 3 Io, man ku ago nei rina
ke, na auai ve numai na na vil atauia ua ta nala alis imi ve keve matan
tivum ta roe aongos ke. Nala asereai atutuman vang ani palpalatung ang

nata abis ia ve tamam ta Abaraam. 4 Na apolokai ani matan tivum na ki
serei aduk luai val ri kalto i mete kuku, na na alis iria ta keve roe aongos
ke. Le si ngiria vanang naka asereai ta sikei voiang na mamain ta matan
vap aongos i kuli rina ke ki luk kari alomonaus le singina. 5 Naka vil ia
asukang using Abaraam kata longong iau. Kata abis aro kag keve vubuk,
na kag keve sausaupai, na kag keve asok." 6 Io, asukang na Isak kala ago
eiang e Gerar. 7 Taun ri vap i nei rina ang kila sui ia ta ri kisngana na kala
antok iria ta, "A, nang a ri taug nang." Katapo leng vei ki raung suai ania
marai ri kisngana using kitapo ararai miminaungan.

8 Isak katalapo ago na vuk taun eiang, na vosap Abimelek, mangsikei a
taun kala tun asiang le nei matakoto i kana lu na kala taping si arai ani Isak
sipo malus ani ri Rebeka. 9 Kala songo na Isak na kamela sui ia, "Au, aina
ang nang kapo kisngam, ingko? Marai sa vanang kuta kapau iau ta kapo
taum?" Na Isak kala antok ta, "Using apok natapo lomon ia ta mila raung
korong iau, man nata antok imi ta kapo kisngag." 10 Au, Abimelek kala
antok ta, "Au, marai sa kuta abis a lau rikek asukang? Man a mang sikei
i kag vap katala rot korong ve kam aina, pua, nganlak kula apaus imem
ta mese lava." 11 Asukang na Abimelek kala alis a saupai ke ane si ri vap
aongos ta, "Man a sikei ka akeke ta igenen ke vo ri kisngana kapa, ka ago
asi mat."

12 Taun ang na Isak kapo ago, kala sukal alava nei roe ang na nia si matas
ang palau kata kopos kana suksukalan lava. Kana sukal kata uai alak ane
si sikei a lelen sangauli aongos na kopkopos soliu na sa kata sukal aino
ia. Io, IAVE katapo atautauia alava luai ania 13 na kata serei atauia. Kana
keve togtogon kata polok aduk tung kala serei a igenen tauia luai. 14 Kata
atogon kana keve manmanik miang na keve asosokai miang kapa, asukang
na ri vap i Pilistin kilapo man ia na kila vinga rikek ania. 15 Kila tapasuk
na kila tapus na mamain ta dim i tep ang ta kana keve asosokai a tamana,
si taun katapo to lak. 16 Le na Abimelek kala antok a Isak ta, "Ku pasal suai
animem, using kulapo soliu animem si kam atogtogon na na kam kitmat
kalapo lava."

17 Asukang na Isak kala pasal suai ani palpal ang na kanla ago e nei palpal
lulungai ina i Gerar. 18 Kala tapasuk na kala tep asereiai pok ani mamain
ta dim i tep ang ta tamana na kala atuk pok iria ta keve asan ang tamana
kata atuk iria tatana. Keve dim ke, ri vap i Pilistin kita tapus iria emung i
Abaraam kata mat. 19 Kana keve asosokai na Isak kila tep pulakai nei lulung
ang tung si kila sabonai ani mang sikei a laman kapo uv alak. 20 Sikei keve
katakai i aiveven vongo le Gerar akorong kila angkiki ve petau ang si Isak
asukang ke ta, "A, laman ang nang kapo kakamem ta laman!" Le si oring
suke vanang na Isak kala atuk a laman ang ta Esek, supsupai ina ta 'angkiki'
using kita angkiki ve nia singina. 21 Au, kila pasal na kianla tep na mang
dim sikei kila anggegelai kapa singina. Le si oring suke vanang na kala
atuk a dim ang ta Sitna, supsupai ina ta 'anggegelai'. 22 Au, kila papelek a
ring ang na kianla tep kapa na mang dim, sikei taun ke parik vang kitalapa
angmamaralai maraina. Na Isak kala antok ta, "Pua, kana vang IAVE kala
alis pangau anira. Tara serei aduk vanang si rina ke." Le si vuk mengen
suke na kala atuk a dim ang ta Reobot, supsupai ina ta 'pangau roron'.

23 Le iang kala palak alak ane Berseba 24 na si tenei vong ang IAVE kala
serei singina na kala antok ia ta, "Nau kana na God ke si tamam ta Abaraam.
Ku ago ta leng an using napo auai ve numai. Na atauia lak ua na ku polok
alava luai ve keve matan tivum. Bil ke na abis ia si nanauai ani kag asosokai
ta Abaraam." 25 Asukang na Isak kala atung na mang sikei a iat eiang asi

kana nanauai ani IAVE. Kala atung kana lu eiang na kana keve asosokai kila tep na mang dim aniria kapa eiang.

26 Taun kata lapo ago liliuan lik, Abimelek kala serei singina i kana pasal le Gerar. Kata serei ve Ausat, kana igenen ipo pini ania, na Pikol, ainoinoai i kana keve katakai i visvis. 27 Au, kitol la serei na Isak kala sui iritol, “Au, marai sa kana mitolpo serei singig, taun mita tav aiveven aro anig na mila kirikai suai anig pelek kami rina?” 28 Na kitol la polpol ia ta, “Namemtol tala arai amalangas vang ta IAVE katapo uli auai ve numai, asukang na namemtol la lomlomonai ta kapo ro ani ka atogon na ainainakai roron nei liuan ira. Asukang na namemtolpo buk palpalatung ve numai 29 ta tara ago ta angridikekai angpokpokai anira. Parik namemta akeke tatam na namem aiveven aro ua na namemta asok suai anim ta luai na marip. Asukang palau ku ago kapa ta vil arikek an ane singimem. Using kana vang, kala po malangas ta IAVE kapo atauia alava luai anim.” 30 Au, na Isak kala itoitonai ani mang sikei a matan angan aniritol na kitol la angan. 31 Si tenei vauk lik kitol la palpalatung kuvul angpokpokai aniritol. Le na Isak kala atatung iritol na kila angtaliungai ta marip. 32 Singina si taun ang palau, kana keve asosokai kimela serei singina na kila antok ia ta dim tanginang i kari tep ang. 33 Kala atuk ia ta Siba, supsupai ina ta palpalatung. Na asukang, tung si taun ke kipo posong lak a rina ang ta Ber Seba.

34 Esau, si taun kata lapo puat a sangauli na matas aongos, kala osongon a kavulik ang si Beri, i pat vap ang ri It, kana asan ta Iudit. Na kala osongon kapa na Basemat, kavulik ang si Elon i pat vap ang i Itit kapa. 35 Sikei ngono aina ang kilongta po uli vil amamakus ani ri Isak ve Rebeka.

27

Poso i Atautauia ani Iakov

1 Au, Isak kata lapo lapan paspasal na kalapo mataba. Mang sikei a taun kala songo kana nat tuan ta Esau ta “Kag nat.” Na Esau kala antok ta, “Io, nau kana.” 2 Na Isak kala mengen ia asukang ke, “Nalapo lapan kana na parik napa malangas a taun ang naka mat singina. 3 Asukang na ku luk kam usausan ipo akalat, kam vatilau, na kam keve vut na ku pasal ane nei uten na ku an akalat ta ring avus anig. 4 Taun ku papok ku me itoitonai amoso ania asukang palau val matan pok ang nau napo uli buk angan ania na ku luk ia ane singig, ani taun nala angan sip le ia nala posong atautauia ua aino le ani na mat.”

5 Sikei nia si taun ang akorong ri Rebeka kitapo kokolongong tainau na Isak sipo angmemengenai ve kana nat ta Esau. Asukang na taun a Esau kala ultaliung ane nei uten asian akalat ani tamana, 6 kila pasal na kianla mengen ve kari mang nat ta Iakov. Kila antok ia asukang ke ta, “A ku longong tapai! Nata longo-tainau nang a tamam sipo mengen ani tasim ta, 7 ‘Ku pasal na kuanla so le ta kag ring avus, na kume itoitonai amoso ania val matan pok ang napo uli buk angan ania, ani taun nala angan le ia, nala posong atautauia ua e matana i IAVE aino le ani na mat’. 8 Au, kag nat, ku longong aroron luai na ku abis a sa kana na atatai ua tatana. 9 Ku pasal ane nei liuan i kara keve vongo na kuan daung le ta pongua na natnat vubukan ro i me, na name itoitonai ani matan pok ang a tamam kapo uli buk ania. 10 Le na ku luk le ia na kuan alis a tamam asi kana angan, na ka posong atautauia ua aino le ani ka mat.” 11 Na Iakov kala antok ta, “Iau? Esau nang kapo pukun ungan na nau napo pukun ratal palau. 12 Man a mamai kala sigil a pukun ig, nala sa? Kala nas akorong ta napo kapau ia. Varas nganlak

kala uak kulug na parik ta posong atautauia.” 13 Sikei kila antok ta, “Kag
nat, ku ago ta leng an. Ago na varas ang ka lak iau. Ku abis palau a sa kana
napo antok ua tatana. La luk le na ngono vongo lik suke.”

14 Au, Iakov kala pasal na kanla luk le na ngono vongo lik ang na kame
la alis rinana na kila itoitonai ani matan pok ang ani tamana. 15 Kila luk a
keve sualakai roron luai si Esau voiang katapo sinong nei lu na kala amaus
a Iakov tatana. 16 Kila luk kulit i me na kila pakut a ngono kungana na
palpal iruna voiang katapo ratal. 17 Le na kila alis ia ta keve pok ang na
keve saui i kari la itoiton ang.

18 Au, Iakov kanla serei si tamana na kala songo, “Mamai!” Na tamana
kala polpol, “Io kag nat. Numai nang a si?” 19 Au, kala antok ta, “Nau nang
kam ainoai i nat ta Esau. Natala vil apunuk kam atatai anig. Ku sinong
atung nang na ku angan tapai si pok ke, le na ku posong atautauia iau.”
20 Sikei Isak kala sui ia ta, “Au, kag nat, kuta sa sabonai sumasuma nang ani
bil ang?” Na kala antok ta, “IAVE kam God kata pakangai anig.” 21 Asukang
na Isak kala antok ta, “Au, kanat kag nat, me asung ani na sigil korong ua.
Na nanas ta numai akorong nang kag nat ta Esau vo parik.” 22 Au, Iakov
kala pasal asung na tamana kala sigil ia na kala antok ta, “Kalingam kapo
tangis val kalingana i Iakov sikei ngono kungam kapo asukang val ngono
kungana i Esau.” 23 Si taun ke Isak parik katapa arai kinle ania, using ngono
kungana katapo ungan val ke Esau. Ninia vanang a tukulai ina kata posong
atautauia ia. 24 Au, Isak kala sigil ia na kala sui, “Si? Numai akorong kana
kag nat ta Esau?” Na kala antok ta, “Io, nau palau.” 25 Au kala antok ta,
“Kag nat, luk a pok ang na name angan, le na na posong atautauia ua.” Na
Iakov kala luk dong ia ta pok ang ve kana men wine kapa na kala sonkos.
26 Emung ina Isak kala antok ia, “Me asung iau, kag nat, na kume lulus iau.”
27 Na Iakov kala pasal asung a tamana na kala lulus ia. Au, vuk taun ang
kapo lulus ia, Isak kala sain korong a sain i kana keve sualakai na Esau na
kala tapasuk na kala posong atautauia na Iakov. Kana posong atautauia
asukang ke, “Io, sain i kag nat kapo asukang ta sain i nei matang, voiang a
IAVE katala atauia ia. 28 God ka alis ua ta langit i mete kuku na tauia i kuli
roe. Ku duk luai ta uai i ei na wine tanginang. 29 Mang keve pat vap ki abis
anim na ki soturungai taun ua. Keve tasim ki abis anim, na ki soturungai
taun ua. Riria kipo varas ua ki kun duk ta rikek. Na riria kipo posong
atautauia ua ki kun tauia kapa.”

30 Au, Isak kala aulei ta mengen na Iakov kala pataliung a tamana. Na
akorong palau tasina ta Esau kamela serei i akalat. 31 Kala itoitonai aroron
ani kana matan pok asi an sasagi dong ani tamana tatana. Au, kala palak
na kala antok a tamana ta, “Au, mamai, ku sinong atung na ku angan le si
sasagian ke, ani ku posong atautauia iau.” 32 Na tamana kala sui ia, “Au,
numai nang a si?” Na kala antok ta, “Nau apok na Esau, kam ainoai i nat.”
33 Au, vuk taun ang kapo mengen asukang suke, Isak kala tetek alava luai na
kala sui, “Au, na mang si nang katanla akalat le na kana palau katamela lis
pok le anig? Natala angan asip le ia kana aino ani kupo tavas alak, na natala
posong atautauia ia kapa. Io, kalapo kakana ta posong atautauia ang. Parik
kapa angkoai ani na luk pok ia.” 34 Esau kata longong a keve mengen ke si
tamana na kala kup alava ta tangis na kala antok ia ta, “Ku posong atautauia
iau kapa. Io nau, nau kapa mamai dangis!” 35 Sikei tamana kala antok ia,
“Tasim kata serei singig ta kapau na kamela luk a posong atautauia ang
pat anim.” 36 Na Esau kala antok ta, “Kita atuk aro luai nang ania ta Iakov,
using katala kapau a matan pongua iau lenginang. Katala luk suai ani kag

sinsinong i nat tuan, na kana kala luk kag posong atautauia!" Na kala sui a tamana ta, "Sa mamai, parik kutapa lomon akipai ta ring posong atautauia anig?" 37 Na Isak kala polpol asukang ke, "Parik nang. Tasim vanang kana kalapo tu-ainoai anim, na keve tasina natala posong iria ta ki ago neite kana sausaupai. Natala posong atautauia ia ta uai i ei na vaen tanginang. Kalapo asukang vanang. Nau parik napa angkoai si posong ta mang sa anim nang ka pok petekai. Kalapo kovek nang, kag nat!" 38 Na Esau kala sui ta, "Mamai, kupo atogon ta sikei palau a posong atautauia? Mamai, napo sokotuk ua ta ku posong atautauia iau kapa." Na Esau kala tangis alava. 39 Au, Isak kala posong dong ia ta vuk mengen asukang ke, "Longong! Kam ring asi ago ka ago akipai ani roron na tauia i nei roe, na ka ago akipai ani keve langit i mete kuku. 40 Ku igenen visvis ta samele na ku abis ani tasim. Sikei, ka serei lak a taun ku mamal ani ago neite kana sausaupai na kula sip pelek ia."

Iakov Kata Sip

41 Io, le si taun ang Esau kalapo uli atogon marala lava ani Iakov le si posong atautauia ang tamana kata posong dong ia tatana. Asukang na kalapo lomlomonai ta, "Uring lik a mamai nang ka mat. Man kala mat, io nala raung suai ani tasig ta Iakov." 42 Au, taun ri Rebeka kila longong a mengen ang si Esau, kila songo na Iakov na kila antok ia ta, "Tasim nang ta Esau kapo alos pulakai ta kana lomlomonai asi raung anim. 43 Ku longong aro iau, kag nat. Ku sip sumasuma palau ane si lavam ta Laban e Aran. 44 Na ku ago e iang ve nia ani mang rukun taun tung kana marala anim a tasim ka livus. 45 Man kala livus kana marala na kala lomon taun a sa kuta abis ia ane singina, naka alis mengen anim asi kam papok. Kapo rikek ani milong aongos milong mat pelek iau si sikei palau a vuk taun."

46 Na Rebeka kala antok a Isak asukang ke, "Napo kirik luai nang ani ago kuvul ve ngono omog ke i ri It. Man a Iakov kala kun osongon korong kapa singiria, loi, kag to parik luai kapa angkoai si ka roron."

28

1-3 Asukang na Isak kala songo na Iakov na kala pinipini ia ta mengen asukang ke, "Ku ago luai ta osongon an ta sikei i keve aina ke i Kanan. Ku tapasuk na ku pasal ane Padan Aram ane si tivum ta Betuel, tamaria i rinam. Ku luk ta mangsikei i kana keve kavulik a Laban ani kam aina. Laban nang kapo tauria i rinam." Isak kata posong dong kapa ia ta poso-atauia ke, "God Tavirimok Luai ka vil atauia ua. Ka apolokai ani kam polpolokan ki serei a matan vap lava luai. 4 Ka alomonaus imi ve keve matan tivum na ka alis imi ta roe ang, kana kupo ago ia val sokoung. Roe ang nang God katala atogon a Abaram tatana." 5 Au, Isak kala mengen asip na kala asok na Iakov asi kana pasal ane si Laban e Padan Aram. Tamana i Laban ta Betuel le Aram. Na ri Laban kilongpo angtaumal ve ri Rebeka. Na ri Rebeka vanang kipo rinarilong i ri Iakov ve Esau. 6 Si pangau i taun ang Esau kala longong ta Isak katala poso-atauia na Iakov na kala asok suai ania ane Padan Aram asian luk ta kana aina le iang. Na taun kata poso-atauia ia kata pinipini ia ta ka ago luai ta osongon an ta sikei i keve aina ke i Kanan. 7 Na Esau kala kun longong ta Iakov katala longong a tamana na rinana na kala pasal ane Padan Aram. 8 Le iang Esau kala kinle ta tamana kapo kirik ani ri aina i Kanan. 9 Asukang na kala pasal ane si matan vap ang si Ismael, mang nat ang si Abaram, na kanla osongon kana mang kavulik kana asan ta Ma-alat. Tauna i Ma-alat ta Nebaiot. Osongon ke kata vil a tataot lava na mang keve aina ang katala osongon lenginang iria.

Kalinga nei Orodung

10 Io, Iakov kala papelek a Berseba asi kana pasal ane Aran. 11 Au, nei
liuan i kana paspasal kanla serei si mang vuk ring na kala vong ania. Na
kala lomlomonai ani ka matung ausai ani tenei vong ang e iang. Kala luk a
mang sikei a vuk iat asi kana kirang vangang na kala pok suai asi kana rot.
12 Taun kalapo rot kala arai ani mang sikei a kikiklakan kapo tung asiang
le mete kuku ane kuli vunep. Kana keve angelo a God kitapo pasal angpok
kuluna. 13 Na IAVE kapo tung e pangkul. Kala mengen asukang ke, “Nau
kana na IAVE, nia palau a God, nang a tivum ta Abaram na tamam ta Isak
kilongpo lomlomon singina. Naka alis imi ve keve matan tivum ta roe ke
kana kupo matung singina. 14 Matan tivum ki duk pitpitliu luai. Ki polok
apapanai alava luai ane si keve matana i malu aongos i kuli rina. Naka
asereai ta sikei le nei liuan imi voiang na mamain ta matan vap aongos i
kuli rina ke ki luk kari alomonaus le singina. 15 Teng akit a mengen ke.
Nau kana ve numai. Naka aiveven ua si kam keve paspasal aongos. Na
emung nala songo pok ua ane si roe ke, using parik luai napa angkokoai si
papelek anim tung si nala vil korong a palpalatung ang natala palpalatung
ia ve numai.” 16 Au, na Iakov kala tapangun na kala lomlomonai ta, “Pua,
kapo tutuman luai, IAVE kana kapo ago si vuk vunep ke, na parik natapa
malangas tatana.” 17 Vuk leng lava kalapo serei singina na kala antok ta,
“Vuk vunep ke kana kalapo vil a leng iau. Kapo tutuman luai, oring ke
kana kapo lu si God, na kana na takaman i mete kuku.”

18 Si tenei vauk lik Iakov kala tapasuk na kala luk a iat ang kata kirang
vangang tatana na kala atung atung ia na kala vekai rul i oliv kuluna. 19 Na
kala atuk a ring ang ta Betel, supsupai ina ta lu si God. Aino kitapo uli
posong ania ta Lus. 20 Eiang Iakov kala vil a mang palpalatung ve God
asukang ke, “Man ku auai ve nau, na man ku ararai bat anig si paspasal
ke napo pasal ia, na man kapa ku alis pok na ku amaus iau, 21 na man nala
vil korong ia ta nanla serei pok si kana lu na mamai, io, man ku pakangai
anig asukang suke, nala luk vang ua val kag God, IAVE. 22 Akanangai ke
kana natala atung atung ia kalapo kam lu. Le si keve tauia ang ku alis iau
tatana, nala alis pok ua ta tataot-sangauli iria aongos.”

29

Iakov Kata Angruduai ve Laban

1 Au Iakov kala pasal na kanla serei si palpal roe ang si matan vap ang
si ring ipo sanglak ta makarap. 2 Eiang kala arai ani potol a kuvkuvulan i
sipsip na kipo matung ngere mang sikei a dim. Kitapo ainuinum ri sipsip
si dim ang. Vuk iat i nguruna i dim ang katapo vuk iat lava, 3 na si taun na
ri sipsip kianpo ago kuvul eiang, vap ipo aiveven ang aniria kipo uli ul suai
ani iat ang le na ki ainum iria. Emung ina kipo uli ul pok ani iat ang bat a
nguruna i dim ang. 4 Au, Iakov kala serei eiang na kala sui na vap ang ta,
“Au si, keve tungag, nami akorong kana le voi?” Na kila antok ta, “Namem
nang le Aran.” 5 Au, na kala sui iria ta, “A, mipo nas kana na Laban, nang
a tivuna ta Naor?” Na kila antok ta, “E, namempo nas ia.” 6 Na Iakov kala
sui ta, “Au sa, kapo to aro palau?” Na kila antok ta, “E, kapo to aro. A! Ta
kana kavulik kana ia ta Rakel kapo pakasang ve kari keve sipsip.” 7 Na kala
antok ta, “Apua, makarap kana kapo ago e pangkul lak. Parik lak kapa taun
si songo aiton ani ri sipsip asi kari rot. Mi ainum iria, le na mi songo iria
asi kari an angan. 8 Sikei kila antok ta, “Parik kapa angkoai tung a keve
sipsip aongos kila seserei, io kila ul suai vanang ani iat ke na namem la

ainum vang a ri sipsip aongos.” 9 Au, taun ang kapo angmemengenai lak ve
ria, Rakel kamela serei ve keve sipsip ang si tamana. Katapo kun katakai
i aiveven sipsip kapa. 10 Tamana i kavulik ke kapo tauna i rinana i Iakov.
Au, kamela serei ve keve sipsip ang si tamana na Iakov kala arai ania na
kala paliu na kala ul suai ani iat ang na kala ainum a keve sipsip ang si
lavana. 11 Si vuk taun ang Iakov kalapo maramarak arikek luai. Ka lulus ia,
ka tangis alava luai ta uruk. 12 Na kala antok ia ta kapo angtogon ve tamana
na ninia kapo nat si ri Rebeka. Au, Rakel kala sang pok na kanla antok a
tamana. 13 Taun a Laban kata longong a akuskus i tipasina ta Iakov, kala
pasal sumasuma asian ruduai ania. Kala vongok ia na kala lulus ia, le na
kala songo alak ia ane nei lu. Eiang Iakov kanla atatai ia ta keve bil aongos
ang kata serei singina.

Aina ani Iakov

14 Asukang na Laban kala antok ia ta, “Numai kupo palpal ig atutuman
luai.” Au, Iakov katala ago na sikei a ulen ve nia, 15 na Laban kala antok
ia asukang ke, “Kupo tipasig, sikei napo misag ani ku abis palau anig. Ku
posong amalangas a samui ang kupo buk ia.” 16 Au, Laban katapo atogon
kana pongua na kavulik, anu aino ang kana asan ta Lea, na vopo using
ania nang Rakel palau. 17 Lea katapo ararai ro, sikei Rakel katapo ararai
talupus luai si pukun ina aongos. 18 Iakov katapo buk a Rakel, asukang na
kala antok a Laban ta, “Naka abis anim ani limalengua na matas aongos,
na emung ku lis iau ta kam kavulik tanginang ta Rakel ani na osongon ia.”
19 Na Laban kala antok ta, “Pua, kapo roron luai ta na alis ia ane singim na
parik ta ane si mang igenen petekai. Ku ago eke ve nau.” 20 Au, le iang Iakov
kala abis ani limalengua na matas aongos asi luk ani Rakel. Na limalengua
na matas ang kata asukang ta rukun taun lik palau using kana vubuk ani
kavulik ke katapo tavirimok.

21 Emung ina Iakov kala antok a Laban ta, “Au, ku lis iau vang ta kag aina.
Kag taun i abis ania kala kamus na kana nalapo buk ago ve nia.” 22 Asukang
na Laban kala songo akuvul aongos na vap i ring ang na kala teng a mang
sikei a matan angan. 23 Sikei si tenei ngelik sagup, kala songo le na Lea na
kanla alis a Iakov tatana. Na Iakov kala rot ve nia. 24 Laban kata alis kapa
kana ainan asosokai ta Silpa ani kan asosokai si Lea. 25 Au, si tenei vauk
Iakov kala tapangun na kala taping ta Lea eiang. Na kala antok a Laban
ta, “Au, marai sa kana kupo vil iau asukang ke? Nata abis anim asi kag
osongon ani Rakel. Na marai sa kana kutala kapau iau?” 26 Na Laban kala
atatai ia asukang ke, “Kamem laulauan eke parik kapa ainak ani kavulik
emung kan osongon aino ani kavulik aino ang. 27 Parik. Sikei kapo ro. Ku
akamusai tapai ani limalengua na taun i matan angan i osongon ke ve Lea,
na emung ina namemla alis ua kapa ta Rakel. Sikei, kula abis pok le vanang
na mang limalengua na matas.” 28 Au, kila akamusai tapai ani matan angan
i osongon ani Lea na emung Laban kala alis ia ta Rakel ani ka osongon ia
kapa. 29 Kata alis kapa ta kana ainan asosokai ta Bila ani ka asosokai si
Rakel. 30 Au, na Iakov kala kun ago ve Rakel, na kata buk alava luai ania
sikei Lea parik. Na Iakov kata abis ani Laban ani mang limalengua na matas
aongos pok an.

Inatus si Iakov

31 Au, IAVE kata arai ta Iakov parik katapa buk a Lea, na kala asereiai ania
ta Lea ka atogon nat, sikei Rakel ka ngolo. 32 Asukang na Lea kala atogon
kana sungsungukan na kala ingus kana nat tauan. Na kala lomlomonai

asukang ke, “IAVE katala arai korong ani kag mamakus. Kala koi vang kana
ta kag tauan kala kun buk anig.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a
nat ang ta Ruben. 33 Au, kala anguan vinga an na kala ingus kana mang nat.
Na kala lomlomonai ta, “IAVE katala nas ta kag tauan parik lak kapa buk
iau, na kala alis iau kapa ta mang nat ke.” Le si mengen suke vanang na
kala atuk a nat ang ta Simeon. 34 Au, na kala anguan vinga an na kala ingus
kana mang nat. Na kala lomlomonai ta, “Au, kana vang nganing kisngag
kala pataun iau, using natala ingus kana potol a nat.” Le si mengen suke
vanang na kala atuk a nat ang ta Levi. 35 Au, na kala anguan vinga an na
kala ingus a mang nat na kala lomlomonai ta, “Si nat ke, naka alatun a
IAVE.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Iuda. Au, emung
i nat ke, parik kata lapa anguan ingus an ani rukun taun lik.

30

1 Au, Rakel kala arai ta parik kapa angkoai si ingus korong ta ring nat
anirilong ve Iakov na kala atogon vinga maiten ani tasina. Na kala antok a
Iakov ta, “Ku alis ta kag ring nat vei nganing naka mat ta mese!” 2 Iakov kala
marala na kala antok ia, “Au sa? Nau nang naka luk a pangau ang si God,
voiang ninia kapo teng akit ua si atogon nat?” 3 Au, na Rakel kala antok ia
ta, “Kapo ro, sikei kana kag ainan asosokai kana ta Bila. Ku ago tapai ve nia
na ka ingus tapai ta kag ring nat, na le si nat ang, na kun tutapong apolokai
ta kakag ta kun matan vap.” 4 Asukang na kala alis a Iakov ta kana ainan
asosokai ta Bila ani kan rot ve nia asukang ta kana aina. Io, na Iakov kala
rot ve nia 5 na kala atogon kana sungsungukan na kala ingus a sikei a nat.
6 Au, na Rakel kala antok ta, “God kana vang katala asapang iau. Katala
longong iau, na kala alis nat anig.” Le si mengen suke vanang na kala atuk
a nat ang ta Dan. 7 Au, Bila kala anguan vinga pok an na kala ingus kana
vapongua i nat. 8 Na Rakel kala antok ta, “Nata atogon angkasai lava ve
tasig na kana nala dual.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang
ta Naptali.

9 Au, Lea kala arai ta parik kapa anguan ingus an na kala kun songo ani
kana ta kun ainan asosokai ta Silpa na kala kun alis ania ane si Iakov ani
kan kun ago ve nia asukang val kana aina. 10 Eiang Silpa kala kun ingus ta
mang sikei a nat ani Iakov. 11 Na Lea kala antok ta, “Pua, kag bil roron luai!”
Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Gad. 12 Ago lik na Silpa
kala anguan ingus pok an ani kana vapongua i nat ani Iakov. 13 Na Lea kala
antok ta, “Pua, napo maramarak luai! Ri aina aongos kana ki posong iau ta
nau a aina maramarak.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang
ta Aser.

14 Kalapo vuk taun vunga lik na taun i kopkopos kon kala serei. Mang
taun Ruben kala pasal ane matang na kanla sabonai ani mang keve uriuri
roron. Kala luk le ia na kamela alis a rinana ta Lea tatana. Au, Rakel kala
arai ania na kala antok a Lea ta, “Pua tasig, ku alis kapa ta kag ta kun keve
uriuri ani taun na inum ia nala kun atogon vinga.” 15 Sikei kala antok ia
asukang ke, “Sa, parik kupa angkoai lak? Kutala luk pakang iau ta kag
tauan, na kana kulapo anguan buk luk pakang anig ta keve uriuri ke.” Na
Rakel kala antok asukang ke, “Kala ro luai, nganlak tenei vong ke Iakov
kame rot ve numai, ngenget ani keve uriuri ke.” 16 Asukang vanang na
taun a Iakov kata papok le matang tenei ngelik ang, Lea kata pasal na kanla
ruduai ia na ka antok ia ta, “Natala seupok nang ua ta mang keve uriuri i
la alis ta kag nat, ani ku ago vong nganlak ve nau.” Asukang na si tenei
vong ang kala rot kuvul ve nia. 17 Na God katala longong korong a Lea na

asukang kala anguan vinga pok an na kala ingus ta kana vapalpalima i nat ani Iakov. 18 Na kala antok ta, “God kana kapo seupok iau using natala alis kag ainan asosokai ane si kag tauan.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Isakar. 19 Na kala anguan vinga pok an na kala ingus kana valimalesikei i nat ani Iakov. 20 Na kala antok ta, “Kana God kapo alis iau ta alilis talupus luai. Kana vang kisngag ka aminaung singig using natala ingus ania ta limalesikei a nat aongos.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Sebulun. 21 Si mang vuk pangau pok emung ina kala ingus kana kavulik na kala atuk ia ta Dina. 22 Au, emung ina God kala lomlomonai pok ani Rakel. Kata longong kana tangis na kala itoiton pok a laka ipo matung nei vinga ta ri popo lik. 23 Au, na kala vinga na kala ingus a sikei a nat. Na kala antok ta, “Si taun ke God katala luk suai ani kag mese. 24 Kapo roron ta IAVE ka alis anig ta kag mang sikei pok a nat.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Iosep.

Iakov Kata Serei Atauia

25 Emung i Rakel i la ingus tapai ani Iosep, Iakov kala antok a Laban asukang ke, “Almug, kalapo taun ani ku atalipai anig na naka papok ane si kag rina akorong pok. 26 Ku alis iau ta kag ngono aina na kag inatus kana nata mela abis amarai aniria singim, na naka pasal. Numai akorong kupo malangas aro luai ani abis lava ang natala teng anim tatana.” 27 Sikei Laban kala antok ta, “Man kupo ainak, napo sokotuk ani ku ago. Natala arai si kag keve tangatangai ta IAVE kapo vil atauia iau using numai palau. 28 Kapo ro, posong kam samui na naka seupok ua.” 29 Na Iakov kala antok ta, “Numai kupo malangas aro ta natalapo abis alava luai anim, na kupo malangas aro ta kam keve vongo kita polok aro si kag aiveven. 30 Menlik ang kutapo atogon ia aino ani kag serei eke, kana katala polok alava luai. Si saka oring an natapo ago singina IAVE katapo vil atauia ua. Sikei nei akorong vang kakag ta kun taun si abis akorong anig na kag inatus?” 31 Au, Laban kala sui ia ta, “Naka alis vang kana ua ta sa?” Na Iakov kala polpol ta, “Ago ta alis an anig ta mang sikei a bil. Sikei man ku abis a ring sikei a bil palau anig, naka aiveven aliu lak tapai ani kam keve vongo. 32 Napo buk ani tarung ainainakai asukang ke: Atalipai anig na nakan pasal nei liuan kam keve meme na kam keve sipsip, na nakan irang suai nei liuan iria, riria kipo atogon salik na riria kapa kipo ituitumai na kipo pukun miting. Riria vanang, kilapo kag samui. 33 Kag atutuman si bil ke ka serei amalangas singim iles lak, man kupo buk ararai pok ani samui ke ku seupok iau tatana. Saka meme vo sipsip an parik kapa atogon salsalikai kime serei lak nei liuan i kakag ta keve vongo, ka malangas singirung aongos ta nata tainau iria.” 34 Au, Laban kala antok ta, “Io, napo ainak luai. Kapo ro ani ka asukang palau val kutala posong atangis ia.” 35 Na nia si taun ang akorong Laban kala pasal na kanla irang suai ani keve meme tauan vap po ituitumai na salik ang, na asukang kapa si keve meme aina aongos ang. Keve sipsip kitapo atogon ituitumai posok singiria na keve sipsip miting aongos kata irang suai kapa aniria. Riria aongos vang kana kata alis kana keve nat ani ki an aiveven iria. 36 Kila pasal ane ring vunga akipai ani Iakov. Pangau ang nei liuan irilong ve Iakov, kipo angkoai si pasal ania ani potol a taun aongos. Au, na Iakov si taun ke katapo aiveven lak kana mang keve vongo na Laban.

37 Au, Iakov kanla tangai le ta mang keve ngakan lik i mang keve ei posok. Kala dek suai ani palpal i kulit iria ani ki atogon salsalikai. 38-39 Le na kamela asiang iria nei keve vulvul ipo inum ang ta ri vongo, ani taun ki serei

sime inum, bil ang kapo matung amalangas luai e noria. Taun ri vongo aina
kila pukun manas ta buk tauan, na ki pasal sime inum, kimela ago kuvul
ve keve vongo tauan e mete keve ngakan ang. Na si selen ke nganlak kila
ingus na keve natnat tanginang atogon salik na pukun ituitumai kapa. 40 Na
Iakov kala irang suai ani keve natnat tanginang lik ang apetekai, na mang
matan ang kala atung iria ani ki tu talang a keve vongo salik na pukun
miting ang si Laban. 41 Na taun a keve vongo aina vap po dual ang kila
pukun manas, Iakov kala amatung a keve ngakan ang e noria ani ki ago
kuvul mete nem ang. 42 Si keve vongo vo ngau ang parik katapa abis iria
asukang ke. Asukang na si selen ke, vap po pukun ngau ang kita pasal ane
si Laban, na keve anu dual kita pasal ane singina. 43 Au, si selen ke Iakov
kata serei atauia alava luai na kala kun atogon ani kakana ta kun tangan
vongo lava luai akorong. Kata atogon kapa kana keve asosokai i ri aina na
ri tauan, na kana keve kamel na keve dongki kapa.

31

Iakov Kata Sip Pelek a Laban

1 Na Iakov kala longong kana keve nat a Laban kipo angtokai ta, “Iakov
nang katala luk aongos a sa na tamara katapo atogon ia na kala tauia le si
kana keve bil a tamara.” 2 Na kala arai ta karilong angtunganan ve Laban
parik katalapo anguan roron an val aino. 3 Asukang na IAVE kala antok
ia asukang ke, “Ku papok ane si roe ang si keve tamam na kam pat vap
akorong. Naka auai ve numai.” 4 Au, Iakov kala alis mengen ani Rakel
ve Lea asi karitol me angruduai si ring ang kana keve vongo kitapo ago
singina. 5 Na kala antok irilong asukang ke, “Napo arai ani tamamilong
na nalapo arai ta kana laulauan ane singig kalapo petekai ani aino. Sikei
God ang si mamai kapo uli auai lak ve nau. 6 Milongpo nas ta nata abis
ani tamamilong ta kag dual aongos, 7 sikei lak katapo kapau alava iau
na ka sasakol kag keve seuseupok amatan sangauli aongos a taun. Sikei
God parik katapa atalipai ania ani ka vil arikek iau. 8 Si man katapo
antok ta keve vongo ituitumai ang kapo kag samui, nganlak a keve vongo
ang ki ingus asereai ani ri anu ituitumai papalik. Na si man ka antok ta
keve anu salik ang ki kag samui, nganlak ki ingus asereai ani ri anu salik
papalik. 9 Asukang vanang na God katala luk suai ani kana keve vongo a
tamamilong na katala alis iau tataria. 10 Si taun ipo apitus, nata atogon
a mang sikei a orodung. Nata tun alak na nala arai ta keve me tauan
aongos ang kitapo ago kuvul ve keve me aina, kipo atogon salik na pukun
ituitumai. 11 Au, asosokai si God kala songo iau ta, ‘Iakov!’ Na nala polpol
ta, ‘Io, nau kana.’ 12 Na kala antok iau asukang ke, ‘Tun alak na ku arai
ta keve me tauan suke kipo ago kuvul ve keve me aina, riria aongos kipo
atogon salik na pukun ituitumai. Napo pakangai anim asukang ke using
napo nas aro a keve lau ang a Laban kata abis ia singim. 13 Nau kana
na God voiang kutala palpalatung ve nau e Betel. Na kutala akanangai
ani kam palpalatung si vuk iat ang. Kana, ku tapasuk suai ani ring ke
na ku papok ane si rina ang kita asereai anim singina.’ ” 14 Au, ri Rakel
ve Lea kilong tala longong a akuskus ang si Iakov na kilongla mengen
ia asukang ke, “Parik namemlong pa anguan atogon an ani kamemlong
palpal i togtogon ang si tamamemlong. 15 Lenginang namemlong lapo bil
val sokoung e matana. Katala atos tatamemlong na kala angan aongos na
samui imemlong. 16 Kalapo tutuman luai asukang ke ta kana keve tauia
voiang God kata luk suai ania, kalapo kakamemlong ve kamemlong inatus.”

17-18 Au, Iakov kala tapasuk asi kana pasal pok ane si roe ang si tamana
ta Aisak e Kanan. Kala agon kana ngono aina ve inatus kuli kamel na kila
pasal. Kana keve vongo aongos na kana keve togtogon aongos i kana asereai
ang e Padan Aram, kata apasal iria eno. 19 Aino, si pangau ang a Iakov
katanpo tok sipsip singina, Rakel kata luk musik a keve tangatangai ang i
neina i lu si tamana, na Iakov parik kapa nas. 20 Na mang anu, Iakov kata
kapau na Laban le Aram ta tav mengen amalangas ania ta kalapo usausa asi
sip pelek ania. 21 Au, Iakov kala tapasuk na kala sip veai ani kana togtogon
aongos. Kanla ngum putuk a Iuperetes na kanla palak taun a palpal kuli
putput ang e Gilear.

Pisu si Iakov ve Laban Kala Ro

22 Si vapotol i taun Laban kala longong ta Iakov katala sip. 23 Asukang na
kala songo aiton a keve tungana na kila lu using na Iakov. Si va limalengua
i taun kanla sabonai ania si palpal kuli putput ang e Gilear. 24 Si tenei vong i
taun ang, God katala mengen a Laban nei orodung asukang ke, “Ku aiveven
ta ku ago ta asuai an ta vuk mengen rikek vo mengen roron ane si Iakov.”
25 Io, ninia si taun ang, Iakov katapo atu lu eiang e palpal kuli putput, na
Laban kanla sabonai ania eiang. Asukang na ri Laban ve keve tungana
kila kun atu lu eiang. 26 Au, Laban kala ki na Iakov asukang ke, “Marai sa
kuta abis a lau rikek ke? Kuta kapau iau si sa? Marai sa kuta akos suai
ani kag ngono kavulik val vap amiming si taun i visvis? 27 Marai sa kuta
sip musik asukang? Marai sa parik kutapa mengen amalangas aro? Man
kuta mengen amalangas aro, nala vil matan angan asi kara angatatungai
ta uruk na mikamika na tangam. 28 Marai sa parik kutapa atalipai anig ani
na lulus atatung a keve vuvui ke na ngono rinaria? Sikei kutala vil a lau
nio asukang ke! 29 Napo atogon kana na kitmat si vil arikek anim, sikei God
ang si tamam kata antok vong iau asi kag ago ta asuai an ta vuk mengen
roron vo mengen rikek dong anim. 30 Napo malangas ta kutala tapasuk suai
using kam vubuk lava luai ani ku papok ane si tamam. Sikei marai sa kuta
tainau na keve tangatangai i neina i kag lu?” 31 Na Iakov kala antok a Laban
asukang ke, “Natapo leng ta ku teng apok kam ngono kavulik. 32 Sikei kapo
ro, man ku sabonai ta sikei imem kapo teng kam keve tangatangai, igenen
ang ka mat. E mataria i keve tungara ke, numai akorong ku ararai ta man
kapo atogon ta bil kapo kakam na kapo ago eke singig, ku luk ia.” Iakov
parik katapa malangas ta Rakel nang kata tainau na keve nem ang. 33 Au
na Laban kala palak nei lu si Iakov, na nei lu si Lea, na si ngono ainan
asosokai ang, sikei parik katapa sabonai ta bil. Kala soung le nei lu si Lea
na kamela palak akorong nei lu si Rakel. 34 Io, na Rakel katala amunai ani
keve tangatangai ang e neina i kana sinsinong i kuli kamel na kala gon
lakat kuli sinsinong ang. Au, Laban kamela gule pulakai e nei kana lu, sikei
parik kapa sabonai ta bil. 35 Na Rakel kala antok a tamana ta, Mamai, ku
ago ta atu marala an anig si kag tav tadut e matam, sikei napo ulen nang.”
Asukang na kata gulegule tav sabonai ani keve tangatangai ang.

36 Au, na Iakov kala tapasuk na kala sui marmaralan a Laban asukang ke,
“A, nei kag rikek evoi? Saka lau rikek an nata abis ia ane singim na kumepo
lu using iau asukang ke? 37 Kutala gulegule alava si kag keve togtogon.
Au, kutala sabonai akorong ani sa nang kapo kakam i nei kam lu akorong?
Asinong ia eke e ring malangas, e mataria i kam keve angtogon na kakag
kapa. Au na ki antok vanang ta ke si ta bil akorong. Sikei, ku arai, kapo
kovek luai nang! 38 Nata ago ve numai na pongua na sangauli na matas
amot sipo aiveven ani kam keve sipsip na kam keve me, na parik kitapa

akau a mat lik tapai. Na parik kapa natapa angan lik ta sikei a sipsip tauan
i kam keve vongo. 39 Man ri kauvek loi kitame rangas ta mang vongo, parik
natapa akalit ua tatana, using nau akorong natapo uli seupok musik ania.
Au, na man kita tainau tenei vong vo tenei ias, kutapo uli sungil anig asi
seupok ania. 40 Kag ago katapo asukang ke: Ngan i sinang katapo ngan iau
tenei ias na mulak lava katapo meng iau tenei vong, na parik natapa rot
aroron. 41 Katapo asukang ke ani pongua na sangauli na matas aongos ang
natapo ago ve numai. Nata abis a sangauli na puat a matas ani kam ngono
kavulik na limalesikei a matas ani kam keve vongo. Ani kag seuseupok,
kuta sasakol ia a matan sangauli aongos na taun. 42 Sikei napo nas ta God
kata pakangai anig. Ninia palau na God ang mamai ta Aisak kapo mamaila
ania, na vuivui ta Abaram kata using ia, man ninia parik katapa pakangai
anig, kula asok suai anig kovek luai i bil. Sikei katala arai ani kag kui na
kag abis lava na asukang kala ki bat ua tenei vong."

43 Au na Laban kala polpol a Iakov asukang ke, "Ngono aina ang, kag
ngono kavulik. Na karilong inatus, kakag ta inatus, na keve vongo aongos
ang, kakag kapa. Keve bil aongos eke kapo kakag. Sikei nala abis sa akorong
vang kana ani kag ngono kavulik na karilong matan inatus? 44 Me na
tarung palpalatung kuvul, na karung palpalatung ka tung akit val karung
akanangai." 45 Au, asukang na Iakov kala luk a mangsikei a iat na kala atung
atung ia. 46 Na kala asok kana vap ta "Mi lukluk iat ane ke." Na kimela
asinong kuvul na keve vuk iat ang si sikei a kirim, le na kila matan angan
eiang ngere kirim ang. 47-48 Au, Laban kala antok ta, "Kirim iat ke kapo tung
akanangai ani karung palpalatung si taun ke anginang." Le si mengen ke
vanang na kana asan a ring ang ta Galer, supsupai ina ta kirim i akanangai.
Laban kata posong ia si kana mengen ta Iegar Sa-aduta, na Iakov kata
posong ia si kana mengen ta Galer. 49-50 Na Laban kala mengen kapa ta,
"IAVE ka ararai anirung si taun tarung po ago angpetpetekai anirung pok.
Man kula tav aiveven aro ani kag ngono kavulik, vo man kula osongon ta
mang keve aina atava irilong, kupo malangas ta God kapo arai anirilong
si karung angmemengenai kana, kantanem tarung papalik tarungpo ago si
vuk taun ke." Le si vuk mengen suke na kana mang asan a ring ang ta Mispa.
51 Au Laban kala mengen kapa na Iakov asukang ke, "Kana vang kana na
kirim iat ke na kana vang kana na iat ke natala atung ia nei liuan irung,
52 kilongpo akanangai ani nau na ago ta pasal liu irilong ane si kam palpal
roe, na numai kapa ku kun ago ta pasal liu an ane si kakag ta palpal asi vil
arikek pok anirung. 53 God ang si ri Abaram ve Naor na tamarilong, ninia
kapo arai anirung na ninia vanang ka saupai anirung ta mengen ke kana
kapo tutuman vo kapo tav tutuman." Asukang na Iakov kala palpalatung
mete Igenen Mamaila ke IAVE, voiang a tamana ta Aisak kapo mamaila
ania, 54 na kala sulsuluk kana alilis ane singina eiang e palpal putput na
kala songo kana petau asi me matan angan. Emung i kari matan angan kila
rodot aongos e iang. 55 Si tenei vauk lik Laban kala tapasuk na kala lulus
atatung a keve tivuna na kana ngono kavulik na kala ponsong atautauia
iria aongos. Au le na kala papelek iria na kala papok ane si kana rina.

32

Iakov kata Papok ane si Esau

1 Na taun ang Iakov kalapo kun akikik kak using ani kana paspasalan,
na keve angelo si God kimela angruduai ve nia. 2 Taun kala arai aniria na
kala posong ta, "Pua, nala arai ani kana kuvkuvulan a God!" Le si oring

ang vanang na kala atuk a ring ang ta Manaim. 3 Taun ang tasina i Iakov ta
Esau katapo ago e Seir si palpal Edom. Na Iakov kala asok igenen aino ane
singina 4 velai ani pinipini ke, “Mianla mengen kag tulava ta Esau asukang
ke, ‘Kam asosokai ta Iakov kapo mengen ta, “Natanla ago aongos a taun ke
si Laban tung kana. 5 Napo atogon bulumakau, dongki, sipsip, me, na keve
tauan na ri ainan asosokai miang. Na kana napo alis a mengen amalangas
ke ane singim, kag tulava, ta man kapo koi ua na man kupo roron na tarung
an angruduai.” ’ ” 6 Au na taun a keve vap i asok ang kimela serei pok si
Iakov, kimela antok ia ta, “Nememtala pasal na namem anla serei si tasim
ta Esau. Au na kame lapo pasal nang si me angruduai ve numai. Na 400 na
igenen kipo auai ve nia.” 7 Na Iakov kala longong a bil ke na leng ve makus
lava kala sip ia. Asukang na kala pagpagal na vap po auai ang ve nia ane
si pongua na kuvkuvulan. Na keve sipsip, keve me na keve bulumakau
na keve kamel aongos ang kapa. 8 Kapo lomlomonai ta man a Esau kala
serei korong na kamela visvis a mangsikei i ngono kuvkuvulan ke, anu vopo
kalakala ang kila angkoai si sip. 9 Au, Iakov kala pagal iria le na kala sokotuk
asukang ke, “God, kupo God si vuvui ta Abaram, na kupo God si mamai ta
Isak. Io, numai IAVE, kutala antok iau ta man nala papok ane si kag rina na
kag vap akorong pok, kula atautauia iau. 10 Parik napa koi a keve roron ve
keve lau tutuman ke kutala asereai ania singig, kam asosokai. Taun nata
paputuk a sung ke e Ioridan, natapo teng palau kag vuk kipa. Sikei kana,
kag togtogon kala serei si pongua na kuvkuvulan. 11 Napo sokotuk ua kana
ta ku akala iau pelek a tasig. Napo leng luai ta nganlak ka serei na ka raung
aongos imem kuvul ve keve aina natan ke na kari inatus. 12 Kag sokotuk
using kuta antok iau ta ku atautauia iau na ku apolokai ani kag pat vap
ani ki duk val kone i ngerelo, na ki tav taot korong aniria.” 13 Kala kamus
kana sokotuk na Iakov kala rot a vong ang eiang. Au na kala pilak le nei
liuan kana togtogon using kala lomlomonai ani mangsikei a alilis ani tasina
ta Esau. 14 Kana vang a keve alilis. 200 na me aina na 20 na anu tauan.
200 na sipsip aina na 20 na anu tauan. 15 30 na kamel aina ve kari keve
natnat. 40 na bulumakau aina na 10 na anu tauan. 20 na dongki aina kapa
na 10 na anu tauan. 16 Au, kala pagal angpotok taun kana keve asosokai
ta siksikei a kuvkuvulan i keve manmanik aongos ang na kala antok iria,
“Mi pasal aino iau, na ka uli atogon ta pangau e nei liuan i keve siksikei a
kuvkuvulan i manmanik ang.” 17 Eiang kala pinipini na asosokai vo tung
aino ang asukang ke, “Man a tasig ta Esau kala duai ua na kala sui ua ta,
‘Taukai im ta si? Ku ane voi? Na si kapo tauk i keve manmanik ke kipo
pasal aino ua?’ 18 Na ku polpol ia ta, ‘Kag igenen lava, kam asosokai ta
Iakov kapo tauk iria. Na kipo kakam nang ta alilis. Na ninia nang a Iakov
kapo aimung imem.’ ” 19 Kala pini kapa na vapongua na vapotol i asosokai,
na riria aongos kipo auai emung i keve kuvkuvulan manmanik ang ta man
a Esau kala duai iria ki polpol ta sikei palau a vuk posong ang, 20 na ki antok
ia ta, “Arai, kam asosokai nang ta Iakov kapo aimung imem.’ ” Iakov katapo
lomlomonai asukang ke ta, “Man kana naka asok aino na keve alilis ke,
kala vinga marip anig nganing. Au na emung man kala arai korong anig
kala angkoai si ruduai anig val napo tasina.” 21 Asukang vang a keve alilis
ang kita pasal aino ani Iakov, na ninia kala rot pok le na vong ang si kari
vuk oring.

Angpuagai si Iakov ve God

22-23 Au, nei liuan i tenei vong ang Iakov kala songo kana engo na kana
ngono ainan asosokai na kana 11 a nat na kala asok aino iria na kianla

ngusputuk si papaputukan i sung ang e Iabok. Le na kana keve togtogon
aongos kila kun aimung aniria. 24 Sikei ninia kala ago papalik pok emung.
Na mangsikei a igenen kamela angpuagai ve nia. Kilongta angpuagai tung
si tangat. 25 Na igenen ang kalapo nas ta parik kapa angkoai si ka dual,
asukang na kala sigil a ngusngus ina i Iakov, akorong si ring ipo angrodoai
ta ngono tuan ang na kala takavis. 26 Na igenen ang kala antok a Iakov ta,
“Ai, ku atolongon iau lak. Makarap kana kalapo buk sanglak.” Sikei Iakov
kala antok ta, “Parik. Parik napa atolongon ua tung si kula poso atautauia
tapai anig.” 27 Na igenen ang kala sui ia ta, “Kam asan ta si?” Na kala antok
ta, “Iakov.” 28 Au, igenen ang kala antok ia ta, “Kam asan parik kalapa
anguan Iakov an. Kam asan tanginang vang kana ta Israel, using kutala
angpuagai ve God na kapa ve ri vap na kuta lapo uli dual.” 29 Eiang Iakov
kala sokotuk ia ta, “Au, kapo angkoai si ku kin tapai ani kam asan?” Sikei
nia kala antok ta, “Marai sa kupo kun buk nas ani kag asan?” Le na kala
poso atautauia na Iakov eiang. 30 Le iang vanang na Iakov kala luklukai ani
vuk mengen ke ta, “Using natala tu angtalang ve God ta matag akorong na
parik nata lapa mat, io, nala atuk vang kana na ring ke ta Peniel.” 31 Au na
makarap kalapo sanglak na Iakov kala ultaliung a Peniel na kalapo pakipa
ta ngusngus ina 32 using a igenen ang katala sigil ia si kana angrodoai i tuan.
Io na le si oring suke vanang ri Israel tung si taun ke parik kipa angkoai si
angan ani sin ang kapo angrodokotai si tuan i ngusngus iria i ri manmanik.

33

Iakov Kata Ruduai a Esau

1 Au, Iakov kala tun avunga na kala arai ta Esau kame lapo pakasang.
Kana 400 na igenen kitapo auai ve nia. Asukang na Iakov kala pagal
angpotok kana inatus ane si keve rinaria akorong, Lea, Rakel na ngono
ainan asosokai ang. 2 Kala atung eno na ngono ainan asosokai ve karilong
ta inatus, na using irilong, Lea ve kakana ta kun inatus, au na emung luai,
Rakel ve Iosep. 3 Au, na ninia akorong a Iakov kata tung ainoai aniria.
Na kala pasal asian angruduai ve Esau na kapo soturungai aliu amatan
limalengua ane nei roe. 4 Sikei Esau kala sang taun ia na kamela vongok ia,
ka lulus ia, na kilongla angtangisai aongos. 5 Au, Esau kala takngo na kala
arai ani keve aina ang ve kari keve nat na kala sui ta, “Au na ri si kana ve
numai?” Na Iakov kala antok ta, “Riria palau a inatus ang voiang a God,
si kana roron na kala lis kam asosokai tataria.” 6 Na ngono ainan asosokai
ang ve karilong inatus kilong pakasang na kimela kun soturungai. 7 Au na
Lea kapa ve kana inatus na ngono akamusai i angnanan kapa, ri Iosep ve
Rakel. Aongos kimela soturungai. 8 Na Esau kala luklukai ta, “Nata duai
nang a keve kuvkuvulan i manmanik. Nei vanang? Kupo saka lomlomonai
an?” Na Iakov kala antok ta, “Kag alilis anim, man kupo roron, kag tulava.”
9 Sikei Esau kala antok ia ta, “Apua tasig! Nalapo kun duk akorong nang.
Kapo ro ani kakam a keve tangan ang.” 10 Na Iakov kala antok ta, “Iau?
Parik! Man kana kulapo roron anig, ku naung ani alilis ke napo alis ua
tatana. Taun ke kana napo arai anim, kapo asukang ta napo arai ani nona i
God, using kume lapo sesel aro pok iau. 11 Napo sokotuk ua ta ku naung ani
sa kana napo alis ua tatana using a God katala kun atautauia alava anig,
na napo duk luai.” Emung, Esau kala naung ani alilis ang using Iakov kata
lapo gel adual ia. 12 Au na Esau kala antok ta, “Kanat. Tara pasal kuvul. Nau
naka ausingai anira.” 13 Sikei Iakov kala antok ia ta, “Kag tulava, kupo nas
nang ta inatus ke kilapo ngau. Au na napo buk pasal ananap kapa si aiveven

ani keve sipsip na bulumakau ke ve kari keve natnat. Using man nganing
tarala aisul alava iria si sikei palau a taun ke, nganlak a keve manmanik
aongos ke ki mamat. 14 Asukang kag tulava, napo kam asosokai na kapo ro
ani ku pasal aino anig. Na nau nala pasal ananap lik emung im, angkokoai
si paspasal ve keve manmanik na inatus ke kapa. Nanla serei lak singim,
kag tulava, eiang e Seir." 15 Au na Esau kala antok ta, "Kapo ro palau, sikei
napo buk alis anim ta kag mang rukun igenen asi auai ve numai." Sikei
Iakov kala antok ta, "Kag tulava, parik. Napo ro palau nang. Napo sokotuk
ua ta ku naung anig." 16 Asukang na si taun ang pok, Esau kala papok ane
Seir. 17 Sikei Iakov kala pasal ane Sukot na kanla atung kana lu eiang. Au na
kala atutu lu kapa ani kana keve manmanik asi kari marmarip. Le si oring
suke vanang na kila posong a ring ang ta Sukot. 18 Io, sukana na akuskus i
kana papelek ani Padan Aram a Iakov na kamela serei e ke e palpal Kanan
si rina ang si Sekem na kamela ago eiang ngere rina ang. Kata kovek ta bil
kata vil arikek ia, si kana paspasal. 19 Au na kala samui a vuk roe ang kata
lapo atu lu singina si keve nat ang si Amor. Amor katapo tamana i Sekem.
Kata samui ia ta 100 na vuk kapkap. 20 Au, na kala solo atung a mangsikei
a pata ipo sula eiang. Na kala atuk a pata ang ta El Eloe Israel.

34

Ri Amor Kita Vil Arikek a Dina

1 Si taun ke Iakov kata lapo atogon kana kavulik kana asan ta Dina, rinana
ta Lea. Au, mangsikei a taun Dina kata pasal si an vokvokol ani mang keve
aina i ring ang. 2 Na Sekem kala arai ania na kanla tak ia na kala rot ve nia.
Tamana i Sekem ta Amor. Amor kapo igenen i Iv na kapo tulava kapa i ring
ang. 3 Sekem kata lapo buk alava luai ani Dina na kalapo mengen aro lik i
vubui ania. 4 Asukang na kanla pataun a tamana ta Amor na kanla antok
ia ta, "Ku samui a kavulik ke anig na naka osongon ia." 5 Au, Iakov kala
longong ta Sekem katala vil arikek kana kavulik. Na using kana keve nat
kitapo aiveven sipsip aongos lak e ring vunga, parik kata lapa angkoai si
atatai aniria, tung akorong si kimela serei pok e rina. 6 Au na Amor, nang a
tamana i Sekem, kala tapasuk na kame lapo angmemengenai ve Iakov. 7 Na
si vuk pangau ke akorong keve nat ang si Iakov kila longong sigil ta sa katala
serei, kimela papok ane rina. Kitala mamakus luai na kipo marala alava
kapa using Sekem katala abis a lau rikek taun a Israel, ta katala rot ve kana
kavulik a Iakov. Matan lau asukang ke parik luai kitapa ainak ania. 8 Sikei
Amor kala mengen iria asukang ke, "Kana lomlomonai kag nat ta Sekem
kalapo kitmat taun a kavulik ke. Kapo ro ani mi naung ani ka osongon
ia. 9 Tara angososongon nei liuan ira. Namem samui aina singimi na nami
kapa, mi samui aina singimem. 10 Tara ago kuvul nei palpal ke. Roe ke
kapo tavas animi. Mi kalakala luai si ago si roe ke, na mi abis kami keve
abis na mi tauk i keve vuk roe kapa." 11 Au na Sekem kala kun mengen
taun ani tamana i Dina ve keve tauna, "Man kana mipo roron anig, napo
usausa luai si alis animi nganlak ta sa mi sokotuk iau tatana. 12 Mi posong
palau a samui na saka alilis lava an mipo buk ia, na nau nala samui using
palau kami vubuk. Napo buk palau ta mi naung anig ta kavulik ke, na nala
osongon ia." 13 Sikei keve nat ang si Iakov kilapo tere ta lau rikek ang katala
abis ia si Dina. Asukang na kila kapau a ngono angtama ang, Sekem ve
Amor asukang ke, 14 "Parik namempa angkoai luai si alis ani taumem ane
si igenen po tav lampulit ang. Kupo songo mamaila nang animem. 15 Sikei
namemla naung anim si osongon ania si oring ke ta mi lampulit aongos

ri vap tauan na mila asukang val namem. 16 Le vanang na mi osongon
singimem na namemla kun osongon singimi. Na namemla ago ve nami
na tarala serei a sikei a matan vap. 17 Sikei man mipo misag ani lampulit
animi, namemanla songo suai le ani taumem na namemla pasal." 18 Au, ri
Amor ve Sekem kilongla arai ania ta sokotuk ke kapo roron palau. 19 Sekem
katapo posongan nei liuan i matan vap ang si tamana. Na parik katapa
buk amomole si amalangasai ani sokotuk ang using katapo vubuk alava na
kavulik ke si Iakov. 20 Asukang na ngono angtama ang kilong anla tung e
mete takaman alak ane nei kari rina na kilongla mengen dong a ri tauan
aongos asukang ke, 21 "Keve vap ke kipo buk angtunganan ve tara. Asukang
na tara atalipai aniria na ki ago na ki abis kari keve avibisan si kara palpal.
Arai, kapo angkoai pangau nang anira aongos si ago kuvul. Ani tara angkoai
si osongon singiria na riria ki osongon singira. 22 Sikei, ring bil ta tara ri
tauan, tara ainak tapai ani sikei a bil ke. Tara lamlampulit ira aongos val
ria, le vang na kila ainak ani ago ve tara asukang ta sikei palau a matan
vap. 23 Arai, man tara abis a bil ke, nganlak kari keve vongo, kari togtogon
na kari mang keve manmanik aongos kala kakara kapa. Asukang a tara
longong palau a sa kipo lomlomonai ania na ki ago ve tara." 24 Na ri vap
aongos eiang mete takaman i rina ang kila longong aongos a sa ri Amor ve
kana nat ta Sekem kilongta posong ia, na kila ainak aro aongos, na ri tauan
aongos kila lampulit iria. 25 Au, emung i potol a taun kala liu na petau ang
lak kipo ago i kui, kana mang ngono nat a Iakov, ri Simeon ve Levi, kilongla
luk le karilong keve samele i visvis na kilong anla serei ataping nei rina
ang na kilongla vis punuk aongos a ri tauan. Ngono nat ke kilongpo ngono
tauna akorong i Dina. 26 Na kilongla raung a Amor ve kana nat ta Sekem
na kilongla songo suai ani Dina nei lu ang si Sekem na kilongla pasal. 27 Au,
keve nat ang si Iakov kimela serei na kila pasal nei liuan i keve matmat ke
na ki aunga aongos a togtogon i nei rina ang marai kita akeke na taurilong.
28 Kita luk aongos ri sipsip ve ri me, ri bulumakau, ri dongki na mang keve
bil aongos i nei rina ang na i nei matang kapa. 29 Kari saka keve tauia an
kapa, kita luk aongos iria. Na kari togtogon i nei lu kapa, kita vil arikek luai
ania na ki kong ato aongos kari keve aina na inatus.

30 Na Iakov kala tutalang ri Simeon ve Levi na kala antok irilong ta, "Pua,
kana vang milong tala songo mamaiten ani pukun ig. Kana ri Kanan ve ri
Peres, vap tauk i roe ke, ki mirik luai anig. Tataot ira kana kapo menlik
palau. Au na man kila tung kuvul na kila vis iau, pua nganlak ki dunguk
aongos iau ve kag vap." 31 Sikei kilongla polpol ia ta, "Au kapo saka ro na lau
asukang ke ta igenen ang kame lapo gulang a taumemlong val kapo katakai
i luk tauan pulakai?"

35

Iakov e Betel

1 Na God kala antok a Iakov ta "Ku tadut na ku palak pok ane Betel na kuan
ago eiang. Kuan solo atung ta mangsikei a pata ipo sula serei singig using
si taun ang kutapo sip ani tasim Esau, nau nata serei singim." 2 Asukang
na Iakov kala antok kana patvap ve ria vap po auai kuvul ang ve nia ta,
"Mi atolongon suai ani kami keve tangatangai na mi vil adaus imi, na mi
alak kami keve maus tanginang. 3 Au na taran palak alak ane Betel. Eiang
nakan solo atung ta mangsikei a pata ipo sula serei si God using ninia kata
pakangai anig si kag keve taun mamaiten na katapo uli auai ve nau si keve
rina aongos natapo pasal ia." 4 Asukang na kila alis a Iakov ta kari keve

tangatangai na keve muraling i talingaria na Iakov kala amunai aniria neite
ei lava vo tung ang e ngere rina ang e Sekem. 5 Au kila tapasuk aongos na
kila pasal. Na God kala vil aleng aongos a vap i nei keve rina aulitai ang
aniria na parik kilapa lu using korong iria. 6 Au, asukang na Iakov kamela
serei e Lus ve vap aongos po auai ang ve nia. Lus kapo ago nei palpal Kanan
na kana mang asan ta Betel. 7 Au, kala serei na kala solo atung a pata ipo
sula na kala atuk a ring ang ta El Betel. Using eiang vanang God kata tutu
aserei singina i kana po sip ang ani tasina. 8 Eiang kapa, Debora kala mat,
aina vopo aiveven ang ani Rebeka. Na kila amunai ani matmat ina neite ei
lava ang e Betel. Na kila kin a ei ang ta Alon Bakut.
9 Io, emung i kana papok le Padan Aram a Iakov, God kala anguan serei an
singina na kala atautauia ia 10 ta mengen asukang ke, “Kam asan ta Iakov.
Sikei kana parik kulapa anguan Iakov an, naka atuk ua ta Israel.” Sukana
vang kala poso akit ia ta Israel. 11 Na God kala antok ia kapa ta, “Nau kana
na God kitmat luai. Ku apitus adual na ku polok asukang ta sikei a matan
vap. Nganlak a mang keve matan vap miang ki polok serei le singim kuvul
ve ri tulava iria kapa. 12 Roe ang natala alis a ri Abaraam ve Isak tatana,
kana nalapo kun alis anim tatana. Na matan tivum kapa emung im, nia na
sikei a roe ang palau nala alis iria kapa tatana.” 13 Na God kala palak pelek
ia si ring i karilong po angmemengenai ang. 14 Au na Iakov kala solo atung
a mang vuk iat asi akanangai ani oring i mengen ang ania ta God na kala
lingai vaen asukang ta kana alilis kuluna na ka lingai rul i oliv kapa kuluna.
15 Io, sukana na vuk oring ang a God kata mengen ve Iakov singina, tukulai
ina na kala atuk ia ta Betel.

Rakel Kata Mat

16 Au, kila papelek a Betel na kilapo pasal alak ane Eparat, sikei eno ani
kimela serei Rakel kalapo buk ingus na kala kui alava. 17 Taun ang kapo kui
lak singina, kana aina ipo luk nat ang kala antok ia, “Rakel, ku ago ta leng
an, using kam mang nat tauan kana kulapo ingus ia.” 18 Na Rakel kala ingus
korong a nat ang, sikei ninia akorong kala mat. Vuk taun katapo matung
lak, kata atuk a nat ang ta Benoni. Sikei tamana kala atuk ia ta Beniamin.
19 Asukang vanang na e nei selen ang ane Betelem, using kana mang asan
a Eparat ta Betelem, Rakel kata mat na kila amunai ani matmat ina eiang.
20 Na si mopong ina Iakov kala atung a mang vuk iat si akanangai ania.
Iat ang kana kapo tung lak si taun ke si akanangai ani mopong ina i Rakel.
21 Au na Israel kala tapasuk pok na kanla atu lu e ngere Migdal Eder. 22 Na
taun ang kapo ago si vuk roe ang, Ruben kata palak taun a Bila, kana ainan
asosokai a tamana, na kanla rot ve nia. Na Israel katala longong na kala
nas a bil ke.

Inatus si Iakov

Iakov kata atogon kana 12 na nat aongos. 23 Le si Lea kari keve asan
ta Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isakar, na Sebulon. 24 Le si Rakel karilong
ngono asan ta Iosep na Beniamin. 25 Le si Bila, ainan asosokai ang si Rakel,
karilong ngono asan ta Dan a Napitali. 26 Na le si Silipa, ainan asosokai ang
si Lea, karilong ngono asan ta Gad na Aser. Riria aongos vanang a matan
inatus nat si Iakov. Kita ingus aongos iria e Padan Aram. 27 Au, Iakov kala
pasal na kamela serei e rina si tamana ta Isak e Mamre e ngere Kiriat Arba.
Kipo kin kapa na ring ang ta Eberon. Rina ke vang kana, ri Abaraam ve Isak
kilong tapo ago singina. 28 Isak kata to na 180 na matas aongos. 29 Katan
lavan aro luai na kala pasal suai asi kana an ausai ve riria kitala mat aino
ia. Na kana ngono nat ri Esau ve Iakov kilongla amunai ani matmat ina.

36

Keve Tivuna i Esau

1 Kana na akuskus i kana matan vap a Esau, nang kana mang asan ta
Edom. 2-3 Esau kata osongon e Kanan. Kana volo aina ta Ada, Olibama na
Basemat. Tamana i Ada ta Elon nia le si ri It. Tamana i Olibama ta Ana na
tamana i Ana ta Sibeon si ri Iv. Au na tamana i Basemat ta Ismael na tauna
ta Nabaiot. 4 Kana sikei a nat a Esau si Ada ta Elipas. Na si Basemat kana
nat ta Reuel 5 na si Olibama kana volo nat ta Ieus, Ialam, na Kora. Ke Esau
vang kana ta keve nat i serei e Kanan.

6 Na Esau kala songo le kana engo, kana inatus nat na kana keve kavulik,
na vap po ago aongos ang kuvul ve nia. Kata songo kapa kana keve
manmanik aongos. Sa keve togtogon an kapa kata kamkam ia e Kanan kata
luk aongos le iria kapa, na kala pasal taun a mang vuk roe akipai ani Iakov.
7 Ngono angtasimal ke, karilong togtogon kata lapo laba luai, na kapo tav
koi anirilong asi ago kuvul. Vuk roe ang kitapo ago singina kata lapo liklik
luai ani karilong keve manmanik. 8 Asukang vang na Esau, kana mang asan
ta Edom, kanla soisinong si palpal mulangan ang e Seir.

9 Kana na akuskus i kana matan vap a Esau, tamaria i ri Edom, voiang
kipo ago si palpal mulangan ang e Seir. 10 Na kari asan kana polokan a Esau
asukang ke. Elipas, nat ang le si kana aina ta Ada, na Reuel le si mang aina
ang, Basemat. 11 Au na inatus nat si Elipas kana riria: Teman, Omar, Sepo,
Gatam na Kenas. 12 Elipas kapa kata atogon kana ainan asosokai, Timna,
na karilong nat ta Amelek. Riria vang sukana na matan tivuna i Ada, aina
ang si Esau. 13 Au, Reuel kata atogon kana puat a nat: Naat, Sera, Sama na
Misa. Riria vang sukana na matan tivuna i Basemat, kana mang aina na
Esau. 14 Kana mang aina na Esau ta Olibama. Na tamana i Olibama ta Ana.
Na tamana i Ana ta Sibeon. Olibama kata ingus a volo nat ke: Ieus, Ialam
na Kora.

15 Au na kana na keve tulava i kana polokan a Esau. Kana ainoai i nat ta
Elipas. Elipas kata apolokai ani keve tulava ke: Teman, Omar, Sepo, Kenas,
16 Kora, Gatam na Amelek. Riria vanang kita serei si Elipas na kipo ago si
roe ang e Edom. Riria na matan tivuna i Ada. 17 Au na kana mang nat a
Esau ta Reuel, kata apolokai ani keve tulava ke: Naat, Sera, Sama na Misa.
Riria vanang kita polok si Reuel na kipo ago si roe ang e Edom. Riria na
matan tivuna i Basemat. 18 Au, kana mang aina na Esau ta Olibama kata
asereai ani volo tulava ke: Ieus, Ialam na Kora. Ritol vanang kitolta serei
le si kana mang aina na Esau ta ri Olibama. Na tamana i Olibama ta Ana.
19 Io, sukana vang a polokan si Esau, nang kana mang asan ta Edom. Na
riria aongos kipo keve tulava.

20 Kana na asan i matan inatus nat ang si Seir, igenen ang si ri Or, vap lapo
ago si palpal roe ang. Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, 21 Dison, Eser na Disan.
Riria vanang a keve nat ang si Seir. Kitapo ago eiang e Edom, kari keve
tulava ri Or. 22 Na kana ngono nat a Lotan ta Ori na Omam. Na tauna i
Lotan ta Timna. 23 Kana keve nat a Sobal ta Alvan, Manaat, Ebal, Sepo na
Onam. 24 Kana ngono nat a Sibeon ta Aia na Ana. Ana ke vo sabonai ani
keve laman manas po uv alak ang le nei roe e nei ring varasai palau si taun
ang katapo aiveven a keve dongki ang si tamana ta Sibeon. 25 Kana nat a
Ana lava ta Dison na kana kavulik ta Oolibama. 26 Kana keve nat a Dison
ta Emdan, Esban, Itiran na Keran. 27 Kana inatus nat a Eser ta Bilan, Savan
na Akan. 28 Na Disan, kana ngono nat ta Us na Aran. 29 Riria vang sukana
na keve tulava si ri Or. Io, kari keve asan ta Lotan, Sobal, Sibeon, Ana,

30 Dison, Eser na Disan. Kitapo ainoinoai ani ri Or si kari keve kuvkuvulan
angpetpetekai si palpal roe ang e Seir.
31 Aino le ani ri tulava si ri Israel ki teng saupai katapo atogon a keve
tulava kitapo saupai ani Edom. 32 Kana vang ria. Ainoai iria ta Bela, nat
ang si Beor na kana rina asan ina ta Dinaba. 33 Au, taun ang a Bela kala
mat, Iabov, nat ang si Sera le Bosra kala luk kana pangau. 34 Iabov kala kun
mat na Usam le si palpal roe ang si ri Teman kala luk kana pangau. 35 Na
Usam kala kun mat na Adar, nat ang si Bedar kala luk kana pangau. Igenen
vo anla ngaungom tapai ang ani ri Midian si palpal roe ang e Moab. Kana
rina asan ina ta Avit. 36 Na Adar kala kun mat na Samla le Masreka kala
luk kana pangau. 37 Na Samla kala kun mat na Saul le Reobot si sung ang
e Iuperetes kala luk kana pangau. 38 Saul kala kun mat na Bal Anan, nat
ang si Akbor kala luk kana pangau. 39 Au na taun ang a Bat Anan kanla kun
mat Adar kala luk kana pangau. Kana rina e Pau, na kisngana kana asan ta
Metebal. Rinana i Metebal ta Matarer na rinana i Matarer ta Me Sav.
40 Keve tulava i polok ang si Esau. Kita arai ani angusing iria si kari
keve asan, kari keve patvap na kari keve palpal. Keve asan iria vang
kana. Timna, Alva, Ietet, 41 Oolibama, Ela, Pinon, 42 Kenas, Teman, Mivsar,
43 Magdiel na Iram. Riria vanang a keve tulava ke kita polok si Edom, nia
palau nang kana na Esau tamaria i ri Edom. Sa keve vuk roe an siksikei
i keve patvap ke kita soisinong singina, riria kari keve tulava kita saupai
aniria.

37

Iosep ve Keve Tasina

1 Na Iakov kalapo ago akit nei rina e Kanan, ring ang tamana katapo ago
aino singina. 2 Kana na akuskus i Iakov.
Iosep katapo igenen tanginang palau lak. Katapo 17 palau kana matas i
to na kitapo aiveven ri sipsip ve keve tasina, inatus ang si ri Bila ve Silpa,
ngono ainan asosokai ang si tamaria. Na Iosep katanla atatai a tamaria
Iakov ta keve akuskus rikek i sa na keve tasina kita abis ia. 3 Iakov akorong
katapo mangal alava na Iosep nei liuan i kana mang keve nat, using kita
ingus dong ia tatana si taun ang kata lapo lapan singina. Na kata itoiton
ania ta kana maus miminaungan. 4 Taun ang keve tasina kila arai ta
tamaria kapo mangal alava na Iosep na riria parik, kilapo mirik alava ania
na parik kilapa anguan buk asi kari amengen ania val lau i angtunganan.
5 Mang sikei a tenei vong Iosep kata orodung na si taun ang kanla akus
iria tatana, kila mirik alava luai ania. 6 Eiang kala antok iria asukang ke,
“Mi longong tapai ani kag orodung. 7 Tara aongos taratapo volovolo ri kon e
matang na akorong palau volo ang singig kala tung na kakami kimela tung
aulitai na kila soturungai singina.” 8 Na keve tasina kila sui ia ta, “Au, kupo
lomon ia nang ta ku serei a tulava na ku saupai aongos animem?” Asukang
na kari mirik kala anguan palak alava an using le si kana keve orodung
na using kapa si sa katala mengen tatana aniria. 9 Au, emung kala anguan
orodung an na kala antok a keve tasina ta, “Arai, nalapo atogon a mang
orodung. Nata arai ani makarap, ulen, na sangauli na sikei a kalto na kita
soturungai singig.” 10 Na kala akuskus kapa na tamana ta kana orodung,
na tamana kala tatapokai ania ta, “Au, saka orodung an kapo asukang? Sa
nang, kupo lomon ia ta nau, rinam na keve tasim namem me soturungai
singim?” 11 Na keve tasina akorong kilapo vinga neikien ania, sikei tamana
kapo lomlomonai akit lak ani keve nem ang.

12 Mang sikei a taun keve tasina i Iosep kita pasal ane Sekem asi kari an
aiveven ani kana keve sipsip a tamaria. 13 Na Israel kala antok a Iosep ta,
“Arai, keve tasim kipo aiveven sipsip e Sekem. Napo buk ua ani kuan serei
singiria.” Na Iosep kala antok ta, “Io, nalapo usausa.” 14 Au, tamana kala
antok ia ta, “Pasal na kunla arai ta man a keve tasim kipo sapang na man
kapa ri manmanik kipo kun ro asukang. Emung ku papok na ku me atai
iau.” Asukang na tamana kanla atatung ia e iang e Eberon na kala palak.
Au, kanla serei e Sekem 15 na kanlapo gule pulakai e iang nei nangkomo,
na mang igenen kala arai ania na kala sui ia ta, “Au, kupo gulegule na sa?”
16 Na kala antok ia ta, “Napo gule nang a keve tasig. Au sa kupo angkoai
si atai amalangas anig ta kian lapo angangan kana kari keve sipsip evoi?”
17 Au na igenen ang kala ngenget ia asukang ke, “Ai, natapo longong iria
kitapo angmemengenai ta, ‘Kapo ro lak tara pasal ane Dotan.’ Asukang
vang a kitala aingingik suai ani oring ke.” Na Iosep kala akikik kak using
aliu a keve tasina, na kanla kinkos iria e Dotan. 18 Sikei taun kila arai ta kapo
pasal lak e ring vunga na si vuk pangau ang nang kalapo lau angasungai
iria kita lapo angmemengenai lenginang ta ki raung ia. 19 Na kipo mengen
angpokpokai singiria ta, “Io, nang a katakai i orodung kapo pasal akasang!
20 Tara an ngarunguk ia na tara asuai nia ane nei sikei i keve mata suke na
man a tamara kan sui tatana, tara an antok ia ta kei marala rikek katala
rangas ia lenginang. Asi kara arai ta saka nem an ka serei lak emung si
kana keve orodung.” 21 Si taun a Ruben kala nas kari lomlomonai asukang,
ninia akorong kala atokngai ta ka vil ato na Iosep, na kala antok iria ta,
“Pua, kapo ro lak ani tara ago ta gulang an ta kana to. 22 Tara ago ta raung
an ania. Asuai palau ania ane nei mang mata kana nei ring varasai palau
ke. Sikei ago luai ta asuai kunga an singina.” Ruben nang katapo mengen
asukang using katapo buk vil ato ani tasiria pelek kari marala, na ani kame
songo pok le ia taun a tamaria. 23 Au na Iosep kanla serei si keve tasina
na eiang kianla teng akit ia na ki ngaikiang kana maus vopo samui lava
ang. 24 Au na ki tak le ia, kianla asuai ania nei mata. Sikei mata ang katapo
kovek i laman neina, katapo mat. 25 Na inatus ang kilapo sinong e iang i po
sonkos, na kila takngo na kila arai ani petau lava kipo kokos kuli kari keve
kamel. Ri vap i Ismael nang, na kita pasal le Gilear na kipo pasiang ane
Aigipto si an atos ta kari keve bil sain roron ve marasin. 26 Na Iuda kala
antok a keve tasina ta, “Saka nem ro an kana tarapo angkoai si luk ania,
man tarala raung a tasira, na rangai ina tara kepai amunai ania nei roe?
27 Tara me atos tatana si keve Ismael ke, na tara ago ta vis an ania, using
kapo tasira tutukai luai, na tarapo sikei palau a pukun.” Au na kila ainak
ani lomlomonai ang. 28 Au taun ang a keve katakai i asesel ang le Midian
kimela pasal angasungai iria, kianla tak alak a tasiria ta Iosep pelek a mata
ang na kila atos tatana. Kita sel ta tasiria si ri Ismael ta 20 na vuk i kapkap.
Au, asukang na kila songo le na Iosep ane Aigipto.

29 Taun a Ruben kala papok ane si mata ang, kanla gule ta Iosep kalapo
kovek neina. Na kala taktakding kana keve vakup ipo alak. 30 Kala papok
taun a keve tasina na kanla antok iria ta, “Nat ang kalapo kovek e suke! Au
nau vang kana naka ane voi?” 31 Na kila luk kana vakup a Iosep na kila
bungum ia si rangai i mangsikei a me kita lamrongok ia. 32 Au na kila luk le
na vakup ang taun a tamaria na kila antok ia, “Ku arai, namemtala sabonai
ani bil ke. Arai kotok ania, ani tara kinle ta kapo ke kam nat ta vakup vo
parik nganing.” 33 Na Iakov kala arai kinle korong ani vakup ang na kala
antok, “Pua, ke kag nat akorong kana ta vakup! Mang matan kei rikek i nei
uten kitala angan ia. Loi ta Iosep! Lenginang kitala rangas amitmitlikai ani

pukun ina.” 34 Na Iakov kala takding kana vakup ipo alak na kala maus ta
maus i mamakus na kala ago i makus using ani kana nat si mang keve taun
miang. 35 Kana inatus aongos kimela mengen i anatok ania, sikei katapo
misag ani longong aniria. Na eiang kala antok ta, “Parik, naka tangis aongos
tung si naka pasiang taun a rina i mat.” Na kapo tav aus ani tangis.

36 Si pangau ang ri vap i Midian kianla atos ta Iosep e Aigipto si Potipar.
Kapo mangsikei i kana keve tulava na Parao, na kapo tu ainoinoai ani
kuvkuvulan ipo aiveven.

38

Iuda ve Tamar

1 Na si taun ang Iuda kata pasal pelek a keve tasina asi kana an ago kuvul
ve mang igenen kana asan ta Ira le Adulam. 2 Au na e iang Iuda kanla arai
ani mang aina i Kanan tamana ta Sua, na kala osongon le ia na kanla ago ve
nia. 3 Na aina ang kala sungsungukan na kala ingus a nat tauan na kila atuk
ia ta Er. 4 Na kala anguan sungsunguk an na kala ingus a mang nat tauan
kapa na kala atuk ia ta Onan. 5 Na kala anguan ingus pok an ani kana mang
nat tauan na kala atuk ia ta Sela. Nat ke kita ingus ia e Kesiv.

6 Au na Iuda kala samui aina ani kana posong sang Er. Kana asan a
aina ang ta Tamar. 7 Kana keve lau a Er katapo rikek luai e matana i IAVE
asukang a kala mat. 8 E mung ina Iuda kala atai a Onan tasina i Er asukang
ke, “Pasal na kuanla rot kuvul ve mainang i tasim. Apunuk kam abis korong
singina val nia kapo kisngana i tasim, asukang vang ani tasim ka atogon
mang keve tusakolai ina.” 9 Sikei Onan kapo malangas ta inatus ang parik
kilapa kakana asukang na taun kapo ago kuvul ve mainang i tasina kapo
vekai suai palau ani laman ina nei vunep ani ka ago ta atogon nat an ani
tasina. 10 Lau ke na Onan katapo vil ia kata vil amarala na IAVE, asukang
na kala kun mat. 11 Au na Iuda kala antok a omona ta Tamar, “Pasal pok
ane si kana lu na tamam na kuanla ago mainang akorong tung si kag nat
Sela ka tavirimok.” Iuda katapo leng vei la kun raung nganing ani Sela val
ngono tasina. Asukang vang a Tamar kala papok ane nei lu si tamana.

12 Au, kata lapo vuk pangau vungavunga na kisngana i Iuda kala mat,
kavulik ke si Sua. Au na kala kamus kana taun a Iuda ipo mamakus, na
ninia ve tungana ta Ira le Adulam kilongla pasal ane Timna, ring ang kipo
tok kana keve sipsip singina. 13 Mangsikei katanla mengen a Tamar ta
omona nang ka pasal ane Timna asi an tok ani kana keve sipsip. 14 Au na
kala sakol suai ani kana keve maus i mainang ang na kala pakut le na nona
ta kana vakup na kan lapo sinong mete takaman alak ane Enaim kapo rina
lik ngere selen ang taun a Timna. Using kata lapo malangas aro ta Sela, nat
tanginang ke si Iuda, kala polok alava lenginang na parik lak kipa samui
ania tatana ani ka osongon ia. 15 Au, si kana paspasal a Iuda, kanla arai
ania na kalapo setpat ta aina vopo luk tauan pulakai ang nang using kata
pakut a nona. 16 Na kala pasal aliu using ia ngere selen na kanla antok ia
ta, “Me, nakan rot ve numai.” Using katapo tav kinle aro ta omona nang.
Na aina ang kala antok ia ta, “Au na ku samui iau ta sa man ku rot ve nau?”
17 Na Iuda kala antok ia ta, “Naka samui ua ta sikei a me tanginang le si
kag keve me.” Na aina ang kala antok ta, “Ku alis iau ta mang bil asi kag
asinong asukang val akanangai tung si kula alis lak a me ang.” 18 Na Iuda
kala sui ia ta, “Saka nem an naka alis ua tatana val akanangai?” Aina ang
kala ngenget ia ta, “Lis iau ta kankanuai i kam asan vo takuk ang e ngom,
na vuk kipa ang nang kupo teng ia.” Na kala alis ia. Na emung i karilongla

ago kuvul le, na aina ang kala sungsungukan. 19 Au, aina ang kala pasal pok
ane rina, na kanla luang suai ani vakup ang na kala alak pok kana maus i
mainang.
20 Mang matan taun e mung, Iuda kala asok a tungana ta Ira le Adulam asi
kana sunguk le ani me ang na ka pasal taun pok a aina ang katala akanangai
ania ta keve nem ang, sikei parik katalapa sabonai ania. 21 Na e iang kanla
sui a mang matan vap i rina ang ta, “Nei kana na aina po buk tauan pulakai
ke na katapo sinong ngere selen e Enaim?” Na kila antok ta, “Eke kapo
kovek i aina asukang.” 22 Na Ira kala papok taun a Iuda na kanla antok ia
ta, “Parik nata lapa sabonai korong ani aina ang. Na vap i rina ang kita
antok ta kapo kovek i aina buk tauan pulakai asukang e iang.” 23 Na Iuda
kala antok asukang ke, “Atolongon ia. Kakana na keve nem ang, vei ri vap
kila los ira. Kapo ro palau using natala atokngai asi kag samui ania ta me
ke, sikei parik kuta lapa sabonai ania.”
24 Si kalapo vapotol i ulen kimela antok a Iuda asukang ke, “Omom
nang ta Tamar kata lapo luk tauan pulakai e selen. Arai, kana kalapo
sungsungukan.” Na Iuda kala antok, “Mi songo suai ania na kian suluk
punuk ia.” 25 Vuk taun ang kilapo songo suai ania, kala alis a mengen taun
a omona asukang ke, “Nalapo sungsungukan ta igenen vo po taukai i keve
nem ke. Arai aniria na kinle ta ke si nang kana ta kankanuai ve angus ina,
na kipa ke kapa.” 26 Iuda kala arai kinle aniria na kala antok, “Aina ke kapo
ago nei ring korong na nau natala ngau. Pat konang nala samui ia ani ka
osongon ta Sela kag nat.” Na Iuda parik kalapa anguan rot kuvul an ve nia.
27 Au, kalapo sinong a taun asi kana ingus na kila taping ta kala ingus kana
lua. 28 Si taun ang kipo abis singina sikei irilong kala sulai ani kungana, na
mang aina lava kala sel ia na kala rikut a vuk angus melek singina na kala
antok ta, “Ige lik ki ingus aino ia.” 29 Sikei kala tak alak pok a kungana na
kila taping ta tasina kala serei aino. Na aina lava ang kala antok ta, “Au,
asukang vang a kupo vil amalangas kamilong selen asiang.” Asukang a kila
atuk ia ta Peres. 30 Le na kila kun ingus ani tasina velai ani vuk angus melek
e kungana, na kila atuk ia ta Sera.

39

Iosep e Aigipto

1 Si taun ang ri vap i Ismael kita tak a Iosep ane Aigipto na kita anla
atos tatana si Potipar. Potipar katapo igenen i Aigipto na katapo mangsikei
i kana keve tulava na Parao na kapo tu ainoinoai ani kuvkuvulan ipo
aiveven. 2 Na IAVE katala auai ve Iosep na kata pakangai ania asi kana
dual aro. Na katapo ago nei lu si vo taukai ina, igenen ang i Aigipto. 3 Na
igenen ang kapo kinle ta IAVE katala vil adual aro na Iosep si keve bil aongos
kata abis ia. 4 Na e iang Potipar kala uruk ania na kala atung ia ani kakana
akorong ta asosokai asukang a kala atung ia asi kana saupai ani kana lu na
kana togtogon aongos. 5 Au, le si taun ang na aliu na using kapa na Iosep
eiang, IAVE kala atautauia na tamana i lu ang kuvul ve keve bil aongos kapo
atogon ia nei lu na ane nei kana keve matang. 6 Asukang na Potipar kala
alis suai aongos ani keve bil kapo atogon ia ani ki ago si aiveven si Iosep na
parik kalapa anguan mamaiten an singina, sikei palau si pok i po angan.
Iosep vola igenen pukunan aro na kapo tauan nau roron.
7 Au na e mung lik palau kisngana i Potipar kalapo mangal a Iosep, na
kala antok ia ta, “Kume rot ve nau.” 8 Sikei Iosep katapo misag na kala
antok a aina ang ta, “Ka ago. Arai, taukai ig parik kapa anguan mamaiten

an ta mang ring bil i nei lu using nau eke. Katala atung iau ani naka saupai
ani keve bil aongos kapo atogon iria. 9 Napo atogon ro asi saupai ani lu ke
val nia, na parik kata lapa teng akit ta mang ring bil pelek iau, sikei palau
numai, using kupo kisngana. Au na naka saka bil an asi kag vil ani lau rikek
asukang e matana i God?" 10 Kantanem a aina ke katala aikut ia si keve taun
sikei Iosep parik kapa buk ainak ani kan rot ve nia.
11 Au, mang taun Iosep kala palak nei lu asi kana an abis. Na si pangau
ang katapo kovek luai ta sikei i kana keve vap ipo asosokai e iang. 12 Aina
ang kala teng akit ia si kana vakup na kala antok ta, "Rot ve nau." Sikei
Iosep kala galsai ania na kala sang pelek kana vakup e kungana i aina ang
ane komo. 13 Na taun ang kala arai ta Iosep katala sip taliung kana vakup
ane komo, 14 kala songosongo taun kana mang matan vap ipo asosokai nei
kana lu na kala antok iria, "Mi arai kana ia! Kana na igenen Eberaio ke kata
me asosokai nei lu na kana kame lapo gulang tatara. Kata riuk lak nei lu
na kame lapo buk rot ve nau, sikei nala kail alava luai. 15 Na kala longong
iau sipo kail asi me pakang tatag na kala sip taliung kana vakup ngereg ane
komo." 16 Na aina ke kala teng akit kana vakup a Iosep tung si vo taukai ina
kamela serei nei lu. 17 Na kisngana kamela akus ia asukang ke, "Eberaio
i kongato ang kuta songo ia ane ke kata palak taun iau na kame lapo buk
gulang tatag. 18 Sikei taun ang nala kail na kala sip asiang taliung kana
vakup ngereg." 19 Vuk taun ang a aina ke kame lapo atatai suak a kisngana
na kala pat luai ania na marala 20 na kala asok ani ki teng akit a Iosep na ki
alakai ania nei lu i akangbat si ring ang kana petau a Tulava kipo kun ago
si vilvil akui singina na kanla ago e iang. 21 Sikei IAVE kata auai ve Iosep na
kala pakangai ania. Asukang na vo tu ainoai ang ani ri ararai bat kata lapo
uruk ania. 22 Na kala atung a Iosep ani ka aiveven a petau aongos ang kipo
ago si amiming na ka arai kapa ani keve bil aongos eiang. 23 Ainoinoai ang
parik kapa anguan telan ta aiveven an ta mang ring bil using Iosep kala luk
aongos a abis ang. Io, using IAVE kata auai ve Iosep na kapo pakangai ania
asi kana dual si kana keve abis i po teng.

40

Iosep Kata Palas a Orodung

1-3 Si mang rukun taun emung mang ngono asosokai si Parao, Tulava i
Aigipto, kilongtapo ago na kilongla bil arikek e matana na kalapo marala
luai anirilong na kala alakai anirilong nei lu i akangbat. Ngono asosokai
ke, mangsikei katapo ainoinoai ani ri asosokai vap po ali vaen na mang
anu katapo ainoinoai ani ri asosokai vap po ngau saui ang. Au, kala alakai
anirilong si vopo ainoinoai ang ani ri ararai bat, akorong palau si ring
ang kita alakai ani Iosep singina. 4 Na ainoinoai ang kala asok a Iosep
ani ka ararai anirilong. Na Iosep kala aiveven aro irilong. Na kilongla
ago nei akangbat si mang rukun taun. 5 Mangsikei a tenei vong kilongta
orodung, siksikei irilong katapo atogon kana orodung. Na ngono orodung
ang kapa katapo angpetpetekai a supsupai ina. 6-7 Au, Iosep kamela serei
vauk si ngono asosokai ang eiang nei lu i akangbat si taukai ina na kala
arai ta kilongpo mamakus. Na kala sui irilong ta, "Au, sa tukulai ina na
milongpo ararai mamakus si taun ke?" 8 Na kilongla ngenget ia asukang
ke, "Namemlong aongos, siksikei, kapo atogon kana orodung, na eke kapo
kovek ta sikei kapo angkoai asi palas ani kamemlong ngono orodung." Na
Iosep kala antok, "Au si God parik kapa angkoai asi palas ani ri orodung?
Kapo ro milong akus iau." 9 Asukang a vopo ali vaen ang kala antok ia,

“Si kag orodung nata arai ani ungaungan vaen akorong e nog 10 kuvul ve
potol a ngakan ina. Na akorong palau kala tis, uai kala laba na kala motem.
11 Nau natapo teng kana kavi ipo inum a Parao. Asukang a nala luk a uai
i ungan i vaen ang na nala pirongos dong a kavi ang tatana na nala alis ia
e kungana i Parao.” 12 Na Iosep kala antok ia, “Kana vang a supsupai ina
i kam orodung. Si potol a ungaungan ang nang, kapo asukang ta potol a
taun. 13 Man a potol a taun ka liu, Parao ka asoung ua na ka atung pok
ua si kam kirim na ku an ali vaen ia val kutapo abis aino ia. 14 Sikei napo
akurkurai anim ani ku lomlomonai akit anig man a keve nem ke kila serei
aro anim, na ku posong iau si matana i Parao asi pakangai anig pelek ani
lu i akangbat ke. 15 Using kita got iau pelek a rina si ri Eberaio na katapo
kovek i tukulai ina. Na e ke kapa, e Aigipto, parik luai natapa bil arikek ta
ring sa ani name ago nei akangbat asukang ke.” 16 Au na vopo ngau saui ang
kala arai ta Iosep katala alomon aus na igenen ang na kala kun antok ania,
“Nau kapa natapo kun atogon ani kag orodung na kapo asukang ke. Natapo
sunguk a potol a tepe i saui e patug. 17 E lakat neina i tepe ang katapo atogon
a keve saui angpetpetekai pulakai ani Parao na ri mani kimepo angan ia.”
18 Na Iosep kala polpol ia asukang ke, “Kana vang a supsupai ina i kam
orodung. Potol a tepe ang nang kapo potol a taun. 19 Man a potol a taun ka
liu, Parao ka asoung ua na ki atakuk lakat a pukun im kuli kitip na ri mani
kime angan a sin im.” 20 Au, si vapotol i taun, Parao kala vil a matan angan
lava i akanangai ani taun i ingus ania na kala songo kana keve asosokai
aongos si me angan. Na kala asoung a vopo ali vaen ang na vopo ngau saui
ang, na ki tak irilong ane mataria i keve vap ang. 21 Na kala atung pok a
vopo ali vaen ang taun kana kirim ipo ali vaen ang val aino. 22 Sikei, vopo
ngau saui ang, kila vil punuk ia. Keve bil ang kita serei palau val Iosep kata
atai tatana. 23 Sikei vopo ali vaen ke parik kalapa anguan lomlomonai ani
Iosep. Katala lomon taun luai ania.

41

Orodung si Parao

1 Emung i pongua na matas kala liu, Parao kala kun orodung asukang
ke. Katapo tung e ngere Sung 2 na kala arai ani limalengua na bulumakau
pukunan na kipo tanginang kipo palak le nei laman na kime lapo tutapon-
gai angan uriuri ngere sung. 3 Na mang limalengua na bulumakau kila
kun palak, kitapo makuk na tuanan palau. Kita serei na kime lapo kun
tung asung i mang keve bulumakau ang ngere sung. 4 Na keve bulumakau
makuk ang kila konem aongos a vap po pukunan ang. Na Parao kala
tapangun. 5 Au, kala anguan rot pok an na kala arai ani mang orodung.
Limalengua na kon batip aro na matukal kitapo tung lakat kuli sikei a iei i
kon. 6 Na mang limalengua na kon kila kun kov serei alak, kipo makuk na
magang ta malu manas i nei ring varasai palau. 7 Na keve kon makuk lik
ang kila konem aongos a keve kon batip aro ang. Na Parao kala tapangun
na kalapo nas ta katapo orodung nang. 8 Na si tenei vauk kalapo sugul
velai ani lomlomonai alava. Na kala asok taun a vap po teng mai korong na
vap nas i Aigipto. Na kala akus iria ta kana keve orodung, sikei parik kapa
angkoai ta mang sikei ka palas dong ia tataria.

9 Au, igenen vopo ali vaen ke kala antok a Parao ta, “Kana palau nala
lomlomonai pok ani kag la bil arikek ang. 10 Kuta marala na kam ngono
asosokai na ku alakai animemlong ve vopo ngau saui ang nei lu i akangbat
si vopo tu ainoinoai ang ani ri ararai bat. 11 Si mang sikei a tenei vong

namelong siksikei namemlongta orodung, na kamemlong rukun orodung kilongpo supsupai angpetpetekai. 12 E suke mangsikei a nat tanginang i Eberaio katapo ago ve namemlong, nia kapo mang asosokai ke ainoinoai ang. Namemlongla akus ia ta kamemlong keve orodung na kala palas dong imemlong siksikei tataria. 13 Na keve bil ang kata kin iria kila saul akorong palau val kana mengen. Nau vang kana, kutala atung pok iau si kag kirim na iuang kutala asok si vil punuk ania.”

14 Na Parao kala asok tapai ani Iosep na sumasuma palau kianla songo le ia nei lu i akangbat. Emung i kana la ridik na kala sakol kana vakup na kamela serei e matana i Parao. 15 Na Parao kala antok ia, “Natala orodung, sikei kapo kovek ta igenen kapo angkoai asi palas ania. Au na natala longong lik tatam. Man ki akus ua ta orodung, kupo angkoai si palas ani supsupai ina, ingko?” 16 Na Iosep kala ngenget ia, “Nau parik napa angkoai. God, nia ka alis a palpalas roron.” 17 Na Parao kala akus dong a Iosep ta kana orodung asukang ke. “Natapo tung ngere Sung 18 na si vuk taun ang limalengua na bulumakau pukunan na kipo tanginang kipo palak le nei sung na kime lapo tutapong angan uriuri ngere sung. 19 Na mang limalengua na bulumakau kila kun palak na kitapo makuk na kipo tuanan palau. Keve bulumakau ke kipo makuk rikek na le kabang parik natapa arai ani bulumakau asukang e Aigipto aongos. 20 Na keve bulumakau makuk ang kila konem aongos a vap po pukunan ang. 21 Sikei parik kapa angkoai si malangas ania using kipo ararai arikek asukang palau val aino. Aimung na nala tapangun. 22 Na nata orodung kapa na limalengua na kon batip aro na matukal, na kitapo tung lakat kuli sikei a iei i kon 23 Au, mang limalengua na kon kila kun kov serei alak, kipo makuk na kipo magang ta malu manas i ring varasai palau. 24 Na keve kon makuk lik ang kila konem aongos a keve anu po pukunan ang. Natala mengen a vap po teng mai ang sikei kapo kovek ta sikei iria katala palas dong iau tatana.” 25 Na Iosep kala antok a Parao ta, “Kam pongua na orodung, supsupai irilong kapo sikei palau. God katala amalangasai anim ta saka nem an ka vil lak ia. 26 Nang a limalengua na bulumakau pukunan ang kapo limalengua na matas, na limalengua na kon batip ang kapo limalengua kapa na matas. Kipo atogon sikei palau a supsupai iria. 27 Au na limalengua na bulumakau makuk ang kita serei e mung na limalengua na kon makuk ang na magang ipo ngan ta malu manas i nei ring varasai palau, kipo limalengua na matas i mol. 28 Kapo asukang palau val natala mengen ua. God katala akalit ua ta sa ka vil lak ia. 29 Longong aro. Ka atogon lak a limalengua na matas i masung duk ta pok aulit aongos eke e Aigipto. 30 Na emung ina ka atogon a mang limalengua na matas i mol. Nei liuan i mol ang ri vap parik kilapa anguan lomlomonai an ta kata atogon a taun i masung using a mol ang ka vil arikek a rina. 31 Na taun i masung ang parik kilapa anguan lomlomonai an ania using a mol using ina ka rikek luai. 32 Si kam ararai amatan pongua ani kam orodung kapo supsupai ina ta God katala vil akorong lenginang a bil ke, na ka asereai sumasuma palau ania. 33 Kana kapo ro ta ku vil a saupai asukang ke. Ku atung ta mang igenen malangas ani ka aiveven a rina Aigipto. 34 Ku atung ta mang matan vap na ki luk a va palpalima i keve uai i sukal nei liuan i limalengua na matas i masung ang. 35 Ki luk akuvul a pok aongos nei liuan i keve matas roron ang na ki agongon akuvul a kon si keve rina lava na ki aiveven akit aroron ia. 36 Na pok ang ka sinong ani nei rina si liuan i limalengua na matas i mol ang, nang kapo pasal asi kana me serei eke e Aigipto. Man asukang ri vap parik kipa puka si buk angan.” 37 Na

Parao kala arai ani lomlomonai ang ta kapo lomlomonai ro na kana keve
asosokai kapa. 38 Na kala sui iria ta, “Tarapo gule lak a mang si, using ninia
vang kana na igenen roron ke tarapo buk ia. Using ri god kipo ago ve nia.”

Iosep Kalapo Tulava i Aigipto

39 Au na Parao kala antok a Iosep ta, “Ri god kita akalit ua ta keve nem ke,
asukang a numai kupo atogon malangas ro luai ve masam ani vap aongos
eke aliu. 40 Naka atung ua ani ku saupai ani kag vainagoan na kag vap
aongos ki mamaila anim na ki uli longong ani kam keve asok. Numai,
si kam mamaiten asi saupai, ku vapongua palau ig. 41 Kana vang nalapo
akanangai anim asi kam aiveven aongos ani Aigipto.” 42 Na kala kiang kana
muraling akanangai i kana tungtungan i tulava le piupiu i kungana na kala
alis a Iosep tatana. Na kala alak ia ta kana maus miminaungan roron na
kala angongo ia ta ngongo miminaungan kapa. 43 Au na kala alis ia ta kana
vapongua i tagtagai asi kana sang kuluna velai ani vap po pasal aino ania
ta mengen ke, “Mi soturungai!” Asukang a Iosep kala serei ainoinoai aulit
aongos ani Aigipto. 44 Na Parao kala antok kapa na Iosep ta, “Nau napo
Parao lak, sikei numai, si kam tungtungan, ka kovek luai ta sikei aulitai
aongos i Aigipto ka vil a sa ta kungana vo kakina man parik kupa ainak
ania.” 45 Na kala posong a Iosep ta kana asan tanginang ta Sapenat-Panea,
na kala aosongon ia ta mang kavulik si Potipera, vopo piris ang e On, kana
asan ta Asenat. Au, kana vang Iosep kalapo saupai ani Aigipto.

46 Si taun i kana tung mete Parao, Iosep kata lapo 30 na matas aongos. Na
taun kata soung pelek a vainagoan si Parao kalapo pasal asi kana saupai
aulitai aongos ani rina Aigipto. 47 Nei liuan i limalengua na matas i masung
nei roe aongos kata asereai ani pok duk. 48 Na nia aongos a pok ang Iosep
kata luk akuvul iria na ka asinong aiveven ia nei lu i keve rina lava. Si
siksikei a rina kata luk akuvul a pok aongos i nei keve matang aulitai ina,
na ka agongon ia. 49 Aongos eiang kata lapo aunai i duk luai a kon na Iosep
parik kalapa angkoai asi kana taot korong ania, kata lapo duk luai val kone
i ngerelo.

50 Eno i keve matas i buk angan kila serei, Iosep katala atogon kana
pongua na nat si Asenat. 51 Na kala atuk a anu tuan ta Manase, le si oring
ke ta, “God kata mela vil iau asi kag lomon taun ani kag keve kui na kana
matan vap a mamai.” 52 Au na vapongua i nat kala atuk ia ta Eparaim le si
oring ke ta, “God kata mela asereai ani inuai singig si rina i kag kui ke.”

53 Au, limalengua na matas i masung ang e Aigipto kala kamus 54 au
na limalengua na matas i buk angan kalapo serei asukang palau val kana
mengen a Iosep. Eiang buk angan ke kata lapo kun ago si mang keve rina,
sikei nei rina aulitai aongos i Aigipto katapo atogon pok. 55 Si taun ri Aigipto
akorong kilapo buk angan arikek, kianla tang taun a Parao ta kari ring pok.
Asukang na kala antok iria ta, “Mi pasal taun a Iosep na mian vil a saka
nem an ka atai imi tatana.” 56 Na buk angan ke kala polok alava luai na kala
pakut aongos a kuli rina na e Aigipto akorong katapo kun kitmat luai kapa.
Asukang a Iosep kala tavas a keve lu i pok na kalapo asesel pok singiria ta
kon. 57 Using a buk angan ke kata lapo rikek luai na ri vap i kuli rina aongos
kita lapo pasal ane Aigipto asi kari mepo samui kon si Iosep.

42

Iosep ve Keve Tasina

1 Si taun ang Iakov kalapo nas ta kapo atogon kon e Aigipto, na kala antok
kana keve nat, “Au sa parik mipa buk bil ta ring sa? 2 Arai, natala longong
ta kapo atogon kon e Aigipto. Mi pasal ane iang na mianla samsamui le
ani ka pakangai anira pelek a matmat.” 3 Au, asukang na sangauli i keve
tasina i Iosep kila pasal ane Aigipto si an samui kon. 4 Sikei Iakov parik
katapa asok a tasina tutukai i Iosep ta Beniamin ve ria using katapo leng
vei nganing kala atogon ta bil ka serei ania.

5 Kana keve nat a Iakov kitapo auai ve mang matan vap kapa using a
buk angan ang katala luk a palpal Kanan aongos kapa. 6 Au, Iosep, using
kapo ainoinoai i Aigipto, nia katapo asesel ta kon si ri vap aongos i rina ang.
Asukang a keve tasina kimela soturungai singina, vangang iria ane nei roe.
7 Vuk taun ang Iosep kala arai ani keve tasina na kala kinle korong iria, sikei
kapo bil apetekai pulakai vei kila kinle ia. Na kala sui vabasalai iria ta, “Au
na mipo pasal le voi kana?” Na kila antok ta, “Namemta pasal le Kanan si
me samui pok.” 8 Iosep katala kinle na keve tasina, sikei ria parik kitapa
kinle ia. 9 Na Iosep kala lomlomonai ani kana keve orodung aniria na kala
antok iria, “Nami mipo keve vap ararai musiklik mimepo serei asi kami me
ararai ta nei kamem rina kapo ngau evoi.” 10 Na kila antok ia ta, “Kamem
igenen lava, parik. Namempo serei val kam keve asosokai asi kamem me
samui pok. 11 Namempo keve angtasimal palau, na namempo atogon a
sikei a tamamem. Na parik namempa vap ararai musiklik. Namempo
vap atutuman.” 12 Sikei Iosep kala antok iria ta, “Parik! Mimepo serei
nang asi kami me ararai ta nei kamem rina kapo ngau evoi.” 13 Na kila
antok ia ta, “Namem aongos namempo sangauli na pongua. Namempo keve
angtasimal palau akorong na namempo inatus i sikei palau a igenen i rina
ang e Kanan. Sikei a tasimem katala mat na kiulik imem sukana kapo ago
ve tamemem.” 14 Na Iosep kala antok iria ta, “Kapau. Kapo asukang palau
val natala mengen. Nami mipo keve vap po ararai musik. 15 Naka atokngai
animi vang kana. Napo atutuman mete Parao ta parik luai mipa angkoai
si pasal pelek ani ring ke man parik mipa songo na tasimi lik ane ke. 16 Ta
sikei imi kan songo le ia na nami aongos mi ago si aiveven kitmat tung si
tutuman i kami mengen kala serei e ring malangas. Man parik kapa serei a
tasimi lik, napo anguan posong akit mete Parao ta nami mipo vap katakai
i ararai musik. 17 E mung na kala alakai aniria aongos kuvul nei akangbat
si potol a taun. 18 Na si vapotol i taun kala atatai iria asukang ke ta, “Man
mi using kag mengen, mila to, using nau napo igenen mamaila ani God.”
19 Io, asi arai ta mipo atutuman, sikei imi ka ago eke nei lu i akangbat na
petau aongos mi papok velai ni pok i kami me samui taun a matan vap
lapo buk angan suke. 20 Au, na mi songo na tasimi lik ane ke taun iau. Nia
vanang kamela amalangas ta mitapo mengen atutuman, na parik nalapa
asok asi raung amat animi.” Na kila ainak aongos ani kana mengen ang.
21 Na kilapo mengen angpokpokai singiria asukang ke, “Io, kana vang tara
me kui using aliu a keve lau ang tarata abis ia si tasira. Taratala arai korong
ani kana mamaiten lava na katapo aikut asi kara pakangai ania, sikei parik
taratapa longong ia. Kana vang a tukulai ina na kana tarame lapo ago nei
pisu ke.” 22 Au na Ruben kala kun mengen singiria ta, “Natala antok imi ani
mi ago ta bil arikek an si nat ang, na parik mitapa buk longong. Au na kana
taralapo luk kara samui i kara raung ang ania.” 23 Parik kipa nas ta Iosep
kapo longong korong kari mengen using kita lapo mengen ve nia si katakai
i pokai ni mengen. 24 Na Iosep kala pasal pelek iria na kanlapo tangis. Na
taun ang kalapo angkoai si mengen pok kamela papok taun iria na kala

songo na Simeon nei liuan iria na kala got akit ia e mataria aongos. 25 Au
na kala asok kana keve asosokai ta, Mianla asiang aduk kari keve asisiang ta
kon na mi asiang pok kapa kari keve kapkap nei kari keve asisiang siksikei
na mi ali pok kapa aniria asi kari angan e selen aliu pok." Bil ke kitala vil
akorong ia asukang palau.
26 Na keve angtasimal ang kila akos kari keve dongki na kila pasal. 27 Na si
ring ang katanla vong aniria singina mangsikei iria kala tavas kana asisiang
asi kana apus ani kana dongki na kala taping si arai ani kana kapkap e
pangkul i kana asisiang. 28 Na kala antok a keve tasina, "Arai, kag kapkap
pok kana. Kana nei kag asisiang!" Ria aongos kala uak a lomlomon iria na
kipo leng alava luai. Kipo sui angpokpokai aniria siksikei ta, "Au, God kata
lapo vil sa kana anira?"
29 Au, kila pasal na kianla serei pok si tamaria ta Iakov e Kanan na kila
akus ia ta keve nem aongos ang katanla serei singiria, 30 "Ainoinoai i Aigipto
kata vabasalai animem na ka tupang alava imem ani namempo pasal asi
kamem an ararai musiklik ani kana rina. 31 Na namemla antok ia ta, 'Parik
namempa ararai musiklik. Namempo vap atutuman. 32 Namem aongos
namempo sangauli na pongua na angtasimal palau. Namempo atogon a
sikei palau a tamamem. Sikei a tasimem katala mat na sikei a nat lik imem
sukana kapo ago e Kanan ve tamamem.' 33 Na igenen ang kala antok imem
ta, 'Kana vang asi kag sabonai aro ta mipo vap atutuman, ta sikei imi ka
ago ve nau na nami aongos mi asalak kon ani kami matan vap lapo buk
angan suke, na mila pasal. 34 Mi an songo le na nat tanginang lik imi ane
singig, na nala nas aro ta parik mipa vap ararai musiklik, sikei mipo vap
atutuman. Naka akala pok a tasimi taun imi na ka ro palau animi si ago
eke na mi abis kami keve avibisan nei rina ke.' " 35 Au, si vuk taun ang kila
atatai aongos tapai ani tamaria, na kila lingai ani kari keve asisiang na ria
aongos siksikei kila arai ani kari keve asisiang i kapkap. Taun ang kilapo
arai ani kapkap ang, ria aongos ve tamaria kilapo leng. 36 Na tamaria kala
mengen iria asukang ke, "Sa, mipo buk iau asi kag vil amun ani kag inatus
aongos? Iosep katala mun, Simeon kala kun mun na kana mipo buk songo
akipai kapa ani Beniamin. Nau a ring igenen ke naka makus alava." 37 Na
Ruben kala antok a tamaria asukang ke, "Alis ia taun kag aiveven na naka
pasal ve nia. Man parik nalapa songo pok ia taun ua, kupo angkoai palau si
ngapunuk ani kag ngono nat." 38 Na Iakov kala antok ta, "Ka ago! Kag nat
parik luai kapa pasal ve numai. Tasina katala mat na nia kana kapo ring
sikei palau kapo ago. Ta nem eiang kan serei singina e selen. Nau kana
nalapo lapan na mamakus lava nganlak mi vil ia anig ka raung amat iau."

43

Apongua i Pasal ane Aigipto

1 Buk angan ang kalapo serei arikek luai e Kanan. 2 Na si pangau ang
kitala angan asip a kon i kari an samui ang. Au na Iakov kala antok a keve
nat ang ta, "Mi pasal pok na mianla samui le ta kara mang men pok lik."
3 Sikei Iuda kala antok ia ta, "Igenen ang kata mengen akorong luai animem
na ka anonok imem ta parik namempa angkoai si me serei e matana man
parik namempa songo le na tasimem. 4 Man ku ainak ani tasimem ka auai
ve namem, namemla pasal ta an samui pok anim. 5 Man parik kupa ainak,
namempo tav angkoai si pasal using a igenen ang kata antok imem ta, 'Parik
mipa angkoai si me serei e matag man parik mipa songo le na tasimi.' "
6 Na Israel kala sui ta, "Sa tukulai ina na mipo vil apisu alava iau ta atai ani
igenen ang ta mipo atogon a mang tasimi?" 7 Na kila antok ia ta, "Igenen

ang katapo uli sui agilgilai animem ta kamem vap, ‘Au, na tamami kapo to lak? Au, na mipo atogon lak a mang tasimi?’ Namemta polpol akorong palau kana keve susui. Pat namem saka nas an ta ka asok lak imem ta songo ani tasimem asi pasal kuvul ve namem?” 8 Na Iuda kala antok a tamana ta Israel asukang ke, “Asok a nat ang ve nau, na namem pasal kana palau, ani ka ago ta sikei ira ka mat ta buk angan. 9 Nau akorong naka alis kag to, na mamaiten ina ka gon kulug akorong. Man parik napa serei pok ve nia ta to e matam, naka uli sunguk ani mamaiten ina. 10 Man parik nememtapa amomole asukang ke, oro nememla ane suke lenginang na ane ke pok.” 11 Na tamaria ta Israel kala mengen iria asukang ke, “Au, man kala po ararai asukang a lomlomonai ang, mi luk ta uai roron luai i keve sukalan na ta ta men murungan na ta mang keve nem sainro dong kami keve asisiang val kapo alilis serei si ainoinoai ang. 12 Mi luk kapkap angkoai kuvul ve ngaupap kapa, using mian alis pok a kapkap ang nang mita mela serei pok ve nia e nei kami keve asisiang. Vei kavtapo atogon lomon taun nganing. 13 Na mi songo na tasimi na mi pasal sumasuma palau taun a igenen ang. 14 Kapo ro ani God vo kitmat ang ka pokai ani igenen ang asi kana atogon ngorem animi, na ka alis pok imi ta Beniamin na mang tasimi ang pok. Eloi ta man kilapo mun kag inatus!”

15 Au, angtasimal ang kila luk a alilis ang na kari kapkap kuvul ve ngaupap na kila pasal sumasuma ane Aigipto kuvul ve Beniamin. Na kian la tung aserei akorong si Iosep. 16 Taun ang a Iosep kala arai ani Beniamin ve ria, na kala asok kana asosokai i nei lu ta, “Sangauli na keve tauan suke kime ane nei kag lu. Kime angan kuvul ve nau nganlak si sintung, asukang a kuanla runguk a sikei a sipsip na ku itoiton amoso ia.” 17 Na asosokai ke kala songo iria ane nei lu si Iosep na kanla abis aongos a poisan a nem Iosep katala mengen ia tatana. 18 Si taun ang katala songo iria ane nei lu, kilapo leng na kila mengen angpokpokai nei liuan iria ta, “Songo ke anira ane ke vei kavpo tukulai ina nganing si kapkap ang tarata papok ve nia e nei kara keve asisiang si ainoai i taun ang. Nganlak kime vis ataping palau ira, ki luk pakang ira ta kara keve dongki na ki kong ato ira val kana keve asosokai.” 19 Asukang na kila pataun a asosokai ang e mete takaman i lu ang, na kila antok ia ta, 20 “Kamem igenen lava, nememta me serei si mang sikei a taun e ke si me samui pok. 21 Na taun nameman lapo ausai tul le ane rina, namem la tavas kamem keve asisiang na siksikei imem kala arai ani kana kapkap nei kana asisiang, keve vuk inoinongos lik aongos ina. Nia kana namem tala luk pok le ia taun imi. 22 Namempo atogon mang matan kapkap duk kapa kana asi kamem me anguan samui pok aduk an. Parik namempa nas ta si kata asiang pok kamem keve kapkap nei kamem keve asisiang.” 23 Na asosokai ang kala antok iria, “Mi ago aro. Mi ago ta leng an. Kami God, kana God a tamami, nia palau nang katala asiang dong pok imi ta kami keve kapkap nei kami keve asisiang. Natala sel lenginang kami seupok.” Na emung kanla songo le na Simeon taun iria. 24 Na kala songo alak iria ane nei lu si Iosep, na ka ali laman aniria asi kari galui ani kakiria, na ninia kanla apus kari keve dongki. 25 Na keve angtasimal ang kilapo itoiton kari keve bil asi me alis ani Iosep man ka serei si sintung, using kitala antok amalangas iria ta kame son kos ve ria. 26 Au na Iosep kamela serei nei lu na kila luk kari keve alilis taun ia na kianla soturungai ane nei vunep e nona. 27 Kala susuai aniria ta kari to, au le na kala sui iria ta, “Tamami mita antok iau tatana, kapo sa? Kapo to lak na kapo ro kapa?” 28 Na kila antok ia ta, “Kam asosokai tamamem kapo to lak na kapo ago aro.” Na kila soturungai ane vunep e matana kapa. 29 Taun ang a Iosep kala arai

ani Beniamin, tasina na sikei palau a rinarilong na kala antok ta, “Tasimi lik ke vang kana mita antok iau tatana, ingko? Pua, kag nat, kana roron a God ka ago singim.” 30 Na Iosep kala tadut sumasuma pelek suai aniria, using nei vingana aongos katala tameng velai ngorem ani tasina, na kalapo gule ring asi kana tangis musik papa. Na kanla riuk lak nei kana oring i po rot na kanla tangis. 31 Na emung i kana la raus le ani nona, na kala soung. Kata aiveven aro ia, na kala asok, “Sasagi!” 32 Kita sasagi ani Iosep dong a pata apetekai, na ani keve tasina si mang anu petekai. Na vap i Aigipto ria kitapo angan e iang ve ria kita kun sasagi apetekai aniria, using ri Aigipto kipo misag luai ani angan kuvul ve ri Eberaio. 33 Na keve angtasimal ang, kita asinong iria angtalangai ve Iosep si angusing i kari keve matas i po ingus aniria tutapongai le si anu tuan tung si anu kiu iria. Pangau ang kila arai ani kari lau i sinong, kipo gelep angpok pokai aniria velai taping ania. 34 Na ri asosokai kila sasagi dong iria ta pok ang le kuli pata si Iosep. Sikei, ani Beniamin kita lis amatan palpalima ania. Asukang na kilapo matan angan aro ve Iosep velai ani kalakala.

44

Kavi Kata Mun

1 Na Iosep kala asok a asosokai i nei lu ang ta, “Ku asiang aduk a kari keve asisiang a vap ke na ka duk aroron luai, na ku asinong a kapkap si siksikei a igenen iria e kuluna i kana asisiang. 2 Na ku asiang kag kavi ripag e kuluna i kana asisiang a nat tanginang iria, kuvul ve kana kapkap i kana kon.” Na asosokai ang kala vil apunuk a keve atatai ke si Iosep. 3 Si tenei vauk lik kila atatung iria asi kari pasal kuli kari keve dongki. 4 Taun kianla pasal avungalik pelek a rina, Iosep kala asok a asosokai ang ta, “Sumasuma luai taun a keve tauan suke. Man kuanla kinkos iria, sui iria asukang ke, ‘Sa tukulai ina na mitala ngenget a lau ro ta lau rikek? 5 Kavi ripag ke, ke kag tulava nang. Kapo kana kavi ipo inum, na kapo kingai kapa singina. Mitala bil arikek.’ ” 6 Au, kala sang na kanla sakam korong iria na kanla posong na keve mengen i atatai ang ania. 7 Na kila ngenget ia, “Kamem igenen lava. Kupo saka mengen an kana? Parik luai namemtapa bil ta lau asukang. 8 Kupo malangas ta keve kapkap ang nang namemtanla sabonai ania nei kamem keve asisiang, lenginang namemtala luk pok ia le Kanan. Namempo anguan buk ainau kapkap si kana lu kam tulava ani sa? 9 Kamem igenen lava, man ta si imem kila sabonai ania ta kapo atogon ia ka mat, na animem aongos namem serei val kana keve kong ato kamem tulava.” 10 Na kala antok iria ta, “Kapo ro. Iuang vo luk ani kavi ang nia kag kongato. Sikei nami aongos mipo ro si kalakala.” 11 Sumasuma asukang palau na siksikei iria kala kopos asiang kana asasalakan ane vunep na kala eres ia. 12 Na kana asosokai a Iosep kala ararai aro luai aongos singiria tutapongai le si anu tuan na asiang luai. Na kala sabonai ani kavi ang nei asisiang ang si Beniamin akorong. 13 Na keve angtasimal ang kila taktakding kari keve vakup ipo alak ta mamakus, ki akos pok le kari keve dongki na kila papok ane nei rina. 14 Si taun ang a Iuda ve keve tasina kimela serei, Iosep kapo ago lak nei kana lu. Na kila soturungai ane vunep e matana. 15 Na Iosep kala sui iria ta, “Marai sa na mitala abis a lau rikek ke? Parik mipa malangas ta igenen si kag sinsinongan kapo kingai korong?” 16 Na Iuda kala antok ta, “Kamem tulava roron, namempo kovek luai i mengen asi mengen anim tatana. Namem saka gel an? Namemtala bil arikek e matam. God katala arai ani kamem rikek. Namem aongos vang kana kam keve kong

ato, kuvul ve nat ke nang a kavi ang kita luk ia nei kana asisiang." 17 Na
Iosep kala antok, "Parik luai napa angkoai si bil asukang! Ninia akorong
papalik a vopo atogon ani kavi ang ka kongato singig. Nami aongos mila
papok taun a tamami velai ani marip." 18 Sikei Iuda kala pasal asung taun a
Iosep na kala sokotuk ia ta, "Kag igenen lava, ku ainak anig asi kag kalakala
ani mengen ve numai. Ku ago ta marala an anig using kupo angkokoai
val Parao. 19 Kuta sui imem asukang ke, 'Mipo atogon tamami vo ta mang
tasimi?' 20 Na namemtala polpol ta namempo atogon a tamamem nia kana
kala po lapan na tasimem lik, kita ingus ia si matas i lapo lapan ke tatana.
Na tasina i nat ang katala mat, na nia nang kapo ring sikei palau a nat kapo
to le si sikei a rinarilong. Na tamana kapo buk alava luai ania. 21 Kuta asok
imem ta songo le ania ane ke asi kam me arai ania, 22 na namemla antok ta
nat ang parik kapa angkoai si pasal pelek ani tamana. Man ka pasal suai,
tamana nganing kala mat. 23 Na kula antok imem ta namempo tav angkoai
si me anguan palak an e matam man parik nempa songo le na tasimem
lik ve namem. 24 Na taun namem papok ane si kam asosokai tamamem,
namem anla mengen ia ta sa kuta antok tatana. 25 Na tamamem kala asok
imem ta, 'Mi papok na mian samui men pok lik anira.' 26 Sikei namemla
antok ia ta, 'Parik namempa angkoai si pasal. E suke parik kipa naung
animem asi an tung aserei e matana i igenen ang man a tasimem lik kapo
tav auai ve namem. Namempo angkoai palau si pasal man a kiu lik imem ka
pasal.' 27 Na kam asosokai tamamem kala mengen imem asukang ke, 'Mipo
nas ta ri kisngag kita ingus anig ta pongua palau a nat. 28 Mangsikei irilong
lenginang katala pasal pelek iau na natala antok ta lenginang ri kei i nei
uten kitala rangas arikek pulakai ania, using parik nata lapa anguan arai
tapai an ania le si taun ang. 29 Man mila songo pelek iau ta sikei ke kana,
na man ta bil kan serei singina, mamakus ang mi vil ia anig ka raung iau,
using nalapo lapan.' 30 Asukang na man naka papok taun a mamai, na nat
ke kapo kovek, taun ang man ka arai ta nat ke kapo tav auai ve nau, ka mat
palau. Kana to nang kapo pakutan ta to si kiu ke. 31 Sukana na mamakus
namem vil ia ani lapan suke na ka vil amat ia. 32 Nau akorong kam asosokai,
natala ainak ta kag to ani nat ke, using nata antok a mamai asukang ke ta,
'Man parik nalapa serei pok taun ua ve nat ke, nau akorong naka sunguk a
mamaiten ina asikei.' 33 Asukang vang kana, kag igenen lava, naka ago eke
si kana pangau a nat ke val kam kongato. Ku atolongon ia na ka pasal pok
ve keve tasina. 34 Using parik napa angkoai si papok palau ane si mamai
man a nat ke kapo tav auai ve nau, vei nanla arai ani mamai si puka."

45

Iosep Kata Atai Amalangas a Keve Tasina

1 Na kala pat luai ani Iosep na parik kalapa anguan angkoai an si aiveven
aro ani kana nanasai e mataria i kana keve asosokai na kala vas iria ta, "Mi
pasal suai aongos!" Asukang na katalapo kovek ta mangsikei ka ago ve nia
si pangau ang kala atai amalangas a keve tasina ta nia nang kapo si. 2 Na
kala kup alava luai ta tangis, na ri vap i Aigipto kila longong ia na nei rina
si Parao kila kun longong kapa. 3 Na Iosep kala antok a keve tasina ta, "Nau
nang a Iosep. Au na mamai kapo to lak?" Sikei keve tasina parik kilapa
angkoai si ngenget using kilapo leng alava luai e matana. 4 Emung a Iosep
kala antok iria ta, "Kapo ro mi sinong asung ane ke." Au, kila aingingik
na kala atatai iria. "Nau a tasimi Iosep nang mita atos tatag ane Aigipto.
5 Au, kana mi ago ta makus an vo angtupang an ta kami atos ang tatag ane

ke. God katala asok aino iau ani nau name vil ato lak imi. 6 Kana kapo
vapongua i matas i buk angan ta nei rina aongos, na eno lak kapo atogon
a mang palpalima na matas asi tav anguan dek roe an na tav rok kon. 7 Io,
God kata asok aino iau animi asi kag teng ato animi si selen roron asukang
ke ani nami ve matan tus using imi mi duk e kuli rina. 8 Io, asukang vang a
parik ta nami mitapa asok iau ane ke, sikei God papa, nia kata asereai anig
asi kag me asukang val napo tamana i Parao. Nalapo aiveven aongos kana
vainagoan na Aigipto aongos kapa. 9 Kana mi pasal sumasuma taun pok a
mamai na mian antok ia ta kana nat ta Iosep kata asok si antok ania asukang
ke, 'God katala asereai anig ani nau a tulava i Aigipto aongos. Ku pakasang
ane ke. Ago ta amomole an. 10 Kume ago si palpal Gosen, ring ke kapo
angasungai anig. Numai ve kam inatus a keve tivum. Kam keve sipsip, keve
bulumakau na kam togtogon aongos ka ane ke. 11 Name aiveven ua eke e
Gosen using ane no kapo pasal lak a palpalima na matas i buk angan. Kume
ve kam matan vap na kam togtogon vei mila mat ta buk angan.' 12 Kana,
nami aongos, na numai kapa Beniamin, mi arai ta nau atutuman a Iosep
napo alis a mengen ke. 13 Mianla akus a mamai ta nau napo saka igenen
lava an eke e Aigipto na mi mengen ia kapa ta keve nem aongos mitala arai
ania. Mi sumasuma na mianla songo le ia ane ke." 14 Na Iosep kala vongok
a tasina ta Beniamin na kala tangis, na Beniamin kapa kalapo kun tangis
si kapo lot ia. 15 Na kanpo vongok a mang keve tasina siksikei na kianpo
angtangisai kuvul. Emung ina keve tasina kila tutapongai angmemengenai
ve nia. 16 Na akus kanla serei nei kana vainagoan a Parao ta keve tasina i
Iosep kita mela serei. Na Parao ve kana keve asosokai kilapo uruk. 17 Au na
kala atatai a Iosep asukang ke, "Ku antok a keve tasim ta ki akos aro kari
keve dongki na ki pasal pok ane rina e Kanan. 18 Kian songo le na tamaria
ve kari inatus na ki papok ane ke. Naka lis roe roron luai lak aniria e ke
e Aigipto, na ki ago aro na ki masung. 19 Antok iria kapa asi kari dal le ta
keve sinsinongan i paspasal le ke e Aigipto ani kari keve aina na kari inatus
lik. Ki pasal na kian songo na tamaria. 20 Ki ago ta lomlomonai makus an ta
kilapo sip taliung kari togtogon e suke, using a keve nem roron luai aongos
i rina ke Aigipto ki atogon ia lak." 21 Au na kana inatus a Israel kila ainak
ani mengen ang. Na Iosep kala dal sinsinongan i paspasal dong iria val
kana atatai a Parao. Ka lis pok angkoai kapa aniria si kari paspasal. 22 Ria
aongos siksikei kata lis iria ta kari keve sikei a sakol vakup ipo alak, sikei
Beniamin, kata alis ia ta 300 na vuk kapkap na palpalima na sakol vakup
ipo alak. 23 Na ka asok si akos aduk ani sangauli na dongki ta mamain ta
bil roron luai i Aigipto, na mang sangauli na dongki aina ki akos iria ta kon,
saui na mang matan pok ani tamana ani ka angkoai si kana paspasal. 24 Na
kala atatung a keve tasina asi kari pasal. Na taun ang kilapo pataliung ia
kala antok iria ta, "Mi ago ta angkiki e selen." 25 Au na kila pasal pelek a
Aigipto na kila papok ane si tamaria Iakov e Kanan. 26 Na kianla antok ia
ta, "Iosep sukana kapo to lak! Nia kana kalapo tulava i Aigipto aongos!"
Na Iakov kala tun apuak iria using kapo tav lomlomon tataria. 27 Sikei, kila
mengen aro aongos ia ta saka keve mengen an a Iosep kata mengen iria
tatana. Na taun ang kala arai ani keve sinsinongan i paspasal ang a Iosep
kata lis ia asi me akos ang ania, kala uruk pok a nei vingana. 28 Na Israel
kala mengen asukang ke, "Kala aulei. Kag nat Iosep kana kapo to lak! Kapo
ro luai asi kag an arai ania aino le ani naka mat."

46

Paspasalan ane Aigipto

1 Na Iakov kala usausa aongos kana keve togtogon na kala pasal ane
Berseba, na eiang kanla sula alilis serei si God voiang a tamana ta Isak kata
atogon ia. 2 Na tenei vong God kala songo na Israel nei ararai asukang ke,
“Iakov, Iakov!” Na kala polpol ta, “Io, nau kana.” 3 Na kala antok ia ta, “Nau
a God, nau kana God a tamam. Ku ago ta leng an ani pasal ane Aigipto.
Naka asereai lak ani matan vap tavirimok lava le singim eiang. 4 Naka auai
ve numai ane Aigipto na naka songo pok lak kam matan vap. Na Iosep
akorong ka auai ve numai si kam taun i tapikon.” 5 Au, Iakov kala tapasuk
pelek a Berseba. Kana keve nat kila akos ia kuvul ve kari ta kun keve inatus
lik na kari keve aina kuli keve sinsinongan i paspasal ang nang a Parao kata
lis tapai aniria. 6 Na kila songo kari mamain ta manmanik ipo apus na kari
togtogon aongos i asereai e Kanan na kila pasal ane Aigipto. Io, asukang
vanang a Iakov kanla serei e Aigipto, nia kuvul ve kana matan vap aongos.
7 Kana inatus tauan aina na keve tivuna tauan aina aongos. 8 Kari keve asan
a matan vap ang si Israel kita auai ane Aigipto asukang ke. Kana posong
sang ta Ruben. 9 Na keve nat si Ruben ta Anok, Pulu, Esron na Karmi. 10 Na
keve nat si Simeon ta Iemuel, Iamin, Oad, Iakin, Soar na Siaul ke mang aina
i Kanan ta nat. 11 Na keve nat si Levi ta Gerson, Koat na Merari. 12 Na keve
nat si Iuda ta Er, Onan, Sela, Peres na Sera. Ri Er ve Onan kilong tala mat e
Kanan. Kana ngono nat a Peres ta Esron na Amul. 13 Na keve nat si Isakar
ta Tola, Puva, Iasuv na Simron. 14 Na keve nat si Sebulon ta Serer, Elon na
Ialel. 15 Sukana vang a inatus si Iakov kita asereai aniria si Lea e Padan
Aram, na e ngerena kapa kana kavulik ta Dina. Tataot i petau suke katapo
33 aongos. 16 Au, na keve nat si Gad ta Sepon, Agi, Suni, Esbon, Eri, Arori
na Areli. 17 Na keve nat si Aser ta Imna, Isva, Isvi, Beria na tauria Sera.
Na ngono nat si Beria ta Eber na Malkiel. 18 Sukana vang na inatus si Iakov
kata asereai aniria si Silpa, ainan asosokai ang Laban kata alis kana kavulik
Lea tatana. Na tataot i petau suke katapo 16 aongos. 19 Au na kana ngono
nat a Iakov si Rakel ta Iosep na Beniamin. 20 Na Iosep e Aigipto kata anla
aumata na pongua na nat tauan, Manase na Eparaim si Asenat, kavulik ang
si Potipera vopo piris ang e On. 21 Na keve nat si Beniamin ta Bela, Beker,
Asbel, Gera, Naman, Ei, Ros, Mupim, Upim na Ar. 22 Sukana na inatus si
Iakov kata asereai aniria si Rakel. Tataot iria katapo 14 aongos. 23 Au na
kana nat a Dan ta Usim. 24 Au na keve nat si Napitali ta Iasiel, Guni, Ieser na
Silem. 25 Sukana na inatus suke si Iakov kata asereai aniria si Bila, ainan
asosokai ang Laban kata alis kana kavulik Rakel tatana. Tataot iria kapo
limalengua aongos. 26 Na tataot kuvul akorong i matan vap ang si Iakov
nang kita pasal ane Aigipto kapo 66 aongos. Na keve omona i Iakov kipo
tav taot aniria eke. 27 Na ngono nat inla ingus ang ani Iosep e Aigipto kala
vil alakat a tataot iria tung si 70 aongos si kana matan vap a Iakov nang
kita palak ane Aigipto. 28 Au kana, Iakov katala asok aino na Iuda asi kana
an nanas selen ane Gosen. Asukang na kimela serei e palpal Gosen. 29 Na
Iosep kala dal kana tagtagai na kala pasal ane Gosen asi kana an ruduai ani
tamana ta Israel. Taun ang kilongta angduai, Iosep kala vongok a tamana
na kala tangis avungavunga luai. 30 Na Israel kala antok a Iosep ta, “Nalapo
usausa asi kag mat vang kana using natala arai anim na napo arai ta kupo
to lak.” 31 Na Iosep kala mengen amalangas a keve tasina ve ria aongos kana
matan vap a tamana asukang ke, “Naka pasal kana na nakan antok a Parao
ta, ‘Keve tasig na kana matan vap aongos a mamai nang kitapo ago e Kanan,
kana kila serei. 32 Sikei, kipo vap katakai i aiveven sipsip na mang matan

manmanik na kita songo le kapa kari keve sipsip na bulumakau na kari togtogon aongos.’ 33 Au, man a Parao kala asok tapai animi, na ka susui imi
ta mipo saka abis an akorong kana, 34 mi antok ia asukang ke, ‘Namem, kam
keve asosokai, namemtapo katakai i aiveven sipsip le kabang le si kamem
to aongos asukang palau val keve tivumem kitapo abis ia.’ Na si oring ke
kala lomon suai animi asi kami ago e palpal Gosen using ri Aigipto kipo
misag luai ani ri katakai i aiveven sipsip.”

47

Soisinong e Gosen

1 Au na Iosep kala pasal na kanla antok a Parao ta, “Mamai kana ve keve
tasig kila serei taun iau le Kanan. Kipo atogon kari mamain ta sipsip na
bulumakau na kari togtogon aongos. Na riria kana kilapo ago e Gosen.” 2 Na
kanla songo le na palpalima i keve tasina na kamela atung amalangas iria
e matana i Parao. 3 Au, Parao kala sui iria ta, “Mipo saka abis an akorong
kana?” Na kila antok ia ta, “Namem nang kam keve asosokai namempo
katakai i aiveven sipsip. Namempo asukang palau val keve matan tivumem
aino.” 4 Na kila antok ia kapa ta, “Kamem pasal nang ane ke asi me ago
tapai using a buk angan lava ke kalapo kun meng animem e Kanan na
kamem keve manmanik kilapo kovek i uriuri asi angan. Asukang vanang
na namempo sokotuk ua ta ku naung animem na namem me soisinong si
palpal roe ke e Gosen.” 5 Na Parao kala antok a Iosep ta, “Tamam na keve
tasim kita me serei singim 6 na roe lava ang i Aigipto kapo oros e matam.
Alis iria ta palpal tauia i roe ang na ku asoisinong iria e Gosen. Na man
ri si nei liuan iria kipo katak ta aiveven manmanik, ku asok iria na kime
aiveven kakag akorong ta kun keve manmanik.” 7 Au le na Iosep kala kun
songo alak ani tamana ane mete Parao. Na Iakov kala poso atautauia na
Parao. 8 Na Parao kala sui a Iakov ta, “Kam poisan kana na matas i la
to?” 9 Na Iakov kala antok ia ta, “Kag matas i to parik kapa asukang val
keve vuvui kitala to ia. Nata duai ri mamaiten lava nei kag to na kalapo
liklik palau na napo 130 na matas palau.” 10 Le na kan poso atautauia pok
tapai ani Parao na kamela soung pelek ia. 11 Asukang vang na Iosep katala
asoisinong na tamana ve keve tasina e Aigipto. Kata alis iria ta palpal roe
tauia luai e Rameses, asukang palau val atatai ang si Parao. 12 Kata alis
kapa na tamana na keve tasina na matan vap aongos ang ta pok angkokoai
si tataot i inatus iria.

Mol Kala Laba

13 Buk angan ang kala serei alava luai na kala kovek i pok si palpal aongos
ang. Na ngono rina ke Aigipto na Kanan kilong tala logo luai kovek i pok.
14 Na Iosep kala luk aongos le na keve kapkap ipo samui pok ang ta ri Aigipto
na ri Kanan taun a lu si Parao. 15 Taun ang a kapkap si ri Aigipto na ri Kanan
katala kamus aongos, ri Aigipto aongos kimela serei si Iosep na kila antok ia
ta, “Ku alis pok animem. Marai sa namem me mat palau e matam? Kamem
kapkap kana kala kovek aongos.” 16 Na Iosep kala antok iria asukang ke,
“Au, kanat. Using milapo kovek i kapkap, mi luk dong iau ta kami keve
manmanik, na nala alis pok imi sakolai aniria.” 17 Au na kianla luk aongos
le kari keve manmanik ane si Iosep na kala alis iria ta pok sasakolai ani
kari keve os na sipsip na me na bulumakau na dongki. Na nei liuan i matas
aongos ang kata alis pok palau aniria sasakolai ani kari keve manmanik
aongos. 18 Na si matas using ina kimela serei pok si Iosep na kila antok
ia, “Kamem tulava, kupo malangas lenginang ta namempo kovek i kapkap

na keve manmanik numai kulapo tauk ina aongos. Asukang na sa kana
namem lapo atogon ia si taun ke kapo pukun imem palau na kamem roe.
19 Marai sa vanang na namem me mamat e matam kuvul ve kamem roe?
Ku samui imem ve kamem roe ta pok asi kamem angan. Io, kamem roe,
Parao ka tauk ina na namem an asosokai palau asikei si Parao. Lis imem
ta katui i kon ani namem ago ta mat an na roe ke ka ago ta varasai palau
an." 20 Asukang vang a Iosep kala samui aongos a roe ang e Aigipto ani
Parao. Siksikei iria i ri Aigipto kata atos ta kana vuk roe, using a mol ang
kata lapo laba luai aniria. Roe aongos ang, Parao kata lapo tauk ina. 21 Na ri
vap aongos le si mang ngising i Aigipto ane si mang ngising ina, Iosep kata
vil iria ani ki asosokai si Parao. 22 Sikei, roe ang si ri piris, parik kata lapa
samui ia using Parao katapo uli ali pok aniria, asukang na kipo atogon pok
si angan na parik katapa inongos taun ta ki atos ta kari roe. 23 Au na Iosep
kala antok a ri vap ta, "Arai, kana using natala samui aongos imi ve kami
roe ani Parao, kana nala alis katui animi si sukal si roe ang. 24 Sikei si taun
i kaming ania mi alis a Parao ta sikei a palpal i uai na mang puat a palpal
ang kapo kakami asi angan na asi suksukal atanginang kapa animi, kami
inatus na riria mipo aiveven iria." 25 Na ri vap kila antok ta, "Pua, kamem
tulava, kulapo teng ato imem kana. Man kapo roron palau singim, namem
serei a keve asosokai palau asikei si Parao." 26 Asukang vang a Iosep kala
asereai ani mang sausaupai e Aigipto ta va palpalima i keve uai i sukal, ke
Parao ia. Na saupai ang kapo tung akit lak si taun ke kana. Sikei palau a
roe ang si ri piris Parao parik katapa tauk ina.

27 Io, ri Israel si taun ke kita lapo soisinong e Aigipto si palpal Gosen. Kita
lapo tauk i mang keve roe eiang na kari polokan kala serei alava luai si
tataot iria. 28 Iakov kata ago eiang e Aigipto si 17 na matas, na tataot aongos
i kana matas i to kata lapo 147 na matas. 29 Au na kalapo angasungai aliu
ani Israel ka mat na kala songo kana nat ta Iosep na kala antok ia, "Man
napo ro e matam, kapo ro ku amatung a kungam neite savag ta ku pakangai
anig na ku abis a lau tutuman anig. Ku ago luai ta amunai ani matmat ig
eke e Aigipto. 30 Si taun ang nala mat, ku sunguk suai ani matmat ig pelek
a Aigipto na kuan amunai ania nei gom ang kag matan vap kipo matung
singina." Na Iosep kala antok ia ta, "Io, naka abis ia asukang palau val
kupo atatai iau tatana." 31 Na Iakov kala antok ia, "Ku atuvala ane singig."
Na Iosep kala abis ia asukang. Na Israel kapo teng akit si kana kipa na kala
tuturung e matana i IAVE.

48

Manase ve Eparaim

1 E mung i mang rukun taun na kimela antok a Iosep ta, "Tamam nang
kapo malepen." Asukang a kala songo le kana ngono nat, ri Manase ve
Eparaim ani kilong auai ve nia. 2 Na mangsikei eiang kala antok a Iakov
ta, "Arai, kam nat ta Iosep kana kame arai anim." Na Israel kala arudualan
pok ia na kala sinong atung kuli pata. 3 Na kala mengen a Iosep ta mengen
asukang ke, "God vo kitmat luai ang kata serei singig e Lus si palpal Kanan
na kata poso atautauia iau eiang 4 ta mengen asukang ke, 'Arai, naka
atautauia ua na mi serei a vap miang. Mi serei lak asukang ta kuvkuvulan
tavirimok. Na palpal roe ke nala alis ia si keve matan tus using im ani ki
tauk ina asikei.' 5 Na kam ngono nat i ingus ke e Aigipto aino ani name
serei eke, nala posong irilong ta kakag ta ngono nat. Io, ri Eparaim ve
Manase kilongpo kag ngono nat asukang palau val ri Ruben ve Simeon.

6 Kam mang keve nat emung irilong, riria vanang kila kakam akorong ta
keve nat. Sikei, saka palpal roe an nganlak ki pagal dong iria tatana, ki
taot iria si asan i ngono tasiria ke. 7 Nau natala mamakus luai marai kag
papok ang le Padan na Rakel kamela mat e selen si palpal Kanan avunga
lik i Eparat, asukang vang a natala amunai ania e ngere selen ane Eparat.”
Eparat kipo posong kapa ia ta Betelem. 8 Au, taun ang a Israel kala arai
ani ngono nat ang si Iosep kala sui, “Au na ri si kana?” 9 Na Iosep kala
antok a tamana ta, “Kag ngono nat nang voiang a God katala kun alis anig
tatarilong eke.” Au, Israel kala antok ta, “Songo alak tapai anirilong ane
singig na name poso atautauia irilong.” 10 Matana i Israel kata lapo ngau
na parik kata lapa anguan arai aro an, using kata lapo lavan luai. Au, Iosep
kala songo asung irilong na tivurilong kala vongok na ka lulus irilong. 11 Au
na Israel kala antok a Iosep ta, “Parik natapa lomon ia ta naka anguan arai
korong pok an anim, sikei God katala vil korong ia ta nala arai ani kam
inatus.” 12 Na Iosep kala songo suai anirilong pelek a savana i tivurilong
na kala soturungai ane vunep. 13 Le na kala aingingik atava na ngono nat
ang taun a Israel. Eparaim ka tung e palkais ina na Manase e palso ina.
14 Sikei Israel kala sulai ani kana palso taun a patuna i Eparaim vopo nat
emung ang na kala sulai aputuk ani kana palkais taun a patuna i Manase,
vo posong sang ang. 15-16 Au na kala poso atautauia na Iosep ta mengen
asukang ke, “God ka atautauia na ngono nat ke. Kana na God ke voiang a
vuvui ta Abaraam na mamai ta Isak kilongtapo angtogon ve nia, na katala
aiveven kag to aongos tung kana, na kana angelo kata asapang iau si keve
mamaiten aongos. Io, nia ka atautauia irilong na ki poso atat lak irilong
using a asan ig, na asan i vuvui ta Abaraam na mamai ta Isak. Na kari
polokan ki serei aduk luai e kuli rina ke.” 17 Taun ang a Iosep kala arai
ta tamana kalapo amatung kana palso si patuna i Eparaim, parik kalapa
ainak ania, na kala teng akit kana palso na tamana asi kana luk suai ania
pelek a patuna i Eparaim ani kan amatung ia e patuna i Manase. 18 Na kala
antok ia ta, “Mamai, parik ta asukang. Kana na ike kana kapo posong sang.
Kam palso vanang ka matung e patuna.” 19 Sikei tamana kala misag na kala
antok ia, “Napo nas nang, kag nat. Napo malangas. Ninia nang kapa ka kun
serei a matan vap, na ki kun serei alava. Sikei tasina lik lak ka tavirimok
ania, na keve matan tus using ina ki serei asukang ta mamain ta matan vap
duk luai.” 20 Na kala poso atautauia irilong si taun ang velai ani mengen
ke, “Si asan imilong vanang, ri Israel emung aliu lak ki uli poso atautauia
ani mang matan asukang ke, ‘God ka asereai animi val ri Eparaim na ri
Manase.’ ” Io, sukana vang kala atung a Eparaim ani ka aino ani Manase.

21 Au le na Israel kala antok a Iosep, “Arai, nalapo angasungai kana asi kag
mat, sikei God ka auai ve numai, na ka ausingai pok anim ane si roe ang si
keve tivum. 22 Nami angtasimal, nala alis imi siksikei ta roe ang eiang. Au
na anim, kula atogon kam ngaupap si vuk roe i kag la luk suke si ri Amor
ta dual i kag samele ipo visvis na kag vatilau.

49

Israel Kata Poso Atautauia Kana Inatus

1 Na Iakov kala asok tapai ani kana keve nat ta, “Mime serei akuvul na
naka atai imi ta keve bil lak eno imi. 2 Inatus nat si Iakov, mime serei akuvul
na mi longong. Mi longong a tamami ta Israel

3 Ruben, numai kupo posong sang. Numai a madot ig using kam serei kata
akanangai ani naka serei a igenen madot. Asanim kapo laba luai na dual im

kapa. 4 Vingam kapo asukang val kel lava na parik kutapa sausaupai aro anim na parik kulapa anguan laba an kana using kutala abis a lau visuk kuli pata si tamam.

5 Ri Simeon ve Levi kilongpo ngono angtasimal. Karilong keve samele kipo bil asi galagalang. 6 Naka ago ta sinong an si karilong keve aititikai. Naka ago ta sinong kuvul an ve rilong si karilong keve lomlomonai. Using si karilong marala kilongtala raung a vap miang, na kilongta tangai asoles palau ri bulumakau using karilong vubuk. 7 Nala poso arikek karilong marala using kapo soliu luai. Na karilong vinga manas using kapo rikek luai. Naka angtaliungai ani karilong patvap nei liuan i patvap si Iakov, na ki ago angtaliungai pulakai nei liuan i ri Israel.

8 Numai Iuda, keve tasim ki poso aro ua. Ri si kipo petau ua ku teng lak a ngoria, na keve tasim ki soturungai singim. 9 Numai Iuda kupo natnat i laion, kutanla kon puka le na kume lapo matung musik na ka ago luai ta sikei ka gulang pangun ua. 10 Sinsinong i sausaupai parik kapa angkoai si papelek ani Iuda, tung si vopo tauk i kirim ang kame serei. Mamain ta patvap aongos ki longong singina. 11 Ka pala kana natnat i dongki si mangsikei a vaen si ngakan roron luai ina. Ka galui kana vakup ipo alak ta rul melek i vaen. 12 Matana ka melek luai val rul i vaen na ngisana ka posok luai val mang i rul i tus, using kipo tauia tatana si kana rina.

13 Sebulon ka ago e ngere makasim na kana vuk laman ka ring kalakala ani ri perengan simepo tung ausai. Kana palpal roe ka polok tung e Sidon akorong.

14 Isakar kapo dongki dual luai, kapo matung ausai ve kana sungsungukan e tongina. 15 Au na taun kapo arai ta kana ring ipo ausai kapo marip, na roe ang kapo talupus, nganlak ka ainak palau ani ki apaus ia ta mamaiten lava na ka serei a asosokai.

16 Dan ka saupai aro ani kana vap, asukang ta mangsikei i keve patvap i Israel. 17 Ka bil val kene kapo matung ngere selen ipo pasal ta ri os. Na taun ang ka kalat a kakiria, vap po kokos ang kuluria, ki uak arikek ane mung.

18 Numai IAVE, napo atu mata taun kam vilvil ato.

19 Gad, ri vap tainau ki visvis ia, sikei ka dual aniria na ka lu suai aniria.

20 Aser, kana keve uai i matang ka aunai ro luai. Na matan pok naminan ang ka angkoai ta ri Tulava ki angan singina.

21 Napitali kapo sang pulakai val me kei lik kita akala ia, na kala akau a keve natnat talupus ro luai.

22 Iosep kapo mangsikei a vaen kapo uai adual luai e ngere laman voiang a keve ngakan ina kipo polok karaunai ani vabat. 23 Ri vap so ta vatilau kita marala ia na ki so ia. Kita vis ia velai ani neikien lava. 24 Sikei kata tivo korong luai ta kana vatilau na kungana ka tung madot asukang. Dual i kungana le si God kitmat luai ang si Iakov. Le si katakai i aiveven sipsip ang, nang nia na iat i Israel. 25 Le si kana pakangai a God ang si tamana. Le si kana poso atauia na vo kitmat luai ang. Tauia i mete kuku e pangkul, tauia i kevkev luai i nei roe, tauia i duk ta inatus. 26 Atautauia ang ke tamana kapo soliu ani roron ang le si keve mulang vo to avunga suke. Io, keve atautauia ke, Iosep ka tauia tatana, keve tasina ki arai ania na ki mamaila alava ania.

27 Beniamin kapo mangsikei a kei lava kapo mol arikek. Tenei vauk ka angan a sa katala kong akit ia, na tenei ngelik ka pagal a sa katala luk ia.”

28 Aongos vang sukana na 12 na matan vap suke i Israel. Na sukana na keve mengen tamaria katala posong dong iria si kana poso atautauia aniria.

Si atautauia ang kata alis siksikei iria tatana, katapo angkokoai luai akorong singiria.

Iakov Kata Mat

29 Au na kala pinipini iria asukang ke, “Nalapo usausa kana asi mat using
ani kag vap kitala aino iau. Mian amunai anig ngere kag keve vap e nei
vakil si roe ang ta Eperon, igenen ang si ri It, 30 nang a vakil kuvul ve vuk
roe ang si Makpela, ngere Mamre, e Kanan, voiang a Abaraam kata samui
ia si Eperon ani kakana ta gom. 31 Kita amunai ani ri Abaraam ve kisngana
ta Sara, ri Isak ve kisngana ta Rebeka na nau kapa nata kun amunai ani Lea
eiang. 32 Vuk roe ang nang ve vakil ang singina i la samui si ri It.” 33 Taun
kata kamus ta pinipini ani kana keve nat, kala luk alak a kakina ane kuli
pata na kala akamusai ani luk malu alak na kala pasal suai ani kan ago ve
kana vap.

50

1 Na Iosep kala suai ania e kuluna i tamana ta Israel velai ani tangis lava
na kala lulus ia. 2 Le na kala asok kana keve katakai ipo itoitonai ani matmat
asi itoiton aro ani pukun ina. Na kila abis ia asukang. 3 Kata luk aongos a
40 na mangias si itoitonai ani pukun ina val kari laulauan. Na ri Aigipto
kita ago i mamakus na tangis ani 70 na mangias aongos.

4 Au, kala kamus a taun i mamakus ania na Iosep kala antok kana matan
vap a Parao ta, “Man napo roron e matami, mianla mengen anig si Parao
asukang ke, 5 ‘Mamai katapo usausa si mat, na nata atuvala ta nakan
amunai ania si vakil i kana la itoiton ang e Kanan. Asukang na napo sokotuk
a kalakala ke asi an amunai ani mamai le na name papok.’ ” 6 Au na Parao
kala polpol ta, “Ku pasal na ku an amunai ani tamam val kutala atuvala
tatana.”

7 Asukang vang a Iosep kala pasal asi an amunai ani tamana. Keve
asosokai aongos si Parao kita auai ve nia kuvul ve keve vap lava i kana
vainagoan na ri vap lava aongos i Aigipto. 8 Nei vainagoan aongos si Iosep
na keve tasina kapa kita kun auai. Na asukang kapa nei vainagoan ang
si tamana. Inatus lik papalik, ri sipsip, na ri bulumakau kita ago pok e
Gosen. 9 Vap kapa ipo sang kuli tagtagai na ri os kita auai ve nia. Katapo
kuvkuvulan laba luai kita auai ve Iosep. 10 Taun kianla serei e Goren Atar,
ngere Ioridan, kila tutapong kup ta tangis using a mamakus lava kalapo
meng iria. Na Iosep kala anguan atung an ani mang limalengua na taun i
mamakus. 11 Ri vap i Kanan kila arai ani radaupa lava ang e Atar na kila
antok ta, “Pua, vap suke le Aigipto kipo teng a mangsikei a radaupa lava
luai.” Asukang vang na kila atuk a ring ang ngere Ioridan ta Abel Misraim.
12 Kana keve nat a Iakov kitala abis apunuk a pinipini ang a tamaria katala
pini iria tatana. 13 Kita sunguk ia ane Kanan, na kianla amunai ania e nei
vakil ang si vuk roe ang si Makpela, ngere Mamre, si vuk roe ang a Abaraam
kata samui ia si Eperon. 14 Au na emung i amunai tapai ani tamana, Iosep
kala papok ane Aigipto ve keve tasina na vap auai aongos ang ve nia.

Lomon Suai si Iosep

15 Keve tasina i Iosep kila arai ta tamaria katala mat na kilapo mengen
angpokpokai nei liuan iria ta, “Au si man kana na Iosep kapo teng akit lak
a rikek ang taratala abis ia taun ia, sa kala ngenget ira singina?” 16 Asukang
a kila lis mengen ane si Iosep ta, “Aino le ani tamam ka mat kata pinipini
imem asukang ke, 17 ‘Mi antok a Iosep ta napo sokotuk aro ia ani ka lomon
suai ani keve visuk na lau rikek ang a keve tasina kitala vil arikek ia

tatana.’ ” Asukang vang kana na namempo sokotuk ua ta ku lomon suai adaus ani kamem rikek, namem na keve asosokai ke si kana God a tamam.” Taun ang a Iosep kata longong a mengen ang kala tangis. 18 Na keve tasina kimela tutalang ia na ki suai aniria e vunep na kila antok ia, “Namem kana na kam keve asosokai aongos.” 19 Sikei Iosep kala antok iria ta, “Mi ago ta leng an. Sa nang? Nau kana name luk kana pangau a God? 20 Io, kami lomlomonai lava ta mi vil arikek iau, sikei God katala asaul pokai ania ani kame serei asukang ke vang, ani to si vap miang ka kalakala. 21 Asukang na mi ago ta leng an. Naka aiveven aro lak imi na kami inatus.” Eiang kala mengen i alomon ro aniria.

Iosep Kata Mat

22 Iosep kata ago e Aigipto ve patvap aongos ang si tamana. Kata to na 110 na matas aongos. 23 Katapo to lak na inatus si Eparaim kila kun atogon nat akorong. Na inatus ang si Makir, kana nat a Manase, Iosep kata kun posong aniria ta kakana akorong. 24 Na Iosep kala antok a keve tasina ta, “Nalapo angasungai kana asi kag mat. Sikei God lak ka pakangai animi na kame songo suai animi pelek a ring ke, taun a rina ang katala palpalatung ve Abaraam, Isak na Iakov tatana. 25 Na Iosep kala antok kana keve nat a Israel asukang ke, “God ka songo suai animi lak. Au mi atuvala singig ta emung mi sunguk a tuan i pukunig pelek a rina ke.” 26 Au na Iosep kala mat. Iosep kata mat si kata lapo 110 na matas aongos. Emung ila itoitonai le ani pukun ina, kila asiang ia nei asisiang i ri vap po mat eiang e Aigipto.

Rut

1 Si taun ang a ri vosap kitapo saupai, katapo atogon a mol nei rina, na
mangsikei a igenen i Betlekem si palpal Iuda kata tapasuk asi kana an ago
tapai e palpal Moab, ninia ve kisngana na kana ngono nat. 2 Kana asan na
igenen ke ta Elimelek na asan i kisngana ta Naomi, na karilong ngono nat
ta ri Malon ve Kilion. Riria i patvap si Eparata na kari rina e Betlekem si
palpal Iuda. Kita pasal ane si palpal Moab na kianla ago e iang. 3 Taun ang
kitan lapo ago e Moab, Elimelek kala mat na Naomi papalik ve kana ngono
nat kitol lapo ago. 4 Na ngono nat ang kilongla osongon ta mang pongua
na aina le iang, karilong ngono asan ta ri Oripa ve Rut. Kita ago asukang
ta sangauli na matas, 5 na ri Malon ve Kilion kilongla kun mat na Naomi
kala ago papalik, kovek i tauan na nat kapa. 6 Na kala tapasuk kuvul ve
ngono omona asi kana pasal pelek ani Moab, using e Moab katala longong
e ta Volava katala atauia pok kana vap pok. 7 Na kala tapasuk pelek a rina
ang katapo ago singina, kuvul ve ngono omona, na kitol lapo pasal aliu asi
karitol papok ane palpal Iuda. 8 Sikei Naomi kala antok a ngono omorilong
ta, Milong papok, siksikei imilong ane si lu si rinana. Kana papakangai
a Volava ka ago singimilong, asukang val milongtala papakangai ani volo
angtama la mat ang, na anig. 9 Volava ka alis imilong ta rina ro asi ago,
siksikei imilong nei lu si kisngana. Le na kala lulus irilong, na kitol la
angtangisai alava. 10 Na kilongla antok ia ta, Parik. Namemlong auai ve
numai ane si kam patvap. 11 Sikei Naomi kala antok ta, Ngono omog, milong
papok. Marai sa na milongpo buk auai ve nau? Sa, napo sungsungukan
kana ta mang ngono nat ani milong osongon irilong lak e mung? 12 Ngono
omog, milong papok. Milong pasal, using nalapo lapan tav angkokoai si
anguan osongon an. Sa, man kana na antok ta naka anguan osongon an,
o man nganlak vong nala atogon tauan asi kag ingus lak, 13 sa, kapo koi
imilong si kokoai le asi kari taviri? Sa, kapo koi imilong si tav osongon tung
si taun ang? Ka ago, ngono omog, using kana nala rikek aongos taun napo
arai animilong, using a Volava katala tu taliung iau. 14 Na kila anguan tangis
alava an, le na Oripa kala lulus a omorilong, sikei Rut kapo bongok akit lak
singina. 15 Na kala antok ta, Arai, tungam sukana kalapo pasal pok ane si
kana matan vap na kana keve god. Ku papok ve tungam. 16 Sikei Rut kala
antok ta, Ago ta sokotuk an anig si papelek anim vo si kag papok. Using
saka ring an ku pasal taun ia, tarung kuvul. Saka rina an ku an ago singina,
tarung kuvul. Karung sikei palau a matan vap, karung sikei palau a God.
17 Si rina ang ku an mat singina nau kapa nakan mat singina, na e iang
ki kepai anig. Volava ka abis asukang singig na alakat kuluna kapa man
parik ta mat papalik asi angtaliung anirung. 18 Na kala arai ta kapo atogon
vubuk lava asi using ania, asukang a kala kamus ta mengen. 19 Na kilongla
pasal aliu tung e Betlekem na taun kilonganla serei e Betlekem, ri vap i nei
rina aongos kila taping si arai anirilong, na ri aina kila sui ta, Naomi kana?
20 Na kala antok iria ta, Mi ago ta songo an anig ta Naomi. Mi songo iau ta
Mail, using a Vo Kitmat Luai katala aunai vil amail anig. 21 Nata tapasuk le
ke velai ani duk ta bil ro, na kana Volava kamela atatung pok iau e ke ta
kunga varavarasan. Ago ta songo an anig ta Naomi, using a Volava katala
mengen arikek anig na Vo Kitmat Luai katala goeng iau. 22 Sukana na serei
pok si Naomi, na omona ta Rut, ainan Moab ang ve nia, nang nia katame

serei le palpal Moab. Na karilong serei e Betlekem si taun i tutapongai ta rok kon.

2

1 Na Naomi katapo atogon a mangsikei a igenen kapo angtogon ve kisngana, kapo igenen tauia na kapo igenen si palpal vap ang si Elimelek, kana asan ta Boas. 2 Na Rut, aina ang le Moab, kala antok a Naomi, Ku ainak anig ani naka pasal ane si non matang suke asi kag an lukluk aiton kon si mang vap man ki ainak anig si an lukluk e mung iria. Na kala antok ia ta, Ku pasal omog. 3 Na kala pasal na kanlapo lukluk aiton emung i vap po abis ang. Na parik kapa nas ta vuk matang ang nang ke Boas akorong, tauan ang i palpal vap ang si Elimelek. 4 Na e iang Boas kala serei le Betlekem, na kala mengen a vap po abis ang ta, VOLAVA ve nami. Na kila ngenget ia ta, VOLAVA ka atautauia ua. 5 Le na Boas kala sui na vopo tu ainoai ani vap po abis ang ta, Ke si ta kavulik ke? 6 Na vopo tu ainoai ang ani vap po abis ang kala ngenget ta, Kavulik ang i palpal Moab, voiang kilongta mela papok ve Naomi le Moab. 7 Kata antok ta, Napo sokotuk ua ani na lukluk aiton e mung i vap po abis ke. Asukang na kamela abis, le tenei vauk lik le tung kana, kovek i ring ausai lik kapa. 8 Na Boas kala antok a Rut, Ku longong, kag kavulik, ku ago ta pasal an ane si mang matang si lukluk aiton. Ku ago ta pasal pelek an ani matang ke kana, sikei ku ago asung i keve kavulik ke singig. 9 Ku ararai ani ring ang kipo dok singina na ku pasal e mung iria. Arai, natala mengen akit ri nat ta ki ago ta vil arikek an anim. Na man kula buk inum, ku pasal taun a keve ese suke ri nat kitala lolong iria. 10 Au, kala soturungai ane vunep na kala antok ia, Marai sa na kupo ararai anig ta napo ro, na kupo taot alava iau, nau a aina sokoung palau ke? 11 Au na Boas kala ngenget ia ta mengen asukang ke, Keve lau roron ang kutala abis ia taun a ri omom le si taun ang a kisngam kata mat singina, kita akuskus aongos iau tatana, ta kuta pasal pelek a tamam ve rinam na rina ang kita ingus ua singina, na kumela ago si mang patvap parik kutapa nas aino iria. 12 VOLAVA ka seu ua si sa kuta abis ia, na ka lis ua ta seupok kirol, nia na VOLAVA, God ke si Israel, nang kume lapo mun neite vangana asi kam sapang. 13 Na kala antok, Kupo roron luai anig, kag igenen lava, using kutala alomonaus iau na kupo mengen ananap aro iau kam asosokai, kantanem parik napa mangsikei i kam keve kavulik. 14 Na si taun i matan angan Boas kala mengen ia ta, Ku me na ku angan, na ku abui kam vuk saui nei uain ke. Asukang na kamela sinong ngere vap po abis ang, na kala alis kon ngungut ania, na kala angan aro tung si kala masung, na kana inongos kalapo sinong. 15 Na kala tapasuk asi kana an lukluk aiton, na Boas kala atatai kana keve asosokai asukang ke, Mi ararai ta ka lukluk kapa nei liuan i keve volo kon na mi ago ta vil amamaila an ania. 16 Na mang anu, mi ulak suai ta mang keve kon asi kana me lukluk nganlak, na mi ago ta atakun an ania. 17 Na kanla lukluk aiton aliu nei matang ang tung tenei ngelik, le na kala mulmul a keve kon i kana lukluk, na mamaiten i kon ang kapo asukang ta sikei a epa. 18 Na kala sunguk ia na kanla pasal ane nei rina, na kanla akalit a omona ta sa katala lukluk aiton ia, na kala kun luk ani inongos i pok i kana angan tapong ang na kala alis ia tatana. 19 Na omona kala antok ia ta, Kuta lukluk aiton anginang e voi? Kuta abis e voi? Atautauia ane si igenen ang kata lomlomonai anim. Na kala amalangasai ani omona ta asan i igenen ang kata abis singina, Asan i igenen ang nata abis singina ta Boas. 20 Na Naomi kala antok a omona ta, Kana atautauia na VOLAVA ka ago si igenen ang, using si kana lau roron parik kapa lomon

taun a ri vap to ve ri vap mat kapa. Na Naomi kala mengen kapa ia ta,
Tauan ang kapo angtogon ve tara. Kapo mangsikei iria kipo atogon kirim
asi aiveven anira. 21 Na Rut, aina ke le Moab, kala mengen ta, Mang anu
kapa, kata antok iau asukang ke, Ku ago akit ve kag keve asosokai tung si
kila akamusai ani kag keve matang kon aongos. 22 Na Naomi kala antok
a omona ta Rut, Kapo ro, kag kavulik, ta ku auai ve kana keve kavulik,
vei si mang matang petekai nganing ki vil arikek ua. 23 Asukang na kala
auai ve keve kavulik ang si Boas asi kana an lukluk aiton kon tung si taun
i kopkopos kala kamus. Na kapo ago nei lu si omona.

3

1 Na omona ta Naomi kala antok ia ta, Arai omog, naka gulegule ta kam
ring asi ago, ani ku ago aro. 2 Na asukang, Boas kana kapo angtogon ve
tarung, nang kutapo auai kuvul ve kana keve kavulik. Arai, nganlak vong
kana taun asi abis nei ring ipo irang kon ang. 3 Ku asising ua na ku amoi
ua ta bil sain ro na ku alak kam keve maus roron, le na ku pasal ane si
ring ipo irang kon ang. Sikei ka ago ta nas an ta numai e iang tung si kala
matan angan aro le. 4 Au, taun kanlapo matung, ku lomon akit a ring ang
kapo matung singina, na ku an sanga alak kana apupung e ngono kakina
na ku matung Na ninia ka antok ua ta sa si kam abis ania. 5 Na kala antok
ta, Sa mipo atatai iau tatana, nala abis aongos ia. 6 Au kala pasiang ane
si ring ipo irang kon ang na kanla abis using a atatai ang si omona. 7 Na
Boas kala angan na kala inum na kala masung aro, le na kanla matung e
mung i kirkirimai i keve kon ang. Au Rut kala pan alak musik lik na kanla
sanga alak kana apupung e ngono kakina na kala kun matung. 8 Nei liuan
vong a tauan ang kala taping na kala pokpok na kala arai ani aina kapo
matung ngere kakina. 9 Na kala sui ta, Numai a si? Na nia kala antok ta,
Nau a Rut, kam asosokai. Ku apung kam asosokai ta palpal i kam apupung,
using numai a igenen vopo atogon kirim ang asi aiveven. 10 Na kala antok
ta, Volava ka alomon aus ua, kag kavulik. Kam lau vo la roron na kapo liu
na sa kutala abis ia lenginang, using parik kutapa pasal taun a keve tauan
tanginang, logo vo tauia. 11 Na asukang kag kavulik, ku ago ta leng an. Sa
kana kutala aikut ia, naka abis aroron ia anim, using a keve tungag aongos
si kag rina kipo malangas ta numai a aina roron. 12 Io, kapo korong ta nau
a mang igenen asi aiveven anim, sikei kapo atogon a mang sikei kapa kapo
atogon a kirim ke na kapo angasungai luai anim. 13 Ku ago e ke na vong ke,
au na nganlak tenei vauk, man ka naung ani ka aiveven ua, kapo ro palau,
ka abis ia. Sikei man parik kapa naung si aiveven anim, nau nala luk a kirim
ang, napo mengen ua e matana i Volava. Ku matung e ke tung tenei vauk.
14 Asukang a kala matung e ngere ngono kakina tung tenei vauk, sikei kata
tapasuk aino ani kala angkoai si kinle ani mang anu, na nia kala antok ta,
Ka ago ta malangas an ta aina ang kata mela ago si ring ipo irang kon ang.
15 Na kala antok ta, Me ta vakup ang e patum na ku eres ia. Na kala eres ia
na nia kala bekai dong ia ta limalesikei a kinkintong i kon, na kala asunguk
ia tatana, le na kala pasal ane nei rina. 16 Na kanla serei na omona kala sui
ia ta, Omog, kalapo sa? Na kala akuskus ia ta sa na tauan ang katala abis
ia ania, 17 Kana na limalesikei a mamaiten i kon kata alis iau tatana, using
kata antok ta, Ku ago ta papok an ane si ri omom ta kunga palau. 18 Au nia
kala antok ta, Ku kokoai, omog, na ku tere ta bil ke ka saka serei an, using a
tauan ang parik kapa angkoai si ausai tung si kila vilvil akorong a mengen
ke nganlak.

4

1 Na Boas kala pasal na kan lapo sinong e mete takaman i rina. Na
akorong palau, vopo togon kirim ang si aiveven ani Rut, nang a Boas katapo
mengen tatana, kamela pakasang. Na kala songo ia, Tungag, mela sinong
e ke. Na kamela sinong. 2 Na kala sokotuk a saungauli i keve igenen lava i
rina na kala antok, Mi me sinong e ke. Na kimela sinong. 3 Le na kala antok
a tungana vopo togon ani kirim ang, Ri Naomi kita mela serei pok kana le
Moab. Kilapo buk atos ta vuk roe nang a tungarung ta Elimelek katapo tauk
ina. 4 Io, natapo lomlomonai ani naka amalangasai anim tatana, ku samui
ia e mataria i vap ke kipo sinong na keve vap lava i kag patvap. Man kupo
buk samui ania, ku samui ia. Na man parik, ku antok iau asi kag malangas,
using numai palau kupo igenen asi samui ania, na e mung im, nau. Na
kala antok ta, Naka samui ia. 5 Na Boas kala antok ta, Taun kupo samui a
vuk roe ang si ri Naomi, kalapo asukang ta kupo kun samui ani Rut, aina
Moab ke, mainang i Malon, ani asan i vo mat ang ka uli ago si vuk roe ke.
6 Na tungana kala antok ta, Napo tav angkoai si samui ania anig vei nala
vil arikek kag inatus e mung. Numai ku luk kag roron asi samui, nau parik
napa angkoai si samui ania. 7 Si taun aino si ri Israel kari laulauan i samui
na atos katapo asukang ke, asi vil akit ani angainakai, igenen kala luk suai
ani pauk i kakina na kala alis ia si mang anu. Sukana na lau i vilvil akorong
si ri Israel. 8 Na vopo atogon ani kirim ang kala antok a Boas ta, Ku samui
ia anim, na kala luk suai ani pauk i kakina. 9 Na Boas kala antok a keve vap
lava na vap aongos ang ta, Kana vang e matami si taun ke anginang nala
samui a togtogon aongos ang a Elimelek katapo tauk ina ve kana ngono nat
ta ri Kilion ve Malon le si kungaria i ri Naomi. 10 Na kapa, Rut, aina Moab ke,
kisngana i Malon, nala samui ia anig, asukang ta kag aina, ani asan i vo mat
ang ka uli ago si kana vuk roe, na asan i vo mat ang ka ago ta mus suai an si
kana patvap vo e mete takaman i kana rina. Napo mengen e matami kana
anginang. 11 Na vap aongos ang kitapo ago mete takaman kuvul ve ri vap
lava i rina kila posong asukang ke, Namempo ainak. Volava ka asereiai ani
kam aina, nang kalapo ago si kam aiveven, ani ka asukang val ri Rakel ve
Lea, voiang kilongta apitus na matan vap si Israel. Ku tauia e Eparata, na ku
asasanan e Betilem, 12 na kam matan vap ki asukang val matan vap ang si
Peres nat ang a Tamar kata ingus ia ani Iuda, io, le si inatus ang na Volava ka
alis ua tataria si aina tanginang ke. 13 Le na Boas kala songo na Rut asukang
val kisngana. Na kala ago kuvul ve nia na Volava kala pakangai ania ani
ka sungsungukan, na kala ingus kana nat tauan. 14 Na ri aina kila antok a
Naomi ta, Posong ro ane si Volava, using parik katapa atolongon palau ua
si taun ke kovek i igenen asi aiveven anim. Ka asasanan si ri Israel. 15 Ka
vil ato pok ua na ka aiveven aro ua si kam matas i lapan, using a ri omom
vo ngorem ang anim, kana kila ingus ia anim. Pua, kari papakangai anim
kapo liu na papakangai si man kuta atogon kam limalengua na nat. 16 Na
Naomi kala amatung a nat ang e savana na kala aiveven ia. 17 Na keve
aina angasungai e iang kila atuk ia ta kana asan using kila arai ta Naomi
kalapo atogon nat. Kila atuk ia ta Obed, voiang kapo tamana i Iese, na nia
kapo tamana i David. 18 Na kana vang na angusing i matan angtama le si
Peres: Peres kata asereiai ani Esron, 19 na Esron kata asereiai ani Ram, na
Ram kata asereiai ani Aminadav, 20 na Aminadav kata asereiai ani Nason,
na Nason kata asereiai ani Salmon, 21 na Salmon kata asereiai ani Boas, na
Boas kata asereiai ani Obed, 22 na Obed kata asereiai ani Iese, na Iese kata
asereiai ani David.

Iona

1 Kana na kalingana i Iave taun a Iona, tamana ta Amitai: God kata asok
a Iona asukang ke, 2 “Ku pasal taun a rina lava suke Nineve, na kuanla
ngavaka iria si kari keve lau rikek, using kalapo rikek luai e matag.” 3 Sikei
Iona kala tadut asi sip ani asok ang si Iave. Na kala pasiang ane Iopa na
kanla serei arokonai ani mang perengan si lapo usausa ane Tarsis. Au
kala samui kana selen na kala kokos ani ka an ago akipai ani Iave. 4 Nei
liuan i kari paspasal Iave kala alis a mang malu kitmat na nei laman kalapo
toan alava luai na kalapo ararai ta to ka tavadek korong a perengan ang.
5 Vap aongos kuli perengan ang kilapo leng, na siksikei aliu iria kalapo
sokotuk serei si kana tangatangai ani ka pakangai aniria. Asi kari akala ani
perengan ang kila asuai ani usausan nei laman. Sikei Iona katala pasiang
ane neina i perengan ang na kanlapo rodot musik lik. 6 Na tulava i kuli
perengan ang kanla sabonai ania na kala sui ia, “Au, kupo rot sa? Ku
tapasuk na ku songo serei si kam tangatangai. Vei ninia nganing ka vinga
marip anira, na ka asapang kara to.” 7 Na vap akorong i kuli perengan
ang kila angmememengenai angpokpokai aniria asukang ke, “Au, tara vil a
mangsikei a abis i gusgus asi kara sabonai akorong ani igenen ke kapo buk
vil apuka aira.” Na kila sabonai ani kana asan a Iona. 8 Asukang na kila
mengen ia, “Kana ku antok imem! Si kana kapo vila puka ira ta nem ke?
Numai akorong, Kupo saka igenen an? Kuta pasal le si saka rina an? Nei
kam rina, na nei kam patvap?” 9 Au, kala polpol ta, “Nau a igenen i Eberaio,
napo lomlomon ta Iave, nia kapo God i metekuku na kata piruma na kuli
vunep na nei laman”. 10 Na kala akus iria ta kapo sip ani Iave. Taun kila
longong a mengen ke si Iona, kila leng alava, na kila antok ia, “Kupo bil
arikek luai iuang!” 11 Au, rai ang kapo anguan tadut akit an. Asukang na
kila sui ia ta, “Au, namem saka bil an kana anim si kana kamus na rai lava
ke?” 12 Na kala antok ta, “Mi asuai anig nei laman asi kana pongo na rai ke.
Napo malangas ta kakag ta rikek na kana mimelapo puka.” 13 Eiang kipo
kalip amadot asi kari me ngangat ngerelo. Sikei rai ang kapo anguan serei
amadot an kovek ta mang saka ring an asi pasal. 14 Asukang na kila sokotuk
a Iave ta, “Namempo sokotuk ani ku ago ta vil punuk an animem marai la
gulang ta kana to na igenen ke! Namem raung ia kana, sikei numai Iave, ku
ago ta marala an using kutala asereai ani keve nem aongos ke.” 15 Au na ki
asalak a Iona na ki asuai ania nei laman. Na rai lava ang kala kamus na luai
kala matung. 16 Taun kila arai ani luai ke, kila aunai i leng ani Iave singina,
na kila vil a mang alilis serei singina na ki atutu vala asi kari angtogon ve
nia. 17 Sikei Iona parik kata lapa mat nei laman, using Iave kata asok a
mangsikei a ien lava na kamela konem ia. Na kanla ago na potol a mangias
na potol a vong e vingana i ien lava ang.

2

1 E nei vingana i ien ang Iona kala mengen taun a IAVE kana God, 2 “Iave,
si kag puka nata songo ua na kula polpol iau. Io, e nei laman miting, si
rina i mat, natapo songo papakangai na kula longong iau. 3 Kuta asuai
anig nei laman miting ane kevkev luai i laman, na aulitai aongos kel kata
sang tatag. Kam keve to lava nei laman kitapo saul lakat kulug. 4 Natapo
lomon ia ta kutala kirikai luai anig pelek a matam, sikei napo atu mata
ta naka arai pok lak ani kam lu i atailai. 5 Laman kamela karaunai anig.

Laman kala pakut asip aongos iau. Ri aigamang kimela pis aulitai ani patug.
6 Natala pasiang luai ane si tukul dup i keve mulang, taun a rina i mat na
roe kalapo teng akitmat luai anig eke. Sikei numai IAVE kag God, kutala
songo pelek a lulung i mat tatag asi kag to. 7 Taun kag to kalapo ngau,
sikei napo lomlomon tatam, IAVE, na kag sokotuk kalapo palak taun ua si
kam lu i atailai. 8-9 Numai IAVE, kupo buk vil ato ani ri vap, sikei man kipo
uli longong si kari keve tangatangai palau, parik kupa anguan ngorem an
aniria. Kupo buk vil ato ani ri vap, sikei man kipo uli longong si kari keve
tangatangai palau. Sikei nau naka tangam i alatun ane singim. Naka vil
kag alilis serei singim. Naka abis a bil ang nata atu vala asi kag abis ania.
Kalaro luai using a vilvilato kapo serei le singim, Iave." 10 Au, na Iave kala
asok a ien ang asi kanan mutakai ani Iona e ngerelo, na ien ang kala vil ia
asukang.

3

1 Na IAVE kala anguan asok an ani Iona ta, 2 "Ku pasal taun a rina lava
suke e Nineve na kuanla ngavaka iria ta mengen ang natala alis ua tatana".
3 Au, na asukang Iona kala longong a Iave na kala pasal ane Nineve. Nineve
kapo rina tavirimok lava. Kapo luk a potol a taun si arai ani keve bil aongos
nei rina. 4 Au, Iona kala serei palak(pok?) si ainoiai i taun na ka pasal a nei
rina. Ka amalangasai ani ri vap asukang ke ta, "Mang puat a sangauli na
taun lak na emung ina ka tagoeng suai aongos a nei rina ke". 5-6 Na vap
aongos i Nineve kila lomlomon ta kana mengen a God. Na kari vosap kapa,
taun kata longong a mengen si God, kala tadut pelek kana sinsinongan
lakat, ka luang suai ani kana maus i vosap, na ka alak a maus tading na
ka sinong mete vuta. Na ka saupai ta kana vap aongos ki alal ani pok, na
ani ri vap asasanan tung si vap po ago e kevkev luai ang, ria aongos ki alak
a maus tading. 7 Kalingana i vosap taun a vap aongos i Nineve kata serei
asukang ke, "Nau a vosap i rina ke na volo posongan, namemtol po asok
asukang ke: Ka ago ta sikei ka angan ta ring men inongos lik, ri vap aongos,
ri bulumakau, na ri sipsip. Ri pok, ve laman kilong ago luai. 8 Nami aongos
mi alak kami keve maus tading, na ri manmanik kapa, mi apung iria ta
vakup tading. Tara aongos, tara sokotuk amadot a God. Tara atolongon
kara keve lau rikek na lau i angdaung. 9 Vei God nganing ka sakol kana
lomlomonai, na ka ngorem ira. Iau, vei kana marala ka kamus nganing
na parik taralapa mat." 10 Au, God kala arai ta kila atolongon kari keve
lau rikek. Asukang na kala ngorem iria na kala sakol kana lomlomonai na
parik kalapa vis punuk iria val kana ainoai i lomlomonai.

4

1 Sikei Iona kalapo misag alava i kana lapo nas ani lau i ming ang, na
kalapo songag ani IAVE. 2 Kala antok a IAVE asukang ke, "E no le i kag me
pasal suai ani rina, nata nas ta nganlak ku bil asukang palau. Nambang
a tukulai ina na nata sip sumasuma ane Tarsis. Natala malangas ta kupo
God roron i ngorem, uli kokoai ananap, uli ngorem, uli usausa asi sakol
ani lomlomonai i vis punuk. 3 Kana vang IAVE, ku atolongon iau na naka
mat. Napo ro luai asi mat na to ka ago!" 4 Sikei God kala sui ia ta, "Kapo
saka roron an anim si songag?" 5 Au, Iona kala papelek a rina ang taun a
ring ipo sanglak ta makarap, na kanla abis kana marmarip na kala sinong
neina kokoai asi kana arai ta saka nam an ka serei e Nineve. 6 Na God IAVE
kala apolokai ani mang iei asi kana polok alava taunai ani Iona asi kana
amarmarip aro luai ania. Tauan ke vola uruk alava luai marai togon ani

marmarip ke. 7 Sikei eno i sanglak ta makarap si taun using ina, God kala
lis a mang sikei a kanipa na kanipa ke kala angan a iei ang na kala magang.
8 Na emung, makarap kala sanglak na God kala lis a malu manas. Iona kala
talus a pukun ina ta ngan i sinang kitmat arikek ang. Asukang na kalapo
buk asi kana mat na kala antok ta, “Napo ro luai asi mat, na to ka ago!”
9 Sikei God kala sui ia ta, “Kapo saka roron an anim si songag marai i ei
palau ke?” Na kala antok ta, “Napo angkoai ro asi songag na kag songag
kapo angkoai ani naka mat!” 10 Na IAVE kala antok ia ta, “Numai kana, ku
longong! Ei ke kana kata polok alava alak si sikei a vong palau na ka kovek
pok si taun using ina. Numai parik kutapa bil ta sa singina na parik kutapa
apolokai ania, sikei lak kupo lomlomonai ngorem ania! 11 Au, sa? Kupo
songag anig si la ngorem ani vap duk suke? Kapo rina tavirimok lava luai.
Tataot i vap kapo liu a 120,000. Na kipo tauia ta mamain ta vongo kapa.
Na vap ang, kipo asukang val inatus lik, kipo tav malangas! Au, na numai
kupo ngorem a iei palau ke si sa?”

Roron i Akus
Mataio
kata salik ia

Si Akus Ro ke Mataio kapo akus ta Iesu kata apunuk aro luai ani keve palapalatung God kata posong aino iria si kana vap ri Israel, ani ka asok a mangsikei a igenen ani nia kame vil ato iria. Akus Ro ke parik kapa akus ro ani ri vap i Iudaia papalik, nang a Iesu katapo ago nei liuan iria, sikei kapo akus ro ani kuli rina aongos. Mataio kapo mengen amalangas ta keve bil ang kata serei si Iesu taun katapo ago lak kuli vunep, le si taun kita ingus ia singina tung si taun ang kila raung amat pok ia singina, na kala tadut pelek pok a matmat, na kala pasal pelek kana patvap ane pangkul. Bil lava Mataio kapo mengen tatana, vainagoan e mete kuku vo vainagoan si God, na Iesu nia na igenen asi mengen amalangas tatana. Si palpalima na vuk oring nei buk, Iesu kapo akalit ri vap singina.

1. Pinipini kuli mulang ani keve laulauan kakaria kipo ago val matan vap si God atutuman (5-7)
2. Atatai ani kana keve nat i akalit ta sa keve bil an kian abis ia (10)
3. Keve kankanuai i mengen ani kana vainagoan a God (13)
4. Laulauan ang ria kipo kana keve nat i akalit tutuman ki atogon ia (18)
5. Keve bil ang ki serei si akamusai i taun (24-25)

Akus i mamain ta polpolokan tung si Iesu Karisto
(Lk 3:23-38)

1 Kana na akus i mamain ta polpolokan le si Abaram tung si David tung
si Iesu Karisto.
2 Abaram kata apolokai ani Isak,
na Isak kata apolokai ani Iakov,
na Iakov kata apolokai ani ri Iudas ve keve tasina.
3 Au na Iudas kata apolokai ani ri Pares ve Sara, rinarilong ta Tamar.
Au na Pares kata apolokai ani Esron,
na Esron kata apolokai ani Aram, 4 na Aram kata apolokai ani Aminadav,
na Aminadav kata apolokai ani Nason,
na Nason kata apolokai ani Salmon,
5 na Salmon kata apolokai ani Boes, rinana ta Rakav.
Na Boes kata apolokai ani Iobet rinana ta Rut.
Au na Iobet kata apolokai ani Iesai,
6 na Iesai kata apolokai ani David nia na tulava.
Au na David kata apolokai ani Solomon, rinana ta ri kisngana i Urias.
7 Au na Solomon kata apolokai ani Roboam,
na Roboam kata apolokai ani Abia,
na Abia kata apolokai ani Asap,
8 na Asap kata apolokai ani Iosapat,
na Iosapat kata apolokai ani Ioram,
na Ioram kata apolokai ani Osias,
9 na Osias kata apolokai ani Ioatam,
na Ioatam kata apolokai ani Akas,
na Akas kata apolokai ani Esekias,
10 na Esekias kata apolokai ani Manases,
na Manases kata apolokai ani Amon,
na Amon kata apolokai ani Iosias,

11 na Iosias kata apolokai ani ri Iekonias ve keve tasina si taun i kong ato
aniria ane Babulon.
12 Au, e mung i kong ato aniria ane Babulon,
Iekonias kata apolokai ani Salatiel,
na Salatiel kata apolokai ani Sorobabel,
13 na Sorobabel kata apolokai ani Abiut,
na Abiut kata apolokai ani Eliakim,
na Eliakim kata apolokai ani Asor,
14 na Asor kata apolokai ani Sadok,
na Sadok kata apolokai ani Akim,
na Akim kata apolokai ani Eliut,
15 na Eliut kata apolokai ani Eleasar,
na Eleasar kata apolokai ani Matan,
na Matan kata apolokai ani Iakov,
16 na Iakov kata apolokai ani Iosep,
na Iosep kata osongon a Maria, nang kata ingus a Iesu, voiang kipo posong ia ta igenen i akanangai.
17 Au, asukang na tataot i keve polpolokan le si Abaram tung si David kapo sangauli na puat aongos. Na asukang kapa le si David tung si taun i kong ato aniria ane Babulon kapo sangauli na puat aongos. Na asukang kapa le si taun i kong ato aniria ane Babulon tung si igenen i akanangai kala serei, kapo sangauli na puat aongos.

Ingus ani Iesu Karisto
(Lk 2:1-7)

18 Ingus ani Iesu Karisto kata asukang ke. Rinana ta Maria, na si taun ang kita pala ia ani Iosep na parik lak kilong tapa ago kuvul, kila arai ta kalapo sungsungukan le si kitmat i Malanganto Gogoai. 19 Au na Iosep, kana tauan, katapo igenen korong na katapo misag ani ka mamaila na kapo buk ta ka atolongon suai musik lik ania. 20 Taun ang a lomlomonai ang katapo ago lak, angelo si Volava kala serei singina nei orodung, na kala antok ia, “Iosep, nat i David, ku ago ta leng an ani osongon ta Maria using kana sungsungukan le si kitmat i Malanganto Gogoai. 21 Na ka ingus lak a nat tauan, na ku atuk ia ta Iesu using ninia vanang ka vil ato kana vap pelek kari lau rikek.” 22 Io, keve bil ke kata serei si apunuk ani kana mengen a Volava e nguruna i katakai i kus amalangas asukang ke, 23 Arai, aina tanginang ang ka sungsungukan lak na ka ingus a nat tauan na ki atuk ia ta Emanuel, supsupai ina ta **God ve tara.** 24 Na Iosep kala tapangun na kala vil ia asukang val angelo si Volava kata antok ia na kala osongon kana aina 25 na parik katapa rot kuvul ve nia tung si kala ingus a nat tauan na kala atuk ia ta Iesu.

2

Keve katakai i nas kitame serei si Iesu

1 Iesu kita ingus ia e Betilem e palpal Iudaia si taun ang a Erodes katapo tulava singina, na mang keve katakai i malangas le si ring ipo sanglak ta makarap kimela serei e Ierusalem na kila sui, 2 “Nei vanang a nat ang kita ingus ia ani ka tulava ani ri Iudaia? Namemtala arai ani kalto i akanangai ania e palpal ipo sanglak ta makarap, na kana namem lapo serei sime soturungai singina.” 3 Na tulava ta Erodes kala longong a mengen asukang na kalapo pisu, na ri vap aongos i Ierusalem kapa. 4 Kala songo akuvul na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve keve vap malangas ani saupai na

kala sui iria ta nei a rina ang ki ingus a Karisto singina. 5 Na kila antok
ia, “E Betilem, e Iudaia, asukang val katakai i kus amalangas kata salik ia,
6 **Numai, Betilem** e palpal roe si Iudas, parik luai kupa **liklik ani mamain
ta ainoinoai i ri Iudas. Using le singim mangsikei a ainoinoai ka serei,
voiang ka aiveven kag mamain ta sipsip, ri Israel.”**
7 Au, Erodes kala songo musik lik na keve igenen malangas ang na kala
sui iria ani ka nanas aro ta saka taun an a kalto ang kata serei singina.
8 Na kala asok iria ane Betilem ta mengen asukang ke, “Mi pasal na mianla
susuiai aroron lik pulakai ta nat ang, na man mila sabonai ania mi antok
amalangas pok iau, ani nau kapa nakan kun soturungai singina.” 9 Na kila
longong kana mengen a tulava na kila pasal. Vuk taun ang kipo pasal, kalto
ang, nia palau na kalto ang kita arai ania si ring ipo sanglak ta makarap,
kala ainoai aniria ane si ring a popo ang kapo matung singina na kanla
sinong akit. 10 Taun kipo arai ani kalto ang kitapo uruk alava luai. 11 Na
kila riuk lak ane nei lu na kianla arai ani popo kuvul ve rinana ta Maria.
Na kila soturungai ane vunep i alatun ania. Na kila eres kari keve asisiang
na kila alis ia ta kana keve alilis miminaungan, gol na libanos ve simurna.
12 God kata atakun iria nei orodung ta ki ago tan serei pok an si Erodes.
Asukang na kila using a mang selen petekai ane rina.

Sip ane Aigipto

13 Au, e mung i kari la pasal tapai, angelo si Volava kala serei si Iosep nei
orodung na kala antok ia, “Tadut. Songo na nat ke ve rinana na mitol sip
ane Aigipto, na mitol an ago e iang tung si na mengen amalangas pok ua,
using a Erodes ka gulegule na nat ke ani ka raung ia.” 14 Si tenei vong ang
Iosep kala tadut na kala songo na nat ang ve rinana na kitol la tapasuk asi
karitol pasal ane Aigipto. 15 Na kitol la ago e iang tung si Erodes kala mat.
Io, keve bil ke kata serei si apunuk ani kana mengen a Volava e nguruna i
katakai i kus amalangas asukang ke, **Natala songo suai ani kag nat pelek
a Aigipto.**

Saupai si runguk suai ani ri nat popo

16 Na Erodes kalapo marala alava using kapo kinle ta keve igenen
malangas kitala kapau ia. Na kala asok asi raung suai ani ri nat lik aongos
e Betilem na aulitai ania, ria kipo pongua na matas na asiang, using katala
nas a taun le si kana nanas ani keve igenen malangas ang. 17 E iang a
mengen ang si katakai i kus amalangas ta Ieremias kala serei atutuman,
18 Kalinga e Rama kapo tangis, mangsikei kapo raupa. Rakel kapo tangis
alava luai using kana inatus. Kapo pat aongos ia na mamakus using kana
inatus kitala mat.

Papok le Aigipto

19 Au, Erodes kala mat tapai na angelo si Volava kala serei si Iosep nei
orodung e Aigipto na kala antok ia, 20 “Tadut. Songo na nat ke ve rinana
na mitol pasal pok ane Israel. Using vap po buk raung ang ani nat ke kitala
mat.” 21 Na kala tadut na kala songo na nat ang ve rinana na kitol la pasal
pok ane Israel. 22 Sikei kanla longong ta Arkelaus kalapo sakol a tamana ta
Erodes asukang ta tulava i Iudaia, na kalapo leng ani ago e iang. Na God
kala mengen amalangas luai ania nei orodung, asukang na kala pasal luai
ane palpal Galilaia. 23 Na kitol anla serei na kitol anla ago si mang sikei a
rina, kana asan ta Nasaret, si vil apunuk ani mengen ang si ri katakai i kus
amalangas asukang ke, “Ki posong ia ta igenen i Nasaret.”

3

Akuskus si Ioanes katakai i asing tauia
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-9,15-17; Io 1:19-28)

1 Si pangau i taun ang, Ioanes katakai i asing tauia kata serei nei ring
varasai palau e Iudaia na kame lapo akuskus asukang ke, 2 "Mi lomon pokai
using a vainagoan i metekuku kalapo angasungai." 3 Kana na igenen ke,
Esias kata mengen aino tatana asukang ke, **Kalingana i mang igenen kapo**
songosongo e nei ring varasai palau asukang ke. Mi usausa na selen
ani Volava, mi itoiton ta selen korong ania. 4 Ioanes katapo alak vakup
i ung i kamel, na katapo ngenge ta pauk i vongo, na katapo angan bivo ve
murungan i nei uten. 5 Na vap i Ierusalem na aulitai aongos i Iudaia na
i ngere sung ang e Iordanes 6 kimela mengen amalangas ta kari keve lau
rikek, na kala asing tauia iria si sung ang e Iordanes.

7 Si taun ang kala arai ani ri Parisaio ve ri Sadukaio sipo pasal taun ania
si kana me asing tauia aniria, na kala antok iria ta, "Nami na mamain ta
natnat i kene. Si nang kata antok imi si kami sip pelek ani marala vo serei
ang? 8 Sikei mi uai asereiai tapai ani lau bil voiang ka atai amalangas ta
mitala lomon pokai. 9 Na mi ago ta angmemengenai musik an ta mipo
angtivu aro ve Abaram. Using napo antok imi ta God kapo angkoai si luk ani
keve iat ke na ka asereiai ani keve tivuna i Abaram tatana! 10 Kaput nang
kalapo tung usausa si tukul i ei. Keve ei ang vanang parik kipa uai ta uai
roron, asi tanga suai dong ani kut. 11 Nau napo asing tauia imi ta laman asi
akanangai ta mitala ming, sikei nia vopo aimung ig, kapo tavirimok anig,
napo tav ro angkoai luai ve asosokai palau vopo sunguk ani pauk i kakina.
Nia vanang kame asing tauia imi ta Malanganto Gogoai ve kut ni. 12 Kalapo
tung usausa asi kana irang suai ani keve katui i kon na kan sinong kuvul
nei lu. Sikei ka suluk suai ani mung nei kut vo tav angkoai si mat ang."

Asing tauia ani Iesu
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

13 Au le na Iesu kala serei le Galilaia sime asing tauia ania ta Ioanes e
Iordanes. 14 Sikei Ioanes kapo atokngai si kana atakun ania na kala antok,
"Nau vanang, napo ro ani numai asi kam asing tauia anig, au na kana
kume lapo serei singig?" 15 Na Iesu kala polpol ia, "Lomon suai ania na ka
asukang. Kapo ro anirung si abis ania asukang ke si vil apunuk ani mamain
ta bil korong aongos." Au na kala ainak. 16 Na e mung i asiang tauia, na
Iesu kala kiklak le nei sung na akorong palau metekuku kala tavas na kala
arai ani Malanganto i God kapo pasiang asukang val uk na kame lapo gon
singina. 17 Na kalinga le metekuku kala antok, "Kana kag nat ro, napo buk
alava ia. Napo uruk luai ania."

4

Atokngai ani Iesu
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

1 Au Iesu, Malanganto kala ainoai ania ane nei ring varasai palau ani vo
petau ang ania kan atokngai ania. 2 Na katapo alal si pangau i 40 na mang
ias ve tenei vong, na e mung kalapo buk angan. 3 Na katakai i atoktokngai
kala serei singina na kala antok ia, "Man numai a nat i God, ku asok a keve
at ke si kari sakol ane si pok." 4 Na kala polpol ia ta, "Kita salik ia ta, **Parik**
kapa angkoai si ri vap ki to ta pok papa, sikei si keve mengen aongos
kapo soung le si nguruna i God." 5 Au le na vo petau ang kala songo ia

ane nei rina gogoai na kanla atung ia si ring lakat luai kuli rina i atailai, 6 na
kala antok ia, “Man numai a nat i God, ku akik asiang using kita salik ia ta,
Ka asok kana keve angelo taun ua, na **ki teng alakat ua ta kungaria**
vei kakim ka tukai si at.” 7 Na Iesu kala antok ia ta, “Kitala kun salik kapa
ta, **Ku ago ta atoktokngai ani Volava kam God.”** 8 Au, vo petau ang ania
kala songo alak ia kuli mulang lakat luai na kanla akalit ia ta mamain ta
vainagoan aongos i kuli rina na miminaungan ina, 9 na kala antok ia, “Keve
bil aongos ke naka alis ua tatana si man ku soturungai singig.” 10 Na Iesu
kala antok ia, “Pasal suai anig, Satan! Using kitala salik ia ta, **Ku soturungai**
si Volava kam God, na nia papalik **ku abis ania.”** 11 Na Ingua kala pasal
pelek ia na ri angelo kimela pakangai ania.

Iesu kata tutapong abis e Galilaia
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

12 Taun kala longong ta kitala alakai ani Ioanes nei lu i akangbat na kala
papok ane Galilaia. 13 Na kala aingingik pelek a Nasara asi kana me ago
e Kaparnaum, nang kapo ago ngere laman tatapulitai si ngono palpal ke
Sabulon ve Neptalim 14 si vil apunuk ani mengen ang si Esias katakai i kus
amalangas asukang ke, 15 Palpal Sabulon na palpal Napitali, e ngere laman,
si mang palpal i Iordanes, Galilaia si ri vap i ngising. 16 Ri vap ago nei vong
kitala arai ani malangas laba. Malangas kalapo tapading si vap ang kipo
ago si palpal i mat.

17 Le si taun ang Iesu kalapo akuskus asukang ke, “Mi lomon pokai, using
a vainagoan i metekuku kalapo angasungai.”

Songo ani puat a katakai i maiak
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

18 Taun katapo pasal aliu e ngere laman tatapulitai ang e Galilaia, na
kala arai ani mang ngono angtasimal, ri Simon, kipo kin ia ta Petero, ve
tasina ta Andereas. Kilongtapo so ta uvene nei laman, using kilongtapo
katakai i maiak. 19 Na kala antok irilong, “Milong me auai ve nau. Nakan
iton imilong asi kamilong sog ani ri vap.” 20 Nang palau kilongla papelek
karilong keve uvene na kilongla using ia. 21 Au, kala paliu aliu le iang
na kala arai ani mang ngono angtasimal, ri Iakovo ve tasina ta Ioanes,
tamarilong ta Sebedaio. Kitol tapo itoiton karitol uvene ve tamarilong kuli
vul. Au, kala arai anirilong na kala songo irilong. 22 Nang palau kilongla
papelek na tamarilong kuli vul na kilongla using ia.

Iesu kata vil ato na vap miang
(Lk 6:17-19)

23 Au, kala pasal aongos a Galilaia na kapo akuskus nei kari keve lu i
kivung. Katapo akus ta akus ro i vainagoan. Na kapo vilvil ato na mamain
ta malepen anglok si ri vap. 24 Na akus ina kala sang aongos a Suria na ri
vap kipo serei singina ta kari mamain ta malepen, riria kipo maiten si ri
kui lava, na riria kipo sangan ta ingua, na ri go, na ri soles kapa, na kapo vil
ato aongos iria. 25 Na vap duk luai le Galilaia, na Dekapolis, na Ierusalem,
na Iudaia na mang palpal kapa i Iordanes, riria aongos kilapo using ia.

5

Akuskus kuli put

1 Si taun kala arai ani petau lava ang, kala kiklak ane kuli put na kalapo
sinong. Na kana keve nat i akalit kimela serei singina 2 na kalapo tutapong
vil akalit singiria asukang ke.

Uruk kakaria kipo using kana vubuk a God
(Lk 6:20-23)

3 “Uruk kakaria kipo makus e malanganto iria, using kakaria na
vainagoan i metekuku. 4 Uruk kakaria kipo tangis, using ki anatok lak iria.
5 Uruk kakaria kipo mailik, using ki tauk lak i kuli rina. 6 Uruk kakaria kipo
tauke using na lau korong, using kian masung. 7 Uruk kakaria kipo atogon
a lau i ngorem tangis, using kian ngorem asukang iria. 8 Uruk kakaria kipo
vinga daus, using kian arai ani God. 9 Uruk kakaria kipo asereiai ani marip,
using ki kin iria ta inatus si God. 10 Uruk kakaria kitala vilvil akui iria marai
kari lau korong, using kakaria na vainagoan i metekuku. 11 Uruk kakami si
man ri vap ki mengen arikek animi, na ki vil akui imi na ki kapau ta poisan
a sa rikek animi marai ig. 12 Mi uruk na mi uruk alava, using kami seupok
laba kapo ago e metekuku. Using ninia palau kana si selen ke kita kun vil
akui ani keve katakai i kus amalangas aino animi.

Makasim ve malangas
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

13 Nami na makasim i kuli rina. Sikei si man a makasim kala kovek na
namin ina, ki saka vil anaminan an pok ania? Kalapo kovek i mang roron
ina, si asuai palau ania ane komo na ri vap kian saksak meng ia. 14 Nami
na alimang i kuli rina. A rina lava kuli put parik kapa angkoai si mumun.
15 Parik tarapa asusuk a lam asi amunai ania nei avubus, parik. Tarapo
atung ia si kana ring akorong, ani ka mang aongos ri vap nei lu. 16 Asukang
palau nami, mi kun mang amalangas e mataria i ri vap ani ki arai ani kami
keve abis ro na ki alatun a tamami e metekuku.

Atapunukai ani saupai si God

17 Mi ago ta lomon an ania ta natame serei asi kag me akamusai suai ani
keve mengen i nei saupai na ri katakai i kus amalangas, parik. Parik nata
mepa serei asi akamusai aniria parik. Sikei asi kag me vil apunuk aniria.
18 Io, napo antok atutuman imi. Tung si metekuku ve kuli rina kilong pasal
suai, ka kovek ta mang sikei a vuk salsalik lik ka tamus le si keve saupai,
tung si kian vil korong aongos a sa kipo mengen tatana. 19 Asukang na si
man a si ka putuk a mangsikei a saupai lik luai na ka akalit a mang matan si
kari using ania, ki kin ia ta anu lik luai nei vainagoan i metekuku. Sikei man
a si kapo abis using iria na kapo akalit tataria, ki kin ia ta anu tavirimok
nei vainagoan i metekuku. 20 Io, napo antok imi ta si man kami keve lau
korong parik kapa roron ani keve lau ang si ri Parisaio ve ri vap malangas
ani saupai voiang kipo sekpat ta kipo lau roron, parik mipa angkoai asi
palak nei vainagoan i metekuku.

Mengen i angtunganan

21 Mipo malangas ta kitala antok ri vap aino ta, **Ku ago ta daung an,** na
si kapo daung kan tung si saupai. 22 Sikei nau napo antok imi ta si kapo
marala na tungana kan kun tung mete saupai. Na si kapo kin a tungana ta
vangang gulgul, kan kun tung mete saupai kitmat luai. Na si kapo kin ta,
‘Numai a tanio,’ kapo togon rikek angkoai sian siang nei kut lava i saupai.
23 Asukang na si man kupo serei velai ani alilis si pata ipo sula, na kula
lomlomonai ani kana rikek a tungam ve numai, 24 ku lomon suai ani alilis

ang e mete pata na kuan vilvil akorong tapai ve tungam le na kume alilis ta kam alilis. 25 Vilvil akorong sumasuma na rikek ve kam igenen vopo atung anim si saupai. Vilvil akorong ia si taun ang milongpo paliu lak nei selen vei kanla agon ua e kungana i vo saupai na nia kanla agon ua e kungana i vo aiveven vilvil akui na kanla alakai anim nei lu i akangbat. 26 Napa antok atutuman ua ta parik luai kupa angkoai si soung le iang, tung si kula samui suai luai ani akamusai luai i vuk kope lik.

Mengen i osongon

27 Mipo malangas ta kitala antok ta, **Ago ta putuk osongon an.** 28 Sikei nau napo antok imi ta si kapo lomlomonai musik ani mangsikei a aina, lenginang kalapo putuk osongon e nei pakangat ina. 29 Au na man a palso i matam katala vil ua si uak si lau rikek, ku ruvel suai ania na ku asuai akipai ania, using kapo ro ani palpal im ka puka ani pukun im aongos ki asuai ania nei kut lava i saupai. 30 Na si man a palso i kungam kala vil ua si uak si lau rikek, ku lamputuk ia na ku asuai akipai ania, using kapo ro ani palpal im ka puka ani pukun im aongos ki asuai ania nei kut lava i saupai.

Mengen i kamus ani osongon
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

31 Kitala antok kapa ta, **Si kapo buk kamus si kana aina ka alis ia ta panbuk i mengen amalangas ta karilong kamus.** 32 Sikei nau napo antok imi ta man a si katala kamus si kana aina, parik napa mengen kana ta man kata panik aino, e iang kapo vil kana aina ta kanla abis a lau rikek. Na man a si katala osongon ta aina ila asuai ta kana tauan, sukana kapo vil a lau rikek.

Mengen i atu vala

33 Au kapa, mipo malangas ta kitala antok ri vap aino ta, **Ku ago ta kapau an si atu vala, ku abis atutuman ia mete Volava.** 34 Sikei nau napo antok imi ta mi ago luai ta atu vala an serei si mang bil, serei si metekuku ka ago using kapo kana sinsinong a God. 35 Na si kuli vunep ka ago using kapo oring ipo agon ani kakina. Na si Ierusalem ka ago using kapo kana rina na tulava tavirimok. 36 Na mi ago ta atu vala an serei si vangang imi using parik mipa angkoai si vil aposok vo vil amiting ani mangsikei a ung i patumi. 37 Mi antok palau ta io si man kapo io, na parik si man kapo parik. Man mi mengen ta saka vuk mengen an asi vil amaiten ani ngenget ang, sukana kapo serei le si vo rikek ang.

Mengen i ngenget ani rikek
(Lk 6:29-30)

38 Mipo malangas ta kitala antok ta, **Luvek a matana man kata luvek a matam, na mul a ngisana man kata mul a ngisam.** 39 Sikei nau napo antok imi ta mi ago ta vil bat an ani igenen vopo abis lau rikek singim. Si man ka tava ua si palso i asam, ku alis ia ta mang asam na ka tava ia. 40 Na si man a mangsikei kapo buk vil akorong ani kam rikek singina ta kam mang siot, ku alis ia ta kam vakup kapa. 41 Si man a mangsikei ka sulai anim si pasal ani vuk oring, ku pasal ve nia na vuk uring kapo vunga amatan pongua i kana vubuk. 42 Alis a si kapo aikut ua, na ku ago ta ultaliung an si man kipo buk luk tapai singim.

Vinga ro taun a tungam
(Lk 6:27-28,32-36)

43 Mipo malangas ta kitala antok ta, **Ku vinga ro taun a tungam** na ku
mirik ani igenen ipo marala anim. 44 Sikei nau napo antok imi ta mi vinga
ro taun a keve vap ipo marala animi na mi sokotuk aniria kipo vil akui imi,
45 ani mi serei a inatus si tamami e metekuku. Mi arai ania. Ninia kapo
vil kana makarap na kapo sinang singiria kipo rikek na riria kipo ro. Na
kapa, kapo asok na langit ane kuluria kipo korong na riria kipo tav korong.
46 Arai, man mipo vinga ro papalik taun a vap ang kipo vinga ro taun imi, mi
saka luk an ani seupok? Au sa, keve vap luk takis ke parik kipa vil korong
ia? 47 Au na man mipo ruduai papalik na tasimi akorong papalik, sa mipo
abis ia kapo roron ani mang vap ang? Au sa, ri vap i ngising parik kipa vil
korong ia? 48 Asukang na mi lau korong asukang val tamami e metekuku
kapo uli korong.

6

Mengen i alilis ane si ri vap logo

1 Mi aiveven aro ani mi ago ta abis ani kami laulauan korong e mataria i
ri vap asi kari arai animi. Si man asukang, mipo kovek i seupok si tamami
e metekuku.
2 Asukang na man ku alilis ane si ri vap logo, ku ago ta kup an tatana val
ri katakai i kapau kipo abis ia nei lu i kivung na nei selen ani ri vap si kari
alatun aniria. Napo antok atutuman imi, kitala luk aongos lenginang kari
seupok. 3 Sikei, si man ku alilis ane si ri vap logo, kam palkais ka ago ta
nas ani sa na kam palso kapo abis ia, 4 ani kam alilis si kana mumun. Na
tamam, nia vo arai ani bil mumun, ka seu ua.

Lau i sokotuk
(Lk 11:2-4)

5 Na man mi sokotuk, mi ago ta bil an val ri katakai i kapau. Arai, taun
kipo sokotuk kipo tung nei lu i kivung vo nei selen ani ri vap si kari arai
aniria. Napo antok atutuman imi. Kitala luk aongos lenginang kari seupok.
6 Sikei numai man ku buk sokotuk, ku palak ane nei lu na ku akang a
takaman, le na ku sokotuk a tamam voiang parik kupa arai ania. Au na
tamam vanang, nia vo arai ang ani keve bil mumun, ka seu ua. 7 Man mi
sokotuk, mi ago ta uli kin an ani sikei a vuk mengen amatan duk luai miang
val ri vap i ngising, using kipo sekpat ani man ki uli posong ania, nginlak
ki longong iria. 8 Asukang na mi ago ta bil an val ria, using a tamami
kapo nas a sa mipo inongos taun ia aino ani mi aikut ia. 9 Asukang na
mi sokotuk asukang ke. Tamamem e metekuku, namem uli mamaila ani
asan im. 10 Kam vainagoan kame, na kume abis kam vubuk e ke kuli rina,
asukang val kupo abis ia e metekuku. 11 Ku alis imem ta kamem pok ani
taun ke. 12 Ku lomon suai ani kamem keve lau rikek, asukang val namem-
tala kun lomon suai ani kari keve lau rikek. 13 Na ku ago ta ausingai animem
taun a atoktokngai. Ku asa-pang imem pelek a igenen rikek. 14 Using man
mi lomon suai ani kari rikek io, tamami kapa e metekuku ka kun lomon
suai ani kami lau rikek. 15 Sikei man parik mipa lomon suai ani kari rikek,
tamami kapa parik kapa kun lomon suai ani kami rikek.

Mengen i alal

16 Man mi alal, mi ago ta nau mamakus an val ri katakai i kapau. Riria
kipo vil arikek a noria ani ri vap si kari nas ta kipo alal. Napo antok
atutuman imi, kitala luk aongos lenginang kari seupok. 17 Sikei numai man
ku buk alal, ku amoi a nom ta rul i elaio na ku raus a matam 18 ani ri vap

ki ago ta nas an ta kupo alal, sikei tamam papalik voiang parik kupa arai ania, nia ka nas. Au na tamam vanang, nia vo arai ani keve bil mumun, ka seu ua.

Tauia roron e metekuku
(Lk 12:33-34)

19 Mi ago ta asinong an ani kami tauia e ke kuli rina, vei nganing a ros na manmanik kala vil arikek ia. Na vap tainau ki galang alak na kian tainau ia. 20 Sikei mi asinong kami tauia e metekuku si rina ang ros na manmanik parik kapa angkoai si vil arikek ania na ri vap tainau parik kipa galang alak na kin tainau ia. 21 Arai, man kam atogtogon kapo ago si saka ring an, pakangat im kapa ka kun ago singina.

Malangas ani pukun
(Lk 11:34-36)

22 Mata ninia na lam ani pukun. Asukang na man a matam ka ro, pukun im aongos ka malangas. 23 Sikei man a matam parik kapa ro, pukun im aongos ka vong. Au e iang vanang ku arai ta man a malangas ang singim kapo vong, vola vong luai akorong!

God ve kapkap
(Lk 16:13)

24 Parik kapa angkoai luai ani igenen ka abis ani pongua na volava. Man rilong angtaunai, ka mirik ani sikei na ka buk a mang anu, vo ka buk alava luai ani mang anu na ka misag luai ani mang anu. Parik mipa angkoai si abis ani God ve kapkap kapa.”

Taoke velai ani urui
(Lk 12:22-34)

25 Na kala antok kana keve nat i akalit, “Asukang a napo antok imi ta mi ago ta urui an ani kami to, ta mi angan a sa, na mi inum a sa, na ani pukun imi ta mi kavat ta sa. Sa, kami to parik kapa laba ani pok? Na pukun imi parik kapa laba ani vakup? 26 Mi arai ani mamain ta mani nei pangau. Parik kipa sukal na parik kipa kopkopos na parik kipa asinong pok nei lu. Sikei tamami e metekuku kapo li pok iria. Sa, nami parik mipa roron aniria? 27 Si imi kapo angkoai si to avunga lik si uli urui? 28 Au, using a sa mipo urui using a vakup ani pukun? Mi arai ani mamain ta purpur nei matang si kari polok. Parik kipa abis. Parik kipa suisui vakup. 29 Sikei napo antok imi ta Solomon si kana amaumausan asip parik katapa miminaungan asukang val mang sikei iria. 30 God kana kapo amaus a mamain ta uriuri ani ki mang miminaungan ani sikei a taun kudik palau, na ilesvauk ki suluk suai aniria. Au nei vanang? God parik kapa angkoai si kavat animi? Pua, kami lomlomon kapo kudik luai! 31 Asukang a mi ago ta urui an na mi sui ta, tara angan a sa, vo tara inum a sa, vo tara kavat ta sa. 32 Using a ri vap i ngising kipo gule na keve nem ke. Na tamami e metekuku kapo nas ta mipo inongos taun iria. 33 Sikei, ainoai ina mi lomlomon maiten using kana vainagoan na kana lau korong, na keve nem ke takami iria kapa. 34 Asukang na mi ago ta urui an ani ilesvauk, using a ilesvauk ka kun urui pok ania. Siksikei a taun kapo kun atogon mamaiten ania akorong.

7

Kiming ani tungam ka ago
(Lk 6:37-38,41-42)

1 Mi ago ta kiming an ani tungami, vei nganing kila kun kiming animi.
2 Using si saka selen an mita kiming a tungami, ki kun vil ania kapa singimi,
na ki abis singimi angkokoai palau val lau ang mita abis ia. 3 Marai sa kupo
tun a tep lik ang e matana i tungam, na numai akorong kupo tav nasai ani
vukei lava ang e matam? 4 Kapo saka ro an man ku antok a tasim ta, ‘Me,
name luk suai tapai ani tep ang e matam’ man a vukei lava ang kapo ago
e matam? 5 Numai a katakai i kapau. Aino ina, ku luk suai ani vukei lava
ang e matam akorong, le na kula angkokoai asi arai atapalas si luk suai ani
tep ang e matana i tungam. 6 Mi ago ta alis ani ri kauvek ve ri vongo ta bil
ang kapo daus vo kapo samui lava, vei nganing ki saksak meng ia vo ki tu
talang imi na ki tang arikek luai animi.

Aikut, gulegule na pirpiring
(Lk 11:9-13)

7 Mi aikut na mi atogon, mi gule na mi sabonai, mi pirpirikai na takaman
ka tavas animi. 8 Io, ninia kapo aikut, ka luk. Na ninia kapo gule, ka sabonai.
Na ninia kapo pirpirikai, takaman ka tavas ania. 9 Numai igenen, man kam
nat ka aikut ua ta pok, sa nang, kula alis ia ta iat? 10 Vo man ka aikut ua ta
ien, sa nang, kula alis ia ta kene? 11 Nami na mamain ta katakai i bil arikek,
sikei mipo uskorong a lau i alilis ta mamain ta alilis roron si kami inatus.
Au sa nang si tamami e metekuku? Ninia parik kapa nas a lau i alilis ani
bil roron singiria kipo sokotuk ia? 12 Asukang a ninia palau a lau ang mipo
buk ani ri vap ki abis ia singimi, mi kun abis ania singiria. E iang milapo
abis aro na saupai ve keve mengen ang si ri katakai i kus amalangas.

Takaman ngingimai
(Lk 13:24)

13 Mi palak si takaman ngingimai using a takaman ane si puka kapo laba
na selen ang kapo papanai na vap miang kipo palak neina. 14 Io, takaman
ane si to kapo liklik na selen ang kapo ngingimai. Na rukun lik palau kipo
sabonai ania.

Arai kinle ani iei si uai ina
(Lk 6:43-44)

15 Mi aiveven aro vei ri katakai i kus amalangas kapau. Kipo serei singimi
ta ararai i sipsip, sikei nei vingaria kipo asukang ta kauvek kalat. 16 Mi kinle
korong iria si uai iria. Sa, tarapo kopos vaen si ei rodotan? Tarapo kopos
suke si ei kakaulan? Parik. 17 Using ri ei roron kipo uli asereiai ani uai
roron. Na ri ei rikek kipo uli asereiai ani uai rikek. 18 Ei roron parik kapa
angkoai si asereiai ani uai rikek. Na ei rikek parik kapa angkoai si asereiai
ani uai roron. 19 Ri ei aongos voiang parik kipa uai ani uai roron, ki tanga
suai aniria na ki asuai aniria nei kut. 20 Asukang vang, mi kinle iria si uai
iria.

Parik natapa nas imi
(Lk 13:25-27)

21 Parik ta ri vap aongos voiang kipo songo iau ta ‘Volava, Volava,’ kian
palak nei vainagoan e metekuku. Sikei riria papalik kipo usiusing kana
vubuk a mamai e metekuku. 22 Si taun ang, vap miang ki antok iau, ‘Volava,
Volava, namemta kus amalangas si asan im na namemta lu suai ani ri ingua
si asan im, na namemta abis a keve bil i vilvil ataping miang si asan im.’
23 Sikei, na antok iria, ‘Parik natapa nas imi, mi pasal suai anig, nami na
mamain ta katakai i putuk saupai.’

Ngono kelkelai
(Lk 6:47-49)

24 Riria kipo longong kag keve mengen kana na kipo abis using ia, kipo
asukang val mangsikei a igenen nas kata abis kana lu kuli at. 25 Langit kata
usen, na molong ka but asiang, na malu kala malu arikek a lu ke, sikei parik
katapa tabut using kata akevkevai kuli at. 26 Au na riria kipo longong kag
keve mengen kana na kipo tav using ia, kipo bil val mangsikei a igenen nio
kata abis kana lu kuli kone palau. 27 Langit kata usen, na molong ka but
asiang, na malu kala malu arikek a lu ang na kala tabut aongos luai."
28 Si taun ang a Iesu kala akamusai ani keve mengen ang, petau lava
ang kilapo taping ani kana akalkalit, 29 using kapo mengen iria val igenen
atogon kitmat na parik val kari keve vap malangas ani saupai.

8

Iesu kata vil ato na igenen tapak
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

1 Au na si taun kala kiksiang le kuli mulang, petau lava kila using ia. 2 Na
mang igenen tapak kamela sovusulai singina na kala antok, "Volava, man
kupo naung, kupo angkoai si vil adaus anig." 3 Na kala sulai ani kungana
na kala teng e pukun ina na kala antok ta, "Io, napo naung. Pukun im kala
serei daus vang!" Na akorong palau na pukun tapak ang kala daus. 4 Na
Iesu kala antok ia ta, "Ku ago ta mengen amalangas an ani mangsikei ta bil
ke, sikei kuan akalit ta pukun im si katakai i sula ani ka suluk a alilis val
kana sausaupai a Moses, ani ri vap asi kari nas ta kulapo daus."

Iesu kata vil ato na asosokai si ainoinoai i petau i visvis
(Lk 7:1-10; Io 4:43-54)

5 Au na kanla palak nei rina e Kaparnaum, na mangsikei a ainoinoai i
petau ipo visvis kamela serei singina na kamela sokotuk ia 6 asukang ke,
"Volava, kag asosokai kalapo matung mat nei lu ta kui tavirimok." 7 Na kala
antok ia ta, "Naka pasal na nakan vil ato ia." 8 Na ainoinoai ang kala antok,
"Volava, napo tav ro angkoai asi songo alak anim ane nei kag lu, sikei ku
posong palau na kag asosokai ka to. 9 Using nau kana napo igenen ipo ago
neite saupai, na kag petau i visvis kipo kun ago neite kag saupai. Asukang
ta man naka asok a mang anu ta ka pasal, na kala pasal. Na man naka asok
a mang anu ta ka me, na kamela pakasang. Na man naka asok kag mang
asosokai ta ka abis a mang nem, na kala abis ia." 10 Si vuk taun ang a Iesu
kala longong kana mengen, kala taping na kala antok a petau vo using ang
ania ta, "Napo antok atutuman imi ta parik lak napa arai ani lomlomon kit
asukang ke nei liuan i ri Israel. 11 Napo antok imi ta vap miang ki serei le
si keve palpal miang i kuli rina na kime sinong si matan angan ve Abaram,
Isak na Iakov si vainagoan e metekuku. 12 Sikei riria akorong i vainagoan
ang ki asuai aniria ane komo ane nei vong miting luai na kian tangis velai
ngut ngisa." 13 Au na kala antok na vo ainoinoai ang ta, "Ku pasal na ka
asukang palau anim val kutala lomlomon." Na si vuk taun ang palau kana
asosokai kala to.

Iesu kata vil ato na vap miang
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 Na Iesu kanla palak nei lu si Petero na kanla arai ani omona i Petero
sipo matung malepen ta mulak. 15 Na kala sigil a kungana na malepen ang
kala pasal suai ania. Na kala tadut na kalapo sasagi ania. 16 Ngelik i taun

ang, kime lapo serei singina ta vap miang ingua katapo aol iria. Na kame lapo kirikai suai ani keve ingua ang ta vuk mengen lik palau. Na kapo vil ato aongos iria kitapo malepen. 17 Nang asi vil apunuk ani mengen ang si Esias katakai i kus amalangas ta, **Ninia akorong kata sunguk kara keve ngau na kata asalak kara keve malepen.**

Marai i usiusing ani Iesu
(Lk 9:57-62)

18 Iesu kala arai ani petau lava aulitai ina na kala asok asi kokos aputuk ane mang palpal. 19 Au na mangsikei a igenen malangas ani saupai kamela antok ta, "Katakai i akalit, nau naka auai ve numai si saka oring an ku pasal ia." 20 Na Iesu kala antok ia, "Ri kauvek kei kipo atogon kari mata na ri mani i nei pangau kipo atogon ting, sikei igenen i pukun kapo kovek ta ring asi aoros ani patuna." 21 Na kana mang nat i akalit kala antok ia, "Volava, ku naol suai tapai anig na nakan mo tapai ani mamai." 22 Na Iesu kala antok ia ta, "Ku using iau. Atalipai ani ri vap mat na ki mo kari keve matmat."

Kitmat i rai kala luai
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 Au na kala kokos kuli vul na kana keve nat i akalit kila kun auai ve nia. 24 E nei laman rai lava kala serei, na to kalapo lak nei kari vul, sikei nia katapo rot. 25 Na kianla pangun ia, "Volava, ku asapang ira. Tara puka kana!" 26 Na kala sui iria ta, "Marai sa na mipo leng? Nami na vap lomlomon kudik." Na kala tadut na kala atakun a malu ve to asi karilong kamus, na luai lava kala pitik. 27 Na keve nat ang kilapo sugul luai, na kilapo sui ta, "Au si saka igenen an kana na malu ve to kipo kun longong korong ania?"

Iesu kata vil ato na ngono igenen sangan ta ingua
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

28 Na kanla serei e mang palpal, si palpal ang si ri Gadareno. Na pongua na igenen sangan ta ingua kilongmela duai ia le nei gom. Kilongtapo aunai i kei alava. Asukang na katapo kovek ta igenen katapo pasal korong a ring ang. 29 Au, kilong mela songosongo ta, "Nat i God, kupo serei asi kam me ve vil sa animem! Sa, kula serei aino ani taun i atung asi me vil akui animem?" 30 Mang takaman vongo katapo susuang e ring vunga lik, 31 au na keve ingua ang kila sokotuk ia ta, "Man ku asok suai animem, ku asok imem na namem palak si takaman vongo suke." 32 Na kala antok iria ta, "Pasal!" Au kila soung na kianla aol a keve vongo ang. Au na takaman vongo aongos ang kila doso asiang taun a ring karkadapan na kianla lus mat nei laman. 33 Na vap po aiveven vongo ang kila sip, na kianla serei e nei rina na kila atatai ta keve bil aongos ke, na sa kata serei si ngono vo sangan ta ingua ang. 34 Au na nei rina aongos ang kimela soung si me arai ani Iesu. Taun kila arai ania kimela sokotuk ia asi kana pasal pelek suai ani kari palpal.

9

Iesu kata vil ato na igenen soles
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 Na Iesu kala kokos kuli vul ane si mang palpal na kanla serei si kana rina. 2 Na mang vap kimela serei singina ta mang igenen soles na kapo oros kuli kana pata. Si taun a Iesu kala arai kinle ani kari lomlomon kala antok a igenen soles ang ta, "Ku maramarak, kag nat, kam keve lau rikek, nala lomon suai ania." 3 Au na ri vap malangas ani saupai kila mengen

musik ta, “Igenen ke kalapo mengen i nau varas.” 4 Na Iesu kala nas kari
lomlomonai na kala antok, “Marai sa mipo atogon a lomlomonai rikek nei
vingami? 5 Si i ngono bil ke kapo remrem si antok ania? Nala lomon suai
ani kam lau rikek, vo si antok ta ku tapasuk na ku pasal? 6 Sikei, asi kami
nas vang ta igenen i pukun kapo atogon kitmat kuli rina si kana lomon suai
ani rikek.” Le na kala antok na igenen soles ang ta, “Tadut na ku sunguk le
kam pata na ku pasal ane rina.” 7 Na kala tadut na kala pasal ane rina. 8 Na
petau lava aongos e iang kila arai ani bil ke, na kilapo leng na kilapo alatun
a God using kapo ali kitmat asukang ke ane si igenen ke.

Songo ani Mataio
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 Au, taun a Iesu kala pasal pelek a ring ang kala arai ani mang igenen
kana asan ta Mataio kapo sinong nei lu ipo luk takis. Na kala antok ia,
“Me, using iau.” Na kala tadut na kala using ia. 10 Na kanlapo angan nei
lu, na petau duk, vap po luk takis na mamain ta katakai i bil arikek kimela
sinong kuvul ve Iesu na kana keve nat i akalit. 11 Na ri Parisaio kila arai ani
oring ang na kila sui kana keve nat i akalit ta, “Marai sa na kami katakai
i akalit kapo angan kuvul ve ri vap luk takis na ri vap bil arikek?” 12 Sikei
kala longong iria na kala antok, “Vap po to aro parik kipa inongos taun a
katakai i vilvil ato, sikei ri malepen vang kipo inongos taun ia. 13 Mi pasal
na mian nas le na supsupai i vuk mengen ke, **Napo buk arai ani ngorem,
parik ta alilis.** Using parik natapa serei asi me songo ani vap korong, sikei
ri katakai i bil arikek.”

Laulauan i alal
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

14 Keve nat i akalit si Ioanes kimela serei singina na kila sui ia ta, “Marai
sa na namem ve ri Parisaio namempo alal, na kam keve nat i akalit parik?”
15 Na Iesu kala antok iria, “Sa nang? Mipo buk atakun ani keve tungana i
votauk i pagamau ani ki ago ta urukan mamakus si taun kipo ago kuvul
ve nia? Ka atogon a taun iles lak na kila luk suai ani vo tauk i pagamau
pelek a keve tungana. Taun ang vanang ki mal lak. 16 Kapo tav angkoai si
tara suisui alak ani vuk vakup tanginang si maus kavang. Man asukang,
vuk vakup tanginang ang ka ding pok a maus ang na ka vil alava pok na
tading ang. 17 Na kapo tav angkoai kapa si tara lingai ani vaen tanginang
si pauk kavang, vei pauk ang ka tading. Sukana na vaen kala vekai asip na
pauk ang kapa kala rikek. Sikei, vaen tanginang vanang kapo ro si pauk
tanginang, ani rilong aongos kilong uli ro.”

Kavulik mat na aina malepen
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

18 Si taun ang kapo mengen lak iria, mangsikei a ainoinoai kamela palak
na kala sovusulai e matana na kala antok, “Kag kavulik katala tapikon. Sikei
kume na kuan amatung a kungam singina asi kana to pok.” 19 Au Iesu kala
tapasuk na kala pasal ve nia kuvul ve kana keve nat i akalit. 20 Na mangsikei
a aina katapo uli kui ta tongmasik asukang ta 12 na matas aongos, na kala
gingging kolotai alak ania na kanla sigil a su i kana vakup. 21 Using kapo
lomlomonai musik ta, “Man naka sigil lik palau kana vakup nala roron
pok.” 22 Sikei Iesu kala ulpokai na kala arai ania na kala antok, “Ku uruk,
kag kavulik. Kam lomlomon kala vil ato pok ua.” Nang palau na aina ang
kala to pok. 23 Au, Iesu kala palak nei lu si ainoinoai ang na kala arai ani
ri katakai i kuikui na loek lava, 24 na kala antok ta, “Mi pasal suai, using a

kavulik ke parik kapa mat, kapo rot palau." Na kila los ia. 25 Na petau ang
kila soung ane komo, na kala palak na kanla teng a kungana. Na kavulik
ang kala tadut. 26 Na akus ke kala papanai nei palpal aongos ang.

Ngono igenen mata ba kilongla arai pok

27 Au, Iesu kala pasal aliu le iang na mang ngono igenen mata ba kilongla
tadut using ia, na kilongpo songosongo alava, "Nat i David, ku ngorem
imemlong." 28 Na kanla riuk lak mete lu na ngono ba ke kilongla pataun
ia. Na Iesu kala sui irilong ta, "Milongpo lomlomon ta napo angkoai si vil
korong ani nem ke?" Na kilongla antok ia ta, "Io, Volava." 29 Na kala sigil a
matarilong na kala antok, "Io, ka asukang palau val kamilong lomlomon."
30 Na kilongla mata arai aro pok. Na Iesu kala sokotakun akit irilong ta, "Mi
aiveven akit ta ka ago ta mangsikei ka nas a nem ke!" 31 Sikei kilongla pasal
na kilong anla akuskus pulakai tatana nei palpal aongos ang.

Igenen tapo kala mengen korong

32 Au, kila pasal suai na mang vap kimela serei singina ta mang igenen
sangan ta ingua na parik kapa angkoai si mengen. 33 Na Iesu kala kirikai
suai ani ingua ang na igenen ang kalapo mengen korong. Na petau ang
kilapo taping na kila antok, "Kapo kovek lak i bil asukang ke namemta arai
ania nei liuan i ri Israel." 34 Na ri Parisaio kilapo antok ta, "Kapo luk kitmat
le si ainoinoai i ri ingua si kana lu suai aniria."

Kana ngorem a Iesu

35 Na Iesu kala pasal aongos nei liuan i keve rina lava na keve rina lik, na
kapo akalkalit nei kari keve lu i kivung na kapo akus ta akus ro i vainagoan
na kapo vil ato na ri vap pelek kari keve maiten na malepen anglok aongos.
36 Taun kalapo arai ani petau lava, kalapo ngorem iria using kitapo makatis
na kipo kovek i papakangai, asukang ta ri sipsip kovek i vo aiveven aniria.
37 Au na kala antok kana keve nat i akalit ta, "Uai i nei matang kalapo duk,
sikei kipo men lik palau a vap si kopos ania. 38 Asukang na mi sokotuk a
Volava i nei matang si kana asok ta vap sian kopos nei kana matang."

10

Iesu kata asok a 12 na nat asi an abis
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

1 Na kala songo asung kana 12 na nat i akalit na kala alis iria ta kitmat asi
kirikai ani ri malanganto rikek, na si vilvil ato ani ri vap pelek a mamain
ta mamaiten na malepen anglok aongos. 2 Kana na keve asan i 12 na
aposel ang. Ainoai ina, Simon, nang kana mang asan ta Petero, na tasina
ta Andereas, ri Iakovo ve Ioanes, ngono nat ke si Sebedaio, 3 ri Pilipo ve
Bartolomaio, ri Tomas ve Mataio vopo luk takis ang, na Iakovo si Alpaio,
na Tadaio, 4 na Simon, mangsikei i ri Kananaio, na Iudas Iskariot vopo alis
suai ania asi kana mat.

Iesu kata asok a keve nat asi kari an abis
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 Io, 12 nat ke, Iesu kata asok iria kuvul velai ani atatai ke, "Mi an ago
ta pasal an ane nei liuan i ri vap i ngising na mi ago ta an palak an nei
keve rina si ri Samareia. 6 Sikei, mi pasal taun a keve sipsip mun i ri Israel.
7 Na taun mi pasal, mi akuskus asukang ke, 'Vainagoan i metekuku kalapo
angasungai.' 8 Mi vil ato ri malepen, mi tak atadut ri mat, mi vil adaus ri
tapak, mi kirikai ani ri ingua. Parik mitapa samui, asukang na mi kun alis

palau tav luk samui. 9 Ago ta luk le an ta saka ring kapkap an nei kami keve
asisiang. 10 Tepe ani pasal ke ka ago, pongua na siot ka ago, pauk i kak ka
ago, kipa ka ago, using a igenen abis, kapo ro ka luk kana seupok i abis.
11 Saka rina lava an vo rina lik mipo serei singina, mi gule ta igenen kapo
ro na mian ago tung si taun ang mi papelek pok a rina ang singina. 12 Si
taun mipo palak si kana lu, mi poso aro ia. 13 Si man kipo ro angkoai si luk
ani kami poso amarip, kapo ro ki luk ia. Sikei si man a nei lu ang parik
kitapa ro animi, mi luk pok kami poso amarip. 14 Man a ri si ki tav ainak
animi, na kipo misag ani longong ani kami mengen, mi tipngai suai ani
kaponpon e kakimi si taun mila pasal suai ani lu ang vo rina ang. 15 Napo
antok atutuman imi ta si taun e mung ka pen roron lik ani ri Sodoma ve
Gomora, sikei ri vap i rina ang ki sikei a rikek luai an.

Mamain ta vilvil akui ki serei
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

16 Arai, napo asok imi asukang ta keve sipsip nei liuan i ri kauvek kalat.
Asukang na mi uli alpok aro luai na mi uli daus luai. 17 Mi aiveven si ri vap,
using ki teng akit imi lak taun a saupai, na ki sasaup imi nei kari keve lu i
kivung. 18 Ki tak imi taun a keve ainoinoai na keve tulava marai ig, asi kami
akuskus amalangas e mataria na e mataria i ri vap i ngising. 19 Man kila alis
suai animi e kungaria, mi ago ta urui an ta mian saka mengen vo ngenget
an, using a mengen asi kami mengen, mi luk ia si vuk taun ang. 20 Using
parik ta nami mianpa mengen, Malanganto i tamami ka mengen singimi.
21 Igenen ka alis suai ani tasina asi an raung ania. Inatus kapa ki puka si
tamaria si lau ke, na ri tamaria ve rinaria kapa, ki kun mat si kari inatus.
22 Na ri vap aongos ki mirik animi marai asan ig. Sikei man a si ka tung akit
tung si akamusai ina, ka sapang. 23 Si man ki vil akui imi si mang rina, mi
sip ane si mang rina. Napo antok atutuman imi ta parik mipa akamusai ani
keve rina aongos i Israel aino ani igenen i pukun ka serei pok.

24 Ri nat i akalit parik kipa tavirimok ani kari katakai i akalit. Na asosokai
kapa parik kapa tavirimok ani kana ainoinoai. 25 Nat i akalit ka kuvul palau
ve kana katakai i akalit na asosokai ve kana ainoinoai. Au man kitala kin
na ainoinoai i lu ta Belsebul, marai sa na kime kun angarimai animi?

Mi lolokovo ani God papalik
(Lk 12:2-7)

26 E iang mi ago ta leng an aniria, using kapo kovek i bil katapo ago
nei apupung, ki tav tavas ania. Vo bil katapo mumun, ka tav serei e
ring malangas. 27 Sa napo antok imi e ring vong, mi mengen amalangas
tatana e mete malangas. Saka mengen an kitapo angtutulibotai tatana, mi
songosongo tatana e ring malangas nei rina. 28 Mi ago ta leng an aniria kipo
raung a pukun palau na parik kipa raung korong na malanganto. Sikei mi
leng vang ani vo raung ang ani pukun ve malanganto aongos nei kut lava i
saupai. 29 Arai ani ri tuv. Kipo samui iria ta kapkap lik luai palau. Na parik
ta mangsikei iria kapo angkoai si uak ane vunep si man a tamami parik
kapa ainak. 30 Io, God katala taot pasuk a keve ung i patumi. 31 Asukang na
mi ago ta leng an. Nami mipo marmarai lava luai ani mamain ta tuv duk.

Amalangas ta Iesu e mataria i ri vap
(Lk 1:8-9)

32 Riria kipo atitipas tatag e mataria i ri vap, asukang nau kapa naka kun
atitipas tataria e matana i mamai e metekuku. 33 Sikei, ninia kapo agel suai

anig e mataria i ri vap, nau kapa na kun agel suai ania e matana i mamai e metekuku.

Marip parik, sikei samele
(Lk 12:51-53; 14:26-27)

34 Ago ta lomon an ania ta natame serei asi me asinong ani luai kuli rina,
parik. Nata serei ani nala alis samele. 35 Kag serei ka vil a **ri angtama ta**
ki tapagal angtaliungai, ri angnanan, na ri angomonan kapa. Mang
anu ka marala na mang anu. 36 Na keve vap ipo marala ani igenen, ki
serei le nei kana lu akorong. 37 Si kapo lomon alava na tamana ve rinana
anig, parik kapa roron angkoai anig. Na si kapo lomon alava kana nat vo
kavulik, parik kapa roron angkoai anig. 38 Na man a si parik kapa sunguk
kana ngakputuk na ka using iau, parik kapa roron angkoai anig. 39 Si kapo
teng akit si kana to, ka amun ia. Na si kapo amun kana to anig, ka sabonai
ania.

Seuseupok
(Mk 9:41)

40 Si kapo ainak animi kapo ainak anig. Na si kapo ainak anig, kapo ainak
ani vo asok ang anig. 41 Si kapo songo alak na katakai i kus amalangas taun
ia, using kapo katakai i kus amalangas, ka luk a seupok i kus amalangas,
nang palau. Na si kapo songo alak na igenen korong taun ia using kapo
igenen korong, ka luk a seupok i igenen korong, nang palau. 42 Au sikei,
si kapo alis ta men laman livus si mangsikei i vap mailik vopo using ke
anig, napo antok atutuman imi ta parik kapa angkoai si ngaudap ani kana
seupok.”

11

1 E mung i Iesu kala kamus ta atatai ani kana 12 na nat i akalit, kala pasal
le iang ane nei kari keve rina asi kanan vil akalit na kan akuskus.

Susui si Ioanes katakai i asing tauia
(Lk 7:18-35)

2 Au na Ioanes kala longong le nei lu i akangbat na keve avibisan si igenen
i akanangai ke, na kala asok kana keve nat i akalit 3 si an sui ania asukang
ke, “Numai tutuman vang kana na igenen vo me serei ke, vo nganing
namemla atu lomlomon ta mangsikei petekai?” 4 Na Iesu kala antok iria
ta, “Mi papok na mianla mengen amalangas a Ioanes ta sa mitala arai ania
na mitala longong ia. 5 Ri mata ba, kilapo ararai pok. Ri soles, kilapo pasal
korong. Ri tapak, kilapo rangrangis aongos, na ri talinga bot, kilapo longong
korong. Riria kitala mat, kilapo tapasuk pok. Ri vap mailik, kilapo longong
a akus ro. 6 Kapo tauia na igenen ang nang parik kapa savang marai ig.”
7 Au, kila pasal suai na Iesu kalapo atatai a petau lava ang ta Ioanes. “Mita
pasal ane ring varasai palau si kami an arai ani sa? Ani tavuang kapo lulu
angpok si malu? 8 Au, man parik, na marai sa mita pasal? Asi kami arai
ani igenen maus ta maus ro luai? Parik. Vap ang kipo maus ta maus roron
luai kipo ago nei keve lu lava si ri tulava. 9 Au, man parik, na marai sa mita
pasal? Asi kami an arai ani katakai i akus? Io, ninia vanang! Na kapo lakat
ani katakai i kus amalangas. 10 Kana vang na igenen ke kita salik tatana
asukang ke, **Arai, naka asok kag asosokai aino anim. Ninia kan itoiton**
aino kam **selen.** 11 Napo antok atutuman imi ta nei liuan i ri vap aongos i
kuli rina kapo kovek ta mang anu katala tung alakat i Ioanes, katakai i asing
tauia. Sikei lak, si kapo liklik luai nei vainagoan i metekuku, kapo lakat

ania. 12 Na le si taun i Ioanes katakai i asing tauia tung kana, vainagoan i
metekuku kalapo bil asi angrudualai marai ina, na ri vap marala kipo buk
ani ki visvis asi kari luk palau ania. 13 Io, keve katakai i kus amalangas
tung si Ioanes na keve mengen ang nei buk i saupai kitala mengen i kus
amalangas. 14 Na si man mipo usausa si ainak ania io, ninia kana vang na
Elias, nia sime serei ang. 15 Si kapo togon talinga, kapo ro ani ka longong.
16 Naka altongai ani matan polpolokan i taun ke ta sa? Io, kipo asukang
ta inatus lik nei ring ipo asesel na kipo sinong i songosongo ane si keve
tungaria ta, 17 'Namemtala kuikui animi na parik milapa mika. Namemtala
tangam akurkurai animi na parik milapa radaupa.' 18 Arai, Ioanes kata
serei na parik kapa angan na inum, na kila antok ta kapo sangan ta ingua.
19 Au na kana na igenen i pukun kamela serei na kalapo angan na inum, na
kila antok, 'Arai ta igenen ramit suke. Arai ta igenen buk inum alava suke.
Arai ta igenen suke kapo angtunganan ve ri katakai i luk takis na ri katakai
i bil arikek!' Nang a laulauan kapo akalit ta masam kapo tutuman."

Magilai kuli tav lomlomon pokai
(Lk 10:13-15)

20 Au le na kalapo mengen amaiten ani keve rina ang kata abis a keve
vilvil ataping miang singiria using parik kitapa lomon pokai. 21 "Ka rikek
animi, ri Korasin! Ka rikek animi, ri Betsaida! Using man nganing ri Turo
ve ri Sidon kita arai ani keve abis i vilvil ataping ang mitala arai ania, kila
lomon pokai lenginang na ki alakai ani maus i mamakus na ki mo nei vuta.
22 Sikei napo antok imi ta si taun i sausaupai ka pen roron lik ani ri Turo ve
ri Sidon, sikei nami mi sikei a rikek luai an. 23 Au na nami ri Kaparnaum,
mipo buk vil alakat luai animi, ingko? Parik vang! Ki so asiang luai tatami
ane si rina i mat. Man nganing a ri Sodoma kita arai ani keve abis i vilvil
ataping ang mitala arai ania, oro kana kipo ago lak si taun ke. 24 Arai, si
taun i sausaupai ka pen roron lik ani ri Sodoma, sikei nami mi sikei a rikek
luai an."

Mi pasal ane singig na mime ausai
(Lk 10:21-22)

25 Na si vuk taun ang Iesu kala antok, "Mamai numai a Volava i metekuku
na kuli rina. Napo alatun ua using kutala amunai ani keve nem ke pelek ri
katakai i masam na ri vap malangas, na kula amalangasai ania si mamain
ta nat lik. 26 Tutuman mamai, using numai akorong kupo buk ia ani ka
asukang. 27 Mamai katala alis a keve bil aongos singig. Na kapo kovek ta
sikei kapo uskorong kana nat, sikei tamana papalik. Na kapo kovek ta sikei
kapo uskorong a tamana, sikei kana nat papalik kuvul ve ria kana nat kapo
buk asi kana amalangasai aniria tatana. 28 Mi me ane singig, nami mipo
mamal na mipo asalak alava. Mime, na mime luk a aus singig. 29 Mi sunguk
kag kamung na mi luk akalit singig, using nau napo igenen ananap na parik
napa vil alava iau. Mi sunguk ia na malanganto imi ka sabonai ani ausai.
30 Using kag kamung kapo kalakala, na kag asasalakan parik kapa maiten."

12

Rok kon si taun i atailai
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 Si taun ang Iesu katapo pasal aliu nei matang kon si taun i atailai. Na
kana keve nat i akalit kila buk angan na kilapo rok a mang matan kon na
kilapo angan ia. 2 Na ri Parisaio kila arai ani oring ke na kila antok ia, "Arai

ta kam keve nat i akalit sukana kilapo abis a lau kapo tav angkoai si abis
ania si taun i atailai.” 3 Na kala atai iria, “Au si parik lak kana mitapa tataot
a akuskus i David na sa kata abis ia si taun katapo buk angan, ninia ve keve
tungana? 4 Kata palak nei lu si God na kala angan a pok i asinong akipai
ang voiang kapo tav angkoai ania si angan singina, na ani keve tungana
kapa parik, sikei ri katakai i sula papalik. 5 Pua, parik mitapa tataot nei
buk i saupai ta ri katakai i sula i nei rina i atailai? Using kipo uli putuk ani
sausaupai i taun i atailai sikei lak parik kipa rikek singina. 6 Napo antok
imi ta kapo atogon a mangsikei kana kapo tavirimok ani rina i atailai. 7 Si
man mitala nas aro na supsupai i mengen ke, **Napo buk a ngorem, parik
ta alilis,** parik nganing milapa angkoai si poso arikek ani vap po ro ke.
8 Using a igenen i pukun kapo Volava i taun i atailai.”

Igenen kunga mat
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 Au, kala papelek a ring ang na kanla palak nei kari lu i kivung, 10 na
mangsikei a igenen kunga mat kapo ago. Na kilapo sui ia, “Au si kapo
angkoai si vilvil ato si taun i atailai?” Using kitapo buk aoles ania. 11 Na
kala antok iria, “Si man a mang sikei imi kapo atogon kana sipsip na sipsip
ke kala uak nei mata si taun i atailai sa, kula arai palau ania? Parik kunlapa
tak alak suai ania? 12 Sa kapo laba si to si igenen na si sipsip? Sukana kapo
malangas ta kapo angkoai aro si pakangai si taun i atailai.” 13 Le na kala
antok a igenen ang ta, “Ku koros a kungam.” Na igenen ang kala koros ia
na kala pukunan aro pok val kana mang palpal kunga. 14 Sikei ri Parisaio
kila soung na kian lapo gulegule selen ta ki saka raung an ania.

Iesu ke God ta asosokai

15 Au, Iesu kapo malangas kari lomlomonai na kala papelek a rina ang.
Na vap miang kipo using ia na kapo vil ato kari keve malepen aongos. 16 Na
kapo atakun iria si ago ta mengen amalangas an tatana, 17 asi vil apunuk
ani sa na katakai i kus amalangas Esias katala posong ia, 18 Arai, kana na
kag asosokai natala songo ia. Napo buk ia na napo uruk ania. Naka alis ia
ta Malanganto ig na ka mengen ta sausaupai korong si mamain ta palpal
vap i ngising. 19 Parik kapa anggegelai vo songosongo. Parik kipa angkoai
si longong ani kalingana nei keve selen i rina. 20 Parik kapa angkoai si ka
putuk a bil kapo pepe. Na parik kapa angkoai si ka vil amat a kalupa vo
buk mat. Tung si kana sausaupai korong na ka aging suai ani mamain ta
kitmat. 21 Mamain ta palpal vap i ngising ki atung kari lomlomon si asan
ina.

Iesu ve Belsebul
(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23; 12:10)

22 Au, kimela serei singina ta mang igenen ingua katapo aol ia na kapo
mataba na kapo tapo. Na kala vil ato na igenen ke asi kana arai na ka
mengen korong. 23 Na ri vap aongos kilapo taping na kila antok, “Au, si
kana? Nia na nat i David ingko?” 24 Sikei ri Parisaio kila longong na kila
antok ta, “Igenen ke kapo abis ta kitmat le si Belsebul nang a tulava si ri
ingua asi lu suai ani ri ingua.” 25 Na kala nas kari lomlomonai na kala antok
iria, “Man a vap i nei vainagoan ki angvis pok, kanla tagoeng a matan vap
ang. Vo man a saka rina an vo saka angtama an kila angvis pok, nginlak
parik kipa angkoai si tung akit. 26 Man a Satan kapo uli lu suai pok ani Satan,
nang kapo vil atagalang pok ia. Au na kana vainagoan ka saka tung akit
an? 27 Man napo kirikai suai ani ri ingua ta kitmat i Belsebul, nei vanang?

Kami keve nat kipo kun kirikai suai aniria ta kitmat i si? Arai, kami keve
nat ki akalit pok imi ta kami kapau. 28 Sikei, using kana napo kirikai suai
ani ri ingua ta kitmat i Malanganto i God, nang ninia vanang kapo akalit
amalangas ta kana vainagoan a God kalapo serei singimi. 29 Kapo saka
angkoai an si mangsikei ka palak nei lu si igenen dual na kan ainau kana
keve bil, man parik kapa got tapai ani igenen dual ang? Le lak na kapo
angkoai si ainau ani keve bil i nei kana lu. 30 Ninia parik kapa tung ve nau,
nang palau kapo tu talang iau. Na ninia parik kapa sosongo aiton ve nau,
nang palau kapo musa suai. 31 Au, e iang vanang napo antok imi ta keve
rikek na keve mengen i nau varas si ri vap, kapo angkoai si lomon suai
ania. Sikei si nau varas ani Malanganto, parik luai kapa angkoai si lomon
suai ania. 32 Si kapo mengen arikek ani igenen i pukun kapo angkoai si
lomon suai ani kana rikek, sikei nia kapo mengen arikek ani Malanganto
Gogoai, parik luai kapa atogon lomon suai ani kana rikek. Kana na iles si
taun ang e mung.

Arai kinle ani iei si uai ina
(Lk 6:43-45)

33 Ku sukal a ei roron na ka uaiai ani uai roron, vo ku sukal a ei rikek na ka
uaiai ani uai rikek. Using a ei kipo kinle ia si uai ina. 34 Nami na keve natnat
i kene. Mi saka mengen aro an man kami lau kapo rikek? Using a ngurumi
kapo asoung asereiai ani bil ang na vingami kapo duk tatana. 35 Igenen ro
ka asoung asereiai ani roron le si tauia i kana keve roron, na igenen rikek
ka asoung asereiai ani rikek le si tauia i kana keve bil rikek. 36 Napo antok
imi ta si taun i sausaupai siksikei a igenen kan mengen amalangas aongos
ta kana keve mengen rikek i la mengen. 37 Using si kam keve mengen nia
vanang kan akala ua, vo kan sausaupai anim.”

Kita buk a akanangai
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

38 Au, na mang keve Parisaio ve ri vap malangas ani saupai kila antok ia,
“Katakai i akalit, namempo buk arai anim si vil ani mang akanangai i vilvil
ataping.” 39 Na kala antok iria, “Vap rikek i taun ke, ki uli putuk ani kari
angosongon ve God. Kana kipo buk arai ani akanangai, sikei napo tav ainak
si alis ta mangsikei. Akanangai palau i Ionas, katakai i kus amalangas, kapo
ro ki arai ania. 40 Using **Ionas kata ago nei vingana i ielava ani potol a
mangias na potol a vong.** Au na igenen i pukun kapa ka kun ago ani
potol a mangias na potol a vong e nei vunep. 41 Ri vap i Nineve ki tapasuk
ve matan polpolokan ke si taun i sausaupai iles, na kari lomon pokai si
kana apasa na Ionas ka akalit amalangas pok na matan polpolokan i taun
ke ta kari vinga kit. Sikei mi arai, igenen ke kana e matami kapo lavlabat
ani Ionas. 42 Na ainan tulava i ring vunga ang ka kun tapasuk ve matan
polpolokan i taun ke si taun i sausaupai iles. Na lau roron ang kata abis
ia si taun i Solomon, ka akalit iria ta kari lau rikek. Using ninia kata pasal
le ring vunga luai asi kana me kolongong ani masam si Solomon. Sikei mi
arai, igenen ke kana e matami kapo lavlabat ani Solomon.

Ingua kame serei pok
(Lk 11:24-26)

43 Taun a ingua ka soung pelek a igenen, ka paliu si keve ring kapo kovek
i laman na kanpo gule ring asi kanan ausai. Na man parik kapa sabonai
korong 44 kala antok, ‘Kapo ro naka papok ane si kag lu nata pasal pelek ia.’
Si vuk taun ang kamela serei, kala sabonai ta kapo vauvau na kitala gala
ia na keve bil kipo sinong aro. 45 Au, kala pasal na kanla songo le na mang

limalengua na ingua voiang kipo rikek alava luai ania, na kimela riuklak na kila ago e iang. Na akamusai i tungtungan si igenen ke kala rikek luai ani aino. Ka asukang palau kapa si polpolokan rikek i taun ke.”

Rinana ve keve tasina i Iesu
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

46 Si taun ang katapo mengen lak a petau ang, rinana na keve tasina kime lapo tung e komo na kipo buk mengen ania. 47 Na mangsikei kala antok ia, “Arai ta rinam ve keve tasim kipo angtung e komo na kipo buk mengen anim.” 48 Na kala ngenget a vo mengen amalangas ang ta, “Si akorong kapo rina, na ri si akorong kipo keve tasig?” 49 Na kala so akalitai ane si kana keve nat i akalit na kala antok, “Kana vang a rina na keve tasig. 50 Using man a si kapo usiusing kana vubuk a mamai e metekuku, nia vanang kapo tasig, kapo taug na kapo rina.”

13

Kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

1 Si taun ang palau Iesu kala soung le nei lu na kan lapo sinong ngere lo. 2 Na petau tavirimok kimela kirkirimai aulitai ania, asukang na kala kokos kuli vul na kan lapo sinong. Ri vap aongos kipo angtung lava e ngerelo. 3 Na kalapo mengen iria ta keve bil miang si kankanuai i mengen asukang ke, “Mangsikei a katakai i sukal kata sapungai ani kana keve katui i pok e matan. 4 Na mang matan katui kanpo uak e selen na ri mani kimela angan ia. 5 Na mang matan katui kianlapo uak si ring iatan, kapo tav angkoai roe, na using parik kapa atogon roe lava kala polok sumasuma, 6 na sinang kala ngan amak ia using kapo kovek i mis. 7 Na mang matan katui kipo uak nei ring kakaulan na kanla polok alak ve nia na kala palun runguk ia. 8 Na mang matan katui kipo uak nei roe roron, na kipo polok alak na kipo uai, mang matan kipo uai ta 30, na mang matan ta 60, na mang matan ta 100 alak ani keve katui i sukal ang. 9 Man a si kapo atogon talinga, kapo ro ka longong!”

Lomlomonai i Iesu si akuskus si kankanuai i mengen
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 Au, kana keve nat i akalit kimela serei singina na kila sui ia ta, “Marai sa na kupo mengen iria si kankanuai i mengen?” 11 Na kala polpol iria asukang ke, “Malangas i keve bil mumun i vainagoan i metekuku, kakami asi atogon. Sikei riria, parik. 12 Using man a si kapo atogon, ki ngaupap ia, na man a si kapo atogon men lik, io, men lik ang kapo atogon ia, ki luk suai vang ania. 13 Nang tukulai ina napo mengen iria si kankanuai i mengen. Using kantanem kipo gulegule, sikei ki tav sabonai, na ki kokolongong sikei ki tav nas na parik kipa malangas. 14 Singiria kalapo punuk na mengen i kus amalangas ang ta Esias, **Mi uli longong sikei lak mi tav malangas. Mi uli arai sikei lak mi tav tun kinle.** 15 Io, pakangat i vap ke kalapo tabat. Parik kilapa angkoai si longong ta talingaria. Kilapo apilum akit na mataria vei nganing kila arai korong na ki longong ta talingaria na ki malangas ta pakangat iria na kila sasakol na naka vil ato iria. 16 Sikei, roron si matami using kapo arai korong na talingami using kapo longong. 17 Napo antok atutuman imi vang kana ta mamain ta katakai i kus amalangas ve keve vap korong kitapo buk alava asi kari arai ani keve bil ke kana milapo arai

ania na parik kita lapa arai ania. Na kitapo buk alava asi kari longong ani keve mengen ke kana milapo longong ia, na parik kita lapa longong ia.

Supsupai i kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 Au mi longong vang na supsupai i kankanuai i mengen ang. 19 Man a mangsikei kapo longong a akus i vainagoan na parik kapa malangas ia, igenen rikek kapo serei na kapo ngai suai ani nem i sukal ang e vingana. Ninia vanang na katui i sukal ang nei selen. 20 Au na katui i la uak si ring iatan, nang ninia kata luk a mengen na sumasuma kala uruk singina. 21 Sikei using kapo kovek i mis, kana to i lomlomon kapo kudik palau. Si man a maiten vo vilvil akui kala serei singina marai mengen ro ang, kala uak sumasuma palau. 22 Na katui i la uak si ring kakaulan, nang ninia katala longong a mengen, sikei keve mamaiten i kuli rina ke na lomlomonai using ani tauia kala vil bat na mengen ro ang na kalapo kovek i uai. 23 Au na katui i la uak nei roe roron ang, nang ninia kapo longong a mengen na kalapo malangas ia. Na kalapo aunai uai alaba asukang ta 100 na 60 na 30 alakat ani sa i sukal ang.”

Kankanuai i mengen ani uriuri nei liuan i matang ro i kon

24 Au na kala mengen iria ta mang kankanuai i mengen. “Vainagoan i metekuku kapo asukang val igenen kata sukal kana keve katui roron nei kana matang. 25 Sikei, si taun ri vap aongos kilapo rodot, kana igenen ipo marala ania kala serei na kamela sukal le na keve uriuri rikek nei liuan i kana keve kon na kala pasal. 26 Taun a keve kon ang kila kovkov na kila bokol alak, keve uriuri ang kila kun bokol. 27 Au, keve asosokai si vo tauk i matang ang kimela serei na kila sui ia, ‘Volava, parik kutapa sukal katui ro papa nei matang suke? Marai sa na kalapo atogon uriuri nei matang ang?’ 28 Na kala antok iria ta, ‘Mangsikei a igenen atogon marala singig kata abis na abis ang!’ Au na kila sui ia ta, ‘Au sa kupo buk ani namem an auk iria?’ 29 Na kala antok ta, ‘Parik, ka ago tapai. Vei nganing si man mianla auk iria, mianla purut kuvul nganing iria ve keve kon ang. 30 Lomon suai aniria kuvul ve keve kon ang na ki polok alak kuvul tung si taun sian dok. Na si taun ang naka antok a vap sian dok ang ta, mi auk suai aino tapai ani uriuri ang na mi pis kuvul iria asian ani. Au le vang na mi rok aiton na keve kon ang ane nei kag lu ipo asinong pok.’ ”

Kankanuai i mengen ani katui lik i ei na yeast
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-21)

31 Au, kala mengen iria ta mang kankanuai i mengen. “Vainagoan i metekuku kapo asukang ta katui i sinapeo mangsikei a igenen katan sukal ia. 32 Kantanem kapo katui lik luai i keve katui aongos, sikei man kala polok kala serei alava ani keve suksukalan aongos i nei matang na kala bil val ei akorong. Na ri mani i nei pangau kimela serei na kime lapo ting kuli keve ngakan ina.”

33 Au, kala mengen iria ta mang kankanuai i mengen. “Vainagoan i metekuku kapo asukang ta yeast nang a aina kata luk ia na kala angvilai ania ve potol a pakut lava i palaua, na kala bakang tung si palaua aongos ang kala yeast an.”

Selen i alis ani kankanuai i mengen
(Mk 4:33-34)

34 Iesu kata mengen dong a petau lava aongos ang si kankanuai i mengen. Parik katapa mengen iria si mang selen. 35 Asi vil apunuk ani mengen ang

si katakai i kus amalangas ta, **Naka mengen si kankanuai i mengen na nakan atangis a keve bil katapo mumun le si taun i asisinong.**

Supsupai i kankanuai i mengen ani uriuri rikek

36 Au, kala papelek a petau ang na kanla palak nei lu. Na kana keve nat
i akalit kimela serei singina na kila antok ia ta, “Ku mengen amalangas
imem ta supsupai i mengen i uriuri nei matang.” 37 Au, kala polpol iria
asukang ke, “Vo sukal ang ani katui roron ang, nia na igenen i pukun.
38 Matang ang, nia na kuli rina ke. Na keve katui roron ang, riria na vap i
nei vainagoan. Na keve uriuri ang, riria na vap ang si igenen rikek. 39 Au
na igenen marala ang, voiang kata sukal iria, ninia na vo petau. Taun i
dok, nia na akamusai i taun. Na keve vap sian dok, riria na mamain ta
angelo. 40 Na keve uriuri ang kian auk iria na kian ni, io ka asukang palau
si akamusai i taun. 41 Igenen i pukun ka asok kana keve angelo nei liuan
i kana matan vap si kana vainagoan na kian auk suai aongos ani saka bil
an kapo asereiai ani lau rikek na aniria kipo putuk saupai. 42 Kian asuai
aniria nei kut karkarian luai na e iang kian aloi alaba velai ani ngut ngisa.
43 Si taun ang a vap korong kian mang val makarap nei vainagoan ang si
tamaria. Si kapo atogon talinga kapo ro ani ka longong.

Potol a kankanuai i mengen

44 Vainagoan i metekuku kapo asukang val igenen kata sabonai ani bil
atogon samui lava nei mangsikei a matang na kala amunai aro pok ania.
Le na using kapo uruk alaba luai kanla atos suai ta kana togtogon aongos
na kamela samui na matang ang.

45 Vainagoan i metekuku kapo asukang kapa val mang igenen atos kata
pasal si an gule iat samui lava. 46 Taun kanla sabonai ani mang vuk iat kapo
samui laba luai na kapo aunai roron, kala pasal pok na kanla atos suai ta
kana togtogon aongos le na kanla samui na iat ang.

47 Vainagoan i metekuku kapo asukang kapa val mang vap kita asiangai
ani uvene laba ane nei laman na ri ien anglok kianla tuang singina. 48 Taun
kala duk kila tak alak ia ane ngerelo. Au kianla sinong i lukluk dong ani
tepe ta ri ien ro na kipo asuai akipai ani ri ien rikek. 49 Ka asukang palau si
akamusai i taun. Ri angelo ki serei na kime pagal na vap rikek le nei liuan i
vap korong. 50 Na ki asuai aniria ane nei kut karkarian lava na e iang kian
aloi alaba velai ni ngut ngisa.

Mamain ta togtogon tanginang na kavang

51 Au, milapo malangas aongos na keve bil ke?” Na kila antok ia ta, “Io.”
52 Na kala antok iria, “Asukang na keve vap malangas ani saupai man kilapo
palak nei kuvkuvulan i vainagoan i metekuku, kipo asukang ta votauk i lu
kapo akalit amalangas ta mamain ta togtogon miminaungan tanginang na
kavang i nei kana ring ipo asinong.”

Ri Nasaret kita kirikai ani Iesu
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 Au, Iesu kala kamus si keve kankanuai i mengen suke na kala pasal
aliu le iang. 54 Na kamela serei si kana rina akorong na kalapo tutapong
vil akalkalit nei kari lu i kivung. Na kilapo aunai taping na kila sui, “Au,
ike lik kana kata luk na masam ve kitmat i vilvil ataping ke le voi akorong?
55 Parik kana na nat ke si katakai i abis lu ke? Parik kana ta rinana ta ri
Maria? Na keve tasina ta ri Iakovo, Iosep, Simon na Iudas? 56 Na parik ta
keve tauna kana kipo ago ve tara? Nei vanang? Ike lik kata luk na keve bil

ke le voi?” 57 Na kilapo savang singina. Sikei kala antok iria ta, “Katakai i
kus amalangas, vei kavpo atogon asan si mang keve rina, sikei si kana rina
akorong, na mete kana lu, parik.” 58 Na parik katapa abis vilvil ataping duk
e iang using kitapo tav lomlomon.

14

Lam rongok ani Ioanes katakai i asing tauia
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 Si taun ang a tulava Erodes kala longong ta Iesu kalapo atogon asan
lava. 2 Na kala antok kana keve asosokai ta, “Ninia palau nang a Ioanes
katakai i asing tauia ke nang katala to pok. Tukulai ina na kapo atogon a
kitmat asukang asi vil ani keve nem ke.” 3 Using Erodes katala asok asi teng
akit ani Ioanes na ki got ia na kianla alakai ania nei lu i akangbat. Tukulai
ina si Erodias, kisngana i tasina Pilipo. 4 Using Ioanes katapo uli mengen
ania ta, “Parik kapa korong ta ku osongon ia.” 5 Asukang na katapo uli buk
raung suai ania, sikei parik katapa vil korong ia using katapo leng ani ri
vap, using kitapo mengen ta kapo mangsikei a katakai i kus amalangas.
6 Au, mangsikei a taun Erodes kala vil matan angan asi nanauai ani taun
i kari ingus ania. Na si taun i matan angan ang kana kavulik a Erodias
kalapo mikamika. Na Erodes kalapo mangal alava luai ani kavulik ke sipo
mikamika ang 7 na kala antok ia ta ka alis ia ta saka nem an kapo buk ia.
Na kapo aunai atuvala ta kapo tutuman kana mengen. 8 Au, rinana kala
antok sumasuma ia, na kamela kin ta, “Ku alis iau kana ta vangang ina i
Ioanes, katakai i asing tauia nei gapai.” 9 Na tulava kala mamakus. Sikei
using katala atuvala tatana, na keve vap lava kipo sinong, asukang na kala
ali mengen ani ki abis ia. 10 Au kianla lam rongok a ngona i Ioanes nei lu i
akangbat. 11 Na kila asiang a vangang ina nei gapai na kimela alis a kavulik
ang tatana na kanla alis ia si rinana. 12 Na e mung kana keve nat i akalit
kimela sunguk suai ani pukun ina na kianla kepai ania, le na kianla mengen
amalangas a Iesu.

Iesu kata amasung a petau tavirimok
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Io 6:1-14)

13 Taun a Iesu kala longong na sa katala serei, kala kokos papalik kuli vul
ane si mang vuk rina vauvau. Na ri vap kila longong asukang ke na kila
using ia e selen palau, le nei keve rina. 14 Na kanlapo ung sabonai ani vap
duk, na kalapo ngorem iria, na kala vil ato kari keve vap malepen. 15 Na
kalapo ngelik na keve nat i akalit kimela serei singina na kila antok ia ta,
“Ring ke kapo vauvau na kalapo vong. Ku asok suai ani petau ke ane nei
keve rina na kian samui pok aniria.” 16 Na Iesu kala antok iria, “Parik kapa
maiten ani ki pasal suai. Nami akorong mi li pok iria.” 17 Na kila antok ia
ta, “Namempo atogon palau kana na palpalima na saui na pongua na ien.”
18 Na kala antok ta, “Luk iria ane ke ane singig.” 19 Na kala luk a palpalima
na saui ang na pongua na ien na kala tarak ane metekuku, na kala posong
aro ia, le na kala tevetevek a saui ang dong a keve nat ang, na keve nat
ang kila lilis aliu ani petau ang tatana. 20 Na riria aongos kila angan na kila
masung aro. Na kila lukluk akuvul a keve inongos i pok na kila asiang aduk
a 12 na tepe lava tatana. 21 Na vap tauan ang kita angan, tataot iria katapo
5,000 aongos, sikei parik kapa taot na ri aina ve ri nat lik.

Pasal kuli laman
(Mk 6:45-52; Io 6:15-21)

22 Au na kala asok kana keve nat i akalit ta ki kokos aputuk aino, na nia asi
kana asok suai tapai ani petau ang. 23 E mung palau i kana la asok suai ani
petau ang kala palak papalik ane si mang mulang si kanan sokotuk. Kalapo
tenei vong na ninia papalik kalapo ago. 24 Sikei a vul ang lenginang kata
lapo voko avunga ni ring kolo na kapo suang to using a vuk malu kapo tu
talang ia. 25 Si tapading i tangat i tenei vong ang kala pataun iria na kapo
pasal aliu kuli laman. 26 Si taun kila arai ania sipo pasal kuli laman na kila
antok ta, “Ingua kana!” Na kilapo kup velai ni leng. 27 Sikei akorong palau
Iesu kala antok iria, “Akos. Nau palau kana. Mi ago ta leng an.” Au, Petero
kala antok ia, 28 “Si man numai palau a Volava, asok iau ani naka pasal
taun ua kuli laman.” 29 Na kala antok ia, “Me ane ke.” Na Petero kala siang
suai le kuli vul na kalapo pasal aliu kuli laman taun a Iesu. 30 Sikei taun
kalapo arai ani vuk malu kalapo leng na kalapo tutapongai lum asiang. Na
kalapo songosongo, “Volava, teng ato iau!” 31 Nang palau Iesu kala sulai ani
kungana taun ia na kanla sel ia na kala antok ia, “Numai kupo atogon a
lomlomon kudik. Marai sa kupo ilung?” 32 Au, kilongla kos lak kuli vul na
malu ang kala kamus. 33 Na vap vopo gon kuli vul ang kilapo soturungai
singina na kipo mengen ta, “Tutuman luai, numai a nat i God.”

Iesu kata vil ato ri vap malepen e Genesaret
(Mk 6:53-56)

34 Au, kila paputuk luai ane mang palpal na kianla ung alak e Genesaret.
35 Au na ri vap i ring ang kila kinle ia na kila alis mengen pulakai ane si
keve vuk oring e komo i rina ang. Na ri vap kime lapo serei ta kari keve
mamain ta malepen aongos. 36 Na kila sokotuk ia asi kana ainak ani ki sigil
na ngising palau i kana maus. Au na taun ang kian lapo sigil ia, ria aongos
kilapo to.

15

Akalkalit si ri vap lava aino
(Mk 7:1-23)

1 Na mang keve Parisaio ve vap malangas ani saupai kimela serei si Iesu
le Ierusalem na kimela sui ia ta, 2 “Marai sa na kam keve nat i akalit kipo
putuk a sausaupai si ri vap lava? Parik kipa galui aro le na kungaria le ani
ki angan.” 3 Na Iesu kala antok iria ta, “Na marai sa mipo putuk kana asok
tapai a God using mipo buk usiusing aro ani kami keve sausaupai? 4 Arai,
God kata antok ta, **Ku mamaila ani tamam ve rinam** na **si kapo mengen
arikek ani tamana ve rinana, nia asi mat.** 5 Sikei nami mipo antok ta
man a si kapo antok a tamana ve rinana ta kana keve bil asi pakangai
aniria katala alis ia ane si God, 6 parik kapa anguan mamaiten ania asi
kana mamaila ani tamana ve rinana. Sukana, asi kami teng akit si kami
keve sausaupai, milapo lomon apalau na mengen si God. 7 Nami na vap
kapau. Esias kata atutuman tatami si taun ang kata mengen ta, 8 **Vap ke
kipo mamaila anig ta ngururia palau, sikei nei pakangat iria kipo ago
avunga luai anig.** 9 Kipo soturungai kapau palau singig. Na kipo mengen
alava ta kari keve lomlomonai palau asukang val kapo akalkalit tutuman.”

10 Na Iesu kala songo na petau ang na kala antok iria ta, “Mi longong na
mi longong kinle na supsupai i mengen ke. 11 Sa kapo palak si nguruna i
igenen parik kapa vil avisuk ia. Sikei a sa kapo soung e nguruna, nambang
kapo akalit ta kana visuk.” 12 Au na kana keve nat kimela serei singina na
kila sui ia ta, “Au si kutapo malangas kana na ri Parisaio sipo vinga rikek

si taun ang kitapo longong na mengen ke?” 13 Na kala polpol iria asukang
ke, “Keve ei ang voiang a mamai e metekuku parik katapa sukal iria, ka
auk suai aniria kuvul ve mis iria. 14 Ago aniria. Kipo mata ba na kipo tu
ainoai ani mang vap. Man a igenen mata ba kapo ainoai ani mang ba, rilong
aongos kilong anla siang nei lulung.” 15 Na Petero kala antok, “Ku palas na
kankanuai i mengen ke singimem.” 16 Na kala sui iria, “Au si parik lak kana
mipa nas? 17 Parik mipa arai ta sa kapo palak e ngur, ka ane nei vinga le na
kanlapo soung suai pok? 18 Sikei keve bil kipo soung le nei ngur kipo pasal
le nei vinga nambang kipo akalit amalangas ta igenen kapo visuk. 19 Using
le nei vinga, keve lomlomonai rikek ki serei. Daung, putuk osongon, panik,
tainau, mengen kapau mete saupai, mengen arikek ani mang anu. 20 Kana
vang a keve bil ke kipo vil avisuk a igenen. Sikei si angan ta kunga i tav
galui aro aino, parik kapa vil avisuk a igenen.”

Lomlomon si aina le Kanan (Mk 7:24-30)

21 Na Iesu kala papelek suai ani rina ang na kala pasal ane palpal i Turo
na Sidon. 22 Na mangsikei a aina le iang, katapo aina i Kanan, kamela serei
singina na kame lapo tangis ia, “Ku ngorem iau Volava, numai a nat i David.
Kag kavulik kapo sangan ta ingua na kapo meng alava luai ania.” 23 Sikei
Iesu parik kapa ngenget ia ta mang sikei a vuk mengen. Asukang na kana
keve nat i akalit kimela serei singina na kila antok ia ta, “Ku asok suai ania
using kapo uli buk tang using lak anira.” 24 Na kala polpol asukang ke, “Kita
asok iau taun a keve sipsip lapo mun ang i Israel papalik.” 25 Na aina ke
kamela serei na kamela soturungai e matana i Iesu na kala antok, “Volava,
ku pakangai anig!” 26 Na Iesu kala antok ia, “Parik kapa ro asi luk ani pok
si ri nat lik na apus ani kauvek tatana.” 27 Na kala antok, “Kapo ro volava,
sikei apok ri kauvek kipo nas ani angan ani nunulik i pok nang kapo uak
le si pata i po angan si vo taukuna.” 28 Na Iesu kala antok ia, “Iuang, kupo
atogon a lomlomon tavirimok luai. Kam vubuk lenginang kala punuk.” Na
si vuk taun ang palau kana kavulik kala ro pok.

Iesu kata vil ato na vap miang

29 Au, Iesu kala papelek na rina ang na kanlapo pasal aliu ngerelo i laman
tatapulitai ang e Galilaia. Na kala palak taun a mang mulang na kanlapo
sinong. 30 Au na petau tavirimok kimela serei singina ta kari keve malepen,
ri soles, na ri vap pukun dokot, ri mata ba, na ri tapo na mang matan
malepen miang kapa. Kimela serei aongos tataria singina na kamela vil
ato iria. 31 Na ri vap kilapo taping ani ri tapo kilapo mengen na ri vap po
pukun dokot ang kilapo ro pok na ri soles kilapo pasal korong na ri mata
ba kilapo kun arai korong. Au na kilapo alatun a God si ri Israel.

Iesu kata amasung a petau tavirimok (Mk 8:1-10)

32 Na Iesu kala songo kana keve nat i akalit ane singina na kala antok
iria, “Napo ngorem a petau ke, using lenginang kitala ago na potol a taun
ve nau na kalapo kovek i pok. Napo misag ani asok suai aniria si taun kipo
buk angan vei nganing kianla ngau alava e selen.” 33 Na kana keve nat kila
antok ta, “Tara saka gule pok angkoai an asi kara alis ani petau lava asukang
ke? Using a ring ke kapo ago avunga i mangsikei a rina.” 34 Na Iesu kala sui
iria, “Poisan a saui nang mipo atogon ia?” Na kila antok ta, “Limalengua
na saui na rukun ien lik.” 35 Au na kala asok a petau ang asi kari sinong
aongos e vunep. 36 Na kala luk a limalengua na saui kuvul ve rukun ien

ang na kala posong ro, na kala tevek ia na kalapo alis ia si kana keve nat i akalit na kipo lis ia si ri vap. 37 Riria aongos kita angan na kila masung. Au na kila lukluk akuvul na keve inongos i pok ang na kala serei asukang ta limalengua na tepe duk. 38 Tataot i ri tauan papalik kita angan kata serei asukang ta 4,000 aongos. Sikei parik kapa taot na ri aina ve ri natlik. 39 Au e mung i kana la asok tapai ani petau ang kala kokos kuli vul na kala pasal ane palpal Magadan.

16

Ri vap kipo buk a akanangai
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

1 Na ri Parisaio ve ri Sadukaio kimela serei si Iesu asi kari atokngai ania na kila antok ia asi kana akalit aniria ta mangsikei a akanangai le metekuku. 2 Na kala polpol iria ta, “Si man na nei pangau kapo melek tenei ngelik milapo antok ta ka taun ro. 3 Na si man kapo melek tenei vauk na kapo duk i kuku milapo antok ta taun ke ka taun daian. Mipo nas aro na keve angpetpetekai i ararai i nei pangau, sikei parik mipa angkoai si tun kinle ani keve akanangai i taun ke. 4 Matan vap rikek uli putuk ani kari angosongon ve God kipo uli gule using ani akanangai, sikei parik luai napa ainak si alis ta sikei. Akanangai palau i Ionas, kapo ro ki arai ania.” Au le na Iesu kala pasal suai aniria.

Yeast si ri Parisaio ve ri Sadukaio
(Mk 8:14-21)

5 Na ri nat i akalit kimela kun serei e mang palpal, sikei kitala lomon taun ani luk saui le. 6 Na Iesu kala antok iria, “Mi arai aro, na mi aiveven imi pelek a yeast si ri Parisaio ve ri Sadukaio.” 7 Na kilapo angmemengenai musik ta, “Parik tarata lapa luk saui le.” 8 Iesu kalapo nas ia na kala antok, “Keve vap atogon lomlomon kudik, marai sa mipo angmemengenai musik ta kovek i saui? 9 Parik lak mipa malangas? Parik mipa lomlomonai ani palpalima na saui ang ani 5,000 vap aongos ang na poisan na tepe duk i inongos ina mita luk akuvul ia, ingko? 10 Vo limalengua na saui ani 4,000 vap aongos ang na poisan na tepe duk i inongos ina? 11 Kapo saka bil an na mipo tav malangas ta parik natapa mengen imi ta saui? Sikei mi aiveven imi pelek a yeast si ri Parisaio ve ri Sadukaio.” 12 Au na kila malangas ta parik katapa mengen ta yeast i nei saui, sikei katapo mengen si aiveven akit si kari keve akalkalit.

Petero kata mengen amalangas ta Karisto
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

13 Au na Iesu kanla serei si palpal Kaisareia Pilipi na kala sui kana keve nat ta, “Ri vap kipo kin a igenen i pukun ta nia na si?” 14 Na kila antok, “Mang matan kipo kin ta Ioanes katakai i asing tauia. Na mang matan ta Elias, na mang matan ta Ieremias vo mangsikei iria mamain ta katakai i kus amalangas.” 15 Na kala sui iria, “Au na nami, mipo kin iau ta nau a si?” 16 Na Simon Petero kala ngenget ta, “Numai a igenen i akanangai. Numai a nat i God vopo to ang.” 17 Na Iesu kala antok ta, “Uruk kakam, Simon Bariona, using parik ta ri vap kita mengen amalangas ua tatana, sikei mamai e metekuku. 18 Na napo antok kapa ua Petero ta numai a at. Na lakat kuli at ke naka atung kag matan vap. Na kitmat i mat, kapo kovek i dual angkoai si ruduai aniria. 19 Naka alis ua ta keve ki i keve takaman i nei vainagoan i metekuku. Sa ku pis akit ia e ke e vunep, ki kun pis akit

ania e metekuku. Na sa ku luang ia e ke e vunep, ki kun luang ania e metekuku.” 20 Na kala atakun akit a keve nat ang asi kari ago ta mengen an ani mangsikei ta nia na igenen i akanangai.

Iesu kapo mengen aino ta ka mat na ka tadut pok
(Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27)

21 Na le si taun ang, Iesu kalapo uli atai amalangas ani kana keve nat i akalit ta kapo mamaiten ani ka pasal ane Ierusalem na kan sunguk a keve vilvil akui miang e kungaria i ri vap lava, na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap malangas ani saupai, na ki raung ia na si vapotol i taun ka tadut pok. 22 Na Petero kala songo ia ane ngising na kanlapo tatapokai ania ta, “Parik luai, Volava! Parik kapa angkoai luai ta bil ke ka serei singim.” 23 Na kala taval na kala antok a Petero ta, “Pasal e mung ig, Satan! Numai a at asi asavang anig, using parik kupa auai ve lomlomonai si God, sikei kupo auai ve lomlomonai si ri vap.” 24 Au le na Iesu kala antok kana keve nat ta, “Man a mangsikei kapo buk usiusing anig, ka uli auak suai ani lomlomonai ania pok, na ka asalak kana ngakputuk na ka usiusing iau. 25 Using nia kapo buk aiveven aroron ani kana to, ka amun ia. Sikei nia kapo amun kana to anig ka teng ia. 26 Using man a igenen ka atogon a keve bil aongos kuli rina na ka mat, keve bil ang ki saka pakangai ania? Tara samui pok kara to ta sa? 27 Using a igenen i pukun ka serei pok kuvul ve kana keve angelo ta miminaungan i tamana, na kame ali seupok ani siksikei a igenen angkokoai si sa katala abis ia.” 28 Na kala antok iria, “Napo mengen atutuman luai animi ta mang matan kana kipo tung e ke, parik kipa mat tung si ki arai ani igenen i pukun kame serei val tulava i kana vainagoan.”

17

Ararai si pukun i Iesu kala sakol
(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

1 Na kala liu tapai a limalesikei a taun na Iesu kala songo le na ri Petero ve ngono angtasimal ke ri Iakovo ve Ioanes, ritol papalik, na kala ainoai alak aniritol ane si mangsikei a put lakat. 2 Na kanla sakol e mataritol. Nona kala mang val makarap na kana maus kala posok aongos. 3 Na akorong palau ri Moses ve Elias kilongla tu aserei e mataritol na kilongan lapo angmemengenai ve nia. 4 Na Petero kala antok a Iesu ta, “Volava, kapo ro anira sime ago e ke. Si man kupo buk, naka atung ta potol a ralai, ta sikei anim, na mangsikei ani Moses na ta mang anu ani Elias.” 5 Si taun ang kapo mengen lak, mangsikei a kuku malangas kamela apung aongos iria na kalinga kala mengen nei kuku, “Kana kag nat ro, napo buk alava ia, na napo uruk alava ania. Mi longong ia.” 6 Taun a volo nat ke kitol la longong na kalinga ke, kitol la soturungai ane vunep velai ani leng lava. 7 Sikei Iesu kala pataun iritol na kanla sigil iritol na kala antok, “Mitol tadut na mitol ago ta leng an.” 8 Taun kitol la ararai, kitol la tav arai ani mang si, Iesu papalik.

9 Au na taun kitolapo kik siang pok le kuli put ang, Iesu kala atakun iritol ta, “Mitol ago ta antok an ani mangsikei ta sa mitol tala arai ania, tung si igenen i pukun kala tadut pelek a mat.” 10 Na volo nat i akalit kito la sui ia ta, “Au man asukang, marai sa na ri vap malangas ani saupai kipo antok ta Elias ka serei aino tapai?” 11 Na kala antok ta, “E, Elias ka serei lak na ka vil aro pok na keve bil aongos. 12 Sikei napo antok imitol ta lenginang a Elias katala serei na parik kitapa kinle ia na kila vil na keve bil aongos singina using kari vubuk, na asukang kapa na igenen i pukun ka kui e kungaria.”

13 Au na volo nat ang kitol la malangas ta katapo mengen iria ta Ioanes katakai i asing tauia.

Iesu kata vil ato na nat ingua kata aol ia
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)

14 Si taun ang kimela serei si petau ang, mang igenen kamela serei singina
na kala so vusulai e matana na kala antok ta, 15 "Volava, ku ngorem kag
nat, using kapo go na kapo vis alava luai ania. Kapo uli uak nei kut ni vo
nei laman. 16 Natala serei tatana si kam keve nat i akalit, sikei parik kita
lapa angkoai si vil ato ania." 17 Au, Iesu kala antok ta, "Nami na matan
polpolokan tav lomlomon na milapo pataliung na selen korong. Poisan lak
a taun si kag ago ve nami? Poisan lak a taun si kag telan tatami? Sunguk
ia ane singig!" 18 Na Iesu kala kirikai ani ingua ang na kala soung suai.
Si vuk taun ang palau na nat ang kala teng a to. 19 Au, e mung keve nat i
akalit kimela serei papalik si Iesu na kimela sui ia, "Sa tukulai ina na parik
nememtapa angkoai si lu suai ania?" 20-21 Na kala antok iria ta, "Using mipo
atogon a lomlomon kudik luai. Arai, napo antok atutuman imi ta man kami
lomlomon kapo liklik palau val katui i sinapeo, mila angkoai si mengen taun
ani put ke ta 'Ku tapasuk le ke ane suke' na ka tapasuk. Ka kovek i bil ka
kitmat animi."

Iesu kata apongua i mengen ta ka mat na ka tadut pok
(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

22 Si taun ang kime lapo ago kuvul e Galilaia, Iesu kala antok iria, "Igenen
i pukun ki alis lak ia e kungaria i ri vap. 23 Kian raung ia na si vapotol i taun
ka tadut pok." Na kilapo mamakus alava luai.

Samui takis

24 Au, kila pasal na kianla serei e Kaparnaum na ri vap po luk takis i
nei rina i atailai kimela serei si Petero na kila sui ia, "Au si kami katakai i
akalit kapo kun samui ani takis ang kapa?" 25 Na kala antok ta, "E." Au,
kanla palak ane nei lu na Iesu kala ainoai i igenen asi mengen na kala
sui ia, "Simon, kupo atogon a saka nanasai an? Ri tulava i kuli rina kipo
nas ani luk ani kari takis le si si, le si kari keve nat akorong, vo le si mang
matan petekai?" 26 Na Petero kala ngenget ta, "Le si mang matan petekai."
Au na Iesu kala antok ia, "Asukang na inatus kipo kalakala si maiten ke.
27 Sikei, vei tara tav mamaila aro aniria, ku pasiang ane ngerelo na kuanla
ngaungaul. Na si ainoai i ien man kutala tak, ku pagang a nguruna na
ku sabonai ani sikei a vuk kapkap. Ku luk le ia na kuan alis iria anirung
aongos."

18

Si vainagoan metekuku, si kapo asasanan?
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

1 Si taun ang kana keve nat i akalit kimela serei singina na kimela sui ia,
"Si nang kapo atogon asan nei vainagoan i metekuku?" 2 Au, kala songo
na mang nat lik na kala atung ia nei liuan iria 3 na kala antok, "Napo antok
atutuman imi. Si man parik mipa sasakol na mi bil val ri nat lik, parik mipa
angkoai si palak nei vainagoan i metekuku. 4 Asukang na si kapo vil alik ia
val nat lik ke, nia vanang kapo atogon asan nei vainagoan i metekuku. 5 Na
si kapo uruk suak ani sikei a nat lik asukang ke si asan ig, e iang kapo uruk
suak anig.

Uak si lau rikek
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

6 Sikei man a si ka asavang a sikei i keve nat lik ke voiang kapo lomlomon
tatag, kapo ro ki pala a iat maiten e ngona na kian alum asiang ia ane kevkev
luai i laman. 7 Pua ta kuli rina ke using a keve iat asi asavang kak! Using a
keve bil asi tukai parik kapa angkoai ta ki tav serei. Ki serei, sikei ani iuang
kapo asinong ia, ka rikek luai ania. 8 Si man a kungam vo kakim kata vil ua
asi kam savang, lamut suai ania na ku asuai akipai ania. Kapo ro anim si
palak taun ani to ta kovek i kunga vo ta kovek i kak vei atogon ani pongua
na kunga na kak na kianla asuai anim nei kut ipo ni asikei ang. 9 Na si man
a matam kata vil ua asi kam savang, ruvel suai ania na ku asuai akipai ania.
Kapo ro anim si palak taun ani to ta mata sikopal vei atogon ani pongua na
mata na kianla asuai anim nei kut lava i saupai.

Kankanuai i mengen ani sipsip kata mun
(Lk 15:3-7)

10-11 Arai aro ta mi ago ta tun alik ani mangsikei i keve vap lik ke. Using
napo antok imi ta kari keve angelo e metekuku kipo uli arai ani nona i
mamai e metekuku. 12 Mipo lomon ia ta sa? Si man a igenen kapo atogon
kana 100 na sipsip na mangsikei iria kala mun e iang pulakai, kupo lomon
ia ta parik kapa pataliung na 99 ang e kuli put asi an gule ani sikei vo lapo
mun ang? 13 Na si man kan sabonai ania, napo antok atutuman imi ta kapo
aunai maramarak ani sikei palau vo lapo mun ang ani mang matan vap po
tav mun ang. 14 Asukang palau, tamami e metekuku parik kapa ainak ta
mangsikei i keve vap lik ke ka puka.

Tasim vopo rikek ang anim
(Lk 17:3)

15 Si man a tungam katala vil arikek ua, pasal na kuan akalit ia ta kana
rikek, sikei ku vil ia singimilong papalik. Si man kala longong ua kutala
luk korong pok na tungam. 16 Sikei si man parik kapa longong ua, luk pok
le ta sikei vo ta pongua na igenen ani **keve mengen aongos ka pasal si**
mengen korong si pongua vo potol a igenen. 17 Si man parik kapa buk
longong anirilong, antok a petau aongos. Si man parik kapa buk longong
kapa aniria, au kula taot ia asukang ta kapo bil val igenen i ngising vo
katakai i luk takis.

18 Napo antok atutuman imi ta sa mipo pis ia e ke e vunep, ki kun pis
ania e metekuku. Na sa mipo luang ia e ke e vunep, ki kun luang ania e
metekuku. 19 Napo anguan antok an animi ta si man a pongua imi kilongpo
ainak ani sa e ke e vunep kilongpo sokotuk ia, mamai e metekuku ka vil
akorong ia anirilong. 20 Using si man a pongua vo potol kitolpo sinong kuvul
si asan ig, nau kapa e nei liuan iritol.”

Kankanuai i mengen ani asosokai vopo tav ngorem ang

21 Au na Petero kamela serei singina na kala sui ia, “Volava, naka
amatan poisan a lomon suai ani keve rikek ang si tungag singig? Amatan
limalengua?” 22 Na Iesu kala antok ia ta, “Napo antok ua, parik ta
limalengua na taun. Sikei limalengua na sangauli na limalengua na taun
aongos. 23 Asukang na vainagoan i metekuku kapo asukang ta tulava
katapo buk vil akorong ani keve kope ve kana keve asosokai. 24 Si taun
ang kapo vilvil akorong kila songo na mang asosokai katapo atogon kana
kope tavirimok luai na kame lapo tung e nona. 25 Sikei, using parik katapa
angkoai si samui sip ania, kana tulava kala asok ta ninia ve kana aina
na karilong inatus na karilong togtogon ki atos aongos tataria asi samui

suai ani kana kope. 26 Au, asosokai ang kala uak na kala matung turung e
ngono kakina na kala sokotuk, ‘Ku kokoai aro tapai anig na naka samui suai
aongos ani kag kope.’ 27 Na pakangat ina i tulava ang kala tameng taun ia
na kala lomon suai ani kana kope na kala atolongon ia. 28 Sikei, asosokai ke
kala soung na kanla sabonai ani mangsikei pok a asosokai val nia, voiang
katapo atogon kope singina asukang ta rukun kapkap lik palau. Ka serei na
kala tak ia e ngona na kalapo buk ngau punuk ania na kalapo antok ia ta,
‘Ku samui sumasuma luai ani kam kope.’ 29 Na tungana kala uak e matana
na kala sokotuk, ‘Ku kokoai aro tapai anig na naka samui kag kope.’ 30 Sikei
kala bot na kanla alakai ania e nei lu i akangbat tung si ka samui kana kope.
31 Au, mang keve asosokai kila arai ani lau suke na kilapo vinga maiten na
kila pasal na kianla antok na tulava ta sa katala serei. 32 Au, tulava kala
songo na asosokai ang na kanla antok ia, ‘Numai a asosokai visuk. Nata
lomon suai aongos ani kam kope using kuta sokotuk iau. 33 Au na parik
kutapa buk ngorem ani tungam vo kun asosokai suke, val nata kun ngorem
anim?’ 34 Na kala marala alava na kala asok a vap po vil amiming ang ta ki
amiming ia tung si kala samui aongos kana kope. 35 Mamai e metekuku ka
kun vil ania asukang si siksikei imi man parik kapa lomon suai aro luai ani
rikek si tungana.”

19

Mengen i kamus ani osongon
(Mk 10:1-12)

1 Taun a Iesu kala kamus ta mengen ta keve bil ke kala papelek a Galilaia
na kala pasal ane si palpal Iudaia si mang palpal i Iordanes. 2 Na petau lava
kipo using ia na kan lapo vil ato iria e iang.

3 Na mang keve Parisaio kimela serei singina si kari me atoktokngai ania.
Na kila sui ia ta, “Au si kara saupai kana kapo ainak ani tauan si kamus
si kana aina si saka keve tukulai an?” 4 Na kala ngenget iria asukang ke,
“Sa, parik mitapa tataot ta vo asisinong ang **kata asinong iria tauan na
aina?”** 5 **Na kala antok ta, “Nang tukulai ina na tauan ka papelek a
tamana ve rinana na kame ago kuvul ve kana aina, na kilongla sikei
palau a pukun.** 6 Sukana vang, parik kilonglapa anguan pongua an, kilong
lapo sikei. Asukang na sa na God katala pala kuvul ia, ka ago ta mangsikei
ka luang ia.” 7 Na kila sui ia ta, “Au man asukang, marai sa na Moses kata
saupai ta **igenen ka salik kana mengen i misag, le na kala asok suai
ania?”** 8 Na kala antok iria ta, “Using a vingami kapo kitmat, na Moses kata
ainak animi si kirikai suai ani kami keve aina. Sikei parik katapa asukang
ke le si taun i asisinong. 9 Napo antok imi ta man a si katala kamus si kana
aina, man parik katapa atogon panik, na kala osongon a mang anu, sukana
kapo abis a lau rikek.” 10 Na kana keve nat kila antok ta, “Au si man nia
vanang kapo selen ani tauan na aina, kapo ro nganing asi ago ta osongon
an.” 11 Na Iesu kala antok ta, “Io, mengen ang, parik ta ri vap aongos ki
ainak ania, sikei riria voiang kipo angkokoai. 12 Napo mengen asukang ke
ta mang matan tauan parik kipa osongon using kita akau asereiai aniria
asukang, na mang matan using ri vap kita kavak iria, na mang matan marai
vainagoan i metekuku. Nia kapo angkoai si luk ani mengen ke, ka luk ia.”

Iesu kapo amatung kunga si ri nat kavulik lik
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

13 Na kimela serei singina ta ri natlik ani ka amatung kunga singiria na
ka sokotuk singiria. Na keve nat i akalit kilapo ki iria. 14 Sikei Iesu kala
antok, “Mi lomon suai ani ri nat lik ane singig. Ago ta atakun an aniria,
using a matan vap val ria, kakaria vang na sinsinongan si vainagoan ang e
metekuku.” 15 Na kala amatung kunga singiria, na kala pasal.

Natung tauia
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 Na mangsikei a igenen kamela serei singina na kala sui ia, “Katakai i
akalit, na abis a saka lau roron an asi atogon ani to asikei?” 17 Na kala antok
ia ta, “Marai sa na kupo sui iau ta sa kapo roron? Kapo togon palau a sikei
a igenen kapo roron. Man kupo buk palak nei sinsinongan i to asikei, ku
uli longong ani keve asok tapai.” 18 Na kala sui ia, “Saka keve asok tapai
an?” Na Iesu kala antok ta, “Ku ago ta daung an, ku ago ta putuk osongon
an, ku ago ta tainau an, ku ago ta posposo akapau an mete saupai. 19 Ku
mamaila aro ani tamam ve rinam na **ku vinga ro taun a tungam val kupo
vinga ro taun pok ua.”** 20 Na igenen tanginang ang kala antok ia ta, “Riria
aongos nata using arukup iria. Mang sa lak napo kudik ina?” 21 Na Iesu
kala antok ia ta, “Si man kupo buk ani ku talupus aro, ku pasal na kuan
atos ta kam keve togtogon na ku alis ani ri vap logo ani kakam a togtogon
roron e metekuku. Na kume using iau.” 22 Taun a igenen tanginang ke kala
longong asukang ke, kala pasal mamakus aliu, using katapo atogon kana
togtogon lava.

23 Na Iesu kala antok kana keve nat i akalit, “Napo antok atutuman imi ta
vola kitmat luai ani igenen tauia si palak nei vainagoan i metekuku. 24 Naka
anguan mengen an animi, palak ang si igenen tauia ane nei vainagoan ang
si God, ka kitmat luai ani papalakan si kamel nei malang i sangum.” 25 Taun
a keve nat i akalit kila longong asukang ke, kilapo aunai taping na kila sui,
“Au man asukang na si kala sapang?” 26 Na Iesu kala tun iria na kala antok
ta, “Ani ri vap kapo kitmat, sikei ani God, keve bil aongos kapo angkoai.”
27 Na Petero kala antok ta, “Arai, namem tala papelek a keve bil aongos
asi kamem using anim. Asukang na ka atogon a sa animem?” 28 Na Iesu
kala antok iria, “Napo antok atutuman imi ta si kuli rina tanginang, si taun
ang man a igenen i pukun kala sinong si kana miminaungan i sinsinongan,
io nami mita usiusing iau, mi an sinong lak si 12 na sinsinongan asi kami
saupai ani 12 na patvap i Israel. 29 Na man a si kata papelek kana lu, keve
tasina, keve tauna, tamana vo rinana, kana inatus, kana keve matang, using
a asan ig, kan atogon a tauia tavirimok luai ani sa kata papelek ia, na ka luk
kana sinsinongan i to asikei. 30 Sikei, vap miang kitapo aino, kime aimung.
Na riria kitapo aimung kian aino.

20

Ri katakai i abis nei matang vaen

1 Io, vainagoan i metekuku kapo asukang ta votauk i vuk roe nang kata
pasal tenei vauk lik si kana songo vap sime abis si kana matang vaen. 2 Kala
ainak si samui aniria ta samui i sikei a taun na kala asok iria ane nei kana
matang vaen. 3 Au, e mung lik si limaleat a vuk taun kala pasal na kanla
sabonai ani mang matan sipo angtung palau nei ring ipo asesel. 4 Na kala
antok iria, ‘Nami kapa, mi kun pasal na mian kun abis nei kag matang na
na kun samui animi si saka seupok an kapo angkokoai.’ Asukang na kila
pasal. 5 Na si 12 kala anguan asok an ani mang matan sian abis. Na e mung i

potol kapa. 6 Au, e mung i palpalima na vuk taun tenei ngelik, kanla anguan
sabonai ani mang keve anu sipo angtung palau. Na kala sui iria, ‘Au marai
sa na mipo angtung palau na mangias aongos ke tav abis ta mangsikei a
abis?’ 7 Na kila antok ia ta, ‘Using katapo kovek i igenen si songo animem
sian abis ania.’ Na kala antok iria ta, ‘Nami kapa, mi kun pasal na mian kun
abis nei kag matang vaen.’ 8 Au, kala ngelik luai na votauk i matang vaen
ang kala antok na kana igenen vo ainoinoai ani abis ang ta, ‘Songo na vap
vo abis ang na kume samui iria tutapongai si vap abis amukmuk ke tung si
vap vo luk abis ang tenei vauk.’ 9 Vap po abis ang si palpalima na vuk taun
tenei ngelik, kita luk siksikei na kari samui i sikei a taun kirol. 10 Asukang
na vap vopo abis le tenei vauk ang kitapo sekpat ani ki luk alava lik. Sikei
siksikei iria kapa kala kun luk ani samui i sikei a taun palau. 11 Taun kila
luk ia kilapo kitukituk ani votauk i roe ang ta, 12 ‘Vap ke voike kuta songo
iria si me abis aimung ke kita abis palau na vuk pangau kudik luai, sikei
kupo vil iria angkoai palau val namem, vap po sunguk ani maiten i abis
ke nei liuan i manas i sinang ke.’ 13 Sikei kala polpol na mangsikei iria ta,
‘Tungag, parik napa aninio ua. Au sa parik kutapa ainak si abis ani seu i
sikei a taun? 14 Luk kam samui na ku pasal. Napo buk alis ani iuang vo luk
abis aimung ang asukang palau val nata alis ua. 15 Sa, parik napa atogon
roron si asuai ani kag kapkap si kag kun vubuk? Vei kuvpo pisu nganing
anig using napo igenen alis?’ 16 Sukana vang a vo aimung ka aino na vo
aino ka aimung.”

Iesu kata vapotol i mengen ta ka mat na ka tadut pok (Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 Kana si taun ke na Iesu kalapo palak ane Ierusalem. Kala songo na
12 na nat ane ngising na kala antok papalik iria e selen asukang ke ta,
18 “Arai, taralapo palak vang ane Ierusalem na igenen i pukun kian sung
lis ia e kungaria i keve ainoinoai si ri katakai i sula na keve vap malangas
ani saupai, na kian alis saupai ani kan mat. 19 Na ki alis ia e kungaria i ri vap
i ngising ani ki kurek ia na ki sasaup ia na kian atakuk ia kuli ngakputuk,
na si vapotol i taun ka tapasuk pok.”

Sokotuk si ri Iakovo ve Ioanes (Mk 10:35-45)

20 Au, rinarilong i ngono nat si Sebedaio kamela serei singina ta kana
ngono nat, na kala soturungai si aikut ani mangsikei a vubuk singina.
21 Na kala sui iria ta, “Au mipo buk a sa?” Na kila antok ia ta, “Napo
buk ani ku asok ta mangsikei i kag ngono nat ani kan sinong si kam palso
na mang anu si kam palkais nei kam vainagoan.” 22 Na Iesu kala antok
ta, “Parik milongpa nas a sa milongpo aikut ia. Sa, milongpo angkoai si
inum si kavi ke napo usausa asi kag inum singina?” Na kilongla antok ia
ta, “Namemlongpo angkoai.” 23 Na Iesu kala antok irilong ta, “Tutuman,
milong inum singina, sikei si sinong si kag palso vo palkais, parik vang
kapa kakag si kag posong singina. Ngono palpal ang kapo kakaria, riria
na mamai katala itoiton ia aniria.” 24 Au, mang sangauli na nat ang kila
longong a bil ke, na kilapo songag ani ngono angtasimal ke. 25 Sikei Iesu
kala songo akuvul iria na kala antok, “Mipo nas a ri vap i ngising, kari keve
vap vo sausaupai kipo aunai lakat aniria. Na kari keve vap asanan kipo
aunai sausaupai aniria. 26 Parik kapa ro ta ka asukang singimi. Sikei si man
a si kapo buk ani ka laba singimi, kapo ro ani ka serei a asosokai singimi
aongos. 27 Na si kapo buk tu ainoinoai animi ka auak ia ani ka asosokai e
kevkev luai singimi. 28 Asukang val igenen i pukun kata serei parik asi kari

me asosokai singina, sikei asi kana me asosokai singiria na asi kana me mat bat ani vap miang na asukang ka samui apok iria."

Iesu kata vil ato na ngono ba
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

29 Au, kilapo pataliung a Ieriko na petau lava kilapo kun using aniria. 30 Na pongua na igenen mata ba kilong tapo sinong ngere selen. Na kilongla longong ta Iesu nang kapo pakasang na kilonglapo songosongo ta, "Volava, nat i David, ku ngorem imemlong!" 31 Na petau ang kilapo atakun irilong ani kilong ago ta mengen an, sikei kilongla songosongo alava luai ta, "Volava, nat i David, ku ngorem imemlong!" 32 Na Iesu kamela tung na kala songo irilong na kala sui ta, "Milongpo buk ani naka vil sa animilong?" 33 Na kilongla ngenget ia ta, "Volava, namemlongpo buk ani namemlong mata arai." 34 Na pakangat ina i Iesu kala tameng taun irilong na kala sigil a matarilong. Na akorong palau matarilong kala arai, na kilongla using ia.

21

Iesu kata palak val tulava ane Ierusalem
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-38; Io 12:12-19)

1 Na kian lapo pasal angasungai i Ierusalem, asi an serei e Betpage si mulang ang Elaio, na Iesu kala asok a pongua na nat i akalit 2 velai ani mengen anirilong ta, "Milong pasal taun a rina suke e no, na milonganla sabonai ani mang sikei a dongki kita pala ia kuvul ve kana natnat. Milong kunis irilong na milong tak irilong ane singig. 3 Man a sikei ka sui imilong, milong antok ta, 'Volava kapo inongos taun irilong,' na ka ainak sumasuma palau si tak anirilong." 4 Bil ke kata serei asi vil apunuk ani mengen ang a katakai i kus amalangas kata posong ia aino asukang ke, 5 Antok a rina ang e Sion ta, arai, kami tulava sukana kapo serei taun imi. Kapo igenen marip na kapo gon kuli dongki, io kuli natnat ina i dongki vopo asalak ang. 6 Na ngono nat ang kilongla pasal na kilong anla vil ia asukang palau val Iesu katala atatai irilong, 7 na kilongmela serei pok ta dongki ang ve kana natnat na kilongla veleveles karilong keve vakup ipo apupung kuluna na kala kokos kuluna. 8 Amiang i petau ang kila veleveles kari keve vakup ipo apupung aliu e selen na mang matan kipo tangai ngakan i ei na kipo veleveles ia nei selen. 9 **Na petau vo aino ang ve riria e mung kapa kipo songosongo ta, "Alatun** ane si nat i David. **Atautauia ane singina, voiang kapo serei si asan i Volava. Alatun** ane pangkul luai." 10 Na taun kanla palak nei rina ang e Ierusalem, nei rina lava aongos ang kilapo angnanasai na kilapo sui ta, "Au, si kana?" 11 Na petau ang kila antok ta, "Kana na Iesu, ninia na katakai i kus amalangas ang le Nasaret le palpal Galilaia."

Iesu kata vil adaus na rina i atailai
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Io 2:13-22)

12 Au, Iesu kanla palak nei rina i atailai na kanlapo lu asoung aongos a vap po samui na asesel ang nei rina i atailai. Na ka ul aturung a keve pata singiria kipo sakol kapkap, na keve sinsinong singiria kipo atos ta ri uk. 13 Na kala antok iria, "Kitala salik ia ta, **Kag lu kapo lu si sokotuk,** sikei milapo pokai ania asi kana bil val vakil si ri vap tainau."

14 Na ri mataba ve ri soles kimela serei singina e iang nei rina i atailai na kalapo vil ato iria. 15 Sikei, keve tulava i ri katakai i sula ve keve vap malangas ani saupai kila arai ani keve abis roron ke na kipo longong a inatus lik sipo songosongo nei rina i atailai ta, "Alatun ane si nat i David,"

na kilapo vinga marala, 16 na kila sui ia ta, “Au, kupo longong a sa kipo
posong ia?” Na Iesu kala antok iria ta, “E, napo longong iria. Sa, parik kana
mitapa tataot a mengen ke? **Le si kalingaria i inatus lik ve ri popo lik
luai kutala iton iria asi kari alatun anim.”** 17 Na kala papelek iria ane
komo i rina lava ane Betania na kanla ago na vong ang e iang.

Iesu kata amese na iei
(Mk 11:12-14,20-24)

18 Au, tenei vauk, taun kalapo papok ane nei rina lava ang, buk angan
kala lukluk ia. 19 Kala arai ani mangsikei a suke kapo tung papalik ngere
selen. Na kala pataun ia sikei kanla sabonai ta kapo papanan palau. Au
na kala mengen taun ia, “Ku ago ta anguan uai an.” Akorong palau na ei
ang kala mak aongos. 20 Na kana keve nat i akalit kila arai ania na kilapo
taping na kila sui, “Au, kata saka bil an a suke ke na kalapo mat sumasuma
palau?” 21 Na Iesu kala antok, “Napo antok atutuman imi ta si man mipo
atogon palau a sikei a lomlomon na parik mipa ilung, parik kapa angkoai si
vil amat papalik ani suke ke, sikei kapo angkoai kapa si mi asok ani mulang
ke ta, ‘Ku tapasuk na kuan asuai anim nei laman!’ na ka serei asukang. 22 Si
man mipo lomlomon ta sa mipo kin ia si kami sokotuk, mi sel korong ia.”

Kipo sui a Iesu ta kana roron
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 Na kanlapo pasal nei rina i atailai na ri ainoinoai si ri katakai i sula,
kuvul ve ri vap lava kimela serei singina si kapo vil akalit, na kila sui ta, “Si
saka ro an kana kupo abis a keve abis ke? Si kata alis ua ta ro?” 24 Na Iesu
kala polpol iria ta, “Naka sui imi ta mang susui, na man mila polpol aro ia,
nau naka antok imi ta kag saka ro an asi abis ani keve abis ke. 25 Ioanes
si kana asing tauia, kata luk a ro ang le voi? Le metekuku vo le si ri vap?”
Na kilapo anggegelai ta, “Man tara antok ta le metekuku, kala sui ira ta sa
tukulai ina parik taratapa lomlomon tatana. 26 Sikei, man tara antok ta le
si ri vap, tarala leng ani ri vap duk, using ri vap aongos kipo lomon ia ta
Ioanes katapo katakai i kus amalangas.” 27 Asukang na kila polpol a Iesu
ta, “Parik namempa nas.” Na kala atai iria ta, “Nau kapa, parik napa kun
antok animi ta saka ro an kana napo abis a keve abis ke tatana.

Kankanuai i mengen ani ngono nat

28 Mipo saka lomlomonai an? Mangsikei a igenen katapo atogon kana
pongua na nat. Na kamela antok kana ainoai i nat ta, ‘Kag nat, ku pasal
kana na kuan abis nei matang.’ 29 Na kala antok ta, ‘Ka ago. Parik napa buk.’
Sikei e mung kala sakol kana lomlomonai na kala pasal. 30 Au na tamana
kala pasal taun kana mang nat na kanla antok ia ta sikei palau a mengen
ang. Na kala polpol ia ta, ‘E, kanat, kapo ro mamai.’ Sikei parik kalapa pasal.
31 Au, si i ngono nat ke katala abis using a vubuk ang si tamarilong?” Na kila
antok ia ta, “Anu aino ang.” Na kala antok iria ta, “Napo mengen atutuman
imi ta ri vap luk takis ve ri aina panik kipo palak ane nei vainagoan ang si
God aino imi. 32 Using Ioanes kata serei sime akalit animi ta selen korong,
na parik mita lapa lomlomon tatana. Sikei ri vap luk takis ve ri aina panik
kitala lomlomon tatana. Na nami, mitala arai ani kari lomlomon, parik mita
lapa ming na mila lomlomon tatana.

Kankanuai i mengen ani vap rikek aiveven matang
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

33 Au mi longong a mang kankanuai i mengen. Mangsikei a igenen kata
sukal kana matang vaen, na kala omo aulitai ania na kala atu ring asi

kokomeng ani uai, na kala abis a lu lakat ipo ararai bat, na kala alis tapai
ani matang ke si mang keve vap aiveven matang na kala pasal akipai ane
si mang rina. 34 Na si taun i kopkopos kala asok kana keve asosokai taun
a keve vap aiveven matang ang si kari an luk ani kana keve uai. 35 Au na
keve vap po aiveven matang ke kila teng akit iria na kianla vis a mangsikei,
ki raung a mang anu, na ki so na mang anu ta at. 36 Au na kala asok kana
mang matan asosokai kipo aunai duk ani vap aino ang ane singiria. Na
kianla anguan vil asukang an kapa aniria. 37 Na akamusai ina kala asok
akorong kana nat using kapo lomon ia ta vei ki mamaila nganing ani kana
nat. 38 Sikei taun a keve vap po aiveven matang ke kila arai ani kana nat
na kila antokai, ‘Arai ta votauk i togtogon iles. Akos, tara me vil punuk ia
ani kakara na togtogon ang.’ 39 Au kila teng akit ia na kila asuai akipai ania
pelek a matang ang, na kianla raung ia. 40 Au na si man a votauk i matang
ke kala serei pok, ka vil sa ani keve vap po aiveven matang ke?” 41 Na kila
ngenget ia ta, “Ka asok a vap rikek luai ke ane si vilvil akui lava, na ka
alis tapai ani matang ang si mang keve vap using ki alis pok ia ta polpol i
matang ang si taun i kopkopos.” 42 Na Iesu kala antok iria, “Sa, parik kana
mitapa tataot a vuk mengen ke nei salsalik? **Iat ke ri katakai i abis lu kita
kilis ia, kana kala serei a iat talupus luai. Bil ke, Volava kata asereiai
ania, na vola miminaungan luai e matara!** 43 Man a ri si ki uak kuli iat
ang ki tagalang amitmitngai lik, sikei man a iat ang ka uak taunai ani si, ka
tatameng aongos luai. 44 Ninia kapo uak kuli at ke ka tatadek alik, sikei nia
kana na at ke ka uak kuluna ka vil atameng luai ania.”

45 Taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kipo longong
kana keve kankanuai i mengen, kilapo malangas ta kapo mengen tataria.
46 Na kilapo gule selen asi kari teng akit ania, sikei kipo leng ani petau ang
using kipo lomlomon ta kapo katakai i kus amalangas.

22

Kankanuai i mengen ani matan angan i osongon
(Lk 14:15-24)

1 Na Iesu kala anguan mengen an aniria si kankanuai i mengen asukang
ke, 2 “Vainagoan i metekuku kapo asukang val mangsikei a tulava kata vil
a matan angan ani kana nat si kana osongon. 3 Na kala asok kana keve
asosokai asi kari an songo ani vap ang katala songo iria ane si matan angan
ang, na kipo misag ani me serei. 4 Au, kala asok kana keve asosokai ta, ‘Mi
pasal na mian antok na vap ila mengen amalangas ang ta, “Natala itoitonai
lenginang ani kag matan angan. Keve bulumakau ve mang keve vongo
ngokngok ro natala taun aniria. Keve bil aongos kalapo usausa. Mi me
ane si matan angan ke.” ’ 5 Sikei kila misag na kila pasal using kari keve
lomlomonai akorong, mang anu kata pasal ane matang na mang anu ane
si kana ring ipo atos. 6 Na mang matan kila teng akit kana keve asosokai
na kila nau varas iria na kila raung iria. 7 Au na tulava kala marala na kala
asok kana keve katakai i visvis asi kari an raung suai luai ani vap po daung
ang na ki an ani kari rina. 8 Au na kala antok kana keve asosokai, ‘Matan
angan i osongon ke kalapo usausa, sikei vap ang natapo buk iria parik kita
lapa ro angkoai asi kari me angan. 9 Mi pasal taun a keve angmamarakai i
selen na mian songo vap ane si matan angan ke. Mi songo na ri si mipo arai
aniria.’ 10 Asukang a keve asosokai ke kila pasal taun a keve selen i nei rina
na kianla songo akuvul aongos na ri vap kipo sabonai aniria, vap roron ve
ri vap po rikek ang. Na nei lu sian pagamau kamela sogong atung ta kana

vap. 11 Sikei taun a tulava ang kamela palak sime arai ani vap ke, kanla arai
ani mangsikei e iang parik katapa alak a maus ipo alak si taun i pagamau
na kala antok ia, 12 'Au tungag, kuta saka palak an? Using parik kupa alak
kam maus.' Na igenen ang kala tu bot. 13 Na tulava ke kala antok kana keve
asosokai, 'Mi got a ngono kungana ve ngono kakina na mi asuai ania ane
komo ane si ring vong itum, voiang kapo atogon tangis na ngut ngisa.' 14 Io,
vap miang kipo songo iria, sikei rukun lik palau kipo pilak iria."

Samui takis ane si Kaisar
(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Na ri Parisaio kianla vil lomlomonai si kari teng akit ania si kana
mengen. 16 Na kila asok kari keve nat i akalit ane singina kuvul ve mang
keve vap si Erodes. Na kianla antok ia ta, "Katakai i akalit, namempo
malangas ta kupo igenen atutuman na kupo akalkalit ta kana laulauan a
God si selen tutuman. Na parik kupa tarakai ani mangsikei using ri vap
kipo angkokoai palau e matam. 17 Ku mengen imem. Nei kam lomlomonai?
Kapo korong ani tara samui takis ane si Kaisar vo parik?" 18 Sikei, Iesu kala
nas kari lomlomonai visuk na kala antok, "Nami na vap kapau, marai sa
na mipo buk atoktokngai anig? 19 Mi akalit iau ta kapkap ipo samui takis
ang." Na kila alis ia. 20 Na Iesu kala sui iria, "Au, nona i si kana? Na asan i si
kana?" 21 Na kila antok ia, "Ke Kaisar." Na kala antok iria, "Mi alis a Kaisar
ta sa ke Kaisar, na mi alis a God ta sa ke God." 22 Taun kila longong asukang
ke kilapo taping, na kila atolongon ia na kila pasal.

Susui i tadut pok
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 Si taun ang palau mang matan Sadukaio, vap ang kipo agel suai ani
tadut pok, kimela serei singina, na kila sui ia ta, 24 "Katakai i akalit, Moses
kata antok ta **si man a igenen katala mat na kapo kovek i inatus, tasina
ka osongon a mainang ang asi kana aumata nat ani tasina.** 25 Kana
nei liuan imem katapo atogon a limalengua na angtasimal. Anu tuan kata
osongon na kala mat. Na using kapo kovek i inatus, tasina kala osongon
kana aina. 26 Na asukang kapa si anu tasina na vapotol na kala pasal luai
tung si valimalengua. 27 Au, e mung iria aongos, aina ke kala kun mat kapa.
28 Si taun i tadut pok, si akorong i limalengua na tauan ke ka tauk i aina ke?
Using ria aongos kita osongon tatana?" 29 Na Iesu kala antok iria, "Mipo
lok singina using parik mipa nas a mengen ang nei salsalik, na parik kapa
mipa malangas kana kitmat a God. 30 Si taun i tadut pok ri vap parik kipa
angosongon, parik. Ki bil val ri angelo i metekuku. 31 Au na ani vap la mat
ang, vei parik lak nganing mipa taot kana mengen a God taun imi? 32 Nau
a God si Abaram, God si Isak, na God si Iakov. Parik ta God si ri vap mat,
sikei kakaria kipo to." 33 Taun a petau lava ang e iang kipo longong ia kilapo
taping ani kana akalkalit.

Saka asok tapai an kapo lavlabat?
(Mk 1:28-34; Lk 10:25-28)

34 Si taun ri Parisaio kila longong ta Iesu katala vil amamaila na ri
Sadukaio, kimela serei kuvul. 35 Na mangsikei iria, voiang katapo igenen
malangas ani saupai, kala atoktokngai ania ta susui ke, 36 "Katakai i akalit,
saka asok tapai an kapo laba luai nei liuan i keve saupai?" 37 **Na kala antok
ia, "Ku vinga ro taun a Volava kam God ta pakangat im aongos, na
malanganto im aongos,** na lomlomon im aongos. 38 Kana kapo ainoai

na kapo lavlabat luai i asok tapai. 39 Na vapongua kapo kuvul palau, **Ku atogon a tungam val kupo vinga ro taun pok ua.** 40 Pongua na asok tapai ke, keve mengen i nei saupai na si ri katakai i kus amalangas kipo gon kuluna.”

Igenen i akanangai, tamana ta si?
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 Si taun a ri Parisaio kianlapo ago kuvul Iesu kala sui iria, 42 “Mipo saka lomlomonai an ani igenen i akanangai? Kapo nat i si?” Na kila antok ta, “Nat i David.” 43 Na kala antok ta, “Kapo saka bil an na David, si malanganto, kata songo ia ta Volava, asukang ke, 44 Volava kata antok kag Volava ta ku sinong e palso ig tung si naka vil a vap po petau ang anim asi kari ago neite ngono kakim. 45 Man a David sukana kapo songo ia ta Volava, kapo saka angkoai an si kin ania ta kapo nat ina?” 46 Na kapo kovek i mangsikei kapo angkoai si polpol ania. Na le si taun ang kilapo lolokovo luai ani sui ania ta mangsikei a susui.

23

Iesu kapo porot ri Parisaio ve ri vap malangas ani saupai marai kari lok
(Mk 12:38-40; Lk 11:37-52; 20:45-47)

1 Au, Iesu kala mengen na petau ang ve kana keve nat i akalit 2 asukang ke, “Ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio kilapo tung kuli sinsinong ang si Moses. 3 Asukang na mi longong na mi abis aongos na sa kipo antok imi tatana. Sikei mi ago ta using an ani sa kipo abis ia using parik kipa vil korong a sa kipo mengen tatana. 4 Kipo got na keve sungsungukan maiten luai na kipo asunguk na ri vap tatana, sikei riria akorong parik kipa sigil ta sikei a piupiu i kungaria. 5 Keve bil aongos kipo abis ia ani ri vap si kari arai aniria. Kipo uli buk atere ani ri vap ta kari keve laka lik ipo asiang ani mengen si God. Na kari keve vuk akanangai e ngising i vakup, kipo buk ani ki laba. 6 Kipo buk a keve oring mamaila si keve matan angan, na kipo pigpig ta keve sinsinong lava nei lu i kivung, 7 na asi posong aro singiria nei ring i atos, na kipo buk ani ri vap ki kin iria ta rabi. 8 Sikei nami, ki ago ta kin an animi ta katakai i akalit using mipo atogon palau kami sikei a katakai i akalit na nami aongos mipo angtasimal. 9 Na mi ago ta kin an ani mangsikei e kuli rina ta tamami using mipo atogon palau a sikei a tamami, nang a vo ago ang e metekuku. 10 Ki ago ta kin animi ta ainoinoai using mipo atogon kami sikei palau a ainoinoai, nia na Karisto. 11 Ninia kapo buk asi kana laba nei liuan imi, ka serei a asosokai singimi. 12 Io, ninia kapo vil alava pok ia, ki vil alik ia. Na ninia kapo vil alik pok ia, ki sunguk alakat ia.

13-14 Ka rikek animi, ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap kapau. Mipo akang na vainagoan i metekuku e mataria i ri vap. Using nami akorong parik mipa palak na parik mipa atalipai aniria kipo atokngai si palak asi kari palak.

15 Ka rikek animi ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap kapau. Mipo paputuk laman na keve ring vunga asi an sasakol ani to si sikei a igenen ani ka using imi. Na si taun kala sasakol mila vil ia asi kana la soliu luai animi si kana bil val nat i nei kut lava i saupai.

16 Ka rikek animi keve mata ba vopo ausingai ang ani ri vap. Mipo antok ta si man a sikei kapo atutuman serei si rina i atailai, kapo palau. Sikei si man kapo atutuman serei si at riparipag i rina i atailai, io kana palapalatung kapo maiten. 17 Keve mata ba velai tanio, sa kapo laba? At ang vo rina i atailai vopo vil agogoai ani at ang? 18 Mipo antok kapa ta si man a sikei kapo

atutuman serei si pata ipo sula ang kapo palau. Sikei si man ka atutuman
serei si saka alilis an kapo gon kuluna, io ninia vanang kapo atogon maiten.
19 Keve vap mata ba, sa kapo laba? Alilis ang vo pata vo vil agogoai ang
ani alilis? 20 Asukang na si kapo atutuman serei si pata ipo sula, kalapo
atutuman serei si keve bil aongos kapo gon kuluna. 21 Na si kapo atutuman
serei si rina i atailai kalapo atutuman serei si vo ago ang neina. 22 Na si
kapo atutuman serei si metekuku, kalapo atutuman serei si sinsinongan si
God na vopo sinong ang singina.

23 Ka rikek animi ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap
kapau, using mipo alis aro kami sikei a vasangauli i panga sain ve lambo
mai na anian, sikei mipo ataole na keve bil mamaiten i saupai, nang a lau
korong, ngorem na atutuman. Kapo ro mi abis na keve bil ke kuvul ve keve
bil ang mitapo abis ia. 24 Nami na keve vap mata ba na mipo ausingai ani
ri vap. Mipo telan alava ta keve nem lik luai, sikei mipo ba ani keve nem
maiten.

25 Ka rikek animi vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap kapau.
Mipo vil adaus na pere i ese ve avubus sikei neina kapo duk ta tainau ve
neikitung. 26 Numai a Parisaio mata ba, ku vil adaus aino na neina i ese ve
avubus, au le lak na perena ka kun daus.

27 Ka rikek animi ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap
kapau. Mipo asukang val keve mopong kavang kapo ararai aroron luai
e komo sikei neina kapo duk ta tuan i vap mat na ri bil visuk miang.
28 Asukang palau nami mipo ararai val vap korong e mataria i ri vap, sikei
nei vingami kapo duk ta kapau ve lau i putuk saupai.

29 Ka rikek animi ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio. Mipo vap
kapau, using mipo atung akanangai si keve mopong si ri katakai i kus
amalangas na mipo amaus na mopong i ri vap korong. 30 Na mipo antok
ta, ‘Si man tarata ago si taun si keve tivura parik tarapa angkoai si tung le
ve ria si raung ani keve katakai i kus amalangas.’ 31 Sukana mipo mengen
amalangas pok tatami ta nami na keve tivuria palau i vap raung ang ani
keve katakai i kus amalangas. 32 Kapo ro, mi akamusai aro tapai ani keve
lau rikek ang si keve tivumi. 33 Nami na ri kene na keve natnat i kene, mi
saka sip an man ki asok imi ane si kut lava i saupai? 34 Au mi arai. Naka alis
imi ta keve katakai i kus amalangas na keve vap nas na keve vap malangas
ani saupai. Mang matan iria mi an vil punuk iria na mi atakuk iria, na
mang matan mian sasaup iria nei kami keve lu i kivung na mi lu pulakai
aniria le si mang rina ane si mang rina. 35 Na e iang, rangai aongos i keve
vap korong katala saling kuli rina kan gon kulumi, tutapong le si rangai i
igenen korong ang Abel tung si rangai i Sakarias nat si Barakias, mita raung
ia nei liuan i lu i atailai na pata ipo sula ang. 36 Napo antok imi ta keve bil
aongos ke ka gon si polpolokan i taun ke.

Makus si Iesu ani Ierusalem
(Lk 13:34-35)

37 Numai vang a Ierusalem, kuta raung ri katakai i kus amalangas, na
kuta li punuk iria, vap ang a God kata asok iria taun ua. Taun miang nata
lapo buk songo akuvul ani kam inatus asukang ta pura aina kapo apung
kana keve natnat neite ngono vangana. Sikei mitapo uli misag! 38 Mi
arai! Sukana kami lu kalapo tung vauvau. 39 Using kana napo antok imi
ta parik mipa anguan arai an anig tung si taun mila songosongo asukang
ke, ‘Atautauia singina, nang kalapo serei si asan i Volava!’

24

Rina i atailai kime galang ia
(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

1 Na Iesu kala soung pelek na rina i atailai na taun kalapo pasal aliu, kana
keve nat i akalit kimela antok ia si kana arai ani rina i atailai. 2 Na kala antok
iria, “Mipo arai kana ani keve nem ke, ingko? Napo mengen atutuman imi
ta ka kovek luai i ngoto roron. Kime galang aongos ia.”

Tutapongai i mamaiten
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

3 Na si taun kanlapo sinong si mulang ang Elaio kana keve nat i akalit
kimela serei papalik singina na kila sui ia ta, “Ku atai imem. Angisan a keve
bil ke ki serei? Na saka akanangai an i taun i kam serei pok na akamusai i
kuli rina ke?” 4 Na Iesu kala polpol iria, “Mi aiveven vei mangsikei nganing
ka kapau imi. 5 Using vap miang ki serei na ki posong pok iria ta asan ig
na ki antok ta, ‘Nau kana na igenen i akanangai.’ Na ki kapau a vap miang.
6 Mi longong lak ta kalapo togon visvis vo kalapo angasungai a visvis. Mi
ago ta leng an using a keve bil ke ki serei, sikei akamusai ina lak, parik.
7 Using mang palpal vap ka tapasuk na ka angvis ve mang palpal vap, na
mang vainagoan ka angvis ve mang vainagoan. Na keve buk angan lava
na keve mimo ki serei si mang keve rina. 8 Keve bil ke kapo asukang ta
tutapongai palau i kui. 9 Ki alis imi ane si vilvil akui na kian raung imi, na
mamain ta matan vap ki mirik animi marai asan ig. 10 Na si taun ang vap
miang ki savang na ki alis angpokpokai aniria si saupai kitmat na ki mirik
angpokpokai aniria. 11 Na aduk i ri kus amalangas kapau ki tapasuk na ki
kapau a vap miang. 12 Na using a lau rikek kalapo polok alava, vap miang
ki auak kari lau i ngorem. 13 Sikei man a si ka tung akit tung si akamusai
ina, ka sapang. 14 Na akus ro i vainagoan ke ki akuskus tatana e kuli rina
aongos ani mamain ta matan vap si kari longong ania le lak na kuli rina ke
ka kamus.

Taun rikek luai
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

15 Taun mi arai ani bil vopo nau varas ani God na kapo goeng rina, nang
a katakai i kus amalangas Daniel kata mengen tatana, ka tung nei Ring
Gogoai, (vopo taot a mengen ke, ka lomlomonai aro ania), 16 io, ria kipo
ago e Iudaia kapo ro ani ki sip taun a keve mulang. 17 Na ninia kapo ago e
komo i lu, ka ago ta riuk lak pok an sian luk ani bil nei kana lu. 18 Na ninia
kapo ago e matang ka ago ta papok pok an sian luk ani kana vakup. 19 Pua
ta ri aina vinga na riria kipo atutus popo si taun ang! 20 Mi sokotuk ani
kami taun i sip ka ago ta tung an si taun livus vo si taun i atailai. 21 Using
si taun ang ka atogon a mamaiten tavirimok na kapo laba luai ani keve
mamaiten le si tutapong i kuli rina tung si taun ke, na aimung kapa. 22 Si
man a taun ang God parik kapa vil akudik ia, ka kovek luai ta sikei e kuli
rina ka sapang. Sikei using kana vap i la songo, asukang a ka vil akudik ia.
23 Si taun ang, man a mangsikei kapo antok imi ta, ‘Arai, kana na igenen i
akanangai,’ vo ‘Sukana ninia,’ mi ago ta lomlomon an tatana. 24 Using ka
atogon a keve igenen i akanangai kapau na keve kus amalangas kapau ki
tapasuk na ki abis a keve akanangai ve keve bil i vilvil ataping lava si kari
atokngai alava asi kari ausingai alok ani ri vap ila songo. 25 Mi longong.
Kana napo mengen imi. 26 Asukang na man ki antok imi ta, ‘Arai, kapo
ago nei ring varasai palau,’ mi ago ta pasal an si an arai. Vo man ki antok

ta, ‘Arai, kapo ago mumun nei lu,’ mi ago ta lomlomon an ta mengen ang.
27 Using a igenen i pukun si kana taun i serei ka bil val tapak kapo takrimit
le mang ngising taun a mang palpal. 28 Si oring ang a matmat kapo matung
vok singina, ri kol kianpo ngangasinong kuvul e iang.

Serei pok si igenen i pukun
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

29 E mung palau i keve mamaiten lava i taun ang, makarap ka vong gup,
na ulen parik kapa anguan mang an, na ri kalto ki uak le metekuku na keve
kitmat i metekuku ki mimo. 30 Le na akanangai i igenen i pukun ka serei e
metekuku na mamain ta pat vap i kuli rina ki tangis na **ki arai ani igenen**
i pukun ka serei kuli kuku ta kitmat na maumausan tavirimok. 31 Na ka
asok kana mamain ta angelo ta tangis i taungai lava na kian songo akuvul
aongos kana vap i la songo le si keve palpal aongos i kuli rina na metekuku.

Luk malangas le si iei
(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)

32 Mi luk malangas si laulauan i ri suke. Man kala urung atanginang,
mila kinle ta taun sinang roron kalapo angasungai. 33 Na asukang kapa
singimi, man mila arai ani keve nem ke kala serei, mila malangas ta kalapo
angasungai luai e mete takaman palau ani ka serei. 34 Napo antok atutuman
imi, kana na matan polpolokan i taun ke parik kipa mat suai aino ani keve
bil ke kila serei. 35 Metekuku na kuli rina ka tamus suai, sikei kag mengen
parik kapa angkoai luai si tamus.

Kapo kovek i si kapo nas a taun
(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30,34-36)

36 Pangau i taun vo vuk taun ina, kapo kovek i mangsikei kapo nas ia.
Ri angelo i metekuku na kana nat parik kipa nas, sikei tamana papalik
kapo nas. 37 Using kana taun a igenen i pukun ka asukang val taun i Noa.
38 Asukang ke ta aino le ani nole, ri vap kitapo angan, kipo inum, kipo
angosongon, tung si taun a Noa kala riuklak nei perengan. 39 Na parik lak
kipa nas a sa kame serei tung si taun a nole kala serei na kamela luk suai
aniria aongos. Io, ka asukang palau si taun ang man a igenen i pukun ka
serei singina. 40 Si taun ang, man a pongua na igenen kilongpo ago nei
matang, ki songo na mangsikei na mang anu ki atalipai ania. 41 Man a
pongua na aina kilongpo momong kon, ki luk suai ani mangsikei na mang
anu ang ki atalipai ania. 42 Asukang a mi usausa using parik mipa nas a
taun ang a kami Volava ka serei singina. 43 Kana mi malangas ta man a
votauk i lu kata nas a vuk taun tenei vong asi serei ta katakai i tainau, kala
ararai bat aro ani kana lu na parik kalapa ding ia. 44 Asukang na nami
kapa mi usausa. Using a igenen i pukun ka serei si vuk taun ang parik
mipa lomlomonai ania singina.

Igenen abis aroron na vo abis arikek
(Lk 12:41-48)

45 Man a asosokai kapo atutuman na kapo masam, kana lau i abis ka
asukang ke. Kana tulava ka asok ia asi aiveven ani kana keve asosokai
aongos, asi kana alis aniria ta kari sasagian. 46 Au, na man kana tulava kala
serei sabonai ani kapo abis ia, ka roron ania. 47 Napo mengen atutuman imi
ta ka asok ia asi kana aiveven aongos ani kana mamain ta togtogon. 48 Sikei
man a asosokai rikek ang kapo lomon ia asukang ke ta, ‘Kag tulava nang
parik kapa serei pok sumasuma,’ 49 na kala tutapong sasaup ani mamain

ta asosokai, na kapo matan angan na kalapo inum ve ri vap nio, 50 kana
tulava ka serei pok si taun parik katapa lomlomonai ania singina. Ka serei
si taun parik katapa nas ia. 51 Na kamela tangatangai amitmitlik ia na ka
asuai ania ane si ring ang ri katakai i kapau ki an ago singina, na e iang ki
tangis na ki ngut ngisa.

25

Kankanuai i mengen ani sangauli na kavulik tanginang

1 Na si taun ang vainagoan i metekuku ka asukang val sangauli na kavulik
tanginang kita luk le kari keve alimang. Na kila pasal si an ruduai ani
igenen osongon tanginang. 2 Mang palpalima kitapo vap tanio, na mang
palpalima kitapo nas. 3 Keve tanio ke kita luk le kari keve alimang sikei
parik kitapa luk rul i elaio le aniria. 4 Sikei keve kavulik nas ke kita aulo
dong le na kari keve ese kuvul ve kari keve alimang ta rul i elaio. 5 Na
osongon tanginang ke kalapo amomole na ria aongos kilapo buk rot na
kila rodot. 6 Na tenei liuan vong mangsikei kala songosongo ta, ‘Longong,
osongon tanginang sukana kalapo pakasang! Mime na tara me ruduai ia.’
7 Au, keve kavulik tanginang aongos ang kila tapangun na kila itoiton kari
keve alimang asi kari mang aro. 8 Au na keve tanio ke kila antok na keve
kavulik nas ang ta, ‘A, mi alis ta kamem ring rul i elaio using a kamem
keve alimang kilapo buk mat.’ 9 Na kila polpol iria ta, ‘Ka ago. Parik kapa
angkoai rul i elaio animem na animi kapa. Mi pasal ane singiria kipo atos
ta rul i elaio na mian samui ta kami akorong.’ 10 Sikei, taun kila pasal sian
samui rul i elaio, osongon tanginang ang kala serei. Au na riria voiang
kitapo usausa kila palak kuvul ve nia ane si matan angan i pagamau ang.
Au na takaman kala akang. 11 Au e mung riria kapa kila kun serei pok na
kimela antok ta, ‘Volava, ku tavas animem ta takaman!’ 12 Sikei kala polpol
iria asukang ke, ‘Napo mengen atutuman imi ta parik luai napa nas imi.’
13 Asukang a mi aiveven, using parik mipa nas a taun vo inongos i taun.

Kankanuai i mengen ani vap sel kapkap

14 Using kapo angkokoai val igenen kata usausa asi kana pasal avunga, na
kala songo kana keve asosokai na kala alis iria ta maiten si aiveven ani kana
togtogon. 15 Kala alis a ainoai i igenen ta palpalima na talanto. Mang anu,
kala alis ia ta pongua, au na mang anu ta sikei. Kapo alis iritol angkokoai
si karitol laulauan i abis. Au le na kala pasal. 16 Na igenen vopo luk ani
palpalima na talanto ang kala pasal na kanla abis tatana na kala asereiai ani
mang palpalima. 17 Na asukang kapa, igenen vopo kun luk ani pongua ang,
kala kun asereiai ani mang pongua. 18 Sikei vanang a igenen vopo luk ani
sikei ang kala pasal na kanla kep nei roe na kanla amunai ani kapkap ang si
kana volava. 19 Kala taun vunga na karitol volava kala serei pok na kamela
vilvil akorong karitol keve avibisan. 20 Na igenen vopo luk ani palpalima na
talanto ang kala serei kuvul ve mang palpalima pok na kala antok, ‘Volava,
kuta alis iau ta mamaiten asi aiveven ani palpalima na talanto. Arai, natala
vil asereiai ani mang palpalima na talanto pok.’ 21 Na kana volava kala
antok ia, ‘Kutala abis aro luai, kag asosokai ro! Kuta atutuman si rukun bil
lik palau, na kana vang na atung ua asi kam aiveven ani keve bil miang.
Au, kume na kume uruk kuvul ve kam volava.’ 22 Na igenen vo luk ani
pongua na talanto ang kala kun serei na kala antok, ‘Volava, kuta alis iau
ta mamaiten asi aiveven ani pongua na talanto. Arai, natala vil asereiai
ani mang pongua na talanto.’ 23 Na kana volava kala antok ia, ‘Kala ro luai,

kupo igenen abis aro. Kuta atutuman si rukun bil lik palau, na kana vang
na atung ua si kam aiveven ani keve bil miang. Au kume na kume uruk
kuvul ve kam volava.' 24 Au na igenen vopo luk ani sikei a talanto ang
kala serei na kala antok, 'Volava, natapo nas ta kupo igenen kitmat luai,
using kupo paspasuk si ring ang numai parik kutapa sukal singina na kupo
lukluk akuvul si ring ang numai parik kutapa sapungai ani ri katui singina.
25 Asukang a natapo leng anim na nala pasal na nala amunai ani kam
talanto nei roe. Au, arai akorong pok ani kam bil.' 26 Na kana volava kala
antok ia asukang ke, 'Kupo asosokai rikek luai akorong na kupo marangan
luai. Kutapo malangas ta nau napo paspasuk si ring ang nau parik natapa
sukal singina na napo lukluk akuvul si ring ang nau parik natapa sapungai
ani ri katui singina, ingko? 27 Using a sa parik kutapa asinong kag kapkap si
ring ang kipo apolok kapkap singina, ani man name lapo papok nalapo luk
akuvul ia ve mang keve kapkap ila apolokai? 28 Kana mi luk pakang ia ta
talanto ke na mi alis ia si vopo atogon ani sangauli na talanto ang. 29 Using
man a si kapo atogon, ki ngaupap ia asi kana duk luai. Na man a si kapo
atogon men lik, io, men lik ang kapo atogon ia, ki luk suai vang ania. 30 Mi
asuai ani asosokai rikek ke ane komo ane si ring vong itum ang, voiang
kapo atogon tangis na ngut ngisa singina.'

Igenen i pukun ka pagal ri vap aongos

31 Si taun a igenen i pukun ka serei ve urmaus ina na kana keve angelo
aongos, ka sinong kuli kana sinsinongan miminaungan. 32 Keve matmatan
vap aongos kime tu akuvul aongos e matana. Au na kan pagal ri vap ane
si pongua na kuvkuvulan asukang val katakai i aiveven sipsip kapo pagal
ri sipsip pelek na ri me. 33 Le na kala atung a ri sipsip ane si kana palso
na ri me ane si kana palkais. 34 Au na tulava kala antok iria kipo ago si
palso ina ta, 'Mi me, nami na mamai katala ataututauia imi, mime na mime
luk a vainagoan ke voiang katala usausa ia animi si taun i asisinong ani
kuli rina. 35 Using natapo buk angan, na mila ali pok iau asi kag angan.
Na natapo buk inum na mila alis laman anig. Natapo igenen sokoung na
mila songo alak iau. 36 Natapo varas na mila akavat iau. Natapo malepen
na mila aiveven iau. Natapo ago nei vilvil akui na mimepo serei sime arai
anig.' 37 Au na keve vap korong ang kila sui ia ta, 'Au Volava, angisan vanang
namemta arai anim sipo buk angan na namemla lis pok ua, vo kutapo buk
inum na namemla alis laman anim? 38 Na angisan kapa namemta arai anim
si sokoung na namemla songo alak ua na kutapo varas na namemla akavat
ua? 39 Na angisan kapa namemta arai anim sipo malepen na kutapo ago nei
vilvil akui na namemla pasal sian arai anim?' 40 Na tulava kala polpol iria
asukang ke, 'Napo mengen atutuman imi ta saka keve bil an mitapo abis ia
si saka igenen mailik an voiang kapo tasig, nang mitapo abis ia singig.'

41 Au na kala antok a vap ang e palkais ina ta, 'Mi pasal suai anig, nami
ang milapo atogon amiming ane nei kut po ni asikei voiang kitala usausa
ia ani vo petau kuvul ve kana keve angelo. 42 Using natapo buk angan
na parik mipa lis pok anig, na natapo buk inum na parik mipa lis laman
anig. Natapo sokoung na parik mipa songo alak iau. 43 Natapo varas na
parik mipa akavat iau. Natapo malepen na napo ago nei vilvil akui na
parik mipa aiveven iau.' 44 Na kila kun sui ania ta, 'Au Volava, angisan
vanang namemta arai anim sipo buk angan na buk inum na sosokoung na
sipo varas na sipo malepen na sipo ago nei akangbat na parik namempa
pakangai anim?' 45 Na kala antok iria, 'Napo mengen atutuman imi ta saka
keve bil an parik mitapa abis ia si saka igenen mailik an, nang mitapo tav

abis ania singig.’ 46 Au na kila pasal ane si kui asikei. Sikei ri vap korong kila pasal ane si to asikei.”

26

Lilimukai asi vil punuk ani Iesu
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Io 11:45-53)

1 Au, Iesu kala kamus ta posong ani keve mengen aongos ang na kala
mengen kana keve nat i akalit asukang ke, 2 “Mipo malangas ta kalapo
pongua na taun lak ani Liuluai. Au na igenen i pukun kian alis ia asi kari
an atakuk ania kuli ngakputuk.” 3 Au na keve ainoinoai si ri katakai i sula
ve ri vap lava kimela sinong kuvul nei lu lava si ainoai i katakai i sula, kana
asan ta Kaiapas. 4 Na kilapo lilimukai asi kari kong mumun ani Iesu na ki
vil punuk ia. 5 Sikei kila antok ta si taun i matan angan ka ago vei nganing
ri vap ki visvis.

Aina kata amaus a pukun i Iesu
(Mk 14:3-9; Io 12:1-8)

6 Au, taun ang a Iesu kanlapo ago e Betania nei lu si Simon vo tapak ke.
7 Mangsikei a aina kamela serei singina na kapo teng kana ese sain ro na
kapo samui lava. Na kamela tilingai ania e patuna si taun ang katapo sinong
si angan. 8 Taun a keve nat i akalit kila arai ani bil ke kila songag na kilapo
sui, “Kapo saka kamus palau an na bil ke? 9 Laman sain ke kapo angkoai si
atos aro tatana na alis ani ri logo ta samui ina.” 10 Na Iesu kalapo malangas
a bil suke na kala antok iria, “Marai sa na mipo mengen arikek ani aina ke?
Kana kapo abis a mangsikei a bil roron luai anig. 11 Arai, mi uli ago lak ve ri
vap logo, sikei nau parik napa uli ago ve nami. 12 Io, aina ke kata tilingai ani
laman sain ke e pukun ig asi usausa anig ani mo. 13 Napo antok atutuman
imi ta si saka ring an kuli rina ki akuskus ta akus ro ke, akuskus kapa i sa
na aina ke kata abis ia ki kun akuskus kapa tatana asi rungrungai ania.”

Iudas kata ainak ani ka alis suai ani Iesu
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

14 Au na Iudas Iskariot, mangsikei i 12 na nat ang, kanla serei si ri
ainoinoai si ri katakai i sula 15 na kanla susuiai aniria ta, “Mi alis iau ta
sa man na alis suai ania e kungami?” Na kila taot dong ia ta 30 na vuk silva.
16 Le si taun ang kalapo gusgus ta saka pangau an kapo kalakala si alis suai
ania e kungaria.

Angan i Liuluai ve kana keve nat i akalit
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14,21-23; Io 13:21-30)

17 Au, si ainoai i taun i saui i tav tol, keve nat i akalit kimela serei si Iesu
na kila sui ia ta, “Nei a ring ang kupo buk ani namem itoiton anim singina
si teng ani Liuluai?” 18 Na kala antok ta, “Mi palak ane nei rina na mian
serei si tungara na mian antok ia asukang ke, ‘Katakai i akalit kata antok ta
kag taun i atutung kalapo angasungai, na napo buk teng ani Liuluai ve kag
keve nat i akalit nei kam lu.’ ” 19 Asukang na keve nat ang kianla vil ia val
Iesu kata atatai iria na kianla itoiton a Liuluai.

20 Si tenei ngelik i taun ang kamela sinong si pata i angan kuvul ve
sangauli na pongua na nat i akalit. 21 Au na si taun ang kipo angan kala
antok iria, “Napo antok atutuman imi ta mangsikei imi ka alis suai anig
taun a saupai.” 22 Na kilapo mamakus alava na siksikei iria kalapo sui ia ta,
“Vei nau nganing, ingko Volava?” 23 Na kala antok ta, “Iuang vopo auai abui

saui ang nei gapai ke kuvul ve nau, ninia vanang ka alis suai anig. 24 Igenen
i pukun ka puka val kitala salik aino tatana, sikei ka rikek luai ani vo alis
suai ang ani igenen i pukun. Pat ka ro ania man parik kitapa ingus ia." 25 Au
na Iudas, voi si alis suai ang ania, kala antok ta, "Katakai i akalit, nau nang
parik ingko?" Na kala antok ia ta, "Numai akorong kupo posong ia."

Matan angan si Volava
(Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

26 Au, kilapo angan na Iesu kala luk a saui, kala posong aro singina na
kala tevek ia na kala lilis aliu kana keve nat i akalit velai ani mengen ke,
"Mi luk na mi angan. Kana na pukun ig." 27 Le na kala luk a kavi na kala
posong aro singina na kala alis iria na kala antok, "Nami aongos mi inum
singina. 28 Using kana na rangaig ani angainainakai, na ka saling ani vap
miang asi lomon suai ani kari keve lau rikek. 29 Napo antok imi ta parik
napa anguan inum an si laman i vaen ke, tung si nakan inum ia si selen
tanginang ve nami nei kana vainagoan a mamai." 30 Au na kila tangam
kari sikei a tangam le na kila soung taun a mulang Elaio.

Petero ka agel suai ani Iesu
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Io 13:36-38)

31 Au na Iesu kanla antok iria ta, "Nami aongos mi savang marai ig
nganlak vong, using kitala salik ia ta **Na nga punuk na katakai i aiveven
sipsip na keve sipsip ki tamale angtaliungai.** 32 Sikei e mung i kag la
tadut pok le naka aino imi ane Galilaia." 33 Na Petero kala antok amadot
ia ta, "Riria aongos ki savang marai im, sikei nau parik luai napa angkoai
si savang." 34 Na Iesu kala antok ia, "Napo antok atutuman ua ta aino le
ani pura ka tirtiriku nganlak vong, ku amatan potol a agel suai anig." 35 Na
Petero kala antok ia ta, "Kantanem si man nakan mat ve numai, sikei parik
luai napa angkoai si agel suai anim." Keve nat i akalit aongos kila kun antok
asukang.

Sokotuk e Getsemani
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 Au le na Iesu kala pasal ve ria ane si mang vuk ring kipo kin ia ta
Getsemani, na kala antok iria, "Mi sinong e ke na nakan sokotuk tapai e
oring suke." 37 Na kala songo le na ri Petero ve ngono angtasimal si Sebedaio
na kalapo nasai ani maiten tavirimok na ngau laba luai. 38 Na kala antok
iritol ta, "Makus lava ke kalapo rongos iau angasungai ani naka mat. Mitol
ago e ke na mitol para kuvul ve nau." 39 Au na kala paliu avunga lik na
kanla matung turung ane vunep i sokotuk, "Mamai, si man kapo angkoai,
kapo ro ani kavi ke ka papelek iau. Sikei, vubuk ke singig ka ago, sikei
ku using kam vubuk." 40 Au kanla serei pok si volo nat ang kitolapo rot,
na kala sui a Petero, "Au sa, parik mitolpa angkoai si para ve nau ani vuk
pangau kudik palau? 41 Mitol aiveven na sokotuk, vei atoktokngai ka luk
imi. Malanganto kapo naung sikei pukun kapo ngau." 42 Na kala anguan
papok si an sokotuk na kanla sokotuk asukang ke, "Mamai, si man parik
kapa angkoai si luk suai ania tung si nala inum akorong le singina, kapo
ro ka asukang val kam vubuk." 43 Taun kamela serei pok kamela arai ta
kitol lapo rot punuk using a mataritol katapo maiten. 44 Asukang na kala
anguan papelek an aniritol na kanla vapotol i sokotuk val aino. 45 Au le na
kamela serei pok si volo nat ang na kala antok iritol, "Au sa, mipo rot lak,
na mipo ausai lak? Mi arai, taun kana kala serei ani ki alis a igenen i pukun

ane kungaria i ri vap bil arikek. 46 Mitol tadut na tara pasal. Arai ani iuang
kana kalapo serei asi kana me alis suai anig."

Alis suai na teng akit ani Iesu
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Io 18:3-12)

47 Taun kapo mengen lak, Iudas kala serei, mangsikei i 12 na nat ang,
na petau laba luai kipo aimung ina na kipo teng ri samele na ri avam, i la
asok tapai ta keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap lava i rina. 48 Vo
alis suai ania katala antok amalangas lenginang iria ta mang akanangai
asukang ke, "Si man na lulus a si, ninia palau vanang a igenen ang. Mi
teng akit ia." 49 Au, kala paliu akorong taun a Iesu na kanla antok, "Kala ro
luai, rabi," velai ani kala lulus ia. 50 Na Iesu kala antok ia, "Tungag, ku vil
apunuk kam abis kuta serei using ia." Au na kila tung akasang na kila teng
akit a Iesu. 51 Si vuk taun ang akorong mang sikei vo auai ang ve Iesu kala
dal kana samele na kala tanga suai luai ani talingana i asosokai si ainoinoai
i katakai i sula. 52 Na Iesu kala antok ia ta, "Ku sulai pok ani kam samele
si kana oring, using si kapo dal kana samele ka mat pok singina. 53 Kupo
lomon ia ani parik napa angkoai si aikut papakangai si mamai ani kana
palau ka alis suai ane singig ta 12 na kuvkuvulan lava i visvis si ri angelo?
54 Sukana na mengen i nei salsalik ka saka serei apunuk an vanang ta ka
serei asukang ke?" 55 Au na kala mengen taun a petau ang, "Au si napo
katakai i tainau na kana mipo ruduai iau ta samele na avam? Si keve taun
natapo vil akalit nei rina i atailai na parik mitapa teng akit iau. 56 Sikei
kana kapo serei asukang ke si vil apunuk ani keve salsalik si ri katakai i
kus amalangas." Na kana keve nat i akalit aongos kila papelek ia na kila sip
suai.

Iesu mete saupai
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55,63-71; Io 18:13-14,19-24)

57 Vap teng akit ang ani Iesu kila tak ia ane si Kaiapas kapo ainoai i katakai
i sula. E iang ri vap malangas ani saupai ve ri vap lava i rina kitan lapo ago
kuvul. 58 Na Petero katapo using avunga, e nei nan komo si ainoai i katakai
i sula. Katapo buk arai aro ani akamusai ina, asukang na kala palak na
kanlapo sinong ve ri vap ararai bat. 59 Au, keve ainoinoai si ri katakai i
sula ve kuvkuvulan lava ipo vil saupai kitapo gule vap asi mengen kapau
angkoai asi kari saupai ani Iesu singina using kitapo buk raung ania. 60 Sikei
parik kitapa sabonai ta mangsikei a bil kantanem a poisan a vap kitapo
asuai ani kari keve kalinga kapau ania. Au le na mang ngono anu kilong
mela tung 61 na kilongla antok ta, "Ike kata antok asukang ke, 'Napo angkoai
si galang ani lu i atailai si God na naka atung pok ia si potol a taun.' " 62 Au
na ainoai i katakai i sula kala tapasuk na kala antok, "Au sa parik kupa
ngenget a mengen suke? Au sa sukana si atugtugi suke kilongpo mengen
anim tatana?" 63 Sikei Iesu kapo tung musik palau. Au na ainoai i katakai i
sula kala antok, "Napo nung amalangas luai anim si asan i God vopo to ke
ta ku antok amalangas imem ta numai kana na igenen i akanangai? Numai
a nat i God?" 64 Na Iesu kala antok ta, "Val kupo posong ia. Sikei napo antok
imi ta kana vang le si taun ke mi arai ani **igenen i pukun kan sinong e**
palso i vo kitmat na **ka pasiang kuli kuku le pangkul."** 65 Na ainoai
i katakai i sula kala ding pok kana maus na kala antok, "Ike lik kalapo
mengen i nau varas ani God. Kalapo kovek luai i mang mengen tarapo
inongos taun ia. Mitala longong kana mengen i nau varas ani God. 66 Nei
kami lomlomonai?" Na kila polpol ta, "Kalapo ago asi vil punuk ania." 67 Au

na kila kanus a nona na kipo nak ia. Mang matan kipo tava ia 68 na kipo antok, “Au, igenen i akanangai, ku kin vang. Si akorong kata tava ua?”

Petero kata agel suai ani Iesu
(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Io 18:15-18,25-27)

69 Si vuk taun ang Petero katapo sinong nei nan komo na mang kavulik asosokai kamela serei na kala antok ia, “Numai kapa, kutapo auai ve Iesu ke le Galilaia.” 70 Sikei Petero kala gel e mataria aongos ta, “Parik nang napa nas a sa kupo mengen tatana.” 71 Le na kala pasiang ane mete sokosiangan na mang kavulik kala arai ania na kala antok a keve vap ang e iang ta, “Ike kana katapo kun auai ve Iesu ke le Nasaret.” 72 Na kala anguan gel an velai ani atutuman serei si God ta, “Parik nang napa nas a igenen ang!” 73 Au na e mung lik palau, vap vo angtung aliu ang e iang kila antok ia ta, “Tutuman luai, numai kapa kupo mangsikei iria using a kalingam kapo akalit amalangas luai tatam.” 74 Na kalapo mengen ta man kapo kapau kapo ro ka mat na kala atuvala ta, “Parik napa nas a igenen ang.” Na si vuk taun ang palau pura kala tirtiriku. 75 Au na Petero kala lomlomonai pok ani mengen ang si Iesu ta, “Aino le ani pura ka tirtiriku kula amatan potol a agel suai anig.” Na kala soung ane komo na kanla tangis alava luai.

27

Iesu mete Pilato
(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Io 18:28-32)

1 Au, kala tenei vauk na keve ainoinoai si ri katakai i sula aongos ve keve vap lava i rina kila serei si mangsikei a lomlomonai si raung ani Iesu. 2 Na kila got ia na kila takai ania asi an alis suai ania e kungana i Pilato, igenen lava vopo sausaupai ani ring ang.

Iudas kala koit mat
(Ap 1:18-19)

3 Na Iudas, igenen vopo alis suai ke ani Iesu taun a saupai, kala arai ani Iesu si lapo tung nei saupai sian mat na kala kinle kana lau rikek na kala alis pok na 30 na vuk silva i seu ang ania ane si keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap lava 4 na kala antok iria ta, “Natala bil arikek, using natala alis suai ani igenen daus ke.” Na kila antok ia ta, “Au na namempo togon saka maiten an singina? Kakam akorong ta maiten.” 5 Na kala so ta kapkap ang nei rina i atailai na kala pasal na kanla koit papalik. 6 Na keve katakai i sula ang kila luk a kapkap ang na kila antok ta, “Parik kapa korong si saupai ta tara asinong na kapkap ke nei ring ipo asisiang kapkap using kapo kapkap i seu ani to si igenen.” 7 Na kila ainak aongos si luk ani kapkap ang si kari an samui ani vuk roe ang si igenen pulpul asi kepai ani ri vap sokoung e iang. 8 Asukang vang na kilapo posong na vuk roe ang ta roe i daung tung si taun ke. 9 E iang vanang a mengen ang si Ieremias katakai i kus amalangas kala serei atutuman, **Na kila luk a 30 na vuk kapkap ang, samui i atung ang ania ta ri vap i Israel** 10 na kila samui na vuk roe ang si igenen pulpul, val Volava katala asok iau.

Numai kana na tulava si ri Iudaia?
(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Io 18:33-38)

11 Au, na Iesu kalapo tung e matana i igenen lava vo sausaupai ke na kala sui ia, “Au numai a tulava si ri Iudaia?” Na Iesu kala antok ia ta, “Numai kupo kin ia.” 12 Na taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap lava kilapo posposo amaiten ia parik luai kapa polpol iria. 13 Na Pilato kala sui

ia, “Kupo longong sukana na keve mengen suke kipo pege anim tatana?”
14 Na Iesu parik luai kapa polpol a mangsikei i keve vuk mengen ang, na
igenen lava ke kalapo taping singina.

Asok si vil punuk ani Iesu
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Io 18:39–19:16)

15 Na igenen lava ke kapo uli atogon ani vuk lau i asoung ani mang igenen
pelek ani vilvil akui si taun i matan angan, voiang kapo pasal le si pipilak
si ri vap. 16 Si taun ang katapo atogon a mangsikei a igenen nei vilvil akui
ipo nas aongos ta ri vap, kana asan ta Barabas. 17 Na taun ang na petau
ang kime lapo tung akuvul aongos, Pilato kala sui iria ta, “Mipo buk a si i
ngono ike ani naka akala ia, Barabas vo Iesu, voiang kipo kin ia ta igenen i
akanangai?” 18 Using kapo nas ta kita alis suai ania using kitapo vinga rikek.
19 Au, si taun ang kapo sinong si kana sinsinong i saupai, kisngana kala ali
mengen ane singina ta, “Ku ago ta bil an ta mang sikei a bil si igenen korong
ke, using anginang vong mang orodung kata vil arikek luai anig marai ina.”
20 Sikei, keve ainoinoai i ri katakai i sula ve ri vap lava kipo asok akit a petau
ke si antok ta akala na Barabas na vil punuk a Iesu. 21 Na igenen lava ke
kala sui iria ta, “Mipo buk a si i ngono ike ani naka akala ia dong imi?” Na
kila antok ta, “Barabas.” 22 Na Pilato kala sui, “Au na naka vil sa vang kana
ani Iesu, voiang kipo kin ia ta igenen i akanangai?” Na kila antok, “Atakuk
ia!” 23 Na kala antok ta, “Marai sa? Saka rikek an akorong kata abis ia?”
Sikei kilapo anguan songosongo alaba luai an ta, “Atakuk ia!” 24 Si taun ang
a Pilato kalapo arai ta kalapo tav angkoai si gel aniria na kalapo arai kapa
ta angvis kalapo buk tutapong, kala kap laman na kala sunep a kungana
e mataria i petau aongos ang na kala antok, “Nau napo kala si rangai ina
i igenen ke. Nami akorong mi maiten singina.” 25 Na vap aongos ang kila
polpol ia ta, “Rangai ina aongos kapo ro namem nem sunguk ia ve matan
inatus ang e mung imem.” 26 Na kala akala na Barabas dong iria. Na kala
asok si sasaup ani Iesu, na kala alis suai ania asi kari ani atakuk ania kuli
ngakputuk.

Ri katakai i visvis kita kurek a Iesu
(Mk 15:16-20; Io 19:2-3)

27 Na kana keve vap ipo visvis na igenen lava ke kila tak alak a Iesu ane
nei nan komo lava na kian lapo tung aulitai aongos ania. 28 Na kila luang
kana maus na kila alak ia ta vuk vakup miminaungan. 29 Na kila abis a kuku
ta angus sisilo na kila agon ia e patuna val kuku i tulava. Na kila atung a
vukei e palso i kungana na kipo sovusulai e matana na kipo mengen i kurek
ania ta, “Pua, kala ro luai, tulava si ri Iudaia!” 30 Na kipo kanus ia na kipo
luk a vukei ang na kipo saup ia e patuna. 31 Si taun kila kamus ta kurek ania
kila luang suai pok ani vakup miminaungan ang na kila alak akorong pok
ia ta kana maus. Au na kila tak ia si kari an atakuk ania kuli ngakputuk.

Atakuk ani Iesu kuli ngakputuk
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Io 19:17-27)

32 Si taun kipo soung, kila duai a mangsikei a igenen i Kurene, kana asan
ta Simon, na kila asok palau ia si kana asalak ani kana ngakputuk na Iesu.
33 Na kianla serei si mangsikei a vuk oring kipo kin ia ta Golgota, supsupai
ina ta vangang kumut. 34 Na kila alis ia ta laman i vaen mimirikukan si
kana inum. Sikei taun kata namnamin ia, kala misag ani inum ania. 35 E
mung i kari la atakuk tapai ania, kilapo gulang angkasai asi arai ta ki saka
pagal an ani kana maus aniria. 36 Na kipo sinong na kipo ararai ania. 37 Na

kila atung a mang vuk salsalik i saupai ang ania e pangkul i patuna na kapo
mengen asukang ke, “Kana na Iesu, kapo tulava si ri Iudaia.” 38 Na mang
ngono katakai i tainau kita atakuk irilong ve nia, sikei e palso na mang anu e
palkais ina. 39 Na vap po pasal angpok ang e iang kipo mengen i asosol ania
na kipo valai ani paturia 40 na kipo antok, “Numai vo antok ke ta ku galang
na rina i atailai na ku atung pok ia si potol a taun, ku asapang pok vang
ua. Si man kupo nat i God, au pasiang suai ani ngakputuk ang.” 41 Asukang
kapa na ri ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap malangas ani saupai na ri
vap lava kapa kipo kun kurek ania asukang ke, 42 “Katala asapang a mang
vap, sikei parik kapa angkoai si asapang pok ania. Nia na tulava i Israel. Au
kanat, ka pasiang suai kotok ani ngakputuk ang na tarala lomlomon vang
tatana. 43 Nia kapo lomlomon ta God. Au ago ani God na kame pakangai
ania kana vang si man kapo buk pok ia. Using kata antok ta, ‘Nau napo
nat i God.’ ” 44 Na ngono katakai i tainau kita atakuk kuvul irilong ve nia,
kilongpo kun mengen arikek ania asukang.

Iesu kala mat
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Io 19:28-30)

45 Vuk taun ke katapo mang ias lava, sikei vong kala pakut a kuli
rina aongos tung si kalapo ngelik aliu. 46 Au si kalapo ngelik, Iesu kala
songosongo alava ta, “Eli, Eli, lama sabakatani?” supsupai ina ta, **Kag God,
kag God, marai sa kulapo papelek iau?** 47 Na mang matan i vap po
angtung ang e iang kila longong ia na kilapo antok ta, “Igenen ke kapo
songo na Elias.” 48 Na mangsikei iria kala sang sumasuma na kanla luk
a vuk rudum na kanla abui le ia nei vaen namin mal na kala sulai alak ania
kuli vuk vukei ani Iesu si kana inum. 49 Sikei kila antok ta, “Kokoai, tara arai
kotok ta Elias kame asapang ia.” 50 Na Iesu kala anguan songosongo alava
an, le na kala atolongon suai ani malanganto ina. 51 Na si taun ang, vakup
ang nei lu i atailai kala tading angtaliungai le pangkul tung e kevkev. Kuli
rina kata arukruk na ri at kita tatadek. 52 Ri mata i matmat kita tavas na
amiang iria vap lomlomon kitala mat, kita tadut pok. 53 Na e mung i kana
tadut pok a Iesu, kita soung pelek na ring si ri vap mat na ki pasal ane nei
rina gogoai na kime lapo tutu aserei si vap miang. 54 Na taun a ainoinoai
si ri katakai i visvis ve kana keve vap ipo aiveven ke si Iesu kita arai ani
vunep si arukruk na keve bil vo serei aongos si taun ang, kilapo leng alava
na kilapo mengen ta, “Tutuman luai, kana na nat i God.” 55 Na mang keve
aina miang kitapo kun ago avunga lik e iang ipo kalkalum kapa. Keve aina
ke kita auai ve Iesu le Galilaia using kitapo buk aiveven ania. 56 Nei liuan
iria, ri Maria Magdalene ve mang Maria ang rinarilong i ri Iakovo ve Iosep,
na rinarilong i ngono nat ang si Sebedaio.

Mo ani Iesu
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Io 19:38-42)

57 Au, kalapo ngelik luai na mangsikei a igenen tauia le Arimataia kana
asan ta Iosep, na kapo mang nat i akalit si Iesu, kala serei 58 na kala pataun
a Pilato na kanla aikut ia ta pukun ina i Iesu. Na Pilato kala asok si alis
ania tatana. 59 Na Iosep kala luk a pukun ang na kala pakut aro ia ta mang
vakup tanginang ro luai. 60 Na kanla amatung ia nei kana mata tanginang
akorong, kata se ia nei bang. Na kala ul bat na mata ang ta mangsikei a at
tavirimok lava na kala pasal. 61 Na ri Maria Magdalene ve mang Maria ang
kilongtapo kun sinong e ngising ina i mata ang.

Ararai bat mete mata i mat

62 Au, si taun using ina, e mung palau i taun i usausa, keve ainoinoai si
ri katakai i sula ve ri Parisaio kila kivung ve Pilato 63 na kila antok ia ta,
“Volava, namempo lomlomonai lak ani kana mengen na igenen kapau ke
si taun katapo to lak ta, ‘E mung i potol a taun na tadut pok.’ 64 Asukang na
namempo buk ani ku asok ani ki vil bat aro na mata ke si kana kit aro tung
si vapotol i taun, vei nganing kana keve nat i akalit kimela tainau na pukun
ina na kianla antok ri vap ta katala tadut pok. Na kapau ke kala aunai laba
ani kana keve kapau aino ang.” 65 Na Pilato kala antok iria ta, “Kanat, mi
songo le ta kag mang petau ipo ararai bat na kian aiveven aro na mata ang
val mipo buk ia.” 66 Au na kila pasal na kianla atung a keve igenen ang si
mata ang na kila atung a mang akanangai i tubat kuli at ang.

28

Iesu kala tadut pok
(Mk 16:1-8; Lk 24:1-12; Io 20:1-10)

1 Si no i tangat si taun tanginang e mung i taun i atailai, ri Maria
Magdalene ve mang Maria ang kilongla pasal sian arai ani mopong ang.
2 Au, kosan ta arukruk kitmat lava kala serei using a angelo le metekuku
kata pasiang na kamela ul suai ani iat ang na kanlapo sinong lakat kuluna.
3 Na miminaungan i pukun ina kapo asukang ta malangas i tapak na kana
maus kapo kun aunai posok luai. 4 Na vap po aiveven aulitai ani mata ang
kilapo nei miringan ania na kipo tetek na kilapo asukang val ri vap mat.
5 Na angelo ang kala antok na ngono aina ke ta, “Milong ago ta leng an, napo
nas ta milongpo gule using a Iesu, voiang kita atakuk ia kuli ngakputuk.
6 Kapo kovek e ke, using katala tadut pok val katala mengen. Au milongme
arai akorong ani kana ring i matung. 7 Au, milong sumasuma na milongan
atai amalangas kana keve nat i akalit ta katala tadut pok pelek a mat, na
longong aro, ka pasal aino imi ane Galilaia, na mian arai ania e iang. Kana
nala antok imilong.” 8 Na ngono aina ke kilongla sang pelek na mata i
matmat ang kuvul velai ani leng sikei lak kilongpo togon na uruk lava.
Na kilongla angsasangai sian antok amalangas ani kana keve nat i akalit.
9 Taun kilongpo sang aliu, Iesu kala tutu aserei singirilong na kala tenei
vauk irilong. Na kilongla pasal taun ia na kilongla soturungai singina velai
ani ngaulot ani ngono kakina. 10 Na kala antok irilong ta, “Milong ago ta
leng an. Milong pasal na milong an atai na keve tasig asi kari pasal ane
Galilaia, na e iang kian arai anig.”

Mengen si ri vap ararai bat

11 Taun a ngono aina ke kilongpo pasal aliu lak, mang matan ipo ararai
ani mata i mat ang kila palak pok ane nei rina na kianla atatai na keve
ainoinoai si ri katakai i sula ta keve bil aongos voiang kata serei. 12 Au na
keve ainoinoai si ri katakai i sula ve keve vap lava kila sinong kuvul le na
kila alis atavirimok i kapkap taun a ri vap ipo aiveven ani mata ang, 13 na
kila antok iria ta, “Mi mengen asukang ke ta, ‘Namem tala rot punuk na
kana keve nat i akalit kimela serei tenei vong na kimela ainau le na pukun
ina.’ 14 Au na man a ainoinoai lava vo sausaupai ani rina ke ka longong a
akuskus ke namem nem vil akorong ia, na nami parik milapa angkoai si
tung nei sausaupai.” 15 Asukang na kila luk le na kapkap ke na kianla abis
asukang palau val kitala atatai iria. Na atugtugi ke kala pasal apapanai
aongos nei liuan i ri Iudaia tung si taun ke.

Akamusai i asok si Iesu ani keve nat i akalit
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Io 20:19-23; Ap 1:6-8)

16 Au, sangauli na sikei a nat i akalit ang kila pasal ane Galilaia ane si
mulang ang a Iesu katala asok iria si kari pasal taun ania. 17 Si taun ang
kila arai ania kila soturungai serei singina, sikei mang matan iria kitapo
ilung. 18 Au na Iesu kamela pataun iria na kala pinipini iria asukang ke,
“Kitala alis iau ta kitmat ani naka saupai ani keve bil aongos i metekuku
na ani kuli rina kapa. 19 Asukang na mi pasal ane si saka matan vap an i
kuli rina aongos na mi akalit iria asi kari using anig. E iang mi asing tauia
iria ta asan i mamai na ta kana nat na ta Malanganto Gogoai. 20 Na e iang
kapa mi akalit iria asi kari using aongos ani keve pinipini ang natala alis
imi tatana. Mi longong aro, nau naka uli auai ve nami tung si akamusai i
kuli rina ke.”

Roron i Akus
Marko
kata salik ia

Ainoai i vuk mengen si Akus Ro ke Marko kapo atangis ia asukang ke, “Kana na Akus Ro i Iesu Karisto nat i God. (1:1)” Si buk ke taralapo arai korong ta Iesu kapo atogon dual na asan lava si abis ani keve avibisan aongos. Tarapo arai korong ania si taun ang katapo vil akalit si ri vap, na kata kirikai suai ani keve malanganto rikek singina, na kata lomon suai ani rikek si ri vap. Iesu kata posong akorong pok ia ta igenen i pukun, na kata serei ani kame alis pok tatana, asi samui apok ani to si ri vap aongos. Marko kapo akus alava ta avibisan si Iesu, na parik kapa aunai i akus alava ta keve mengen ang katapo mengen tatana. Marko kata akuskus aino ta avibisan si Ioanes katakai i asing tauia, le na kala akus ta Iesu kata luk kana asising tauia, na Satan kata atokngai ania. Le na tarala arai ta Iesu kata ngorem ri vap si asalak ani keve mamaiten duk, kata akalit aro iria. Sikei vap po petau ang ania, kari marala ania kala serei alava luai. Akamusai i palpal i buk ke kapo akus ta Iesu katala mat na kala tadut pok.

Akuskus si Ioanes katakai i asing tauia
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-9; Io 1:19-28)

1 Kana na tutapongai i akus ro ani Iesu Karisto, nat i God, 2 val kita salik
ia nei buk si Esias, katakai i kus amalangas, **Arai, naka asok kag asosokai**
aino anim ani kan itoiton selen anim. 3 **Kalingana i mangsikei kapo**
songosongo nei ring varasai palau ta mi usausa na selen ani Volava,
mi itoiton ta selen korong ania. 4 Ioanes katakai i asing tauia katapo ago
nei ring varasai palau, na kapo akuskus ri vap ta ki luk a asing tauia asi
akanangai ani kari la lomon pokai na God ka lomon suai ani kari keve lau
rikek. 5 Na ri vap aongos i palpal Iudaia na Ierusalem kita pasal taun ia na
kianla mengen amalangas ta kari keve lau rikek na kala asing tauia iria si
sung ang Iordanes. 6 Ioanes katapo alak na vakup kita abis ia ta ung i kamel
na katapo ngenge ta pauk i vongo, na katapo pok ta bivo na murungan.
7 Na katapo akuskus asukang ke, “Aimung ig kapo atogon a mangsikei ka
serei lak, kapo tavirimok anig, napo tav ro angkoai ve asosokai palau vopo
sovusulai si luk suai ani pauk i kakina. 8 Nau natala asing tauia imi ta
laman, sikei ninia ka asing tauia imi ta Malanganto Gogoai.”

Asing tauia ani Iesu
(Mt 3:13-17; Lk 3:21-22)

9 Si taun ang Iesu kala papelek a Nasaret si palpal Galilaia, na Ioanes
kamela asing tauia ia si sung ang Iordanes. 10 Na akorong palau si taun ang
kapo kiklak le nei laman, kala arai ani metekuku kala tavas na Malanganto
kala pasiang taun ia asukang val uk. 11 Na kalinga kala serei le metekuku
ta, “Numai kag nat ro. Napo buk alava ua. Napo uruk luai anim.”

Atokngai ani Iesu
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)

12 Nang palau Malanganto kala asok ia ane nei ring varasai palau. 13 Na
kanla ago nei ring varasai palau ani 40 na taun aongos, na Satan katapo
atoktokngai ania, na kapo ago nei liuan i mamain ta kei, na ri angelo kipo
pakangai ania.

Iesu kata tutapong abis e Galilaia
(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

14 E mung i la teng akit tapai ani Ioanes, Iesu kamela serei e Galilaia na
kalapo akuskus ta akus ro i God, 15 “Kala sinong a taun, na kana vainagoan
a God kala angasungai! Mi lomon pokai pelek kami keve lau rikek, na mi
lomlomon ta akus ro!”

Songo ani puat a katakai i maiak
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

16 Na kala ulit aliu ngerelo i laman tatapulitai e Galilaia, na kala arai ani ri
Simon ve Andereas, nang a tasina i Simon, kilongtapo sog, using kilongtapo
katakai i maiak. 17 Na Iesu kala antok irilong, “Milong using iau, na naka
itoiton imilong asi kamilong sog ani ri vap.” 18 Nang palau kilongla papelek
karilong keve uvene na kilongla using ia. 19 Na kala anguan ulit avunga
lik an, na kala arai ani Iakovo, nat si Sebedaio, kuvul ve tasina ta Ioanes,
kilongtapo itoiton karilong keve uvene kuli vul. 20 Nang palau kala songo
irilong na kilongla papelek a tamari-long ta Sebedaio kuli vul ve kana vap
i po seupok, na kilongla using ia.

Igenen malanganto rikek kata aol ia
(Lk 4:31-37)

21 Na kila pasal ane Kaparnaum na akorong palau si taun i atailai kanla
riuk lak nei lu i kivung na kanla vil akalit si ri vap. 22 Na kipo taping ani
kana akalkalit, using kapo akalit iria val igenen atogon kitmat, na parik
val keve vap malangas ani saupai. 23 Na si taun ang palau nei kari lu i
kivung, katapo atogon a mangsikei a igenen, malanganto rikek katapo aol
ia, na kala songosongo alava ta, 24 “Iesu le Nasaret, kupo buk vil sa vang
kana animem? Sa, kupo serei kana asi kam me vil punuk suai animem?
Napo malangas ua. Numai a nat gogoai i God!” 25 Na Iesu kala atakun ia
ta, “Ku musik! Soung suai ania!” 26 Na malanganto rikek ang kala savatigai
ania na kala kup alava na kala soung suai. 27 Na kilapo taping aongos velai
ani anganasai ta, “Au, sa kana? Akalkalit tanginang? Kapo asok velai ani
kitmat na ri ingua kapa kipo longong ia.” 28 Na si taun ang palau, akuskus
ina kalapo pasal apapanai nei keve palpal aongos aulitai ani Galilaia.

Iesu kata vil ato na vap miang
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

29 Na kala soung pelek a lu i kivung na kanla palak nei lu si ri Simon
ve Andereas, kuvul ve ri Iakovo na Ioanes. 30 Na omona i Simon katapo
matung ta mulak, na akorong palau kila antok ia tatana. 31 Na kala pataun
ia, kala teng a kungana na kala ngai atung ia. Na mulak ang kala papelek
ia. Na kala sasagi aniria. 32 Ngelik i taun ang, si makarap kalapo siang,
kila serei singi na ta mamain ta vap malepen na ria ingua katapo aol iria.
33 Mete takaman i lu ang katapo vaba luai ta ri vap aongos i rina ang. 34 Na
kala vil ato na vap miang kipo atogon a keve malepen angpetpetekai. Na
kata kirikai suai ani ri ingua miang. Na parik katapa atalipai ani ri ingua
asi mengen, using kipo malangas ta ninia kapo si.

Paspasal asi an akuskus
(Lk 4:42-44)

35 Na si no i tangat kala tapasuk na kanla pasal taun a ring vauvau, na
kanlapo sokotuk. 36 Na Simon ve vap po auai ve nia kila pasal using ia 37 na
kianla sabonai ania na kila antok ia ta, “Ri vap aongos kipo gule ua.” 38 Na
kala antok iria ta, “Tara pasal ane si mang matan rina aliu, ani nan akuskus

kapa singiria, using ninia vanang a tukulai ina i kag soung.” 39 Na kala pasal
aulitai ani Galilaia aongos na kanla akuskus nei kari keve lu i kivung na ka
lu suai kapa ani ri ingua.

Iesu kata vil adaus na igenen tapak
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 Na mangsikei a igenen tapak kamela serei singina. Kamela sovusulai
na kala sokotuk ia ta, “Man kupo naung, kupo angkoai si vil adaus anig.”
41 Na kala ngorem alava ia, na kala sulai ani kungana na kala teng e pukun
ina, na kala antok ia ta, “Io, napo naung, kula daus!” 42 Nang palau pukun
tapak ang kala kovek pelek ia, na kala daus. 43 Na kala mengen amadot ia
velai ani asok suai ania 44 velai ani kapo antok ia ta, “Ku ago ta an antok ani
mang-sikei ta nem ke, sikei, ku pasal akorong na kuan akalit ta pukun im si
katakai i sula, ani ka suluk a alilis ang i kam vilvil atanginang val saupai si
Moses kapo antok, ani ri vap asi kari nas ta kulapo daus.” 45 Sikei kala pasal
na kanla renge alava ta akuskus ke. Asukang na kalapo lolokovo na parik
kalapa serei amalangas e nei rina, sikei kala ago si ring vauvau e komo. Na
ri vap i keve rina aongos kime lapo serei singina.

2

Iesu kata vil ato na igenen soles
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 Au kala papok ane Kaparnaum, na e mung i mang rukun taun, kila
longong ta kalapo ago nei lu, 2 na vap miang kimela duk luai tung e mete
takaman. Na kapo kovek i pangau kapo vauvau, na kalapo akuskus iria
ta mengen i God. 3 Na kimela serei singina ta mang igenen soles. Puat a
igenen kitapo asalak ia. 4 Na using kata lapo duk arikek a ring ang parik
kitapa angkoai si palak taun ania. Na kianla luk suai ani palpal i kuluna i lu
ang akorong si ring ang katapo ago singina na kila sunguk a pata, soles ang
katapo matung singina, na kila asiang ia taun ia. 5 Si taun a Iesu kala arai
kinle ani kari lomlomon na kala antok a soles ang ta, “Kag nat, kam keve lau
rikek, nala lomon suai ania.” 6 Au, mang vap malangas ani saupai kitapo
sinong e iang na kitapo atogon susui musik nei lomlomonai iria asukang
ke, 7 “Marai sa na igenen ke kapo mengen asukang ke? Kapo mengen i nau
varas nang! Si kapo kun koi asi lomon suai ani lau rikek? God papalik
nang!” 8 Na Iesu kalapo nas lenginang kari lomlomonai na kala sui iria,
“Marai sa mipo angsusuiai e lomlomonai imi? 9 Si i ngono bil ke kapo
remrem si antok ania? Nala lomon suai ani kam lau rikek, vo si antok ta
ku tapasuk na ku sunguk kam pata na ku pasal? 10 Sikei, asi kami nas vang
ta igenen i pukun kapo atogon a roron kuli rina si kana lomon suai ani
rikek,” le na kala antok na igenen soles ang ta, 11 “Napo antok ua, tadut na
ku sunguk le kam pata na ku pasal ane rina.” 12 Na akorong palau si taun
ang, kala tadut e mataria aongos na kala sunguk kana pata na kala soung.
Na kilapo taping na kila alatun a God na kila antok, “U, voivoi ka mat, tara
lapo arai ani bil asukang ke!”

Songo ani Levi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 Na kala anguan pasiang pok an ane ngerelo na vap duk kimela auai ve
nia na kamela akalit iria. 14 Na taun ang kapo paliu, kala arai ani Levi, nat
si Alpaio, katapo sinong nei lu i po luk takis, na kala antok ia, “Me using
iau.” Na kala tadut na kala using ia. 15 Na kanlapo angan nei kana lu, na

petau duk, vap po luk takis na mamain ta katakai i bil arikek kimela sinong kuvul ve Iesu na kana keve nat i akalit, using vap duk kitapo using ia. 16 Na mang matan i ri Parisaio, vap po malangas ang ani saupai, taun kila arai ania si po angan kuvul ve ri katakai i bil arikek na vap po luk takis, kila mengen kana keve nat i akalit ta, “Marai sa na kapo angan kuvul ve vap po luk takis na ri katakai i bil arikek?” 17 Na Iesu kala longong na kala antok iria, “Vap po to aro parik kipa inongos taun a katakai i vilvil ato, sikei ri malepen vang kipo inongos taun ia. Parik natapa serei asi me songo ani vap korong, sikei ri katakai i bil arikek.”

Laulauan i alal
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Keve nat i akalit si Ioanes na keve nat i akalit si ri Parisaio kitapo alal, na mang vap kimela sui ia ta, “Kapo saka bil an na keve nat i akalit si Ioanes na keve nat i akalit si ri Parisaio kipo alal sikei kam keve nat i akalit parik kipa alal?” 19 Na Iesu kala antok iria, “Sa, kapo angkoai ta keve tungana i vo tauk i pagamau ki mal si taun ang kipo ago kuvul ve nia? Kapo tav angkoai, using a vo tauk i pagamau kapo ago lak ve ria. 20 Ka atogon a taun lak na kila luk suai ani vo tauk i pagamau pelek a keve tungana. Taun ang vanang ki mal lak.

21 Kapo tav angkoai si tara suisui alak ani vuk vakup tanginang si maus kavang. Man asukang, vuk vakup tanginang ang ka ding pok a maus ang na ka vil alava pok na tading ang. 22 Na kapo tav angkoai kapa si tara lingai ani vaen tanginang si pauk kavang, vei pauk ang ka tading. Sukana na pauk kala rikek na vaen kala kovek kapa. Sikei, vaen tanginang vanang kapo ro si pauk tanginang.”

Rok kon si taun i atailai
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 Si mang sikei a taun i atailai katapo pasal aliu nei keve matang kon. Na kana keve nat i akalit kilapo pasal aliu na kipo rok a mang matan kon. 24 Na ri Parisaio kila sui ia, “Arai, marai sa kana kipo abis a lau ke kapo tav angkoai si abis ania si taun i atailai?” 25 Na kala antok iria, “Au si parik lak kana mitapa tataot a akuskus i David na sa kata abis ia si taun katapo atogon a inongos using katapo buk angan, ninia ve keve tungana? 26 Kata palak nei lu si God, si taun ang a Abiatar katapo ainoai i katakai i sula, na kala angan a pok i asinong akipai ang voiang ri katakai i sula papalik kipo atogon a roron asi angan ania, na kala alis kapa si keve tungana.” 27 Na kala mengen iria, “Taun i atailai, God kata asinong ia asi pakangai ani igenen, na parik ta igenen asi pakangai ani taun i atailai. 28 Asukang na igenen i pukun kapo Volava i taun i atailai kapa.”

3

Igenen kunga mat
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 Na kala anguan palak an nei lu i kivung, na katapo atogon a mangsikei a igenen e iang kungana katapo mat. 2 Na kilapo teremai ania ta man kala vil ato ia, ki aoles ia using kapo taun i atailai. 3 Na kala antok a igenen kunga mat ang ta, “Me ane ke.” 4 Na kala sui iria, “Saupai i taun i atailai kapo asok ira si pakangai vo vil arikek? Si vil ato vo si vil punuk?” Sikei kipo musik lik palau. 5 Na kala ararai aulitai aniria velai ani neikien na makus using a vingaria kapo kit. Na kala antok a igenen ang, “Ku koros a kungam.” Na kala koros a kungana na kala pukunan aro pok. 6 Na ri Parisaio kila soung

na akorong palau kianla gulegule selen ve kana vap a Erodes ta ki saka raung an ania.

Petau duk e ngerelo

7 Iesu ve kana keve nat i akalit kila papelek a ring ang ane ngerelo. Na petau lava le Galilaia kila using ia. Na le Iudaia kapa, 8 na le Ierusalem, le Idumaia, na le mang palpal i sung Iordanes, na le Turo na Sidon. Petau lava ke kita lapo longong a keve abis ang kata abis ia na kila using ia. 9 Na kala antok kana keve nat i akalit ta ki usausa ta ring vul ania vei nganing a petau lava ke kimela rumrumpulit ia, 10 using katala vil ato na vap duk, asukang na kana, ri vap malepen aongos kipo kun buk sigil ania. 11 Na si taun ang ri malanganto rikek kipo arai ania na kipo soturungai singina na kipo songosongo ta, “Numai a nat i God.” 12 Na kapo atakun amadot iria ta ki ago ta mengen amalangas an tatana.

Iesu kata songo na 12 na igenen
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Na kala kiklak ane ring putputan, na kala songo asung na vap ang katapo buk iria, na kimela serei singina. 14 Na kala atung a 12 na igenen asi kari auai ve nia, na asi kana asok aniria asi an akuskus, 15 na ki atogon kitmat asi kirikai suai ani ri ingua. 16 Simon, kata atuk pok ia ta Petero. 17 Iakovo nat si Sebedaio, ve Ioanes tasina i Iakovo, kata atuk pok irilong ta Boanerges, supsupai ina ta nat i angang. 18 Andereas na Pilipo na Bartolomaio na Mataio na Tomas, na Iakovo nat si Alpaio, na Tadaio, na Simon mangsikei i ri Kananaio, 19 na Iudas Iskariot, vopo alis suai ania asi kana mat.

Iesu ve Belsebul
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

20 Au, kala papok ane rina, na petau tavirimok kimela anguan serei akuvul pok an. Asukang a parik kilapa angkoai taun asi angan. 21 Na keve tungana kitala longong ta kapo kovek i taun i angan, na kimela serei asi kari me aiveven ania using kitala longong a mengen ta kalapo nio. 22 Vap malangas ani saupai ang le Ierusalem kita mela antok ta, “Belsebul kapo aol ia na kapo lu suai ani ri ingua ta kitmat i kari tulava ri ingua.” 23 Na kala songo asung iria na kala atatai si kankanuai i mengen asukang ke, “Kapo saka ro an ani Satan ka lu suai pok ani Satan? 24 Man a vap i nei vainagoan ki angvis pok, vainagoan parik kapa angkoai si tung akit. 25 Vo man a angtama ki angvis pok, angtama ang parik kapa angkoai si tung akit. 26 Asukang palau man a Satan ka angvis pok ve kana vap, kana kitmat parik kapa tung akit luai. Ka kamus. 27 Parik kapa angkoai si mangsikei ka palak nei lu si igenen dual na kan ainau kana keve bil, man parik kapa got tapai ani igenen dual ang. Le lak na kalapo angkoai si ainau ani keve bil i nei kana lu. 28 Napo mengen atutuman imi ta God ka lomon suai ani keve lau rikek na keve mengen i nau varas ri vap kipo abis ia, 29 sikei ninia kapo mengen i nau varas ani Malanganto Gogoai, parik kapa angkoai luai si lomon suai ani lau rikek ang. Kana lau rikek ka dokot singina si keve taun aongos.” 30 Using kita antok ta ingua kapo aol ia.

Rinana ve keve tasina i Iesu
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 Na rinana na keve tasina kime lapo tung e komo na kila ali mengen ta kipo buk tapai ania. 32 Na petau lava kipo sinong aulitai ania, na kila antok

ia, “Rinam ve keve tasim na keve taum kipo ago e komo na kipo buk ua.”
33 Na kala ngenget ta, “Si kana na rina ve keve tasig?” 34 Na kala ararai aulit
ani vap po sinong ang, na kala antok, “Ria vang kana na rina na keve tasig.
35 Man a si kapo usiusing kana vubuk a mamai, nia vanang kapo tasig, kapo
taug na kapo rina.”

4

Kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 Na kala anguan tutapongai akalkalit an e ngerelo na petau lava kimela
serei kuvul singina, asukang a kala kokos kuli vul, na ri vap aongos kilapo
ago ngerelo. 2 Na kalapo akalit iria ta keve bil miang si kankanuai i mengen.
Nei liuan i kana keve akalit kala atatai iria asukang ke, 3 “Mi longong.
Mangsikei a katakai i sukal kata sapungai ani kana keve katui i pok e
matang. 4 Na mang matan katui kanpo uak e selen na ri mani kimela angan
ia. 5 Na mang matan katui kian lapo uak si ring iatan kapo tav angkoai roe,
na using parik kapa atogon roe lava kala polok sumasuma, 6 na sinang kala
ngan amak ia using kapo kovek i mis. 7 Na mang matan katui kipo uak nei
ring kakaulan na kanla polok alak ve nia na kala palun runguk ia, na parik
kalapa uai. 8 Na mang matan katui kipo uak nei roe roron. Kipo polok alava
na kipo aunai uai alava, mang matan kipo uai ta 30, na mang matan ta 60,
na mang matan ta 100 alak ani keve katui i sukal ang.” 9 Au na kala antok,
“Man a si kapo atogon talinga, kapo ro ka longong!”

Lomlomonai i Iesu si akuskus si kankanuai i mengen
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 Na e mung kata lapo ago papalik, na vap po ago kuvul ang ve nia kuvul
ve 12 na nat i akalit kilapo susuiai ania ta keve kankanuai i mengen ang.
11 Na kala antok iria, “Kakami na malangas i keve bil mumun i vainagoan
si God, sikei riria e komo, kipo longong a keve bil aongos nei kankanuai i
mengen, 12 asi **kari gulegule na ki tav sabonai, na asi kari kokolongong
na ki tav nas, vei ki lomon pokai na God ka lomon suai ani kari keve
lau rikek.”**

Supsupai i kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

13 Na kala sui iria, “Sa, parik mipa malangas a kankanuai i mengen ke?
Man asukang, mi saka malangas an ani mang matan kankanuai i mengen?
14 Katakai i sukal kapo sukal a mengen. 15 Mang matan vap vingaria kapo
bil val katui ang kapo uak e nei selen. Kipo longong a mengen na sumasuma
palau Satan kamepo luk suai ani mengen i la sukal ang. 16 Au na ria kita
luk a katui val roe ang nei ring iatan, ria vanang kipo luk na mengen ro
na kipo uruk sumasuma palau. 17 Sikei using kapo kovek i mis, kana to
i lomlomon kapo kudik palau. Si man a maiten vo vilvil akui kala serei
singina marai mengen ro ang, kala uak sumasuma palau. 18 Na katui i la uak
si ring kakaulan ang, ninia katala longong a mengen, 19 sikei keve mamaiten
i kuli rina ke na lomlomonai using ani tauia, na vubuk using ani mamain ta
bil miang kala vil bat a mengen ro ang na kalapo kovek i uai. 20 Au na katui
i la uak nei roe roron ang, nang ninia kapo longong a mengen na kalapo
malangas ia. Na kalapo aunai uai alaba asukang ta 30 na 60 na 100 alakat
ani sa i sukal ang.”

Lam ni nei avubus
(Lk 8:16-18)

21 Na kala mengen iria asukang ke, “Au si tarapo nas ani amunai ani
lam ni nei avubus vo neite pata? Parik tarapa uli atung ania si kana ring
akorong? 22 Using kapo kovek ta bil katapo ago mumum, na nganlak parik
kapa serei e ring malangas. Vo ta bil katapo ago nei apupung, na nganlak
parik kipa ulak ia. 23 Man ta si kapo atogon talinga, kapo ro ka longong!”
24 Au, kala mengen iria asukang ke, “Mi lomon akit a sa mitala longong ia.
Ki abis singimi angkokoai palau val lau ang mita abis ia, kuvul ve ngaupap
lava. 25 Using man a si kapo atogon, ki ngaupap ia, na man a si kapo atogon
men lik, io, men lik ang kapo atogon ia, ki luk suai vang ania.”

Kankanuai i mengen ani katui kapo sokopolok

26 Na kala mengen ta, “Vainagoan si God kapo asukang val igenen kapo
sukal nei kana matang. 27 Na kanla matav na katui ang kala sokopolok na
kala polok alava. Parik kapa nas ta kapo saka polok an. 28 Roe papalik kapo
pakangai ani katui asi kana polok na ka uai. Ainoai ina ka kovkov, le na tis.
Akamusai ina kala vaba ta uai. 29 Sikei, taun kala matukal, nang palau kala
rok ia using kalapo taun ina.”

Kankanuai i mengen ani katui i sinapeo
(Mt 13:31-32; Lk 13:18-19)

30 Na kala antok, “Au, tara alalangtongai ani vainagoan si God ta sa? Vo
tara mengen atokngai ania ta sa? 31 Kapo asukang val katui i sinapeo. Kapo
liklik luai ani keve katui aongos e kuli rina, 32 sikei man ki sukal ia ka polok
na ka ngakanan ani keve sukalan aongos, angkoai si ri mani kime ting si
marmarip ina.”

Selen i alis ani keve kankanuai i mengen
(Mt 13:34-35)

33 Si keve kankanuai i mengen duk asukang ke kata akus a ri vap, angkoai
si kari nas. 34 Keve taun katapo mengen iria si kankanuai i mengen papalik.
Sikei man ninia papa ve kana keve nat i akalit, kapo atatai aro iria.

Kitmat i rai kala luai
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 Si tenei ngelik vong i taun ang, kala antok iria, “Tara kokos aputuk.”
36 Na kila papelek a petau ang na kimela kokos ve nia, using kalapo gon
kuli vul lenginang. Na mang keve vul kitapo auai ve nia. 37 Na mal titis
kala serei amadot na to kala lak nei vul na kalapo buk gok. 38 Nia katapo rot
kirang vangang e mung i vul. Na kila pangun ia na kila antok ia, “Katakai i
akalit, parik kupa ngorem ira? Oring lik tara puka!” 39 Na kala tapangun na
kala atakun a malu asi kana kamus, “Musik! Luai!” Na malu kala aulei na
luai lava kala pitik. 40 Na kala sui iria, “Marai sa na mipo leng? Mipo kovek
lak i lomlomon?” 41 Na kilapo leng alava na kipo sui angpokpokai aniria ta,
“Saka igenen an kana na malu ve to kipo kun longong ania?”

5

Iesu kata vil ato na igenen sangan ta ingua
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 Na kianla serei e mang palpal i laman ang e palpal Geraseno. 2 Na kala
siang pelek a vul na mang sikei a igenen kamela duai ia le nei gom, katapo
atogon a malanganto rikek. 3 Katapo uli ago nei gom, na katapo kovek i

mangsikei kapo angkoai si got akit ania, kantanem a angus kitmat luai.
4 Using amiang i taun kitapo got akit ia ta angus kitmat na voteng, sikei
katapo uli tak tok ani angus, na voteng kapo vil meng ia. Katapo kovek ta
mang sikei kapo atogon dual angkoai asi teng akit ania. 5 Si keve taun tenei
ias ve tenei vong kapo uli kup alava pulakai nei gom na kuli keve putput.
Na kapo lamut pok a pukun ina ta iat. 6 Si vuk taun ang kamela arai ani
Iesu e ring vunga, kala sang asiang taun ia na kanla soturungai singina.
7 Na kala kup velai ani kapo songosongo alava ta, “Iesu, nat i God lakat luai,
kupo serei asi kam me vil sa anig? Napo sokotuk akitmat ua e matana i God
ta ku ago ta vil akui an anig.” 8 Using katala antok ia ta, “Malanganto rikek,
ku soung pelek a igenen ke!” 9 Au kala sui ia ta, “Kam asan ta si?” Na kala
polpol ta, “Kag asan ta petau using namempo miang.” 10 Na kapo sokotuk
ia asi kana ago ta kirikai an aniria pelek a ring ang.

11 Mang takaman vongo lava kitapo susuang angasungai i ring ang ngere
put, 12 au na kila sokotuk ia, “Ku asok imem taun a takaman vongo suke ani
namem an palak singiria.” 13 Na kala ainak aniria. Au, keve malanganto
rikek ang kila soung na kianla palak si keve vongo ang. Ria aongos, kipo
asukang ta 2,000, kila doso asiang taun a ring karkadapan na kianla lus mat.
14 Na vap po aiveven vongo ang kila sip na kianla akus nei rina lava na nei
keve rina lik. Na ri vap kila pasal asi kari an arai ani sa katala serei. 15 Na
kimela serei si Iesu na kila arai ani vo sangan ta ingua ang kapo sinong,
na kalapo kavat, na kalapo vangang tapalas aro pok, nang a igenen ang
petau katapo ago singina, na kilapo leng. 16 Na vap arai ang kila akus iria
ta nem ang kata serei si igenen sangan ta ingua ang na ri vongo. 17 Na kilapo
sokotuk ia asi kana pasal suai ani kari rina. 18 Au kalapo kokos na igenen
ang ri ingua kitapo aol ia, kala sokotuk ia asi kana auai ve nia, 19 sikei parik
kapa ainak ania na kala antok ia ta, “Ku papok ane rina taun a keve tungam
na ku antok iria ta poisan a nem roron Volava katala abis ia singim na kata
saka ngorem an anim.” 20 Au kala pasal na kanlapo akuskus amalangas nei
palpal i Dekapolis ta poisan a nem roron a Iesu katala abis ia singina. Na ri
vap aongos kilapo nagat.

Kavulik mat na aina malepen
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Na Iesu kala paputuk pok kuli vul ane mang palpal na vap duk kimela
serei akuvul singina e ngerelo. 22 Na mang sikei a ainoinoai i nei lu i kivung,
kana asan ta Iairo, kala serei na kala arai ania na kamela matung turung e
ngono kakina, 23 na kala sokotuk ia ta, “Kag kavulik lik kalapo ore asi kana
mat. Ku me na kuan amatung a kungam singina asi kana to pok na ka ago
aro.” 24 Au kala pasal kuvul ve nia.

Na petau lava kila rumrumpulit using aliu ia. 25 Na mang sikei a aina,
katapo uli malepen ta tongmasik asukang ta 12 na matas aongos, 26 na
katala pasal taun a keve katakai i vilvil ato duk, na katala amun aongos
kana togtogon, sikei kana malepen kalapo rikek luai ani aino. 27 Na katala
longong na akuskus i Iesu, na kala gingging kolotai alak ania na kanla sigil
kana vakup, 28 using kapo lomlomonai ta, “Man naka sigil lik palau kana
vakup, nala roron pok.” 29 Na akorong palau tongmasik ang kala sal tok
na kala nasai ania ta pukun ina kalapo kala pelek na malepen ang. 30 Na
Iesu kala nas ta kitmat ina kala soung pelek ia na kala tapuk ngules nei
liuan i petau ang na kala sui, “Si kata sigil kag vakup?” 31 Na kana keve nat
i akalit kila antok ia, “Kupo nas ta kana na petau lava kipo rumrumpulit

ua, na kupo sui ta, ‘Si kata sigil iau?’ ” 32 Na kala tun aulitai asi kana nas
ta si nang kata mela sigil ia. 33 Au na aina ke kalapo nas ta kalapo ro,
na kalapo tek lengai palau na kamela matung turung e matana, na kala
mengen amalangas ia ta keve nem tutuman aongos. 34 Na kala antok ia
ta, “Kag kavulik, kam lomlomon kala vil ato pok ua. Pasal ta marip. Kam
malepen kala tagon.”
35 Vuk taun ang kapo mengen lak, na mang matan vap i nei lu si ainoinoai
ang kimela serei na kila mengen ta, “Kam kavulik kala mat. Ago ta mang
atelan an ani katakai i akalit.” 36 Iesu parik kapa telan ta kari ainasai, sikei
kala antok a ainoinoai ang ta, “Ku ago ta leng an, sikei ku lomlomon.” 37 Na
kala tubat iria ani ka ago ta sikei ka using ia, sikei ri Petero ve Iakovo na
Ioanes tasina i Iakovo, ritol papalik. 38 Au, kianla serei si lu si ainoinoai ang,
na kanla arai ani loek lava na radaupa. 39 Na kala riuk lak na kala antok
iria ta, “Loek na tangis ke i sa? Kavulik ke parik kapa mat. Kapo rot palau.”
40 Na kila los ia. Sikei kala asok suai aongos aniria ane komo, na kala songo
na tamana ve rinana i kavulik ang, kuvul ve volo nat po auai ang ve nia,
na kala palak taun a kavulik ang. 41 Na kala teng a kungana na kala antok
ia ta, “Talita koum.” Supsupai ina ta “Kavulik lik, napo antok ua, ku tadut.”
42 Akorong palau na kavulik ang kala tadut na kalapo pasal, using kata lapo
12 kana matas. Na kila taping alava luai. 43 Na kala atakun akit iria ta ka
ago ta mangsikei ka nas a nem ke, na kala antok iria asi kari ali pok ania.

6

Ri Nasaret kita kirikai ani Iesu
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

1 Na kala papelek a rina ang ane si kana rina akorong, na kana keve nat
i akalit kila auai ve nia. 2 Na si taun i atailai kanla vil akalit nei lu i kivung.
Vap miang kila longong kana akalit na kipo taping. Kipo sui asukang ke,
“Igenen ke kata luk a keve mengen ke le voi? Nas ke kapo ago singina,
kapo saka nas an? Si saka kitmat an na kapo vil a keve bil i vilvil ataping
ke? 3 Parik kana na katakai i abis lu ke, rinana ta Maria, na keve tasina
ta Iakovo, Ioses, Iudas na Simon, na parik ta keve tauna kana kapa ve
tara?” Na kilapo savang singina. 4 Na Iesu kala antok iria ta, “Katakai i
kus amalangas, vei kavpo atogon asan si mang keve rina, sikei si kana rina
akorong, nei liuan i kana patvap na mete kana lu, parik.” 5 Au, na e iang
parik kata lapa angkoai si abis ani keve kitmat i bil i vilvil ataping, sikei kala
amatung a kungana si rukun lik palau na kala vil ato iria. 6 Kapo taping
alava using parik kipa lomlomon.

Iesu kata asok a 12 na nat asi an abis
(Mt 10:1,5-15; Lk 9:1-6)

Na kala pasal aulit e iang si keve rina si kana akalit ani ri vap. 7 Na kala
songo asung a 12 na nat ang, na kala asok pongpongua iria na kala alis iria
ta kitmat asi kirikai ani ri malanganto rikek. 8 Na kala pini akit iria ta ki
ago ta teng an ani mangsikei a bil, sikei a kipa papalik. Pok ka ago, tepe
ka ago, na kapkap nei laka kapa ka ago. 9 Sikei ki alak a pauk i kak, na ki
ago ta alak an ta lapongua i siot. 10 Na kala antok iria, “Man mi ago nei
mangsikei a lu, mi ago akorong e iang, tung si taun ang mi papelek pok a
rina ang singina. 11 Man a mang rina ki tav ainak animi na kipo misag ani
longong animi, taun mila soung, mi tapngai suai ani kaponpon e kakimi, asi
akalit amalangas aniria ta kari lau rikek.” 12 Asukang na kila pasal na kianla

akuskus ani ri vap ki lomon pokai. 13 Na kianla kirikai suai ani mamain ta
ingua, na kianla tiu a mamain ta vap malepen ta rul i elaio na kila vil ato
iria.

Kita vil punuk a Ioanes katakai i asing tauia
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 Na tulava Erodes kala longong a keve nem ke using a asan ina kilapo
malangas pulakai ania. Mang matan kilapo mengen ta Ioanes katakai i
asing tauia kala to pok. Tukulai ina kapo atogon a kitmat ke asi vil ani
keve nem ke. 15 Na mang matan kipo mengen ta nia nang a Elias. Na mang
matan kipo kun antok ta kapo katakai i kus amalangas asukang val keve
katakai i kus amalangas ang aino. 16 Sikei Erodes kala longong na kala
antok ta, “Ioanes nau natala lam rongok ia, sikei kana kala to pok.” 17 Using
Erodes katala asok asi teng akit ani Ioanes na ki got ia na alakai ania nei
lu i akangbat. Tukulai ina si Erodias, kisngana i tasina Pilipo, using kata
lapo osongon ia. 18 Using Ioanes katapo uli mengen ani Erodes ta, “Parik
kapa korong ta ku osongon pok kana aina na tasim.” 19 Na Erodias kala
marala ia na kalapo atogon a vubuk ani ka mat, sikei parik kapa angkoai,
20 using Erodes kapo leng ani Ioanes using kapo nas ta kapo igenen korong
na daus kapa. Asukang na kala aiveven aro ia. Katapo mangal kana keve
mengen na katapo uli buk longong ania kantanem katapo vinga bungus
ania. 21 Sikei si mangsikei a taun, Erodes kala vil kana matan angan i ingus
ania na kala songo kana keve ainoinoai na keve vap i visvis na keve vap
posongan i Galilaia. 22 Na si taun ang a kavulik ang si Erodias kame lapo
mika e mataria na Erodes kuvul ve vap lava ang kilapo mangal ia. Au na
tulava kala antok a kavulik ang ta, “Man kupo buk ta mang nem ku posong
ia na naka alis ua tatana.” 23 Kala atuvala ta, “Tutuman luai, naka alis ua ta
saka nem an man ku aikut ia. Man kupo buk a palpal lava i kag togtogon
naka alis ua.” 24 Au, kala soung na kanla sui a rinana ta, “Au, saka nem
an kana naka aikut ia?” Na kala antok ia ta, “Vangang i Ioanes.” 25 Na kala
sang alak pok na kala antok ta, “Kana palau akorong ku alis iau nei gapai ta
vangang i Ioanes katakai i asing tauia.” 26 Na tulava kala vinga makus alava,
sikei using katala atuvala tatana, na keve vap lava kipo sinong, asukang na
parik kapa angkoai si misag ani sa katala posong ia singina. 27 Asukang a
tulava kala asok a ararai bat ta kan luk le na vangang ina. Na kanla lam
rongok a ngona nei akangbat, 28 na kamela serei ta vangang ina nei gapai,
na kala alis ia si kavulik ang, na kavulik ang kala alis ia si rinana. 29 Na kana
keve nat i akalit kila longong na kimela asalak le na pukun ina na kianla
amatung ia nei mata i mat.

Iesu kata amasung a petau tavirimok
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Io 6:1-14)

30 Na keve aposel ang kimela serei akuvul pok si Iesu na kimela akus
ia ta sa kita vil ia na sa kita akalit tatana. 31 Na kala antok iria, “Mi me.
Tara pasal akipai papalik ane si ring vauvau asi an ausai tapai.” Using vap
miang kitapo pasal angpok pulakai na parik kipa angkoai taun asi ago aro
vo angan kapa. 32 Na kila kokos kuli vul na kila pasal ane si mang ring
vauvau si an ago papalik. 33 Sikei vap miang kila arai kinle aniria, na kila
sang e selen palau le nei keve rina aongos, na kianla serei aino aniria. 34 Na
kanla siang sabonai ani vap duk, na kalapo ngorem iria using kipo asukang
ta ri sipsip kovek i vo aiveven aniria. Na kala tutapongai asi kana mengen
akalkalit aniria ta keve bil miang. 35 Na kala ngelik na kana keve nat i akalit
kimela serei singina na kila antok ia ta, “Ring ke kapo vauvau na kalapo

angasungai a vong. 36 Asok iria taun a mang keve rina asung asi kari an
samui ta kari pok asi angan." 37 Sikei kala antok iria ta, "Nami akorong mi
li pok iria." Na kila sui ta, "Au, kupo buk ani namem an samui pok ta kapkap
tavirimok asi kamem alis aniria tatana?" 38 Na kala sui iria ta, "Mipo togon a
poisan a saui? Mianla arai tapai." Na kianla arai tapai na kimela antok ia ta,
"Palpalima, na pongua na ien kapa." 39 Na kala asok iria aongos ta ki sinong
si kuvkuvulan si ring ro. 40 Na kila sinong angusing si kuvkuvulan. Mang
matan si kuvkuvulan i 100 na mang matan si kuvkuvulan i 50. 41 Na kala
luk a palpalima na saui ang na pongua na ien na kala tarak ane metekuku,
na kala posong aro ia, le na kala tevetevek a saui ang dong a keve nat ang
asi kari lilis aliu ani ri vap tatana. Na kala kun abis ania asukang si ngono
ien ang kapa. 42 Na riria aongos kila angan na kila masung aro. 43 Na kila
lukluk akuvul a keve inongos i saui ve ien na kila asiang aduk a 12 na tepe
lava tatana. 44 Na vap tauan ang kita angan, tataot iria katapo 5,000 aongos.

Pasal kuli laman
(Mt 14:22-33; Io 6:15-21)

45 Akorong palau kala asok kana keve nat i akalit ta ki kokos aputuk aino
ane Betsaida na nia asi kana asok suai tapai ani petau ang. 46 Na kala posong
atatung suai tapai aniria na kala kik lak ane kuli putput asi kana an sokotuk.
47 Na kala sagupgupan, na vul kanlapo ago nei liuan i laman, na nia papalik
lak e ring kolo. 48 Na kala arai ta kipo abis alava si kalip using kipo suak a
malu. Si tapading i tangat kala pataun iria na kapo pasal aliu kuli laman,
asi kana an liu tul aniria. 49 Sikei kila arai ania si po pasal kuli laman ang
na kila sekpat ta ingua, na kila angaloiai i leng. 50 Using riria aongos kitala
arai ania na kila leng alava. Sikei akorong palau kala mengen iria na kala
antok ta, "Akos. Nau palau kana. Mi ago ta leng an." 51 Na kala kokos ve
ria na malu ang kala aulei na kipo taping velai ani sugul 52 using parik kipa
lomlomonai akit ani saui ang kita angan ia. Vangang iria kapo tav tapalas
aro.

Iesu kata vil ato ri vap malepen e Genesaret
(Mt 14:34-36)

53 Au, kila paputuk luai ane mang palpal na kianla ung alak e Genesaret,
na kila rukang. 54 Na taun ang kila siang, ri vap kila arai kinle ania, 55 na kila
sang angtaliungai taun a matan rina asung na kianla asalak le na mamain
ta vap malepen kuli pata taun a rina ang kitala longong ta kapo ago singina.
56 Na e voi pulakai, si rina lik vo rina lava na mang matan ring katan serei
singina, kitapo amatung kari keve vap malepen nei vaia, na kila sokotuk ia
asi kana ainak ani ki sigil na ngising palau i kana vakup. Au na taun ang
kian lapo sigil ia, ria aongos kilapo to.

7

Akalkalit si ri vap lava aino
(Mt 15:1-20)

1 Ri Parisaio kimela serei singina kuvul ve mang matan vap malangas ani
saupai le Ierusalem, 2 na kila arai ani kana keve nat i akalit si po angan tav
sunep kunga aro aino val kapo ro val kari saupai. 3 Using ri Parisaio ve ri
Iudaia aongos kipo usiusing a akalit si ri vap aino ta man parik kipa sunep
aro aino ki ago ta angan an. 4 Na ki ago kapa ta angan an ani pok kita samui
ia nei ring i atos man parik kitapa galui adaus aro aino ia. Na kapo atogon
mang matan saupai duk kipo using ia val galui aro ani kap, avubus, gapai,

vebe na pata. 5 Au, na ri Parisaio na vap malangas ani saupai ang kila sui
ia ta, “Au kapo sa na kam keve nat i akalit parik kipa using a laulauan si
keve tivura na kipo tav sunep aro aino tapai na ki angan?” 6 Na kala antok
iria, “Esias kata kus amalangas aro ta nami na vap kapau, val nei salsalik ta,
Vap ke kipo mamaila anig ta ngururia palau, sikei nei pakangat iria
kipo ago avunga luai anig. 7 **Kipo soturungai kapau palau singig. Na**
kipo mengen alava ta kari keve lomlomonai palau asukang val kapo
akalkalit tutuman. 8 Mipo lakau na asok tapai si God na milapo kolai
ania ta laulauan si ri vap.” 9 Na kala mengen iria, “Mipo katak aro luai asi
kami gel ani kana saupai a God na mipo usiusing kami laulauan akorong.
10 Arai, Moses kata antok ta, **Ku mamaila ani tamam ve rinam,** na **si**
kapo mengen arikek ani tamana ve rinana, nia asi mat. 11 Sikei nami
mipo antok ta man a si kapo antok a tamana ve rinana ta kana keve bil asi
pakangai aniria kapo Korban, nang supsupai ina ta katala alis ia ane si God,
12 e iang mila atakun ia asi kana ago ta abis ani lau ro ani tamana ve rinana.
13 Sukana, milapo lomon apalau na mengen si God, using mipo teng akit si
kami keve sausaupai. Na mang keve bil duk kapa mipo vil ia asukang.”
14 Na kala songo akuvul pok a ri vap na kala antok iria, “Nami aongos, mi
longong iau na mi malangas. 15-16 Nem kapo pasiang nei vinga parik kapa
angkoai si vil avisuk ani igenen. Sikei sa kapo soung le neina, nia vanang
kapo vil avisuk ia.” 17 Na kala papelek a petau ang ane nei lu na kana keve
nat i akalit kila sokotuk ia ta ka atatai amalangas iria ta kankanuai i mengen
ke. 18 Na kala antok iria ta, “Nami kapa mipo tav malangas? Sa, parik mipa
malangas ta sa kapo pasiang nei vinga parik kapa angkoai si vil avisuk ani
igenen? 19 Using parik kapa pasiang asi kana an ago akit, kapo pasiang
ane nei vinga le na kanpo soung suai pok.” Si oring ke katapo mengen
amalangas ta mamain ta pok aongos kipo ro asi angan. 20 Na kala antok,
“Sa kapo soung le neina i igenen, nia vanang kapo vil visuk ia. 21 Using le
nei vinga keve lomlomonai rikek ki serei val panik, ainau, daung, 22 putuk
osongon, neikitung na mang matan lau rikek. Kapau, asosol, mangal musik,
mengen musik, alalakas na nio. 23 Ria aongos na keve lau rikek ke kipo ago
nei vinga nang kipo vil avisuk a igenen.”

Lomlomon si aina le Suropoinikis (Mt 15:21-28)

24 Au, kala papelek a rina ang na kala pasiang taun a palpal i Turo. Na
kanla riuk lak nei mang lu amunai ani ki ago ta arai ania, sikei parik kapa
angkoai si ka ago mumun. 25 Sikei, mang aina, kana kavulik malanganto
rikek katapo aol ia, kala longong ta kapo ago, na sumasuma palau kamela
serei singina na kamela oroturung e ngono kakina. 26 Aina ke kapo ainan
Elas, na kana rina e palpal Suropoinikis, na kala aikut ia si kana lu suai ani
ingua ang pelek kana kavulik. 27 Na kala antok ia ta, “Angangan amasung
aino na ri nat lik using parik kapa ro asi luk ani pok si ri nat lik na apus ani
kauvek tatana.” 28 Na kala antok ia, “Kapo ro volava, sikei apok ri kauvek
neite pata kipo nas ani angan ani inongos i pok si ri nat lik.” 29 Na kala
antok ia ta, “Using kupo mengen asukang, ku papok. Ingua ang kala papelek
kam kavulik.” 30 Au kala papok ane nei lu na kanla serei sabonai ani kana
kavulik kapo matung kuli pata na ingua ang kala kovek.

Iesu kata vil ato na tapo

31 Na kala anguan tadut pelek pok an ani palpal i Turo, na kala palak
ane Sidon na kala paliu asi kana an serei si laman tatapulitai, Galilaia, na

kapo paliu nei palpal Dekapolis. 32 Na kianla songo dong ia ta mang igenen
katapo talinga bot na kapo tava ani mengen. Na kila aikut ia ta ka amatung
a ngono kungana singina. 33 Na kala songo papalik akipai ania pelek a petau
lava ang na kala atung a piupiu i ngono kungana nei ngono talingana na
ka kanus na kala sigil a kalkalame ina. 34 Na kala tarak alak ane metekuku
na kala aus asinong na kala antok na igenen ang ta, “Epata.” Supsupai ina
ta “Tavas.” 35 Na talingana kala tapalas na kalkalame kudik ang kala ro na
kana mengen kala saling aro. 36 Na kala sokotakun a vap ang ani ki ago
ta akus an tatana. Sikei, kantanem kata atakun amadot iria, kila akuskus
alava. 37 Na kipo taping alava luai na kipo mengen ta, “Keve bil aongos
kapo vil ia kapo vil aro palau iria. Kapo iton a ri tapo asi kari mengen na
ki longong korong kapa.”

8

Iesu kata amasung a petau tavirimok
(Mt 15:32-39)

1 Si pangau i taun ang, mang petau lava kimela serei akuvul pok, na kitapo
kovek i pok, na kala songo akuvul kana keve nat i akalit na kala antok iria
ta, 2 “Napo ngorem a petau ke using lenginang kitala ago na potol a taun ve
nau, na kipo kovek i pok. 3 Man naka asok suai palau aniria velai ani buk
angan, kianla ngau alava e selen using mang matan iria le ring vunga.” 4 Na
kana keve nat i akalit kila sui ia ta, “Au, tara luk pok e voi aniria? Using a
ring ke kapo ring palau.” 5 Na kala sui iria ta, “Poisan a saui nang mipo
atogon ia?” Na kila antok ta, “Limalengua.” 6 Au na kala asok na petau ang
asi kari sinong aongos e vunep, na kala luk a limalengua na saui ang na kala
posong ro, na kala tevek ia na kalapo alis ia si kana keve nat i akalit asi kari
sasagi ani ri vap tatana, na kilapo lilis a petau ang tatana. 7 Kitapo atogon a
rukun ien lik kapa na kala kun posong ro singina na kala asok iria ta ki kun
tavai kapa ania. 8 Na kila angan na kila masung. Au na kila lukluk akuvul
na keve inongos i pok ang na kala serei asukang ta limalengua na tepe duk.
9 Kitapo asukang ta 4,000 na vap aongos. 10 Na kala asok suai aniria, na kala
kokos kuli vul ve kana keve nat i akalit na kila pasal ane palpal Dalmanuta.

Kipo buk ta akanangai
(Mt 16:1-4)

11 Na ri Parisaio kimela serei asi kari anggegelai ve nia, na kila asok ia ani
ka abis a mangsikei a akanangai le metekuku, asi kari atokngai ania. 12 Na
kala aus asinong na kala antok ta, “Ani sa na polpolokan i taun ke kipo buk
a akanangai? Napo mengen atutuman luai animi ta ka kovek luai ta mang
akanangai ani polpolokan ke.” 13 Na kala papelek iria na kala kokos aputuk
kuli vul ane mang palpal.

Yeast si ri Parisaio ve Erodes
(Mt 16:5-12)

14 Kitala lomon taun ani luk saui le. Ring sikei palau katapo sinong kuli
vul. 15 Na kala antok akit iria ta, “Mi arai aro na mi aiveven imi pelek a yeast
si ri Parisaio na si Erodes kapa.” 16 Na kilapo angmemengenai musik ta,
“Tarapo kovek i saui.” 17 Sikei Iesu kalapo malangas ia na kala sui iria ta, “Sa
tukulai ina na mipo angmemengenai ta mipo kovek i saui? Sa, parik mipa
malangas lak? Mipo kovek i nas lak? Vei vingami kavpo tabat nganing?
18 Mipo atogon mata sikei mipo tav arai. Mipo atogon talinga kapa sikei
mipo tav longong. Sa, parik mipa lomon akit 19 a taun ang nata tevek a

palpalima na saui dong a 5,000 na vap ang singina? Poisan a tepe lava
mita asiang aduk ia ta inongos i pok?" Na kila antok ia ta, "12." 20 "Au na
limalengua na saui ani 4,000 na vap ang, poisan a tepe lava mita asiang
aduk ia?" Na kila antok ia ta, "Limalengua." 21 Na kala sui iria ta, "Mipo
kovek i nas lak?"

Iesu kata vil ato na igenen mata ba e Betsaida

22 Na kianla serei e Betsaida na mang vap kila songo dong ia ta mang
igenen ba na kila sokotuk ia ta ka sigil ia. 23 Na kala teng a kungana i ba ang
na kala ausingai asoung ania pelek a rina. Na kala kanus dong a matana na
ka amatung lakat a kungana singina na kala sui ia ta, "Kupo arai korong ta
ring bil?" 24 Na kala gelegelep na kala antok ta, "Napo arai ani ri vap, sikei
kipo bil val ri ei kipo pasal." 25 Na kala amatung pok a kungana e matana,
na kala arai akit, kala tapalas a matana na kala ararai aroron luai. 26 Na
kala asok ia taun kana lu velai ani kala atakun ia ta, "Ku ago ta an serei an
e nei rina."

Petero kata mengen amalangas ta Iesu
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 Na Iesu kala pasal aliu ve kana keve nat i akalit ane si mang keve rina
e Kaisareia Pilipo. E nei selen kanlapo sui kana keve nat i akalit ta, "Ri vap
kipo kin iau ta nau a si?" 28 Na kila antok ia ta, "Ioanes, katakai i asing
tauia, na mang matan kipo antok ta Elias, na mang matan ta mangsikei iria
mamain ta katakai i kus amalangas." 29 Na kala sui iria ta, "Au, na nami,
mipo kin iau ta nau a si?" Na Petero kala ngenget ia ta, "Numai a igenen i
akanangai." 30 Na kala sokotakun iria ta ki ago ta antok an ani mangsikei
tatana.

Iesu kapo mengen aino ta ka mat na ka tadut pok
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 Na kalapo mengen i amalmalangasai aniria ta igenen i pukun ka
sunguk a keve vilvil akui miang, na ri vap lava na keve ainoinoai si ri
katakai i sula ve ri vap malangas ani saupai ki misag ania na ki raung ia, na
e mung i potol a taun, ka tadut pok. 32 Na katapo mengen amalangas aroron
luai aniria. Na Petero kala songo ia ane ngising na kanlapo tatapokai ania.
33 Sikei kala taval na kala arai ani kana keve nat i akalit na kala tatapokai
ani Petero ta, "Pasal e mung ig, Satan. Using parik kupa auai ve lomlomonai
si God, sikei kupo auai ve lomlomonai si ri vap." 34 Na kala songo asung ri
vap kuvul ve kana keve nat i akalit na kala antok iria ta, "Man a mangsikei
kapo buk using anig, ka uli auak suai ani lomlomonai ania pok, na ka asalak
kana ngakputuk na ka using iau. 35 Using ninia kapo buk aiveven aroron
ani kana to, ka amun ia. Sikei ninia kapo amun kana to anig na ani akus
ro, ka teng ia. 36 Using man a igenen ka atogon a keve bil aongos kuli rina
na ka mat, keve bil ang ki saka pakangai ania? 37 Arai, tara samui pok kara
to ta sa? 38 Using man a sikei kapo mumurung anig na ani kag mengen, nei
liuan i vap putuk osongon ve bil arikek i taun ke, igenen i pukun kapa ka
kun mumurung ania si taun man ka serei pok ta miminaungan i tamana
ve mamain ta angelo

9

daus." 1 Na kala antok iria, "Napo mengen atutuman luai animi ta mang
matan kana kipo tung e ke, parik kipa mat tung si ki arai ani kana vainagoan
a God kame serei ta kitmat."

Ararai i pukun i Iesu kala sakol
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

2 Na kala liu tapai a limalesikei a taun na Iesu kala songo le na ri Petero ve
Iakovo na Ioanes, ritol papalik, na kala ainoai alak aniritol ane si mangsikei
a put lakat. Na kanla sakol e mataritol. 3 Na kana maus vo la mang posok
luai, tav angkoai ve mangsikei i kuli rina kapo galui vakup asukang. 4 Na
Elias ve Moses kilongla tu aserei na kilongmela angmemengenai ve Iesu.
5 Na Petero kala antok a Iesu ta, “Kapo ro anira si me ago e ke. Nememtol
atung ta potol a ralai, ta sikei anim, na mang sikei ani Moses na ta mang
anu ani Elias.” 6 Using parik kapa nas ta ka saka mengen an, using kitolpo
leng arikek. 7 Na mang kuku kamela apung iria. Na kalinga kala mengen
nei kuku, “Kana kag nat ro, napo buk alava ia, mi longong ia.” 8 Akorong
palau na kitola anguan ararai an, na kitola tav arai ani mang si ve ritol,
Iesu papalik. 9 Au na taun kitolapo kik siang pok pelek a kuli put ang, kala
atakun iritol ta kitol ago ta antok an ani mang anu ta saka nem an kitoltala
arai ania tung si igenen i pukun kala tadut pelek a mat. 10 Asukang a kitola
teng akit a mengen ke na kitolpo sui angpokpokai aniritol ta supsupai i
vuk mengen ke tadut pelek pok ani mat. 11 Na kitola sui ia ta, “Au, marai
sa na vap malangas ani saupai kipo antok ta Elias kame serei aino tapai?”
12 Na kala antok iritol ta, “Elias kame serei aino ani kame vil aro na keve bil
aongos. Marai sa kita salik ia ta igenen i pukun ka kui alava na ri vap asi
kari kirikai ania? 13 Sikei napo antok imi ta Elias lenginang kata mela serei,
na kitapo vil a keve lau rikek e matana si selen ang riria akorong kitapo
uruk singina, asukang val mengen i salsalik kapo mengen tatana.”

Iesu kata vil ato na nat ingua kata aol ia
(Mt 17:14-20; Lk 9:37-43a)

14 Na kitolanla serei si keve nat i akalit sabonai ani petau lava si po ago
kuvul ve ria, na mang keve vap malangas ani saupai kilapo anggegelai
ve ria. 15 Na petau ang kila arai ania na kipo taping arikek na kila sang
kamakamal ia na ki lulun ia. 16 Na kala sui iria, “Mipo anggegelai kana ta
saka nem an ve ria?” 17 Na mangsikei a igenen nei liuan i petau ang kala
ngenget ia asukang ke ta, “Katakai i akalit, natame serei singim ta kag nat,
using a ingua kapo aol ia na kapo tav mengen. 18 Keve taun, man a ingua
ka serei singina, kapo so tatana ane vunep, rere kapo siang e amangana na
kapo ngut ngisa, na kapo amadot a pukun ina. Natala sokotuk kam keve
nat i akalit asi kari lu suai ania sikei parik kipa angkoai.” 19 Na kala antok
iria ta, “Nami na matan polpolokan tav lomlomon. Poisan lak a taun si kag
ago ve nami? Poisan lak a taun si kag telan tatami? Sunguk ia ane singig!”
20 Au, kila sunguk ia na akorong palau si vuk taun ang ingua ang kala arai
ania na kala so angpok pulakai ta nat ang ane vunep na kapo saul angpok
velai ani rere i mat. 21 Na kala sui a tamana ta, “Poisan a taun katala bil
asukang ke?” Na kala antok ia ta, “Le si liklik. 22 Taun miang ingua ke
kapo buk raung punuk ania na mang matan taun kapo so tatana ane nei
kut na ane nei laman kapa. Man kupo angkoai si pakangai animem, kapo
ro, ngorem imem.” 23 Na Iesu kala antok ia ta, “Man kupo angkoai? Keve
bil aongos nang kapo angkoai man kupo lomlomon.” 24 Akorong palau na
tamana i nat ke kala songosongo ta, “Napo lomlomon, ku pakangai ani kag
lomlomon using kapo liklik!” 25 Na Iesu kala arai ta petau ang kime lapo
duk na kala kirikai suai ani ingua ang,
“Numai, ingua vil apo ang, ku soung pelek ia! Ku ago luai ta anguan aol an
ania!” 26 Na kala kup alava na ka anguan so pok an tatana na kala soung

pelek ia. Na nat ang kalapo matung val igenen la tapikon. Na amiang iria
kilapo antok ta kala mat. 27 Sikei Iesu kala teng ia e kungana na kala tadut.
28 Au na kala palak nei lu na kana keve nat i akalit kianla sui papalik ia ta,
“Sa tukulai ina na parik namemtapa angkoai si lu suai ania?” 29 Na kala
antok iria ta, “Si sokotuk papalik tarapo angkoai si lu suai ani anu asukang
ke.”

Iesu kata vapongua i mengen ta ka mat na ka tadut pok
(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

30 Na kila papelek a rina ang na ki paliu e Galilaia. Parik kapa ainak ta
ki nas ta kalapo ago e iang, 31 using kapo buk atatai ani kana keve nat i
akalit asukang ke ta, “Igenen i pukun ki alis suai ania e kungaria i ri vap
na ki raung ia na e mung i potol a taun ka tadut pok.” 32 Sikei parik kipa
malangas ta supsupai i mengen ang, na kipo lolokovo si sui ania tatana.

Si kapo aino?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Na kianla serei e Kaparnaum na e nei lu kala sui iria ta, “Mitapo
anggegelai ta sa nang e selen?” 34 Sikei parik kipa ngenget ia using kitapo
anggegelai e selen ta si iria kari ainoinoai. 35 Na kala sinong na kala songo
na 12 na nat i akalit na kala antok iria ta, “Man a igenen kapo buk asi kana
ainoinoai, ka igenen palau, na ka asosokai si ri vap.” 36 Na kala songo na
mang nat lik na ka atung ia nei liuan iria na ka sovai ia na kala antok iria
ta, 37 “Si kapo ainak ani sikei a nat lik asukang ke si asan ig, e iang kapo
ainak anig. Na si kapo ainak anig, parik kapa ainak anig, sikei kapo ainak
ani vo asok ang anig.”

Si kapo tav tubat anira kapo tung ve tara
(Lk 9:49-50)

38 Na Ioanes kala antok ia ta, “Katakai i akalit, namemta arai ani mang
igenen katapo kirikai suai ani ingua si asan im, sikei namemta atakun ia
using parik kapa mangsikei ira.” 39 Sikei Iesu kala antok iria ta, “Mi ago
ta atakun an ania. Arai, man a mangsikei kapo vil a bil i vilvil ataping si
asan ig, parik kapa angkoai si mengen arikek sumasuma anig, 40 using man
a si kapo tav tubat anira, kapo tung ve tara nang. 41 Using napo mengen
atutuman luai animi ta man a si ka alis imi ta men laman asi inum, using
mipo sunguk a asan i igenen i akanangai, tutuman luai parik kapa angkoai
si ngau kap ani kana seupok.

Uak si lau rikek
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 Man a si ka asavang a sikei i keve nat lik ke, ka pen ro ania man ki pala
a iat maiten e ngona na ki asuai ania nei laman. 43-44 Man a mang palpal
kungam katala vil ua si uak si lau rikek, ku li tok suai ania. Kapo ro ta
ku palak si to asikei ta sikei a pal kunga palau, vei la asuai anim ve ngono
kungam aongos nei kut lava i saupai, si kut ang kapo ni asikei. 45-46 Na man
a mang palpal kakim katala vil ua si uak si lau arikek, ku lam putuk suai
ania. Kapo ro ta ku palak si to asikei ta sikei a pal kak palau, vei la asuai
anim ve ngono kakim aongos nei kut lava i saupai. 47 Na man a mang palpal
matam katala vil ua si uak si lau rikek, ku ruvel suai ania. Kapo ro ta ku
palak nei vainagoan si God ta sikei a palpal mata palau, ani ki asuai anim
ve ngono matam aongos nei kut lava i saupai, 48 si ring ang ri kanipa ki se
asikei a pukun iria singina na kut ang parik kapa angkoai si mat singina.
49 Arai, ri vap aongos, kut ka ni adaus iria val makasim. 50 Makasim kapo

bil ro. Au na man a makasim kala tamus a namin ina, mi saka vil anaminan an pok ania? Kapo ro ta makasim ka ago singimi na mi ago kuvul si marip."

10

Lau i putuk osongon
(Mt 19:1-12)

1 Na kala papelek a ring ang ane palpal Iudaia na kala paputuk a sung
ang Iordanes. Na petau lava kimela serei pok singina na kala akalit iria
val kapo uli vil ania. 2 Na mang matan Parisaio kitapo buk atokngai ania
na kila sui ia ta, "Au si kara saupai kana kapo ainak ani tauan asi kana
asuai ani kana aina?" 3 Na kala sui pok iria ta, "Moses kata alis imi ta saka
saupai an?" 4 Na kila antok ia ta, "Moses kata ainak ani **tauan ka salik
kana mengen i misag, le na ka asuai ania."** 5 Sikei Iesu kala antok iria
ta, "Using a vingami katapo kitmat, na kata alis imi ta saupai ang, 6 sikei
le kabang le si taun i asisinong **God kata asinong iria tauan na aina,**
7 **nang tukulai ina tauan ka papelek a tamana ve rinana na kame ago
kuvul ve kana aina,** 8 **na kilongla sikei palau a pukun.** Sukana vang,
parik kilonglapa anguan pongua an, kilonglapo sikei. 9 Asukang a sa na God
katala pala kuvul ia, ka ago ta mangsikei ka luang ia." 10 Au, nei lu na kana
keve nat i akalit kianla susuiai ania ta keve nem ang. 11 Na kala antok iria
ta, "Man a mangsikei katala kamus si kana aina na kanla osongon ta mang
anu, sukana kapo abis a lau rikek taun ia. 12 Na man a aina katala kamus si
kana tauan na kanla osongon ta mang anu, sukana kapo abis a lau rikek."

Iesu kapo amatung kunga si ri nat kavulik lik
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 Na kimela serei ve ri nat kavulik lik taun ia ani kame amatung kunga
singiria, na kana keve nat i akalit kimela marala suak iria. 14 Na Iesu kala
arai ani oring ke, kala marala na kala antok iria ta, "Mi lomon suai ani
ri nat lik ane singig. Ago ta atakun an aniria, using a matan vap val ria,
kakaria vang na sinsinongan si kana vainagoan a God. 15 Napo mengen
atutuman imi ta man a sikei parik kapa ainak val nat lik ani kana vainagoan
a God, parik luai kapa palak." 16 Na kala vongok iria na ka amatung lakat a
kungana si siksikei iria na kala poso atauia iria.

Igenen tauia
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Na kalapo tutapong pok kana paspasal, na mang igenen kala sang taun
ia na kamela sovusulai singina na kala sui ia ta, "Katakai i akalit ro, sa naka
vil ia ani kakag a to asikei?" 18 Na Iesu kala antok ia ta, "Sa tukulai ina na
kupo kin iau ta napo ro? Using God papalik nia kapo ro. 19 Kupo malangas a
keve asok tapai ang ta **Ku ago ta daung an, ku ago ta putuk osongon an,
ku ago ta ainau an, ku ago ta posposo akapau an mete saupai,** ku ago
ta kapau an asi luk palau ani bil si mangsikei, **ku mamaila aro ani tamam
ve rinam."** 20 Na kala antok ia ta, "Katakai i akalit, riria aongos nata using
arukup iria le si taun natapo liklik lak tung kana." 21 Na Iesu kala arai velai
vinga ro ania na kala antok ia ta, "Mangsikei a bil lak kupo inongos asi kam
abis ania asukang ke. Ku pasal na ku an atos ta kam keve togtogon, na ku
alis ani ri vap logo, ani kakam a togtogon roron metekuku. Na kume using
iau." 22 Taun kala longong a mengen ang na nono kala dai velai ni makus
lava na kala pasal akipai, using kapo igenen duk ta togtogon.

23 Na Iesu kala taval taun kana keve nat i akalit na kala antok iria ta,
“Vola kitmat luai ani igenen tauia si palak nei kana vainagoan a God.” 24 Na
keve nat ang kila taping ani kana mengen. Sikei Iesu kala anguan mengen
an ta, “Kag inatus, kapo kitmat luai asi palak nei kana vainagoan a God!
25 Palak ang si igenen tauia ane nei vainagoan ang si God, ka kitmat luai ani
papalakan si kamel nei malang i sangum.” 26 Na kilapo taping alava luai,
na kipo sui angpokpokai aniria ta, “Au, man kapo asukang, si ka angkoai si
sapang?” 27 Na Iesu kala tun iria na kala antok ta, “Ani ri vap kapo kitmat,
sikei ani God, kapo remrem, using keve bil aongos God kapo angkoai si
vil ania.” 28 Na Petero kalapo mengen ia ta, “Arai, namemtala papelek a
keve bil aongos asi kamem using anim.” 29 Na Iesu kala antok ta, “Napo
antok atutuman imi ta man a si ka papelek kana rina, na keve tasina, tauna,
rinana, tamana, kana inatus vo kana keve matang, si asan ig vo si asan i
akus ro, 30 tutuman luai ka luk pok lak a tauia tavirimok luai i keve rina,
tasina, tauna, rinana, kana inatus, na kana keve matang si to ke, na ka luk
kapa na vilvil akui, na si to e mung ka teng a to asikei. 31 Sikei vap miang
kitapo aino, kime aimung, na riria kitapo aimung, ki an aino.”

Iesu kata vapotol i mengen ta ka mat na ka tadut pok (Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Na kilapo paspasal e selen alak ane Ierusalem, na Iesu kapo lili ainoai
aniria, na kipo lomlomonai amiang, na vap po aimung ang kipo leng. Na
kala anguan songo an ani 12 na nat ane ngising na kala atatai iria ta keve
nem ang ka serei lak singina. 33 “Arai, taralapo palak vang ane Ierusalem,
na kian alis suai ani igenen i pukun taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula
na keve vap malangas ani saupai, na kian alis saupai ani kan mat, na ki lis
ia e kungaria i ri vap i ngising, 34 na ki kurek ia, ki kanus ia, ki sasaup ia na
kian raung punuk ia. Na e mung i potol a taun ka tadut pok.”

Sokotuk si ri Iakovo ve Ioanes (Mt 20:20-28)

35 Na ri Iakovo ve Ioanes, ngono nat ang si Sebedaio, kilongmela antok
ia ta, “Katakai i akalit, mang bil namemlongpo buk ua ta ku abis ia
animemlong.” 36 Na kala sui irilong ta, “Saka nem an milongpo buk ia
ani naka abis ia?” 37 Na kilongla antok ia ta, “Ku ainak animemlong
ta mangsikei kan sinong si kam palso na mang anu si kam palkais nei
kam miminaungan i sinsinongan.” 38 Na Iesu kala antok irilong ta, “Parik
milongpa nas a sa milongpo aikut ia. Sa, milongpo angkoai si inum si kavi
ke napo usausa asi kag inum singina? Sa, milongpo usausa si luk ani asing
tauia ke napo usausa si luk ania?” 39 Na kilongla antok ia ta, “Namemlongpo
angkoai.” Na Iesu kala antok irilong ta, “Kavi ke naka inum singina, milong
inum kapa singina, na asing tauia ke naka luk ia, milong luk ia, 40 sikei si
sinong si kag palso vo palkais, parik vang kapa kakag si kag posong singina.
Ngono palpal ang kapo kakaria, riria kitala itoiton ia aniria.” 41 Au, mang
sangauli na nat ang kila longong a bil ke, na kilapo songag ani ri Iakovo ve
Ioanes. 42 Na Iesu kala songo akuvul iria na kala antok iria ta, “Mipo nas a
ri vap i ngising, kari keve vap vo sausaupai kipo aunai lakat aniria. Na kari
keve vap asanan kipo aunai sausaupai aniria. 43 Sikei parik kapa ro ta ka
asukang singimi. Sikei si man a si kapo buk ani ka laba singimi, kapo ro ani
ka serei a asosokai singimi aongos. 44 Na si kapo buk tu ainoinoai animi ka
auak ia ani ka asosokai e kevkev imi aongos. 45 Using a igenen i pukun kata
serei parik asi kari me asosokai singina, sikei asi kana me asosokai singiria,
na asi kana me mat bat ani vap miang na asukang ka samui apok iria.”

Iesu kata vil ato na Bartimaio
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 Na kianla serei e Ieriko. Na taun ang kalapo papelek a Ieriko ve kana
keve nat i akalit kuvul ve mang petau lava, Bartimaio, tamana ta Timaio,
mangsikei a igenen ba na katapo uli aikut papakangai, katapo sinong ngere
selen. 47 Na kala longong ta Iesu le Nasaret, na kala songo alava ta, “Iesu,
nat i David, ku ngorem iau!” 48 Na vap miang kilapo atakun ia ani ka ago
ta mengen an. Sikei kala songosongo alava luai ta, “Nat i David, ku ngorem
iau!” 49 Na Iesu kamela tung na kala antok ta, “Mi songo ia.” Na kila songo
na igenen mata ba ang, velai ani ki antok ia ta, “Ku uruk. Tapasuk, kapo
songo nang ua.” 50 Na kala kiang suai ani kana vakup i po apupung, ka laos
atung na kala pataun a Iesu. 51 Na Iesu kala sui ia ta, “Kupo buk ani naka
vil sa anim?” Na ba ang kala antok ia ta, “Raboni, napo buk asi kag mata
arai.” 52 Na Iesu kala antok ia ta, “Ku pasal. Kam lomlomon katala vil ato
ua.” Akorong palau kala ararai aro na kala using ia e selen.

11

Iesu kata palak val tulava nei Ierusalem
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Io 12:12-19)

1 Na kian lapo pasal angasungai i Ierusalem, asi an serei e Betpage na
Betania, si mulang ang Elaio, na kala asok a pongua i kana keve nat i akalit
ane no, 2 velai ani mengen anirilong ta, “Milong pasal taun a rina suke e
no, na man milonganla palak, milong sabonai ani dongki tanginang kita
pala ia, na parik lak ta mang anu katapa kokos singina. Milong kunis ia na
milong tak ia ane ke. 3 Man a sikei ka sui imilong ta milongpo vil ia ani sa,
milong antok ta Volava kapo inongos taun ia na ka alis suai sumasuma pok
ania.” 4 Au, kilongla pasal na kilonganla sabonai ani dongki tanginang ang
ngere selen kita pala akit ia si takaman i mang lu. Na kilongla luang ia 5 na
vap po tung asung ang kila sui irilong ta, “Au, sa na milongpo luang suai
ani dongki tanginang ang?” 6 Na kilongla ngenget val kana atatai a Iesu, na
kila ainak anirilong. 7 Na kilongla tak a dongki tanginang ke taun a Iesu
na kilong amatung lakat karilong keve vakup i po apupung kuluna na kala
gon lakat kuluna. 8 Na vap duk kila kun veleveles ani kari keve vakup i po
apupung e nei selen na mang matan kipo veleveles pan i ei le nei uten. 9 Na
vap po aino ang kuvul ve ria e mung kipo songosongo asukang ke, “**Alatun!**
Atautauia ane si vopo serei ke ta asan i Volava. 10 Atautauia ane si
vainagoan vopo serei ke si tivura David. **Alatun** ane pangkul luai!” 11 Na
kala serei e Ierusalem na kanla palak nei rina i atailai. Na taun ang kala
ararai aongos e iang, using kalapo ngelik, kala soung suai pok ane Betania
ve kana sangauli na pongua na nat i akalit.

Iesu kata amese na iei
(Mt 21:18-19)

12 Si taun using ina, kilapo papok le Betania na kalapo buk angan, 13 na
kala arai ani mangsikei a suke kapo tung avunga na kapo urung. Na kala
pasal taun ia asi kana an ngumut ta ring uai, sikei kanla arai ta kapo kovek,
kapo papanan palau, using parik lak kapa inuai. 14 Na kala antok ia ta, “Le
kana na asikei ka kovek ta sikei ka angan a uaim!” Na kana keve nat i akalit
kipo longong ia.

Iesu kata vil adaus na rina i atailai
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Io 2:13-22)

15 Na kianla serei e Ierusalem, na kala palak nei rina i atailai na kanlapo
lu asoung a vap po samui na asesel ang nei rina i atailai. Ka ul aturung a
keve pata singiria kipo sakol kapkap, na keve sinsinongan singiria kipo atos
ta ri uk. 16 Na ka atakun iria ani ki ago ta asalak an ani kari usausan alak
ane nei rina i atailai. 17 Na kala vil akalit aniria velai ani mengen ta, “Sa,
parik kitapa salik ia ta, **Kag lu kapo lu si sokotuk ta mamain ta matan
vap aongos?** Sikei kana milapo pokai ania asi kana bil val vakil si ri vap
tainau.” 18 Na keve ainoinoai si ri katakai i sula kuvul ve ri vap malangas
ani saupai kila longong a nem ke na kila gule selen ani ki raung suai ania,
using kipo leng ania using vap duk kipo mangal kana akalkalit. 19 Au, tenei
ngelik vong kila soung pelek a rina.

Luk malangas le si iei mak
(Mt 21:20-22)

20 Na taun kilapo paliu vauk e selen, na kila arai ani ei ang kala mak
aongos tung si mis ina. 21 Na Petero kala lomlomonai pok na kala antok
ia ta, “Katakai i akalit, ku arai ani ei suke kuta varas ia, kala mak aongos.”
22 Na Iesu kala polpol ta, “Mi lomlomon ta God. 23 Napo antok atutuman
imi ta man a si ka asok a mulang ke ta, ‘Ku tapasuk na kuan asuai anim nei
laman!’ na parik kapa sugul e lomlomonai ina, sikei kapo lomlomon ta sa
katala kin ia ka serei, ka asukang palau. 24 Asukang a napo antok imi ta
man mi sokotuk a mangsikei a nem na mipo lomlomon akit ta mi atogon
ia asukang, tutuman, mi luk ia. 25-26 Man mipo tung asi sokotuk, mi lomon
suai ani lau rikek si mang sikei, ani tamami e metekuku ka kun lomon suai
ani kami keve lau rikek.”

Kipo sui a Iesu ta kana ro asi abis
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Na kianla serei pok e Ierusalem, na kanlapo pasal nei rina i atailai na
keve ainoinoai si ri katakai i sula, na vap malangas ani saupai kuvul ve ri
vap lava kimela serei singina, 28 na kila sui ia ta, “Si saka ro an kana kupo
abis a keve abis ke? Si kata alis ua ta ro asi abis ania?” 29 Na Iesu kala
antok iria ta, “Naka sui imi ta mang susui, na man mila polpol aro ia, nau
naka antok imi ta kag saka ro an asi abis ani keve abis ke. 30 Ioanes si kana
asing tauia, kata luk a ro ang le metekuku vo le si ri vap? Mi ngenget iau.”
31 Na kilapo anggegelai ta, “Man tara antok ta le metekuku, kala sui ira ta
sa tukulai ina parik taratapa lomlomon tatana. 32 Sikei, parik kapa kun ro
si antok ta le si ri vap.” Kipo leng ani ri vap using ri vap aongos kipo lomon
ia ta Ioanes katapo katakai i kus amalangas tutuman. 33 Asukang na kila
polpol a Iesu ta, “Parik namempa nas.” Na Iesu kala antok iria ta, “Nau
kapa, parik napa kun antok animi ta saka ro an kana napo abis a keve abis
ke tatana.”

12

Kankanuai i mengen ani vap rikek aiveven matang
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 Na kala mengen singiria si kankanuai i mengen asukang ke, “Mangsikei
a igenen kata sukal kana matang vaen na kala omo aulitai ania na kala atu
ring asi kokomeng ani uai, na kala abis a lu lakat ipo ararai bat, na kala alis
tapai ani matang ke si mang keve vap aiveven matang, na kala pasal akipai
ane si mang rina. 2 Na si taun i kopkopos kala asok a mang asosokai taun
a vap po aiveven matang ang ani kan luk ta palpal uai i kana matang. 3 Na
kianla teng akit ia, ki vis arikek ia na kila asok suai palau pok ania. 4 Na kala

anguan asok pok an ani kana mang asosokai na kianla tangai ia e vangang
ina na ki vil amese ia. 5 Na kala asok a mangsikei na kianla ngapunuk ia.
Na ninia palau a lau ang kita vil ia si mang keve asosokai duk ang asukang
palau. Kita vis a mang matan na ki raung a mang matan. 6 Au, kapo atogon
a sikei a nat aoleman, kana nat akorong, na e mung luai kala asok ia taun
a vap ang nei matang using kapo lomon ia ta, 'Ki mamaila ani kag nat.'
7 Sikei, vap aiveven matang ang kila angtokai ta, 'Arai ta votauk i togtogon
iles. Akos, tara me vil punuk ia ani kakara na togtogon ang.' 8 Au kila teng
akit ia, ki ngapunuk ia na ki asuai akipai ania pelek a matang ang. 9 Au vo
tauk i matang ang ka abis sa? Ka serei na ka vil punuk suai luai ani keve vap
po aiveven matang ang na ka alis a matang ang si mang vap petekai. 10 Sa,
parik kana mitapa tataot a vuk mengen ke nei salsalik? **Iat ke ri katakai i
abis lu kita kilis ia, kana kala serei a iat talupus luai.** 11 **Bil ke, Volava
kata asereiai ania, vola miminaungan luai e matara."**
12 Na kilapo buk teng akit ania using kilapo nas ta kapo mengen atokngai
nang aniria. Sikei kipo leng ani vap po duk ang, na kila atolongon ia na kila
pasal suai.

Samui takis ane si Kaisar
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Na kila asok a mang matan Parisaio kuvul ve mang matan i petau ang si
Erodes asi kari an teng akit ania si kana mengen. 14 Na kianla serei singina
na kila antok ia ta, "Katakai i akalit, namempo malangas ta kupo igenen
atutuman na parik kupa tarakai ani mangsikei using ri vap kipo angkokoai
palau e matam. Na kupo akalit atutuman ta selen si God. Sa, kapo korong
ani tara samui takis ane si Kaisar, vo parik? 15 Tara samui ia vo tara ago?"
Na lenginang kala nas kari kapau na kala antok iria ta, "Marai sa mipo buk
atokngai anig? Me ta ring kapkap ane ke. Name arai." 16 Na kila luk dong
ia, na kala sui iria ta, "Au, nona i si kana? Na asan i si kana?" Na kila antok
ia ta, "Ke Kaisar." 17 Au na Iesu kala antok iria ta, "Mi alis a Kaisar ta sa ke
Kaisar, na mi alis a God ta sa ke God." Na kila sugul alava ia.

Susui i tadut pok
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

18 Na ri Sadukaio kimela serei singina, kipo agel suai ani tadut pok, na kila
sui ia ta, 19 "Katakai i akalit, Moses kata salik ia anira ta **man a igenen ka
mat** pelek kana aina **kovek i inatus, tasina ka osongon pok ia asi kana
aumata nat ani tasina.** 20 Katapo atogon a limalengua na angtasimal, anu
tuan kata osongon kana aina na kala mat pelek ia kovek i nat. 21 Asukang si
anu tasin kala kun osongon ania na kala kun mat kovek i nat, na asukang
si vapotol ina. 22 Na limalengua na angtasimal ang kita kovek i nat. Na e
mung luai aina ang kala kun mat kapa. 23 Si taun i tadut pok, ke si iria ta
aina ke? Using a limalengua na angtasimal kita osongon tatana." 24 Na Iesu
kala antok iria ta, "Arai, mipo lok singina using parik mipa nas a mengen i
nei salsalik na parik kapa mipa malangas kana kitmat a God. 25 Using si to e
mung ri vap parik kipa angosongon, parik. Kian bil val ri angelo metekuku.
26 Au, na ani tadut pok si ri vap mat, vei parik lak nganing mipa taot nei buk
si Moses ani ei ang katapo ni? God kata antok ia ta, **Nau a God si Abaram,
God si Isak, na God si Iakov.** 27 Parik kapa God si ri vap mat, sikei singiria
kipo to. Kami lomlomonai kapo lok luai."

Saka asok tapai an kapo lavlabat?
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

28 Na mangsikei i vap po malangas ani saupai kamela serei. Katapo
longong iria si po anggegelai, na kala arai ta kata lapo polpol aro luai
aniria, asukang a kamela sui ia ta, “Si i keve asok tapai kapo mamaiten
lava?” 29 Na Iesu kala ngenget ta, “Ainoai ina ta, **Mi longong, ri Israel!
Volava kara God kapo sikei palau. Kapo kovek ta mang Volava.** 30 **Ku
atogon aongos a Volava kam God, ta vingam aongos, na malanganto
im aongos,** na lomlomon im aongos, **na kitmat im aongos.** 31 Na
vapongua asukang ke, **Ku vinga ro taun a tungam val kupo vinga ro
taun pok ua.** Kapo kovek ta mang asok tapai kapo mamaiten ani pongua
ke.” 32 Na igenen malangas ani saupai ang kala antok ia ta, “Kala ro luai,
katakai i akalit, kutala polpol aro ta **kapo sikei palau, na kapo kovek ta
mang sikei,** 33 na asi **kara atogon ania ta vingara aongos na lomlomon
ira aongos na kitmat ira aongos,** na asi **kara vinga ro taun ani tungara
val tarapo vinga ro taun pok ira.** Na kapo mamaiten luai asi longong
ani ngono asok tapai ke ani tara alis a God ta alilis kita sula ia na mang
matan alilis kapa.” 34 Na Iesu kala arai ta kapo polpol velai ani masam, na
kala antok ia ta, “Parik kupa ago avunga ani kana vainagoan a God.” Na le
si vuk pangau ke riria aongos kilapo lolokovo luai ani sui ania ta mangsikei
a susui.

Igenen i akanangai, tamana ta si?
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 Na Iesu katapo vil akalit nei rina i atailai na kalapo mengen asukang
ke, “Kapo saka bil an na ri vap malangas ani saupai kipo mengen ta igenen
i akanangai kapo nat i David? 36 David akorong si Malanganto Gogoai kata
posong ta, **Volava kata antok kag Volava ta ku sinong si palso ig, tung
si naka vil a vap po petau ang anim asi kari ago neite ngono kakim.**
37 David akorong kapo kin ia ta Volava. Asukang a kapo saka angkoai an si
kin ania ta kapo nat ina?” Na petau lava ang kitapo longong ia, vap la uruk
ani kana mengen.

Iesu kapo porot ri vap malangas ani saupai marai kari lok
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

38 Na si kana akalkalit katapo mengen iria asukang ke ta, “Mi aiveven si
ri vap malangas ani saupai. Kipo buk pasal pulakai ta maus roron na kipo
buk ri vap ki posong aro singiria nei keve ring i atos, 39 na kipo pigpig ta
keve sinsinongan lava nei lu i kivung na keve oring mamaila si keve matan
angan. 40 Kipo tainau kari keve lu ri mainang, na kipo kapau ta posong ani
keve sokotuk vungavunga. Kari amiming ka tavirimok luai.”

Alilis si mainang
(Lk 21:1-4)

41 Na kapo sinong asung i asisiang ipo asia alilis na kapo tun ri vap si po
asiang kapkap. Vap tauia duk kimepo kun asiang ani kari keve alilis lava.
42 Na mangsikei a mainang logo kamela asiang kana pongua na vuk kapkap
lik luai. 43 Au, kala songo akuvul kana keve nat i akalit na kala antok iria ta,
“Napo mengen atutuman imi ta mainang logo ke katala asiang alava luai
ani vap aongos ke kipo asiang kari keve kapkap, 44 using riria kitala luk
tapong le si kari togtogon i kari tauia na kila alis, sikei ninia, le si kana logo
luai, katala alis asip ta sa katapo angkoai si kana to aongos.”

13

Rina i atailai kime galang ia
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

1 Na si taun kalapo soung pelek a nei rina i atailai mang sikei i kana keve
nat i akalit kala antok ia ta, “Katakai i akalit, ku arai ani keve at lava si keve
lu roron suke.” 2 Na Iesu kala antok ia ta, “Kupo arai ani keve lu lava ke?
Ka serei lak a taun na ka kovek luai i ngoto roron. Kime galang aongos ia.”

Tutapongai i mamaiten
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

3 Na kanlapo ago kuli mulang ang Elaio, ararai aputuk taun ani rina i
atailai. Na Petero, Iakovo, Ioanes na Andereas, ria papalik ve nia, na kila
sokotuk ia ta, 4 “Ku antok imem, angisan a keve bil ke ki serei? Na saka
akanangai an i taun i kari serei atutuman?” 5 Na Iesu kalapo atatai iria
asukang ke, “Mi aiveven, vei mangsikei nganing ka kapau imi. 6 Vap miang
ki serei na ki posong pok iria ta asan ig na ki antok ta ‘Nau kana ninia,’ na
ki kapau a vap duk. 7 Na man mi longong ta kalapo atogon visvis vo kalapo
angasungai a visvis, mi ago ta leng an using a keve bil ke ki serei, sikei
akamusai ina lak, parik. 8 Using mang palpal vap ka tapasuk na ka angvis
ve mang palpal vap, na mang vainagoan ka angvis ve mang vainagoan.
Na mimo ka serei si mang keve rina, na ka atogon a keve buk angan lava.
Keve nem ke kapo tutapongai palau i kui. 9 Mi aiveven aro imi, using ki
teng akit imi lak taun a saupai. Ki ngamis imi e nei keve lu i kivung. Mian
tung mete ri ainoinoai na ri tulava marai ig, asi kami akuskus atutuman e
mataria. 10 Na akus ro, mamain ta patvap aongos ki luk aino ia. 11 Man ki
teng akit imi, na ki alis suai animi taun a saupai, mi ago ta urui an ta mi an
saka mengen an, sikei mian mengen ta mengen ang mi luk ia si vuk taun
ang. Using parik ta nami mianpa mengen, Malanganto Gogoai ka mengen.
12 Igenen ka alis suai ani tasina asi an raung ania. Inatus kapa ki puka si
tamaria si lau ke. Na ri tamaria ve rinaria kapa, ki kun mat si kari inatus.
13 Na ri vap aongos ki mirik animi marai asan ig, sikei man a si ka tung akit
tung si akamusai ina, ka sapang.

Taun rikek luai
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 Taun mi arai ani bil vopo nau varas ani God na kapo goeng rina, ki
atung ia si ring ang kapo atogon tubat singina, vopo taot a mengen ke, ka
lomlomonai aro ania, si taun ang ria kipo ago e Iudaia kapo ro ki sip taun a
keve mulang. 15 Ninia kapo ago e komo i lu, ka ago ta riuk lak pok an taun
ani kana togtogon. 16 Na ninia kapo ago e matang kapo ro ka ago ta papok
an ane rina si an luk ani kana vakup. 17 Pua ta ri aina vinga na riria kipo
atutus popo si taun ang! 18 Mi sokotuk ani nem rikek ang ka ago ta serei an
si taun livus. 19 Using si taun ang ka atogon a mamaiten tavirimok, na kapo
laba ani keve mamaiten le si tutapong i kuli rina ke God kata asinong ia,
tung si taun ke na aimung kapa. 20 Na man a Volava parik kapa vil akudik
a taun ang, ka kovek luai ta sikei e kuli rina ka sapang. Sikei using kana
vap i la songo, asukang a ka vil akudik ia. 21 Si taun ang man a mangsikei
ka antok imi ta, ‘Mi arai, igenen i akanangai kana!’ vo ‘Nia sukana ia!’ mi
ago ta lomlomon an tatana, 22 using a mang matan igenen i akanangai na
katakai i kus amalangas kapau ki me serei. Ki me serei na ki vil a keve
akanangai na keve bil i vilvil ataping asi kari me atokngai asi ausingai alok

ani kana vap i songo na God. 23 Mi aiveven! Natala atai usausa imi aino ta
saka keve bil an ki serei lak.

Serei pok si igenen i pukun
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

24 Sikei si taun ang, e mung i mamaiten lava ang, makarap ka vong gup, na
ulen parik kapa anguan mang an, 25 na ri kalto ki uak asiang le metekuku,
na keve kitmat e metekuku ki mimo. 26 Na si taun ang ki arai ani **igenen i**
pukun ka serei kuli kuku ta kitmat lava na miminaungan. 27 Na ka asok
kana mamain ta angelo ani kian songo akuvul aongos kana vap i la songo,
riria kipo ago si keve palpal aongos i kuli rina na metekuku.

Luk malangas le si iei
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

28 Mi luk malangas si laulauan i ri suke. Man kala urung atanginang, mila
kinle ta taun sinang roron kalapo angasungai. 29 Na asukang kapa, man
mila arai ani keve nem ke kala serei, mila malangas ta kalapo angasungai
luai e mete takaman palau ani ka serei. 30 Napo antok atutuman imi, kana
na matan polpolokan i taun ke parik kipa mat suai aino ani keve bil ke kila
serei. 31 Metekuku na kuli rina ka tamus suai, sikei kag mengen parik kapa
angkoai luai si tamus.

Kapo kovek i si kapo nas a taun
(Mt 24:36-44)

32 Pangau i taun vo vuk taun ina, kapo kovek i mangsikei kapo nas ia. Ri
angelo i metekuku na kana nat parik kipa nas, sikei tamana papalik kapo
nas. 33 Mi aiveven na mi usausa, using parik mipa malangas ta angisan na
taun ang ka serei. 34 Kapo asukang val igenen kata usausa asi kana pasal
ane ring vunga. Taun ang kalapo buk pasal pelek ani kana rina, kala asok
kana keve asosokai ani ki aiveven kana keve bil na kala lis iria siksikei ta
kana keve abis, na kala asok a katakai i aiveven takaman asi kana ararai
bat. 35 Asukang a mi aiveven, using parik mipa nas ta saka taun an na vo
tauk i lu kame serei pok singina, si ngelik sagup, vo si liuan i vong, vo si
no i tangat lik, vo si makarap kalapo sanglak. 36 Vei nganing kame serei
ataping na kala arai ta mipo rodot. 37 Sa kana napo mengen imi tatana,
animi aongos ta mi aiveven!”

14

Lilimukai si vil punuk ani Iesu
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Io 11:45-53)

1 Au, kalapo pongua na taun lak e no ani Liuluai, nang a matan angan i
saui i tav tol. Na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap malangas ani
saupai kime lapo gule selen asi kong mumun ania na ki vil punuk ia. 2 Using
kitapo antok ta si taun i matan angan ka ago vei nganing ri vap ki visvis.

Aina kata amaus a pukun i Iesu
(Mt 26:6-13; Io 12:1-8)

3 Si taun ang kalapo ago e Betania nei lu si Simon vo tapak ke, na katapo
angan, na mangsikei a aina kamela serei, na katapo teng a ese laman sain
roron luai na kapo samui lava luai kapa. Na kala putuk a ese ang na kala
tiuai ani rul sain ro ang e patuna. 4 Na mang matan vap e iang kilapo songag
na kipo angsusuiai asukang ke ta, “Sa tukulai ina na kipo amun palau a rul
sain roron ke? 5 Using man kita atos tatana, oro kila luk a 300 na kang
alak na ki alis ri vap logo tatana.” Na kila ki ia. 6 Sikei Iesu kala antok iria

ta, “Atalipai ania! Marai sa mipo mengen arikek ania? Kana kapo abis a
mangsikei a bil roron luai anig. 7 Arai, mi uli ago lak ve ri vap logo, na
mipo uli atogon taun asi pakangai aniria. Sikei nau parik napa uli ago ve
nami. 8 Katala abis a sa kapo angkoai singina. Katala tiu a pukun ig ta rul
sain ro usausa iau ani mo. 9 Napo antok atutuman imi ta si saka ring an
kuli rina ki akuskus ta akus ro, akuskus kapa i sa na aina ke kata abis ia ki
kun akuskus kapa tatana asi rungrungai ania.”

Iudas kata ainak ani ka alis suai ani Iesu
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

10 Na si taun ang Iudas Iskariot, sikei iria i 12 na nat i akalit, kanla serei si
keve ainoinoai si ri katakai i sula, using kapo buk alis suai ania e kungaria.
11 Na vap la uruk si po longong ani mengen ang, na kila palapalatung ve
nia ta ki samui ia. Na kalapo gusgus ta saka pangau an kapo kalakala si alis
suai ania e kungaria.

Angan i Liuluai ve kana keve nat i akalit
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14,21-23; Io 13:21-30)

12 Si ainoai i taun i saui i tav tol, taun ang kipo raung a natnat i sipsip
singina, kana keve nat i akalit kila sui ia ta, “Nei a ring ang kupo buk ani
namem an itoiton anim singina si angan ani Liuluai?” 13 Na kala asok
a pongua i kana keve nat i akalit na kala atatai irilong ta, “Milong pasal
ane nei rina na e iang mang igenen kapo sunguk kana ese laman ka duai
imilong. Milong using ia 14 taun a lu ang kan palak singina na milong
mengen a vo tauk i lu ang ta, ‘Katakai i akalit kapo sui ta nei kag palpal
i lu ani ri sokoung, ani namem ve kag keve nat i akalit namem me angan a
Liuluai singina?’ 15 Ka akalit imilong ta palpal lava e pangkul kitala itoiton
ia na kalapo usausa asi ago. Na e iang milongla usausa anira singina.” 16 Na
ngono nat ang kilongla pasal ane nei rina na kilonganla sabonai ani keve
nem ang val kata mengen irilong tatana. Na kilonganla itoiton a Liuluai.
17 Na si tenei ngelik i taun ang kamela serei kuvul ve 12 na nat i akalit.
18 Si pangau ang kipo sinong angan singina, Iesu kala antok iria ta, “Napo
mengen atutuman imi ta sikei imi ka alis suai anig. Mangsikei imi mipo
angan ve nau.” 19 Na kilapo makus na siksikei iria kalapo sui ia ta, “Vei
nau nganing?” 20 Na kala antok iria ta, “Kapo mangsikei i 12 na nat, voiang
namemlongpo abui saui kuvul nei gapai ke. 21 Using a igenen i pukun ka
mat val kitala salik aino tatana, sikei ka rikek luai ani vo alis suai ang ani
igenen i pukun. Pat ka ro ania man parik kitapa ingus ia!”

Matan angan si Volava
(Mt 26:26-30; Lk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

22 Si pangau ang kipo angan lak singina, na kala luk a saui, na kala posong
ro singina, na kala tevek ia na kala lilis aliu iria na kala antok ta, “Mi luk
ia. Kana na pukun ig.” 23 Na kala luk a kavi, kala posong aro, na kala alis
iria, na riria aongos kila inum angsialai singina. 24 Na kala antok iria ta,
“Kana na rangaig ani angainakai, na ka saling ani vap miang.” 25 Napo
antok atutuman imi ta parik napa anguan inum an si laman i vaen tung si
nakan inum ia si selen tanginang si kana vainagoan a God. 26 Au na kila
tangam kari sikei a tangam na kila soung taun a mulang ang Elaio.

Petero ka agel suai ani Iesu
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Io 13:36-38)

27 Na Iesu kala antok iria ta, “Nami aongos lak mi savang, using kitala
salik ia ta, **Na nga punuk na katakai i aiveven sipsip na keve sipsip ki**

tamale angtaliungai. 28 Sikei, e mung i kag la tadut pok le, naka aino imi
ane Galilaia." 29 Na Petero kala antok ia ta, "Man riria aongos kila savang,
nau parik." 30 Na Iesu kala antok ia ta, "Napo mengen atutuman ua ta aino
le ani pura ka apongua i tirtiriku nganlak, kula amatan potol a agel suai
anig." 31 Na kala mengen akitmat luai ta, "Kantanem si man nakan mat ve
numai, sikei parik luai napa angkoai si agel suai anim." Na ria aongos kila
kun antok asukang.

Sokotuk e Getsemani
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Na kianla serei si ring ang kipo kin ia ta Getsemani na kala antok kana
keve nat i akalit ta, "Mi ago e ke, na nau nakan sokotuk." 33 Na kala songo
na Petero na Iakovo na Ioanes asi auai ve nia. Na si taun ang kala pat ia
na mamaiten lava. 34 Na kala antok iritol ta, "Makus lava ke kalapo rongos
iau angasungai ani naka mat. Mitol ago e ke na mitol para." 35 Au, kala
pasal avunga lik na kanla suai ania e vunep na kala sokotuk ta man kapo
angkoai, kui rikek luai ke ka liu luai ania. 36 Na kala antok, "Aba, mamai,
keve nem aongos kapo angkokoai singim. Ku luk suai ani kavi ke pelek iau.
Lak, vubuk ke singig ka ago, sikei ku using kam vubuk." 37 Na kanla serei
pok singiritol, na kitolapo rot. Na kala antok a Petero ta, "Simon, kulapo rot?
Sa, parik kupa angkoai si aiveven ani vuk taun kudik lik? 38 Mitol aiveven
na sokotuk, vei atoktokngai ka luk imitol. Malanganto kapo naung, sikei
pukun kapo ngau." 39 Na kala anguan pasal asi kana an sokotuk na kanla
kin pok a mengen ang kata kin aino ia. 40 Taun kamela serei pok kamela
arai ta kitolapo rot punuk, using a mataritol katapo maiten luai. Na parik
kitolpa anguan malangas an ta kitol antok ia ta sa. 41 Na kamela vapotol i
serei pok na kala antok iritol, "Au sa, mipo rot lak, na mipo ausai lak? Kala
angkoai. Taun kana kala serei ani ki alis suai ani igenen i pukun e kungaria
i ri vap bil arikek. 42 Mitol tadut na tara pasal. Arai ani iuang kana kalapo
serei asi kana me alis suai anig."

Alis suai na teng akit ani Iesu
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Io 18:3-12)

43 Na akorong palau, si taun ang kapo mengen lak, Iudas kala serei,
mangsikei i 12 na nat ang, na petau lava kipo aimung ina na kipo teng ri
samele na ri avam, i la asok tapai ta keve ainoinoai si ri katakai i sula ve
ri vap malangas ani saupai na ri vap lava i rina. 44 Vo alis suai ania katala
antok amalangas lenginang iria ta mang akanangai asukang ke, "Si man na
lulus a si, ninia palau a igenen ang, mi teng akit ia, na mi tak akipai ania na
kan ago si aiveven kitmat." 45 Au, kala serei na kala paliu akorong taun ia
na kanla antok, "Rabi!" velai ani kala lulus ia. 46 Na kila teng akit ia. 47 Na
mangsikei katapo tung asung e iang kala dal kana samele na kala tanga suai
luai ani talingana i asosokai si ainoai i katakai i sula. 48 Na Iesu kala antok
iria ta, "Au si napo katakai i tainau na mipo ruduai iau ta samele na avam?
49 Keve taun natapo vil akalit e matami nei rina i atailai na parik mitapa
teng akit iau. Sikei, kapo serei asi atutuman ani mengen i nei salsalik."
50 Na riria aongos kila papelek ia na kila sip suai.

Igenen tanginang kata sip

51 Mang sikei a igenen tanginang kata using ia, kapo kavat palau ta sikei
a vuk vakup, na kila kun teng akit ania. 52 Sikei kala sip taliung kana vakup
ta pukun varas palau.

Iesu mete saupai
(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55,63-71; Io 18:13-14,19-24)

53 Na kila tak a Iesu ane si ainoai i katakai i sula. Keve ainoinoai si
ri katakai i sula kuvul ve ri vap lava na keve vap malangas ani saupai
kitapo ago kuvul e iang. 54 Na Petero katapo using avunga na kala palak
nei omo i lu si ainoai i katakai i sula. Na kanlapo sinong maringin mete
kut kuvul ve vap po ararai bat ang. 55 Au, keve ainoinoai si ri katakai i
sula ve kuvkuvulan lava i po vil saupai kitapo gule vap asi mengen angkoai
asi kari saupai ani Iesu singina using kitapo buk raung ania. Sikei parik
kipa sabonai ta akuskus tutuman. 56 Using vap miang kitapo kapau na kari
keve akuskus parik katapa angkuvulai. 57 Na mang matan vap kila tadut na
kila poso mengen kapau ania asukang ke, 58 "Namemta longong ia, katapo
mengen asukang ke ta, 'Naka goeng na rina i atailai ke ri vap kita atung ia,
na e mung i potol a taun, naka atung pok a mang sikei nang parik kipa abis
ia ta kunga.' " 59 Na vap ke kapa, si kari keve akuskus, kapo tav angkuvulai.
60 Au, ainoai i katakai i sula kala tapasuk e mataria aongos na kala sui a
Iesu ta, "Au sa parik kupa ngenget a mengen suke? Au sa sukana si atugtugi
suke kipo mengen anim tatana?" 61 Sikei kapo tung musik palau, parik kapa
posong ta vuk mengen. Na ainoai i katakai i sula kala anguan sui an ania
ta, "Numai a igenen i akanangai, nat i vopo ro luai ang?" 62 Na Iesu kala
antok ta, "Io, nau palau. Na **mi arai lak ani igenen i pukun kan sinong
e palso i vo kitmat** na **ka pasiang kuli kuku le pangkul."** 63 Na ainoai
i katakai i sula kala ding pok kana maus na kala antok ta, "Kalapo kovek i
mang mengen tarapo inongos taun ia. 64 Mitala longong kana mengen i nau
varas. Nei kami lomlomonai?" Na ria aongos kila saupai ainak ta kalapo
ago asi vil punuk ania. 65 Na mang matan iria kipo kanus ia. Ki volo bat a
matana na kipo nak ia na kipo asok ia ta, "Ku kin vang." Na ri vap po ararai
bat ang kila tak le ia na kianla bis ia.

Petero kata agel suai ani Iesu
(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Io 18:15-18,25-27)

66 Petero katapo ago lak e kevkev i nei omo ang, na sikei i keve kavulik
asosokai si ainoai i katakai i sula kamela pasal asung. 67 Taun ang kala arai
ani Petero si po maringin na kala pal akit ia, na kala antok, "Numai kapa
nang, kutapo auai ve Iesu le Nasaret." 68 Sikei kala gel suai ania ta, "Parik
napa nas, na parik napa malangas a sa kupo mengen tatana." Na kala soung
suai ane komo. Na si taun ang akorong pura kala tirtiriku. 69 Na kavulik
ang kala arai ania e iang na kala anguan atatai pok an ani vap po tung
angasungai ang ta, "Igenen ke kapo mang sikei iria!" 70 Sikei kala anguan
gel pok an. Na e mung lik palau vap po tung angasungai ang kila antok a
Petero ta, "Tutuman luai, kupo mangsikei iria, using kupo igenen i Galilaia."
71 Na kalapo mengen amadot ta man kapo kapau, kapo ro ka mat na kala
atuvala ta, "Parik napa nas a igenen ke mipo mengen tatana." 72 Akorong
palau na pura kala apongua i tirtiriku, na Petero kala lomlomonai pok ani
mengen ang Iesu kata antok ia tatana ta, "Aino le ani pura ka apongua i
tirtiriku, kula amatan potol a agel suai anig." Na kala tameng a vingana na
kala tangis alava.

15

Iesu mete Pilato
(Mt 27:1-2,11-14; Lk 23:1-5; Io 18:28-38)

1 Si tenei vauk lik keve ainoinoai si ri katakai i sula na ri vap lava na ri
vap malangas ani saupai na aongos nei kuvkuvulan ang kila lomlomonai
kuvul, na kila got a Iesu na kila takai ania asi an alis suai ania e kungana i
Pilato. 2 Na Pilato kanla sui ia ta, “Au, numai a tulava si ri Iudaia?” Na kala
polpol ia ta, “Numai kupo kin ia.” 3 Na keve ainoinoai si ri katakai i sula kila
porot akit ia ta keve bil miang. 4 Na Pilato kala anguan sui an ania ta, “Au
sa, parik kupa buk polpol? Arai, kipo tupang ua ta keve bil miang.” 5 Sikei
Iesu kapo tav posong ta ring vuk mengen lik, na Pilato kalapo sugul ia.

Asok si vil punuk ani Iesu
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Io 18:39–19:16)

6 Si taun i matan angan i Liuluai katapo uli akala suai ani saka igenen
an ri vap kipo posong ia. 7 Na nei liuan i vap ang kipo ago nei akangbat,
using kitapo daung nei visvis misagai, katapo atogon a igenen, kana asan ta
Barabas. 8 Na ri vap kimela serei na kilapo sokotuk a Pilato ta ka abis aniria
val kana lau. 9 Na kala sui iria ta, “Au, mipo buk iau asi kag akala dong
animi ta tulava ke si ri Iudaia?” 10 Using katapo malangas ta keve ainoinoai
si ri katakai i sula kita alis suai ania using kitapo vinga rikek. 11 Sikei
keve ainoinoai si ri katakai i sula kila asum a petau ang asi kari posong
ta Barabas ka kala. 12 Na Pilato kala anguan sui an aniria ta, “Au, saka nem
an mipo buk iau asi kag vil ania si igenen ke mipo posong ia ta tulava si ri
Iudaia?” 13 Na kila songosongo alava pok ta, “Atakuk ia kuli ngakputuk!”
14 Na Pilato kala antok iria ta, “Marai sa? Saka rikek an akorong kata abis
ia?” Na kila songosongo alava luai ta, “Atakuk ia kuli ngakputuk!” 15 Na
Pilato, using katapo buk auruk ani petau ang, kala akala na Barabas dong
iria. Na kala asok si sasaup ani Iesu, na kala alis suai ania asi kari an atakuk
ania kuli ngakputuk.

Ri katakai i visvis kita kurek a Iesu
(Mt 27:7-31; Io 19:2-3)

16 Au na ri katakai i visvis kila tak alak ia ane nei lu si tulava, nang a nan
komo lava, le na kila songo akuvul alak aongos a petau lava iria. 17 Na ki
luk a vakup miminaungan na ki alak ia tatana, na kila abis a kuku ta angus
sisilo na kila agon ia e patuna. 18 Le na kipo atung alakat kunga ania. Na
kipo kurek ia asukang ke ta, “Pua kala ro luai, tulava si ri Iudaia!” 19 Na
ki ngamis ia e patuna ta ue, kipo kanus ia, na kipo sovusulai singina. 20 Si
taun kila kamus ta kurek ania kila luang suai pok ani vakup miminaungan
ang na kila alak akorong pok ia ta kana maus. Au na kila tak ia si kari an
atakuk ania kuli ngakputuk.

Atakuk ani Iesu kuli ngakputuk
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Io 19:17-27)

21 Na kila aisul pulit a mang igenen e selen Simon le Kurene, katapo palak
taun a rina lava, na kapo tamarilong i ri Aleksandero ve Rupo, asi asalak
ani kana ngakputuk. 22 Na kila tak ia ane si mangsikei a vuk oring kipo kin
ia ta Golgota, supsupai ina ta vangang kumut. 23 Na kila alis ia ta laman i
vaen mimirikukan, sikei kala misag ani inum ania. 24 Na kila atakuk ia kuli
ngakputuk na kila gulang angkasai asi arai ta ki saka pagal an ani kana
maus aniria. 25 Kata lapo tenei vauk na kila atakuk ia kuli ngakputuk. 26 Na
kita salik a nem ang kitapo tupang ia singina asukang ke ta, “Tulava si ri
Iudaia.” 27-28 Na ngerena kita atakuk a mang ngono katakai i tainau, sikei
e palso na mang anu e palkais ina. 29 Na vap po pasal angpok ang e iang
kipo mengen i asosol ania na kipo valai ani paturia na kipo antok, “Numai

vo antok ke ta ku galang na rina i atailai na ku atung pok ia si potol a taun,
30 ku asapang pok ua. Pasiang suai ani ngakputuk ang!" 31 Na asukang kapa
keve ainoinoai si ri katakai i sula ve vap malangas ani saupai kipo kurek
angpok tatana asukang ke ta, "Katala asapang a mang vap, sikei parik kapa
angkoai si asapang pok ania. 32 Igenen i akanangai ke, nia na tulava si ri
Israel, ka kiksiang pelek a ngakputuk ang asi kara arai na tara lomlomon
tatana!" Na ngono igenen ang kita atakuk kuvul irilong ve nia kilongpo kun
mengen arikek ania.

Iesu kala mat
(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Io 19:28-30)

33 Vuk taun ke katapo mang ias lava, sikei vong kala pakut a kuli
rina aongos tung si kalapo ngelik aliu. 34 Na si kalapo ngelik, Iesu kala
songosongo alava ta, "**Eloi, Eloi, lama sabakatani?"** Supsupai ina ta
"**Kag God,**
kag God, sa tukulai ina kulapo papelek iau?" 35 Na mang matan vap
po angtung ang e iang kila longong ia na kilapo antok ta, "Arai, kapo songo
nang a Elias!" 36 Na mang sikei a igenen kala sang na kanla luk a rudum
katapo duk ta vaen namin mal singina, na kala atung ia e nono i vuk iei
na ka lis ia asi kana inum, velai ani mengen asukang ke ta, "Kokoai, tara
arai kotok ta Elias kame asapang ia." 37 Na Iesu kala songosongo alava
luai na kala kamus ta aus. 38 Na vakup ang nei lu i atailai kala tading
angtaliungai le pangkul tung e kevkev. 39 Na mang ainoinoai si ri katakai
i visvis katapo tung talang ia kuli ngakputuk, kata longong ia si akamusai
i aus, kala mengen asukang ke, "Tutuman luai, igenen ke kapo nat i God."
40 Na e iang kapa, mang matan aina kitapo tere le ring vunga. Nei liuan
iria ri Maria Magdalene ve mang Maria rinarilong i Iakovo lik ve Ioseto, na
Salome, 41 kitapo uli auai ve nia aino e Galilaia na kitapo papakangai ania,
au na mang keve aina miang kapa, riria kita auai alak kuvul ane Ierusalem
ve nia.

Mo ani Iesu
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Io 19:38-42)

42 Na si kalapo ngelik luai, using a taun ke kapo taun i usausa ani taun
i atailai ilesvauk, 43 na Iosep le Arimataia, mangsikei a posongan i nei
kuvkuvulan lava, na katapo atu mata ta
kana vainagoan a God, kamela serei si Pilato, using kapo tav lolokovo e
matana, na kala aikut ia ta pukun ina i Iesu. 44 Au, taun ang a Pilato kala
longong ta katala mat lenginang, kalapo taping na kala songo na ainoinoai
si ri katakai i visvis asi kana me luk malangas aro. 45 E mung i kana la
longong tapai le si nguruna i ainoinoai ang ta katala mat, kala alis a pukun
si Iosep. 46 Na kanla samui le na vuk vakup roron luai na kamela kopos
asiang ia na ka pakut ia ta vakup ang. Au na kanla amatung ia nei mangsikei
a mata kita se ia nei bang. Na kala ul bat a mata ang ta iat lava. 47 Maria
Magdalene na Maria rinana i Ioseto kilongta arai ani ring ang kata amatung
a matmat singina.

16

Iesu kala tadut pok
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Io 20:1-10)

1 Taun i atailai kala kamus na ri Maria Magdalene ve Maria rinana i
Iakovo, na Salome kila samui bil sain ro le asi kari amoi ania. 2 Si tenei
vauk lik i taun tanginang e mung i taun i atailai, si makarap kalapo sanglak,

kila pasal taun a mata ang. 3 Na kipo angsusuiai angpokpokai aliu aniria
ta, “Si kana kan ul suai ani iat mete mata ang?” 4 Au, kila takngo na kila
arai ta lenginang kitala ul suai ani iat ang, using katapo iat lava luai. 5 Au,
kianla riuk lak nei mata ang na kila arai ani mang igenen tanginang katapo
sinong e palso, katapo alak kana vakup posok, na kilapo sugul taping. 6 Na
kala antok iria ta, “Mi ago ta taping an. Mipo gule na Iesu le Nasaret nang
kita atakuk ia kuli ngakputuk. Katala tadut pok. Kapo kovek e ke. Arai kana
na oring i amatung ania. 7 Sikei, mi pasal na mianla mengen kana keve nat
i akalit kuvul ve Petero kapa, ta ka pasal aino imi ane Galilaia, na mian arai
ania e iang, asukang palau val katala antok imi tatana.” 8 Na kila soung suai
na kila sip velai ani tetek na taping. Kitapo tav mengen ani mangsikei using
kita lapo leng.

Vuk palpal ke (16:9-20) katapo tav ago le si ainoai i salsalik. Vei kitala alakai ania e mung.

Tu aserei si Maria Magdalene
(Mt 28:9-10; Io 20:11-18)

[9 Na taun kala tadut pok tenei vauk lik i taun tanginang e mung i taun
i atailai, kala tung aserei aino si Maria Magdalene, nang kata lu suai ani
limalengua na ingua ang pelek ia. 10 Na kala pasal na kanla antok a keve
tungana si kitapo makus na kipo tangis. 11 Taun ang kila longong ta katala
to pok, na katanla arai ania, parik kipa lomlomon tatana.

Tu aserei si ngono nat i akalit
(Lk 24:13-35)

12 E mung ina kala tung aserei ta mang pukun si pongua na nat i akalit
si kilongpo pasal pok ane rina. 13 Au, kilongla tapasuk pok na kilongmela
mengen a mang matan ang, sikei parik kipa lomlomon tatana.

Iesu kata asok kana keve nat i akalit
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Io 20:19-23; Ap 1:6-8)

14 Na e mung kamela tung aserei si 11 a nat i akalit akorong si kipo angan.
Kala tatapokai aniria using parik kipa lomlomon na kapo kitmat kapa na
vingaria, using parik kitapa lomlomon ta mengen si vap ang kitala arai ania
e mung i kala tadut pok. 15 Na kala antok iria ta, “Mi pasal na mian akuskus
a ri vap aongos kuli rina ta akus ro. 16 Na man a si ka lomlomon na mi asing
tauia ia, ka to, sikei man a si kapo tav lomlomon, ka sunguk a mamaiten i
kana rikek. 17 Keve akanangai ke, ri vap lomlomon ki asereiai ania. Si asan
ig ki kirikai ani ri ingua, ki mengen ta mengen i keve rina angpetpetekai.
18 Ki teng alakat ri kene, na man ki inum a saka maras an, parik kipa rikek
tatana, na ki amatung kunga lakat kuluria kipo malepen, na kila ro pok.”

Iesu kala palak ane pangkul
(Lk 24:50-53; Ap 1:9-11)

19 Asukang a Volava Iesu, e mung i kana la mengen asip aniria, kala palak
ane pangkul, na kanla sinong e palso ina i God. 20 Na kila pasal na kianla
akuskus nei keve rina aongos. Na e iang Volava kata atutuman kari mengen
si keve akanangai ang kitapo vil ia e mataria i ri vap.]

Vuk palpal ke katapo tav ago le si ainoai i salsalik. Vei kitala alakai ania e mung

[Au na keve bil aongos ang kitala longong ia, kianla mengen amalangas
akudik ri Petero ve vap po auai ang ve nia. Na e mung ina, Iesu nia

akorong kala asok iria ane si keve palpal aongos i kuli rina, ani kian akuskus amalangas ta akus daus na tokos i vilvil ato ane si to asikei.]

Roron i Akus
Lukas
kata salik ia

Si Akus Ro ke Lukas kata salik ia, tarapo arai korong ta Iesu ninia na igenen ke kame vil ato ri Israel, kuvul ve mamain ta matan vap aongos kapa. Taun Iesu kalapo buk tutapongai ani kana avibisan, kata mengen ta Malanganto Gogoai kapo laksunguk ia, ani ka an akus ta kana mengen roron a God ani ri vap logo (4:18), na Lukas kapo akus aduk luai ta Iesu kapo pakangai ani ri vap si kari keve mamaiten. Keve bil ang Iesu kata abis ia, kata vil auruk kana vap na kila uruk alava luai ania. Taun a Maria kala ingus ia singina, ri vap kita uruk ania (1:42-48; 2:10), au na si akamusai i buk, taun a Iesu kata kiklak pok ane nei kuku, kala aunai lakat kari uruk (24:25). Si pongua na palpal i buk ke (1-2 na 9-19) mang keve bil Lukas nia papa kata akuskus tatana, asukang ta akuskus i ri angelo ve ri katakai i aiveven sipsip, Iesu nei rina i atailai si kana po nat lik, kankanuai i mengen ani igenen ang le Samareia, na mang kankanuai i mengen kapa ani nat ang kata pasal pelek a tamana. Mang matan bil Lukas kapo mengen alava tatana, laulauan i uli sokotuk adual, avibisan i Malanganto Gogoai, na kana laulauan roron a God i lomon suai ani rikek si ri vap aongos. Lukas kata mengen kapa ta mang keve bil ri aina kita abis ia. Kalingana i Lukas parik kapa taputuk e ke, parik. Ninia palau kata salik a buk ke Avibisan si Mamain ta Aposel.

Lukas kata salik a akus ke ani Teopilo

1 Vap miang kitala salik a mang keve akuskus i keve bil ang kilapo serei
atutuman nei liuan ira, 2 asukang val kita luk le si vap po tung ang ani
Akus, nang riria vap ang kitapo arai ani keve bil ang ta mataria akorong
le si ainoai i taun. 3 Asukang a nau kapa, using natala luk ia si kag gusgus
aro luai ani keve bil aongos le si ainoai i taun tung kana anginang, natapo
lomlomonai ani naka salsalik aroron a atugtugi ina anim, kag igenen roron
luai ta Teopilo, 4 ani kula kun nas ta keve akalkalit ang kutala luk ia kapo
tutuman luai.

Amalangasai ani kana serei a Ioanes katakai i asing tauia

5 Si taun ang a Erodes katapo tulava i palpal Iudaia singina, mangsikei a
katakai i sula katapo ago, kana asan ta Sakarias, le si keve katakai i sula si
kuvkuvulan ang si Abia. Na kisngana katapo mangsikei a aina le si patvap
si Aron, kana asan ta Elisabet. 6 Rilong aongos kilongtapo uli lau korong
e matana i God, na kilongtapo uli using aro ani keve asok na saupai si
Volava, na katapo kovek i oring asi mengen arikek anirilong singina. 7 Na
kilongtapo kovek i inatus using a Elisabet katapo ngolo na rilong aongos
kilongta lapo lapan paspasal. 8 Au, mangsikei a taun katapo teng kana abis
i sula, using ke kana kuvkuvulan ta taun si abis mete God, 9 asukang val kari
laulauan ipo gusgus, kitala sabonai ania ta kakana ta taun ani ka palak ane
nei lu i atailai si Volava asi an sula ani bil sain roron. 10 Na ri vap aongos
kitapo ago e komo ipo sokotuk, si taun i po sula. 11 Na mangsikei a angelo si
Volava kala tu aserei singina na kame lapo tung si palso i pata ipo sula. 12 Na
kala taping a Sakarias si arai ani bil asukang, velai ani kapo leng. 13 Au na
angelo ang kala antok ia ta, “Ku ago ta leng an, Sakarias, using kam sokotuk
kitala longong ia, na kisngam ta Elisabet ka ingus ta kam nat, na ku atuk ia

ta kana asan, Ioanes. 14 Ku uruk alava na vap miang ki maramarak si kana
serei, 15 using ka igenen lava e mete Volava, na ka alal ani vaen ve mang
keve laman kit. Na Malanganto Gogoai ka aol ia le si taun kapo ago lak e
vingana i rinana. 16 Ka songo pok amiang i ri Israel taun a Volava kari God,
17 na ka pasal aino e matana ta dual na kitmat val Elias, asi kana asinong
kuvul pok ani ri angtama, na ka ulpokai ani vap longobot ani ki atogon pok
a lomlomonai korong, na e iang ka itoiton akokoai ani Volava ta kana vap."
18 Na Sakarias kala sui a angelo ang ta, "Na saka malangas an ta bil ke kapo
tutuman? Using nau nalapo lapan na kisngag kapa kalapo lapan luai." 19 Na
angelo ang kala polpol ia asukang ke, "Nau kana na Gabariel vopo uli tung
ke mete God, na kata asok iau asi kag me mengen amalangas anim ta akus
ro ke. 20 Na ku arai, ku tav angkoai asi pege, na ku ago bot tung si taun ang
a keve bil kala serei atutuman singina, using parik kuta lapa lomlomon ta
kag mengen, nang voiang ka serei atutuman si kana taun."
21 Na vap ang e komo kilapo ko na Sakarias na kilapo sugul ta marai sa
kalapo amun a taun lava ang nei lu i atailai. 22 Au na taun kamela soung,
parik katapa angkoai si ka pege iria, na kila malangas ta katala arai ani
ararai nei lu i atailai. Na kala atoktokngai ta kungana sikei kapo bot. 23 Na
taun ang kala akamusai ani kana taun i abis, le na kala pasal pok ane si
kana rina. 24 Na mang rukun taun e mung kisngana Elisabet kala atogon
sungsungukan na asukang parik katapa pasal pelek a nei lu ani palpalima
na ulen aongos. Kala antok ta, 25 "Kana vang, Volava kala akalit iau ta kana
lomlomonai roron na kala luk suai ani kag mese e mete ri vap!"

Amalangasai ani kana serei a Iesu

26 Au, si va limalesikei i ulen, God kala asok kana angelo Gabariel asi kana
pasal taun ani mang rina e palpal Galilaia, kana asan ta Nasaret, 27 ane si
mangsikei a kavulik tanginang, ila pala ani mang igenen kana asan ta Iosep,
le si patvap si David. Kana asan a kavulik ang ta Maria. 28 Au, kala serei
singina na kala antok ia ta, "Kala ro, numai a kavulik roron luai. Volava
ve numai!" 29 Na kala pisu alava si mengen ang, na kapo sugul ta nei a
supsupai i mengen i angruduai ang. 30 Na angelo ang kala antok ia ta, "Ku
ago ta leng an Maria, using a God katala lomon aro ua. 31 Arai, ku atogon lak
kam sungsungukan, na ku ingus asereiai ta nat tauan, na ku atuk ia ta Iesu.
32 Ka serei a igenen lava na ki posong ia ta nat i Vopo Tavirimok Luai ang.
Na Volava God ka atung ia ani ka tulava val tivuna ta David. 33 Na ka tulava
asikei i matan vap ang si Iakov na kana vainagoan parik kapa angkoai si ka
kamus!" 34 Na Maria kala antok a angelo ang ta, "Bil ke ka saka serei an?
Using parik lak natapa ago ve ri tauan." 35 Na angelo ang kala atai ia ta,
"Malanganto Gogoai ka riuk lak singim na kitmat i Vopo Tavirimok Luai ka
aol ua. Asukang na nat daus ang ku ingus lak ia, nia na nat i God. 36 Ku arai
ani tungam ta Elisabet, si kalapo lapan luai. Kitapo lomon ia ta kapo ngolo
sikei kana kalapo va limalesikei i ulen ani kana sungsungukan. 37 Using
si God kapo kovek luai i bil kapo kitmat." 38 Na Maria kala antok ta, "Nau
kana na asosokai si Volava. Ka serei singig val kam mengen." Le na angelo
ang kala pasal pelek ia.

Maria kata sasaos a Elisabet

39 Si pangau i taun ang, Maria kala tapasuk na kala sumasuma suai taun
a palpal mulangan ane si mang rina e Iudaia. 40 Na kala palak ane nei
lu si Sakarias na kanla mengen i angruduai ve Elisabet. 41 Taun ang a
Elisabet kala longong kana mengen a Maria, popo ang e vingana kala aupele

na Elisabet kala sung pukun ta Malanganto Gogoai, 42 na kala songosongo
alava ta, “Numai kupo aina i atautauia luai ani ri aina aongos, na atautauia
ka ago si nat ang ku ingus ia! 43 Pua, marai sa na bil roron ke kapo serei
singig ta rinana i kag Volava kapo serei si me arai anig? 44 Using vuk taun
ang palau nata longong kam mengen i angruduai, popo ke e vingag kata
aupele ta uruk. 45 Vei sa ta tauia ang kupo atogon ia si lomlomon ta kana
mengen a Volava singim ka serei atutuman!”

Tangam si Maria

46 Na Maria kala antok, “Napo sunguk alak a Volava ta kag to aongos.
47 Malanganto ig kapo uruk si God, ninia katala asapang iau. 48 Using katala
lomlomonai ani kana asosokai vopo ago e kevkev ke. Using arai, kana na
iles lak a mamain ta polpolokan ki kinle na bil roron ke singig. 49 Io, using
a Vokitmat kalapo abis kana abis lava singig. Asan ina kapo gogoai luai.
50 Mamain ta polpolokan voiang kipo uli mamaila ania, kana ngorem kapo
pataun iria aongos, kana na iles lak e mung. 51 Katala abis a mamain ta abis
lava ta kitmat i kungana. Kata musa suai ani vap po alalakas pok ang tataria
e lomlomonai iria. 52 Katala asuai ani ri vap madot le si kari sinsinong
lakat, sikei riria vap po ago ang e kevkev, katala sunguk alak iria. 53 Katala
amasung na vap po mol ang, sikei ri tauia, katala asok suai aniria ta kunga
vauvau. 54 Katala pakangai ani kana asosokai Israel. Kapo tav lomon taun
lak kana ngorem, 55 taun a Abaram ve mamain ta tivuna asikei, asukang
val kana mengen taun ani keve tivura.”

56 Au na Maria kanla ago ve nia ani potol a ulen aongos le na kamela
pasiang pok ane rina.

Ingus ani Ioanes

57 Au, taun kalapo sinong ani Elisabet asi ingus, na kala ingus kana nat
tauan. 58 Na vap po ago ang ngerena kuvul ve kana patvap kila longong ta
Volava katala abis a abis i ngorem lava singina, na kilapo maramarak kuvul
ve nia. 59 Au, si va limaletul i taun kila serei asi me lampulit ani nat ang.
Na kilapo buk atuk ania ta asan i tamana, Sakarias. 60 Sikei rinana kala
antok ta, “Parik! Kana asan nang ta Ioanes.” 61 Na kila antok ia ta, “Kapo
kovek ta si i kam patvap katapo asan asukang.” 62 Na kila atoktokngai ane si
tamana asi susuiai ania ta kana lomlomonai i atuk ani kana asan. 63 Au, kala
sokotuk ta bil asi salsalik na kala salik asukang ke, “Kana asan ta Ioanes.”
Na kila taping aongos. 64 Na akorong si vuk pangau ang kala vil korong ia
ani ka mengen, na kalapo alatun a God. 65 Na vap aongos ang kilapo leng.
Na akuskus i keve bil ke kala pasal apapanai aulit a keve rina aongos i palpal
mulang ang e Iudaia. 66 Riria kita longong kilapo lomon akit a keve bil ke
velai ani sui ta, “Nat ke kana, kapo polok ani ka saka igenen an?” Using a
kitmat i Volava katapo ago singina.

Mengen i kus amalangas si Sakarias

67 Na tamana ta Sakarias kala sung pukun ta Malanganto Gogoai, na kala
akus amalangas asukang ke. 68 “Atautauia ane si Volava, ninia na God si
ri Israel. Kamela serei vanang na kamela samui apok kana vap. 69 Katala
atung anira ta igenen madot le si patvap si kana asosokai ta David ani ka
asapang ira. 70 Asukang val katala kin ia le kabang si ngururia i kana keve
katakai i kus amalangas daus. 71 Na ka asapang ira pelek a mamain ta vap
ipo marala anira, ani ki ago ta vil arikek an anira. 72 E iang ka akalit ta kana
ngorem taun a keve tivura, si kana lomlomonai pok ani kana palapalatung

gogoai. 73 Atuvala ang kata kin dong a tivura ta Abaram tatana 74 ani ka
asapang ira pelek a mamain ta vap ipo marala anira, ani tara abis pakangai
ania ta tav leng 75 na vinga daus na lau korong si keve taun aongos i kara
to e kuli rina. 76 Na numai kag nat, ki posong ua ta katakai i akus si Vopo
Tavirimok Luai ang. Using numai vanang ku an pasal aino ani Volava, si
itoiton ania ta selen asi kana pasal. 77 Asukang vang ku amalangasai ani
kana vap ta selen asi kari sapang si lomon suai ang ani kari keve lau rikek.
78 Using le si ngorem tangis ang si kara God, na tangat ka pasiang ane singira
le metekuku. 79 Na ka mang si vap po ago ang nei vong na nei kankanuai i
mat, ani ka ausingai anira ane si selen i luai."

80 Na nat ang kalapo polok alak na kalapo igenen madot si Malanganto.
Katanpo ago e nei ring varasai palau tung si kamela serei e ring malangas
mete ri Israel.

2

Ingus ani Iesu
(Mt 1:18-25)

1 Si pangau i taun ang, Kaisar Augusto kala asok asi luk asan aongos e
kuli rina. 2 Luk asan ke katapo ainoai i luk asan si taun i saupai ani palpal
Suria ta Kurenio. 3 Asukang na ri vap aongos kila pasal asian atu asan si
kari keve rina i ingus akorong. 4 Na Iosep kapa kala kun pasal le Galilaia
le si rina ang Nasaret, na kala pasal ane Iudaia ane si rina si David, kana
asan ta Betilem, using kata serei si patvap si David, 5 asi an salik atung
kuvul ve Maria, kavulik ila pala atung ang ania, na kata lapo atogon kana
sungsungukan. 6 Au, kilongan lapo ago na taun kala serei ania asi kana
ingus, 7 na kala ingus kana nat tuan na kala pakut ia ta keve vuk vakup na
kala amatung ia nei vulvul, using katapo kovek i pangau anirilong nei lu
ipo ausai tul ang.

Ri angelo ve ri katakai i aiveven sipsip

8 Si palpal rina ang, katapo atogon a mang keve katakai i aiveven sipsip
kitapo ago e nei uten ipo ararai ani kari keve sipsip tenei vong. 9 Na
mangsikei a angelo si Volava kamela serei ataping singiria na miminaungan
i Volava kala mang kuluria, na kilapo leng alava. 10 Na angelo ang kala
antok iria ta, "Mi ago ta leng an! Arai, napo serei kana ta akus roron animi,
voiang ka asereiai lak ani uruk lava si ri vap aongos. 11 Using kami katakai
i asapang, kitala ingus ia anginang, nei rina i David. Nang a Karisto nia na
Volava. 12 Kana vang na akanangai ina. Mi an sabonai ani popo lik ila pakut
ta keve vuk vakup, na kapo matung nei vulvul." 13 Akorong palau na mang
petau lava i metekuku kila tutu aserei kuvul ve angelo ang na kilapo alatun
a God ta mengen asukang ke, 14 "Maumausan ane si God e pangkul luai! Na
luai e kuli rina si vap ang kipo uruk aniria."

15 Na keve angelo ang kila papelek pok iria ane metekuku. Au, keve
katakai i aiveven sipsip kila mengen angpokpokai aniria ta, "Au, tara
sumasuma ane Betilem na tara an arai ani bil ang kana na Volava katala
antok ira tatana." 16 Na kila pasal suai sumasuma na kianla serei si ri Maria
ve Iosep na kila arai ani popo lik ang kapo matung nei vulvul. 17 Taun ang
kila arai ania, kila mengen amalangas ta sa kitala longong ia e nguruna i
angelo ani nat ang. 18 Na vap aongos vo longong ang ani akuskus si keve
katakai i aiveven sipsip ang, kilapo sugul alava. 19 Sikei Maria kala lomon
akit a keve bil ke na kapo uli lomlomonai aniria. 20 Au, keve katakai i

aiveven sipsip ang kila papok na ki sunguk alak luai ani miminaungan i God si sa kitala longong ia na bil ang kitanla arai le ania, nang palau val mengen ang kitala longong ia.
21 Na si va limaletul i taun kila lampulit ia, na kila atuk ia ta Iesu, asan ta angelo i atuk ang ania, aino le ani ka sungsungukan.

Iesu nei rina i atailai

22 Au, kalapo taun aniria asi an alilis i vilvil adaus val saupai si Moses, kila sunguk na popo ang ane Ierusalem na kianla asel ia e kungana i Volava. 23 Val mengen i salsalik nei saupai si Volava, **Kami keve nat tuan, mi asinong akipai aniria ane si Volava.** 24 Na kila alis kari alilis asi kana angkokoai val saupai si Volava, nang kapo antok ta **pongua na uk vo pongua na mani tanginang** asi alis.
25 Au, katapo atogon a mang sikei a igenen e Ierusalem kana asan ta Simeon. Katapo igenen korong na kapo igenen lomlomon kapa. Katapo uli alis ani kana taun si kokoai ani God ani ka vil ato ri Israel. Na Malanganto Gogoai katapo ago singina. 26 Malanganto Gogoai katala amalangasai ania ta parik kapa angkokoai si ka mat tung ka arai le ani igenen i akanangai ang si Volava. 27 Au, Malanganto kala ainoai ania ane nei rina i atailai, na ngono angkisnganan ang kilong mela sunguk alak a nat ang, Iesu asi abis singina asukang val vubuk ang ta saupai, 28 kala ngot ia na kala alatun a God asukang ke, 29 “Volava, kula atolongon vang kana kam asosokai asi kana pasal ta luai, asukang val kam mengen. 30 Nalapo arai vang kana ta matag akorong ani kam abis i vilvil ato, 31 i kam la itonai e mataria i mamain ta palpal vap aongos, 32 ani ri vap i ngising, asi kari luk malangas singina, na kam matan vap ri Israel asi kari luk ani aminaung ina.” 33 Na tamana ve rinana, kilongla sugul alava si mengen i posong ang ania. 34 Na Simeon kala poso atautauia iria na kala mengen a rinana ta Maria ta mengen asukang ke, “Arai, nat ke kana, God kata atung ia ani vap miang i ri Israel. Ani mang matan ki uak marai ina, na mang matan ki tung atadut, na kapo akanangai le si God ani vap miang asi kari mengen arikek ania, 35 na numai, makus lava ka rongos a pakangat im val samele delek, ani ka vil amalangas a keve lomlomonai musik si vap miang.”
36 Au, katapo atogon a mangsikei a katakai i kus amalangas kapa e iang, mang aina kana asan ta Ana. Tamana ta Panuel le si patvap si Aser. Aina ang kata lapo lapan luai. Aino kata osongon le na e mung i limalengua na matas palau kisngana kala mat. 37 Le si taun ang katapo ago i mainang. Na kana kalapo 84 a matas. Katapo uli ago akit nei rina i atailai. Si tenei ias na tenei vong kapo uli alal ve sokotuk serei si God. 38 Au, si pangau ang akorong kamela palak na kala posong ro si God. Na kala mengen amalangas tatana si vap aongos ang kipo atu mata ta God ka samui pok a Ierusalem.

Papok ane Nasaret

39 Au, kila abis apunuk aroron tapai ani keve abis ang val saupai si Volava, le na kila pasiang pok ane Galilaia ane si kari rina akorong e Nasaret. 40 Na nat ang kala polok alak kuvul velai ani dual. Katapo nat masam aroron na alomon ro si God katapo ago singina.

Natung Iesu nei rina i atailai

41 Si keve matas aongos rinana na tamana kilongtapo uli palak ane Ierusalem si an ago si matan angan i Liuluai. 42 Na taun ang kalapo 12 na matas ania, na kila palak kuvul ane si matan angan ang val laulauan ro ina. 43 Au, matan angan ang kala kamus le na kilongla pasiang pok ane

rina, sikei nat ke na Iesu kalapo ago pok e Ierusalem. Rinana na tamana
parik kilonglapa malangas ta bil ke. 44 Kilongtapo sekpat ta kata lapo auai
ve kuvkuvulan lava ang. Asukang na kila pasal a sikei a taun kirol aongos
le na kilongla tutapong gulegule ania si kari vap i atogon na keve tungaria.
45 Sikei parik kilong lapa sabonai ania. Asukang na kilongla palak pok ane
Ierusalem asi an gule ania. 46 Au, e mung i potol a taun kilonganla sabonai
ania nei rina i atailai si kapo sinong ve ri katakai i akalit ipo kokolongong
na susuiai aniria. 47 Vap aongos ipo longong ang ania, kita sugul alava si
kana malangas ro na kana keve polpol. 48 Taun ang kilongmela arai ania,
kilongla taping, na rinana kila antok ia ta, “Kag nat, marai sa kupo vil a lau
ke singimemlong? Namemlong ve tamam namemlong tapo makus alava
luai ipo gulegule anim.” 49 Na kala sui irilong ta, “Marai sa milong tapo buk
gulegule pok le anig? Parik milongpa malangas ta kag ring asi ago kana
nei lu si mamai?” 50 Sikei parik kilongtapa malangas a vuk mengen ang
kata posong ia singirilong. 51 Na kala pasiang pok ve rilong ane Nasaret na
kanlapo longong aro irilong. Rinana kita lomon akit a keve bil aongos ke
e vingaria. 52 Na Iesu katapo polok alak si masam kuvul ve pukun, na God
kapo buk ia na ri vap kapa kipo kun buk ania.

3

Akuskus si Ioanes katakai i asing tauia
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Io 1:19-28)

1 Kata lapo 12 na matas i kana sinsinongan i saupai a Tiberio Kaisar,
na Pontio Pilato kapo ainoinoai i Iudaia, na Erodes kapo tulava e Galilaia,
na tasina ta Pilipo kapo tulava e ngono palpal i Ituraio na Tarakonitis, na
Lusanias kapo tulava e Abilene, 2 na ri Anas ve Kaiapas kilongpo ngono
ainoai i katakai i sula, na kalingana i God kala serei si Ioanes, nat si Sakarias
taun katapo ago nei ring varasai palau. 3 Au, kala tapasuk na kanlapo pasal
aulit a palpal aongos i sung ang e Iordanes, na kanpo akuskus ri vap ta ki luk
a asing tauia asi akanangai ani kari la lomon pokai na God ka lomon suai
ani kari keve lau rikek. 4 Val Esias katakai i kus amalangas kata salik kana
mengen nei buk asukang ke, **Kalingana i mang igenen kapo songosongo
e nei ring varasai palau asukang ke. Mi usausa na selen ani Volava,
mi itonai ta selen korong** ania! 5 **Keve lulung aongos asi tapus akorong
ania, keve put na mulang asi bil amarul ania, keve selen lok asi koros
akorong ania, keve selen silo asi tuk aro ania.** 6 **Na ri vap i kuli rina
aongos ki arai ani kana abis i vilvil ato na God.**

7 Au, petau tavirimok kimela serei singina ani ka asing tauia iria, sikei
kala antok iria ta, “Nami na mamain ta natnat i kene! Si nang kata antok
imi si sip pelek ani marala vo serei ang? 8 Sikei mi uai asereiai tapai ani
lau bil voiang ka atai amalangas ta mitala lomon pokai. Na mi ago ta
angmemengenai musik an ta mipo angtivu aro ve Abaram. Using napo
antok imi ta God kapo angkoai si luk ani keve iat ke na ka asereiai ani
keve tivuna i Abaram tatana! 9 Kaput nang kalapo tung usausa si tukul i
ei. Keve ei ang vanang parik kipa uai ta uai roron, asi tanga suai dong ani
kut.” 10 Na petau lava ang kipo sui ia, “Namem abis a sa vang kana?” 11 Na
kala polpol iria asukang ke, “Si imi kapo atogon kana pongua na vakup ka
alis a mangsikei ane si igenen vopo kovek ang, na ninia kapo atogon pok
ka abis asukang kapa.” 12 Mang keve katakai i luk takis kila kun serei asi
me luk asing tauia na kila sui ia ta, “Katakai i akalit, namem abis a sa vang
kana?” 13 Na kala antok iria ta, “Mi ago to luk takis asoliu an ani kami

atutung.” 14 Na mang keve katakai i visvis kapa kilapo kun sui ania ta, “Au,
na namem, namem kun abis ani sa vang?” Na kala antok iria ta, “Mi ago ta
luk kapkap palau an si ri vap ta kami dual na mi ago ta tupang palau an.
Mi uruk palau ani kami seupok.”
15 Au, ri vap aongos kilapo atu mata velai ani lomlomonai alava ta vei
nganing a Ioanes kavpo igenen ke i akanangai ta God. 16 Sikei Ioanes kala
mengen amalangas aongos iria ta, “Nau napo asing tauia imi ta laman,
sikei kapo atogon a mangsikei ka serei lak, kapo tavirimok anig, napo tav
ro angkoai luai ve asosokai palau vopo luk suai ani pauk i kakina. Ninia
vanang kame asing tauia imi ta Malanganto Gogoai ve kut ni. 17 Kalapo
tung usausa asi kana irang suai ani keve katui i kon na kan sinong kuvul
nei lu. Sikei ka suluk suai ani mung nei kut vo tav angkoai si mat ang.”
18 Au, na si mang keve mengen miang kapa asukang, kapo asum iria na ka
akuskus ta akus ro. 19 Au na Erodes, tulava ke kapo nas ani tatapokai ania
si kana keve lau rikek miang, na si kana lau rikek ta kalapo osongon ve
Erodias, kisngana i tasina, 20 na kala vil a lau rikek lava luai ta ka alakai ani
Ioanes nei lu i akangbat.

Asing tauia ani Iesu
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Au, ri vap kila luk asing tauia aongos na Iesu kapa, kamela kun luk
ani asing tauia. Vuk taun ang kapo sokotuk, metekuku kala tavas, 22 na
Malanganto Gogoai kala pasiang na kamela gon singina asukang val pukun
i uk. Na kalinga kala serei le metekuku ta, “Numai kag nat ro. Napo buk
alava ua. Napo uruk luai anim.”

Mamain ta polpolokan tung si Iesu
(Mt 1:1-17)

23 Ninia na Iesu kata lapo asukang ta 30 na matas na kala tutapong abis.
Tamana i Iesu ta Iosep, ri vap kipo lomon ia asukang. Na Iosep tamana
ta Eli 24 na Eli tamana ta Matat na Matat tamana ta Levi na Levi tamana
ta Melki na Melki tamana ta Ianai na Ianai tamana ta Iosep 25 na Iosep
tamana ta Matatias na Matatias tamana ta Amos na Amos tamana ta Naum
na Naum tamana ta Esli na Esli tamana ta Nagai 26 na Nagai tamana ta
Mat na Mat tamana ta Matatias na Matatias tamana ta Semein na Semein
tamana ta Iosek na Iosek tamana ta Ioda 27 na Ioda tamana ta Ioanan na
Ioanan tamana ta Resa na Resa tamana ta Sorobabel na Sorobabel tamana
ta Salatiel na Salatiel tamana ta Neri 28 na Neri tamana ta Melki na Melki
tamana ta Adi na Adi tamana ta Kosam na Kosam tamana ta Elmadam na
Elmadam tamana ta Er 29 na Er tamana ta Iosua na Iosua tamana ta Elieser
na Elieser tamana ta Iorim na Iorim tamana ta Matat na Matat tamana ta
Levi 30 na Levi tamana ta Simeon na Simeon tamana ta Iudas na Iudas
tamana ta Iosep na Iosep tamana ta Ionam na Ionam tamana ta Eliakim
31 na Eliakim tamana ta Melea na Melea tamana ta Mena na Mena tamana ta
Matata na Matata tamana ta Natam na Natam tamana ta David 32 na David
tamana ta Iesai na Iesai tamana ta Iobet na Iobet tamana ta Bos na Bos
tamana ta Sala na Sala tamana ta Nason 33 na Nason tamana ta Aminadav
na Aminadav tamana ta Atmin na Atmin tamana ta Arini na Arini tamana
ta Esrom na Esrom tamana ta Pares na Pares tamana ta Iudas 34 na Iudas
tamana ta Iakov na Iakov tamana ta Isak na Isak tamana ta Abaram na
Abaram tamana ta Tara na Tara tamana ta Nakor 35 na Nakor tamana ta
Seruk na Seruk tamana ta Ragau na Ragau tamana ta Palek na Palek tamana
ta Eber na Eber tamana ta Sala 36 na Sala tamana ta Kainam na Kainam
tamana ta Arpaksat na Arpaksat tamana ta Sem na Sem tamana ta Noa

na Noa tamana ta Lamek 37 na Lamek tamana ta Matusala na Matusala
tamana ta Enok na Enok tamana ta Iaret na Iaret tamana ta Malelel na
Malelel tamana ta Kainam 38 na Kainam tamana ta Enos na Enos tamana ta
Set na Set tamana ta Adam na Adam tamana ta God

4

Atokngai ani Iesu
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

1 Au Iesu, Malanganto Gogoai kala aol ia na kala papok le si sung ang e
Iordanes na Malanganto Gogoai kala ainoai ania e nei ring varasai palau
2 ani 40 na mang ias aongos. Na e iang vo petau ang ania kanla atokngai
ania. Si pangau aongos ang parik katapa angan ta men pok, asukang na e
mung i pangau ang kalapo buk angan. 3 Au, na vo petau kala antok ia ta,
“Man numai a nat i God, ku asok a iat ke asi kana sakol ane si pok.” 4 Na
Iesu kala antok ia ta, “Kita salik ia ta, **Parik kapa angkoai si ri vap ki to ta
pok papa.”** 5 Au, vo petau kala songo alak ia na kanla akalit ia si vuk taun
lik palau ta mamain ta vainagoan aongos i kuli rina. 6 Na kala antok ia, “Na
alis ua ta keve kitmat na keve tauia aongos ke nang kitala alis iau tatana
asi kag alis ani sikei si kag pilpilak. 7 Asukang na man ku soturungai singig
io, kakam aongos ta keve bil ke.” 8 Na Iesu kala antok ia ta, “Kita salik ia ta
Ku soturungai si Volava kam God; na ninia papalik **ku abis ania.”** 9 Au,
kala songo ia ane Ierusalem na kanla atung ia si ring lakat luai kuli rina i
atailai, na kala antok ia, “Man numai a nat i God, ku akik asiang, 10 using
kita salik ia ta, **Ka asok kana keve angelo asi kari aiveven aro anim,**
11 na **ki teng alakat ua ta kungaria vei kakim ka tukai si iat.”** 12 Na Iesu
kala antok ia ta, “Kapo mengen ta, **Ku ago ta atoktokngai an ani Volava
kam God.”** 13 Au, kala kamus na vo petau si atoktokngai ania si keve selen
aongos, na kala atolongon tapai ania kokoai ani mang taun roron e mung.

Iesu kata tutapong abis e Galilaia
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Na Iesu kala papok ane Galilaia ta kitmat i Malanganto Gogoai na
akuskus ina kala papanai si palpal aulitai aongos ang. 15 Katapo vil akalkalit
nei kari keve lu i kivung na vap miang kitapo alatun ia.

Ri Nasara kita kirikai ani Iesu
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Au, kamela serei e Nasara, kana rina i liklik. Na si taun i atailai kala
palak nei lu i kivung val kana lau si keve taun. Na kala tung atung si tataot,
17 na kila alis ia ta buk i katakai i kus amalangas, Esias. Au, kala eres a buk
ang na kala sabonai ani palpal ang si salsalik ke, 18 **Malanganto i Volava
kapo ago singig. Kata akanangai anig ani naka akuskus ri vap mailik
ta akus ro. Kata asok iau ani naka mengen amalangas ri vap po ago
nei gogotan ta kila kalakala, na ri mata ba ta kila arai pok. Na ri vap
po ago nei vilvil akui ta kila kalakala.** 19 **Na naka mengen amalangas
ta taun i kana abis roron a Volava kalapo serei vang kana.** 20 Au, kala
lun pok a buk ang, na kala alis pok ia si vopo aiveven ani lu ang, na kala
soisinong. Vap aongos ang e nei lu ang kilapo tun akit ia. 21 Na kalapo
mengen iria ta, “Kana anginang mipo kolongong a mengen i vuk salsalik ke
na kalapo serei atutuman vang kana.” 22 Na kilapo man aongos ia. Ki taping
ania si keve vuk mengen talupus ang kata asuai ania. Na kila angsusuiai ta,
“Kana na nat ang si Iosep palau nang, ingko?” 23 Na kala antok iria ta, “Napo

malangas ta nganlak mi apunak iau ta mengen ke, ‘Au, katakai i vilvil ato, ku ato pok ua! Keve abis ang kutala abis ia e Kaparnaum, sa, parik kupa buk abis tapai ania e ke si kam rina?’ ” 24 Na kala rodo kana mengen, “Napo antok atutuman imi ta kapo kovek i katakai i kus amalangas kipo ainainak ania si kana rina akorong. 25 Io, tutuman luai, using si taun i Elias katapo atogon a keve mainang duk i Israel akorong si taun kovek i langit ang ani potol a matas na inongos kuvul ve buk angan lava ang e kuli rina aongos. 26 Sikei, kapo kovek i mangsikei iria, God kata asok a Elias taun ia. Kata asok ia taun a mangsikei a mainang le Sarepta e palpal Sidon. 27 Na ri vap pukun tapak kapa kitapo duk e Israel si taun i Elisaio, sikei parik ta sikei iria kata luk vilvil ato, parik. Naiman papalik, igenen ang le Suria.” 28 Na vap aongos nei lu i kivung ang kila longong a mengen ang na kala pat iria na marala. 29 Ki tapasuk na ki lu suai ania pelek ani nei rina ang, na kianla tak alak ia ane kuli put ang kari rina katapo tung singina, asi an so asiang tatana le kuli bang ang, 30 sikei kala solong nei liuan iria na kala pasal suai.

Igenen malanganto rikek kata aol ia (Mk 1:21-28)

31 Na kala pasiang ane Kaparnaum, mang rina i Galilaia, na si keve taun i atailai kanlapo akalkalit ri vap. 32 Na kitapo taping ani kana akalkalit, using kana mengen katapo atogon kitmat. 33 Nei lu i kivung ang katapo atogon a mangsikei a igenen, malanganto rikek i ingua katapo aol ia, na kala songosongo alava ta, 34 “A! Iesu le Nasaret, kupo buk vil sa vang kana animem? Sa, kupo serei kana asi kam me vil punuk suai animem? Napo malangas ua. Numai a nat Gogoai i God!” 35 Na Iesu kala atakun ia ta, “Ku musik! Soung suai ania!” Na ingua ang kala so tatana e mataria na kala soung suai ania, sikei katapo kovek i rikek e pukun ina. 36 Na kilapo taping aongos na ki mengen angpokpokai aniria ta, “Au, sa matan mengen kana kapo asukang ke? Arai, kapo asok velai ani kitmat na dual na ri malanganto rikek kipo soung suai!” 37 Na akuskus ina kala pasal aulit a palpal aongos ang.

Iesu kata vil ato na vap miang (Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Na kala soung pelek a nei lu i kivung na kanla palak nei lu si Simon. Na omona i Simon katapo malepen i mulak, na kila sokotuk ia asi pakangai ania. 39 Au, kala tung turung singina na kala atakun a malepen ang na kala papelek ia. Na akorong palau kala tapasuk na kala sasagi aniria. 40 E mung si makarap kalapo siang, ri vap kimela serei singina ta mamain ta tungaria kipo atogon malepen angpetpetekai, na kala amatung a kungana singiria siksikei na ka ato iria aongos. 41 Na ri ingua kapa kilapo kun soung suai ani vap miang, velai ani kipo songosongo ta, “Numai a nat i God!” Sikei kala atakun iria, na parik kapa atalipai aniria asi mengen, using kipo malangas ta ninia na igenen i akanangai.

Paspasal asi an akuskus (Mk 1:35-39)

42 Au, si tangat Iesu kala papelek a rina ang na kala pasal taun a mang ring kalakala. Na ri vap kila tutapongai gulegule ania na kianla sabonai ania na kila buk atakun ania asi kana ago akit ve ria, 43 sikei kala antok iria ta, “Kapo mamaiten ta nakan akus ta akus ro i kana vainagoan a God si mang keve rina kapa, using ninia vanang a tukulai i asok ke anig.” 44 Na kanlapo akuskus aliu si keve lu i kivung e Iudaia.

5

Songo ani ainoai i volo nat i akalit
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 Mangsikei a taun katapo tung e ngerelo i laman tatapulit ang e
Genesaret. Na ri vap kian lapo tabat aulit ia using kipo buk kolongong ani
mengen i God. 2 Na kala arai ani pongua na vul e ngere lo. Vap po maiak
kuluna kitala siang na kilapo galui kari keve uvene. 3 Na kala kokos kuli
vul ang si Simon, na kala sokotuk ia ta ka pen sulai asiang lik ania pelek a
ngerelo na kala sinong na kala akalit a ri vap. 4 Au, taun ang kala kamus ta
akuskus, na kala antok a Simon ta, "Ku kalip ane nei laman miting na ku an
polok kam uvene." 5 Na Simon kala antok ta, "Katakai i akalit, namemtala
atokngai alava luai tenei vong aongos ke na parik namempa tul bonai ta
ring ien, sikei kapo ro, using a kalingam, nan anguan polok an." 6 Au, kianla
anguan polok an na ien kala duk luai na kari uvene kalapo buk tading using
a ien vola duk arikek luai. 7 Na kila songo na keve tungaria kuli mang vul
ang ani ki pasal asung na kime pakangai aniria. Au, kimela voko asung
na ki tak alak a uvene ang na kila akos ia. Rilong aongos a ngono vul ang
kilongla duk arikek luai ta ien na kilong lapo buk gok ta maiten ina. 8 Au,
Simon Petero kala kinle na sa kapo serei na kala soturungai si ngono kakina
i Iesu. Na kala antok ta, "Volava, ku pasal akipai anig, using nau a katakai i
bil arikek." 9 Using ninia ve keve tungana kipo abis kuvul ve nia kipo taping
arikek ani ien duk luai ang. 10 Nang kapa na Iakovo ve Ioanes, ngono nat
si Sebedaio, kilongpo abis kuvul ve Simon. Au, Iesu kala antok a Simon ta,
"Ku ago ta leng an. Kana vang kulapo tutapongai asi kam sog vap." 11 Na
kila dal alak pok kari ngono vul. Ki atolongon a keve bil aongos na kila
using ia.

Iesu kata vil ato na igenen tapak
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 Mangsikei a taun katapo ago si mangsikei i keve rina ang, na mangsikei
a igenen, pukun ina kapo mamakasan aongos ta tapak, na kala arai ani Iesu
na kamela matung turung e matana, na kala sokotuk ia ta, "Volava, man
kupo naung, kupo angkoai si vil adaus anig." 13 Na kala sulai ani kungana
na kala teng e pukun ina na kala antok ta, "Io, napo naung. Pukun im kala
serei daus vang!" Na akorong palau na pukun tapak ang kala kovek pelek
ia. 14 Na kala antok amadot ia ta, "Ku ago ta mengen amalangas an ani
mangsikei ta bil ke, sikei kuan akalit ta pukun im si katakai i sula ani ka
suluk a alilis ang i kam vilvil atanginang val kana saupai a Moses, ani ri
vap asi kari nas ta kulapo daus." 15 Sikei lak, akuskus ina kala papanai. Na
petau miang luai kimepo serei asi me kolongong ania na kime luk vilvil ato
pelek kari keve malepen. 16 Sikei katapo taging lik ane si ring varasai palau
na kanpo sokotuk.

Iesu kata vil ato na igenen soles
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 Mangsikei a taun katapo akalkalit na mang keve Parisaio ve vap
malangas ani saupai kipo sinong. Kitala pasal le si keve rina aongos i
Galilaia na le Iudaia na Ierusalem kapa na kita melapo sinong kuvul lava e
iang. Na kitmat i Volava katapo ago ania si abis vilvil ato. 18 Na mang rukun
vap kila serei ta asasalakan i mang igenen soles. Na kitapo buk asalak alak
ania ane nei lu asi an amatung ania si Iesu. 19 Na kilapo gulegule pangau asi
palak tatana nei liuan i petau lava ang, sikei parik kapa angkoai. Asukang
na ki palak tatana ane kuli lu, ki ding a kuli lu, na kila atikok asiang ia kuli

kana pata ane nei liuan i petau ang e mete Iesu akorong. 20 Si taun kala arai
kinle ani kari lomlomon na kala antok ta, “Iuang, kam keve lau rikek, nala
lomon suai ania.” 21 Na keve Parisaio ve vap malangas ani saupai kilapo
lomlomonai na kilapo angsusuiai musik angpokpokai aniria ta, “Au, si kana
kapo mengen i nau varas? Si kapo kun koi asi lomon suai ani lau rikek? God
papalik nang!” 22 Iesu kalapo malangas lenginang kari lomlomonai musik
na kala sui iria ta, “Marai sa mipo angsusuiai e lomlomonai imi? 23 Si i
ngono bil ke kapo remrem si antok ania? Nala lomon suai ani kam lau rikek,
vo si antok ta ku tapasuk na ku pasal? 24 Sikei, asi kami nas vang ta igenen
i pukun kapo atogon kitmat kuli rina si kana lomon suai ani rikek,” le na
kala antok na igenen soles ang ta, “Napo antok ua, tadut na ku sunguk le
kam pata na ku pasal ane rina.” 25 Na akorong palau kala tapasuk e mataria
aongos, na kala sunguk le kana pata na kala pasal i po alatun ani God ane
rina. 26 Vap aongos kilapo taping na kila alatun a God. Ki man velai leng
ani bil ke na kila antok ta, “U, taratala arai vang ani bil ke na tarala taping
luai.”

Songo ani Levi
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 Au, e mung ina kala soung na kanla arai ani mangsikei a igenen kana
asan ta Levi, kapo katakai i luk takis na katapo sinong nei kana lu ipo luk
takis. Na kala antok ia ta, “Me using iau.” 28 Na kala atolongon kana keve
bil aongos na kala tadut na kala using ia. 29 Au, Levi kanla teng a mangsikei
a matan angan lava ania e nei kana lu na petau miang i ri vap luk takis
na mang vap palau pulakai kitapo angan ve ria. 30 Na ri Parisaio ve kari
vap malangas ani saupai kila gai si kana keve nat i akalit ta, “Marai sa
mipo matan angan kuvul ve vap luk takis ke na vap bil arikek suke?” 31 Na
Iesu kala polpol iria ta, “Vap po to aro parik kipa inongos taun a katakai i
vilvil ato, sikei ri malepen vang. 32 Parik natapa serei asi me songo ani vap
korong, sikei ri katakai i bil arikek, ani ki lomon pokai.”

Laulauan i alal
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Na kila antok ia, “Keve nat i akalit si Ioanes kipo uli alal na sokotuk na
asukang kapa keve nat i akalit si ri Parisaio, sikei kakam kipo uli angan na
inum.” 34 Na Iesu kala antok iria, “Sa, mipo buk atakun ani keve tungana i
vo tauk i pagamau ani ki mal si taun kipo ago kuvul ve nia? 35 Ka atogon a
taun iles lak na kila luk suai ani vo tauk i pagamau pelek iria, na taun ang
vanang ki mal lak.” 36 Na kala mengen iria ta kankanuai i mengen kapa.
“Kapo tav angkoai si tara ding suai le ta vuk vakup le si maus tanginang
asi suisui alak ania si maus kavang, vei tarala vil ding a maus tanginang
ang. Na mang anu kapa, vuk vakup tanginang ang parik kalapa angkokoai
ve maus kavang ang. 37 Na kapo tav angkoai kapa si tara lingai ani vaen
tanginang dong a pauk kavang, vei pauk ang ka tading. Sukana na vaen
kala vekai asip na pauk ang kapa kala kun rikek. 38 Sikei, vaen tanginang
kapo ro si pauk tanginang. 39 Na kapo tav angkoai si man kitala uli inum si
vaen kavang, kipo buk a vaen tanginang. Using kipo antok ta, ‘Anu kavang
kapo roron.’ ”

6

Rok kon si taun i atailai
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

1 Si mangsikei a taun i atailai katapo pasal aliu nei keve matang kon,
na kana keve nat i akalit kilapo rok a mang matan kon na kila mul ia ta
kungaria na kilapo angan a katui ina. 2 Na mang keve Parisaio kila sui ta,
“Au, marai sa kana mipo abis a lau ke kapo tav angkoai si abis ania si taun
i atailai?” 3 Na Iesu kala polpol iria ta, “Au si parik lak kana mitapa tataot a
akuskus i David na sa kata abis ia si taun katapo buk angan, ninia ve keve
tungana? 4 Kata palak nei lu si God na kala luk a pok i asinong akipai ang
voiang ri katakai i sula papalik kipo atogon a roron asi angan ania, na kala
angan ia, na kala alis kapa si keve tungana.” 5 Na kala mengen iria, “Igenen
i pukun kapo Volava i taun i atailai.”

Igenen kunga mat
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Au, si mang taun i atailai kapa kala riuk lak nei lu i kivung na kanlapo vil
akalit. Katapo atogon a mangsikei a igenen e iang palso i kungana katapo
mat. 7 Na ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio kilapo teremai ania
ta man kala vil ato ia, ki aoles ia using kapo taun i atailai. 8 Sikei kata
lapo malangas kari lomlomonai, na kala antok a igenen kunga mat ang ta,
“Tadut atung ane ke.” Na kala tadut na kalapo tung e iang. 9 Na Iesu kala
antok iria asukang ke, “Napo buk sui animi. Kapo angkoai si taun i atailai
si pakangai vo si bil arikek? Si vil ato vo si vil punuk?” 10 Na kala ararai
aulitai aongos aniria, na kala antok ia, “Ku koros a kungam.” Kala vil ia
asukang na kungana kala pukunan aro pok. 11 Sikei kilapo marala alava
luai na kilapo tutapong angmemengenai ta ki saka bil an ani Iesu.

Iesu kata songo na 12 na nat
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 Si pangau ang Iesu kala kiklak ane si palpal mulang asi an sokotuk. Na
kanla ago na vong aongos ang i sokotuk ane si God. 13 Au, kala tenei vauk
na kala songo kana mamain ta vap ipo usiusing ania na kala irang suai ani
12 iria, na kala posong iria ta aposel. 14 Kana vang ria. Simon, nang kata
atuk kapa ia ta Petero, na tasina ta Andereas na Iakovo na Ioanes na Pilipo
na Bartolomaio 15 na Mataio na Tomas na Iakovo si Alpaio, na Simon nang
kipo kin ia ta Selote, 16 na Iudas si Iakovo na Iudas Iskariot, vopo alis suai
ania asi kana mat.

Iesu kata vil ato na vap miang
(Mt 4:23-25)

17 Na kila auai asiang kuvul na kame lapo tung si ring korong. Na vap
miang ipo usiusing ania kitapo ago kuvul ve petau lava le Iudaia, na le
Ierusalem na le ngono palpal ke ngere laman, Turo na Sidon. 18 Kita mela
serei ani kime longong ia na ki luk vilvil ato si kari keve malepen. Na kata
vilvil ato na vap sangan ta ingua 19 na vap aongos ang kitapo buk sigil ania
using kitmat katapo soung le singina na kapo vil ato iria.

Iesu kata mengen ani ri logo na ri tauia
(Mt 5:1-12)

20 Au, kala tun kana petau ipo usiusing ania na kala mengen asukang ke,
“Uruk kakami mipo vap logo, using kakami na sinsinongan nei vainagoan
si God. 21 Uruk kakami mipo buk angan kana, using mi masung aro lak.
Uruk kakami vap po tangis ang kana, using mi los lak. 22 Uruk kakami si
man ri vap ki mirik animi, na ki kirik na ki nau varas animi, na ki posong
imi ta vap rikek marai usiusing ani igenen i pukun. 23 Mi uruk si taun ang
na mi mikamika ta maramarak, using a seuseupok lava kapo ago kokoai

animi e pangkul. Io, using ninia palau a lau ke nang a keve tivuria i vap
po mengen arikek ang animi kita kun abis ania si mamain ta katakai i akus
anangan. 24 Sikei nami ri tauia, ka rikek animi pala using milapo siang
lenginang nei kami maramarak. 25 Nami vap po maspil ang kana, ka rikek
animi using mi buk angan lak. Nami vap po los ang kana, ka rikek animi
using mi mamakus na mi tangis. 26 Ka rikek animi, man kana ri vap kipo
mengen aro animi. Io, using ninia palau a lau ke nang a keve tivuria i vap
po mengen aro ang animi kita kun abis ania si mamain ta katakai i akus
kapau.

Vinga ro taun a tungam vopo mirik anim (Mt 5:38-48; 7:12a)

27 Sikei napo mengen imi kana mipo longong iau. Mi vinga ro taun a vap
po marala ang animi. Mi abis a lau roron singiria, vap po mirik ang animi.
28 Mi poso aro iria, riria kipo poso arikek imi. Mi sokotuk aniria, riria kipo
bil arikek animi. 29 Man a sikei ka tavapat a palpal asam, atalipai ania na
ka tava na mang palpal ang kapa. Man a sikei ka luk kam vakup, atalipai
ania na ka luk kam siot kapa. 30 Alis a si kapo aikut ua. Na man a si ka
luk palau kam bil, ku ago ta buk pok an ania. 31 Ninia palau na lau ang
mipo buk ani ri vap ki abis ia singimi, mi kun abis ania singiria. 32 Au, man
mipo vinga ro papalik taun iria kipo vinga ro taun imi, mi saka luk an ani
roron? Arai, ri katakai i bil arikek kapa kipo kun vinga ro angpokpokai
aniria. 33 Na man mi abis a lau roron papalik ane singiria kipo kun roron
animi, mi saka luk an ani roron? Ri katakai i bil arikek kipo kun asukang
kapa. 34 Na man mipo alis tapai ane singiria papalik mipo atu lomlomon ta
mi luk pok singiria, mi saka luk an ani roron? Kapo asukang palau kapa
si ri katakai i bil arikek ane si mang matan pok iria. Kipo alis tapai asi luk
pok ani polpol iria. 35 Sikei nami vang, mi uli vinga ro taun a vap po marala
ang animi, na mi abis a lau roron ane singiria. Alis tapai aniria, na mi ago
ta vubuk using ani polpol ina. Man asukang, kami seupok ka tavirimok,
na mila inatus si Vo Tavirimok Luai. Using ninia na tamami kapo vinga ro
aniria, riria kipo tav poso aro na riria mamain ta katakai i bil arikek. 36 Mi
lomon suai asukang palau val tamami kapo lomon suai.

Kiming ani tungam ka ago (Mt 7:1-5)

37 Mi ago ta kiming an ani tungami, vei nganing kila kun kiming animi.
Mi ago ta mengen arikek ani mang matan, vei ki mengen arikek animi. Mi
lomon suai ani lau rikek si mang matan, na ki kun lomon suai ani kami
lau rikek. 38 Mi vap uli alilis, na ki kun alis animi. Tutuman luai, mi luk
a palpal duk. Ka duk na ka kamsarak. Ki abis ia singimi angkokoai palau
val lau ang mita abis ia.” 39 Na Iesu kala mengen kapa iria ta kankanuai
i mengen ke, “Igenen mata ba parik kapa angkoai asi ainoai ani mang ba.
Man asukang, rilong aongos kilong anla siang nei lulung. 40 Ri nat i akalit
parik kipa lakat ani kari katakai i akalit. Sikei, man kila akamusai ani kari
akalkalit, kila asukang val kari katakai i akalit. 41 Marai sa kupo tun a tep
lik ang e matana i tungam, na numai akorong kupo tav nasai ani vukei lava
ang e matam? 42 Kapo saka ro an man ku antok a tasim ta, ‘Apua, tasig, me
name luk suai tapai ani tep ang e matam’ man numai akorong lak parik
kupa tun kinle na vukei lava ang e matam? Numai a katakai i kapau. Aino
ina, ku luk suai ani vukei lava ang e matam akorong, le na kula angkokoai
asi arai atapalas si luk suai ani tep ang e matana i tungam.

Arai kinle ani iei si uai ina
(Mt 7:17-20; 12:34-35)

43 Io, ei roron parik kapa angkoai asi uai asereiai ani uai rikek. Na ei rikek
parik kapa angkoai asi uai asereiai ani uai roron. 44 Tarapo kinle na keve
ei aongos si uai iria. Parik tarapa kopos suke le si kakaul, na parik tarapa
kopos vaen le si ei komkomongot. 45 Igenen ro ka asoung asereiai ani roron
le si tauia i keve bil roron ang nei vingana, na igenen rikek ka asereiai ani
rikek le si tauia i kana keve bil rikek. Using a nguruna kapo asoung a bil
ang vingana kapo duk tatana.

Ngono kelkelai
(Mt 7:24-27)

46 Marai sa mipo songo iau ta, 'Volava, Volava' na lak parik mipa longong
kag mengen? 47 Man a sikei kapo serei singig, na kapo longong kag mengen,
na kapo abis using ia, arai, naka akalit imi ta nia kapo saka pok an. 48 Kapo
pok val igenen abis lu na kata tep alulungai luai na ka atung kana kelkelai
kuli iat. Taun a molong kata serei na kamela tavap a lu ang, parik katapa
angkoai asi aruk ania using kata kelai aro luai ania. 49 Sikei man a sikei
ka longong palau kag mengen sikei parik kapa abis using ia, kapo pok val
igenen vopo abis ang ani kana lu kuli vunep palau na kapo kovek i kelkelai
roron. Na taun a molong kata tavap a lu ang, kala uak sumasuma palau na
kala tagalang aongos."

7

Iesu kata vil ato na asosokai si ainoinoai i petau i visvis
(Mt 8:5-13; Io 4:43-54)

1 Au, kala akamusai tapai ani keve mengen aongos ang si kokolongong
si ri vap, na kala pasal ane Kaparnaum. 2 E iang katapo atogon a mang
ainoinoai i petau ipo visvis, katapo atogon kana mang asosokai katapo uli
lomlomonai alava ania na asosokai ang katapo malepen alava luai. Kalapo
angasungai ani mat. 3 Si taun ang ainoinoai ang kala longong a inasai i Iesu,
na kala asok a mang matan tulava i ri Iudaia, asi an sokotuk ania ani kame
vil ato kana asosokai. 4 Asukang na kimela serei si Iesu na kimela sokotuk
aroron ia ta, "Iuang, kapo aunai i ro singim ani ku pakangai ani igenen
ke, 5 using kapo uli pakangai alava anira ri Iudaia. Nia vanang kata abis
kamem lu i kivung." 6 Au, Iesu kala auai ve ria na kanlapo angasungai ani
lu ang na igenen ang kala asok a mang matan tungana ta mengen asukang
ke, "Volava, ku ago ta me pakasang luai an ane ke, using napo tav ro angkoai
asi songo alak anim ane nei kag lu. 7 Tukulai ina vanang nata lomon ia ta
parik napa ro angkoai asi kag an serei singim akorong. Sikei, ku posong
palau na kag asosokai ka to aro pok. 8 Using nau kana napo igenen ipo ago
neite saupai, na kag petau i visvis kipo kun ago neite kag saupai. Asukang
ta man naka asok a mang anu ta ka pasal, na kala pasal. Na man naka asok
a mang anu ta ka me, na kamela pakasang. Na man naka asok kag mang
asosokai ta ka abis a mang nem, na kala abis ia." 9 Si vuk taun ang a Iesu
kapo longong a mengen ke, kala taping ania. Kala taval talang a petau lava
po auai ang ve nia na kala antok iria, "Napo antok imi, parik lak napa arai
ani lomlomon kit asukang ke nei liuan i ri Israel." 10 Na vap i asok ang kila
papok ane nei lu na kianla sabonai ani asosokai ang si lapo to aro.

Iesu kata vil ato na natung le Nain

11 E mung lik ina kala pasal taun a mang rina kana asan ta Nain kuvul
ve kana keve nat i akalit na mang petau duk. 12 Taun kianla serei mete

takaman i rina ang, na mang vap kilapo soung velai ani matmat. Nat mat
ke kapo ring sikei palau a nat na rinana kapo mainang. Vap miang i rina
ang kitapo auai ve nia. 13 Si taun ang Volava kala arai ani mainang ang
kala ngorem ia, na kala antok ia ta, “Ago ta tangis an.” 14 Na kala pasal aliu
na kanla sigil a pata na vap po asalak ang ania kila tung. Na kala antok
ta, “Natung, ku tadut.” 15 Na nat mat ang kala sinong atung, na kalapo
tutapongai mengen. Na kala alis ia si rinana. 16 Vap aongos ang kilapo leng
alava na kila alatun a God ta mengen asukang ke, “Mangsikei a katakai i
akus lava kana kame lapo ago ve tara. God kalapo serei vang kana si kana
matan vap.” 17 Na akuskus i sa kata vil ia kala pasal apapanai aongos nei
palpal Iudaia na aulit aongos e iang.

Susui si Ioanes katakai i asing tauia (Mt 11:2-19)

18 Keve nat i akalit si Ioanes kianla atatai ia ta keve nem ke. 19 Na Ioanes
kala songo na pongua iria, na kala asok irilong ani kilong an nanas si
Volava ta, “Numai tutuman vang kana na igenen vo me serei ke, vei nganing
namemla atu lomlomon ta mangsikei petekai?” 20 Na ngono nat ang kilong
anla serei si Iesu na kilongla antok ia ta, “Ioanes katakai i asing tauia ke kata
asok asi me sui anim ta numai tutuman vang kana na igenen vo me serei ke,
vei nganing namemla atu lomlomon ta mangsikei petekai?” 21 Si taun ang
akorong Iesu katapo vil ato na vap miang pelek kari keve malepen anglok
na ka lu suai ani ri ingua na ka vil ato na keve vap mata ba. 22 Asukang
na kala antok irilong, “Milong papok na milong anla mengen amalangas a
Ioanes ta sa milong tala arai ania na milong tala longong ia. Ri mata ba,
kilapo ararai pok. Ri soles, kilapo pasal korong. Ri tapak, kilapo rangrangis
aongos, na ri talinga bot, kilapo longong korong. Riria kitala mat, kilapo
tapasuk pok. Ri vap mailik, kilapo longong a akus ro. 23 Kapo tauia na
igenen ang nang parik kapa savang marai ig.” 24 Au, ngono nat ang si Ioanes
kilongla pasal suai na Iesu kalapo atatai ani petau lava ang ta Ioanes. “Mita
pasal ane ring varasai palau si kami an arai ani sa? Ani tavuang kapo lulu
angpok si malu? 25 Au, man parik, na mita pasal asi kami arai ani sa? Ani
igenen maus ta maus ro luai? Parik. Vap ang kipo maus ta maus roron luai
na kipo uli matan angan aro luai, kipo ago nei keve lu lava si ri tulava. 26 Au,
man parik, na mita pasal asi kami an arai ani sa? Ani katakai i akus? Io,
ninia vanang! Na kapo lakat ani katakai i kus amalangas. 27 Kana vang na
igenen ke kita salik tatana asukang ke, **Arai, naka asok kag asosokai aino
anim, voiang kan itoiton aino na selen anim.** 28 Napo antok imi ta nei
liuan i ri vap aongos i kuli rina kapo kovek ta mang anu katala tung alakat
ani Ioanes. Sikei lak, si kapo liklik luai nei vainagoan si God, kapo lakat
ania.” 29 Ri vap aongos ve ri katakai i luk takis kapa kilapo longong kana
atatai a Iesu na kipo soksoko akorong ani kana selen a God kapo korong,
using riria kitala luk asing tauia si Ioanes. 30 Sikei ri Parisaio ve ri vap
malangas ani saupai, kipo misag ani kana vubuk a God aniria using parik
kita lapa luk asing tauia singina.

31 “Au, naka altongai ani matan polpolokan i taun ke ta sa? Kipo pok
val sa? 32 Kipo asukang val inatus lik nei ring i po asesel na kipo sinong
i songosongo angpokpokai asukang ke, ‘Namemtala kuikui animi na parik
milapa mika. Namemtala akurkurai animi na parik milapa tangis.’ 33 Arai,
Ioanes katakai i asing tauia kata serei na parik kapa angan na inum, na mila
antok ta kapo sangan ta ingua. 34 Au na kana na igenen i pukun kamela
serei na kalapo angan na inum, na mila antok, ‘Arai ta igenen ramit suke.

Arai ta igenen buk inum alava suke. Arai ta igenen suke kapo angtunganan
ve ri katakai i luk takis na ri katakai i bil arikek!' 35 Nang a laulauan si ri
vap masam kapo akalit ta masam ang kapo tutuman."

Iesu kata akala na aina katakai i bil arikek

36 Na mangsikei i ri Parisaio kala asok tapai ania asi kana me matan angan
ve nia. Na kamela palak nei lu na kilapo sinong si angan. 37 Au, mangsikei
a aina kala palak, kapo aina i rina ang na kapo mangsikei a katakai i bil
arikek. Kata longong ta kalapo ago si matan angan nei lu si Parisaio ang,
na kala luk le kana ese sain ro, 38 na kamela tung e mung ina, ngere ngono
kakina, na kapo tangis, kalapo raus a ngono kakina ta lum mata i matana,
na kapo ruduk ia ta ung i patuna, na kalapo lulus a ngono kakina na kala
tiuai ani kana ese sain ro e ngono kakina. 39 Na Parisaio vo asok tapai
ang ania kala arai na kalapo lomlomonai musik, "Man kana na igenen ke
kapo katakai i kus amalangas, oro kala kinle na vo po sigil ke ania, ta kapo
mangsikei a aina bil arikek." 40 Na Iesu kala antok ia, "Simon, napo buk
mengen anim ta mangsikei a mengen." Na kala antok, "Katakai i akalit,
kala ro. Ku mengen." 41 "Mang igenen katapo togon a mang pongua na
igenen kilongtapo togon kope singina. Mang anu ta 500 na kang, na mang
anu ta 50. 42 Sikei kilong tapo kovek i kapkap asi polpol ani karilong kope.
Asukang na kala lomon suai anirilong aongos. Au, si irilong katapo uruk
alava ania?"

43 Na Simon kala antok, "Napo lomon ia ta ninia vo atogon kope lava." Na
kala antok ia ta, "Io, kutala kinle korong." 44 Na kala taval talang a aina ang
na kala mengen a Simon asukang ke, "Ku arai ani aina ke kana! Si taun nata
palak nei lu, parik kuta lapa alis laman asi kag raus ani ngono kakig, sikei
ike katala raus a ngono kakig ta lum mata i matana, na kala ruduk ia ta ung
i patuna. 45 Parik kuta lapa lulus iau. Sikei ninia, le si vuk taun nata palak,
parik lak kapa aulei lak ta lulus ani ngono kakig. 46 Parik kuta lapa tiu a
patug ta rul i elaio, sikei ninia katala tiuai ani ese sain ro e ngono kakig.
47 Kana vang napo antok ua ta kana keve lau rikek duk, nala lomon suai
ania. Io, ninia vanang kapo uruk alava anig. Sikei igenen vo togon men lik
palau asi lomon suai, kana uruk anig ka liklik palau." 48 Na kala antok ia ta,
"Kam keve lau rikek, nala lomon suai ania." 49 Na vap po angan ang ve nia
kilapo kinungai musik lik asukang ke, "Au, si kana kame lapo lomon suai
ani mamain ta lau rikek?" 50 Na kala antok a aina ang ta, "Kula sapang si
kam lomlomon. Ku pasal ta marip."

8

Matan aina lapo to ang kilapo auai ve Iesu

1 E mung palau ina kalapo pasal angpok nei keve rina lava na keve rina
lik na kapo apasa ta akus ro i kana vainagoan a God. Kana 12 na nat kitapo
auai kuvul ve nia. 2 Asukang kapa mang matan aina voiang katala asok suai
ani ri ingua singiria, na katala ato iria si mang keve malepen. Mangsikei ta
Maria, kipo kin ia ta Magdalene voiang a limalengua na ingua kita soung
pelek ia. 3 Na Ioana, kisngana i Kusas nang kapo mangsikei a asosokai si
Erodes, na Susana, na mang matan miang kapa, kitapo papakangai aniria
si palpal i pukun le si kari togtogon akorong.

Kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Au, mangsikei a taun petau tavirimok luai kimela seserei akuvulai le
si mang keve rina miang. Na Iesu kala akalit iria si kankanuai i mengen
asukang ke, 5 “Mangsikei a katakai i sukal kata sapungai ani kana keve katui
i pok e matang, na mang matan katui kanpo uak e selen na kilapo saksakai
kuluna, na ri mani kimela angan ia. 6 Na mang matan katui kianlapo uak
si ring iatan, na kila polok alak, na kila mak using kapo kovek i laman. 7 Na
mang matan katui kipo uak nei ring kakaulan, na kanla polok alak ve nia
na kala palun runguk ia. 8 Na mang matan katui kipo uak nei roe roron.
Kipo polok alava na kipo uai soliu ta 100 alak ani keve katui i sukal ang.”
Taun kan posong akamusai ani mengen ke, na kala songosongo, “Man a si
kapo atogon talinga, kapo ro ka longong!”

Lomlomonai i Iesu si akuskus si kankanuai i mengen
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Na kana keve nat i akalit kilapo susuiai ania ta malmalasupai i
kankanuai i mengen ke. 10 Na kala antok iria, “Malangas i keve bil mumun
i vainagoan si God, kakami asi atogon, sikei si mang matan napo mengen
iria nei kankanuai i mengen, **asi kari gulegule na ki tav sabonai, na asi
kari kokolongong na ki tav nas.**

Supsupai i kankanuai i mengen ani katakai i sukal
(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 Kana vang a supsupai i kankanuai i mengen. Katui nang, ninia na
mengen si God. 12 Na katui i lapo matung ang nei selen, nang riria kipo vap
longong, sikei a vo petau kamela luk suai ani mengen ang e vingaria, ani ki
ago ta lomlomon an vei ki teng a to. 13 Na katui i la uak ang si ring iatan,
nang riria kita luk a mengen na kila uruk singina, sikei parik kita lapa asia
mis. Kipo lomlomon si vuk taun kudik lik palau, sikei man a atoktokngai
kala serei singiria, kilapo atolongon kari lomlomon. 14 Na katui i la uak
ang si ring kakaulan, nang riria kitala longong a mengen sikei parik kipa
matukal using kipo rakus si vubuk using ani tauia lava na uruk i kuli rina
ke. 15 Au na katui i la uak ang nei roe roron, nang riria vingaria kapo ro
na kipo uli lau korong. Kipo longong a mengen na kipo uli lomon akit ania
tung si kianlapo uai arokot.

Lam ni nei avubus
(Mk 4:21-25)

16 Parik tarapa asusuk a lam asi kara amunai ania nei avubus vo neite
pata. Tarapo uli atung ania si kana ring akorong, ani man a ri vap kipo
palak ki arai korong ani mang. 17 Using kapo kovek ta bil katapo ago
mumum, na nganlak parik kapa serei e ring malangas. Vo ta bil katapo
ago nei apupung, na nganlak parik kipa ulak ia. 18 Asukang mi lomlomonai
aro ani mi saka luk an ani mengen si God. Using man a si kapo atogon, ki
ngaupap ia, na man a si kapo atogon men lik, io, men lik ang kapo sekpat
ta kapo kakana, ki luk suai vang ania.”

Rinana ve keve tasina i Iesu
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Si taun ang rinana ve keve tasina kimela serei asi kari me arai ania.
Sikei parik kipa angkoai si palak taun ania using a petau lava ang. 20 Na
mang sikei kala antok ia, “Arai, rinam ve keve tasim kipo tung e komo. Kipo
buk arai anim.” 21 Na kala antok iria asukang ke, “Rina na keve tasig, nang
riria kipo longong a mengen si God na kipo abis usiusingai ania.”

Kitmat i rai kala luai
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 Mang sikei a taun kala kokos kuli vul kuvul ve kana keve nat i akalit na
kala antok iria, “Tara kokos aputuk ane mang palpal i laman ke.” Na kila
pasal. 23 Si vuk taun kipo sang nei laman na ninia kalapo rot. Na mal titis
kala serei, na vul kalapo lak ia na laman, na kalapo rikek luai aniria. 24 Na
kianla pangun ia na kila antok, “Volava, Volava, oring lik tara puka!” Na
kala tapangun na kala atakun a malu ve to marala. Na malu kala pongo na
luai lava kala pitik. 25 Na kala sui iria, “Nei kami lomlomon e voi?” Kitapo
sugul alava velai ani leng na kilapo sui angpokpokai aniria ta, “Saka igenen
an kana? Kapo atakun a malu ve to na kipo kun longong ania.”

Iesu kata vil ato na igenen sangan ta ingua
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Na kianla serei e palpal Geraseno, ararai aputuk le Galilaia. 27 Si vuk
taun ang kapo palak ane ngerelo, mang sikei a igenen i rina ang kamela
ruduai ia, na kapo sangan ta ri ingua. Le kabang le parik kata lapa anguan
kavat vakup, na parik katapa ago nei lu, sikei katapo uli ago e nei gom.
28 Au, si vuk taun ang kamela arai ani Iesu, kala kup alava na kala suai ania
e no ina, na kala songosongo alava, “Iesu, nat i God Lakat Luai, kupo serei
asi kam me vil sa anig? Napo sokotuk ua ta ku ago ta vil akui an anig!”
29 Using katala kirikai ani ingua ang asi kana soung pelek ani igenen ang.
Using taun miang kata lapo sang tatana, na kitapo uli got akit ania e ngono
kakina na e ngono kungana ta angus kitmat luai, na ki ararai bat ania, sikei
katapo uli tak tok ani angus ang na ingua ang kanpo sang tatana ane ring
varasai palau. 30 Au, Iesu kala sui ia, “Kam asan ta si?” Na kala antok ta,
“Petau,” using ri ingua duk kitapo ago singina, 31 na kipo sokotuk ia asi kana
ago ta asok suai an aniria ane nei mata lulungai asiang.

32 Mang takaman vongo lava kitapo susuang angasungai i ring ang ngere
put, au na kila sokotuk ia ta ka atalipai aniria asi kari an palak singiria.
Na kala ainak aniria. 33 Au, keve ingua ang kila soung pelek a igenen ang
na kianla aol a keve vongo ang. Na takaman vongo ang kila doso asiang
taun a ring karkadapan na kianla lus mat. 34 Na vap po aiveven vongo ang
kila arai ani bil ang na kila sip na kianla akus nei rina lava ang na nei keve
rina lik kapa. 35 Na ri vap kila pasal asi kari an arai ani sa katala serei. Na
kimela serei si Iesu na kila arai ani igenen ang ri ingua kitala soung pelek ia
kapo sinong e ngere ngono kakina i Iesu na kalapo kavat na kalapo vangang
tapalas aro pok, na kilapo leng. 36 Na vap arai ang kila akus iria ta igenen
sangan ta ingua kame lapo to aro pok. 37 Na ri vap aongos i palpal Geraseno
kilapo sokotuk ia asi kana pasal suai ani kari ring, using kitala leng aongos.
Asukang na kala kokos asi kana papok. 38 Igenen ang ri ingua kita papelek
ia kala sokotuk ia asi kana auai ve nia, sikei kala asok pok ia velai ani atatai
ke, 39 “Ku papok ane rina na kuanla akuskus ta poisan a roron God katala
abis ia singim.” Au kala pasal na kanlapo akuskus nei rina aongos ta poisan
a roron a Iesu katala abis ia singina.

Kavulik mat na aina malepen
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Au, Iesu kala serei pok e mang palpal, na petau lava kila uruk suak ania
using kitapo atu lomlomon ta ka serei. 41 Na mang sikei a igenen, kana asan
ta Iairo, na katapo mang ainoinoai i nei lu i kivung, kamela serei si Iesu na
kala matung turung e ngono kakina na kala sokotuk ia asi kana an serei si

kana lu, 42 using kana ring sikei palau a kavulik, katapo asukang ta 12 na
matas kana to, na kalapo ore asi kana mat.
Vuk taun ang kalapo pasal aliu na ri vap kilapo rumrumpulit using aliu
ia. 43 Na mangsikei a aina katapo uli malepen ta tongmasik asukang ta 12
na matas aongos, na katapo kovek ta sikei ka angkoai asi kana vil ato ania,
44 kala gingging kolotai alak ane singina na kanla sigil a su i kana vakup, na
akorong palau tongmasik ang kala kamus. 45 Na Iesu kala sui, “Si kana kata
sigil iau?” Ria aongos kipo angtupatupang, na Petero kala antok, “Volava,
petau ke kana kipo angrumrumpulit na kipo ngi ua.” 46 Sikei Iesu kala
antok, “Mangsikei katala sigil iau, using napo nasai ania ta kitmat katala
soung le singig.” 47 Au, aina ke kala nas ta parik kapa angkoai si mumun,
na kalapo tek lengai palau na kamela matung turung e matana, na kala
atatai e mataria i vap aongos ang, ta marai sa kata sigil ia, na sa tukulai ina
kana kalapo to aro pok. 48 Na kala antok ia ta, “Kag kavulik, kam lomlomon
kata vil ato pok ua. Pasal ta marip.”
49 Vuk taun ang kapo mengen lak, na mang igenen i nei lu si ainoinoai
ang kamela serei na kala mengen ta, “Kam kavulik kala mat. Ago ta anguan
atelan an ani katakai i akalit.” 50 Sikei Iesu katapo longong a mengen ang,
na kala antok ia ta, “Ku ago to leng an, sikei ku lomlomon, na ka to.” 51 Au
kanla serei nei lu na kala tubat iria ani ka ago ta sikei ka palak ve nia, sikei
ri Petero ve Ioanes na Iakovo, na tamana ve rinana i kavulik ang. 52 Na ri
vap aongos kipo radaupa na makus taun ia, sikei kala antok, “Mi kamus ta
radaupa, using parik kapa mat, kapo rot.” 53 Na kila los ia using kipo nas
ta katala mat. 54 Na kala teng a kungana na kala songo, “Kag kavulik, ku
tadut!” 55 Na malanganto ina kala serei pok, na akorong palau kala tadut
atung. Na kala asok asi kari ali pok ania. 56 Tamana ve rinana kilongla
taping alava sikei kala atakun akit irilong ta kilong ago ta mengen an ani
mangsikei ta sa kata serei.

9

Iesu kata asok a 12 na nat asi an abis
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

1 Na kala songo akuvul na 12 na nat ang, na kala alis iria ta kitmat na ro
asi kari kirikai suai ani ri ingua aongos, na ki an vil ato ri malepen. 2 Na
kala asoung iria asi kari an akuskus ta kana vainagoan a God na asi kari an
vil ato ani ri malepen. 3 Na kala antok iria, “Si kami paspasal mi ago ta teng
an ta mang sikei a bil. Kipa ka ago, tepe ka ago, pok ka ago, kapkap ka ago,
na mi ago ta atogon an ta pongua na siot. 4 Man mi ago nei mangsikei a lu,
mi ago akorong e iang tung si taun ang mi papelek pok a rina ang singina.
5 Na si saka rina an ki tav ainak animi, man mila papelek a rina ang, mi
tipngai suai ani kaponpon e kakimi, asi akalit amalangas aniria ta kari lau
rikek.” 6 Na kila pasal na kianla palak nei keve rina pulakai, na kianla apasa
ta akus ro na ki vil ato ri malepen si keve ring aongos.

Pisu si Erodes
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 Tulava Erodes kala longong a keve akuskus ke i sa kalapo serei, na
kalapo pisu alava using a mang vap kilapo antok ta Ioanes katala to pok.
8 Mang matan kipo antok ta Elias kapo tutu aserei, na mang matan kipo
antok ta mang katakai i kus amalangas i taun anangan katala to pok. 9 Na

Erodes kala antok ta, “Ioanes nau natala lam rongok ia. Au na mang si pok
kana, nalapo anguan longong ani akuskus ina?” Na kalapo buk an arai ania.

Iesu kata amasung a petau tavirimok
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Io 6:1-14)

10 Au, keve aposel ang kila serei pok na kimela atatai amalangas ia ta keve
abis aongos kitanla abis ia. Na kala songo iria ani ki auai kuvul papalik si
mangsikei a rina kana asan ta Betsaida. 11 Sikei petau duk kila nas na kila
pasal using ia. Na kala uruk suak aniria na kala akuskus iria ta vainagoan
si God, na kala vil ato ri malepen. 12 E mung si lapo ngelik, 12 na nat ang
kimela serei singina na kila antok ia asukang ke, “Ku asok suai ani petau ke
na ki pasal aliu ane si keve rina suke vo mang keve rina lik pulakai kapa,
asi kari an gule pok na ring asi rot, using kana tarapo ago nei ring varasai
palau.” 13 Sikei kala antok iria ta, “Nami akorong mi li pok iria.” Na kila
antok ia ta, “Kana namempo togon a palpalima na saui lik palau ve pongua
na ien. Kupo lomon ia ta namem an samui pok ani petau aongos ke?”
14 Using katapo petau tavirimok luai asukang ta 5,000 na tauan aongos. Au,
Iesu kala antok iria ta, “Mi asok iria ani ki sinong si kari keve kuvkuvulan i
50 na igenen.” 15 Na kila abis ia asukang na ri vap aongos kila sinong usausa
aro. 16 Au, kala luk a palpalima na saui ang na pongua na ien, na kala tarak
ane metekuku, na kala posong aro ia, le na kala tevetevek ia dong a keve
nat ang asi kari lilis aliu ani ri vap tatana. 17 Na riria aongos kila angan na
kila masung aro. Na kila lukluk akuvul a keve inongos i pok ang na kila
asiang aduk a 12 na tepe tatana.

Petero kata mengen amalangas ta Iesu
(Mt 6:13-19; Mk 8:27-29)

18 Au, Iesu kanlapo ago musik lik i sokotuk na keve nat ang kipo auai ve
nia. Na kala sui iria ta, “Ri vap kipo kin iau ta nau a si?” 19 Na kila ngenget
ta, “Ioanes katakai i asing tauia. Sikei mang matan kipo kin ta Elias, na
mang matan ta mangsikei iria mamain ta katakai i kus amalangas i taun
anangan kala to pok.” 20 Na kala sui iria ta, “Au, na nami akorong, mipo kin
iau ta nau a si?” Na Petero kala ngenget ta, “Igenen i akanangai ke ta God.”

Iesu kapo mengen aino ta ka mat na ka tadut pok
(Mt 16:20-28; Mk 8:30–9:1)

21 Au na kala papat akit iria asi kari ago ta antok ani mangsikei ta bil ke.
22 Na kala antok ta, “Igenen i pukun ka sunguk a keve vilvil akui miang.
Ri vap lava na keve ainoinoai si ri katakai i sula na keve vap malangas
ani saupai ki misag ania na ki raung ia na si lapotol i taun e mung ina
ka to pok.” 23 Na kapo mengen kapa ri vap aongos ta, “Man a mangsikei
kapo buk usiusing anig, ka uli auak suai ani lomlomonai ania pok, na ka
uli asalak ani kana ngakputuk si keve taun na ka usiusing iau. 24 Using
ninia kapo buk aiveven aroron ani kana to, ka amun ia. Sikei ninia kapo
amun kana to anig, ka teng ia. 25 Using man a igenen ka atogon a keve bil
aongos kuli rina na ka mat, keve bil ang ki saka pakangai ania? 26 Using
man a sikei kapo mumurung anig na ani kag mengen, igenen i pukun kapa
ka kun mumurung ania si taun man ka serei pok velai ani miminaungan
na miminaungan i tamana ve mamain ta angelo daus.” 27 Napo mengen
atutuman luai animi ta mang matan kana kipo tung e ke, parik kipa mat
tung si ki arai ani kana vainagoan a God.

Ararai si pukun i Iesu kala sakol
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 Au, kala liu tapai a limaletul a taun e mung i keve mengen suke, na
kala songo le na Petero na Ioanes na Iakovo na kala pasal ve ritol alak
kuli mulang asi kana an sokotuk. 29 Si vuk taun ang kapo sokotuk, ararai i
nona kala sakol, na kana maus vola mang posok luai. 30 Na akorong palau
pongua na igenen, ri Moses ve Elias, kilongla tu aserei na kitol melapo
angmemengenai ve nia. 31 Na miminaungan irilong kapo mang ro luai, na
kitol tapo mengen ta kana pasal suai, nang katapo usausa si vil apunuk
ania e Ierusalem. 32 Au, Petero ve ngono tungana kitol tala rukai, sikei si
taun ang kitola mata para aro pok, kitola arai ani kana miminaungan a
Iesu, na ngono igenen ang kilongpo tung ve nia. 33 Na ngono igenen ang
kilong lapo buk angtaliungai ve nia. Na Petero kala antok a Iesu ta, “Volava,
Kapo ro anira sime ago e ke. Namemtol atung ta potol a ralai, ta sikei anim,
na mang sikei ani Moses, na ta mang anu ani Elias.” Parik kapa nas ta
sa kapo mengen tatana. 34 Si taun ang kapo mengen lak, na mangsikei a
kuku kala serei na kala apung iria, na volo nat ang kitola leng si lapo ago
nei kuku ang. 35 Na kalinga kala mengen nei kuku, “Kana kag nat i kag la
akanangai, mi longong ia!” 36 Au, kalinga kala mengen tapai, na kitola arai
ta Iesu papalik kalapo ago. Na e mung ina si pangau ang a volo nat ang
parik kitolpa mengen amalangas a mangsikei ta sa kitol tala arai ania.

Iesu kata vil ato na nat ingua kata aol ia
(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

37 Si taun using ina kila kisiang le kuli mulang na petau lava kila ruduai ia.
38 Na mangsikei a igenen nei liuan i petau ang kala songo alava, “Katakai
i akalit, napo aikut ua asi kam me arai tapai ani kag nat, using kapo kag
ring sikei palau a nat. 39 Ingua kapo uli sava ania na ka kail ataping na
kanpo putput kolek ia na ingua ang, na rere kapo siang e amangana. Parik
kapa atolongon lik tapai ania. Kapo vis arikek luai ania. 40 Natala aikut
kam keve nat asi kari lu suai ania, sikei parik kipa angkoai.” 41 Na Iesu kala
polpol asukang ke, “Nami na matan polpolokan tav lomlomon na milapo
pataliung na selen korong. Poisan lak a taun si kag ago ve nami, na si kag
telan tatami? Sunguk kam nat ane ke.” 42 Si vuk taun akorong a nat ang
kapo pakasang, na ingua ang kala so tatana ane vunep na kalapo putput
kolek ia. Sikei Iesu kala kirikai ani ingua ang na kala vil ato na nat ang na
kala alis pok ia si tamana. 43 Na petau aongos ang kilapo mangal mat kana
kitmat lava na God.

Iesu kata apongua i mengen ani ka mat na ka tadut pok
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Si taun ang ri vap kipo angtatapingai lak ani kana keve abis a Iesu, na
kala antok kana keve nat asukang ke, 44 “Mi teng akit aro na mengen ke
naka mengen imi tatana! Igenen i pukun ki alis lak ia e kungaria i ri vap.”
45 Sikei parik kipa malangas ta supsupai i mengen ang. Kapo asukang ta
mengen mumun asi kari tav luk ania, na kipo lolokovo si sui ania tatana.

Si kapo lavlabat?
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 Na kilapo anggegelai nei liuan iria angpokpokai ta si iria nganing kavpo
lavlabat. 47 Sikei Iesu kala nas kari lomlomonai, na kala songo na mang nat
lik na kala atung ia ngerena, 48 na kala antok iria asukang ke, “Man a si
kapo ainak ani nat lik ke si asan ig, nang palau kapo ainak anig. Au na man
a si kapo ainak anig, e iang kapo ainak ani vo asok ang anig. Using ninia
voiang kapo liklik luai animi aongos io, ninia vanang kapo lavlabat.”

Si kapo tav tubat animi kapo tung ve nami
(Mk 9:38-40)

49 Na Ioanes kala antok ta, “Volava, namemta arai ani mang igenen katapo
kirikai suai ani ingua ta asan im, na namemta atakun ia, using parik kapa
mangsikei imem.” 50 Sikei Iesu kala antok ia, “Mi ago ta atakun an ania.
Arai, man a mangsikei kapo tav tubat animi, kapo tung ve nami nang.”

Ri Samareia kipo tubat a Iesu si palak ane rina

51 Au, kalapo angasungai na taun asi luk alak ania ane metekuku, na
kalapo lomlomonai akit asi kana palak ane Ierusalem. 52 Asukang na kala
asok a mang matan asi kari pasal aino, na kian palak nei mang rina si ri
Samareia asi kari an itoitonai ta ring oring ania. 53 Sikei ri vap parik kitapa
uruk suak ania, using kitala arai kinle ta kapo palak ane Ierusalem. 54 Au,
ngono nat ke ri Iakovo ve Ioanes kilongla arai ani oring asukang ke na
kilongla antok, “Volava, kupo buk ani namemlong asok asiang ani kut le
metekuku asi me ani suai tapai aniria?” 55 Sikei kala taval talang na kala ki
irilong. 56 Na kila paliu ane si mang rina.

Marai i usiusing ani Iesu
(Mt 8:19-22)

57 Au, kilapo pasal aliu e selen, na mang igenen kala antok ia, “Nau naka
auai ve numai si saka oring an ku pasal ia.” 58 Na kala antok ia ta, “Ri
kauvek kei kipo atogon kari mata na ri mani i nei pangau kipo atogon
ting, sikei a igenen i pukun kapo kovek ta ring asi aoros ani patuna.” 59 Na
kala songo na mang igenen, “Me na ku auai ve nau.” Sikei kala antok ta,
“Volava, ku naol suai tapai anig, na nakan mo tapai ani mamai.” 60 Na kala
antok ia ta, “Ku atalipai ani ri vap mat na ki mo kari keve matmat. Sikei
numai vanang ku pasal na kuan akus amalangas si keve ring aongos ta
kana vainagoan a God.” 61 Na mang anu kapa kamela antok, “Volava, naka
auai ve numai, sikei ainoai ina ku atalipai anig ani nakan atatung aro tapai
ani kag angnanan.” 62 Au na Iesu kala antok ia asukang ke, “Man a sikei
katala tutapong keke alung e matang, na kanla telan apetekai pok, nang
parik kapa angkoai si abis si vainagoan si God.”

10

Iesu kata asok a mang 72 na igenen asi an abis

1 Au, e mung i keve bil ke, Volava kala atung na mang 72 na igenen, na
kala asok aino iria asi kari pasal pongpongua taun a keve rina lava na keve
rina lik ang ninia lak ka pasal singina. 2 Kana pinipini aniria asukang ke,
“Uai i nei matang kalapo duk, sikei kipo men lik palau a vap si kopos ania.
Asukang na mi sokotuk a Volava i nei matang si kana asok ta vap sian kopos
nei kana matang. 3 Mi pasal. Arai, napo asok imi val mamain ta natnat i
sipsip nei liuan i ri kauvek kei. 4 Mi ago ta luk asisiang an. Tepe kapa ka
ago, na pauk i kak ka ago. Mi ago ta pakanang ta mangsikei e selen. 5 Man
mi palak nei saka lu an, ainoai ina mi posong ta, ‘Marip ka ago si lu ke.’
6 Man a vo tauk i lu kapo igenen marip, kami marip ka ago singina, sikei
man parik, mi luk pok na posong i marip ang. 7 Mi ago akorong nei lu
ang, na mi angan a sa kipo sasagi animi tatana. Using kapo ro ta katakai
i abis ka luk kana seupok. Mi ago ta rot angpok an. 8 Man mi palak nei
saka rina an na ki uruk suak animi, mi angan si pok ang ki sasagi animi
tatana, 9 na mi vil ato kari keve malepen. Na mi antok iria, ‘Vainagoan si
God kalapo angasungai animi.’ 10 Sikei man mi palak nei mangsikei a rina

na parik kipa uruk suak animi, mi an tung nei keve selemat i rina ang na
mi mengen amalangas asukang ke, 11 'Kana na kaponpon i kami rina kapo
kaup e kakimem, namempo tap suai pok ania taun imi asi kami malangas ta
mitala bil arikek. Sikei lak mi malangas aro luai ta vainagoan si God kalapo
angasungai.' 12 Io, napo antok imi ta si taun ang e mung, ka pen roron lik
ani ri Sodoma, sikei ri vap i rina ang ki sikei a rikek luai an.

Magilai kuli tav lomon pokai
(Mt 11:20-24)

13 Ka rikek animi, ri Korasin! Ka rikek animi, ri Betsaida! Using man
nganing ri Turo ve ri Sidon kita arai ani keve abis i vilvil ataping ang mitala
arai ania, oro kila lomon pokai lenginang na ki alakai ani maus i mamakus
na ki mo nei vuta. 14 Sikei si taun i saupai ka pen roron lik ani ri Turo ve
ri Sidon, sikei nami mi sikei a rikek luai an. 15 Au na nami ri Kaparnaum,
mipo buk vil alakat luai animi, ingko? Parik vang! Ki so asiang luai tatami
ane si rina i mat! 16 Ninia kapo longong imi, nang palau kapo longong iau.
Ninia kapo pial imi, nang palau kapo pial iau. Au na ninia kapo pial iau, e
iang vanang kapo pial na vo asok ang anig."

72 na igenen kita papok

17 Au e mung na 72 na igenen ke kimela papok velai ani uruk na kila
antok, "Volava, pua ta ri ingua kapa kipo longong tatamem man namempo
asok suai aniria si asan im." 18 Na kala antok iria ta, "Satan, le kabang le
nata arai ania si uak asiang val tapak le metekuku. 19 Arai, natala alis imi ta
ro asi kami atoko kuli ri kene na ri pangup, na asi kami dual suai ani kitmat
lava i igenen rikek, na ka kovek i nem ka vil arikek imi. 20 Sikei kantanem.
Mi ago ta amalak uruk an ta ri ingua kipo longong tatami, parik. Mi uruk
vang ta kami asan kapo ago akit e metekuku."

Uruk si Iesu
(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Na si vuk taun ang a Malanganto Gogoai kala aduk ia ta uruk lava na
kala mengen asukang ke, "Mamai, numai a Volava i metekuku na kuli rina.
Napo alatun ua using kutala amunai ani keve nem ke pelek ri katakai i
masam na ri vap malangas, na kula amalangasai ania si mamain ta nat
lik. Tutuman mamai, using numai akorong kupo buk ia ani ka asukang.
22 Mamai katala alis a keve bil aongos singig. Na kapo kovek i mangsikei
kapo uskorong kana nat, sikei tamana papalik. Na kapo kovek ta sikei kapo
uskorong a tamana sikei kana nat papalik, kuvul ve ria kana nat kapo buk
asi kana amalangasai aniria." 23 Au, kala taval talang kana keve nat i akalit
na kala antok papalik iria asukang ke, "Riria ki arai ani keve bil ke mitala
arai ania, ki uruk. 24 Arai, napo antok kana imi ta amiang i keve katakai i
kus amalangas na tulava i taun aino kitapo buk alava asi kari arai ani keve
bil ke, kana milapo arai ania, na parik kita lapa arai ania. Na kitapo buk
alava asi kari longong ani keve mengen ke kana milapo longong ia, na parik
kita lapa longong ia."

Igenen roron le Samareia

25 Au, mangsikei a igenen malangas ani saupai kala tapasuk asi kana
atokngai ania na kala sui ia asukang ke, "Katakai i akalit, naka vil sa asi kag
togon ani to asikei?" 26 Na kala sui ia, "Kitala salik a sa nei buk i saupai?
Kupo saka palas an ania?" 27 Na kala ngenget ta, "**Ku atogon aongos
a Volava kam God ta vingam aongos, na malanganto im aongos, na
kitmat im aongos,** na lomlomon im aongos, na **ku vinga ro taun a**

tungam asukang palau val kupo vinga ro taun pok ua." 28 Na kala antok
ia, "Io, kutala polpol aro vang. Ku abis ia asukang, na ku to." 29 Sikei, nia
kapo buk poso aro ania pok. Asukang na kala sui ia, "Au, si vanang kapo
tungag?" 30 Na Iesu kala polpol ia asukang ke, "Mang igenen katapo pasiang
le Ierusalem ane Ieriko na kala arokonai ani ri katakai i tainau. Na kila
luang kana keve maus na ki vis ia. Na e mung kila papelek ia si kalapo
angasungai ani mat. 31 Au, mangsikei a katakai i sula kamela kun pasiang
si selen ang, na kala arai ania, na kala liu luai e mang ngising i selen. 32 Na
asukang kapa, mang igenen i patvap si Levi, kamela kun serei e oring ang
na kala arai ania, na kala kun liu luai e mang ngising. 33 Au, mangsikei a
igenen le Samareia, katapo pasal e iang si kana paspasal, na kamela arai
ania, kala lomon tangis ia. 34 Kala pataun ia na ka aoto kana keve mapolok,
ka tiu ia ta rul i elaio ve vaen, na kala agon ia kuli kana dongki, na kala pasal
tatana ane si mang lu ipo rot tul, na kanla aiveven ia. 35 Na si taun using
ina kala pak a men kapkap na kala alis ia si vo tauk i lu ang na kala antok ia
asukang ke, 'Ku aiveven ia. Taun naka serei pok, name polpol kam poisan
a bil kutala amun ia singina.' 36 Au sa, si potol a igenen suke, si iritol nang
kata akalit ta kapo tungana i vo puka ang e kungaria i ri katakai i tainau?"
37 Na kala antok ta, "Vo lomon tangis ang ania." Na Iesu kala antok ia, "Pasal
na kuanla abis ia asukang."

Iesu nei lu si ri Marta ve Maria

38 Au, kila pasal aliu na kanla palak nei mang sikei a rina. Na mang aina,
kana asan ta Marta, kala songo alak ia asi an ago tapai si kana lu. 39 Na
katapo atogon a tasina, kana asan ta Maria. Katapo sinong ngere kakina
i Volava sipo kokolongong ani kana akalkalit. 40 Sikei Marta katapo telan
alava ta itoitonai ani kana keve abis. Au, kamela serei na kala mengen
asukang ke, "Volava, parik kupa lomon rikek ta tasig kapo lomon suai ani
keve itoitonai singig papalik? Ku asok ia ta kame pakangai tapai anig."
41 Sikei Volava kala polpol ia ta, "Numai Marta, kupo lomlomonai amiang
na kupo telan ta bil miang, 42 sikei kapo atogon ta sikei palau a bil kapo
mamaiten asi kara telan tatana. Arai, Maria kapo telan si abis ro ang. Parik
kapa angkoai si luk suai ania singina."

11

Lau i sokotuk
(Mt 6:9-15; 7:7-11)

1 Mang sikei a taun kapo sokotuk e mang oring. Kala akamusai tapai
na sikei i kana keve nat kala antok ia, "Volava, ku akalit imem ta sokotuk,
asukang ta Ioanes kata kun akalit ani kana keve nat i akalit." 2 Na kala
antok iria, "Man mi sokotuk, mi posong asukang ke. Tamamem, namem uli
mamaila ani asan im. Kam vainagoan kame. 3 Ku alis imem ta kamem pok
nei siksikei a taun. 4 Na ku lomon suai ani kamem keve lau rikek, using
namem kapa namempo kun lomon suai ani kari keve lau rikek singimem.
Na ku ago ta ausingai an animem taun a atoktokngai."

5 Na kalapo mengen aliu iria asukang ke, "Man a tungam kapo rot tenei
liuan vong, na kuanla serei singina na kula sokotuk ia asukang ke, 'Tungag,
ku lis tapai anig ta potol a men saui, 6 using mang tungag kata mela serei i
kana paspasal na napo kovek luai i pok asi sasagi ania.' 7 Au, na tungam vo
po rot ang nei lu kala polpol ta, 'Iuang, ku ago ta atelan an anig. Lenginang
natala kinasonem a takaman, na namem kana kuli pata ve kag inatus. Parik
napa angkoai si tapasuk asian alis anim!' 8 Napo antok imi ta parik kapa

alis using kapo tungam, sikei using vanang kupo sunggil ia, ka soung na
ka alis ua angkokoai si kam inongos. 9 Napo antok imi ta mi aikut na mi
atogon, mi gule na mi sabonai, mi pirpirikai na takaman ka tavas animi.
10 Io, ninia kapo aikut, ka luk. Na ninia kapo gule, ka sabonai. Na ninia
kapo pirpirikai, takaman ka tavas ania. 11 Numai tama, man kam nat ka
aikut ua ta ien, sa nang, kula alis ia ta kene? 12 Vo man ka aikut ua ta katui,
sa nang, kula alis ia ta pangup? 13 Nami na mamain ta katakai i bil arikek,
sikei mipo uskorong a lau i alilis ta mamain ta alilis roron si kami inatus.
Au sa nang si tamami e metekuku? Ninia parik kapa nas a lau i alilis alava
ani Malanganto Gogoai singiria kipo sokotuk ia?”

Iesu ve Belsebul
(Mt 12:2-30; Mk 3:20-27)

14 Mang sikei a taun kata kirikai suai ani mang ingua tapo. Si vuk taun
ang kata soung suai, tapo ang kala mengen korong na petau lava ang e iang
kila taping ania. 15 Sikei mang matan iria kilapo antok ta kapo kirikai ani
ri ingua ta kitmat i Belsebul, kari tulava ri ingua. 16 Na mang matan kitapo
buk atokngai ania na kipo sunggil ia ani ka abis ta mangsikei a akanangai
ta kitmat le pangkul. 17 Sikei kala nas kari lomlomonai na kala antok iria,
“Man a vap i nei vainagoan ki angvis pok, kala tagoeng na matan vap ang,
na kari keve lu ki tagalang. 18 Na asukang kapa man a Satan ka angvis
ve kana petau pok, kana tungtungan i tulava ka saka tung akit an? Kana
mipo tupang ta nau napo kirikai ani ri ingua ta kitmat i Belsebul. 19 Na
man napo kirikai ani ri ingua ta kitmat i Belsebul, nei vanang? Kami keve
nat kipo kun kirikai suai aniria ta kitmat i si? Arai, kami keve nat akorong
ki akalit pok imi ta kami kapau. 20 Sikei, using kana napo kirikai suai ani
ri ingua ta kitmat i God, nang ninia vanang kapo akalit amalangas ta kana
vainagoan a God kalapo serei singimi. 21 Man a igenen dual, na kapo punuk
ta kana keve bil i visvis, na ninia akorong kapo ararai bat ani kana lu io,
kana keve togtogon aongos ki sinong aro. 22 Sikei man a mang anu kapo
dual alava luai ania, kame vis ia na kala dual suai ania io, vo dual ang ka
luk suai vang ani kana keve bil i visvis voiang katapo tokotoko tatana, na
ka potok angtaliungai ani kana keve nem. 23 Ninia parik kapa tung ve nau,
nang palau kapo tu talang iau. Na ninia parik kapa sosongo aiton ve nau, e
iang kapo musa suai.

Malanganto rikek kame serei pok
(Mt 12:43-45)

24 Taun a malanganto rikek ka soung pelek a igenen, ka paliu si keve
ring kapo kovek i laman na kanpo gule ring asi kana an ausai. Na man
parik kapa sabonai ania kala antok, ‘Kapo ro naka papok ane si kag lu nata
pasal pelek ia.’ 25 Si vuk taun kamela serei, kala sabonai ta kitala gala ia na
keve bil kipo sinong aroron. 26 Au, kala pasal na kanla songo le na mang
limalengua na ingua kipo rikek alava ania, na kimela riuklak na kila ago e
iang. Na akamusai i tungtungan si igenen ang, kala rikek luai ani aino.”

Uruk tutuman

27 Si vuk taun ang kapo posong a keve mengen suke, mangsikei a aina i
nei petau ang kala songosongo taun ia ta, “Roron ane si aina voiang kata
ingus ua na kata atutus ua!” 28 Sikei kala antok, “Parik! Roron ane singiria
kita longong a mengen si God na kila abis using ia.”

Kita buk a akanangai
(Mt 12:38-42; Mk 8:12)

29 Si vuk taun ang a petau kimela duk, na kala mengen asukang ke, “Kana
na matan polpolokan i taun ke kipo vap rikek akorong. Kipo buk ta mang
akanangai, sikei napo tav ainak si alis ani mang akanangai. Akanangai
palau i Ionas, kapo ro ki arai ania. 30 Kana na matan polpolokan i taun
ke, ki arai lak ani kari akanangai si igenen i pukun, asukang palau val ri
Nineve kita arai ani Ionas val kari akanangai. 31 Na ainan tulava i ring
vunga ang ka kun tapasuk ve matan polpolokan i taun ke si taun i saupai
iles. Na lau roron ang kata abis ia si taun i Solomon, ka akalit iria ta kari lau
rikek. Using ninia kata pasal le ring vunga luai asi kana me kolongong ani
masam si Solomon. Sikei mi arai, igenen ke kana e matami kapo lavlabat
ani Solomon. 32 Na asukang kapa ri vap i Nineve ki tapasuk ve matan
polpolokan ke si taun i saupai iles, na kari lomon pokai si kana apasa na
Ionas ka akalit amalangas pok na matan polpolokan i taun ke ta kari vinga
kit. Sikei mi arai, igenen ke kana e matami kapo lavlabat ani Ionas.

Malangas ani pukun
(Mt 5:15; 6:22-23)

33 Parik tarapa asusuk lam asi kana sinong nei vakil vo nei avubus, sikei
lam ka tung lakat akorong si kana tungtungan, ani ri vap man ki palak,
kila arai korong ani mang. 34 Matam ninia na lam ani pukun im. Man a
matam ka ro, pukun im aongos ka malangas. Sikei man a matam parik
kapa ro, pukun im aongos ka vong. 35 Asukang na ku aiveven vei nganing
a malangas ang kapo ago singim, ka vong pok. 36 Io, man a pukun im ka
malangas aongos, na ka kovek i palpal ka vong, ninia aongos ka mang
asukang ta mang i lam kapo mang ua.”

Iesu kapo porot ri Parisaio ve ri vap malangas ani saupai marai kari lok
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 20:45-47)

37 Si taun ang kalapo kamus ta mengen, na mangsikei a Parisaio kala
sokotuk ia asi kana an sonkos ve nia. Na kala riuk lak na kanla sinong si
pata i angan. 38 Na Parisaio ang kala taping using kata arai ta parik katapa
using a saupai i galui kunga aino ani matan angan. 39 Sikei Volava kala
antok ia, “Kana nami ri Parisaio mipo vil adaus a pere i ese ve avubus, sikei
e neina mipo duk ta tainau ve lau rikek luai. 40 Nami mipo vap nio akorong!
Sa, vo abis ang ani tongina, parik katapa abis na neina kapa? 41 Mi arai! Mi
alilis ani ri vap logo ta bil i nei vinga. Na man mila abis ia asukang, mi arai
vanang ta keve bil aongos kala daus animi. 42 Ka rikek animi, ri Parisaio!
Mipo alis aro kami sikei a vasangauli i panga sain ve mai ipo sukal e matang,
sikei lau korong na lau i vinga ro val God, mipo ataole ia. Sikei riria nang
na keve nem maiten ang kapo koi ta mi abis iria, na ka ago ta mi pial ta
mang matan ang kapa. 43 Ka rikek animi ri Parisaio! Using mipo pigpig ta
keve sinsinong roron luai nei lu i kivung, na asi posong ro singimi nei vaia
mete ri vap. 44 Ka rikek animi ri Parisaio! Using mipo bil val kua kavang,
na ri vap kipo lakau vongvong ia.”

45 Na mang sikei i keve vap malangas ani saupai kala antok ia asukang
ke, “Katakai i akalit, mengen ang kupo posong ia kapo asukang ta kupo
varas imem kapa.” 46 Sikei kala antok, “Nami kapa keve vap malangas ani
saupai, ka rikek animi! Using mipo agon a keve asasalakan mamaiten luai
kuli ri vap, sikei nami akorong parik mipa sigil singina ta sikei a piupiu i
kungami si pakangai aniria. 47 Ka rikek animi! Using mipo atung akanangai
si keve mopong si ri katakai i kus amalangas. Sikei, a keve tivumi akorong
palau kita raung iria. 48 Asukang na nami vang kana mipo malangas luai
ani kari lau rikek a keve tivumi na mipo ainainakai kapa ania. Riria kita

raung iria na nami mipo atung akanangai. 49 Io, e iang vanang God kata
mengen atutuman luai asukang ke, ‘Naka asok na mamain ta katakai i kus
amalangas ve aposel ane singiria, na kian raung a mang matan na ki vil akui
a mang matan,’ 50 ani matan polpolokan i taun ke ki sunguk a mamaiten i
keve daung ang. Rangai i mamain ta katakai i kus amalangas aongos le si
tutapongai i kuli rina, mamaiten ina ka gon si matan polpolokan i taun ke,
51 le si rangai i Abel tung si rangai i Sakarias voiang kata puka nei liuan i
pata ipo sula na lu i atailai. Io, napo antok imi ta mamaiten i rangai aongos
ang ka gon kuli matan polpolokan i taun ke. 52 Ka rikek animi keve vap
malangas ani saupai! Using mitala akang akit a takaman i lau i uskorong.
Nami parik mipa palak na riria kipo buk palak singina mipo akang bat vang
iria.” 53 Na kala papelek a oring ang. Au, e mung na ri Parisaio ve keve vap
malangas ani saupai kila songag alava ania na kilapo sunggil ia asi kana
akus ta mang matan bil miang, 54 na kilapo lomlomonai selen asi kari teng
akit ania si mang matan bil man nganing ka posong ia si kana mengen.

12

Mi aiveven si lau i kapau

1 Na si taun ang a petau tavirimok luai kime duk akuvul na kimela
angkokokapis angpokpokai aniria. Au na kala tutapongai mengen aino
si kana keve nat i akalit asukang ke, “Mi aiveven imi pelek a yeast si ri
Parisaio, nang ninia na kapau. 2 Kapo kovek i bil kapo ago nei apupung ki
tav tavas ia, vo bil kapo ago mumun, ka tav serei e ring malangas. 3 Saka
mengen an mitapo posong ia e ring vong, ki longong lak ia e mete malangas.
Na saka mengen an mitapo angtultulibotai tatana nei lu, ki songosongo
tatana e ring malangas nei rina.

Lolokovo ani God papalik
(Mt 10:28-31)

4 Napo antok imi keve tungag, mi ago ta leng an aniria kipo raung a pukun
palau, na e mung ina kapo kovek ta mang nem ki abis korong ia. 5 Sikei
naka mengen amalangas imi ta igenen ang asi kami leng ania. Mi leng ani
igenen voiang man katala raung a pukun, kapo atogon a roron asi kana
asuai asiang ane nei rina i kui. Io, napo antok imi, mi leng ania. 6 Arai ani
ri tuv. Kipo samui iria ta kapkap lik luai. Na God parik kapa angkoai si
lomon taun aniria. 7 Io, God katala taot pasuk a keve ung i patumi. Mi ago
ta leng an. Nami mipo marmarai lava luai ani mamain ta tuv duk.

Amalangas ta Karisto e mataria i ri vap
(Mt 10:32-33; 13:32; 10:19-20)

8 Napo antok imi ta riria kipo atitipas tatag e mataria i ri vap, asukang
kapa na igenen i pukun ka kun atitipas tataria e mataria i mamain ta angelo
si God. 9 Sikei riria kipo agel suai anig e mataria i ri vap, ka kun agel suai
aniria e mataria i mamain ta angelo si God. 10 Na ninia kapo mengen susual
a igenen i pukun, kapo angkoai si lomon suai korong ani kana rikek. Sikei
ninia kapo mengen i nau varas ani Malanganto Gogoai, parik kapa atogon
lomon suai ani rikek ang. 11 Na man kilapo tak imi taun a keve lu i kivung
ani ri katakai i saupai ve ri vap asasanan ki saupai animi, mi ago ta vinga
urui an ta mi saka polpol an vo mi saka mengen an. 12 Using a Malanganto
Gogoai, ninia ka akalit imi si vuk taun ang palau ta mi saka mengen an.”

Kankanuai i mengen ani tauia nio

13 Na mangsikei i petau ang kala antok ia, “Katakai i akalit, ku asok a
tasig asi kana pagal anig ta mang palpal i togtogon ang si tamamemlong.”
14 Sikei kala antok ia ta, “Iuang, parik napa tung asukang ta katakai i saupai
vo katakai i pagpagal animilong.” 15 Na kala mengen iria ta, “Mi ararai aro
na mi aiveven si mamain ta lomlomonai miang i neikitung, using a igenen,
kantanem kapo duk ta togtogon, sikei kana to parik kapa tukulai ina si duk
i kana togtogon.” 16 Na kala mengen iria ta kankanuai i mengen asukang
ke, “Mang sikei a igenen tauia, kana roe katapo uai aduk luai. 17 Na kala
lomlomonai ta, ‘Naka abis sa vang kana? Using napo kovek i ring asi kag
asinong ani keve uai i kag matang.’ 18 Na kala antok ta, ‘Kapo ro, naka abis
ia asukang ke. Naka but aongos kag keve lu ipo asisinong, na naka abis a
keve lu tavirimok luai asi kag asinong ani keve uai i kag matang na kag
keve usausan aongos. 19 Na naka mengen pok iau asukang ke ta, iuang,
kutala abis alava na keve bil ani keve matas miang ani ku kalakala. Kana
vang ku angan, na ku inum na ku maramarak.’ 20 Sikei God kala antok ia,
‘Tanio! Nganing lak vong ki luk suai ani malanganto im. Na keve bil ang
kupo usausa iria, ke si ia?’ 21 Io, sukana na kankanuai i igenen, voiang kapo
asinong akuvul kana keve bil roron ania papalik, na parik kapa tauia taun
a God.”

Taoke velai ani urui
(Mt 6:25-34; Mt 6:19-21)

22 Na kala mengen kana keve nat i akalit, “Asukang a napo antok imi
ta mi ago ta urui an ani kami to, ta mi angan a sa, na ani pukun imi ta
mi kavat ta sa. 23 Using kami to kapo laba ani pok, na pukun imi kapo
laba ani vakup. 24 Mi arai ani mamain ta kol. Parik kipa sukal na parik
kipa kopkopos kapa. Kipo kovek i lu asi asinong pok na usausan, sikei God
kapo li pok iria. Arai, ri mani kipo roron lik palau, sikei nami vanang mipo
sikei a miminaungan luai an! 25 Si imi kapo angkoai si to avunga lik si uli
urui? 26 Au, na man parik mipa angkoai si abis ani bil lik palau asukang,
using a sa mipo urui using a mang matan bil? 27 Mi arai ani mamain ta
purpur si kari polok. Parik kipa abis. Parik kipa suisui vakup. Sikei napo
antok imi ta Solomon si kana amaumausan asip parik katapa miminaungan
asukang val mangsikei iria. 28 God kana kapo amaus a mamain ta uriuri ani
ki mang miminaungan ani sikei a taun kudik palau, na ilesvauk ki suluk
suai aniria. Au nei vanang? God parik kapa angkoai si akavat animi? Pua,
kami lomlomon kapo kudik luai! 29 Mi ago ta gule an ta mi angan a sa vo
mi inum a sa. Mi ago ta uli urui an. 30 Using a keve matan vap i kuli rina
kipo gule na keve nem ke. Sikei tamami kapo nas ta mipo inongos taun iria.
31 Si oring ke, mi lomlomon maiten using kana vainagoan, na keve nem ke
kakami iria kapa. 32 Nami kag inatus sipsip ro lik, mi ago ta leng an. Using a
tamami katala lomlomonai i uruk alava ani mi ago aro si kana vainagoan.
33 Mi atos ta kami keve togtogon, na mi alis ri vap mailik. Mi itoitonai ta
kami asisiang parik kapa angkoai si kavang na tauia ang neina kapo tauia
i metekuku, parik kapa angkoai si mun, na ri vap tainau parik kipa sigil ia
na ri manmanik parik kipa se ia. 34 Arai, man kami togtogon kapo ago si
saka ring an, pakangat imi kapa ka kun ago singina.

Asosokai roron kapo uli usausa aroron
(Mt 24:45-51)

35 Mi ngenge usausa kami keve vakup, na mi uli itoiton usausa ani kami
keve lam asi kari mang. 36 Mi usausa val vap po kokoai ani kari tulava, ani
man kala serei pok le si matan angan i osongon, na kala pirpirikai, kila tavas

sumasuma ania. 37 Keve asosokai ang, man kari tulava ka serei sabonai aniria si kipo para koai, kala roron aniria. Napo antok atutuman vang imi ta tulava ang ka songo iria ane si pata i angan na ka maus ta maus i vil pok asi kana ali pok aniria. 38 Io, man ka serei tenei liuan vong vo man ka angasungai i tangat na kamela sabonai aniria si po para koai, kala roron luai aniria. 39 Kana mi malangas ta man a votauk i lu kata nas a vuk taun asi serei ta katakai i tainau, kala ararai bat aro ani kana lu na parik kalapa ding ia. 40 Nami kapa mi usausa. Using a igenen i pukun ka serei si vuk taun ang parik mipa lomlomonai ania singina."

41 Na Petero kala sui ta, "Volava, kana kupo mengen ta kankanuai i mengen ke animem, vo ani ri vap aongos?" 42 Na Volava kala mengen asukang ke, "Man a katakai i aiveven kapo atutuman na kapo masam, kana lau i abis ka asukang ke. Kana tulava ka asok ia asi aiveven ani kana keve asosokai aongos, asi kana alis aniria ta kari sasagian si taun ina akorong. 43 Au, na man kana tulava kala serei sabonai ani kapo abis ia, ka roron ania. 44 Napo mengen atutuman imi ta tulava ang ka asok ia asi kana aiveven aongos ani kana mamain ta togtogon. 45 Sikei man a asosokai ang kapo lomon ia asukang ke ta 'Kag tulava nang parik kapa serei pok sumasuma,' na kala tutapong sasaup ani mamain ta asosokai tauan ve aina, na kapo matan angan na kapo inum na kalapo vangang nio, 46 kana tulava ka serei pok si taun parik katapa lomlomonai ania singina. Ka serei si taun parik katapa nas ia. Na kamela tangatangai amitmitlikai ania na ka asok suai ania ane si ring ang ri vap tav lomlomon ki an ago singina. 47 Man a asosokai kapo nas a vubuk si kana tulava, sikei parik kapa usausa ia vo parik kapa abis kana vubuk, ka luk a sasaup kitmat. 48 Sikei ninia parik kapa malangas na kala abis a nem kapo angkoai si saup ania singina, ki saup apongo palau ia. Ninia kita alis alava ia, ki lomlomon ani palpal lava singina. Io, man kita alis aduk ia asi kana aiveven tapai ania, ki lomlomon ta ki luk alava lak singina.

Serei si Iesu, parik ta marip, tagalang
(Mt 10:34-36)

49 Natame serei asi kag me asuai ani kut ni kuli rina aongos. Napo buk sumasuma ani ka karkarian! 50 Sikei kapo togon a mang asising kitmat asi kag duai ania. Kana napo ago i vinga mamaiten ania, tung si nala luk ia. 51 Sa? Mipo lomon ia ta nata serei asi me asinong ani luai kuli rina? Parik luai! Napo antok imi ta name asinong a sinsinong i angtaliungai. 52 Asukang ke ta nei sikei a matan vap ki tapagal. Mang potol ki angtaliungai ve mang pongua. 53 Io, ri angtama ki tapagal angtaliungai, ri angnanan, na ri angomonan kapa. Mang anu ka marala na mang anu."

Tun kinle ani keve bil i taun ke
(Mt 16:2-3)

54 Na katapo mengen kapa na petau lava ang e iang asukang ke, "Man mila arai ani kuku kalapo sorol alak e suke si ring ipo siang ta makarap, mila kinle sumasuma ta ka togon langit, na kapo asukang. 55 Na man mila arai ani malu kala so alak, mila kinle ta ka sinang nini nganlak, na kapo asukang. 56 Pua, mipo nas aro na keve angpetpetekai i taun i kuli rina ke. Sikei marai sa parik mipa tun kinle na keve bil i taun ke? Nami na matan vap kapau akorong!

Vilvil akorong aino ve tungam vopo petau anim
(Mt 5:25-26)

57 Marai sa nami akorong parik mipa saupai ani bil kapo korong? 58 Man
kupo pasal kuvul ve vopo petau ang anim asi kamilong pasal ane si katakai i
saupai, ku atoktokngai vilvil akorong ve nia e selen, vei nganing kala tak ua
ane si mang katakai i saupai lakat, na nia kala alis ua ane si kana asosokai
na asosokai ang kanla asuai anim nei lu i akangbat. 59 Napo antok ua, parik
luai kupa angkoai si soung le iang, tung si kula samui suai luai ani akamusai
luai i vuk kope lik.”

13

Lomon pokai vei puka

1 Si taun ang palau mang vap kitapo ago e iang na kila akuskus ia ta matan
vap ang i Galilaia voiang Pilato kata raung iria si po sula alilis. 2 Na kala
antok iria asukang ke, “Au sa, si volo tanganu i Galilaia, mipo lomon ia
ta kitapo katakai i bil arikek luai ani ri Galilaia aongos using kana kitala
puka? 3 Napo antok imi ta parik vang! Sikei nami, man parik mipa lomon
pokai, mi kun puka aongos asukang. 4 Au na sa si 18 a igenen voiang a
lu vungavunga lakat ang e Siloam kata ngom punuk iria? Mipo lomon ia
ta tukulai ina using kari lau rikek katapo laba luai ani mang keve vap i
Ierusalem aongos? 5 Napo antok imi ta parik vang! Sikei nami, man parik
mipa lomon pokai, mi kun puka aongos asukang.”

Kankanuai i mengen ani iei tav uai

6 Na kala mengen iria ta kankanuai i mengen asukang ke, “Mangsikei a
igenen katapo atogon kana matang vaen. Na kita sukal a mangsikei a iei
nei matang ang. Au kamela serei asi kana me ararai na kamela gule na
uai i ei ang, sikei parik kapa arai sabonai ania. 7 Na kala antok a katakai i
aiveven matang asukang ke, ‘Arai, potol a matas aongos ke nata mela gus a
uai i ei ke, sikei parik lak napa sabonai ta ring uai ina. Ku tanga suai ania!
Kapo uli tung palau nei matang ke ani sa?’ 8 Sikei kala antok ia ta, ‘Iuang,
ku atolongon ia si matas ke na name kalkalvakum tapai ania. 9 Na man kala
uai lak si matas suke e mung, kala ro. Na man parik, ku tanga suai vang
ania.’ ”

Iesu kata vil ato na aina pukun malum si taun i atailai

10 Si mang taun i atailai katapo akalkalit nei mangsikei a lu i kivung. 11 Au,
mangsikei a aina katapo ago e iang, na ingua i pukun malum katapo aol ia
si 18 a matas aongos. Na katapo tatalukun a pukun ina. Parik kapa angkoai
si koros akorong ania. 12 Au, Iesu kala arai ania na kala songo asung ia na
kala antok ia, “Iuang, kula kala pelek kam pukun malum.” 13 Ka amatung a
kungana e pukun ina, na akorong palau, kala koros atung ia. Na kala alatun
a God. 14 Na tulava i nei lu ang kala arai ta Iesu katala abis a vilvil ato. Na
kala marala na Iesu using kapo abis ia si taun i atailai. Na kalapo mengen
si ri vap asukang ke, “Limalesikei a taun aongos asi abis. Mi serei vang si
keve taun ang na kame vil ato imi. Na parik si taun i atailai.” 15 Sikei Volava
kala polpol ia asukang ke, “Nami na mamain ta katakai i kapau! Sa, parik
mipa kunis kami bulumakau vo dongki si taun i atailai? Na mi tak ia asi
kana an inum? 16 Au, na aina ke? Kapo tivuna i Abaram, na kata lapo ago si
gogotan si Satan si 18 a matas aongos. Sa, parik kapa ro ta naka kun kunis
ania si taun i atailai asi kana kala?” 17 Vuk taun ang kapo mengen asukang,
riria vap po petau ang ania, kilapo mese. Na petau lava aongos ang kipo
uruk ani keve abis miminaungan ang katala abis ia.

Kankanuai i mengen ani katui i sinapeo na men yeast
(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

18 Asukang na kala mengen ta, “Vainagoan si God kapo bil val sa? Naka
alalangtongai ania ta sa? 19 Kapo asukang ke. Mang igenen kata luk a katui
i sinapeo na kanla asuai ania nei kana matang. Na katui ang kala polok
alak na e mung kala ei, angkoai ani ri mani i nei pangau kime ting kuli
keve ngakan ina.”
20 Na kala mengen kapa asukang ke, “Naka alalangtongai ani vainagoan
si God ta sa? 21 Kapo asukang val men yeast nang a aina kata luk ia na kala
angvilai ania ve potol a pakut lava i palaua, na kala bakang tung si palaua
aongos ang kala yeast an.”

Takaman ngingimai
(Mt 7:13-14,21-23)

22 Na kala pasal na kanpo pasal si keve rina lava na keve rina lik aliu
alak ane Ierusalem. Na si kana paspasal kanpo vil kana akalkalit. 23 Na
mangsikei kala sui ia, “Volava, rukun lik palau nang kian sapang?” Na
kala polpol iria, 24 “Mi atoktokngai amadot asi kami palak si takaman
ngingimai. Napo antok imi ta vap miang ki atokngai asi kari palak na parik
kipa angkoai. 25 Man a votauk i lu ka tapasuk na kala akang a takaman
kala akang. Kantanem mila tung e komo na mila pirpirikai na mila songo,
‘Volava, ku tavas animem.’ Sikei ninia kala polpol imi ta, ‘Parik napa nas
imi ta nami le voi.’ 26 Na mila antok ia, ‘Taratapo matan angan kuvul. Na
kutapo akalkalit nei kamem rina.’ 27 Sikei kala polpol imi ta, ‘Napo antok
imi ta parik napa nas imi ta nami le voi. Mi pasal akipai anig. Nami na
keve katakai i abis ani rikek!’ 28 Na kala kirikai suai animi na mianla aloi
velai ani ngut ngisa using mi arai ani ri Abaram ve Isak na Iakov kuvul ve
mamain ta katakai i kus amalangas aino kipo ago si kana vainagoan a God,
sikei nami parik. 29 Na vap duk luai ki serei le keve palpal aongos i kuli
rina na kian matan angan nei vainagoan ang, sikei nami parik. 30 Arai, ka
atogon vap kana kipo aimung, kian aino. Na mang vap kana kipo aino, kian
aimung.”

Makus si Iesu ani Ierusalem
(Mt 23:37-39)

31 Si vuk taun ang palau mang matan i ri Parisaio kimela pakasang na
kila antok ia, “Ku pasal suai ani oring ke, using a Erodes kapo buk raung
anim.” 32 Na kala antok iria ta, “Mi pasal na mianla alis a kauvek kei lik
ang ta mengen ke, ‘Arai, kana napo lu suai ani ri ingua na napo vilvil ato,
na ilesvauk kapa. Na si vapotol i taun nakan vil apunuk a abis ang napo
abis using ia.’ 33 Au sikei, kapo mamaiten ta naka pasal si kag selen kana
na ilesvauk na tangat using parik kapa angkoai ta katakai i kus amalangas
ka puka akipai ani Ierusalem. 34 Numai vang a Ierusalem, kuta raung ri
katakai i kus amalangas, na kuta li punuk iria, vap ang a God kata asok iria
taun ua. Taun miang nata lapo buk songo akuvul ani kam inatus asukang ta
pura aina kapo apung kana keve natnat neite ngono vangana. Sikei mitapo
uli misag! 35 Mi arai! Sukana kami lu kalapo tung vauvau. Na kana napo
antok imi ta parik mipa anguan arai an anig tung si taun mila songosongo
asukang ke, **Atautauia singina, nang kalapo serei ta asan i Volava!”**

14

Iesu kata vil ato na igenen pukun vusul

1 Si mangsikei a taun i atailai kala pasal asi an angan si lu si mang
ainoinoai i ri Parisaio, na ri vap kipo alim aroron ia. 2 Au, e iang palau
e no ina, mang igenen katapo malepen ta pukun vusul. 3 Na Iesu kala sui
na keve vap malangas ani saupai ve keve Parisaio ang asukang ke, “Kara
saupai kapo ainak ani vilvil ato si taun i atailai, vo parik?” 4 Sikei kipo
sinong musik. Na kala teng ia na kala vil ato ia na kala atolongon ia asi
kana pasal. 5 Na kala sui iria ta, “Man kam nat vo kam bulumakau kata uak
nei dim si taun i atailai sa, parik kupa tak alak sumasuma ia?” 6 Na parik
kipa angkoai si polpol ani mengen ke.

Igenen ka vil alik akorong pok ia

7 Na kala mengen singiria ta kankanuai i mengen, using kala arai ta vap
ang kitala songo iria ane si matan angan ang kitapo pilak a keve sinsinong
ro e no. 8 “Man a mangsikei kata songo ua ane si matan angan i osongon, ku
ago ta an sinong si sinsinong ro e no, vei nganing kitala songo na mang anu
kapo asasanan anim, 9 na vo songo ang animilong aongos kame serei na
kala asok suai pok anim asukang ke, ‘Ku tapasuk alang ani igenen ke!’ Na
numai kula tapasuk mese asiang taun a sinsinong ang e kevkev luai. 10 Sikei,
man ki songo ua ku pasal na ku luk a sinsinong e kevkev luai, na vo songo
ang anim ka serei na kala antok ua asukang ke, ‘Tungag, ku tapasuk alak
ane no!’ Asukang na riria aongos kipo angan kuvul ve numai ki mamaila
anim. 11 Io, nia kapo vil alava pok ia, ki vil alik ia. Na nia kapo vil alik pok
ia, ki sunguk alakat ia.” 12 Na kala antok kapa na vo songo ang ania ta, “Man
kutala itoitonai ani matan angan i tenei ias vo tenei ngelik, ku ago ta songo
an ani keve tungam vo keve tasim vo kam patvap vo ri vap tauia e ngerem,
vei nganing kila kun songo pok anim, na kila polpol kam matan pok, nang
palau. 13 Sikei man kupo itoitonai ani matan angan, ku songo ri logo na ri
soles na ri pepe na ri ba. 14 Man asukang, kula tauia using a vap asukang ke
parik kipa angkoai si polpol ani kam matan pok, sikei lak ku luk kam seu si
taun i tadut pok ta ri katakai i korong.”

Kankanuai i mengen ani matan angan lava (Mt 22:1-10)

15 Na mangsikei iria vap po sinong ang ve nia si matan angan kala longong
a mengen ke na kala antok ia, “Ka roron ani vap ang nganinglak ki angan
si matan angan ang nei vainagoan si God.” 16 Sikei Iesu kala antok ia ta,
“Mangsikei a igenen kata itoitonai ani matan angan lava na kala songo na
vap duk. 17 Na si vuk taun i matan angan, kala asok kana asosokai asi kana
an mengen ani vap ang asukang ke, ‘Mi me, using kalapo usausa aongos.’
18 Sikei riria aongos kilapo mengen bat pok iria. Ainoai i igenen kala antok
ia ta, ‘Natala samui kag vuk roe. Kana naka pasal, nakan arai ania. Napo
sokotuk ua, ku akala iau.’ 19 Na mang anu kapa kala antok ta, ‘Natala samui
kag keve bulumakau asi abis nei matang. Naka pasal, nakan atoktokngai
aniria. Napo sokotuk ua, ku akala iau.’ 20 Na mang anu kala antok ta,
‘Nalapo osongon atanginang kana ve kag aina. Asukang na parik nalapa
serei.’ 21 Au, asosokai ang kala papok na kamela mengen amalangas kana
volava ta oring ke. Ninia na votauk i lu ang kala marala na kala antok kana
asosokai asukang ke, ‘Ku pasal sumasuma nei keve selemat na keve selen
lik nei rina na kuan songo na ri logo na ri soles na ri ba na riria kipo pepe.’
22 Au, asosokai ang kala antok ta, ‘Volava, bil ang kupo asok tatana kitala
abis ia lenginang, sikei kapo atogon pangau lak.’ 23 Na volava ang kala antok
ia ta, ‘Ku pasal nei keve selen lava na keve selen lik ane matang, na ku aisul

ri vap asi kari me palak ani kag lu ka duk. 24 Using napo antok imi ta vap
aongos ang natala songo iria, parik luai kipa angkoai si namnamin ani kag
matan pok.' "

Lomlomonai aroron aino ani ku using a Iesu
(Mt 10:37-38)

25 Na si taun ang a petau lava luai kimela auai ve nia na kala taval talang
na kala mengen iria asukang ke, 26 "Man a si ka serei singig na parik kapa
lomon alik a tamana na rinana na kana aina na kana inatus na keve tasina
na keve tauna na kana to akorong, parik kapa angkoai si ago val kag nat
i akalit. 27 Na man a si parik kapa asalak kana ngakputuk na ka using
iau, parik kapa angkoai si ago val kag nat i akalit. 28 Arai, man a si imi
kapo lomlomonai ani ka abis kana lu sa, parik kapa sinong aino tapai asi
kana tataot ani samui ina, ani ka malangas ta kapo koi si akamusai ania?
29 Vei nganing kala amatung palau a tutapongai ina na parik kalapa angkoai
si akamusai ania na riria aongos a vap po arai ang kila angkurek tatana,
30 'Pua, igenen ke kata tutapongai ani abis i lu ke na parik kalapa angkoai
si akamusai ania.' 31 Mi arai kapa ani tulava. Man kapo lomlomonai asi an
angvis ve mang tulava sa, parik kapa sinong aino tapai asi lomlomonai ta
kana petau i visvis kapo koi asi angvis ve mang petau ang kipo tavirimok
luai ania? 32 Au, vei nganing ninia kavpo ago avunga lak, kala asok asi an
sokotuk ania asi kana amatung ani luai. 33 Asukang vang, man a si imi parik
kapa ataole kana keve bil aongos, parik kapa angkoai si ago val kag nat i
akalit.

Makasim namin palau
(Mt 5:13; Mk 9:50)

34 Asukang vang, makasim kapo bil ro, sikei man a makasim kala tamus
a namin ina, ki saka vil anamin an pok ania? 35 Kilapo misag si tol ania
ve roe, na kalapo asukang ta mung rikek luai, na ki asuai ania. Ninia kapo
atogon talinga, kapo ro ka longong a mengen ke."

15

Kankanuai i mengen ani sipsip kata mun
(Mt 18:12-14)

1 Au, ri katakai i luk takis ve ri katakai i bil arikek aongos kimela serei
singina asi me kolongong ania. 2 Na ri Parisaio ve ri vap malangas ani
saupai kilapo mengen lilimukai ania asukang ke, "Igenen ke kapo uruk
suak ani ri katakai i bil arikek na kapo angan kuvul ve ria." 3 Na kala
mengen iria ta kankanuai i mengen asukang ke, 4 "Man ta mangsikei imi
kapo togon kana 100 na sipsip, na man katala amun a sikei iria sa, parik
kalapa atolongon aongos a 99 ang nei ring varasai palau asi kana an gule
using ani vola mun ang tung si kala sabonai ania? 5 Na si taun kala sabonai
ania, ka maramarak na kala agon ia e kalakalana. 6 Au, kanla serei e rina na
kala songo akuvul a keve tungana na vap po ago angasungai ina, na kala
antok iria ta, 'Mi maramarak kuvul ve nau using natala sabonai pok ani
kag sipsip vola mun ang.' 7 Napo antok imi ta ka asukang kapa e metekuku.
Ki uruk alava ani sikei a katakai i bil arikek katala lomon pokai, ani vap
korong ang parik kipa inongos taun a lomon pokai.

Kankanuai i mengen ani kapkap kata mun

8 Na man a aina kapo atogon kana sangauli na vuk kapkap, na man katala
amun a sikei iria, au si parik kapa gusgus asi kana sabonai pok ania? Ka

asusuk kana lam, ka galagala nei kana lu, na ka gus aroron luai tung si kala
sabonai pok ania. 9 Na si taun kala sabonai ania, kala songo akuvul a keve
tungana na vap po ago angasungai ina, na kala antok iria ta, ‘Mi maramarak
kuvul ve nau, using natala sabonai pok ani kag kapkap vola mun ang.’
10 Napo antok imi ta kapo asukang palau kapa e mataria i mamain ta angelo
si God. Kipo atogon a uruk ani sikei a katakai i bil arikek katala lomon
pokai.”

Kankanuai i mengen ani tama ve kana ngono nat

11 Na kala antok, “Mangsikei a igenen katapo togon kana pongua na nat
tauan. 12 Na anu tasin irilong kala sokotuk a tamana, ‘Mamai, ku alis iau
ta palpal i togtogon ang kapo ago anig.’ Na kala potok irilong ta kana
togtogon. 13 Na parik kapa taun vunga, anu tasin kala luk akuvul kana
togtogon asip na kala pasal ane ring vunga, na e iang si palpal ang kanla
aole kana togtogon si to angvolai. 14 Au, taun kanla aole na keve bil amot,
mol lava kala serei e palpal ang, na kala tutapongai ani to i inongos. 15 Na
kanla angmemengenai ve mang igenen akorong i palpal ang, na kanla asok
ia taun kana vuk roe asi kanan apus vongo. 16 Na katapo uruk asi kanan
masung ta pauk i pok ang ri vongo kitapo angan ia, na kapo kovek ta
sikei ka li pok ania. 17 Sikei taun kala lomlomonai malangas pok na kala
antok, ‘Poisan a asosokai ipo samui ta mamai kipo masung aro na kipo
atogon pok angkoai asi agongon, sikei nau namelapo buk mat ta mol e ke!
18 Naka tapasuk na naka papok ane si mamai na nakan antok ia asukang
ke, “Mamai, natala bil arikek mete God na e malangas i matam. 19 Parik
napa anguan ro angkoai an asi posong anig ta nau kam nat. Kapo ro kam
laulauan anig ka bil val mang sikei iria kam keve asosokai kupo samui iria.”
’ 20 Na kala tapasuk na kala papok taun a tamana. Sikei katapo pasal e ring
vunga lak na tamana kala arai ania na kala lomon tangis ia, na kala sang
na kanla sovai ia na kala lulus ia. 21 Na nat ang kala antok ia, ‘Mamai natala
bil arikek mete God na e malangas i matam. Parik napa anguan ro angkoai
an asi posong anig ta nau kam nat.’ 22 Sikei tamana kala antok kana keve
asosokai, ‘Mi luk sumasuma ta ring maus ro luai, na mi me amaus ia tatana,
na mi alak ta ring magung e kungana, na ngono pauk i kak e ngono kakina,
23 na mi luk ta ring natnat pukunan i bulumakau na mi raung ia na tara me
angan na tara maramarak. 24 Using kana kag nat katala mat, na kana kala
to pok. Katala mun, na kana taralapo sabonai pok ania.’ Na kila tutapongai
ani kari maramarak.

25 Au, kana ainoai i nat katapo ago e matang. Na si taun kamela serei
angasungai ani lu, kala longong a kariu i malmalang. 26 Na kala songo na
mangsikei i keve asosokai na kamela susuiai ania ta supsupai ina. 27 Na
kala antok ia, ‘Tasim katala serei, na tamam kala runguk a natnat pukunan
i bulumakau, using kala arai pok ania na kapo to aro.’ 28 Au kala marala
na kalapo tangag ani palak. Na tamana kala soung na kanla mengen aro
ia. 29 Sikei kala polpol a tamana asukang ke, ‘Pua, keve matas duk ke natala
abis anim, na parik nata lapa pial kam keve asok. Parik lak kutapa alis iau
ta ring natnat i me lik palau asi kag kun uruk kuvul ve keve tungag. 30 Sikei
kana kam nat kamela serei. Kata anla angromai tapai ani kam togtogon
si ri aina panik, na kula raung a natnat pukunan i bulumakau ania!’ 31 Na
tamana kala antok ia ta, ‘Kag nat, kutapo uli ago ve nau, na keve nem aongos
ke singig kapo kakam. 32 Kapo angkoai si maramarak na tara uruk using
kana na tasim katala mat, na kana kala to. Kata mun, na taralapo sabonai
pok ania.’ ”

16

Kankanuai i mengen ani katakai i aiveven abis

1 Au, kala mengen kapa taun kana keve nat i akalit asukang ke. “Mang
sikei a igenen tauia katapo togon kana katakai i aiveven. Na kitapo mengen
amalangas ia ta kata amun palau kana togtogon. 2 Au, kala songo ia na
kala sui ia, ‘Au, saka mengen an kana napo longong ia anim? Ku atatai
amalangas ta kam abis, using parik kupa anguan katakai i aiveven an.’ 3 Na
katakai i aiveven ang kala mengen pok ia ta, ‘Naka vil sa, using kag volava
kala luk suai ani kirim i aiveven ke pelek iau? Parik napa anguan dual an
ani ngal na napo mumurung kapa ani aikut. 4 Au io, lenginang nala nas
ta sa naka abis ia, ani ri vap ki songo alak iau si kari keve lu man kala
luk suai anig si kirim i aiveven.’ 5 Au, kala songo siksikei iria kipo atogon
kope si kana volava. Na kala sui a ainoai ina asukang ke, ‘Kam kope si kag
volava kapo poisan?’ 6 Na kala antok ta, ‘100 na kinkintong i rul i elaio.’
Na kala antok ia ta, ‘Ku luk kam buk kana na ku sinong sumasuma na ku
salik a 50.’ 7 Na kala sui a mang anu, ‘Kam kope kapo poisan?’ Na kala
antok ta, ‘100 na bek kon.’ Na kala antok ia ta, ‘Ku luk kam buk kana na ku
salik a 80.’ 8 Au, volava ang kalapo alatun kana katakai i aiveven vopo bil
arikek ang using kapo nas aro luai ani pakangai pok ania. Io, matan vap i
kuli rina ke kipo katak aro luai ani matan vap i nei malangas si kari lau i
angtunganan ve keve tungaria akorong. 9 Napo antok imi, tauia i kuli rina,
mi abis tatana asi kami atogon ani tungami, ani man kalapo kamus a tauia
ang, mila atogon pangau si vainagoan kapo tokos. 10 Ninia kapo aiveven
atutuman a men lik luai, ka aiveven atutuman kapa na men lava; na ninia
kapo bil arikek si aiveven ani men lik luai, ka kun bil arikek si aiveven
atutuman kapa ani men lava. 11 Asukang vang, man parik mitapa tutuman
si aiveven ani kapkap i kuli rina, si nganing lak ka lis imi ta tauia tutuman
asi kami aiveven? 12 Na man parik mita lapa tutuman si aiveven ani bil
si mang anu, si nganing lak ka alis imi ta bil kakami akorong? 13 Parik
kapa angkoai luai ani igenen ka abis ani pongua na volava. Man rilong
angtaunai, ka mirik ani sikei na ka buk a mang anu, vo ka buk alava luai
ani mang anu na ka misag luai ani mang anu. Parik mipa angkoai si abis
ani God ve kapkap kapa.”

Keve saupai na vainagoan si God
(Mt 11:12-13)

14 Au, ri Parisaio, keve katakai i vubuk using ani kapkap, kitapo longong
a keve mengen aongos ke, na kilapo amimirikisai ania. 15 Na kala antok
iria asukang ke, “Nami vanang mipo vil akorong imi mete ri vap, sikei God
kapo malangas ta pakangat imi. Using a nem ang ri vap kipo lomon alava
ia, kapo mimirikuk si matana i God. 16 Buk i saupai na ri katakai i kus
amalangas aino kitapo akuskus tung si taun ang a Ioanes kala serei. Na le
si taun ang, akus ro i vainagoan si God kalapo pasal, na ri vap aongos kipo
angrudualai asi kari palak singina. 17 Kapo kitmat ani metekuku ve kuli
rina si pasal suai, sikei ka sikei a kitmat luai an ani sikei a vuk salsalik lik i
buk i saupai asi kana tamus. 18 Man a tauan katala kamus si kana aina na
kalapo osongon ta mang anu, sukana kapo abis a lau rikek. Na igenen kapo
osongon ta aina ila asuai ta kana tauan, sukana kapo lau rikek.

Tauia kuvul ve Lasaro

19 Au, katapo atogon a mangsikei a igenen tauia, na katapo uli maus ta
maus miminaungan na kapo samui lava na katapo uli matan angan aro
luai si keve taun aongos. 20 Au, e mete papalakan i kana rina kitapo uli

amatung ani mangsikei a igenen logo kana asan ta Lasaro, na kapo duk ta
makas, 21 na kapo uli lomlomonai alava ta ka saka masung an ta mutep i
pok kapo uak le si pata i angan si igenen tauia ang. Na kapa, ri kauvek
kipo serei na kipo ramramit kana keve makas. 22 Au, igenen logo ang kala
mat na ri angelo kila sunguk alak ia asi kana an oros alak e kangina i
Abaram. Na igenen tauia ang kapa kala kun mat na kila kun mo ania. 23 Na
e rina i mat kan lapo ago si vilvil akui kitmat na kala tarak na kala arai ani
Abaram e ring vunga na Lasaro e kangina. 24 Na kala songosongo, 'Mamai
Abaram, ku ngorem iau. Ku asok a Lasaro asi kana abuluk ani rambeles i
piupiu i kungana nei laman na kame alivlivus a kalkalame ig, using nalapo
kui arikek nei ureurek ke.' 25 Sikei Abaram kala antok ia, 'Kag nat, ku
lomon akit ia ta taun kutapo sel kam mamain ta bil roron, asukang kapa
Lasaro, kana mamain ta bil rikek, sikei kana kimela avaivaip ia e ke, na
numai kula kui arikek. 26 Au mang anu, nei liuan irung kapo atogon a mata
lulungai luai, asi tubat luai ani selen le ke ane iang na le iang ane ke kapa.
Parik kapa angkoai si paputuk.' 27 Na kala antok ta, 'Mamai, man asukang,
napo sokotuk ua ani ku asok ia ane si lu si mamai, 28 using napo atogon a
palpalima na tasig, asi kana an ngavaka aniria vei kimela kun pasal ane si
ring i kui ke.' 29 Na Abaram kala antok ta, 'Kipo atogon a mengen si ri Moses
ve keve katakai i kus amalangas aino, kapo ro ki longong iria.' 30 Sikei kala
antok ta, 'Mamai Abaram parik! Sikei man ka atogon igenen i tapasuk pok
le si matmat, kila lomon pokai vang.' 31 Na kala antok ta, 'Parik, man kipo
misag ani longong ani mengen si ri Moses ve keve katakai i kus amalangas
aino, nambang, parik kipa kun buk longong kapa ani mengen si igenen vo
tapasuk pok le si mat.' "

17

Mang keve mengen i pinipini si Iesu
(Mt 18:6-7,21-22; Mk 9:42)

1 Na kala antok kana keve nat i akalit, "Keve bil asi tukai, parik kapa
angkoai ta ki tav serei. Ki serei, sikei ani iuang kapo asinong ia, ka rikek
luai ania. 2 Kapo ro, ki pala iat maiten e ngona na ki asuai ania nei laman,
vei ka asavang a sikei i keve natlik ke. 3 Mi aiveven aro imi. Man a tungam
kapo abis a lau rikek singim, ku tatapokai ania. Na man kala lomon pokai,
ku lomon suai ania. 4 Man kata amatan limalengua na rikek anim si sikei a
mangias, na man kata uli papok ta mengen asukang ke, 'Nala lomon pokai,'
io, ku lomon suai ania."

5 Na keve aposel kila antok a Volava, "Ku vil alava kamem lomlomon!"
6 Na Volava kala antok ta, "Man kami lomlomon kapo liklik palau val katui
i sinapeo, kala angkoai animi si antok ani sukamino ke ta, 'Ku tavalak na
ku an polok e nei laman,' na ka longong imi.

7 Au na man a mangsikei imi kapo atogon kana asosokai na kapo amo
e matang vo kapo aiveven sipsip, na man kamela serei pok le matang, sa
nang, ku antok ia ta, 'Me sumasuma na kume angan'? 8 Parik! Kula antok
ia asukang ke, 'Ku itoiton ta kag men pok, na ku itoiton tapai ani pukun im
na kume sasagi anig, au na e mung lak kula kun angan.' 9 Au na sa, e mung
ku poso aro na asosokai ang using katala longong kam asok? 10 Parik. Na
asukang nami kapa, man mitala abis a keve nem aongos i la asok ang asi
kami abis ania io, mi antok vang ta 'Namem a keve asosokai rikek palau e
matam, sa nememta abis ia nang kapo kamem abis.' "

Iesu kata vil adaus a sangauli na igenen tapak

11 Au, kala pasal asi kana palak ane Ierusalem na kalapo paliu si pulis
ang nei liuan i Samareia ve Galilaia. 12 Au, kanla palak si mangsikei a rina
na sangauli na igenen tapak kila arai ania, sikei kitapo tung e ring vunga,
13 na kila songosongo alava ta, “Iesu, Volava, ku ngorem imem!” 14 Taun
kala arai aniria, kala antok iria ta, “Mi pasal na mianla akalit ta pukun imi
si ri katakai i sula.” Na si taun ang kila pasal, kian lapo rangrangis e selen.
15 Au, mangsikei iria kala arai kinle ta kala to, na kala papok velai ani alatun
ani God ta tavirimok i kalingana. 16 Na kamela soturungai e ngono kakina
i Iesu na kala posong ro singina. Igenen ang kapo igenen i Samareia. 17 Na
Iesu kala antok ta, “Au, parik mitapa sangauli aongos mitala to pok? Nei a
limaleat e voi? 18 Marai sa na sokoung ke papalik kamela alatun a God?”
19 Au na kala antok ia ta, “Ku tapasuk na ku pasal. Kam lomlomon katala
vil ato ua.”

Kana vainagoan a God ka serei e ring malangas
(Mt 24:23-28,37-41)

20 Mangsikei a taun mang keve Parisaio kila sui a Iesu ta angisan vanang
a vainagoan si God kamela tutuman. Na kala antok iria asukang ke,
“Vainagoan si God parik kapa serei na mi arai ania. 21 Parik kipa angkoai
si antok ta, ‘Arai, kana vang ninia!’ vo ‘Sukana ninia!’ Using a vainagoan si
God kapo ago nei liuan imi.” 22 Na kala antok kana keve nat i akalit asukang
ke, “Ka atogon a taun lak na mi buk alava asi kami arai sumasuma ani taun
i serei ang ta igenen i pukun, sikei parik mipa arai ania. 23 Na nganing lak
ki antok imi ta, ‘Sukana ninia!’ vo ‘Kana ninia!’ Mi tung akit. Mi ago ta sang
using an aniria. 24 Using a igenen i pukun si kana serei ka bil val tapak kapo
takrimit na kapo limang metekuku le mang ngising taun a mang palpal.
25 Sikei aino ani taun ang, igenen i pukun ka sunguk a keve kui miang na ri
polokan i taun ke ki kirikai ania. 26 Kana taun a igenen i pukun ka asukang
val taun i Noa. 27 Kitapo angan, kipo inum, kipo angosongon, tung si taun
Noa kala riuklak nei perengan na nole kala serei na kala vil punuk suai
luai aniria aongos. 28 Asukang kapa si taun i Lot. Kitapo angan, kipo inum,
kipo samui, kipo atos, kipo sukal, kipo abis lu, 29 tung si taun a Lot kala
soung pelek a Sodoma na kut ve at ureurek kala usen le metekuku na ka vil
suai luai aniria aongos. 30 Io, ka asukang palau si taun ang man a igenen i
pukun ka serei e ring malangas singina. 31 Si taun ang vanang, ninia kapo
ago e komo i lu, ki ago ta lomlomonai an ani kari keve usausan nei lu asi an
sunguk tapai aniria. Na asukang kapa ninia kapo ago e matang, ka ago ta
papok an. 32 Mi lomlomonai ani kisngana i Lot! 33 Man kupo uli aiveven aro
ani kam to, nganlak kula ngau kavis ia. Sikei man kupo tav neikitung ta kam
to, nganlak vanang ku teng aro ia. 34 Napo antok imi, si tenei vong ang man
a pongua na igenen kilongpo rot si sikei a pata, ki luk suai ani mangsikei,
na mang anu ang ki atalipai ania. 35-36 Man a pongua na aina kilongpo
momong kon, ki luk suai ani mangsikei, na mang anu ang ki atalipai ania.”
37 Na kila sui ia, “Volava, e voi vang?” Na kala antok iria ta, “Si oring ang
a matmat kapo matung vok singina, ri kol kianpo ngangasinong kuvul e
iang.”

18

Kankanuai i mengen ani mainang kata aisolo si pakangai ania

1 Au na kala alis iria ta kankanuai i mengen asi akalit aniria asi kari uli
sokotuk na ki ago ta marangan an. 2 Asukang ke. “Si mangsikei a rina

katapo atogon a mangsikei a katakai i saupai parik katapa leng ani God
na parik kapa lomlomon alava ta ri vap. 3 Na katapo atogon a mainang
nei rina ang katapo uli serei singina ta kana sokotuk asukang ke, 'Vo petau
ang anig kapo buk vil arikek anig. Napo sokotuk ta ku pakangai anig mete
saupai.' 4 Si mang matan taun katapo misag. Sikei e mung kala lomlomonai
ta, 'Kantanem napo tav leng ani God na napo tav lomlomon alava ta ri vap
kipo laba, 5 sikei, using a mainang ke kapo uli amasmasik anig, kapo ro
naka pakangai ania vei ka amarengreng iau ta me uli serei!' " 6 Na Volava
kala antok asukang ke, "Longong a akuskus i katakai i saupai rikek. 7 Au
kapo sa? God parik kapa pakangai ani kana vap i songo, kipo tangis ia
tenei ias na tenei vong? Sa, ka uli amomole? 8 Napo antok imi, ka pakangai
sumasuma nang aniria. Sikei, man a igenen i pukun ka serei pok, sa? Vei
nganing kame arai ani ri vap kipo lomlomon, vo parik?"

Kankanuai i mengen ani ngono igenen kilongta sokotuk

9 Na kala alis kapa na mang kankanuai i mengen ani vap ang kipo atogon
a lomlomonai lava aniria pok ta kipo korong na kipo gelep a mang matan
vap ane kevkev luai. 10 Asukang ke. Pongua na igenen kilongta palak nei
rina i atailai asi an sokotuk. Mangsikei a Parisaio na mangsikei a katakai
i luk takis. 11 Au, Parisaio kala tapasuk asi kana sokotuk na kala posong
aro pok ia asukang ke, "God, napo posong ro ua using parik napa angkoai
ve ri vap. Kipo vap tainau, vap katakai i bil arikek na vap putuk osongon,
na rikek luai ina kana na katakai i luk takis ke. 12 Nau napo alal a matan
pongua nei sikei a vik, na napo uli alis ta keve vasangauli i kag seupok."
13 Sikei, katakai i luk takis ang kapo tung avunga na kapo mamaila ani tarak
ane metekuku na kapo makus alava luai, na kala sokotuk asukang ke, "God,
ku ngorem iau. Nau a katakai i bil arikek." 14 Napo antok imi, igenen ke kala
papok ane rina, na God kapo kin ia ta igenen korong e matana, na mang anu
ang, parik. Io, nia kapo vil alava pok ia, ki vil alik ia, na nia kapo vil alik
pok ia, ki sunguk alakat ia.

Iesu kapo amatung kunga si ri nat kavulik lik
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 Na kimela serei ve kari inatus lik kapa taun ia, ani kame amatung
kunga singiria. Na kana keve nat i akalit kila arai ani oring ke na kila ki
suak iria. 16 Sikei Iesu kala songo iria ane singina na kala antok, "Mi lomon
suai ani ri nat lik ane singig. Ago ta atakun an aniria, using a matan vap
val riria, kakaria na sinsinong si kana vainagoan a God. 17 Napo mengen
atutuman imi ta man a sikei parik kapa ainak val nat lik ani songo ang si
God asi kana palak si kana vainagoan, parik luai kapa palak."

Ainoinoai tauia
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 Na mangsikei a ainoinoai kala sui ia ta, "Katakai i akalit ro, sa naka
vil ia ani kakag a to asikei?" 19 Na Iesu kala atai ia ta, "Sa tukulai ina na
kupo kin iau ta napo ro? Using God papalik nia kapo ro. 20 Kupo malangas
a keve asok tapai ang ta **Ku ago ta putuk osongon an, ku ago ta daung
an, ku ago ta ainau an, ku ago ta posposo kapau an mete saupai, ku
mamaila aro ani tamam ve rinam."** 21 Na kala antok ta, "Riria aongos
nata using arukup iria le si taun natapo liklik lak tung kana." 22 Na Iesu
kala longong ia na kala antok ia ta, "Mangsikei a bil lak kupo inongos asi
kam abis ania asukang ke. Ku atos ta kam keve togtogon, na ku alis ani
ri vap logo, ani kakam a togtogon roron metekuku. Na kume using iau."

23 Taun kala longong a mengen ang na kalapo mamakus, using kapo igenen
tauia luai.
24 Na Iesu kala tun ia na kala antok, “Vola kitmat luai ani igenen tauia
asi kana palak nei kana vainagoan a God. 25 Arai, palak ang si igenen tauia
ane nei vainagoan ang si God, ka kitmat luai ani papalakan si kamel nei
malang i sangum.” 26 Na vap po longong ang ani mengen ke kila sui, “Au,
man asukang, si kala sapang?” 27 Au na kala antok ta, “Man kapo kitmat ani
ri vap, sikei God, kapo remrem palau ania.” 28 Na Petero kala antok ta, “Arai,
namem namemtala papelek kamem keve lu asi kamem using anim.” 29 Na
kala antok iria ta, “Napo antok atutuman imi. Man a si ka pasal suai ani
kana lu, na kisngana, na keve tasina na tamana ve rinana na kana inatus
kapa, using a vainagoan si God, 30 io tutuman luai, si to ke ka luk lak a
seupok kapo tavirimok ani keve nem ang katala papelek ia. Na si taun e
mung, ka teng a to asikei.”

Iesu kata apotol i mengen ta ka mat na ka tadut pok
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

31 Au, kala songo na sangauli na pongua na nat na kala antok iria, “Arai,
taralapo palak vang ane Ierusalem, na keve mengen aongos ang ri katakai i
kus amalangas kita salik ia ani igenen i pukun ka serei atutuman. 32 Ki alis
ia e kungaria i ri vap i ngising na ki kurek ia, ki nau varas ia, ki kanus ia,
33 ki sasaup ia na kian vil punuk ia. Na si vapotol i taun ka tadut pok.” 34 Na
parik kitapa malangas a keve mengen ke. Supsupai ina katapo ago mumun
aniria na parik kitapa nas a sa kapo mengen tatana.

Iesu kata vil ato na ba e Ieriko
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 Au, kan lapo serei angasungai i Ieriko na mangsikei a igenen mata ba
katapo sinong ngere selen na katapo aikut papakangai. 36 Na kala longong
a petau lava sipo paliu na kala sui ta, “Sa nang?” 37 Na kila antok ia ta
Iesu le Nasaret nang kapo paliu. 38 Na kala songosongo, “Iesu, nat i David,
ku ngorem iau!” 39 Na vap po pasal aino ang kila atakun ia ani ka ago ta
mengen an. Sikei kala songosongo alava luai ta, “Nat i David, ku ngorem
iau!” 40 Na Iesu kamela tung na kala asok asi songo ania ane singina. Na
kamela pasal asung na kala sui ia ta, 41 “Au, kupo buk ani naka vil sa anim?”
Na kala antok ta, “Volava, napo buk asi kag mata arai.” 42 Na Iesu kala antok
ia ta, “Kana vang kula ararai. Kam lomlomon katala vil ato ua.” 43 Akorong
palau na kala ararai aro na kalapo using ia velai ani alatun ani God. Ri vap
aongos kila arai ani bil ke na kila alatun a God.

19

Iesu ve Sakaio

1 Na kala palak e Ieriko na kalapo paliu e nei rina. 2 Au, mangsikei a
igenen kana asan ta Sakaio, kapo mangsikei a tulava i ri katakai i luk takis
na kapo igenen tauia, 3 katapo buk arai ta Iesu kapo saka igenen an na
parik katapa angkoai using ri vap kipo duk, na using kapo igenen kudik.
4 Asukang na kala sang e no na kala lak kuli ei asi kana arai man a Iesu
ka paliu si selen ang. 5 Na Iesu kala serei e oring ang na kala tarak na
kala antok ia, “Sakaio, ku kiksiang sumasuma palau. Using kapo mamaiten
ta nakan sinong si kam lu kana.” 6 Na sumasuma palau kala kiksiang na
kala songo alak ia nei lu velai ani uruk. 7 Taun kila arai ania, kila mengen
lilimukai ania ta, “Kala paliu asi kana an ago nei lu si igenen vo katakai i bil

arikek.” 8 Na Sakaio kala tung na kala antok a Volava, “Arai Volava, kana
naka lis suai ani inongos lava i kag togtogon si mamain ta logo, na man
natala luk akole ta bil si sikei, naka ngenget a matan puat.” 9 Na Iesu kala
antok ia, “Kana anginang a vap i nei lu ke kila sapang, using a igenen ke
kapa kapo nat i Abaram. 10 Using a igenen i pukun kata serei asi kana me
gule na kame asapang iria kitala mun.”

Kankanuai i mengen ani vap sel kapkap
(Mt 25:14-30)

11 Si vuk taun kipo kokolongong lak, kala siken mengen luai an ta
kankanuai i mengen, using kata lapo angasungai ani Ierusalem na ri vap
kilapo sekpat ani nia ka tulava na asukang a vainagoan si God ka serei
sumasuma. 12 Asukang na kala akus, “Mangsikei a igenen lava si patvap
si ri tulava kata usausa asi kana pasal ane ring vunga ani kian atung ia val
tulava le na kame papok. 13 Na kala songo na sangauli i kana keve asosokai
na kala pagal iria ta sangauli na mina. Na kala antok iria, ‘Mi apolokai ani
kapkap ke tung si naka serei pok.’ 14 Sikei ri vap i kana rina kitapo kilis
ia na kila asok a mang matan asi kari using ania velai ani mengen ke ta,
‘Parik tarapa buk a igenen ke ka tulava anira.’ 15 Sikei kanla serei tulava na
kamela papok ane rina. Na kala asok tapai ani vap ang kata pagal iria ta
kapkap using kapo buk malangas ta kitala saka abis an tatana. 16 Na ainoai
kala serei na kala antok ta, ‘Volava, natala abis aserei ani mang sangauli
na mina le si sa kuta alis ia.’ 17 Au, kala antok ia ta, ‘Kutala abis aro luai,
kag asosokai ro! Kana using kutala atutuman si abis lik palau, ku saupai
ani sangauli na rina aongos.’ 18 Na vapongua kala serei na kala antok ia,
‘Volava, natala abis aserei a mang palpalima le si sa kuta alis ia.’ 19 Au na
kala antok ia ta, ‘Kana kula saupai ani palpalima na rina aongos.’ 20 Au
na mangsikei kamela serei na kala antok, ‘Volava, arai kana kam sikei a
mina natala pakut aro ia ta vuk vakup na nala asinong akipai ania 21 using
natapo leng anim. Napo nas ua ta kupo igenen kitmat. Kupo nas ani luk
ani bil numai parik kutapa asinong ia na kupo nas ani rok ani bil numai
parik kutapa sukal ia.’ 22 Na kala antok ia, ‘Kana naka saupai anim lakat si
kam keve mengen, numai a asosokai rikek luai! Kutapo malangas ingko ta
nau a igenen kitmat, na napo luk a bil parik natapa asinong ia, na napo rok
a bil parik natapa sukal ia? 23 Using a sa parik kutapa asinong kag kapkap
si ring ang kipo apolok kapkap singina ani man name lapo papok nalapo
luk akuvul ia ve mang keve kapkap ila apolokai?’ 24 Na kala asok a vap
ang kitapo tung angasungai, ‘Mi luk pakang ia ta kana mina na mi alis ia si
vopo atogon ani sangauli ang.’ 25 Na kila antok ia, ‘Volava, lenginang kalapo
atogon kana sangauli na mina!’ 26 Na kala antok, ‘Napo antok imi ta man a
si kapo atogon, ki ngaupap ia, na man a si kapo atogon men lik, io, men lik
ang kapo atogon ia, ki luk suai vang ania. 27 Sikei kana na vap po kilis ke
anig na parik kitapa ainak asi kag tung tulava aniria, mi songo iria ane ke
asi me raung aniria e matag.’ ”

Iesu kata palak val tulava ane Ierusalem
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Io 12:12-19)

28 Au, e mung i mengen ke, kala pasal aino asi kana an palak luai ane
Ierusalem. 29 Na kanlapo serei angasungai ani Betpage na Betania, ngere
mulang ang kipo kin ia ta Elaio, na kala asok a pongua i kana keve nat i
akalit 30 ta mengen asukang ke, “Milong pasal taun a rina suke e no, na
man milonganla palak nei rina ang, milong sabonai ani dongki tanginang
kita pala ia, parik lak ta mang anu katapa kokos singina. Milong kunis ia

na milong tak ia ane ke. 31 Man a sikei ka sui imilong ta using a sa milongpo
kunis ia, milong antok ia asukang ke, ‘Volava kapo inongos taun ia.’ ” 32 Na
kilongla pasal asukang val asok ang na kilong anla sabonai akorong ani sa
kata mengen irilong tatana. 33 Si vuk taun kilongpo kunis a dongki ang vap
po tauk ina kila sui irilong, “Using a sa milongpo kunis a dongki ang?” 34 Na
kilongla antok, “Volava kapo inongos taun ia.” 35 Na kilongla tak ia ane si
Iesu. Na kila veles kari keve vakup ipo apupung kuluna na kila akos a Iesu
kuluna. 36 Taun ang kapo palak e selen na kilapo veleveles kari keve vakup
ipo apupung e selen.

37 Na si taun ang kanla serei si selen ang kapo kiksiangan pelek a Mulang
i Elaio, petau duk i kana keve vap i akalit kila tutapongai alatun ani God ta
keve kalingaria e pangkul si keve abis i vilvil ataping kitala arai ania. 38 Ki
songosongo asukang ke, “**Atautauia ane si** tulava **vo serei ke si asan i
Volava!** Luai e metekuku na amaumausan ane pangkul luai!” 39 Na mang
matan i ri Parisaio nei liuan i petau ang kila antok a Iesu, “Katakai i akalit,
ku atakun kam petau.” 40 Na kala antok iria ta, “Napo antok imi ta man
riria ki ago musik, mamain ta iat ki songosongo aserei.”

41 Si taun kan lapo angasungai na kala arai ani rina na kala tangis ia
42 velai ani mengen asukang ke, “Man kutala nas si taun ke, io numai, man
kutala nas a sa kapo angkoai si amatung ani luai anim, vola ro! Sikei kana,
parik kulapa angkoai si arai ania. 43 Io, ka atogon a taun lak ka serei anim
na kam vap ipo marala anim ki asinong vonot aulitai anim na ki aolemai
anim si keve palpal aongos. 44 Ki asaul pokai anim ane vunep, ve keve vap
kipo ago neim. Parik kipa atalipai ani kam keve lu roron i ngoto, ka tagalang
aongos. Using parik kutapa arai kinle ani vuk taun God kata serei singim.”

Iesu kata vil adaus a rina i atailai
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Io 2:13-22)

45 Na kala palak nei rina i atailai na kalapo lu asoung a vap po atos ang,
46 velai ani antok aniria ta, “Kitala salik ia ta **Kag lu kapo lu asi sokotuk,**
sikei milapo pokai ania asi kana bil val vakil si ri vap tainau.”

47 Na keve taun aongos kanpo akalkalit nei rina i atailai. Sikei ri ainoinoai
si ri katakai i sula na ri vap malangas ani saupai na keve ainoinoai si ri vap
kitapo atokngai asi raung suai ania. 48 Na parik kitapa sabonai ta selen asi
kari abis ania using ri vap aongos kitapo angkamai asi kolongong ani kana
mengen.

20

Kipo susui a Iesu ta kana roron asi abis
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

1 Mangsikei a taun katapo akalkalit ri vap nei rina i atailai na kapo apasa
iria ta akus ro, na ri ainoinoai si ri katakai i sula na ri vap malangas ani
saupai na ri vap lava kimela serei singina, 2 na kila sui ia ta, “Ku antok imem
ta si saka ro an kana kupo abis a keve abis ke. Si akorong nang kata alis ua
ta ro ke?” 3 Na kala ngenget iria asukang ke, “Nau kapa naka kun sui animi
ta mangsikei a susui. Mi ngenget iau. 4 Ioanes si kana asing tauia, kata
luk a ro ang le metekuku vo le si ri vap?” 5 Na kilapo angmemengenai ta,
“Man tara antok ta le metekuku, kala sui ira ta sa tukulai ina parik taratapa
lomlomon tatana. 6 Sikei man tara antok ta le si ri vap, ri vap aongos ki
li punuk ira ta iat, using kipo lomlomon akit ta Ioanes katapo mangsikei a
katakai i kus amalangas.” 7 Na kila ngenget ia ta parik kipa nas ta le voi.

8 Na Iesu kala antok iria, “Nau kapa, parik napa kun antok animi ta saka ro
an kana napo abis a keve abis ke tatana.”

Kankanuai i mengen ani vap rikek aiveven matang
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 Na kala mengen ri vap ta kankanuai i mengen ke. “Mangsikei a igenen
kata sukal kana matang vaen na kala alis tapai ania si mang keve vap
aiveven matang, na kala pasal akipai ane si mang rina asi an ago ani taun
vunga. 10 Si vuk taun asi kopkopos kala asok a mang asosokai taun a vap
po aiveven matang ang asi kari alis ania ta mang matan uai i matang ang.
Sikei keve vap aiveven matang ang kianla vis ia na kila asok suai palau pok
ania ta kunga vauvau. 11 Na kala asok a mang asosokai kapa sikei kianla vis
ia kapa na ki vil amese ia na ki asok suai palau pok ania ta kunga vauvau.
12 Au na kala asok a vapotol, na kianla ngapolok kapa ia na ki asuai akipai
ania. 13 Na vo tauk i matang vaen ang kala antok, ‘Saka nem an naka abis
ia? Kapo ro si naka asok kag nat ipo buk ang. Vei nganing ki mamaila ania.’
14 Sikei, si vuk taun a keve vap aiveven matang ang kila arai ania na kila
antokai, ‘Arai, ta votauk i togtogon iles. Tara me vil punuk ia, ani kakara
na togtogon ang!’ 15 Au kila asuai akipai ania pelek a matang ang na kianla
raung ia. Au si vo tauk i matang vaen ang ka abis sa singiria? 16 Ka serei
na ka vil punuk suai luai ani keve vap po aiveven matang ang na ka alis a
matang ang si mang vap petekai.” Si vuk taun ang kila longong a akuskus
ang, kila antok ta, “Loi, ka ago na bil rikek asukang.” 17 Sikei, kala tun iria
na kala antok, “Au? Na nei a supsupai vang kana i mengen ke kita salik ia?
Iat ke ri katakai i abis lu kita kilis ia, kana kala serei a iat talupus
luai. 18 Man a ri si ki uak kuli iat ang ki tagalang amitmitngai lik, sikei man
a iat ang ka uak taunai ani si, ka tatameng aongos luai.” 19 Na keve vap
malangas ani saupai ve keve ainoinoai si ri katakai i sula kilapo gule selen
asi teng akit sumasuma ania using kilapo nas ta kapo kankanuai i mengen
aniria. Sikei kipo leng vei ri vap.

Samui takis ane si Kaisar
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

20 Kila ararai asung luai ania na kila asok a mang matan vap asi kapau
ania. Vap po kapau ang ta kipo buk longong ani kana mengen. Kitapo buk
teng akit ania si saka mengen an ka posong ia na ki alis ia e kungana i tulava
kitmat ani ka saupai ania. 21 Au, kila sui ia, “Katakai i akalit, namempo
malangas ta kam mengen na kam akalit kapo korong na kam mengen kapo
angkokoai si ri vap aongos, na kupo akalit atutuman ta selen si God. 22 Au
sa, kapo korong ani tara samui takis ane si Kaisar vo parik?” 23 Sikei kala
kinle kari kapau na kala antok iria, 24 “Kotok, mi akalit iau ta sikei a ring
kapkap. Nona i si kana, na asan i si kana singina?” Na kila ngenget ta, “Ke
Kaisar.” 25 Na kala antok iria, “Mi alis a Kaisar ta sa ke Kaisar, na mi alis a
God ta sa ke God.” 26 Asukang a parik kilapa angkoai si apupu ania si kana
mengen mete ri vap. Kila taping ani kana mengen i polpol aniria na kila
ago bot.

Susui i tadut pok
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 Au, mang matan i ri Sadukaio, vap ang kipo agel suai ani tadut pok,
kimela serei singina 28 na kila sui ia ta, “Katakai i akalit, Moses kata salik
ia anira ta **man a igenen ka mat** pelek kana aina **kovek i inatus, tasina**
ka osongon pok ia asi kana aumata nat ani tasina. 29 Au, katapo atogon

a limalengua na angtasimal. Anu tuan kata osongon ta mang aina na kala
mat pelek ia kovek i nat. 30 Asukang si anu tasin, 31 na e mung vapotol kala
kun osongon ania, na asukang limalengua aongos kila mat na kapo kovek
i inatus. 32 E mung, aina ang kala kun mat kapa. 33 Si taun i tadut pok, ke
si iria ta aina ke? Using a limalengua na angtasimal kita osongon tatana.”
34 Na Iesu kala antok iria, “Ri vap i taun ke kipo angosongon, 35 sikei ani vap
ang voiang kipo ro angkokoai si palak si to e mung na ki tapasuk pok pelek
a mat, parik kipa angosongon, parik. 36 Using parik kipa angkoai si anguan
mat an using kila asukang ta ri angelo, na kipo inatus si God si kari to pok
pelek ani mat. 37 Sikei Moses akorong kata akalit ta ri vap mat ki tapasuk
pok. Si taun a ei ang kata ni, kata kin a **Volava ta God si Abaram, na God
si Isak, na God si Iakov.** 38 Parik ta God si ri vap mat, sikei kakaria kipo to,
using singina tarapo to aongos.” 39 Na mang matan i ri vap malangas ani
saupai kila antok, “Katakai i akalit, kupo mengen aro luai!” 40 Using kilapo
lolokovo luai ani sui ania ta mangsikei a susui.

Igenen i akanangai, tamana ta si?
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 Na kala antok iria, “Kapo saka bil an na ri vap kipo kin a igenen i
akanangai ta nat i David? 42 Using a David akorong kata posong nei Buk i
Tangam asukang ke, **Volava kata antok kag Volava ta ku sinong si palso
ig,** 43 **tung si naka vil a vap po petau ang anim asi kari ago neite ngono
kakim.** 44 David sukana kapo kin ia ta Volava. Asukang a kapo saka angkoai
an si kin ania ta kapo nat ina?”

Iesu kapo porot ri vap malangas ani saupai marai kari lok
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)

45 Si kokolongong si ri vap aongos, kala mengen taun kana keve nat i
akalit asukang ke, 46 “Mi aiveven si ri vap malangas ani saupai. Kipo buk
pasal pulakai ta maus roron na kipo buk ri vap ki posong aro singiria nei
keve ring i atos, na kipo pigpig ta keve sinsinong lava nei lu i kivung na
keve oring mamailan si keve matan angan. 47 Kipo nas ani tainau ani keve
lu si ri mainang, na kipo kapau ta posong ani keve sokotuk vungavunga.
Matan vap asukang, kari amiming ka tavirimok luai.”

21

Alilis si mainang
(Mk 12:41-44)

1 Na kala tapuk sarak na kala arai ani ri vap tauia kipo asiang kari keve
alilis nei asisiang ipo asia kapkap. 2 Na kala arai kapa ani mangsikei a
mainang logo kamela asiang kana pongua na vuk kapkap lik. 3 Na kala
antok, “Napo antok atutuman imi, kana na mainang vopo logo ke katala
asiang alava luai aniria aongos, 4 using riria kitala luk tapong le si kari
togtogon i kari tauia na kila alis, sikei ninia, le si kana logo luai, katala alis
asip ta sa katapo angkoai si kana to aongos.”

Rina i atailai kime galang ia
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

5 Na mang matan kila arai ani masro i ri iat ve keve alilis ro kita ngoto na
rina i atailai tatana na kilapo angmemengenai tatana. Na kala antok, 6 “Sa
mipo arai ania kana, ka serei lak a taun na ka kovek luai i ngoto roron.
Kime galang aongos ia.”

Keve akanangai ve vilvil akui
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

7 Na kila sui ia, “Katakai i akalit, angisan a keve bil ke ki serei? Na saka
akanangai an i taun i kari serei?” 8 Na kala antok, “Mi aiveven vei ki kapau
imi. Using a vap miang ki serei na ki posong pok iria ta asan ig na ki antok
ta, ‘Nau kana ninia’ na ‘Kala angasungai a taun.’ Mi ago ta using an aniria.
9 Na man mi longong ta kalapo togon visvis na keve angpipisuai, mi ago
ta leng an, using a keve bil ke ki serei aino, sikei akamusai ina parik kapa
serei sumasuma palau.” 10 Na kala mengen aliu iria ta, “Mang palpal vap
ka tapasuk na ka angvis ve mang palpal vap, na mang vainagoan ka angvis
ve mang vainagoan. 11 Ka togon a keve mimo lava, na keve mol lava, na
keve matan malepen rikek si keve ring anglok, na keve aleleng na keve
akanangai lava le metekuku. 12 Sikei aino tapai ani keve bil ke, ki teng akit
imi na ki vil akui imi na ki alis imi mete saupai nei keve lu i kivung na
ki alakai animi nei keve lu i akangbat, na ki tak imi taun a keve tulava
na keve ainoinoai marai asan ig. 13 Sukana ka ali pangau animi asi kami
akuskus amalangas e mataria. 14 Asukang na mi lomlomonai aro ta mi ago
ta itoiton aino animi ta mi saka ngenget an aniria. 15 Using nau naka alis
imi ta mengen na masam. Asukang na vap aongos ipo marala ang animi
ki tav angkoai luai si susual vo sual pok animi. 16 Sikei, rikek luai ina, keve
tamami ve keve rinami, keve tasimi, kami matan vap ve keve tungami ki
alis imi ane singiria na ki vil punuk a mang matan imi. 17 Na ri vap aongos
ki mirik animi marai asan ig. 18 Sikei ka kovek ta mangsikei a ung i patumi
ka mun. 19 Kami tung akit ka vil ato imi.

Ierusalem kime galang ia
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 Au na man mi arai ani keve kuvkuvulan i katakai i visvis kilapo aulitai
ani Ierusalem, mila nas ta taun kala angasungai asi goeng ania. 21 Si taun
ang, ria kipo ago e Iudaia kapo ro ki sip taun a keve mulang, na ria kipo ago
nei rina ki soung suai, na ria kipo ago e komo ki ago ta palak an. 22 Using
nganlak kalapo taun i ngatat asi vil apunuk ani keve mengen ang kitala
salik ia. 23 Pua ta ri aina vinga na riria kipo atutus popo si taun ang! Using
ka tavirimok luai a keve mamaiten kuli rina na marala kitmat ka meng a
matan vap ke. 24 Mang matan ki puka si samele i daung, na mang matan
ki tak iria taun a mamain ta palpal vap aongos na kian ago si vilvil akui
singiria. Na ri vap i ngising ki saksakai e Ierusalem tung si kakaria ta kun
taun i maramarak kan kun kamus.

Serei pok si igenen i pukun
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 Na keve akanangai ki serei mete makarap, ulen na mamain ta kalto.
Na e kuli rina a mamain ta palpal vap ki vinga urui na ki angpipisuai si
pungas i to tavirimok luai nei laman. 26 Ri vap ki nagat ta leng lava luai
using a keve bil ang kipo serei kuli rina, using a keve kitmat i metekuku ka
mimo. 27 Na si taun ang ki arai ani **igenen i pukun ka serei nei kuku** ta
kitmat na maumausan tavirimok. 28 Io, man a keve nem ke ki tutapongai
serei, mi tadut na mi tapuk sarak using a taun i samui apok ang animi kala
angasungai.”

Luk malangas le si iei
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

29 Na kala alis iria ta kankanuai i mengen asukang ke. “Mi tere ta ri
suke kuvul ve mamain ta ei aongos. 30 Man kila urung atanginang, mila
arai kinle na mila malangas ta taun sinang roron kala serei. 31 Na asukang
kapa singimi, man mila arai ani keve nem ke kala serei, mila malangas ta
vainagoan si God kala angasungai. 32 Napo antok atutuman imi, kana na
matan polpolokan i taun ke parik kipa mat suai aino ani keve bil ke kila
serei. 33 Metekuku na kuli rina ka tamus suai, sikei kag mengen parik kapa
angkoai luai si tamus.

Mi uli ago i ararai velai ani sokotuk

34 Mi aiveven vei nganing a vingami ka maiten si laulauan nio i inum
na lomon rikek using ani keve bil i to ke, na asukang a taun ang ka serei
ataping imi val liliangus. 35 Io, using ka serei taun iria aongos kipo to kuli
rina ke. 36 Sikei mi uli ago i ararai velai ani sokotuk asi kami angkoai si sip
akipai ani keve bil ang kilapo angasungai asi serei, na ka koi imi asi tung
mete igenen i pukun.”

37 Si taun ke kapo akalkalit nei rina i atailai si keve tenei ias, sikei si keve
tenei vong kanpo palak tan ago kuli mulang ang kipo kin ia ta Elaio. 38 Na
tenei vauk lik ri vap aongos kipo tapasuk na ki palak taun ia nei rina i atailai
asi kari an kolongong ania.

22

Lilimukai si vil punuk ani Iesu
(Mt 26:1-5,14-16; Mk 14:1-2,10-11; Io 11:45-53)

1 Au, kala angasungai a matan angan i saui i tav tol, kipo kin ia Liuluai.
2 Na ri ainoinoai si ri katakai i sula na ri vap malangas ani saupai kilapo
gusgus selen asi vil punuk ania, using kitapo leng ani ri vap. 3 Na Satan
kala aol a Iudas kipo kin ia ta Iskariot nia kapo mang sikei i 12 na nat ang.
4 Na kala pasal taun a keve tulava i ri katakai i sula ve kari vap po ararai bat
na kianla angmemengenai ta selen asi kana alis suai ania e kungaria. 5 Na
kila uruk na kila lomlomonai kuvul asi kari seu ania ta kapkap. 6 Na kala
ainak ani seupok ang na kalapo gusgus ta saka pangau an kapo kalakala si
alis suai ania e kungaria, man kapo kovek i vap miang.

Kita usausa na matan angan i Liuluai
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Io 13:21-30)

7 Au na ainoai i taun i saui i tav tol kala serei. Taun ang kapo taun asi
raung ani nat i sipsip i Liuluai. 8 Asukang a Iesu kala asok ri Petero ve
Ioanes ta mengen ke, “Milong pasal na milong an itoitonai ani Liuluai anira
asi kara an angan.” 9 Na kilongla sui ia, “Kupo buk ani namemlong itoiton
ia e voi?” 10 Na kala antok irilong ta, “Arai, milongan palak nei rina na
mangsikei a igenen kapo sunguk kana ese laman ka duai imilong. Milong
using ia ane si lu ang ka palak singina, 11 na milongan mengen a vo tauk i
lu ang asukang ke, ‘Katakai i akalit kata asok asi me sui anim ta nei a palpal
lu ang ani ri sokoung ani namem ve kag keve nat i akalit, namem me teng a
Liuluai singina.’ 12 Ka akalit imilong ta palpal lu lava e pangkul kalapo ago
usausa asi ago. E iang milong itoiton ia.” 13 Au kilongla pasal na kilonganla
sabonai ani keve nem ang val kata mengen irilong tatana. Na kilonganla
itoiton a Liuluai.

Matan angan si Volava
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

14 Au, vuk taun ang kala serei na ninia ve keve aposel kilapo sinong si
pata i angan, 15 na kala antok iria, “Natapo uli lomlomonai alava asi teng
ani Liuluai ke kuvul ve nami aino ani naka kui, 16 using napo antok imi ta
parik napa anguan teng an ania tung si supsupai ina kan serei atutuman si
kana vainagoan a God.” 17 Na kala luk a kavi, ka posong ro na kala antok,
“Mi luk ia na mi angainumai tatana, 18 using napo antok imi ta parik napa
anguan inum an si laman i vaen le kana tung si kana vainagoan a God ka
serei.” 19 Na kala luk a saui, ka posong ro, ka tevek ia na kala alis iria velai
ani mengen ke, “Kana na pukun ig, napo alis ia animi. Mi uli angan ania
asukang ke asi kami nanauai anig.” 20 Na asukang kapa si kavi ang e mung i
kari la angan, na kala antok, “Kana na laman ke natala lingai animi tatana,
ninia na palatung tanginang si rangai ig. 21 Sikei mi arai, kungana i vo an
alis suai anig kana kuvul ve nau si pata i angan ke. 22 Using a igenen i pukun
ka puka val lomlomonai ang kalapo matung, sikei ka rikek luai ani vo alis
suai ang ania!” 23 Na kila sui angpokpokai aniria ta si iria nganing kan abis
ia.

Anggegelai ta sinsinongan i tavirimok

24 Na kilapo anggegelai nei liuan iria ta si iria kapo taviri. 25 Na kala antok
iria, “Mamain ta tulava si ri vap i ngising kipo lomon alava kari kitmat asi
saupai amadot ani kari vap na kipo posong pok iria ta kipo vap papakangai.
26 Sikei nami, parik kapa asukang singimi. Ninia kapo taviri luai imi, ka
auak ia ani ka serei val nat lik. Na ninia kapo ainoinoai, ka asukang val
asosokai. 27 Arai, si vanang kapo taviri luai? Vopo sinong si pata i angan,
o asosokai vopo asinong pok? Sa, parik ta nia vopo sinong si pata i angan?
Io. Sikei nau napo ago nei liuan imi val asosokai animi. 28 Na nami vanang
mitala tung ngereg si kag keve atoktokngai. 29 Asukang val mamai katala
alis iau ta ro asi saupai ani kag vainagoan, nau kapa nala alis imi ta ro 30 asi
kami angan na inum si kag pata i angan si kag vainagoan, na mi an sinong
lak si keve sinsinong i tulava asi kami saupai ani 12 na patvap i Israel.

Petero ka agel suai ani Iesu
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Io 13:36-38)

31 Numai Simon, ku arai. Satan katala aikut asi kana galgal animi val kon.
32 Sikei nau natala sokotuk anim ani kam lomlomon ka ago ta ngau an. Na
numai, man kula ulpokai, ku akikitan a keve tasim.” 33 Na kala antok ia
ta, “Volava, kana napo usausa asi kag auai ve numai si lu i akangbat na si
matmat kapa.” 34 Na kala antok ta, “Napo antok ua Petero, aino le ani pura
ka tirtiriku nganinglak, ku amatan potol a agel ta parik kupa nas iau.”

Paus, asisiang na samele

35 Na kala sui iria, “Si taun nata asok imi kovek i paus na asisiang na
pauk i kak, parik mitapa inongos taun a mang bil ingko?” Na kila antok ta,
“Io, kapo kovek.” 36 Na kala antok iria, “Sikei kana vang, si imi kapo atogon
paus, ka luk ia. Asukang kapa si asisiang. Na man a si imi parik kapa atogon
samele ipo daung, ka atos ta kana vakup ipo apung na ka samui ta kana
samele. 37 Using napo antok imi ta mengen ke kitala salik ia anig, kana ki
abis apunuk ia ta, **Kitala taot kuvul ia ve ri katakai i putuk saupai.** Io,
kana na mengen ke kita salik ia anig, kalapo serei atapunuk aliu.” 38 Na
kila antok ia, “Arai Volava, kana na pongua na samele ipo daung.” Na kala
antok iria ta, “Kala angkoai!”

Sokotuk si Mulang Elaio
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Na kala soung na kala paliu ane si Mulang Elaio val kana lau. Na kana
keve nat kila auai ve nia. 40 Au, kianla serei si oring ang na kala antok iria,
“Mi ago i sokotuk vei atoktokngai ka luk imi.” 41 Na kala papelek iria ane
ring vunga lik na kanla sovusulai na kala sokotuk 42 asukang ke, “Mamai,
man kapo ro singim, ku luk suai ani kavi ke pelek iau. Sikei vubuk ke singig
ka ago, sikei ku using kam vubuk.” 43 Na mangsikei a angelo le metekuku
kamela serei na kala ali dual ania. 44 Katapo aunai i kui alava na kapo
sokotuk amadot. Gese ina kapo tuluk asiang val rangai ane vunep. 45 Au,
kala tapasuk le si sokotuk na kanla serei pok si keve nat ang kilapo rot using
kipo mamakus alava. 46 Na kala antok iria, “Mipo rot sa? Mi tapasuk na mi
sokotuk, vei atoktokngai ka luk imi.”

Alis suai na teng akit ani Iesu
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Io 18:3-11)

47 Au, vuk taun ang kapo mengen lak, petau lava kimela pakasang. Na
igenen ang Iudas, voiang kapo mangsikei iria 12 na nat ang, katapo pasal
aino iria. Na kalapo pataun a Iesu asi kana lulus i angruduai ve nia. 48 Sikei
Iesu kala sui ia ta, “Au kapo saka bil an Iudas, na kumela lulus i angruduai
ve igenen i pukun asi kam alis ania si ri vap?” 49 Au na petau vopo auai ang
ve nia kila arai ani bil ke kalapo serei na kila antok ia ta, “Volava, kapo ro
namem vis iria ta samele ipo daung.” 50 Na mangsikei iria kala tanga suai
luai ani talingana i asosokai si ainoai i katakai i sula. 51 Sikei Iesu kala antok
ta, “Ka ago na lau ang!” Na kala poro atung pok a talingana i igenen ang na
kala to pok. 52 Na Iesu kala antok a keve tulava i ri katakai i sula na keve vap
po ararai bat nei rina i atailai na keve vap lava aongos nang kita ruduai ia,
“Au si napo katakai i tainau na kana mipo ruduai iau ta samele na avam?
53 Keve taun natapo ago e matami nei rina i atailai na parik mitapa teng
akit iau. Sikei kapo ro, kana kami vuk taun asi saupai ta kitmat i vong.”

Petero kata agel suai ani Iesu
(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Io 18:12-18,25-27)

54 Na kila teng akit ia na kila tak akipai ania taun a lu ang si ainoai i
katakai i sula, na Petero kapo using avunga. 55 Na kila taun a kut nei liuan
i omo si lu ang na kilapo sinong aongos na Petero kapa kapo sinong ve
ria. 56 Na mangsikei a kavulik asosokai kala arai ania sipo sinong mete
ureurek i kut. Na kala tun akit ia na kala antok, “Kana na igenen ke katapo
auai ve nia.” 57 Sikei kala agel na kala antok ia ta, “Iuang, parik napa nas
ia.” 58 E mung lik palau na mangsikei kala arai ania na kala antok, “Numai
kapa na mangsikei iria.” Sikei Petero kala ngenget ta, “Iuang, nau parik!”
59 Au, e mung i vuk pangau vunga lik kala liu na mangsikei kala mengen
amadot ta, “Tutuman luai igenen ke katapo auai ve nia, using kapo igenen
i Galilaia.” 60 Na Petero kala antok ta, “Iuang, parik napa nas a bil ang
kupo mengen tatana!” Na si vuk taun ang palau katapo mengen, pura kala
tirtiriku. 61 Na Volava kala taval na kala gelep akorong taun a Petero, na
Petero kala lomlomonai ani mengen ang Volava kata kin ia singina ta, “Aino
le ani pura ka tirtiriku nganinglak, ku amatan potol a agel suai anig.” 62 Na
kala soung ane komo na kanla tangis alava luai.

Kita kurek a Iesu na ki ngamis ia
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

63 Au, vap po ararai bat ang ani Iesu kilapo kurek ia na kipo ngamis ia.
64 Kipo volo bat a ngono matana na kipo asok ia, “Ku kin vang. Si akorong
kata tava ua.” 65 Na kipo posong kapa na keve mengen miang i nau varas
ania.

Iesu mete saupai
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Io 18:19-24)

66 Au kala tangat na Kuvkuvulan Lava i keve ainoinoai si ri vap kimela
kivung, riria na keve tulava si ri katakai i sula ve keve vap malangas ani
saupai. Au, kila tak a Iesu asi kana me tung e mataria na kila antok ia,
67 “Au, man numai a igenen i akanangai ke ta God, ku mengen amalangas
imem.” Na kala antok iria ta, “Man napo mengen imi asukang, mipo tav
lomlomon. 68 Na man napo sui imi ta sa, parik mipa ngenget. 69 Sikei kana
vang le si taun ke **igenen i pukun kan sinong e palso i kungana i God
kitmat.”** 70 Na riria aongos kila sui ia ta, “Au sa, kupo mengen kana ta
numai a nat i God, ingko?” Na kala antok iria ta, “Io, nau palau.” 71 Na kila
antok ta, “Kalapo kovek luai i mang mengen tarapo inongos taun ia asi kara
saupai ania, using tarala longong ia e nguruna akorong.”

23

Iesu mete Pilato
(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Io 18:28-38)

1 Au, riria aongos kuvul kila tapasuk na kila tak ia ane si Pilato. 2 Na
kianlapo kin dongai ania asukang ke, “Namemtala sabonai ta igenen ke
kapo ausingai alok ani kamem vap, na kapo tubat iria asi kari ago ta samui
takis an ane si Kaisar. Na kata kun posong pok kapa ania ta ninia na igenen
i akanangai ta God, asukang val tulava.” 3 Au, Pilato kala sui ia ta, “Au,
numai a tulava si ri Iudaia?” Na kala polpol ia ta, “Numai kupo kin ia.” 4 Au
na Pilato kala antok a keve tulava i ri katakai i sula ve petau lava aongos
ang ta, “Parik napa sabonai ta oring asi poso arikek ani igenen ke singina.”
5 Sikei kila anguan mengen akitmat an ta, “Igenen ke kapo vil apisu ri vap
ta kana akalkalit e palpal Iudaia aongos, tutapong le Galilaia na ane ke.”

Iesu mete Erodes

6 Taun Pilato kala longong a mengen ke, kala sui iria ta igenen ke kana
kapo igenen i Galilaia. 7 Na kila antok ta io kapo igenen i palpal ang voiang
a Erodes kapo saupai ania, na si pangau ke katapo ago e Ierusalem. Au,
asukang a kala asok iria ta ki tak aliu ia ane si Erodes. 8 Au, Erodes kala
maramarak luai si arai ani Iesu. Taun lava kata lapo uli buk asi kana
arai ania using katapo uli longong ani akus ina, na katapo uli atu mata asi
kana arai lak ani mang keve akanangai asi kana abis ania e matana. 9 Au,
kala susuiai ania ta mang keve susui miang pulakai, sikei kala tung musik
aongos. 10 Na keve tulava i ri katakai i sula ve keve vap malangas ani saupai
kitapo tung e iang na kipo aunai mengen arikek alava ania. 11 Au, Erodes
kuvul ve kana keve katakai i visvis kila abis a mang keve lau i mirik na
i kurek ania. Na kila alak ia ta maus miminaungan le na kila asok pok
ia ane si Pilato. 12 Le si taun ang vanang na Erodes ve Pilato kilonglapo
angtunganan aro. Using aino katapo atogon a angmarmaralai nei liuan
irilong.

Asok si vil punuk ani Iesu
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Io 18:39–19:16)

13 Au, Pilato kala songo akuvul a keve tulava si ri katakai i sula na keve
ainoinoai na ri vap aongos 14 na kala mengen iria asukang ke, “Mita mela
serei ta igenen ke na mipo antok iau ta kapo asum ri vap asi kari visvis
misagai. Au, mi longong aro! Lenginang natala sui aro luai ania e matami
na nala sabonai ta kapo kovek i oring asi poso arikek ania singina val kami
keve tupang. 15 Kapo kovek. Au na Erodes kapa parik katapa kun sabonai ta
ring bil lik, using katala asok pok ia ane singimem. Mi longong! Kapo kovek
i mangsikei a lau kata abis ia angkoai ani ka mat singina. 16-17 Asukang
naka amiming tapai ania le ani naka akala ia.” 18 Sikei kila songosongo
kuvul aongos ta, “Vil punuk suai ani igenen ke! Akala na Barabas animem!”
19 Nang katapo mangsikei a igenen voiang kita alakai ania nei lu i akang
bat marai mangsikei a visvis misagai e nei rina lava na kata daung. 20 Au,
Pilato kala anguan mengen an aniria using katapo lomlomonai ani kapo
buk akala ani Iesu. 21 Sikei kila songosongo amadot luai ta, “Atakuk ia! Vil
amat ia kuli ngakputuk!” 22 Au na kala vapotol i antok aniria ta, “Marai
sa? Saka rikek an akorong kata abis ia? Parik napa sabonai ta rikek asi
kana mat singina. Asukang na naka amiming tapai ania na naka akala ia.”
23 Sikei kipo mengen alava luai na kipo songosongo akit ta atakuk ia kuli
ngakputuk, na kari songosongo kala auak suai ani keve mengen aongos.
24 Asukang na Pilato kala lomlomonai ta ka using kari vubuk. 25 Na kala
akala suai ani igenen i kari la pilak ang, nang kapo ago nei akang bat marai
visvis misagai na daung. Sikei Iesu, kala alis ia e kungaria asukang val kari
vubuk.

Atakuk ani Iesu kuli ngakputuk
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Io 19:17-27)

26 Na kila tak a Iesu akipai na kianla arai ani mangsikei a igenen, Simon
le Kurene, katapo palak ane nei rina. Na kila teng akit ia na kila agon a
ngakputuk e kuluna asi kana asalak using ani Iesu. 27 Na petau lava kipo
using ia kuvul ve ri aina kitapo mamakus na kipo tangis ia. 28 Sikei Iesu kala
taval talang pok iria na kala antok, “Ri aina i Ierusalem, mi ago ta tangis an
anig, mi tangis pok vang imi na kami inatus kapa. 29 Using a taun kitmat
ka serei na kila antok, ‘Ri aina ngolo, kapo roron aniria. Riria parik kitapa
ingus lak na parik kitapa atutus ri nat popo!’ 30 Na si taun ang **ki antok
a keve mulang ta mi uak kulumem, na ki antok a keve putput ta mi
apung imem.** 31 Using man a ri vap kipo abis a keve lau asukang ke si taun
a ei kapo matak, saka bil an si taun kala magang?”

32 Na kila tak a mang pongua na igenen kuvul ve nia. Rilong aongos
kilongta abis a rikek asi an atakuk anirilong. 33 Au, kianla serei si vuk oring
ang kipo kin ia ta vangang kumut. Na e iang kila atakuk ia, kuvul ve ngono
vo bil arikek ang, sikei e palso na mang anu e palkais ina. 34 Na Iesu kala
antok, “Mamai, ku lomon suai ani kari lau rikek, using parik kipa nas ta sa
kipo abis ia.” Na kila gulang angkasai asi arai ta ki saka pagal an ani kana
maus. 35 Ri vap kipo tung na kipo tere na keve tulava kapa kipo apupuak
ia ta mengen asukang ke, “Katala asapang a mang vap. Kapo ro ka asapang
pok ia man ninia na igenen i akanangai ke ta God, igenen i kana songo.”
36 Keve katakai i visvis kapa kilapo kurek ia. Kianpo alis ia ta vaen mal
asi kana inum ania 37 na ki antok asukang ke, “Man numai a tulava si ri
Iudaia, kapo ro ku asapang pok ua.” 38 Na kita atung a mangsikei a salsalik
e pangkul ina asukang ke, “Kana ninia na tulava si ri Iudaia.”

39 Na mangsikei i ngono vo bil arikek ang katapo takuk e iang kala aunai
posong arikek alava ania na kala antok, “Sa, parik ta numai a igenen i

akanangai ta God? Au, ku asapang pok ua na namemlong kapa!” 40 Sikei
mang anu ang kala tatapokai ania na kala antok ia, “Sa, parik kupa leng
ani God? Using numai kapa kupo kun ago si sikei palau a mamaiten ke.
41 Karung vilvil akui kapo korong, using a sa tarungta abis ia. Sikei a igenen
ke parik katapa abis ta mangsikei a rikek.” 42 E mung na igenen ang kala
antok, “Iesu, ku lomlomonai anig man kuan tulava si kam vainagoan.” 43 Na
Iesu kala antok ia, “Napo mengen atutuman luai anim, nganinglak ku an
ago ve nau e rina roron i ausai.”

Iesu kala mat
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Io 19:28-30)

44 Vuk taun ke katapo mang ias lava, sikei vong kala pakut a kuli rina
aongos tung si kalapo ngelik aliu. 45 Makarap parik kalapa anguan mang
an. Na vakup ang nei lu i atailai kala tading angtaliungai. 46 Na Iesu kala
songosongo alava luai, “Mamai, **napo alis a malanganto ig nei ngono
kungam.”** E mung i kana posong ani mengen ang, na kala kamus ta aus.
47 Na ainoinoai i ri katakai i visvis kala arai ani bil ke na kala alatun a God
asukang ke, “Tutuman luai, igenen ke katapo igenen korong!” 48 Na petau
aongos ipo ago ang e iang si kalkalum ta bil ke, taun kila arai ani sa kata
serei, kilapo nak a kangiria na kilapo pasal pok. 49 Sikei riria kitapo nas
ia, kuvul ve keve aina ang kitapo auai ve nia le Galilaia, kitapo tung e ring
vunga na kipo tere ta keve bil ke.

Mo ani Iesu
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Io 19:38-42)

50 Au mangsikei a igenen kana asan ta Iosep na kapo mangsikei i
Kuvkuvulan Lava, sikei kapo igenen ro na kana lau kapo uli korong, 51 parik
katapa ainak ani kari lomlomonai na lau ang kitapo abis ia. Kapo igenen
i Arimataia, mang rina si ri Iudaia. Na kapo atu mata ta kana vainagoan
a God. 52 Igenen ke kamela serei si Pilato na kala aikut ia ta pukun ina
i Iesu. 53 Na kala kopos asiang ia na kala pakut ia ta vakup roron luai
na kanla amatung ia nei mangsikei a mata kita se ia nei bang, parik lak
kitapa amatung matmat neina. 54 Taun ang kapo taun i usausa. Na taun i
atailai nganlak vong palau ka tutapong. 55 Na keve aina ang kita auai ve
Iesu le Galilaia, kila pasal using a Iosep na kianla arai ani mata ang na keve
avibisan i amatung ani matmat ang. 56 Au na kila papok na kianla itoitonai
ani keve bil sain ro.

Iesu kala tadut pok
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Io 20:1-10)

Na si taun i atailai kila ausai val

24

saupai. 1 Au, si tangat i taun tanginang e mung i taun i atailai, kila pasal
taun a mata ang velai ani keve bil sain ro i kari la itoiton ang anongo. 2 Na
kimela arai ta kitala ul suai ani iat lava ang pelek a nguruna i mata, 3 na kila
palak neina. Sikei parik kilapa arai ani matmat i Volava Iesu. 4 Na kilapo
pisu si bil ke. Au, si vuk taun ang kipo angtung e iang, mang pongua na
igenen kilong mela serei ataping e ngereria. Karilong maus kapo mang
ripag luai. 5 Na keve aina ang kilapo leng alava luai na kila tuturung.
Na ngono igenen ang kilongla antok iria ta, “Marai sa na mimepo gule na
igenen kapo to si ring si ri vap mat? 6 Parik kapa ago e ke. Katala tapasuk.
Mi lomlomonai ani mengen ang kata posong ia singimi si taun katapo ago

lak e Galilaia 7 ta ki alis a igenen i pukun e kungaria i ri vap rikek na ki
vil amat ia kuli ngakputuk na si vapotol i taun ka tapasuk pok." 8 Na kila
lomlomonai ani mengen ang. 9 Na kila papelek a mata i matmat na kianla
mengen amalangas ta keve bil ke si 11 a nat ang kuvul ve keve vap aongos
ang ve ria. 10 Maria Magdalene, Ioana, Maria rinana i Iakovo na mang
matan kapa. Keve aina ke vang kana kita mengen a keve aposel ta mengen
ang. 11 Sikei parik kitapa lomlomon ta keve aina ke using kitapo lomon ia ta
kapo mengen palau. 12 Sikei Petero kala tapasuk na kala sang ane si mata i
matmat. Kanla ilongai na kala arai ani keve vakup kipo sinong papalik na
kala pasal suai velai ani sugul lava ani bil ke kata serei.

Nei selen ane Emaus
(Mk 16:12-13)

13 Na si taun ang palau, pongua iria kilongta pasal taun a mang rina kana
asan ta Emaus, kapo 60 na sitadia le Ierusalem. 14 Kilongtapo angmemen-
genai aliu ta keve bil ang kata serei. 15 Taun kilongpo angmemengenai
aliu ta keve bil ke Iesu akorong kala serei na kala auai ve rilong. 16 Sikei
kilongla tav angkoai si kinle korong ania. 17 Na kala sui irilong, "Au sa
nang milongpo angmemengenai aliu tatana?" Na kilongla tung musik velai
norilong kapo makus aongos. 18 Na mangsikei irilong kana asan ta Keleopas
kala sui ia, "Vei numai nganing kuvpo ring sokoung e Ierusalem na parik
kupa malangas ta keve bil kita serei si taun ke?" 19 Na kala sui irilong ta,
"Saka bil an nang?" Na kilongla antok ia, "Keve bil kita abis ia si Iesu le
Nasaret. Ninia katapo mangsikei a katakai i kus amalangas kitmat luai ta
kana mengen na kana abis e matana i God na ri vap aongos. 20 Keve tulava
i ri katakai i sula na kara keve ainoinoai kapa kita alis ia asi kana mat
na kila vil amat ia kuli ngakputuk. 21 Sikei namemtapo atumata ta ninia
vanang kame asapang ri Israel. Na mang anu kapa, kana kala vapotol i
taun ani keve bil ke kata serei. 22 Na kapa, mang matan aina kita mela
ataping imem. Kitanla ago le si mata i matmat tenei vauk lik 23 sikei parik
kitapa arai ani matmat ina. Kita serei na kimela antok imem ta kita arai ani
mangsikei a ararai i pongua na angelo kilongta antok ta katala to pok. 24 Na
mang matan imem kila kun pasal ane si mata i matmat na kianla sabonai
ani keve bil ang val ri aina kita mengen. Sikei ninia vanang, parik kitapa
arai ania." 25 Na kala antok irilong, "Nami na vap vongvong na vingami
kapo amomole asi kami lomlomon ta keve bil aongos ang ri katakai i kus
amalangas kita kin ia. 26 Sa, parik kapa korong a mengen ang ta igenen
i akanangai ka nasai ani keve kui ang na ka palak ane si kana sinsinong
miminaungan?" 27 Au na kala tutapongai le si mengen si Moses na mamain
ta katakai i kus amalangas asi kana akalit anirilong ta keve mengen aongos
nei salsalik, ania pok.

28 Na kitol lapo pasal angasungai aliu i rina ang kitolpo pataun ia. Na
Iesu kalapo lau pasal luai. 29 Sikei kilongla aikut adual ia, "Ku ago ve
namemlong using kana kala ngelik. Kalapo angasungai ani vong." Na
kala palak asi kanan ago ve rilong. 30 Na kanlapo ago kuvul ve rilong si
pata i angan na kala luk a saui, ka posong ro na ka tevek ia na kala alis
irilong. 31 Na matarilong kala tapalas na kilongla kinle ia, na kala kovek
pelek karilong ararai. 32 Na kilonglapo angsusuiai ta, "Au parik a vingarung
katapa takaring si taun ang katapo mengen irung e selen na kapo palas
irung ta salsalik?" 33 Nang palau kilongla tapasuk pok ane Ierusalem. Na
kilonganla serei si 11 a nat ang na vap po ago kuvul ang ve ria. 34 Na kila

antok irilong ta, “Kapo tutuman! Volava katala to pok na katala tu aserei si Simon.” 35 Na kilongla mengen ta keve bil aongos kata serei e selen na kilong tala arai kinle ania kapa si taun kata tevek a saui.

Iesu kata tu aserei si ri nat i akalit
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Io 20:19-23; Ap 1:6-8)

36 Si taun kilongpo atatai aliu ta bil ke, Iesu akorong kamela tung e liuan iria na kala antok, “Luai ka ago singimi.” 37 Sikei kila taping na kila leng. Kipo lomon ia ta kipo arai ani palapalau. 38 Na kala antok iria, “Marai sa mipo pisu? Using a sa mipo tav lomlomon? 39 Mi arai ani ngono kakig na ngono kungag. Nau palau kana! Mimela sigil iau na mime arai. Palapalau parik kapa atogon sin ve tuan, asukang kana mipo arai anig.” 40 Taun kata kin a mengen ang kala akalit iria ta ngono kungana na ngono kakina. 41 Na parik lak kipa lomlomon using kipo uruk ve taping. Na kala sui iria, “Mipo atogon pok kana e ke asi angan?” 42 Na kila alis ia ta vuk ien kita ani ia. 43 Na kala luk a vuk ien ang na kala angan ia e mataria.

44 Na kala antok iria, “Nem ke nata mengen imi tatana si taun natapo ago lak ve nami ta keve mengen aongos kita salik ia anig nei keve salsalik si Moses na si ri katakai i kus amalangas na si keve tatangam kapa, ka serei atutuman.” 45 Na kala amalangasai ani lomlomon iria asi kari nas ani keve salsalik. 46 Na kala antok iria ta, “Kana vang a mengen ke kita salik ia ta igenen i akanangai ka kui na si vapotol i taun ka to pok pelek a matmat. 47 Na ki apasa ta asan ina si mamain ta palpal vap aongos tutapongai e Ierusalem ta ki lomon pokai na God ka lomon suai ani kari keve rikek. 48 Nami na keve vap asi mengen amalangas ta keve nem ke using mitala arai korong ania. 49 Arai, naka pasal asi kag an asok asiang ani bil ang mamai kata palapalatung dong imi tatana. Sikei mi ago akit nei rina ke tung si mila maus ta kitmat le pangkul.”

Iesu kala palak ane pangkul
(Mk 16:19-20; Ap 1:9-11)

50 Na kala songo asoung iria tung e Betania na kala atung alakat a ngono kungana na kala poso atautauia iria. 51 Taun kapo mengen iria, kala pasal alak pelek iria ane metekuku. 52 Na kila soturungai e matana na e mung kila papok ane Ierusalem velai ani uruk lava. 53 Na kian lapo uli ago nei rina i atailai i alatun ani God.

Roron i Akus
Ioanes
kata salik ia

Si Akus Ro ke na Ioanes kata salik ia, kata mengen ta mengen kamela igenen atogon pukun, na kamela ago tapai nei liuan i ri vap (1:14). Kana vubuk a Ioanes ta kapo ro ri vap ki lomlomon ta Iesu nia na Nat i God, na asi kari atogon ani nas ke kapa ta Iesu nia kapo igenen ang God katala palapalatung ani ka asok ia, si me vil ato anira. Ioanes akorong kapo nas ta ri vap kipo lomlomon ta Iesu ki atogon a to asikei, asukang a kala salik a buk ke (20:31). Aino Ioanes kapo mengen ira ta Iesu ninia akorong a mengen, na kata ago kuvul ve God le si tutapongai. Au na ka akus ta keve avibisan i vilvil ataping Iesu kata abis ia, ani tara arai kinle ania. Kapo mengen kapa ira ta marai sa Iesu kata abis a keve avibisan i vilvil ataping ang. Io, mang matan vap kita lapo lomlomon ta Iesu, na kilapo using ia, sikei mang matan kipo misag ani lomlomon tatana. Si palpal 13-17 Ioanes kata akus ta keve bil ang kata serei si Iesu tenei vong, nang kana petau kitapo buk kong akit ania singina. Kata akus ta Iesu kata ago kuvul ve kana keve nat i akalit, na kata alis iria ta mamain ta akalit roron duk. Akamusai ina kapo mengen ta Iesu katala tadut pok, na kana keve nat i akalit kitala arai ania, na kila lomlomon. Mang sikei a bil tarapo uli arai ania nei buk ke, kana na laulauan si luk na atogon ani keve bil i to si ri vap na alakai ania si kankanuai i mengen si to si ri vap lomlomon si keve taun, asukang ta mengen i malu ve laman, saui, malangas, iei i vaen, na katakai i aiveven sipsip.

Mengen katame igenen atogon pukun

1 Mengen kata to le si tutapongai, na mengen kilongta ago kuvul ve God,
na mengen nang nia na God. 2 Ninia kata ago kuvul ve God le kabang le si
tutapongai ina. 3 Ninia kata abis si keve avibisan ke si asisinong ani keve bil
aongos. Parik luai katapa atogon saka bil an kata serei, na nia parik katapa
ago neina. 4 Na to kata ago singina, na to ang nang ninia na malangas ani ri
vap. 5 Na malangas ke kapo alimang a vong, sikei vong parik katapa kinle
korong ia.
6 Mangsikei a igenen kata serei, God kata asok ia, kana asan ta Ioanes.
7 Kata serei asi kana me mengen amalangas atutuman ta malangas ang,
au na kana amalmalangasai, ani ri vap aongos asi kari lomlomon. 8 Ninia
akorong, parik katapa malangas ang, parik. Sikei, kata serei asi kana me
mengen amalangas atutuman ta malangas ang, 9 asukang ke. Malangas
tutuman vome alis malangas ke ani ri vap aongos, kalapo angasungai ani
ka serei kuli rina. 10 Io, malangas ang katala ago e kuli rina, na kata asinong
a kuli rina, sikei kuli rina kata tav kinle korong ania. 11 Kata serei akorong
taun kana matan vap, na kana vap parik kitapa ainainak ania. 12 Sikei, vap
ang kita ainainak ania, vo kita lomlomon ta asan ina, katala lis iria ta roron
ani ki serei val inatus si God. 13 Inatus ke nang, parik kitapa serei le si vubuk
i pukun, na parik ta si lomlomonai si ri vap, na asukang kapa si tauan ve
aina, parik. Sikei ke God papalik ta bil.
14 Mengen kamela igenen atogon pukun, na kamela ago tapai nei liuan
imem. Nameмtala arai ani urmaus ina, na urmaus ang, ke ring sikei palau
a nat ke, kata pasal le si tamana, na kapo duk ta roron na tutuman kapa.
15 Ioanes kapo amalangasai atutuman tatana. Kapo songosongo tatana
asukang ke, “Ninia vang kana, natapo mengen tatana ta, ninia ka aimung ig.

Sikei kapo ainoai luai animemlong, using nia nang kata aino anig.” 16 Au
na le si duk luai i kana roron, tara aongos taratala luk a atautauia roron
luai. 17 Sausaupai, God kata alis ia si Moses. Sikei, roron na tutuman kata
serei si Iesu Karisto. 18 Kapo kovek ta ring sikei a igenen katala arai korong
ani God. Sikei, ninia palau na ring sikei a nat ke, voiang kapo God na kapo
sinong e ngere tamana, nia kata mela asereiai atutuman ani God.

Amalmalangasai si Ioanes katakai i asing tauia
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Lk 3:15-17)

19 Kana vang a akus tutuman si Ioanes, taun ri Iudaia le Ierusalem kita
asok a mang matan katakai i sula ve mang matan i ri Levi, asi an susui
ania ta ninia nang a si. 20 Parik katapa lolokovo, kata mengen amalangas
iria ta, “Nau parik ta igenen i akanangai.” 21 Na kila sui ta, “Au na numai
akorong vang kana na si? Numai a Elias?” Na kala antok iria ta “Parik.”
Na kila sui, “Au numai kana na katakai i kus amalangas ke?” Na kala
ngenget iria, “Parik.” 22 Kila anguan sui ania ta, “Numai a si, asi kamem
an pege amalangas pok ani vap ang kita asok imem. Kupo saka mengen
an pok tatam?” 23 Kala antok ta, “Nau a **kalinga i vopo songosongo nei
ring varasai palau ta koros akorong kana selen a Volava,** asukang val
Esias katakai i kus amalangas kata antok. 24 Vap ke, ri Parisaio kita asok
iria.” 25 Au, kila sui ia ta, “Man vanang numai parik ta igenen i akanangai,
na parik ta Elias, na parik kapa ta katakai i kus amalangas, marai sa kupo
asing tauia ri vap?” 26 Na Ioanes kala ngenget iria asukang ke, “Napo asing
tauia ri vap ta laman, sikei mangsikei nang kapo tung nei liuan imi, parik
mipa nas ia. 27 Nia vanang a igenen ang ka aimung ig, na nau napo tav
ro angkoai ve asosokai palau vopo luk suai ani pauk i kakina.” 28 Keve bil
aongos ke kata serei e Betania si mang palpal i Iordanes si ring ang a Ioanes
katapo asing tauia ri vap singina.

Nat i sipsip si God

29 Si taun using ina, kala arai ani Iesu sipo pakasang taun ania, na kala
antok, “Arai, nat i sipsip si God. Nia vanang kame luk suai ani rikek si ri vap
i kuli rina. 30 Ninia vanang a igenen ke natapo mengen tatana ta ka atogon
lak a mang igenen ka aimung ig, sikei kapo tavirimok luai anig using kata
to aino ig. 31 Nau akorong parik natapa nas ia, sikei nata melapo asing
tauia ta laman, ani ri Israel si kari nas ania.” 32 Le iang na Ioanes kalapo
amalmalangasai asukang ke, “Nata arai ani Malanganto kata pasiang le
metekuku asukang val uk na kame lapo gon singina. 33 Parik lak natapa
nas ia, tung si ninia akorong voiang kata asok iau si asing tauia ani ri vap
ta laman, kala mengen iau ta, ‘Man ku arai ani Malanganto ka pasiang, na
kame gon lakat kuli igenen ang, kula nas vanang ta ninia vome asing tauia
ta Malanganto Gogoai.’ 34 Io, natala arai ania na napo mengen atutuman
imi ta kana vang nia na nat i God.”

Keve ainoai i nat i akalit

35 Si taun using ina, Ioanes katapo tung, na kana ngono nat i akalit kapa
kilong tapo kun tung e iang. 36 Na si taun ang palau kala arai ani Iesu sipo
paliu, na kala antok ta, “Arai, nat i sipsip si God.” 37 Taun a ngono nat i
akalit ke kilongla longong a mengen ang, kilongla tapasuk na kilongla using
a Iesu. 38 Na Iesu kala tu talang, na kala arai anirilong sipo using ang ania,
na kala sui irilong ta, “Au, milongpo buk a sa?” Na kilongla antok ta, “Rabi,
kupo ago kana e voi?” Supsupai i mengen suke Rabi ta katakai i akalit. 39 Na
kala antok irilong ta, “Me na milong an arai.” Au kilongla pasal ve nia ane

si kana ring ipo ago, na kilonganla amun aongos a taun ang ve nia. Kata
lapo pasal angelik a taun ang. 40 Na Andereas, tasina i Simon Petero, katapo
mangsikei i ngono vo longong ani mengen ang si Ioanes na kilongtala using
a Iesu. 41 Ainoai i bil kata abis ia, katan gule tapai ani tasina ta Simon. Na
kanla sabonai ania na kala antok ia ta, “Namemtala sabonai ani Mesia.”
Supsupai ina ta igenen i akanangai. 42 Au kala songo na Simon ane si Iesu.
Na Iesu kala tun ia na kala antok ia ta, “Numai a Simon, nat si Ioanes. Nala
atuk ua ta Kepas.” Supsupai ina kapo kuvul palau val Petero.

Songo ani Pilipo ve Natanael

43 Si taun ang e mung ina, Iesu kalapo usausa si kana pasal ane Galilaia.
Kala arai ani Pilipo na kala antok ia, “Using iau.” 44 Pilipo katapo mangsikei
i ri Andereas ve Petero voiang kari rina ipo ago e Betsaida. 45 Na Pilipo
kala sabonai ani Natanael na kala antok ia ta, “Namemtala sabonai ani
igenen ang voiang a Moses nei salsalik i sausaupai kuvul ve ri katakai i kus
amalangas kita mengen amalangas ta Iesu le Nasaret, nat si Iosep.” 46 Na
Natanael kala sui ta, “Sa, ka togon ta mang bil roron ka serei le Nasaret?”
Na Pilipo kala ngenget ia, “Me na kume arai.” 47 Taun a Iesu kala arai
ani Natanael sipo pakasang na kala antok, “Igenen ke kapo igenen i Israel,
tutuman luai. Kapo kovek i kapau kapo ago singina.” 48 Na Natanael kala
sui ia ta, “Au, kupo saka nas an anig?” Na Iesu kala ngenget ia, “Taun a
Pilipo parik lak katapa songo ua, nata arai anim si po sinong neite ei.” 49 Na
Natanael kala antok ta, “Rabi, numai a nat i God. Numai a tulava i Israel.”
50 Na Iesu kala antok ta, “Au kulapo lomlomon vanang, using nata antok ua
ta nata arai anim neite ei suke, ingko? Ku arai korong lak ani mang matan
bil lava luai ani bil suke.” 51 Na kala atai pok, “Napo mengen atutuman luai
animi, mi arai lak ani metekuku ka tavas na mamain ta angelo si God ki
kiklak na kiksiang taun a igenen i pukun.”

2

Matan angan i osongon e Kana

1 Si vapotol i taun katapo atogon a matan angan i osongon e Kana, mang
rina i Galilaia. Na rinana i Iesu kata ago e iang. 2 Kita kun aikut kapa ani
Iesu ve kana keve nat i akalit asi me serei si matan angan ang. 3 Na kila inum
asip kari vaen, na rinana i Iesu kala antok ia, “Kilapo kovek nang i vaen.”
4 Na Iesu kala ngenget ia ta, “Pua iuang, marai sa kupo alakai anig nei bil ke?
Kag taun lak parik kapa serei.” 5 Na rinana kala antok ri asosokai ta, “Mi
abis palau a sa kapo antok imi si abis ania.” 6 Na e iang palau katapo atogon
a limalesikei a ese i at, voiang ri Iudaia kipo atogon ia si kari laulauan i
asising, na keve ese ang kipo asukang ta 20 vo 30 na galon. 7 Na Iesu kala
antok iria ta, “Mianla lolong laman dong le na keve ese lava suke.” Na kianla
lolong aduk luai aniria aongos tung e ngururia. 8 Le na kala antok iria, “Mi
kap le ta men laman, na mian alis a igenen vopo aiveven ani matan angan
ke.” Au, kila vil ia asukang, 9 na igenen ke kala atokngai ani laman ke,
voiang katala sakol ane si vaen. Parik katapa nas ta vaen ang kata pasal
le voi. Sikei, keve asosokai ang kipo malangas using ria kita serei ta laman
ang. Au kala songo na igenen osongon tanginang ang ane ngising 10 na
kanla antok ia, “Amiang i vap kipo nas ani lis aino ani ri vap ta vaen ro
luai, au na man kila inum soliu, kila alis iria ta anu vo pok namin palau lik
ang. Sikei numai kuta amamata ta anu ro luai ke tung si kimela asoung ia
kana.” 11 Kana kapo ainoai luai i avibisan i vilvil ataping, Iesu kata abis ia,

na kata abis ia e Kana, rina i Galilaia. Kata abis ia asi akalitai ani urmaus ina, asukang a kana keve nat i akalit kila atung kari lomlomon singina. 12 E mung, kala pasiang ane Kaparnaum, kuvul ve rinana, keve tasina, na kana keve nat i akalit. Au na kianla ago na mang rukun taun e iang.

Vil adaus ani rina i atailai
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

13 Au, kalapo angasungai ani matan angan i liuluai si ri Iudaia, Iesu kala palak ane Ierusalem. 14 Na kanla palak nei rina i atailai na kala arai ani mang vap kipo asesel ta ri bulumakau, ri sipsip na ri uk. Na mang matan kipo sinong si kari keve pata na kipo sasakol kapkap. 15 Na kala luk angus, ka abis a kinolong asi ngamis, ka teng ia, na ka lu asoung ri vap kuvul ve ri bulumakau na ri sipsip ane komo i rina i atailai. Ka bekai pulakai ani kapkap singiria kipo sakol ri kapkap, ka ul aturung kari keve pata. 16 Na kala antok a vap po asesel ta uk ang ta, “Luk suai ani keve mani ke pelek a ring ke! Sa nang kapo asukang ke? Marai sa na mipo buk vil ani kana lu na mamai asukang ta kapo lu ipo asesel?” 17 Na kana keve nat i akalit kila lomlomonai ani mang mengen kita salik aino ia asukang ke, **Napo buk alava luai ani kam lu, asukang val kut kapo ni nei pakangat ig.** 18 Au na ri Iudaia kila sunggil ia ta, “Kam saka akanangai an ku abis ia, asi kamem la nas luai ta kupo atogon a roron asi vil ani keve abis ke?” 19 Na Iesu kala ngenget iria ta, “Mi galang a rina i atailai ke na naka atung pok ia si potol a taun.” 20 Na ri Iudaia kila antok ta, “Pua, kata luk a 46 a matas aongos si abis ani rina i atailai ke. Au numai kupo angkoai si atung ania si potol palau a taun?” 21 Sikei parik katapa mengen ta rina i atailai ang, parik. Katapo mengen ta pukun ina. 22 E mung i kana la tapasuk pelek pok ani mat, kana keve nat i akalit kila lomlomonai pok ani mengen ang kata posong ia. Na kila lomlomon ta keve mengen nei salsalik, kuvul ve keve mengen ang a Iesu kata mengen tataria.

Iesu kapo nas a ri vap aongos

23 Au, Iesu kanlapo ago si matan angan i Liu Luai e Ierusalem, na vap miang kilapo lomlomon ta asan ina si keve avibisan i vilvil ataping katapo abis ia. 24 Sikei Iesu parik kapa lomlomon tataria, using kapo nas a ri vap aongos. 25 Parik kapa inongos taun a mangsikei si atatai ania, using kapo malangas a sa kapo ago nei vingana i igenen.

3

Iesu ve Nikodemo

1 Mang igenen katapo ago kana asan ta Nikodemo. Kapo mangsikei i ri Parisaio, na kapo sinong si kari kuvkuvulan lava i sausaupai ri Iudaia. 2 Si mang tenei vong kala pasal taun a Iesu na kanla antok ia asukang ke, “Rabi, nampempo nas ta God kata asok ua asi kam me katakai i akalit, using kapo kovek ta sikei a igenen, kapo vil korong a keve avibisan i vilvil ataping ke kupo abis iria, man a God kapo tav rokorokot ania.” 3 Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Napo antok atutuman luai anim ta, man ta sikei parik katapa serei atanginang, kapo tav angkoai luai si palak si kana vainagoan a God.” 4 Nikodemo kala sui ia ta, “Au, na ki saka ingus atanginang pok an ani igenen kalapo laba? Ka saka palak pok an nei vingana i rinana si kana anguan ingus pok an ania?” 5 Na Iesu kala antok ia, “Napo antok atutuman luai anim ta, man ta sikei parik katapa serei atanginang si laman, na si Malanganto, parik kapa angkoai si palak si kana vainagoan

a God. 6 Pukun kapo asereiai ani pukun, sikei Malanganto kapo asereiai
ani malanganto. 7 Ku ago ta taping an ani kag mengen ta kapo mamaiten ta
ku serei atanginang. 8 Malu kapo malu taun a ring ang kapo buk ia. Kupo
longong korong a ok ina, sikei parik kupa nas ta kata pasal le voi na ka ane
voi. Kapo asukang palau singiria, Malanganto kata asereiai aniria." 9 Na
Nikodemo kala sui ia, "Au, bil ke ka saka serei an?" 10 Na Iesu kala antok
ia, "Pua, numai kupo katakai i akalit si ri Israel, sikei parik lak kupa nas
a keve bil ke? 11 Napo atai atutuman luai anim, namempo mengen ta bil
ang namempo nas ia, na namempo amalmalangasai ta bil ang namemtala
arai ania, sikei nami mipo tav ainak ani kamem amalmalangasai. 12 Natala
mengen imi ta matan bil i pukun ke, na parik mipa lomlomon. Au na mi
saka lomlomon an ta keve bil i metekuku man nala mengen imi tatana?
13 Kapo kovek i mangsikei katala palak ane metekuku, sikei igenen i pukun,
nia papalik, voiang kata pasiang le metekuku. 14 Asukang val Moses kata
sung alakat a kene nei ring varasai palau, ka kun asukang palau luai, ta
ki kun sung alakat ani igenen i pukun, 15 ani riria aongos a vap ang ki
lomlomon tatana, ki teng a to asikei.

16 Using a God kata vinga ro taun a kuli rina na ka lis kana ring sikei a
nat, ani man a sikei ka lomlomon tatana, parik kapa angkoai si an kui asikei,
sikei ka teng a to asikei. 17 Io, God parik katapa alis kana nat ane kuli rina,
asi kana me saupai ani ri vap i kuli rina asi kari mat, parik. Katala alis ia asi
kana me vil ato aniria. 18 Na ninia kapo lomlomon tatana, saupai asi mat
parik kapa luk ia. Sikei iuang kapo tav lomlomon, kalapo siang lenginang
nei sausaupai, using kapo tav lomlomon ta asan i kana ring sikei palau a nat
a God. 19 Kana vang kalapo asukang ke. Malangas katala serei e kuli rina,
sikei ri vap kitapo buk akit a vong, na malangas parik. Using kari keve
avibisan aongos, vola rikek luai. 20 Ninia kapo abis a lau rikek kapo misag
ani malangas na kapo leng ania vei kala asereiai ani kana keve lau rikek e
ring malangas. 21 Sikei ninia kapo to si tutuman, kapo buk a malangas ani
malangas ka akalit aro ta sa kapo abis ia kapo serei le si God."

Iesu ve Ioanes katakai i asing tauia

22 E mung i keve bil ke, Iesu ve kana keve nat i akalit kila pasal taun a
palpal Iudaia na kanla ago ve ria na ka asing tauia kapa ri vap. 23 Ioanes
kapa katapo kun asing tauia ani ri vap e Ainon, angasungai i Salim, using
katapo duk ta laman e iang, na vap miang kipo serei singina na kamepo
asing tauia iria. 24 Ioanes lak kana, parik kipa alakai ania nei lu i akangbat
si pangau ke. 25 Kana keve nat i akalit a Ioanes kian lapo anggegelai ve
mangsikei a igenen i Iudaia ta kari sausaupai i asising. 26 Na kila pasal taun
a Ioanes na kianla antok ia, "Rabi, igenen ang milongtapo ago ve nia e mang
palpal i Iordanes, nang a igenen ang kutapo amalmalangasai tatana, arai,
kalapo kun asing tauia ani ri vap, na vap miang kilapo pasal taun ia." 27 Na
Ioanes kala antok iria ta, "Si man a God parik kapa lis a igenen ta sikei a
bil, au parik kapa angkoai si atogon ania. 28 Nami akorong mitala longong
a mengen ke nata mengen tatana, 'Parik ta nau a igenen i akanangai, sikei
God kata asok iau aino ania.' 29 Igenen osongon tanginang, kapo taukai
i kana aina. Na tungana i igenen vopo osongon ke kapo tung kokoai na
kapo longong, si man kala longong a kalingana, pua, kala uruk alava luai.
Nau kapa napo kun atogon ani uruk lava ke, kana vang kamela tapunuk.
30 Ninia ka uli serei alava aliu, na nau naka kun uak paspasal aliu ane
kevkev.

Ninia kata pasal le pangkul

31 Ninia kata pasal le pangkul kapo tavirimok luai. Na ninia le kuli vunep,
kapo igenen i kuli vunep, na kapo mengen val igenen i vunep. Na iuang
kata pasiang le metekuku kapo tavirimok luai. 32 Kapo amalmalangasai ta
keve bil ang kata arai ania na kata longong ia, sikei kapo kovek ta sikei
kapo ainak ani kana mengen. 33 Man a si kapo ainak ani kana mengen, e
iang kapo akalit amalangas ta God kapo atutuman. 34 Using ninia voiang
a God kata asok ia kapo mengen ta mengen si God, na God kapo uli aduk
ania ta Malanganto. 35 God kapo buk alava kana nat, na katala alis a keve
bil aongos e kungana. 36 Ninia kapo lomlomon ta kana nat, kapo teng a to
asikei. Sikei, nia kapo tav longong si kana nat, parik kapa angkoai si atogon
ani to, using a marala si God ka ago kuluna."

4

Iesu ve ainan Samareia

1 Iesu kalapo malangas ta ri Parisaio kitala longong asukang ke ta kalapo
asing tauia na vap miang ani Ioanes na kilapo using ia. 2 Iesu akorong parik
katapa asing tauia. Kana keve nat i akalit kitapo abis ia. 3 Taun a Volava
kala longong a mengen i vap duk ke kilapo using ia, kala tapasuk pelek a
Iudaia na kala papok ane Galilaia. 4 Na kana selen asi pasal kapo pasal aliu
nei palpal Samareia. 5 Asukang na kamela serei si mang rina i Samareia,
kana asan ta Sukar. Rina ke kapo angasungai i vuk vunep ang Iakov kata lis
kana nat Iosep tatana. 6 Na dim ang si Iakov katapo ago e iang. Au na Iesu,
using kata lapo mamal i kana pasal, kamela sinong ngere dim ang. Kalapo
sintung a makarap.

7 Na mangsikei a ainan Samareia kamela serei si me kakap laman, na Iesu
kala antok ia, "Li laman iau." 8 Kana keve nat i akalit kitala pasal sian samui
pok nei rina. 9 Na ainan Samareia ang kala antok ia, "Numai kupo igenen
Iudaia na nau napo ainan Samareia, kapo saka ro an anim asi kam aikut
laman singig?" Using ri Iudaia parik kipa ago kuvul ve ri Samareia. 10 Na
Iesu kala ngenget ia ta, "Man kuta nas kana alilis a God, na si kana kapo
aikut ua ta ku ali laman ania, oro kula aikut ia na kala lis ua ta laman i to."
11 Na aina ang kala antok ia, "Volava, kupo kovek i bil i kap na dim ke kapo
kun lulungai luai kapa. Nei akorong ku luk a laman i to ang e voi? 12 Au
si kupo tavirimok kana ani tivumem ta Iakov, ninia vo alis animem ta dim
ke? Ninia kata kun inum singina, kana inatus, ri sipsip ve ri bulumakau
aongos." 13 Na Iesu kala ngenget ia, "Vap ang kipo inum si laman i nei dim
ke, ki anguan mingom pok an, 14 sikei ninia ka inum si laman ang napo alis
tatana parik kapa angkoai si ka anguan mingom an. Using a laman ke napo
alis tatana ka bil val uv nei vingana na ka lis ia ta to asikei." 15 Na aina ang
kala antok ia, "Volava, ku lis iau ta laman ang, ani na ago ta mingom an, na
nala aulei ta pasal ane ke sime kakap."

16 Na kala antok ia, "Pasal na kuan songo le kam tauan na kume pok."
17 Na aina ang kala antok ta, "A, napo kovek i tauan." Na Iesu kala antok
ia, "Io, kupo mengen atutuman ta kupo kovek i tauan. 18 Kutala atogon
lenginang a palpalima na tauan, na igenen ang kana kupo ago ve nia, parik
ta kakam ta tauan akorong. Io, kupo mengen atutuman." 19 Na aina ang
kala antok ta, "Volava, napo kinle ta numai kupo katakai i kus amalangas.
20 Keve tivumem kitapo soturungai serei si God si mulang ke, sikei nami ri
Iudaia mipo antok ta Ierusalem, nia kapo ring tutuman asi kara soturungai

si God.” 21 Na Iesu kala antok ia, “Iuang, ku lomlomon tatag, using ka
serei a taun na mi kamus ta soturungai serei si tamara kuli mulang ke,
vo e Ierusalem kapa. 22 Nami mipo soturungai si bil ang parik mipa nas
ia. Sikei namem namempo soturungai si igenen ang namempo nas ia,
using a katakai i bil ato ka serei le si ri Iudaia. 23 Sikei ka atogon lak a
taun, na kana kalapo serei, ani ri vap asi kari soturungai serei si tamara
si malanganto na si tutuman, using vap asukang vanang a tamara kapo
buk iria ani ki soturungai singina. 24 God kapo malanganto na riria kipo
buk ani ki soturungai singina, ki soturungai si malanganto na si tutuman.”
25 Na aina ang kala antok ta, “Napo malangas ta mesia (nang a igenen i
akanangai) ka serei lak. Si man vanang kala serei, kala palas animem ta
keve bil aongos.” 26 Na Iesu kala mengen amalangas asukang ke, “Nau vang
kana, voike kupo angmemengenai ve nia.”

27 Au si vuk taun ang, kana keve nat i akalit kila serei na kilapo taping
ania sipo angmemengenai ve aina. Sikei kapo kovek ta mangsikei iria kala
sui ia ta, “Kupo buk sa?” vo “Marai sa kupo mengen ve aina ke?” 28 Au aina
ang kala papelek kana ese laman na kala papok ane rina na kanla antok a
ri vap ta, 29 “Mi me na mianla arai ani igenen suke voiang kata antok iau ta
kag keve lau aongos i abis. Vei kavpo igenen i akanangai nganing?” 30 Au
na kila soung le nei rina na kimela pasal taun a Iesu.

31 Si vuk pangau ang, kana keve nat i akalit kila sunggil ia, “Rabi, ku
angan ta kam men pok.” 32 Sikei kala antok iria ta, “Napo atogon pok asi
kag angan voiang nami parik mipa nas ia.” 33 Au na kilapo angsusuiai ta,
“Au si mangsikei kana kata mela li pok tapai ania?” 34 Na Iesu kala antok
iria ta, “Kag pok si angan ta naka usiusing kana vubuk a vo asok ang anig,
na naka akamusai ani kana abis. 35 Mipo mengen kana ta kapo atogon a
puat lak a ulen le ani taun i kaming, ingko? Sikei napo mengen imi, ararai
aro ani matang ke, using a keve uai ina kalapo usausa lenginang si kaming.
36 Io, lenginang a katakai i kaming kalapo luk kana samui na kapo kaming
a matan pok ani to asikei, ani katakai i kaming kuvul ve igenen vopo sukal
ang kilong auai uruk kuvul. 37 Na e iang a mengen ke kapo tutuman ta,
‘Mangsikei kapo sukal na mang anu kapo kaming.’ 38 Natala asok imi sian
kaming nei matang ang nami parik mita abis ia, sikei mang matan petekai
kita gese si abis ania, na kana mime lapo luk a uai i kari abis.”

39 Amiang i ri Samareia i nei rina ang kila lomlomon tatana using a aina
ang katanla atatai iria ta, “Kata antok iau ta kag keve lau aongos i abis.”
40 Na ri Samareia kimela serei singina na kila sokotuk ia ani ka ago ve ria.
Na kala ago e iang na pongua na taun. 41 Na vap miang kilapo lomlomon
tatana using si kana keve mengen. 42 Na kila antok a aina ang ta, “Kana
vang namemla lomlomon, parik si sa numai kuta antok tatana papa, sikei
namemtala kun longong akorong, asukang a namemlapo nas ta kana vang
nia na igenen ke ka vilvil ato na kuli rina.”

Vilvil ato ani nat si ainoinoai (Mt 8:5-13; Lk 7:1-10)

43 E mung i pongua na taun ang e iang kala tapasuk asi kana pasal ane
Galilaia. 44 Iesu katala mengen aino ta katakai i kus amalangas kapo kovek
i asan si kana rina akorong. 45 Au, kanla serei e Galilaia, na ri vap i Galilaia
kila ruduai ia velai ani uruk. Si matan angan i liuluai ang e Ierusalem kita
arai aongos ani keve abis ang kata abis ia, using riria kapa kita kun ago e
iang si taun ang.

46 Au, kamela anguan pasal pok an ane Kana, rina ang e Galilaia, voiang
kata sakol a laman tutuman singina, si kana serei vaen. Na mang ainoinoai
si tulava katapo ago, kana nat katapo matung malepen e Kaparnaum.
47 Igenen ang kala longong ta Iesu katala serei pok le Iudaia na kame lapo
ago e Galilaia, na kala pasal taun ia na kanla sokotuk ia ani kame vil ato
kana nat, kata lapo angasungai asi mat. 48 Na Iesu kala antok ia, “Nami, man
parik mipa arai ani keve akanangai ve keve avibisan i vilvil ataping, parik
mipa lomlomon.” 49 Na ainoinoai ang kala antok ta, “Volava, me tarung
pasiang, vei nganing kag nat kala mat.” 50 Na Iesu kala antok ia, “Ku pasal,
kam nat kala to.” Na kala lomlomon ta kana mengen a Iesu na kala pasal.
51 Taun kapo pasal lak e selen, kana keve asosokai kimela akus ia ta kana
nat kala to aro. 52 Na kala sui iria ta vuk taun kana nat kata tutapongai ro le
singina. Na kila antok ia ta, “Anongo, asukang ta sintung, mulak ang kata
kamus suai pelek ia.” 53 Na tamana i nat ang kala kinle ta nia akorong a
vuk taun ang Iesu kata antok ia ta, “Kam nat kala to.” Na kala lomlomon,
ninia kuvul ve petau i nei kana lu. 54 Kana kalapo vapongua i avibisan i
vilvil ataping a Iesu kata abis ia, si kana papok le Iudaia ane Galilaia.

5

Vilvil ato ngere laman tatapulitai

1 E mung i rukun taun, Iesu kala palak ane Ierusalem asi kana an ago
si mang matan angan si ri Iudaia. 2 E Ierusalem kapo atogon a laman
tatapulitai ngere takaman ang kipo kin ia ta Takaman si ri Sipsip. Si mengen
Eberaio kipo kin ia ta Betsata. Laman ang kapo atogon a palpalima na tak
pok aulitai ina. 3-4 Si ring ang ri vap malepen anglok pulakai kitapo duk,
ri mataba, soles na vap ang pukun iria katapo mat sikopal. 5 Mang sikei a
igenen katapo ago e iang, katala malepen a 38 a matas aongos. 6 Au, Iesu
kala arai ania, na kala longong ta igenen ke katala malepen a taun lava luai.
Na kala sui ia, “Sa, kupo buk ani ku to aro?” 7 Na igenen ang kala antok ia,
“Volava, napo kovek ta sikei i tak asiang anig taun a laman ang, man ka
utautakan. Na man nala pasiang, nanlapo serei e mung i mang matan.”
8 Na Iesu kala antok ia, “Ku tapasuk na ku sunguk kam pelek na ku pasal.”
9 Si vuk taun ang palau, igenen ang kala to na kala sunguk le kana pelek na
kala pasal.

Bil ke kata serei si taun i atailai, 10 asukang a mang matan Iudaia kila
antok a igenen ang Iesu kata vil ato ia ta, “Kana kapo taun i atailai. Saupai
kapo tubat ua si sunguk ani kam pelek.” 11 Sikei nia kala antok iria ta,
“Igenen vopo vil ato ang anig kata antok iau ta ‘Ku sunguk le kam pelek na
ku pasal.’ ” 12 Au na kila sui ia ta, “Saka igenen an kata antok ua si sunguk
ania na ku pasal?” 13 Igenen i bil ato ang parik kapa nas ia, using katapo
duk i vap na Iesu katala pasal suai nei liuan iria. 14 E mung Iesu kanla arai
pok ania nei rina i atailai na kala antok ia, “Arai, kulapo ro pok. Ku kamus
vang ta vil ani lau rikek, vei nganing ka togon a mang bil rikek luai ka serei
singim.” 15 Au igenen ang kala pasal na kanla antok ri Iudaia ta Iesu nang
kata vil ato ia. 16 Au, using a Iesu katapo abis a keve abis ke si taun i atailai,
na ri Iudaia kilapo gule selen asi vil akui ania. 17 Na kala antok iria, “Mamai
kata abis le kabang le tung kana, na nau kapa napo kun abis.” 18 Si oring
suke, ri Iudaia kilapo aunai buk raung ania, using kapo putuk a sausaupai
i taun i atailai, sikei, laba ina using kata posong a God ta tamana, asukang
ta kilongpo angkononga ve God.

God kata alis kana nat ta roron asi saupai

19 Na Iesu kala polpol iria ta mengen asukang ke. “Napo mengen
atutuman imi, nat i God parik kapa angkoai si abis ta bil si kana vubuk
akorong, sikei kapo abis a bil ang kata arai ania si tamana. Using sa na
tamana kapo abis ia, kana nat kapa kapo kun abis ania. 20 Using tamana
kapo buk alava kana nat na kala akalit aongos ia ta keve bil ang kapo abis ia.
Na ka akalit ia lak ta keve bil lava voiang kapo laba ani keve bil ke, na nami
aongos mi taping ania. 21 Tamana tak atadut ri vap mat, na ka vil ato iria,
na asukang palau kana nat kapa ka kun vil ato ani vap ang kapo buk iria asi
kari to. 22 Na mang anu, tamana parik kapa kalakala ani mangsikei, roron
aongos si kalakala, katala alis kana nat, 23 ani ri vap aongos ki mamaila
ani kana nat, asukang val kipo mamaila ani tamana. Man a si parik kapa
mamaila ani kana nat, parik kapa mamaila ani tamana kapa, voiang kata
asok ia ane ke. 24 Napo mengen atutuman imi, nia kapo longong kag keve
mengen na kapo lomlomon ta vo asok ang anig kalapo togon a to asikei.
Parik kapa luk a saupai asi mat, using katala paputuk le si mat ane si to.
25 Napo mengen atutuman imi. Ka togon taun ka serei, na kalapo serei, ani
ri vap mat, ki longong a kalingana i nat i God, na riria ki longong ia ki teng
a to. 26 Using tamana kapo tukul bung i to, na katala alis ia si kana nat, ani
nia kapa ka tukulai i to. 27 Na kala alis a kitmat si kana nat si kana kalakala
ani ri vap, using kapo igenen i pukun. 28 Mi ago ta taping an. Ka serei a taun
ani vap aongos ang kipo matung nei kari keve mopong, ki longong korong a
kalingana, 29 na ki soung pelek a mopong. Ria kita abis a lau ro, ki tapasuk
na ki teng a to, na ria kita abis a lau rikek, ki tapasuk na ki luk a saupai asi
mat.
30 Nau akorong parik napa angkoai si abis ta bil, sikei napo saupai using
a vo asok ang anig. Asukang a kag saupai kapo korong palau, using parik
napa vil ia si kag vubuk akorong, sikei using a vo asok ang anig.

Amalmalangasai ani Iesu

31 Si man nau napo amalmalangasai tatag, au kag amalmalangasai kapo
palau. 32 Sikei kapo togon a mang sikei kapo amalmalangasai ta nau napo
tutuman, na napo nas ta sa kapo posong ia kapo tutuman. 33 Mita asok vap
ane si Ioanes na kanla amalangasai animi ta tutuman. 34 Tutuman, parik
napa lomon alava na amalmalangasai le kuli vunep, sikei napo posong ia
animi, ani mi sapang. 35 Katapo bil val alimang, kata mangai amalangas
animi, na mila uruk tusopo palau si malangas ina. 36 Sikei nau napo atogon
a akuskus kapo laba soliu a anu ang si Ioanes. Using a abis ang mamai
katala alis iau tatana asi kag abis apunuk ania, na kana nalapo teng ia,
nambang kapo mengen amalangas ta mamai kata asok iau. 37 Na mamai
voiang kata asok iau, nia akorong katala amalmalangasai tatag. Nami,
parik luai mitapa longong a kalingana vo arai ani nona, 38 na kana mengen
parik kapa sinong nei vingami, using parik mipa lomlomon ta igenen ang
God kata asok ia. 39 Mipo uli tataot aro palau ani keve mengen i nei salsalik,
using mipo lomon ia ta singina palau mi togon to asikei. Keve mengen i nei
salsalik ang nang kipo amalmalangasai palau tatag, 40 sikei mipo misag ani
me serei singig ani mime luk a to.
41 Parik napa ainak ani urmaus le si ri vap, 42 sikei napo nas imi. Napo
nas ta kana lau i vinga ro na God kapo kovek singimi. 43 Nata serei si asan i
mamai, na parik mipa ainak suak anig, sikei man a sikei ka serei ta asan ina
akorong, au mila ainak ania. 44 Mipo uli buk alatun angpokpokai pok animi,
sikei parik mipa buk kana alatun a ring sikei a God ke. Au man asukang, mi

tav angkoai si lomlomon. 45 Mi ago ta lomon ania ta nau nan atatai a mamai
tatami, sikei Moses akorong, nia kan atatai tatami, voiang mita atung kami
lomlomon singina. 46 Si man mita lomlomon atutuman ta Moses, oro mila
kun lomlomon tatag, using nia kata salsalik asi mengen amalangas tatag.
47 Sikei parik mitapa lomlomon ta kana keve mengen i salik. Au na mi saka
lomlomon an ta keve mengen ke napo mengen imi tatana?”

6

Iesu kata ali pok ani petau lava
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

1 E mung i mang keve taun, Iesu kala paputuk ane mang palpal i laman
tatapulitai e Galilaia. Laman ang kipo posong kapa ia ta Tiberias. 2 Na vap
miang luai kipo using ia, using kita arai ani keve abis i vilvil ataping kata
abis ia si ri vap malepen. 3 Au Iesu kala palak kuli put, na kanlapo sinong
ve kana keve nat i akalit. 4 Taun ang, matan angan i liuluai si ri Iudaia
kalapo angasungai. 5 Na Iesu kala takngo na kala arai ani petau lava kipo
pakasang taun ia, na kala sui a Pilipo ta, “Au, tara samui pok ani vap ke e voi
asi kari angan?” 6 Kapo sui ia si kana atokngai ania, using lenginang kalapo
nas ta sa ka abis ia. 7 Na Pilipo kala ngenget ta, “Kapkap tavirimok parik
kapa angkoai si samui ani pok angkokoai ani vap duk asukang ke.” 8 Na
mangsikei i kana keve nat i akalit, Andereas, tasina i Petero, kala antok ta,
9 “Mang nat lik kana e ke ve kana palpalima na saui na pongua na ien, sikei
ka saka pakangai an ani vap miang luai asukang ke?” 10 Na Iesu kala antok,
“Asok a vap aongos ang a ki sinong.” Ring ang katapo ring ro si sinong, na
kila sinong aongos. Kapo asukang ta 5,000 na tauan aongos. 11 Au, Iesu
kala luk a saui ang na kala posong aro singina na kala alis ia si petau po
sinong ang e iang. Na kala abis ia kapa si ngono ien, na kila luk angkoai
aongos. 12 Na kila angan amasung aro aongos, na Iesu kala asok kana keve
nat i akalit ta, “Mi luk akuvul a inoinongos i pok. Na ago ta aole palau ani
mangsikei a vuk pok.” 13 Au kila luk aongos a inongos i palpalima na saui i
kari angan ang, na kila asiang a sangauli na pongua na tepe duk. 14 Taun a
vap ang kila arai ani abis i vilvil ataping ke, kilapo angtokai ta, “Tutuman
luai kana na katakai i kus amalangas voiang ka serei kuli rina.” 15 Na Iesu
kata lapo nas kari lomlomonai ta kime agius ia asi kana tulava aniria, na
kala palak papalik ane nei palpal putputan.

Iesu kata pasal kuli laman
(Mt 14:22-27; Mk 6:45-52)

16 Na kalapo tenei ngelik na kana keve nat i akalit kila pasiang ane si
laman tatapulitai ang, 17 asi kari kokos aputuk kuli vul ane Kaparnaum.
Kala tenei vong na Iesu parik lak kapa serei singiria. 18 Na malu lava kala
serei, na nei laman ang kala utautakan. 19 Kitala kalip asukang ta 25 vo 30
na sitadia ane nei laman, na kila arai ani Iesu kapo pasal aliu kuli laman
taun kari vul, na kilapo leng alava luai. 20 Sikei kala antok iria ta, “Nau
palau kana, mi ago ta leng an.” 21 Au kilapo naung ani akos ania, na akorong
palau, vul ang kanla suai ani nona e ngerelo si ring ang kitapo pasal taun
ia.

Iesu kapo pok i to

22 Si mang taun using, petau po ago si mang ngising i laman ang, kilapo
nas ta sikei palau a vul kata serei, na taun kata papok, Iesu parik katapa
kokos kuvul ve kana keve nat i akalit, riria papalik kita pasal. 23 Na mang

keve vul le Tiberias kime lapo ung angasungai i ring ang ri vap kita angan a pok i posong aro ang ta Volava singina. 24 Au, petau ang kilapo kinle ta Iesu kalapo kovek ve kana keve nat i akalit, na kila kokos a mang keve vul asi an gulegule ani Iesu e Kaparnaum. 25 Na kianla sabonai ania e mang palpal i laman tatapulitai ang, na kila sui ia, “Au Rabi, kuta serei angisan e ke?” 26 Na Iesu kala polpol ta, “Napo mengen atutuman imi, mipo gule iau, sikei parik using mita arai ani keve abis i vilvil ataping, sikei using mita angan a pok ang na milapo ngaman. 27 Mi ago ta abis using ani pok vo rikek palau ang, sikei mi abis using a pok voiang kapo asereiai ani to asikei, kana na igenen i pukun, ka alis imi tatana. Using God tamana katala atung kana akanangai singina.” 28 Au kila sui ia ta, “Au saka abis an kapo mamaiten ta namem abis ia, ani namem teng a abis ang God kapo buk ia?” 29 Na Iesu kala polpol ta, “Kana abis a God kapo asukang ke. Mi lomlomon ta vo i asok ang ta God.” 30 Na kila sui ia ta, “Au na saka abis i vilvil ataping an kula abis ia asukang val akanangai, asi kamem arai na namem lomlomon tatam? Nei, ku vil a sa? 31 Keve tivumem kita angan mana nei ring varasai palau, val mengen nei salsalik ta, **Kata lis iria ta pok le metekuku asi kari angan.”** 32 Na Iesu kala antok iria, “Napo mengen atutuman imi, parik nang ta Moses katapa alis imi ta pok le metekuku, parik. Sikei mamai nia kapo alis imi ta pok tutuman le metekuku. 33 Using kana pok a God, nang nia kata pasiang le metekuku asi kana me alis to ani kuli rina.” 34 Na kila antok, “Volava, tutapong kana ku uli alis animem ta pok ang.” 35 Na Iesu kala antok, “Nau napo pok i to. Nia kapo serei singig ka tav nasai ani buk angan. Nia kapo lomlomon tatag ka tav nasai ani buk inum. 36 Sikei, val natala mengen imi, mitala arai anig, sikei lak parik mipa lomlomon tatag. 37 Riria voiang a mamai kata alis iau tataria, kime ane singig. Na parik luai napa angkoai si kirikai suak ani mangsikei iria. 38 Using natala pasiang le metekuku, parik asi me using ani kag vubuk, sikei asi me abis using ani kana vubuk na vo asok ang anig 39 Kana na vubuk si vo asok ang anig. Naka ago ta amun ani mangsikei i kana vap nang katala lis iau tataria, na naka tak atadut pok iria si akamusai i taun. 40 Using a mamai kapo vubuk ta ri si aongos ki arai ani kana nat na ki lomlomon tatana, ki atogon a to asikei, na naka tak atadut iria si akamusai i taun.”

41 Na ri Iudaia kilapo lilimukai ania, using kata antok ta kapo pok voiang kata pasiang le metekuku. 42 Na kila antok ta, “Au si parik nang ta Iesu, nat ke si Iosep, igenen ke tamana ve rinana tarapo nas irilong? Kapo saka bil an kana, na kapo antok ta kata pasiang le metekuku?” 43 Na Iesu kala antok iria, “Mi kamus ta lilimukai angpokpokai nei liuan imi. 44 Kapo kovek ta mangsikei kame ane singig man a mamai parik katapa tak asung ia ane singig. Na naka tak atadut ia si akamusai i taun. 45 Ri katakai i kus amalangas kita salik ia ta **God ka pinipini na ri vap aongos.** Ria kipo longong a mamai na kipo luk malangas le singina, kime ane singig. 46 Kapo kovek ta mangsikei katala arai ani mamai, sikei ninia papalik voiang kata pasal le si God. Ninia vanang katala arai ani mamai. 47 Napo mengen atutuman imi, ninia kapo lomlomon, kapo atogon a to asikei. 48 Nau napo pok i to. 49 Keve tivumi kita angan mana nei ring varasai palau na kila mat. 50 Sikei kana kapo atogon a pok le metekuku, si man a si ka angan singina parik kapa angkoai si mat. 51 Nau napo pok i to le metekuku. Man a si ka angan singina ka to asikei. Pok ke nang kapo pukun ig, voiang naka alis suai ania ani ri vap i kuli rina ki atogon to.”

52 Na ri Iudaia kilapo anggegelai alava, “Igenen ke ka saka alis pok an

anira ta pukun ina asi angan?” 53 Na Iesu kala antok iria, “Napo mengen
atutuman imi, man parik mipa angan a pukun i igenen i pukun, na man
parik mipa inum a rangai ina, mi kovek luai i to. 54 Nia kapo angan a pukun
ig na kapo inum a rangaig kapo atogon to asikei, na naka tak atadut ia si
akamusai i taun. 55 Using a pukun ig kapo pok tutuman, na rangaig kapo
laman tutuman. 56 Nia kapo angan a pukun ig na kapo inum a rangaig,
kapo ago singig na nau singina. 57 Mamai vopo to ke kata asok iau, na using
kapo to, nau kapa napo kun to, na man a si kapo angan singig, ka kun to,
using nau napo to. 58 Ninia vang kana na pok ke kata pasiang le metekuku.
Keve tivura kita angan na kila mat, sikei man a si ka angan si pok ke, ka to
asikei.” 59 Katapo mengen ta mengen ke si taun katapo akalit iria nei lu i
kivung e Kaparnaum.

Iesu kapo atogon a keve mengen i to asikei

60 Na amiang i kana keve nat i akalit kila longong kana mengen asukang
ke na kila antok ta, “Akalkalit ke kapo tav malangas. Si kapo angkoai si
longong kinle ania?” 61 Na Iesu kala nas iria ta kilapo mengen miang na
kala sui iria, “Au saka bil an kapo vil arikek imi? 62 Au na man mila arai
ani igenen i pukun, si kala palak pok ane si kana ring i pasal le, mila saka
bil an? 63 Malanganto kapo alis ta to. Dual i pukun kapo bil palau. Mengen
ang natapo mengen imi tatana kapo malanganto na kapo to kapa. 64 Lak
mang matan imi parik mipa lomlomon.” Using Iesu kata nas le si ainoai i
taun ta ri si parik kipa lomlomon, na si voiang ka alis suai lak ania taun a
puka. 65 Na kala mengen luai ta, “Nambang a tukulai ina na nata mengen
imi ta igenen parik luai kapa angkoai si kame ane singig man a mamai parik
katapa ali dual ania.”

66 Au, le si taun ang, amiang i kana keve nat i akalit kila pataliung ia, na
parik kipa anguan auai an ve nia. 67 Asukang a Iesu kala sui a 12 na nat
ang ta, “Au sa, nami kapa milapo kun buk pasal pelek anig?” 68 Na Simon
Petero kala polpol ia, “Volava, namem papelek tapai anim na namem ane
si mang si, using numai papalik kupo atogon a keve mengen i to asikei.
69 Namempo lomlomon na namempo nas ta numai a Igenen Gogoai si God.”
70 Na Iesu kala antok iria, “Io, natala pilak imi, nami na 12, sikei kapo togon
a mangsikei imi kapo petau anira!” 71 Katapo mengen ta Iudas, nat ang si
Simon Iskariot, katapo mangsikei i 12 na nat ang, kata usausa si alis suai
lak aniria.

7

Keve tasina i Iesu kita tav lomlomon tatana

1 E mung Iesu kanlapo pasal pulakai e Galilaia. Parik katapa ainak ani
pasal ane Iudaia using ri Iudaia kitapo kokoai ania asi kari raung ania. 2 Na
kalapo angasungai a taun i matan angan i lu i atungtul si ri Iudaia. 3 Na
keve tasina i Iesu kila antok ia, “Kapo ro ku tapasuk pelek a oring ke ane
Iudaia, ani kam keve nat i akalit kian arai ani keve abis i vilvil ataping ang
kupo abis ia. 4 Kapo kovek ta sikei, man kapo buk serei asasanan ka vil kana
keve abis nei ring mumun. Man kulapo abis a keve abis ke, ku abis ia e ring
malangas ani kuli rina ka nas ua.” 5 Using a keve tasina akorong kapa, parik
kitapa kun lomlomon tatana. 6 Asukang na Iesu kala antok iria, “Kag taun
akorong parik lak kapa serei, sikei si kami ararai kalapo taun lenginang.
7 Ri vap i kuli rina parik kipa angkoai si mirik animi, sikei kipo mirik anig,
using napo uli antok aniria ta kari keve lau kapo visuk. 8 Nami, mi pasal

ane si matan angan ang. Nau parik napa pasal using kag taun parik lak
kapa serei.” 9 Kala mengen tapai aniria, na kala ago pok e Galilaia.

Iesu si matan angan i Lu i Atungtul

10 Sikei, e mung i keve tasina kila pasal ane si matan angan ang, ninia kapa
kala kun pasal, sikei parik si ring malangas, sikei si ring mumun. 11 Si taun i
matan angan ang ri Iudaia kipo arai gule ania na kilapo sui ta, “Nei a igenen
ke e voi?” 12 Na nei liuan i sulrina, kipo anganasai musik lik tatana. Mang
matan kipo antok ta kapo igenen ro, na mang matan ta kapo igenen kapau
ani ri vap. 13 Sikei, kapo kovek i sikei ka mengen tatana e ring malangas,
using kitapo leng ani ri Iudaia.

14 Au, kalapo angliliuanai si kari po telan si matan angan ang, na Iesu
kala palak nei rina i atailai, na kanlapo tutapongai si akalit ani ri vap. 15 Na
ri Iudaia kilapo taping ania na kipo sui ta, “Au igenen ke kata luk kana nas
e voi? Using parik katapa akalit.” 16 Na Iesu kala polpol ta, “Parik napa
akalit ta kakag ta akalkalit, sikei kapo serei le si vo asok ang anig. 17 Man
a si kapo buk asi kana using ani vubuk si God, ka nas ta napo akalit ta
akalkalit le si God vo le singig akorong. 18 Man a igenen kapo akus tatana
akorong kapo buk asan lava ania, sikei man kapo abis si ali asan lava ani
vo asok ang ania, kapo igenen atutuman, na kapo kovek i kapau singina.
19 Moses kata lis imi ta saupai, ingko? Sikei kata kovek i mang sikei imi
kata abis apunuk kana saupai. Marai sa na mipo buk raung anig?” 20 Na
petau ang kila polpol ta, “Ingua kapo aol ua. Si nang kapo buk raung anim?”
21 Na Iesu kala antok iria ta, “Nata abis a sikei a abis i vilvil ataping na mila
taping aongos. 22 Sikei, using Moses kata asok si lampulit ani kami keve nat,
le iang na mitapo lampulit kami keve nat si taun i atailai kapa. Sikei, parik
le si Moses, sikei keve tivumi aino luai kita tutapongai ania. 23 Au, man
mipo lampulit a nat si taun i atailai, na parik mipa putuk kana saupai a
Moses, na marai sa mipo marala iau si vil ato ani igenen ke si taun i atailai?
24 Mi kamus ta kalakala ani ri vap ta kami ararai, sikei mi kalakala iria si
laulauan korong.”

Au si ninia vanang a igenen i akanangai?

25 Si taun ang, mang vap i Ierusalem kilapo sui ta, “Au si parik ta ninia
kana na igenen ke kipo buk raung ania? 26 Arai, kapo mengen nei liuan i
ri vap na kapo kovek ta mang sikei ka mengen ania. Au si keve vap lava
kilapo lomon ia ta ninia vanang a igenen i akanangai? 27 Sikei tarapo nas
aongos ta igenen ke kata pasal le voi. Si man a igenen i akanangai kala
serei, ri vap parik kipa nas ta kata pasal le voi.” 28 Si taun ang a Iesu kapo
akalkalit lak nei rina i atailai na kala songosongo alava ta, “Io, mipo nas iau,
na mipo nas ta nau le voi. Parik natapa pasal ane ke si kag vubuk akorong,
sikei nia vo asok ang anig kapo tutuman, na parik mipa nas ia. 29 Sikei nau
napo nas ia using nata pasal le singina na nia kata asok iau.” 30 Au na kilapo
buk teng akit ania sikei katapo kovek ta sikei ka sulai ani kungana taun ia,
using kana taun lak parik katapa sinong. 31 Sikei, amiang i petau ang kila
lomlomon tatana, using kilapo mengen ta, “Nei a igenen i akanangai vo me
serei ke? Ka abis a keve avibisan kipo laba ani keve avibisan si igenen ke?”

Asok si an teng akit ani Iesu

32 Na ri Parisaio kilapo longong a mang matan i petau lava ang sipo
anganasai asukang. Au keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kila
asok a vap po ararai bat ang nei rina i atailai asi an teng akit ania. 33 Na

Iesu kala antok, “Naka ago na rukun taun lik palau ve nami, le na naka
papok ane si vo asok ang anig. 34 Mi gule iau, sikei parik milapa angkoai
si sabonai anig. Ring ang nakan ago singina, parik mipa angkoai si palak
singina.” 35 Na ri Iudaia kilapo angsusuiai ta, “Igenen ke kapo buk ane voi
akorong, asi karala tav sabonai ania? Ka pasal nganing ane si kara mang
petau voiang kipo ago pulakai e Elas na kan akalkalit ri Elas? 36 Nei akorong
a supsupai i kana mengen ta, ‘Mi gule lak iau, sikei parik milapa angkoai si
sabonai anig,’ na ‘Ring ang nakan ago singina, parik mipa angkoai si palak
singina?’ ”

Laman i to

37 Akamusai i taun i matan angan kapo lavlabat luai, na si taun ang
Iesu kala tung na kala songosongo ta, “Man a si kapo buk inum, kame
ane singig na kame inum. 38 Ninia kapo lomlomon tatag, ka atogon a
laman i to ka soung le nei vingana, asukang palau val mengen i nei salsalik
kapo mengen.” 39 Iesu katapo mengen ta Malanganto, ani vap ang kipo
lomlomon tatana, asi kari luk ania. Si taun ang Malanganto parik lak kapa
asok ia, using Iesu lak kapo tav luk ani kana urmaus.

Tapagal nei liuan i petau marai Iesu

40 Na mang matan vap kilapo longong ia na kipo antok ta, “Tutuman
igenen ke kana na katakai i kus amalangas ang.” 41 Mang matan kipo antok
ta, “Ninia palau na igenen i akanangai.” Na mang matan kipo antok ta,
“Igenen i akanangai ka saka serei an le Galilaia? 42 Using a nei salsalik
kapo mengen ta igenen i akanangai ka serei le si kana patvap a David na
ki ingus ia e Betilem si ring ang si David.” 43 Asukang a kalapo atogon a
tapagal si petau ang marai Iesu. 44 Mang matan kitapo buk teng akit ania,
sikei katapo kovek ta sikei ka sulai kunga ania.

Tav lomlomon si ri ainoinoai

45 Au, keve vap po ararai bat ang kimela serei si keve ainoinoai si ri
katakai i sula ve ri Parisaio na kila sui iria ta, “Marai sa parik mitapa
kong akit ia ane ke?” 46 Na keve vap po ararai bat ang kila ngenget ta,
“Aino katapo kovek i sikei a igenen ka mengen val igenen ke.” 47 Na ri
Parisaio kila sui iria, “Au sa, katanla kun kapau kapa nang animi? 48 Parik
mipa malangas ta kapo kovek i ainoinoai lava vo mangsikei a Parisaio
kapo angkoai si lomlomon tatana? 49 Vap tanio suke parik kipa nas kara
Sausaupai na kilapo sunguk kana malgai a God.” 50 Au, Nikodemo, nia
katapo mangsikei i ri Parisaio, nang aino kata pasal taun a Iesu, kala sui
iria, 51 “Au si kara sausaupai kapo saupai aino ani igenen man parik lak kipa
longong kana mengen asi sabonai ani sa kapo abis ia?” 52 Na kila polpol ia
ta, “Au numai nang kupo igenen i Galilaia kapa? Tataot nei salsalik na kula
arai korong ta kapo kovek ta katakai i kus amalangas kata serei le Galilaia.”

Vuk palpal ke (7:53-8:11) katapo tav ago le si ainoai i salsalik. Vei kitala alakai ania e mung

Aina ang kita sabonai ania si vil lau rikek

53 Au na kila angtaliungai ane si

8

kari keve lu. 1 Sikei Iesu kala pasal ane kuli mulang ang Elaio. 2 Si tenei
vauk ina kala papok ane nei rina i atailai na petau ang kimela duk aulitai

aongos ania na kapo sinong na kapo akalkalit iria. 3 Na ri vap malangas
ani saupai ve ri Parisaio kila serei ta mang aina kita sabonai ania si rot ve
tauan osongon. Na kianla atung ia e noria i vap ang 4 na kila antok a Iesu
ta, “Katakai i akalit, aina ke, kita sabonai ania si rot ve tauan osongon. 5 Si
kara sausaupai Moses kata antok ta aina asukang ke tara so punuk ia ta
iat. Au numai, kupo saka mengen an?” 6 Kipo sui asukang ke using kipo
gule ring asi kari mengen arikek ania. Sikei Iesu kala tuturung na kalapo
salsalik ta kungana e vunep. 7 Na kipo uli sunggil ania. Au kala tu atung
na kala antok iria, “Si imi, man parik katapa abis a lau rikek, kapo ro ta
nia ka ainoai i igenen ka luk a iat na ka so ia.” 8 Au, kala tuturung pok na
kalapo salsalik e vunep. 9 Taun kila longong a mengen ke, kilapo soung
suai siksikei, ria kitala to na matas miang aino, na aliu paspasal tung si
kila kovek luai aongos, sikei aina ke papalik ve Iesu kilonglapo tung e iang.
10 Na Iesu kala tu atung na kala sui ia ta, “Iuang, petau ke e voi? Au sa, kapo
kovek ta sikei kata lapa saupai anim?” 11 Na aina ang kala antok, “Volava,
kapo kovek ta mangsikei.” Na Iesu kala antok ia, “E, nau kapa parik napa
kun saupai anim. Pasal na kula aulei ta bil arikek.”]

Iesu kapo malangas ani kuli rina

12 Iesu kala anguan mengen an ani ri vap ta mengen asukang ke, “Nau
napo malangas ani kuli rina. Ninia kapo using iau ka atogon a malangas i
to na parik kapa angkoai si pasal nei vong.” 13 Na ri Parisaio kila antok ia,
“Numai papalik kupo uli mengen ta kam keve avibisan akorong, asukang
na sa kupo posong ia kapo kovek i tutuman ina.” 14 Na Iesu kala polpol
ta, “Kantanem. Man nau papalik napo mengen tatag, sikei kapo tutuman,
using napo nas ta nata serei le voi na naka ane voi. Sikei nami parik mipa
nas ta nata serei le voi na naka ane voi. 15 Nami mipo uli saupai si palpal i
pukun, sikei nau parik napa saupai ani mangsikei. 16 Sikei, man nau naka
vil saupai, kag saupai kapo tutuman using parik napa abis papalik ia. Napo
tung kuvul ve mamai nia vo asok ke anig. 17 Si kami sausaupai akorong
kapo mengen ta man a pongua karilong mengen kapo sikei, sa kilongpo
posong ia kapo tutuman. 18 Nau napo akus atutuman ta kag keve avibisan
akorong, na mamai voiang kata asok iau kapo kun akus tatag kapa.” 19 Na
kila sui ia, “Nei vanang a tamam?” Na kala polpol iria, “Parik mipa nas iau
na mamai kapa. Si man mila nas iau mila kun nas kapa ani mamai.” 20 Iesu
katapo mengen ta mengen ke si taun ang katapo akalkalit nei rina i atailai
ngerena i keve asisiang ipo alilis. Na kapo kovek ta mangsikei ka teng akit
ia, using kana taun lak parik kapa sinong.

Parik mipa angkoai si pasal ane si ring ang naka pasal ane singina

21 Na Iesu kala anguan mengen an aniria, “Naka pasal suai na mi gule iau
na mi mat si kami keve rikek. Parik mipa angkoai si pasal ane si ring ang
naka pasal ane singina.” 22 Le si oring suke katapo vil ri Iudaia si mengen
ta, “Kapo mengen ta parik mipa angkoai si pasal ane si ring naka pasal ane
singina. Au, ka sa kana? Ka raung pok ia?” 23 Na Iesu kala antok, “Nami
mipo vap i vunep. Nau le pangkul. Mita serei le kuli rina, sikei nau parik
natapa serei le kuli rina. 24 Asukang a natala antok imi ta mi mat si kami
keve lau rikek. Io, tutuman luai, mi mat si kami keve lau rikek man parik
mipa lomlomon tatag, nau ke vang kana.” 25 Na kila sui ia, “Au, numai nang
a si?” Na Iesu kala polpol, “Sa natala posong ia le kabang, nambang kapo
asukang. 26 Napo atogon a mengen miang animi si kami laulauan i ago.
Sikei nia vo asok ang anig kapo atutuman, na sa napo longong ia singina,

napo mengen a kuli rina ke tatana.” 27 Parik kitapa malangas ta katapo
mengen iria ta tamana. 28 Na Iesu kala antok iria ta, “Man mila atakuk a
igenen i pukun, milapo malangas ta nau palau nang, na mila nas kapa ta
parik napa abis using kag vubuk, sikei napo mengen ta bil ang mamai kata
akalkalit iau tatana. 29 Nia kata asok iau na kapo ago ve nau. Parik kapa
papelek tapai anig using napo uli abis ani keve avibisan voiang kapo uruk
ania.” 30 Si taun a Iesu kata mengen ta keve bil ke, amiang i vap kilapo
lomlomon tatana.

Kalakala ro luai

31 Na Iesu kala mengen ri Iudaia vap lapo lomlomon ang tatana ta, “Si
man mi usiusing kag akalkalit milapo kag keve nat i akalit atutuman luai.
32 E iang mila nas a tutuman, na tutuman ka akala imi.” 33 Na kila ngenget
ia, “Namem kana na keve tivuna i Abaram na parik namemta lapa asosokai
tapai si mangsikei. Marai sa na kupo mengen ta namem atogon a kalakala?”
34 Na Iesu kala polpol iria, “Napo mengen atutuman imi ta man a si kapo
uli bil arikek, nambang e iang kalapo asosokai si lau rikek. 35 Asosokai
kapo kovek i sinsinongan nei vainagoan, sikei nat ang kapo tauk ina asikei.
36 Asukang na man kana nat kala akala imi, mila atogon vang a kalakala ro
luai. 37 Napo nas ta mipo keve tivuna i Abaram, sikei lak mipo buk raung
anig, using parik mipa ainak ani kag keve mengen. 38 Nau napo mengen
imi ta bil ang a mamai katala akalit iau tatana. Au nami mipo abis a bil ang
mitala longong ia si tamami.”

Tamami ta vo petau ang anira

39 Na kila antok ia ta, “Tamamem vang ta Abaram.” Na Iesu kala sui iria ta,
“Au, man mipo inatus si Abaram, marai sa na parik mipa abis val Abaram si
kana keve avibisan? 40 Arai, natala mengen aongos imi ta mengen tutuman
i kag longong le si God, sikei lak mipo buk raung anig. Abaram parik katapa
bil asukang. 41 Mipo abis a keve lau ang a tamami kapo abis ia.” Na kila
gel ia ta, “God papalik nia vang kapo tamamem, namempo tav nat mai.”
42 Na Iesu kala antok iria, “Man a God kapo tamami, oro mila buk iau, using
nata pasal le si God na kana namelapo ago. Parik natapa serei using a kag
vubuk, sikei nia kata asok iau. 43 Marai sa na mipo tav malangas ani sa napo
mengen tatana? Using apok parik mipa angkoai si longong aro ani sa napo
mengen tatana. 44 Nami mipo inatus si tamami ta vo petau ang anira, na
mipo buk using ani kana vubuk a tamami. Le kabang le katapo mangsikei a
igenen daung na parik kapa mengen atutuman using a tutuman kapo kovek
singina. Taun kapo kapau kapo mengen ta kana keve mengen akorong
using kapo igenen kapau na kapo tamana i kapau. 45 Sikei, using napo
mengen imi ta mengen tutuman, parik mipa lomlomon tatag. 46 Si kapo
angkoai si antok anig ta kag lau rikek? Si man napo mengen atutuman imi,
marai sa na parik mipa lomlomon tatag? 47 Ninia kata serei le si God kapo
longong kana mengen a God. Nami parik mitapa serei le si God, nambang
tukulai ina na parik mipa buk longong.”

Nau nata ago aino ani Abaram

48 Na ri Iudaia kila polpol ia, “Sa, parik namempa korong si pege ta numai
le Samareia, na kupo atogon ingua?” 49 Na Iesu kala antok ta, “Napo kovek i
ingua. Napo sunguk alakat a mamai, sikei nami mipo nau varas iau. 50 Parik
napa gule urmaus pok anig, sikei kapo atogon a mangsikei ka alis ia, na
nia ka saupai ania. 51 Napo mengen atutuman imi, ninia kapo usiusing
aro kag keve mengen parik kapa mat, parik luai.” 52 Le si oring suke, ri

Iudaia kila antok ia ta, “Kana vang namemla nas ta kupo atogon a ingua!
Arai, Abaram katala mat lenginang, na mamain ta katakai i kus amalangas
kapa, sikei kana lak kupo antok ta ninia kapo usiusing aro kam mengen
parik luai kapa mat. 53 Au si kupo laba kana ani tivumem ta Abaram?
Katala mat na mamain ta katakai i kus amalangas kapa. Kupo naol ia ta
numai a si kana?” 54 Na Iesu kala polpol ta, “Si man napo alatun pok iau,
kag alatun kapo bil palau. Mamai, voiang mipo antok ta kami God, ninia
kapo alatun iau. 55 Using nami, parik mipa nas ia, sikei nau napo nas ia.
Na man naka antok ta parik napa nas ia, e iang nalapo igenen kapau val
nami. Sikei napo nas ia, na napo usiusing kana keve mengen. 56 Tivumi ta
Abaram katapo maramarak ta ka arai ani kag taun, na katala arai korong
ania na kala uruk.” 57 Na ri Iudaia kila mengen ta, “Iau, parik lak kupa 50
na matas lak, na lenginang kutala arai ani Abaram!” 58 Na Iesu kala polpol,
“Napo mengen atutuman imi ta nau nata ago aino luai ani taun i ingus ani
Abaram.” 59 Si oring ke, kilapo lukluk iat asi so ania, sikei kala mun aniria
na kala pasal pelek a rina i atailai.

9

Iesu kata vil ato na igenen mata ba

1 Na Iesu kalapo pasal aliu, na kala arai ani mang igenen mataba le si
taun i ingus le ania. 2 Au kana keve nat i akalit kila sui ia ta, “Rabi, ke si ta
rikek na igenen ke kalapo mataba? Kakana akorong ta rikek vo ke rinana
ve tamana ta rikek?” 3 Na Iesu kala ngenget ta, “Tauan ke parik katapa abis
a rikek, na ngono taukuna kapa parik kilongtapa abis ia, sikei mataba ang
kata serei asi akalit ta kana abis a God si kana to. 4 Tara uli teng ani kana
avibisan a vo asok ang anig, si kapo tenei ias lak. Ka tenei vong nganing,
na parik kalapa anguan angkoai si abis an. 5 Taun napo ago lak e kuli rina,
nau a malangas ani kuli rina.” 6 Taun kala kamus ta mengen, kala kanus
ane vunep na kala tol kuvul a kanus ang ve roe na kala amatung ia e ngono
matana i igenen ba ang. 7 Na kala antok ia, “Pasal na kuanla galui a ngono
matam nei dim suke e Siloam.” Supsupai ina ta asok. Au, igenen ang kala
pasal na kanla daus le na kamela serei pok ta mata tapalas aro. 8 Na keve
tungana, kuvul ve ria kitapo uli arai ania anangan sipo uli aikut, kila sui
ta, “Au si igenen ke palau kana voiang katapo uli sinong i aikut?” 9 Mang
matan kipo antok ta nia palau, sikei mang matan kipo antok ta, “I, parik.
Kapo bil val nia palau.” Sikei igenen ang kala antok ta, “Nau palau a igenen
ke.” 10 Na kila sui ia ta, “Au, kuta sa na kula mata arai?” 11 Na kala ngenget
iria ta, “Igenen ang kipo posong ia ta Iesu kata vil a roe na kala amatung ia
e ngono matag. Na kala asok iau ta, ‘Kuan daus e Siloam.’ Au, nala pasal na
nanla galui na matag na kala tapalas.” 12 Na kila sui ia, “Nei a igenen ang e
voi?” Na kala antok ta, “Parik napa nas.”

Ri Parisaio kilapo susuiai ani ba

13 Na kila serei ta igenen mata ba ang si ri Parisaio. 14 Taun ke katapo
taun i atailai voiang a Iesu kata vil a roe na ka vil ato na mataba ke singina.
15 Asukang a ri Parisaio kila kun sui ania ta kata vil sa ani matana na kala
tapalas. Na kala antok iria ta, “Igenen ke kata amatung a roe e ngono matag
na nanla daus na kana nalapo arai korong.” 16 Na mang keve Parisaio kila
antok ta, “Igenen ke parik katapa pasal le si God using kapo tav suai ani taun
i atailai.” Na mang matan kila antok ta, “Igenen rikek kapo tav angkoai si vil
ani abis i vilvil ataping asukang.” Au na kalapo atogon a tapagal nei liuan

iria. 17 Au le na kila anguan sui pok an ani igenen vopo mataba aino ang
ta, “Kupo atogon a saka mengen ani vo vil atapalas ang ani ngono matam?”
Na kala antok ta, “Kapo katakai i kus amalangas nang.”

18 Ri Iudaia parik kitapa lomlomon ta katapo mata ba na kana kalapo arai
korong, tung si kila asok tapai ani rinana ve tamana asi karilong me serei.
19 Na kila sui irilong ta, “Au, kakamilong kana ta nat? Ninia palau nang a nat
ang, mitapo antok ta kita ingus ia velai ani mataba, ingko? Au na kata saka
bil an vanang, na kana kalapo arai korong pok?” 20 Na kilongla polpol ta,
“Namemlongpo nas ta kakamemlong ta nat na namemlongpo nas ta katapo
mata ba si taun i ingus ania. 21 Sikei, si kata vil aro na ngono matana na kana
kalapo mata arai, parik vang namemlongpa nas. Mi sui ia. Kalapo nat lava
nang, kalapo angkoai si polpol akorong pok tatana.” 22 Ngono angkisnganan
ke kilongta polpol asukang ke using kilongtapo leng ani ri Iudaia, using
lenginang ri Iudaia kitala angainainakai ta man a si kapo lomlomon ta
Iesu nia kapo igenen i akanangai, ki kirikai suai ania pelek kari tutukuvul.
23 Nang tukulai ina na ngono angkisnganan ke kilongta antok ta, “Kalapo
nat lava nang, mi sui ia.”

24 Na kila anguan songo an ani mataba ang na kila antok ia, “Ku atutuman
mete God. Namempo malangas ta igenen vopo vil ato ang anim kapo igenen
rikek.” 25 Na kala polpol ta, “Iau? Vei kavpo igenen rikek nganing vo parik.
Parik napa nas. Sikei napo nas aro luai ta aino natapo mata ba, sikei kana
nalapo mata arai!” 26 Na kila sui ia, “Kata vil sa anim? Kata saka vil apara
an ani matam?” 27 Na kala polpol ta, “Natala mengen imi lenginang na parik
mipa longong. Marai sa na mipo anguan buk longong an ania? Mipo buk
ani mi kun nat i akalit kapa singina?” 28 Na kila ki arikek ia na kila antok ta,
“Numai apok kana nat i akalit, sikei namem, namempo nat i akalit si Moses!
29 Namempo nas ta God katapo mengen taun a Moses, sikei igenen ke, parik
namempa nas ta kata pasal le voi?” 30 Na igenen ke kala antok ta, “Au, saka
mengen an nang? Parik mipa nas ta kata pasal le voi, sikei kata vil atapalas
kag mata ba. 31 Tarapo malangas ta God parik kapa naung ani ri vap rikek.
Kapo naung aniria vap po mamaila ania na kipo usiusing kana vubuk. 32 Le
kabang le kapo kovek i akus ta mangsikei katala vil ato na mang igenen i
ingus amataba. 33 Si man a igenen ke parik katapa pasal le si God, ka vil
nem palau luai.” 34 E iang kila antok ta, “Numai, kita ingus ua na ku polok
alak nei lau rikek. Sa, kupo buk me akalkalit kana animem?” Au, na kila
kirikai suai ania.

Mata ba i malanganto

35 Na Iesu kala longong ta kitala kirikai ania, na taun kanla sabonai ania
na kala sui ia ta, “Kupo lomlomon kana ta igenen i pukun?” 36 Na igenen ang
kala antok ta, “Volava, nei nia? Ku atai iau asi kag lomlomon tatana.” 37 Na
Iesu kala antok, “Lenginang kutala arai ania. Ninia vang kana, voike kupo
angmemengenai ve nia.” 38 Na igenen ang kala antok ta, “Volava, nalapo
lomlomon.” Au na kala soturungai singina. 39 Na Iesu kala antok, “Nata
pasiang asi me saupai ani kuli rina. Ani vap mata ba ki mata arai, na vap
mata arai ki mata ba.”

40 Na mang keve Parisaio voiang kitapo ago ve nia kila longong ia na kila
sui ta, “Au sa, namem kapa nang, namempo kun mata ba?” 41 Na Iesu kala
antok ta, “Man mita mata ba, parik mipa nas a rikek. Sikei kana mipo antok
ta mipo mata arai, asukang mamaiten i kami rikek kapo gon lak singimi.

10

Kankanuai i mengen ani takaman i sipsip

1 Napo mengen atutuman luai animi, igenen vo po tav palak ang mete
takaman i sipsip, sikei kapo lak alak si mang oring petekai, nia vanang
kapo igenen tainau na kapo katakai i galang. 2 Sikei, igenen vopo palak
ang mete takaman akorong, nia na katakai i aiveven sipsip. 3 Vopo aiveven
takaman kapo tavas ania na ri sipsip kipo longong a kalingana. Kapo songo
iria si kari keve asan na kapo ausingai aniria ane komo. 4 Taun kila soung
aongos na kala pasal ainoai aniria na kila using ia using kipo longo kinle
na kalingana. 5 Parik kipa angkoai si using ani mang anu. Ki sip ania
using parik kipa kinle korong a kalingana." 6 Iesu katapo mengen iria ta
kankanuai i mengen ke, sikei parik kitapa malangas ta sa katapo mengen
iria tatana.

Iesu nia na katakai i aiveven sipsip ro

7 Asukang a kala anguan mengen an ta, "Napo mengen atutuman luai
animi ta, nau napo takaman ani ri sipsip. 8 Riria kita aino iau kipo vap
tainau na kipo vap galang, sikei ri sipsip parik kitapa longong iria. 9 Nau
napo takaman. Ninia kapo palak singig ka sapang. Ka palak na ka soung
na kan sabonai ani pok. 10 Igenen tainau kapo serei si me tainau, ka daung
na ka galang. Sikei nau nata serei si me alis aniria ta to, na to ang kapo duk
luai ta roron. 11 Nau napo katakai i aiveven sipsip ro. Katakai i aiveven
sipsip ro kapo usausa si mat ani mamain ta sipsip. 12 Igenen ipo samui
palau parik kapa tauk i ri sipsip. Taun kala arai ani kauvek kalat, kala
lomon suai ani ri sipsip na kala sip, na kauvek kalat kamela angan iria, na
ka lulu angtaliungai pulakai aniria. 13 Igenen ke kapo sip using kapo igenen
ipo samui palau na kapo kovek i ngorem ani ri sipsip. 14 Nau napo katakai i
aiveven sipsip ro. Napo nas kag keve sipsip na kag keve sipsip kipo kun nas
anig, 15 asukang val mamai kapo nas iau na nau napo kun nas ani mamai.
Na naka mat ani kag keve sipsip. 16 Napo atogon kapa na mang keve sipsip
voiang parik lak kipa ago si omo ke. Naka songo iria kapa. Ria kapa, ki kun
longong ani kalingag na ka atogon palau a sikei a kuvkuvulan lava na sikei
palau a igenen si aiveven aniria. 17 Mamai kapo buk iau, tukulai ina using
naka alis suai ani kag to na naka luk pok ia. 18 Kapo kovek ta sikei ka saupai
ani kag to, naka alis suai ania si kag lomlomonai akorong. Napo atogon a
roron si alis tatana na si luk pok kapa ania. Ke mamai ta asok ani naka vil
ia asukang."

19 Au na ri Iudaia kila anguan tapagal an using palau si mengen ke.
20 Amiang iria kipo antok asukang ke, "Kapo inguan nang, na nio kapa.
Marai sa tarapo longong ia?" 21 Sikei mang matan kipo antok asukang ke,
"Igenen inguan parik kapa angkoai si mengen asukang ke. Saka ingua an
kapo angkoai si vil atapalas ani ba?"

Ri Iudaia kita tav ainak ani Iesu

22 Katapo taun i livus na matan angan i nanauai ang kita teng ia e
Ierusalem, 23 na Iesu katapo ago nei rina i atailai na kapo pasal aliu nei
takpok ang kipo kin ia ta Solomon. 24 Na ri Iudaia kimela duk aulitai ania,
na kila sui ia ta, "Au, saka taun an lak ani ku mengen aro luai animem? Sa,
numai vang kana na igenen i akanangai ke? Antok amalangas." 25 Na Iesu
kala polpol iria ta, "Natala mengen imi, sikei parik mipa lomlomon tatag.
Keve abis i vilvil ataping ang natapo abis ia si asan i mamai, nang ria kipo
akus atutuman tatag, 26 sikei parik mipa lomlomon using parik ta kakag ta

keve sipsip tatami. 27 Kag keve sipsip kipo longong iau. Napo nas iria na
kipo using iau. 28 Naka alis iria ta to asikei na parik luai kipa angkoai si an
kui asikei. Ka kovek ta sikei kame tak suai aniria pelek a kungag. 29 Mamai
kata alis iria ane singig, nia kapo tavirimok luai. Kapo kovek ta sikei ka
tak suai aniria pelek a kungana i mamai. 30 Nau ve mamai, namemlongpo
sikei."
31 Na ri Iudaia kilapo anguan lukluk iat an asi kari li punuk ania, 32 sikei
Iesu kala antok iria, "Natala akalit imi ta keve avibisan i vilvil ataping
ta kitmat i mamai. Si saka abis an akorong na mipo buk li punuk anig
singina?" 33 Na ri Iudaia kila antok ta, "Parik namempa buk li punuk anim
si kam saka abis an, sikei using kupo mengen arikek ani God, using kupo
igenen palau na kupo antok ta kupo God." 34 Na Iesu kala polpol iria, "Sa,
parik nang kitapa salik ia nei kami salsalik aino ta, **natala antok ta mipo
keve god?** 35 Au arai, tarapo malangas ta sa na salsalik kapo mengen tatana
kapo tutuman asikei, na God kapo posong a vap ang ta kipo keve god, vap
ang voiang kipo luk kana mengen. 36 Sikei nau, mamai kata akanangai anig
ta nau kakana akorong na ka asok iau ane kuli rina. Marai sa mipo tupang
iau ta napo mengen arikek si antok ta nau napo nat i God? 37 Man parik
napa abis a sa na mamai kata abis ia, mi lomon suai ani lomlomon tatag.
38 Au na man napo abis ia na man parik mipa buk lomlomon tatag, sikei mi
lomlomon ta abis i vilvil ataping ke asi kami nas na mi kinle ta mamai kapo
ago singig, na nau napo ago singina." 39 Au na kila anguan buk teng akit an
kapa ania, sikei kala pasal pelek iria.
40 Na kala paputuk pok a Iordanes si ring ang a Ioanes katapo uli asing
tauia singina aino, na kanla ago e iang. 41 Na vap miang kimela serei singina
na kipo antok ta, "Tutuman, Ioanes parik katapa abis a mangsikei a abis i
vilvil ataping, sikei sa katapo posong ia ani igenen ke kapo tutuman." 42 Na
e iang si vuk rina ang vap miang kilapo lomlomon tatana.

11

Lasaro kata mat

1 Mangsikei a igenen katapo malepen kana asan ta Lasaro. Ninia le
Betania, rina ke si ri Maria ve tasina ta Marta. 2 Maria ke kana, nang
a tauna ta Lasaro kapo matung malepen na kapo aina ang, voiang kata
atiuai ani kakina i Volava ta laman sain roron ang na ka sosong ia ta ung i
patuna. 3 Na ngono angtasimal ke kilongla ali mengen taun a Iesu asukang
ke, "Volava, igenen ke voiang kupo buk alava ia kapo malepen." 4 Iesu kala
longong na kala antok ta, "Malepen ke nganlak parik kapa mat singina,
parik. Kana malepen nang asi amaus ani God, na asukang kapa ani nat
i God ka kun sungmaus singina." 5 Iesu katapo buk alava luai ani volo
angtaumal ke ri Marta ve tasina na Lasaro. 6 Lak kantanem, katala longong
ta kapo malepen, sikei kala anguan ago le an ani mang pongua na taun si
rina ang katapo ago singina. 7 Au e mung kala antok kana keve nat i akalit
ta, "Tara papok ane Iudaia." 8 Sikei keve nat ang kila antok ia ta, "Rabi,
kana amukmuk ri Iudaia kitapo gule ua asi kari li punuk anim ta iat. Na
kana kulapo anguan buk papok ane iang?" 9 Na Iesu kala polpol iria ta,
"Au parik kana kapa atogon a sikei a mangias kirol tutapong le no i tangat
tung tenei vong? Igenen, man kapo pasal tenei ias parik kapa angkoai si
tukai using kapo arai ani malangas i kuli rina ke. 10 Sikei man a igenen
kapo pasal tenei vong, ka tukai using kapo kovek i malangas ania." 11 Kata
mengen tapai aniria ta keve mengen ke, le na kala antok iria ta, "Tungara

ta Lasaro kapo rot. Sikei, naka pasal asi kag an pangun pok ania." 12 Na kila
antok ia ta, "Volava, man kapo rot kapo ararai asukang ta ka to aro pok."
13 Si taun ang Iesu katapo mengen ta katala mat, sikei ria kipo sekpat ko
nang ani kapo mengen ta rot palau i pukun. 14 Na Iesu kala posong akorong
singiria ta, "Lasaro nang katala mat. 15 Kapo ro ta kata mat na nau e ke,
asi pakangai animi si kami lomlomon. Sikei mi me ira na tara pasal ane
singina." 16 Tomas, voiang kipo kin ia kapa ta Ridumo, kala antok a keve
tungana ta, "Tara kun pasal si kara an mat ve nia."

Iesu nia na tapasuk pok na nia na to

17 Au, kianla serei na Iesu kala longong ta kata lapo matung lenginang a
puat a taun nei mopong. 18 Betania katapo angasungai palau i Ierusalem,
asukang ta 15 na sitadia. 19 Asukang a amiang i ri Iudaia kita serei asi kari
me mengen vaivaip ani ri Marta ve Maria si taurilong. 20 Taun ang a Marta
kala longong ta Iesu kapo pakasang kala soung si kana an ruduai ania, sikei
Maria katapo ago nei lu. 21 Asukang a Marta kala antok a Iesu ta, "Volava,
man kuta ago e ke, taug parik kalapa angkoai si mat. 22 Sikei kana napo nas
ta saka bil an ku aikut ia si God, nia ka alis ua tatana." 23 Na Iesu kala antok
ia ta, "Taum ka tapasuk pok." 24 Na Marta kala antok ia ta, "Napo nas ta ka
tapasuk pok si taun i tapasuk pok ang si akamusai i taun." 25 Na Iesu kala
antok ia, "Nau a tapasuk pok na nau a to. Ninia kapo lomlomon tatag ka
teng a to kantanem man katala mat. 26 Na riria kipo to na kipo lomlomon
tatag, parik luai kipa angkoai si mat. Sa, kupo lomlomon kana ta mengen
ke?" 27 Na kala antok ia ta, "Io Volava, napo lomlomon ta numai a igenen i
akanangai, na numai a nat i God vo me serei ke kuli rina."

Iesu kata tangis

28 E mung i kana la mengen tapai na kala pasal ane si tasina ta Maria na
kanla antok musik ia ta, "Katakai i Akalit kana, na kapo asok si me songo
anim." 29 Na taun ang kala longong ia na kala tadut sumasuma palau asi
kana an serei singina. 30 Iesu kana lak parik katapa palak nei rina ang.
Katapo ago lak si vuk oring ang na Marta kata ruduai ia singina. 31 Mang
matan i ri Iudaia, vap ang kitapo ago kuvul nei lu asi avaivaip ani Maria,
kila arai ania si la tadut sumasuma na kala soung na kila using ia. Kitapo
sekpat kapo pasal taun a mopong ang asi kana an radaupa. 32 Sikei, Maria
kanla serei si oring ang a Iesu katapo ago singina, na kala arai ania na kala
matung turung e ngono kakina, na kala antok ia ta, "Volava, man kuta ago e
ke, taug parik kalapa angkoai si mat." 33 Iesu kala arai ania sipo tangis ang,
na keve Iudaia po using ang ania kipo kun tangis, na lomlomon ina kalapo
mamaiten velai ani kapo mamakus alava. 34 Na kala sui ta, "Mita amatung
ia e voi?" Na kila antok ta, "Volava, me na kula arai." 35 Na Iesu kala tangis.
36 Asukang a ri Iudaia kilapo angtokai ta, "Arai, kapo buk alava luai nang
ania." 37 Sikei mang matan iria kipo sui ta, "Au igenen ke kana parik katapa
vil ato na ba ang? Kapo sa na parik katapa kun buk vil ato ani igenen ke?"

Tapasuk pok si Lasaro

38 Iesu kala anguan pat ania na vinga maiten, na kala paliu taun a
mopong. Mopong ke nang katapo matung singina kapo vakil na kita atung
bat a matana ta vuk iat lava. 39 Na kala antok iria ta, "Ul suai ani iat ang."
Na Marta, tauna i igenen vo mat ang, kala antok ta, "Volava, katala matung
nang a puat a taun nei mopong na si taun ke kalapo atogon a sain vok."
40 Na Iesu kala antok ia ta, "Sa nang, parik natapa antok ua ta man kupo

lomlomon ku arai ani maumausan si God?” 41 Au kila luk suai ani iat ang,
na Iesu kala tarak alak na kala antok ta, “Mamai, napo posong ro using
kutala longong iau. 42 Napo nas ta kupo uli longong anig, sikei napo posong
ia ani petau ke kana kipo angtung si oring ke, asi kari lomlomon ta numai
kuta asok iau.” 43 E mung i kana la mengen tapai, na kala songosongo alava
ta, “Lasaro, ku soung.” 44 Na igenen vopo mat ke kamela soung. Kita volo ia
ta keve vuk vakup na ngono kungana ve ngono kakina kapo kit, na mang
vakup kapo pakut a nona. Na Iesu kala antok iria ta, “Mi ulak suai ani keve
vakup i mopong ang asi kana kalakala.”

Lomlomonai asi raung ani Iesu
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

45 Asukang a si taun ang, amiang i keve Iudaia vap me serei ang si Maria,
taun kila arai ani sa kata abis ia, na kila lomlomon tatana. 46 Sikei mang
matan iria kila pasal taun ri Parisaio na kianla antok iria ta sa na Iesu kata
abis ia. 47 Au na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kila songo
akuvul kari kuvkuvulan lava i saupai, na kilapo angmemengenai asukang
ke, “Tara abis sa akorong kana? Using a igenen ke kana kalapo abis a keve
akanangai miang. 48 Man nganing tara atolongon palau ia asukang ke, ri
vap aongos kila lomlomon tatana. Na ri Rome ki serei na kime pakang ira
ta kara rina na ki galang kara matan vap.” 49 Sikei mang sikei a igenen iria,
kana asan ta Kaiapas, voiang katapo ainoai i katakai i sula si matas ang,
kala antok iria ta, “Mipo kovek luai i nas. 50 Using kapo ro ta sikei a igenen
ka mat, na matan vap ke ki ago ta tagalangan.” 51 Parik katapa mengen ta
mengen ke si kakana ta nas, sikei asukang ta ainoai i katakai i sula si matas
ang, asukang a ka mengen i kus amalangas ta Iesu ka mat ani matan vap
ke ri Iudaia. 52 Na parik ta aniria papalik, sikei asi kana songo akuvul pok
ani inatus si God, vap lapo loi pulakai ang asi kari me sikei palau pok. 53 Na
le si taun ang aliu, kilapo lomlomonai kuvul asi raung ania.

54 Asukang a Iesu parik kalapa anguan pasal an e mataria i ri Iudaia, sikei
kala pasal akipai ane si mang rina e ngere ring varasai palau ang kipo kin
ia ta Eparaim na kanlapo ago e iang ve kana keve nat i akalit.

55 Au na matan angan i liuluai kalapo angasungai. Vap miang kilapo
papalak le si kari keve rina lik ane Ierusalem asi an vil adaus aniria aino
le ni matan angan ang, angkokoai val kari sausaupai. 56 Na kipo gulegule
na Iesu, na si taun ang kipo angtung nei rina i atailai kian lapo angsusuiai
ta, “Kupo lomon ia ta sa? Igenen ke nganing parik kalapa serei si matan
angan ke, ingko?” 57 Sikei, lenginang a keve ainoinoai si ri katakai i sula
ve ri Parisaio kitala ali mengen amalangas ta man a mangsikei kapo nas ta
Iesu e voi, kapo mamaiten ta ka mengen amalangas iria, ani kian kong akit
ia.

12

Atiuai ani Iesu e Betania
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

1 Limalesikei a taun aino le ani matan angan i liuluai, Iesu kanla serei e
Betania si ring ang a Lasaro kapo ago singina, voiang a Iesu kata tak ataduk
pok ia pelek a mat. 2 E iang, matan pok i angruduai ve Iesu kianla teng ia.
Marta katapo usausa na matan pok, na Lasaro katapo mang sikei i vap po
sinong ve nia si angan. 3 Au Maria kala luk le na mang sikei a ese laman
sain roron luai, na katapo samui lava luai kapa, na kala tiuai ania e kakina
i Iesu na kalapo sosong ia ta ung i patuna. Na neina i lu ang kalapo sain

roron palau ta sain ina i laman ang. 4 Sikei Iudas Iskariot, mang sikei i
kana keve nat i akalit, vo alis suai ang lak ta Iesu taun a puka, kala antok ta,
5 “Marai sa na laman sain ke parik kitapa atos tatana, na ki samui ia ta 300
na kang na tara alis a vap logo tatana?” 6 Parik katapa mengen ta mengen
ke using katapo lomlomon ta ri vap logo, parik. Sikei using katapo igenen
tainau, using katapo aiveven kapkap na katapo nas ani tainau ania. 7 Na
Iesu kala ngenget asukang ke, “Atalipai ania, using kapo asukang nang ta
katapo angarimai ani laman ke ani taun i kepai anig. 8 Ri vap logo, mi uli
ago lak ve ria, sikei nau parik napa uli ago ve nami.”

Lomlomonai asi raung ani Lasaro

9 Na petau lava i ri Iudaia kila longong ta nia e iang na kimela serei.
Parik ta si me arai papa ani Iesu, parik, si me arai kapa ani Lasaro voiang
kata tak atadut ia pelek a mat. 10 Asukang a keve ainoinoai si ri katakai
i sula ve ri Parisaio kilapo angpiling asi raung kapa ani Lasaro. 11 Using
le si akuskus ina ri Iudaia miang kita lapo buk auai ve Iesu, na kipo atu
lomlomon singina.

Iesu kata palak val tulava ane Ierusalem
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

12 Si taun using ina, kuvkuvulan lava me serei si matan angan ang, kila
longong ta Iesu kapo palak ane Ierusalem, 13 na kianla lukluk pan i otongo
na kila pasal sian ruduai ania. Kipo songosongo alava ta, “**Alatun! Posong
ro ane si vo mela serei ke ta asan i Volava!** Posong ro ane si tulava i
Israel!” 14 Na Iesu kala arai ani mang sikei a dongki tanginang na kala gon
kuluna asukang val kita salik ia ta, 15 **Mi ago ta leng an, ri vap i Sion. Arai,
kami tulava kapo pakasang, kapo gon kuli dongki tanginang.** 16 Keve
bil ke kana keve nat i akalit parik kitapa malangas ia si ainoai i taun. Sikei
e mung, si taun ang Iesu katala palak ane si kana sinsinong miminaungan,
na kila kinle ta keve bil ke kitala abis ia singina, katapo siang nei mengen i
salik aino. 17 Au petau lava po ago ang ve nia, kian lapo angakusai pulakai
ta kana songo asoung ani Lasaro pelek a mopong, na ka tak atadut pok ia.
18 Asukang a vap miang kila pasal asi an ruduai ania si taun ang using kita
longong ta kata lapo abis a akanangai ang. 19 Asukang a ri Parisaio kilapo
angmemengenai angpokpokai ta, “Arai, taralapo kovek luai i ring asi kara
liu. Arai ta ri vap i kuli rina aongos kilapo using ia.”

Mang keve Elas kitapo buk serei si Iesu

20 Na katapo atogon a mang keve Elas kita auai palak kuvul asi kari an
ago si matan angan ang. 21 Kianla serei si Pilipo ta mang sikei a vubuk.
Pilipo katapo igenen i Betsaida le Galilaia. Au, kila serei singina na kila
antok ia ta, “Kamem igenen lava, namempo buk arai ani Iesu.” 22 Pilipo
kala pasal na kanla antok a Andereas, na kilonganla antok a Iesu. 23 Na
Iesu kala ngenget irilong asukang ke, “Kala serei a taun ani igenen i pukun
ka palak taun kana sinsinong miminaungan. 24 Napo antok atutuman luai
animi ta, man a katui i kon parik kapa uak nei vunep na parik kapa mat,
ka sinong asukang val sikei palau a katui akorong. Sikei, man ka mat, kala
asereiai ani katui miang luai. 25 Ninia kapo buk aiveven aroron ani kana
to ka amun ia. Sikei nia kapo mirik ani kana to si kuli rina ke, ka atogon ia
tung si to asikei. 26 Man a sikei kapo abis anig, ka uli using anig, na si ring
ang naka ago singina, kag asosokai kapa ka kun ago e iang. Au na si kapo
abis anig, mamai ka kinle ia.

Ki atakuk lakat a igenen i pukun

27 Kana kalapo maiten a vingag, sikei, naka mengen ta sa? Mamai, ku
asapang iau pelek a vuk taun ke? Parik, using kapo tukulai ina palau ani
name ruduai a vuk taun ke. 28 Mamai, amaus kam asan." Au na kalinga
kala serei le metekuku ta, "Natala amaus ia lenginang na naka anguan
amaus lak ania." 29 Asukang a petau po ago ang e iang, kilapo antok ta
kapo angang, na mang matan kipo antok ta angelo kapo mengen ve nia.
30 Sikei Iesu kala antok iria ta, "Kalinga ke kata serei, parik ta asi pakangai
anig, sikei animi. 31 Taun i saupai ani kuli rina ke kalapo serei, na ki lu
suai ani tulava i kuli rina ke. 32 Sikei nau, taun kila atakuk alakat iau, naka
tak asung a ri vap aongos ane singig." 33 Katapo mengen asukang nang, asi
kana mengen amalangas ta kana mat ka saka serei an. 34 Asukang a petau
ang kila sui ia ta, "Le si salsalik i sausaupai aino, namemtala luk ta igenen i
akanangai ka ago asikei, sikei kupo saka mengen an kana ta igenen i pukun
ki atakuk alakat ia? Si kana na igenen i pukun?" 35 Na Iesu kala ngenget
iria ta, "Oring lik palau na malangas ke kala pasal pelek imi. Paskak si taun
ke mipo atogon a malangas lak, vei vong kala pakut imi. Ninia kapo pasal
nei vong, parik kapa nas a ring ang kapo pasal ane singina. 36 Malangas
ke kana kapo ago lak ve nami, mi kelai ani kami lomlomon singina, ani mi
serei a inatus i malangas."

Kari tav lomlomon ri Iudaia

Iesu kala mengen tapai aniria ta keve bil ke, na kala pasal, kanla mun
aniria. 37 Kantanem a Iesu katala abis a keve akanangai miang e mataria,
parik lak kitapa lomlomon tatana. 38 Kana, kapo serei asi vil apunuk ani
mengen si Esias katakai i kus amalangas, **Volava, si katala lomlomon ta
kamem mengen? Si katala tun kinle na kitmat si Volava?** 39 Kana vang
tukulai ina na parik kipa lomlomon, using kapo asukang palau val Esias
kata salik kapa ta, 40 **Katala vil amataba iria, na ka vil akit a pakangat
iria, asi kari ago ta arai kinle an ta mataria, na ki ago ta nanasai an
ta pakangat iria, vei ki lomon pokai, na nala vil ato iria.** 41 Esias kata
mengen ta mengen ke using kata arai ani maumausan i Iesu, na ka mengen
tatana. 42 Sikei lak, amiang i ri vap nei liuan i ri ainoinoai kilapo lomlomon
tatana, sikei parik kitapa asereiai nia e ring malangas, using kipo leng ani ri
Parisaio, vei nganing kila kirikai suai aniria pelek kari tutukuvul. 43 Using
kitapo buk alava na alatun le si ri vap na parik ta alatun le si God.

Mengen si Iesu ka saupai ani igenen

44 Na Iesu kala songosongo alava ta, "Nia kapo lomlomon tatag, parik
kapo lomlomon serei singig papa, sikei si vo asok ang anig. 45 Taun kapo
tun iau, e iang kapo arai ani vo asok ang anig. 46 Nata serei asukang ta
malangas ani kuli rina, na ninia kapo lomlomon tatag, parik kapa angkoai
si ka uli ago nei vong. 47 Na man a sikei kapo longong kag keve mengen, na
parik kapa using ia, parik napa buk posong saupai ania, using parik natapa
serei si kag me saupai ani kuli rina, sikei asi me vil ato ania. 48 Ninia kapo
misag anig, na parik kapa ainak ani kag mengen, kapo togon a mang sikei
ka saupai ania. Kana na mengen ke natala mengen tatana, nia ka saupai
ania e mung si akamusai i taun. 49 Using parik natapa mengen using kag
vubuk akorong, sikei a mamai vo asok ke anig, ninia kata antok iau ta keve
mengen asi kag mengen, na naka saka mengen an kapa tatana. 50 Napo nas
ta kana keve asok tapai kapo asereiai ani to asikei, asukang na mengen ke
napo asoung ia, napo mengen palau asukang val mamai kata asok iau."

13

Iesu kata galui a kakiria i kana keve nat i akalit

1 Aino lik palau le ani matan angan i liuluai, Iesu kata lapo nas ta kana
taun kalapo serei, asi kana papelek pok ani kuli rina ke ane si tamana.
Katapo buk alava luai ani kana vap kuli rina, asukang vang kata akalit iria
ta kirol i kana vinga ro. 2 Nei liuan i matan angan tenei ngelik, vo petau ang
anira lenginang katala akenai ani Iudas Iskariot, nat ang si Simon, asi kana
alis suai ani Iesu taun a puka. 3 Iesu katapo nas ta tamana katala alis a keve
bil aongos e kungana, na kapa, kata serei le si God na ka papok ane si God.
4 Asukang na kala tapasuk le sipo angan ang, kala luk suai ani kana maus
na kala ngenge na vakup ipo sosong. 5 E mung ina, kala lingai laman dong a
gapai, na kalapo tutapong galui ani kakiria i kana keve nat i akalit, na kapo
sosong iria ta vakup ipo sosong ang katapo ngenge ia. 6 Na kanla serei si
Simon Petero, sikei kala sui ia ta, “Volava, ku galui nang a kakig?” 7 Na Iesu
kala ngenget ia asukang ke, “Sa napo abis ia kana, parik kupa angkoai si
malangas ania kana, sikei e mung lak kula malangas ia.” 8 Na Petero kala
antok ia ta, “Ku ago luai ta galui ani kakig.” Na Iesu kala ngenget ia asukang
ke, “Man parik napa galui a kakim, parik luai kupa angtogon ve nau.” 9 Na
Simon Petero kala antok ia ta, “Volava, parik ta kakig papalik, kungag ve
patug kapa.” 10 Na Iesu kala antok ta, “Ninia katala asising, ka galui palau
a kakina. Pukun aongos ina kapo tanginang. Milapo tanginang, sikei parik
ta nami aongos.” 11 Using katapo nas ta si nganlak ka alis suai ania taun a
puka, asukang a kapo mengen ta parik ta riria aongos kipa tanginang.

12 E mung i kana la galui aongos ani kakiria, kala alak pok kana maus na
kanla sinong pok ve ria, na kala sui iria ta, “Mipo nas kana ta sa nata abis ia
singimi? 13 Mipo songo iau ta katakai i akalit na Volava, na mipo atutuman
using nau napo asukang. 14 Au io, using nau a Volava, na katakai i akalit,
natala galui a kakimi, nami kapa, mi kun galui angpokpokai ani kakimi.
15 Using natala akalit imi ta atoktokngai ke, ani nami kapa mi kun abis ania
val natala abis ia singimi. 16 Napo antok atutuman luai animi, asosokai
parik kapa tavirimok ani kana ainoinoai, na igenen luk mengen parik kapa
tavirimok ani igenen ang kata asok ia. 17 Man milapo nas a bil ke, tauia
kakami si man mi abis ia. 18 Parik kana napa mengen tatami aongos. Nau
napo nas a vap ang natala pilak iria, sikei ani mengen ang nei salsalik asi
kana serei atutuman ta, **Nia kata angan kag saui, katala lomlomonai
musik asi vil arikek anig.** 19 Napo antok animi aino ani ka serei, using si
man kala serei mila lomlomon ta nau palau kana. 20 Napo antok atutuman
luai animi ta nia kapo ainak ani iuang nata asok ia, kapo ainak anig. Na nia
kapo ainak anig, nang kapo ainak ani vo asok ang anig.”

Mangsikei ka alis suai ania
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

21 E mung i Iesu kala mengen tapai asukang ke, kala makus alava luai,
na kala antok amalangas iria ta, “Napo antok atutuman luai animi ta
mangsikei imi lak ka alis suai anig taun a saupai.” 22 Na kana keve nat i
akalit kilapo angtun, asi nas ta si akorong vang kana kapo mengen tatana.
23 Mangsikei iria, voiang Iesu katapo buk alava ia, katapo sinong ngerena.
24 Na Simon Petero kala ananas ia asi kana sui ani Iesu ta si akorong nang
kapo mengen tatana. 25 Au kala sinong atava i Iesu na kala sui ia ta, “Volava,
si nang?” 26 Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Iuang naka abui dong ia ta
men pok.” Na kala luk a men pok ang na kala abui dong a Iudas Iskariot nat

ang si Simon tatana. 27 E mung palau i kana la luk ania, Satan kala palak
singina. Asukang a Iesu kala antok ia ta, “Sa kupo buk abis ania, ku abis
sumasuma ia.” 28 Sikei ria aongos, vap po angan kuvul ang ve nia, parik kipa
nas a tukulai ina i kana mengen ania asukang, 29 using mang matan iria
kitapo sekpat ta Iesu kapo asok ia si an samui ani keve bil ani matan angan
ang, vo si an ali pok ani ri vap logo, using Iudas katapo aiveven kapkap. 30 E
mung i kana la luk le ani men pok ang, kala soung. Na kalapo tenei vong.

Asok tapai tanginang

31 Si taun ang katala soung, na Iesu kala antok ta, “Kana vang a igenen
i pukun kalapo mang miminaungan, using a God kalapo mang singina.
32 Na using a God kalapo mang si kana nat, kana nat kapa ka kun amangai
ania kapa, na God ka asereiai ania sumasuma palau. 33 Kag inatus, naka
ago ve nami na mang vuk taun lik palau. Mi gule iau, sikei, asukang val
natala antok ri Iudaia, na kana napo kun antok kapa animi, ta ring ke naka
pasal ane singina, parik mipa angkoai si using anig singina. 34 Asok tapai
tanginang kana napo amatung ia animi. Mi vinga ro taun imi angpokpokai.
Using natala vinga ro taun imi, nami kapa mi kun vinga ro taun imi
angpokpokai. 35 Si oring ke ta man mi vinga ro taun imi angpokpokai, ri
vap aongos ki nas ta mipo kag keve nat i akalit.”

Petero ka agel suai ani Iesu
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

36 Na Simon Petero kala sui ia ta, “Volava, ku ane voi?” Na Iesu kala
ngenget ia ta, “Ring ke naka pasal ane singina, parik kupa angkoai si pasal
ve nau ane singina kana, sikei ku using iau e mung lak.” 37 Na Petero kala
mengen ta, “Volava, marai sa na parik napa angkoai si using anim kana?
Naka amun kag to asi pakangai anim.” 38 Na Iesu kala sui ia ta, “Kupo
angkoai nang si amun ani kam to anig? Napo antok atutuman luai anim
ta aino ani pura ka tirtiriku, ku agel suai amatan potol anig.

14

Iesu nia na selen ane si tamana

1 Mi ago ta lomlomonai pisu an, mi lomlomon ta God, na mi lomlomon
kapa tatag. 2 Kapo duk i ring si an ago nei lu si mamai. Man parik katapa
asukang, nala antok imi. Naka pasal, nakan itoiton ring animi. 3 Na man
nala pasal na nanla itoiton a ring animi, naka serei pok na name songo
imi ane singig, ani nau kuvul ve nami, taran ago si kag rina. 4 Mipo nas
a ring ang naka pasal ane singina.” 5 Na Tomas kala antok ia ta, “Volava,
parik namempa nas a ring ang ku ane singina. Asukang a namem saka nas
an ani selen ang?” 6 Na Iesu kala ngenget asukang ke, “Nau a selen, nau a
tutuman, na nau a to. Kapo kovek ta mang sikei kan serei si mamai, sikei
singig papalik. 7 Man mitala nas iau, milapo kun angkoai kapa si nas ani
mamai. Na kana milapo nas ia, na mitala arai kapa ania.” 8 Na Pilipo kala
antok ia ta, “Volava, akalit imem ta tamam, nang palau namempo buk ia.”
9 Na Iesu kala antok ia ta, “Pua, natala ago na taun vunga ve nami, sikei
parik lak kupa nas iau, ingko Pilipo? Ninia katala arai anig, katala arai ani
mamai. Kupo saka angkoai an si antok ta, ‘Akalit imem ta tamam.’? 10 Parik
kupa lomlomon ta nau napo ago si mamai, na mamai kapo ago singig? Keve
mengen ke napo mengen imi tatana, parik napa mengen si kakag ta roron
akorong, sikei mamai vopo ago ke singig kapo teng kana abis. 11 Kapo ro
mi lomlomon ta mengen ke ta nau napo ago si mamai na mamai kapo ago

singig. Vo man parik, mi lomlomon tatag le si keve abis i vilvil ataping.
12 Napo antok atutuman luai animi, man a si kapo lomlomon tatag, keve
abis ke napo abis ia, ninia kapa ka kun abis aniria, na ka abis alaba luai,
using nala pasal ane si mamai. 13 Na saka nem an mipo sokotuk ia si asan ig,
naka vil apunuk ia, ani ki sunguk alakat a asan i mamai si kana nat. 14 Man
mi sokotuk a saka keve bil aongos an si asan ig, naka vil apunuk ia.

Palapalatung ani Malanganto ka serei

15 Man mipo vubuk using iau, mi usiusing aongos kag keve asok tapai.
16 Na naka sokotuk a mamai, na nia ka alis imi ta mang katakai i
papakangai, ani kame ago asikei ve nami. 17 Ninia na Malanganto i
Atutuman, voiang a vap i kuli rina ke, parik kipa angkoai si ainak ania,
using parik kipa arai ania na parik kapa kipa nas ia. Sikei nami mipo nas
ia using kapo ago singimi, na ka uli ago lak nei vingami. 18 Io, using parik
napa angkoai si atalipai palau animi, val inatus mailik, parik. Sikei naka
serei pok. 19 Oring lik palau, ri vap i kuli rina ke parik kipa anguan arai an
anig, sikei nami mi arai anig. Nau napo to, na asukang nami kapa mi kun
to. 20 Si taun ang, mila angkoai si kinle ta nau napo ago si mamai, na nami
mipo ago singig, na nau singimi. 21 Man a si katala nas kag keve asok tapai,
na kapo usiusing iria, nia vanang kapo akalit ta kana buk anig. Na man
a si kapo buk iau, mamai ka kun buk ania, na nau kapa na kun buk ania,
na naka asereiai anig singina.” 22 Na Iudas, parik ta Iskariot, kala sui ia ta,
“Volava, sa tukulai ina na kupo buk asereiai anim singimem, na parik ta si
ri vap i kuli rina ke?” 23 Na Iesu kala ngenget ia ta, “Man a si kapo buk iau,
ka uli abis using ani kag keve akalkalit. Mamai ka buk ia, na namemlong
serei singina, na namemlongme ago ve nia. 24 Man a si parik kapa buk iau,
parik kapa angkoai si abis using ani kag keve akalkalit. Keve mengen ke
kana mipo longong ia, parik ta kakag, sikei ke mamai vo asok ang anig.

25 Keve bil ke napo mengen imi tatana si taun napo ago lak ve nami.
26 Sikei a katakai i papakangai, nang a Malanganto Gogoai, voiang a mamai
ka alis ia si asan ig, nia vanang ka akalit imi ta keve bil aongos, na ka
uli alomon pok animi ta keve mengen voiang natala mengen imi tatana.
27 Napo alis imi ta luai. Na luai ke kapo kakag ta luai, parik ta luai val kuli
rina ke kapo alis tatana. Mi ago ta lomlomonai pisu an, na mi ago ta leng
an. 28 Mitala longong kag mengen animi ta naka pasal na name serei pok
singimi. Man mipo buk iau, mila maramarak si kag pasal ane si mamai,
using mamai kapo tavirimok anig. 29 Kana napo antok imi aino ani bil ang
ka serei, ani man kala serei mila lomlomon. 30 Parik napa anguan mengen
avunga an ve nami, using a ainoinoai i kuli rina ke kalapo serei. Kapo kovek
i abis singig, 31 sikei, ani kuli rina ke ka nas ta nata buk a mamai, using
napo abis akorong kana abis a mamai voiang kata asok iau si abis ania. Mi
tapasuk na tara pasal.

15

Iesu nia na vaen tutuman

1 Nau napo vaen atutuman, na mamai nia kapo igenen itoiton matang.
2 Saka keve ngakan ig parik kipa uai, kapo tanga suai aniria, na saka keve
ngakan kipo uai, kapo itoiton aro iria asi kari uai amiang luai. 3 Nami
lenginang milapo tanginang, using le si keve mengen ang natala mengen
imi tatana. 4 Mi ago singig, na nau naka ago singimi. Ngakan parik kapa
angkoai si uai, man parik kapa ago akit si ei, asukang palau, man parik mipa

ago singig, parik mipa angkoai si uai. 5 Nau a vaen, nami na keve ngakan.
Man a si kapo ago singig, na nau singina, ka uai ani uai miang luai. Man
mi ago akipai ig, parik luai mipa angkoai si bil korong ta bil. 6 Man a si
parik kapa ago singig, kalapo asukang val ngakan kitala asuai akipai ania
na kanla moso. Ki lukluk akuvul iria na kianla asuai niria nei kut na kianla
ni. 7 Man mi ago singig na kag keve mengen ka ago singimi, mi aikut a saka
bil an mipo buk ia, na mi atogon ia. 8 Si laulauan ke, mi sunguk alakat a asan
i mamai, man mipo uai ani uai miang. Na e iang milapo akalit amalangas
luai ta mipo kag keve nat i akalit. 9 Asukang palau val mamai kapo buk iau,
nau kapa napo kun buk animi. Mi ago akit si kag vubuk. 10 Na man mipo
teng akit kag keve asok tapai, mi ago akit si kag vubuk, asukang palau val
natala teng akit kana keve asok tapai a mamai, na napo ago si kana vubuk.
11 Keve bil ke nata mengen imi tatana ani mi atogon kag uruk, na ani
kami uruk kapa ka duk luai. 12 Kana kag asok tapai. Mi vinga ro taun imi
angpokpokai, asukang val nau napo vinga ro taun imi. 13 Kapo kovek i
mang lau i vinga ro kapo laba ani oring ke, ta sikei ka alis suai ani kana
to ani tungana. 14 Nami na keve tungag man mi abis a sa napo asok imi
tatana. 15 Na parik nalapa anguan posong an animi ta keve asosokai, using
a asosokai parik kapa nas a sa na kana ainoinoai kapo abis ia. Sikei naka
songo imi ta keve tungag, using a keve bil aongos natala longong ia si
mamai, natala kun atai amalangas kapa animi tatana. 16 Nami parik mitapa
songo iau, sikei nau nata songo imi, asi kami pasal na mian uai ani uai ang
ka tokos. Na e iang mamai ka alis imi ta sa keve bil aongos an mi sokotuk
ia si asan ig. 17 Kana kag asok tapai ta mi vinga ro taun imi angpokpokai.

Kuli rina ka mirik animi

18 Man a kuli rina ke ka mirik animi, mila nas ta kata kun mirik aino nang
anig. 19 Man mipo vap i kuli rina, kuli rina ke kala buk imi val kakana ta
pat vap. Sikei nata pilak suai animi akipai ani kuli rina, asukang a kuli rina
kapo mirik animi. 20 Mi lomlomonai ani keve mengen ang nata mengen imi
tatana ta, ‘Asosokai parik kapa tavirimok ani kana ainoinoai.’ Man kita vil
akui iau ki kun vil akui kapa animi, na man kita teng akit kag keve akalkalit
ki kun teng akit kapa ani kakami. 21 Sikei keve bil ke ki abis ia singimi using
a asan ig, using parik kipa nas a vo asok ang anig. 22 Man parik natapa serei
na namela mengen iria, parik kilapa sunguk a mamaiten i lau rikek. Sikei
kana kilapo kovek i ring asi mun ta kari keve lau rikek. 23 Si kapo mirik anig,
kapo mirik ani mamai. 24 Man parik natapa abis a keve avibisan ang nei
liuan iria voiang katapo kovek i mang sikei kata abis ia, parik kilapa sunguk
a mamaiten i lau rikek. Sikei kana, kitala arai ani keve abis i vilvil ataping
na kila mirik anig ve mamai kapa. 25 Sikei sukana ani keve mengen i nei
kana sausaupai ka serei atutuman, voiang kita salik aino ia ta, **Kita mirik
palau anig, kovek i tukulai ina.**

26 Man a katakai i papakangai kamela serei, voiang naka asok ia taun
imi le si mamai, nia kapo Malanganto i atutuman, na kapo pasal le si
mamai, kame akus atutuman tatag. 27 Nami kapa mi uli mengen amalangas
atutuman tatag using mitala ago ve nau le si tutapongai.

16

1 Keve bil ke natala mengen imi tatana, asi kami ago ta uak an pelek ani
lomlomon. 2 Ki kirikai suai animi pelek kari tutukuvul i nei rina i atailai. Na
taun ka serei ani ria kipo raung imi, ki sekpat ta kipo abis ani God. 3 Keve

bil ke ki abis iria, using parik lak kipa nas a mamai vo nau. 4 Natala mengen
imi tatana ani man kari vuk taun kala serei, mila lomlomonai ani sa nata
antok imi tatana.

Kana abis a Malanganto

Aino parik natapa antok imi ta keve bil ke using natapo ago lak ve nami.
5 Sikei kana vang, nalapo pasal ane si vo asok ang anig, na katapo kovek i
mang sikei imi kata sui iau ta, ‘Ku ane voi?’ 6 Io, using natala mengen imi ta
keve bil ke, mamakus kala sip a pakangat imi. 7 Sikei napo antok atutuman
luai animi ta naka pasal ani kami roron. Man parik napa pasal, katakai i
papakangai parik kapa angkokoai si serei singimi. Sikei man nala pasal,
nakan asok ia ane singimi. 8 Na nia man ka serei, kame amalangasai ani
kuli rina ta mamaiten i kana lau rikek, na kana lau korong, na sausaupai
kapa. 9 Kari lau rikek, using parik kipa lomlomon tatag. 10 Ani lau korong,
using nala pasal ane si mamai na parik milapa anguan arai an anig. 11 Ani
sausaupai, using a ainoinoai i kuli rina ke kalapo sunguk a mamaiten i kana
rikek.
12 Napo atogon lak a bil miang asi atai animi, na kapo laba animi si luk
ania kana. 13 Sikei, man a Malanganto i atutuman ka serei, kame aselenai
animi taun a keve mengen tutuman aongos. Parik kapa mengen si kakana
ta roron akorong, sikei ka mengen papalik le si sa kata longong ia, na ka
amalangasai animi ta keve bil ka serei lak. 14 Ka amaus iau using ka luk
le singig, na ka amalangasai animi tatana. 15 Keve bil aongos a mamai
kapo tauk ina, kapo kakag. Asukang a napo antok ta ka luk le singig na
ka amalangasai animi tatana.

Kana kami taun asi mamakus, sikei mi uruk lak

16 Oring lik palau na parik mipa anguan arai an anig. Sikei, e mung lik
palau na mila arai pok anig.” 17 Na mang matan i kana keve nat i akalit
kilapo sui angpokpokai aniria ta, “Nei akorong kana vang a supsupai i
mengen ke, ‘Oring lik palau na parik mipa anguan arai an anig. Sikei,
e mung lik palau na mila arai pok anig, na oring lik naka pasal ane si
mamai?’ ” 18 Na kilapo sugul ta, “Kapo mengen akorong ta sa kana, ‘Oring
lik palau’? Parik tarapa nas a sa kapo mengen tatana.” 19 Iesu kala nas ta
kilapo buk sui ania, na kala sui iria ta, “Au sa, mipo sui angpokpokai animi
ta nei a supsupai i kag mengen ang animi ta, ‘Oring lik palau na parik mipa
anguan arai an anig. Sikei, e mung lik palau na mila arai pok anig.’? 20 Napo
antok atutuman luai animi ta mi tangis alava luai velai ani mamakus lava,
sikei a kuli rina ka uruk. Mi mamakus sikei kami mamakus ka ulpokai ane
si uruk. 21 Aina man ka ingus, ka kui alava luai, using kana taun katala
serei. Sikei man kala ingus tapai, kala lomon taun aongos a kui ang, sikei
kalapo uruk using katala ingus asoung a popo lik ane kuli rina ke. 22 Ka
asukang palau singimi. Kana kami taun asi mamakus, sikei naka arai pok
lak animi na pakangat imi ka uruk, na ka kovek ta sikei ka luk pakang imi ta
uruk ang kapo kakami. 23 Na si taun ang parik mipa anguan sui tapusai an
anig. Napo antok atutuman luai animi ta mamai ka lis imi ta sa mi sokotuk
ia si asan ig. 24 Akasang le tung kana, parik lak mitapa sokotuk ta ring bil
si asan ig. Mi sokotuk na mi luk, ani kami uruk ka tapunuk luai.

Natala dual suai ani kitmat i kuli rina

25 Keve bil ke napo mengen imi tatana si kankanuai i mengen, sikei taun
ka serei na parik napa anguan mengen an animi si kankanuai i mengen,
sikei naka mengen akorong luai animi ta mamai. 26 Si taun ang mila sokotuk

si asan ig. Parik napa mengen ta naka sokotuk a mamai animi. 27 Using a
mamai kapo buk imi, using mipo buk iau, na mitala atung kami lomlomon
singig ta nau nata pasal le si God. 28 Nata pasal le si mamai, na namela serei
kuli rina ke. Na kana, naka papelek pok a kuli rina ane si mamai." 29 Na
kana keve nat i akalit kila antok ta, "Kana vang kulapo mengen atapalas aro,
na parik kupa anguan mengen an si kankanuai i mengen. 30 Au kana vang
namemlapo nas ta kupo nas aongos a keve bil, na parik kupa inongos taun
a mangsikei si sui anim ta sa. Le iang namemlapo lomlomon ta kuta serei le
si God." 31 Na Iesu kala sui iria ta, "Sa, milapo lomlomon vang? 32 Sikei, taun
ka serei, na lenginang kalapo serei, ani ki lu imi na mi angtaliungai ane si
kami keve rina siksikei. Na nau nala ago papalik. Sikei parik lak napa ago
papalik, using a mamai kapo ago ve nau. 33 Keve mengen ke natala mengen
imi tatana, ani mi atogon a luai singig. E kuli rina ke mi ago si vilvil akui.
Sikei mi uruk, using natala dual suai ani kitmat i kuli rina."

17

Sokotuk si Iesu

1 E mung i Iesu kala mengen tapai ta keve mengen ke, kala tarak alak ane
metekuku na kala antok, "Mamai, taun ke kala serei. Amaus kam nat, ani
kam nat ka kun amaus anim. 2 Using kutala alis iau ta roron asi saupai ani
mamain ta vap asip, asukang ani vap ang kutala alis iau tataria, ka alis iria
ta to asikei. 3 Na to asikei ke, kapo asukang ke. Ki nas ua, numai a sikei a God
tutuman, na Iesu Karisto voiang kuta asok ia. 4 Natala amaus ua kuli rina
using natala akamusai ani abis ang kuta alis iau si kag abis ania. 5 Asukang
a kana vang, mamai, amaus iau e matam ta maumausan ang aino natapo
atogon ia ve numai si taun a kuli rina katapo kovek lak.

6 Natala asereiai ani asan im singiria kuta alis iau tataria e kuli rina ke.
Kitapo kakam, na kuta alis iau tataria, na kitala usiusing aro kam keve
mengen. 7 Kana vang kilapo nas ta keve bil aongos kuta alis iau tatana
kata serei le singim. 8 Using a keve bil ang kuta alis iau tatana, natala alis
iria tatana na kila luk ia. Kana vang kilapo malangas atutuman luai ta
nata serei le singim, na kilapo lomlomon ta numai kuta asok iau. 9 Napo
sokotuk aniria. Parik napa sokotuk ani kuli rina, sikei aniria kutala sunglis
iria singig, using kipo kakam. 10 Keve vap aongos ang kakag, kipo kakam,
na keve vap aongos ang kakam, kipo kakag. Na le singiria natala luk a
urmaus. 11 Parik napa anguan ago an e kuli rina, sikei ria ki ago e kuli rina,
na nau name ane singim. Mamai gogoai, aiveven iria ta kitmat i asan im,
asan ang kuta alis iau tatana ani ki sikei palau asukang val tarung, tarungpo
sikei palau. 12 Si taun ang natapo ago ve ria, nata aiveven iria na nata teng
asapang iria ta asan ang kuta alis iau tatana. Kapo kovek i mang sikei iria
kata mun, sikei papalik, nang nia vopo ago ke si sausaupai asi mat ang,
asi kana atutuman ani salsalik aino. 13 Kana naka ane singim, sikei napo
mengen ta keve mengen ke si taun napo ago lak e ke kuli rina, ani ki atogon
kag uruk, na ka duk luai singiria. 14 Natala alis iria ta kam keve mengen,
na kuli rina ke katala mirik aniria, using ria parik le kuli rina, asukang
palau kapa val nau parik le kuli rina. 15 Parik napa sokotuk ua asi kam
luk suai aniria pelek a kuli rina, sikei asi kam aiveven aniria vei igenen
rikek. 16 Ria parik le kuli rina, asukang palau val nau parik le kuli rina
ke. 17 Vil agogoai niria ta kam tutuman, using kam mengen kapo tutuman.
18 Asukang val kutala asok iau ane kuli rina, natala kun asok aniria asi kari

ago kuli rina. 19 Na ani kari roron natala vil agogoai iau, ani ria kapa ki kun
gogoai atutuman.
20 Parik napa sokotuk aniria papalik, sikei napo sokotuk aniria kapa ki
kun lomlomon tatag le si kari akuskus. 21 Ani ria aongos ki sikei palau,
mamai, asukang val numai singig na nau singim. Na riria singirung, ani
kuli rina ka lomlomon ta numai kuta asok iau. 22 Natala alis iria ta urmaus
ang kuta alis iau tatana, ani ki sikei palau asukang val tarungpo sikei, 23 nau
singiria, na numai singig. Kapo ro ki sikei palau atutuman luai, ani kuli
rina ka nas ta kuta asok iau na kupo buk iria asukang val kupo buk iau.
24 Mamai, napo buk kapa ani vap ang kuta alis iau tataria, kime ago ve nau
si ring ang naka ago singina, asi kari arai ani urmaus ang kuta lis iau tatana,
voiang kuta buk iau singina aino le ani asisinong. 25 Mamai kupo korong,
na kantanem a kuli rina ke parik kapa nas ua, sikei nau napo nas ua, na ria
kipo nas ta numai kuta asok iau. 26 Natala asereiai amalangas anim singiria,
na naka anguan amalangasai lak aniria tatam, ani vubuk ang kupo buk iau
tatana ka ago singiria, na nau kapa naka ago singiria."

18

Kita teng akit a Iesu
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

1 Si taun kala kamus ta sokotuk, kala pasal ve kana keve nat i akalit, na
kianla paputuk a oring kevkev kipo kin ia ta Kedoron. E mang palpal katapo
atogon a mang matang elaio, asukang a kianla palak neina. 2 Na Iudas,
vo alis ang ania taun a puka, katapo kun nas kapa ani ring ang, using a
Iesu katapo uli angruduai ve kana keve nat i akalit e iang. 3 Asukang a
Iudas katapo ainoai ani mang kuvkuvulan i keve katakai i visvis na mang
keve asosokai si ri ainoinoai katakai i sula na ri Parisaio. Na kimela serei
e iang nei matang ang. Kitapo teng kari keve alimang na ri bil ipo visvis.
4 Iesu katapo nas aongos a keve bil ang ki abis ia singina, asukang a kala
pataun iria na kala sui ta, "Mipo gule na si?" 5 Na kila ngenget ia ta, "Iesu
le Nasaret." Na kala antok iria ta, "Nau kana vang nia." Iudas, vo alis suai
ang ania, katapo tung ve ria. 6 Si taun ang a Iesu kata antok iria ta, "Nau
kana vang," kila asusua pok na kila uak ane vunep. 7 Na kala anguan sui
an aniria ta, "Mipo gule na si?" Na kila ngenget ia ta, "Iesu le Nasaret." 8 Na
Iesu kala antok ta, "Natala antok imi ta nau kana vang nia. Man mipo gule
iau, mi atalipai ani petau ke na ki pasal." 9 Bil ke kapo serei ani keve mengen
ang kita posong aino ia ka serei atutuman ta, "Kapo kovek i mangsikei i vap
ang kutala lis iau tataria, natala amun ia." 10 Au, Simon Petero, using katapo
atogon kana samele, kala dal ia na kala ngasapik a talingana i asosokai si
ainoai i katakai i sula. Asosokai ang kana asan ta Malko. 11 Na Iesu kala
antok a Petero ta, "Asiang pok a samele ang! Sa, naka ago ta inum an si
kavi ke na mamai kata alis iau tatana?"

Iesu mete ainoai i katakai i sula
(Mt 26:57-58; Mk 14:53-54; Lk 22:54)

12 Au, kuvkuvulan i visvis kuvul ve kari ainoinoai na keve asosokai ang
si ri Iudaia kila teng akit a Iesu na kila got akit ia ta angus. 13 Na kila takai
le ania ane si Anas. Anas katapo almuna i Kaiapas, voiang katapo ainoai
i katakai i sula si matas ang. 14 Kaiapas, igenen ke voiang kata antok a ri
Iudaia ta kapo roron ani mangsikei ka mat ani matan vap aongos.

Petero kata agel suai ani Iesu
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

15 Simon Petero katapo using a Iesu, nia ve mang nat i akalit. Na nat ang
kala palak luai ve Iesu ane nei vuk komo si ainoai i katakai i sula, using
katapo nas ia. 16 Sikei Petero katapo tung kokoai e komo mete takaman.
Asukang a nat ang, ainoai i katakai i sula katapo nas ia, kamela serei pok
na kala mengen aro na kavulik vopo aiveven takaman ang na kala tavas
ani Petero. 17 Asukang a kavulik ang kala sui a Petero ta, "Parik kana ta
numai a sikei i keve nat i akalit si igenen ke?" Na Petero kala ngenget ia
ta, "Nau parik." 18 Keve asosokai ve kari keve ainoinoai kitapo tung e iang
aulitai ani kuan kut ang using katapo livus na kitapo maringin. Na Petero
kapa katapo tung ve ria ipo maringin.

Ainoai i katakai i sula kata susuiai ani Iesu
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Si vuk pangau ang ainoai i katakai i sula kalapo susuiai ani Iesu ta kana
keve nat i akalit na kana keve akalkalit kapa. 20 Na Iesu kala ngenget ia ta,
"Natapo mengen e mete malangas i kuli rina ke. Natapo uli vil akalit nei lu i
kivung na nei rina i atailai, ngono ring ang ri Iudaia kimepo uli serei akuvul
singina. Parik natapa mengen ta mang sikei a mengen nei ring mumun.
21 Marai sa kupo sui iau? Sui a vap ang kita longong iau si mengen, using
ria kipo nas a sa nata mengen tatana." 22 Na taun ang kata posong a vuk
mengen ke, mang ainoinoai si ri asosokai katapo tung asung kala tava ia e
nona na kala sui ia ta, "Kapo saka selen anim nang asukang si ngenget ani
ainoai i katakai i sula?" 23 Na Iesu kala antok ta, "Man nata mengen arikek,
ku mengen atutuman ta kag rikek. Sikei man natapo mengen aro, marai
sa kuta tava iau?" 24 Au Anas kala asok ia velai ani pipisan ane si Kaiapas
ainoai i katakai i sula.

Petero kala anguan gel an
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Na si vuk taun ang Simon Petero katapo tung maringin, na kila sui ia
ta, "Numai parik ta sikei i kana keve nat i akalit, ingko?" Na kala gel na
kala antok ta, "Nau parik." 26 Mang sikei a asosokai si ainoai i katakai i sula
katapo angtogon ve igenen ang a Petero kata ngasapik a talingana, kala sui
ta, "Au si nata arai anim kana nei matang ang ve nia?" 27 Petero kapa kala
anguan agel an ania, na e mung palau pura kala tirtiriku.

Iesu mete Pilato
(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Au, ri Iudaia kila takai aliu ani Iesu, le si Kaiapas ane si lu lava ang si
kari ainoinoai ri Rome. Na kalapo tenei vauk lik, ri Iudaia akorong parik
kitapa palak nei lu lava ang, vei kila vil avisuk iria, na parik kilapa angkoai
si angan ani matan angan i liuluai ang. 29 Asukang a Pilato kala soung taun
iria na kanla sui ta, "Sa keve rikek an mipo tupang a igenen ke tatana?" 30 Na
kila ngenget ia ta, "Man a igenen ke kapo tav putuk saupai parik namempa
angkoai si sung lis ania e kungam." 31 Na Pilato kala antok iria ta, "Mi songo
ia na nami akorong mian saupai ania kuli kami saupai." Na ri Iudaia kila
antok ta, "Sikei namempo kovek i roron asi vil punuk ani mang sikei." 32 Bil
ke kata serei asi apunuk ani mengen ang a Iesu kata posong ia ani kana
mat ka saka serei an. 33 Au, Pilato kala palak pok ane nei lu na kanla songo
alak a Iesu na kala sui ia ta, "Numai kana kupo tulava si ri Iudaia, ingko?"
34 Na Iesu kala sui ia ta, "Au si kakam nang ta nas akorong kupo mengen
iau tatana, vo mang matan kita atatai ua tatag?" 35 Na Pilato kala antok ta,

“Nau parik napa igenen Iudaia. Kami matan vap akorong ve keve ainoinoai
si ri katakai i sula kita sung asel ua singig. Nei? Kuta abis a sa?” 36 Iesu kala
ngenget ia ta, “Kag vainagoan parik ta le kuli rina ke. Man asukang, oro
lenginang kag keve asosokai kila visvis marai got anig ta ri Iudaia. Sikei
kag vainagoan parik ta le kevkev.” 37 Na Pilato kala antok ia ta, “Asukang
vang a numai kana kupo tulava!” Na Iesu kala antok ia ta, “Kupo atutuman
ta nau a tulava. Nambang tukulai ina na kita ingus iau a namela serei kuli
rina asi kag me atai amalangas ta tutuman. Ria aongos kipo ago si tutuman
kipo longong a kalingag.” 38 Na Pilato kala sui ia ta, “Sa nang a tutuman?”

Kita alis a Iesu taun a ngakputuk
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Au le na kala soung taun pok ri Iudaia na kanla antok iria ta, “Parik
napa sui sabonai ani mang sikei a rikek, igenen ke kata abis ia. 39 Sikei
kami laulauan ta naka akala dong imi ta mang sikei si taun i matan angan
i liuluai. Au nei, mipo buk ani na akala dong imi ta tulava ke si ri Iudaia?”
40 Na kila anguan songosongo alava an ta, “Parik ta igenen ang, sikei
Barabas.” Barabas katapo igenen katakai i galang.

19

1 Pilato kala atung a Iesu na kila saup ia. 2 Na keve katakai i visvis kila
abis a kuku ta angus sisilo na kila agon ia e patuna. Na kila maus ia ta maus
melek minaungan, 3 na kipo pa angpok taun ia velai ani mengen asukang
ke, “Kala ro luai, numai a tulava si ri Iudaia!” Kipo pasal asung na kianpo
tava ia e nona. 4 Pilato kala anguan soung an na kanla antok iria ta, “Arai,
naka asoung ia ane ke asi kami nas ta kapo kovek i rikek asi kag vil akui ania
singina.” 5 Asukang a Iesu kamela soung ta maus melek minaungan kuvul
ve kuku i angus sisilo e patuna. Au na kala antok iria ta, “Igenen ke vang
kana.” 6 Taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula ve kari keve asosokai kila
arai ania kila songosongo alava ta, “Atakuk ia! Atakuk ia!” Sikei Pilato kala
antok iria, “Nami akorong mi tak le ia na mian atakuk ia, using parik napa
sabonai ani rikek singina.” 7 Na ri Iudaia kila mengen akit ta, “Namempo
atogon a saupai ta kapo angkoai asi mat, using katala posong ta kapo nat i
God.”

8 Taun a Pilato kala longong kari mengen, kalapo urui alava, 9 na kala
palak pok ane nei lu na kanla sui a Iesu ta, “Numai le voi?” Sikei Iesu parik
kapa polpol ia. 10 Na Pilato kala sui, “Marai sa na parik kupa polpol iau?
Parik kupa nas ta nau napo atogon a kitmat si akala anim, vo si atakuk
kapa anim?” 11 Na Iesu kala polpol ia ta, “Kupo atogon kitmat si saupai
anig using God kata lis ua tatana. Asukang a igenen voiang kata lis iau ane
singim kata abis a lau rikek kapo visuk luai.” 12 Le si taun ang Pilato kalapo
atokngai si akala ani Iesu. Sikei ri Iudaia kipo anguan songosongo alava an
ta, “Man ku akala na igenen ke, kapo akalit ta parik milongpa angtunganan
ve Kaisar. Man ta sikei kapo posong ia ta tulava, e iang kapo tu talang a
Kaisar.”

13 Taun a Pilato kala longong asukang ke, kala songo asoung a Iesu na
kanla sinong kuli sinsinongan i saupai si oring ang kana asan ta Selen Iatan.
Si mengen Eberaio kipo posong ia ta Gabata. 14 Na kalapo sin tung na kapo
taun ipo usausa ani Liuluai ilesvauk. Au kala antok ri Iudaia, “Kana kami
tulava.” 15 Sikei ria kipo songosongo pok, “Tak suai ania, tak suai ania!
Atakuk ia!” Na Pilato kala sui ta, “Au sa, naka atakuk kami tulava?” Keve
ainoinoai si ri katakai i sula kila polpol ta, “Namempo kovek i mang tulava.

Kamem sikei palau ta Kaisar.” 16 Asukang a kala lis ia e kungaria asi kari
an atakuk ania.

Kila atakuk a Iesu kuli ngakputuk
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Na kila aiveven aliu a Iesu, 17 na kalapo pasal velai ani asasalakan i kana
ngakputuk taun a ring ang kipo kin ia ta vangang kumut. Si mengen i
Eberaio kipo kin ia ta Golgota. 18 E iang kianla atakuk a Iesu kuvul ve mang
ngono igenen, e ngono ngising ina, na Iesu e liuan. 19 Na Pilato kala asok
si adokot ani vuk mengen i amalangasai kuli ngakputuk asukang ke, “Iesu
le Nasaret tulava si ri Iudaia.” 20 Amiang i ri Iudaia kimepo taot ia using a
oring ang kita atakuk a Iesu singina parik kapa vunga i rina lava, na kapa,
using a vuk mengen ke kita salik ia si mengen i Eberaio, Rome, na Elas.
21 Au na keve ainoinoai si kari keve katakai i sula kila nga iesai si Pilato ta,
“Parik! Ku ago ta salik an ta ‘Tulava si ri Iudaia,’ sikei ku salik ta, ‘Nia kata
antok ta nau napo tulava si ri Iudaia.’ ” 22 Sikei Pilato kala antok ta, “Sa nata
salik ia kalapo asukang.”

23 E mung i anla atakuk tapai ani Iesu, keve katakai i visvis ang kila luk
kana maus, na kila pagal ia ane si puat a palpal. Kita pagal ia asi kana
koi ani siksikei aliu iria. Na kila luk kapa kana vakup vunga, voiang parik
kitapa suisui ia ta mang keve vuk vakup petekai, sikei katapo kirol, 24 na
kilapo mengen angpokpokai nei liuan iria, “Tara ago ta ding an ania, sikei
tara gulang angkasai asi kara arai ta ke si na maus ke.” Na e iang kala serei
atutuman a mengen i nei salsalik ta, **Kita angpagal ta kag maus na ki**
gulang asi luk ani kag maus. Io, kana vang a sa na keve katakai i visvis
kita abis ia. 25 Ria kitapo angtung ngere kana ngakputuk a Iesu, rinana ve
tasiria, na kisngana i Kolopas ta Maria, au na Maria Magdalene. 26 Taun
a Iesu kala arai ani rinana ve nat i akalit ang katapo buk luai ania kitapo
angtung e iang, na kala antok a rinana, “Arai, kam nat sukana.” 27 Le na kala
antok a nat ang ta, “Kana na rinam.” Le si taun ang, nat ang kala songo le
ia ane si kana rina.

Iesu kala mat
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

28 Na e mung Iesu kalapo nas ta keve bil aongos kala tapunuk, asukang
na asi vil atutuman ani mengen i nei salsalik na kala antok ta, “Napo buk
inum.” 29 Katapo atogon a ese duk i vaen namin mal e iang, asukang a kila
luk a rudum na ki abui ia nei laman i vaen ang na ki got ia si ngakan i usopo
na kila alis ia ane nguruna i Iesu. 30 E mung i kana la inum tapai ni vaen
ang, kala antok ta, “Kala kamus.” Na kala auak a vangang ina na kala mat.

Kita kelai ani sula e vagvag ina i Iesu

31 Ri Iudaia, using katapo taun i usausa ani taun i atailai, kila aikut a
Pilato si ainak aniria na ki putuk a keve kakiria, asi luk suai aniria pelek a
keve ngakputuk, using kitapo misag ani pukun iria ka takuk si taun i atailai,
using taun ilesvauk ka taun laba luai. 32 Asukang a keve katakai i visvis kila
pasal taun a ainoai i igenen na kianla putuk a ngono kakina, le na kianla
abis ia asukang kapa si mang igenen voiang kita atakuk irilong ve Iesu.
33 Sikei, kila pasal taun a Iesu, kianla arai ta lenginang katala mat, asukang
a parik kilapa putuk a ngono kakina. 34 Na mangsikei a katakai i visvis
kala luk kana sula na ka kelai ania e vagvag ina i Iesu, na sumasuma palau
rangai kuvul ve laman kala soung. 35 Igenen vo arai ani bil ke, kana kapo
mengen amalangas, na kana mengen kapo tutuman. Na kapo nas ta kapo

mengen ta tutuman na kapo mengen asi kami kun lomlomon. 36 Using a
keve bil ke kata serei asi atutuman ani keve mengen i nei salsalik ta, **Ki
ago ta putuk an ta mangsikei a vuk tuan i pukun ina.** 37 Na mang vuk
mengen kapa ta, **Ki tere ta igenen ke kita kelai ani sula singina.**

Kila mo na Iesu
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

38 Au e mung, Iosep le Arimataia kanla aikut a Pilato ta kapo buk a pukun
ina i Iesu. Iosep ke katapo mangsikei a nat i akalit si Iesu, sikei parik katapa
pasal ve nia si ring malangas using katapo leng ani ri Iudaia. Au, kanla
aikut a Pilato na kala ainak ania. Asukang a kanla asalak suai ani pukun
ang akipai. 39 Nikodemo kapa, voiang kata pasal tenei vong si an serei si
Iesu, kata auai ve Iosep, kata luk le na mang keve bil sain roron, asukang ta
murne ve aloe kita tol kuvul ia, na katapo asalakan laba. 40 Ngono igenen ke
kilonganla sunguk a pukun ina i Iesu, na kilonganla pis ia ta keve vakup,
kuvul ve keve bil sain roron ang, asukang val kari laulauan ri Iudaia si
ri matmat. 41 E si oring ang kita atakuk a Iesu singina, katapo atogon a
matang, na si matang ang kapo atogon a mata tanginang, parik lak kitapa
amatung matmat neina. 42 Au na using katapo taun i usausa ani kari taun
lava ri Iudaia, na using kapa na matang ang katapo angasungai, kilongla
amatung a pukun ina i Iesu e neina palau.

20

Iesu kala tapasuk pok
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

1 E no i tangat si taun tanginang e mung i taun i atailai, Maria Magdalene
kala pasal ane si mata ang na kanla arai ta iat i ngoto bat ang kalapo kovek.
2 Asukang a kamela sang taun pok a Simon Petero na mang nat i akalit
voiang a Iesu katapo buk alava ia na kamela antok irilong, “Kitala luk suai
ni Volava pelek a mata ang na parik namempa nas ta kita amatung ia e
voi.” 3 Au Petero ve nat ang kilongla soung na kilongla sang taun a mata
ang. 4 Kilongtapo angsasangai aliu sikei nat ang kala sang pelek a Petero na
kanla serei aino si mata ang. 5 Na kanla ilongai alak, kala arai ani keve vuk
vakup, sikei parik katapa riuk lak. 6 Simon Petero ka sang le mung na kala
riuk alak luai. Na kanla arai ani keve vuk vakup kipo angmatung, 7 kuvul
ve vuk vakup i pis ang ani patuna i Iesu. Vuk vakup i lun akuvul ke katapo
kun oros akipai ani mang keve vakup ang. 8 Au na nat vo serei aino si mata
ang kala kun riuk lak na kanla arai na kala lomlomon. 9 Using parik lak
kilongtapa tapalas le nei salsalik ta Iesu ka tapasuk pok le si mat. 10 E mung
ngono nat ang kilongla papok ane rina.

Iesu kata tu aserei si Maria Magdalene
(Mk 16:9-11)

11 Sikei Maria kapo tung i tangis e kataung i mata ang. Taun kapo tangis
kala ilongai alak, 12 na kala arai ani pongua na angelo kilongpo maus posok
aongos si po sinong si oring i amatung ang ani pukun i Iesu, mang sikei e
vangang na mang anu e kak. 13 Na kilongla sui ia, “Iuang, kupo tangis a sa?”
Na kala polpol irilong, “Kitala luk suai ani kag Volava, na parik napa nas
ta kita amatung ia e voi.” 14 Au kala taval taliung na kala arai ani Iesu sipo
tung, sikei parik katapa kinle ta Iesu nang. 15 Na Iesu kala sui ia ta, “Aina
ang, kupo tangis a sa? Si nang kupo gule ia?” Katapo sekpat ani igenen vo
po aiveven matang nang, na kala antok ia, “Kag igenen ro, man kuta paus

akipai ania, mengen iau ta oring ang kuta amatung ia singina asi kag an sunguk le ania." 16 Iesu kala antok ia, "Maria!" Na kala taval talang ia na kala antok ia si mengen Eberaio, "Raboni!" Supsupai ina ta katakai i akalit. 17 Na Iesu kala antok ia, "Ago ta amalak sigil anig, using parik lak napa palak ane si mamai. Sikei kuan serei si keve tasig na kuan mengen iria ta naka palak ane si mamai na tamami, na ane si kag God na kami God." 18 Asukang a Maria Magdalene kala pasal na kanla mengen a keve nat i akalit asukang ke, "Natala arai ani Volava." Na kala mengen amalangas iria ta kana keve mengen i atatai ania.

Iesu kata tu aserei si kana keve nat i akalit
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

19 Si tenei ngelik i taun ang, nang a taun tanginang e mung i taun i atailai, na keve nat i akalit kitapo ago nei kangkang voit aongos using kitapo leng ani ri Iudaia, na Iesu kala serei na kamela tung nei liuan iria na kala antok ta, "Luai ka ago singimi." 20 E mung i kana la posong tapai ani vuk mengen ang, kala akalit iria ta ngono kungana na vagvag ina. Na keve nat i akalit kilapo uruk alava using kitala arai ani Volava. 21 Na Iesu kala anguan antok aniria, "Luai ka ago singimi. Asukang val mamai kata asok iau, nau kapa napo kun asok animi." 22 Ka mengen le na kala kui dong iria na kala antok, "Mi luk a Malanganto Gogoai. 23 Man mi lomon suai ani lau rikek si mangsikei, kana lau rikek ka tamus, na man parik mipa lomon suai ania, parik kapa tamus."

Iesu kata tu aserei si Tomas

24 Tomas parik katapa ago si taun a Iesu katame tu aserei singiria. Tomas kapo mangsikei i keve nat i akalit na kipo kin kapa ia ta Ridumo. 25 Asukang a keve nat i akalit kila atai ia ta, "Namemtala arai ani Volava." Sikei kala antok iria ta, "Man parik napa arai ani peng i nil e ngono kungana, na naka asulai ani piupiu ig si oring i nil ang, na sulai kapa ani kungag e vagvag ina, parik luai napa angkoai si lomlomon." 26 E mung i limaletul a taun, keve nat i akalit kuvul ve Tomas kitapo ago kuvul nei lu. Na keve takaman kitapo akang akit aongos, na Iesu kala serei na kamela tung nei liuan iria na kala antok, "Luai ka ago singimi." 27 Na kala antok a Tomas, "Me ane ke, atung a piupiu i kungam, na ku arai ani ngono kungag. Koros a kungam na ku asulai ania e vagvag ig. Ku kamus ta uli susugul, na ku lomlomon akorong." 28 Na Tomas kala antok ta, "Kag Volava na kag God." 29 Na Iesu kala antok ia, "Using kutala arai anig, kulapo lomlomon vanang, ingko? Riria parik kitapa arai anig na kipo lomlomon, ki atogon a tauia."

Tukulai i buk ke

30 Iesu kata abis kapa na mang keve abis i vilvil ataping miang e mataria i kana keve nat i akalit, voiang parik kitapa salik ia nei buk ke. 31 Sikei kita salik a keve bil ke si asum animi asi kami lomlomon ta Iesu nia na igenen i akanangai na kapo nat i God. Na si kami lomlomon singina mila angkoai si teng ani to asikei si asan ina.

21

Iesu kata tu aserei si limalengua na nat i akalit

1 E mung i keve bil ke, Iesu kala anguan tu aserei pok an si kana keve nat i akalit si laman tatapulitai e Tiberias. Kata serei asukang ke. 2 Keve nat ke kitapo ago kuvul, Simon Petero, Tomas nang kipo kin ia ta Ridumo, Natanael igenen ang le Kana e Galilaia, na ngono nat si Sebedaio kuvul ve

mang ngono nat i akalit kapa. 3 Au Simon Petero kala antok iria ta, “Nakan
maiak kana.” Na kila antok ia, “Namem auai ve numai.” Asukang a kila
pasal kuli vul. Sikei si liuan i vong aongos ang kita vango luai. 4 Tenei vauk
lik, Iesu kanlapo tung ngerelo, sikei keve nat ang kitapo tav kinle ta Iesu
nang. 5 Na Iesu kala sui iria, “Au inatus, kapo atogon ta ring ien nang?”
Na kila antok ia, “Kapo kovek.” 6 Na kala antok iria, “Mi asiang uvene e
palso i kami vul na mi kokong.” Au na kila asiangai ani uvene ang na parik
kilapa angkoai si tak ania, using kala maiten ta ien duk. 7 Au, nat i akalit
ang a Iesu katapo uli buk ania, kala antok a Petero ta, “Iuang, Volava nang!”
Taun a Petero kala longong ta Volava, kala pakut ia ta kana vakup, voiang
kata luang tapai ania asi an sog, na kala akik nei laman. 8 Na mang keve
nat kipo aimung lak kuli vul, kipo takai alak ani uvene ang, na vola duk ta
kana ien. Using parik katapa aunai vunga luai ani ngerelo, katapo asukang
palau ta 100 na nganga. 9 Taun kianla ung, kila arai ani kuan kut ve ien
kuluna na keve pok. 10 Na Iesu kala antok iria, “Mi luk le ta mang rukun
ien i la kong le ang.” 11 Au Simon Petero kala koslak kuli vul na kanla tak
alak a uvene ane ngerelo. Vola duk ta ien lava neina, 153 na ien aongos.
Kantanem katala aunai duk luai, uvene ang parik katapa tading korong.
12 Na Iesu kala antok iria, “Mime angan a pok i tenei vauk.” Katapo kovek
ta mangsikei i keve nat ang katapo buk sui ania ta, “Numai a si kana?” Kita
lapo nas ta Volava nang. 13 Au Iesu kala luk a pok ang na kala sasagi aniria,
na kala vil asukang kapa si ien. 14 Kana kapo vapotol i taun si Iesu i tutu
aserei si kana keve nat i akalit e mung i kana la tapasuk pok pelek a mat.

Iesu ve Petero

15 E mung i kari la sonkos, Iesu kala sui a Simon Petero, “Simon, nat si
Ioanes, sa kupo buk atutuman luai anig, ani mang keve tungam?” Na kala
polpol ia, “Io Volava, kupo nas ta tarungpo angtunganan.” Na Iesu kala atai
ia, “Ku apus kag keve natnat i sipsip.” 16 Na Iesu kala anguan sui an ania,
“Simon, nat si Ioanes, sa kupo buk atutuman luai anig?” Na kala polpol ia,
“Io Volava, kupo nas ta tarungpo angtunganan.” Na Iesu kala atai ia, “Ku
aiveven kag keve sipsip.” 17 Na kala vapotol i sui ania, “Simon, nat si Ioanes,
sa tarungpo angtunganan?” Petero kala aunai mamakus using kala vapotol
i sui ania ta, sa tarungpo angtunganan, asukang a kala antok ia, “Volava
kupo nas a keve bil aongos, kupo nas ta nau napo tungam.” Na Iesu kala
atai ia, “Ku apus kag keve sipsip. 18 Napo mengen atutuman luai anim. Si
taun kutapo tanginang, kutapo amaus ua na kupo pasal using kam vubuk,
sikei taun kuan lapan ku koros a ngono kungam na mang anu ka amaus ua
na ki takai anim ane si oring ang kupo tav ainak ania.” 19 Katapo mengen
asukang ke ani Petero ka saka mat an, na ka ali urmaus ani God. Le na kala
antok ia, “Ku using iau.”

Iesu ve kana nat i vubuk

20 Au Petero kala taval na kala arai ani nat i akalit ang Iesu katapo buk
alava ia kapo using irilong, vopo sinong asung ang i Iesu si taun i matan
angan na kapo sui ia ta, “Volava, si ka alis suai anim taun a puka?” 21 Taun
a Petero kala arai ania na kala sui a Iesu, “Volava, sa si nat ke?” 22 Na Iesu
kala polpol ia ta, “Man napo buk ia ani ka to asukang tung si name papok,
sa, kapo kakam ta bil? Ku using iau!” 23 Mengen ke kanla serei si keve
tasina ta nat ke parik kapa mat. Sikei Iesu parik katapa mengen ia ta parik
kapa mat. Kata mengen palau ta, “Man napo buk ia ani ka to asukang tung
si name papok, sa kapo kakam ta bil?”

24 Ninia vang kana na nat i akalit ke, voiang katapo mengen amalangas ta keve bil ke, na nia vo salik amatung aniria. Na tarapo nas ta kana akuskus kapo tutuman aongos.
25 Iesu kata abis kapa na mang keve bil miang luai. Man kita salik siksikei aliu iria, napo naol ia ta kuli rina aongos kapo tav angkoai pangau asi asinong ani keve buk ke.

Avibisan si ri Aposel

Si buk ke kapo ruma na keve mengen kapo ago nei Roron i Akus Lukas kata salik ia. Nei buk ke tarapo sabonai ta Malanganto Gogoai kata atulisai ani selen na ri aposel kita using ia, si akus ta Akus Ro i Iesu ane Ierusalem, na Iudaia na ane Samareia na taun a pulis i mang keve rina si kuli rina aongos ke (1:8). Buk ke kapo akuskus ta kuvkuvulan si Iesu, ani kata tadut nei liuan i ri Iudaia akorong, na taun kala polok alava, kala sakam a mang matan rina pulakai si kuli rina. Lukas kata akuskus aro luai ta to ang si Karisto na vap ang kipo using ia ta, katala atapunuk aro ani keve mengen i palapalatung, voiang a God kata posong aino ia ani ri Israel. Buk ke kapo mengen ta mang sikei a bil lava, nang a avibisan i Malanganto Gogoai ta, kata pasiang taun kana keve aposel, na kata ausingai na ka arudualan iria. Si lau ang a taralapo arai ta petau duk kita lapo usiusing aro na Akus Ro, na kuvkuvulan ke kala polok amadot. Buk ke kapo atogon akuskus i mang keve aposel miang. Au na e ke, kapo atogon a keve mengen miang i sa keve bil an Petero ve Paulo kilongta abis ia. Petero kapo sikei iria keve aposel, na kata auai aro pulakai ve Iesu. Sikei Paulo vang parik. Aino, Paulo kata atokngai adual ani ka goeng kana kuvkuvulan a Iesu. Sikei, taun a Iesu kala songo ia, kala pokai ania, ani ka serei igenen ro asi telan ta kana abis.

Palapalatung ani Malanganto Gogoai si kana serei

1 Io kala ro Teopilo, si kag ainoai i salsalik natala mengen amalangas ta
keve abis na akalkalit aongos ang si Iesu, le si tutapongai 2 tung si taun
kala palak ane pangkul. Au, aino le ani kana palak, katala pinipini si
kitmat i Malanganto Gogoai ani keve aposel i kana songo. 3 E mung i kana
matmat, kata tutu aserei singiria si keve taun miang si 40 na taun aongos
ang katapo ago. Na asukang kata akalit amalangas luai singiria ta kalapo
to pok. Si pangau ang katapo mengen iria ta vainagoan si God. 4 Na si kari
mang matan angan kuvul kala mengen akit iria ta ki ago akit e Ierusalem,
kokoai ani alilis ang a tamana katala palapalatung tatana, “na nau natala
kun mengen animi tatana. 5 Using Ioanes katapo asing atautauia ri vap ta
laman, sikei rukun taun lik palau, God ka asing tauia imi ta Malanganto
Gogoai.”

Iesu kata palak ane metekuku

6 Au, na asukang si mang sikei a taun kime lapo ago kuvul, na kila sui ia ta,
“Volava, sa kana si taun ke? Kula atung kuvul pok kana ira ri Israel ani tara
sikei palau val anangan asi kara vis suai ani kara keve petau?” 7 Na kala
antok iria, “Parik ta kakami ta bil asi nas ani taun ina. Mamai ninia papalik
kapo nas using ninia kata atung ia si kana ta saupai akorong. 8 Sikei, nami
mi luk lak a kitmat man a Malanganto Gogoai kamela aol imi. Na mi akus
atutuman tatag, e ke e Ierusalem, na ane palpal Iudaia na Samareia, na ane
si keve akamusai i roe i kuli rina.” 9 Au, kalapo kamus kana mengen na kipo
tere tatana, kala palak alak ane pangkul, na mangsikei a kuku kala karaunai
ania na kila ba ania. 10 Vuk taun kipo tarak using ia si ring ang kata kovek
singina, kila taping si arai ani mang pongua na igenen kilonglapo tung
asung iria, kilong tapo alak maus posok. 11 Au kilongla mengen iria, “Keve
nat i Galilaia, marai sa mipo tarak ane metekuku? Nang a Iesu ang katala
palak, nang ninia ka papok asukang val mita arai ania i kana palak ang.”

Igenen asi sakol ani Iudas

12 Na e mung ina kila tung asiang pok ane Ierusalem pelek a mulang ang
kipo kin ia ta Elaio, na kapo angasungai palau i Ierusalem, val kinkintong i
paspasal si taun i atailai. 13 Au, kila serei nei rina na kila palak nei kari lu i
po ago kuvul. Petero, Ioanes, Iakovo, Andereas, Pilipo, Tomas, Bartolomaio,
Mataio, Iakovo si Alpaio, Simon igenen ta Selote, na Iudas si Iakovo. 14 Riria
aongos a petau ang kitapo sikei palau si vingaria na kitapo ago kuvul na
kitapo uli telan amadot si sokotuk, kuvul ve ri aina kapa na rinana i Iesu ta
Maria, na keve tasina kapa. 15 Au, si pangau i taun ang, Petero kala tapasuk
asi kana mengen mete keve vap lomlomon aongos ang. Tataot aongos iria
kata lapo asukang ta 120. Na kala mengen iria asukang ke, 16 "Keve tungag,
kana kala serei atutuman a mengen ang a Malanganto Gogoai kata posong
aino ia si nguruna i David, ta Iudas nang kata ausingai ani vap ang asi
kari teng akit ani Iesu. 17 Using katapo mangsikei ira si kuvkuvulan ke, na
katapo siang nei avibisan ke tarapo abis ia." 18 Igenen ke kata samui kana
vuk roe ta kapkap i luk le si kana lau rikek, na kala uak arikek na vingana
kala tadek na nai ina kala uak ane komo. 19 Ri vap aongos i Ierusalem
kitala longong a bil ke na asukang kila kin a vuk roe ang si kari mengen
ta Akeldamak, supsupai ina ta Roe Radangaian. 20 "Using kita salik ia nei
Buk i Tangam asukang ke, **Kana lu ka tu vauvau. Ka kovek i igenen asi
ago neina,** na **mangsikei ka luk kana pangau i ainoinoai.** 21 Asukang a
kalapo mamaiten vanang asi kara pilak ani mang igenen asi tung ve tara, ka
mangsikei iria kitapo uli auai ve Volava Iesu le si tutapongai tung kana, 22 le
si taun ang a Ioanes kata tutapong asising ri vap singina tung si taun ang a
Iesu kata palak pelek ira singina. Io, igenen ke ka auai ve tara asukang val
mangsikei katala kun arai ani Iesu si kana tadut pok." 23 Au, asukang a kila
atung a pongua na asan, Iosep, kipo kin kapa ia ta Barsabas na kana mang
asan kapa ta Iusto, au na Matias. 24 Na kila sokotuk asukang ke, "Numai,
Volava, kupo malangas a vingaria i ri vap aongos. Ku akalit imem kana ta
si i ngono igenen ke kutala pilak ia, 25 ani ka sakol a kirim ang si Iudas.
Igenen ang ka sunguk a mamaiten i abis ke i aposel. Using katala pasal
pelek a kirim ang ane si kana ta kun ring akorong." 26 Au kila teng kari abis
i gusgus na kila sabonai ani Matias. Na ninia vanang kala palak na kila
tataot kuvul ia ve mang 11 a aposel ang.

2

Malanganto Gogoai kata pasiang

1 Na taun i Pentekoste kala serei na kitapo ago kuvul aongos nei mangsikei
a vuk oring. 2 Na akorong palau mangsikei a gulugulung kala serei le
metekuku. Na tangis ina katapo asukang val musliu lava kamela but a nei
lu ang kitapo sinong kuvul singina. 3 Na kila arai ani mangsikei a bil val
mantingup i kut kapo pasal angpotok aliu na kala sinong kuluria siksikei.
4 Na riria aongos kila duk ta Malanganto Gogoai, na kila tutapong mengen
ta mang keve mengen angpetpetekai voiang a Malanganto kapo asereiai
ania si ngururia.

5 Si taun ang katapo atogon a ri Iudaia duk kitapo ago e Ierusalem na
kitapo vap mamaila ani God. Kita pasal le si keve palpal aongos i kuli rina
na kime lapo ago. 6 Au, vuk taun ang a gulugulung ang kapo serei, ka togon
a petau tavirimok kimela serei akuvul si oring ang. Na kila sugul si longong
aniria sipo mengen si kari keve mengen siksikei. 7 Kila taping alava luai ani
bil asukang, na kilapo susui angpokpokai aniria asukang ke, "Sa nang kapo

asukang? Vap ke kana le Galilaia 8 sikei kana tarapo longong korong iria
si keve mengen i kara keve rina siksikei, 9 le Parto na Media na Elam na
Mesopotamia na Iudaia na Kapadokia na Pontiko na Asia 10 na Purugia na
Pampulia na Aigipto na le si keve palpal i Libue angasungai i Kurene, le
Rome kapa, keve Iudaia ve ria kita palak si laulauan i Iudaia, 11 le Kerete
na Arabia, tarapo longong iria si akuskus ta kana keve abis kitmat a God
si kara keve mengen siksikei." 12 Na ria aongos kilapo taping velai ani pisu
na kila sui ta, "Nei a supsupai tutuman i bil ke?" 13 Sikei mang matan kila
kurek iria asukang ke, "Vap ke, kita inum na kilapo nio!"

Kana kalinga na Petero

14 Sikei Petero kala tapasuk ve 11 a nat ang na kala mengen alava na
petau ang asukang ke, "Vap i Iudaia, na nami aongos mipo ago e ke e
Ierusalem. Mi longong aro iau na naka mengen amalangas imi ta supsupai
i bil ke. 15 Arai, vap ke kana parik kipa tanio, val mipo mengen. Using
kapo tenei vauk palau lak nang. Parik kipa inum. 16 Sikei kana vang
kalapo serei atutuman a mengen ang na katakai i kus amalangas Ioel kata
mengen tatana asukang ke, 17 **God kapo antok. Si akamkamusai i taun
naka alis alava na Malanganto ig si mamain ta vap aongos i kuli rina.
Kami inatus ki akuskus ta kag mengen. Kami keve nat tanginang ki
arai ani keve ararai, na kami keve lapan ki orodung ta mang keve
orodung. 18 Io, si taun ang naka alis alava na Malanganto ig si kag
keve asosokai na ri vap ve ri aina ki kus amalangas ta kag mengen.
19 Naka asereiai kapa ani keve vilvil ataping e pangkul nei pangau, na
keve akanangai e kevkev e kuli rina asukang ta rangai, na kut ni, na
bung lava. 20 Makarap ka vong na ulen ka ararai val rangai. Keve bil
ke ki aino ani maumausan lava i kana taun a Volava. 21 Na e iang, man
a si ka songo na Volava si pakangai ania, ninia kala sapang.**

22 Ri vap i Israel, mi longong a mengen ke! Iesu le Nasaret, God katala
alis kana kitmat singina asi kana abis ani keve abis i vilvil ataping, na keve
akanangai voiang kata abis ia e malangas i matami, na nami akorong mipo
nas aro ia. 23 Igenen ke Iesu, God kata lomlomonai aino na katala saupai
ania ta ki alis ia e kungami. Na nami mita vil punuk ia, using mita asok a
vap rikek asi an atakuk ania kuli ngakputuk. 24 Sikei God katala tak atadut
pok ia. Kata akala ia pelek a kitmat i mat, using parik kapa angkoai si teng
akit ania. 25 Using David kata kun mengen tatana ta, **Natapo uli arai ani
Volava si po ago asung. Kapo ago asung, na parik kapa angkoai ani na
pisu. 26 Asukang a vingag kapo duk ta uruk na ngurug kapo posong
ro. Na nau akorong si pukun ig, naka lomlomon ta bil roron e mung,
27 using parik kupa angkoai si atolongon anig asi kag an ago luai si
rina ang si ri vap mat. Parik kupa atolongon kam igenen i akanangai
asi kana an vok nei mopong. 28 Kutala akalit iau ta selen ane si to
asikei. Ku alis iau ta uruk lava e matam.**

29 Keve tungag, tara tere le si tivura ta David. Tarapo malangas ta katala
mat le kabang na kitala moai ania. Na mopong ina kapo ago lak nei liuan ira
si taun ke. 30 Ninia katapo mangsikei a katakai i kus amalangas na katapo
nas ta God **katala palapalatung akitmat ve nia ta ka atung ta mangsikei
i keve tivuna ani ka sinong si kana sinsinong i tulava.** 31 Asukang a kala
tun ane no na kala mengen ta Karisto ka tadut pok pelek a mat asukang ke
ta **parik kapa angkoai si lomon suai ania asi kana ago luai si rina ang**

si ri vap mat, na pukun ina **parik kapa angkoai si ka vok nei mopong kapa.** 32 Io, igenen ke Iesu, God katala tak atadut ia asi kana to pok, na
namem aongos namemtala arai ania. 33 Na God katala sunguk alak luai
ania na kanlapo sinong luai ngerena e pangkul. Na tamana kala alis ia ta
Malanganto Gogoai val kana palapalatung, ani ka tilingai alava ania. Io,
alilis ang, kana vang milapo arai ania na milapo longong ia si bil i taping ke
anginang. 34 Arai, David akorong parik katapa palak ane metekuku, sikei
ninia akorong kata antok, **Volava kata antok kag Volava ta ku sinong**
si palso ig 35 **na naka vil kam petau, ani ku kos kuluria.** 36 Asukang,
nami aongos ri Israel, mi nas aro na bil ke. Iesu nang mita nak akit ia kuli
ngakputuk, nang ninia palau na igenen voiang God katala akanangai ania
na katala asinong ia asi kana Volava."

37 Au, taun kila longong a mengen ang, kilapo togon a nanasai lava, na
kila sui a Petero ve mang keve aposel ang, "Keve tungamem, namem abis
vang a sa?" 38 Na Petero kala polpol iria, "Mi lomon pokai, na mi luk a
asing tauia si asan i Iesu Karisto, ani God ka lomon suai ani kami keve lau
rikek, na mila luk a alilis i Malanganto Gogoai. 39 Using a palapalatung kapo
mengen animi ve keve matan inatus e mung imi, na aniria kipo akavunga
imi, voiang a Volava kara God ka songo iria." 40 Na kala anguan mengen
alava aliu aniria, na kala anonok iria velai ani sokotuk asukang ke, "Mi
asapang imi pelek a matan vap rikek i taun ke!" 41 Asukang a ria kita
lomlomon ta kana mengen kila luk a asing tauia. Na riria aongos kitala
lomlomon si taun ang, tataot iria katapo asukang ta 3,000. 42 Na kilapo uli
telan si luk akalkalit si ri aposel na kipo ago kuvul na kipo uli matan angan
kuvul na ki sokotuk.

Kari ago ri vap lomlomon

43 Na kilapo atogon a vubuk lava si taun ang. Ri aposel kipo abis a keve
nem i vilvil ataping na keve akanangai miang. 44 Na vap lomlomon aongos
ang kilapo auai kuvul na kilapo anglilisai angpokpokai pok singiria, 45 na
ki atos ta kari mang keve togtogon na roe asi pakangai ani vap po inongos
ang. 46 Na si keve taun kipo auai alak kuvul ane nei rina i atailai. Na kipo
matan angan kuvul nei kari keve lu. Na kipo uli anglilisai ta kari pok velai
ani maramarak na atutuman. 47 Kipo alatun a God, na ri vap aongos kipo
uruk aniria. Na si keve taun Volava kapo alakai ani mang matan i kana
teng ato si kuvkuvulan ang.

3

Igenen soles kata luk kana vilvil ato

1 Mangsikei a tenei ias ngelik, si taun i sokotuk, ri Petero ve Ioanes
kilongta palak ane nei rina i atailai. 2 Na mangsikei a igenen kak soles
le si kana liklik, kipo sunguk aliu ia. Si keve taun aongos kipo nas ani
amatung ania mete takaman i rina i atailai, nang kipo kin ia ta takaman
miminaungan, asi kana aikut papakangai si ri vap man kipo palak nei rina
i atailai. 3 Na kala arai ani ri Petero ve Ioanes kilonglapo buk palak nei rina i
atailai, na kala aikut irilong asi karilong alis tapai ta kana ring papakangai.
4 Na Petero kala tun akit ia, rilong ve Ioanes, na kala antok ta, "Ku tun ane
ke!" 5 Na kalapo tun irilong using kapo sekpat konang ta kilong alis ia ta
men papakangai. 6 Au na Petero kala antok ia ta, "Napo kovek i silva vo
gol, sikei naka alis vang ua ta bil ang napo atogon ia. Kana vang. Si asan
i Iesu Karisto le Nasaret, kana ku pasal korong!" 7 Na kala tak atung ia si

palso i kungana, na akorong palau na ngono kakina kala togon dual 8 na
kala laos atung na kalapo pasal korong na kala auai alak ve rilong ane nei
rina i atailai na kapo laolaos i alatun ani God. 9 Ri vap aongos kila arai ania
si lapo pasal korong velai alatun ani God, 10 na kilapo kinle ia ta ninia palau
katapo uli sinong mete takaman miminaungan si aikut papakangai, na kila
taping velai sugul ani bil ang kata serei singina.

Kana kalinga na Petero nei rina i atailai

11 Au, kitolpo palak alak na igenen ang kapo teng akit lak si ri Petero
ve Ioanes. Na ri vap aongos kila sang ane si ring ang kipo pasal singina,
kipo kin ia ta takpok si Solomon, na kilapo taping alava. 12 Au, Petero kala
arai ani oring ang na kala antok iria ta, "Ri vap i Israel, mipo taping marai
sa akorong? Marai sa mipo uli tun akit tatamemlong. Vei mivpo sekpat
nganing ta le si kamemlong dual na lau korong na igenen ke kala pasal?
13 **Ninia palau na God vopo angtogon ang ve Abaram na Isak na Iakov,
nang a God i keve tivura** katala amaus aongos kana asosokai Iesu, voiang
mitala alis suai ania, na Pilato kala lomlomonai asi akalakala ania sikei
mita misag ania. 14 Mita misag ani igenen daus na korong na milapo buk
ani ki akalakala animi ta igenen daung. 15 Mitala raung suai ani tukul bung
i to, sikei God katala tak atadut pok ia pelek a mat. Na namemtala arai
ania. 16 Na si kana asan, le si lomlomon ta asan ina, na igenen ke kana
mipo arai ania na mipo nas ia, kalapo pukun dual. Le si lomlomon ta asan
ina, vilvil ato roron ke kala serei si igenen ke, e matami aongos. 17 Au keve
tungag, napo malangas ta mitapo vongvong ta sa mita abis ia, val kami
keve ainoinoai kapa. 18 Sikei, kana mengen a God voiang a keve katakai
i kus amalangas aongos kita posong ia, nang palau ta igenen i akanangai
ka duai a kui, kana vang si kami lau rikek kala serei apunuk. 19 Asukang,
mi lomon pokai na mi pasal taun a God ani ka lomon suai ani kami keve
lau rikek, na Volava ka atanginang pok imi si taun ke, 20 na ka alis lak a
Iesu, nang kana igenen i akanangai, kata atung ia animi. 21 Sikei ka ago
e metekuku tung si taun ang a God ka atung aroron kuvul pok a keve bil
aongos val katala palapalatung ia le kabang si ngururia i kana keve katakai
i kus amalangas daus. 22 Moses kata antok ta, **Volava kami God ka apolok
alak animi le nei liuan imi, ta mangsikei a katakai i kus amalangas
val nau. Mi longong ia na mi using akit a keve mengen aongos ang ka
mengen imi tatana.** 23 **Na si man a mang sikei parik kapa longong aro
na katakai i kus amalangas ang, io God ka pagal suai luai ania pelek
kana matan vap.** 24 Na asukang kapa keve katakai i kus amalangas aongos
le si Samuel aliu kitala akuskus ta keve bil kana kalapo serei aliu. 25 Nami
akorong mipo tauk i keve mengen ang ri katakai i kus amalangas kitala
mengen tatana, ani mi luk a keve roron ina. Na milapo atogon a bil roron
ang a God kata palapalatung tatana ve keve tivumi. Kata mengen a Abaram
tatana asukang ke, **Le si tivum vanang na keve matan vap aongos i kuli
rina ki luk a roron.** 26 Io God katala apolok alak kana asosokai na katala
asok ia ane singimi aino, ani mi roron si oring ke ta mi tutaliung kami keve
lau rikek."

4

Petero ve Ioanes e mete saupai

1 Au, kilongpo mengen aliu asukang lak ani ri vap na ri katakai i sula
kimela serei ve ri Sadukaio na vo tu ainoinoai ani petau i ararai bat ani

rina i atailai. 2 Kitapo marala alava using kilongpo akalit ri vap na kilongpo
akuskus amalangas iria ta ri vap kapa ki kun tapasuk pok pelek ani mat si
kari lomlomon ta Iesu. 3 Au, na kila teng akit irilong na kila alakai anirilong
nei lu i akangbat ani tenei vong ang using kata lapo ngelik. 4 Sikei vap miang
kitala longong a mengen ang na kilapo lomlomon. Tataot iria kalapo serei
asukang ta 5,000 aongos. 5 Au si tenei vauk using ina kari keve ainoinoai
ve ri vap lava na ri vap malangas ani saupai kita mela sinong akuvul e
Ierusalem, 6 kuvul ve Anas ainoinoai i katakai i sula, na ri Kaiapas ve
Ioanes na Aleksandero na ria aongos a vap ang kipo angtogon ve ainoinoai i
katakai i sula. 7 Au, kila songo irilong asi karilong me tung e mataria na kila
sui, “Au, milongta saka abis an ani bil ke? Kamilong kitmat le voi akorong?
Si kata alis imi ta dual i kana asan?” 8 Na Malanganto Gogoai kala aol a
Petero na kala mengen iria asukang ke, “Keve vap lava na keve ainoinoai si
ri vap, 9 mipo saupai kana animemlong marai pakangai ani igenen kak soles
ke, na mipo buk nas ani saka kitmat an kata vil ato ia. 10 Au, mi longong
aro na mi malangas! Nami ve mamain ta vap aongos i Israel, mi malangas!
Igenen kak soles ke katala to ta kitmat i Iesu Karisto le Nasaret, voiang
mitala vil punuk ia kuli ngakputuk, na God kala tak atadut pok ia pelek a
mat. Si kitmat ina na igenen kak soles ke kalapo to aro e matami. 11 Ninia na
**iat voiang a mamain ta katakai i abis lu, kitala misag ania, sikei ninia
palau na iat ang kalapo serei a iat talupus i lu.** 12 Na vilvil ato kapo
serei le singina papalik, using kapo kovek i mang asan e kuli rina aongos
nei liuan i ri vap, asi vil ato anira.” 13 Na taun kila longong a mengen madot
ke si ri Petero ve Ioanes na kila taping anirilong, using kipo nas ta kilongpo
ngono igenen palau luai, kovek i akalit lava. Na kilapo kinle irilong ta
kilongtapo ago si kuvkuvulan si Iesu. 14 Sikei kilapo kovek i mengen using
kipo arai ani igenen ila bil ato ang sime lapo tung ve rilong. 15 Na kila asok
irilong asi soung suai ani nei kivung. Na kilapo angmemengenai asukang
ke, 16 “Au si, tara abis sa kana ani ngono igenen ke? Parik tarapa angkoai
si amunai ani abis lava ke i vilvil ataping, using ri vap aongos i Ierusalem
kilapo nas, na parik tarapa angkoai si mengen bat ania. 17 Sikei tara atakun
irilong ta kilong ago luai ta akuskus an ani mang sikei si asan ke, vei bil ke
kala pasal alava luai.” 18 Au na kila songo alak pok irilong na kila atakun
amadot irilong ta kilong kamus luai ta mengen vo akalkalit ta asan i Iesu.
19 Sikei ri Petero ve Ioanes kilongla polpol iria asukang ke, “Sa, kapo korong
e matana i God ta namem longong imi, na parik ta God? Mi saupai ani sa
kapo lau korong. 20 Using kapo tav angkoai si namem kamus ta akuskus
an ta keve bil na keve mengen roron ang namemtalapo nas ia.” 21 Au, e
iang kila anguan atakun amadot an anirilong na kila lomon suai anirilong,
using kapo kovek i bil tutuman asi amiming anirilong singina, using ri vap
aongos kilapo kinle na bil ang kata serei na kilapo alatun a God singina,
22 using a igenen la to pok ang si bil i taping ke, kata lapo liu a 40 na matas
kana to.

Ri vap lomlomon kipo sokotuk asi kari nasai ani kitmat

23 Au, kilonglapo kalakala na kilongla pasal pok ane si keve tungarilong
na kilonganla antok amalangas iria ta mengen aongos ang na keve
ainoinoai i ri katakai i sula na ri vap lava kitala mengen irilong tatana.
24 Taun kila longong a mengen ang kila sokotuk kuvul aongos ane si God
asukang ke, “Vo kitmat, numai kuta asinong a kuli rina na nei pangau na
nei laman ve keve bil aongos. 25 Na kuta mengen si Malanganto Gogoai
si nguruna i tivumem ta David, kam asosokai, asukang ke ta, **Marai sa**

na mamain ta matan vap i ngising kipo marala? Marai sa na kipo petpeteai mumun palau? 26 **Ri tulava i kuli rina kipo usausa. Io, ri ainoinoai kipo kivung asi kari visvis ani Volava ve kana igenen i akanangai.** 27 Na kapo tutuman ta nei rina ke Erodes ve Pontio Pilato kilongta lomlomonai kuvul ve ri vap i ngising na matan vap ke ri Israel ta ki raung suai ani kam asosokai daus ta Iesu, nang kutala akanangai ania. 28 Kita lomlomonai kuvul asi kari abis ani bil ang, numai kutala saupai lenginang ania ta ka serei asukang. 29 Volava, ku lomlomonai ani kari keve mengen rikek animem, na ku pakangai animem val kam keve asosokai asi kamem mengen amadot luai ta akuskus im. 30 Ku vil ato ri vap na ku abis ani mang keve bil i vilvil ataping kapa si kitmat i kam asosokai daus ta Iesu." 31 Au, kala kamus kari sokotuk na lu ang kipo ago singina kala tetek, na Malanganto Gogoai kala aol iria aongos na kilapo tutapongai mengen amadot luai ta mengen i God.

Lau i angtunganan nei liuan i ri vap lomlomon

32 E iang ri vap lomlomon kita lapo atogon palau a sikei a vinga na sikei a vangang. Asukang a kilapo atogon kuvul aongos na keve bil voiang a siksikei a igenen kapo atogon ia. 33 Na ri aposel kilapo mengen amadot luai ta kana tadut pok a Volava Iesu. Roron lava le si God katapo ago singiria aongos. 34 Katapo kovek i mangsikei katapo inongos, using man kita atogon roe vo lu, kita atos tatana na samui ina 35 kimela alis ia e kungaria i ri aposel ani ki pagal ia ani vap po kudik ang, angkokoai val inongos ang si siksikei. 36 Au na Iosep, nang ri aposel kitapo kin ia ta Barnabas, supsupai ina ta katakai i akikit, na katapo igenen i patvap si Levi, na kita ingus ia e Kuporo, 37 kata kun atos ta palpal i kana roe na kamela alis a kapkap e kungaria i ri aposel.

5

Ananias ve Sapira

1 Na mangsikei a igenen kana asan ta Ananias, rilong ve kisngana ta Sapira, kilongta kun atos ta karilong mang vuk roe. 2 Na mang palpal samui ina kala teng akit pok ia ania, na mang palpal kanla alis ia e kungaria i ri aposel. Na kisngana kapo nas a bil ang. 3 Sikei Petero kala antok ia, "Numai Ananias, kapo saka bil an na Satan kapo aol ua asi kam kapau ani Malanganto Gogoai, na kula teng akit pok anim ta palpal i samui i kam vuk roe? 4 Kupo malangas aro luai ta aino le ani kutala atos tatana, katapo kakam. Au na e mung, taun kutala atos tapai tatana, samui ina katapo kakam kapa. Sa tukulai ina na kuta lomlomonai asi kam me kapau asukang ke? Parik kupa kapau na igenen, kupo kapau a God." 5 Vuk taun ang a Ananias kapo longong a mengen ang kala uak na kala mat. Na vap aongos po longong ang kilapo togon a leng lava luai. 6 Au, ri nat kila tapasuk na kila apung na pukun ina, na kila asalak ia ane komo na kianla kepai ania.

7 Au, e mung i vuk pangau kudik lik, kisngana kamela palak na parik lak kapa malangas ta bil ang katala serei. 8 Au, na Petero kala antok ia, "Ku antok iau. Ninia aongos kana na kapkap ke milongta luk ia si kamilong vuk roe?" Na kala antok ta, "Io, ninia aongos." 9 Na Petero kala antok ia, "Kapo sa na milongta angainakai asi kamilong atoktokngai ani Malanganto Gogoai i Volava. Arai! Sukana na vap anla kepai tapai ani kisngam kime lapo angtung e mete takaman. Na kana kime kun asalak kapa anim." 10 Na si vuk taun ang palau kala uak e ngere kakina na kala mat. Au na keve nat

ang kimela palak na kila asalak kapa le ia ane komo na kianla kepai ania e
ngere kisngana. 11 E iang na kuvkuvulan i lomlomon aongos kilapo atogon
a leng tavirimok luai, na akuskus i bil ang kala pasal na vap aongos kinla
kun longong ania na kinla kun leng alava.

Keve akanangai na vilvil ataping

12 Na ri aposel kilapo asereiai ani keve bil miang i vilvil ataping na keve
akanangai nei liuan i ri vap. Na ri vap lomlomon aongos kitapo uli serei
akuvul si takpok si Solomon. 13 Na ri vap e komo kitapo kinle alava aro
iria, sikei kitapo atogon a lolokovo si palak. 14 Sikei lak vap miang luai
aliu kilapo lomlomon ta Volava, ri tauan ve ri aina kapa, na kila palak
si kuvkuvulan ang. 15 Io, asukang a ri vap kipo asalak le na ri malepen
na kimepo amatung iria kuli kari keve pata e nei selen kokoai ani man a
Petero ka paliu, kankanuai ina kan sigil palau a mang matan iria. 16 Na vap
duk kapa le keve rina aulitai i Ierusalem kimela kun asalak ani kari keve
malepen ve kari keve vap sangan ta ingua, na riria aongos kila luk a vilvil
ato.

Ri aposel kilapo ago nei vilvil akui

17 Au, ainoai i katakai i sula kuvul ve kana petau aongos, nang a
kuvkuvulan ang ri Sadukaio, kilapo vinga rikek luai, 18 na kianla teng akit
a keve aposel na kila alakai aniria nei lu i akangbat. 19 Sikei mangsikei a
angelo si Volava kamela serei tenei vong na kala tavas a keve takaman i lu
ang na kala ausingai aniria ane komo, na kala antok ta, 20 “Mi pasal na mian
tung nei rina i atailai na mi mengen amalangas a ri vap ta akuskus aongos
i to tanginang ke.” 21 Taun kila longong a mengen ke, kila palak si tangat
nei rina i atailai na kian lapo akalkalit ri vap. Au, ainoai i katakai i sula
ve kana petau kila serei akuvul, na kila songo akuvul na kivung lava nang
riria aongos kipo tu ainoai ani ri Israel. Na kila asok asi an songo alak tapai
aniria. 22 Au na ri asosokai kianla palak nei lu i akangbat sikei parik kipa
sabonai aniria. Na kila papok na kila mengen amalangas ta, 23 “Namemta
anla sabonai ani keve takaman aongos kitapo akang na keve vap ipo ararai
bat ang kitapo tung mete keve takaman. Sikei taun namem tavas, katapo
kovek i mangsikei e iang.” 24 Na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve tulava i
ri vap po ararai bat ang nei rina i atailai kila longong na mengen amalangas
ang na kilapo ilung alava ta sa ka serei using i bil ke. 25 E iang mangsikei
kamela antok iria, “Vap ang mita akang bat iria kian lapo tung e nei rina i
atailai na kilapo akalkalit pok ri vap!” 26 Asukang a tulava ang kanla pasal
ve kana petau asi an songo aniria. Kitapo lolokovo ani teng akit amadot
aniria vei ri vap kila kun li punuk pok aniria ta iat.

27 Au, kila songo alak pok iria mete kivung lava na ainoai i katakai i sula
kala saupai aniria asukang ke, 28 “Lenginang namemtala atatai amadot luai
ta mi ago ta anguan akalkalit an si asan ke, sikei lak mipo abis ia. Akalkalit
ke kalapo papanai aongos e Ierusalem. Mipo buk ani mamaiten i kana mat
ka gon kulumem.” 29 Na Petero ve ri aposel kila polpol asukang ke, “Kapo
mamaiten luai ani namem longong a God, na parik ta ri vap! 30 Nang a
God ang si keve tivura, nang kata tak atadut pok a Iesu pelek a mat, voiang
mitala vil punuk ia kuli ngakputuk. 31 God katala sunguk alak luai ania
asi kana an sinong ngerena val nat i tulava na katakai i asapang ani ri
vap i Israel, man kila lomon pokai, ka lomon suai ani kari keve lau rikek.
32 Namemtala arai ani keve bil ke kuvul ve Malanganto Gogoai, voiang a
God kata alis ia aniria, vap ang kipo longong kana mengen.”

33 Taun kila longong a mengen ke, kala pat iria na marala lava na kilapo
buk raung korong aniria. 34 Sikei, mangsikei a Parisaio i nei kuvkuvulan
lava kala tapasuk, kana asan ta Gamaliel, na katapo mangsikei a katakai i
akalit ani saupai, na kapo asasanan mete ri vap, na kala asok ta ki asoung
tapai ani keve igenen ang. 35 Au na kala mengen iria ta, “Vap i Israel, mi
aiveven aro si sa mi abis ia si keve tauan ke. 36 Using taun ang anangan a
Teudas kata tapasuk na kala antok ta kapo igenen lava, na vap duk asukang
ta 400 aongos kila tung papakangai ania. Sikei kita raung ia, na kana petau
aongos kila sip angtaliungai, na kana avibisan aongos kapa kala mat. 37 Na
e mung, si taun ipo luk asan, Iudas le Galilaia kata kun tapasuk na vap
duk kapa kila tung ve nia na kila visvis misagai. Sikei ninia kapa kila kun
raung ania na kana petau kila kun sip. 38 Au si bil ke kana, napo antok imi
ta mi atalipai ani keve tauan ke. Atolongon iria, using man a bil ke kapo
lomlomonai si ri vap, nganlak ka mat. 39 Sikei, man ke God ta lomlomonai,
parik kapa angkoai si mi dual suai aniria. Vei nganlak mila sabonai ania
ta mipo angvis ve God.” 40 Au, kila ainak ani kana pinipini na kila songo
alak pok ri aposel na ki asok asi sasaup aniria. Na kila atakun amadot iria
ta ki ago luai ta akuskus an ta asan i Iesu. Au le na kila akala iria. 41 Na
kila soung le mete kivung velai ani uruk using kipo malangas ta God katala
taot angkokoai iria asi kari sunguk ani kui ve mirik marai asan ang. 42 Na
si keve taun kilapo madot si uli akuskus. Kila pasal nei rina i atailai na ane
nei keve lu siksikei na kilapo rodo le kari akalkalit na akuskus ta akus ro i
Iesu ninia na igenen i akanangai.

6

Kita atung a limalengua na igenen

1 Na si taun ang tataot i vap lomlomon kata lapo serei aduk luai, na
mangsikei a maiten kala serei ta ri Elas kipo mengen i magilai ani ri Eberaio
using kari keve mainang, parik kipa alis pok aniria. 2 Asukang a 12 na
aposel kila songo atung na mamain ta vap lomlomon aongos na kila antok
iria asukang ke, “Parik kapa ro si man namemla lomon suai ani abis i
akuskus ta mengen i God, asi me telan ta sasagi. 3 Au asukang, keve tungag,
mi pilak ta limalengua na igenen, voiang a Malanganto Gogoai kapo aol iria
na kipo vap masam aro, ani namem apaus iria ta mamaiten i abis ke. 4 Sikei
namem akorong, namem uli telan si sokotuk na akuskus ta mengen i God.”
5 Au, lomlomonai ke, ri vap aongos kila ainak aroron singina. Na kila pilak a
Sitepano, igenen lomlomon alava na Malanganto Gogoai kapo aol ia, kuvul
ve Pilipo, na Porokoro, na Nikanor, na Timon, na Parmenas, na Nikolao le
Antiokeia voiang kata mela palak si laulauan si ri Iudaia. 6 Keve igenen ke,
kila atung iria e mataria i ri aposel na kila sokotuk na kila amatung kunga
singiria. 7 Na mengen i God kala pasal apapanai na vap duk luai i Ierusalem
kilapo lomlomon tatana na amiang luai i ri katakai i sula kapa kilapo kun
ainak ani mengen ke na kila kun lomlomon.

Kita teng akit a Sitepano

8 Au na Sitepano katapo duk ta roron na kitmat, na kata abis a mang
keve avibisan miang i vilvil ataping na mang keve akanangai petekai
luai kapa e mataria i ri vap. 9 Sikei mang vap kila tapasuk na kilapo
anggegelai ve Sitepano. Vap ang kitapo ago si kuvkuvulan ang kipo kin
iria ta kuvkuvulan i vap kalakala. Na kipo vap i Iudaia le si ngono rina ang
Kurene na Aleksanderes na le ngono palpal ang kapa Kilikia na Asia. 10 Sikei
parik kilapa angkoai si tu asalaupai ani kana masam na kana mengen a

Malanganto kapo alis ia tatana. 11 Au na kila bui a mang vap asi lukluk
atapusai ani mengen kapau asukang ke, “Namemtala longong ia si mengen
i nau varas ani Moses ve God.” 12 Na kila solo angpokpokai ani ri vap ve ri
ainoinoai na ri vap malangas ani saupai. Na kila pasal na kila teng akit a
Sitepano na kianla tak ia ane mete kuvkuvulan lava. 13 Na kila atung kari
mang keve vap mengen kapau, asi kari mengen asukang ke ta, “Igenen ke
kapo uli mengen arikek ani kara rina i atailai na kapo mengen arikek kapa
ani saupai. 14 Using namemtala longong ia si antok ta Iesu ke le Nasaret
ka goeng suai ani rina i atailai na ka sasakol kara keve laulauan voiang a
Moses kata alis ira tatana.” 15 Na kivung lava aongos ang kilapo tun akit ia
na kilapo arai ania ta kalapo nau asukang val angelo.

7

Kana kalinga na Sitepano

1 Na ainoai i katakai i sula kala sui ia ta, “Sa, keve mengen ke kana kapo
tutuman?” 2 Na kala polpol asukang ke, “Keve tasig na keve mamai, mi
longong iau! God, si kana maumausan, kata serei si tivura ta Abaram
anangan si taun katapo ago lak e Mesopotamia aino ani kanla ago e Karan.
3 **Na kala antok ia ta ku tapasuk pelek kam rina ve kam patvap na ku
me palak si ring ang naka akalit ua tatana.** 4 Au kala pasal pelek a palpal
si ri Kaldaia na kanla ago e Karan. Na e mung i tamana katala mat, God kala
asok ia asi kana me ago e ring ke kana mipo ago singina. 5 Parik katapa alis
ia ta mang vuk roe lik e ke asi kana atogon ania. Sikei kala palapalatung **ve
nia ta ka alis lak a roe ang ania ve matmatan tivuna e mung ina,** sikei
katapo kovek i nat lak. 6 Sikei God kala mengen kapa ia asukang ke ta **keve
matmatan tivuna ki an sokoung si rina ang parik kapa kakaria, na ki
sunguk a maiten lava i vilvil akui na ki ago nei gogotan i asosokai ani
400 na matas aongos.** 7 **Naka aming na palpal vap ang kipo asosokai
singiria.** God kata antok. **Na e mung ki soung suai ani rina ang na
kime soturungai singig e ke si rina ke.** 8 Au na kala antok kapa ia ta
ki uli lampulit aniria asukang ta akanangai ani palapalatung ang. Asukang
a kala asereiai ani Isak na kala lampulit ia si valimaletul i taun. Na Isak
kala asereiai ani Iakov, na Iakov kala asereiai ani 12 na tivura ang.

9 Na keve tivura ang kilapo vinga rikek ani Iosep na kila atos tatana ane
Aigipto. Sikei God katapo auai ve nia, 10 na kala asapang ia le nei liuan i
kana keve mamaiten asip. Na kala alis ia ta roron ve masam e matana i
Parao, tulava ang si ri Aigipto, voiang kata atung ia asi kana aiveven ani
Aigipto na nei kana lu aongos. 11 E mung ina mangsikei a mol lava luai
kala serei e Aigipto na e Kanan kapa. Keve tivura kitapo gule pok sikei
kapo kovek. 12 Au, Iakov kala longong ta kapo atogon pok e Aigipto na kala
asok a keve tivura, asi an luk pok e iang. Kari ainoai i pasal nang. 13 Si
kari vapongua i pasal Iosep kala antok amalangas iria ta ninia kapo tasiria,
na Parao kala malangas ta kipo angtasimal ve Iosep. 14 Na Iosep kala ali
mengen ane si tamana ta Iakov ve kana matan vap aongos ani ki me ago.
Tataot iria aongos kitapo 75. 15 Na Iakov kala pasiang ane Aigipto, na e
mung kianla mat e iang ve keve tivura. 16 Na keve matmat iria kita asalak
pok iria ane Sukem, na kila amatung iria nei mata i mat si vuk roe ang
Abaram kata samui aino ia si keve nat si Emor ta vuk kapkap.

17 Au, kalapo angasungai a taun i serei atutuman ta kana palapalatung a
God ve Abaram, na tataot i kara vap e Aigipto kalapo duk alava, 18 tung si

mang tulava tanginang kala tu sakolai asi saupai ani Aigipto na parik lak katapa longong a akuskus i Iosep. 19 Nia vanang kata kapau velai ani marala ani keve tivura, na kala vil amaiten luai ani kari ago ta saupai asukang ke ta ki asuai ani kari keve popo ani ki mat. 20 Au, si taun ang vanang kila ingus a Moses. Katapo nat roron luai e matana i God. Kila aiveven ia nei lu si tamana ani potol a ulen. 21 Na kila luk asoung ia na kavulik ang si Parao kamela songo ia na kanla aiveven ia asukang ta kana nat. 22 Na Moses kata luk akalkalit le si ri Aigipto ta kari masam aongos na kalapo mangsikei a igenen kitmat si laulauan i kana mengen na avibisan.

23 Au, kalapo 40 na matas na kala lomlomonai asi kana an lolou tapai ani keve tungana ri Israel. 24 Na kala arai ani mangsikei iria kitapo visvis palau ia na kala pakangai ani igenen ang na kala vis punuk na Aigipto ang. 25 Kapo sekpat ani kana vap ki arai kinle ania ta God katala usausa ia asi pakangai aniria, sikei parik kipa kinle asukang. 26 Na si taun e mung ina, kanla sabonai ani mang ngono igenen pok iria kilongpo angbis. Na kala atokngai asi kana asinong ani luai nei liuan irilong, ‘Ngono iuang, milongpo angtasimal nang, marai sa na milongpo angbis pok?’ 27 Sikei mang anu ang, vopo bis ang ani tungana kala poro suai ania na kala sui, **Si nang kata asok ua asi kam ainoinoai na kume saupai animem?** 28 **Sa, kupo buk me raung anig val kam raung ang ani Aigipto ang anongo?** 29 Si vuk taun ang a Moses kapo longong a mengen ang, kala tapasuk na kala sip ane Madiam, na kanlapo ago val igenen sokoung. Na e iang kanlapo atogon kana pongua na nat.

30 Au 40 na matas kala liu **na angelo kala serei singina nei ring varasai palau angasungai i mulang ang** e Sina **si ureurek i kut kuli ei.** 31 Au, taun ang a Moses kala arai ani bil ang, kalapo taping alava na kala kik asung asi kanan arai. Na kala longong a kalingana i Volava ta, 32 **Nau a God voiang a keve tivum kipo atogon ia. Nau a God ang si Abaram na Isak na Iakov.** Na Moses kalapo tetek ta leng na parik kapa buk tun ane si ring ang. 33 **Na Volava kala antok ia, ‘Ku luang suai ani ngono pauk i kakim using nang a ring ang kupo tung singina kapo ring gogoai.** 34 **Natala arai aongos ani vilvil akui ang kag patvap kipo asalak ia e Aigipto, na nala longong kapa kari keve tangis. Kana vang namela serei asi kag me akala aniria. Au, ku me vang na naka asok pok ua ane Aigipto.**’ 35 Io, nia na Moses voiang kita misag ania ta mengen asukang ke, **Si nang kata asok ua asi kam ainoinoai na kume saupai animem?** Io, ninia palau vang God kata asok ia si kalingana i angelo vo serei ang singina kuli ei ang, asi kana me ainoinoai na katakai i asapang kapa. 36 Nia kamela asoung aniria pelek a Aigipto. Ka asereiai ani keve bil i vilvil ataping na keve akanangai e Aigipto akorong na e nei Laman Melek na e nei ring varasai palau kapa ani 40 na matas aongos. 37 Io, ninia palau na Moses ang, voiang kata antok ri Israel ta, **God ka atung lak animi ta mang katakai i kus amalangas val nau le nei liuan imi.** 38 Io, nia palau katapo kivung ve keve tivura nei ring varasai palau. Na katapo kivung kapa ve angelo ang kuli mulang e Sina, na nia kala alis ia ta mengen i to asi kana alis aliu anira. 39 Sikei keve tivura kitapo uli longo bot. Kitapo misag ania na kitapo uli lomlomonai asi kari papok ane Aigipto. 40 Asukang a kila antok a Aron, **Ku abis ta mang keve tangatangai anira, ani ki ainoai anira. Igenen ke ta Moses, nei nia? Parik tarapa nas ta sa katala serei singina.** 41 Na si taun ang kila abis ta kari tangatangai, na kapo ararai val natnat i bulumakau.

Kila vil alilis serei si bil ang, na kila uruk ani nem roron ang kitala abis ia.
42 Sikei God kala tu taliung iria na kala atolongon iria asi kari soturungai si
keve kalto nei pangau val mengen ang nei buk si ri katakai i kus amalangas
aino asukang ke, **Nami, ri Israel! Si 40 na matas ang e nei ring varasai**
palau, sa, mita alilis serei singig? Mita sulsulukai ane singig? 43 **Parik!**
Milapo soturungai si tangatangai nang i Molok. Na tangatangai i kalto
ang i Raipan, milapo soturungai singina kapa. Asukang vang, naka
kirikai animi ane si vilvil akui e Babulon.
44 E iang nei ring varasai palau, keve tivura kitapo sung angpok kari lu
asi kivung. Lu voiang a salsalik i ainainakai katapo sinong neina. Kita
abis ia val kana atatai na vo mengen ang si Moses, angkokoai val ararai
ang kata lomlomonai ania. 45 Au, keve tivura kilapo atogon a lu ang, na e
mung si taun ang a Iosua katapo tu ainoai aniria singina, kimela palak velai
ania nei rina ke e mung i God katala lu suai ani keve palpal vap ang na ki
atogon a roe ke. Au, na lu ang, kala tung nei rina ke tung si taun i David,
46 voiang a God katapo uruk ania, na kala sokotuk ia ta ka atung ania ta
mangsikei a lu tanginang asi kana ago neina, ninia na God voiang Iakov
katapo atogon ia. 47 Sikei parik ta nia, using a Solomon, ninia kala atung na
lu ang ania. 48 Au, sikei! Vo Tavirimok Luai parik kapa nas ani ago nei lu
i abis ta kunga, val katakai i kus amalangas kapo antok ta, 49 **Volava kapo**
antok ta metekuku, nang ninia kag sinsinong i kitmat. Na kuli rina,
nang ninia na koskosai i kakig. Au na mi saka atung an ta lu angkokoai
si kag ago? Vo ta ring asi kag aus? 50 **Sa, parik natapa asinong a keve**
bil aongos ke?
51 Nami na keve vap longo gel akorong. Vingami kapo kit na talingami
kapo bot aongos. Asukang palau val keve tivumi, mipo uli misag ani kana
mengen a Malanganto Gogoai. 52 Kapo kovek i katakai i kus amalangas
aino parik kitapa vil akui ia. Na riria kitapo kus amalangas ta Vo Korong ka
serei lak, kila kun raung suai aniria. Na kana vang amukmuk, Vo Korong
ang, nami mitala alis suai ania na mila raung ia. 53 Nami mipo atogon na
saupai ang na angelo kata alis a keve tivumi tatana, sikei lak parik milapa
using ia.”

Kita li punuk a Sitepano ta iat

54 Au, vuk taun ang kila longong a mengen ke na kalapo pat aongos iria
na marala na kilapo kalapatum. 55 Au na Malanganto Gogoai kalapo aol ia
na kala tun alak ane metekuku na kala arai ani maumausan i God na Iesu
kapo tung si palso ina. 56 Na kala antok ta, “Arai, nalapo arai ani metekuku
kalapo tavas na igenen i pukun kapo tung si palso i God.” 57 Na kila apung
bat a keve talingaria na kila kail alava. Ki tapasuk aongos, ki sang taun
ia, 58 na kila tak suai ania ane komo i rina na kian lapo tutapong so ta iat.
Keve vap po porot ke ania kila kiang suai ani kari maus na kianla asinong
ia e ngere mangsikei a igenen tanginang kana asan ta Saulo. 59 Au, kilapo
so ia, na kapo sokotuk, “Volava Iesu, ku sel a malanganto ig.” 60 Na kala
uak sovusulai na kala songosongo alava ta mengen asukang ke, “Volava, ku
lomon suai ani lau rikek ke kipo abis ia.” E mung i posong ani

8

vuk mengen ang, kala aulei. 1 Na Saulo kato ainak aro ani puka ang.

Saulo kapo goegoeng a ri vap lomlomon

Si taun ang, vilvil akui lava kala tutapongai si kuvkuvulan i lomlomon e
Ierusalem, asukang a riria aongos kila sip angtaliungai pulakai ane si ngono
palpal Iudaia na Samareia. Sikei, ri aposel kila ago. 2 Na mang keve igenen
lomlomon kila mo na Sitepano na kipo tangis alava luai ania. 3 Au, Saulo
kala tutapongai goeng ani kuvkuvulan i lomlomon. Kala pasal aliu si kari
keve lu siksikei na kala teng akit iria, ri tauan kuvul ve ri aina kapa. Ka tak
iria na kanla alakai aniria nei lu i akangbat.

Akus ro kala serei e Samareia

4 Asukang a vap la sip ang kian lapo akuskus pulakai ta mengen i God.
5 Na Pilipo kapa kala pasiang ane si rina i Samareia na kanla akuskus iria
ta Karisto. 6 Na petau duk kilapo buk longong aro ani kana mengen a Pilipo
using kipo mangal ia na kipo arai ani keve akanangai ang kapo abis ia.
7 Using ri ingua kipo kail na kipo soung pelek na vap miang. Na ri soles
ve ri vap pukun pepe miang kilapo to. 8 Asukang a ri vap i rina ang kilapo
atogon a uruk lava.

9 Au katapo atogon a mangsikei a igenen kana asan ta Simon. Aino katapo
teng rikek nei rina ang. Na katapo ataping ri vap i palpal Samareia. Ka
antok ta kapo mangsikei a igenen lava luai. 10 Na ri vap aongos kipo buk
longong aro ania, ri vap lava na ri vap e kevkev kapa. Ki antok ta, "Igenen
ke, tara posong ia ta Kitmat Lava i God." 11 Kipo longong aro ania using le
kabang le katapo uli ataping aniria. 12 Au sikei, si taun ang kila lomlomon
ta Pilipo si kapo akuskus ta akus ro i kana vainagoan a God na asan i Iesu
Karisto, kila luk asing tauia, ri tauan ve ri aina kapa. 13 Au na Simon, nia
kapa kala kun lomlomon, na kala luk asing tauia na kala auai ve Pilipo, na
kalapo arai ani keve akanangai ve keve bil lava i vilvil ataping, na kapo
taping alava.

14 Au, keve aposel e Ierusalem kila longong ta ri Samareia kitala ainak
ani mengen i God. Asukang a kila asok ri Petero ve Ioanes taun iria. 15 Na
kilonganla serei na kilongla sokotuk aniria ani ki luk a Malanganto Gogoai.
16 Using parik lak katapa palak si mangsikei iria, kitala luk palau a asing
tauia si asan i Volava Iesu. 17 Na kilonglapo amatung kunga singiria na
kilapo luk a Malanganto Gogoai. 18 Au, Simon kala arai ta Malanganto kapo
serei si amatung kunga ta ngono aposel ang na kala buk samui ani kitmat
ang singirilong. 19 Kala antok ta, "Milong alis iau ta roron ke ani nau kapa,
man naka amatung kunga si ri si na ki kun luk ani Malanganto Gogoai."
20 Sikei Petero kala antok ia, "Numai, ku mat suai kuvul ve kam kapkap.
Using kupo lomon ia ta ku samui kana alilis a God ta kapkap! 21 Kupo kovek
luai i pangau si abis ke, using a vingam kapo visuk mete God. 22 Asukang
vang, ku lomon pokai pelek kam keve lomlomonai rikek, na ku sokotuk a
Volava ta man kapo angkoai, ka lomon suai ani vubuk rikek ang e vingam.
23 Using napo arai ta kupo lomlomonai ainau asi kam atogon asan na kulapo
ago akit luai nei gogotan i rikek." 24 Au na Simon kala polpol asukang ke,
"Namilong, milong sokotuk a Volava anig, ani keve mengen ke milongpo
mengen iau tatana, ki ago ta serei an singig."

25 Au, e mung i kilongla mengen amalangas atutuman ta mengen i Volava,
le na kilongla tadut asi karilong papok ane Ierusalem. Na kilonglapo
akuskus aliu ta akus ro si keve rina miang si ri Samareia.

Pilipo ve mang igenen lava i Aitiop

26 Au, mangsikei a angelo si Volava kala antok a Pilipo ta, "Ku tapasuk na
ku pasiang taun a selen ang kapo pasal le Ierusalem ane Gasa." Ring ang

kapo ring vauvau palau. 27 Na kala tapasuk na kala pasal. Na mangsikei
a igenen le Aitiop, kapo igenen lava na kapo asosokai si Kandake, ainan
tulava i Aitiop, na kapo saupai ani kana keve togtogon, katan lapo ago e
Ierusalem asi kana an soturungai serei si God. 28 Au, kalapo kokos pok ane
rina kuli kana vongo tagtagai na kapo tataot nei salsalik si katakai i kus
amalangas Esias. 29 Na Malanganto kala antok a Pilipo ta, “Ku sang asung
ane ngere kana vongo tagtagai.” 30 Au, kala sang asung na kanlapo longong
ia si kana po tataot nei salsalik si katakai kus amalangas Esias. Na kala
sui ia, “Sa, kupo malangas nang a mengen ang kupo tataot ia?” 31 Na kala
antok ta, “Au, naka saka malangas an si man kapo kovek i igenen asi palas
dong anig tatana?” Na kala aikut a Pilipo asi kana me kokos ve nia. 32 Na
palpal ang kapo taot ia nei salsalik ang, kapo mengen asukang ke, **Kita tak
ia val sipsip taun a rungrunguk, na asukang val natnat i sipsip kapo
tung musik si katakai i tok, asukang nia kapa parik katapa tatkol ta
vuk mengen.** 33 **Kila vil amailik ia na kila alis a saupai kitmat ania. Si
nganing lak ka akuskus ta kana matan vap? Using kana to kuli rina
kala kamus.**

34 Na igenen ang kala sui na Pilipo ta, “Sa, kapo angkoai si ku antok iau ta
si kana na kus amalangas ke kapo mengen tatana? Tatana pok, vo ta mang
anu?” 35 Au na Pilipo kala tutapongai si vuk salsalik ang na kala akuskus
ia ta akus ro i Iesu. 36-37 Na kilonglapo sang aliu nei selen na kilongla serei
si mangsikei a vuk laman na igenen ang kala antok ta, “Arai, laman kana.
Sa kapo tubat iau asi kag luk ani asing tauia?” 38 Au, na kala atakun kana
vongo, na kilongla pasiang ane nei laman ang, rilong aongos ve Pilipo. Na
kala asing tauia ia. 39 Au, kilongla palak le nei laman ang na Malanganto i
Volava kala songo suai ani Pilipo na igenen ang parik kalapa anguan arai
an ania, sikei kala pasal velai ani uruk lava. 40 Au, Pilipo kanla buat e Asoto
na kanlapo akuskus aliu ta akus ro nei keve rina aongos tung e Kaisareia.

9

Saulo kata lomon pokai
(Ap 22:6-16; 26:12-18)

1 Au, Saulo kapo marala arikek lak kana petau a Volava na kapo buk raung
suai aniria. Asukang a kala pasal taun a ainoai i katakai i sula 2 na kala
aikut ia asi kana salik panbuk ane si keve lu i kivung e Damasko, ani man
kan sabonai ani vap ang kipo ago si Selen ke, na kan got le iria, ri tauan
ve ri aina kapa, na kame tak iria ane Ierusalem pok. 3 Au, kanlapo pasal
e selen angasungai i Damasko, na akorong palau mangsikei a malangas le
metekuku kala mang ataping ia. 4 Na kala uak ane vunep na kala longong
a kalinga i sikei kala mengen ia ta, “Saul, Saul, marai sa na kupo vil akui
iau?” 5 Na kala antok ta, “Volava, numai a si?” Na kala antok ta, “Nau a Iesu,
igenen ke nang kupo vil akui ia. 6 Sikei, ku tapasuk na ku palak ane nei rina
na kuan longong lak a atatai ta ku vil sa.” 7 Na vap po auai ang ve nia kipo
tung bot. Kipo longong a kalinga ang, sikei parik kipa arai ani sikei. 8 Au,
Saulo kala tapasuk le kuli vunep na parik kapa arai korong ani sa. Matana
kapo para sikei kapo ba. Na kila teng a kungana na kila takai alak ania ane
nei rina e Damasko. 9 Kata lapo ba si potol a taun aongos. Parik katapa
angan na inum kapa.

10 Au, mangsikei a igenen lomlomon katapo ago e Damasko kana asan ta
Ananias. Na Volava kala antok ia nei ararai ta, “Ananias.” Na kala antok
ta, “Io Volava, nau kana.” 11 Na Volava kala antok ia, “Ku tapasuk, na ku

pasal taun a selen ang kipo kin ia ta korong matil, na kuan nanas si lu si Iudas, ta kapo atogon a igenen le Tarso kapo ago kana asan ta Saulo. Ku longong, igenen ang kapo ago i sokotuk 12 na kata arai ani mangsikei a ararai. Mangsikei a igenen kana asan ta Ananias kata palak na kala amatung a ngono kungana singina ani ka ararai aro pok." 13 Au, Ananias kala antok ta, "Volava, vap miang kitala antok iau ta igenen ke si vil arikek luai ani kam petau gogoai e Ierusalem. 14 Na kana, kamela serei ta kitmat i keve tulava si ri katakai i sula asi kana me got ani mamain ta vap, riria aongos kipo songo kam asan." 15 Sikei Volava kala antok ia, "Pasal, using nau natala pilak ia ani ka abis anig. Ka sunguk kag asan mete ri vap i ngising na ri tulava na ri vap i Israel kapa. 16 Io, naka akalit ia ta kui tavirimok ang ka sunguk lak ia marai asan ig." 17 Au, Ananias kala pasal na kanla palak nei lu ang na kala amatung kunga singina na kala antok ia, "Tasig ta Saul. Volava Iesu, nang kata serei singim si kam me palak e selen, kata asok iau asi kag me serei singim ani ku ararai aro pok, na ka alis aduk ua ta Malanganto Gogoai." 18 Na akorong palau mangsikei a bil val valat kala uak pelek a matana na kala ararai aro pok. Au, kala tapasuk na kala luk a asing tauia, 19 na kala angan na pukun ina kala dual pok.

Saulo kapo akuskus ta akus ro e Damasko

Au, kalapo ago na rukun taun e Damasko ve ri vap lomlomon e iang. 20 Na si vuk taun ang palau kalapo tutapong palak nei keve lu i kivung na kalapo akuskus ta Iesu ta nia kapo nat i God. 21 E iang vap po longong ang kila taping aongos na kilapo sui, "Au, ninia palau na igenen ang katapo vil akui na vap po lomlomon ta asan ke? Na parik ta nia kata me serei asi kana an got le aniria na ka tak iria taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula?" 22 Sikei kana kitmat a Saulo kalapo serei alava na kalapo ataping ri Iudaia e iang e Damasko using kalapo asereiai atutuman singiria ta Iesu ninia kapo igenen i akanangai.

Saulo kata sip pelek a ri Iudaia

23 E mung i mang rukun taun miang lik, na ri Iudaia kilapo angpirpat lik asi kari raung suai ania. 24 Sikei Saulo katala malangas kari angmemengenai. Au, keve tenei ias na tenei vong kipo mun kopai ania si keve takaman i rina ang asi kari raung ania. 25 Sikei, kana vap ipo pasal kuvul ve nia kila atikok asiang ia tenei vong nei tepe si matakoto i omo i nei rina ang.

Saulo e Ierusalem

26 Au, kala pasal na kanla serei e Ierusalem na kalapo buk asi kana katak ve ri vap lomlomon, sikei riria aongos kipo leng ania, using parik kipa lomlomon ta kalapo igenen lomlomon. 27 Au, Barnabas kala songo le ia ane si ri aposel na kala atai amalangas iria ta kana tun kinle ani Volava e nei selen na kala mengen ia, na ka akuskus amadot ta asan i Iesu e Damasko. 28 Au, e iang kalapo togon a kalakala si kana pasal pulakai e nei rina e Ierusalem, na kalapo akuskus amadot ta asan i Volava, 29 na kala anggegelai ve mang matan i ri Elas. Vap ke kilapo buk raung ania, 30 sikei keve tungana kila nas, na kila songo le ia ane Kaisareia, na kianla atatung ia asi kana pasal ane Tarso. 31 Io, sukana na kuvkuvulan i lomlomon e Iudaia na e Galilaia na e Samareia aongos, kilapo atogon a taun roron i marip ve akikit angpokpokai aniria. Na kipo pasal amadot si selen i mamaila ani Volava na kipo uli luk papakangai si Malanganto Gogoai. Asukang a kari tataot kalapo polok alak.

Ainea kata luk kana vilvil ato

32 Au, Petero kala kun pasal ani ring miang, na nei kana mangsikei a
paspasal kanla tu aserei si ri vap lomlomon kipo ago e Luda. 33 Na kanla
duai a mangsikei a igenen kana asan ta Ainea, pukun ina katapo pepe na
parik katapa angkoai si tapasuk suai ani kana pata ani limaletul a matas
aongos. 34 Au, Petero kala antok ia ta, “Ainea, Iesu Karisto kala vil ato ua.
Ku tapasuk na ku itoiton kam pata.” Na si vuk taun ang palau kala tapasuk.
35 Ri vap aongos i Luda na Saron kilapo arai ania na kila ul pokai aniria na
kila using a Volava.

Dorkas kata tadut pok pelek a mat

36 Au, e Iope katapo togon a mangsikei a aina lomlomon kana asan ta
Tabita, supsupai ina ta Dorkas, na katapo uli akamusai ani keve taun asi
pakangai ani ri vap mailik. 37 Au, si vuk pangau ang palau kala malepen na
kala mat. Kila asing na pukun ina na kianla amatung ia nei mang palpal
lu e pangkul. 38 Au, using a Iope ve Luda kilongpo angasungai palau, na
ri vap lomlomon, using kitala longong ta Petero e iang, kila asok a mang
ngono igenen asi an serei singina, na kilonganla sokotuk ia ta, “Namempo
buk ua sumasuma.” 39 Au, Petero kala tapasuk na kala auai ve rilong. Na
kamela serei si lu ang na kila songo alak ia ane si palpal lu ang. Ri mainang
aongos kipo tung aulitai ania na kipo tangis. Na kila akalit ia ta kari keve
maus i suisui ang ta Dorkas, si taun katapo ago lak. 40 Sikei, Petero kala asok
suai aongos aniria ane komo. Na kala sovusulai na kala sokotuk. Ka taval
talang a pukun ang na kala antok ta, “Tabita, ku tapasuk.” Au, kala apagal
a matana na kala tarak a Petero na kala sinong atung. 41 Na kala tak atung
ia, na kala songo alak pok ri vap lomlomon ve ri mainang na kala akalit
amalangas iria ta kalapo to. 42 Mengen ang kala pasal aongos nei rina ang
e Iope na vap miang kila lomlomon ta Volava. 43 Au na kala ago na taun
miang e Iope nei lu si mangsikei a igenen itoiton pauk i vongo, kana asan
ta Simon.

10

Petero ve Kornelio

1 Au, katapo atogon a mangsikei a igenen katapo ago e Kaisareia kana
asan ta Kornelio. Katapo tu ainoai ani mangsikei a kuvkuvulan i visvis, kipo
kin ia ta kuvkuvulan i Italia. 2 Na katapo igenen katakai i bil aro na kapo uli
mamaila ani God kuvul ve vap aongos nei kana lu. Na kapo uli alilis taun
ani kana matan vap a God, na kapo uli ago i sokotuk ane si God. 3 Katapo
tenei ias ngelik na mangsikei a ararai kala serei singina na mangsikei a
angelo si God kamela palak taun ia na kala antok, “Kornelio!” 4 Na kapo leng
alava na kala tun akit ia na kala antok, “Au, volava, kupo buk sa?” Na kala
antok ia ta, “God kapo malangas kam keve sokotuk na katala arai ani kam
keve alilis aongos na kipo tung malangas e matana. 5 Kana vang ku asok a
mang vap ane Iope, asi an songo ani mang igenen e iang Simon, kipo kin ia
ta Petero, 6 na kapo ago si lu si Simon, igenen itoiton pauk i vongo, na kana
lu kapo tung e ngerelo.” 7 Taun ang a angelo ang kala kamus ta mengen na
kala pasal, na kala songo na pongua i kana keve asosokai i nei lu na sikei
a katakai i visvis kapa, voiang kapo igenen ro luai na kapo mangsikei iria
kipo uli ago asung asi pakangai ania. 8 Na kala atatai aro luai aniritol na
kala asok iritol ane Iope.

9 Si taun using ina, kitola pasal na kitolan lapo angasungai i rina. Petero
katala kiklak kuli lu asi an sokotuk. Kapo tenei ias lava. 10 Na buk angan
kala serei singina na kala lomlomonai ta kapo buk angan. Au, si vuk taun

ang kipo itoitonai ani kana pok, mangsikei a ararai kala serei singina. 11 Na
kala arai ani metekuku kala tavas na mangsikei a bil val vakup tavirimok
kita pala ia si puat a nono na kipo atikok asiang ia taun a kuli rina. 12 Na
kala arai ta neina i vakup ang kapo duk ta mamain ta vongo ve ri manmanik
palis kuli vunep na ri mani i nei pangau kapa. 13 Au na kalinga kala serei
ta, “Petero, ku tapasuk na ku daung asi kam angan.” 14 Sikei Petero kala
antok ta, “Ka ago luai, Volava, using parik luai napa nas ani angan ani bil
ang kipo ailailai ania vei nala bil arikek.” 15 Na kalinga kala anguan serei
an ta, “Bil ang God katala vil adaus ia, ku ago ta arai an ta kapo togon tubat
singina.” 16 Na kala vapotol i serei na bil ke, na akorong palau kala palak
pok ane metekuku.

17 Au, Petero kalapo pisu alava ta sa nang kapo asukang. Na si vuk
taun ang palau a volo igenen i asok ang ta Kornelio kitolmela serei mete
papalakan i lu. Kitoltala nanas le ta nei a lu si Simon. 18 Na kitola
songosongo velai ani sui ta Simon kapo ago e ke, kipo kin ia ta Petero. 19 Na
Petero kapo ago lak i lomlomonai ani ararai ang, na Malanganto kala antok
ia, “Arai, mang potol a igenen kitolpo gule ua. 20 Sikei, ku tapasuk na ku
kisiang na ku auai ve ritol. Ku ago ta lomlomonai miang an, using nau
nata asok iritol.” 21 Au, Petero kala kisiang taun a volo igenen ang na kala
antok iritol ta, “Arai, nau kana na igenen ang mitolpo gule ia. Nei akorong a
tukulai i kamitol me serei?” 22 Na kitola antok ta, “Kornelio, kapo igenen tu
ainoai ani kuvkuvulan i visvis, na kapo igenen korong na kapo uli mamaila
ani God, na palpal vap aongos ri Iudaia kipo posong aro ia, na mangsikei a
angelo gogoai kata atatai ia ta ka asok tapai anim ani ku an serei nei kana lu
na ku atogon mengen kapo buk longong ania.” 23 Au, asukang a kala songo
alak iritol si me rot ani tenei vong ang.

Au, kala tapasuk vauk na kala auai ve ritol. Na mang keve tungana i Iope
kila kun auai. 24 Si taun using ina, kianla serei e Kaisareia. Na Kornelio
katapo kokoai aniria, ve kana pat vap na keve tungana asungai ina. Katala
songo akuvul iria asi me kokoai. 25 Au, Petero kalapo buk palak na Kornelio
kamela soturungai singina na kala asuai ani pukun ina e ngono kakina.
26 Sikei Petero kala ngai atung ia velai ani mengen ta, “Tapasuk! Nau kapa,
napo kun igenen palau.” 27 Au, kala angmemengenai alak ane nei lu ve nia
na kanla arai ta petau duk kipo ago kuvul. 28 Na kala mengen iria asukang
ke, “Nami akorong mipo malangas a tubat lava kapo tubat a igenen i Iudaia
asi kana angtunganan ve ri vap i ngising vo si palak nei kari keve lu. Sikei
God katala akalit amalangas iau ta naka ago ta kin ani mangsikei ta kapo
igenen palau vo kapo atogon tubat singina. 29 Asukang a taun ang mita
asok tapai anig, parik natapa mengen ta sa. Na kana vang namela serei.
Au, napo buk sui animi ta sa tukulai ina na mita asok tapai anig?” 30 Na
Kornelio kala antok ta, “Kala puat a taun kala liu na katapo asukang ke
tenei ias ngelik. Natapo ago ipo sokotuk nei kag lu. Na mangsikei a igenen
kamela tung talang iau, kapo maus ta maus miminaungan. 31 Na kala antok
ta, ‘Kornelio, God katala longong kam keve sokotuk na kala arai kinle ani
kam keve alilis. 32 Asukang a ku asok tapai ani Simon e Iope, kipo kin ia ta
Petero. Na kapo ago e ngere lo nei lu si Simon, igenen itoiton pauk i vongo.’
33 Au, sumasuma palau nala asok tapai anim na kala ro using kutala vil
korong ia na kumela serei. Na kana vang namempo ago kuvul aongos e
matana i God. Namempo kokoai si longong ani sa na Volava kata asok ua
sime mengen animem tatana.”

Petero kapo mengen nei lu si Kornelio

34 Na Petero kala mengen iria asukang ke, “Nalapo tun kinle atutuman
vanang ta God kapo atogon kana sikei palau a lau i ngorem si ri vap aongos.
35 Kantanem kipo saka palpal vap an, sikei man kipo mamaila ania na kipo
abis a lau korong e matana io, kapo songo iria ane singina. 36 Kana na
mengen amalangas si God taun a ri Israel. Nang a akus ro ke i marip voike
kapo tukulai ina si Iesu Karisto, ninia na Volava si ri vap aongos. 37 Mipo nas
a bil ang kata serei e nei palpal Iudaia aongos, tutapong e Galilaia, e mung
i kana akuskus a Ioanes ani ri vap asi kari luk ani asing tauia. 38 Io, God
kala akanangai ani Iesu le Nasaret asukang ke ta ka aduk ia ta Malanganto
Gogoai velai ani kitmat. Na kala pasal si keve vukvuk i rina si pakangai ani
ri vap using God kata auai ve nia. Na asukang ka vil ato na vap ang, riria
kipo ago nei gogotan i kana kitmat a vo petau. 39 Au na namem, namemtala
arai ani kana keve avibisan aongos si palpal ang si ri Iudaia na e Ierusalem
kapa. Na kila atakuk ia kuli iei na kala mat. 40 Sikei God kala tak atapasuk
pok ia si vapotol i taun na kala akalit amalangas tatana si ri vap. 41 Parik
ta si ri vap aongos, sikei kata serei singimem, namem a vap ang God katala
pilak imem, namem a petau ang namemta matan angan ve nia e mung i
kana tapasuk pelek ani matmat. 42 Na kala asok imem ani namem akuskus
si ri vap na namem mengen amadot iria ta ninia nang God katala atung
ia asi kana saupai ani ri vap aongos, riria kipo to lak na riria kitala mat.
43 Ri katakai i kus amalangas aongos kita akuskus tatana asukang ke ta ri
si, man ki lomlomon ta asan i igenen ke, God ka lomon suai ani kari keve
lau rikek.”

Ri vap i ngising kita luk a Malanganto Gogoai

44 Si taun ang a Petero katapo mengen lak, Malanganto Gogoai kamela
aol aongos na vap ang kipo ago i kolongong ani mengen ang. 45 Na petau
lomlomon ang, nang a vap lampulit ang kitame auai ve Petero, kila taping
si arai ani bil ke ta God kalapo tilingai ani alilis i Malanganto Gogoai si ri
vap i ngising kapa, 46 using kila longong iria si kilapo mengen ta mengen i
keve rina petekai velai ani alatun ani God. Na Petero kala antok ta, 47 “Au,
si vang ka tubat a vap ke asi kari ago ta luk an ani asing tauia? Arai, kilapo
luk a Malanganto Gogoai asukang palau val tara.” 48 Au, asukang a kala
asok ta asing tauia aniria si asan i Iesu Karisto. Na kila aikut ia asi kana
ago tapai ve ria ani mang rukun taun.

11

Petero kapo akuskus amalangas a ri vap lomlomon e Ierusalem

1 Au, ri aposel ve ri vap lomlomon aongos e nei palpal Iudaia kila longong
ta ri vap i ngising kapa kitala kun ainak ani mengen i God. 2 Na Petero
kamela serei pok e Ierusalem na ri vap lampulit kimela songag suak ania
3 asukang ke, “Marai sa kuta ago ve ri vap tav lamutan na kuta angan kuvul
ve ria?” 4 Au na Petero kala atai aroron iria ta angusing i keve bil aongos
asukang ke, 5 “Natapo ago i sokotuk e nei rina ang e Iope na mangsikei a
ararai kala serei singig. Nala arai ani mangsikei a bil val vakup tavirimok
kita pala ia si puat a nono na kipo atikok asiang ia na kala pasiang luai
ane singig. 6 Na nala arai ta e neina i vakup ang, kapo atogon a mamain ta
vongo, ve ri kei, na ri manmanik palis kuli vunep na ri mani i nei pangau
kapa. 7 Na nala longong a mangsikei a kalinga kala antok iau ta, ‘Petero,
ku tapasuk na ku daung asi kam angan.’ 8 Sikei nala antok ta, ‘Ka ago luai,
Volava, using parik luai le kabang le natapa namin korong a bil ang kipo

ailailai ania vei nala bil arikek.’ 9 Na vapongua i kalinga le metekuku kala
mengen ta, ‘Bil ang God katala vil adaus ia, ku ago ta arai an ta kapo atogon
tubat singina.’ 10 Na kala vapotol i serei na bil ke na akorong palau keve
bil ang kala palak pok ane metekuku. 11 Na akorong palau si vuk taun ang,
mang potol a igenen kitola serei mete lu ang nememtapo ago singina, i la
asok taun anig le Kaisareia. 12 Au na Malanganto kala antok iau ta na ago
ta lomlomonai miang an, na auai ve ria. Au, nememla pasal ve limalesikei
a tungara ke kana, na nememanla palak nei lu si igenen ang. 13 Na kala
mengen amalangas imem ta kata arai ani angelo kamela tung nei kana lu
na kala antok ia asukang ke, ‘Ku asok vap ane Iope asi an songo ani Simon,
kipo kin ia ta Petero. 14 Nia ka mengen ua ta mengen voiang mi sapang
singina, numai ve kam pat vap aongos.’ 15 Au nala tutapongai mengen na
si vuk taun ang Malanganto Gogoai kamela aol aongos iria, asukang palau
val si ainoai i taun ang singira. 16 Na nala lomlomonai ani vuk mengen ang
a Volava katapo nas ani mengen tatana ta ‘Ioanes katapo asing atautauia ri
vap ta laman, sikei God ka asing atautauia imi ta Malanganto Gogoai.’ 17 Na
nala kinle ia ta pua, parik kapa angkoai luai ani na tubat a God, using kalapo
alis iria ta sikei palau a alilis ang katala alis ira tatana si taun ang tarata
lomlomon ta Volava Iesu Karisto.” 18 Taun kila longong a amalmalangasai
ang, kila lomon suai ani kari keve mengen, na kilapo alatun a God velai ani
mengen asukang ke, “Ri vap i ngising kapa, God kalapo alis pangau aniria
kapa asi kari kun lomon pokai na ki teng a to.”

Kuvkuvulan i lomlomon e Antiokeia

19 Au, ria vap la sip angtaliungai ang le si vilvil akui ang marai Sitepano,
kila pasal taun a Poinike na Kuporo na Antiokeia kapa. Na kipo mengen
aliu ta mengen i akus ro ani ri Iudaia papalik. 20 Sikei mang keve vap nei
liuan iria, kitapo vap i Kuporo na mang matan le Kurene, kimela serei e
Antiokeia na kila akuskus kapa ri Elas ta akus ro i Volava Iesu. 21 Na kitmat
i Volava katapo pakangai aniria. Asukang a vap miang kila lomlomon na
kila ulpokai taun a Volava. 22 Na akus i bil ke kanla serei si kuvkuvulan i
lomlomon e Ierusalem na kila asok a Barnabas si kana pasal ane Antiokeia.
23 Au kamela serei na kala kinle kana roron i alilis a God na kala uruk.
Na kala arudualan iria ani ki tung akit na ki tutuman si kari angtogon ve
Volava. 24 Using katapo mangsikei a igenen ro na katapo duk ta Malanganto
Gogoai na lomlomon. Na vap miang kila palak si kuvkuvulan si Volava.
25 Au, kala pasal asi kana an gule ani Saulo e Tarso. 26 Kala sabonai ania na
kala songo le ia ane Antiokeia pok. Na kilongtapo ago na sikei a matas kirol
i po uli sinong kuvul ve kuvkuvulan ang e iang, na kilong akalkalit a vap
miang. E Antiokeia vanang kita ainoai i posong ani ri vap lomlomon ta ri
te Karisto.

27 Au, si pangau ang mang keve katakai i kus amalangas kila pasiang
le Ierusalem na kimela serei e Antiokeia. 28 Na mangsikei iria kana asan
ta Agabo kala tapasuk na kala mengen atung si Malanganto ta ka togon
a mol lava ka serei lak e kuli rina aongos. Kata serei atutuman si taun i
Kalaudio. 29 Na ri vap lomlomon kila lomlomonai ta siksikei iria ka gule ta
men papakangai angkokoai ve kana togtogon asi alis ani keve tungaria vap
po inongos ang e Iudaia. 30 Au na kila vil ia asukang. Ki alis ia e kungarilong
i ri Barnabas ve Saulo ani kilong an alis ia si keve vap lava.

12

Iakovo kala mat na Petero nei lu i akangbat

1 Au, si taun ang tulava Erodes kala teng akit na mang matan i ri vap
lomlomon asi kana vilvil akui aniria. 2 Na kala asok asi raung ani Iakovo,
tasina i Ioanes, ta samele. 3 Na kala arai ta ri Iudaia kitapo uruk si daung
ke, asukang a kala asok ani ki kun teng akit kapa ani Petero. Lau ke kata
serei si taun i matan angan i saui i tav tol. 4 Au, kala teng akit ia na kala
alakai ania nei lu i akangbat. Na kala asok a puat a kuvkuvulan i ri katakai
i visvis, ta ki ararai bat ania. Siksikei a kuvkuvulan ang kapo atogon a puat
a igenen neina. Kana lomlomonai ta man a matan angan i Liuluai kanla
kamus tapai, ka tak ia asi kana tung si saupai mete ri vap. 5 Asukang a
Petero kalapo ago nei lu i akang bat. Sikei ri vap lomlomon kitapo sokotuk
amadot serei si God, ani ka pakangai ania.

Petero kala soung pelek a lu i akangbat

6 Na si tenei vong ang le ani Erodes ka songo asoung a Petero na kalapo
rot nei liuan i mang pongua na katakai i visvis. Kita got akit ia ta pongua
na angus kitmat luai. Na mang vap kipo ararai bat e mete takaman i lu ang.
7 Na mangsikei a angelo si Volava kamela serei ataping na kala malangas
aongos a palpal lu ang, na kala tava na Petero e kagkag ina na kala pangun
ia na kala antok, “Tapasuk sumasuma!” Na angus kitmat ang kala takunis
pelek a kungana. 8 Au, angelo ang kala antok ia ta, “Ku ngenge aro na ku
alakai ani pauk i kakim.” Na kala abis ia asukang. Na kala antok, “Ku
pakut ua ta kam vakup ipo apung na ku using iau.” 9 Na kala soung using
ia sikei parik kapa nas ta bil ke na angelo ang katapo abis ia kapo tutuman.
Katapo sekpat ta kapo mangsikei a ararai palau. 10 Au, kilongla pasal liu
a ainoai i kuvkuvulan vap ipo ararai bat, na lapongua i kuvkuvulan kapa
na kilongla serei si takaman lava ipo soung ane komo na takaman ang kala
tavas anirilong na kilongla soung. Au, kilongla pasal a mang sikei a vuk
selen, na akorong palau angelo ang kala kovek pelek ia. 11 Au, Petero kala
lomlomonai tapalas na kala antok ta, “Pua, nalapo nas atutuman ta Volava
kata asok kana angelo na kamela asapang iau pelek a kitmat si Erodes, na
kari keve lomlomonai ri Iudaia.” 12 Taun kala lomlomonai aro, kala pasal
ane si lu ang si Maria, rinana i Ioanes, kana mang asan ta Marko. E iang nei
lu ang, vap miang kitapo ago kuvul i po sokotuk. 13 Au kanlapo pirpiring
mete takaman e komo, na mangsikei a kavulik asosokai kana asan ta Rode
kala pasal asi me tavas ania. 14 Sikei parik kalapa tavas ania using taun ang
kala longong kinle na kalingana i Petero, kalapo maramarak luai na kala
sang pok sian antok amalangas ani vap ang nei lu ta Petero nang kalapo
tung mete takaman. 15 Na kila antok ia ta, “Kupo nio!” Sikei kalapo dual
alava ta ninia nang. Na kila antok ia ta, “Parik, kana angelo nang!” 16 Sikei
Petero kapo pirpiring lak, na e mung kianla tavas ania na kila kinle ia na
kilapo taping alava. 17 Na kala sokotakun iria ta kungana ani ki ago musik
na kalapo akus iria ta Volava kata asoung ia pelek a lu i akangbat. Na kala
antok iria ta, “Mi mengen amalangas a Iakovo ve keve tungara ta bil ke.”
Na kala pasal pelek iria ane si mang oring.

18 Au, kalapo tenei vauk, na keve katakai i visvis ang kilapo ilung alava
luai ta nei a Petero e voi. 19 Na Erodes kala asok asi gule ania sikei parik
kipa sabonai korong ania, asukang a kalapo susuiai aro pok ani keve igenen
ang, vap po ararai bat ang na kala asok asi raung aniria. E mung i keve bil
ke kala tapasuk pelek a Iudaia na kala pasal ane Kaisareia na kanlapo ago
e iang na mang rukun taun.

Erodes kala mat

20 Erodes si taun ang, katapo togon a marala lava ani ri vap i Turo na
Sidon. Na riria aongos kuvul kimela serei singina asi atokngai amatung
ani luai. Kila vilvil akorong a mengen ve Balasto, kapo mang ainoinoai ke
Erodes, ta kan mengen aniria, using kari pok katapo serei le si palpal ang
si Erodes. 21 Au, Erodes kala pilak na mangsikei a taun na si taun ang kala
alak kana maus i tulava na kala sinong kuli kana sinsinong i tulava na kala
tutapongai mengen singiria. 22 Na ri vap kilapo songosongo asukang ke,
“Kalingana i god kana, na parik ta igenen i kuli rina.” 23 Akorong palau na
angelo si Volava kala vis ia, using parik katapa alatun a God. Ri kanipa kila
se ia na kala mat.
24 Au na akuskus i God kala pasal apapanai na vap miang kilapo
lomlomon. 25 Na ri Barnabas ve Saulo kilongtala vil apunuk karilong telan
e Ierusalem na kilongla papok. Na kilongla songo na Ioanes, voiang kana
mang asan ta Marko.

13

Kita pilak ri Barnabas ve Saulo

1 Au, nei liuan i kuvkuvulan i vap lomlomon ang e Antiokeia katapo
atogon a keve katakai i akus ve keve katakai i akalit. Barnabas, Simeon
voiang kipo kin kapa ia ta Niger, na Lukio le Kurene, Manaen igenen vopo
ago ke nei vainagoan si tulava Erodes, na Saulo. 2 Taun ang kipo ago i
alal ve soturungai ane si Volava, na Malanganto Gogoai kala antok iria ta,
“Mi atung a ri Barnabas ve Saulo anig, asi karilong sunguk ani abis ke nau
natala songo irilong asi karilong abis ania.” 3 Na kila apunuk kari alal ve
sokotuk na kila amatung kunga singirilong le na kila atatung irilong na
kilongla pasal.

Ri Barnabas ve Saulo kilongpo akus e Kuporo

4 Au, kilongla pasal si asok si Malanganto Gogoai na kilongla pasiang ane
Seleukeia na kilongla kokos aputuk ane Kuporo, 5 na kianla ung e Salamis.
Na kilongla palak nei keve lu i kivung si ri Iudaia na kilongla akuskus iria ta
akus i God. Ioanes katapo auai ve rilong val karilong igenen asi pakangai
anirilong. 6 Au, kilongla pasal a kulenusa aongos ang tung si kilonganla
serei e Papo, na e iang kilongla duai a mangsikei a igenen Iudaia kana
asan ta Bariesu, kapo igenen teng rikek na kapo mangsikei a katakai i kus
amalangas kapau. 7 Katapo ago kuvul ve ainoinoai i rina ang kana asan ta
Sergio Paulo, kapo mangsikei a igenen malangas. Na kala asok tapai ani ri
Barnabas ve Saulo using katapo buk longong ani akus i God. 8 Au na Elumas,
igenen vopo teng rikek ang, nang nia na supsupai i kana asan, kala tu talang
iritol using kapo misag ani ainoinoai ke ka lomlomon. 9 Sikei Saulo, voiang
kipo kin kapa ia ta Paulo, kala sung pukun ta Malanganto Gogoai na kala
tun akit ia 10 na kala antok ta, “Numai a natnat i vo petau Ingua! Kupo petau
i mamain ta bil korong aongos na kam to kapo duk ta kapau. Angisan ku
kamus ta vilvil bat ani kana keve selen a Volava? 11 Longong! Volava ka
amiming ua asukang ke. Matam ka ba ani mang vuk pangau na ku tav arai
ani malangas i makarap.” Akorong palau na vong kala pakut ia. Matana
kala ba, asukang a kalapo gulegule ta sikei asi takai ania. 12 Na ainoinoai
ang kala lomlomon taun kala arai ani sa kata serei, using kala taping si
akalkalit i Volava.

Ri Paulo ve Barnabas e Antiokeia si palpal Pisidia

13 Au, ri Paulo ve keve vap ipo auai ang ve nia kila sang pelek a Papo ane
palpal Pampulia na kianla ung e Perge. Na Ioanes kala papelek iria asi kana
papok ane Ierusalem. 14 Au na ria kila papelek a Perge na kila palak luai
ane Antiokeia e palpal Pisidia. Na si taun i atailai kila palak nei lu i kivung
na kianla sinong. 15 Au, taun kala kamus a tataot si buk i saupai na buk si ri
kus amalangas, keve ainoinoai i lu ang kila ali mengen ane singiria asukang
ke, “Keve tungamem, si man mipo atogon mengen si papakangai ani ri vap,
kapo ro mi mengen.”

16 Au Paulo kala tapasuk na kala atung alakat a kungana asi kana mengen,
“Ri vap i Israel, na ri vap i ngising vap po mamaila ang ani God, mi longong!
17 God ke singira ri vap i Israel kata pilak na keve tivura, na kata apolok
alava iria si taun ang kitapo ago e Aigipto, le na kala songo suai aniria
le iang ta kitmat ina. 18 Na si taun kita pasal nei ring varasai palau ang,
God kata sunguk a maiten i kari keve lau rikek nei pangau i 40 na matas
aongos. 19 Taun ang kilapo buk palak e Kanan, kata ngi suai ani limalengua
na matan vap ang na kala alis iria ta roe ang, asi kari tauk ina. Keve bil ke
kata pasal asukang ta 450 na matas aongos. 20 Au, na e mung ina God kala
atung kari keve ainoinoai asi angusiusingai tung si taun si Samuel katakai i
kus amalangas. 21 Na ri vap kila sokotuk ta kari tulava na God kala alis iria
ta Saul, kana nat ke Kis i patvap ang si Beniamin. Kata tu ainoinoai aniria
si 40 na matas aongos. 22 Au le na kala luk suai ania na kala akanangai
ani David asukang ta tulava. Kata mengen amalangas tatana asukang ke,
‘**Nata arai ani David,** nat ke si Iesai, **ta kapo mangsikei a nat voiang
napo buk alava ia,** na ka using kag keve vubuk.’ 23 Na le si keve tivuna i
igenen ke David, kala asereiai ani Iesu asukang val kana palapalatung ani
ka teng ato ri Israel. 24 Aino le ani Iesu ka serei, Ioanes kata akus ri vap
aongos i Israel ta ki lomon pokai na ki luk a asising asi akanangai ani kari
sasakol. 25 Na taun ang a Ioanes kalapo akamusai ani kana abis na kalapo
uli antok asukang ke, ‘Mi ago ta sekpat an ta nau kana na igenen ang mipo
kokoai ania, parik. Sikei mangsikei ka aimung ig, napo tav ro angkoai luai
ve asosokai palau vopo kunis ani pauk i kakina.’

26 Keve tungag, mamain ta tivuna i Abaram, kuvul ve mamain ta vap
voiang mipo mamaila ani God, akus i vilvil ato ke kapo pasal taun ira
akorong. 27 Using ri vap i Ierusalem kuvul ve kari keve ainoinoai parik
kitapa kinle na Iesu sikei kitapo ba ani mengen ang si ri katakai i kus
amalangas nang kipo uli tataot ania si keve taun i atailai ang. Na kitala
apunuk ia si kari saupai ania ta ka mat. 28 Parik kitapa sabonai ani mang
sikei a lau rikek singina angkokoai asi kana mat, sikei lak kita sokotuk
ainainak si Pilato asi kari raung ania. 29 Kita abis a keve bil ang asukang
val nei salsalik, le na kila kopos asiang ia le kuli ei na kianla asiang ia nei
mata i mat. 30 Sikei God kala tak atadut pok ia, 31 na ani keve taun miang,
vap po palak ang ve nia le Galilaia ane Ierusalem, kila arai ania, asukang
a kilapo akuskus amalangas tatana si kara vap. 32 Kana namempo akus
imi ta akus ro ang God katala palapalatung ve keve tivura tatana. 33 Kana
vang kalapo serei atutuman singira mamain ta tivuria ta katala tak ataduk
pok a Iesu val kita salik ia si apongua i tangam, **Numai kag nat. Kana
anginang kalapo punuk luai ta nau a tamam.** 34 Arai, kata tak atadut pok
ia asi kana ago luai ta anguan mat an. Kapo mengen amalangas ta oring
ke si mengen asukang ke. Naka alis **imi ta mengen gogoai na keve bil
roron ang natala alis a David tatana.** 35 Io, na si mang salsalik kapa kata
mengen tatana asukang ke, **Parik luai kupa angkokoai asi atolongon ani**

kam igenen daus asi kana sain vok nei mopong. 36 Using David, kata
pakangai ani ri vap si kana taun val vubuk si God, le na kala mat, na kianla
mo ia ngere keve tivuna na pukun ina kala sain vok. 37 Sikei igenen ke God
kata tak atadut ia parik katapa sain vok. 38 Asukang a keve tungag, napo
buk ani mi nas aro na oring ke ta katala mus suai ani kami keve lau rikek,
asukang a namempo buk akus animi tatana, 39 na le singina, man ta sikei
kapo lomlomon tatana, kalapo kalakala, using a saupai si Moses parik kapa
angkokoai asi akala animi. 40 Asukang a mi aiveven vei mengen ang si ri
katakai i kus amalangas kala serei atutuman singimi asukang ke. 41 **Vap
po kurek ang ani God, mi longong! Nganlak mi taping na mi puka,
using naka abis a mangsikei a abis e matami, sikei mi tav lomlomon
lak kapa ta kag abis, kantanem kitala antok imi tatana.**"

42 Au kilonglapo buk soung, na ri vap kila sokotuk irilong ta keve bil ke
ki anguan longong an aniria si mang taun i atailai ang e mung. 43 Au, kila
soung aongos, na amiang i ri Iudaia kuvul ve ri vap i ngising voiang kitala
palak luai nei laulauan si ri Iudaia, kila using ri Paulo ve Barnabas. Kilong
anla angmemengenai ve ria na kilongla akikit iria kapa asi kari uli teng akit
ani kana roron a God.

44 Na si taun i atailai e mung, vap miang luai i nei rina ang kimela serei
kuvul asi kari me kokolongong ani akuskus i Volava. 45 Na ri Iudaia kita lapo
atogon vinga rikek si taun kita arai ani ri vap si lapo seserei amiang ang.
Kita asuai ani keve vuk kalinga rikek ani Paulo katapo tav pakangai ania si
kana abis. 46 Au, ri Paulo ve Barnabas kilongla tapasuk na kilongla mengen
amadot iria asukang ke, "Tutuman, namemlong tala mengen aino ta akus
i God singimi, sikei using milapo kilis a mengen ke, io milapo mengen
amalangas vanang ta parik mipa angkokoai si luk ani to asikei. Asukang
a kana namemlonglapo pasal taun a vap i ngising. 47 Using a Volava katala
alis imemlong ta vuk mengen ke, **Nata asinong ua asi kam mang si ri
vap i ngising, na asi kam akus ta kag vilvil ato ane si ri vap i kuli rina
aongos ke.**" 48 Si taun ri vap i ngising kila longong a mengen ang, kila uruk
alava velai ani alatun ani Volava si kana mengen roron. Na vap miang
iria kila lomlomon, voiang God kata lomlomonai aniria asi kari teng ani to
asikei. 49 Io, na akus i Volava kala pasal a nei palpal aongos ang. 50 Sikei ri
Iudaia kitapo duk ta vinga visuk, asukang a kila songo akuvul na keve aina
asasanan kuvul ve keve ainoinoai i rina ang asi vil arikek ani ri Paulo ve
Barnabas, na kila lu suai anirilong pelek kari palpal. 51 Au na kilongla tap
suai ani kaponpon pelek a kakirilong asi akanangai ani kari tav ainainak
anirilong. Au le na kilongla pasal ane Ikonion. 52 Na vap po lomlomon ang,
kitapo uli atogon uruk lava velai ani Malanganto Gogoai kapo aol iria.

14

Ri Paulo ve Barnabas e Ikonion

1 Au e Ikonion kilongla palak ane nei lu i kivung si ri Iudaia, na kilongla
mengen alava luai, na vap miang i ri Iudaia kuvul ve ri Elas kila lomlomon.
2 Sikei mang matan i ri Iudaia, vap tav lomlomon, kila vil akarkarian a
vingaria i mang matan vap i ngising asi kari mengen arikek ani vap la
lomlomon ang. 3 Asukang a kilongla ago na taun vunga e iang. Kilongta
akus alava ta asan i Volava, na kala alis irilong ta kitmat asi abis ani keve
akanangai na keve vilvil ataping asi akalit ani ri vap ta akus i kana roron
kapo tutuman. 4 Sikei ri vap i nei rina ang kila tapagal ane si pongua na
matan vap. Mang matan kita tung kuvul ve ri Iudaia, na mang matan ve

ngono aposel ang. 5 Na mang lomlomonai kala serei nei liuan i ri Iudaia ve
ri vap i ngising kuvul ve kari keve ainoinoai ta ki vil akui irilong na ki li
punuk irilong ta iat. 6 Sikei kilong tala nas a lomlomonai ang, na kilongla
sip ane Lustara na Derbe, ngono rina i palpal Lukaonia, na ane si keve rina
aulitai kapa. 7 Na e iang kilongan lapo akuskus ta akus ro.

Ri Paulo ve Barnabas e Lustara

8 Katapo atogon a mangsikei a igenen e Lustara katapo kak soles le si
taun katapo natlik, na parik katapa pasal pulakai lik tapai. 9 Igenen ke
katapo longong a Paulo si po mengen, na Paulo kala tun akit ia, na kala
nas ta kapo atogon a lomlomon kitmat angkokoai ani ka to. 10 Asukang a
kala songosongo alava taun ia ta, “Ku tapasuk na ku tung akorong ta ngono
kakim.” Na kala laos atadut na kalapo pasal pulakai. 11 Petau duk ang e iang
kilapo arai ani bil ke Paulo kata abis ia, na kilapo songosongo si mengen i
Lukaonia ta, “Pua ta ngono god ke, kilonglapo serei singira e ke kuli vunep
asukang ta ri vap!” 12 Kita lapo songo na Barnabas ta Seus, na Paulo kita
lapo songo ia ta Eremes, using katapo uli tu akanangai anirilong si mengen.
13 Au, katakai i sula serei si Seus katapo ago e ngising palau i rina na kamela
serei ta keve bulumakau na purpur mete takaman i rina, using kita lapo buk
me vil alilis. 14 Sikei ngono aposel, ri Barnabas ve Paulo, kilongla longong
a mengen ke na kilongla ding pok karilong keve maus na kilongla sang nei
liuan i petau ang na kilongpo songosongo ta, 15 “Petau, marai sa mipo buk
abis ani lau ke? Namemlongpo ngono igenen palau asukang val nami. Sikei
namemlongta alis imi ta akus ro asi kami papelek ani keve nem palau ke,
na mi pasal taun a God vopo to, nia kata asinong a metekuku, nei laman
na keve bil aongos kapo ago e kuli rina ke. 16 Anangan si taun i keve tivura
katapo uli atalipai ani mamain ta matan vap asi kari pasal using ani kari
keve lomlomonai akorong. 17 Sikei kana keve alilis roron taun imi katapo
mengen amalangas ta nia kapo ago. Keve taun aongos kapo uli abis ani lau
roron ta kapo alis imi ta langit na kapo uli alis aduk animi ta pok roron asi
vil auruk animi.” 18 Kilongta asuai ani keve mengen ke, sikei ri vap kitapo
buk alava asi alilis serei singirilong, sikei e mung kilongla dual aniria.

19 Sikei mang keve Iudaia le Antiokeia na Ikonion kimela serei na kimela
tak a lomlomon si ri vap, asukang a kila so na Paulo ta iat, na kila raling
ia ane komo i rina ang velai ani sekpat ta katala mat. 20 Sikei keve vap
lomlomon kimela tung aulitai ania na kala tapasuk pok le na kala palak
pok ane nei rina. Si taun using ina, kala tapasuk kuvul ve Barnabas ane
Derbe.

Papok ane Antiokeia

21 Na kilonganla akus ta akus ro nei rina ang na vap miang kila lomlomon,
na kilongla papok ane Lustara, Ikonion na Antiokeia. 22 Na kilongta mengen
i papakangai ani mamain ta vap lomlomon na kilong akikit iria ta ki teng
akit a lomlomon, na kilong mengen iria ta tara uli duai ani keve kitmat duk
asi kara palak nei kana vainagoan a God. 23 Au, nei siksikei a kuvkuvulan
si volo rina ang kilongla atung a keve vap asi tu ainoai aniria. Kilongta
alal velai sokotuk na kilongla sunglis iria e kungana i Volava, voiang kitala
atung kari lomlomon singina. 24 Au na kilongla paputuk a palpal Pisidia ane
palpal Pampulia. 25 Na kilongla akuskus si ri vap i Perge, au le na kilongla
pasiang ane Ataleia, 26 na le iang kilongla sang aliu pok ane Antiokeia, rina
ang kita alis irilong e kungana i God singina asi karilong apunuk ani abis
ke kilongtala akamusai ania. 27 Au, kilonganla serei na kilongla sosongo
akuvul a kuvkuvulan i lomlomon, na kilongla mengen amalangas iria ta

keve abis ang a God kata arudualai anirilong asi abis ania, na kata atun kinle na vap miang i ngising asi kari kun lomlomon. 28 Na kilongla ago na taun vunga ve ri vap lomlomon e iang.

15

Kivung lava e Ierusalem

1 Au, mang keve vap le Iudaia kila serei na kime lapo akalkalit na vap lapo lomlomon ang ta, “Man parik ki lampulit le imi val saupai si Moses, parik mipa angkoai si teng ani to.” 2 Na ri Paulo ve Barnabas kilongla anggegelai alava ve ria ta bil ke. Na kila atung a ri Paulo ve Barnabas, kuvul ve mang matan vap lomlomon ani ki palak ane Ierusalem asi an angmemengenai ve ri aposel na keve vap lava ta bil ke. 3 Asukang a kila pasal val asok ang si kuvkuvulan ang, na kila pasal aliu nei ngono palpal ke ri Poinike ve Samareia. Taun kipo pasal kipo mengen amalangas ta ri vap i ngising kitala lomon pokai, na keve tungaria kilapo atogon a uruk lava si longong ani akuskus ro ke. 4 Taun kianla serei e Ierusalem, ri vap lomlomon ve ri aposel na ri vap lava kila songo alak iria, na kila mengen amalangas iria ta sa na God kata abis ia singiria. 5 Au na mang keve vap lomlomon, kipo ago nei kuvkuvulan ke si ri Parisaio, kila tapasuk na kila antok ta, “Kapo mamaiten ta ki lampulit iria na ki using aro na saupai si Moses.”

6 Asukang a ri aposel ve ri vap lava kila sinong kuvul asi angmemengenai ta bil ke. 7 E mung i angmemengenai lava, Petero kala tapasuk na kala antok iria, “Keve tungag, mipo nas ta God kata pilak iau le kabang le nei liuan imi asi kag akus ta akus ro si ri vap i ngising asi kari lomlomon. 8 Na God vopo arai kinle ang ani vingaria i ri vap, kata asangai ani kana ainainak aniria ta kata kun alis kapa aniria ta Malanganto Gogoai asukang palau val tara. 9 Asukang a tarapo sikei palau ve ria e matana i God using kata kun itoiton adaus kapa ani vingaria lakat kuli kari lomlomon. 10 Marai sa kana mipo buk atoktokngai ani God ta agon ani mamaiten lava kuli vap la lomlomon ke? Using keve tivura aino tung si tara kana anginang tarapo tav kun angkoai si asalak ania. 11 Io, tarapo nas ta tarapo luk a vilvil ato le si Volava Iesu lakat kuli kana alilis roron anira, asukang palau val ria.”

12 Na nei kivung ang kalapo musik aongos. Na ri Paulo ve Barnabas kilonglapo akuskus ta keve akanangai ve vilvil ataping kilongta abis ia nei liuan i ri vap i ngising ta kitmat i God. 13 E mung i karilong akuskus, Iakovo kala antok ta, “Keve tungag, mi longong. 14 Simon katala mengen amalangas ira ta kana abis a God kapo asereiai ania si kana ngorem taun ani ri vap i ngising. Kata pilak a mang matan vap nei liuan iria ania akorong pok. 15 Asukang a keve mengen si ri kus amalangas kala serei atutuman, na salsalik ang kapo mengen asukang ke, 16 ‘**E mung i keve bil ke naka serei lak na name atung aro pok kana rina na David, vola rikek ang. Io, naka abis aro ia, na naka vil adual pok kapa ia.** 17 **Ani rukun vap la sapang ang, ki gule na Volava, kuvul ve mamain ta palpal vap i ngising aongos voiang kipo songo iria ta kag asan. Nau palau a Volava vopo abis ani keve bil aongos ke** 18 natala uli mengen amalangas le kabang tatana.’ 19 Au na si kag ararai tara ago ta vil amaiten luai ani ri vap i ngising, taun ki ulpokai ane si God. 20 Sikei, tara salik aniria ta panbuk si mengen amalangas ta ki ago ta angan ani sin ila iton ani ri tangatangai, na ka ago na lau i panik, na angan ani sin i vongo i ngak punuk ka ago, na angan ani rangai kapa ka ago. 21 Io, using a saupai si Moses kitapo uli malangas ia

le kabang si keve rina aongos using kipo uli tataot ania nei kari keve lu i kivung si keve taun i atailai.”

Saupai i nei kivung lava

22 Na ri aposel ve ri vap lava kuvul ve ri vap lomlomon aongos kila ainak aroron ta ki pilak ta mang vap le singiria akorong na ki asok iria ane Antiokeia ve ri Paulo na Barnabas. Na kila pilak a Iudas, kipo kin ia ta Barsabas, kuvul ve Silas. Ngono igenen ke kilong tapo ngono ainoinoai nei liuan i ri vap lomlomon. 23 Na kila alis a panbuk asukang ke, “Namem a keve tungami, keve aposel kuvul ve mamain ta vap lava, ane si mamain ta tungamem i ngising, mipo ago e Antiokeia na Suria ve Kilikia. Roron singimi. 24 Namemtala longong ta mang keve vap kita pasal le si kamem kuvkuvulan na kianla vil arikek kami ago ta keve mengen voiang kapo tav pakangai. Kita tav luk ainainak le kapa singimem. 25 Na namemtala lomlomonai asi kamem asok ta mang rukun vap asi pasal ve ngono tungara roron ta ri Paulo ve Barnabas. 26 Kilongtala alis asip karilong to asi abis ani kara Volava Iesu Karisto. 27 Asukang a namemlapo asok a ri Iudas ve Silas asi karilong posong akit ani keve mengen aongos namemtala salik ia. 28 Namempo abis palau a sa na Malanganto Gogoai kapo mengen imem asi abis ania, asukang a namem ago ta vil amaiten animi ta keve saupai miang, sikei mi using palau a keve saupai ke. 29 Mi ago ta angan ani sin ila iton ani ri tangatangai, na angan ani rangai ka ago, na sin i vongo i ngak punuk kapa ka ago, na ka ago na lau i panik. Roron kakami man mi aiveven ta mi ago ta abis ani keve bil ke. Roron singimi.”

30 Au na kila atatung iria, na kila pasiang ane Antiokeia. Na kila songo akuvul na kuvkuvulan ang na kila alis iria ta panbuk ang. 31 Na kila tataot ia velai ani uruk lava si longong ani keve mengen i papakangai ang. 32 Ri Iudas ve Silas, kilongtapo abis asukang ta ngono katakai i kus amalangas, na kilongla alis a keve mengen i papakangai na akikit aniria ani ki uruk. 33-34 E mung i mang rukun taun kila atatung irilong velai ani luai asi karilong papok ane si vap po asok ang anirilong. 35 Sikei ri Paulo ve Barnabas kilongla ago e Antiokeia, si akuskus ta mengen i Volava, kuvul ve mang vap duk kapa.

Ri Paulo ve Barnabas kilongla angtaliungai

36 E mung i mang rukun taun, Paulo kala antok a Barnabas ta, “Iuang, tarung papok ane si keve rina ang tarung tala akuskus ta akus i Volava singiria na tarung an arai ani keve tungara na tarung nanas iria ta kipo saka ago an.” 37 Barnabas katapo buk songo ani Ioanes, kipo kin ia ta Marko, asi kana auai ve rilong. 38 Sikei Paulo kapo misag ani songo ani nat ang using kata sip pelek irilong e Pampulia na parik kata lapa anguan auai an ve rilong si abis. 39 Kilongla anggegelai alava tung si kilongla angtaliungai. Barnabas kala songo na Marko na kilongla kokos ane Kuporo 40 na Paulo kala songo na Silas na kala pasal, e mung i keve vap lomlomon kita sunglis ia si kungana i Volava ani ka pakangai ania. 41 Kata pasal ane Suria na Kilikia si akikit ani keve kuvkuvulan.

16

Timoteo kala auai ve Paulo

1 Na kanla serei e Derbe, au le na Lustara. E iang katapo atogon a mangsikei a igenen lomlomon kana asan ta Timoteo, rinana katapo aina Iudaia na katapo lomlomon. Na tamana katapo igenen Elas. 2 Keve vap

lomlomon e Lustara na Ikonion kitapo mengen ta katapo mangsikei a nat
ro luai. 3 Na Paulo katapo buk songo ani Timoteo asi auai ve nia, na kala
luk ia na kala lampulit ia marai ri Iudaia kitapo ago e iang, using kitapo
nas aongos ta tamana kapo igenen Elas. 4 Au na kila pasal aliu si keve rina
siksikei na kipo alis iria ta keve saupai i amatung ang ta ri aposel kuvul ve
ri vap lava e Ierusalem asi kari using. 5 Asukang a keve kuvkuvulan ang
kita lapo tung akit si kari lomlomon na tataot iria kalapo kun polok alava
kapa si keve taun aongos.

Paulo kata orodung a igenen i Makedonia

6 Na kitan pasal e nei ngono palpal ke Purugia ve Galatia, using a
Malanganto Gogoai katala atakun iria ani ki ago tan akuskus an ta akus ro
e palpal Asia. 7 Taun kianla serei si pulis i palpal Musia, kilapo atokngai asi
palak nei palpal Bitunia, sikei Malanganto i Iesu kala mengen iria si kari ago
ta palak an. 8 Au, asukang a kila liu a palpal Musia na kianla pasiang luai
tung e Toroas. 9 Si tenei vong ang Paulo kala arai ani mangsikei a ararai, na
mang igenen le Makedonia katapo tung na kapo sokotuk ia ta, “Ku paputuk
ane si kamem palpal e ke e Makedonia na kume pakangai animem.” 10 E
mung palau i kana ararai, namemla usausa sumasuma asi kamem paputuk
ane Makedonia, using namemta lapo malangas ta God katala songo imem
asi an akuskus ta akus ro singiria.

Ludia kata lomon pokai

11 Au, namemla kokos e Toroas na namemla sang akorong ane Samo-
tarake, na si taun e mung ina namemla sang luai tung e Neapolis. 12 Le iang
namemla tung alak ane Pilipi, voiang kapo ainoai i rina i palpal Makedonia,
na ri Rome kipo tauk ina. Io namemta ago e iang a mang rukun taun. 13 Na
si taun i atailai namemla soung pelek a rina ang si takaman ang ngere
sung using namemta lomlomonai ta kapo atogon a ring ipo sokotuk e iang.
Au na nameman lapo sinong i angmemengenai ve keve aina ang kitapo
ago kuvul e iang. 14 Nei liuan i keve aina ke katapo atogon a mangsikei
a aina le Tuatira kana asan ta Ludia, na katapo aina atos ta ri vakup
melek. Na katapo mangsikei a aina mamaila kapa ani God. Volava kata
tavas a pakangat ina si taun kata longong a keve mengen si Paulo, na kala
lomlomon. 15 Au, kala luk a asing tauia, kuvul ve kana matan vap, na
e mung kala antok imem ta, “Man mipo ararai ta nau nalapo lomlomon
atutuman ta Volava, mime ago si kag lu.” Kata sunggil sunggil tatamem
tung si namemla pasal ve nia.

Nei lu i akangbat e Pilipi

16 Taun ang namemtapo pasiang ane si ring i po sokotuk ang, namemla
duai a mang kavulik asosokai katapo sangan ta ingua. Na ingua ang katapo
uli atatai ania ta keve bil asi serei lak e mung. Katapo luk samui alava si
abis ani abis ke ani vap i po taukai ina. 17 Katapo using imem ve ri Paulo na
kapo songosongo ta, “Keve igenen ke nang kipo keve asosokai si God Lakat
Luai, na kipo atatai imi ta selen asi kami sapang.” 18 Kata lapo atogon a
rukun taun ania si lapo abis ani vuk lau ke, tung si Paulo kalapo masmasik
arikek ania na kala taval taun ia na kala antok a ingua ang ta, “Si asan i Iesu
Karisto napo antok ua ta ku soung pelek ia!” Si vuk taun ang palau kala
papelek ia. 19 Au, vap po taukai ina kila arai ta kari selen ipo luk kapkap
kalapo rikek, asukang a kila teng akit ri Paulo ve Silas na kila tak asiang
irilong ane si ring ipo kivung ta ri vap ane si keve katakai i saupai. 20 Na kila
atung irilong mete keve katakai i saupai na kila antok ta, “Ngono igenen ke

kilongpo ngono igenen i Iudaia. Na kilong mepo vil atagoeng a ago i nei kara
rina. 21 Kilongpo mengen ta keve laulauan voiang tara ri Rome parik tarapa
ainainak ania, asukang a tarapo tav angkokoai asi using aniria." 22 Na vap
miang luai kila tung kuvul asi mengen arikek anirilong. Na keve katakai i
saupai kila asok si luang suai ani karilong keve maus na ki sasaup irilong.
23 E mung i keve vilvil akui lava, kila asuai anirilong ane nei lu i akangbat,
na kila asok a vopo ararai bat ang asi kana ararai aro luai anirilong. 24 Na
kala abis asukang palau val atatai ang. Kata so alak tatarilong ane neina
luai i lu ang na ka vil akit a ngono kakirilong nei liuan i pongua na vuk ei
lava.
25 Au, kala tung lava na nei rina na ri Paulo ve Silas kilonglapo sokotuk na
kilongpo tatangam i alatun ane si God, na mang keve vap po kun ago ang nei
lu i akangbat kitapo longong irilong. 26 Na akorong palau mimo tavirimok
lava kala serei na keve takaman aongos kila tavas na keve angus kitmat
aongos i got ani vap ang kila takunis pelek a keve pukun iria. 27 Igenen
vopo ararai bat ang kala tapangun na kala arai ani keve takaman ang si
lapo tavas asukang a kalapo sekpat ta keve vap aongos i nei lu i akangbat
ang kitala angsipai aongos. Au kala luk kana samele lava asi kana raung
pok ania. 28 Sikei Paulo kala songosongo ta, "Ku ago ta vil arikek an anim!
Using namem aongos kana namempo ago e ke." 29 Na kala sokotuk ta ring
alimang na kala sang sumasuma ane si ri Paulo ve Silas na kanla sovusulai
singirilong velai ani leng lava luai. 30 Kala asoung irilong ane komo na
kanla sui irilong ta, "Ngono tungag, naka vil sa asi kag atogon ani to?" 31 Na
kilongla antok ia ta, "Ku lomlomon ta Volava Iesu na ku sabonai ani to,
numai kuvul ve ria vap ang nei kam lu." 32 Le na kilongla akuskus ia ta
akus i Volava, kuvul ve vap aongos ang nei kana lu. 33 Na kala songo irilong
si vuk pangau i tenei vong ang na kala galui aro karilong keve mapolok, le
na kala luk a asing tauia kuvul ve kana matan vap aongos. 34 Au, kala songo
alak irilong ane nei kana lu na kanla sasagi anirilong. Ri vap aongos i nei
lu ang kila uruk alava using kita lapo lomlomon ta God.
35 Au, tenei vauk i taun ang keve katakai i saupai kila asok kari keve
asosokai velai ani mengen asukang ke ta, "Akala na ngono igenen ke."
36 Na igenen vopo ararai bat ang kala antok a Paulo ta, "Keve katakai i
saupai kita asok asi me akala animilong. Milonglapo kalakala si pasal.
Marip ka auai ve namilong." 37 Sikei Paulo kala antok iria ta, "Kita sasaup
imemlong mete ri vap, na katapo kovek luai i taun animemlong si mengen,
kantanem namemlongpo igenen i Rome, sikei kila so alak tatamemlong
nei lu i akangbat. Au, kilapo buk asok suai musik animemlong? Parik.
Mila antok iria ta riria akorong kime akala tapai animemlong!" 38 Na keve
asosokai ang kianla antok a keve katakai i saupai ang ta keve mengen ang,
na kilapo leng si longong ta kilongpo ngono igenen i Rome. 39 Asukang
a kimela posong aro singirilong na kila asoung aroron irilong, le na kila
sokotuk irilong asi karilong papelek suai aro ani rina ang. 40 Na kilongla
soung na kilongla pasal ane nei lu si Ludia, na kilong anla angruduai ve ri
vap lomlomon na kilongla alis a mang keve vuk mengen i akikit aniria, le
na kilongla pasal.

17

Neikien lava e Tesalonike

1 Au, kila pasal ane Ampipolis le na ane Apolonia na e mung kila pasal
tung e Tesalonike, na ri Iudaia i rina ang kitapo togon kari lu i kivung.

2 Paulo kata palak nei lu ke val katapo uli abis ania, na si potol a taun i
atailai katapo angmemengenai ve ri vap ta mengen i nei salsalik, 3 na kapo
akalit iria ta tutuman i mengen ke ta igenen i akanangai ka kui, ka mat na
ka tadut pok, na kalapo mengen iria ta, “Iesu ke napo akuskus imi tatana,
ninia palau na igenen i akanangai.” 4 Na mang matan iria kila lomlomon
na kila auai ve ri Paulo na Silas kuvul ve mang keve Elas miang vap po
mamaila ang ani God na mang keve aina asasanan miang kapa. 5 Sikei ri
Iudaia kita lapo atogon lomlomonai rikek asukang a kila songo akuvul na
mang keve vap rikek po ago palau nei keve selen i rina ang. Na kila itoitonai
ani kari kuvkuvulan na kilapo tutapongai akeke pulakai nei rina. Kila sang
ane nei lu si Iason asi an gulegule anirilong asi kari an tak anirilong ane
komo na kilongme tung e mataria i ri vap. 6 Sikei parik kita lapa sabonai
anirilong asukang a kila tak palau a Iason ve mang keve vap lomlomon ane
si keve ainoinoai i rina ang. Na kipo songosongo ta, “Keve tauan ke kipo
gulegule pisu pulakai si keve rina aongos na kana kime lapo ago nei rina.
7 Na Iason kata songo alak iria nei kana lu, na kana kipo putuk a saupai si
Kaisar using kipo antok ta kapo atogon a mang tulava, kana asan ta Iesu.”
8 Taun ang a petau lava i rina ang kuvul ve kari keve ainoinoai kila longong
a mengen ke kilapo pisu alava luai. 9 Asukang a kila antok a Iason ta ki
asinong tapai ta rukun kapkap le na ki longong aro na mengen ke, le lak na
kila atolongon iria.

Ri Paulo ve Silas e Beroia

10 Au keve vap lomlomon kila asok sumasuma ri Paulo ve Silas ane Beroia
tenei vong. Si taun kilongla serei kilongla palak luai ane nei kari lu i
kivung ri Iudaia. 11 Keve Iudaia ke parik kitapa pok val ria e Tesalonike.
Lomlomonai iria katapo tavas aro si longong ani akus ro. Kitapo atogon a
vubuk lava luai si longong ani mengen ang na kipo uli ararai pok kapa ani
mengen i nei salsalik asi arai ta keve mengen ang kapo tutuman. 12 Amiang
iria kita lomlomon kuvul ve keve aina asasanan miang i Elas, ve mang keve
tauan duk kapa. 13 Au, ri Iudaia e Tesalonike kila longong ta Paulo kanlapo
anguan mengen an ta akus i God e Beroia, asukang a kimela serei asi kari an
vil akarkarian ani ri vap. 14 Au na ri vap lomlomon kila asok sumasuma na
Paulo ane ngerelo, sikei ri Silas ve Timoteo kilongla ago pok. 15 Vap po auai
ang ve Paulo kila pasal ve nia na kianla atatung ia e Atenai. Le na kimela
papok velai ani mengen amalangas ani ri Silas ve Timoteo asi karilong pasal
sumasuma using ania.

Paulo e Atenai

16 Au, Paulo katan lapo kokoai anirilong e Atenai, na taun kapo ararai
pulakai kala mamakus alava using kapo arai ta rina ang kapo duk ta
tangatangai. 17 Asukang a kala palak ane nei lu i kivung na kanlapo
angmemengenai ve ri Iudaia na ri vap i ngising vap po mamaila ang ani
God. Na si mang keve taun kanpo angmemengenai kapa ve ri vap kapo
duai pulakai aniria nei ring ipo asesel. 18 Na mang keve vap nas kipo kin
iria ta ri Epikourio na ri Sitoiko, kilapo anggegelai ve nia. Mang matan iria
kita antok ta, “Igenen tanio ke kapo buk mengen ta sa?” Na mang matan
kila antok ta kapo buk akuskus ta ri tangatangai i mang keve rina. Using
katapo akuskus ta tadut pok ang si Iesu. 19 Asukang a kila songo alak ia
ane nei kivung e Areopago na kianla antok ia ta, “Ku mengen imem ta
akalkalit tanginang ke using namempo buk nas ania. 20 Mengen ke kapo
tangis atanginang e talingamem, asukang a namempo buk nas ani supsupai

ina.” 21 Ri vap tauk i Atenai akorong kuvul ve ri sokoung kitapo uli amun
ani kari taun si longong na angmemengenai ta keve bil tanginang.
22 Au, Paulo kala tung mete kivung ang e Areopago na kala mengen iria
asukang ke, “Vap i Atenai, napo arai animi ta mipo vap uli soturungai aro.
23 Taun natapo pasal aulitai si arai ani kami keve tangatangai, nata arai ani
mangsikei a ring i po alilis serei si tangatangai na kapo atogon a mangsikei
a salsalik kuluna kapo mengen ta, ‘Kana na rina si god ang parik tarapa
nas ia.’ Kana vang napo akuskus imi ta God ke mipo soturungai singina
sikei parik mipa nas ia. 24 God vo abis ani kuli rina ke ve keve bil aongos,
ninia palau kapo Volava i metekuku na kuli rina, na parik kapa ago si lu i
abis ta kunga. 25 Na parik kapa inongos taun kara papakangai ania, using
ninia akorong kapo alis ta to ve malu na keve bil aongos. 26 Le si sikei a
igenen kata asereiai ani mamain ta matmatan vap aongos asi kari ago kuli
rina ke, na ninia akorong kata saupai ani keve taun na keve ring asi kari
ago. 27 Ani ri vap ki gulegule ia, using si man ki gulegule ia kila angkokoai
si sabonai nganing ania. Sikei tutuman ina nang ta parik kapa ago avunga
ira. 28 Using le singina tarapo nas a tukulai ina i to, na le singina tarapo
aupele. Io, asukang val kami mang vap tatangam kita tangam ta, ‘Tarapo
kana inatus.’ 29 Io na using tarapo kana inatus, tara ago ta lomon ania ta God
kapo ararai val keve tangatangai i pulpul ta nas si ri vap, nang kipo abis ia ta
gol, silva na mang keve iat kapa. 30 Aino ri vap kitapo ago si vong asukang a
God parik katapa marala. Sikei kana kapo asok ri vap i keve rina aongos asi
kari lomon pokai, 31 using katala atung a taun na kala akanangai ani kana
igenen, voiang kata mat na kata tak atapasuk pok ia si akalit amalangas ta
ninia palau nang. Na igenen ang ka akala na ri vap i kuli rina aongos si
selen korong luai.”
32 Si taun kita longong a mengen i tadut pok le si mat, mang matan iria kita
lapo angkus kurek tatana. Sikei mang vap kila antok ta, “Si mang taun ro e
mung ku anguan mengen an ta mengen ke.” 33 Le na Paulo kala papelek na
sinong kuvul ang. 34 Na mang keve vap kila auai ve nia na kilapo lomlomon.
Mangsikei iria kana asan ta Dionusio, katapo igenen i kuvkuvulan ang e
Areopago, kuvul ve mang aina kapa kana asan ta Damaris, na mang matan
kapa.

18

Paulo e Korinto

1 E mung ina kala papelek a Atenai na kala pasal aliu ane Korinto, 2 na e
iang kala angruduai ve mang Iudaia kana asan ta Akulas. Igenen ke kata
liklik e Pontiko. Na rilong ve kana aina ta Piriskila kilongta serei amukmuk
palau le Italia, using a Kalaudio kata asok suai aongos ani ri Iudaia vap po
ago ang e Rome asi kari pasal suai. Asukang a kanla serei singirilong. 3 Taun
kata ago ve rilong katan lapo abis kuvul ve rilong, using katapo papakangai
anirilong si abis using kitolpo volo katakai i abis lu i vakup. 4 Na si keve taun
i atailai aongos kanpo uli angmemengenai ve ri Iudaia na ri Elas asi kari
lomon pokai.
5 Le na ri Silas ve Timoteo kilong mela serei le Makedonia. Asukang a
Paulo kata alis kana taun aongos si akuskus amadot ani ri Iudaia ta Iesu,
nia palau na igenen i akanangai. 6 Sikei kitapo misag ani longong ania velai
ani mengen i nau varas. Asukang a kala tap suai ani kaponpon pelek kana
maus e mataria na kala antok iria, “Mamaiten i kami mat ka gon singimi
akorong pok, nau napo kalakala. Tutapongai le si taun ke naka pasal taun

a ri vap i ngising.” 7 Kala soung pelek a lu ang na kala palak nei lu si mang
igenen kana asan ta Titio Iusto, kapo mamaila ani God, na kana lu kapo
tung ngere lu i kivung ang palau. 8 Na Kirispo, vo aiveven ani lu i kivung
ang kala atung kana lomlomon si Volava kuvul ve matan vap i nei kana
lu. Na amiang i ri Korinto kita longong ani kana keve mengen a Paulo, na
kila lomlomon na kila luk kari asing tauia. 9 Na Volava kala serei si Paulo
nei orodung tenei vong na kala antok ia ta, “Ku ago ta leng an ani mengen
ta asan ig, na ku ago ta pakut an ani ngurum. 10 Using nau naka auai ve
numai, asukang a kapo kovek i mangsikei ka vil arikek luai ani pukun im.
Using napo duk ta vap si rina ke.” 11 Na kala ago le e iang na sikei a matas
na inongos si akuskus ani ri vap ta mengen si God.

12 Si taun ke, Galio katapo ainoinoai ani palpal Akaia, asukang a ri Iudaia
kila tung kuvul asi vil arikek ani Paulo, na kila tak ia ane mete saupai 13 velai
ani mengen ta, “Igenen ke kapo aisuisul ri vap asi kari soturungai si God
si selen tanginang voiang kapo putuk kamem saupai.” 14 Na Paulo kalapo
buk mengen sikei Galio kala antok ri Iudaia ta, “Man a igenen ke katala bil
arikek vo si man katala putuk a saupai, io nala angkoai si longong ani kami
keve mengen, 15 sikei using mipo anggegelai kana ta keve nem palau i kami
saupai akorong, io kalapo gon e kungami. Nau parik napa angkoai si saupai
ani keve bil asukang ke.” 16 Na kala kirikai suai aniria pelek a lu i saupai
ang. 17 Na kila pataun a Sostenes, igenen vopo ainoinoai ani lu i kivung ang
na kianla teng akit ia na kila vibis arikek ia e iang mete lu i saupai ang. Na
Galio parik katapa telan ta bil ang.

Paulo kata papok ane Antiokeia

18 Paulo kala ago na mang rukun taun miang e iang, le na kala pasal pelek
na vap lomlomon ang na kala kokos asi kana sang ane Suria, na ri Piriskila
ve Akulas kilongla auai ve nia. Sikei aino le ani ki tadut, kala tok suai ani
ung i patuna e Kengkereai asi akamusai ani kana atu vala. 19 Le na kianla
serei e Epeso. Kianla angtaliungai e iang ve rilong, sikei nia kala palak
ane nei lu i kivung na kanlapo angmemengenai ve ri Iudaia. 20 Na kila
sokotuk ia asi kana ago tapai ani mang rukun taun ve ria, sikei parik katapa
ainainak. 21 Sikei e mung ina, taun kalapo usausa asi kana tapasuk, kala
antok iria, “Naka anguan serei pok an lak si man ke God ta vubuk.” Au,
le na kala sang pelek a Epeso. 22 Na kanla serei e Kaisareia na kala palak
tapai asi an vokol ani kuvkuvulan i vap lomlomon, le na kala pasal aliu ane
Antiokeia. 23 Kanla ago e iang na mang rukun taun le na kala tapasuk pok
asi kana pasal aongos ani Galatia ve Purugia, na katapo akikit a ri vap si
kari lomlomon.

Apolo e Epeso

24 Mangsikei a Iudaia, kana asan ta Apolo, kita ingus ia e Aleksanderes,
na katapo igenen malangas, kanla kun serei e Epeso, na kapo nas aro na
keve mengen i nei salsalik. 25 Katala luk a mang keve akalkalit si selen i
using ani Volava. Katapo akuskus velai ani vubuk lava, na katapo mengen
ta mengen tutuman i Iesu. Sikei kana malangas kalapo kudik using katapo
nas papalik a asing tauia ang si Ioanes. 26 Kata mengen amadot nei lu i
kivung, na taun ri Piriskila ve Akulas kilongla longong ia, kilongla songo ia
na kilonganla palpalas aro na selen asi using ani God singina. 27 Na kalapo
buk ane Akaia, asukang a keve tungana kila pakangai ania si salik buk ane
si ri vap lomlomon asi kari ruduai ania. Kanla serei na kalapo pakangai
alava ani vap ang kana roron a God kata vil iria asi kari lomlomon. 28 Using

katapo anggegelai alava luai ve ri Iudaia, sikei katapo dual using katapo uli akalkalit amalangas luai le nei salsalik ta Iesu nia na igenen i akanangai.

19

Paulo e Epeso

1 Taun a Apolo kata anlapo ago e Korinto, Paulo kala pasal ane Epeso si
selen ang e pangkul. Na kanla sabonai ani mang keve vap lomlomon, 2 na
kala sui iria ta, “Sa, mitala luk na Malanganto Gogoai si taun mita lomlomon
tapong?” Na kila antok ta, “Parik. Parik namempa longong lak ta kapo
atogon a Malanganto Gogoai.” 3 Na kala anguan sui an ta, “Au na mita luk
a saka asing tauia an?” Na kila antok ta, “Asing tauia ang si Ioanes.” 4 Na
Paulo kala antok ta, “Ioanes kata asing tauia ri vap asi akanangai ta kitala
lomon pokai na kata antok kapa iria ta ki atung kari lomlomon si vopo serei
e mung ang ina, nang kana asan ta Iesu.” 5 Taun kila longong a mengen ke,
kila luk a asing tauia ang si asan i Volava Iesu. 6 Na Paulo kala amatung
a kungana singiria na Malanganto Gogoai kala palak singiria na kilapo
mengen ta keve mengen i mang keve rina anglok na kilapo mengen i kus
amalangas kapa. 7 Tataot i keve vap ke katapo asukang ta 12 aongos. 8 Na
kala palak nei lu i kivung na kanpo uli mengen ta vainagoan si God. Katapo
mengen alava ani ri vap asi kari lomlomon. Katapo abis e iang asukang ta
potol a ulen aongos. 9 Sikei mang matan iria, kitapo vinga kit arikek na kipo
misag ani lomlomon. Kita lapo mengen arikek kapa ani selen i lomlomon.
Asukang a Paulo kala atolongon iria, na kala songo le na vap po lomlomon
ang, na si keve taun aongos kian lapo uli ago kuvul i angmemengenai nei lu
i akalit si Turano. 10 Katapo abis e iang asukang ta pongua na matas aongos.
Asukang a ri Iudaia ve ri Elas aongos i palpal Asia kita lapo nas a akuskus
i Volava.

Keve nat si Sikevas

11 God katapo ali kitmat si Paulo asi kana abis ani mang keve vilvil ataping
petekai luai. 12 Asukang ke ta ri vap kitapo luk kana keve vuk vakup vo
maus ipo alak, na kipo luk iria ane si ri vap malepen, na kilapo nasai ani to,
na ri ingua kapa kitapo sip ani kana keve vakup. 13 Mang keve vap Iudaia
kapa kitapo atokngai si lu suai ani ri ingua si asan i Iesu. Na kipo pasal ane
si keve rina na kipo posong a vuk mengen ke, “Si asan i Iesu voike na Paulo
kapo akuskus tatana, mi soung suai!” 14 Au, katapo atogon a limalengua
na angtasimal kitapo abis a abis ke. Tamaria kapo mangsikei a ainoinoai si
ri katakai i sula si ri Iudaia kana asan ta Sikevas. 15 Au, mangsikei a taun
ingua ang kala antok iria ta, “Napo nas ri Iesu ve Paulo, sikei parik napa
nas imi.” 16 Na igenen vopo sangan ta ingua ang kala laos alakat na kalapo
vibis arikek pulakai aniria using katapo dual arikek. Mang matan iria kita
lapo asasaling rangai na kilapo sang ta varas kapa. 17 Taun ri Iudaia ve
ri Elas e Epeso kila longong a akuskus ke, kilapo leng alava. Asukang a
kilapo mamaila aro luai ani kitmat i Volava Iesu. 18 Na amiang i ri vap lapo
lomlomon ang, kimela serei asi kari me mengen amalangas ta kari keve
abis rikek. 19 Amiang i ri vap po teng rikek ang kita mela suluk kari keve
buk e mataria i ri vap. Kita tataot a samsamui i keve buk ang na kata serei
asukang ta 50,000 na vuk silva. 20 Asukang a kitmat i mengen si Volava kata
pasal a keve ring papan na kala serei amadot luai.

Marala lava si ri vap i Epeso

21 E mung i keve bil ke Paulo kala lomlomonai si kana pasal aliu nei
rina e Makedonia na Akaia le na ka ane Ierusalem, using kala lomlomonai
ta, “Man nanla arai tapai ani Ierusalem, na pasal kapa ane Rome.” 22 Au
na kala asok ri Timoteo ve Erasto ngono tungana ipo auai ve nia ane
Makedonia sikei nia kala ago alava lik tapai e palpal Asia.
23 Si taun ang akorong katapo atogon a angpispisuai lava marai laulauan
i using ani selen i lomlomon. 24 Na Demeterio katapo mangsikei a igenen
kapo abis kankanuai i lu si Artemis ta iat miminaungan na kapo luk a
kapkap lava si abis ke na kapo pakangai aro ani kana petau. 25 Kata songo
akuvul iria kuvul ve mang matan kapa kipo kun ago si abis ke, na kala antok
iria ta, “Kag petau, mipo malangas ta tarapo luk a kapkap lava si abis ke.
26 Val mita arai na mila longong a sa na igenen ke Paulo kapo abis ia na vap
miang i Epeso na palpal aongos i Asia kipo using ia. Na kapo antok ta keve
tangatangai i abis ta ri vap parik kipa god tutuman. 27 Na sukana kara abis
ka togon asan rikek. Na parik ta kara abis papa, sikei Artemis, god lava ke
si ri Asia na e kuli rina aongos ve lu i atailai ang kapa, ki mengen arikek na
miminaungan lava ina.”
28 Taun kila longong a mengen ke kala pat iria na marala na kila
songosongo asukang ke ta, “Artemis si ri Epeso kapo tavirimok luai!” 29 Na
angpipisuai lava kala serei nei rina aongos ang. Na ri vap kila teng akit
ri Gaio ve Aristarko ngono igenen le Makedonia nang kilong tapo auai ve
Paulo na kila sang ve rilong ane nei ring ipo kalkalum. 30 Na Paulo kapo
buk pasal taun ani vap ang sikei ri vap lomlomon kila atakun ia. 31 Na
mang keve tungana, kipo asasanan lava nei palpal Asia, kila ali mengen i
aikut ania si kana ago ta palak an nei rina i kalkalum ang. 32 Au na nei
liuan i kivung ang kala atogon a angpispisuai lava. Using mang matan
kipo songosongo ta mangsikei a bil na mang matan kipo kun songosongo
ta mang matan bil pulakai, na amiang iria parik kipa nas ta kitame vil
sa akorong. 33 Na ri Iudaia kila ging alak a Aleksandero ane no na mang
keve vap kilapo mengen papakangai ania na kala atung alak a kungana
si kari musik na ka palas a keve bil ang dong a ri vap. 34 Sikei taun kila
kinle ia ta kapo mangsikei a Iudaia, kila songosongo kuvul aongos ta sikei
a songosongo asukang ke ta, “Artemis si ri Epeso kapo tavirimok luai!”
Kitapo songosongo na taun vunga luai. 35 Au na igenen lava ipo salsalik
ani rina ang kala atakun a petau ang na kala antok iria ta, “Nami ri vap
i Epeso, tarapo nas ta kuli rina aongos kipo malangas ta rina lava ke na
Epeso kapo aiveven na lu i atailai si Artemis ve keve kankanuai ina nang
kipo uak le metekuku. 36 Na using a keve bil ke kapo tutuman napo buk
ani mi ago musik na mi ago ta bil an ta mangsikei a bil. 37 Na kana mita
mela serei ta ngono igenen ke sikei parik kilong tapa vil arikek a lu i atailai
vo kilong tala mengen arikek ani kara god. 38 Au, man Demeterio ve kana
petau kipo atogon neikien ani mang anu, kapo togon a vap kipo teng saupai
na kapo togon taun na e iang kian arai ani kari keve mamaiten. 39 Sikei
man kapo atogon a mang bil lak mipo lomlomonai ania kapo ro tara vil
akorong aongos ia nei liuan i vap ke. 40 Using man a ri ainoinoai ki arai
ani angpipisuai kana, ka angkoai si ki saupai anira singina, using kapo
kovek i tukulai roron ina na parik tarapa angkoai si mengen i asapang anira
singina.” 41 E mung i kana la posong ani mengen ke kala asok suai ani vap
aongos ang.

20

Paulo kata pasal ane Makedonia na Elas

1 Au, visvis ang kalapo kamus na Paulo kala songo akuvul na keve
vap lomlomon na kala mengen i papakangai aniria kuvul ve posong aro
singiria. Au na kala papelek iria ane Makedonia. 2 Na si keve palpal ang
nei kana paspasal kala pakangai aniria ta mang keve mengen roron, na
kanla serei e Elas, 3 na kanla ago na potol a ulen. Kalapo usausa asi kana
pasal ane Suria sikei ri Iudaia kita lapo buk raung ania na kala papok ane
Makedonia. 4 Keve vap ke kita auai ve nia. Sopataro nat si Puro le Beroia, na
Aristarko ve Sekundo le Tesalonike, na Gaio le Derbe, na Timoteo, na Tukiko
ve Toropimo le Asia. 5 Na keve igenen ke kila pasal aino na kianla kokoai
animem e Toroas. 6 E mung i matan angan i saui i tav tol, namemla kokos na
namemla sang pelek na Pilipi na e mung i palpalima na taun namemanla
angruduai pok e Toroas. E iang namemanla ago na limalengua na taun
aongos.

Akamusai i pasal si Paulo ane Toroas

7 Si ainoai i taun e mung i taun i atailai namemla serei kuvul si me
matan angan kuvul. Na Paulo katapo mengen avunga tung si liuan vong
using kapo lomlomonai ta ka tapasuk tenei vauk. 8 Katapo atogon a keve
alimang kitapo ni si palpal lakat i lu ang namemtapo ago kuvul singina. 9 Na
mangsikei a igenen tanginang kana asan ta Eutuko katapo sinong lakat kuli
matakoto na kalapo buk rot arikek si taun ang a Paulo kapo mengen lak.
Na kala rot punuk na kala uak le ring lakat i lu ang ane vunep na e iang
taun kila sunguk atung ia kila arai ta katala mat. 10 Paulo kala pasiang na
kala suai ania kuli pukun i nat ang na kala vongok ia. Na kala antok ta, “Mi
ago ta mamakus an. Kapo to.” 11 Na Paulo kala tapasuk na kanla kiklak na
kila teng a matan angan ang. Na kala mengen singiria tung si tangat, na
kala pasal pelek iria. 12 Nat ang, kita songo ia ane si kana lu na kilapo uruk
alava using kalapo to.

Pasal le Toroas ane Mileto

13 Namemla pasal aino kuli perengan si an kokoai e Aso ani Paulo using
katapo pasal e selen, asukang val kana lomlomonai. 14 Taun namemanla
angruduai e Aso, namemla akos le ia ane Mitulene, 15 na le iang namemanla
sang serei si mang kulenusa ngere Kio. E mung i mang taun namem anla
serei e Samos na si taun ang pok namem anla serei e Mileto. 16 Using
Paulo kata lomlomonai asi kana sang liu ani Epeso using katapo misag ani
amomole nei palpal Asia, using man kalapo ro ania, kana vubuk asi an ago
e Ierusalem si taun i Pentekoste.

Posong ro si Paulo ane si keve vap lava i Epeso

17 Le Mileto, kala ali mengen ani ri ainoinoai i kuvkuvulan ang e Epeso asi
kari an ruduai ania. 18 Taun kila serei kala atatai iria ta, “Mipo malangas
kag laulauan i ago ve nami le si kag ainoai i serei e Asia. 19 Natapo uli
auak anig velai ani tangis na nala vil korong kana keve avibisan a Volava,
si taun ang ri Iudaia kitapo buk raung anig singina. 20 Na parik natapa teng
apok le ta mangsikei a nem si taun nata alis imi ta kana mengen a God.
Natapo akuskus e ring malangas na e nei kami keve lu kapa. 21 Natapo
uli atai amadot ani ri Iudaia ve ri Elas ta ki lomon pokai pelek kari keve
rikek na ki lomlomon ta kara Volava Iesu. 22 Au na kana vang, Malanganto
Gogoai kalapo sunggil iau asi pasal ane Ierusalem na parik napa malangas
ta sa kan serei singig e iang. 23 Napo malangas palau ta lu i akangbat ve
mamaiten ka duai iau val Malanganto Gogoai katapo uli atai anig si keve

rina. 24 Sikei napo tav lomlomon pok tatag using napo buk akamusai tapai
ani kana avibisan a Volava Iesu asi akus ta kana ro na God val katala asok
iau.
25 Au arai, natala akus na amiang imi ta vainagoan si God. Using e mung
napo nas ta parik mipa anguan arai pok an anig. 26 Asukang a napo anguan
atatai amadot animi ta man a mangsikei imi kanla mun, nau napo kovek
i mamaiten singina. 27 Using parik natapa lolokovo luai si mengen animi
ta kana keve mengen aongos a God. 28 Mi aiveven imi ve kana vap a God
using kana vubuk na Malanganto, using katala samui imi ta rangai i kana
nat. 29 Napo nas ta si man nala pasal suai ri kauvek kalat ki palak nei liuan
imi na kipo tav angkoai si anangnangai animi. 30 Na mang keve vap i nei
kami kuvkuvulan akorong kapa ki kapau alava asi atokngai ausingai alok
ani ri vap lomlomon. 31 Asukang vang a mi aiveven aro, velai ani malangas
ta nau natala akalit imi si potol a matas aongos velai ani lum mata. 32 Na mi
ago si kana aiveven na kana roron a God. Na ninia ka itoiton kana vap na ka
atautauia imi ta miminaungan ang si kana vap daus. 33 Parik natapa mata
taun kami keve gol na silva na vakup. 34 Nami akorong mipo malangas ta
nata abis asi apunuk pok ani kag inongos kuvul ve volo tasig. 35 Si keve
oring aongos nata akalit imi ta selen asi abis adual asi pakangai ani vap
kipo malum, val Volava Iesu kata antok, ‘Alilis kapo ro luai ani sesel pok.’ ”
36 Taun kala kamus ta mengen, kala sovusulai si sokotuk ve ria. 37 Na
kilapo tangis na kipo vongok a Paulo na kipo lulus ia. Kitapo makus using
kata antok iria ta parik kapa angkoai si anguan arai an aniria. 38 Bil voiang
katapo vil amakus luai aniria nang kana mengen i antok ang aniria ta parik
kipa angkoai si anguan arai ania. Na kila pasal kuvul ve nia asi an atatung
ania kuli perengan.

21

Paulo kala pasal ane Ierusalem

1 E mung i kamem la angtaliungai, namemla sang akorong luai tung e Kos.
Na si taun e mung ina namemla sang ane Rodo, le na namemla sang ane
Patara. 2 Au, e iang namemanla sabonai ani mang perengan katapo usausa
si sang ane Poinike, asukang a namemla kokos kuluna na namemla sang.
3 Taun namemla arai ani Kuporo, namemla sang liu ia e palkais imem, na
namemla sang luai tung e Suria na namemanla ung e Turo asi kari an asiang
ani usausan i perengan ang. 4 Au, namemla tung alak asi an arai ani ri vap
lomlomon e iang, na namemla ago ve ria ani limalengua na taun. Le si
Malanganto Gogoai kila antok a Paulo si kana ago ta pasal an ane Ierusalem.
5 Au, kala kamus kamem taun i ago ang e iang na namemla pasiang pok si
kamem paspasal akorong. Na ri vap lomlomon kuvul ve kari keve aina
na kari inatus kila auai ve namem pelek suai ani rina ang ane ngerelo, na
e iang namem anlapo soturungai i sokotuk. E mung i kamemla anglulun,
6 namemla kokos kuli perengan ang na ria kila palak pok ane rina.
7 Au, e mung, si namemla sang pelek a Turo namemanla serei e
Potolemais, na e iang namemanla angruduai ve keve tungara na namemla
ago ve ria ani sikei a taun. 8 Na si taun e mung ina namemla papelek a
rina ang na namemanla serei e Kaisareia na namemla ago nei lu si Pilipo
katakai i akus ta akus ro na kapo mangsikei i limalengua ang, na namemla
ago ve nia. 9 Na kapo atogon kana puat a kavulik tanginang kipo katakai
i kus amalangas. 10 E mung i mang rukun taun i kamemla ago ang e iang,
Agabo mang katakai i kus amalangas le Iudaia kamela serei. 11 Na kamela

pakasang taun imem na kala luk kana ngenge na Paulo na kala got a ngono
kungana pok ve ngono kakina tatana na kala antok ta, “Malanganto Gogoai
kapo mengen ta, si selen ke palau ri Iudaia i Ierusalem ki got a votauk i
ngenge ke na ki alis ia e kungaria i ri vap i ngising.” 12 Si taun namemla
longong asukang ke kuvul ve mang matan e iang, namemla sokotuk ia si
kana ago ta palak an ane Ierusalem. 13 Na Paulo kala antok ta, “Marai sa
mipo tangis na milapo vil atameng a vingag? Using napo usausa ani kian
got iau e Ierusalem, na man kala asukang, nakan mat kapa marai asan i
Volava Iesu.” 14 Asukang a parik namemlapa angkoai si mengen i atakun
ania na namemla atalipai ania na namemla antok ta, “Kapo ro, Volava ka
using kana vubuk.”
15 E mung i rukun taun ang namemla usausa na namemla tutapong
kamem pasal alak ane Ierusalem. 16 Na mang keve vap lomlomon le
Kaisareia kila auai ve namem tung si kianla atatung imem si lu si Manason
le Kuporo, kata lapo igenen lomlomon le kabang, ani namem rot si kana lu.

Paulo kanla vokol a Iakovo

17 Au, namemanla serei e Ierusalem na keve tungara e iang kila songo
alak aro imem velai ani uruk lava. 18 Na si mang taun ang namemla pasal
kuvul ve Paulo si kanan arai ani Iakovo na keve vap lava aongos kitapo ago.
19 Au, kala lulun aongos iria na kala mengen amalangas aroron iria ta kana
abis e nei liuan i ri vap i ngising na keve bil aongos ang a God kata abis ia
singiria. 20 Taun kita longong a akus ke kila alatun a God. Na kila antok ia
ta, “Au tasimem, kupo malangas ta amiang luai i ri Iudaia kilapo lomlomon
na ria aongos kipo buk alava na using ani saupai. 21 Kitala longong ta numai
kupo akalkalit a ri Iudaia kipo ago nei liuan i ri vap i ngising asi kari lomon
suai ani saupai si Moses na ki ago ta lampulit an ani kari inatus na ki ago ta
using an ani kara laulauan. 22 Au, tara vil sa? Using ki malangas ta kulapo
ago e ke. 23 Asukang a ku abis a bil ke kana namem antok ua tatana. Tarapo
atogon kana na puat a igenen kitoltala atu vala. 24 Au, ku pasal ve ritol na
ku auai kuvul ve ritol si vilvil adaus animitol na ku samui karitol kope ani
kitol angkoai si dik ani vangang iritol. Ani ri vap asi kari nas ta kari keve
mengen i po mengen ang anim kapo kovek i tutuman ina, na ki arai ta
numai kupo using aro na saupai. 25 Au, na ani vap lapo lomlomon ang nei
liuan i ri vap i ngising, namem tala salik ane singiria ta kamem lomlomonai
ta ki ago ta angan an ani sin ila iton ani ri tangatangai, na rangai kapa ki
ago ta angan an ania, na sin i vongo kita ngak punuk ia, na ka ago kapa
na lau i panik.” 26 Au, si mang taun ang e mung, Paulo kala pasal ve volo
igenen ang na kitolanla abis a abis i vilvil adaus ve nia. Le na kala palak
nei rina i atailai asi kanan mengen amalangas ta karitol taun i vilvil adaus
angisan ka kamus na kitolme alis karitol keve alilis.

Kita teng akit a Paulo nei rina i atailai

27 Au, limalengua na taun ang kalapo usausa aliu ani kamus na ri Iudaia
le palpal Asia kila arai ani Paulo nei rina i atailai na kila vil akarkarian a
ri vap aongos na kila teng akit ia. 28 Na kila songosongo ta, “Ri vap i Israel,
mi me pakangai animem. Kana vang na igenen, voiang kapo pasal pulakai
na kapo akuskus si ri vap i keve rina aongos na kapo kilis kara vap na kara
saupai na rina ke kapa. Na mang anu, kana kame lapo songo ri Elas ane
nei rina i atailai na kamela vil avisuk a ring gogoai ke.” 29 Using kitala arai
ani Toropimo le Epeso, katapo ago ve nia nei rina lava ang, asukang a kipo
sekpat ani Paulo kata songo alak ia ane nei rina i atailai. 30 Na nei rina
lava aongos kilapo taping na ri vap kilapo angsoung pulakai na kimela teng

akit a Paulo na ki dal asoung ia pelek a rina i atailai na kila akang a keve takaman i rina. 31 Taun kilapo usausa si raung ania, ainoinoai lava i vap ipo visvis kala longong ta katapo atogon a angpipisuai lava kata serei nei rina lava aongos e Ierusalem. 32 Sumasuma palau kala songo le na mang keve vap i visvis ve kari keve ainoinoai na kila sang asiang taun iria. Taun kila arai ani ainoinoai lava ang ve kana petau na kila aulei ta sasaup ani Paulo. 33 Au ainoinoai lava ang kala pasal taun ia na kanla teng akit ia na kala asok asi got ania ta pongua na angus kitmat. Au na kalapo susuiai ta ninia na si na kata vil sa akorong. 34 Na mang matan i petau ang kipo songosongo ta mang mengen na mang matan ta mang mengen petekai. Na using parik kapa luk korong a sa kipo mengen tatana, using kipo amasmasik alava, kala asok si songo ania ane si ring ipo ago ta ri vap i visvis. 35 Taun kanla serei mete takaman keve vap i visvis kila sunguk ia using a petau lava ang kita lapo vangang lava luai. 36 Petau ang kitapo using ia, kipo songosongo ta, “Tara raung ia!”

Paulo kapo mengen i asapang pok ania

37 Au, keve vap i visvis kilapo buk songo ani Paulo ane nei kari ring ipo ago na kala sui a ainoinoai lava ang ta, “Au si kapo ro ani naka mengen ua ta mangsikei a bil?” Na kala antok ia ta, “Pua, kupo nas kana na mengen i Elas, ingko? 38 Au na numai parik ta igenen i Aigipto, nang amukmuk kata tutapong a visvis misagai ang na kala ausingai ani 4,000 na igenen i daung ang ane nei ring varasai palau?” 39 Na Paulo kala ngenget ta, “Nau kana napo igenen i Iudaia le Tarso, rina ang e palpal Kilikia, na parik kapa rina lik nang! Napo sokotuk ua ta ku atolongon iau ani naka mengen tapai ani vap ke.” 40 Na kala ainak ania. Au, Paulo kala tung lakat kuli kiklakan na kala sokotakun a vap ang ta kungana asi kari musik, na kila musik na kala mengen iria si mengen i Eberaio asukang ke,

22

1 “Keve tasig na keve mamai, mi longong iau na naka mengen i asapang pok anig tapai.” 2 Si taun kila longong ia si mengen i Eberaio kila musik aongos. Au na kala mengen, 3 “Nau napo igenen i Iudaia, kita ingus iau e Tarso e palpal Kilikia, sikei natame akalit nei rina ke si igenen lava ke Gamaliel. Na nei keve akalkalit ang kita usiusing akit luai ani saupai si keve tivura na natapo uli atokngai amadot si pakangai ani God, val nami kana. 4 Natapo vilvil akui iria kitapo usiusing a selen ke asi kari mat. Nata got ri tauan kuvul ve ri aina na nala alakai aniria nei lu i akangbat, 5 val kapo malangas aro si ainoai i katakai i sula na kuvkuvulan i vap lava. Natapo luk panbuk singiria ane si keve tasiria e Damasko na nala tapasuk asi kag ane iang ani nan kongato na keve vap ang kipo ago e iang ane Ierusalem na kime luk amiming.

Paulo kata akus amalangas ta kana lomon pokai
(Ap 9:1-19; 26:12-18)

6 Au, kalapo sintung ta makarap si taun nanlapo serei angasungai i Damasko na mangsikei a malangas kitmat luai le metekuku kala mang aulitai anig. 7 Nala uak ane vunep na nala longong a kalinga kapo antok iau, ‘Saul Saul, marai sa na kupo vil akui iau?’ 8 Na nala ngenget ta, ‘Numai a si, Volava?’ Na kala antok iau ta, ‘Nau a Iesu le Nasaret nang kupo vil akui iau.’ 9 Na vap ipo auai ang ve nau kita arai korong ani malangas ang, sikei parik kitapa longong kinle na kalingana i vopo mengen ang anig. 10 Au, nala sui, ‘Naka vil sa, Volava?’ Na Volava kala antok ta, ‘Ku tapasuk na ku

palak ane nei rina ang e Damasko na e iang kian antok ua ta keve bil aongos
ang kipo ago e no asi kam abis lak.’ 11 Na vap ipo auai ang ve nau kila tak
iau e kungag ane Damasko, using a mang i malangas ang katala vil aba na
matag.
12 Mangsikei a igenen kana asan ta Ananias, katapo igenen usiusing aro
ani saupai na kapo igenen ipo mamaila ta ri Iudaia i rina ang, 13 kala serei
singig na kala tung ngereg na kala antok, ‘Tasig ta Saul. Napo buk ani
matam ka arai pok.’ Na si vuk taun ang palau nata lapo angkoai asi arai
ania. 14 Na kala antok ta, ‘God si keve tivura katala atung ua ani ku nas kana
vubuk na ku arai ani Vo Korong ang na ku longong mengen le si nguruna.
15 Using numai lak asi an tung ania na ku an akuskus ri vap aongos ta sa
kuta arai ania na kutala longong ia. 16 Au na kana kupo kokoai ani sa?
Tapasuk na ku songo kana asan na ku luk a asing tauia na ku galui suai ani
kam keve lau rikek.’

Asok ani Paulo taun a ri vap i ngising

17 Au, nala pasal pok ane Ierusalem na nanlapo sokotuk nei rina i atailai
na nala arai ani mangsikei a ararai, 18 na kalapo mengen iau ta, ‘Ku
sumasuma pelek suai ani Ierusalem using parik kipa angkoai asi ainak ani
kam mengen amalangas tatag.’ 19 Na nala antok ta, ‘Volava, riria akorong
kipo nas ta nata pasal ane si keve lu i kivung pulakai asi tak ani vap ang kipo
lomlomon tatam na nala akang bat iria na nala saup iria. 20 Na si taun ang
kam asosokai ta Sitepano kata mat, natapo ainak luai ani kari raung ania.
Natapo ararai ani keve maus si vap ang kita raung ia.’ 21 Na kala antok iau
ta, ‘Pasal, using naka asok ua ane ring vunga ane si ri vap i ngising.’ ”

Paulo mete saupai si ri Rome

22 Au, petau ang kila longong ia tung si kala mengen ta bil ke na kila
songosongo alava ta, “Tara raung suai ani igenen asukang ke! Parik kapa
angkoai luai si to e ke kuli rina.” 23 Si taun kitapo songosongo kipo asuai ani
kari keve maus na kipo asuai kaponpon ane nei pangau, 24 na ainoinoai i
visvis ang kala asok asi tak ani Paulo ane nei kari lu i po ago, na kala asok asi
saup ania na susuiai ania asi sabonai ta marai sa ri vap kitapo songosongo
asukang ania. 25 Si taun ang kilapo got ia asi saup ania, kala antok a mang
ainoinoai ang katapo tung e iang ta, “Au, kapo ro anim si saupai asi saup
ani igenen i Rome, voiang parik katapa abis a mangsikei a lau rikek?” 26 Si
taun ang kala longong asukang a kala pasal ane si ainoinoai lava ang na
kala sui ia ta, “Au ku vil sa? Using a igenen ke kana kapo igenen i Rome.”
27 Au na ainoinoai lava ang kala pataun ia na kala antok, “Ku antok iau.
Kupo igenen kana i Rome?” Na kala antok ta, “Io.” 28 Au na ainoinoai ang
kala antok ta, “Nau nata samui kag soisinong ta kapkap lava.” Na Paulo kala
antok ta, “Nau vanang le si kag liklik.” 29 Asukang a riria kitapo usausa si
susuiai ania kila taging suai musik. Au na ainoinoai ang akorong kapa kata
lapo kun leng using kala nas ta kapo igenen i Rome na kata asok asi got
ania.

Paulo mete saupai si ri Iudaia

30 Au, si taun e mung ina kala akala ia na kala songo akuvul ri ainoinoai
si ri katakai i sula ve kuvkuvulan lava aongos asi kari me sinong na kala
songo alak a Paulo ani kame tung e mataria, using katapo buk nas aro na
tukulai i kari mengen ri Iudaia.

23

1 Au, Paulo kala arai akorong ani kuvkuvulan lava ang na kala antok
ta, “Keve tungag, kag to e matana i God kapo daus aongos tung si taun ke
anginang.” 2 Na Ananias, ainoai i katakai i sula kala asok a vap po tung ang
ngerena asi tava ania e nguruna. 3 Na Paulo kala antok ia ta, “God ka tava
ua, numai a palpal i lu kita amoi aposok paleu ia! Kupo sinong e iang asi
ararai ani sa napo abis ia si saupai, na kupo putuk a saupai ta asok asi tava
anig.” 4 Na vap po tung ang e iang kila antok ta, “Kupo mengen arikek nang
ani ainoai i katakai i sula si God!” 5 Na Paulo kala antok ta, “Keve tungag,
parik natapa nas ta kapo ainoai i katakai i sula, using kita salik ia ta **ku ago
ta mengen arikek ani ainoinoai i kam vap.**”

6 Au na Paulo kalapo arai kinle ta mang matan iria kitapo Sadukaio na
mang matan kitapo Parisaio. Asukang a kala songosongo ane si kuvkuvulan
ang ta, “Keve tungag, nau kana na mangsikei a Parisaio tutuman, napo ago
e ke si saupai using napo lomlomon ta ri vap la mat ang ki tadut pok.” 7 Si
taun kata mengen asukang, ri Parisaio ve ri Sadukaio kilapo angmamaralai
asukang a kuvkuvulan ang kala tapagal, 8 using ri Sadukaio kipo antok ta
kapo kovek i tadut pok na kapo kovek i angelo ve malanganto. Sikei ri
Parisaio kipo antok ta kapo atogon a keve bil ke. 9 Au, kilapo songosongo
alava na mang matan vap malangas ani saupai si ri Parisaio kila tadut na
kila mengen alava ta, “Parik namemtapa sabonai ani mangsikei a rikek si
igenen ke. Vei nganing a malanganto vo angelo kata mengen ia.” 10 Au
angsosongagai ang kala serei alava, asukang a ainoinoai i petau i visvis
ang kalapo leng ta kila vil punuk a Paulo. Asukang a kala asok kana petau
asi an songo suai ania ane si kari ring ipo ago.

11 Au na si tenei vong using ina Volava kala serei singina na kala antok ia
ta, “Ku ago ta leng an using asukang palau val kutala akus tatag e Ierusalem,
ku an akus tatag e Rome kapa.”

Petpeteai si raung ani Paulo

12 Au, kala tenei vauk na ri Iudaia kimela serei kuvul na kila abis a
mangsikei a ainakai kitmat ani ki ago ta angan an na ki ago ta inum an
tung si kila raung tapai ani Paulo. 13 Kitapo miang ani 40 na igenen kitapo
siang si angainainakai ke. 14 Au, kila pasal ane si keve ainoinoai si ri katakai
i sula na ri vap lava na kianla antok ta, “Namemtala abis a mangsikei a
ainakai kitmat ani namem ago ta angan an na namem ago ta inum an tung
si namemla raung tapai ani Paulo. 15 Kana nami ve kuvkuvulan lava mi ali
mengen ane si ainoinoai i petau i visvis ang ani ka asok ia ane ke, asi kapau
ania ta namempo buk luk ani mengen malangas le singina. Na namempo
usausa asi raung ania aino ani ka serei e ke.” 16 Au, tipasina i Paulo kala
longong a bil ke na kala pasal ane si ring i po ago ta petau i visvis ang na
kanla atatai a Paulo. 17 Na Paulo kala songo na mangsikei a ainoinoai lik i
petau i visvis ang na kala antok ia ta, “Ku pasal ve nat ke ane si ainoinoai
lava using kapo togon mengen asi antok ania.” 18 Au, kala pasal ve nia ane
si ainoinoai lava ang na kala antok ia ta, “Paulo, igenen vopo ago nei lu i
akangbat kata asok iau ta pasal ve nat ke ane singim, using kapo atogon
mengen asi antok anim.” 19 Au ainoinoai lava ang kala tak akipai ania ane
ngising na kanla sui ia ta, “Au, kupo buk mengen anig ta sa?” 20 Na kala
antok ia ta, “Ri Iudaia kitala ainak asi aikut anim ta ku asok a Paulo ane si
kuvkuvulan lava asi kari kapau ania ta kipo buk luk ani mengen malangas
pok singina. 21 Ku ago ta longong an aniria using a petau duk kipo usausa
kokoai ania. Kitala abis a mangsikei a ainakai kitmat ani ki ago ta inum

an na ki ago ta angan an tung si kila raung tapai ania. Kana kipo usausa
na kipo kokoai palau ani kam lomlomonai." 22 Au, ainoinoai lava ang kala
atolongon a nat ang asi kana pasal velai ani kala antok ia ta, "Ku ago ta
antok ani mangsikei ta kuta mela mengen amalangas iau ta bil ke."

Kita asok a Paulo taun a ainoinoai lava ke Pelikis

23 Au na kala songo na pongua i kana keve ainoinoai na kala antok irilong
ta, "Milong songo na 200 na petau i visvis na 70 na igenen ipo sang kuli os
ipo visvis na 200 ipo teng vut na ki usausa asi tapasuk ane Kaisareia nganlak
vong. 24 Usausa kapa ta os ani Paulo si kana kokos aro ane si ainoinoai lava
ang, Pelikis." 25 Na kala salik a mangsikei a panbuk kapo mengen asukang
ke, 26 "Nau Kalaudio Lusias napo salik anim Pelikis, numai a ainoinoai
roron luai. 27 Igenen ke ri Iudaia kita teng akit ia na kita lapo usausa asi
raung ania. Nata serei ve kag petau na namemla asapang ia, using natala
longong ta kapo igenen i Rome. 28 Natapo buk nas ta marai sa kipo tupang
ia. Asukang a nala songo ia ane si kari kuvkuvulan lava. 29 Natala sabonai
ta kipo atogon mamaiten ania si keve bil i kari saupai akorong, sikei kapo
kovek i rikek voiang kipo angkoai si raung vo vil akui ania singina. 30 Si
taun natala longong ta kapo atogon a mengen musik asi raung ani igenen
ke, nala asok ia ane singim. Nata antok kapa na vap po petau ang ania ani
kian mengen suai e matam ani kari keve mamaiten ania."

31 Au, keve vap i visvis kila abis ia asukang val atatai ang na kila songo
na Paulo na kila pasal vong ve nia tung e Antipatiris. 32 Na si taun ang
e mung petau ipo sang kuli os ang kila pasal ve nia na mang matan iria
kila papok ane si kari ring ipo ago. 33 Au, taun kila serei e Kaisareia, kianla
alis a panbuk ang ane si ainoinoai lava na ki atatung suai ani Paulo singina.
34 Na kala tataot a panbuk ang na kala sui a Paulo ta kapo igenen i saka rina
an. Na kala sabonai ta kapo igenen i Kilikia, 35 na kala antok ia ta, "Naka
longong kam mengen si taun kam keve vap ipo petau anim kila serei." Au
le na kala asok asi aiveven aro ania nei nankomo si kana vap a Erodes.

24

Ri Iudaia kita tupang a Paulo

1 Au, palpalima na taun kala liu na Ananias, ainoai i katakai i sula, kala
pasiang ve mang keve vap lava na mangsikei a igenen kan tung aniria
si mengen kana asan ta Tertulo. Kila serei na kianla mengen suai ani
kari keve mamaiten ani Paulo si ainoinoai lava. 2 Asukang a kila songo
alak ia na Tertulo kala mengen amalangas ta kana lomlomonai asukang
ke, "Namemtala ago i marmarip si taun vunga neite kam aiveven. Kam
keve lomlomonai ro ane no, kitala asereiai ani keve bil roron miang si rina
aongos ke kana kupo saupai singina. 3 Namempo posong ro luai velai ani
kamem maramarak lava si keve bil aongos ke numai kupo abis ia. 4 Sikei,
vei nala atelan avunga luai anim, napo sokotuk ani ku vinga marip taun
imem na ku longong tapai ani kamem vuk mengen lik. 5 Namemtala arai
ta igenen ke kapo mangsikei a igenen amasmasik na kapo uli aneineikien
ani ri Iudaia si keve rina aongos e kuli rina asi kari angvibis. Na kapo
tu ainoinoai ani kuvkuvulan ke ri Nasoraio. 6-7 Au na rikek luai ina, kata
atokngai asi vil avisuk ani rina i atailai. Asukang a namemla teng akit ia.
8 Man numai kupo buk malangas aro ani tutuman i kamem keve mamaiten
ania, ku atokngai susuiai ania akorong." 9 Na keve Iudaia ang e iang kila
pakangai ani keve mengen ke ta io, keve mengen aongos ke kapo tutuman.

Paulo kapo mengen i asapang pok ania e matana i Pelikis

10 Au, ainoinoai lava ang kala atoktokngai ta kungana ane si Paulo asi
kana mengen, na kala mengen asukang ke, “Napo malangas ta numai kuta
lapo sinong asukang ta katakai i saupai ani palpal aongos ke ani keve matas
miang. Asukang a napo uruk asi kag mengen i akala suai anig e matam.
11 Using man ku susui pulakai, kula sabonai sumasuma ta amukmuk palau
nata palak ane Ierusalem asi kag an soturungai serei si God. 12 Na parik
kitapa arai anig si anggegelai nei rina i atailai. Na parik kitapa arai anig
si aneineikien ani ri vap nei mangsikei a lu i kivung vo e voi pulakai nei
rina lava, parik. 13 Na parik kipa angkoai asi akalit anim ta mangsikei a
bil i kari keve tupang kapo tutuman. 14 Sikei napo buk mengen amalangas
anim asukang ke ta kapo tutuman ta napo soturungai si God ang si keve
tivumem. Si kag selen i soturungai si God, napo using a selen voike kipo
antok ta kapo bil kapau. Sikei napo lomlomon ta keve mengen aongos ang
nei buk i saupai na keve salsalik si ri katakai i kus amalangas. 15 Na napo atu
lomlomon asukang palau val keve igenen ke ta God ka songo atapasuk pok
na mamain ta vap rikek kuvul ve vap korong pelek a mat. 16 Io, asukang
napo uli atoktokngai amadot asi kag abis ani lau korong e matana i God
na mete ri vap kapa. 17 Au, e mung i mang keve matas i kag la tav ago e
Ierusalem, nala palak pok asi kag an alis ani mangsikei a alilis e kungaria i
kag vap ani ki pakangai ani ri vap logo tatana. Na natapo lomlomonai kapa
asi kag vil ani alilis serei si God. 18 Au, si vuk taun ang napo telan asukang
e iang nei rina i atailai, vap ke kila palak na kila sabonai anig. Lenginang
natala vil a keve abis i vilvil adaus. Na kapa, parik natapa togon vap miang
ve nau, na parik natapa siang nei mangsikei a anggegelai. 19 Sikei mang
keve Iudaia le palpal Asia, kapo ro ta riria akorong kime mengen e matam,
man kipo togon mengen asi mengen arikek anig singina. 20 Sikei using kipo
kovek, kapo ro ta vap ke kana ki mengen amalangas ua ta saka rikek an kita
sabonai ania singig si taun ang natapo tung mete kuvkuvulan lava. 21 Vei
nganing kivpo lomlomonai ani mangsikei a vuk mengen nata asuai ania e
mataria si taun ang. Nata songosongo alava asukang ke ta, ‘Mita songo iau
mete saupai tukulai ina si kag lomlomon ta tapasuk pelek ani mat.’ ”

22 Au na Pelikis, using katapo malangas aro na akuskus i selen ke kala
akang bat na sinong kuvul ang ta mengen asukang ke, “Man a ainoinoai i
visvis ke Lusias kamela serei, nala ali saupai vang si bil ke.” 23 Au, na kala
antok a ainoinoai lik ang e iang ta ka ararai bat ia, sikei ka ali pangau ania
asi kana pasal pulakai nei lu na man a mang keve tungana kipo buk me
pakangai ania, kapo ro palau.

Paulo nei lu i akangbat

24 Au, e mung i mang rukun taun Pelikis kamela serei ve kana aina ta
Darusila kapo aina i Iudaia. Na kala asok tapai ani Paulo ani kame mengen
ia ta laulauan i lomlomon ta Karisto Iesu. 25 Au, taun kalapo mengen ia ta
lau korong na lau i aiveven pok na taun i saupai e no, Pelikis kalapo leng na
kala antok ta, “Kala angkoai e iang. Ku pasal. Man na atogon taun e mung,
nala songo pok ua.” 26 Sikei katapo isap musik ta Paulo ka seu musik lik ia
asi kana akala ania. Asukang a katapo uli buk angmemengenai ve nia.

27 Au, pongua na matas kala liu na Porikio Pesito kala sakol a Pelikis, sikei
Pelikis, using katapo buk auruk ani ri Iudaia, kala ataule na Paulo nei lu i
akangbat.

25

Vubuk si Paulo si an tung mete Kaisar

1 Potol a taun kala liu e mung i kana serei na Pesito si palpal ang, kala
tapasuk pok le iang e Kaisareia asi kana ane Ierusalem. 2 Na taun ang kala
serei e Ierusalem, keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri vap lava i Iudaia
kimela serei singina na kila atatai ia ta keve mamaiten kitapo atogon ia
ani Paulo. 3 Na kila sokotuk amadot ia asi kana abis ani lau roron aniria
ta ka asok asi tak ania ane Ierusalem. Using lenginang kita lapo itoitonai
ani lomlomonai ke ta ki raung ia man kala paliu e selen. 4 Na Pesito kala
antok iria ta kipo teng akit a Paulo e Kaisareia, ilesvauk aliu ka ane iang
pok. 5 “Mang matan imi keve ainoinoai mi pasal ve nau na mi an mengen
mete saupai e iang ta kami mamaiten. Man kata abis a lau rikek, taran
ararai ania.”
6 Na kala ago na rukun taun palau ve ria e iang e Ierusalem, au le na kala
pasiang pok ane Kaisareia. Na si taun e mung ina kala sinong si saupai
na kala asok tapai ani Paulo asi kana me palak. 7 Au, kamela palak na keve
Iudaia ang nang kitapo auai kuvul le Ierusalem, kila tung aulitai ania na kila
tupang ia ta mang keve tupang mamaiten luai voiang parik kitapa angkoai
si akalit ta kapo tutuman. 8 Au na Paulo kala mengen i asapang pok ania
asukang ke, “Parik natapa bil arikek mete saupai si ri Iudaia, parik natapa
vil arikek a rina i atailai, na parik kapa natapa bil arikek e matana i Kaisar.”
9 Sikei Pesito katapo buk amaramarak ani ri Iudaia, asukang a kala antok a
Paulo ta, “Au, kupo buk palak ane Ierusalem asi kam an tung mete saupai
na nakan longong a keve mengen maiten ke?” 10 Au na Paulo kala mengen
asukang ke, “Kana napo tung mete saupai si Kaisar na kapo korong palau
asukang. Kupo malangas aro luai ta parik natapa vil a lau rikek ane si ri
Iudaia. 11 Man natala putuk a saupai si mang oring voiang kapo lavlabat
asi kag mat singina, kapo ro na mat. Sikei using a mengen si keve Iudaia
ke kapo tav tutuman, kapo kovek i mangsikei ka togon kitmat asi atung
anig mete kari saupai. Kapo kovek. Napo buk ani nakan tung mete Kaisar
akorong!” 12 Au, Pesito kala angmemengenai le ve kana kuvkuvulan na kala
antok a Paulo, “Man kupo buk an tung mete Kaisar, au kapo ro palau, ku an
tung mete Kaisar!”

Paulo mete tulava Agiripa

13 Au, mang rukun taun kala liu na tulava Agiripa kilongmela serei e
Kaisareia ve Bernike asi me posong aro si Pesito. 14 Na kilongla ago na
taun lava e Kaisareia. Asukang a Pesito kala mengen amalangas aongos
a tulava ta akuskus i Paulo asukang ke, “Kapo atogon a mangsikei a igenen
kana kapo ago nei lu i akangbat. Pelikis kata alis iau ta mamaiten asi ararai
ania. 15 Nata pasal ane Ierusalem na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve
ri vap lava i ri Iudaia kila susuiai tatana, na kila aikut iau asi saupai ania.
16 Na nala antok iria ta parik kapa laulauan si ri Rome ta ki alis a igenen
ane si kungana i saupai tung si igenen ang ka atogon na mang sikei a sinong
kuvul ve vap po buk alis ang ania e kungana i saupai, na ka atogon pangau si
anggegelai ve ria asi asapang pok ania si kari keve tupang. 17 Taun kimela
serei akuvul e ke, parik napa anguan buk kokoai an, si taun ang e mung
palau nala sinong kuli kag sinsinongan na nala asok ta ki songo alak na
igenen ang. 18 Si taun ang a keve vap vopo marala ang ania kila tung asi
kari mengen, parik kilapa mengen akorong iau ta saka rikek an kata abis
ia. 19 Sikei kilapo mengen ta kari keve angpipisuai ve nia si kari laulauan
i soturungai si kari god na ta mangsikei a igenen mat kana asan ta Iesu,

voiang a Paulo kata antok ta kapo to. 20 Na nalapo tav nas ta naka saka
sabonai an ani tutuman i keve angpipisuai ke na nala aikut ia ta si man
kapo angkoai si pasal ane Ierusalem na e iang kan anguan tung an e mete
saupai sian mengen ta keve bil ke. 21 Sikei si taun ang kala aikut ta ka kokoai
nei lu i akangbat ani kara ainoinoai lava ta Kaisar si kana vil saupai, nala
antok ia ta ka kokoai nei lu i akangbat tung si na asok ia ane singina." 22 Au
na Agiripa kala antok na Pesito ta, "Nau akorong napo kun buk longong ani
igenen ke." Na kala antok ia ta, "Man kapo asukang, ilesvauk ku longong
ia."
23 Na si mang taun ang ri Agiripa ve Bernike kilongla alak le karilong
keve maus lava na kilongla palak ane nei ring ipo kalkalum, kuvul ve keve
ainoinoai e kevkev irilong na keve ainoinoai i nei rina ang. Au, Pesito kala
asok ta songo alak ani Paulo. 24 Na Pesito kala antok ta, "Tulava Agiripa,
na nami aongos kana mipo ago e ke ve namem, mi arai ani igenen ke, ri
Iudaia kita serei singig tatana e Ierusalem na e ke kapa na kipo antok alava
luai ta parik kapa anguan angkoai an ania asi to. 25 Sikei natala sabonai
ta parik katapa abis na mangsikei a bil rikek voiang kapo mamaiten ani
ka mat singina, tung si nia akorong kala antok ta kapo buk tu aserei mete
kara ainoinoai lava na nala ainak ania. 26 Kapo kovek lak i akuskus roron
asi kag salik ane si kag ainoinoai, asukang a kana nata songo ia si kana
me tu aserei e matami, na alaba luai ina e matam tulava Agiripa. Na le si
angmemengenai ke nala atogon bil asi kag salik. 27 Using parik kapa roron
ta na asok palau na kongato ke man parik natapa ararai aro le ani keve
mengen ang kipo tupang ia tatana."

26

Paulo kapo mengen i asapang pok ania e matana i Agiripa

1 Asukang a Agiripa kala antok a Paulo ta, "Kupo kalakala asi mengen
i asapang pok anim." Na Paulo kala aperes a kungana na kala mengen
asukang ke, 2 "Tulava Agiripa, napo atogon a uruk si tung e matam kana
na naka mengen ta poisan a mengen si asapang pok anig le si keve tupang
ke si ri Iudaia. 3 Na alaba luai ina ta numai kupo nas aroron luai ani keve
laulauan aongos na keve anggegelai kapa nei liuan i ri Iudaia, asukang a
napo sokotuk ta ku sinong ananap na ku longong iau. 4 Kag to le si liklik
ta natapo ago ve kag vap akorong na e Ierusalem kapa, ri Iudaia kipo nas
aongos ia. 5 Using kitala nas iau si taun vunga, na kipo angkoai si mengen
amalangas ta natapo to asukang ta Parisaio lakat kuli keve saupai kitmat i
kamem laulauan. 6 Na kana napo tung mete saupai marai kag lomlomon
akoai ta igenen ang a God katala palapalatung tatana si keve tivumem,
7 na kamem 12 na patvap kana kipo lomlomon akoai tatana asi kana serei
atutuman using kipo uli abis papakangai serei si God si keve taun aongos.
Numai tulava, ri Iudaia kipo mengen arikek anig si lomlomonai akoai ke.
8 Au, marai sa na mipo taping velai tav lomlomon si longong ta God katala
tak atadut pok na igenen mat? 9 Io, nau kapa natapo kun uli lomlomonai
asi abis ani mang keve abis lava miang asi agelai ani asan i Iesu le Nasaret.
10 Na nata abis ia e Ierusalem. Keve ainoinoai si ri katakai i sula kita alis iau
ta kitmat asi kag alakai ani ri vap lomlomon nei lu i akangbat na nata alakai
ani vap miang luai iria. Au na si taun i vil punuk aniria, nata ainak luai ani
kari mat. 11 Na si taun natapo uli vilvil akui aniria nei keve lu i kivung,
nata atokngai si vil aniria si kari mengen arikek ani God na natapo marala
arikek luai aniria, asukang a nata pasal ane si keve rina e ring vunga sian
teng akit aniria.

Paulo kata akus amalangas ta kana lomon pokai
(Ap 9:1-19; 22:6-16)

12 Si mangsikei i keve paspasal ke natapo pasal ane Damasko ta kitmat
na asok le si keve ainoinoai si ri katakai i sula. 13 Au, kalapo sintung a
makarap na taun napo pasal nei selen nala arai ani mangsikei a malangas
lava kapo soliu a malangas i makarap na katapo pasiang le metekuku na
kata mang aulitai anig kuvul ve vap po auai ang ve nau. 14 Au, namemla
uak aongos ane vunep na nala longong a mangsikei a kalinga nei mengen
i Eberaio kapo mengen iau ta, ‘Saul, Saul. Marai sa na kupo vil akui iau?
Kapo kitmat anim using kupo uli tav ainainak!’ 15 Na nala sui ta, ‘Numai
kana na si, Volava?’ Na Volava kala antok ta, ‘Nau a Iesu voike kupo vil akui
ia. 16 Au, ku tadut atung using napo serei kana singim asi kag me atung
anim asukang ta katakai i abis anig na ku mengen amalangas ta keve bil
ang kutala arai ania na keve bil kapa naka asereiai ania singim. 17 Naka
asapang ua si ri vap i Iudaia na si ri vap i ngising kapa voiang naka asok ua
ane singiria. 18 Ani ku an kin palas a mataria asi kari papelek ani vong ane
si malangas, na ki papelek a kitmat i Satan ane si God, ani ka lomon suai
ani kari keve lau rikek na kime kun atogon ani sinsinong roron val riria
vap lapo daus ang marai kari lomlomon tatag.’

Kana telan a Paulo si akuskus ani ri Iudaia ve ri vap i ngising

19 Au tulava Agiripa, parik natapa agelai ani kalinga ang le metekuku.
20 Sikei nata mengen amadot a ri vap e Damasko le na e Ierusalem na e
palpal Iudaia aongos na si ri vap i ngising kapa, ta ki lomon pokai na ki
pataun a God na ki abis a keve abis voiang ka akalit amalangas ta kitala
lomon pokai. 21 Nang tukulai ina na ri Iudaia kita teng akit iau nei rina i
atailai na kila atokngai asi raung anig singina. 22 Sikei God kata pakangai
anig na nala tung akit tung si taun ke, si mengen amalangas e mataria i
ri vap lik na ri vap lava ta sikei a mengen palau voiang ri katakai i kus
amalangas aino ve Moses kitala kus amalangas tatana asukang ke. 23 Ki
vil akui na igenen i akanangai, ki raung ia na ka tapasuk pok pelek a mat.
Asukang a ninia ka ainoai i igenen si akus ta malangas nei liuan i kana vap
akorong na si ri vap i ngising kapa.”

Paulo kapo buk luai ani Agiripa ta ka lomlomon

24 Au, taun ang katapo mengen ta keve mengen ke si asapang pok ania,
Pesito kala songosongo alava ta, “Paulo, kulapo nio. Kam akalit alava
kalapo vil anio pok ua.” 25 Sikei Paulo kala antok ta, “Parik nang napa
nio, kag igenen ro luai ta Pesito. Napo mengen kana ta mengen tutuman
luai. 26 Arai, kara tulava kana kapo nas a keve bil ke na napo kovek kapa
i leng si mengen e matana using napo nas ta keve bil aongos ke katala
palak e talingana using parik natapa mengen tatana e ngising. 27 Au tulava
Agiripa. Sa, kupo lomlomon kana ta ri katakai i kus amalangas? Napo nas
ta kupo lomlomon.” 28 Na Agiripa kala antok a Paulo ta, “Vei nganing si
vuk taun kudik lik ke kula ulpokai anig asi kag using ani Karisto.” 29 Na
Paulo kala antok ta, “Kantanem man kapo taun kudik vo kapo taun vunga,
sikei kag sokotuk ane si God ta numai kuvul ve riria aongos kana kipo
longong iau anginang ta ki kun serei val nau, sikei parik ta gogotan ke e
pukun ig.” 30 Au, tulava kala tapasuk kuvul ve ainoinoai lava na Bernike na
keve vap po sinong ang ngereria. 31 Na kila pasal ane ngising na kian lapo
angmemengenai ta, “Igenen ke parik katapa abis a mangsikei a abis rikek
angkoai si ka mat vo ki vil akui ia singina.” 32 Na Agiripa kala antok a Pesito

ta, “Oro tarala akala na igenen ke man parik katapa sokotuk tan tu aserei mete Kaisar.”

27

Tapasuk asi pasal ane Rome

1 Saupai kata lapo matung ta namem sang ane Italia. Asukang a kila alis
a Paulo kuvul ve mang keve kongato ane kungana i mangsikei a ainoinoai
i visvis kana asan ta Iulio. Katapo tu ainoai ani petau ang kipo kin iria
ta Sebasto. 2 Katapo atogon a mangsikei a perengan le Adaramuteno
katapo usausa si sang taun ani keve palpal e ngerelo i Asia. Asukang a
namemla kokos le singina na namemla sang. Aristarko le Tesalonike e
palpal Makedonia, katapo auai kuvul ve namem. 3 Au, si taun e mung ina
namemanla ung e Sidon. Iulio katapo papakangai aro ani Paulo asukang
a kala atalipai ania si kana pasal taun tapai ani keve tungana asi an luk
papakangai. 4 Au, namemanla sang atalit i Kuporo using a malu kata tung
si mang palpal. 5 Namemla sang aputuk na namemanla sang liu a ngono
palpal Kilikia ve Pampulia asi an serei e palpal Lukia. Le ke namemanla ung
e Mura. 6 E iang, ainoinoai ang kala sabonai ani mangsikei a perengan le
Aleksanderes katapo usausa si sang ane Italia, asukang a kala asok imem si
kokos kuluna. 7 Namemla sang alik palau si mang rukun taun miang, using
namemta duai a malu na katapo kitmat animem si serei akorong si Kinido.
Au, malu kala serei amadot na parik namemlapa angkoai singina. Asukang
a namemla sang atalit i Kerete akorong si Salmone. 8 Namemla sang alik
tung si namem anla serei si mangsikei a rina kana asan ta Kaloi Limenes,
angasungai palau i rina lava ang e Lasaia.

9 Sikei, namemta ago na taun vunga e iang na kala liu a taun roron i sang
nei laman, using kana kalapo e mung i taun lava i alal. Asukang a Paulo
kala tatapokai aniria ta, 10 “Petau, nalapo arai ta kara paspasal parik kapa
angkoai si roron. Perengan ke ka mun ve keve usausan, kuvul ve kara to
kapa.” 11 Sikei kamem ainoinoai parik katapa mangal kana mengen a Paulo.
Kata using a mengen si vopo alali kuvul ve tamana i perengan ang. 12 Au na
using a nei matana ang parik katapa ring roron asi tutalit aro ta perengan
si taun daian, asukang a petau kila angainainakai kuvul asi lomon suai ani
oring ang ani man kapo ro kian palak e Poinikis asian mun tapai ani taun
daian ang, using kapo mang matana i Kerete kapo ring ro si taun rikek.

Rai lava nei laman

13 Au, mangsikei a malu roron lik kala tadut na kilapo lomon ia ta kalapo
serei si kari lomlomonai na kila tak alak a sokorukang na kila sang aliu
asung ngere Kerete. 14 Parik katapa taun vunga na mangsikei a malu madot
luai kala serei kana asan ta Eurakila, kapo nas ani malu asiang le kulenusa
ang. 15 Taun ang a malu ang kata luk imem parik namempa anguan angkoai
si duai ania na namemla atolongon ia na kala sang tatamem. 16 Namemla
serei si mangsikei a kulenusa lik kana asan ta Kauda na namemla agusa
alava asi aiveven ani vul i perengan ang. 17 Au, kila tak alak ia na kila pala
angus si perengan ang si teng akit ania. Kilapo leng vei kila sang lak kuli
puas e Surtis, asukang a kila tak asiang a sokorungat na kila atalipai ani
malu si sang tataria. 18 Au, si taun e mung ina namemlapo duai a kitmat lava
i rai ang na kila asusuai ani usausan i kuli perengan ang. 19 Na si vapotol
i taun kila asusuai kapa ani keve bil ipo abis ang. 20 Kata lapo rukun taun
miang lik ani makarap ve kalto si lapo tav anguan mang an using a rai ang

parik katapa gulang. Namemta lapo lomon ia konang ta parik namempa
anguan angkoai an asi ro.
21 Au, kata lapo taun vunga na petau ang parik kitapa angan ta ring pok
asukang a Paulo kala tapasuk na kala mengen iria ta, “Petau, si man mita
longong kag atatai ta tara ago ta sang an le Kerete, parik taralapa angkoai
si me siang nei kitmat lava asukang ke. 22 Sikei kana napo buk ani mi atung
akit kami lomlomon, using napo nas ta kapo kovek i mangsikei imi ka mun,
sikei perengan ke papalik ka rikek. 23 Using anginang vong mangsikei a
angelo si kag God kata serei singig. Kapo God voiang napo soturungai serei
singina. 24 Na kala antok iau ta, ‘Ku ago ta leng an, Paulo. Kuan tung lak
mete Kaisar. Na God katala longong kam keve sokotuk aniria kipo auai
ve numai.’ 25 Au petau, mi atung akit kami lomlomon using napo atogon
a lomlomon ane si God ta ka serei asukang val katala antok iau. 26 Sikei,
taran suai gol si mangsikei a kulenusa.”
27 Au, si va 14 i tenei vong, malu kata lapo sang pulakai tatamem si laman
Adarias, kalapo nei liuan vong na petau i kuli perengan ang kilapo nanasai
ania ta kilapo serei angasungai i rina. 28 Na kilapo atokngai ani lulungai i
laman na kila sabonai ta lulungai ina katapo 20 na nganga. Na kila anguan
sang alak lik an na kila anguan atokngai an na kata lapo 15 na lulungai i
laman ang. 29 Kita lapo leng vei namemla sang lak kuli bangang na kila
asuai ani puat a sokorukang ane mung na kilapo sokotuk ani malangas
ka serei sumasuma. 30 Vap i kuli perengan ang kitapo buk sip, asukang
a kila atikok asiang a vul velai ani mengen kapau ta kipo buk an asuai
ani sokorukang. Kila usausa si kiksiang kuli vul 31 na Paulo kala antok a
ainoinoai i visvis kuvul ve kana petau ta, “Man a vap ke ki pasal suai ani
perengan ke, parik mipa angkoai si sapang.” 32 Au na petau i visvis kila
tanga tok na angus i po pala akit ani vul ang na kila atalipai ania na kala
meleng.
33 Na nei liuan i tenei vong ang tung si tangat Paulo katapo mengen akit
iria si kari angan. Kala antok ta, “Kalapo va 14 i taun i kami tav angan
using mipo ago i ararai si keve taun. 34 Kana napo buk imi ta mi angan
asi kami dual using kapo kovek luai ta mangsikei a ung i patumi ka mun.”
35 Asukang a kala luk a saui na kala posong ro si God e mataria aongos, ka
tevek ia na kala angan. 36 Au riria aongos kapa kila uruk na kilapo angan.
37 Namem aongos, tataot imem katapo 276 kuli perengan ang. 38 Taun kila
masung kila asuai ani keve kon i akos kuli perengan ang ane nei laman asi
akala ania.

To kata tavadek a perengan

39 Au, kala tangat na kila arai ani posok i kone sikei parik kitapa kinle na
ring ang na kilapo atokngai asi alali taun ania asi an sang lak kuluna. 40 Au,
kila tanga tok a keve rukang na kila atolongon iria nei laman na vuk taun
ang kila kunis a angus i po teng akit ani alali ang na kila tak a sokorungat na
kila sang ane ngerelo. 41 Sikei, kila sang lak kuli ring mat na kala tukit. Parik
kalapa angkoai si taruk pulakai, asukang a to kalapo goeng na mung ina i
perengan ang. 42 Petau i visvis ang kilapo lomlomonai asi raung suai ani
keve kongato vei ki kas alak ane ring kolo na ki sip. 43 Sikei kari ainoinoai
katapo buk asapang ani Paulo na kala atakun iria. Kala asok iria kipo nas
ani kas asi kari kas alak aino. 44 Au na mang vap kila luk a keve vukei i kuli
perengan ang na mang matan nem asi kari kas alak. Riria aongos kita serei
aro e ring kolo si selen ke.

28

Paulo si kulenusa ang e Melite

1 Si taun nememtala serei aro aongos e ngerelo kila antok imem ta kana
asan a kulenusa ang ta Melite. 2 Ri vap i kulenusa ang kita ruduai aro luai
animem aongos na kila taun a kuan kut using katapo taun livus ve langit.
3 Na Paulo kala lukluk a volo kut na kala asuai ania kuli kut na mangsikei
a kene katapo sip ani manas i kut ang kala kalat ia e kungana. 4 Si taun a
vap i kulenusa ang kila arai ani bil ke, kilapo mengen angpokpokai aniria
ta, “Kapo arai asukang ta igenen ke katapo igenen daung. Kantanem katala
sapang le nei laman sikei kana kara god i atutuman kalapo saupai ania asi
kana mat.” 5 Sikei kala asuai ani kene ang nei kut na parik katapa atogon
mapolok. 6 Kita lapo sekpat konang ta ka vusul vo ka uak na ka mat, sikei
kila kokoai ani taun vunga na parik kitapa arai ani mangsikei a bil, asukang
a kila pokai ani kari lomlomonai na kila antok ta kapo mangsikei a god. 7 Au,
angasungai i vuk oring ang katapo atogon a vuk roe ke ainoinoai i kulenusa
ang kana asan ta Popolio. Kala songo alak imem na nememanla ago ve nia
na potol a taun na kata aiveven aro luai animem. 8 Na tamana i Popolio
katapo matung kuli pata ta mulak na vinga kui velai ani dus. Paulo kala
palak sian arai ania, kala sokotuk le na kala amatung a kungana singina na
kala vil ato ia. 9 E mung i bil ke mang keve vap malepen miang i kulenusa
ang kita serei singina na kala vil ato iria. 10 Kita alis imem ta keve akanangai
miang i kari mamaila animem na e mung si taun i kamem la tapasuk pelek
ani kari rina kita alis imem ta keve alilis ani ka koi imem si kamem paspasal.

Paulo kanla serei e Rome

11 E mung i potol a ulen nememla kokos kuli mangsikei a perengan le
Aleksanderes katapo ago si kulenusa ang sipo mumun ani taun daian, kana
asan ta Dioskuri. 12 Au nememla sang tung e Surakusai na nememanla ago
na potol a taun e iang. 13 Le iang nememla sang vulis ane Region na si taun
e mung ina malu le pal matas kala serei na si vapongua i taun nememanla
sakam a Potiolo. 14 E iang nememla sabonai ani mang keve vap lomlomon
na kila songo imem si an ago ve ria si limalengua na taun. Le iang vanang
nememla palak ane Rome. 15 Ri vap lomlomon kila longong ta nememlapo
palak, asukang a kila pasiang e selen ane si ngono rina ang, Apio Poron na
Tirio Taberno, na nememanla angruduai ve ria e iang. Si taun ang a Paulo
kala arai aniria kala posong ro si God na kala uruk.

16 Au nememanla palak ane nei rina e Rome na kita atolongon a Paulo
asi ago papalik ve mangsikei a katakai i visvis asi ararai bat ania.

Paulo kata akus ta akus ro e Rome

17 Au, e mung i potol a taun kala songo akuvul a keve vap lava i ri Iudaia
na kala antok iria ta, “Keve tungag, parik natapa abis a mangsikei a lau
rikek taun kara vap na parik natapa mengen arikek ani keve laulauan si
keve tivura. Sikei kita teng akit iau e Ierusalem na kila alis iau e kungaria
i ri Rome. 18 Kita susuiai anig na kilapo buk akala anig using parik natapa
putuk a mangsikei a saupai asi kag mat. 19 Sikei ri Iudaia parik kitapa
ainainak, asukang a nala antok ta kapo ro nakan mengen mete Kaisar. Sikei
natapo kovek i mamaiten ani kag matan vap akorong. 20 Asukang a natapo
buk arai animi si mengen ve nami. Tukulai i kag siang nei gogotan ke using
natala akuskus ta akus ro ke voiang ri Israel man ki lomlomon tatana ki teng
ato.” 21 Na kila antok ta, “Parik nememtapa luk ta mangsikei a panbuk le
Iudaia si mengen amalangas tatam. Kapo kovek i mangsikei i keve tasimem

i pasal le iang ta mengen amalangas ta ka atogon mengen rikek anim.
22 Sikei namempo buk longong anim using namempo nas asukang ke ta
paspasal petekai ke singimi, ri vap aongos kipo mengen arikek ania."
23 Au, kila vilvil akorong a mangsikei a taun si angruduai ve nia. Na
kimela serei aduk si ring ang katapo ago singina. Le si tenei vauk tung tenei
ngelik katapo palpalas ane singiria ta vainagoan si God na kapo mengen
atutuman iria ta Iesu le si saupai si Moses na le si keve katakai i kus
amalangas. 24 Mang matan kita lapo lomlomon ta kana mengen, sikei mang
matan parik. 25 Au, kila anggegelai nei liuan iria na kila pasal suai e mung
i Paulo kata posong na akamusai i vuk mengen ke, "Malanganto Gogoai
kata mengen atutuman e nguruna i Esias katakai i kus amalangas. 26 **Ku
pasal taun a vap ke na ku antok iria ta mi longong, sikei parik mipa
kinle. Mi gule, sikei parik mipa angkoai si arai.** 27 **Using a pakangat
iria i vap ke kalapo vong. Parik kipa angkoai si longong ta talingaria.
Kitala apilum a mataria, vei nganing ki arai ta mataria na ki longong
ta talingaria na ki tun kinle ta pakangat iria na ki pokai na naka vil
ato iria.** 28-29 Asukang vang a napo buk imi si kami malangas ta vilvil ato
ke si God katala pasal ane si ri vap i ngising, na riria ki longong ia."
30 Na kata ago e ang ani pongua na matas kirol si kana lu i samui na kalapo
angruduai ve ri vap miang. 31 Na katapo akuskus iria e ring malangas ta
vainagoan si God velai akalkalit ta Volava Iesu Karisto. Na katapo kovek i
bil asi tubat ania.

Ani ri Rome

Buk ke Paulo kata salik ia using katapo atogon a vubuk lava si kana an arai ani mang keve kuvkuvulan i vap lomlomon nei rina lava e Rome. Kana vubuk ta kan ago kuvul lik tapai ve ria, au kala pasal lak ane Espania (1:10). Paulo kata atatai amalangas aro luai ta Akus Ro i Karisto nei buk ke, na matan to ang ria kipo using a Iesu kapo ro ki atogon ia. Aino luai, kata alis a mengen i angruduai ve posong ro taun a keve kuvkuvulan e Rome. E mung kala palas a tukulai luai i buk asukang ke, “Le si lomlomon ta akus ro, tarapo angkoai si serei igenen korong e matana i God” (1:17). Kapo atai kapa ta ri vap aongos, kantanem kipo matan vap i Iudaia, vo si mang keve patvap pulakai, ria aongos kipo keve katakai i bil arikek. Asukang a God katala ngorem iria, na ka songo ato pok iria. Au na igenen kapo lomlomon ta Iesu Karisto, God ka vil ato ia. Si 5-8 Paulo kata mengen ta supsupai i saupai si God, na Malanganto Gogoai nei to singiria kipo lomlomon ta Iesu. Si 9-11 Paulo kapo mengen amalangas ta kana mangsikei a mamaiten lava, ta pat vap ang ri Iudaia, voiang a God katala akanangai aino aniria, ani kakana ta matan vap akorong, petau lava iria kitala pataliung a Iesu. Au kapa ta petau duk luai i ngising kita mela serei vap ipo auai ve Iesu, sikei ri Iudaia, parik. Sikei Paulo katala lomon ia ta e mung ri Iudaia ki serei matan vap si Iesu. Si akamusai i palpal i buk ke, Paulo kapo mengen ta matan laulauan kuvkuvulan i vap lomlomon kapo mamaiten ta ki using ia.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo napo asosokai ke Karisto Iesu. Kata songo iau ani naka
aposel, na ka atung iau ani naka akus ta akus ro si God. 2 Aino luai God kata
palapalatung ta akus ro ke nei salsalik gogoai si kana mamain ta katakai i
kus amalangas. 3 Akus ro ke kapo akus i kana nat akorong voiang kata
serei si pukun le si patvap ang si David. 4 Na God katala tak atadut pok ia
pelek a mat, na ka atung amalangas ia ta nia na nat i God velai ani kitmat
i Malanganto Gogoai. Io, nia palau nang kara Volava Iesu Karisto. 5 Le
singina akorong a namemla kun luk ani alilis roron ke ani namem abis
asukang ta aposel, ani asan ina ka laba nei liuan i matan patvap i ngising asi
kari lomlomon tatana na ki longong singina. 6 Au na nami kapa mipo palpal
ina i vap ke, nami voiang a Iesu Karisto katala kun songo animi. 7 Napo alis
a panbuk ke taun imi, petau vubukan aongos ang si God e Rome. Kata songo
imi na kana milapo petau daus kakana akorong. Roron ve marip le si God
tamara na Volava Iesu Karisto ka sinong singimi.

Paulo kapo taoke ani kan arai ani vap i Rome

8 Ainoai i bil, napo poso aro kag God si Iesu Karisto marai imi aongos,
using e kuli rina aongos kana kilapo angakusai pulakai ta kami lomlomon.
9 God ke voiang napo aisog ania ta pakangat ig aongos si akuskus ta akus
ro i kana nat kapo nas luai ta napo tav ausai ani uli lomlomonai animi.
10 Nei kag keve sokotuk napo uli sokotuk ta si vubuk si God ka roron anig
na nakan serei korong tapai singimi. 11 Using kapo kag vubuk lava luai asi
an arai animi, using asi kag an pakangai si pagal animi ta mang keve alilis
i Malanganto, asi kami madot. 12 Ani nami kuvul ve nau, tara angakikitai
angpokpokai ani kara keve lomlomon siksikei. 13 Keve tungag, napo misag
ani mi vongvong ta natapo uli lomlomonai ta name serei singimi. Sikei

katapo taklai kag lomlomonai si mang keve nem tung lak vang kana. Kag an serei ke nang asi kag an ngumut ta mang matan uai imi, asukang val natala kun ngumut kapa si mang matan vap i ngising. 14 Io, kapo kakag luai ta telan nang si ri Elas, vap akalit, na ri vap palau kapa, vap po vongvong ang. 15 Au na le si oring ke vang kana, kag uruk lava ani nakan akuskus kapa imi e Rome ta akus ro ke.

Akus ro ninia na kitmat i God

16 Using parik luai napa mamaila marai akus ro ke, using ninia palau kapo kitmat i God asi vil ato aniria aongos kipo lomlomon. Aino le taun ri Iudaia akorong, le na taun ri Elas kapa. 17 Using le si akus ro ke, tarala arai ani kana abis i vilvil akorong a God. Na tarapo kinle ia le si lomlomon, le si tutapongai tung si akamusai ina, val mengen ang kita salik ia ta, **Igenen korong ka teng a to tukulai ina si kana lomlomon.**

Ri vap aongos kitala pasal akipai ani God

18 Io, tara arai ania ta kana marala kapo serei amalangas le pangkul marai tu taliung ania na marai lau rikek si ri vap, using e iang kipo vil apalau a tutuman. 19 Using a keve bil asi kari malangas ani God kapo matung amalangas luai nei liuan iria. God akorong katala amalangasai aniria tatana. 20 Asukang ke ta tutapongai le si taun i asinong ani kuli rina ke, parik kitapa angkoai si arai korong ania, sikei lak kana asisinong aongos kitapo mangai ani kana kitmat asikei na kana laulauan daus. Asukang vang a kipo kovek luai i pangau asi vulis pulakai ta kari keve kapau. 21 Using kantanem kita lapo malangas ta God, sikei lak parik kipa poso amiminaungan ia val kapo God, na kipo tav posong aro kapa singina. Lomlomonai iria kata lapo tung si bil palau luai. Asukang vang a nio i vingaria kala vil avong luai aniria. 22 Kipo lagalaga iria ta kipo nas, sikei kianpo serei a nio. 23 Na kilapo teng apok a miminaungan ang pat ani God vopo to asikei ang, na kilapo alis ia taun a ri kankanuai i igenen palau vopo mat korong ang, na ri mani, na ri manmanik vap po palis na daling ang e vunep.

24 Nang tukulai ina God kala atolongon iria ani ki using kari keve laulauan visuk si vubuk madot i vingaria. Nambang si lau suke kipo vil asain vok luai ani pukun iria angpokpokai. 25 Kilapo sakol a tutuman i God ta kapau, na kilapo soturungai velai ani abis taun ani kana asisinong, sikei nia na vo asisinong ang kalapo ago palau, voiang a alatun kapo koi luai ania asikei. Tutuman. 26 Au na si oring suke God kala atolongon iria asi kari sasakining taun ani kari keve vubuk vopo vok ang. Asukang a si selen ke palau kari mamain ta aina kila kun sakolai ani selen ro i rot kuvul ve tauan ta selen lok. 27 Na asukang kapa ri tauan kilapo kun atolongon ani selen ro i ago kuvul ve aina na kilapo angvubuk ve ria pok. Tauan kalapo pataun a mang tauan velai ani tav mamaila luai. Sikei ki asalak lak a seupok ina e pukun iria akorong, angkokoai si lok ang. 28 Au na using parik kitapa buk lomon alava ani God, kata atolongon iria ani ki nio, na ki abis a matan avibisan ang kapo tav angkoai luai ta ki abis ia. 29 Kitala duk luai ta keve lau lok, keve lau rikek, kamkam using ani tauia, lomlomonai pel, vinga neikien musik, daung, angkiki, duk luai ta kapau, na uli talukluk ro. Kipo vap mengen musik, 30 piliusai ani mang vap, mirik ani God, nau varas, vangang lava, toroi, asereiai ani selen tanginang i rikek, sualpok ani tamaria ve rinaria, 31 nio, tav atutuman, tav angtunganan, na tav ngorem. 32 Matan vap ke kipo malangas aro kana saupai korong a God, ta ria matan vap po akalit ta laulauan lok asukang suke kipo ro si mat, sikei kipo abis lak ia, na alava ina

kipo kun atogon ani pakangat i uruk ani mang matan vap po vil ani keve lau rikek ang.

2

God kapo saupai akorong luai

1 Asukang vang a numai iuang, nang kupo saupai ani mang vap, kupo
kovek i pangau asi vulis ta kam kapau. Using man kupo saupai ani mang
anu, nang palau kulapo asalak pok ua ta maiten marai numai vopo saupai
ang kulapo vil akorong pok nia na lau ang. 2 Tarapo malangas ta kana
saupai korong a God kapo uak taun iria kipo vil a matan lau asukang. 3 Au
iuang, nang numai kupo uli saupai aniria kipo vil a matan lau ang, sikei
kuan lapo kun vil pok ania. Au sa nang? Kupo lomon ia ta ku sip pelek
korong a mamaiten i kana saupai a God, ingko? 4 Vei nganing kupo lomon
apalau kana roron lava na God, kana lomon suai na kana ananap? Sa,
kupo ba lak ta kana roron a God ka aselenai anim taun a lomon pokai?
5 Sikei, using kam vinga kitmat na tav lomon pokai, kupo gap akuvul kana
marala taun ua pok. Au na ka tu kokoai ani taun ang kana saupai korong
a God ka serei e ring malangas luai. 6 Using nia ka seupok angkoai palau
si abis si siksikei, 7 ria kipo tung ananap akit si abis ro na kipo gule using a
miminaungan, na asan ro, pukun vo tav vok ang, ka seupok iria ta to asikei.
8 Sikei ria vap po duk ta lomlomonai lava pok ang aniria, kipo tav using ani
tutuman, kipo uruk si using ani lau rikek, God ka atogon a marala manas
na ka amiming iria tatana. 9 Ka atogon a amiming ve kui ka serei singiria
aongos vap po tung ta lau rikek ang, si ri Iudaia aino le na si ri Elas. 10 Sikei
maumausan roron, na asan ro ve marip kapo kakaria, vap ang kitala bil
aro, tutapongai si ri Iudaia le na si ri Elas. 11 Using a God kapo kovek i lau
i tere alava ta mang matan. 12 Arai, ria kitala bil arikek si kovek i saupai,
ki mat si kovek i saupai. Na ria kitala bil arikek si atogon ani saupai, si
saupai ang palau God ka saupai aniria tatana. 13 Using parik nang ta vap
po uli longong apalau ani saupai ang kipa korong e matana i God, parik.
Sikei vap ang kipo abis using a saupai, God ka posong a vap ang ta kipo
korong. 14 Napo mengen asukang ke, man a vap i ngising kipo ago kovek i
saupai, sikei kipo using kari laulauan korong i ago, nang nia palau kalapo
kari saupai. 15 Matan vap suke kipo so akalitai ta keve vubuk i nei saupai
kapo ago e pakangat iria. Au na ria akorong si kari nanasai kipo nas ta kipo
korong vo kipo lok, 16 si taun ang God ka alis a kitmat si Karisto Iesu na ka
saupai ani keve avibisan i po abis musik lik ang, nang val akus ro ke singig
kapo amalangasai ania.

Ri Iudaia na saupai

17 Au na man numai vopo kin pok ke anim ta kupo Iudaia na kupo akus
alava pok tatam ta kupo using aro na saupai na kupo aminaung a mang
vap ta kam angtunganan ve God, 18 na kapa, ta man kupo malangas kana
vubuk na kupo tav ainak ani lau rikek using numai kutala akalit aro luai
ta saupai, 19 na man kapa kupo nasai ania ta kulapo angkoai si ausingai
ani vap po mataba ang. Na numai a malangas singiria nei vong, 20 na kupo
koros akorong a vap kipo vongvong na kupo katakai i akalit kapa singiria
kipo asukang val ri nat lik lak, using kupo antok ta nei saupai, malangas na
tutuman kapo siang kirol aongos singina. 21 Au kanat numai vang kana
kupo akalit a mang vap ke, sa, kutala akalit ua vo parik? Numai kupo
atatai ta ago ta ainau an, sa, kutala ainau? 22 Numai kupo tubat a panik,

sa, kutala panik? Au na numai kupo kilis a soturungai serei si tangatangai, sa, kupo ainau nei keve lu i atailai, vo parik? 23 Numai vopo kus aminaung ang ta saupai, sa, kupo lakau saupai vo parik? Pua, kupo tav mamaila luai ani God. 24 Arai, **tukulai ina palau singimi, na ri vap i ngising kilapo mengen i kilis ani asan i God,** asukang val kita salik ia. 25 Nambang a napo atai imi ta lampulit kapo ro man tara usiusing aro na saupai, sikei man ku lakau ia, kantanem kuta lampulit, nang kulapo asukang val igenen tav lampulit. 26 Asukang a man ria parik kitapa lampulit, sikei kipo using aro luai ani keve vubuk i saupai, kila taot iria asukang val vap lampulit. 27 Au na riria kita tav lamut aniria si pukun, sikei kipo usiusing apunuk aro luai ani saupai, vap ke ki akalit amese tatami, nami vap po lampulit ang. Kantanem parik kitapa lamut iria val kami sausaupai, voiang mita salik amalangas aro ia sikei mipo lakau ia. 28 E iang vanang tarala arai ta man a igenen kapo asan Iudaia si pukun palau, parik kapa Iudaia tutuman. Na lampulit i pukun palau, parik kapa bil tutuman kapa. 29 Sikei vopo Iudaia nei vingana luai ang, nia kapo Iudaia tutuman. Na lampulit kapo kun bil i nei vingana, na parik kapa abis ia using kapo buk apunuk palau ani salsalik, parik. Malanganto kapo asereiai ania na parik kapa luk alatun le si ri vap, parik. God ka alatun ia.

3

1 Au na ri Iudaia kipo atogon a saka bil roron an voiang kipo angkoai si lakat ani mang vap tatana? Lampulit kapo asereiai ani saka roron an? 2 Pua! Kapo miang luai a keve roron kipo atogon ia. Ainoai ina ta God kata lis iria ta kana mamain ta mengen. 3 Au na man a mang matan iria kitapo tav lomlomon, sa, kari tav lomlomon kala vil apalau kana lau tutuman a God? 4 Ka ago luai! Kantanem man ri vap aongos kipo kapau, sikei God ka uli atutuman lak, asukang val kitala salik ia ta, **Ani kam keve mengen, ki kinle ia ta kapo tutuman. Na man ku ago nei saupai, ka kovek luai i ring asi tupang anim.** 5 Au na man kara keve lau lok, na kana lau korong a God kala serei amalangas, tara mengen ta sa? Ta God ke kapo tav korong si lis ani kana marala? Napo mengen val nas si igenen. 6 Ka ago luai! Man kapo tav korong a God, ka saka saupai korong an ani kuli rina ke? 7 Vei nganing a mang anu e iang kapo buk gel ta, “Man kag kapau ka asereiai ani kana tutuman a God, na asukang kana miminaungan ka laba, au marai sa na napo tung lak si saupai val igenen rikek?” 8 Sa, tara bil arikek asi kara arai ta God ka bil aro? Iuang vola kapau luai! Sikei mang matan kipo mengen i pilius na porot animem ta kakamem nang ta mengen. Kari saupai asi mat kapo koi luai aniria.

Kapo kovek ta sikei kapo igenen korong

9 Au sa kana? Tara ri Iudaia, tarapo vap ro ani mang matan vap? Parik luai! Using lenginang taratala saupai ta ri Iudaia ve ri Elas aongos kipo ago akitmat nei lau rikek 10 asukang val kitala salik ia ta, **Kapo kovek ta igenen kapo korong, kovek luai.** 11 **Kapo kovek i igenen kapo togon nas, kapo kovek i mangsikei kapo gulegule using a God.** 12 **Ri vap aongos kitala taval suai, ria aongos kuvul kilapo tav lulupusan luai. Kapo kovek i mangsikei kapo abis a lau roron, kapo kovek luai.** 13 **Konomoria kapo tu tavasan val mopong. Kalkalame iria kapo saup a mengen kapau. Maras i kene e tabek iria.** 14 **Na e ngururia kapo togon maras kitmat na kipo amanga mai.** 15 **Kakiria kapo sang abis luai asi an**

daung. 16 **Kari keve selen kipo pasal singina kipo ultaliung ia velai ani tagoeng na mamakus.** 17 **Kipo tav nas luai ani selen i marip.** 18 **Nas ke ta ki lolokovo ani God, kapo tav serei nei lomlomonai iria.** 19 Val tarapo malangas ta mengen i saupai kapo pasal taun a vap ang kipo usiusing a saupai, ani ri vap aongos ki kovek luai i mengen, na kuli rina aongos ka mamaiten si ngenget e matana i God. 20 Using si lau i abis using ani keve saupai, kapo kovek luai i sikei kapo angkoai si vil akorong pok ania e matana i God, using le si keve saupai ang nang kala atogon malangas ani lau rikek.

Igenen kapo korong e matana i God marai kana lomlomon

21 Sikei kana vang kalapo atogon selen i vilvil akorong le si God kalapo ago e ring malangas. Na parik luai ta si using saupai. Selen ang, buk i saupai kapo mengen tatana na buk kapa si ri katakai i kus amalangas, 22 asukang ke ta man a si kapo lomlomon ta Iesu Karisto, God kala taot ia val kapo igenen korong e matana. Io, vilvil akorong ke ka pasal taun a vap aongos, man ki lomlomon. Kapo kovek i angpetpetekai. 23 Ri vap aongos kitala bil arikek, na kilapo kal ani sigil si kana miminaungan a God. 24 Na nia, si kana lavlabat i alilis roron, katala vil akorong iria kovek i samui. Kapo kana alilis using kata samui ato iria marai kari angtogon ve Karisto Iesu, 25 voiang a God kata akalit ta mat ina e ring malangas asi kana amatung ani luai ve ria vap po lomlomon ang ta rangai ina. Kata abis ia asukang asi amalangasai ani kana lau korong na kana laulauan i ananap, parik katapa amalak vil arikek ani ri vap marai kari keve lau rikek i abis aino ang. 26 Au na asi amalangasai ani kana lau korong si taun ke, nia papalik kapo korong. Na man a si ka lomlomon serei si Iesu, kala taot ia ta igenen korong e matana.

27 Au na nei a roron i keve kus aminaung ke? Pua, aongos nang ki kamus luai. Au marai sa nang? Marai i uli usiusing saupai ke? Parik luai! Sikei si lomlomon papalik, nia kapo bil laba. 28 Using namemtala uli mengen akit ta igenen kapo korong e matana i God marai lomlomon na parik luai using kapo usiusing a keve saupai. 29 Au, sa kana? God ke ri Iudaia papalik na parik ta ke ri vap i ngising kapa? Parik! Kakaria kapa nang! 30 Using God nia kapo sikei palau, na nia ka vil akorong aongos a ri lamutan marai kari lomlomon, asukang palau val ri vap tav lampulit kapa. 31 Au sa, taralapo vil apalau vang kana na saupai using tarapo lomlomon? Parik! Taralapo kip akos ia nang.

4

Akus i Abaram kapo akalit ta selen asi serei a igenen korong

1 Au, tara mengen ta sa si Abaram, tivumem i pukun ke? Kata sabonai ani sa si bil ke? 2 Using man a Abaram kata serei igenen korong marai kana keve abis ro, kapo koi luai ania ta ka kus aminaung, sikei si matana i God parik kapa asukang. 3 Using a salsalik kapo mengen ta, **Abaram kata lomlomon ta God na singina kala kinle ia ta kapo igenen korong e matana.** 4 Man a igenen kapo abis asi luk seupok, seupok ang parik kapa alilis palau, sikei ki taot ia ta kapo seupok i kana abis. 5 Au na ani vopo tav abis ang, sikei kapo lomlomon ta God vopo vil akorong ang ani vap rikek, sukana si kana lomlomon, God ka taot ia ta kapo igenen korong e matana. 6 Asukang a David kata kun mengen ta tauia roron, ke igenen ang God kapo taot ia ta kapo korong e matana. Parik kapa tukulai ina le si kana keve abis ro, parik. 7 **Tauia roron kakaria vap ang a God katala lomon suai ani**

kari keve lau i putuk saupai. Na vap ang voiang a God katala pakut kari keve lau rikek. 8 **Tauia roron, ke igenen voiang a Volava parik kapa anguan taot an ania ta kapo igenen rikek.** 9 Au si tauia roron ke nang, ke ri lamutan papa, vo ke ri tav lamut kapa? Using taratala kin ia ta, **God kata taot a Abaram ta kapo igenen korong e matana tukulai ina si kana lomlomon.** 10 Au kata saka luk an nang ani vilvil akorong ang? Sa, katala lamut lenginang, vo parik lak? Nambang, parik nang ta e mung i la lamut ang, parik. Sikei aino si po tav lamut lak. 11 Na kata luk a lampulit ang asukang ta akanangai asi nak akit ani tutuman i vilvil akorong ang, nang kata luk ia marai kana lomlomon. Ninia palau a lomlomon ang kata lapo atogon ia si kana po tav lamut lak ang. Tukulai ina ani nia ka tamaria i ri vap aongos voiang kipo lomlomon, kantanem kipo tav lamut, na singina God ka taot iria ta kipo korong e matana. 12 Na ka tamaria kapa i ri lamutan, na parik using kipa lomon amamaiten a lamut, parik. Sikei using kipo akik kak using a selen i lomlomon ang a tamara ta Abaram kata atogon ia si kana po tav lamut ang lak.

Palapalatung ang si God ke ri vap lomlomon

13 Asukang ke. Palapalatung ang si God ve Abaram na kana matan inatus ta ki tauk i kuli rina ke, parik katapa tukulai ina using kata usiusing a keve sausaupai, parik. Tukulai ina using kata lapo igenen korong e matana i God le si kana lomlomon. 14 Using man a palapalatung kakaria kipo abis using a sausaupai, pua, lomlomon ka palau, na palapalatung ang kapa ka kun palau. 15 Saupai kapo uli asereiai ani marala. Man kapo kovek i sausaupai, ka kovek i putuk saupai. 16 Asukang a palapalatung ang kapo tukul le si lomlomon. Na kapo tapasuk kuli kana roron a God ani ka bil tutuman si kana inatus aongos, parik ta aniria papalik vap po nas ani sausaupai ke, sikei aniria kapa vap po lomlomon ang val Abaram, nia kapo tamara aongos kuvul. 17 Val kitala salik ia ta, **Nata atung ua ani ku tamaria aongos i mamain ta matan vap.** Au na kana kapo tamara si matana i God. God voiang kata lomlomon tatana. God voiang kapo ali to ani mat asi kana tadut, na kapo asereiai ani palau asi kana tutuman. 18 Katapo sugul velai lomlomon na asukang kuli kana lomlomon, kala serei a **tamaria i mamain ta matan vap**. Val kalingana asukang ke ta, **Matan tus im ki duk asukang.** 19 Na katala kinle velai ani tav ngau ta lomlomon, ta kata lapo asukang ta 100 kana matas i to angasungai ani mat. Na asukang kapa si Sara, ta kala mat aongos kana lomlomonai ani ingus. 20 Sikei parik katapa lomlomonai anglok si palapalatung ang si God, kana lomlomon kata serei akitmat na ka tak sunguk a miminaungan ina i God. 21 Kata nas aro ta sa na God kata palapalatung ia, kapo togon kitmat si asereiai ania. 22 Au nambang, tukulai ina **katala kinle ia ta kapo igenen korong e matana.** 23 Mengen suke nei salsalik parik ta ania papalik kalapa igenen korong, parik. 24 Anira kapa, ta tarala vap korong, tara taralapo lomlomon ta God, vo tak atadut ang ani Iesu kara Volava pelek a mat. 25 Iesu kita asel ia ani ka mat asi vil suai ani kara keve lau rikek. Na God ka tak atadut pok ia using si kana taot anira ta taralapo vap korong.

5

God kala posong ira ta taralapo vap korong

1 Io, using God katala kinle ira ta taralapo korong e matana si kara lomlomon. Au asukang vang a taralapo atogon a marip ke ve nia, le si kara

Volava Iesu Karisto. 2 Nia palau kata tavasai anira, si kara lomlomon, taun
a roron ke kana taralapo duk tatana. Na taralapo kus aminaung si atumata
ta tara an auai luk si kana miminaungan a God. 3 Na parik ta nia palau
nang, sikei tarapo kus aminaung kapa neina i kara keve mamaiten. E, using
tarapo malangas ta mamaiten kapo uai asereiai ani madot asi tung akit, 4 na
madot i tung akit ka uai asereiai ani igenen tutuman, na igenen tutuman
ka uai asereiai ani lomlomon akoai. 5 Na si lomlomon akoai kapo kovek i
mamakus, using God katala bekai ani kana ngorem e vingara si Malanganto
Gogoai, nang kata alis ira tatana. 6 Kapo asukang ke si taun i atutung ang,
taratapo ngau luai lak, Karisto kala mat ani mamain ta katakai i bil arikek.

7 Kapo tav koi luai ani mangsikei ka mat rokot a igenen korong, vo vei
nganing mang anu kapo kaisap asi kana mat ani igenen ro. 8 Sikei God
katala akalitai anira ta kana ngorem asukang ke. Si taun taratapo katakai
i bil arikek lak Karisto kata mat anira. 9 Au na using taratala luk a vilvil
akorong si rangai ina, e iang taralapo nas aro luai ta tarapo sapang singina,
pelek a marala ang si God.

10 Using si taun taratapo angpetpetauai ve God, God kata angrodokotai
pok anira kuvul ve nia ta mat i kana nat. Au kana, using a luai ke kalapo
matung, pua taralapo nas aro ta taran sapang si to ang ke kana nat. 11 Na
parik ta nia palau nang, sikei tarapo kus aminaung kapa si God si kara
Volava Iesu Karisto, voike kata amatung a selen i angrodokotai pok anira.

Adam ve Iesu

12 Io, kapo asukang vanang, sikei a igenen kata tukulai i rikek kuli rina.
Au rikek, nia kala tukulai i mat. Na si selen ke palau mat kala luk a vap
aongos, using ri vap aongos kitala bil arikek. 13 Au na taun a saupai katapo
kovek lak, lau rikek lenginang kalapo ago kuli rina. Sikei using katapo
kovek i saupai parik katapa atogon kinkintong i kari keve lau rikek. 14 Sikei
kantanem, using le si taun i Adam tung si Moses, lenginang a mat katala
saupai ani ri vap aongos. Na aniria kapa, vap ang parik kitapa putuk a
saupai ang, aongos ki kun mat kapa val Adam, nia katapo kankanuai i iuang
ka serei.

15 Sikei, alilis ke parik asi me alangtongai ania ve lau rikek, parik. Using
man a vap duk kitala mat si lau rikek si sikei palau a igenen ang, kapo
roron luai ta kana ro na God kuvul ve alilis ang kata serei kuli ro ang, sikei
a igenen ke Iesu Karisto, kala karaunai ani vap miang. 16 Au na alilis kovek
i samui ke si God parik kilongpa angkonongai ve uai i lau rikek si sikei a
igenen ang, parik. Using si mang oring, sikei a lau rikek kata asereiai ani
saupai ta vap duk ki asalak a maiten i mat, na si mang oring, alilis kovek i
samui ang kata serei asi pakangai ani vap miang kitala bil arikek, na kala
asereiai ani vilvil akorong. 17 Le si lau rikek si sikei a igenen, ri vap aongos
kilapo ago si saupai i mat le si sikei a igenen ang palau. Sikei si mang oring,
vap miang kitala luk a tavirimok lava i roron kuvul ve alilis i vilvil akorong
po kovek i samui ang, ki an saupai kuvul ve sikei a igenen ke Iesu Karisto si
to e mung. 18 Au sukana kalapo malangas ta lau rikek si sikei a igenen kata
asereiai ani saupai asi mat ani ri vap aongos. Asukang palau ta abis roron
si sikei kata asereiai ani vilvil akorong taun a ri vap aongos. 19 Asukang a
longo gel si sikei a igenen kata asereiai ani vap miang kilapo katakai i bil
arikek. Asukang palau ta longong aro si sikei a igenen kala asereiai ani vap
miang ki serei vap korong. 20 Au na saupai kame lapo matung ani lau rikek,
rikek kala serei alava e ring malangas. Io, lau rikek katala duk, sikei alilis
roron kala aunai i duk luai. 21 Ani ka asukang ke. Lau rikek kata saupai

taun a mat. Na alilis roron ka saupai nei liuan i vilvil akorong taun a to asikei si Iesu Karisto kara Volava.

6

Taratala mat kuvul ve Karisto

1 Au tara saka mengen vang kana? Sa, tara uli dual si lau rikek ani kana
roron a God ka serei alava taun ira? 2 Ka ago luai! Tara taratala mat pelek
lenginang a lau rikek. Tara me uli siang neina marai sa? 3 Tara taratala
luk a asising akanangai ta tara ke Karisto Iesu. Au, vei mipo tav malangas
lak ta asising ang kapo akanangai kapa ta taratala mat ve nia? 4 Io, kitala
mo ira kuvul ve nia, le si asising tauia ang katala akanangai anira ve kana
mat. Ani tara kapa tara kun to ani to tanginang asukang val Karisto, nia
tamana katala tak atadut ia pelek a mat ta miminaungan ina. 5 Using man
taratala angdokotai ve nia si kana mat, e iang kala tutuman luai ta tarala
kun angdokotai ve nia si kana tadut pok. 6 Using tarapo nas ta kara to aino
kitala vil punuk ia kuli ngakputuk kuvul ve Karisto, ani pukun duk ta rikek
ang ka tagoengan, ani tara ago ta anguan asosokai an si rikek. 7 Using man
a sikei katala mat suai kalapo kalakala pelek a rikek. 8 Au na using taratala
mat ve Karisto, e iang tara lomlomon kapa ta taran to kuvul ve nia. 9 Using
tarapo nas ta using a Karisto katala tadut pelek a mat, e mung parik kapa
anguan mat an. Io, mat kala kovek luai i dual asi anguan saupai an ania.
10 Si kana mat kata mat ani rikek amatan sikei palau akorong. Sikei si to ke
kapo to ia, kapo to ani God. 11 Asukang a nami, mi kinle imi ta mitala mat
pelek a rikek, na kana milapo to ani God si Karisto Iesu.

12 Au asukang vang mi ago ta naung an ani rikek si saupai ani pukun po
tameng korong ke na longlongongai ani kana keve vubuk madot rikek. 13 Mi
ago ta sung lis ani keve palpal i pukun imi val keve bil asi visvis pakangai
ani rikek, sikei mi sung asel imi taun a God val petau ila soung pelek ani
mat taun a to. Na asukang kapa mi sung asel ia ta keve palpal i pukun imi
val keve bil asi visvis pakangai ani korong. 14 Using kapo tav ro ta rikek ka
uli saupai animi. Arai kana milapo tauk i alilis roron ke, parik mipa ago
neite saupai.

Taralapo asosokai si laulauan korong

15 Au nei, tara uli bil arikek lak kana using tara lapo ago neite alilis roron
ke na parik ta neite saupai? Ka ago luai! 16 Sa, parik mipa nas ta man mi
naung lisai pok tatami val keve asosokai taun a mang anu, nang milapo
asosokai singina? Asukang ta man mila alis pok tatami si rikek, nia ka
tak imi taun a mat. Na asukang kapa si man mi alis pok tatami si longong
aro, nia ka ausingai animi taun a korong. 17 Vola ro luai si God, using aino
mitapo asosokai si rikek, sikei vingami katala taluang luai ani mi using a
matan akalkalit ang kana mitala luk ia. 18 Mitala kala pelek a rikek na kana
milapo asosokai si lau korong. 19 Napo mengen kana val kara lau ri vap si
pakangai animi using a nas i pukun imi kapo ngau. Anangan mitapo uli
sung asel ani keve palpal i pukun imi ani ka asosokai si visuk na putuk
saupai si keve taun. Sikei kana vang mi sung asel iria asi kari abis ani lau
korong, ani mi vap daus luai ke God. 20 Si pangau ang anangan mitapo
asosokai si rikek, na mitapo misag ani keve saupai i lau korong. 21 Au, saka
uai roron i taun ang mitala ngumut ia si keve bil ang kana milapo mese
singina? Pua, akamusai i keve bil aongos ang, nang mat. 22 Sikei kana vang
using milapo kalakala pelek a rikek, milapo asosokai si God, uai ang mitala
ngumut ia kapo aselenai animi ani mi vap daus kakana, na mi atogon a to

asikei. 23 Using a seupok i rikek, mat. Sikei alilis po kovek i samui ang si
God, to asikei si Karisto Iesu kara Volava.

7

Kankanuai i mengen le si sinsinong i osongon

1 Au, parik lak mipa nas keve tungag? Napo mengen a vap kipo nas a
saupai. Mipo nas ta saupai kapo teng akit a igenen si pangau ang kapo to
singina. 2 Man a aina kapo osongon, saupai i osongon kapo got akit ia si
pangau ang kana tauan kapo to singina. Sikei man kana tauan ka mat, aina
ang kala taluang pelek a saupai i osongon. 3 Kapo asukang ta man a aina
ke kan osongon pok ta mang tauan si taun kana tauan kapo to lak, tara kin
ia ta kapo putuk osongon. Sikei man a tauan ang katala mat, kala taluang
pelek a saupai i osongon na man kan osongon ta mang tauan, e iang parik
kapa putuk osongon singina. 4 Asukang palau keve tungag, nami mitala
mat pelek a saupai si mat, ani Karisto nia akorong ka atogon imi, na mila
kakana, ke iuang katala tadut pelek a mat, ani tara uai ta matan uai ang
ani God. 5 Using taun ang a vubuk rikek i pukun katapo teng ira, e iang
saupai kala solo atadut a vingara si abis ani keve lau rikek ta pukun ira.
Na uai ina, mat. 6 Sikei kana, taratala mat pelek a gogotan neite saupai, na
taralapo kala pelek a sa katapo pis ira. Ani tara abis si selen tanginang si
Malanganto, na parik ta si selen kavang si keve saupai ang kita salik ia.

Kata mela goeng ira na rikek

7 Au, tara mengen ta sa kana? Saupai kana, nia na rikek? Ka ago luai!
Tutuman man katapo kovek i saupai, nala kun vongvong kapa ani rikek.
Asukang ta man kata kovek i saupai ta, **Ku ago ta mangal musik an,** nala
kun vongvong kapa ani bil ke mangal musik. 8 Sikei rikek katala sabonai
pangau ania nei keve sausaupai ke, na kala ariukai alak ani mamain ta
mangal musik e vingag. Asukang a man kapo kovek i saupai, rikek nia
kapo matung mat palau. 9 Aino, parik lak natapa nas a saupai, natapo to
aro. Sikei taun nala nas a atakun ang, au nala arai ta pua napo duk ta
rikek na nala mat. 10 Na e iang nala arai ta atakun ang katapo matung si
asapang anig, nia pok kame asereiai ani kag mat. 11 Asukang ke ta rikek
katala sabonai pangau nei keve atakun ke na kala ariukai alak ani kana
keve akipang asi kana raung anig neina. 12 Asukang vang a saupai kapo
daus, na atakun kapa kapo kun daus, korong na roron.

13 Au sa, bil po roron ang nang kata songo mat anig? Ka ago luai! Sikei
ani rikek, asi kinle akorong ania ta rikek, nia kata asereiai ani mat anig le
si sa kapo roron. Au na le si atakun, kala serei amalangas luai ta rikek, nia
kapo rikek soliu a matan kinkintong. 14 Io, tarapo nas ta saupai kapo bil
i malanganto. Sikei nau napo pukun palau. Au na rikek katala sel tatag
na kana nalapo ago nei gogotan ina. 15 Au nambang a napo uli vongvong
ta marai sa kalapo uli asukang ke anig, using a lau ang napo buk abis ania,
parik nalapa abis ia, parik. Sikei nalapo uli abis ani lau ang napo mirik ania.
16 Na man a lau ang napo misag ani abis ania nanpo abis pok ia, si oring
suke napo ainak ta saupai kapo ro. 17 Au asukang a parik nang ta nau napo
abis a rikek ang, sikei rikek vopo ago ang singig. 18 Na e iang napo kinle luai
ta napo kovek i ring bil roron kapo to si pukun ig. Using kantanem napo
uli atogon vubuk madot si abis ani roron, sikei lak napo tav angkoai si vil
korong ania. 19 Using parik napa abis korong a lau ro ang napo buk ia, sikei
rikek ang natapo mirik ania, nang ninia name lapo abis pok ia. 20 Asukang
a man a lau ang natapo misag ania nanlapo uli abis pok ania, e iang kalapo

malangas luai ta parik ta nau nang napa abis ia, sikei rikek vopo ago ang singig. 21 Au e iang nalapo kinle ta kapo uli asukang ke, man napo buk abis ani roron, rikek lenginang kame lapo tutu asung. 22 Ane nei vingag luai napo maramarak ani kana saupai a God, 23 sikei nanpo kinle asukang ke ta saupai rikek si keve palpal i pukun ke kapo angvisvis ve lomlomonai i nei vangang ig, na kalapo got akit iau si saupai i rikek, nang kapo ago si keve palpal i pukun ig. 24 Pua nau ko na igenen malum ke! Si vang kana ka akala korong iau pelek a pukun i mat ke? 25 Napo posong aro luai ani God si Iesu Karisto kara Volava! Au na kalapo asukang ke, nau akorong si lomlomonai ig, napo uli buk angasik ani saupai si God, sikei si pukun nanpo angasik pok si saupai i rikek.

8

To nei Malanganto

1 Asukang a parik kapa anguan atogon saupai i mat an aniria kipo angtogon ve Karisto Iesu. 2 Using le si Karisto Iesu, saupai i Malanganto vo lis ta to ang katala akala iau pelek a saupai i rikek na mat. 3 Io, kapo asukang ke, sausaupai katapo kovek i dual asi akala anira, using a keve lau rikek i pukun kitala karaunai ania. Sikei God kata akala ira asukang ke, kata asok akorong kana nat asi kana me luk ani pukun val ri vap, taun kata sunguk a visuk i kari rikek, kala asukang val nia na seupok i rikek. Au na e iang kala poso saupai ta igenen ke, rikek, voiang kapo uli takai ani pukun ke, ka mat. 4 Ani tara, vap po auai ve Malanganto na parik ta vubuk rikek i pukun ke, tara uli abis ani lau korong angkokoai val mengen korong i saupai. 5 Using a vap ang kipo ainak ani keve vubuk rikek i pukun, nambang ria kipo uli atung ani kari lomlomon si pukun palau ke. Sikei vap ang kipo ainak ani Malanganto, ria kipo atung kari lomlomon si keve bil i Malanganto. 6 Au mi arai, si atu lomlomon alava ta keve vubuk rikek i pukun, mat kapo ago singina. Sikei si atu lomlomon using ani Malanganto, e iang to na luai kapo ago singina. 7 Using a igenen vopo uli atu lomlomon taun ani keve vubuk rikek i pukun kapo angsualai ve God na parik kapa longong si kana saupai. Tutuman luai parik kapa angkoai si longong. 8 Au na ria vap ang a laulauan rikek i pukun kapo ausingai aniria parik luai kipa angkoai si auruk ani God. 9 Sikei nami, parik mipa usiusing a keve laulauan i pukun. Milapo usiusing a avibisan i Malanganto. Io man kapo tutuman ta Malanganto i God kalapo sinong singimi. Na man a mangsikei kapo tav atogon ani Malanganto i Karisto, parik kapa igenen ke Karisto. 10 Sikei man a Karisto kapo to singimi, kantanem a pukun imi kalapo mat marai rikek, sikei lak si malanganto imi mipo to using a vilvil akorong ang. 11 Au na man a Malanganto i vo tak atadut pok ang ani Iesu pelek a mat kapo ago singimi, nia akorong pok a vo tak atadut ang ani Karisto Iesu ka vil ato na pukun po tameng palau ang si kitmat i Malanganto ina, nang kapo ago singimi.

12 Asukang vang keve tungag, tarapo atogon telan, sikei parik ta si pukun na asi abis usiusing ani kana keve vubuk rikek, parik. 13 Using man mi telan si keve vubuk rikek i pukun ang, nami asi mat. Sikei man mi dunguk suai ani mamain ta avibisan rikek i pukun ta kitmat i Malanganto, mi to. 14 Using ria Malanganto i God kapo ausingai aniria, kipo inatus si God. 15 Using a Malanganto ang mitala luk ia, parik kapa got akit imi asi kami asosokai palau na mi leng, parik. Malanganto ang mitala luk ia katala kinle imi ta milapo inatus, na e iang tarapo angkoai si songo ania ta Aba, Tama. 16 Malanganto akorong nia kapo angainakai kuvul ve malanganto ira ta

tarapo inatus si God. 17 Au na man taralapo inatus si God, e iang taralapo
taukai kapa i kana togtogon. Togtogon ang si God, voiang tara kuvul ve
Karisto, taralapo tauk ina. Au na ka ro ta man tara kui ve Karisto, e iang
tarala angkoai si luk kuvul ve nia si ro i kana miminaungan.

Miminaungan ang lak kakara

18 Using napo arai ania ta mamain ta kui i taun ke kipo palau, using si
alalangtongai aniria ve miminaungan ang ka serei anira, kapo soliu luai.
19 Arai, kana asisinong a God kipo atu talinga ta angisan ka akalit amalangas
ta kana inatus. 20 Using God katala saupai ta ki tung tapai si mese. Parik
ta riria kitapo buk ia asukang, parik. Ke God akorong ta pipilak aniria,
velai ani kana atumata 21 ta ka akalakala lak iria pelek a saupai i kui na
pukun vok, ane si kalakala miminaungan ang ke inatus si God. 22 Using
tarapo malangas ta asisinong aongos ke kita lapo uli aloi ta kui val kui i
ingus, le kabang le tung lak kana. 23 Sikei parik ta asisinong papalik kipa
kui. Tara kapa, vap ke voiang tarapo ainoai i matan uai i Malanganto, tara
kapa, pakangat ira kapo kui kaisap kati ani taun ang God ka samui suai
aongos ani pukun ke, le ani tara serei inatus i aumata ta God. 24 Using si
lomlomon akoai taratala sapang. Sikei man taratala tun a bil ta matara,
nang parik ta lomlomon akoai. Si nang kapo lomlomon akoai ani bil katala
tun ia lenginang? 25 Sikei man tarapo lomlomon akoai taun a bil tarapo tav
arai lak ania, e iang tarapo tung aro kokoai velai ani uruk.

26 Asukang kapa, Malanganto kapo pakangai anira si kara ngau, using
parik tarapa nas aro luai ani selen na saka nem an tara sokotuk ia. Sikei
Malanganto nia akorong kapo sokotuk anira velai ani tameng luai i nanasai
na lomlomonai voiang kapo tav angkoai si posong korong ania ta ngur.
27 Au na vopo arai korong ang ani vingara kapo nas kana lomlomonai a
Malanganto. Using a Malanganto kapo sokotuk anira, kana patvap a God,
angkokoai val vubuk si God. 28 Au na ria kipo buk a God, tarapo nas ta si
keve bil aongos, God ka abis asereiai ani roron taun a vap ang katala songo
iria angkoai val kana lomlomonai. 29 Using vap ang nang kata nas aino iria,
katala akanangai kapa aniria ani ka iton iria val kankanuai i kana nat, ani
nat ang ka matavunim nei liuan i keve tasina. 30 Au na ria katala akanangai
aniria, katala songo kapa iria. Na ria kata songo iria, katala vil akorong iria.
Au na ria kata vil akorong iria, katala sunguk alakat iria na kilapo mang.

Kana roron a God

31 Au, asukang vang a tara mengen ta sa si keve bil ke? Man kana na God
ve tara, nei a si kame sualpok ira? 32 God parik katapa teng akit kana sikei
a nat, sikei kata asel tatana ani ka mat anira aongos. Au na man katala
alis ta kana nat, ka kit ania e voi si lis aro anira kuvul ve kana nat ta keve
bil aongos? 33 Vap ang a God katala songo iria, si ka tupang palau iria?
God nia pok vopo vilvil akorong ang? 34 Kotok, si ka saupai aniria asi kari
mat? Karisto Iesu vo mat ang? Vo iuang God katala tak atadut ia? Nia kana
kalapo sinong e palso i kungana i God? Kana kapo tung i sokotuk anira e
matana i God? Parik. 35 Parik kapa atogon mangsikei a bil kapo angkoai
si pagal anira pelek kana vinga ro a Karisto. Amiming parik. Mamaiten
parik. Vilvil akui, kovek i pok, varas, puka, samele, aongos parik. 36 Val
salsalik kapo mengen, **Marai im puka kapo tung asung imem, le tenei
vauk tung tenei ngelik. Kipo ararai animem val sipsip asi ngarongok.**
37 Sikei, kantanem a keve bil aongos suke ki serei, sikei tara tarapo soliu luai
si kara dual le si vopo ngorem ang anira. 38 Using napo nas aro ta mat, to, ri
angelo, mamain ta malanganto kitmat, keve bil i taun ke vo i taun ang lak

e no, mamain ta madot, 39 sa kapo lakat luai vo lulungai luai, na mang saka
keve bil an i asisinong, ria aongos ki tav angkoai luai si angtaliungai anira
pelek kana vinga ro na God, si kara angtogon ve Karisto Iesu kara Volava.

9

Vinga tangisan si Paulo ani ri vap Israel

1 Napo mengen atutuman e matana i Karisto. Parik napa kapau. Tukul
bung i kag lomlomonai nia kapo auai luai ve posong ke napo posong ia e
mete Malanganto Gogoai 2 ta napo atogon a mamakus tavirimok. Na vingag
kapo tameng luai ta kui si keve taun aongos. 3 Kata lapo angkoai luai ani
nala sokotuk ta nau naka tung asi mat, na naka tapagal pelek a Karisto,
ninia vo asereiai ani vilvil ato si mamain ta tungag tutukai i kag matan vap,
4 ri Israel. Ria vap ke voiang a God katala pilak iria ta kipo inatus i aumata.
Kakaria na mang po miminaungan ang. Kakaria na keve angainakai ang,
kakaria na saupai ang, na laulauan i soturungai, na keve palapalatung.
5 Kakaria na keve vap lava to aino ang. Le singiria patvap ang kana na
igenen i akanangai ke kala serei. Ninia kapo God ani asisinong aongos ke.
Alatun kakana asikei. Tutuman luai.

6 Sikei parik kapa asukang ta mengen si God katala sakap, parik. Using ria
aongos parik kipa Israel tutuman using kita kovol si ri Israel, parik. 7 Parik
kapa kipa inatus si Abaram using kita kovol singina, parik. Using **le si Isak,
au na matan tus im ki sunguk a asan im.** 8 Au na supsupai ina asukang
ke, inatus ang si God, parik kipa inatus i pukun, parik. Sikei, inatus i serei
ang le si kana palapalatung, ria vanang God kapo taot iria ta inatus. 9 Arai,
palapalatung ang kapo asukang ke, **Si taun asukang ke name serei pok
na Sara ka atogon nat.** 10 Na parik ta nia palau nang, sikei Rebeka kapa
kata atogon kana lua si sikei a tauan, tamara Isak. 11 Sikei kantanem i po tav
ingus lak ani lua ke, na parik kilongtapa siang lak si abis ani lau roron na lau
rikek, lenginang kana lomlomonai ro na God kata lapo matung ta ka pilak a
si irilong. Na parik katapa pilak using a mamain ta avibisan si sikei, parik.
Sikei le si kana vubuk a vopo songo ang. 12 Au le iang vanang rinarilong
kala luk a mengen ta, **Anu tuan ka asosokai si kiu.** 13 Val salsalik kapo
mengen ta, **Natala buk alava na Iakov, sikei Esau nata misag ania.**

14 Au nei vang kana? God ke kana kapo tav atutuman? Ka ago luai! 15 Arai
ani kana mengen ani Moses, **Naka ngorem a si napo buk ngorem ania.
Na naka lomon tangis a si napo buk lomon tangis ania.** 16 Au na parik
nang kapa tukulai ina si vubuk vo agusa si ri vap, parik. Sikei kapo tukulai
ina papalik si kana ngorem a God. 17 Arai ani mengen nei salsalik taun a
Parao, **Tukulai i kag solo atung anim, si oring ke palau ta naka akalit
amalangas ua ta kitmat ig e pukun im, ani ki akuskus amalangas ta
asan ig e kuli rina aongos ke.** 18 Au, mi arai kapo vinga ro taun a sikei na
kapo vil akit a vingana i mang anu, angkokoai si kana vubuk akorong.

Kana marala na God ve kana vinga ro

19 Vei ta sikei kapo buk sui pok anig asukang ke, “Man parik tarapa
angkoai si gel ani kana vubuk, marai sa kapo uli porot anira si kara keve
rikek?” 20 Au iuang, numai kupo saka igenen ani ku mengen tatapokai ani
God? Saka bil an i pulpul kapo angkoai si sui pok ani vo pulpul ang ania ta,
“Marai sa kuta pulpul iau asukang ke?” 21 Au man a katakai i pulpul avubus
kapo buk pulpul ta mang avubus le si sikei palau a vuk roe, asi abis ani keve
abis roron papalik, na mang avubus ani ki abis a mang keve abis pulakai

tatana, au sa igenen ang parik kapa atogon roron ta ka pulpul using kana lomlomonai akorong? 22 E, kapo sa? God parik kapa atogon roron asi akalit ta kana marala na kana kitmat? Sa, parik kapa atogon roron asi kokoai ananap ani keve avubus ang kipo tung asi goeng lak? 23 Au man kapo abis ia asukang asi akalit ta tauia i kana miminaungan si keve avubus i kana ngorem, voiang kata itoiton aino iria ani kian atogon a miminaungan ang, sa parik kapa ro? 24 Tara palau a vap ke katala kun songo anira. Na parik ta ri Iudaia papalik, sikei ri vap i ngising kapa, 25 val katala mengen si Osea ta, **Vap ang parik ta kakag, naka posong iria ta kag vap. Na aina ang natapo misag ania, naka posong ia ta kag aina ro.** 26 **Na si rina ang kata mengen iria ta nami parik mipa kag vap, nang palau pok e iang ka songo iria ta inatus i God vopo to ang.** 27 Esias katapo songosongo ani ri Israel asukang ke, **Kantanem a tataot i Israel kapo duk val kone i ngerelo, sikei lak ring men lik palau iria ki an sapang.** 28 **Using a Volava ka poso tok sumasuma luai ani kana marala kuli rina, kovek i mang sa.** 29 Asukang palau val Esias kata posong aino ta, **Man a tulava i petau i visvis parik katapa lomon suai ani rukun lik i matan tus ira, oro tarala asukang palau val ri Sodoma ve Gomora.**

Ri Israel na akus ro

30 Au tara mengen ta sa kana? Asukang ke, vap i ngising kita tav agusa using ani vilvil akorong na kila sabonai korong ania. Na vilvil akorong ang kapo kokelai kuli lomlomon. 31 Sikei ri Israel kita agusa using a vilvil akorong ang kapo kokelai kuli saupai. Sikei parik kitapa angkoai si using aro ani saupai. 32 Au marai sa? Using parik kitapa gule si selen i lomlomon. Kita gule si selen i lomon alava ani kari mamain ta avibisan. Au na e iang kila savang si iat vopo asavang kak ang. 33 Val mengen i nei salsalik kapo mengen ta, **Arai, nala asinong a iat ke e Sion, ki savang singina. Na iat ke, ki mirik luai ania. Na nia kapo lomlomon si iat ke, ka tav duai ani mese.**

10

1 Keve tungag, kag vubuk lava nei vingag na sokotuk ani God ta ki sapang. 2 Using napo nas ta kipo agusa alava luai ani God, sikei parik kipa nas ta kipo aupele si selen kapo rikek. 3 Parik kipa kinle ta vilvil akorong ke kapo serei le si God. Kitala atokngai si using ani kakaria ta selen akorong na parik kilapa asel pok tataria si God ani ka vil akorong iria, parik. 4 Au, Karisto nia kapo atapunuk a saupai ang, na ria kipo lomlomon God ka taot iria ta kipo korong e matana.

Vilvil ato ani ri vap aongos

5 Moses kata amalangasai nei salsalik ani vilvil akorong kuli saupai asukang ke, **Igenen ang kapo usiusing aro ia, ka to singina.** 6 Sikei vilvil akorong po kokelai kuli lomlomon ang kapo antok ta, **Ku ago ta lomlomonai musik an nei pakangat im ta si nang ka palak ane metekuku?** asi an songo asiang ani Karisto. 7 Vo **si nang ka pasiang ane nei mata lulungai?** asi an songo alak ani Karisto pelek a mat. 8 Sikei kapo saka posong an nang? Kana asukang ke, **Mengen ang kapo ago e ngurum, na e pakangat im.** Nia palau nang a mengen i lomlomon ang namempo akuskus tatana. 9 Using man a ngurum ka posong amalangas ta Iesu nia na Volava, na ku lomlomon nei pakangat im ta God kata tak atadut ia pelek a mat io, numai ku sapang. 10 Using a igenen kapo lomlomon ta pakangat

ina, e iang ka luk a vilvil akorong ang. Au na nia kapo posong amalangas ta nguruna kala luk a vilvil ato ang. 11 Val mengen nei salsalik kapo mengen ta, **Man ta sikei ka lomlomon tatana, parik luai kapa angkoai si duai ani mamaila.** 12 Using kapo kovek luai i angpetpetekai nei liuan i ri Iudaia ve ri Elas. Volava kapo sikei palau a Volava ani ri vap aongos, na kapo atautauia iria kipo songo papakangai singina. 13 Using **man a sikei ka songo papakangai si asan i Volava, ka sapang.**

14 Au ki saka songo papakangai an singina man parik kipa lomlomon tatana? Au na ki saka lomlomon an tatana man parik kitapa longong lak a akus ina? Na ki saka longong an man kapo kovek i igenen i akuskus tatana? 15 Au ki saka akuskus an man parik kitapa asok vap? Val salsalik ang kapo mengen ta, **Vola roron luai ta paspasal si petau po serei ta akus ro ke.** 16 Sikei parik ta ria aongos kitapa using a mengen i akus ro. Arai ania si mengen si Esias ta, **Volava, si kana kala lomlomon ta kalingamem?** 17 Asukang a lomlomon kapo tukulai ina si longong mengen, na mengen ang kapo tukulai ina si akuskus ta Karisto. 18 Naka sui tapai. Sa, parik lak kana kitapa longong? Pua lenginang! **Kalingaria katala serei kuli rina aongos, na kari keve mengen katala pasal si mamain ta rina asip.** 19 Naka anguan sui an kapa. Ri Israel kana parik kitapa nas? Arai, aino Moses kata antok ta, **Naka solo amanas** a vingami asi kami **marala musik ani vap ang naka buk iria, vap ang parik kipa matan vap i pilak. E, naka vil amarala luai** animi **ta kag lau roron ani vap ang kipo tav malangas.** 20 Au na Esias kata kun mengen alava asukang ke, **Vap po tav gulegule ang anig, kitala sabonai anig. E, natala akalit pok tatag singiria vap po tav sui gule ang tatag.** 21 Au na taun ri Israel akorong kata posong asukang ke, **Taun vunga luai natala sesel ta ngono kungag taun a vap longogel na vinga kitmat ang.**

11

Karakarang i petau Israel

1 Au man asukang, naka sui. Sa kana, God katala sinong taliung kana vap? Ka ago luai! Using nau kana napo kun igenen i Israel. Nata polok si Abaram. Na kag patvap, Beniamin. 2 Sukana, God parik katapa ngangataliung kana vap voiang kata nas aino iria, parik. Vei nganing mipo tav nas ani mengen i nei salsalik Elias katapo tang akurai ani God ta ri Israel? 3 Volava, **kitala raung kam mamain ta katakai i kus amalangas, na kila goeng suai ani keve pata ipo sula serei singim. Nau papalik kana nalapo ago na kipo gule iau kapa asi kun raung anig.** 4 Au na God kata saka ngenget an ania? **Pua, iuang, natala teng ato na 7,000 na igenen anig na parik kitapa sovusulai si Bal.** 5 Asukang vang a kapo tav petekai si taun ke ta karakarang i petau katala songo iria ania le si kana roron. 6 Au na si roron ang, parik kapa anguan tukulai ina le si keve avibisan, parik. Using man kata asukang, roron ke parik kalapa tutuman. 7 Au nei vanang? Asukang ke. Bil ang ri Israel kitapo gule ia parik kitapa sabonai ania, sikei ria papalik vap ila pilak ang. Au na mang matan ang kata vil akitmat a vingaria. 8 Val kitala salik ia ta, **God katala lis iria ta rot punuk, na mataria asi kari ago ta arai an, na talingaria asi kari ago ta longong an, tung si taun ke.** 9 Na David kata antok ta, **Kapo ro, kari keve matan angan ka bil val iviving na liliangus. Ka asukang val tukul asi asavang aniria. Io,**

kapo kari seupok vanang. 10 **Kapo ro, mataria ka vong ani ki tav arai korong, na ki tonglu asikei.**

God katala vil ato kapa ri vap i ngising

11 Asukang a naka sui. Au si kitala savang asi kari siken a matung an e iang? Parik luai! Sikei using marai kari lau rikek, au ri vap i ngising kila luk a vilvil ato ang, ani ki mangal iria singina. 12 Au na man kari lau rikek kapo supsupai ina ta tauia ani kuli rina, na man kapa kari ngau ka asereiai ani tauia taun ri vap i ngising, pua, vei sa pala ta tauia ang e mung si man kimela sinong tapunuk aroron aongos.

13 Napo mengen kana taun imi, ri vap i ngising, using nau a aposel animi akorong. Asukang a telan ke napo uruk alava luai singina. 14 Nganlak nala angkoai si akaisap ani vingaria i kag vap asi kari mangal animi, na nala ato korong a mang matan iria. 15 Using man a sinong taliung ke aniria, kata tukulai ani kuli rina si sinong angtalangai pok ve God, au na man a God ka sesel pok iria, kala saka bil an? Pua, kala asukang val igenen kata mat na kala to pok! 16 Using man a ainoai i palpal i alilis ang kata daus, au alilis aongos ang ka kun daus kapa. Asukang palau ta man a naging kapo daus, ngakan aongos ina ka kun daus.

17 Au, na man a mang matan ngakan God katala putuk suai aniria, na numai a tutusung i elaio kei kata adokot alak palau ua asi sakol aniria, ani kume kun luk laman kuvul ve ria si elaio i sukal ang. 18 Nas aro, ku ago luai ta alalakas taunai aniria mang matan ngakan ang. Using man kupo buk alalakas, lomon akit ia, numai parik kupa teng akit a naging, sikei naging nia kapo teng akit ua. 19 Io, e iang kula angkoai si mengen nganing ta, “Parik. Kata putuk suai nang ani keve ngakan ang asi kana me adokot alak anig!” 20 Io, kapo tutuman kam mengen. Sikei, kata putuk suai aniria marai kari tav lomlomon. Au na numai kam lomlomon nang kapo teng ua. Ku aiveven ua, ago ta alalakas an, sikei ku leng. 21 Arai, God parik kata lapa angarimai ani keve ngakan akorong i elaio i sukal. Au na kamela kun angarimai anim si sa? 22 Au, ku arai aro ani kana papakangai roron a God, na ani kana vinga manas kapa. Man ku arai aro kana vinga manas kapo kakaria kitala uak pelek ia, sikei taun ua ang, God ka pakangai aroron luai anim man kupo ago akitmat lak si kana roron. Au na man parik, ka tiltok suai anim kapa. 23 Si mang oring kapa, man ria vap ila til tok suai ang parik kipa anguan ago akitmat an si tav lomlomon, God ka adokot pok iria. Using nia kapo angkoai si abis ania asukang. 24 Man numai, kutapo ngakan i elaio kei, val kapo tutuman, na God katala til tok suai anim, na kamela adokot pok ua si elaio i sukal, sikei parik ta kam tungtungan akorong, pua, ka kalakala luai ta God ka adokot alakai pok ani keve ngakan aino ang si ainoai i ei ang pok.

Ri Israel aongos ki sapang

25 Mi arai aro keve tungag, using napo misag ani mi vongvong ani tutuman i mengen mumun ke, vei nganing mila kapau pok imi ta mipo vap nas. Kana vang. Ri Israel ki nasai tapai ani vinga kitmat si vuk pangau ke tung si tataot kirol aongos i vap i ngising kime kun palak aroron. 26 Au le vanang ri Israel aongos ki sapang. Val mengen nei salsalik ta, **Vo asapang ka serei le Sion. Na kame mus suai luai ani lau rikek si ri Iakov.** 27 **Kana kag palapalatung kuvul ve ria si taun ang naka asalak suai ani kari keve lau rikek singina.** 28 Si oring ani akus ro, kipo uli petau ania marai imi. Sikei, si kana pipilak akorong, vingana kapo uak taun lak iria marai keve tivuria aino. 29 Using man a God katala alilis na kala pipilak,

parik kapa angkoai luai si anguan sakol lomlomonai an singina. 30 Kapo asukang palau val nami, aino mita longogel a God, sikei kana katala ngorem imi marai kari longogel. 31 Au kapo asukang palau ta si oring ang kitala kun longogel ia, si longogel ang ki kun sabonai ani ngorem ang mitala sabonai ania. 32 Pua God katala got akit a ri vap aongos asi kari longogel, asukang ani ka akalitai pok aniria aongos ta kana ngorem.

33 Pua, lulungai i kana tauia, kana masam matukal, na kana nas a God. Tara saka atatai aroron an ta kana keve lomlomonai? Tara saka nas aroron ani kana keve selen? 34 Using **si vang kana katala sili korong tapai ani vangang ina i Volava? Si kana kapo atatai korong ia?** 35 **Si vang kana kata alis aino ia ani kame ngenget pok ia?** 36 Pua, using le singina keve bil aongos kata serei. Nia kapo tukulai i keve bil aongos na nia na akamusai i keve bil aongos. Kakana ta miminaungan asikei. Tutuman luai.

12

To tanginang le si angtogon ve Karisto

1 Asukang keve tungag, napo sokotuk aro imi si roron ke si God ani mi naung luai ta pukun imi asukang ta alilis kapo to i sula ane si God, voiang kapo daus na God ka maramarak ania. Ninia vanang kapo kami soturungai atutuman serei si God. 2 Keve lomlomonai i kuli rina ki ago ta anguan takai animi. Sikei mi atolongon a God na ka sakolai animi asi kana vil atanginang ani lomlomonai imi, ani mi kinle korong kana vubuk a God, si sa kapo roron, kapo talupus na kapo korong luai.

3 Using si ro ke God kata alis iau tatana, napo buk mengen nei liuan imi aongos asukang ke. Ka ago ta siksikei imi ka lomon alava aro pok ia soliu kana atutung. Sikei ka kinle aino pok ia ani ka angkoai si kinkintong i lomlomon, voiang a God katala pagal lis ia si siksikei. 4 Kapo asukang palau, tarapo atogon sikei palau a pukun na keve palpal ina kipo miang, na kari avibisan parik kapa sikei palau. 5 Kapo asukang kapa singira. Tarapo miang sikei tarapo sikei palau a pukun si kara angtogon ve Karisto. Na tara aongos siksikei, tarapo angpapakangai val tarapo palpal i sikei palau a pukun. 6 Au na tarapo atogon a keve alilis angpetpetekai. Tara abis tataria angkoai si ro ang katala alis ira tatana. Man a mangsikei kapo atogon a alilis asi mengen amalangas ta kalingana i God, kapo ro ka mengen amalangas angkokoai si kinkintong i kana lomlomon. 7 Man a alilis asi papakangai si pukun, kapo ro ka pakangai. Man a alilis asi atatai, kapo ro ka atatai. 8 Man a alilis asi asumsumal, kapo ro ka asumsumal. Man a alilis asi ararai ani inongos si mang matan, kapo ro ka alis alava. Man a alilis asi ainoinoai, kapo ro ka ainoai aro luai. Na man a alilis asi ngorem, kapo ro ka ngorem velai ani vinga uruk.

Vinga ro angpokpokai

9 Lau i vinga ro ka atutuman. Mi mirik luai ani sa kapo rikek. Mi kamal akitmat si sa kapo roron. 10 Mi lomon angpokai ani keve tungami ta vinga ro tutuman. Mi mamaila alava angpokpokai ani mang matan imi, na numai ku ago ta uli laba an. 11 Mi ago ta marangan putuk an si kami aisog, sikei mi mang aro si malanganto imi nei liuan i kami keve papakangai ani Volava. 12 Mi lomlomon akoai velai ani uruk. Mi tung akit si vilvil akui velai ani kokoai ananap. Mi uli siang akitmat luai si sokotuk. 13 Mi pagal dong kana vap a God ta sa kipo inongos taun ia. Mi pakangai aro ani ri ososongan man kipo serei. 14 Au na ani vap po uli vil akui ang animi, mi poso alomonaus dong iria. Io, mi poso aro, na mi ago ta varas aniria. 15 Mi maramarak

kuvul ve vap ang kipo maramarak. Na riria kipo tangis, mi tangis kuvul kapa ve ria. 16 Mi ago i angtunganan angpokpokai aro animi. Na mi ago ta tarak alava pok an animi, sikei mi rol imi ve ria kipo ago e kevkev. Mi ago ta lomon pok an animi ta mipo nas alava. 17 Mi ago ta ngenget pok an ani rikek ta rikek. Mi lomlomonai aro aino ta saka selen an nia kapo roron luai e mataria i ri vap. 18 Ka ago ta tukulai an singimi na marala, sikei man kapo angkoai, ago velai ani marip ve ri vap aongos. 19 Kag petau ro, ngenget pok ka ago. Sikei mi ali pangau ani God na nia ka polpol animi ta kana marala. Using kita salik ia ta, **Kakag papalik ta ro asi marala pok. Nau naka ngenget.** Ke Volava ta mengen. 20 Sikei **man a vo marala ang anim kapo buk angan, ali pok ia. Na man kapo buk inum, ali laman ia. Using si lau ang nang kulapo gap akuvul a kalunga nini i kut e patuna.** 21 Mi ago ta atalipai an ani rikek ani ka karaunai animi, sikei mi abis a lau ro ani lau ro ka karaunai ani rikek.

13

Longong singiria kipo teng a kirim i ainoinoai

1 Kapo ro ri vap aongos ki longong singiria kipo teng a kirim i ainoinoai. Using kapo kovek luai ta ring kirim i ainoinoai kapo serei palau. God akorong nia kata asereiai aniria. 2 Au singina, man a igenen kapo sual pok kari saupai ri ainoinoai, kapo misag ani kirim i atung ang ta God. Asukang a vap po vil ani lau asukang ke kipo songo amiming pok aniria. 3 Using vap kipo bil aro, parik kipa angkoai asi leng ani ri ainoinoai, parik. Sikei ria vap po bil arikek ang. Au sa, kupo buk kalakala pelek ani leng ani vopo teng saupai ang? Kanat, ku longong aro ia ani ka poso aro ua. 4 Using ke God nang ta igenen ipo abis kuvul si pakangai anim. Sikei man ku abis a lau rikek, ka koi luai anim ta ku leng using parik kapa teng palau a samele i visvis ang, kapo tung ani kana abis a God na ka vil akui a vap po abis ani lau rikek ang. 5 Asukang a kapo ro luai ta mi longong si mamain ta ainoinoai. Io, sikei parik using asi alele papalik ani mamaiten i saupai, parik. Sikei using kapo tapasuk le si nas ro ang nei pakangat imi. 6 Nambang si oring ang na mipo uli samui takis kapa. Using ri ainoinoai nang ke God ta keve asosokai na kipo alis kari to aongos si abis ke. 7 Lis iria keve ainoinoai ta kari ngenget akorong. Man mita tav samui ani kami keve takis, kanat mi samui iria nang. Na man parik mitapa samui lak na takis i kami keve togtogon mi samui iria. Au na man a sikei kapo koi a mamaila, mi mamaila ania. Man a sikei kapo koi a poso alava ani asan ina, mi poso alava ia.

Mi vinga ro taun imi angpokpokai

8 Mi ago ta atogon kope an si mang igenen, sikei mi uli atogon palau ani vinga ro angpokpokai animi. Using ninia kapo vinga ro taun a tungana ngerena, kalapo apunuk aro luai ani saupai. 9 Keve tubat asukang ke, **Ku ago ta putuk osongon an, ku ago ta daung an, ku ago ta ainau an, ku ago ta mata an,** na mang saka keve tubat an kapa kipo ago, kipo pakutan aongos si vuk mengen ke ta, **Ku vinga ro taun a tungam e ngerem val kupo vinga ro taun pok ua.** 10 Igenen vinga ro parik kapa vil arikek a mang anu. Sukana vang, lau i vinga ro kapo apunuk luai ani saupai aongos.

Kana taun a Karisto kalapo angasungai

11 Au milapo nas ta lenginang kalapo taun animi asi kami tapangun pelek ani rot punuk. Using taratala lomlomon le kabang na kalapo angasungai luai kana kara vilvil ato. 12 Na tenei vong kalapo buk pasal suai aongos na

malangas kana kalapo angasungai si serei. Asukang a tara pataliung kara keve avibisan rikek i tenei vong, na e iang tara alak ira ta maus ipo visvis nei malangas. 13 Tara pasal val vap i malangas. Ka ago na apatpatkangar ve inum nio. Ka ago na putuk osongon ve keve laulauan visuk. Ka ago na angkiki ve vinga rikek musik. 14 Sikei mi amaus imi ta Volava Iesu Karisto, na mi ago luai ta itoitonai selen an asi uli auruk palau ani keve vubuk rikek i pukun.

14

Ago ta kinkintong an ani lau si tungam

1 Igenen man kana lomlomon kapo tav matukal, mi sesel ia. Sikei, parik asi kami anggegelai ve nia. 2 Mang igenen kapo arai ta keve pok aongos kipo ro si angan, sikei vo tav matukal ang si kana lomlomon kapo angan papalik le si matan pok palau i sukal. 3 Ka ago ta vo angan ang ka lomon arikek ani vo tav angan ang. Au na nia vo tav angan ang ka ago ta kiming an ani vo angan ang. Marai God nang katala kun sesel kapa ania. 4 Numai nang a si ani kume poso arikek a asosokai si mangsikei. Man kapo tung akit vo kapo uak, sukana ke kana volava akorong papalik ta bil. E, kapo koi ia ta ka tung, using Volava papalik kapo angkokoai si pakangai ania asi kana tung aro. 5 Mang igenen kapo naol ia ta mangsikei a taun kapo laba ani mang keve taun ang. Na mang anu kapo lomon ia ta keve taun aongos kipo angkokoai palau. E iang kapo ro ta siksikei ka lomon ro palau ta kakana ta lomlomonai ani saka taun an kapo angkokoai palau. 6 Au na igenen ang kapo nanauai ani sikei a taun ta kapo saka laba an, kapo abis ia taun a Volava papalik. Na vopo angan ang kapo angan velai poso aro ani God, asukang a kapo angan taun a Volava. Na nia kapa na vopo tav angan ang kapo kun abis ania taun a Volava na ka poso aro na God singina. 7 Asukang a kapo kovek ta sikei kapo to ania pok papalik. Na kapo kovek kapa ta sikei kapo mat ania pok papalik. 8 Using man tarapo to, tarapo to ani Volava. Na man tarapo mat, tarapo mat ani Volava kapa. Asukang a man tarapo to vo tarapo mat, Volava papalik nia ka taukai ira. 9 Arai, Karisto kata mat na ka to pok, ani ninia ka Volava aongos ani vap la mat ang kuvul ve vap kipo to. 10 Au numai vang kana, marai sa na kupo uli buk kiming ani tungam? Marai sa na kupo ararai kilis ania? Using tara aongos lak nang tara an tung e matana i kana sinsinong i saupai a God. 11 Using kita salik ia ta, **Volava kata antok ta nau vopo to asikei ke napo posong ia ta tutuman luai ri vap aongos ki sovusulai taun iau, na mamain ta kalkalame ki posong amalangas kari alatun taun a God.** 12 Asukang a e iang, kapo malangas luai ta siksikei ira kan akuskus pok tatana e mete God.

Ago ta atung an ta bil asi asavang ani tungam

13 Asukang a tara kamus si lau i uli kiming angpokpokai anira pok. Sikei mi lomlomonai aro na mi ago ta atung an ta bil asi asavang ani keve tungami si kari selen asi pasal. 14 Le si kag angtogon ve Volava Iesu, napo nas aro luai ta kapo kovek luai ta mangsikei a pok kapo rikek singina akorong pok. Sikei kapo rikek akorong si igenen vopo lomon ang ania ta kapo pok i tubat. 15 Au na man a tungam kalapo kui marai pok ang kupo angan ia, parik kulapa anguan pasal an si selen i ngorem. Ka ago kam angan ka vil arikek a sikei ang voiang a Karisto katala kun mat ania. 16 Asukang a ku ago ta naung an ta ki mengen arikek si saka nem an, numai kupo nas ta kapo roron singim. 17 Using si kana vainagoan a God, angan na inum parik

kapa bil lava, parik. Sikei sa kapo mamaiten? Lau korong ve marip na uruk
si Malanganto Gogoai. 18 Au na man ta sikei kapo abis pakangai ani Karisto
velai ani keve laulauan suke, God ka maramarak ania, na ri vap kapa ki kun
kinle ania ta kapo igenen ro. 19 Asukang vang, tara agusa using a keve bil
ang kapo asereiai ani marip na ka asalak atung angpokpokai anira. 20 Ago ta
galang an ani kana abis a God marai mengen i pok. Keve pok aongos kipo
ro asi angan, sikei man a mangsikei kapo angan a pok voiang a tungana
kalapo angkoai si uak singina, sukana kapo rikek. 21 Kapo ro luai ta ku tav
angan sin vo tav inum vaen vo tav abis ani saka nem an voiang ka asavang
a tungam. 22 Numai akorong, si lomlomon ang kupo atogon ia, kapo kakam
ta bil nei liuan imilong ve God. Man kapo kovek i oring ani igenen asi kana
kiming pok ania si lau ang kapo kinle ia ta kapo roron, vola ro luai. 23 Sikei
ninia kapo lolokovo na kapo angan, sukana kapo vil arikek pok ia using
kalapo angan ta tav lomlomon. Using man ta sa parik kapa kokelai le si
lomlomon, nang kapo bil rikek vanang.

15

Tara ago ta uli auruk pok an anira papalik

1 Au kanat anira tarapo madot, kapo ro tara asalak aro na maiten i ngau
singiria kipo tav madot, na tara ago ta uli auruk pok an anira. 2 Kapo
ro ta siksikei ira ka auruk a tungana ngerena ani kana kun roron na asi
amamadotan ania. 3 Using a Karisto parik katapa auruk pok ia. Sikei
asukang val mengen i nei salsalik ta, **Kari mengen i piliusai ang anim,
kame lapo gon lakat kulug.** 4 Using keve mengen ang kita salik aino ia,
kita salik ia si pinipini anira asi kara tung akit, na kapo asumsumal ira asi
kara ago velai ani lomlomon akoai. 5 Kapo ro ta God vopo lis ta dual asi
tung akit, na vo asumsumal ang animi, ka vil imi ani mi lomlomon sikei
palau val kana vubuk a Karisto Iesu. 6 Asukang a si sikei palau a pakangat
na kalinga mila amaus a God na tamana i kara Volava Iesu Karisto.

Akus ro ke kapo angkoai si ri vap lamutan kuvul ve ri ngising kapa

7 Au e iang vanang mi angrodoai aroron angpokpokai animi asukang
palau val Karisto katala songo aro alak imi taun kana maumausan a God.
8 Si oring ang napo mengen asukang ke. Karisto kata serei a asosokai rokot a
ri lamutan asi tungai ani kana tutuman a God. Na asi vil atutuman kapa ani
keve palapalatung roron ang God katala amatung ia ve keve tivumem ri vap
lamutan. 9 Na kapa, ani ri vap i ngising ki kun amaus ani God marai kana
ngorem. Val mengen nei salsalik ta, **Asukang a naka alatun ua nei liuan i
ri vap i ngising. Na naka tangamai ani asan im.** 10 Na kapo mengen kapa
ta, **Nami ri vap i ngising, mi uruk kuvul ve kana vap.** 11 Au na mang vuk
mengen kapa ta, **Nami aongos ri vap i ngising mi alatun a Volava. Io,
mamain ta matan vap anglok ki kun alatun ania.** 12 Na Esias kapa, kata
kun posong asukang ke, **Ka atogon lak a tutusung le si Iesai. Na nia ka
tapasuk asi kana saupai ani ri vap i ngising. Na kari lomlomon akoai
ri vap i ngising aongos, nia ka tukul bung ina.** 13 Kanat, kapo ro ta God
vopo tukulai i lomlomon akoai, ka aruduk imi ta uruk ve marip si kami
lomlomon. Au na e iang Malanganto Gogoai ka teng akit imi ani lomlomon
akoai kame kamsarak e vingami.

Avibisan i akus ro kapo amaramarak a Paulo

14 Au nami keve tungag, nau akorong napo lomlomon tatami, ta nami
akorong milapo duk luai ta lau roron na malangas tapunuk, na milapo
angkoai si kun atatai angpokpokai pok animi. 15 Sikei napo salik kana taun
imi velai ani mengen kitmat lik si mang matan lau, tukulai ina asi kag
anguan singsingkamil pok an animi, lakat le si roron ke na God kata lis
iau tatana 16 ani nau naka tung ani Karisto Iesu asi pakangai ani ri vap i
ngising ta kana akus ro na God, ani ki asukang val alilis e kungag serei si
God, na Malanganto Gogoai ka vil adaus iria na God ka kun naung aniria.
17 Asukang vang a si Karisto Iesu napo atogon a tukulai ina roron asi kag
aminaung si sa keve bil an natala abis ia ani God. 18 Io, napo misag ani
mengen ta mang keve mengen palau pulakai, sikei naka mengen papalik
ta sa na Karisto katala apunuk ia singig. Asukang ke, ri vap i ngising kitala
longong aro na God le si sa natala mengen iria tatana na le si mang matan
abis nata abis ia. 19 Keve bil ke kita serei val ri akanangai na ri vilvil ataping
le si kana kitmat a Malanganto. Asukang vang na tutapongai le Ierusalem
na aulitai aongos alak tung e Ilurikon natala akuskus asip iria ta akus ro i
Karisto. 20 Io, katapo uli kag vubuk lava ani nakan akus ta akus ro si keve
rina ang parik lak kitapa nas a Karisto. Ani naka ago ta abis lakat an kuli
kelkelai si mang anu. 21 Sikei, val mengen nei salsalik ta, **Ki arai lak, ria
parik kitapa luk a akuskus ina. Io, ki nas lak, ria parik kitapa longong
ia.**

Kana lomlomonai asi an arai ani ri Rom

22 Tukulai ina si keve telan ke na taun miang natala petpeteai palau ta me
serei singimi. 23 Sikei kana, using parik kalapa anguan atogon rina an anig
nei keve palpal ke, na using kapa rukun matas miang natala uli vubuk alava
asi me serei singimi, nalapo lomon ia ta 24 man nala pasal ane Sipania, nanla
vokol tul imi. Napo lomlomon tatami ani mila angkoai si pakangai aro le
anig, le ani nala rodo kag paspasal e mung i kara ago kuvul aro ang e iang.
25 Sikei kana akorong si vuk pangau ke nalapo pasal tapai ane Ierusalem, asi
kag an pakangai ani vap po lomlomon ang e iang. 26 Using ri Makedonia ve
ri Akaia kitala atogon a uruk roron asi asinong kuvul ani men papakangai
ani ri vap logo kipo ago nei liuan i vap lomlomon ang e Ierusalem. 27 Io,
vap la uruk si po alis ang. Lak kapo tutuman ta kipo atogon kope lava
singiria, using man ri vap i ngising kitala luk papakangai aino singiria si
tauia i malanganto, kapo koi luai vanang ta ki kun pakangai kapa aniria si
tauia i pukun. 28 Asukang a man nanla apunuk tapai ani telan ke, nanla alis
suai ani kari men papakangai e kungaria akorong, io e iang nala pasal ane
Sipania na nanla serei tul singimi vang. 29 Io, napo nas ta si kag an serei
singimi, nan serei velai ani atautauia tapunuk le si Karisto.

30 Napo sokotuk aro imi keve tungag si kara Volava Iesu Karisto na si
ngorem ang kapa si Malanganto, ani mi agusa kuvul ve nau, na mi lomon
a God tatag si kami keve sokotuk. 31 Io, ani ka asapang iau pelek a vap tav
lomlomon ang e Iudaia, na ani kag telan e Ierusalem, vap po lomlomon ang
e iang kian luk ia velai ani maramarak. 32 Au na si kana lomlomonai a God,
nanla serei singimi velai ani uruk na taranla atanginang kuvul ira. 33 God i
luai ka auai ve nami aongos. Tutuman luai.

16

Keve posong aro singiria vap duk e Rom

1 Kag amalangasai ane singimi ta taura Poibe. Aina ke kapo mang sikei
a katakai i papakangai nei kuvkuvulan e Kengkereai. 2 Napo sokotuk ta
mi songo aro alak ia val kapo sikei imi si Volava, nei selen talupus ang si
vap lomlomon. Au na mi pakangai ania lakat si sa nganlak kala buk ia le
singimi. Using ninia nang kata kun aunai i angasik aro luai ani ri vap duk
kuvul ve nau kapa.
3 Napo alis kag posong aro si ri Piriska ve Akulas, ngono tungag si abis
ke si Karisto Iesu, 4 kilongta buk mat asi pakangai anig. Au na parik nang
ta nau papalik napo posong aro, sikei keve kuvkuvulan lomlomon si ri vap
i ngising kipo kun maramarak aro luai anirilong. 5 Napo alis kag posong
aro kapa ane si kuvkuvulan po ago kuvul ang nei karilong lu. Napo alis
kapa kag posong aro si mang tungag roron ang ta Epaineto, kata ainoai
luai i igenen si lomlomon ta Karisto nei palpal Asia. 6 Napo alis kag posong
aro kapa si kata Maria, nia abis aro alava si pakangai animi. 7 Napo alis
kag posong aro si Andaroniko ve Iunias, ngono igenen ke le si kag matan
vap, na kilongtapo ngono tungag nei lu i akangbat. Kilongpo atogon asan
nei liuan i mamain ta aposel, na kilongta angtogon aino ve Karisto anig.
8 Napo alis kag posong aro kapa si Ampiliato, igenen ang natapo buk aro
luai ania mete Volava. 9 Napo alis kapa kag posong aro si Urbano kapo
tungara si avibisan ke si Karisto ve mang tungag ro ta Sitakus. 10 Napo
alis kag posong aro si Apeles, pua nia na igenen dual luai e mete Karisto
nei liuan i atoktokngai. Napo alis kag posong aro kapa si vap i nei lu ang
si Aristobulo. 11 Napo alis kag posong aro si Erodion, igenen ke le si kag
matan vap. Napo alis kag posong aro si vap i nei lu ang si Narkiso, ria kipo
ago e kungana i Volava. 12 Napo alis kag posong aro kapa si ngono aina po
abis ke ani Volava, ri Turupaina ve Turuposa. Napo alis kag posong aro
si taug roron ta Persis, vo kun abis alava ke ani Volava. 13 Napo alis kag
posong aro si Rupo, kapo mangsikei a igenen talupus luai mete Volava. Au
na ane si rinana i iuang voiang kapo kun rina kapa. 14 Napo alis kag posong
aro kapa ane si ri Asukirito, Pelegon, Eremes, Patarobas, Eremas na mang
keve tungara po ago ang ve ria. 15 Napo alis kag posong aro kapa ane si ri
Pilologo ve Iulia, ri Nereus ve tauna, na ri Olumpas kuvul ve vap lomlomon
aongos po ago kuvul ang ve ria. 16 Mi alis angpokpokai animi ta posong aro
velai ani lulus daus. Au na mamain ta kuvkuvulan aongos si Karisto e ke
kipo alis kari posong aro taun imi.
17 Napo akokos imi keve tungag asi kami ararai aro si vap po uli
tutapongai ani laulauan asi pagal ani ago, na kipo amatung liliangus bat
kami selen. Liliangus ang kapo anggegelai ve akalkalit ang mitala luk ia. Mi
pasal akipai pelek iria. 18 Using matan vap asukang nang kipo tav angasik
ani kara Volava Karisto, sikei papalik taun ani kari keve vubuk siksikei.
Kari keve kalinga marip velai ani kari keve bui aro kapo angtaliungai luai
ani pakangat i vap po tav nas aro ang. 19 Au na vap miang kitala nas kami
laulauan i longong. Asukang vang a nau napo aunai i maramarak animi,
sikei napo buk imi ani mi nas aroron a saka nem an kapo ro na mi tutaliung
luai ani sa kapo rikek. 20 Kalapo angte na taun, God i marip ke ka komengai
luai ani Satan neite keve kakimi. Roron si kara Volava Iesu singimi.
21 Timoteo, igenen vo abis kuvul ke ve nau kapo alis kana posong aro taun
imi. Asukang kapa ri Lukio, Iason na Sosipatoro, volo igenen ke le si kag
matan vap. 22 Au na nau, Tertio, vopo salik ani panbuk ke, napo alis kapa
kag kun posong aro taun imi e mete Volava. 23-24 Gaio igenen vopo aiveven
aro ke anig kuvul ve kuvkuvulan aongos ke kapo kun alis kapa ani kana
posong aro taun imi. Au na Erasto katakai i aiveven kapkap nei rina ke

kuvul ve Kuarto mang tungara, kilongpo kun alis ani karilong posong aro kapa taun imi.

Paus alakat a asan i God

25 Nia vopo angkoai si teng akit animi, val akus ro i Iesu Karisto natala
akuskus imi tatana, val asangai i mengen ang kata ago mumun le kabang le,
26 sikei kana kalapo serei amalangas luai, na le si keve salsalik si ri katakai
i kus amalangas, mamain ta matmatan vap aongos kilapo nas ia, asukang
val asok si God vo to asikei ke, ani ki longong si mengen i lomlomon, 27 io,
nia papalik kapo God masam, kakana na urmaus asikei si Iesu Karisto.
Tutuman.

Ainoai i buk ani ri Korinto

Si taun ang si Paulo, Korinto katapo mang sikei a rina lava si palpal Akaia, ring ang si ri Elas. Paulo akorong nia kapo ainoai i igenen i atatai ta kalingana i Iesu si rina ang Korinto. Sikei taun katala pasal si an abis si mang matan rina, mang keve mamaiten lava kilapo serei si kuvkuvulan ang. Asukang a kala salik a panbuk ke, asi kana atatai aro aniria, na kapa asi kana vil akorong ani kari mang keve maiten. Kata atogon lolokovo lava ani kari lomlomon ka ago ta uak an. Kapa, ani kari keve laulauan roron ka ago to rikek an. Kata atatai ta laulauan korong vap osongon ki atogon ia, na kapo mamaiten ta ki abis ia. Kapo mengen kapa ta, keve maiten kapo serei si ri vap using parik kipa tavas ani Malanganto i God ani ka saupai aniria. Kata mengen kapa ta laulauan ro i ago kuvul, na keve alilis angpetpetekai voiang a Malanganto Gogoai kapo nas ani lis ania taun a kuvkuvulan. Ka mengen kapa ta, ria kitala mat, ki tadut pok. Keve bil aongos ke, ri Korinto kita mamaiten tatana, Paulo kata alis a keve mengen roron luai si pakangai aniria, ani ki nas kana vubuk a God. Mang sikei a oring si buk ke, palpal 13, Paulo kapo akalit ta laulauan i buk vo vinga roron ani mang matan, kapo posong ia ta nia kapo aunai luai i alilis roron. Na God akorong ka lis kana vap tatana.

Mengen i angruduai ve posong ro

1 Nau a Paulo, kag kirim i aposel le si songo si Karisto Iesu val kana
lomlomonai a God. Namemlong e ke ve tungara ta Sostenes. 2 Panbuk ke
kana, ane si kana kuvkuvulan a God e Korinto. Si kami angtogon ve Karisto
Iesu kata vil adaus imi ania akorong. Au na kata songo imi ani mi daus aro
aongos kuvul ve ri vap i mamain ta rina, nang ria kipo songo using a asan
i Volava Iesu Karisto, kara Volava na kakaria kapa. 3 Roron ve marip ve
nami le si God tamara na kara Volava Iesu Karisto.
4 Napo uli mengen i posong aro ani God singimi using a roron ang katala
lis ia singimi, le si kami angtogon ve Karisto Iesu. 5 Using si keve bil aongos
katala atauia imi tatana le si kami angtogon ve nia, na milapo tauia si
mengen ve nas aongos. 6 Asukang val kamem tutuman i akus ani Karisto
kalapo sinong akit singimi lenginang. 7 Asukang a parik mipa inongos
taun a saka alilis an le si Malanganto si pangau ke mipo atu mata velai
ani aisuisul ani kana serei amalangas kara Volava Iesu Karisto, 8 voiang ka
uli vil amadot animi tung si akamusai i taun, au na e iang ka kovek luai
i pangau si mengen arikek animi, si taun ang kara Volava Iesu Karisto ka
serei singina. 9 God kapo uli tutuman luai. Nia kata songo imi using asi kami
me sinong angtunganan aro kuvul ve kana nat Iesu Karisto kara Volava.

Ka ago ta atogon tapagal an nei liuan imi

10 Keve tungag, napo aikut aro imi si asan i kara Volava Iesu Karisto ani
nami aongos ka sikei palau akorong kami posong. Na e iang ka ago ta
atogon tapagal an nei liuan imi, sikei mi ago kuvul aro na ka sikei palau
kami lomlomonai ve ararai. 11 Using a matan vap ang si Koloe kita mela atai
iau ta kapo atogon a keve anggegelai i marala nei liuan imi, keve tungag.
12 Naka mengen amalangas imi. Arai, siksikei imi kapo antok ta, “Nau naka
using a Paulo,” na mang anu, “Naka using a Apolo,” na mang anu, “Naka
using a Kepas,” na mang anu ta “Naka using a Karisto.” 13 Sa, Karisto kana

katala tapagal angtaliungai? Kita atakuk kana na Paulo kuli ngakputuk si pakangai animi? Sa, kita asing tauia nang imi ta asan i Paulo? 14 Kapo ro ta parik natapa asing tauia na mangsikei imi, sikei palau ri Kirispo ve Gaio, rilong papalik. 15 Vei nganing a mang matan kila antok ta nata asing tauia iria ta asan ig akorong, parik. 16 Io, natala asing tauia kapa iria nei lu ang si Sitepanas, sikei, ani mang matan, parik napa anguan lomlomonai an ta natala asing tauia na mang sikei kapa. 17 Using kag kirim le si Karisto parik asi me asing tauia ani ri vap, parik. Sikei, asi asoung ani akus ro akorong palau, na parik ta asi me asoung ani masam i kuli rina ke, vei kana mat kuli ngakputuk a Karisto ka nem palau.

Akuskus i Karisto kapo kitmat i God na masam kapa

18 Using akuskus i ngakputuk kapo tangis val bil i nio e talingaria kipo pasal taun a kui asikei. Sikei anira tarapo pasal si an sapang, kapo kitmat i God. 19 Using kita salik ia ta, **Naka vil apalau a masam si ri vap masam, naka aingik a nas si ri vap nas.** 20 Au, nei vang kana na igenen nas e voi? Nei vang akorong a igenen nas ani saupai? Nei a katakai i nas i taun ke, iuang kapo uli buk anggegelai? Kapo kovek! Using a God katala akalit amalangasai luai ta nas i kuli rina kapo tanio. 21 Using God, si kana nas, katala saupai ta ri vap i kuli rina ki tav angkoai si nas ania si kari keve masam akorong. Asukang a God kala asavang a vap ang kipo lomlomon ta akuskus ke ri vap i kuli rina kipo sekpat ta kapo pege nio palau. 22 Tutuman, ri Iudaia kipo buk uli sulai asi kari arai ani akanangai, au na ri Elas kipo uli buk using a masam. 23 Sikei namem, namempo akuskus ta Karisto kata mat kuli ngakputuk. Ani ri Iudaia, akuskus ke kapo vuk tukul asi savang, na ani ri vap i ngising kapo akus i tanio palau. 24 Sikei ani vap ang God katala songo iria, kantanem kipo Iudaia vo Elas, kilapo kinle na akuskus i Karisto ta kapo kitmat i God na masam kapa. 25 Using kana keve selen a God, kipo lomon anio ia, sikei kapo lakat luai ani keve masam si ri vap i kuli rina. Na kana kitmat a God, kipo lomon angau ia, sikei kapo dual soliu iria.

26 Keve tungag, mi lomlomonai animi aino, si taun ang a God kata songo imi singina. Si ararai i to i kuli rina, parik ta amiang imi kipo masam, vo kipo vap dual, vo kita polok si vap asasanan, parik. 27 Sikei God katala buk a bil ang ri vap i kuli rina kipo lomon anio ia, asi kana vil amese aniria kipo nas. Na ka buk a bil ngau lik asi vil amese ani vap dual. 28 Kapo buk a bil e kevkev luai e kuli rina, na bil ang ri vap kipo mirik ania, io, nang a bil ang a kuli rina kapo arai apalau ania, na e iang ka galang suai ani bil ang ri vap kipo tun ia ta kapo bil tavirimok. 29 Nambang a tukulai ina ani ka kovek luai ta sikei kame kus aminaung e matana i God, 30 nia kapo tukulai i kami angtogon ve Karisto Iesu, nang kata asereiai ani masam si God singira, na le singina, God kapo taot ira val vap korong e matana, na taralapo vap kakana, na le singina kata samui apok ira. 31 Asukang ani ka asukang val mengen i nei salsalik ta, **Nia kapo buk kus aminaung ka kus aminaung ta Volava.**

2

Kami lomlomon ka tung lakat kuli Karisto akorong

1 Si kag me serei taun animi keve tungag, asi kag me mengen amalangas animi ta akus mumun ang i God, parik natapa serei ta mengen kapo amangamangal vo mengen i masam lava, parik. 2 Using lenginang katala sinong a lomlomonig ta kag nas nei liuan imi ka tung si ring sikei palau a bil,

Iesu Karisto, nang nia kita atakuk ia kuli ngakputuk. 3 Na si kag selen i ago
kuvul ve nami, nau a igenen malum palau velai ani leng na tetek lava kapa.
4 Au na si kag pege na kag lau i asoung ania, parik natapa buk atokngai ania
asi kami mangal ani kag masam, parik luai. Sikei asi kami arai amalangas
aro ani Malanganto na kana kitmat. 5 Kapo asukang ani kami lomlomon ka
ago ta tung an si masam si ri vap, sikei ka tung lakat kuli kitmat i God.

Masam le si Malanganto

6 Au na ani masam ke, namempo uli mengen tatana ani vap ang nang
kilapo matukal. Parik ta matan masam i taun ke kana, parik. Ri ainoinoai
i taun ke ki kovek aongos lak kuvul ve kari ta kun keve masam. 7 Sikei
namempo uli mengen ta lomlomonai masam ang si God, nang kapo uli
ago musik lik ve nia. Nang a lomlomonai ang katala saupai punuk ania le
kabang le si kuli rina parik katapa serei lak, ani ka serei lak e ring malangas
ani kame aminaungan ira na mang ina. 8 Kata kovek luai ta ring ainoinoai
i taun ke kata nas ia. Using man kita nas ia parik kilapa angkoai si atakuk
ani minaungan i Volava ke kuli ngakputuk. 9 Sikei, asukang val kita salik ia
ta, **Matan bil ang a katui i mata parik katapa tun ia, na talinga parik
katapa longong ia,** na parik katapa kov serei e nei vinga, nang a bil ang
God kata itoitonai ania, ani vap ang ria kipo buk atutuman ia nei vingaria.
10 Au na singira, God katala asereiai ani matan bil ang singira si Malanganto
ina, using a Malanganto kapo nas atutuman luai ani keve bil aongos, kana
keve petek i lomlomonai ro na God kapa. 11 Arai, saka igenen an kana nei
liuan i ri vap kapo nas a lomlomonai e vingana i mangsikei? Nia papalik
akorong si malanganto ina. Kapo asukang palau si kana keve lomlomonai
a God. Malanganto ina papalik kapo nas aro ia. 12 Au na parik taratapa
luk a malanganto i kuli rina ke, parik. Tarata luk nang a Malanganto i God,
ani tara kinle korong a keve alilis ang God kata lis ira tatana. 13 Keve bil
ke namempo mengen amalangas tatana, parik kipa keve mengen i matan
masam ang ri vap kipo akalit tatana, parik. Kipo keve mengen i Malanganto
na kata soko atulisai ania singimem. Asukang a namempo mengen ta keve
mengen i Malanganto taun iria kipo atogon a Malanganto. 14 Au si igenen
akorong palau, kana lomlomonai parik kapa ainak korong ani matan bil
ang kapo serei le si Malanganto i God, using kapo ararai nio singina, na kapo
tav angkoai si nas aniria, using man parik ta mata i Malanganto, parik kapa
angkoai si kinle korong. 15 Io, nia kapo atogon a Malanganto kapo saupai
aro korong ani keve bil aongos, na mang matan parik kipa angkoai si saupai
korong ani kana to. 16 Arai, **si kana katala tun tuk a lomlomonai i Volava
asi kana pinipini ania?** Sikei namem, lenginang namemlapo atogon a
lomlomonai i Karisto.

3

Keve katakai i abis kipo angkokoai palau

1 Au na nau, keve tungag, parik nata lapa angkoai si mengen singimi
asukang val napo mengen taun iria kipo atogon a Malanganto. Sikei nata
mengen val vap i pukun kipo telan si keve lomlomonai i kuli rina, val ri nat
popo lik si kami angtogon ve Karisto. 2 Nata alis imi ta rul i tus palau, parik
ta pok tutuman, using kami po tav angkoai. Sikei kana mipo tav angkoai
lak, pua! 3 Using mipo telan ta keve lomlomonai i kuli rina ke. Au na e iang
man mi atogon a vinga rikek ve angkiki nei liuan imi pok, numai vanang
a si? Nambang e iang a mipo telan ta lomlomonai ani bil i kuli rina, na
mipo using a keve selen si ri vap i kuli rina. 4 Arai aro, man a mangsikei

kapo antok ta, “Nau napo using a Paulo,” na mang anu kapo kun antok ta, “Nau napo using a Apolo,” nei kana? Nambang, e iang mipo igenen i kuli rina ke. 5 Au aongos, Apolo kana kapo si? Au na Paulo kapo si kapa? Pua, kilongpo ngono asosokai palau nang, ani mi arai anirilong na mi lomlomon. Kilongpo abis angkoai palau, asukang val Volava katala li dual si siksikei irilong si abis ania. 6 Nau nata sukal katui, Apolo kata ali laman. Sikei God, nia kata vil apolok ia. 7 Asukang a vo sukal ang parik, na vo ali laman ang kapa parik, sikei God, ninia papalik kapo laba na kapo vil apolok a keve bil aongos. 8 Nang a igenen vopo sukal na vopo ali laman ang kapa, kilongpo angkokoai palau. Au na siksikei irilong ka luk kana seupok angkokoai val kana avibisan. 9 Using namemlongpo abis kuvul ve God, au na nami ke God, kana non matang tatami, na kana lu tatami.

10 Asukang val kana roron a God nang kata alis iau tatana, natala amatung aro na kirkirangai val katakai i nas aro ani abis lu, na ani ta mang matan ki atu lu lakat kuluna. Sikei, siksikei iria ka aiveven aroron luai ta ka atung a saka lu akorong an kuluna. 11 Using a kirkirangai ang kalapo matung, kapo kovek i mang sikei kame sakol ia ta mang anu petekai. Iesu Karisto, nia papalik kapo kirkirangai talupus. 12 Au na man a mang matan ki atu lu lakat kuli kirkirangai ke ta gol, silva vo mang keve iat roron, iei, kunai vo mung palau, 13 kana avibisan a siksikei a katakai i abis lu ka serei e ring malangas ta kapo saka avibisan an. Using si taun ang ka atung amalangas a tutuman ina, na kutni ka atokngai ni ani lu si siksikei a katakai i abis lu asi asereiai ani nem palau, na anu tutuman ka tung. 14 Man a mang anu kana lu kapo tung akit, ka luk seupok. 15 Na man kala ni aongos luai, kala kovek luai ta ring bil e kungana. Ninia akorong ka sapang sikei ka bil val sikei kita sangu ia pelek a kutni. 16 Sa, parik mipa malangas ta nami mipo kana lu i atailai a God, na Malanganto i God kapo ago singimi? 17 Man a mang anu ka vil arikek kana lu i atailai a God, God kapa ka kun vil arikek ania, using kana ring ipo ago na God kapo atailai, na lu ang, nami palau.

18 Mi ago ta kapau pok an animi. Man ta mangsikei nei liuan imi kapo lomon ia ta kapo igenen masam si ararai i taun ke, kapo ro ta ka nio e mataria i ri vap i kuli rina, na e iang kala igenen masam. 19 Using a masam i kuli rina ke nang kapo bil i nio e matana i God. Arai, mengen i nei salsalik kapo antok ta, **Kapo kong a mamain ta vap nas si kari lau i apupu.** 20 Na kapa, **Volava kapo nas a matan lomlomonai i mamain ta katakai i masam, ta kipo keve nem palau.** 21 Asukang a ka kamus luai a lau i kus aminaung ta mang anu kuli rina ke, using aongos nang a keve bil ke, mipo taukai iria, 22 kantanem man kapo Paulo, Apolo, Kepas, kuli rina, to, mat, bil i taun ke, bil ani iles lak si serei, aongos a keve bil ke, mipo taukai iria, 23 au na nami ke Karisto, na Karisto ke God.

4

Kana kirim i aposel

1 Si oring ke, kapo ro ri vap ki arai korong animem ta namempo keve asosokai si Karisto, na kamem kirim asi aiveven ani kana keve lomlomonai musik roron a God. 2 Kana kapa, kapo mamaiten ta vopo aiveven ang, ka uli tutuman aro palau kana lau. 3 Singig, parik kapa aunai i bil lava man mipo tikon iau vo man naka tung mete saupai i rina. Nau pok kapa, napo tav angkoai si tikon pok anig. 4 Arai, si kag ta malangas napo kala. Vei nganing napo atogon rikek, sikei parik napa arai nia, sikei parik kapa supsupai ina ta napo igenen korong. Volava, nia papa kapo tikon iau. 5 Asukang a kana,

mi ago ta amalak saupai an ta ring bil, aino ani taun i sausaupai, using si taun ang a Volava ka serei singina, kame tak aserei a keve bil ang kipo ago mun nei ring vong ane ring malangas. Na si taun ang siksikei a igenen ka luk kana posong ro si God

6 Keve bil ke kana, natala alangtongai ania val namemlong ve Apolo, ani ka angasik imi keve tungag, asi kami akalit le si kamemlong laulauan ta, “Mi ago ta pasal soliu an ani mengen i nei salsalik.” Ani ka ago ta sikei imi, ka vil alava pok ia, na ka lomon alik a mang sikei. 7 Arai, si kana kata pokai anim, ani numai ku roron apetekai ani mang sikei? Na saka nem an nang kulapo atogon ia nang parik kitapa alis ua tatana? Au na man kapo alilis, marai sa kupo kus aminaung val parik ta alilis? 8 Pua! Milapo masung lenginang! Milapo tauia lenginang na milapo ago lakat luai val mamain ta tulava, na namem parik. Man milapo keve tulava tutuman, kapo ro namem kapa, namem kun tung lakat ve nami. 9 Napo arai ania ta vei God kavtala atung imem keve aposel val kongato kapo kokoai palau ani mat, na kuli rina ve nei pangau aongos, ri vap ve ri angelo kapa, kilapo kalkalum ta raung suai animem asukang val nem palau. 10 Namem a keve tanio e mataria i ri vap si to i usiusing ani Karisto, sikei nami mipo vap malangas aro si Karisto. Namem, namempo malum luai, sikei nami mipo dual. Nami mipo atogon asan lava, namem namempo kovek i asan. 11 Io, tung si ring vuk taun ke namemlapo mol ve mingom, namempo kovek i vakup ro, kipo bis imem, na namempo pasal pulakai kovek i lu si ago. 12 Namemta abis amadot, ani namem angan si gese imem akorong. Si taun kipo mengen arikek animem, namempo posong aro palau singiria. Na man kipo vil akui imem, namempo patai aro animem neina. 13 Kipo mengen avisuk luai ani asan imem, namempo sokotuk ananap aroron. Namemlapo asukang val sugsugan i kuli rina, na sug visuk e mataria, tung kana si taun ke.

14 Parik napa salik a panbuk ke asi vil amese animi, parik. Asi anonok animi val kag inatus vubukan. 15 Kantanem mitapo duk luai ta mamain ta katakai i akalit si akalit animi ta Karisto, lak kapo sikei palau a tamami, nang nau, using si kara angtogon ve Karisto Iesu nau nata aumata imi le si akus animi ta akus ro. 16 Asukang a napo sokotuk aro imi ta mi using aro iau si kag lau. 17 Nang a tukulai ina natala asok a Timoteo ane singimi, kag nat roron napo buk atutuman ia na kapo uli tutuman si kana angtogon ve Karisto, ani ka alomon pok imi ta kag selen i pasal si kag angtogon ve Karisto Iesu, voiang kapo angkoai palau asukang val natala uli akalit tatana si mang keve kuvkuvulan si mang keve rina pulakai. 18 Na e iang mang matan imi kana kita lapo vangang lava, val parik ko nang namepa serei pok singimi. 19 Parik! Name serei sumasuma pok nang palau, man kana lomlomonai a Volava kapo asukang. Na taun naka serei, naka tav angkoai luai si an lomlomon ta kari keve mengen aongos a vap vangang lava ang, parik. Kag serei nang napo buk arai aro luai ta kitmat ang nang kapo saka bil an. 20 Using a vainagoan si God parik kapa mengen palau akorong, sikei kapo kitmat. 21 Mipo buk a sa? Name serei singimi ta ue? Vo ta ngorem si selen i marip?

5

Nei kuvkuvulan ka daus

1 Napo taping si angakusai natala longong ia ta lau i panik kalapo ago lenginang nei liuan imi, ta mang igenen kapo rot kuvul ve mang aina si tamana. Lau rikek suke, ri vap katak ta bil arikek parik kipa kun nas ani abis ania. 2 Sikei nami, mipo angalosai tatana using mipo lomon ia ta, mipo

vap roron ani mang matan, ingko? Parik. Kapo ro mi tang mamaila, na mamakus ani lau rikek ke, na mi kirikai ani vopo vil ani lau ang pelek kami kuvkuvulan. 3 Tutuman, napo tav ago kuvul ve nami e iang si pukun, sikei si malanganto ig napo ago ve nami, na lenginang natala poso punuk a saupai ani vo abis ani lau ang. 4 Si asan i kara Volava Iesu, taun mipo ago kuvul, nau ve nami nang e iang si malanganto, velai ani kitmat i kara Volava Iesu, 5 atolongon suai ani igenen ang e kungana i Satan ani kan saupai ania, na kan vil amakas arikek luai ani pukun ina. Asukang ani malanganto ina ka sapang si taun ang a Volava ka serei singina. 6 Kami toroi parik kapa roron. Parik kana mipa nas ta, men yeast lik palau kapo angkoai si vil alava ani saui aongos? 7 Kirikai suai ania. Ani asukang, kuvkuvulan ka serei adaus pok val vuk saui tanginang kovek i yeast. Ani mila matan angan tatana si angan i Liuluai. Using Karisto, nia kapo kara sipsip ani Liuluai, na katala mat asi asalak ani kara keve rikek. 8 Asukang a kapo ro tara matan angan ta saui daus tanginang. Vinga rikek kuvul ve mang matan lau rikek ka ago. Sikei tara abis a matan angan ang ta saui i vinga tutuman kovek i yeast i kapau neina.

9 Si kag mang panbuk nata salik animi ta, mi ago ta katak an ve keve tasimi kipo vap panik. 10 Parik natapa mengen ta ri vap i kuli rina ke kipo panik, kipo neikitung, ri vap tainau, vo mang matan ang kipo soturungai si tangatangai, parik. Using man ka asukang, parik mipa anguan atogon pangau an si ago kuli rina, using kipo duk. 11 Sikei, si panbuk ke kana napo mengen ta, man a mangsikei kapo posong pok ia ta kapo tasimi, na kapo panik, kapo neikitung, kapo soturungai si ri tangatangai, kapo mengen arikek ani mang vap, katakai i inum laman nio, na katakai i tainau, igenen lau rikek asukang ke, ago luai ta angkatakai an ve nia. 12 Using, name saka mamaiten aro an ta saupai ani vap i komo? Au, na vap ang nang milapo ago kuvul ve ria, sa, parik mipa buk saupai aniria? 13 Riria e komo, God ka saupai aniria. **Mi kirikai suai ani igenen rikek ang pelek a liuan i kami ago kuvul.**

6

Ago ta sang taun ani vap i komo ta kami keve mamaiten

1 Kapo saka bil an ta, mangsikei imi ka atogon vinga maiten ani tungana, na kalapo sang taun iria e komo vap tav lomlomon, ani kian tikon a mamaiten ang, na parik kalapa pasal taun a vap daus? Napo aunai mamakus! 2 Parik mipa malangas ta, ri vap daus ki posong saupai lak ani kuli rina aongos ke? Au, na man mila saupai ani kuli rina aongos ke, sa, parik mipa ro angkoai si poso saupai ani keve bil lik luai? 3 Au sa, parik mipa malangas ta, tara an poso saupai lak ani ri angelo? Au na man vanang asukang, matan mamaiten lik asukang, pua, kapo ro tara poso saupai ania kuli rina si to ke. 4 Asukang a man mipo ro angkoai si poso saupai lakat kuli keve mamaiten i to ke, marai sa mipo buk atung ani vap i komo, asi kari poso saupai ani kami keve mamaiten, vap ang kipo kovek luai i asan nei kuvkuvulan? 5 Ka ago! Napo posong ia asukang ke, ani mi mese singina. Sa, kapo kovek ta igenen e liuan imi, nia kapo atogon masam angkoai si poso saupai ani keve mamaiten i tasina? 6 Sikei, kalapo asukang ke. Ngono angtasimal lomlomon, kilonglapo sang taun a vap tav lomlomon ta karilong keve mamaiten, ani kian vil akorong irilong. Sukana parik kapa korong. 7 Mitala uak alava luai, using kana mipo pasal taun a katakai i saupai, na kapo igenen tav lomlomon kapa. Sikei, ka ro asukang ke, mi lomon suai

ani saka rikek an, na man kita luk palau kami bil si selen i kapau, lomon suai aniria. 8 Sikei, kami lau ta nami akorong pok, mipo kapau, na mipo bil arikek nei liuan i kami angtasimal. 9 Au sa, parik mipa nas lak ta, vap ang kipo tav korong kian tav luk lak ani kari sinsinongan si kana vainagoan a God? Mi ago ta kapau pok an animi. Vap ke kipo panik, na kipo soturungai si tangatangai, kipo putuk osongon, na kipo vil a matan lau po mamaila ta tauan ane si mang tauan, 10 kipo ainau, kipo mata, kipo inum laman nio alava, na kipo pege arikek ani mang vap, na kipo luk palau a bil si mang anu. Ria aongos ke kana, parik luai kianpa luk kari sinsinongan si vainagoan ang si God. 11 Mang matan imi kitapo dokot si keve laulauan suke aino. Sikei, God kana lenginang katala asing adaus imi, ani nami milapo kakana. Milapo korong kapa e matana i God si asan i kara Volava Iesu Karisto, na Malanganto ina i kara God.

12 Kupo antok ta keve bil aongos kupo saupai ania. Sikei keve bil aongos parik kapa tutuman ta kipo angkoai si pakangai aro anim. Kupo antok ta keve bil aongos, numai kupo saupai ania. Sikei, nau, parik luai napa atolongon ta mang sikei a ring bil ani kame saupai anig. 13 Mipo antok ta pok ani nei vinga, na nei vinga ani pok. Sikei, God lak ka vil suai anirilong aongos. Pukun ira, parik taratapa luk ia asi me panik, parik. Asi auruk ani Volava, na ani Volava ka ago singina. 14 God katala tak atadut a Volava pelek a mat, na ka kun tak atadut kapa ani pukun ira ta kitmat ina. 15 Parik mipa malangas ta pukun imi kapo keve palpal i pukun i Karisto? Sa, naka luk a keve palpal i pukun i Karisto, ani ka ago kuvul ve aina panik? Ka ago luai! 16 Parik mipa nas ta man a iuang kan ago kuvul ve aina panik, kilonglapo sikei palau? Val mengen ang i nei salsalik ani ri angkisnganan ta, **Nang a ngono pukun ang kilongmela sikei palau.** 17 Sikei iuang, man kitala got kuvul ia ve Volava, nang kilonglapo sikei palau ve nia si malanganto. 18 Mi sip suai luai ani lau i panik. Mang keve lau rikek ri vap kipo abis ia, kapo vil arikek a mang matan bil i kulit palau akorong. Sikei, iuang vopo vil ani rikek asukang kapo vil arikek a pukun ina pok. 19 Parik mipa nas ta pukun imi kapo lu i atailai si Malanganto Gogoai, nang singimi? Iuang nang a God kata alis imi tatana? Nami parik milapa anguan kakami pok an, 20 using katala samui apok imi ta samui kapo lakat luai. Asukang vang a mi amaus a God ta miminaungan i lau mipo abis ia ta pukun imi.

7

Lau i osongon

1 Au ani keve bil ang mita salik taun iau tatana, kapo ro ta tauan ka ago ta ago kuvul an ve aina. 2 Sikei, using a matan lau i panik kipo ago, e iang kapo ro ta siksikei a tauan ka atogon kana aina akorong. Au aina kapa, ka kun atogon ani kakana ta kun tauan akorong. 3 Ani tauan, kapo ro ka apunuk aro kana kirim i osongon taun kana aina, na aina kapa ka kun abis ania asukang taun kana tauan. 4 Using a aina volapo osongon ang, ninia akorong parik kapa anguan saupai an ani pukun ina, sikei kana tauan. Kapo asukang palau si tauan, ta nia parik kapa kun saupai pok ani pukun ina, sikei kana aina. 5 Ngono angkisnganan, kilong ago ta tubat pok an ani pukun irilong si ago kuvul. Sikei, man nganing kilongpo buk alal tapai si mang keve taun, using asi karilong sokotuk aro tapai, na kilongtala ainak kuvul, nia kapo ro. Sikei, e mung ina palau kilongla ago kuvul pok, ani ka ago na Satan kame aminok irilong si karilong ngau na kilong putuk karilong osongon. 6 Si kag posong ke, napo ainak ani ago apetekai tapai, parik ta

saupai asi using. 7 Kag vubuk ta ri vap aongos ki ago asukang val nau, sikei
God katala lis ira siksikei ta kara keve alilis angpetpetekai.
8 Au na kag mengen aniria kipo mole luai lak, na ri mainang, ta man kipo
angkoai si ago val nau, kapo roron. 9 Na man kipo tav angkoai si saupai akit
aniria, kapo ro ki osongon. Using osongon kapo ro ani nau nini taun a rikek.
10 Au na aniria vap ang kilapo osongon, napo alis a mengen ke, sikei parik
ta nau napa alis ia, Volava. Na kapo asukang ke. Aina ka ago ta sip an ani
kana tauan ipo osongon. 11 Au na man a aina katala abis a lau ang, ka ago
palau tav osongon, vo ka pasal taun pok kana tauan, na kilong osongon aro
pok. Na tauan ka ago ta kirikai an ani kana aina ipo osongon. 12 Au na ani
mang matan ang, napo mengen taun iria asukang ke. Nau napo mengen,
parik ta Volava. Man ta mang tasira katala osongon na kana aina kapo tav
lomlomon, sikei kapo uruk lak asi karilong osongon kuvul ve kana tauan,
tauan ang ka ago ta kirikai an ania. 13 Au na man a aina, kana tauan kapo
tav lomlomon, na tauan ang kapo uruk lak asi karilong osongon kuvul aro,
aina ang ka ago ta kirikai an ani tauan ang. 14 Using nang a tauan vopo
tav lomlomon ang, kalapo daus le si lomlomon si kana aina. Na aina tav
lomlomon ang kalapo daus le si kana tauan. Man parik kapa asukang ke,
kami inatus parik kilapa daus, sikei kana kipo daus. 15 Sikei, man a tauan vo
aina tav lomlomon kala papelek a kisngana, atolongon ia. Si oring asukang,
anu vopo ago lak ang, man kapo aina vo man kapo tauan, kapo kalakala
palau. Ago si marip, nia na selen ang God katala songo ira taun ia. 16 Arai,
numai aina ang, vei nganing kuvpo angkoai si ku vil ato kam tauan. Na
numai tauan ang, vei nganing kuvpo angkoai si ku vil ato kam aina.

Ku ago si to ang God katala songo ua singina

17 Sikei kantanem, siksikei a igenen, kapo mamaiten ta ka uli ago si to
ang, God katala songo ia singina, voiang a Volava kapo buk ia asi kara to
tatana. Kana na saupai ke, natala kun amatung ania si keve kuvkuvulan
aongos. 18 Man kutapo igenen lamutan na songo si God kala serei singim,
ago ta pakut an ani kam lamut. Man kutapo igenen tav lamut na kana songo
kala serei singim, ago ta buk an ani ki lamut ua. 19 Using lamutan kapo bil
palau luai, au na tav lamut kapo kun bil palau luai kapa. Sikei, usiusing aro
ani kana keve asok a God, nia kapo bil tutuman luai. 20 Kapo ro ta siksikei
ka ago akit si to ang katapo to tatana aino si taun ang a God kata songo ia
singina. 21 Man a God kata songo ua si kuvtapo mangsikei a asosokai palau,
ku ago ta mamakus an si oring ang. Sikei, man kapo atogon a selen asi kam
serei akala, abis using ia. 22 Using man ta sikei katapo asosokai palau aino,
na God kala songo ia asi kana angtogon ve Volava, e iang kalapo igenen
kalakala ke Volava. Asukang palau si iuang man katapo kalakala aino, tung
si songo ke kala serei singina, nang kalapo asosokai si Karisto. 23 God katala
samui apok imi ta samui kapo lakat luai, asukang vang na mi ago luai ta
serei an a asosokai si kuli rina ke. 24 Keve tungag, kapo ro ta siksikei a
igenen ka tung akit si tutungan ang a God katala songo ia singina.

Ri vap mole ve ri mainang

25 Ri vap po mole luai ang, parik nata lapa luk ta ring asok le si Volava
aniria. Sikei, naka mengen asukang ta kakag ta lomlomonai akorong,
asukang val igenen tutuman using natala kun luk ani ngorngorem ang si
Volava. 26 Napo arai ania ta, using a mamaiten i taun ke, kapo ro mi tung
aro palau si tutungan ang kana mipo tung singina. 27 Man kulapo osongon
kana, ku ago ta gule ring an asi kam luang ani kam osongon. Au na numai,

parik kupa osongon lak, ago ta gule aina an si kam osongon. 28 Sikei, man
a tauan kala osongon, nang parik ta rikek nang. Au na man a aina mole
tanginang ka kun osongon, parik kapa kun rikek. Sikei, ria ki buk osongon,
ki duai lak a mamain ta mamaiten miang pulakai si to ke, nambang asukang
a napo mengen akokos imi ani mi ago ta ngau an singina. 29 Keve tungag,
sa napo mengen tatana, taun ke kalapo kudik. Au na le si taun ke na aliu
ane no, ria kipo atogon aina, kapo ro ki ago val kipo kovek i aina, 30 na ria
kipo tangis, ki natok aro palau val kapo kovek i bil asi tangis using. Au na
ria kipo uruk, kapo ro ki kun ago asukang palau val ria kipo tav uruk. Au
na ria kipo samui bil asi atogon, ki ago akorong palau val kipo kovek i bil i
atogon. 31 Au na ria kipo teng abis e ke kuli rina, ki ago asukang val parik
kipa teng abis. Using a matan avibisan na ararai i kuli rina ke ki kovek lak.
32 Kag vubuk ani mi kalakala si uli telan ta bil miang. Igenen kapo mole,
kapo uli telan ta keve avibisan ani Volava, ani ka saka auruk aro an ania.
33 Sikei, igenen volapo osongon ang, kapo uli telan ta keve bil i kuli rina
ke, ani ka saka auruk aro ani kana aina. 34 Asukang a kana lomlomonai
uruk kalapo tapagal. Au, aina tav osongon vo aina mole tanginang, kapo
buk uli telan ta keve avibisan ani ka auruk a Volava. Na kana atutung ta,
ka daus aro na pukun ina, kuvul ve malanganto ina kapa. Sikei aina volapo
osongon ang, kapo uli telan ta keve bil i kuli rina ke, ani ka saka auruk aro
ani kana tauan. 35 Napo posong palau ia asukang, ani kami ago roron, na
parik ta asi me atakun vo teng akit animi, parik. Sikei, asi atulisai animi ta
selen roron, asi paskak kuvul ve Volava na ago ta tapagal an.

36 Au na man ta mang igenen kapo atogon a aina mole tanginang voiang
kita pala ia ani ka osongon tatana, na kapo arai ta lau ang kapo vil ia taun
a aina ke parik kapa korong, na kalapo matukal angkoai si osongon, kapo
ro kilong osongon. Parik kapa rikek. 37 Sikei, man kapo kovek i oring kapo
sunggil ia asi kana osongon, na kapa, kapo angkoai si saupai aro ani kana
vubuk, au na man katala lomlomonai ta ka tav osongon ta aina tanginang
ang, sukana kapo ro palau. 38 Asukang vanang ta iuang volapo osongon
kapo vil a lau ro, na man kata tav osongon ania, kala bil aroron luai.

39 Aina kalapo osongon, saupai i osongon kalapo got kuvul irilong ve kana
tauan si keve taun aongos. Sikei, man kana tauan kala mat pelek ia, aina ke
kalapo kalakala si osongon ta mang anu, man kapo buk osongon pok, man a
tauan ang kapo kun igenen angtogon ve Volava. 40 Sikei, si kag ta tikotikon
akorong, aina ke ka aunai i uruk alava, man kata ago akorong palau tav
osongon. Singig, napo lomon ia ta napo luk a mengen ke le si Malanganto i
God.

8

Amalmalangasai i pok

1 Mengen ke ani ri pok voiang kitala vil alilis tataria serei si ri tangatangai,
tara aongos tarapo atogon a men nas. Mi aiveven vei nas ke ka asereiai ani
laulauan i vangang lava, sikei vinga i buk ani mang vap kapo itoiton ira, asi
kara polok. 2 Man ta mang igenen kapo lomon ia ta, nia kapo igenen nas
si kana ararai, na kapo nas a mang bil, e iang kapo tutuman ta parik kapa
atogon nas voiang kapo ro luai ta ka atogon ia. 3 Sikei igenen ang kapo buk
a God, God kapo nas ia. 4 Kanat, ani angan si matan pok ang kitala vil alilis
tataria serei si ri tangatangai, tarapo nas ta tangatangai si kuli rina ke kapo
nem palau luai, na tarapo nas kapa ta kapo atogon a sikei palau akorong a
God, na kapo kovek i mang anu. 5 Using kantanem man kipo kin a mang
matan god e metekuku, vo ane kuli vunep, val keve god miang kipo ago

kuli rina na ri volava, 6 sikei singira, tarapo nas ta sikei palau a God kapo
tamara, na nia kata asereiai ani keve bil aongos na kapo tukulai i kara to.
Kapa, kapo sikei palau a Volava, nang a Iesu Karisto, voiang a mamain ta bil
aongos kita serei singina, kuvul ve kara to, aongos kapo tukulai ina singina.
7 Au sikei, nas ke parik kapa ago si ri vap asip. Mang matan vap, using
kita lapo katak ta tangatangai, kipo angan a pok i alilis si ri tangatangai val
kipo nas ia ta ila alis. Au using a ngau ang kapo ago e vingaria, kapo vil
arikek luai aniria. 8 Pok kapo tav angkoai si vil ani God ta ka buk ira. Man
parik taratapa angan, na man tarata angan a pok ang, tara kovek i saka
ro an ka petekai. 9 Sikei, mi aiveven aro ta kami tungtungan i kalakala ka
ago ta bil an val tukul asi savang ta ri vap ngau. 10 Using man ta igenen
kala arai ta numai igenen po atogon ani nas ke ta kupo matan angan nei
lu i soturungai si tangatangai, sa, parik kalapa kun takaring a vingana man
kapo ngau a saupai i vingana, ani ka kun angan si bil ang kitala alilis serei
si tangatangai tatana? 11 Pua, tasira vopo ngau lik ang, nang a Karisto kata
mat bat ia, kalapo puka si kam nas. 12 Asukang a taun ang mipo abis a
lau rikek ang ani keve tasimi, milapo vil amapolok a saupai po ngau ang e
vingaria, na si lau ang palau mipo abis a rikek ang ani Karisto. 13 Au kapo
asukang vang ta, man a saka pok an napo angan ia, kapo tukulai i kana uak
a tasig si rikek, nala ago luai ta angan ania asikei, vei nala uli tukulai i kana
uak.

9

Roron kapo atogon ia val aposel

1 Au si napo tav kalakala kana? Sa kana, nau parik ta aposel? Sa, nau
parik nata lapa arai tapai ani Iesu kara Volava? Au, na nami ang nang,
parik ta uai i kag avibisan ani Volava? 2 Kantanem nata tav aposel si mang
matan vap pulakai, si tutuman ina napo kami aposel kana. Using nami,
mipo akanangai i kag kirim i aposel si Volava.
3 Kag ngenget vanang aniria vap po sinong asi tikon ang anig. 4 Sa, parik
namempa atogon a roron si angan na inum kapa? 5 Sa, parik namempa
atogon a roron si osongon ani aina lomlomon, ani ka auai kuvul ve namem,
val mang keve aposel, na keve tasina i Volava, au na Kepas? 6 Kapo sa
kana? Vei namemlong papalik nganing ve Barnabas, kapo mamaiten ta
namemlong uli abis asi vil aro ani kamemlong ago? 7 Saka katakai i visvis
an kapo seupok pok ia ta kana kapkap akorong? Saka igenen, kata sukal
kana matang vaen, na kapo tav angan si uai ina? Si kapo dual ta aiveven
sipsip palau, na kapo tav luk si rul i tus iria? 8 Sa, napo pege kana lakat
kuli ararai si ri vap? Io, kapo asukang, sikei nei sausaupai kapa, kapo
kun mengen ta sikei a oring ang palau. 9 Arai ania nei salsalik si saupai
si Moses ta, **Ago ta ngaungaubat an ani nguruna i bulumakau si taun
kapo kokopiek a pauk i kon.** Au, sa kana? God kapo aunai i lomlomonai
alava ani ri bulumakau papa? 10 Mengen ang kapo posong ia animem nang,
ingko? Io, kita salik ia animem akorong, using a igenen vopo kedek roe ang,
na vopo kaming ang kilongpo abis velai ani lomlomon ta kilong luk kapa
karilong palpal i uai i matang. 11 Au na namem, man namemtala sukal a
katui roron i Malanganto e nei liuan imi, sa, kapo miang luai animi, si alis
animem ta bil angkoai si pukun imem, val nang kapo uai i kamem avibisan?
12 Au, man katala ro ani mang matan vap si luk ani papakangai asukang ke
le kungami, kapo tav korong animem si luk ania si sa? Using namemta
pakangai alava luai animi.

Kamem roron si luk ani papakangai katapo ago, sikei parik namemta lapa luk ia, using namemta patai animem. Ani ka ago na lau asukang ka tutubat a akus ro i Karisto. 13 Nei kana? Parik mipa nas ta ria kipo telan si keve avibisan i nei rina i atailai, ki angan si saka keve pok an nei rina i atailai? Na ria kipo telan si avibisan i pata ipo sula, ki kun angan kapa si potokan i avibisan ang. 14 Asukang palau luai, Volava katala asok ta riria kitapo telan si avibisan i asoung ani akus ro, ki angan si oson i abis ang. 15 Sikei nau, kapo kovek luai ta sikei i keve bil suke natala luk ia kuli kag roron. Si taun ke kapa, parik napa salik a keve mengen ke, asi kami vil ani keve bil roron ke anig, parik. Pua, kata ro anig ta natala mat, ani ta mangsikei kame luk suai ani tukul i kag aminaung. 16 Arai, man naka akus ta akus ro, nau akorong parik napa atogon bil asi kag me toroi kuluna, using napo abis palau using a asok ang, pua tatag, man parik napa akuskus ta akus ro. 17 Arai ania, man kapo kakag akorong ta vubuk si akus ta akus ro, nala luk samui. Sikei man parik kakag ta vubuk, nang palau nalapo abis palau using a kirim ang. 18 Au nei vanang kag samui? Kag samui kana palau ta, naka akuskus ta akus ro na ka kalakala kovek i samui, na ani naka ago kapa ta me atogon ani keve roron kuli kag tung ani akus ro.

19 Tutuman luai ta, nata kalakala pelek a ri vap aongos, sikei nata ainak pok anig, asi kag asosokai palau luai si ri vap aongos, asi kag but korong ani petau duk taun a Karisto. 20 Si kag ago kuvul ve ri Iudaia, nata lau luai val ri Iudaia akorong, asi kag but korong ani ri Iudaia. Io, si kag ago kuvul ve ria vap ang kipo usiusing saupai, nata bil luai val igenen using saupai, kantanem nau akorong parik napa ago neite mang sikei a sausaupai i pukun, sikei si oring suke asi kag kun but kapa aniria kipo usiusing saupai. 21 Si kag ago kuvul ve vap ang kapo kovek i saupai ka teng akit iria, nata ago val igenen kapo kovek i saupai e kuluna. Tutuman, si saupai si God parik napa kalakala singina, sikei ani Karisto, kana saupai napo using ia. Io, nata ago asukang ani naka kun but kapa aniria saupai kapo tav teng aniria. 22 Si kag ago kuvul ve vap po ngau lik ang, nata ago val napo igenen ngau palau, asi kag but ani vap po ngau lik ang. Nata siang nei mamain ta laulauan i ago si ri vap aongos, ani le si mang keve laulauan asukang suke, kala pakangai anig asi vil ato ani mang matan. 23 Io, keve laulauan i abis ke, natala telan aongos tatana ani akus ro, ani naka kun luk kapa ani kag potokan i tauia ina.

24 Au si parik lak kana mipa nas ta vap duk kipo angsasangai si sang i angkaul, na ring sikei palau a igenen ka luk seupok? Nami, kapo ro mi kun sang aro asukang si kami luk ani seupok ang. 25 Au, na ani petau po ago ang nei gulang ang, siksikei iria kapo dual akitmat aro ta ka usausa na pukun ina, asi kana luk seupok, nang a seupok si tamit sumasuma palau ang. Sikei tara, tarapo sang asi luk ani seupok ang ka tokos asikei. 26 Nau, parik natapa sang inuinu palau, parik. Si kag gulang i so aro ta kunga, parik natapa so malu palau luai, parik. 27 Sikei, nata kun atokngai ani pukun ig ani ka koi a visvis, si oring suke ta, naka ago ta akuskus ani mang vap ta akus ro, na nau akorong nala tav teng ani seupok ina.

10

Mi sip taliung a soturungai si ri tangatangai

1 Using napo misag, keve tungag, animi si vongvong ani oring ke ta, keve tamara aino, ria aongos kita pasal using a kuku ang, ria aongos kitan paputuk a laman ang, 2 na ria aongos, kita serei angtogon ve Moses si asing tauia ang si kuku na si laman. 3 Na riria aongos, kita angan kuvul a sikei

a matan pok palau i Malanganto, 4 na ria aongos kita inum kuvul kapa si
sikei palau a laman i Malanganto. Using a iatsinong ang kita inum singina,
na kapo auai ve ria, kapo iatsinong i Malanganto. Na iatsinong ang nang
Karisto. 5 Sikei vap miang iria, God parik katapa maramarak aniria. Arai
ania si keve matmat iria kala oro angraling nei ring varasai palau. 6 Keve bil
suke kitala serei, ani tara luk malangas singina, ani tara ago ta mangal an
ani keve bil rikek val ria. 7 Mi ago ta soturungai an si tangatangai, val mang
matan iria, asukang val nei salsalik kapo antok ta, **Ri vap kita vil matan
angan na ki tapasuk asi kari mikamika.** 8 Tara ago kapa ta usiusing an
ani laulauan i panik, val mang matan iria kitapo abis ia. Si sikei a taun
akorong palau, 23,000 i ri vap kita puka. 9 Tara ago kapa ta atokngai an ani
Volava, val mang matan iria kitapo abis ia, na kita puka si kene. 10 Na mi ago
ta mengen miang an, val mang matan iria kitapo abis ia, na vo galang kata
galang suai aniria. 11 Keve bil ke kana kata serei singiria aino, asi alolokovo
ani mang matan, na kita salik ia asi pinipini anira, kana tarapo ago si taun
ke, kalapo akamusai i taun. 12 Asukang a man ta mangsikei kapo lomon ia
ta, kapo tung akit, ka aiveven vei nganing kala uak. 13 Saka matan amil an
kapo serei singimi si taun ke, nia palau kata serei si vap aino. Au na God
kapo atutuman. Parik kapa ainak ta amil ka laba ani kami dual, sikei man
a amil ka serei, ka itoiton kami selen asi kami sip suai ania, na mian tung
akit singina.

14 Asukang, keve tungag ro, kana mi sip taliung a laulauan i soturungai si
ri tangatangai. 15 Napo mengen kana taun a ri vap kipo lomlomonai tapalas.
Nami akorong, mi kalakala kag mengen. 16 Au si kavi ang tarapo uli posong
atauia ania, parik nang tarapo sikei palau kuvul ve rangai i Karisto singina?
Au na saui ang tarapo uli tevetevek ania, parik nang tarapo sikei palau
kuvul ve pukun ina i Karisto singina? 17 Sukana kapo ring sikei palau a
saui, na asukang tara, tarapo miang, sikei tarapo sikei palau a pukun, using
tara aongos, tarapo angan kuvul si sikei a saui ang. 18 Mi arai ani laulauan
si ri Israel. Vap ang kipo angan a pok i sula ang serei si God, e iang kipo sikei
palau a pukun. 19 Napo mengen kana ta sa? Ta alilis ang kipo lis ia serei
si ri tangatangai kapo bil lava, vo ri tangatangai akorong ria kipo bil lava?
20 Parik! Sikei napo mengen ta keve alilis ang kipo alilis tataria, kitala alis ri
ingua tatana nang, na God parik. Napo misag luai ani mi sikei palau kuvul
ve ri ingua. 21 Kapo tav angkoai luai ani mi inum nei kavi si Volava, na kavi
si ingua kapa. Kapo tav angkoai luai ani mi angan kuli pata si Volava, na
pata ipo angan si ri ingua kapa. 22 Sa kana, tarapo buk solopauk ani kana
mata na Volava? Au si kara dual kana kapo lakat ania?

Sa mipo abis ia, mi abis aongos ia ani kana minaungan a God

23 “Keve bil aongos kapo ro si abis aniria.” Sikei parik ta ria aongos kipo
pakangai anira. “Keve bil aongos kapo ro si abis aniria,” sikei parik ta ria
aongos kipo itoiton ira. 24 Ka ago ta sikei ka lomlomonai ani bil asi vil aro
papa pok ania, sikei ka kun lomon kapa ani mang vap ta roron ang. 25 Saka
keve pok an kipo atos tatana nei ring ipo asesel ta sin i vongo, mi angan iria.
Susuiai miang velai ani lomlomonai pulakai e nei vingami ka ago. 26 Using
ke Volava ta kuli rina na keve bil aongos kipo duk singina. 27 Man ta
mang igenen po tav lomlomon, ka songo imi asi an angan, na man mipo
buk an angan, kapo ro. Saka keve pok an kita asinong ia e nomi, mi angan
iria. Susuiai miang velai ani lomlomonai pulakai e vingami ka ago. 28 Sikei,
man a mang igenen kala antok ua ta, “Iuang, matan pok ke, kitala alilis
lenginang tatana serei si ri tangatangai,” au, ago ta angan an ania, vei kula

vil arikek a vopo atatai ang anim, na kala lomlomonai amiang pulakai e nei vingana. 29 Io, napo mengen kana ta nei vingana i igenen ang, parik ta nei vingam. Io, using kag kalakala, mang anu kame saka saupai ania ta kakana ta kun saupai i nei vingana? 30 Man nau napo angan si saka pok an velai ani posong ro singina, marai sa kipo mengen arikek anig si bil napo posong aro na God singina? 31 Asukang a angan, inum, na mang sa mipo abis ia, mi abis aongos ia ani kana minaungan a God. 32 Mi aiveven ta bil ke ka ago ta tukul asi savang an. Ri Iudaia ve ri Elas vo kana kuvkuvulan a God ki ago ta savang an singina. 33 Asukang val nau kapa, natala kun atokngai si abis ani keve bil, asi kag auruk ani ri vap si keve laulauan i ago. Na parik natapa abis ia using natapo buk vil aro pok anig, parik. Sikei, ani ri vap duk

11

ki roron na ki luk a to. 1 Mi koikoi iau, asukang val nau natala kun uli koikoi using ani Karisto.

Pinipini i kuku bat ani vangang

2 Napo posong aro imi si uli lomonai anig ta keve bil si kami teng akit aro ani keve akalkalit ang natala alis ia singimi. 3 Au na napo buk ta mi malangas ta Karisto kapo vangang i tauan, na tauan kapo vangang i aina, na God kapo vangang i Karisto. 4 Man a tauan kapo ago i sokotuk serei si God, vo kapo mengen val katakai i kus amalangas ta lomlomonai si God, na katala kuku bat a vangang ina, kapo asukang ta kapo vil amese na vangang ina. 5 Sikei, ani aina man kapo sokotuk vo kapo mengen val katakai i akus amalangas, na parik katapa kuku bat a vangang ina, kapo asukang ta kapo vil amese na vangang ina, na mese ang kapo bil val kata dik akalui a vangang ina. 6 Using man a aina kapo tav kuku bat ani vangang ina, kapo ro ka tok akukung luai ania. Sikei using kapo bil i mese si tok akukung vo dik akalui ani vangang ina, kapo ro ka kuku bat a vangang ina. 7 Arai, tauan using kapo kankanuai i God na urmaus kapa ina, ka ago ta kuku bat an ani vangang ina. Au ani aina, nia kapo urmaus i tauan. 8 Using tauan parik katapa serei le si aina, parik. Aina kata serei le si tauan. 9 Au na kapa, God parik katapa asinong a tauan ani aina, parik. Kata asinong a aina ani tauan. 10 Nambang using a aina kapo urmaus i tauan, na e iang kapo ro ta ka kuku bat a vangang ina, marai ri angelo. 11 Sikei tutuman luai ina, aina akorong parik kapa tung papalik ani tauan. Asukang kapa, tauan parik kapa tung papalik ani aina, si kari angtogon ve Volava. 12 Using aina kata serei le si tauan, au na aina ka apitus asereiai ani tauan. Keve bil aongos ke, God papa kapo tukulai ina. 13 Nami akorong, mi tikotikon pok ta kapo ararai aro ta aina ka sokotuk serei si God man parik kapa kuku bat a vangang ina. 14 Arai ani kara laulauan le si asisinong. Au si parik kapa atun kinle imi ta tauan kapo ung vunga kapo ararai amese ania? 15 Sikei aina, man ka ung vunga, kapo kana miminaungan nang, using God kata atolongon ia ta aina ka ung vunga, asi kuku bat ani vangang ina. 16 Man ta mang si e iang kapo buk anggegelai ve mengen ke, parik namempa atogon mang sa keve mengen vo akalkalit pulakai an, mamain ta kuvkuvulan si God kapa parik.

Tapagal nei liuan i matan angan si Volava

17 Sikei si oring ke, naka mengen imi tatana, napo tav posong aro animi singina. Using si kami keve serei kuvul, kami lau parik kapa pakangai, kapo rikek. 18 Using ainoai ina, nata longong ta taun mipo serei akuvul val kana kuvkuvulan a God, e iang kamepo atogon a tapagal nei liuan imi. Si mang

keve vuk oring i mengen ke, napo lomlomon ta kapo asukang. 19 Using
parik kapa bil si taping kami tapagal, asi sabonai ta ri si imi kipo tutuman.
20 Si taun mipo serei akuvul, matan pok ang nang mianpo angan ia, using
kami lau, na kalapo serei asukang ta parik kalapa anguan matan angan an
si Volava. 21 Using taun mi angan, siksikei a igenen kapo angan aino kana
matan pok. Na mang tungana kame lapo mol, au mang anu ta kapo mata
ulit ta inum soliu. 22 Sa kana asukang ke? Mipo kovek kana i lu ani mi
angan na inum singina? Vei nganing, mipo arai alik ani kana kuvkuvulan
a God, na mipo vil amamaila aniria kipo inongos? Ai, naka saka mengen
an kana animi? Naka posong aro kana imi si oring ke? Tutuman luai parik.

Malmalasupai i matan angan si Volava
(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

23 Nau natala luk a mengen ke si Volava kana, na lenginang natala kun
asel pok animi tatana, ta si tenei vong ang kita alis suai ani Volava Iesu
singina, kata luk a men saui, 24 na ka posong aro singina, ka tevek ia, na
kala atai, “Kana na saui ke kapo pukun ig animi. Taun mi abis a bil ke, mi
nanauai anig singina.” 25 Asukang palau si taun kila angan asip, kala luk a
kavi, na kala atai, “Kana na kavi ke, kapo palatung tanginang si rangai ig.
Taun mi inum singina, mi nanauai anig singina.” 26 Using si keve taun ang
mipo angan a pok ke, na mipo inum kapa si kavi ke, e iang mila mengen
amalangas ta kana mat a Volava, tung si kame serei pok.

Mi tikon aro luai tapai animi le ani mi angan

27 Asukang a si kapo angan si saui ang, na kapo inum si kana kavi na
Volava, si selen i tav mamaila ani Volava, e iang a saupai kalapo kalat ia
using kapo tun apalau na pukun ina i Volava ve rangai ina. 28 Kapo ro
ta igenen ke ka tikon aro luai tapai ania le ani ka angan si pok ke na ka
inum si kavi ke. 29 Using man a sikei kapo angan ve inum, na parik katapa
lomon kinle aro na kuvkuvulan, kapo asukang ta kapo angan na kapo inum
a saupai vome kalat ang ania. 30 Nambang a tukulai ina, petau duk nei liuan
imi kipo malum lik na kipo malepen, na mang matan kila mat. 31 Sikei man
tara ararai tuk aro anira, saupai i ngenget suke parik taralapa duai ia. 32 Si
taun a Volava kalapo saupai anira, kapo asukang ta kapo tatapokai anira,
ani tara ago ta siang kuvul an ve kuli rina nei saupai asi mat. 33 Asukang
vang, keve tungag, taun mipo serei kuvul si angan, mian kokoai aro le ani
mang matan vap. 34 Na man ta sikei kapo buk angan, kapo mamaiten ta nia
ka angan nei kana lu, vei kami serei kuvul ka tukulai i kami puka. Mang
rukun bil ang, man name serei, nala atatai aro imi tatana.

12

Mamain ta alilis si Malanganto

1 Au, ani mamain ta alilis si Malanganto, keve tungag, napo misag animi
si tav malangas. 2 Mipo nas ta, aino si taun mitapo ago val ri vap i ngising,
mitala naung ani keve selen pulakai taun ri tangatangai tapo. 3 Asukang
napo antok amalangas imi ta, parik kapa angkoai luai si igenen kapo
mengen le si Malanganto i God, na kapo poso malgai ani Iesu. Na parik
kapa angkoai luai kapa si mengen amalangas ta Iesu nia palau a Volava,
man parik kapa serei le si Malanganto Gogoai.

4 Au, kapo atogon a mamain ta alilis kipo angpetpetekai, sikei, kapo sikei
palau a Malanganto. 5 Na kapo atogon a mamain ta kirim i papakangai
angpetpetekai, sikei, kapo sikei palau a Volava. 6 Kapo atogon kapa na

mamain ta kirim i abis angpetpetekai, sikei, nia palau a sikei a God ke, kapo
ali dual ani ri vap aongos asi teng ani keve avibisan ang. 7 Ani siksikei a
igenen, God katala asereiai ani alilis i Malanganto singina si pakangai aro
ani kuvkuvulan aongos. 8 Ani mang igenen, kala alis ia ta alilis i Malanganto
ani ka mengen ta mengen i masam. Na ani mang anu, ani ka mengen ta
mengen nas, le si sikei palau a Malanganto ang. 9 Ani mangsikei kata alis
ia ta lomlomon, si sikei palau a Malanganto ang. Taun ani mang anu, keve
alilis i vilvil ato, singina si sikei palau a Malanganto ang. 10 Na ani mang anu
ka ali dual ania si abis ani keve avibisan i atataping, ani mang anu si kana
luk dual si akus amalangas ta lomlomonai si God. Mang anu, si nas aro ani
angpetpetekai i keve malanganto aongos. Ani mang anu, asi kana nas ani
mengen ta keve mengen i rina angpetpetekai. Au na ani mang anu, ani ka
atogon nas asi asaul pokai ani keve mengen i rina angpetpetekai aongos ke.
11 Keve avibisan ke, sikei palau a Malanganto kapo ali dual asi abis aongos
aniria. Na katala alis angpotok ia si siksikei a igenen val kakana ta vubuk
akorong.

Sikei palau a pukun na kapo duk ta palpal ina

12 Arai, kapo asukang palau val pukun i igenen. Kapo sikei palau a pukun,
na kapo duk ta keve palpal ina. Na keve palpal miang pulakai i pukun
ke kapo sung atung a sikei a pukun palau. Si Karisto kapo kun asukang.
13 Using si sikei palau a Malanganto kita asing tauia ira aongos ani tara
serei a sikei palau a pukun, man tarapo Iudaia, vo tarapo Elas. Man tarapo
asosokai palau, vo tarapo kalakala. Io tara aongos, taratala inum si sikei
palau a Malanganto. 14 Arai, pukun ke parik kapa tusikei akorong, parik.
Kapo miang a keve palpal ina. 15 Na man a kak kala antok ta, “Au using
nau parik ta kunga, parik napa palpal i pukun,” parik nang ta le si vuk
oring suke, na kala akamusai ani kana tutungan si pukun ang. 16 Au na
man a talinga ka kun antok ta, “Au using nau parik ta mata, parik napa
palpal i pukun kapa,” parik nang ta le si oring suke, na kala akamusai ani
kana kun tutungan si pukun ang. 17 Man a pukun kirol aongos ke ka katui
i mata, nei a ring asi longong e voi? Na man a pukun kirol aongos ke kata
talinga, nei a ring asi sain e voi? 18 Parik. God katala itoitonai ani keve
palpal i pukun ke, val kana vubuk ta ria aongos siksikei ki asukang palau.
19 Man nganing a pukun kirol aongos ke kata sikei palau a palpal, pua, kala
saka pukun an nang? 20 Parik. Kapo duk ta palpal pulakai, na sikei palau
akorong a pukun. 21 Kapo tav angkoai si katui i mata ka antok a kunga ta,
“Parik napa inongos taun kam papakangai,” au na vangang, parik kapa kun
angkoai si antok ani ngono kak ta, “Nau parik napa inongos using kamilong
papakangai.” 22 Parik kapa asukang. Keve palpal i pukun ke voiang kipo
ararai amalum, kapo lavlabat kari abis. 23 Na mang keve palpal i pukun ke
tarapo lomon alik iria, tarapo aunai mamaila apetekai aniria. Mang keve
vuk i pukun ke, voiang tarapo amunai aniria, kapo kun petekai aro kapa
na lau i aiveven aniria, 24 ani mang keve palpal parik tarapa amunai aniria.
Sikei, God katala iton akuvul aro na keve palpal i pukun, na kala lis a asan
lava taun a keve palpal ang kapo inongos, 25 ani pukun ke ka ago ta tapagal
an, sikei ani keve palpal i pukun ke ki angpaus kuvul ani lau i aiveven ani
mang keve palpal. 26 Na man a mang sikei a palpal i pukun ke ka kui, keve
palpal aongos i pukun ang ki kun kui. Na man a sikei a palpal kipo ali asan
lava ania, keve palpal aongos ki uruk kuvul ve nia.

27 Asukang a nami, mipo pukun i Karisto, na siksikei imi kapo palpal i
pukun ina. 28 Au na keve palpal, God katala soko atulisai aniria asi kari teng

ani keve avibisan nei kuvkuvulan. Ainoai ina, ri aposel, apongua ri katakai kus amalangas ta lomlomonai si God, apotol ri katakai i pinipini. Au le na ri vap si abis ani avibisan i atataping, au ri vap asi abis ani vilvil ato, le na ri vap asi pakangai ani inongos i pukun, au na ri vap asi aiveven ani keve avibisan, au ria asi pege ta keve pege i rina petekai pulakai. 29 Au sa, ria aongos sukana kipo aposel? Ria aongos kipo keve katakai i kus amalangas? Ria aongos kipo keve katakai i pinipini? Ria aongos sukana kipo abis a keve abis i atataping? 30 Ria aongos sukana kita luk a alilis i vilvil ato? Ria aongos nang kipo mengen ta keve mengen i rina petekai pulakai? Ria aongos nang kipo asaul pokai mengen korong nang? 31 Sikei mi vinga taun using a keve alilis lava.

Selen i vinga ro kapo selen roron luai

Au na kana vang naka atai imi ta mang selen lak, na kapo selen roron

13

luai. 1 Man nala nas ani mengen ta keve mengen i rina si ri vap aongos pulakai, na mengen si ri angelo kapa, sikei man parik napa atogon a lau i vinga ro, pua, nala asukang luai val longolongo kete, vo rangamut kapo tangvaul palau. 2 Na man kapa, napo teng a alilis i katakai i kus amalangas, na napo angkoai si posong ani kana keve lomlomonai mumun a God, na mamain ta nas aongos pulakai, na man kapa napo teng a lomlomon angkoai si asok ani ri mulang asi kari aingingik, au na man parik napa togon a lau i vinga ro, pua, nau a nem palau luai. 3 Na man nala lis aongos kag togtogon si ri vap logo, vo man naka atolongon a pukun ig ani ki ani ia, au na man parik napa togon a lau i vinga ro, napo sobusai palau luai.

4 Igenen vinga ro, kapo sinong ananap na kapo uli pakangai aro ani mang matan. Parik kapa mata, na parik kapa alalakas pok tatana. 5 Igenen vinga ro parik kapa nas ani nau varas ani mang anu, na parik kapa aunai i lomon alava pok ania. Parik kapa marmaralan sumasuma, na parik kapa lomon akit a keve rikek kitala abis ia ania. 6 Parik kapa uruk ani rikek, sikei, kapo uruk ani tutuman. 7 Lau i vinga ro kapo uli sunguk ani keve mamaiten aongos, kapo uli lomlomon, na kapo uli atumata ane no kapa, na man a saka mamaiten an, kapo tung akit aro.

8 Lau i vinga ro parik kapa kamus. Keve mengen si ri katakai i kus amalangas ki kamus lak, keve nas i mengen i rina pulakai, ki kun bot palau, na sa nas si ri vap, ka kun kamus kapa. 9 Using kara nas kapo inongos palau, na kara lau i kus amalangas, kapo kun inongos palau kapa. 10 Sikei man a bil kirol talupus kala serei, inoinongos kala pasal suai. 11 Taun natapo nat lik, kag lau i mengen katapo asukang val nat lik, kag selen i lomlomonai na kag ararai kapa, katapo asukang luai val nat lik. Sikei, taun ang nala igenen lava, nala atolongon suai ani laulauan i nat lik. 12 Arai, si taun ke tarapo ararai val tarapo tikon a kankanuai i bil nei mira kapo mata vungas. Sikei ka serei lak a taun na tara arai ani nona atutuman. Kag nas kana kapo inongos, sikei naka nas aro luai, val nia kapo nas aro luai anig. 13 Au na kana, potol a bil ke kitol tung asikei. Lomlomon, atumata, na vinga ro. Au na vinga ro nia kapo tavirimok aniritol aongos.

14

Mengen ta mengen i rina petekai na akus amalangas ta lomlomonai si God

1 Mi dual asi kami using ani selen i vinga ro, na mi vinga taun using a keve
alilis i Malanganto, sikei mang alilis ang, akus amalangas ta lomlomonai
si God, nia vanang mi uli buk ania. 2 Using a iuang nang vopo mengen ta
mengen i rina petekai ang, parik kapa mengen dong ri vap, sikei taun a God
nang. Using parik kipa kinle kana keve mengen taun kapo asoung a keve
mengen mumun si malanganto. 3 Sikei vopo akus amalangas ta lomlomonai
si God kapo mengen taun a ri vap, asi itoiton, arudualan, na amarip aniria.
4 Vopo mengen ta mengen i rina petekai ang nang, kapo vil aro papa pok
ia, sikei vopo akus amalangas ang, kapo vil aro a nei kuvkuvulan aongos.
5 Kag vubuk ta nami aongos mi mengen ta mengen i rina petekai, sikei alaba
luai, napo buk ani mi akus amalangas ta lomlomonai si God. Io, vopo akus
amalangas ang kapo aunai taviri ani vopo mengen i rina petekai ang, man
parik kapa atogon igenen asi pokai ani mengen, asi vil aro ani kuvkuvulan.

6 Au keve tungag, man nanla serei singimi, na nakan mengen ta mengen
i rina petekai, nala saka pakangai aro animi nang, man parik napa mengen
imi ta mengen i asereiai ta Malanganto, mengen i nas, mengen si God,
vo mengen i pinipini? 7 Man a bil mat palau val kuikui vo gita, na man
parik kapa tangis aro lik, tara saka nas ani tangam ang kipo tangam ia?
8 Na man a taungai kala tangis, na kalingana parik kapa malangas aro,
si nang nganing kala dal vut si visvis? 9 Kapo asukang luai singimi. Man
mipo mengen ta mengen kapo tav tapalas, si nang nganing ka nas a saka
nem an mipo mengen tatana? Kalapo bil val mipo mengen taun a malu
vo pangau palau. 10 Tutuman ta kuli rina kapo duk ta mamain ta tangis i
mengen angpetpetekai, na kapo kovek ta sikei iria kapo kovek i supsupai
ina. 11 Asukang na man parik napa nas a saka nem an a mang igenen kapo
mengen tatana, napo bil val sokoung singina, na ninia kapa kapo kun bil
val sokoung singig. 12 Kapo asukang palau singimi. Using mita uli buk luai
ani mi atogon a keve alilis i Malanganto, kanat, mi dual ani mi duk luai
ta ro i keve alilis ang ka vil aro na kuvkuvulan. 13 Si oring suke, igenen
vopo mengen i rina petekai ang, kapo ro ka sokotuk ani ka luk papakangai
asi pokai aro ani mengen ang kapo mengen tatana. 14 Using man napo
sokotuk ta mengen i rina petekai, e iang malanganto ig kapo sokotuk, sikei
lomlomon ig parik kapa asereiai ani uai. 15 Au, naka vil sa? Naka sokotuk
si malanganto ig, sikei naka sokotuk aro si lomlomon ig aongos kapa. Naka
tangam si malanganto ig, sikei naka tangam aro si lomlomon ig aongos
kapa, 16 vei man kupo posong aro na God si malanganto im, igenen palau
nei liuan imi parik kapa angkoai si kin ta tutuman si kam posong aro, using
parik kapa nas a sa kupo mengen tatana. 17 Vei kam sokotuk nganing i
posong aro ani God katapo roron, sikei si tungam katapo tav vil aro ani
lomlomon ina. 18 Napo posong aro na God ta nau natala soliu imi aongos ta
mengen i rina petekai. 19 Sikei ane mete kuvkuvulan, napo uli posong palau
ani rukun vuk mengen i malangas, asi atatai aro ani mang matan vap, sikei
ri mengen duk luai si mengen i rina petekai kapo tav pakangai.

20 Keve tungag, kapo ro ta uli lomlomonai val ri nat lik ka kamus.
Tutuman, si lau rikek, kapo ro mi vongvong ina, sikei ani lomlomonai imi,
mi igenen matukal. 21 Si buk i saupai nei salsalik kapo antok ta, **Naka
mengen ri vap ta mengen i rina si mang vap petekai, vo si ngururia i
vap sokoung, sikei man nala abis ia asukang, lak parik kilapa longong
korong** iau. Nau a Volava napo antok. 22 Asukang palau val tarapo
malangas ta laulauan i mengen ta mengen i rina petekai kapo akanangai
ane singiria parik kipa lomlomon, na parik ta ane si vap ang kilapo teng a

lomlomon lenginang. Au na laulauan i akus amalangas ta lomlomonai si God, ke ri vap lomlomon, na parik ta ke ri vap kipo tav lomlomon, parik.
23 Asukang a man a kuvkuvulan aongos ki serei kuvul na nami aongos mi mengen ta mengen i rina petekai, au na mang matan kimela palak na parik kipa nas, na mang matan kipo tav lomlomon, sa nang, man ki longong imi si po mengen ang? Parik kilapa atai ta patumi kapo nio? 24 Sikei, man nami aongos mi akus ta mengen si God, na man ta mang anu ka palak, kapo tav nas vo kapo tav lomlomon, kala longong aongos imi, na kala kinle korong ia ta ninia kapo igenen rikek, asukang ta nami aongos mi atun kinle ia asi kana mengen suai ani kana to, 25 na keve lomlomonai aongos, vopo ago mumun ang nei vingana, kime arai aongos ania. Na igenen ke, ka soturungai e mete God, na ka ainak ta, io, kapo tutuman, God kapo auai ve nami.

God parik kapa god i sogumeng

26 Au nei vanang, keve tungag? Taun mipo serei akuvul, sikei kapo tatangam, na mang anu kapo mengen ta mengen i pinipini, ani mang sikei ta ka mengen ta keve bil God kata asangai ania singina, na mang anu ani ka mengen ta mengen i mang rina, au na ani mang anu asi kana asaul pokai ani keve mengen. Keve avibisan aongos ke, kapo ro si abis aniria, asi vil aro ani kuvkuvulan. 27 Man a mang sikei kapo mengen i mang ring, kapo ro ta pongua vo potol palau akorong kitol pege, na kitol angsasakolai, na mang anu ka asaul pokai ani keve mengen ang. 28 Na man kapo kovek i igenen asi asaul pokai ani mengen petekai ang, kitol sinong musik palau mete kuvkuvulan, na kitol mengen ve God papalik ta lomlomon. 29 Ani katakai i kus amalangas, pongua vo potol palau a igenen kitol akus, mang vap kapo mamaiten ta ki kalakala aro na maiten i karitol mengen kitolpo posong ia. 30 Man ta asasangai kalapo serei si mang sikei iritol, igenen vopo mengen si vuk taun ang ka musik. 31 Si lau suke, kala ro aongos singimi si angaselai ta akuskus ta mengen si God, ani petau aongos ki luk akalkalit ve ngangaiga kapa. 32 Katakai i kus amalangas, kapo ro ka saupai ani kana alilis i Malanganto, na ka aiveven aro kana lau i abis tatana. 33 Using God parik kapa god i sogumeng palau, parik. Kapo God i luai.

Asukang val si keve kuvkuvulan si mamain ta vap daus asip, 34 ri aina, kapo mamaiten ta ki ago musik aro palau nei sa keve serei kuvul an. Parik kapa ararai aro ta ki mengen, sikei ki vil alik iria si lau i longong, asukang val mengen i sausaupai kapo antok. 35 Man kapo atogon bil, na kipo buk asi kari nas ania, ki sui kari keve tauan akorong nei kari keve lu. Using aina, man ka pege mete kuvkuvulan kapo bil i mese. 36 Sa kana, matan vap ke vang kana nami, kana mengen a God kata kovol singimi? Au si mita luk aino papalik a mengen ke si God, na mang matan parik?

37 Man a mang sikei kapo lomon ia ta, nia kapo katakai i akus, vo kapo atogon a alilis i Malanganto singina, kapo ro igenen ang ka nas ta keve bil napo salik dong imi tatana, ke Volava ta asok. 38 Au na si e iang kapo tav kinle ani oring suke, God kapa, parik kapa kun kinle ani igenen ang.
39 Asukang vang keve tungag, mi vinga taun a alilis i akus ta mengen si God, au na mi ago ta tubat an ani laulauan i mengen ta mengen i rina petekai kapa, 40 sikei, keve abis aongos, mi abis apunuk ia si selen talupus na ka ago ta vil pisu an.

15

Lomon akit a akus i tadut pok si Karisto

1 Keve tungag, kana napo anguan buk kus palas an animi ta akus ro ke
natala akus imi tatana, mitala luk ia, nia palau nang mipo tung akit singina,
2 na le singina milapo to, man mi teng akitmat a mengen ang nata akus imi
tatana, ani ka ago ta mitala lomlomon na kamela nem palau luai. 3 Longong
aro. Bil ang natala luk ia, kapo lavlabat luai, natala lis imi tatana asukang
ke. Karisto katala mat ani kara keve rikek aongos val mengen i nei salsalik
kapo antok. 4 Kitala amunai ani matmat ina, na God kala tak atadut pok ia,
si lapotol i taun, asukang val mengen i nei salsalik kapo antok. 5 Na katala
tu aserei si Kepas, na using ina si 12 na nat ang. 6 Using ina ka tu aserei si
petau lava, soliu a 500 i keve tasira si sikei a ago kuvul, na aduk iria kipo
to lak kana, kantanem mang matan iria kita lapo mat. 7 Na using ina pok,
kamela tu aserei si Iakovo, na e mung pok ina si keve aposel aongos. 8 Na
akamusai luai kata kun tu aserei singig, asukang val sikei kita ingus putuk
ia. 9 Using nau napo liklik luai aniria keve aposel aongos, na parik kapa ro
si posong anig ta aposel, using nata vil akui alava kana kuvkuvulan a God.
10 Sikei, si kana roron a God, katala iton iau asi kag serei igenen val kana
napo ago. Na kana roron parik katapa amun palau ia singig, parik. Nau
nata aunai luai abis aniria aongos, lak parik ta nau nang akorong, sikei
roron ang si God, nia kata auai ve nau. 11 Au na man nau vo riria, sikei
nang palau nia na akus ro ke, namemtala akuskus tatana, na nang palau
mita lapo lomlomon tatana.

Tadut pok si ri vap mat

12 Au io, man a akus ro kapo atai ta Karisto katala tadut pok pelek a mat,
kapo saka bil an a mang matan imi kipo kun antok ta ria kitala mat parik
kipa angkoai si anguan to pok an? 13 Au man nganing a God parik kapa tak
atadut a vap mat, kalapo asukang ta Karisto parik kata lapa tadut pok. 14 Na
man a Karisto parik kata lapa tadut pok, kamem akuskus kala bil palau luai,
na kami lomlomon kapa kala kun bil palau. 15 Na lakat kuluna, namemlapo
serei amalangas luai ta namempo keve katakai i akuskus kapau ta God,
using namemtala akus atutuman ta katala tak atadut pok a Karisto pelek a
mat, sikei man a God parik kapa angkoai si tak atadut aniria kitala mat,
e iang kapo ararai ta parik kapa kun angkoai si tak atadut ani Karisto.
16 Using man a God parik kapa angkoai si tak atadut pok aniria kitala mat,
kapo asukang ta parik kata lapa kun tak atadut pok ani Karisto. 17 Na man
a God parik katapa tak atadut pok a Karisto, kami lomlomon parik kapa
angkoai si pakangai animi, na mipo ago lak asukang nei kami keve rikek
aongos. 18 Na ria kapa, vap ang kita mat si lomlomon ta Karisto, kila mun
luai. 19 Man ani to ke kuli rina papalik tarata atumata si Karisto, pua e iang
ki ngorem alava ira ani mamain ta vap mailik asip.

20 Sikei, tutuman luai Karisto katala tadut pok pelek a mat. Nia kapo
ainoai luai i uai i kov alak singiria kita lapo mat. 21 Arai ania, le kabang
mat kata serei tukulai ina si mang igenen, na asukang kapa ta tadut pok
kata kun serei kapa si mang igenen. 22 Using tukulai ina si Adam, na ri vap
aongos kipo nas ani mat, au na le si Karisto, na ri vap aongos kila to pok.
23 Sikei si tatadut ke, Karisto nia na ainoai luai i uai i kov alak, na e mung
ina, si kana serei pok, kana vap ki tadut. 24 Au na e mung si akamusai luai
ina, Karisto ka alis pok a vainagoan ang ane si kungana i God tamana, man
katala goeng suai ani keve saupai kuvul ve keve sinsinongan i saupai, ve
mamain ta kitmat asip. 25 Using kapo mamaiten ta ka aiveven a vainagoan
ang tung si ka akamusai suai aongos luai aniria kipo paspetau ania. 26 Na

akamusai luai si me roeng, mat. 27 Using **katala aoro ngim a keve bil aongos neite ngono kakina.** Sikei taun kapo posong ia ta keve bil aongos kata aoro ngim ia, kapo malangas ta nang parik kipa taot alakai ani God singina, voiang nia katala aoro ngim a keve bil aongos singina. 28 Au na taun ang man a God kala aoro ngim a keve bil aongos singina, e iang kapa kana nat akorong, nia kala kun aoro ngim pok ania, ani God papalik nia ka tavirimok ani keve bil aongos luai.

29 Au na vap ke kipo luk a asing tauia ke kana asi pakangai aniria kitala mat, ki sa? Using man kapo kovek i taktak atadut, marai sa kipo luk a asing tauia aniria? 30 Au anig, sa tukulai ina napo uli patai anig nei liuan i kui si keve taun aongos, man kapo kovek i tadut pok? 31 Keve tungag, napo mengen atutuman lakat kuli kag aminaung tatami si kara angtogon ve Karisto Iesu kara Volava, ta nau natala uli duai ani kui voiang kapo angasungai ani mat. 32 Na man natala angvis kuvul ve ri kei i Epeso asukang val igenen tav angkoai si tapasuk pok, nei kag seupok asikei e voi? Man ria kitala mat parik kipa angkoai si tadut pok, **kapo ro tara angan na inum kapa using ilesvauk tarala kun mat.** 33 Ago ta kapau pok an animi. Sinsinong i angtunganan kuvul ve vap rikek nang kapo vil agalitan a laulauan ro. 34 Mi pangun pok kami keve nas ro, na bil arikek ka kamus. Using mang matan nang kipo kovek i nas ro ani God. Napo posong asukang ke animi asi kami mese singina.

Ri vap mat ki saka tadut pok an?

35 Sikei, vei mang anu nganing imi kala sui ta, au na ri vap mat ki saka tadut pok an? Kila atung a saka pukun an? 36 Numai a igenen vongvong! Saka katui an kupo sukal ia, parik luai kapa angkoai si suk polok, man a katui ang parik katapa mat. 37 Na katui ang kupo sukal ia, parik nang kapa pukun i iei ang ka serei lak, parik. Kupo sukal nang a katui, vei nganing a katui i kon vo mang iei. 38 Sikei God akorong ninia ka atu pukun ania asukang val kana vubuk. Na si saka matan katui an, siksikei God kapo atu pukun ania. 39 Using a keve matan pukun aongos parik kipa angkokoai, parik. Kapo atogon a pukun i ri vap, pukun i ri vongo kipo kun petekai, ri mani na ri ien, kakaria ta kun matan pukun kapo petekai. 40 Na kapo atogon a matan pukun i pangkul, na matan pukun kapa i kuli vunep ke. Sikei, minaungan ro i matan pukun i pangkul kapo kun petekai ani minaungan i matan pukun i kuli vunep ke. 41 Mete makarap, kakana ta kun minaungan, na ulen kapa asukang, ria ve ri kalto. Using a mang kalto kapo mang apetekai ani mang anu.

42 Na ka asukang palau si tadut pok ang singiria kitala mat. Pukun ang kita sukal ia katala rikek, au na pukun ang ka tadut pok kapo tav angkoai luai si rikek. 43 Na taun kita sukal ia, parik kapa atogon asan, sikei ka tadut velai ani asan lava. Kita sukal ia na kapo ngau lik, sikei ka tadut ta kitmat. 44 Kita sukal ia na kapo bil si laulauan i pukun ke palau, sikei ka tadut pok na kalapo pukun i malanganto. Man kapo atogon pukun i laulauan ke, e iang kapa kapo atogon a pukun i malanganto. 45 Asukang val mengen i nei salsalik kapo antok, Ainoai i **igenen** Adam, **nia katame to.** Na akamusai Adam nia na Malanganto i alilis ta to. 46 Sikei, pukun i malanganto parik katapa aino, sikei pukun palau ke, na e mung malanganto vanang. 47 Ainoai i igenen katapo igenen i vunep na pukun ina kapo roe palau. Apongua katapo igenen le metekuku. 48 Vap ang i kuli rina ke, kipo pok val igenen ke le kuli rina. Vap ang i metekuku kipo pok val igenen ang le metekuku.

49 Au na kapo asukang ta taratala luk a kankanuai i igenen ang i kuli rina,
na tarala kun luk kapa ani kankanuai i igenen ang metekuku.
50 Napo antok imi keve tungag ta, sin na rangai i pukun palau ke, kapo
tav angkoai si an atogon sinsinongan si kana vainagoan a God. Io, nem ang
kapo tatameng palau, parik kapa angkoai si atogon ani sinsinongan si ring
ang kapo tokos. 51 Longong! Naka antok imi ta mengen lulungai ke. Tara
aongos, parik tarapa mat, sikei tara aongos, ka sakolai apetekai luai anira.
52 Ka abis ia na ka takrimit palau, val sikei palau a takpilum i mata, si taun
ang man a akamusai i taungai ka tangis. Using taun man ka tangis, ri vap
mat ki tatadut, tav anguan tameng an, na tara, ka sakolai apetekai anira.
53 Using a pukun vopo uli tameng palau ke, tutuman luai ka amaus ia ta
pukun vopo tav tameng palau ang. Pukun vopo mat palau ang, tutuman
luai ka amaus ia ta pukun vopo tav angkoai si mat ang. 54 Io, man a pukun
vopo tameng palau ke, kalapo sakol ane si pukun vopo tav tameng palau
ang, na pukun vopo mat ke kalapo sakol ane si anu vopo tav angkoai si
mat ang, e iang vanang kala serei atapunuk a posposong ang nei salsalik ta,
Mat kalapo ngau luai aongos, using a tatadut pok kala dual suai ania.
55 **Numai mat, nei vang kana na dual im e voi? Nei kana na sekeng im**
e voi? 56 Lau rikek nia na sekeng i mat, au na saupai kapo alis kitmat ani
lau rikek. 57 Sikei, alatun ane si God, using kata li dual anira si kara Volava
Iesu Karisto. 58 Asukang vang keve tungag ro, mi tung akitmat. Bil palau
ka ago ta tak suai an animi. Mi uli alis aro tatami pok akorong si abis si
Volava, using mipo nas ta kami avibisan parik kapa abis palau, using mipo
angtogon ve Volava.

16

Alilis asi luk akuvul

1 Au na ani alilis ang asi luk akuvul ania taun kara vap daus, kapo ro mi
abis ia val kag atatai ani keve kuvkuvulan ang e Galatia si kari using ania.
2 Si saka keve kapkap an mita asereiai ania si kami keve avibisan, kapo ro
ta si ainoai i taun i vik, siksikei imi ka potok akipai ani poisan a kapkap, na
ka aiveven ia nei lu, ani man namela serei, parik mipa anguan maiten an
si lukluk akuvul. 3 Au na man nakan serei, nala alis a keve panbuk si petau
ang mitala ainak ta ria ki teng kami alilis ane Ierusalem. 4 Au na man kala
ararai ta kapo ro palau anig si pasal, kila auai ve nau si pasal ang.

Amalmalangasai i kana paspasal

5 Man nanla ane Makedonia tul le, namela serei lak vang singimi. Using
napo buk aino tapai ane iang. 6 Vei nganing nala ago avunga lik ve nami, io
vei nala ago suai tapai ani taun i livus ke, ani kag paspasal e mung lak, mila
pakangai aro anig singina taun a keve rina ang naka ane singina. 7 Using
napo tav ainak ani name tun tul palau singimi. Napo atumata ta name ago
na mang keve taun kuvul ve nami, man a Volava kapo naung anig. 8 Sikei
name ago tapai e ke Epeso tung si taun i Pentekoste, 9 using mete takaman
lava kalapo tu tavas anig ani abis ke ka pasal, na vap miang kipo vilvil bat.
10 Man a Timoteo kamela serei singimi, mi aiveven ia ani ka ago aro ve
nami, using kapo kun teng pakangai kapa nang si abis ke si Volava, asukang
palau val nau. 11 Ka ago luai ta sikei imi ka tun alik ia. Mi atatung suai aro
ania si kana paspasal ta marip, ani kame serei pok singig, using napo kokoai
aniria nang e ke ve keve tungana.

12 Ani tungara ta Apolo, natala uli sunggil adual ania taun imi, ani ka auai
ve keve tungara, na parik katapa ainak si pasal kana, sikei kala pasal lak
man kala taun ro ania.

Akamusai i sokotuk ve posong ro

13 Aiveven akit aro, na mi tung akitmat si kami lomlomon, na vingami ka
makos, na mi dual aro. 14 Keve bil aongos mi abis ia, mi abis apunuk aro ia
ta vinga ro.
15 Napo sokotuk imi, keve tungag, using mipo nas a Sitepanas, ve kana
matan vap, riria kita ainoai luai i vap kita sakol nei palpal Akaia, na kita
alis kari to si pakangai ani mamain ta vap daus, 16 na nami kapa, mi kun vil
alik animi singiria kipo asukang suke, na ane singiria kapa kipo teng kuvul
si avibisan, na kipo dual aro singina. 17 Io, nata mela uruk si karitol serei ri
Sitepanas na Portunato na Akaiko, using kitoltame apunuk iau si inongos
i kami tav ago. 18 Using kitolta mela aus a malanganto ig, val malanganto
imi kapa. Matan vap asukang ke nang kapo ro mi tun kinle iria.
19 Keve kuvkuvulan e ke palpal Asia, kipo alis kari posong aro ane singimi.
Ri Akulas ve Piriska kilongpo kun alis ani mang posong manas ro, kuvul ve
kuvkuvulan e nei karilong lu. 20 Keve tungara aongos kipo alis imi ta kari
keve posong aro. Mi kun posong aro angpokpokai animi velai ani lulus
daus.
21 Vuk salik lik ke kana kapo akanangai i posong ro le singig akorong,
nau palau Paulo. 22 Man a si kapo tav buk ani Volava, rikek magilan ka ane
singina. Marana ta. 23 Kana roron a Volava Iesu ka auai ve nami. 24 Kag
vinga vubuk animi aongos si kara angtogon ve Karisto Iesu. Tutuman.

Apongua i buk ani ri Korinto

Si rina e Korinto, kuvkuvulan ang, ri katakai i akalit kapau kitala asiapok ia, si pege arikek ani Paulo. Si lau asukang ke, kala aunai vil amaiten alava luai ania. Using katapo buk koros ani pege vo akalkalit lok ke kuvul ve ri Korinto, asukang a kala salik a buk ke, asi kana auruk kuvul pok aniria ve nia. Si ainoai i palpal i buk ke, Paulo kata posong amalangas a keve pege madot, voiang kata antok aino ri Korinto tatana. Ania akorong, parik kapa buk ani ka pege asukang. Sikei, using kari lau i vilvil alava na pege arikek ania, kala ame aro iria ta keve pasak maiten ang. Ri Korinto kitala longong na ki ainak itoitonai ani lau iria, asukang a kila uruk kuvul aro. Si taun ang kapa, kuvkuvulan nei palpal ang e Iudaia, kari ago kata lapo tav roron singina. Au Paulo kalapo lukluk akuvul a mang keve alilis papakangai i kapkap, ani ka teng ia aniria. Asukang a kapo singkamil a vingaria i ri Korinto, asi alis kapkap ani avibisan ang (8-9). Si akamusai i palpal i buk, Paulo kata antok ta mang keve aposel kapau kita melapo ago e Korinto, kita kakaumang ia, na si sikei a taun ki kilis kana keve avibisan i aposel. Kana vubuk lava ta ri Korinto ki ago ta longong an ani kari kapau.

Mengen i Angruduai

1 Nau a Paulo, napo tung val aposel ani Karisto Iesu using kana lom-
lomonai a God. Nau kuvul ve tungara Timoteo, namemlongpo alis a panbuk
ke taun imi, nami kana kuvkuvulan a God, mipo ago e Korinto, kuvul ve ri
vap daus aongos kipo ago nei palpal Akaia. 2 Roron na marip ane singimi
le si God tamara na Volava Iesu Karisto.

Posong ro si pakangai nei mamaiten

3 Posong ro ane si God, nia na tamana i kara Volava Iesu Karisto, using
kapo tamamem ngorem, na kapo God tukulai i anatok ro. 4 Taun kapo
pakangai animem si kamem keve mamaiten aongos, namempo kun vil
korong ani anatok ani ri vap si kari saka mamaiten an, using lenginang
namemlapo atogon a anatok ro le si God. 5 Asukang ke, taun namemtapo
asalak alava si kui val Karisto kata kui, e iang kapa, namempo uruk alava
si kamem anatok ro ke, le si kamem angtogon ve Karisto. 6 Au na namemta
ago nei mamaiten, asi kami luk ani anatok ro velai ani vilvil ato. Man
namemta sel a anatok, nami mila kun sel ania, na mi nasai ania si taun man
mi ananap velai ani tung akit nei kui ke namempo kui tatana. 7 Kamem atu
mata animi kapo kit aro lak, using namempo nas ta le si kami sunguk kuvul
ve namem si kui, mi kun uruk kapa kuvul ve namem si anatok ro ang.
8 Arai, namempo misag ani mi vongvong, keve tungamem, ani mamaiten
ang namemta duai ia e Asia. Katapo maiten rikek luai, na katapo laba luai
animem, na namemta lapo tav lomon ania ta namem to. 9 Sikei, namemta
lapo ago asukang asi mat, ani namem ago ta lomon an animem, sikei
namem lomlomon ta God, voiang kapo nas ani tak atadut ani ri vap mat.
10 Nia kata asapang imem pelek a taun rikek ang, na ani ka uli asapang lak
animem. Ninia, namemtala atung kamem lomlomon singina, ta ka anguan
asapang an animem, 11 na mi pakangai animem si sokotuk, asukang a vap
miang ki posong aro marai imem, si roron ang a God kata alis ia singimem,
lakat kuli kami keve sokotuk miang.

Kana tav serei e Korinto

12 Namempo angkoai ro si mengen alava tatamem asukang ke. Le si
kamem vinga daus, namempo mengen amalangas ta, e mataria i ri vap
i kuli rina, na alaba ina e matami, kamem lau i ago katapo daus luai na
tutuman val kana vubuk a God. Parik using namempo atogon a masam i
kuli rina ke, sikei using kana roron a God. 13 Using parik namempa salik
ta mangsikei a vuk mengen mipo tav angkoai si taot na nas ania. Napo
atumata 14 ta kami nas ka tapunuk, val lenginang mitala nas lik asukang
ke ta, kami kus aminaung tatamem ka asukang val kamem kus aminaung
tatami, si kana taun a Volava Iesu.
15 Au, using nata atogon a nas ro suke, kag vubuk aino ta naka serei aino
singimi, ani mi arai anig amatan pongua, 16 using nata lapo lomlomonai
ani an ago tul si kag pasal ane Makedonia, au na e mung asi me serei tul
pok singimi, na asi kami pakangai anig si kag pasal ane Iudaia. 17 Sa, taun
natapo buk ia asukang, nata lomlomonai angvolai? Si kag lomlomonai
ani paspasal ke, sa, katapo bil val ri vap i kuli rina kipo ainak tapai na
ki misag pok? 18 Parik. God kapo nas atutuman luai ta parik namemtapa
lomlomonai angvolai, asi kamem ainak tapai na misag pok. 19 Arai, nat
i God, nang a Iesu Karisto, voiang namemtala akuskus imi tatana, nau,
Siluano na Timoteo, parik kapa igenen lomlomonai angvolai, sikei kana
lomlomonai kapo uli korong luai. 20 Keve palapalatung aongos si God kipo
tutuman singina, tukulai ina namempo posong ta tutuman singina, ani God
nia ka luk a urmaus. 21 Au na God, nia akorong katala vil imem asi kamem
tung akit kuvul ve nami si kara angtogon ve Karisto. Kata atung imem
ani namem abis ania, 22 na kana akanangai kapo ago singimem ta namem
kakana, na Malanganto ina kapo ago e vingamem val samui akanangai, asi
samui suai aongos lak.
23 God kapo arai ani nei vingag, ta kag tav serei e Korinto, ani na ago ta
vil arikek an animi. 24 Parik napa posong ia asukang ta napo tukaraunai
animi si kami to i lomlomon, parik. Sikei namempo abis kuvul ve nami ani
kami uruk, using le si kami lomlomon

2

na milapo tung akit aro. 1 Using natala saupai ta, naka ago ta anguan serei
an man ka vil amakus imi. 2 Arai, man naka vil amakus imi, nala kovek i
mangsikei si auruk anig, using natala vil amakus imi. 3 Si kag buk i salik,
nata mengen velai ani kalinga madot, vei nganing nala serei, na vap ang
kipo vap ro asi auruk anig, kila vil amakus iau, using natapo lomlomon ta
nami aongos, mi togon a sikei palau a uruk val nau. 4 Io, natala salik animi
kuli kui lava e nei lomlomon ig kuvul velai ani tangis lava, parik using asi
vil amakus palau animi, sikei asi akalit animi ta tavirimok i vinga ro ang
napo atogon ia animi.

Lomon suai ani lau rikek

5 Igenen vo asereiai ani makus ke, parik katapa amakus iau. Sikei kapo
asukang ta katala vil amakus imi aongos, sikei naka ago ta posong an ta
nami aongos luai. 6 Ani igenen ang, lenginang nami mipo miang mitala
amiming ia na kalapo angkoai e iang. 7 Mi pasal taun ia, mi lomon suai ani
kana rikek na mi pakangai ania, vei makus lava kala vil arikek luai ania.
8 Napo sokotuk imi ta mi akalit amalangas luai ta kami vinga roron taun
ia. 9 Tukulai i kag salik ani buk ang, using natapo buk atokngai animi, asi
kag nas ta mipo longong korong iau si keve bil aongos ke vo parik. 10 Man
mitala lomon suai ani lau lok si mangsikei, nau kapa. Using nau, man nata

lomon suai ani sa, man kapo atogon ta bil asi kag kun lomon suai ania, io, natala lomon suai ania e matana i Karisto si pakangai animi, 11 vei Satan kala atogon pangau asi akipang anira, using tarapo tav vongvong ani kana keve lomlomonai.

Mamakus na lomon aus

12 Taun nata serei e Toroas si kag an akus ta akus ro i Karisto, Volava katala tavasai anig tatana asi kag abis, 13 sikei parik natapa lomon aus using natapo tav sabonai lak ani tungag ta Tito e iang. Asukang a nala posong ro singiria, na nala pasal pelek iria ane Makedonia.

14 Sikei posong aro ane si God, using le si kamem angtogon ve Karisto, na kapo kamem ainoinoai val tulava katala dual suai ani keve mamaiten aongos. Au na le singimem, sain roron i malangas ania ka pasal apapanai si keve rina aongos. 15 Using namempo asukang val bil sain roron Karisto kapo alis ia taun a God, na ri vap aongos kipo nasai ania, ria vap ang kipo pasal taun a vilvil ato, na ria kapa kipo pasal taun a kui asikei. 16 Si mang matan kapo sain i mat, na si mang matan kapo sain i to. Si kapo angkokoai si tung ani abis asukang ke? 17 Using parik namempa asukang val vap duk, kipo atos ta kana mengen a God asi luk kapkap, parik. Sikei namempo atutuman. God kata atung imem ani abis ke. Namempo mengen e matana i God lakat kuli kamem angtogon ve Karisto.

3

Abis i palatung tanginang

1 Sa, namemlapo akuskus alava tatamem? Vei mipo sekpat nganing ta namempo inongos taun a panbuk ane singimi, vo le singimi, asi mengen amalangas tatamem, val mang matan kipo inongos taun ia? 2 Parik. Using nami akorong mipo panbuk asi mengen amalangas tatamem, na mita salik ia e vingamem. Na ri vap aongos kipo taot ia singimem na kipo nas ia. 3 Na si selen ang mipo atai amalangas ta mipo panbuk i salik ta Karisto, le si kamem pakangai animi. Parik katapa salik ia ta bil ke tarapo salik buk tatana, parik. Kata salik ia ta Malanganto i God vopo to ang. Parik katapa salik ia kuli vuk iat papanai, parik. Kata salik ia kuli vinga i igenen.

4 Sukana na tukulai i kamem nas ta le si Karisto namempo angkoai si abis ke e matana i God. 5 Namem akorong namempo tav angkoai si atai ta mangsikei a abis ro namempo koi si abis aro ania, parik. Sikei namempo angkoai le si kana dual a God, 6 nia akorong kata atung imem, ta namempo angkoai si pakangai ania si abis i palatung tanginang, voiang parik kapa sausaupai i salik, sikei kapo bil i Malanganto, using a sausaupai i salik ka ausingai anira taun a mat, sikei Malanganto ka ausingai anira taun a to.

7 Au na selen suke taun a mat, kapo bil i salik kuli keve vuk iat, kata serei velai ani mang minaungan, using ri Israel parik kitapa angkoai si tun ani nona i Moses, using katapo mang alava luai, kantanem e mung asi aingik suai lak ania. 8 Au sa? Papakangai i Malanganto ke, parik kapa serei velai ani mang minaungan tavirimok luai? 9 Arai, man a papakangai aino ang kata atogon a mang minaungan sikei kata lis a lomon kinle ani rikek, sa si papakangai ang kapo vil akorong a igenen? Io, mang minaungan ina kapo aunai tavirimok ani papakangai aino ang. 10 Tutuman, a bil ang katapo atogon a mang minaungan singina aino, kana kapo angkoai palau val nia parik kapa anguan mang minaungan an, using a bil tanginang kalapo mang minaungan alava. 11 Arai, man a bil asi aingik suai lak kata serei velai ani

mang minaungan, sa si bil ang ka ago asikei? Minaungan i mang ina kapo
tavirimok lava.
12 Asukang a using namemlapo taukai i bil suke, velai ani atumata taun
ani roron ina, namempo abis velai ani kovek luai i lolokovo. 13 Parik kapa
bil val Moses, using kata pakut a nei nona ta vakup ani ri Israel ki ago ta arai
ani mang ina si la tadap suai. 14 Sikei, lomlomonai iria katapo tabat. Using
lak si taun ke, man kipo tataot a mengen i angainainakai kavang ang, vuk
vakup ang lak kapo ago e iang. Parik kapa pasal suai, using si angtogon ve
Karisto papalik, e iang kala pasal suai. 15 Sikei tung lak si taun ke, man kipo
tataot a mengen si Moses, vakup ke kapo pakut bat a vingaria, 16 au na man
a mangsikei kala pokai ania taun a Volava, kala pasal suai a vakup ang.
17 Io, Volava nia na Malanganto. Au na man a Malanganto i Volava kapo
ago, nang e iang kapo togon a kalakala. 18 Tara aongos, tarapo tun a mang
minaungan i Volava na kapo kovek i vakup si pakut bat ani nei nora, na nia
akorong kapo sakolai anira, asi kara asukang val nia, na mang minaungan
ina kalapo polok alak paspasal singira, angkokoai val kana lomlomonai a
Volava, nia na Malanganto.

4

Pukun i abis ta roe palau kapo teng a bil roron

1 Asukang, using namemta lapo abis si abis ke, lakat kuli kana ngorem
a God, parik nampempa lomlomonai i ngau. 2 Sikei nampempa tutaliung
akipai luai ani mamain ta laulauan visuk, kipo itoitonai musik ania.
Namempo misag luai ani apupu ani ri vap, na gulang ta kana mengen a
God ka ago luai. Sikei namempo buk mengen e ring malangas ta tutuman e
matana i God, ani ri vap aongos siksikei ki kinle korong imem ta namempo
saka matan vap an. 3 Au na man a akus ro ke namempo akus tatana kapo
ago e mung i pakpakutan, kapo asukang nang singiria vap ang kipo pataun
a kui asikei. 4 Na god kapau i kuli rina ke kalapo vil aba kari lomlomonai
na vap tav lomlomon ke, ani ki ago ta kinle korong ani malangas i akus ro
i kana urmaus a Karisto, voiang kapo kankanuai luai i God. 5 Arai, parik
namempa akuskus pok tatamem, parik. Namempo akuskus ta Iesu Karisto,
nia na Volava. Na namem, namempo keve asosokai e matami, na urmaus
ane si Iesu. 6 Using a God vo antok ang ta malangas ku mang nei vong itum,
kamela kun mang kapa e vingamem, ani namem nas a urmaus i God, nang
kapo mang e nona i Karisto.
7 Sikei namempo teng a bil roron luai ke si pukun imem, voiang kapo
pukun i abis ta roe palau, asi kamem akalit amalangas aro ta God nia
papalik kapo atogon a kitmat lava, na namem parik luai. 8 Kipo uli vil
akui animem si selen miang, sikei parik nampempa ngau luai. Namempo
lomlomonai miang, sikei parik nampempa mamakus luai. 9 Kipo lu imem,
sikei parik namempa kovek luai i tungamem. Kipo atokngai raung animem,
sikei parik kipa vil punuk imem. 10 Io, si keve taun aongos, namempo ainak
ani kui val Iesu, ani to ke si Iesu ka kun mang e pukun imem. 11 Using
namem, si to i pukun ke, namempo uli duai ani kui marai tung ani Iesu,
ani to ang si Iesu ka mang amalangas aro si pukun vopo mat palau ke.
12 Asukang ke ta namempo duai a kui, au na nami mipo teng a to. 13 Au
na using namempo atogon a sikei palau a ararai i lomlomon val vo salik
ang ta, **Nala lomlomon na natala mengen,** io, namem kapa namempo
lomlomon na nememtala mengen, 14 using namempo nas ta iuang vo tak
atadut ang ani Volava Iesu pelek a mat, ka kun tak atadut kapa animem

val Iesu, na ka songo alak imem, ani tara kuvul ve nami, taran ago ve nia.
15 Keve bil aongos ke, asi pakangai animi, asukang ta kana roron ka papanai
taun a vap miang, na e iang laulauan i posong aro ani God ka polok ani ka
luk a urmaus singina.

Pasal si lomlomon

16 Asukang a parik nampempa angkoai si lomlomonai ngau, kantanem a
pukun ke kalapo tatalupei aliu. Sikei vingamem kapo uli atogon ani kov
tanginang i uruk si keve taun. 17 Using a kui lik i vuk taun ke kapo usausa
imem si luk ani minaungan tavirimok, voiang kapo petekai luai. 18 Parik
nampempa atumata using a keve bil tarapo arai korong ania, parik. Sikei
nampempo atumata ta keve bil ang parik tarapa arai korong ania. Using, bil
ang tarapo arai korong ania kapo bil i taun ke palau, sikei bil ang tarapo
tav arai ania, kapo bil i to asikei.

5

1 Using nampempo nas ta man kala tagoeng a lu i ago tul ke nampempo
ago singina kuli rina, namemla atogon a lu i alis ang ta God, lu voiang
parik kitapa abis ia ta kunga, sikei kapo bil i metekuku na ka ago asikei.
2 Using si pukun ke nampempo rusming a nampempo buk alava ta namem
atogon a pukun metekuku, 3 ani man namemla atogon ia, parik namemlapa
pukun varas palau. 4 Using si taun ke nampempo ago si pukun ke, nampempo
rusming velai ani maiten e vingamem, parik using nampempo buk mat pelek
ania, parik. Sikei using pala nampempo atogon a vubuk lava si atogon ani
anu tanginang. Asukang a pukun ke, voiang kapo ago asi mat, ka sakol
luai ane si to. 5 Au na God akorong katala usausa imem ani namem atogon
ia. Na ninia palau kata alis imem ta Malanganto ina, asukang val samui
akanangai.

6 Asukang a nampempo uli vinga uruk na nampempo nas ta taun nampempo
ago si to ke, parik lak nampempa ago kuvul ve Volava si kana lu. 7 Arai,
lomlomon kana nampempo pasal singina, parik ta sa nampempo arai ania ta
mata ke. 8 Nampempo vinga uruk, na nampempo buk ago akipai ani pukun
ke, si kamem an ago nei kana lu na Volava. 9 Asukang a nampempo atogon a
vubuk ke ta, namem uli vil auruk ania, kantanem man e ke si pukun ke, vo
e pangkul ve nia. 10 Using tara aongos lak, tara an tung e malangas i matana
i Karisto ani kan sui ira, na siksikei lak kan luk kana seupok, angkokoai si
saka nem an kata abis ia si taun katapo ago si pukun ke, man katapo lau
roron vo lau rikek.

Angtunganan pok ve God

11 Asukang, using nampempo nas a Volava ta nia kapo igenen si kamem
mamaila, nememtapo abis asi kamem tak ani ri vap, au na God kapo
malangas aongos imem. Napo lomlomon ta nami kapa mipo malangas
nei lomlomonai imi. 12 Parik nampempa buk anguan alatun animem pok
e matami, parik. Sikei, kamem avibisan ka tukulai i kami aminaung
tatamem, na asukang kapa mipo angkoai si ngenget ani matan vap ang kipo
kus aminaung pok tataria si kari tutungan e mataria i ri vap, na parik ta kus
aminaung i bil ang nei lomlomon iria. 13 Arai, man nampempo mengen val
nio, ke God ta bil. Au na man nampempo mengen val vap malangas, kapo
animi. 14 Using kana vinga roron a Karisto kapo saupai ani kamem to, using
nampempo nas luai ta sikei a igenen kata mat ani ri vap aongos, asukang a
ri vap aongos kitala mat. 15 Na katala mat ani ri vap aongos, ani vap ang

kipo to, ki ago ta anguan to aniria akorong pok, sikei kari to ani vo mat na tadut pok ang aniria.

16 Asukang a namem, le si taun ke, parik nampempa anguan arai ani ri vap ta mata i kuli rina ke, parik. Tutuman aino namemtapo arai ani Karisto ta ararai i kuli rina ke, sikei kana parik luai nampempa anguan ararai asukang an. 17 Asukang a man a mangsikei kapo angtogon ve Karisto, e iang kalapo serei atanginang. Bil kavang katala pasal suai, na bil tanginang kamela serei. 18 Keve bil ke, God katala abis iria, using le si Karisto nang a God kata vil imem ani namem angtunganan ve nia na kala alis imem ta kirim asi akus ani ri vap ta ki angtunganan pok ve nia. 19 Asukang ke ta God katapo ago si Karisto ani ka tak a kuli rina asi kana me angtunganan pok ve nia, na parik kalapa taot kari lau rikek ani ka amiming iria. Na kata apaus imem ta mamaiten si akuskus ta mengen i angtogon pok ke ve nia. 20 Asukang a namemlapo nguruna i Karisto, na kapo asukang ta God kapo songo imi si kalingamem. Nampempo sokotuk imi, si asan i Karisto, mi vil imi asi kami serei angtasimal aro pok ve God. 21 Vopo kovek luai i lau rikek ang, God kata arai ania val katapo igenen rikek, anira. Na le singina, God katala asaul pokai anira ani tara igenen korong e matana i God.

6

1 Au na taun nampempo abis kuvul ve nia asukang suke, nampempo aikut imi ta mi ago ta luk ani roron ke si God, na mi lomon apalau ia. 2 Using kapo antok ta, **Si taun roron ina, nata longong imi, na si taun ro si vil ato animi, nata pakangai animi. Tutuman luai, kana kapo taun roron, kana kalapo taun si luk ani vilvil ato.** 3 Parik namemtapa amatung kiksavang nei selen si ri vap, asukang ani ka kovek i oring aniria si pege arikek ani kamem abis. 4 Sikei, using nampempo asosokai si God, nampempo angkoai si alatun animem si bil miang. Namemta tung akitmat, namemta ago nei kui lava, nei keve mamaiten, 5 kita ngamis imem, kita alakai animem nei akangbat, namemta siang nei angvisvis, namemta abis amadot, na tav rot aro, namem buk angan. 6 Sikei, namemta daus aongos, namemta masam aro, namemta ananap, namemta pakangai ani ri vap, namemta atogon a Malanganto Gogoai, na vinga roron kovek i kapau. 7 Namemta uli pege atutuman aro, namemta teng a kitmat i God. Keve laulauan korong suke, kipo asukang val bil roron si pakangai animem si visvis ke. 8 Kantanem a tun kinle vo mirik, kantanem a mengen rikek vo posong ro. Man kipo arai animem val vap kapau, sikei nampempo uli pege atutuman. 9 Man kipo tav arai kinle animem, sikei vap duk lak kipo nas aro imem. Man kata lapo asukang ta namemtala mat, sikei arai, nampempo to. Man kipo amiming imem, sikei parik kitapa vil amat korong imem. 10 Man kapo asukang ta nampempo mamakus, sikei nampempo uli atogon uruk. Man kapo asukang ta nampempo logo, sikei nampempo vil atauia ri vap miang. Na man kapo bil val nampempo kovek luai, sikei nampempo duk ta bil miang.

11 Namemtala mengen suai aro singimi ri Korinto. Vingamem kapo tavas aro. 12 Parik ta namem, nampempa vil akit kara angtunganan, sikei nami akorong pok, using a vingami kapo kit. 13 Napo mengen imi val nami kag inatus. Mi ngenget kag lau. Mi kun tavas aro kapa ani vingami.

Lu i atailai si God

14 Mi ago ta paus kuvul an ve vap tav lomlomon. Using parik kapa angkoai si igenen lau roron kilong abis kuvul aro ve igenen katakai putuk saupai. Parik kapa angkoai si malangas ka angtunganan ve vong itum. 15 Kapo tav

angkoai si Karisto kame uruk kuvul ve Beliar. Ka tav angkoai luai ta igenen lomlomon kame angtogon ve igenen tav lomlomon. 16 Kapo tav angkoai luai ta lu i atailai si God ka angainakai ve lomlomonai i tangatangai. Using tara na lu i atailai si God vopo to ang. Asukang val God kata antok ta, **Naka to singiria, na naka pasal nei liuan iria. Ki posong iau ta nau kari God, na nau na atogon iria val kag matan vap.** 17 Asukang a **mi papelek iria na mime ago akipai aniria.** Volava kapo antok. **Ago luai ta sigil ani bil kapo visuk, na naka songo asung imi.** 18 Na mi **kin iau ta tamami, na nala atogon imi val kag**

7

keve nat kavulik. Volava tavirimok kapo antok. 1 Asukang ke, petau mipo angtogon ve vingag, using tarapo atogon a keve mengen roron ke, kapo ro tara vil adaus aro pok ira pelek a keve bil ang kapo vil avisuk a pukun ve malanganto ira. Tara mamaila velai ani lolokovo ani God ani kara paspasal aongos ka daus.

Uruk ani lomon pokai

2 Mi tavas animem ta vingami. Kata kovek i sikei namemta vil arikek ia. Kata kovek i sikei namemta goeng ia. Kata kovek i sikei namemta bui ia ta kamem tauia, kapo kovek luai. 3 Parik napa mengen asukang ke asi mengen arikek animi, parik. Using natala antok ta namempo uli atogon animi nei vingamem, man tara mat vo tara to, sikei tara uli sikei lak. 4 Napo atumata tatami, ta mi abis aro luai. Napo kus aminaung alava tatami. Napo atogon alomonaus lava using nami. Kantanem a keve mamaiten napo asalak ia, sikei napo uruk alava luai.

5 Io, using taun ang namemta serei e Makedonia, pukun imem parik katapa angkoai si ausai aro using keve oring aongos namemta duai a kui singina, angvibis e komo, na leng nei liuan i kuvkuvulan i lomlomon. 6 Sikei God, nia vopo anatok ani vap ngau, kata anatok imem si serei ke si Tito. 7 Na parik ta si kana serei papalik, sikei using kata antok imem ta mitala kun anatok ania. Kata antok imem kapa ta kami buk alava animem, kami mamakus, na kami vinga manas asi tung kuvul ve nau, na si oring suke nala uruk alava luai singina. 8 Using vei nganing natala vil amakus imi ta keve mengen i kag buk, sikei parik napa lomon ia ta kapo rikek si salik ani mengen ang. Tutuman, aino natapo lomon ia ta vei nala bil arikek nganing using nalapo arai kinle ta panbuk ang kata vil amakus imi si vuk pangau lik palau. 9 Sikei kana vang, napo uruk alava luai. Parik using mita lapo makus, sikei using le si kami la makus ang, mitala kinle korong na mila lomon pokai. Na makus ang nang a God kapo buk ia singimi, asukang a kapo kovek i bil mipo rikek singina marai imem. 10 Na makus ang God kapo buk ia, ka atogon uai, lomon pokai nang. Au na le iang vanang vilvil ato, na mamakus kala kamus. Sikei makus val kuli rina kapo nas ia, uai ina mat akorong palau. 11 Mi arai, makus ang a God kapo buk ia kala togon uai, using milapo lomlomonai aro. Mita amalangasai sumasuma ta bil ang, mita misag ania, mita taping, mita vubuk ve kaisap asi vil ani lau roron, na mita buk ta ka atogon a amiming si bil ang. Si keve oring aongos suke, katapo kovek i oring asi posong arikek animi. 12 Io, kapo tutuman nata alis imi ta panbuk ang, sikei parik natapa lis ia using a sikei a igenen kata abis a rikek, na parik kapa using a igenen ang kata vil arikek ia, parik. Sikei panbuk ang nata lis ia, napo buk ani mi anguan atogon ani manas nei vingami taun

imem, na mi tun kinle korong ia e matana i God. 13 Au asukang namemla
lomon aus.
Au na lakat kuli alomon aus ang, namempo uruk alava luai using
namempo kun arai sabonai ani uruk si Tito, using parik kapa anguan
lomlomonai amiang an animi aongos. 14 Natapo kus aminaung tatami, si
taun natapo mengen ve nia, na katanla kinle korong ta parik natapa kapau
ia. Kamem lau i mengen taun animi kapo uli tutuman aro, na asukang luai
kapa, si kamem kus aminaung si Tito, using kapo malangas ta namempo
atutuman. 15 Na vingana kapo buk alava imi, taun kapo lomlomonai ani
kami lau i longong aro, na kami mamaila aro na mita songo alak ia. 16 Napo
uruk alava using napo atu mata animi ta mi vil apunuk luai ani bil ke.

8

Akamusai aro ani lomlomonai i alis

1 Keve tungamem, namempo buk ta mi malangas a laulauan roron
ang a God katala asereiai ania si keve kuvkuvulan i lomlomon e palpal
Makedonia. 2 Kari kui kata atokngai amadot luai aniria, sikei lak kitapo
uruk alava. Kita aunai logo luai, sikei lak kita alis alava. 3 Napo atai
amalangas atutuman ta kitapo lis angkoai val sa kipo atogon ia, na soliu
kapa kari togtogon. Na katapo kovek i mangsikei katapo aisul iria. 4 Kitapo
aikut aro imem asi kamem atolongon aniria, ani ki kun alis kapa si angasik
ani ri vap daus po kudik luai ang. 5 Nameмtapo buk ta ki abis aroron, sikei
kita abis aro luai. Laba ina, kitala lis aino pok tataria ane si Volava, au na
taun imem kapa, using namempo usiusing kana lomlomonai a God. 6 Le
iang a namemla asok a Tito ani kan abis ve nami, val katala tutapongai
lenginang, ani ka pakangai animi si akamusai aro ani lomlomonai si abis
ani alilis ke. 7 Sikei, kapo ro kami selen i alilis ka kun talupus aro. Ka
asukang palau val kami lau i lomlomon, kami lau i akuskus na lau i
lomlomonai aro, na kami vinga roron taun imem. Asukang a avibisan kapa
i alilis ke ka kun talupus aro luai.
8 Parik napa mengen asukang ke using napo aisul akit imi, parik. Sikei
napo buk atai animi ta lomlomonai ro i vap suke, asi kag kinle ta kami vinga
ro kapo tutuman vo parik. 9 Using mipo malangas kana laulauan roron
kara Volava Iesu Karisto. Kantanem kana tauia, sikei katapo lomon imi, na
kamela serei asukang ta igenen logo, using kana vubuk ta le si kana logo,
mi tauia. 10 Napo mengen imi ta kag lomlomonai, using matas la kamus
ang, nami mitapo aino luai i vap si tutapongai ani abis ke, au na mipo
ainoai i vap kapa si atogon ani vubuk roron ang. 11 Kanat, mi akamusai
aro ania. Using kapo ro ta kami uruk si abis ania ka akamusai aro ani saka
nem an mipo lis tatana le si kami togtogon. 12 Using man kupo atogon uruk,
kapo ro lis angkokoai aro palau val sa kupo atogon ia, parik ta bil ang kupo
kovek ina. 13 Parik napa mengen ta mang matan vap ki kalakala, na nami
si sunguk ani mamaiten, parik. Sikei kapo ro ta mi angkokoai palau ve ria.
14 Nami mipo duk si taun ke, kapo ro mi pakangai ani kari inongos, asukang
a man mila inongos iles aliu, kila kun atogon angkoai si pakangai animi,
asukang a mila sikei palau, 15 asukang val kita salik ia ta, **Vopo paspasuk
alava ang kapo angkokoai palau val vopo paspasuk alik ang.**

Tito ve volo tungana

16 Napo posong aro na God using katala iton a vingana i Tito si kana
atogon ani vubuk tutuman ro si pakangai animi. 17 Using katala maramarak
si abis ani bil ang nameмtala sokotuk ia singina. Laba ina, ninia akorong,

using kana lomlomonai vola roron, katala pilak ta nia akorong kame serei singimi. 18 Au na namemla asok a mang tasimem kuvul ve nia, keve kuvkuvulan kipo nas aro luai ania, le si kana akuskus ta akus ro. 19 Mang bil kapa, keve kuvkuvulan kitala apaus ia ta kirim ke, ani ka auai ve namem si luk akuvul ani alilis ke. Ani namem teng a avibisan ke ani asan i Volava ka mang alava luai, na asi akalit kapa ta kamem vubuk asi pakangai. 20 Using kamem lomlomonai asukang ke ta ka ago ta sikei ka mengen arikek animem si alilis roron ke namempo usausa asi an alis ania. 21 Using kamem vubuk ta avibisan ke, ka talupus e matana i Volava, na e mataria kapa i ri vap aongos. 22 Au io, namemlapo asok irilong kuvul ve mang tasimem, namemtala atokngai ania si keve taun, na namemla arai ta kapo uruk si bil miang, sikei kana uruk kapo laba using kapo atu mata tatami ani mi abis aro. 23 Ani Tito, kapo tungag na namemlongpo abis kuvul si angasik animi. Ani ngono tasimem kilongpo pasal ta asok le si keve kuvkuvulan, rilong kapa kilongpo kun amangai ani Karisto. 24 Asukang vang, mi akalitai ani volo igenen ke ta kami vinga ro, na kitol arai ta kamem kus aminaung katapo tutuman, asukang a kara keve kuvkuvulan aongos ki kun tun kinle korong animi.

9

Alilis taun ri vap daus

1 Ani avibisan si angasik ani mamain ta vap daus, kapo tav inongos taun luai anig si salik taun animi tatana. 2 Using napo nas kami uruk si abis na kapo vil aminaung iau e mataria i ri Makedonia, using natala antok iria ta ri Akaia kitala usausa le si matas la kamus ang, na amiang iria kitala arai ani kami vinga manas, na kilapo kun atogon ani vubuk lava asukang. 3 Sikei napo asok a volo tasimem using napo misag ani kamem kus aminaung tatami ka bil palau, using natapo buk ta mi usausa val natala antok iria, 4 vei mang matan i ri Makedonia ki auai ve nau na kinla arai ta parik lak mitapa usausa, na namemla mese e mataria si lomlomonai ke. Au na kami mese lava, naka ago ta mengen an tatana. 5 Asukang a napo lomon ia ta kapo ro naka atai akit aro na volo tasimem, ani kian itoitonai aino ani mengen ro ke mita palapalatung tatana, ani ka roron na ka usausa kapa. Parik kana using napo sulai animi, sikei using kami lomlomonai roron.

6 Kapo asukang ke. Igenen ang kapo sukal alik, kana paspasuk ka liklik luai, na igenen ang kapo sukal alava, ka paspasuk alava velai ani uruk tavirimok. 7 Siksikei, kapo ro ka alis akorong si kana lomlomonai. Nia akorong ka uruk si alis, na ka ago ta lomon ania ta mangsikei kapo sulai ania. Using God kapo buk iria vap ang kipo lis velai ani uruk nei vingaria. 8 Au na God kapo angkoai si lis alava luai animi ta mamain ta roron aongos. Na taun mi atogon angkoai aro, mila kun angkoai kapa asi uli abis aro ani mamain ta avibisan roron aongos. 9 Val mengen i nei salsalik ta, **Katala lis alava ani keve rina aongos, na ani ri vap logo. Kana selen korong ka ago asikei.** 10 Nia kapo tukulai i keve bil asi sukal na ka asereiai ani pok ina, na kapo asukang palau ta nia kapo tukulai i keve bil ang mipo lis a mang matan tatana, ninia ka vil alava na uai i kami lau korong. 11 Mi tauia si keve bil aongos, asi kami alis alava, na man nameman alis suai ania singiria, ki posong ro ane si God. 12 Using si kami avibisan i alilis taun ani mamain ta vap daus, katala angasik iria si kari inongos, sikei laba ina, kapo asereiai ani tavirimok lava i posong ro ane si God. 13 Taun kipo kinle ta mipo atutuman si abis ke, kila alatun a God, using kilapo arai ta milapo kun kinle ani akus ro i Karisto, na mipo abis using ia, ki arai ani kami uruk si alilis lava si

pakangai aniria, na ki arai kapa ani kami angtunganan kuvul ve ria na ri vap aongos. 14 Na si kari keve taun i sokotuk ki kinle imi, using kana alilis roron luai a God taun imi. 15 Posong ro ane si God si kana tavirimok lava i alilis, parik tarapa angkoai si taot pasuk ania.

10

Tukulai i abis roron, Volava

1 Nau Paulo, napo sokotuk imi velai ani ananap na vinga marip val Karisto. Vei nganing a mang matan kipo antok ta napo igenen nok taun napo ago ve nami, sikei taun napo tav ago ve nami napo igenen ki. 2 Sikei napo buk alava imi ani mi bil aro, asukang ani man nala serei, nala ago ta ki an animi, using natala usausa luai si kag ki ani vap ang kipo sekpat ta namempo using a lomlomonai i kuli rina ke. 3 Kapo tutuman namempo ago si to ke, sikei visvis ke namempo ago neina, parik kapa bil i kuli rina ke, parik. 4 Using a keve bil namempo visvis tatana, parik kipa keve bil i kuli rina ke. Sikei God kapo li madot si galang suai ani mamain ta omo kitmat. Namempo angkoai si galang suai ani saka matan lomlomonai an, 5 saka tubat i alalakas kipo tadut asi ogbat ani malangas i God. Namem teng akit a mamain ta lomlomonai asukang, ani ri vap ki longong papalik a Karisto. 6 Namempo usausa si tatapokai aniria kipo longobot, man mitala nas a laulauan ro i longong.

7 Mi arai ani sa kapo ago e malangas i matami. Man a mangsikei e iang kapo mengen alava ta ninia ke Karisto, kapo ro nia akorong pok ka anguan lomlomonai aro ta kapo asukang, namem kapa, namem ke Karisto. 8 Vei nganing kapo ararai asukang ta nalapo kus aminaung luai ta namempo atogon a roron le si Volava, sikei parik luai kapa angkoai si naka mamaila singina. Volava kata lis imem ta roron asi itoiton animi, na parik ta si me galang. 9 Ka ago mi arai anig ta napo aleleng imi ta kag keve panbuk, 10 using mang matan e iang kipo antok ta mengen i kana keve panbuk kapo maiten na kapo sunggil alava, sikei taun katame serei e ke ta pukun ina, katapo igenen malum lik palau, na kana keve mengen kapo tav mamaiten. 11 Matan vap ang, kapo ro ki nas aro ta keve mengen namemta posong ia nei panbuk ang, namem abis lak iria man nameman serei.

12 Using namempo misag ani alangtongai animem ve vap ang kipo aminaung pok tataria, using man ki alangtongai aniria ve mang anu, kipo kovek i masam. 13 Sikei namem, namempo tav angkoai luai si kus aminaung ta mang saka abis an God parik katapa asok imem si abis ania. Namem telan akorong si sa na God katala lis ia singimem, ani kan sakam kami palpal kapa. 14 Parik namempa kus aminaung soliu kana, asukang ta parik namemta lapa serei tapai singimi, parik. Using namemtala serei korong tung si kami palpal asi an akus animi ta akus ro i Karisto. 15 Parik namempa kus aminaung ta keve rina namemta tav abis singina, na parik kapa namempa kus aminaung ta abis i teng ta mang matan, parik. Sikei namempo atu lomlomon tatami ta kami lomlomon ka uli polok, au na kamem ring ipo abis si kami palpal ka serei apapanai luai, 16 ani le singimi namem pasal avunga taun a mang keve rina kapa ta akus ro, na namem ago ta kus aminaung palau an ta abis ang a mang igenen petekai katala abis ia nei kana matang. 17 **Mangsikei, man kapo buk kus aminaung, kapo ro ka kus aminaung ta Volava.** 18 Using si nang kapo posong aro pok ia, kapo tav angkoai si ainak ania, sikei igenen ang a Volava akorong kapo posong aro ia.

11

Aiveven vei aposel kapau ka apupu imi

1 Napo buk ta mi lomon suai anig using naka mengen tapai val igenen
nio. Au kanat, milapo lomon suai anig? 2 Napo karamata imi le si kag
angnanasai ve God, using natala itoitonai animi val aina daus asi kami
osongon ta Karisto. 3 Sikei napo leng vei nganing mila asukang val Eva, taun
a kene ang kata apupu ia ta kana keve nas roron, na kami keve lomlomonai
ro tutuman kala pasal akipai ani Karisto, na parik milapa anguan buk bil an
val mipo kana aina daus. 4 Mi arai aro, using a mang matan vap kipo serei
na kimepo akuskus ta Iesu petekai, Iesu ang parik nememtapa akus imi
tatana, na milapo atogon a malanganto na akus ro petekai, voiang parik
nememtapa akuskus imi tatana, sikei milapo uruk palau si ainak aniria.
5 Arai, natala taot iau ta parik napa liklik ani vap ang mipo taot iria val
kami keve aposel tavirimok. 6 O, vei nganing napo tav katak ta lau i pege
atalupus aro val ria, sikei si nas, napo atogon a nas. Singina nememtala
amalangasai aro aongos ania singimi, si sa nememta mengen tatana, na si
kamem laulauan kapa.

7 Au sa, natala bil arikek kana si vil alik pok anig ani nami mi lakat, taun
natapo tav ainak ani mi seupok iau? 8 Mamaiten asi me abis ke singimi,
nata agon ia si mang keve kuvkuvulan, using kitapo uli pakangai anig, ani
ka koi iau si pasal na nanla pakangai animi. 9 Na si taun ang natan ago
ve nami nata atogon inongos, parik natapa vil amaiten a sikei. Using kag
inongos, keve tungara le Makedonia kita apunuk ia, asukang a parik natapa
buk vil amaiten animi si bil lik pulakai, tung kana lak. 10 Napo mengen ta
tutuman, val kana tutuman a Karisto singig, ta napo kus aminaung kuli
oring ke, na ane nei keve palpal suke e Akaia, kipo tav angkoai si atakun
ani kag kus aminaung. 11 Sa tukulai ina napo lau asukang suke? Using parik
napa atogon imi e vingag? Parik! God kapo nas ta napo atogon imi.

12 Au na sa napo abis ia, naka abis aliu lak ia, using napo buk ta ki ago
ta atogon pangau an si kus aminaung pok tataria akorong, ta kari laulauan
i abis kapo asukang palau val namem. 13 Using vap ang nang parik kipa
aposel tutuman. Kipo abis palau asukang asi kari akipang animi, na kipo
pokai aniria asi kari ararai val ke Karisto ta keve aposel. 14 Sikei tarapo tav
taping. Ke Satan akorong ta lau using kapo pokai pok ania asi kana ararai
val angelo minaungan. 15 Asukang a parik tarapa taping alava ani kana
keve asosokai, man ki kun pokai pok aniria si kari ararai val keve katakai i
lau korong. Akamusai iria ka asukang palau val kari abis.

Keve mamaiten

16 Naka anguan antok an, mi ago ta arai anig val napo igenen nio palau.
Na man mipo arai anig val igenen nio palau, kapo ro mi lomon suai anig,
asi kag kus aminaung tapai. 17 Kag mengen lava i kus aminaung, parik
napa posong ia using a Volava kapo ainak, sikei napo posong asukang val
igenen nio palau. 18 Arai, petau miang luai kipo aminaung ta keve bil i
pukun ke, asukang a naka kun aminaung kapa. 19 Using mipo uli naung
aro palau ani igenen nio. Pua mipo sekpat ta mipo atogon masam lava
luai! 20 Arai ani oring ke, taun a igenen ang katame dot a isumi ani mipo
kana keve asosokai, mila naung aro palau ania. Taun kata konem kami
togtogon, vo kata bui imi si luk ani keve bil aongos, na taun ka vil alava ia,
ka tavapat imi nei nomi, mita lomon suai palau ania. 21 Sa, napo mese using
nememtapo ngau e matami, na matan lau asukang suke parik nememtapa
abis ia? Saka bil an kitapo tav lolokovo si kus aminaung tatana, pua nalapo

mengen luai val igenen nio, nau kapa napo tav lolokovo si kus aminaung tatana. 22 Au, kita polok si ri Eberaio nang? Nau kapa. Au, kita polok si ri Israel nang? Nau kapa. Au si tivuria nang ta Abaram? Nau kapa. 23 Au kipo asosokai nang si Karisto? Pua, vei nganing naka mengen val igenen nio, sikei nau, napo aunai luai aniria, si mamaiten i abis, taun miang nata ago nei akangbat, keve taun miang luai kita vis iau, taun miang nata lapo angasungai ani tapikon. 24 Palpalima na taun ri Iudaia kita saupai si saup anig ta 39 a ngamis aongos. 25 Potol a taun kita ngamis iau ta vuk ei. Sikei a taun kita so iau ta iat si kari vil punuk anig. Potol a taun nata puka kuli perengan nei laman. Nata voko pulakai nei laman tenei vong ve tenei ias. 26 Keve taun miang nata pasal pulakai, nata puka si molong, si ri vap tainau, si kungaria i kag patvap akorong, si ri vap i ngising, na nei mang keve rina lava, ane nei ring varasai palau, nei laman, na e kungaria i mang keve tasig kapau. 27 Nata abis akitmat luai, nata ago nei taun kitmat, vong miang nata tav rot singina, kata pat iau a buk angan ve buk inum, nata kovek i pok, nata mulak na kovek i vakup roron. 28 Na lakat kuli keve mamaiten aongos suke, nata nasai ani mamakus ve mamaiten si keve taun ani keve kuvkuvulan. 29 Man a si e iang kapo ngau, sa, nau parik napa kun nasai korong ania? Man a si e iang kapo savang, sa, parik napa vinga marala ani vopo asavang kak ang ania?

30 Man mipo buk iau asi kag aminaung, kapo ro naka aminaung si bil ang kapo akalit tatag ta napo igenen malum. 31 God nia na tamana i Volava Iesu voiang posong ro ka ane singina asikei, nia kapo nas ta parik napa pege kapau. 32 E Damasko, ainoinoai lava si tulava Aretas kata asok ta ararai bat aulitai ani rina Damasko aongos asi kana teng akit anig, 33 na keve tungag ki asoung iau ane kevkev le nei matakoto i omo nei tepe lava, na nala sip pelek a kungana.

12

Ararai na asasangai

1 Kapo ro naka kus aminaung aliu. Kag mengen kapo tav pakangai ani mang sikei, sikei kantanem, naka pege tapai ta ararai na asasangai le si Volava. 2 Napo nas ta katapo atogon a igenen si kana angtogon ve Karisto, kata lapo asukang ta kalapo 14 a matas taunai ania, God kata songo alak ia ane pangkul, na parik napa nas ta kata pasal ta pukun vo si orodung, God kapo nas, sikei si taun ang kita sunguk alak ia ane si lapotol i metekuku. 3 Igenen ke, parik napa nas ia ta kata saka pasal an, si pukun vo si orodung, God kapo nas, sikei napo nas ta 4 kita sunguk alak ia ane nei rina talupus luai e pangkul, na kanla longong a mengen atailai luai ang, voiang kapo tav angkoai si nas ania, na kapo kitmat luai kapa ta ri vap ki posong ia. 5 Napo angkoai si kus aminaung ta igenen suke, sikei asi me kus aminaung tatag pok ka ago. Sikei naka kus aminaung palau ta nau napo igenen malum. 6 Sikei man nala kus aminaung tatana, parik nalapa igenen nio, parik. Using naka mengen ta tutuman. Sikei naka ago vei nala mengen ta bil miang parik mipa angkoai si arai ania si kag lau vo si kag keve mengen. 7 Asukang a naka ago ta akus ta keve bil petekai suke Volava kata akalit iau tataria, ani naka ago ta alalakas an tatag. Asukang a napo atogon a kui e pukun ig, napo uli ago velai ania, asukang ta Satan kapo asok kana asosokai si me dot akui anig, ani naka ago ta alalakas an tatag. 8 Potol a taun nata aikut a Volava ta kui ke ani ka pasal suai anig, 9 sikei kala atai iau ta, “Kag roron kapo uli angkoai si pakangai anim, using taun kupo ngau, nala asereiai ani kag

kitmat singim." Asukang a naka uruk alava ta napo igenen malum, using napo buk a kitmat i Karisto ka ago singig. 10 Asukang a napo uruk palau ta napo igenen malum, na kipo kilis iau, si ago neina i mamaiten, si vilvil akui, si taun kitmat, marai kag tung ani Karisto. Using taun napo igenen ngau, napo dual.

Paulo kapo atogon ri Korinto e vingana

11 Napo pege val igenen nio, sikei nami, mipo sulai anig asi kag pege asukang. Kavtapo ro ta mila alatun iau, using parik luai natapa rikek ani vap ang mipo taot iria val kami keve aposel tavirimok, kantanem natapo igenen palau. 12 Keve avibisan si arai kinle anig ta napo aposel, natala abis iria nei liuan imi, si lau i ananap kuvul ve mang keve akanangai na abis i vilvil ataping na keve abis tavirimok lava. 13 Saka bil an akorong natapo abis alava ia ani mang kuvkuvulan na nami parik? Kapo kovek. Sikei palau a bil, nau akorong parik natapa vil amaiten imi. Mi lomon suai ani lau rikek ke singig. 14 Mi longong! Nalapo usausa nang ani kag apotol i serei singimi. Parik nanpa serei si kag an vil amaiten animi. Parik napa buk kami togtogon, sikei napo buk imi akorong. Kapo lok ta inatus ki aiveven a tamaria, sikei tamaria ka aiveven iria using kakana ta inatus. 15 Anig, naka uruk palau si luk le singig akorong angkoai si kag ago, na e iang naka lis kapa kag to si angasik ani malanganto imi. Si man napo vinga roron animi, sa, mipo vinga rikek anig singina? 16 Kanat, kapo asukang, parik nata lapa vil amaiten imi. Vei nganing nata kapau imi asi kami me ta? 17 Au sa, nata apupu nang imi ta vap ang nata asok iria taun imi? 18 Tutuman natala uli sokotuk aro ani Tito si kana me serei singimi, na kuvul ve nia nala asok a mang tasig ang. Sa nang, Tito kata apupu imi, na kala luk palau a mang sikei a bil singimi? Parik. Namemlongta abis using a sikei palau a malanganto, na sikei palau a selen.

19 Kana kapa, vei mipo sekpat nganing ta namempo mengen amadot e matami, si antok ta namempo daus. Parik! Namempo mengen e matana i God si kamem angtogon ve Karisto. Au na keve mengen aongos ang asi pakangai animi, keve tungag, nami ang napo atogon imi e vingag. 20 Using napo leng vei nganing man nala serei taun imi, namela arai ta kami lau kapo tav asukang val napo buk ia. Vei nami kapa mila kun arai ta kag lau mipo tav buk ania. Vei nanla serei sabonai ta mipo angkiki, angmata, angmamaralai, angneikitungai, mengen arikek, mengen musik angpokpokai, vilvil alava na tagoeng. 21 Napo leng vei nanla serei na kag God ka vil alik iau e matami na nala tangmata imi, using vap miang kitapo vil lau rikek aino, parik lak kipa lomon suai ani kari laulauan visuk, kari lau i panik, na keve lau rikek luai kipo abis ia nei ring malangas.

13

Akamusai i mengen i anonok kuvul ve posong ro

1 Nalapo usausa asi me serei asukang val kag vapotol i me arai animi. **Pongua vo potol a igenen, man ki mengen amalangas atutuman ta saka lau rikek an, ki vil saupai singina.** 2 Si apongua i taun voiang natapo ago kuvul ve nami singina, nata anonok imi. Kana kami mang anu si napo kovek lak. Ria kita abis a rikek ang, kuvul ve mang matan kapa, man name anguan serei pok an, parik luai napa angkoai si tav amiming aniria. 3 Mitapo buk arai atutuman ta Karisto kapo mengen si kalingag vo parik? Sikei mi malangas aro ta nia parik kapa malum si vil akorong animi, parik. Ka kitmat luai nei liuan imi. 4 Arai, si kami malangas ta kita atakuk ia

kuli ngakputuk na katapo malum, sikei kana kapo to ta kitmat i God. Au na
namem, si kamem angtogon ve nia, namempo ngau, sikei si kamem serei
singimi, namem serei kuvul ve nia ta kitmat i God.
5 Mi tikon tuk aro luai pok imi akorong, asi arai korong ta mipo tung
akit aro si lomlomon. Mi sui atokngai pok animi. Au si mipo tav malangas
nang ta Iesu Karisto kapo ago singimi? Sikei, vei nganing kami lomlomon
kapo nem palau. 6 Napo atu lomlomon ta mi kinle korong imem, ta kamem
lau kapo tutuman. 7 Sikei namempo sokotuk a God ta mi ago ta bil arikek
an, parik using asi me arai animem ta namemtala bil aro luai, parik. Sikei
using namempo buk ta mi bil aro, kantanem kapo ararai val namemta tav
bil aro. 8 Using parik luai namempa tubat a tutuman, sikei namempo abis
asi kip kos ania. 9 Using namempo uruk palau lak si kamem malum na
kami dual, na namempo sokotuk ta mi serei atalupus aro. 10 Napo vil a
keve mengen ke kana using napo ago akipai animi, ani man nanla serei
singimi, parik nalapa atogon mengen madot animi, kuli roron ke Volava
kata lis iau tatana, asi pakangai animi, na parik ta si galang.
11 Akamusai ina keve tasig, kag posong ro ane singimi. Mi lomon pokai.
Longong kag sokotuk. Ka sikei palau kami lomlomonai. Mi ago velai ani
marip si kami to. Na God ka ago ve nami, nia kapo tukul bung i vinga ro na
marip. 12 Mi kun posong aro angpokpokai animi velai ani lulus daus. Kara
keve vap daus aongos kipo alis kari posong aro taun imi.
13-14 Roron si Volava Iesu Karisto, vinga roron si God, na lau i angtun-
ganan aro le si Malanganto Gogoai ka ago singimi aongos.

Ani ri Galatia

Ainoai luai i matan vap kitapo using a Iesu si taun ang, ri Iudaia akorong. Sikei Iesu kata asok a Paulo val aposel ani kan kun akuskus si ri vap i ngising ta Akus Ro. Taun a petau kilapo tutapongai riuk lak si kana matan vap a Iesu, mamaiten lava kala serei. Aino, vap ke parik kitapa usiusing kana keve saupai a Moses, asukang val ri Iudaia kipo uli using ania. Taun kilapo serei val kuvkuvulan i vap lomlomon, sa, ki using a laulauan i using ani kari keve saupai ri Iudaia o parik? Mang matan vap kipo sulai ani kuvkuvulan asi lampulit val laulauan si ri Iudaia, na asi kari using kapa ani mang matan i kana keve saupai a Moses. Sikei Paulo kapo posong apalau ia, na kapo mengen ta kara lomlomon ta Iesu Karisto, nia palau ka vil ira asi kara serei igenen korong e matana i God. Kapo ararai asukang ta mang matan Iudaia kita anla ago e Galatia, asukang a kipo atokngai sulai ani kuvkuvulan asi using ani keve saupai ang si Moses. Au, Paulo kala longong ia, asukang a kala salik a buk ke, ani ka koros kari lomlomon kuvul ve kari laulauan kapa. E no luai, Paulo kapo mengen amalangas ta God akorong kata akanangai ania ani avibisan i aposel. Na kala mengen asukang ke, vap ang kipo lomlomon ta Iesu Karisto, ria kipo igenen korong e matana i God. Si akamusai i buk kapo mengen ta taun a Karisto kata vil akala ira asi kara kalakala, Malanganto Gogoai kala ausingai anira, ani tara uli abis ani lau roron taun a mang matan vap.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo napo aposel, parik using katapa atogon igenen vo kuvkuvulan kata asok iau, parik. Sikei using a asok si Iesu Karisto ve God tamana, iuang kata tak atadut ia pelek a mat. 2 Nau ve keve tungara aongos e ke, namempo lis a panbuk ke taun a keve kuvkuvulan mipo ago e iang nei palpal Galatia. 3 Roron ve marip le si God tamara na Volava Iesu Karisto ka sinong singimi. 4 Nia kata alis pok tatana ani ka puka bat ira si kara lau rikek, ani ka asapang ira pelek a mamain ta avibisan rikek i kuli rina si taun ke asukang val vubuk ang si God tamara. 5 Kakana na miminaungan asikei. Tutuman.

Kapo sikei palau a akus ro

6 Napo taping velai ani makus ta parik kapa vungavunga na milapo sip taliung a iuang kata songo imi ta kana roron a Karisto, nang kata lis palau imi tatana. Si vuk taun kudik lik palau na milapo atu talinga asi kami longong ani akus vopo tav tutuman ang, na kipo kin ia ta akus ro. 7 Sikei parik ta akus ro. Natala luk ta mang matan e iang kipo vil agol palau imi, na kipo atokngai ani sakolai ani akus ro i Karisto. 8 Kantanem man namem, vo ta angelo kapa le metekuku, ta man kapo tav bil val akus ro ang namemtala akuskus korong imi tatana, kapo ro ta God ka vil punuk suai luai animem! 9 Val namemtala kin ia, kana napo anguan kin pok an ania ta vopo sang ta akus tav angkoai val akus ro ang mitala luk ia, kapo ro ta God ka vil punuk suai luai ania!

10 Sa nang? Napo mengen asukang ke ani name luk kami mangal? Parik! Ani God papalik nia ka uruk singina. Man kapo asukang ta napo buk lak asi kag amangal palau ani ri vap, kala tav tutuman luai ta nau kana asosokai a Karisto!

Songo ani Paulo

11 Arai, keve tungag, napo buk ani mi malangas ta akus ro ang natala
akuskus imi tatana, parik kapa akus le si igenen i kuli rina. 12 Using parik
ta igenen i kuli rina kata akuskus iau tatana. Na parik natapa akalit kapa
tatana. Sikei Iesu Karisto, ninia akorong kata amalangasai anig tatana.
13 Mitala longong ta natapo saka to an aino si kag po using ani laulauan
si ri Iudaia. Mipo malangas ta natapo uli atokngai amadot asi vil akui ani
kana vap a God. Nata atokngai ta naka goeng suai aniria. 14 Kag nas ani
laulauan si ri Iudaia katapo soliu luai ani mang matan iria, namemta polok
kuvul alak. Natapo dual akitmat ta mamain ta saupai si kamem vap lava ka
ago luai ta mun an. 15 Kantanem. Sikei aino si taun parik lak kitapa ingus
iau singina, God katala irang akipai anig na si kana lau roron kala songo
iau. Kana vubuk 16 ta naka arai korong ani kana nat ani naka akus tatana
si ri vap i ngising. Au, sikei! Si vuk taun ang kata akalit iau ta kana nat
singina, parik luai natapa pasal taun a mangsikei a igenen asi kag an nanas
aino tapai. 17 Na parik kapa, nata lapa palak lik tapai ane Ierusalem ani
nakan angnanasai ve ria kitala aposel aino anig si taun ang, parik. Sikei
nata tadut akorong na nala pasal ane Arabia. Au na le iang, na nala papok
ane Damasko.
18 Au, na e mung i potol a matas, le na nala palak ane Ierusalem asi kag
an angkatakai ve Kepas, na natan lapo ago ve nia si 15 na taun. 19 Au na ani
mang keve aposel ang, ria aongos parik natapa arai aniria e iang, ring sikei
papalik a Iakovo, tasina i Volava. 20 E malangas i matana i God, napo antok
akorong luai animi ta mengen ke napo salik lis imi tatana kapo tutuman
luai! 21 Au, na e mung ina nala papok ane palpal Suria na asukang kapa
ane Kilikia. 22 Sikei e suke pok nei palpal Iudaia, keve kuvkuvulan lapo
lomlomon ang ta Karisto, parik lak kitapa nas iau. 23 Kipo longong palau a
akuskus ig asukang ke, “Iuang vopo uli vil akui ang aino anira, kana kalapo
akus ta akus ro ang nang aino katapo atokngai asi kana goeng ania.” 24 Na
kila alatun a God singig.

2

Ri aposel kita ainak ani Paulo

1 Au, e mung i 14 a matas, nala palak pok ane Ierusalem kuvul ve
Barnabas, na nala songo kapa na Tito. 2 Nata palak using a mang asangai
kata serei singig. Io, nanla kivung ve ria, sikei ria papalik keve igenen lava,
na nanla palas dong iria ta akus ro ke nalapo akus ri vap i ngising tatana, vei
kag keve abis aino na kana ka nem palau. 3 Tito kata auai ve nau, na mang
matan vap kitapo sulai ania asi kana lampulit, using kapo nat i Elas, sikei
parik luai kitapa sulai korong ania. 4 Au vap ke kana lenginang kime lapo
rol imem velai ani kapau ta kipo angtasimal atutuman ve namem, using
asi kari me teremai musik ta to i kalakala ke namempo atogon ia si Karisto
Iesu. Na kila aisul imem asi anguan asalak an ani mamaiten i using ani
saupai. 5 Parik luai namemta lapa alis ta ring pangau si kari kapau, using
natapo buk ta mi nas aroron luai ani tutuman i akus ro. 6 Au, na si keve
igenen ang mitapo lomon ia ta kipo keve igenen lava, parik natapa lolokovo
ta kipo saka igenen lava an. E matana i God mang igenen kapo angkokoai
palau val mang anu. Io, keve igenen ang kipo igenen lava, parik kita lapa
alakai ta ring mengen petekai ani sa natala palas dong iria tatana. 7 Sikei,
kitala kinle ta God nia kata asok iau ani naka akuskus si ri vap tav lampulit,
asukang palau val Petero, God kata asok ia ane si ri lamutan. 8 Ninia

palau kata amadot a Petero ani kan mengen ani Karisto si ri lamutan, nang palau nia kata kun amadot anig asi kag mengen ani Karisto si ri vap tav lampulit. 9 Na mang anu, kitala tun kinle korong e pukun ig na roron ang si kag aisog. Nang tukulai ina keve igenen ke, ri Iakovo ve Kepas na Ioanes, petau ke mipo lomon ia ta kipo ainoinoai, kita lulun imemlong ve Barnabas, akanangai ani kari ainainak, ani namemlong ane si ri vap i ngising, na riria ane si ri lamutan. 10 Kari sokotuk palau ta namemlong ago ta lomon taun an ani mamain ta vap po logo e iang. Au, nata ainak aroron ani sokotuk ang.

Paulo kata tatapokai ani Kepas si kana lok

11 Au ani Kepas, taun kata serei e Antiokeia, nanla tatapokai ania si kana lau, using kata lapo aunai i lok. 12 Si taun katapo ago e ke katapo uli angan kuvul aro ve keve tungana i ngising. Tung si mang petau i asok ta Iakovo kimela serei. Petau ang kipo mengen akit ta ri vap i ngising ki lampulit. Au, kimela serei na kala polek lik akipai ani keve tungana i ngising using kalapo leng ani petau ang. 13 Au, na lau i akipang ke katala polok alava tung si ri Iudaia aongos ria kapa kita lapo kun pakangai si sapungai ania. Nambang tukulai ina vanang a Barnabas kapa kata kun uak singina. 14 Au, na nala arai ta kari laulauan kapo tav angkokoai ve tutuman i akus ro, nala tung e mataria aongos na nala mengen a Kepas asukang ke, “Marai sa na kupo vil a lau ke? Tutuman, numai kupo igenen i Iudaia, sikei vola ro using parik kulapa anguan usiusing akit ani laulauan ang. Kana kuta melapo lau val ri vap i ngising. Sikei si kam lau i akipang suke, kulapo aisul pok iria ta ki uli using akit ani keve laulauan si ri Iudaia.

Ri vap aongos ki luk a vilvil ato si lomlomon

15 Tarung, tarungpo igenen i Iudaia le si liklik, na parik ta vap i ngising po tav katak ve kara keve saupai. 16 Na tarungpo malangas ta kapo kovek ta mang igenen ka serei a igenen korong e matana i God tukulai ina using kapo usiusing a saupai. Sikei si lomlomon ta Iesu Karisto, nang palau. Asukang kapa na tarung, asi karung kun serei a igenen korong e matana i God, tarung tala kelai ani karung lomlomon si Karisto Iesu, na parik ta si usiusing ani saupai. Using kapo kovek luai ta sikei ka serei a igenen korong e matana i God, tukulai ina si usiusing ani saupai. 17 Au, using tarunglapo lomlomonai i buk ani tarung luk a vilvil akorong si selen i lomlomon ta Karisto suke, na man kalapo ararai ta tarung lapo katakai i bil arikek au, sa nang? Supsupai ina ta Karisto kapo vil aserei a lau rikek? Tutuman luai, parik! 18 Man naka abis pok a bil ang natala goeng ia lenginang, sukana kalapo malangas aro luai ta nau a igenen putuk saupai. 19 Using neina i saupai, nau natala mat suai ani saupai, ani kag to ke God ia. 20 Io, natala mat kuvul ve Karisto kuli ngakputuk, na kag to kana, nau parik nalapa anguan taukai ina, sikei Karisto kapo aol iau. To ke nei pukun ig, napo to ta lomlomon ta nat i God, nia kata ngorem iau na ka lis palau pok ia anig. 21 Nau parik napa buk vongvong pokai ani kana roron a God, nang kata abis ia anig. Using man tarungpo mengen ta tarungpo angkoai si serei a igenen korong e matana i God tukulai ina si usiusing ani saupai, au, tarung lapo mengen ta kana mat a Karisto kapo nem palau luai.”

3

Lomlomon na laulauan i using saupai

1 Nami ri Galatia, mipo tanio! Si kata vil arikek imi na mipo nio asukang? Natala mengen amalangas e matami aongos ta Iesu Karisto kita vil punuk

ia kuli ngakputuk. 2 Au, mi antok iau ta ring sikei a bil palau. Kana
na Malanganto ke mipo atogon ia, mita luk ia tukulai ina si usiusing ani
saupai? Parik kapa asukang! Mita luk ia using kami lomlomon ta akus ro
ang mita longong ia. 3 Loi ta nio kitmat ke! Mitala tutapongai ta kitmat i
Malanganto. Au na sa, iles aliu mi abis ta kitmat i si? Kitmat i pukun imi
akorong? 4 Au na kui lava ang mitala kui tatana marai lomlomon, parik
kalapa anguan tutuman? Iau? Mitapo kui palau? 5 Au na keve abis roron
ang God lenginang katala abis ia singimi si kitmat i Malanganto, au si kapo
tukulai ina nang si kami usiusing ani saupai? Parik luai! Tukulai ina palau
si kami lomlomon ta akus ro. 6 Asukang val Abaram **kata kelai ani kana
lomlomon si God, na si lomlomon ang God kala ainak ania ta kapo
igenen korong.**
7 Asukang vang a kapo malangas ta ria kipo lomlomon, ria vanang kipo
angtogon ve Abaram. 8 God kata nas le kabang ta ka ainak ani ri vap i
ngising ta ki vap korong marai kari lomlomon. Na asukang nei salsalik
kapo mengen amalangas ta akus ro ang God kata posong aino ia si Abaram,
Matmatan vap aongos ki luk a roron le singim. 9 Asukang a vap ang
kipo using a selen i lomlomon val Abaram, kipo atogon a roron val nia.
10 Using ria kipo atokngai asi kari serei a igenen korong si kari usiusing
aro ani saupai, nambang, kilapo sunguk kana maras a God asi mat. Using
a salsalik kapo mengen ta, **Man parik kupa uli apunuk ani keve nem
aongos kita salik ia nei buk i saupai, ku sunguk kana maras a God
asi mat.** 11 Kapo malangas aro ta kapo kovek luai ta mangsikei, ka serei
a igenen korong e matana i God tukulai ina using kapo usiusing a saupai.
Using a mengen nei salsalik kapo mengen, **Nia God kapo ainak ania ta
kapo igenen korong tukulai ina si lomlomon, kan to.** 12 Saupai, parik
kilongpa angtunganan ve lomlomon, parik. Sikei **vo abis apunuk ani keve
saupai, ninia ka to singina.** 13 Karisto kata samui apok imem, vap po tav
angkoai si apunuk ani saupai, ani namem kala pelek a mamaiten i kana
maras a God. Na nia akorong kata asalak a maras ang animem. Using a
salsalik kapo mengen ta, **Keve matmat kipo takuk kuli ei, kana maras
a God kapo ago singiria.** 14 Io, kata samui apok imem ani nami kapa ri
vap i ngising, mi kun atogon ani roron ang si Abaram, si kami angtogon ve
Karisto Iesu, ani tara, si kara lomlomon, tara luk a Malanganto, voiang God
kata atung ia anira.

Saupai ve palapalatung

15 Keve tungag, naka mengen atoktokngai ta bil tarapo nas ia val kara
lau i ago. Man kalapo togon a angainakai si pongua kalapo matung, parik
kapa angkoai si alakai vo ngi suai ania. Na asukang kapa, 16 God kata
atung kana palapalatung ve Abaram na tivuna. Parik kapa posong ta ani
keve tivuna, ani vap miang, sikei kapo posong ta **ani tivum**, ani sikei a
igenen, nia nang a Karisto. 17 Mengen ang kapo asukang suke. E mung
luai i palapalatung, asukang ta 430 na matas kala liu, saupai lak kala serei.
Asukang na saupai parik kapa angkoai si ngi suai ani palapalatung i la
atung ang, ani ka tav tutuman. 18 Using man tara luk a bil roron si tamara
tukulai ina si saupai, kala tav tutuman ta bil roron ang kapo gon kuli
palapalatung. Sikei tutuman ina, God kata alis palau a Abaram ta bil roron
ang si kana palapalatung. 19 Au, man asukang, nei a tukulai i saupai e voi?
Kapo asukang ke. God kata amatung ia using kari lau rikek ri vap. Na
katapo matung a saupai, tung si iuang, tivuna i Abaram, nang God kata
palapalatung tatana, kamela serei. Mengen i saupai kata serei le si nguruna

i angelo, le na igenen e liuan kala luk ia na ka abis tatana. 20 Au na man
kapo atogon a igenen e liuan, kapo atogon a pongua na matan vap, sikei
God nia kapo sikei palau.

Asosokai palau ve nat i asail

21 Sa nang? Kalapo ararai ta saupai kilongpo anggegelai ve palapalatung?
Parik luai kapa asukang! Man a God kata amatung a saupai voiang a igenen
ka angkoai si using apunuk ania asi kana to, oro na God kala kin ia ta kapo
igenen korong. 22 Sikei salsalik kapo posong amalangas ta ri vap aongos
kipo ago nei gogotan si rikek. Na gogotan ang ka aselenai aniria asi kari
lomlomon ta Iesu Karisto ani ki luk a roron ang God katala atung ia aniria,
vap po lomlomon ang.
23 Aino, namemtapo ago nei gogotan i saupai, tung si akus i lomlomon
kala serei e ring malangas. 24 Asukang a saupai katapo aiveven imem val
nat lik e kungana i katakai i apasa, ani ka ausingai animem taun a Karisto,
asi kamem lomlomon tatana ani namem serei a igenen korong e matana i
God. 25 Kana vang, akus i lomlomon kala serei na asukang parik namempa
anguan ago an e kungana i saupai.
26 Using si kami lomlomon ta Karisto Iesu, nami aongos, milapo inatus si
God. 27 Kitala asing tauia imi akanangai ani nami ke Karisto. Le singina
milapo ainak alak animi pok ta nami ke Karisto. 28 Au, using mitala
angrodoai animi ve Karisto Iesu, milapo sikei palau. Parik kapa atogon
Iudaia, na Elas. Parik kapa atogon asosokai palau, na vo taukai ina. Parik
kapa atogon tauan, na aina. 29 Tukulai ina using milapo ke Karisto, asukang
a milapo angtivu ve Abaram, io milapo nat i asail val palapalatung.

4

1 Napo mengen asukang ke ta nat i asail, man kapo nat lik kana, kapo
igenen palau lak val asosokai, kantanem iles ka luk a togtogon aongos si
tamana. 2 Nat lik ang kapo ago si aiveven si vap i atung ta tamana, tung
si taun ang, tamana kan alis ia ta togtogon ang singina. 3 Au, mengen suke
kapo bil palau val namem si taun ang namemtapo bil val nat lik singina, na
namemtapo uli ago nei gogotan i mamain ta saupai lik i pukun. 4 Sikei kala
sinong a taun na God kala asok kana nat ane kuli rina, na aina kala ingus
ia na ka polok alak neite saupai, 5 ani ka samui apok imem asi kamem kala
pelek ani saupai, ani namem serei a taukai ina atutuman. 6 Au, animi kapa,
kalapo malangas ta milapo inatus si God, using katala alis a Malanganto i
kana nat alak nei vingara asi kara songo ani God ta Aba, Tama. 7 Asukang a
parik kulapa anguan asosokai palau an, sikei kulapo nat si God. Au, e iang,
God kala atung ua na kulapo nat i asail.

Taoke si Paulo ani ri Galatia

8 Si taun aino parik lak mitapa nas a God na laulauan i soturungai si
tangatangai katapo got imi, parik ta God. 9 Sikei kana, milapo angtogon
ve God, o God lenginang katala luk imi asi kami angtogon ve nia. Au, kapo
saka bil an na milapo pilak suai pok animi ani mi using a keve saupai lik
palau i pukun, kapo kovek luai i ro ina? Sa, milapo anguan buk ago an nei
gogotan pok? 10 Arai, milapo ago nei gogotan vang kana e oring ke. Keve
saupai val taun i atailai, ainoai i taun i ulen, keve taun i paspasuk, na keve
matas i atailai, milapo buk using akit aniria. 11 Napo lomlomonai alava luai
ta si laulauan asukang, kag gese animi ka nem palau luai!
12 Keve tungag! Napo akurkurai animi ta mi kalakala pelek a saupai,
val aino si taun ang parik taratapa maiten tatana. Aino, mitapo pakangai

aroron anig. 13 Mipo nas a malepen kata vis iau si taun ang. Au, nala sip
alak si an luk papakangai, na e iang nanla akus imi ta akus ro si ainoai
i taun. 14 Io, kag malepen kata anla amaiten imi, sikei parik mitapa kilis
iau, na parik mitapa mirik kapa anig singina, parik. Sikei mita songo alak
aroron iau val nau kana angelo na God, o val nau a Karisto Iesu akorong.
15 Katapo aunai i tavirimok kami vubuk asi pakangai anig si mata rikek
ang. Mitapo usausa si ruvel suai ani mang katui i mata ani ka sakol a
anu rikek ang singig, man kapo angkoai. Napo angkoai si mengen alava
ta kami lau roron. Au, na sa si keve lau roron suke, kilapo ago e voi? 16 Sa
kana? Taralapo tapagal marai mengen tutuman? 17 Vap ang kipo aunai i
buk animi asi kami using aniria, sikei kapo kovek i tutuman ina. Kipo buk
ani mi sip taliung imem, na mi using iria. 18 Napo ainak ta kapo lau ro si
atokngai amadot asi tak ani ri vap, sikei man kipo tak ane si bil ro. Kapo
ro mi uli buk ani kag mengen tutuman, ta ani man napo ago o napo kovek.
19 Kag inatus, nalapo anguan kui an si ingus animi tung si Karisto kanla
itoitonai nei vingami. 20 Napo buk alava ani tara an angruduai pok tapai,
ani man nau e iang parik nala mamagilai alava asukang ke. Using napo
sugul alava imi.

Agar ve Sara

21 Au, nami kana mipo buk ago nei gogotan i saupai, mi antok iau! Sa,
parik mipa malangas a mengen ang nei buk i saupai? 22 Kapo mengen
asukang ke. Abaram kata atogon kana pongua na nat. Ainoai i nat le si aina
vo asosokai palau ang, na mang anu le si kana aina vo kalakala ang. 23 Au,
nat ang si aina vo asosokai palau ang, kita ingus ia si selen i po malangas ta
ri vap, sikei nat ang le si aina vo kalakala ang, asi apunuk ani palapalatung.
24 Keve mengen ke kana kapo serei asi alalangtongai ani ngono aina po
tung ani pongua na palapalatung ang, na kilongpo tung asukang ke. Ainoai
i aina, Agar. Ninia kapo tung ani palapalatung ang kuli mulang e Sina. Na
palapalatung ang kata asereiai ani vap ang kipo asosokai palau. 25 Io, Agar
kapo tung ani palapalatung kuli mulang ang Sina e Arabia, na kapo angkoai
palau val Ierusalem amukmuk ke. Supsupai ina ta inatus ang i Ierusalem
kipo ago nei gogotan i asosokai palau. 26 Sikei Ierusalem ang e pangkul, nia
kapo kalakala na tarapo angnanan ve nia. 27 Using a salsalik kapo mengen
ta, **Numai a aina ngolo ang, ku uruk alava! Io, numai vo tav nas ani
kui i ingus, ku songosongo alava ta uruk, using a tataot i kam inatus
ka duk luai ani inatus si aina togon tauan ang.** 28 Au, nami kapa, keve
tungag, milapo inatus si God, le si palapalatung ang, val Isak. 29 Si ngono
nat ang, ainoai i nat voiang kita ingus palau ia, kata mirik ani tasina, iuang
kita ingus ia ta kitmat i Malanganto. Au, na kapo tav petekai a lau ke kana.
30 Sikei, salsalik kapo mengen ta sa? **Ku kirikai suai ani aina vo asosokai
palau ang ve kana nat. Using kapo tav angkoai luai ani nat ang ka
tauk i togtogon ang kuvul ve nat ang si aina** vo kalakala ang. 31 Io, keve
tungag, kapo asukang ke vang. Tara, parik tarapa angnanan ve aina vo
asosokai palau ang, sikei tarapo angnanan ve

5

aina vo kalakala ang. 1 Kalakala suke, Karisto kata akala ira, asi kara
atogon ania. Au, asukang vang, mi tung akit. Ago ta longong an ani mang
sikei si me amaiten pok animi ta asalak ani maiten lava.

Kalakala luai si Karisto

2 Longong, nau a Paulo napo atakun akitmat imi ta mi ago ta naung an
ani ki lampulit imi. Man mi lis iria tatami, mamaiten i keve abis roron ang a
Karisto kata abis ia, mi kovek luai ina. 3 Naka anguan posong akit an, man a
mangsikei ka alis pok tatana ani ki lampulit ia, kapo asalak pok ia ta maiten
i mang keve saupai aongos ang kipo auai kuvul ve saupai i lampulit. 4 Nami
mipo atokngai ani mi apunuk a saupai asi kami serei a igenen korong e
matana i God, milapo tapagal pelek a Karisto. Mila tav togon ani kana ro.
5 Sikei namem, si kamem lomlomon na si kana papakangai a Malanganto,
namempo kokoai aro velai ani uruk ani God ka posong imem ta namempo
korong. Na namempo atumata ta kana lomlomonai ka tutuman. 6 Si
angtunganan ve Karisto Iesu, lampulit vo tav lamutan, kilongpo kovek i
mamaiten irilong. Sikei palau a bil kapo mamaiten, lomlomon voiang kapo
uai ta vinga ro.
7 Anongo le, mita lapo uli sang aro. Au, si nang kata lapo sabat imi, asi
kami tav sang si selen i tutuman. 8 Bui asukang ke, parik kapa pasal le
si vopo songo ang animi. 9 “Men yeast lik palau ka polok alava nei saui
aongos.” 10 Si kag kokosai kuli Volava, napo nas ta parik mipa angkoai si gel
ani mengen ang. Vopo vil agol ang animi, nia ka sunguk pok a mamaiten
i kana lau rikek, kantanem man kapo saka igenen an. 11 Keve tungag, ani
tupang ke ta nau napo aisul lak ta lampulit kapo maiten, kapo tav tutuman
asukang. Arai, ri lamutan lak kana kipo marala iau using napo akuskus ta
Iesu kata mat kuli ngakputuk. Au, man a tupang ang kapo tutuman, oro na
marala ke lenginang kala kamus. 12 Ani vap po vil apisu ang animi, kapo
ro, ki pasal aongos na ki kavak pok iria!
13 Nami keve tungag, Karisto katala songo imi ani mi kalakala, sikei ka
ago luai a oring ke ta kalakala suke ka aselenai animi asi kami pasal taun
ani vubuk rikek palau i pukun, sikei asi pakangai angpokpokai pok animi si
selen i ngorem. 14 Nei keve saupai aongos, God katala taot kuvul ia ta sikei
a asok asukang ke, **Ku vinga ro taun a tungam asukang val kupo vinga
ro taun pok ua.** 15 Au, na man nami mipo uli buk angrangas angpokpokai
animi, mi aiveven, vei mila tagalang aongos.

To i Malanganto Gogoai

16 Sikei napo antok ta mi pasal i using ani Malanganto, na mi ago ta
ainak ani vubuk rikek i pukun. 17 Using a vubuk rikek i pukun kilongpo
angvis ve Malanganto, na kana vubuk a Malanganto kapo kun angvis kapa
ve vubuk rikek i pukun, na kilongpo uli angvis asukang, na parik mipa
pilak a lau roron ang mipo buk ia. 18 Au na man a Malanganto ka ausingai
animi, parik mipa ago nei gogotan i saupai. 19 Tarapo malangas aongos a
mamain ta lau rikek i pukun. Panik, lomlomonai visuk, lau visuk luai e ring
malangas, 20 soturungai si tangatangai, maras, angmirik, angkiki, vinga
maiten ani mangsikei kapo togon ro, angmamaralai, kakaumang, tapagal
asi angpetpetauai, tung taliung ani akalit tutuman, 21 vubuk musik, uli buk
ani laman nio, apatpatkangar, na mang matan lau rikek kapa asukang.
Natala anonok imi na kana napo anguan antok an ta ria kipo uli pasal using
ani keve lau asukang suke, parik kipa atogon pangau si kana vainagoan a
God.
22 Sikei Malanganto kapo uai asereiai ani keve uai ke, vinga ro, uruk, luai,
kokoai ananap, abis pakangai, lau roron, lau tutuman, 23 marip, aiveven
pok. Parik kapa togon saupai tubat ani keve lau suke. 24 Vap ang ke Karisto
Iesu, kitala vil punuk a keve vubuk rikek palau i pukun na kalapo aulei
kari uruk si uli using akit ania. 25 Au, using tarapo to ta Malanganto, tara

paskak ve nia. 26 Ka ago na lau ke ta tara alalakas tatara, si lau i asosol vo
lau i vubuk musik.

6

Mi sunguk angpakangai si kami keve mamaiten

1 Keve tungag, man a sikei imi katala uak si lau rikek, nami Malanganto
kapo aol imi, mi itoiton atung pok ia ta vinga marip. Au sikei, numai
ku aiveven pok ua vei nganing kula uak si mamaiten ang. 2 Mi sunguk
angpakangai si kami keve mamaiten. Si lau asukang, milapo longong kana
keve pinipini na Karisto. 3 Man a mangsikei kapo lomon ia ta kapo igenen
asasanan, sikei parik kapa asukang, kapo kapau pok ia. 4 Ku tikotikon pok
ua si kam laulauan ani ku uruk pok anim singina, na ku ago ta posong aro
pok anim pelek a mang tungam, 5 using kapo ro ta siksikei ka maiten aro ta
kana abis akorong. 6 Au na riria kipo luk akalkalit i akus ro, ki uli pakangai
pok ani katakai i akus ta bil ro angkoai si pukun ina. 7 Ago ta akipang pok an
animi ta kapo angkoai si kapau ani God. Tara luk pok a uai i sa tarata sukal
ia. 8 Man tara sukal si auruk ani vubuk rikek palau i pukun, tara ngumut
pok a uai ina, mat asikei. Man tara sukal asi auruk ani Malanganto, tara
ngumut a uai ina, to asikei. 9 Tara ago ta mamal an si abis using ani ro,
using ka serei a taun ina na tara ngumut pok a uai ina, man parik tarapa
marangan putuk. 10 Si ring ke, tara pakangai ani ri vap aongos, tara ali
kunga man tarapo kinle na mamaiten si vuk taun ang. Aino luai ina, tara
ali kunga ani vap po angtogon ang ve tara si lomlomon.

Lampulit parik, sikei ngakputuk si Karisto

11 Mi arai aro vang ani keve salsalik lava ke, natala salik ia animi ta
kungag akorong! 12 Vap ang kipo asum imi asi kami lampulit, kipo buk
vil asan aniria. Ring tukulai ina palau ta kipo leng vei ki mirik aniria marai
kari lomlomon ta Karisto kuli ngakputuk. 13 Na mang anu, kipo mengen
amadot ta saupai i lampulit, sikei lak ria parik kipa using apunuk a mang
matan saupai ngerena. Kipo buk palau ia ani ki an toroi ta lenginang kitala
lampulit tapai animi. 14 Au, na nau, nem palau luai asukang, naka ago luai
ta toroi an singina. Sikei naka toroi papalik si kara Volava Iesu Karisto kuli
ngakputuk, using singina keve nem i kuli rina kitala mat pelek iau, na nau
natala kun mat suai aniria. 15 Lampulit ve tav lampulit, kilongpo kovek luai
ta mamaiten irilong. Kilongpo nem palau. Sikei palau a bil kapo mamaiten,
asisinong atanginang. 16 Marip na ngorem ka sinong singiria aongos, riria
kipo usiusing a akalkalit ke. Io, na singiria kapa kana vap a God, ri Israel.

17 Asi akamusai, ka ago luai ta mangsikei ka atelan iau. Keve repel ke e
pukun ig kapo akanangai ta nau ke Iesu.

Akamusai i posong ro

18 Roron si Volava Iesu Karisto ka auai ve malanganto imi, keve tungag.
Tutuman.

Ani ri Epeso

Tukulai ina i buk ke asukang ke. Kana vubuk a God ta keve bil aongos i kuli kuku na kuli vunep, ki ago kuvul e kungana i Karisto. Ani Karisto, nia ka patuna i keve bil aongos ang (1:10). Ta God kapo buk tak pangun ani kakana akorong ta matan vap, ani kari to kame dokot kuvul ve Karisto, na ani ki vinga sikei palau. Si ainoai i palpal i buk ke, Paulo kata aunai mengen alava ta vinga ro, asi atun kinle ani ri vap ani ki lomlomon ta Karisto, na ki so akuvul val sikei palau a matan vap. Using lakat kuli kana avibisan roron a Iesu, God kala vil ato ri vap, na ka alis iria ta Malanganto Gogoai, kapo kakana ta akanangai ta ninia papalik kapo angkoai si vil ani keve avibisan roron aongos ani ri vap val kana palapalatung (1:4). Si apongua i palpal i buk, Paulo kapo mengen ta ri kuvkuvulan kipo dokot ve Karisto, vingaria ka sikei palau akorong na ki usiusing kana laulauan a God. Si buk ke Paulo katapo uli posong ani keve kankanuai i mengen, asi akalit amalangas aro ani ri vap ta kari dokot ve Karisto kapo vil iria ani ki sikei palau a matan vap, val pukun (4:16), vo lu (2:19-21). Tarapo arai aro luai ani keve bil roron miang God kapo buk abis ania ani kana vap, man tara tataot aro nei buk ke.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo, kag kirim i aposel le si Karisto Iesu, using kana lomlomonai
a God. Ane si ri vap daus e Epeso, voiang mipo atutuman si kami angtogon
ve Karisto Iesu. 2 Roron ve marip singimi le si God tamara na Volava Iesu
Karisto.

Atautauia i Malanganto si angtogon ve Karisto

3 Alatun ane si God, nia na tamana i kara Volava Iesu Karisto, using
katala atautauia ira le si kana sinsinongan e metekuku, ta mamain ta tauia
aongos i Malanganto, si kara angtogon ve Karisto. 4 Asukang ke ta, aino
le ani kuli rina kata serei, kana lomlomonai ta ka songo ira si angtogon
ang, ani tara gogoai, kovek i oring asi mengen arikek anira e matana, le
si lau i vinga ro. 5 Na kana lomlomonai ta ka itonai anira, ani taran serei
val kana inatus tutuman, using palau a Iesu Karisto, angkokoai ve kana
uruk na lomlomonai ro. 6 Kapo ro tara alatun kana miminaungan i alilis
roron, voike kata alis palau ia anira, nang kana nat i vubuk. 7 Le si kara
angtogon ve nia, na tarala kalakala using katala samui apok ira ta rangai
ina, na e iang God kala lomon suai ani kara keve lau rikek, angkokoai ve
kana tautauia i roron, 8 voiang kata alis alava ia taun ira, velai ani masam
na tun kinle. 9 Na kata amalangasai animem ta kus amumunai i kana
lomlomonai, asukang palau val kana uruk, voiang kata atukulai le ania si
Karisto, 10 asi vil aserei ania si man kalapo tapunuk na taun, na ka vil a
keve bil aongos e metekuku na e kuli rina, ani ka ago kuvul e neite sikei
a vangang, nang a Karisto. 11 Le si angtogon ve nia na God katala kun
songo kapa animem, val kana lomlomonai aino animem, using God kapo uli
atapunuk ani keve bil aongos, asukang palau val kana lomlomonai. 12 Ani
namem, voiang nememtala ainoai i vap si atu mata ta Karisto, namem to
asi alatun ani kana miminaungan. 13 Na le singina, nami kapa, mitala kun
angtogon ve Karisto si taun ang mita longong a mengen tutuman, nang a
akus ro i kana vilvil ato animi. Taun ang mita lomlomon ta akus ang, mitala

atogon akanangai singina, nang a Malanganto Gogoai i palapalatung ang.
14 Malanganto kapo asukang ta samui akanangai ani tara, vap ang ke God,
tara an atogon lak a tauia le si kara angtogon ve God, na aongos asi alatun
ani kana miminaungan.

Sokotuk si Paulo

15 Tukulai ina, le si taun ang nata longong ta mitala atu lomlomon si
Volava Iesu, na kami vinga ro taun ani ri vap daus, 16 natapo tav kamus
ta uli posong ro animi, na napo uli lomlomonai animi si kag keve taun i
sokotuk. 17 Napo uli sokotuk ta God ang si kara Volava Iesu Karisto, nang
a miminaungan i tamara, ka alis imi ta masam le si Malanganto velai ani
amalmalangasai asi kami nas ania, 18 na mi atogon a kinle e pakangat imi
asi kami nas ani tavirimok i kana alilis anira, using kata songo imi na
kana milapo atu mata taun a keve tauia miminaungan kakami, le si kami
angtogon ve nia na milapo palpal i kana vap daus. 19 Na mi kinle kapa
na tavirimok luai i madot kata alis ia anira tarapo lomlomon, angkokoai
val kana dual lava, 20 voiang kata abis tatana si Karisto si taun kata tak
atadut ia pelek a mat, na ka asisinong ia e palso ina e pangkul metekuku,
21 alakat luai ani mamain ta vap aongos, kantanem kari saka roron asi
saupai, na kipo saka madot an vo kitmat an, na kari sinsinongan kapo saka
laba an, kantanem a saka matan asan lava iria, na parik papalik si taun
ke, sikei si taun ang e mung kapa, sikei Karisto kapo lakat luai aniria asip.
22 Na mamain ta bil aongos, God kata asinong ia e neite kakina, na kata
atung ia asukang ta vangang asi saupai ani mamain ta bil, ani kuvkuvulan
i lomlomon, 23 nang a pukun ina, voiang kapo asangai ani kirol i vopo
akirolai ani mamain ta bil aongos si kana keve selen roron.

2

Le si mat ane si to

1 Na nami, mitapo mat si kami keve kau putuk na lau rikek, 2 using
si kami selen i po to aino, mitapo using a lau i kuli rina ke, na mitapo
longong si ainoinoai i vainagoan i nei pangau, nang a malanganto rikek,
voiang kapo ali dual aniria kipo sualpok. 3 Matan vap asukang, tara aongos,
taratapo kun ago nei liuan iria anangan, i po apupunuk ani keve vubuk
rikek i pukun, using taratapo uli usiusing ani vubuk na lomlomonai ina.
Na asukang val ria, taratapo vap i po atu marala ta God. 4 Sikei God, si kana
lavlabat i vinga roron taun anira, using kapo tauia ta ngorem tangis, 5 io,
na si taun taratapo mat si kara keve kauputuk, na kala vil ato ira kuvul
ve Karisto. Io, si kana roron na milapo sapang. 6 Kata tak atadut ira na
ka asisinong ira nei kana vainagoan e metekuku, le si kara angtogon ve
Karisto Iesu. 7 Asukang na si taun ang e mung ka akalit ta tauia tavirimok i
kana roron taun ira, val katala akalitai ania si kana papakangai ro anira si
kara angtogon ve Karisto Iesu. 8 Using tukulai ina si kana roron na milapo
sapang, le si lomlomon. Parik kana le singimi akorong, parik. Kapo alilis
le si God. 9 Parik ta le si avibisan, ani ka ago ta sikei kala toroi. 10 Using
ninia apok kata asereiai anira, kata iton atanginang ira si kara angtogon ve
Karisto Iesu, asi kara pasal si selen i mamain ta avibisan roron, voiang a
God kata usausa ia aino ani tara pasal singina.

Tarapo sikei palau si kara angtogon ve Karisto

11 Asukang na mi lomlomonai animi anangan. Mitapo tus i vap i ngising,
na ria kipo posong iria ta ri lamutan, kita posong imi ta ri tav lamutan,

lamut voike kapo bil i abis e pukun ta kungana i igenen. 12 Na si taun ang
mitapo ago akipai ani Karisto, katapo kovek i selen animi si kami angtogon
e Israel, na mitapo asukang ta vap sokoung, using parik mitapa angkoai si
atogon ani keve bil roron ang kari keve palapalatung kipo mengen tatana.
Si kami ago kuli rina mitapo kovek i bil roron si atu mata taun ania, using
mitapo kovek i God. 13 Sikei kana vang, si angtogon ke ve Karisto Iesu,
nami, voiang mitapo ago akipai e ring vunga anangan, kana milapo ago
angasungai si rangai i Karisto.
14 Using ninia palau kara luai, asukang ta kata vil a pongua na matan
vap asi karilong sikei palau. Kata galang suai ani bat putuk, nang a bat
i angmimirikai. 15 Using kata serei ta pukun, ka mat, na e iang katala vil
suai luai ani kitmat i sausaupai kuvul ve keve asok ina na keve selen miang
asi using. Tukulai i kana lomlomonai asi asinong ani sikei a matan vap
tanginang, le si karilong angtogon ve nia na ngono matan vap ang. Na e
iang kala amatung a luai. 16 Au na si sikei a pukun ke, asi asinong anirilong
ani kilong angtunganan pok ve God, le si kana mat kuli ngakputuk, voiang
kata vil amat karilong angmimirikai. 17 Kata serei na kamela akuskus ta
luai animi mitapo ago avunga, na luai aniria kitapo angasungai. 18 Using
le singina nami na namem, tarapo atogon a selen kalapo tutavasan aroron
ane si tamara, si sikei a Malanganto. 19 Asukang na parik milapa anguan
vap sokoung an, na vap i mang rina petekai, parik. Sikei milapo vap i sikei
a rina ve kana vap daus a God, na milapo sikei kuvul ve inatus ang nei kana
lu, 20 voiang kapo tung kuli kelkelai i ri aposel ve ri katakai i kus amalangas.
Na Karisto Iesu, nia na ainoai i iat i akevai ani kelkelai ke. 21 Le singina, lu
aongos ke kapo angrodoai na kapo tapasuk atung asi serei val lu i atailai le
si kara angtogon ve Volava. 22 Io, le singina na nami kapa, milapo kun auai
tung atung val ring i po ago ta God, si Malanganto ina.

3

Kana kirim a Paulo si amalangasai aniria ta akus ro

1 Tukulai ina na nau, Paulo, vopo ago si gogotan ke marai Karisto Iesu,
animi ri vap i ngising, 2 io, mita lapo longong ta kag kirim le si God, ani
nata pakangai animi ta kana roron, 3 nang a roron i mengen mumun, voike
kata asangai ania singig, asi kag nas ania, using lenginang natala atatai
lik imi tatana si buk ke. 4 Au na man mi tataot aliu, io, mila angkoai asi
arai korong ani kag tun kinle ani mengen mumun ke i Karisto. 5 Si ri vap
aino, parik kitapa amalangasai aniria ta mengen ang, sikei kana vang a
Malanganto Gogoai katala amalangasai ani keve aposel daus si God ve kana
keve katakai i kus amalangas tatana. 6 Asukang ke ta ri vap i ngising kilapo
kun atogon ani tauia ang, na kipo palpal i sikei a pukun ang, na ki kun
luk kapa ani bil roron i palapalatung ang, le si kari angtogon ve Karisto
Iesu, using kitala longong a akus ro. 7 Na God si kana roron kata alis iau ta
kirim, le si kana kitmat, ta naka serei asukang val asosokai si asoung ania.
8 Nau vang kana na igenen e kevkev luai i mamain ta vap daus aongos,
sikei kata alis iau ta kirim ang, asi kag akuskus si ri vap i ngising ta lakat i
kana tauia mata pitikan a Karisto, 9 na asi akalit amalangas aniria aongos
ta papakangai i mengen mumun, voiang le kabang le katapo ago mumun si
God, vopo asinong ani keve bil aongos. 10 Asukang ani le si kuvkuvulan
i lomlomon, na naunauan miang i kana masam a God, ri tulava ve ri
ainoinoai si kari sinsinongan metekuku, ki malangas ia, 11 angkokoai palau
val kana lomlomonai le kabang, na kana kata mela apunuk ia si Karisto

Iesu kara Volava. 12 Using si kara angtogon ve nia na kara lomlomon serei
singina, tarapo angkoai si aingik asung ani God velai ani kalakala na vinga
makos. 13 Asukang na napo aikut imi ta, mi ago ta takopos an si vilvil akui ke
napo kui tatana animi, nang voiang kapo asukang ta kami miminaungan.

Asi nas ani vinga roron si Karisto

14 Tukulai ina napo sovusulai e mete tamara, 15 voiang kana matan inatus
aongos e metekuku na e kuli rina kipo atogon asan singina. 16 Napo sokotuk
ta, le si kana tauia miminaungan, ka amadot imi ta kitmat i Malanganto
ina e nei petek i vingami. 17 Asukang ani Karisto ka atu rina asi kana
ago e vingami le si kami lomlomon, na e iang mi asisia mis velai ani tung
akit kuli kana vinga roron, 18 na mi atogon a kitmat, kuvul ve ri vap daus
aongos, asi kami malangas korong ani kana vinga roron a Karisto, ta kapo
manamanang na vungavunga na lakat na lulungai luai, 19 na asi kami
nasai atutuman ani vinga roron ke, voiang kapo tung akalaupai asoliu ani
mamain ta nas aongos, na mi duk tung si kirol i atutung i duk si God.

20 Au na nia kapo atogon a kitmat na kapo angkoai si abis asoliu luai ani
sa tarapo aikut ia vo dungai ania, angkokoai val kana kitmat vopo abis ang
nei liuan ira. 21 Ane singina na miminaungan asikei, nei kana kuvkuvulan i
lomlomon, na le si angtogon ang ve Karisto Iesu, ane si keve matmatan tus
using asikei, na ka kovek ta akamusai ina. Io, tutuman.

4

Pukun ka sikei palau

1 Asukang a napo sokotuk aro imi, nau vopo ago ke nei gogotan marai
angtogon ve Karisto, ta mi pasal aro angkokoai val songo roron ang mitala
longong ia. 2 Na mi vil alik luai animi, na mi ago ananap, mi kokoai aro ani
keve tungami na mi angasalakai kuvul velai ani vinga ro. 3 Mi atokngai
amadot si kami sikei palau si Malanganto, na marip ka got akuvul imi.
4 Kapo sikei palau a pukun na sikei a Malanganto, asukang val kita songo
imi taun a sikei palau a bil roron. 5 Sikei a Volava, sikei a lomlomon, sikei
a asing tauia, 6 sikei a God kapo tamara aongos, nia kapo lakat ani keve bil
aongos, nia nei liuan i keve bil aongos, na neina i keve bil aongos.

7 Au na siksikei ira, taratala luk a alilis roron, angkokoai val kinkintong si
Karisto. 8 Tukulai ina na kapo mengen ta, **Taun kata palak ane pangkul
luai, kata ausingai ani kana keve kong ato, na kata alis ri vap ta kari
keve alilis.**

9 Vuk mengen ang palak luai kapo akalit amalangas ira ta kata kun
pasiang luai kapa ane nei petek i vunep. 10 Na vo pasiang ang nia palau kata
palak ane pangkul luai ane si akamusai i metekuku, ani kana tavirimok
ka aol a nei pangau ve kuli rina aongos luai. 11 Na nia palau kata alis
a mang matan asi kari aposel, na mang matan asi kari akus amalangas
ta lomlomonai si God, mang matan asi pasal ta akus ro, mang matan asi
aiveven ani kuvkuvulan i vap lomlomon, na mang matan asi pinipini. 12 Ria
aongos asi itoitonai ani ri vap daus, ani ki abis a keve avibisan i papakangai,
ani pukun i Karisto ka tadut atung, 13 na tara aongos, tara sikei palau si
lomlomon, na si kara nas ani nat i God, na tara serei a vap matukal, na e
iang tarala asereiai ani kirol i atutung punuk i kana lomlomonai a Karisto.
14 Man asukang, parik taralapa anguan popo lik an, vo uli meleng angpok
ve pungas i to. Na mamain ta akalkalit lok parik kilapa anguan tip angpok
anira, voiang ri katakai i kapau kipo lomlomonai ania asi kari apupu ani

ri vap tatana, parik. 15 Sikei tara uli mengen ta mengen tutuman si selen i
vinga ro, na tara polok alak aliu si kara angtogon ve Karisto, nia na patuna
i pukun ke. 16 Na le singina, kirol i pukun aongos ke ka angrodoai na dokot
kuvul aro le si keve gail ina, na ka polok alak na ka tadut atung kuli laulauan
i vinga ro, angkokoai val keve ngakan ina ki abis aro.

To kavang na to tanginang

17 Asukang a napo antok imi, na napo porot akit imi si kara angtogon
ve Volava, ta mi ago ta anguan pasal an val ri vap i ngising, si kari keve
lomlomonai pel lik. 18 Nei paturia kapo vong na kipo ago e ngising i matan
to ang si God, using kipo vongvong le si kari vinga kit. 19 Na using kitala
amun kari nanasai roron kilapo siang nei keve lau i amarak i pukun, asi
kari angamarakai nei mamain ta laulauan visuk, velai ani kipo uli tav
masung. 20 Au na nami, parik mitapa luk a nas i Karisto si selen suke, parik.
21 Mita lapo longong tatana, na kitala alis imi ta akalkalit ina, angkokoai ve
tutuman ang kapo ago si Iesu, 22 ta mi atolongon a to kavang i kami ago
anangan, using a to kavang kata lapo visuk si keve vubuk using ani kapau,
23 na asi kami serei atanginang si lomlomonai imi, 24 na mi amaus imi ta
to tanginang, God kata iton ia ani mi to asukang val God, si lau korong i
tutuman na si laulauan daus.

Keve pinipini asi using si to tanginang

25 Asukang na mi pasal suai ani kapau, na **mi mengen atutuman si keve
tungami,** using tara na keve ngakan i sikei a pukun. 26 **Kami vinga marala
ka ago ta vil animi asi kami abis ani lau rikek.** Ka ago ta makarap
kalapo siang na mipo vinga marala lak. 27 Ago ta alis pangau ani igenen
rikek vopo petau ang anira. 28 Igenen tainau ka kamus ta tainau, sikei ka
abis na ka asereiai ani keve bil roron ta kungana, asi kana atogon bil si alis
aniria vap ang kipo inongos. 29 Mamain ta mengen tav pakangai ka ago
ta soung an e ngurumi, sikei mengen ro papalik, asi sunguk atadut anira si
kara inongos, ani ka vil aro na kolongong ang. 30 Mi ago ta vil amakus an ani
Malanganto Gogoai i God, using God katala akanangai animi tatana, na asi
kana samui suai aongos lak animi si taun ang e mung. 31 Mamain ta vinga
visuk, takaring, marala, angvisvis na mengen arikek, kuvul ve mamain ta
lomlomonai rikek, ka pasal suai aongos. 32 Mi uli angpapakangai animi,
mi ngorem tangis angpokpokai animi, mi uli lomon suai ani kami keve lau
rikek angpokpokai, asukang palau val God katala lomon suai ani kami keve
rikek, le si kami angtogon ve Karisto.

5

1 Asukang a mi uli akik kak using ani God, val matan inatus i vubuk, 2 na
mi uli pasal si selen i vinga ro, asukang val Karisto katala kun vinga roron
taun ira, na ka alis suai ani kana to anira, asukang val alilis sain lulupusan
i sula serei si God. 3 Au na lau i panik, ve lau visuk na neikitung, ka ago ta
atogon ta vuk lik ina singimi, using a matan lau suke parik kapa ro ta ri vap
daus ki atogon ia. 4 Na ki arikek ve mengen nio pulakai, na angkurek visuk,
voiang parik kapa ro, ka ago luai kapa. Sikei mi uli posong ro. 5 Using kana
kapo mengen tutuman ta, igenen panik, igenen visuk, vo neikitung, nang
kapo asukang val kapo soturungai si tangatangai, ka kovek i sinsinongan
nei vainagoan ang si Karisto ve God.

Mi uli pasal val inatus i nei malangas

6 Ka ago ta mangsikei ka kapau imi ta mengen palau, using le si mamain
ta bil asukang ke, marala si God kapo pasiang taun ri katakai i longogel.
7 Asukang a mi ago ta pasal kuvul an ve ria. 8 Using anangan mitapo ago
si vong, sikei kana milapo ago nei malangas si kami angtogon ve Volava.
Mi uli pasal val matan inatus i nei malangas. 9 Arai, malangas kapo uai
asereiai ani roron, lau korong na tutuman. 10 Io, mi lomlomonai gule using
ani lau ang kapo auruk a Volava, 11 na mi ago luai ta telan an ta mamain
ta abis i nei vong kapo kovek i uai ro ina, sikei so akalitai amalangas ania.
12 Using kapo bil i mese si posong amalangas ani matan lau ri katakai i
longogel kipo uli abis musik ania. 13 Au na keve bil aongos malangas ka
mang ia, ki arai korong ania, 14 using sa kata vil amalangas ia, nang a mang
i malangas. Tukulai ina na kapo mengen ta, “Tapangun, numai vopo rot
ang, na ku tadut pelek a mat, na Karisto ka mang ua.” 15 Asukang a mi
aiveven aro kami paspasal, parik ta val vap kovek i masam, sikei val vap
masam, 16 na mi uli aupele using ani keve vuk pangau roron lik asi abis,
using taun ke kapo taun i lau rikek. 17 Asukang a mi ago ta nio an, sikei
mi nas aro kana vubuk a Volava. 18 Mi ago ta inum anio animi ta vaen,
using kapo selen i uli buk nio palau. Sikei mi duk ta Malanganto, 19 na e
iang mi uli angmemengenai ta keve mengen i alatun na keve tatangam i
Malanganto, na mi tangam velai ani alatun ta pakangat imi, ane si Volava.
20 Mi uli alis ani God tamara ta posong ro si keve taun, si keve bil aongos, si
asan i kara Volava Iesu Karisto.

Pinipini ani ri angkisnganan

21 Mi vil alik angpokpokai animi le si kami suai ani Karisto. 22 Ri aina, ani
kari keve tauan akorong, asukang val ane si Volava. 23 Using a tauan kapo
patuna i kana aina, val Karisto kapo patuna i kuvkuvulan i lomlomon, nia
kata asapang iria, vap ang kipo pukun ina. 24 Sikei, asukang val kuvkuvulan
i lomlomon kapo vil alik ia mete Karisto, ri aina kapa ki kun asukang mete
kari keve tauan, si mamain ta bil aongos. 25 Ri tauan, mi vinga roron taun
a keve kisngami, asukang val Karisto katala akalitai ani vinga roron taun
a kuvkuvulan i lomlomon, na ka alis suai ani kana to, ania, 26 ani ka vil
iria asukang val vap kakana akorong, le si kana mengen, nang katala galui
adaus iria val laman. 27 Na le iang ki tung e matana asukang val kuvkuvulan
miminaungan, kovek i visuk lik vo pisu si kari maus, vo mang sa rikek an.
Sikei ki gogoai velai ani kovek i oring asi mengen arikek aniria singina.
28 Asukang suke palau, ri tauan ki vinga roron taun a keve kisngaria, using
kipo sikei a pukun ve ria. Si kapo aiveven aro kana aina, nang palau kapo
aiveven pok ia. 29 Arai, kapo kovek ta sikei kapo mirik pok ani pukun ina.
Sikei kapo apus ia, na kapo aiveven ia, asukang val Karisto si kana vap.
30 Using tara kana na keve palpal i pukun ina. 31 **Tukulai ina na tauan ka
papelek a tamana ve rinana na ka ago kuvul ve kana aina na kilong
sikei a pukun palau.** 32 Sukana kapo mengen lulungai luai. Au na nau
napo mengen kana ta Karisto ve kuvkuvulan i lomlomon. 33 Sikei nami
siksikei, mi vinga roron taun kami keve aina, asukang val mipo vinga roron
taun imi akorong pok.

6

Pinipini ani ri angtama

1 Inatus, mi longong a keve tamami ve rinami, si kami angtogon ve Volava,
using sukana kapo lau korong. 2 **Ku suai ani tamam ve rinam,** nia kapo

ainoai i asok tapai kapo atogon bil roron asi atumata taun ania, 3 **ani ku ago aro, na ku to avunga e ke kuli rina.** 4 Na ri tama, mi ago ta vil atiakaring an ani kami inatus, sikei mi apolokai aniria ta akalkalit na pinipini i Volava.

Pinipini ani ri asosokai ve keve taukai iria

5 Ri asosokai, mi longong a keve taukai imi i kuli rina, velai ani suai na mamaila aro aniria, na vingami ka daus, asukang val ane si Karisto. 6 Parik ta asi bui aniria taun kipo arai animi, sikei asukang val keve asosokai si Karisto, mi abis using kana lomlomonai a God ta vinga daus. 7 Mi abis aniria ta uruk roron, na mi arai ania ta mipo abis ani Volava, parik ta ri vap, 8 using mipo nas ta Volava ka seu ri vap aongos si sa roron kitala abis ia, kantanem man kapo asosokai palau vo man kapo igenen kalakala. 9 Na nami mipo taukai iria, mi pakangai aniria si selen suke palau. Mengen i aleleng ka ago, using mipo nas ta kami Volava kapo kari Volava kapa, nang a vopo ago ang metekuku, na kapo tav suai ani mangsikei.

Vis suai ani rikek

10 Akamusai ina, mi dual si kami angtogon ve Volava, na si kana dual kitmat. 11 Mi alak a kirol i maus i visvis si God, ani mi angkoai si tung akit nei liuan i keve lomlomonai ang si igenen rikek vopo petau anira. 12 Using parik nang tarapa angsualai ve ri vap atogon sin na rangai, parik. Sikei tarapo angsualai ve ri katakai i saupai, na keve ainoinoai ve keve kitmat i vong i kuli rina ke, na keve malanganto rikek i nei pangau. 13 Asukang a mi alak a kirol i maus i visvis ke si God, using si man a rikek kala serei, mi angkoai asi tung akit, na taun mila abis a sa aongos, mipo tung lak. 14 Asukang a ku tung velai ani ngenge kitmat i tutuman, na kangim kapo tabat aro ta lau korong. 15 Kakim kapo usausa asi sang le si akus ro i luai. 16 Lakat kuli keve bil ke, ku teng akit kam lomlomon, voiang kapo ripus suak a keve vut ureurek ang si igenen rikek. 17 Na vangangim kapo kuku ta vilvil ato, na e kungam kupo teng a samele i Malanganto, nang a mengen si God. 18 Si keve taun aongos mi sokotuk si Malanganto, velai ani mamain ta sokotuk na aikut. Lomlomonai aro ani oring ke, na mi uli mata para na mi uli sokotuk serei si God ani mamain ta vap daus. 19 Mi sokotuk kapa anig, ta taun napo akus, God ka alis iau ta mengen asi kag tav leng luai si asoung ani mengen mumun i akus ro, 20 nang napo ago nei gogotan ke marai ina, na napo mengen amalangas tatana. Mi sokotuk ia ta ka ali dual iau asi kag posong asoung ania, ta kovek i leng, using kapo mamaiten ta naka mengen tatana.

Akamusai i posong ro

21 Asi kami kun nas kapa ta napo saka ago an, na napo abis sa, keve bil asip, Tukiko ka amalangasai animi tatana, nia kapo tungara roron na kapo asosokai atutuman si Volava. 22 Nala asok ia taun imi using a bil ke, asi kami kun nas ta namemlapo saka ago an, na kapa, asi kana la asumsumal animi.

23 Marip ane si keve tungara, na vinga roron velai ani lomlomon le si God tamara na Volava Iesu Karisto. 24 Roron singiria aongos kipo buk kara Volava Iesu Karisto ta vubuk kapo tav taputuk.

Ani ri Pilipo

Pilipo kapo rina lava nei Makedonia (Ap 16), voiang a Paulo katanla akus ta Akus Ro singina. E mung ina si kanlapo ago nei mang rina, kianla alakai ania nei akangbat, na kala longong ta mang matan vap kilapo vil alok a lomlomon si ri Pilipo. Sikei nei buk ke, parik tarapa arai korong ta keve mamaiten suke, ta kitapo saka bil an. Paulo kata atung kana lomlomon atutuman si Iesu, asukang a kana uruk kata ago aroron aongos. Nei kana keve agusa na Paulo, logo vo kudik taun ani keve bil i pukun kata lapo kun palpal lava i kana to. Asukang a si salik ani buk ke kapo buk ani ka posong ro luai si ri Pilipo si potokan ke kita lis ia tatana. Au na mang oring, Paulo katapo buk alava luai ani ka anguan akikit an ani kari lomlomon asi kari tung akit. Vei nganing kila lomon ia ta Paulo, using kalapo ago nei akangbat, kila anguan makus alava an. Paulo kapo mengen iria kapa ta alilis ang a God kata lis iria tatana, kapo alilis i to tanginang na kitala luk ia si Karisto Iesu. Kana vubuk lava na Paulo ta ri vap i Pilipo, ki luk kana laulauan a Karisto. Using Karisto kata vil alik pok ia, kata teng apunuk aro na keve abis ang God kata lis ia tatana.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo, kuvul ve Timoteo, ngono asosokai ke Karisto Iesu,
namemlongpo alis a panbuk ke ane singimi e iang e Pilipo, nami ri
ainoinoai na ri katakai i papakangai kuvul ve nami aongos petau daus si
kami angtogon ve Karisto Iesu. 2 Roron na marip ane singimi, le si God
tamara na Iesu Karisto nia na Volava.

Posong aro si Paulo na kana sokotuk

3 Keve taun aongos napo lomlomonai animi, na napo uli posong aro ani
kag God. 4 Kag keve sokotuk aongos animi napo uli alis ania velai ni uruk,
5 using mitala uli ali kunga si pakangai ani avibisan i akus ro, le si ainoai i
taun tung kana. 6 Au na napo lomon aus luai ta nia vo tutapongai ani abis
ro ke singimi, ka uli abis aliu lak kana tung si kan atapunuk luai ania, si
taun ang Karisto Iesu ka serei pok singina. 7 Napo mengen asukang ke ta
nanasai napo atogon ia taun imi, kapo roron luai ta napo atogon ia, using
a pakangat ig luai singimi, using nami aongos mipo asalak kuvul ve nau si
abis roron ke, kana si ago nei gogotan ke tatag, na si kag visvis bat ani akus
ro, na si kag asoung ani tutuman ina, lak mipo asalak kuvul ve nau. 8 Io,
e matana i God napo antok imi ta pakangat ig kapo ping taun imi aongos
val pakangat i Karisto Iesu akorong. 9 Na kag sokotuk asukang ke ta kami
lau i ngorem ka anguan uai alava an velai ani kami masam na laulauan i
ispokai. 10 Na asukang mila angkoai si tun kinle ani sa kapo roron luai. Au
na e iang ka daus aongos a vingami na ka kovek ta bil asi poso arikek animi
singina, tung si taun ang a Karisto ka serei singina. 11 Au na e iang milapo
uai alava ta matan uai i lau korong, voiang a Iesu Karisto kapo asereiai ania
asi amaus na posong i alatun ani God.

Anig asi to, naka to ani Karisto

12 Napo buk imi, keve tungag, ani mi malangas ta mamaiten ke kana kapo
luk iau, kalapo asereiai ani polok i akus ro. 13 Si oring ke ta nei non komo
aongos ke, kuvul ve ri vap aongos, kilapo malangas kag ago nei gogotan

marai Karisto. 14 Na amiang i keve tungara kapa, taun ki arai anig sipo
ago asukang ke, kilapo lomon akit kari angtunganan ve Volava, asukang na
kilapo polok si kari akuskus ta mengen si God velai ani tav leng luai.
15 Mang vap kipo akuskus ta Karisto using kipo vinga rikek na kipo buk
angkasai, na mang vap using kipo vinga ro. 16 Vap po ngorem ang, kipo
akuskus ta Karisto using kipo malangas ta tukulai i kag matung e ke, marai
i visvis bat ani akus ro ke. 17 Au na vap po angsual ang ve nau, kari
lomlomonai kapo visuk ta ki vil akui alava palau iau nei gogotan ke. 18 Au
me, kotok! Parik, napo uruk using a akuskus i Karisto kapo uli soung
amalangas lak. Kantanem man si keve selen angpetpetekai, vo man ta
lomlomonai kapo petekai vo kapo tutuman, sikei nau lak napo uruk. Io,
kapo koi iau si uruk, 19 using napo nas ta bil ke kana ka asereiai ani kag
kalakala lak, le si kami keve sokotuk na si papakangai roron si Iesu Karisto
si malanganto ina. 20 Using napo atu lomlomon luai velai ni atumata ke ta
ka kovek ta bil ka vil amese iau. Naka tung amalangas luai ani Karisto nia
ka mang e pukun ig si taun i kag to vo taun naka mat singina. 21 Using anig
asi to, naka to ani Karisto, na anig asi mat, nia kapo ro luai anig. 22 Sikei,
man naka to lak si pukun ke, kapo angkoai si abis asereiai ani uai. Asukang
na parik kapa malangas singig ta nala pilak a si irilong. 23 Nambang, ngono
palpal aongos ang kilongpo tak iau. Si mang oring napo buk asi kag pasal
suai si an ago ve Karisto, using ninia vanang kapo roron luai. 24 Sikei si
mang oring, si ago pok si pukun ke, ninia kapo mamaiten singirilong using
pok le imi. 25 Au, using vanang napo kinle atutuman ta kapo asukang, napo
nas ta naka ago pok e ke ve nami aongos, ani mi polok na mi uruk si kami
lomlomon. 26 Na si kami angtunganan ve Karisto Iesu, mila angkoai si uruk
marai ig, using namela ago pok ve nami.
27 Au kanat! Mi aupele si lau imi asi kana angkokoai val kami tungai
ani akus ro ke i Karisto. Ani man namela arai korong animi, vo man nala
tav serei kapa, sikei lak nala longong a atugtugi i kami tung akit si sikei
a malanganto, mita sikei si kami gusagusangai kuvul using ani akalkalit i
akus ro, 28 na parik mitapa leng aniria vap po petau ang animi. Na kami
tav leng nia vanang ka akalit iria ta riria asi puka asikei, sikei nami, God
ka asapang imi. 29 Using le si kami lomlomon ta Karisto, kapo angkoai luai
vang animi si kui marai ina. 30 Nia palau a gusangai ke napo kun siang
neina. Au na val mitala arai anig vo kana mipo longong, ka asukang palau
singimi.

2

Tara vil alik ira val kana laulauan a Karisto

1 Au, na man nami ke Karisto, na man kapo asumsumal imi, kotok. Vo
man kana ngorem kapo alomon ro imi, na man kapo angrodokotai ve nami
si Malanganto ina, na man a lau i anglomonai na angngoremai kapo ago nei
liuan imi, nei vanang? 2 Kapo ro luai vanang ta mi auruk iau, si lau ke ta
mi sikei palau si lomlomonai imi, mi uli angngorem, mi sikei si malanganto
imi, na mi agusa taun palau a sikei a lomlomonai. 3 Parik using asi kami
neikitung na mi angaminaungai pok singimi, parik! Sikei, si lau i vilvil alik,
siksikei imi ka arai ani mang matan ta kipo taviri ania. 4 Siksikei imi ka
ago ta tere asung pok an tatana papalik, sikei ka tere kapa ta inongos si
mang matan. 5 Mi atogon a sikei palau a laulauan voiang a Karisto Iesu
kata atogon ia. 6 Asukang ke ta, kantanem katapo asukang luai val God,
sikei kata lomon apalau kana angkonongai ve nia ta parik kapa bil asi me

uli teng akit. 7 Parik! Kata lomon suai aongos ani kana roron na kamela
apukun pok ia ani ka asosokai palau, na ka asukang luai val ri vap. 8 Na taun
kata igenen i pukun, ka vil alik luai ania na ka longong aro luai, kantanem
kata duai a mat. Io, nang a matmat ang e kuli ngakputuk. 9 Tukulai ina
vanang na God katala paus alakat luai ania na ka alis ia ta asan voiang kapo
lakat luai ani keve asan aongos. 10 Ani ri vap aongos ki sovusulai neite asan
ina i Iesu si keve ring aongos, e metekuku, e kuli rina na nei roe kapa. 11 Na
ki mengen amalangas aongos ta Iesu Karisto, nia kapo Volava. Na e iang a
urmaus ka ane si God tamara.

Tara ago val malangas mete ri vap aongos

12 Asukang vang, kag petau ro luai, napo buk ani mi longong aro na
pinipini ke val kami lau si keve taun. Anangan si kara po ago kuvul ang
mitapo uli abis asereiai ani uai i kami vilvil ato. Au na kana vang using
nau nalapo kovek, kapo lavlabat luai ta mi abis asereiai ani uai velai ani
mamaila na lolokovo lava 13 mete God, using ninia vanang kapo abis nei
liuan imi, angkoai si mi lomlomonai na mi abis asi auruk ania. 14 Si kami
keve abis aongos, mi ago ta mengen miang vo angkiki an singina. 15 Ani ka
kovek ta bil asi poso arikek animi singina na mi gogoai val inatus korong
si God nei liuan i polpolokan kipo lok na kipo pasal angising na tutuman.
Au na nei liuan iria mi mang val keve malangas e kuli rina 16 na mi teng
akit si mengen i to. Ani nau nala angkoai si aminaung si taun ang a Karisto
ka serei pok singina, using parik nata lapa sang abusai. 17 Sikei man kapa
kila raung korong iau, si kag ararai, rangaig ka vekai an kuli kami keve
alilis na kami keve avibisan i kami lomlomon na ka amiminaungan ia. Na
nia vanang na oring ke kapo sung atung iau asi kag uli uruk kuvul ve nami
aongos. 18 Na nami kapa, vingami ka kun tapasuk atung na mi uruk ve nau.

Ri Timoteo ve Epaporodito

19 Kag lomlomonai lava mete Volava Iesu ta naka asok a Timoteo palau
nang taun imi. Au na sa nganlak nala longong ia le iang singimi, na uruk
singina. 20 Marai, kapo kovek ta mang anu kapo sikei ve nau si lomlomonai
alava animi. 21 Using riria aongos e ke kipo agusa bil aniria pok na kipo
tav agusa taun ani Karisto Iesu. 22 Sikei kana laulauan ro na Timoteo, mipo
nas aongos ia ta kata abis ve nau si asoung ani akus ro val nat kapo abis
pakangai ani tamana. 23 Asukang vang a napo lomlomon alava asi kag asok
sumasuma ania, e mung palau i kag la luk malangas tapai ani sa ka serei e
pukun ig. 24 Na napo lomlomon si Volava ta nau kapa nan kun serei uring
lik palau.

25 Sikei kana kapo mamaiten luai ta naka asok aino na tasig ke ta
Epaporodito, ninia na tungag si abis na visvis ke mita asok ia asi me
papakangai na ararai anig singina. 26 Napo asok ia using ninia akorong
kapo lomlomon kaisap taun imi. Na mang anu, katapo mamakus lik ta
mitala longong tatana sipo malepen. 27 Io, kapo tutuman. Kata malepen
alava, angasungai si mat, sikei God katala ngorem ia. Na e iang God
kata ngorem imemlong aongos, using man a ike kata mat korong, nau
nala atogon a mang mamakus lakat kuluna. 28 Asukang a napo buk asok
sumasuma palau ania taun imi, ani mi uruk taun mi arai pok ania, na kami
uruk ka pok akala anig. 29 Asukang vanang na using kami angtogon ve
Volava, mi ruduai a nat ke velai ani uruk lava. Matan vap asukang ke, mi
asalak luai aniria, 30 using si avibisan ke si Karisto, ike kata alis aongos kana

to singina, na kala angasungai asi mat asi kana me atapunuk ani kami keve lomlomonai ro anig.

3

Igenen ang kapo lomlomon ta Karisto kapo igenen korong

1 Akamusai ina, keve tungag, mi uruk si Volava. Keve bil ke napo anguan posong ania, asi akala animi, na parik kapa amamal iau si uli posong ania.
2 Mi aiveven singiria vap visuk ang. Riria na keve katakai i abis ani lau rikek. Vap po buk lamut akui palau ani pukun. 3 Using tara vang kana petau ri lamutan atutuman si oring ke ta tarapo soturungai si God si malanganto. Na tarapo uli aminaung si Karisto Iesu, na parik tarapa lomlomon si bil palau i pukun, 4 kantanem man nau akorong kana napo atogon a oring asi toroi. Man ta sikei kapo lomon ia ta kapo atogon oring asi toroi si bil i pukun, pua, nau nang napo soliu luai. 5 Kita lampulit iau si va limaletul i taun le i ingus anig. Mang anu, nau i matan vap Israel, si patvap si Beniamin. Na nau a natnat i ri Eberaio. Na si kag using ani saupai, natapo Parisaio akorong.
6 Na si akikit ani kag tungtungan, nata vil akui a ri kuvkuvulan i vap lomlomon. Au na si laulauan korong val tere si neite saupai, katapo kovek ta oring asi poso arikek anig singina. 7 Sikei kana, keve bil ang natapo lomon alava iria, nalapo taot apalau iria ani naka atogon a Karisto. 8 Na laba luai ina, nalapo taot apalau a keve bil aongos ani naka tauk i bil miminaungan luai ke, ta naka nas a Karisto Iesu, nia kag Volava. Na marai ina, kungag kalapo varas palau, using natala taot a keve bil aongos ta kipo palau luai, ani naka taukai papalik i Karisto. 9 Na nalapo angtogon ve nia si oring ke ta lau korong ke kana napo tauk ina, parik katapa tukulai ina le si kag usiusing aro ani keve saupai parik. Sikei palau si kag lomlomon ta Karisto. Asukang a lau korong ke nang kapo serei le si God si selen ke palau, lomlomon. 10 Io, using asi kag angtunganan ve nia, na naka siang ve nia si kana kui tung si nala kun akanangai anig akorong ve kana matmat, na naka nas a kitmat i kana tapasuk pok, 11 ani nau kapa naka kun sakam korong ani tapasuk pok le si mat.

Angsasangai using ani seupok

12 Kana parik lak napa sakam ia. Parik lak napa kun tapunuk aro luai, sikei napo uli kin sulai anig ani nan teng akit singina. Nia vanang a tukulai ina marai sa na Karisto Iesu kata kun teng akit anig singina. 13 Keve tungag, parik napa arai anig ta lenginang nalapo teng akit singina. Sikei nata abis a ring sikei a bil palau ta na lomon taun a sa e mung ig, na naka pat magus taun a sa kapo ago e no. 14 Napo kin sulai anig taun a atutung ani nan luk a seupok miminaungan ang si taun ang a God ka songo alak iau marai kag angtogon ve Karisto Iesu. 15 Asukang na tara taralapo tapunuk io, kapo ro tara uli atogon ani lomlomonai suke. Au na man a lomlomonai imi si saka oring an kapo pasal apetekai, God lak ka amalangasai animi ta tutuman ina. 16 Sikei, le ani taran serei, tara akikit kara paspasal le si tungtungan ang lenginang taratala luk ia.
17 Mi angrodoai animi si usiusing aro anig, keve tasig, na mi akanangai aro aniria kipo paskak using imem. 18 Using a vap miang voiang natapo uli antok animi tataria kana kilapo to i angpetauai ve kana ngakputuk a Karisto. Na kana napo anguan antok an animi tataria velai ani mamakus. 19 Akamusai lak nang iria, tagoeng. Kari nem voiang kipo soturungai singina, angan alava. Saka keve bil visuk an kipo aisog ia, pat si mamaila

singina, ria kipo uruk neina. Na kipo uli atu lomlomon si keve bil palau i
kuli rina ke. 20 Sikei tara, tara na matan vap i metekuku. Na le iang tarapo
atumata taun a katakai i vilvil ato, nia na Volava Iesu Karisto, 21 voiang ka
sakolai ani kara keve pukun i vunep ani pukun ira ka atogon a maumausan
ang val kakana. Na ka abis ia ta sikei palau a kitmat ang kana kapo saupai

4

ani keve bil aongos tatana. 1 Asukang vang na mi tung akit, keve tungag
ro luai, nami voiang a pakangat ig kapo ping taun imi, nami voiang mipo
auruk iau, nami kag maus miminaungan, mi tung akit. Mi tung akit si
Volava, kag petau ro luai.

Keve pinipini

2 Namilong ri Euodia ve Suntuke, napo sokotuk aroron imilong ani milong
atogon a sikei a lomlomonai mete Volava. 3 Au na numai tungag tutuman si
asasalakan ke, napo sokotuk ua ani ku pakangai ani ngono taura ke, using
rilong vanang, kilong tala uli agusa alava ve nau si pakangai ani akus ro.
Io, Kelemes kapa, kuvul ve kag mang matan vap ipo aisog kuvul ve nau,
voiang kari asan kapo ago nei buk i to. 4 Mi uruk si keve taun si kami
angtogon ve Volava. Io, naka anguan posong an, mi uruk! 5 Kami lau i
ananap, mi uli akalit amalangas tatana e mataria i ri vap aongos. Volava
kalapo angasungai. 6 Mi ago ta urui an taun ani mang sikei a sa. Sikei,
si saka matan taun an, mi uli mengen amalangas ani God ta kami keve
sokotuk si selen i sokotuk velai ani posong ro. 7 Na God ka alis imi ta kana
marip, voiang kapo ro luai ani mang matan nas roron aongos, na marip
ang ka lilit a vingami na vangang imi siksikei si kami angtogon ve Karisto
Iesu.
8 Akamusai ina keve tungag, saka matan bil an kipo tutuman, na kipo koi
a mamaila, na saka matan bil an kipo korong, kipo daus, vo kipo vubukan,
na kipo mangal iria, au na man using kapo atogon bil talupus luai, na man
using kapo koi a poso aro, nei vanang? Riria vanang a keve bil asukang, mi
uli atung ani kami lomlomon singiria. 9 Man ta sa natala akalit imi tatana,
na mitala luk ia le singig, vo mitala longong na arai ania, ninia vanang, mi
uli abis using ania. Au na God i marip nia ka ago ve nami.

Posong roron using kari alilis

10 Napo uruk alava luai si Volava ta mantav pala mita lapo tapangun pok
asi kami lomlomonai anig. Parik katapa asukang. Mitapo uli lomon anig
sikei katapo kovek i pangau ro animi. 11 Parik napa mengen using napo
inongos, parik. Nau nalapo katak asi taging using palau ani sa napo siang
singina, kantanem man kapo saka pasal an. 12 Napo ro palau man napo
kudik, na kapa man napo duk alava. Si saka keve vuk pangau an, na aongos
neiria, napo nas a selen asi duai ani taun i masung vo i buk angan, taun
napo duk vo napo kudik. 13 Keve bil aongos napo angkoai si duai ania using
le singina vopo uli amadot anig. 14 Sikei lak, kapo lau ro luai ta mitala ali
kunga pakangai anig si vilvil akui ke kana napo siang singina.
15 Nami akorong, ri Pilipo, mipo malangas ta si tutapongai luai i asoung
ani akus ro, e mung i nala papelek a Makedonia, katapo kovek ta mangsikei
a kuvkuvulan kata li kunga si pakangai anig, nami papalik mita angasalakai
ve nau. 16 Si taun ang natanla serei e Tesalonike, na sumasuma mila alis, na
e mung lik pok mila anguan an. 17 Parik nang napa mata na alilis ang, sikei
napo taoke ani ta matan uai ka serei ani tauia ina, kakami pok. 18 Kala ro si
la luk ani keve bil ro aongos ke. Io, napo duk luai ta keve bil i kami lis ang

e kungana i Epaporodito. Pua, sain talupus ro luai ina kapo bung alak val
kami alilis mete God na kapo naung ania na kapo uruk singina. 19 Na kag
God ka apunuk kami keve inongos, angkokoai val kana tauia miminaungan
using kami angtogon ve Karisto Iesu. 20 Au, na urmaus ka ane si kara God
tamara asikei. Tutuman.

Akamusai i posong ro

21 Mi lis a posong aro si petau daus ang e iang siksikei, riria voiang a
Karisto Iesu kapo atogon iria. Keve tungag po ago ke kipo kun alis ani kari
posong aro ane singimi. 22 Petau daus aongos e ke kipo lis kari posong aro
ane singimi, na riria le nei liuan i matan vap ke si Kaisar, riria kapa nang,
kipo kun alis ani kari posong aro. 23 Kana roron a Volava Iesu Karisto ka
sinong si malanganto imi.

Ani ri Kolosai

Kolosai katapo mang sikei a rina nei palpal Asia, parik kapa aunai vunga ani rina e Epeso. Paulo parik katapa serei e Kolosai, sikei si taun katan lapo ago e Epeso, kapo ararai ta kata asok a mang keve vap asi an akuskus nei mang keve rina si palpal ang, na kianla serei kapa e Kolosai. Paulo kala longong ta mang matan vap kita lapo buk vil alok ani kari lomlomon, na kala salik a buk ke, asi kana vil amadot ani kari tutungan. Kata atai iria asukang ke. Karisto nia kapo patuna i keve bil aongos. Na ninia papalik kapo angkoai si vil ato anira aongos. Ani mang sa keve selen pulakai an, kipo tav angkoai luai, sikei ki tak suai avunga luai anira pelek a Karisto. Using le si Karisto, God kata asinong a keve bil aongos, na si kana avibisan kapa na Karisto, God kala luk aongos pok a mamain ta bil. Karisto kapo ago singira, na taralapo serei a tanginang, e iang, tarapo buk taval akorong using ani kana laulauan a Karisto. Paulo kata salik a buk ke, na ka lis ia si pongua na igenen, ri Tukiko ve Onesimo, na kilonganla lis ia e Kolosai (4:7-9).

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo, napo aposel ani Iesu Karisto, le si kana vubuk a God.
Namemlong ve tungara Timoteo, 2 namemlongpo alis a panbuk ke taun a
petau daus ang si God e Kolosai, nami palau a keve tungamemlong, voiang
mipo uli atutuman si Karisto. Roron ve marip le si God tamara ane singimi.

Posong aro ani God si ri Kolosai

3 Si kamemlong keve taun aongos i po sokotuk, namemlong tapo uli
posong aro ani God, nia na tamana i kara Volava Iesu Karisto, 4 using
namemlong tala longong ta lomlomon ang mipo atogon ia ani Iesu Karisto,
na lau i vinga ro kapa mipo abis ia taun kana petau daus aongos a God,
5 using mipo uli atu mata taun ani tauia roron ang kapo ago kokoai animi e
metekuku. Na tauia roron ang lenginang milapo nas ia taun mita longong
a mengen tutuman ang, nia palau a akus ro ang 6 kitala akuskus imi tatana.
Na kana kalapo uai na kalapo polok alava luai e kuli rina aongos ke,
asukang palau val katala uli uai si kami to, le si ainoai i taun mita longong
ia na mila nas atutuman luai ani kana roron a God. 7 Nas ke mita luk ia
le si tungara roron ta Epapara, kapo asosokai kuvul ve namemlong kapa.
Na taun kapo asosokai, kapo asosokai tutuman ani Karisto si palpal ang pat
kakamemlong asi abis, 8 nia palau kapa kata amalangasai animemlong ta
lau i vinga ro ang a Malanganto kapo asereiai ania si kami to.

Abis ang a Karisto katala abis ia

9 Asukang vang, na le si taun ang namemlongta longong a mengen ang,
parik namemlong tapa ausai ani sokotuk animi. Namemlong tapo uli
sokotuk ani God ta nia ka vil atapalas aro luai ani vingami si kami nas
ani kana vubuk, si selen ke ta mila atogon a masam le si Malanganto na
malangas roron. 10 Kamemlong sokotuk asukang vang, ani kami paspasal
ka angkokoai val kana vubuk a Volava. Asukang ke ta mi uli pasal auruk
ania na mi uli asereiai ani matmatan uai si kami keve abis roron aongos, na
asi kami polok aliu si nas ani God. 11 Na e iang, God ka arudualan imi ta keve
madot angkokoai val minaungan i kana kitmat lava, ani mi angkoai si tung
akit na ananap velai ani uruk 12 si posong aro taun a tamara, using ninia

katala taot angkoai ira asi tauk i tauia roron ang kapo ago kokoai e nei rina i malangas ani kana petau daus. 13 Using katala asapang ira pelek a madot i nei saupai i ring vong na kala agingging ira taun a vainagoan ang si kana nat vubukan luai. 14 Io, si kana nat taralapo kalakala using a God katala samui apok ira. Supsupai ina ta katala lomon suai ani kara keve lau rikek marai kana nat. 15 Nat ke, nia kapo kankanuai atutuman i God voike tarapo tav arai korong ania. Na kapo matavunim i mamain ta asisinong aongos. 16 Using le singina palau keve bil aongos ke katala asinong iria. Keve bil i metekuku na kuli rina. Keve bil ang tarapo arai korong aniria, na matan bil ang tarapo tav angkoai si arai aniria. Au kantanem kapa, saka sinsinong madot an, vo ri tulava, vo saka keve saupai an, keve bil aongos ke nang nia kata asinong iria, na kata asinong iria ania pok. 17 Ninia nang kata lapo ago aino luai ani keve bil aongos, na le singina palau keve bil aongos ke kapo teng akit kuvul iria. 18 Na ninia kapa kapo vangang i kuvkuvulan ke si God, na kapo tukul bung luai i mamain ta to aongos na ninia kapo matavunim i la tapasuk pok pelek ani matmat. Asukang vang a ninia kalapo sinong alakat luai ani mamain ta sinsinong aongos. 19 Using God katala uruk luai ta maumausan kirol aongos ke ka mang singina, 20 na si kana asasaling rangai kuli ngakputuk, luai lava kana kalapo pitik nei liuan i God ve kana asisinong aongos, kantanem e kuli rina vo e metekuku, aongos kalapo angrodokotai pok ve nia.

21 Au na nami aino mitapo ago apetekai ani God na mitapo uli anggegelai ve nia nei lomlomon imi, using kami mamain ta lau katapo rikek. 22 Sikei kana vang katala angrodokotai ania ve nami si matmat i pukun i kana nat. Au na e iang, taun ang ka songo imi si tung e matana, pukun imi ka daus na ka kovek i mengen rikek vo kilkilis ka sigil imi. 23 Bil ke ka serei atutuman man mi uli kusing akit aliu lak si kami lomlomon, na mi kelai akit animi na mi tung akorong luai. Man parik mipa taruk pelek a tauia roron ang mipo atu mata taun ia, voiang mitala longong ia nei akus ro ke. Using kitala akuskus tatana si asisinong aongos e neite kuku, na nau a Paulo nata asosokai asi asoung ania.

Kata pakangai ani ri Kolosai

24 Si vuk pangau ke napo uruk si sa nata kui tatana animi. Taun napo asalak a kui e pukun ig, napo asalak ia ani kana pukun a Karisto, nang palau kana kuvkuvulan, na e iang kapo asukang ta name lapo tung rokot a Iesu asi atapunuk ani kui ang nia katala kui aino tatana. 25 God kata atung iau asukang ta asosokai si kana kuvkuvulan, ani naka akuskus amalangas luai animi ta kana mengen roron, 26 voiang a God kata amunai ania pelek a mamain ta polpolokan aino. Sikei kana vang katala amalangasai ania si kana petau daus, 27 using kata lomlomonai ani ka akalit a ri vap i ngising ta tauia na miminaungan i kana mengen vopo mun aino ke, nang nia na Karisto nei kami to. Ninia kapo atulisai animi taun a ururmaus i to ang kakami lak ia e no. 28 Na namem tala uli akuskus amalangas tatana si ri vap aongos velai ani ngangaiga na akalkalit i masam, ani namemla angkoai si an asereiai ani petau ke ta kilapo daus luai using a Karisto. 29 Nambang ninia na tukulai i kag agusa tung si taun ke na nata agusa alava luai ta dual ang nia katala

2

Asereiai ania singig. 1 Using napo buk ani mi malangas kag agusa madot animi, na aniria e Laodikeia, na kapa aniria parik lak kipa arai ani pukun ig.

2 Kag vubuk lava ta ki sikei palau kuvul si kari lau i ngorem, na vingaria ka
takaring. Ani ki atogon aongos a tauia ang le si kari nas ani kana mengen
roron a God vopo mun aino ang, Karisto palau nang. 3 Na ninia papalik
kapo angkoai si tat palas ani tutuman i mamain ta tauia i masam na nas.
4 Napo atulisai animi ta oring ke, ani ki ago ta me kapau ta pasak ro palau
si me bui animi. 5 Io, kantanem napo tav ago ve nami si pukun, sikei lak
napo uli lomlomonai animi na napo uruk alava si arai ta mipo saupai aro
pok animi na mipo kelai akit aro ani kami lomlomon si Karisto.

To roron tutuman kapo sinong si Karisto

6 Au kanat vang, val mitala ainak ani Karisto Iesu ta ninia na Volava, napo
sokotuk imi ta mi uli kusing aro asukang palau lak si kami angtogon ve
nia. 7 Mi asisia mis na kelkelai akitmat lakat kuluna na mi tung akitmat si
lomlomon val kitala pinipini imi tatana, na posong ro nei kami to ka duk
na ka kamsarak luai. 8 Mi aiveven vei nganing a mangsikei kamela teng
akit imi ta keve akalkalit i nas vauvau kapau palau si ri vap, voiang kapo
tapasuk le si kari lau i ago le kabang, na si keve malanganto i kuli rina
ke, na parik ta le si Karisto. 9 Using si Karisto kana laulauan kirol a God
kapo sinong singina na kalapo sung pukun tatana. 10 Ninia kapo tavirimok
alakat ani mamain ta saupai na kitmat aongos. Au na nami, le si kami
angtogon ve nia, milapo kun kirol aro si kami to. 11 Asukang ke ta le si
kami angtogon ve nia, mita pasal suai ani kami keve vubuk rikek i pukun,
na e iang Karisto akorong kata lampulit imi, na parik ta lamut i kunga ang
si ri vap, parik. 12 Na si kami asing tauia, mitala siang kuvul ve nia nei
mata i matmat. Na God katala kun tak atadut pok animi kuvul ve Karisto,
using mitala lomlomon tatana si kana kitmat, voiang kata tak atadut pok a
Karisto tatana pelek a matmat. 13 Aino, mitapo vap mat using kami keve lau
rikek na mitapo uli longong si keve vubuk rikek i pukun, asukang ta parik
mitapa lamut atutuman lak. Sikei God kala vil ato imi kuvul ve Karisto,
using katala lomon suai aongos ani kara keve rikek. 14 Asukang ke ta kata
vil suai ani salsalik akit i kara keve lau rikek na ka saupai anira. Io, maiten
ke, God kata vil suai luai ania si kana matmat a Karisto kuli ngakputuk.
15 Na e iang kuli ngakputuk kata dual suai luai ani mamain ta ainoinoai na
kitmat lava na ka akalit amalangas luai ta kari ngau.

16 Asukang vang a ka ago ta mangsikei kame saupai animi si pok ipo
angan vo si laman ipo inum. Au na ki ago ta saupai an kapa animi si
nanauai ani saka keve taun lava nei liuan i matas, vo taun i ulen tanginang,
vo taun i atailai kapa. 17 Ka ago luai using a keve bil aongos suke kipo
kankanuai palau i bil tutuman vo serei lak ang. Na bil tutuman luai ang
vanang katala serei si Karisto. 18 Mi ago luai ta atalipai ani mangsikei si
me uli vil alik kapau ania e matami na kapo uli soturungai si ri angelo, ani
kame kapau imi ta parik mipa angkoai si luk ani tauia roron ang. Using
matan vap ang nang kipo uli mengen alava ta saka bil an kitala arai ania
si kari orodung, voiang kapo bil i pukun palau ke na kapo vil atoroi iria
ta kari nas kapo ro luai, sikei parik kapa asukang. 19 Na parik kipa teng
akit si Karisto, ninia na vangang i kuvkuvulan ke si God, asukang ta pukun
aongos kapo dokot akit si vangang na keve angus na gail ina, na polok ina
kapo serei le si God akorong.

To tanginang si kara angtogon ve Karisto

20 Au using mitala mat kuvul ve Karisto pelek a mamain ta malanganto
palau i kuli rina ke, marai sa na mipo to lak val kari laulauan na mipo
longlongongai palau ani kari keve saupai ta, 21 Ago ta teng an! Ago ta

namnamin an! Ago ta sigil an!” 22 Nang tara pasal using iria si vuk taun
kudik palau na kian rikek, using kipo kokelai kuli kari keve asok na matan
akalkalit ri vap. 23 Io, kapo ararai lik val keve sausaupai ke kipo atutunau
i masam, si kari lau i soturungai using saupai, na si kari keve vilvil alik
kapau, na kari keve amiming palau i pukun iria. Sikei kipo kovek i dual
angkoai asi atakun ani keve vubuk rikek i pukun

3

ke. 1 Io, using mitala tadut ve Karisto, kanat vang, mi uli taoke using ani
keve bil i pangkul si rina ang a Karisto kapo sinong singina e palso i God.
2 Mi atung akit kami lomlomonai si matan bil e pangkul na parik ta si bil i
kuli rina. 3 Using lenginang mitala mat, na kami to kalapo ago mumun aro
ve Karisto si God. 4 Au na man a Karisto, vopo vil ato ke anira, kala tutu
aserei pok, nami kapa mila kun tutu aserei ve nia nei kana maumausan.
5 Asukang a mi vil amat suai ani kami sa keve laulauan i kuli rina ke
pelek imi val panik, lomlomonai visuk, lomlomonai tatakaring i buk aina vo
tauan, mamain ta vubuk taun ani rikek, na keve vubuk using ani togtogon
voiang kapo asukang ta soturungai si tangatangai. 6 Kana marala na God
vanang ka amiming a vap longo bot marai keve lau ke palau. 7 Aino, nami
mitala ago nei liuan i vap asukang, na mitala kun siang luai si keve laulauan
ang. 8 Sikei kana vang mi ngangataliung luai ani keve laulauan ang, marala,
lomlomonai pel, mengen arikek ani mang matan, mengen i nau varas, na
keve malakata. 9 Mi ago ta angkapauai an pok nei liuan imi, using lenginang
mitala apiet suai ani kami pukun kavang kuvul ve keve laulauan ina. 10 Na
kana mitala amaus imi ta to tanginang, na God kapo atatanginang aliu
lak imi asi kami atogon ani nas tutuman angkokoai val kankanuai i vopo
asereiai ani to ro ang. 11 Na si to tanginang ang nang kapo kovek luai i
angpetpetekai nei liuan i keve matan vap ke, ri Elas ve ri Iudaia, ri lamutan
ve ri tav lamutan, ri vap sokoung ve ri Sikutes, ri asosokai ve ri vap kalakala.
Aongos, kipo bil palau. Sikei sa kapo laba, Karisto akorong palau, ninia
kapo tavirimok luai na kapo siang si keve nem aongos.
12 Au na using nami petau ang a God katala irang suai animi, na milapo
gogoai na mipo keve tungana vubukan luai, kapo ro ani mi amaus imi ta
vinga ngorem, na laulauan i alilis, laulauan i vilvil alik, marip, ananap taun
a mang vap. 13 Mi angasalakai angpokpokai ani kami keve maiten, na mi
lomon suai angpokpokai man ka atogon ta rikek e nei liuan imi. Asukang
palau val Volava katala lomon suai ani kami keve rikek, nami kapa mi kun
asukang palau. 14 Au na lakat si keve bil ke, mi amaus imi ta laulauan i vinga
ro. Using ninia vanang ka teng akit aro kuvul imi si kirkirimai tapunuk luai.
15 Au na using milapo palpal i sikei a kirkirimai palau, kapo ro ta mi atalipai
ani luai ila amatung ang ta Karisto, ani ka saupai ani vingami. Na mi uli
atogon ani lau i posong ro. 16 Tauia i kana mengen a Karisto kapo ro ka
soisinong singimi. Asukang ke ta mi pinipini na mi tatapokai angpokpokai
animi velai ani masam na mi uli tangam i alatun velai ani posong ro ta
pakangat imi ane si God. 17 Io, si saka keve posong an vo laulauan mipo
asereiai ania, mi uli abis ania velai ani posong aro ani God tamara si asan
i Volava Iesu.

Pinipini ani kuvkuvulan si laulauan i to tanginang

18 Nami ri aina osongon, mi alis imi si keve kisngami, using sukana vang
nia kapo lau roron si kami angtogon ve Volava. 19 Nami ri tauan osongon,
mi uli vinga ro taun ani keve kisngami, na mi ago ta uli marala an aniria.

20 Nami inatus, mi longong aro si keve tamami na keve rinami si keve bil
aongos. Laulauan ke nang kapo auruk luai ani Volava. 21 Nami ri tama, mi
ago ta vasvasik an ani kami inatus, vei kila mamakus luai.
22 Nami ri asosokai, si kami keve abis aongos, mi uli longong si keve taukai
imi. Mi ago ta abis aro palau an man kipo arai animi vo using mipo buk
auruk palau aniria, parik. Sikei mi abis ta pakangat tutuman velai ani
mamaila ani Volava. 23 Si kami keve telan aongos, pakangat imi ka uruk
val mipo abis ani Volava na parik ta ani ri vap, 24 using mipo nas ta le si
Volava papalik mila tauk i tauia roron ang lak, asukang val kami seupok.
Volava Karisto papalik nia kapo taukai imi. 25 Io, using man a sikei kapo uli
abis ani lau rikek, nia ka luk akorong a seupok i kana avibisan, using a God
kapo tava ani sang sikopal si kana kalakala ani ri vap.

4

1 Nami, mipo taukai i ri asosokai, mi uli aiveven aro aniria si laulauan
ang kapo korong na kapo angkokoai aro, using mipo nas kapa ta mipo kun
atogon ani taukai imi e metekuku.

Longong ani pinipini ka asereiai ani igenen roron

2 Mi uli alis aongos ani pukun imi si sokotuk, na lomlomon imi ka para
singina, na mi uli posong aro kapa. 3 Na si kami keve sokotuk, mi uli lomon
kapa animem, ani God si kana tavasai ani mengen ke, asi kamem mengen
amalangas aro ta tutuman vopo ago mumun ke ani Karisto. Mengen ang
palau nang kana napo ago nei akang bat marai ina. 4 Asukang na mi
sokotuk a God ta ka amadot iau asi kag amatung atapalas aro luai ania
using kapo mamaiten ta naka mengen tatana. 5 Kami aupele taun iria e
komo ka soung si selen kapo talupus aro, na mi uli akalit aniria ta kami lau
ro si keve taun roron ang mipo atogon ia. 6 Kami laulauan i mengen ka uli
lulupusan, na ka naminan aro. E iang mila angkoai si polpol aro taun ri
vap siksikei.

Akamusai i posong aro

7 Ani keve bil vo serei ke singig, Tukiko ka atai amalangas imi tatana.
Nat ke kapo tasira vubukan na kapo uli atutuman si kana pakangai anig.
Namemlongpo ngono asosokai kuvul si abis ke si Volava. 8 Au na tukulai
ina nata asok ia ane singimi, using asi kami la nas ani kamem ago e ke, na
asi kana anguan akakaisap an kapa ani pakangat imi siksikei. 9 Onesimo
ka auai kuvul ve nia. Nia kapo mangsikei imi palau na kapo mang tasira
vubukan kapa, mangsikei a nat uli atutuman. Rilong vanang, kilong atai
amalangas imi ta matan bil aongos katala serei taun imem e ke.
10 Aristarko, vopo tungag nei akang bat ke, kapo alis kana posong aro
taun imi. Asukang kapa na tipasina i Barnabas ta Marko, lenginang mitala
luk a mengen amalangas ina, asukang a mi ruduai aro ia man kame vokol
imi. 11 Asukang kapa na Iesu, nang kana mang asan ta Iusto, kapo kun alis
kapa ani kana posong aro. Volo nat ke kana, ritol papalik kitolpo palpal i
ri lamutan nei liuan i matan vap ke kipo abis ve nau ani kana vainagoan a
God, na kitoltala pakangai aroron luai anig. 12 Epaparas, mangsikei palau
imi, na kapo asosokai kapa si Iesu Karisto, kapo kun alis ani kana posong
aro taun imi. Kapo uli lomon alava animi nei kana keve sokotuk, ani mi
tung val vap matukal aro na mi tapunuk aro, angkokoai val kana vubuk
a God. 13 Le si kag nas ania, napo antok atutuman ta katala asisia gese
alava luai animi, na ani ri Laodikeia ve ri Ierapolis kapa. 14 Nat vubukan
ke Lukas, katakai i vilvil ato, kapo kun alis kapa ani kana posong aro taun

imi. Asukang kapa na Demas. 15 Napo alis kag posong aro si keve tungara
e Laodikeia, na si Numpa kapa ve kuvkuvulan ang kipo uli serei kuvul nei
kana lu. 16 E mung i kami la tataot ani panbuk ke, alis ia asi kari an tataot
kapa ania nei kuvkuvulan ang e Laodikeia. Na animi akorong, ta mi kun
tataot kapa ani panbuk i kag la alis ang si ri Laodikeia. 17 Antok a Arkipo ta
ka lomon aro na telan ang katala luk ia si Volava, na ka apunuk aro ia.
18 Nau a Paulo, nalapo salik si vuk ring ke ta kungag akorong. Kag posong
aro ane singimi. Mi lomon iau si po ago nei gogotan ke. Roron ka auai ve
nami.

Ainoai i buk ani ri Tesalonike

Tesalonike kapo rina lava e palpal Makedonia. Si taun ang Paulo katala pasal suai ani Pilipo, kanla ane Tesalonike, kanla sukalai ani kuvkuvulan e iang (Ap 17). Mang matan taun e mung, Paulo kan lapo ago nei rina e Korinto, Timoteo, paluana si abis, kamela atatai ia ta keve bil kata lapo serei si vap ang kitala sakolai ani kari to e Tesalonike. Paulo kala longong a akuskus ke si Timoteo, au rilong pok ve Siluano kitola salik a buk ke ani ri Tesalonike asi akikit ani kari lomlomon. Nei buk ke Paulo kapo uruk ani kari lomlomon, kuvul ve kari laulauan ro. Kapo ararai asukang ta parik kitapa nas aro luai ta Karisto ka saka serei pok an. Na kipo buk nas kapa ta sa, ri vap mat ki mat aongos na Karisto parik lak kapa serei pok? Na aniria kapa ta sa, ki an kun tauk kapa i to asikei? Ani Karisto ta ka serei si saka taun akorong an? Si ngenget ani kari keve susui, Paulo kata atai iria ta ki uli usiusing ani laulauan roron, na ki usausa ani kana taun i serei a Volava.

Mengen i angruduai

1 Nau Paulo, Siluano na Timoteo, namemtolpo alis a panbuk ke ane
singimi vap lomlomon i Tesalonike, mipo ago e kungana i God tamara na
Volava Iesu Karisto. Roron na marip ka sinong singimi.

Kari lomlomon ri Tesalonike

2 Namempo uli lomlomonai animi si kamem keve sokotuk na uli posong
aro kapa ani God singimi. 3 E matana i God tamara namempo uli
lomlomonai ani kami selen i ago. Kami abis kapo kokelai kuli lomlomon,
kami lau i angpapakangai kapo tukulai ina si kami ngorem, na mipo tung
akit using mipo atu mata ta ilesvauk i kana serei kara Volava Iesu Karisto.
4 Io, keve tungamem i po buk ta God, namempo nas ta katala songo imi.
5 Na nas ke kapo tukulai ina using a akus ro ang namem tala akuskus imi
tatana kata serei si kitmat na si Malanganto Gogoai na parik ta mengen i
ngurumem palau, na namem tala nas luai ania nei pakangat imem. Mipo
nas kamem ago ve nami, namemta alis kamem to animi. 6 Si taun ang kita
vil akui alava imi, kantanem mitapo kui si kari mirik animi, sikei mita ainak
ani akus ro velai ani uruk i Malanganto Gogoai. Na si oring ang, mita using
aro kamem lau, na tara ve nami, tarapo using a Volava. 7 Asukang a kami
lau kapo bil val kankanuai ro e mataria i ri vap lomlomon e Makedonia
na Akaia aongos. 8 Using le singimi na akus ro i Volava katala pasal, parik
ta ane Makedonia na Akaia papalik, sikei ane si keve rina aongos kapa,
asukang a ri vap aongos kilapo malangas tatami si kami lomlomon. Au, na
namem akus iria ta mang sa? 9 Using riria akorong kipo mengen amalangas
imem ta kami ainainak ani kamem mengen. Kipo akus ta mitala papelek
kami keve tangatangai taun a God vopo to ang na kapo tutuman. Mitala
alis kami to singina na mipo pasal singina, 10 na mipo kokoai ani kana nat
Iesu le metekuku, iuang kata tak atadut ia pelek a mat. Iesu ke, ka asapang
ira pelek a marala ang, nang kapo pataun ira.

2

Akuskus i kana lau i abis e Tesalonike

1 Using nami akorong, keve tungamem, mipo malangas ta kamem me
pasal taun ke animi, parik katapa palau. Namemtala apunuk ia. 2 Mipo

malangas kamem ago aino e Pilipo, kitapo vil akui imem na ki nau varas imem, sikei si papakangai si God, namemtala tav leng asi akus animi ta kana akus ro, kantanem a tutubat lava luai kapa. 3 Using lau i akuskus parik katapa serei le si lok vo lomlomonai visuk, na parik kapa asi kus vubui animi, parik. 4 Sikei namemtala pasal ta an akus animi si kalingana i God, nia papalik kata ainak atalupus animem asi tung ani akus ro ke. Kamem abis, parik asi posong aro animem singina, sikei ani God papalik, nia kapo arai ani kamem lomlomonai. 5 Mipo malangas ta e matana i God, parik namemtapa mata na kapkap, vo bui animi. 6 Parik kapa namemtapa buk a alatun si ri vap singimi, na si mang ri si pulakai. Using namem a volo aposel si Karisto, katapo ro ta namem amaiten imi ani mi aiveven imem, sikei katala tav asukang. 7 Namemta vinga marip taun imi asukang luai val aina kapo vinga marip taun kana inatus lik. 8 Pakangat luai imem singimi! Namemta uruk si alis ani kamem to animi. Parik ta akus ro papalik, sikei kamem to kapa, using mita lapo pakangat luai imem. 9 Kapo asukang luai keve tungamem, taun namemta telan si akuskus animi ta akus ro i God, mipo malangas aro ta namemtapo kun uli abis alava tenei ias na tenei vong velai ani kui e pukun imem ani ka ago ta mangsikei ka maiten tatamem. 10 E malangas i matami na God kapa, namempo mengen amalangas imi ri vap lomlomon asukang ke, namemta to adaus, na namemta vil a lau korong kapa ani ka ago ta bil i poso arikek kame tung singimem. 11 Io, mipo malangas aro ta kamem lau i to. Namemta lau luai val tama taun imi siksikei. 12 Namemta pinipini, namemta mengen papakangai, na asukang kapa namemta anatoknatok velai ani asum animi ani kami lau i to ka angkoai palau val kana vubuk a God, nang kapo songo imi taun ia, ani mi palak ane singina, si kana vainagoan asi kami luk ani minaungan ina.

13 Namempo uli poso aro kapa ani God singimi asukang ke. Kana mengen a God mita longong ia e ngurumem, mitala luk akorong ia val kakana ta mengen, na parik kapa bil val mengen si igenen palau. Kana mengen a God kata teng imi, vap lomlomon, 14 asi kami tung akit. Kami vap akorong kitala mirik animi. Lau ke, kapo tav petekai ani lau ang ri Iudaia kita abis ia si kana vap a God e Iudaia kipo ago e kungana i Iesu Karisto. 15 Nang riria palau a vap ang kita raung a Volava Iesu na asukang ri katakai i kus amalangas aino. Na kana kita kirikai suai animem kapa. God kapo misag luai ani kari lau rikek! Kipo angmamaralai ve ri vap aongos, 16 asukang a kita kun atakun kapa animem ani namem ago ta akuskus an ani ri vap i ngising, vei nganing kila to. Si kari lau rikek asukang ke, kita gap akuvul kari ring asi an puka. Na e ke si oring ke, kana marala lava na God, kilapo asalak ia.

Paulo kapo buk an arai ani ri Tesalonike

17 Keve tungamem, si taputuk ta kara ago nei liuan i pangau kudik ke, taratala angvabai anira si pukun, sikei si lomlomonai parik, na kata lapo meng imem a lomlomonai asi me arai pok animi, namemta atokngai amadot asi vil korong ania. 18 Nau akorong, Paulo, natala uli atokngai asi me serei, sikei Satan katala tubat imem. 19 Using nei akorong vanang a tukulai i kamem uruk na miminaungan na seupok roron asi an toroi e matana i kara Volava Iesu man ka serei pok? Parik ta nami? 20 Io, nami luai nang mipo tukulai i kamem miminaungan ve uruk.

3

1 Io, using a lomlomonai ke kapo serei amadot asi pasal, parik nampempa

angkoai si vil bat ania, asukang a namemla lomlomonai ani namem ago koai e ke Atenai, 2 na namem asok a Timoteo, kapo tungara na kapo asosokai si God si asoung ani akus ro i Karisto, ani kame akikit pok kami lomlomon, na ka arudualai animi, 3 ani ka ago ta mangsikei imi ka uak si keve atoktokngai ang. Matan maiten ke parik kapa bil asi taping singira tarapo lomlomon, 4 using si kara ago kuvul namemtala uli antok animi ta ki serei, kana vang kilapo serei. Parik kapa ainoai i taun asi kami taping ania. 5 Au, using a keve maiten asukang ke, kag lolokovo kala serei alava na parik napa anguan ago aro an, asukang a nala asok ia si kana me nanas ta kami lomlomon kalapo saka bil an. Vei nganing mang matan imi kitala uak si kana atoktokngai a katakai i apupu, na singina, si uak ang, kamem dual ka nem palau.

6 Sikei, kana palau Timoteo kapo serei pok le singimi velai ani akuskus roron ta mipo lomlomon na mipo ngorem. Katala akuskus imem ta mipo uli dungai animem na mipo atogon a vubuk lava asi arai animem val namem kapa namempo kun buk alava asi arai animi. 7 Asukang vang, keve tungamem, nei liuan i mirik duk ke na vilvil akui, akuskus i kami lomlomon kapo sung atung pok imem. 8 Io, kana kalapo lakat luai kamem to i uruk using mipo tung akit si Volava. 9 Namempo tav angkoai si taot ani poisan a uruk namemtala uruk tatana e matana i kara God marai imi. Namem saka posong aro an ani God si ngenget ani uruk lava ang? 10 Si kamem keve sokotuk keve tenei ias na tenei vong aongos, namemtapo buk alava luai asi an serei, ani kamem serei ka apolokai ani kami lomlomon.

11 Namempo sokotuk a God tamara ve Volava Iesu asi itoiton ani kamem selen ani namem an serei pok singimi. 12 Kami lau i vinga ro angpokpokai ang mipo atogon ia, namempo sokotuk a Volava ani ka vil alava ia asi kana tavirimok, na ro ang ka kun pataun ani ri vap aongos, asukang palau val kamem lau i ngorem mipo nas ia. 13 Namempo sokotuk kapa ta Volava ka amadot imi ani ka kovek ta bil asi poso arikek animi, mi ago adaus e matana i God tamara, tung si kana serei pok a Volava Iesu kuvul ve kana mamain ta vap daus.

4

To asi auruk ani God

1 Asi akamusai keve tungamem, namemtala pinipini imi ani mi saka pasal an si selen i auruk ani God, na vola ro using mipo pasal singina. Sikei kana si kara angtunganan ve Volava Iesu, namempo buk anguan akikit pok animi asi kami anguan asereiai amadot pok an ani keve laulauan ang. 2 Pinipini ke kana kapo kalingana i Volava Iesu. Mita lapo nas ia, na kana vang nia. 3 Kana vubuk a God ani nami mi daus e matana. Mi taval pelek a lau i panik. 4 Ri vap, mi nas a lau roron i buk ani kami keve aina siksikei, si selen daus na mamaila. 5 Mi ago ta lau an val ri vap i ngising kipo vongvong kana lomlomonai a God na kipo buk vil apunuk palau ani kari vubuk. 6 Si oring ke kapo ro ta igenen ka ago ta apupu an ani tasina na ka vil arikek ia. Namemtala atatai akit velai ani anonok animi ta man mi vil a keve lau rikek asukang ke, Volava ka amiming imi. 7 God parik katapa songo ira asi kara using ani lau visuk. Kata songo ira ani tara pasal si selen daus. 8 Io, asukang a man ta mangsikei imi kapo tav ainak ani pinipini ke, parik kapa misag animem, sikei kapo misag ani God, nia kapo alis imi ta Malanganto Gogoai ina.

9 Sikei ani lau i angtunganan, parik mipa inongos taun imem asi salik
animi tatana, using nami akorong mitala luk akalkalit le si God ani lau i
vinga ro angpokpokai. 10 Na mita lapo abis ia si keve tungami e iang e
Makedonia aongos. Sikei namempo anguan asumsumal an animi, keve
tungamem, ta mi anguan polok alava an si laulauan ang. 11 Kapo ro mi
atogon a marip nei kami to, na mi telan si kami abis akorong na mi angan si
gese imi akorong pok, val nememtala atatai imi. 12 Asukang ani ka pakangai
animi asi kami ago ta aikut pulakai an ani mang matan na ka vil amaiten
kami ago. Na mang anu, ka pakangai ani ri vap e komo ki kinle na ki mangal
na uai i kami lau roron.

Kana serei pok a Volava

13 Au, keve tungamem, namempo buk vil akorong ani kami inuinu. Ani
keve tungami kitala mat pelek imi. Parik kapa ro ta mi mamakus aniria val
vap ang kipo kovek i bil ro asi kari atu mata tatana. 14 Using tara, tarapo
lomlomon ta Iesu kata mat, na kala tadut pok, asukang palau a tarapo
lomlomon ta God ka songo pok iria kita mat si kipo lomlomon tatana, ani
ki kun tadut pok ve nia.

15 Akorong palau si kalingana i Volava, namempo mengen imi asukang
ke ta tara tarapo to lak man a Volava ka serei, parik luai tarapa palak aino
aniria. 16 Si taun ang, ainoai i angelo si God ka songosongo alava na taungai
si God ka tangis, na Volava akorong ka pasiang le metekuku velai ani asok
madot. Au, riria vanang, vap la mat ang, ki palak aino, 17 le lak na tara,
vap po to ke, tara palak aimung na tara an angrol ve ria metekuku, ani tara
aongos kuvul, tara an angruduai ve Volava e pangkul. Na tara an ago asikei
ve nia. 18 Au, na si panbuk ke, ka bil kakami asi kami akikit angpokpokai
pok animi.

5

1 Keve tungamem, parik mipa inongos taun imem asi salik na atatai animi
ta taun vo inongos i taun, nang a Volava ka serei singina, 2 using mipo nas
aro luai ta ka serei ataping palau val igenen tainau tenei vong. 3 Si pangau
ang ri vap kipo mengen asukang ke, “Kapo kovek luai i bil rikek, tara uli
ago velai ani marip,” io, nang palau si taun asukang, sumasuma palau a
kui lava ka meng arikek luai aniria val kui i ingus, na ki kovek luai i oring
asi sip ania. 4 Sikei parik mipa ago si vong, keve tungamem. Parik luai mipa
taping ani taun ang val taping ani igenen ainau. 5 Using nami aongos mipo
inatus i malangas na tenei ias. Parik tarapa inatus i tenei vong 6 Asukang
na tara ago ta rot mat an val mang vap. Sikei tara para akoai. Tara ago
ta nio an. 7 Using vap ang kipo rot, kipo rot tenei vong, na ria kipo inum
anio iria kipo inum tenei vong. 8 Tara, parik tarapa asukang using tarapo
ago si malangas. Tara aiveven pok ira. Tara lomlomon ta God, tara ngorem
angpokpokai anira, na tara atu mata ta God ka teng ato ira. Na si keve
selen suke tara omo bat ira tataria. 9 Using God parik katapa atung ira ani
tara me ruduai a kui i kana marala, parik. Sikei kata atung ira ani tara to
si kana vilvil ato na Volava Iesu Karisto, 10 nang kata mat anira, ani man
ka serei pok, kantanem taratala mat, vo tarapo to lak, sikei tara an ago ve
nia. 11 Asukang vang na mi uli akikit na angpapakangai angpokpokai animi
siksikei, val mipo uli abis ania.

Akamusai i pinipini ve posong ro

12 Keve tungamem, namempo sokotuk imi ani mi mamaila aro aniria kipo
tu ainoai animi. Using kipo saupai e matana i Volava, na kipo abis alava

animi na kipo pinipini imi. 13 Mi lomon alava iria si abis ang kipo teng ia. Mi
vinga marip angpokpokai animi. 14 Keve tungamem, namempo asum imi
ani mi anonok a keve vap po uli tere suai palau ang. Na mi akikit iria kipo
leng palau, mi pakangai ani vap po uli malum ang, na mi kokoai ananap ani
ri vap aongos. 15 Ka ago mi ngenget a rikek pok ta rikek, sikei mi pakangai
angpokpokai animi, na ri vap aongos.
16 Mi uli uruk. 17 Mi uli sokotuk ani God si keve taun aongos. 18 Mi uli
posong aro ani God si keve taun i mailik vo uruk. Si lau asukang, mipo
using kana vubuk a God singina na mipo angtogon ve Karisto Iesu. 19 Mi
ago ta nga ripus ani kut i Malanganto. 20 Mi ago kapa ta vil apalau ani
keve mengen ang God kapo posong ia si nguruna i igenen, 21 sikei mi atung
kuvul aongos a keve bil ke si atokngai, asi kami arai ta man kapo tutuman,
mi using ia, 22 na man kapo rikek, mi taval pelek ia.
23 Kamem sokotuk animi ta God i vinga marip, ninia papalik akorong, ka
vil adaus luai animi, ani man a Volava Iesu Karisto kamela serei pok mi
duai ia ta daus. Vingami, na lomlomonai imi, na pukun imi ka daus aroron
aongos e matana. Na ka kovek i bil asi poso arikek animi singina. 24 Na nia
akorong a vo songo ang animi asi kana abis ani vilvil adaus singimi, kana
keve lau aongos kipo tutuman, na ka abis ia.
25 Keve tungamem, mi uli sokotuk ani God animem.
26 Mi alis a posong ro si keve tungara aongos, velai ani lulus daus. 27 Napo
sokotuk akitmat e matana i Volava ta mi taot a panbuk ke e mataria i keve
tungara aongos.
28 Kana roron kara Volava Iesu Karisto ka auai ve nami.

Apongua i buk ani ri
Tesalonike

Katapo ararai ta petau lava i ri vap lomlomon si taun ang e Tesalonike, kitapo sugul alava luai ta saka bil an ka serei si taun ang, Karisto ka serei pok singina. Mang matan vap kita lapo mengen ta kana taun a Volava katala serei lenginang. Asukang vang a Paulo katala salik a buk ke, asi koros pok ani kari lomlomon ri vap. Au na si oring suke, kalapo atai iria ta kana taun a Volava parik lak kapa serei. Ta e no ina i taun ang, vap duk ki sualpok alava luai, na mamain ta laulauan rikek duk ki serei alakat, na katakai i putuk saupai ka serei si me petau alava luai ani Karisto. Paulo kapo asum iria ani ki tung akit aro si lomlomon, ki paus a matan mamaiten kapo serei singiria. Kapo buk ki dual aro ani ki angkoai si aiveven akorong pok aniria, asukang val ninia katala aiveven pok ia, kuvul ve kana keve katakai i abis paluana. Ani ki ago ta ataole vo marangan ani abis. Kapa ki ago ta marangan ani li pakangai ani mang matan vap.

Mengen i angruduai

1 Nau Paulo, Siluano na Timoteo, namemtolpo alis a panbuk ke ane
singimi vap lomlomon i Tesalonike, mipo ago e kungana i God tamara na
Volava Iesu Karisto. 2 Roron na marip le si God tamara na Volava Iesu
Karisto ka sinong singimi.

Taun i serei ta Karisto

3 Keve tungamem, kapo ro animem asi uli posong aro ani God, using
kami lomlomon katala polok alava, na kami vinga ro taun imi angpokpokai
kalapo kun laba luai. 4 Asukang a namempo aminaung marai imi e mataria
i kana mamain ta kuvkuvulan a God, marai kami tung akit na kami
lomlomon si keve bil i vilvil akui na atokngai mipo uli duai aniria. 5 Keve
maiten ke kipo serei asi mengen amalangas animi ta kana saupai a God
kapo korong aro. Singina, kapo taot imi ta mipo ro angkoai si atogon ani
sinsinong si kana vainagoan. Ninia palau nang a tukulai ina na mipo asalak
a maiten ke. 6 Io, kana saupai a God kapo uli korong, na ninia ka ngenget
a pisu singiria kipo vil apisu imi. 7 Ka luk suai ani makus pelek imi mipo
mamakus, na singimem kapa. Na bil ke ka serei si taun ang a Volava Iesu ka
serei pok singina, nei ureurek lava i kut le metekuku ve kana keve angelo
madot. 8 Au, na ka amiming a vap ang kipo tav katak ve God, na ria kapa
parik kipa using a mengen i akus ro i kara Volava Iesu. 9 Vap ke ki an ago
nei amiming kitmat asikei, na ki ago luai ta arai an ani Volava na kana
kitmat lava luai. 10 Io, na taun kame serei, kakana akorong ta matan vap ki
sung pukun asi amaus ania na ki man ia. Nami, mipo palak ve vap ke using
mitala kun lomlomon ta akus ang namemtala akus imi tatana. 11 Au, si
keve bil aongos suke, namempo uli sokotuk ta God nia ka taot imi ta mipo
ro angkoai si ago si kana selen voiang katala songo imi si pasal singina.
Na ka li kitmat animi ani keve lomlomonai ro ang mipo togon ia, ki serei
atutuman. Na keve abis ang mitala tutapongai ania si kami lomlomon, ki
uai. 12 Kamem sokotuk kapo asukang ani kana asan a Volava Iesu ka mang
miminaungan singimi, na nami kapa mi mang singina, using kana roron
kara God na Volava Iesu Karisto.

2

Igenen putuk saupai

1 Keve tungamem, ani kana serei pok kara Volava Iesu Karisto, na kara
angruduai ve nia, 2 namempo buk imi ta mi tung akit na mi ago ta amalak
leng an si kus amalangas, vo mengen i selen vo ta panbuk atungai animem.
Mi ago luai ta atu talinga si keve mengen suke ta kana taun a Volava katala
liu. 3 Mi ago luai ta longong an using ki ago ta kapau an animi asukang.
Using parik kapa serei kana taun a Volava tung si marala misagai lava ka
serei aino. Na si taun ang, igenen putuk saupai kamela serei amalangas.
Kapo igenen rikek luai, asi kui asikei. 4 Ka agel suai, na ka posong alava
pok ia ani keve bil ang ri vap kipo kin iria ta kipo god, keve bil ang kipo
soturungai serei singiria. Ka atung alakat pok ia si ring atailai ke God, na
ka posong pok ia ta nia akorong kapo God. 5 Natala mengen imi ta keve bil
ke si taun ang natapo ago lak ve nami singina. Sa, milapo lomon taun kag
mengen? 6 Mipo malangas a sa kapo teng akit lak a igenen ang, asi kana
tav serei amalangas, tung si God ka ainak ania. 7 Kitmat i Satan kalapo abis
musik lenginang, sikei vopo teng akit ani igenen ang, ka teng ia tung si kana
taun ka kamus. 8 Au, na e mung man kala atolongon ia, igenen ang ka serei
e ring malangas. Na Volava ka serei pok na ka akamusai suai luai ania ta
mengen i nguruna. Kana miminaungan ka ngan punuk ia. 9 Au, ani igenen
ang, taun kame ago singina, ka abis ta kitmat i Satan na ka asereiai ani bil
miang i vilvil ataping na akanangai kapau. 10 Nei kana mamain ta abis rikek
ka ausingai alok aniria, vap ang ki an kui asikei, using kipo misag ani kana
ngorem tutuman a God, voiang ki angkoai si to tatana. 11 Au, e iang God ka
vil akitmat kari lomlomon, ani kapau ang ka kitmat e vingaria. 12 Ani ria
aongos kipo tav lomlomon ta akus tutuman, na kipo uruk using a lau rikek,
ki asalak kana saupai a God asi kari kui asikei.

Vilvil ato

13 Sikei nami keve tungamem i po buk ta Volava, kapo ro animem asi
uli posong aro ani God using katala songo le kabang imi ani mi teng a to
si kami lomlomon ta akus tutuman, na si Malanganto Gogoai voiang kata
atung imi ani nami ke God. 14 Vola ro using si kalingamem katala songo imi
asi kami atogon ani mengen ro suke ani mi paus papakangai lak si kana
miminaungan a Volava Iesu Karisto. 15 Au, e iang keve tungamem, mi tung
akit. Teng akit si mamain ta akalit, nang nememtala alis ia si laulauan i
mengen vo nei panbuk kapa. 16 Namempo sokotuk ta kara Volava Iesu
Karisto, nia akorong ve God tamara, nang kata vinga ro taun ira na kata
alis palau ira ta uruk asikei na lomlomon tokos, 17 ani ka alis animi ta uruk
na dual e vingami si kami keve mengen na abis roron aongos.

3

Pakangai animem si sokotuk

1 Asi akamusai, keve tungamem, mi sokotuk a God animem, ani akus
ro i Volava ka pasal apapanai sumasuma na vap miang ki uruk singina,
val nami aino. 2 Mi sokotuk kapa ani God ka akala imem pelek a vap po
uli asia kopos ke animem kipo rikek luai. Using parik kapa tutuman ta
vap aongos kilapo atogon lomlomon. 3 Sikei, Volava kapo tutuman, nia ka
akitmat imi na ka lilit kapa imi pelek a igenen rikek. 4 Si kami angtogon ve
Volava, namempo nas ta mitala uli abis aro si kamem keve asok. Namempo
atumata ta mi anguan pasal akit asukang an. 5 Kamem sokotuk ta Volava

ka ausingai animi ani mi nas kana ngorem a God e vingami, na mi nas kana lau i tung akit a Karisto.

Ago palau ka ago

6 Keve tungamem, namempo atakun imi si asan i Volava Iesu Karisto, ta mi ago ta angkatakai an ve saka tungami, nia kapo ago palau na parik kapa to usiusing a akalit ang mitala luk ia singimem. 7 Using nami akorong, kapo roron ta mi using kamem atoktokngai. Parik namemtapa ago palau si kamem po ago ve nami, 8 na parik kapa namemtapa angan palau ta ring saka men pok an, na namemta tav samui ania. Kapo tav asukang. Kata pat imem a uli abis tenei vong na mangias kapa, ani ka ago namem amaiten imi. 9 Au, na kamem abis lava asukang, parik kapa supsupai ina ta namempo tav ro angkoai si sel ani papakangai asukang, parik. Sikei asi atulisai animem, ta namempo kami kankanuai ro asi using. 10 Au, na si kamem po ago lak ang ve nami, namemta lis imi ta saupai asukang ke. Man a igenen kapo misag ani abis, ka ago kapa ta angan an. 11 Namemtala longong ta mang matan imi kipo ago palau, na parik kipa abis. Pukun iria kapo telan amadot ta bil palau. 12 Ani vap asukang, namempo asok amadot iria e matana i Volava Iesu Karisto, ani ki lomlomonai aro na ki abis asereiai ani pok ang ki angan lak ia. 13 Sikei nami vang, keve tungamem, mi ago ta ngau tava ani avibisan taun ani sa kapo korong aro. 14 Au, na man a mang anu kapo tav using ani kamem ngangaiga nei panbuk ke, mi ararai aro luai ania, na mi ago luai ta tintino kuvul an ve nia, asi kana mamaila tapai. 15 Sikei, mi ago ta atogon lomlomonai ania ta kapo igenen rikek. Mi tatapokai aro palau ania val kapo tungami.

Posong ro angtaliungai

16 Namempo sokotuk ani Volava i luai, ninia akorong ka lis imi ta kana luai, si saka selen an, nei keve taun aongos. Volava ka auai ve nami aongos.

17 Nau Paulo, napo salik a mengen i posong ro ke, using kapo kag selen si keve panbuk aongos, si akanangai ta kakag ta panbuk. Io kana vang nia.

18 Kana roron kara Volava Iesu Karisto ka sinong singimi aongos.

Ainoai i buk ani Timoteo

Timoteo kapo mang sikei a igenen tanginang, voiang a Paulo kata auai pulakai ve nia si avibisan i akus ta Akus Ro (Ap 16:1-3). Kapo ararai asukang ta e mung, Timoteo kan lapo ago i ainoinoai ani kuvkuvulan e Epeso, Paulo kala salik taun ia ta buk ke. Ainoai i bil kapo mengen tatana asukang ke. Timoteo ka aiveven aro, vei nganing mang matan vap kime vil alok musik kari lomlomon ri vap. Matan vap ke, kipo atogon a lomlomonai asukang ke ta, keve bil aongos i kuli vunep ke, parik kipa aunai roron. Asukang a man ta igenen kapo buk to aroron, ka atamatamai pok ia si mang matan pok, na ka ago kapa ta osongon an. Apongua i bil lava, laulauan roron i aiveven ani kuvkuvulan i lomlomon, na avibisan i kuvkuvulan. Kata mengen amalangas kapa ta, igenen ang ka katakai i aiveven ka saka pok an kana laulauan, na asukang kapa si katakai i abis nei kuvkuvulan. Na akamusai i mengen, Timoteo ka ago val ke Iesu Karisto ta igenen katakai i abis aroron luai. Na si laulauan i abis aroron ang, kapo ro ka abis ia si ri vap siksikei nei mang keve kuvkuvulan.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo napo aposel ani Karisto Iesu le si asok si God, kara katakai
i vilvil ato, na Karisto Iesu akorong, iuang tarapo atu lomlomon tatana.
2 Napo alis a panbuk ke ane singim, Timoteo, numai kag nat atutuman si
kara lomlomon. Roron, ngorem na marip le si God tamara na kara Volava
Karisto Iesu ka sinong singim.

Aiveven vei akalkalit lok

3 Napo buk ku ago e iang e Epeso, val natala antok ua si taun ang natapo
usausa asi kag tapasuk pelek ang anim ane Makedonia, ani ku pini na vap
ang kipo akalkalit ta mang matan akalkalit lok. Ku atakun iria. 4 Ku atakun
iria kapa ani ki ago ta uli amun ani kari taun si angakuskusai ta mamain ta
akuskus kapau, na telan si tataot i matmatan tus using. Lau suke kapo vil
aserei a angkiki palau marai keve kapau, na parik kapa pakangai anira ani
tara abis aro kana vubuk a God, nang tarapo abis ia si selen i lomlomon.
5 Kag mengen madot sukana, ani tara atogon a lau i vinga ro na le si vinga
kapo daus tara kala pelek a maiten i lau rikek na tara atogon a lomlomon
tutuman. 6 Mang matan kitala pasal pelek a lau roron suke na kilapo telan si
uli angmemengenai ta keve mengen palau luai. 7 Vap ang kipo buk asi kari
katakai i akalit si keve saupai, sikei parik kipa nas a bil ang kipo mengen
tatana. Kipo mengen alava ta bil ang riria akorong kipo vongvong ania.
8 Io, si kara malangas, ta keve saupai ang kipo ro, man tara abis tatana
si selen ro ina. 9 Sikei tarapo malangas kapa ta saupai parik kapa matung
ani vap korong. Kapo matung aniria kipo uli putuk saupai na kipo vangang
lava, ria kipo bil arikek na kipo tav mamaila ani bil kapo atailai, ria kipo
abis a lau visuk na kipo raung a tamaria ve rinaria, na vap po daung pulakai
ang. 10 Ria kipo panik na kipo pasal alok pelek a lau ro i ago kuvul ta
angkisnganan, ria kipo tainau vap, ri katakai i kapau, ria kipo kapau mete
saupai. Na ria aongos petau ang kari mang keve lau kapo tav angtunganan
ve akalkalit tutuman, 11 nia palau a akus miminaungan ang le si God roron
luai, voiang katala alis iau asi kag akuskus tatana.

Posong ro si ngorem

12 Napo posong aro Karisto Iesu kara Volava si alis anig ta dual asi kag
abis ania. Napo posong ro using katala taot iau val mangsikei a igenen
angkoai si teng ani kana abis. Na asukang katala atung iau asi kag asosokai
singina. 13 Kantanem natapo mengen arikek aino ania, na natapo vis arikek
luai ani kana vap, sikei kata ngorem iau using parik natapa malangas a
sa natapo abis ia, using natapo tav lomlomon lak. 14 Au na Volava katala
ngorem alava luai anig na kala alis alava anig ta lau i lomlomon na lau i
vinga ro, nang tarapo atogon ia si kara angtogon ve Karisto Iesu. 15 Kana
kapo mangsikei a mengen tutuman luai, na kapo ro angkoai si tara kokelai
lakat kuluna, na kapo asukang ke. Karisto Iesu kata mela serei kuli rina asi
kana me asapang ani vap katakai i bil arikek nang nau napo soliu luai aniria
aongos singina. 16 Sikei nia vanang a tukulai i kana ngorem anig, asi kana
akalit amalangas ta kana vinga marip. Na e iang kala serei a kankanuai i
kana ngorem lava taun a vap ang ki lomlomon lak tatana na kila kun teng
ani to asikei. 17 Tara alatun a tulava voike ka ago asikei, kapo tav angkoai
luai si mat, na parik tarapa arai korong ania ta matara. Ninia kapo sikei
palau a God, kana sinsinongan tavirimok i saupai ka kun ago asikei. Tara
uli mamaila ania. Tara uli sunguk alakat ani miminaungan ina asikei. Io,
tutuman.
18 Keve pinipini suke, anim kag nat Timoteo, nalapo alis ua tatana velai
ani malangas ke ta ri katakai i kus amalangas kitala alis ua ta mengen le si
God, ani ku uli using aro kari keve mengen roron anim using ka pakangai
anim si visvis roron ke, kana tarapo visvis singina. 19 Na taun ku visvis,
ku uli teng akit si lomlomon, na ku aiveven aro ani ku kala pelek a maiten
i lau rikek. Mang matan vap kitala misag ani lau ang na sukana kalapo
tatadek kari lomlomon, val vul kuli liung. 20 Mang pongua iria ta ri Umenaio
ve Aleksandero. Natala alis irilong e kungana i Satan, asi karilong kui na
kilong nas ta kilong ago ta mengen arikek an ani God.

2

Pinipini ani lau i sokotuk

1 Ainoai ina, napo buk alava ani tara uli angmemengenai ve God si selen
i sokotuk ani ri vap aongos, velai ani posong aro ania. 2 Na ani mamain ta
tulava kapa, na vap ang kipo teng a madot asi saupai, ani kara ago ka marip
ve ria na ka musik si laulauan angkoai si kana vubuk a God na kara ago ka
talupus aro. 3 Lau asukang kapo ro na kapo auruk a God ke kara katakai i
vilvil ato. 4 Na kapo buk alava ta ri vap aongos ki to na ani ki atogon a nas
roron ani tutuman. 5 Io, kapo sikei palau a God, na sikei palau a teteng i
atatai akorong nei liuan i God ve ri vap, igenen ang kapo bil val tara, Karisto
Iesu. 6 Iuang kata alis pok ta kana to, samui i to si ri vap aongos. Na akuskus
ke kata serei si taun akorong ina. 7 Nambang tukulai ina luai God kala atung
iau ani naka katakai i akuskus na aposel kapa. Kag mengen kapo tutuman
luai, napo tav kapau. Na kata atung iau kapa ani naka katakai i akalit si ri
vap i ngising asi kari lomlomon atutuman.
8 Kag vubuk ta ri tauan si keve rina, man ki paus alakat a kungaria si
sokotuk, kungaria ka daus using ki kala pelek a marala na angkiki. 9 Au na
ani ri aina kapa, kag vubuk ani ki maus aminaungan angkoai palau singiria.
Ki ago ta amaus som an ani pukun iria ta keve nem samui lava pulakai.
10 Sikei, talupus iria, kari keve lau roron. Matan aina ang kipo mengen
amalangas ta kari soturungai mete God, kapo ro kari mengen ka angkokoai
palau ve kari laulauan. 11 Au, ri aina kapo mamaiten ta ki luk akalit si selen

asukang ke. Ki musik na ki longong aro. 12 Napo tav ainak ani aina si vil
akalkalit vo si tutu taunai ani tauan. Aina kapo ro ka musik. 13 Using Adam
kapo tauan na God kata piruma aino ia, na using ina lak Eva. 14 Na mang
anu, Adam parik katapa uak si akipang. Aina ang kata uak si akipang na
kala bil arikek. 15 Sikei, ri aina ki sapang nei liuan i taun i kari ingus, man
ki uli teng akit si lau i lomlomon, na lau i vinga ro,

3

na lau daus velai ani mamaila. 1 Sukana kapo mengen tutuman.

Ainoinoai ka saka pok an

Man a mangsikei katala atung kana ainainak asi luk ani sinsinong i
ainoinoai, kapo buk nang a abis roron. 2 Igenen ke kapo mamaiten ta kana
asan ka kalakala. Ka osongon kana sikei palau a aina. Ka atogon a lau i
ananap. Ka saupai aro pok ia. Ka talupus e mataria i ri vap. Ka katakai i
aol aro ani ri sokoung. Ka angkokoai si pinipini kapa. 3 Ka ago ta inum soliu
an. Ka ago ta visvis an, sikei ka marip palau a vingana. Ka ago ta katak an ta
angsualai. Ka ago ta igenen buk kapkap an. 4 Kapo mamaiten ta ka saupai
akorong ani kana vainagoan. Na ka ararai ta kana inatus ki longong velai
ani mamaila aro ania kapa. 5 Man a mangsikei kapo tav angkoai si saupai
aro ani kana vainagoan, ka saka aiveven aro an ani kana kuvkuvulan a
God? 6 Igenen ang kana palau kapo sakol, nia ka ago vei nganing kala toroi
tatana na God kala saupai ania val vo petau ang anira. 7 Na mang anu, riria
kipo ago e taung i lomlomon, akus i igenen ke ka daus, ani ki ago ta atogon
mengen rikek an ania, na e iang ka ago ta koit an si kana liliangus a vopo
petau ang anira.

Katakai i papakangai ka saka pok an

8 Ani vap ang voiang ki teng a kirim i papakangai, ki talupus angkoai si ri
vap ki mamaila aniria na ki vap tutuman. Ki ago ta inum soliu an, ki ago ta
kapau an asi kari luk kapkap. 9 Ki uli teng akitmat si akevkevai roron i kara
lomlomon velai ani kalakala pelek a maiten i lau rikek. 10 Ainoai i bil, tara
atokngai aro aniria. Au na man kapo kovek ta bil kapo rikek singiria, le iang
vanang na ki teng kirim. 11 Au na kari keve aina kapa, ki talupus angkoai
si ri vap ki mamaila aniria. Na ki ago ta mengen musik an, ki ago ananap,
na ki atutuman si keve bil aongos. 12 Igenen teng kirim ke ka osongon kana
sikei palau a aina. Ka saupai aro ani kana inatus, na asukang palau kapa
nei kari vainagoan. 13 Au na ria kipo abis atalupus, ki luk a asan roron,
kovek i lolokovo si mengen amalangas ta kari lomlomon ta Karisto Iesu.

Tavirimok i roron i kara nas ani God

14 Napo atogon lomlomonai asi me serei sumasuma singim, sikei kana
nalapo salik anim ta keve atatai asukang ke, 15 ani man nala amomole,
kulapo nas a saka lau an e iang ri vap ki uli abis ania si kana vap a God,
iuang kapo God i to, na kana kuvkuvulan kapo kitip tung i tutuman. 16 Kana
kapo tavirimok i akevkevai roron i kara nas ani God. Kata serei si pukun
i ri vap, Malanganto kata atutuman amalangasai ania, ri angelo kita arai
ania, kita akuskus tatana si matmatan vap, kita lomlomon tatana kuli rina,
au na ki luk miminaungan alak ia.

4

Tav lomlomon ka serei kuli rina

1 Malanganto katala mengen amalangas aro ta si akamusai i taun mang
matan vap ki pasal pelek a lomlomon asi kari using ani akalkalit kapau le
si keve malanganto rikek. 2 Keve akalkalit asukang ke ri katakai i kapau
ki akalit tatana. Vap ke kala kovek aongos kari nanasai ro asi kari ming si
lau rikek. 3 Kipo atakun ri vap asi ago ta osongon an na kipo saupai kapa
ta ki alal si mang keve pok. Sikei God kata asinong a keve bil aongos, na
riria kipo lomlomon na kipo nas a tutuman, ki luk ia velai ani posong aro
singina. 4 Tarapo malangas ta kipo roron aongos kana keve bil i asinong
a God, na tara ago ta kilis an ania, sikei tara luk ia velai ani posong aro,
5 using kilapo daus a keve nem ang le si kana mengen a God na le si kara
sokotuk.

Igenen ro si abis ani Karisto Iesu

6 Man ku atulisai ani keve pinipini suke si mamain ta tungara, kupo
mangsikei a asosokai roron si Karisto Iesu, using kupo uli amasung aro
anim si keve mengen i kara lomlomon na kupo usiusing akalkalit roron
val kutala uli abis ania. 7 Ku ago luai ta atu talinga using ani mamain ta
akuskus kapau pulakai, voiang kipo tav angkokoai si kana vubuk a God.
Kapo ro ri aina lapan ki telan singina. Sikei numai ku akatak pok ua asi
kam using ani laulauan roron si God. 8 Arai, si amadot ani pukun kapo
pakangai lik, sikei usiusing ani laulauan si God kapo pakangai ani keve bil
aongos, using tara luk a ro ina si to ke na si to e mung kapa. 9 Kana kapo
mengen tutuman na kapo ro tara ainak aro ania. 10 Si oring ke namemtala
uli gese alava using ia. Mengen ang kapo asukang ke ta taratala atu mata
si God, vopo to ang, nia na katakai i vilvil ato si ri vap aongos, na laba ina
si vap ang kipo lomlomon.

11 Ku akalkalit kara vap ta keve bil ke na ku ararai amadot ta ki usiusing
ia, 12 na ka ago ta mangsikei ka altaunai anim using kupo natung lak. Sikei
ku amarak aro e no ani ki using ua si kam lau i mengen, si kam paspasal,
si lau i vinga ro, si lomlomon na si daus. 13 Ku uli dual lisai pok anim si
tataot ani mengen si God dong a ri vap, ku akuskus tatana, na ku uli pinipini
aniria kapa tung si name serei singim. 14 Ku ago ta lomon alik an ani alilis
ang kuta luk ia si taun ang a keve vap lava kita akanangai anim velai ani
mengen i kus amalangas le si God. 15 Kapo ro ku uli aiveven akit ani kag
keve pinipini, ku alis kirol aro aongos ua singiria, ani ri vap aongos ki arai
ani kam polpolokan. 16 Ku aiveven akit kam laulauan na kam akalkalit. Ku
uli tung akit singina, na e iang kupo vil asapang pok ua na ria kapa vap ang
kipo kolongong ua.

5

Kara laulauan taun a mang matan ka saka pok an

1 Ago ta tatapokai som an ani ri vap lava, sikei ngangapokai aro aniria val
kipo keve tamam. Au na ani ri natung val keve tasim. 2 Na ani ri aina lava
val kipo keve rinam, na ani ri aina tanginang val keve taum ta laulauan ang
kapo daus atutuman.

3 Ku kinle aro korong a mainang ang kapo inongos atutuman. 4 Sikei man
ta mainang kapo atogon kana inatus vo ta keve tivuna, inatus ke kapo ro
ku pini iria ani ki katak aino ta akalit ani kari angtogon ve God si selen ke
ta ki uli aiveven ani kari matan vap akorong, asukang ani ki polpol aro na
poisan a aiveven an si keve tamaria, keve rinaria na keve tivuria. Using a
laulauan asukang nang kapo auruk a God. 5 Arai ani mainang vopo inongos
atutuman ang na kapo ago papalik, ta kapo aina uli lomlomon ta God, na

kapo uli sokotuk si keve taun asip ani ta kana papakangai. 6 Sikei, arai
ani mainang vopo uli buk sang using ani uruk palau ang, lenginang kalapo
mat si kapo to lak. 7 Io, ku alis kara vap ta pinipini suke, ani ka ago ta
atogon oring an voiang ka atogon mengen singina. 8 Man ta mang igenen
kapo tav lis ani kana pat vap, vo e iang si kana vainagoan akorong, nia
akorong kalapo agel suai ani lomlomon, na e iang kalapo rikek siuk luai ani
igenen tav lomlomon. 9 Mainang, kana asan ka ago ta tung an si kana luk
papakangai man kana matas parik kapa liu a 60. Ka osongon ta kana sikei
a tauan, 10 na kana laulauan ro kapo malangas mete vap duk si aiveven
ani inatus, lau i aiveven ani ri sokoung, galui ani kakiria i ri vap gogoai,
pakangai aniria kipo duai a maiten, na kapo uli alis pok ani pukun ina si
mamain ta abis roron aongos. 11 Sikei ani matan mainang ang kipo aina
tanginang lak kari asan ka ago ta tung an, vei nganing a buk osongon kala
vil angau kari ainainak si abis ani Karisto. 12 Na si oring suke kipo taoke
dong pok iria ta maiten, using kitala putuk kari ainoai i palapalatung. 13 Au
na kilapo sinong palau, marangan, na lau i laklak lu pulakai, sikei parik
nang ta lau asukang papalik, mamain ta teteng i pege alava palau, telan ta
mengen ta lau si mang matan petekai, na mengen kapa ta bil ang kapo tav
ro aniria si mengen tatana. 14 Asukang na kag vubuk ta matan mainang
ang, na kipo aina tanginang lak ki osongon asi kari apitus, na ki aiveven
kari vainagoan, ani kari laulauan ro ka ago ta li pangau an ani mengen
rikek alak le komo. 15 Mang matan lenginang kitala pokai ani kari lau na
kila pasal akipai asi kari using ani Satan. 16 Man a aina lomlomon kapo
atogon mang matan mainang nei kana vainagoan, kapo ro ka papakangai
aniria, ani ka ago ta vil amaiten an ani kuvkuvulan aongos, na asukang
tarapo angkoai si pakangai ani vap ang kipo inongos alava luai.

17 Kara keve vap lava, ria kipo asasang aro na nei kuvkuvulan, kapo ro
tara taot alava iria. Laba luai ina, riria na vap ang kipo telan si mengen ta
akus ro na si pinipini ani ri vap, tara sunguk alakat iria. 18 Using a mengen
i nei salsalik kapo atai, **Ago ta ngagum bat ani nguruna i bulumakau
taun ang kapo kopiek a pauk i kon singina,** na kapo ro ri katakai i abis
ki luk kari seupok. 19 Ku ago ta sumasuma an ta mengen i posong arikek
ani ainoinoai, sikei man kalapo pongua vo potol a igenen i ainak ania, ku
asereiai vang ania. 20 Ria kipo bil arikek, ku tatapokai aniria mete ri vap, ani
ta mang matan e iang ki kun lolokovo. 21 Kag mengen kitmat luai e matana
i God na Volava Karisto Iesu, na kana keve angelo kata pilak iria, ani ku
abis using aro na keve pinipini ke na ku tav suai palau ani igenen, sikei si
abis using ani posong aro, ka ago luai. 22 Ku ago ta amalak akanangai som
ani igenen asi kana teng kirim. Ani lau rikek si mang matan vap ku ago
ta pakangai neina. Aiveven bat pok ua ani ku daus. 23 Ku kamus ta inum
laman palau, na ku inum men vaen lik ani vingam, na asi pakangai kapa
anim si men malepen vopo uli vis ang anim.

24 Mang vap, kari lau rikek kapo malangas luai, asukang ta man ki an
tung mete saupai, lenginang kila nas ia. Au na mang vap, kipo abis mumun
kari keve lau rikek, sikei ka kun serei nei ring malangas lak. 25 Au na si abis
roron kapa, kapo kun asukang palau. Man tara abis ia e ring malangas vo
e ring mumun, sikei ka serei e ring malangas lak.

6

1 Riria kipo asosokai palau, ki lomon alava na keve taukai iria, na ki
mamaila aro aniria. Ani ka ago ta atogon mengen visuk ani asan i God

vo ani kara akalkalit le komo. 2 Au na man a keve taukai iria kipo vap
lomlomon, ri asosokai ki ago ta lomon alik an aniria marai kipo tungaria.
Sikei ki aunai abis aro aniria using kari abis papakangai kapo pataun a vap
lomlomon na kipo angtogon ve ria.

Akalkalit lok na tauia tutuman

Keve pinipini ke, ku asumsumal iria ani ki using ia. 3 Man a sikei kapo
asangai ani akalkalit lok, na kapo tav ainak ani keve pinipini roron ke kara
Volava Iesu Karisto, vo keve akalkalit i kana vubuk a God, 4 iuang nang kapo
toroi palau si kana nas, sikei kapo tav nas ta ring nem. Vap asukang, kari
lomlomonai visuk ka vil iria ani ki uli buk siang nei keve angsualai na keve
anggegelai voiang kipo asereiai ani laulauan i mata, angkiki, pege arikek,
tupang palau, 5 na kipo uli angmamaralai using a lomlomon iria kapo lok.
Tutuman kalapo kovek singiria, na kipo buk ani man ki pege aro ta kana
vubuk a God, ki luk samui asi kari tauia. 6 Sikei ka tutuman ta laulauan
roron mete God velai ani kara lomlomonai ka soisinong si sa tarapo atogon
ia, nia vanang ka asereiai ani tauia tutuman. 7 Using tarata serei ta kunga
varas palau kuli rina, au na man tara pasal pelek pok ia, tara tav luk le ta
ring sikei a bil kapa. 8 Io, man tarapo atogon pok asi angan na vakup i kavat,
kapo ro kara lomlomonai ka soisinong singina. 9 Riria kipo buk tauia, ki uak
si amil na liliangus. Na keve vubuk nio rikek ka teng akit iria taun a puka
ve mat. 10 Using a vubuk taun ani kapkap, ninia kapo tukulai i mamain ta
lau rikek miang. Mang matan vap kitala auak kari lomlomon singina, na
kilapo asalak pok iria ta keve mamakus rikek luai.

Visvis ro i lomlomon

11 Sikei numai, kana igenen a God, ku sip taliung a keve lau suke, na ku
using a selen ke. Kam laulauan ka korong, ku abis kana vubuk a God, ku
lomlomon, ku uli vinga ro, na ku tung akit velai ani vinga marip. 12 Ku visvis
adual si visvis roron i lomlomon. Teng akitmat si to asikei ang God katala
songo ua taun ia, si taun ang kuta mengen amalangas ta kam lomlomon
mete vap miang singina. 13 Kag mengen kitmat luai e matana i God vopo
alis to ani keve bil aongos, na e matana i Karisto Iesu, iuang vo mengen
amalangas aro luai ang e matana i Pontio Pilato, 14 ani ku uli abis using
ani pinipini ke, ku uli daus singina na ka kovek i oring asi mengen arikek
anim singina tung si kana serei kara Volava Iesu Karisto, 15 voiang a God ka
asereiai ania si kana taun akorong. God ke kapo God i atautauia, nia kara
ring sikei a ainoinoai. Kapo tavirimok ani keve tulava na keve ainoinoai
aongos luai. 16 Ninia papalik ka tav mat korong, na kana ring ipo ago parik
kapa angkoai si pasal asung ina using kapo malangas riparipagan. Kapo
kovek ta sikei katala arai tapai ania, na parik kapa angkoai kapa si arai
ania. Tara posong alakat a lavlabat i kana asan, nia kapo kitmat asikei.
Tutuman.

17 Ku pinipini iria vap po tauia ang si taun ke kuli rina, ani ki ago ta lomon
alava pok an aniria, na ki ago ta atu lomlomon an si tauia palau ang voiang
ka kovek lak. Sikei ki atung kari lomlomon si God, using nia kapo alis atauia
luai anira ta keve bil miang asi kara uruk. 18 Ku pini iria asi kari uli abis ani
lau roron, ki uli abis ani mamain ta avibisan roron si pakangai ani mang
vap. Ki vap alis na ki alis alava velai ani uruk. 19 Si selen ang vanang, kipo
asinong akuvul a tauia kitmat ani to ang e mung, na e iang kian teng a to
tutuman luai.

20 Numai Timoteo, ku aiveven akit aro na keve pinipini ke kana napo alis
ua tatana. Ku taval suai ani mamain ta mengen palau tav angkoai ve kana

vubuk a God, na mamain ta lomlomonai kipo anggegelai tatana na kipo kin
ia ta nas tutuman sikei parik kapa asukang. 21 Matan nas asukang, mang
matan vap kitala usiusing ia, na kian lapo uak pelek a selen i lomlomon.
Roron ane singimi.

Apongua i buk ani
Timoteo

Timoteo kapo paluana i Paulo nei avibisan i Akus Ro. Asukang a Paulo kala salik a buk ke ane singina, ani ka atatai ia ta keve laulauan kipo roron, voiang kapo mamaiten ta ka uli using ania. Ani Timoteo, nia akorong ka madot kana lomlomon, na ani laulauan roron i asoung ani akus ro i Iesu Karisto ka uli ago singina. Ka using akorong luai ani kana keve mengen a God. Na ka ago ta lolokovo an ani vap ang kipo vil akui, vo ali maiten ania. Ani ka dual, asi kana teng aro ani abis ang God katala alis ia tatana. Ani ka ago luai ta atu talinga using ani mamain ta kalinga vongvong, singiria matan vap po kovek i lomlomonai ro. Matan mengen ang, kapo nas ani vil arikek luai ani vap ang kipo longong ia. Ani ka lomlomonai akit ani kana keve laulauan i ago na Paulo, na ka usiusing ia, using kapo laulauan i lomlomon matukal, ago marip, na vinga ro kapa taun ani mang keve tungana, kuvul velai ani paus ani mamaiten.

Mengen i angruduai

1 Nau Paulo napo aposel ani Karisto Iesu le si kana vubuk a God, using
a mengen tutuman i to, nang tarapo to tatana si kara angtogon ve Karisto
Iesu. 2 Napo alis a panbuk ke ane singim, Timoteo, numai kag nat ro. Roron,
ngorem na marip ane singim le si God tamara na Karisto Iesu kara Volava.

Tung akit si akus ro

3 Napo alis kag posong aro si God, voiang napo abis ania asukang val
kag vap aino kita kun abis ania. Napo atogon a malangas ro ke ta si kag
abis ania, vingag kapo daus. Io, na tukulai i kag posong aro using si keve
taun aongos napo uli lomlomonai anim si kag keve sokotuk. 4 Na taun ang
napo lomon kam asia lumata napo buk alava ani naka arai pok anim na
nanla uruk alava. 5 Napo lomlomonai ani tutuman i kam lomlomon. Matan
lomlomon ang ri tivum ta Lois ve rinam ta Eunike kita atogon aino ia, na
napo nas ta kana kupo kun atogon ania. 6 Au, le si oring suke napo buk
anguan sulai an anim ta ku aureurek atanginang a alilis ang God kata alis
ua tatana si taun ang natala akanangai anim singina. 7 Using a God parik
katapa alis ira ta lau i lolokovo, parik. Sikei kata alis ira ta kitmat, lau i
vinga ro, na lau i saupai aro pok anira. 8 Asukang na ku ago ta leng an
ani akuskus amalangas ta kara Volava, na ku ago ta leng an marai kag po
ago nei gogotan ke. Sikei ku tung ve nau si kui ke na tarung sunguk na
akus ro si kitmat i God, 9 nia katala asapang ira na katala songo ira ani tara
kakana asikei. Parik ta si mangsikei a sa taratala abis ia, parik, sikei si kana
lomlomonai akorong na kana roron, nang kata atung ia anira si Karisto Iesu
aino le kabang. 10 Au na kana vang si taun ke katala serei e ring malangas si
kara katakai i vilvil ato Karisto Iesu, nia kata goeng suai ani kitmat i mat na
ka asereiai ani to asikei asukang val akus ro ina kapo mengen amalangas
tatana.
11 Io, na ani akus ro ke, katala atung iau ani naka abis ania, asukang
ta katakai i amalmalangasai, aposel, na katakai i akalit. 12 Si oring suke
vanang nalapo siang nei kui ke. Sikei parik napa leng. Using napo atogon
kag igenen natala atung kag lomlomon singina. Napo nas luai ta nia kapo
angkoai si aiveven akit ani sa natala alis ia e kungana tung si taun ang e
mung. 13 Kag keve pinipini anim, ku usiusing aro ia na kam akalkalit ka

sikei palau val natala atai ua. Ku teng akit si lomlomon na lau i vinga ro si kam angtogon ve Karisto Iesu. 14 Ku aiveven aro na mengen tutuman ang kutala luk ia, si kitmat i Malanganto Gogoai, nang kapo ago ve tara.

15 Kupo malangas ta keve tungara aongos e Asia kitala sang pelek iau. Ri Pugelo ve Eremogenes kapa. 16 Kag sokotuk mete Volava ta ka akalit ta kana ngorem si kana patvap a Onesiporo, using kata mepo uli auruk anig na parik katapa leng ani kag po ago nei gogotan ke. 17 Si kana melapo ago ang e ke e Rom, katapo dual ta gulegule na kamela sabonai korong anig. 18 Kag sokotuk mete Volava ta ka ngorem ia si taun ang man kan tung e matana. Kupo nas aro kana keve laulauan ipo pakangai ang anig e Epeso.

2

Katakai i visvis ani Karisto

1 Asukang a numai, kag nat, ku ago akit si kam angtogon ve Karisto Iesu na ku tauia si kana roron. 2 Au ani keve pinipini ang nata pini ua tatana e mataria i vap miang, napo buk ani ku alis ia si vap ang ria kipo vap atutuman na kipo angkoai si atatai aro ani mang matan. 3 Ku sunguk papakangai kuvul ve namem si mamaiten val kupo katakai i visvis roron ke Karisto Iesu. 4 Katakai i visvis parik kapa volvolai pulakai si keve telan palau i to ke, parik. Sikei kapo uli buk ani ka auruk kana tulava. 5 Asukang kapa si katakai i sang aro. Parik kapa angkoai si luk ani kuku miminaungan ang man parik katapa using akorong a keve saupai i sang ang katapo sang singina. 6 Au na katakai i abis matang kapa, man katala abis alava, nia kapo ainoai i igenen asi luk ani palpal i uai i kana matang. 7 Ku uli lomon akit ani mengen ke napo atai ua tatana. Au na Volava ka amalangasai ania nei vingam.

8 Ku lomon akit a Iesu Karisto, kata tapasuk pelek a mat na kapo tivuna i David. Nia na akus ro ke napo tung ania. 9 Tukulai ina na namelapo matung nei gogotan ke val katakai i bil arikek. Sikei mengen si God, parik kapa angkoai si ki got korong ia. 10 Asukang vang a napo sunguk a keve mamaiten aongos ke, ani vap ang God kata songo iria, ki kun luk kapa ani vilvil ato si Karisto Iesu, kuvul velai ani miminaungan asikei. 11 Mengen ke kapo tutuman luai ta man taratala mat kuvul ve nia, tara an to kuvul ve nia. 12 Au na man taratala tung akit nei kui, tara an kun sinong kuli sinsinong i saupai ve nia. Na man taratala gel suai ania, nia kapa ka kun gel suai anira, 13 na man taratala tav tutuman, sikei nia lak kapo uli tutuman, using parik kapa angkoai si gel suai pok ania.

Katakai i abis ro

14 Ku uli alomon pok aniria ta keve mengen ke. Pini amadot iria e matana i God ani ki ago ta angsual an ta keve mengen palau. Kapo tav pakangai na kapo vil arikek iria kipo kolongong. 15 Ku atokngai amadot ta ku tung e matana i God na ka ainak anim val kana katakai i abis ro. Na e iang ka kovek i bil ku mese singina, na ku uli vil atapalas aro ani kana mengen tutuman. 16 Sikei keve mengen tangis palau i agel ani God, ku ago ta telan an tatana. Using ria nang kipo uli mengen asukang, nganlak ki aunai pasal akipai ani God si kari keve rikek. 17 Kari matan akalkalit kapo asukang val makas rikek na nganlak ka angkoai si angan ani pukun i nei kuvkuvulan aongos. Nang a mang pongua iria ta ri Umenaio ve Pileto, 18 kilongtala pasal suai ani akalkalit tutuman, using kilongpo mengen ta lenginang a vap mat kitala tapasuk pok. Na sukana kilongla vil atagoeng a lomlomon

si mang matan. 19 Sikei kantanem, kana kelkelai tokos a God kapo tung
akit, na katala akanangai ania ta mengen ke, **Volava kapo nas iria, vap
ang kakana,** na man a sikei kapo mengen amalangas ta asan i Volava, ka
papelek a lau rikek. 20 Man a vainagoan lava, na kapo atogon a mamain
ta asisiang neina, parik ta riria aongos kipo keve asisiang miminaungan.
Sikei mang matan kipo keve bil visuk palau. Matan asisiang miminaungan
ang ki abis a keve avibisan talupus tatana, na mang matan asisiang, parik.
21 Au na man a sikei katala vil adaus pok ia pelek a keve bil visuk, io kalapo
asisiang vanang ani avibisan talupus, ila itoiton adaus angkoai si vo taukai
ina ka uruk singina. Na kalapo usausa aro ani keve avibisan ro aongos.
22 Ku sip pelek a keve vubuk rikek i natung, na ku sang using a lau korong
ve lomlomon na vinga ro na marip, kuvul ve ria kipo songo serei si Volava
ta vinga daus. 23 Ago ta atu talinga using ani nio vo igenen tav nas, using
kupo malangas ta kipo tak aserei a keve marala duk. 24 Asosokai si Volava
ka ago ta igenen marala an, sikei ka uli pakangai ani ri vap, ka igenen katak
ta pinipini na ka uli vinga marip. 25 Au na ria kipo buk tubat ania, ka pini
aro iria ta vinga marip, velai ani lomlomon ta God ka atun kinle iria ani ki
lomon pokai na ki pataun a tutuman. 26 Asi kari lomlomonai aro pok na ki
salai si kana liliangus a vopo petau ang anira, voiang katala kong akit iria
tatana asi kari using ani kana vubuk.

3

Laulauan si ri vap si akamusai i taun

1 Kana napo buk ani ku malangas ta si akamusai i taun ka atogon a keve
matan taun rikek luai ki serei. 2 Using ka atogon vap ki lomlomonai papalik
pok tataria, ki buk using a kapkap, ki alalakas, ki amas, ki mengen arikek,
ki sualpok a keve tamaria, ki tav poso aro, ki visuk, 3 ki kovek i ngorem, ki
tav lomon suai, ki mengen musik, ki tava ani saupai aro pok aniria, ki bis
sumasuma, ki misag ani lau ro, 4 ki katak ta apupu, ki marala sumasuma,
ki uli mengen ta ria kipo ro, na ki uli sang using ani mamain ta uruk,
sikei si auruk ani God kipo tava. 5 E komo iria, kipo kapau ta kipo using
kana vubuk a God, sikei kitmat ina, kipo gel suai ania. Ku ago akipai luai
ani vap asukang. 6 Using kipo vap katak ta lak lu pulakai asi tak suai ani
ri aina ngau, voiang kilapo asalak kari keve asasalakan lava i kari keve
rikek, na kari mamain ta vubuk rikek kapo saupai aniria. 7 Kipo uli buk
nas ani bil tanginang sikei kipo tava luai ani kinle ani tutuman. 8 Vap
rikek suke, kipo asukang palau val ngono tauan ke ri Ianes ve Iamberes
kilongta angsual ve kana abis a Moses, using riria kapa kipo kun angsualai
ve mengen tutuman. Vangang iria kapo vong luai, au na ani akalkalit ro i
lomlomon, kitala atolongon luai ania. 9 Sikei ki ngau sumasuma using kari
nio ka malangas si vap miang, asukang val ngono tauan suke.

Akamusai i sokotuk lava ani Timoteo

10 Sikei numai, kutala nas aro kag keve akalkalit, na kag keve laulauan i
to, kag dual, kag lomlomon, kag vinga ananap, kag lau i vinga ro, kag lau i
tung akit, 11 keve mirik na kui natala kui tatana si sa kitala abis ia singig e
Antiokeia, e Ikonion na e Lustara. Sikei keve bil aongos suke, Volava kata
asapang iau pelek iria. 12 Io, kapo asukang, riria kipo buk using ani kana
laulauan a God si kari angtogon ve Karisto Iesu, ki nas aro na vilvil akui.
13 Au na ri vap rikek, ri katakai i kapau ki pasal taun a rikek asi kari an
rikek luai. Ki dual si kapau ani mang matan, na mang matan kapa ki kun

kapau aniria. 14 Sikei numai, ku pasal akit si keve pinipini ang kutala luk
ia, na kulapo nas luai ani tutuman ina. Using kupo nas a vap ang kitala
alis aino ua tatana. 15 Kupo malangas ta le si kam po nat lik ang, kutala uli
katak ta mengen i salsalik gogoai, nia kata amalangasai anim asi kam luk
ani vilvil ato kuli kam lomlomon si Karisto Iesu. 16 Keve mengen aongos i
nei salsalik kapo kalingana i God. Na kapo ro si pinipini, tatapokai, vilvil
akorong, na akatak ani ri vap asi kari using ani lau korong. 17 Au na le iang,
kana igenen a God ka usausa aro luai si abis ani mamain ta avibisan roron
aongos.

4

1 Napo mengen ua e matana i God na Karisto Iesu, nia ka saupai lak ani
ri vap to kuvul ve ria kitala mat, au na using kana serei pok na kana saupai
papanai, kana kag mengen kitmat anim asukang ke. 2 Ku akus amalangas
ta kana mengen, na ku uli usausa si taun roron na taun rikek kapa. Ku vilvil
akorong, ku tatapokai na ku akaisap, velai ani ananap aro na ku pini aro ri
vap. 3 Using ka serei lak a taun, na ri vap ki misag ani longong ani akalkalit
korong i lomlomon. Na ki using kari vubuk akorong na ki songo na keve
katakai i akalit miang asi kari mengen aniria ta mengen ria akorong kipo
buk longong ania. 4 Ki taval taliung a mengen tutuman, na ki atu talinga
using a keve akuskus palau. 5 Sikei numai, vangangim ka uli tapalas si taun
suke. Ku tung akit aro nei mamaiten, ku abis aro val katakai i akuskus, na
ku vil apunuk aro na keve avibisan aongos i kam kirim.

6 Using nalapo puka, na rangai ig katala tilingai val alilis serei si God.
Na kalapo angasungai a taun asi kag pasal suai. 7 Natala visvis nei visvis
roron ke. Natala sang aro nei angkaul i to ke. Nata lapo uli teng akit si
kara lomlomon. 8 Au na sukana na kuku miminaungan i lau korong kalapo
sinong kokoai anig, voiang a Volava, ka akuku lak iau tatana si taun ang e
mung, nia kapo katakai i saupai korong luai. Na parik ta anig papalik, sikei
ani ri vap aongos, ria kitala atumata velai ani lomlomon kaisap ta kana
serei pok.

Mang keve aikut si Paulo

9 Dual aro na kume serei sumasuma singig, 10 using Demas katala mangal
a kuli rina ke na kala sip pelek iau ane Tesalonike. Au na Kereskes kala kun
pasal ane Galatia na Tito ane Dalmatia. 11 Ring Lukas papalik kana ve nau
e ke. Arai le ani Marko ane ke, using kapo nat ro, nia kame pakangai anig
si kag abis. 12 Natala asok a Tukiko ane Epeso. 13 Kag vakup vunga ipo alak,
nata lomon taun ia si Karpo e Toroas. Ku luk ia ane ke. Na kag keve volo buk
kapa, na anu i abis ta pauk i vongo ang, napo buk ia kapa. 14 Aleksandero,
igenen vopo abis si aen ang, kata vil akui alava luai anig. Volava ka ngenget
a sa katala abis ia singig. 15 Kapo ro ku aiveven akit ua si igenen ke using
katala angsual alava nang ve kamem mengen.

16 Si kag ainoai i mengen bat pok ang anig, kata kovek luai i mangsikei
asi tung ve nau, aongos kitala pataliung iau. Sikei kapo ro ki ago ta sunguk
an ani mamaiten i lau ang. 17 Volava kata sakalvanga na ka arudualan iau,
ani akus ro ka soung amalangas luai le singig na ri vap i ngising aongos
ki longong ia. Io, katala asapang iau pelek a nguruna i laion. 18 Volava
ka asapang iau pelek a keve visvis rikek ke, na ka ariuk lak iau ani nakan
ago aro metekuku si kana vainagoan. Lavlabat i kana maumausan ka ago
asikei. Tutuman.

Mengen i posong ro si angtaliungai

19 Lis kag posong aro si ri Piriska ve Akulas, na si kana matan vap a
Onesiporo. 20 Erasto katala ago pok e Korinto. Toropimo nata pasal pelek
ia e Mileto na kapo malepen. 21 Dual na ku serei sumasuma aino ani taun
livus ang. Eubulo, Pudes, Linos na Kalaudia, ria ve keve tungara aongos
e ke kipo lis kari posong aro singim. 22 Volava ka auai ve malanganto im.
Roron ane singimi.

Ani Tito

Tito parik kapa igenen i matan vap ang ri Iudaia. Sikei taun kata sakolai ani kana to, kala pakangai ani Paulo si kana keve avibisan i aposel. E ke, kapo ararai ta Paulo katanla atolongon tapai ani Tito si kulanusa Kereta, ani ka aiveven a avibisan i keve kuvkuvulan i lomlomon nei palpal ang. Neina i panbuk ke, ainoai i mengen kapo asukang ke. Kari laulauan ri vap i Kereta parik kapa aunai roron (1:10-13). Paulo, si kana ispokai, kapo mengen ta igenen kapo buk serei ainoinoai ani avibisan i nei kuvkuvulan, kapo ro kana laulauan ka roron luai. E mung kala atatai a Tito ta laulauan asi akalit ani siksikei i mang keve tauan kuvul ve ri aina, asukang val tauan na aina lava, na ri natung kuvul ve ri asosokai palau. Si akamusai i panbuk kapo mengen ta Tito, kapo ro ka akalit ri tauan ve ri aina ani ka sikei palau a vingaria aniria angpokpokai. Kapa, ki vil a mang keve abis i laulauan roron singiria pok, na ane si mang matan vap petekai. Ki ago ta kalinga marala, na angsualai ve mang matan vap.

Mengen i angruduai

1 Nau a Paulo napo asosokai si God na napo aposel ani Iesu Karisto. Using
katala soko atulisai anig ani nakan mengen amalangas ta mengen tutuman
si vap ang God katala pilak iria ani ki lomlomon lak tatana. Nas tutuman
ve lomlomon, nang ka ausingai aniria taun a lau korong e matana. 2 Ani
nas ang ve lomlomon ka sinong singiria kokoai ani ki teng a to asikei, to
ang a God kata posong ia le kabang le aniria. God nang parik kapa kapau
korong. 3 Au, na kala serei a taun i atung ang ta God, na kala amalangasai
ani kana mengen nei kalingaria i kana mamain ta katakai i akuskus ani
ki akus tatana nei ring malangas. Nambang a abis i akus ta kana mengen,
God kara katakai i vilvil ato katala kun asok anig asi abis ania. 4 Napo alis
a panbuk ke singim, Tito, numai kag nat tutuman si karung sikei palau a
lomlomon. Roron na marip le si God tamara na Karisto Iesu kara katakai i
vilvil ato, ka sinong singim.

Kana abis a Tito e Kerete

5 Tukulai i kag atatung tul ang anim e Kerete ani ku vilvil akorong a mang
matan inongos i abis i tav vil akorong lak, na ku soko atulisai ani mang
keve vap lava asi kari aiveven ani siksikei a rina asukang palau val kag
atatai ang anim. 6 Igenen ang ku soko atulisai ania, ka kovek i lau rikek ki
mengen arikek ania singina. Na ka osongon kana sikei palau a aina, kana
inatus ki lomlomon ta God, na ki ago ta atogon mengen arikek an aniria si
mang matan laulauan nio kipo visuk, na si longo gel. 7 Kapo ro ta katakai i
aiveven ang ka kovek luai ta lau ki mengen arikek ania singina, using kapo
paus kana abis a God. Ka ago ta vilvil alava an, ka ago ta marala sumasuma
an, ka ago ta aunai i inum vaen an, ka ago ta visvis an, na ka ago ta kapau
an si vubuk using ani kapkap. 8 Sikei ka igenen katak ta aiveven ani vap
sokoung. Ka uli buk ani laulauan roron, ka lomlomonai aro, ka uli abis
ani lau korong, ka igenen vinga daus, ka uli saupai aro pok ania. 9 Au, na
ka teng akit aro na keve akalkalit roron aongos ang val namemtala akalit
tatana, ani ka angkoai singina si kun pinipini ta akalit kapo tutuman, asi
kana akikit ani mang matan na asi kana aoles aniria mamain ta katakai i
sualpok.

10 Io, napo buk ani ku soko atulisai ani keve vap lava asukang suke, using
vap miang nang kipo keve katakai i sualpok, na kipo vap amanga lava
palau ta keve akalit kapau tav pakangai. Vap po uli dual ang ta mengen i
lampulit, ria palau nang, kipo atogon a lau ke. 11 Ku atakun iria ani ki kamus
luai, using kipo goeng a keve angtama ta matan akalkalit parik kapa ro si
mengen tatana, sikei kipo buk luk kapkap palau si ri vap. 12 Kapo asukang
palau val posposong ang si kari mang katakai i kus amalangas kata mengen
asukang ke, “Ri Kerete mamain ta katakai i kapau si keve taun, na kipo bil
val ri kei kalat, na kipo sam lava, keve katakai i marangan luai.” 13 Au, na
mengen suke kapo tutuman. Asukang na napo buk ani ku tatapokai ani
vap po sual pok ang ani kari lomlomon ka atutuman, 14 na asi kari ago ta
lomlomon an ta keve akuskus palau si ri Iudaia na mamain ta saupai si vap
po agel ani tutuman ang. 15 Riria kipo vinga daus, keve bil aongos kapo ro
palau. Sikei riria nang kipo vinga visuk na kipo tav lomlomon, kapo kovek
luai ta mangsikei a bil kapo daus. Kalapo rikek a lomlomon iria na parik
kilapa anguan kinle ani angpetpetekai i ro na rikek. 16 Kipo antok ta kipo
nas a God, sikei kari keve lau kapo akalit ta parik kipa nas ia. God kapo
misag luai aniria, mamain ta katakai i longobot, na parik kipa angkoai luai
si teng ani abis ro.

2

Pinipini roron asi using

1 Sikei numai, kapo mamaiten ta ku atatai ta mamain ta nem kipo korong
val akalkalit tutuman. 2 Ku pinipini na mamain ta vap lava ani ki ago ta
soliu an, ki talupus na ri vap ki mamaila aniria, ki saupai aro pok aniria,
ki uli lomlomon, na ki uli vinga ro na ki uli tung akit. 3 Au, na ku pinipini
asukang kapa ri aina lava ani ki pasal ta laulauan i mamaila tutuman, na ki
ago ta katak an ta ki arikek ani mang matan, na ki ago ta katak an ta inum
vaen, sikei ki akalit ta sa keve laulauan kipo roron, 4 ani mamain ta aina
tanginang ki uli dual ta ngorem na pakangai ani kari keve tauan kuvul ve
kari inatus, 5 na ani ki saupai aro pok aniria, na ki daus, na ki avibis aro
nei kari keve vainagoan, na ki ngorem, na ki naung ani keve kisngaria. Si
keve lau korong suke ki tav mengen avisuk ani Akus i God. 6 Na asukang
kapa ani ri vap tanginang, ku kun asumsumal kapa aniria, ani ki saupai
aro pok aniria. 7 Na numai, si keve nem aongos, kam laulauan ka roron ani
ki arai using le singim. Ku vinga daus aro na ku atutuman si kam pinipini,
8 na kam keve atatai ki tutuman aro aongos, na ki tav angkoai si sabonai
ta ring rikek neina, ani vap ang kipo tutubat ua, ki gule ta ring asi kari
mengen arikek anira na ki mese. 9 Au na ani mamain ta asosokai palau, ku
pini iria ani ki longong aro na keve taukai iria si mamain ta nem aongos,
na ki uli atokngai auruk aniria na ki ago ta sualpok an aniria. 10 Na ki ago
ta tainau pok an. Si keve lau korong suke, keve taukai iria kila lomlomon
atutuman tataria, na si mamain ta laulauan ro asukang, ri vap ki arai ania
na ki mangal na akalit i God, kara katakai i vilvil ato.

11 Io, kam keve pinipini asukang kapo gon lakat kuli kana alilis roron a
God, voiang katala serei nei ring malangas si vil ato ani ri vap asip. 12 Au,
na alilis roron ang kapo atatai ira ani tara misag luai ani keve laulauan tav
angkoai ve kana vubuk, na asi kara misag ani keve vubuk rikek i kuli rina
ke, ani tara uli saupai aro pok anira, tara uli bil aro, na kara lau si pangau i
kara to e ke kuli rina ka uli angkoai val kana vubuk. 13 Lak si tarapo kokoai,
tara atumata ta tauia roron ang ka serei ta miminaungan e ring malangas,

nang kara God lava na kara katakai i vilvil ato Iesu Karisto, 14 vopo lis pok
ang tatana asi kana samui apok anira pelek kara mamain ta lau rikek, na
asi kana vil adaus kapa anira, ani tara angtogon atutuman luai ve nia na
tara buk uli dual ta keve abis roron. 15 Au, sukana vang a keve nem suke ku
atatai tataria. Ku asumsumal, na ku tatapokai velai ani kitmat. Na ku ago
ta atolongon suai palau an ani mang vap asi lomon alik anim.

3

Lau roron

1 Ku anguan mengen an ani ri vap ta ki uli vil alik aniria e mataria i ri
ainoinoai na si ri vangang i saupai. Ki longong singiria na ki uli usausa kapa
asi abis ani mamain ta avibisan roron e mataria. 2 Ki ago ta mengen arikek
an ani mang vap, ki ago ta angkiki an, ki vinga marip, na ki akalitai ani
laulauan i mamaila tutuman taun a vap aongos. 3 Using tara kapa, taratapo
tanio na longo bot. Taratapo lomlomonai alok na taralapo asosokai si
mamain ta vubuk na uruk kapau pulakai. Vingara katapo duk ta marala na
mata, na taralapo mirik angpokpokai anira. 4 Sikei God, nia kara katakai i
vilvil ato, kapo igenen roron luai na kana ngorem ani ri vap asip kata serei
e ring malangas 5 na kala teng ato ira. Parik ta using si saka keve lau korong
an taratala abis ia, parik. Sikei palau si kana lomon tangis anira. Kata
asising ira ani tarala inatus tanginang si to tanginang i Malanganto Gogoai,
6 voiang kata lingai alava ania taun ira le si Iesu Karisto, kara katakai i vilvil
ato. 7 E iang, le si kana roron a God na taralapo vap korong e matana, ani
tara taukai i to asikei, nang tarapo atumata using ia.

8 Mengen ke kana, kapo angkoai luai ani tara kokelai kuluna. Na
napo buk ua ani ku aunai mengen amadot tatana ani ria, vap ang kitala
lomlomon ta God, ki aiveven aro ta ki uli dual ta abis ani lau ro. Io, keve
nem ke kipo roron luai na kipo pakangai ani ri vap aongos. 9 Sikei ku ago ta
telan an ta mamain ta anggegelai nio, na keve tataot i matmatan tus using,
na angsual ta pege, na angmarmaralai kuli saupai. Ku sip taliung a keve lau
asukang using kipo tav pakangai na kipo nem palau luai aongos. 10 Man a
sikei kapo sogoeng ri vap, si ainoai i taun ku anonok ia, na si vapongua i
taun kapa. Sikei man parik kapa longong, ku lomon suai luai ania. 11 Using
kupo nas ta igenen asukang ke kapo lok na kapo abis a keve lau kipo rikek.
Ninia akorong pok kalapo asalak ia ta maiten ina.

Mang keve aikut na akamusai i posong aro

12 Napo buk asok ani mangsikei i ngono nat ke ri Artemas ve Tukiko taun
ua. Man kala serei ku dual ani kume pasal taun iau e Nikopolis, using napo
lomlomonai ta nakan ago akipai tapai ani taun i livus ke e iang. 13 Ani ri
Apolo ve Senas, igenen vopo malangas ani saupai ke, ku pakangai anirilong
si karilong paspasal, ani ki ago ta inongos an. 14 Io, kapo ro kara vap, ki kun
katak ta abis ani mamain ta abis roron si pakangai aniria kipo inongos. Na
le si kari abis ka atogon a uai roron.

15 Vap aongos po auai ke ve nau e ke kipo alis kari posong ro taun ua.
Na numai, ku kun alis ani kag posong ro singiria e iang, vap po atogon ang
vetara si lomlomon. Roron singimi aongos.

Ani
Pilemon

Pilemon katapo mangsikei a posongan, na kapo ararai ta nia katapo aiveven a mang kuvkuvulan i lomlomon nei rina ang e Kolosai. Pilemon katapo atogon kana asosokai palau, na kana asan ta Onesimo. Onesimo katala sip pelek kana ainoinoai, na kan lapo ago si mangsikei a rina. Au, e iang si rina ang kanla angruduai ve Paulo, na kala sakol kana to. Au na le si taun ang, Paulo kanla ago nei akangbat kalapo kitmat ania si angmemengenai asung ve Pilemon. Asukang a kala salik a buk ke, na kala alis ia si Onesimo, ani ka pasal tatana na kan alis ia si kana ainoinoai, voiang kata sip pelek aino ia. Si panbuk, Paulo kata sokotuk a Pilemon ani ka sesel pok kana asosokai palau ta vinga marip. Kata atatai amalangas ia kapa ta Onesimo katala sakolai ani kana to ane si Volava. Au na ka aikut aroron a Pilemon ta ka songo angtasimal atutuman luai ve nia le si taun ke.

Mengen i angruduai

1 Nau Paulo, nei gogotan marai tung ani Karisto Iesu. Nau ve tungara
ta Timoteo, namemlongpo alis a panbuk ke taun ua, Pilemon, numai a
tungamemlong roron luai na kamemlong katakai i papakangai. 2 Ane si
taura, Apia, na ane si Arkipo vopo tung ke ve tara si visvis. Na ane si petau
lomlomon nei kam lu. 3 Roron na marip le si God tamara na Volava Iesu
Karisto ka sinong singimi.

Kana lomlomon na ngorem a Pilemon

4 Si kag keve taun ipo sokotuk napo uli lomlomonai anim velai ani posong
aro ani God, 5 using natala longong ta kupo lomlomon serei si Volava Iesu,
na kupo ngorem kapa velai ani pakangai ani mamain ta vap lomlomon.
6 Napo sokotuk ta kara angtunganan si lomlomon ka polok ani ku nas
atutuman na keve bil ro aongos ang Karisto katala alis ira tatana. 7 Ngorem
ang kutala alis ia kapo auruk velai ani asum alava anig using si ngorem ang
numai tasig kuta lapo atanginang pok a vingaria i ri vap lomlomon.

Sokotuk apok ani angtasimal

8 Asukang a kantanem napo togon a roron ke le si Karisto ani naka asok
ua ta ku abis a lau ro ke, 9 sikei napo aikut palau ua si kam lau i ngorem.
Io, nau Paulo nau a lapan ke napo ago nei vilvil akui kapa marai Karisto
Iesu, 10 napo sokotuk a pakangat im ani ku lomlomonai ani nat ke, kag
nat ta Onesimo, kag nat nata luk ia e ke nei gogotan. 11 Aino katapo tav
talupus e matam a nat ke, sikei kana kalapo talupus aro luai singirung
aongos. 12 Kana vang nia nalapo asok pok ia taun ua, kapo pakangat luai ig.
13 Natapo buk teng akit ania pat konang ka luk kam pangau asi me li kunga
anig nei gogotan ke marai akus ro. 14 Sikei tarungta tav angainakai asukang
a parik napa angkoai si vil korong ania using napo buk ani ku pakangai anig
singina si kam vubuk akorong, na parik si atatai ke. 15 Si pangau kudik ang
milongta lapo ago angtaliungai singina, vei kata asereiai nganing ani taun
ke, ani ku songo pok ia, asi kana ago luai singim, 16 val igenen kalakala
na parik ta vopo abis palau ang. Io, val mang tasim roron. Kakag ta kun
tasig ro. Vei singim nganing ka mamaiten luai kana angtasimal. Using kapo
mang igenen na kapo tasim e matana i Volava.

17 Au, using napo palpal im, napo sokotuk ua ta ku songo alak aro pok ia,
asukang palau val kupo songo alak iau. 18 Man katala bil arikek singim
o kata luk palau tav samui, atung a maiten ang singig. 19 Nau kana na
Paulo napo salik ta kungag asukang ke, nakan ngenget pok. Napo mengen
kana val igenen togon kope, sikei numai, kam to nang kapo tukulai singig.
20 Tasig, si karung angtunganan e matana i Volava, napo buk ta ku using
kag lomlomonai. Man asukang, kupo vil atanginang pok a vingag e matana
i Karisto.
21 Napo lomon ia ta kula abis korong ia, using napo nas kam lau i longong.
Kana napo salik anim using napo malangas ta man kula abis korong ia, kula
abis soliu luai ani sokotuk ke. 22 Ku usausa ta oring anig asi kag an rot using
napo lomon ia ta nakan serei, using God katala longong kami keve sokotuk
anig.

Akamusai i posong ro

23 Epaparas, igenen ke namemlongpo ago nei vilvil akui kuvul marai
Karisto Iesu, kapo alis kana posong ro taun imi. 24 Au na ri Marko, Aristarko,
Demas na Lukas, volo igenen ipo abis ve nau, ritol kapa. 25 Kana roron a
Volava Iesu Karisto ka auai ve malanganto imi.

Ani ri Eberaio

Buk ke kita salik ia si pakangai ani mang sikei a kuvkuvulan i lomlomon, kita lapo buk atolongon ani kari lomlomon, using mang matan vap kipo kakaumang iria, na kilapo maiten asukang. Buk ke, asi vil akit ani kari lomlomon, na kapo atulisai kapa aniria ta avibisan lava ang God katala abis ia si Karisto Iesu. Ta Karisto papalik nia kapo angkoai si amalangasai anira ta kana laulauan tutuman a God. Buk ke kapo mengen ta potol a bil lava. Ainoai ina, Iesu ninia na nat tutuman luai i God. Taun Iesu kata to kuli vunep, kata paus a keve mamaiten miang, kuvul ve kui lava, na si lau suke, God kala asereiai ani Iesu, ani ka ainoai luai i igenen asi pakangai ani ri vap aongos (2:10). Au, asukang a Iesu kalapo soliu luai ani ri katakai i kus amalangas aino, kuvul ve ri angelo, na kapo soliu kapa na Moses. Apongua ina, God akorong kata akanangai ani Iesu, ani ninia ka katakai i sula asikei. Na kapo ainoai katakai i sula nei kuku, na kapo angkoai si vil ato ani vap ang kipo lomlomon atutuman tatana. Na keve laulauan na saupai si Moses, kata mengen tataria asukang ke. Kipo asukang palau val kankanuai i bil lava ang a Iesu katala abis ia. Buk ke kapo vil akit kari lomlomon ri vap. Nang asukang a kapo atogon a mengen duk i lomlomon neina si ri vap aino i Israel (11). Akamusai ina, kapo mengen akos iria ta kantanem man a saka mamaiten an ka sabonai aniria, kapo ro ki tung akitmat si lomlomon tung si taun i mat. Ki atung a mataria kuli Iesu, ki using kana keve laulauan, na kapo ro ta mamaiten ve kui ka ago ta tak suai ani kari lomlomon (12:1-11).

God kata lapo mengen si kana nat

1 Aino God katapo mengen taun a keve tivura si keve katakai i kus
amalangas si mamain ta selen na taun angpetpetekai. 2 Au na kana, si
akamusai i taun ke, kata lapo mengen si kana nat, voiang kata so akalitai
ania ta nia ka taukai i keve bil aongos. Na le singina, nei pangau ke kata
abis ia. 3 Kapo amangai ani minaungan laba i God na e pukun ina kapo vil
atutuman aongos luai ani kana laulauan. Kitmat i kana mengen kapo teng
akit aongos a keve bil. Kata serei asi me vil adaus anira si kara lau rikek. Au
kana vang kanlapo sinong si kana sinsinongan lava e pangkul luai e palso.
4 Na kapo tavirimok ani ri angelo using kata poso asan ro luai ania ani ri
angelo.

Nat i God kapo tavirimok ani ri angelo

5 Arai, mang saka angelo an God kata antok ia ta, **Kupo kag nat. Kana
naka asereiai anim na napo tamam,** na, **tarung uli angtama?** 6 Na kapa,
si taun ang God kata alis kana posong sang ane kuli rina, kata antok ta **kapo
ro kana keve angelo aongos ki soturungai singina.** 7 Ani ri angelo kapo
mengen ta, **Kata asok kana keve angelo ani ki sang val malu na ki anini
kana mengen.** 8 Sikei ani kana nat ta, **Numai God, kam sinsinongan ka
ago asikei. Kam lau korong kapo kam kitmat i saupai ani kam matan
vap.** 9 **Kupo buk a lau korong na kupo mirik ani putuk saupai. Si
oring suke God, kam God, katala tiu a patum ta rul sain roron i uruk,
akanangai anim ta ku lakat aniria kipo auai ve numai.** 10 Na, **numai
Volava, kuta kirkirangai ani kuli rina si tutapongai. Au na metekuku
kapa, kapo avibisan i ngono kungam.** 11 **Ki tamit lak, sikei numai ku
tokos. Ki kavang val vakup ipo kavat,** 12 **na ki lun ia, na kala matung**

asi sakol. Sikei numai, parik kupa sakol. Ku uli ago asikei. 13 Au mang saka angelo an God kata antok ia ta, **Ku sinong e palso ig na naka vil kam petau ani kime koskosai i ngono kakim?** 14 Kapo kovek using kipo vap ipo asok palau, ani ki abis papakangai aniria vap ang a God katala atotogon iria ta to asikei.

2

Vilvil ato lava

1 Asukang a kapo ro tara anguan atu talinga aroron an, ani tara teng akit a mengen ang taratala longong aino ia, vei nganing tarala uak arikek. 2 Using a mengen ang ri angelo kita alis aino ia kapo korong luai asukang ke ta ria aongos kipo putuk saupai na kipo longo bot, vilvil akui ka duai akorong palau iria. 3 Au sukana vang, nei? Tara saka sip an man tarapo tere apuak ta vilvil ato lava ke? Volava akorong kata alis ia le kabang si ainoai i taun, na ria kita auai ve nia kitala longong ia. Au kimela atutuman luai ania singira. 4 Na God katala akikit ia singiria si keve akanangai, keve bil i vilvil ataping, mang keve avibisan madot kapa, kuvul ve keve alilis Malanganto Gogoai kata alis ia, angkoai palau val kana vubuk.

Tukul bung i vilvil ato

5 Au na ani kuli rina ang lak ka serei, tarapo mengen tatana, God parik katapa lomon ia ta ri angelo ki saupai ania, parik. 6 Sikei, mangsikei kata amalangasai ani kalinga asukang ke, **Ri vap i vunep palau, na kupo lomlomonai aniria. Inatus i pukun palau ke, na kupo aiveven aro iria.** 7 **Kuta asinong iria na kari sinsinongan ka kevkev tapai ani ri angelo. Kuta amaus iria ta asan minaungan roron.** 8 **Kuta atung iria ani ki saupai ani keve bil aongos.** Io kapo kovek i bil kata teng apok ia ani ki ago ta saupai an ania, kantanem si taun ke parik tarapa arai ta keve bil aongos ke kipo saupai ania. 9 Sikei, tarapo malangas a igenen ang, vo ago aino ang e kevkev i ri angelo, nia palau a Iesu, God katala amaus ia ta kana asan minaungan roron using katala kui na kala mat. Au na si oring suke, kana lomlomonai roron a God anira aongos ta Iesu ka mat ani ri vap.

10 Using kata ro luai ta, nia vo tukul bung i keve bil aongos ang asi amaus ania, kata vil atalupus a vo asereiai ani vilvil ato ke, using kata ausingai ani inatus nei selen i kui, na e mung ina kila mang miminaungan. 11 Using a vopo vilvil adaus ang na ria katala vil adaus iria kipo sikei palau. Au asukang, parik kapa lolokovo si posong aniria ta kipo angtasimal ve nia. 12 Asukang ke, **Naka posong amalangas kam asan si keve tasig na naka tangam i alatun anim e mataria i ri vap.** 13 Na mang anu, **Nau naka atung kag lomlomon serei singina.** Au na mang anu, **Arai, nau kana ve inatus ke, God katala alis iau tataria.** 14 Asukang, using a keve tasina kipo atogon pukun, nia kapa kata kun atu pukun val ria, na kata asalak aongos a keve kui i pukun ke na ka mat. Kana mat nang asi kana ko suai ani vopo uli saupai ani mat ang, nang a vo petau ang anira. 15 E iang kala akala iria vap ang kitapo uli sunguk ani mamaiten i leng ani mat, si kari to le kabang. 16 Kapo malangas ta parik nang kapa pakangai ani ri angelo, parik. Sikei, ani matan tivuna i Abaram. 17 Sukana, tukulai i kana serei luai val keve tasina, asi kana me abis val ainoai katakai i sula alilis serei si God ta ngorem na tutuman, ani ka amatung a luai nei liuan i God na ri vap marai kari lau rikek. 18 Using si atoktokngai ang, nia akorong kata kui

na le si kana atoktokngai kapo angkoai si pakangai ani vap ang kipo duai a atoktokngai.

3

Iesu kana asan kapo tavirimok ani Moses

1 Asukang keve tungag daus, nami vap ang mitala luk a songo ke le
metekuku, mi kelai akitmat ani kami lomlomonai si Iesu, nang taratala
ainak ania e ring malangas ta God katala atung ia ani kame akuskus tatana
na kapo ainoai i katakai i sula serei si God anira. 2 Kata atutuman luai
aongos si kana laulauan i abis e matana i vo asok ang ania, asukang val
Moses kata abis nei liuan i kana vap. 3 Asi kinle korong ania ta kapo
tavirimok, arai ania si miminaungan ina ta kapo lavlabat luai ani Moses.
Asukang val katakai i abis lu kapo atogon asan si lu ang kapo abis ia, sikei
lu ang kapo kovek i asan. 4 Lu, igenen kata abis ia, sikei God, nia kata abis
a keve bil aongos. 5 Tutuman, Moses kata abis atutuman nei liuan i kana
patvap na ka mengen amalangas aino ta sa ka serei lak, 6 sikei a Karisto,
nia kapo nat i God, na tarapo angtasimal ve nia, man tara teng akit aro
kara lomlomon akoai, kuvul velai ani uruk na vinga takaring, voiang tarapo
aminaung singina.

Ausai ani kana vap a God

7 Asukang vang a mi longong a mengen ke Malanganto Gogoai katala
posong ia, **Kana si taun ke, man mila longong a kalingana,** 8 **mi ago
ta vil akit an ani vingami, asukang val taun ang mitapo uli sual pok
na asosol anig singina nei ring varasai palau.** 9 **Using e iang nang keve
tivumi kitala arai ani kag mamain ta avibisan si 40 na matas aongos,
sikei kita asosol iau.** 10 **Nambang a tukulai ina nata lapo songag ani
matan polokan ang na nala antok ta petau ke vingaria kapo uli pasal
akipai, parik kipa nas kag selen.** 11 **Au nala posong kag marala na nala
atuvala ania asukang ke. Ki ago luai ta palak an si kag rina i ausai.**
12 Keve tungag, mi aiveven vei nganing a mangsikei imi kala atogon a
vinga visuk i tav lomlomon, na kala pasal suai ani God to ke. Ka ago. 13 Sikei
mi uli ngangaiga angpokpokai animi si kapo mangias lak. Ani ka ago ta
mangsikei imi, lau rikek ka akipang ia na kala kit a vingana. 14 Taralapo
tung kuvul nang ve Karisto, na man tara uli tung akit si kara ainoai i
tutungan, tung si akamusai i taun, vola ro. 15 Val katala posong ia lenginang,
**Kana si taun ke, man mila longong a kalingana, mi ago ta vil akit an
ani vingami, asukang val taun ang mitapo uli sual pok singina.** 16 Au,
ri si nang kita longong a kipo asosol ia? Parik nang ta petau ang aongos
Moses kata asoung iria pelek a Aigipto? 17 Au na ri si kita vil asongag ia
si 40 na matas ang? Parik nang ta petau po uli bil arikek nei ring varasai
palau ang, na pukun iria kala mun putuk palau? 18 Au na ri si kata atuvala
aniria ta ki ago ta palak an si kana rina i ausai? Parik nang ta petau vo
tav lomlomon ang? 19 Asukang a tarala arai korong ta, using parik kitapa
lomlomon, parik kipa angkoai si palak.

4

1 Asukang a tara aiveven akit aro vei nganing kala ararai ta mangsikei
imi kala sakap ia. Using kapo tutuman anira ta taran palak. 2 Arai, taratala
kun longong ani akus roron ang val ria. Sikei, mengen ang kitala luk ia
parik katapa pakangai aniria marai kari tav lomlomon. 3 Au na tara, using

taratala lomlomon, tarala palak si kana rina i ausai. Kapo asukang val katala posong ia ta, **Natala posong kag marala na nala atuvala ania asukang ke, ki ago luai ta palak an si kag rina i ausai.** Sikei e mung i kana la asisinong aongos ani kuli rina, kala kamus kana abis. 4 Using si mang vuk oring nei salsalik kata mengen kapa ta valimalengua i taun asukang ke. **Si valimalengua i taun God kala ausai ani kana keve avibisan aongos.** 5 Kata mengen kapa ta, **Ki ago luai ta palak an si kag rina i ausai.** 6 Io kapo asukang lak ta mang matan ki palak si ausai ang, au na vap la kolongong aro ani akus ro ang, using kitala longobot, kila tav palak. 7 Asukang a God kala atu taun pok na kala posong ta, **Kana si taun ke.** Val God kata mengen aino si kalingana i David asukang ke, **Kana si taun ke, man mila longong a kalingana, mi ago ta vil akit an ani vingami.** 8 Arai, si taun aino suke, vei mitapo sekpat ta Iosua kata alis imi ta ausai roron, sikei parik. Using e mung ina God kata atung a mang taun petekai. 9 Au sukana kalapo malangas ta ka atogon a ausai roron, ani kana vap a God, val nia kata ausai. 10 Using man a sikei kapo palak si kana rina i ausai a God, kan ausai pelek suai ani kana keve avibisan aongos, asukang val God kata ausai. 11 Asukang a tara atokngai amadot aro ani tara palak si ausai ang, ani ka ago ta mangsikei ka uak arikek marai kana longobot val petau ang.

12 Using kana mengen a God kapo mengen i to, na kapo kitmat luai, angkoai si lamut asiang luai ane nei vinga na malanganto, asukang val samele redelekan kapo lamut a angrodoai i tuan. Kapo kinle korong a keve lomlomonai ira, kuvul ve kara keve vubuk aongos. 13 Kapo kovek luai i mangsikei a bil kapo angkoai si mun e ngono matana. Keve bil aongos kipo ago nei ring malangas palau i iuang, voiang tara an akuskus lak ia ta kara keve avibisan.

Iesu nia na ainoai i katakai i sula

14 Au kanat, lenginang taralapo atogon a ainoai i katakai i sula, Iesu, kana nat a God, katala palak ane pangkul luai. Asukang a kapo ro tara teng akitmat si sa taratala ainak ania e ring malangas na tarapo lomlomon tatana. 15 Using kara ainoai i katakai i sula parik kapa vongvong i sunguk mamakus ve tara si kara keve laulauan rikek, parik luai. Using kitala atokngai ta ki kun bui ania asukang luai val tara, sikei parik katapa uak. 16 Asukang a kapo ro tara pasal asung taun kana sinsinongan a God ta vinga makos, using kapo igenen ro luai. Ani tara luk kana ngorem na kana keve roron si taun ke tarapo aunai inongos taun luai ania.

5

1 Ri ainoai katakai i sula aongos, kitapo akanangai aniria nei liuan i ri vap, ani ki tung aniria si keve avibisan serei si God, asi abis ani keve alilis na asi sula kapa ani keve rikek si ri vap. 2 Ainoinoai ke kapo angkoai luai si pakangai ani vap vongvong, na ria kipo uli pasal taun ani rikek, si selen i ananap, using kapo kun nasai ani kana ngau akorong. 3 Nambang a kapo mamaiten ta ka kun sula pok ani kana keve rikek val kapo abis ia ani keve rikek si ri vap. 4 Parik kapa angkoai luai si sikei ka atung akorong pok ia ta kirim ke, le na kala luk asan roron, parik luai. Kana songo ka serei le si God val Aron.

5 Au, asukang a Karisto kapa, parik katapa vil alava pok ia, asi kana katakai i sula, parik. Sikei vo songo ang ania kata songo ia asukang ke, **Kupo kag nat. Taun ke natala asereiai anim.** 6 Na si mang vuk salsalik

kapa kata mengen ia ta, **Numai, ku katakai i sula asikei. Na e iang ku bil val Melkisedek.** 7 Nat ke, si kana to aongos i pukun kata uli sokotuk serei si iuang voiang kapo angkoai si asapang ania pelek a mat. Kata aikut ia velai ani lum mata na tangis lava. Na kala longong kana tangis marai kana mamaila ro luai. 8 Kantanem katapo nat i God, sikei si kana naung ani mat, kata akalit ta kana lau i longong aro, 9 au na kamela serei atalupus luai. Na le iang ka tukul bung i kari to na vap aongos kipo longong aro ia, na kakaria na to asikei. 10 Using God kata atung ia ta nia ka katakai i sula asukang val Melkisedek.

Ago ta pataliung an ani keve roron

11 Ani keve bil suke, namempo atogon mengen asi posong. Sikei namempo gule ta namem saka mengen an using kapo manas animi asi nas ania, using a vangang imi kapo kitmat. 12 Mi arai, kalapo taun lenginang ani mi keve katakai i akalit, sikei mipo inongos taun a anguan atatai aro pok animi ta keve akalkalit i kana mengen a God lenginang mita lapo nas ia. Pua, mipo uli tutus lak, using mipo tav malangas ani lau i angan ani pok tutuman. 13 Using man a mang sikei kapo tutus lak, kapo tav nas aro ani akalkalit i laulauan korong. Io, kapo popo lik palau. 14 Sikei ri vap lava kipo angan a pok tutuman. Matan vap suke kipo malangas aro na lau i angan ani pok tutuman, asukang a kipo katak ta arai kinle ani roron ve rikek.

6

1 Au kanat, tara ago ta uli dokot akit an si keve ainoai i akalkalit i Karisto, na tara ago ta anguan uli tutuanai an pok le. Tara pasal ane no asi ruduai ani tungtungan i matukal, using lenginang taralapo nas a matan akalkalit ang. Asukang ta pasal suai ani avibisan palau kovek i uai ina, lomlomon serei si God, 2 asing tauia, aoro kunga lakat, ri matmat asi tadut pok, na an tung mete saupai si akamusai i taun. 3 E, man a God ka ainak anira, tara pasal ane no. 4 Using man riria vap ang a God katala amalmalangasai aniria, na kila luk a alilis ang le metekuku na ki atogon a Malanganto Gogoai, 5 na kitala namin kinle tapai ani mengen roron si God na kila arai ani mamain ta avibisan kitmat i akamusai i taun ke, 6 au na man kila pataliung a keve ro suke kitapo nas ia, kalapo tav angkoai luai aniria si anguan to atanginang na ki sasakol. Using kalapo asukang ta kilapo atakuk pok a nat i God kuli ngakputuk na kila nau varas ia e ring malangas. 7 Arai ani matang, man kapo uli usen aroron, ka pakangai aro ani nei roe. Asukang a sukalan ang ka uai, na vopo tauk i matang ka maramarak na ka angan. God sukana ka atauia na matang ang. 8 Sikei, man kapo uaiai ani kakaul na mang keve uriuri silo rikek palau, kapo kovek luai i oring asi uruk ani matang asukang. Sikei ki uli kilis ania, na si akamusai ina, ki ani suai aongos ania.

9 Keve tungamem ro luai, namempo arai ania ta kantanem a keve mengen madot lava ke animi, namempo lomlomon ta singimi parik kapa asukang, using milapo uaiai ani vilvil ato. 10 God parik kapa igenen tav korong. Kapo tava ani arai mataba ani kami keve avibisan si kana asan, si kami keve lau i ngorem ve pakangai ani kana matan vap. Na mipo uli abis lak ania. 11 Namempo buk alava ta nami aongos siksikei, mi uli akalitai animi pok ta mipo atokngai amadot, asukang mila malangas aro luai ta si akamusai ina mian luk a keve roron ang mitala uli atu mata taun ania. 12 Na le iang mi tav marangan. Sikei mi usiusing a vap ang nang kitala lomlomon na kipo

tung akit. Vap ang ki taukai i mamain ta bil roron aongos ang a God katala agongon ia aniria.

Nas aro ani kana palapalatung a God

13 Arai, taun a God kata palapalatung ve Abaram, using katapo kovek luai
i mangsikei kapo lakat ania ani ka atuvala singina, au na **kala atuvala**
akorong pok singina, 14 **tutuman luai naka atautauia ua na naka**
apolokai alava ani matan tus e mung im. 15 Au asukang e mung i kana
la kokoai ananap aro, kala luk a roron ang. 16 Ri vap kipo uli atuvala
si mangsikei kapo lakat aniria asi vil akitmat luai ani mengen, au na
anggegelai kala kamus. 17 Kana lomlomonai lava na God ta ka akalit aro
na vap ang ki taukai ani bil roron ang ta kana lau i tutuman, au na kala
atuvala tatana pok. 18 Man kata posong palau ia, kapo angkoai using kapo
igenen tava luai ani kapau vo sakol. Au na asi anguan vil akitmat luai ani
kana palapalatung, kala atuvala singina akorong pok. Asukang na lakat
kuli tutuman suke, taralapo atogon a uruk tavirimok luai, using taratala
sip asi kara an teng akit si roron ang God katala agongon ia anira tarapo
uli atu lomlomon taun ania. 19 Nambang asukang a taralapo sapang aro
luai na taralapo sinong akitmat, tarapo tav angkoai si taruk. Au na si oring
asukang ke, tarapo atumata ta kapo bil val taralapo riuk lak kuvul ve Iesu
taun a ring i tubat e mung ina i vakup ang. 20 Iesu katala pasal aino anira,
using nia na ainoai katakai i sula. Na ka teng kana avibisan e iang asikei,
val Melkisedek.

7

Melkisedek nia na katakai i sula

1 Tara arai ani igenen ke **Melkisedek, tulava i Salem, na kapo katakai i**
sula dong ani God vopo lakat luai ang. Si taun Abaram katapo papok
ane rina i kana anla raung suai tapai ani keve tulava ang, kamela
poso atautauia ia e selen. 2 **Au na Abaram kala pagal suai ani sikei i**
va sangauli i kana togtogon aongos i anla aunga le na kala alis ia tatana.
Supsupai i asan ke ta tulava i korong. Au na **tulava i Salem.** Supsupai ina
ta tulava i marip. 3 Kata kovek i tamana na rinana na kapo kovek ta mang si
pulakai kata polok le singina. Kana to, kata kovek i tutapongai na akamusai
ina, asukang val nat i God. Na kana abis si keve taun, katakai i sula.

4 Arai ani kana taviri lava na igenen ke, voike tivura ta Abaram kata alis
ia ta sikei i va sangauli i kana keve bil aongos. 5 Ri Levi kitala luk a kirim
ani katakai i sula, na pinipini ke kata matung aniria le nei Saupai asi luk
ani sikei i va sangauli le si ri vap, nang kipo angtasimal ve ria, matan tus i
serei le si Abaram. 6 Sikei, igenen vo tav polok ke le si mangsikei i vap suke,
Abaram kata alis ia ta va sangauli, na nia kala poso atautauia ia, vo taukai
lak i mamain ta roron ang. 7 Kapo malangas aro luai ta vopo lakat suke
katala atautauia na vo ane kevkev ang. 8 Si mang oring nang a vasangauli
ang kita alis ia si ri Levi, vap asi mat lak. Sikei si igenen taviri suke, tarapo
malangas ta kata alis ia taun a igenen to. 9 Na ri Levi kapa, kantanem kipo
vap po luk ani va sangauli, sikei kita kun alis kapa, using a Abaram katala
alis aniria. 10 Using si taun ang a Melkisedek kata duai a tivuria ta Abaram,
ri Levi kitapo ago aongos lak asi serei.

11 Man ri vap kita lapo talupus aro luai si avibisan si patvap ang si Levi,
asukang val Saupai ang katapo matung aino aniria, marai sa na tarapo
inongos taun a mang katakai i sula voike parik katapa polok si Aron, sikei

kapo igenen asukang val Melkisedek? 12 Using man kata atogon a sakol
i kirim ang, io saupai kapa kala kun sakol. 13 Arai, igenen ke tarapo
mengen tatana kata polok si mang patvap petekai, na kapo kovek luai lak i
mangsikei le si patvap ang kata abis val katakai i sula. 14 Io, kapo malangas
a oring ke using kara Volava kata polok si patvap ang si Iudas, na si patvap
ang Moses katapo kovek luai i mengen ta ki abis val katakai i sula. 15 Au na
oring ke kalapo malangas luai man tara arai ani katakai i sula tanginang
voike kapo bil val Melkisedek. 16 Parik katapa serei katakai i sula tukulai
ina si saupai i polokan le si mang patvap, parik. Sikei tukulai ina using kana
to kitmat asikei. 17 Using kapo mengen amalangas ta, **Numai, ku katakai
i sula asikei, asukang val Melkisedek.** 18 Arai aro ania. Saupai i anongo
kalapo pasal suai using kapo ngau na parik kapa angkoai si pakangai aro
kapa anira. 19 Using a saupai parik kapa angkoai si vil atalupus aro ani
mangsikei a bil. Sikei, akus tanginang i igenen roron ke kala sakol a nem
kavang na taralapo atu lomlomon tatana using katala vil selen anira asi
kara palak taun ani God.

20 Na parik katapa serei kovek i atuvala. Aino, ri katakai i sula, katapo
kovek i atuvala si teng akitmat ani kari tungtungan, 21 sikei ani igenen ke,
kata atogon a vala tokos asukang ke, **Volava katala atuvala, na parik luai
kapa sakol kana lomlomonai, numai a katakai i sula asikei.** 22 Sukana
Iesu akorong kata mela serei igenen asi kana me vil atutuman luai ani
palatung roron. 23 Si taun ang katapo uli atogon vap miang si kirim i katakai
i sula, na kitapo mamat. Au na kari kirim kalapo kun kamus putuk palau.
24 Sikei, using a Iesu kapo to asikei, kana kirim i katakai i sula kala kun ago
asikei. 25 Nambang a tukulai ina kapo angkoai luai si teng ato ani petau ang
kipo auai kuvul ve nia si selen ang katala amatung ia taun a God ani ki teng
a to asikei. Using nia kapo kun to asikei asi kana mengen ve God ani ri vap.

26 Kara ainoai katakai sula vang kana, na kapo angkoai luai si pakangai
aro anira. Using kapo daus, kapo kovek i oring asi mengen arikek ania
singina, kapo rangrangis, kapo ago apetekai ani ri katakai i bil arikek, na
God katala atung alakat ia ane pangkul luai. 27 Kapo tav bil val keve ainoai
katakai i sula ang, ta ki uli sula ani ri manmanik si keve taun. Aino ina
kipo sula ani kari lau rikek akorong, le lak na ki sula ani lau rikek si ri vap.
Sikei nia parik, using katala alis pok tatana ani ka mat, na alilis suke kapo
angkoai aro asikei ani ri vap aongos. 28 Arai, e kuluna i Saupai kipo atung a
ri vap ani ki ainoai katakai i sula, vap ang kipo nas ani ngau korong. Sikei
si taun ke, e mung i Saupai kala matung, God, si kana mengen madot kuvul
velai ani atuvala kala atung kana nat, ninia na igenen talupus luai asikei.

8

Iesu nia kara ainoai i katakai i sula metekuku

1 Au na bil lava si kara mengen tatana asukang ke. Taralapo atogon
kara ainoai katakai i sula kapo sinong e pangkul luai metekuku e palso i
sinsinongan si vo tavirimok luai ang. 2 Kana telan, kan abis si ring ang kapo
atailai neina i lu i atung tul ang, lu ang a Volava akorong kata atung ia, parik
ta lu ang nang kita kip atung ia e ke kuli vunep. 3 Keve ainoai katakai i sula
aongos, kari saupai ta ki alis ri alilis na ki sula manmanik. Kara igenen kata
kun asukang, using kata kun atogon bil ania si kana alis. 4 Io, man kata ago e
kuli vunep, kala tav angkoai ta nia ka katakai i sula, using lenginang kalapo
togon vap kipo alis ri alilis kuli saupai. 5 Kana na vap ke kipo abis nei lu
voiang kapo kankanuai palau i ring atailai tutuman ang metekuku. Arai

ania si pinipini ang a God kata alis a Moses tatana si pangau ang kalapo usausa si kip atung ani lu i atung tul ang, **Ku aiveven akit aro ta ku abis ia angkoai aro luai val kankanuai ang nata akalit ua tatana lakat kuli mulang.** 6 Sikei, kana vang, kara igenen kalapo atogon abis. Kana abis kapo aunai ro na kapo soliu kari keve avibisan. Using a sa? Using e iang kalapo atogon a palatung tanginang ro, nang kapo kokelai kuli mengen roron ang ta tara an taukai i keve roron, igenen ke kapo mengen anira si palpal i palatung ang tatana.

7 Arai, man a ainoai i palatung katapo angkoai aro palau, parik kalapa inongos taun a anu tanginang ke. 8 Asukang a God katala kinle kari inongos na kala mengen asukang ke, **Mi longong, nau a Volava napo antok ta ka serei lak a taun ani naka abis a palatung tanginang kuvul ve ri Israel na ri Iudas.** 9 **Na parik kalapa asukang val palatung kavang ang, nang nata abis ia ve keve tivuria. Using si taun ang nata ausingai aniria pelek a Aigipto parik kitapa using aro na mengen i palatung ang, na nala atolongon iria. Nau a Volava napo mengen.** 10 **Nau a Volava napo antok ta e mung i taun ang, palatung ke naka itoitonai ania ve ri Israel, kapo bil i taun tanginang ke na kala sakol a keve bil kavang suke. Ka asukang ke. Naka adokot kag keve pinipini e lomlomonai iria, ani ki sinong akit e vingaria. Nau naka God aniria, na ria kakag ta vap.** 11 **Na e iang parik kalapa anguan inongos taun an ani ki mengen a keve tungaria ta mi pasal taun a Volava, using riria aongos kilapo nas iau, tutapongai le si ri vap lava na ane si ri vap lik kapa.** 12 **Using naka ngorem iria si kari keve lau rikek na naka lomon taun luai aniria.** 13 Taun kapo kin a vuk mengen suke **tanginang,** supsupai ina ta anu aino ang kalapo kavang, na bil kavang kala tamus suai palau.

9

Soturungai e kevkev na e pangkul

1 Au kala ro. Si ainoai i palatung ang kapa, kata atogon a keve saupai asi abis using ania, na lu i atung ang ta ri vap. 2 Si ainoai i palpal lu ang kita kin ia ta ring i atailai na ki itoitonai ania ta ka atogon a tutungan i malangas, na pata, kuvul ve keve vuk saui i la akaongai. 3 Au na e mung i vapongua i vakup ang kapo atogon a vuk oring kipo kin ia ta Ring Atailai Luai. 4 Si oring ang kapo atogon a pata i gol ipo ani bil sain roron, na asisiang ang kita abis ia ta gol aongos e komo, voiang a keve bil ke kipo siang neina. Avubus i gol na mana neina, na vuk kipa po urung ang si Aron, na ngono vuk iat ang kita salik a palatung ang kuluna. 5 Na lakat e kuluna i asisiang ang, kankanuai i ngono igenen vopo uli tung ang ngere God na vangarilong kapo ere talang a vuk oring ang rikek katala tamus singina. Parik tarapa angkoai si mengen avunga luai ta keve bil ke kana.

6 Au keve bil suke kitala itoitonai ania, na ri katakai i sula kipo uli palak si keve taun nei palpal ina i lu ang e kevkev asi an abis ani kari keve avibisan. 7 Sikei, palpal ina i lu ang e pangkul, ainoai katakai i sula papalik kapo palak neina si sikei a taun palau nei liuan i sikei a matas. Sikei, ka ago ta palak an kovek i rangai i manmanik i la daung le, using a rangai ang, kan serei mete God tatana ani kana lau rikek, na ani rikek ang ri vap kipo abis tav nas ania. 8 Sukana, Malanganto Gogoai kata so akalitai ani oring ke ta selen ang ane nei Ring Atailai Luai parik katapa malangas lak si taun ang a ainoai

i lu i atung tul ang katapo ago singina. 9 Au bil suke kapo kankanuai kakara
si taun ke anginang, using taun ang kitapo uli abis ani kari keve avibisan
i alilis na sula taun ani God, sikei riria vap po serei ang mete God kitapo
tav kala aro luai. 10 Using si keve avibisan ang katapo atogon a mamain
ta saupai pulakai i pukun, asukang ta pok, laman asi inum na mang keve
laulauan i asising ani pukun. Keve saupai ang kitapo ro lik palau si taun
ang aino, kokoai ani bil tanginang ke ka serei.
11 Au sikei, Karisto vang kana katala serei, ainoai katakai i sula si itoitonai
ani keve bil roron volapo serei ke. Na katala palak luai ane neina i lu i
atung tul ang voiang kapo roron na kapo talupus luai, parik kitapa abis ia
ri vap, na parik kapa lu i kuli rina ke. 12 Taun ang kata palak ane nei Ring
Atailai Luai, kana roron si palak parik katapa tukulai ina using a rangai i
bulumakau vo me, parik. Sikei tukulai ina si rangai ina akorong pok. Na
taun ang kata palak, ka amatan sikei palau a palak, na kala vil akorong a
samui i ri vap aongos asikei. 13 Arai, aino kitapo uli raung ani ri me na
ri bulumakau, vo ki sula na bulumakau aina tanginang na ki luk a rangai
na vuta ina si me aivis ani ri vap tatana si akala tapai aniria si kari lau
rikek. 14 Sikei si roron i rangai i Karisto kapo soliu luai, using si kitmat i
Malanganto vo ago asikei ang, kata alis pok tatana asukang val alilis daus
luai serei si God, na e iang kala angkoai luai si galui adaus ani vingara na
ka vil suai ani kara mamain ta laulauan mat, ani tara abis ani God vopo to
ang.
15 Si oring suke vanang, Karisto kalapo igenen i liuan asi mengen si palpal
i palatung tanginang ang. Na asukang ria vap i la songo ang kila tauk i
mamain ta roron si to asikei. Using katala mat si samui ani mamain ta
lau rikek ang kita abis ia si ainoai i palatung. 16 Arai, man a pongua na
igenen kilongtala palatung ta mang anu ka luk a togtogon si mang anu e
mung i kana la mat, io, vapongua i igenen parik kapa tauk korong i keve
bil ang tung si anu aino ang kala mat. 17 Using a palatung asukang suke ka
serei atutuman papalik man a mangsikei kala mat. 18 Kapo asukang palau
si ainoai i palatung ang kapa, using katapo inongos taun a rangai asi vil
amadot ania. 19 Asukang ke. Taun a Moses katala palas dong ri vap ta keve
pinipini i nei Saupai, kata luk a mang matan rangai i bulumakau vo me, na
kata tol kuvul ia ve laman, ka luk a ngakan i usopo kuvul ve ung i sipsip
na ka abui ia neina i rangai. Au na ivis i rangai ang ka ane kuli buk na ane
si ri vap kapa. 20 Na kala antok ta kana na **rangai ke kapo akanangai i
palatung ke liuan imi ve God, asi kami longong ania val katala antok.**
21 Na kala kun aivis ani lu kapa asukang kuvul ve keve usausan ang e neina
si abis ani keve avibisan ang. 22 Au na ani mang matan bil miang kapa, buk
i saupai kapo mengen ta ka daus marai rangai. Na man a rangai parik kapa
saling, God parik kapa angkoai si mus suai ani rikek.

Karisto kata sula pok tatana anira

23 Asukang a tarapo arai ta keve bil suke kipo kankanuai i keve bil i
metekuku, na kitapo vil adaus iria ta rangai i ri manmanik. Sikei si bil
tutuman luai e metekuku, kalapo daus using a alilis ang kapo aunai roron
ani matan alilis kavang ang. 24 Arai ani Karisto. Parik katapa palak ane
neina i ring po atailai ang, ring ang ri vap kita atung ia, parik. Kata palak
aongos luai taun a ring i atailai tutuman e metekuku ani kan tu aserei e
matana i God si palpal ang singira ri vap. 25 Na mang anu, parik katapa alis
pok tatana amatan miang, asukang val ainoai katakai i sula kitapo uli riuk
lak si keve matas taun a ring atailai luai, na kipo luk a rangai i ri manmanik,
na parik ta rangai iria akorong. 26 Parik. Using man kata bil asukang val

matan katakai i sula aino ang, oro kala uli kui si volo taun ang tutapongai le si taun i asisinong, sikei parik. Ring sikei palau a taun, kana si akamusai i taun ke kamela serei nei ring malangas ani kame lis pok ia taun a mat, na si oring suke kala mus suai ani rikek. 27 Tarapo nas aro ta tara mat amatan sikei, na e mung ina, saupai. 28 Au asukang a Karisto kapa, kata kun lis pok tatana a matan sikei palau, ani ka sunguk a keve rikek si ri vap aongos. Ka papok lak nang. Parik kapa serei si kana me anguan sunguk an ani rikek, parik. Sikei ka serei si me teng ato aniria, vap po atumata ang ania ta uruk.

10

1 Arai, saupai kapo tav angkoai luai si vil atalupus ani vap ang kipo buk pasal asung ani God. Kapo uli mengen palau aniria ta kari avibisan i sula ani keve matas aongos ka uli sikei palau a laulauan. Abis ke kapo kankanuai palau i keve bil roron ang lak ki serei, na matan avibisan suke kilapo bil palau. 2 Man a Saupai kata angkoai aro, oro na matan avibisan i sula ke kala kun kamus lenginang, using ri vap man kime lapo pasal taun a God lenginang kilapo daus aongos, na parik kipa anguan lomlomonai maiten an si kari keve lau rikek. 3 Parik, using si matan avibisan i sula ang nang, keve matas kipo uli lomlomonai pok lak ani kari keve rikek. 4 Using a rangai i bulumakau kuvul ve me kapo tav angkoai luai si mus suai ani rikek.

5 Asukang a si kana serei kuli rina kata antok asukang ke. **Kuta misag ani ri alilis na ri manmanik i sula. Sikei kutala itoitonai ania ta naka atogon a pukun.** 6 **Ani ri manmanik kitapo sula ia ani lau rikek, kuta tav maramarak ania.** 7 **Au nala antok, arai God, nata mela serei asi kag me abis angkoai luai si kam vubuk. Kitala salik ia nei buk asukang anig.** 8 Au, sukana kana ainoai posong ta **keve alilis ve ri manmanik i sula ani lau rikek kupo tav buk aniria,** kapo mengen nang ta keve abis ang, saupai kapo uli mengen ta abis ania. 9 Au na kala antok kapa ta, **arai, nata mela serei asi kag me abis angkoai luai si kam vubuk.** Si oring suke kala luk suai ani ainoai i selen asi kana amatung ani va pongua ina. 10 Io, Iesu Karisto katala abis using aro luai taun a vubuk suke na kala alis a pukun ina ani ka mat amatan sikei palau ani keve taun, na asukang vang kala vil adaus ira.

11 Ri katakai i sula aongos kipo uli telan si kari abis i vil alilis ani keve taun keve taun. Kipo uli sula ani ri manmanik na kapo tav angkokoai si mus suai ani lau rikek. 12 Sikei Iesu katala alis pok tatana ani ka mat ani lau rikek amatan sikei palau ani keve taun. Au na kalapo sinong e palso i God 13 na kapo sinong kokoai tung si taun ang, vap po petau ang ania kime koskosai e ngono kakina. 14 Io, asukang vang si kana amatan sikei a lis pok ke tatana, katala vil adaus a vap ang asi kari talupus aro asikei.

15 Na Malanganto Gogoai kapo kun mengen atutuman luai anira ta keve mengen ke asukang ke, 16 **E mung i taun ang, naka itoitonai ani palatung kuvul ve ria asukang ke. Volava kapo antok. Naka adokot kag keve pinipini e lomlomonai iria, ani ka sinong akit e vingaria.** 17 **Na kari keve lau rikek kuvul ve avibisan i putuk saupai, naka lomon suai ania.** 18 Io, katala lomon suai lenginang ani keve avibisan rikek ang, asukang vang a parik kapa anguan inongos taun an ani avibisan i sula ani rikek.

Ago ta pataliung ani Iesu

19 Io keve tungag, kalapo asukang ke vang kana anginang ta le si rangai i Iesu taralapo angkoai si palak ane nei ring po atailai ang velai ani vinga

talupus ro, 20 using katala iton a selen tanginang anira taun a to ane nei
ring ang e mung ina i vakup ang ta kata lis pok ta pukun ina. 21 Ikelik, nia
kapo ainoai luai katakai i sula, nia kapo aiveven kana vap a God. 22 Au
kala ro, tara pasal asung alak kuvul velai ani vinga atutuman ka kokelai
lakat kuli lomlomon kapo kirol atutuman aro. Parik tarapa anguan nasai
an ani mamaiten i rikek nei vingara, marai i ivis i rangai ina, na pukun
ira kala asising adaus ia ta laman gogoai. 23 Kapo ro tara teng akit si keve
bil ang nang taratala mengen tatana na tarapo atung a matara singina,
na e iang tara ago ta malum an. Using katala mengen nang ta e iang ka
atogon lak a keve bil roron, na kana mengen asukang ke vola atutuman
luai. 24 Kapo ro tara uli lomlomonai selen i ngangaiga ani mang matan
asi ngorem angpokpokai na asi abis ani laulauan roron. 25 Na tara ago ta
atolongon ani laulauan ro i serei akuvul asukang val mang vap kipo abis
ia, ka ago. Sikei tara ngangaiga angpokpokai anira. Kapo ro ta tara uli dual
aro tatana using mipo arai ta kalapo angasungai nang a taun.

26 Using taratala luk a nas kirol roron tutuman lenginang. Au kanat, man
tarapo uli lomlomonai maramarak si uli abis ani rikek, pua kala kovek luai
ta mang ring rangai ani matan rikek asukang, 27 sikei leng tavirimok lava
ani saupai na kut madot lava asi ni suai aongos ani vap po petau ang ani
God. 28 Man ta mang matan kipo putuk a sausaupai si Moses, na e iang kapo
atogon a pongua vo potol a igenen kita arai ania, igenen ang, ki vil punuk ia,
ka kovek i ngorem. 29 Au, arai si oring suke mang matan kipo lomlomonai
palau ani kana nat a God, na kipo arai ani rangai i palatung ang, voiang
kapo amalangasai ani abis lava luai ang a God katala abis ia si vil adaus
aniria, val kapo bil palau. Au na e iang kipo nau varas a roron tavirimok
suke si Malanganto. Pua, vola kitmat luai ta kari amiming. 30 Arai, tarapo
nas a igenen vo antok ang ta, **Ngatat kakag papalik. Nau naka ngenget
pok.** Na kala antok kapa ta, **Volava nia ka saupai ani kana vap.** 31 Man a
God vopo uli to ke, katala teng akit ua asi kana amiming anim, iuang kula
atogon kam ring asi leng alava luai.

32 Lomon akit a taun ang mita luk a malangas ang singina, kitala vil akui
alava imi na mita tung akit singina. 33 Kitala mengen arikek animi, na ki vil
akui a pukun imi e mataria i ri vap. Mita pakangai ani vap ang nang kita
vil akui iria. 34 Petau ang nang kita alakai aniria si vilvil akui, mita tang
taun iria. Taun ang kita aunga suai ani kami keve togtogon kuvul ve luk
pakang animi ta roe, mitapo uruk palau using kami lapo nas ta lenginang
milapo tauk i tauia roron asikei ang. 35 Asukang vang, mi ago ta atolongon
palau an ani tutuman ke milapo nas ia. Tung akitmat kuluna na mi an luk
lak a seupok lava. 36 Mipo inongos taun a laulauan ro i tung akitmat ke, ani
man asukang, mila aupele angkokoai val kana vubuk a God na mila luk a
roron ang katala antok tatana asukang ke. 37 **Arai, parik kapa taun vunga
luai, na iuang kame serei. Ka serei atutuman nang. Ka tav amomole.**
38 **Sikei si kag igenen korong, nia ka to lak using kapo lomlomon tatag.
Na man ka rudun asua pok, nala tav maramarak luai ania.** 39 Sikei tara,
parik tarapa rudun asua pok asukang, ani God kame vil arikek ira, parik.
Sikei tara na matan vap ke tarapo lomlomon, ka teng ato ira.

11

Lomlomon

1 Lomlomon, nia na matukal i lomlomonai, nang tarapo atu mata using
ia velai ani nas aro ta kapo tutuman, kantanem parik lak tarapa arai ani bil
ang ta matara. 2 Bil ke vang kana na petau aino kita asasanan ro tatana.

3 Si lomlomon taralapo nas ta God kata posong palau a vuk mengen na
kuli rina ke kala serei. Asukang ta kata piruma na keve bil tarapo arai
korong aniria ta bil palau.

4 Si lomlomon, Abel kata sula kana alilis taun a God, kata roron e matana
ani anu ang si Kain. Na le iang God kala mengen amalangas ta Abel kapo
igenen korong. Kapo asukang palau ta kantanem katala mat, kana kapo
mengen lak marai kana lomlomon. 5 Si lomlomon, Enok parik katapa mat,
using a God kata songo alak ia ane pangkul, na kilapo gule ia. Using
e no i kana songo ania, **kata akalitai amalangas aro ta God kata lapo
uruk ania.** 6 Man kapo kovek i lomlomon, ka tav angkoai luai si auruk ani
God. Using kapo mamaiten ta si ka serei si God, ka lomlomon ta God kapo to
na ka seupok aro luai aniria kipo dual ta pasal asung ania. 7 Si lomlomon,
Noa nang a God kata langalanga ia ta keve bil ang kapo tav arai lak ania
ki serei, na kala itoitonai ani perengan ta lolokovo roron ani God, ani ka
teng ato kana matan vap. Si kana lomlomon Noa kata atere na kuli rina ta
kapo ago asi mat. Na God kala atogon a Noa ta bil roron ke, kala taot ia val
igenen korong e matana, using kata lomlomon.

8 Si lomlomon, Abaram kata longong a songo si God ani ka pasal taun
a rina ang ka taukai lak ina. Kala tadut kantanem katapo tav malangas
ta kapo pasal ane voi nang. 9 Si kana lomlomon, katan lapo ago nei rina
i sokoung na katapo ago nei lu i vakup val ri Isak ve Iakov. Ngono isuke
kapa kilongtapo kun ararai ane no asi luk ani roron ang a God kata mengen
tatana aino. 10 Using parik katapa pien rina e ke kuli rina asi ago akit.
Katapo kokoai palau ani rina ang e pangkul God katala itoitonai ani kelkelai
ina na ka kip atung ia. 11 Si lomlomon, kantanem kata lapo lapan, na Sara
katapo ngolo kapa, kata arai korong ane no ta iuang vo antok ang ania ta
ka atogon nat lak, kapo tutuman kana mengen. 12 Na le iang kala serei ta le
si ring sikei palau a igenen suke, volapo lapan angkokoai si mat ang, katala
apolok a matan vap ke kala duk luai val ri kalto e metekuku tav angkoai si
taot pasuk aniria, asukang val kone i ngerelo.

13 Vap aongos suke kitapo uli atu lomlomon ane no na kila mat putuk.
Kitapo tav luk lak ani keve bil roron ang a God katala antok tatana, sikei
kitala arai korong aniria lenginang ane ring vunga na kilapo maramarak
ania. Na kilapo mengen amalangas ta riria pok kipo ago val sokoung palau
kuli rina ke, asukang val kita kirikai aniria si kari rina. 14 Taun kipo mengen
amalangas asukang ke, tarapo arai korong ta kitapo gulegule na rina ang
kakaria atutuman luai. 15 Na kitapo tav lomlomonai amadot ani rina ang
kita pasal pelek ia, parik. Using man kata bil asukang, oro kimela papok.
16 Kita lapo vubuk using a rina ang e metekuku, kapo roron luai ani rina
ang kita ago aino singina. Asukang a God parik kapa lolokovo ani ki posong
ia ta kapo kari God, using katala usausa na rina lenginang aniria.

17 Si lomlomon, Abaram, taun a God kata atoktokngai ania ani ka sula lis
ia ta Isak val alilis ane singina, lenginang katala nas a keve palatung ang
si God, sikei kala lis ta nat ke kapo ring sikei palau luai a nat. 18 Kantanem
a God katala antok aino ta, **Le si Isak, matan tus e mung ki asasanan.**
19 Using kapo lomlomon ta God ka teng ato pok ia. Asukang a si kana
lomlomon kitmat kala teng ato pok kana nat. 20 Si lomlomon, Isak kata
poso atautauia ri Iakov ve Esau ani keve bil miang ang ki serei lak. 21 Si

lomlomon, taun a Iakov kata lapo usausa asi kana mat, kala atautauia kana ngono nat a Iosep. **Na kala teng akit si kana kipa na ka tuturung e matana i Volava.** 22 Si lomlomon, Iosep, taun kata lapo usausa asi kana mat, kala lomlomonai ane no ani kari soung ri Israel, na kala alis a pinipini ani tuan ina.

23 Si lomlomon, Moses, kita ingus ia, tamana ve rinana kilongta amunai ania si potol a ulen, using kilongtala arai kinle ta kapo nat petekai luai, na kilongta tav leng kapa ani saupai si tulava ang. 24 Si lomlomon, Moses, si kana lapo igenen lava, kata tav ainak ani ki posong ia ta rinana ta kavulik ang si Parao, 25 sikei kata pilak ta nia ka kui kuvul ve kana vap a God, na uruk kudik palau using ani lau rikek, ka ago. 26 Na lau i mirik ani igenen i akanangai ta God, kata taot ia ta kapo ro palau, using e iang ka luk a tauia lava ani keve tauia ang e Aigipto. Using katapo ararai ane no using ani seupok ang. 27 Si lomlomon kala soung pelek a Aigipto velai ani tav leng ani kana marala na tulava, using katapo tun korong a iuang tarapo tav arai korong ania, na le iang kala tung akit. 28 Si lomlomon, kata teng a matan angan i liuluai ang na ki aivis kari keve lu ta rangai, ani vopo vil punuk ani ri matavunim ang, ka ago ta sigil an aniria. 29 Si lomlomon kita paputuk a Laman Melek val ring kolo. Na ri Aigipto ki atokngai asi me sakam aniria na kimela lus mat aongos. 30 Si lomlomon, kita ulit a omo ang e Ieriko amatan limalengua na kala so ngomai. 31 Si lomlomon, Rav, aina vopo atos pok ang ta pukun ina, parik kata lapa mat kuvul ve vap tav lomlomon ang, using kata aiveven aro na ngono igenen an ararai musik ang.

32 Sa lak si kag mengen tatana? Napo antok ta, ka kovek i taun anig si akuskus ta kari lomlomon a petau ke, Gedeon, Barak, Samson, Ieptae, David, Samuel na keve katakai kus amalangas. 33 Sukana ria, si kari lomlomon, kita ngapasuk korong a mang keve vainagoan miang. Kita saupai using a keve selen korong. Kita sesel korong a roron ang God kata atutuvala aniria tatana. Kita ngau pagum a amangaria i ri laion. 34 Kita ripus korong a kurkurilap i ureurek i kut. Kita sapang si redelekan i samele. Na man kita lapo malum, God kapo arudualan pok iria, na kipo anguan serei amadot pok an si visvis. Na kilapo lu suai korong ani vap i mang keve rina petekai po angvis ang ve ria. 35 Mang matan aina kita lapo arai pok ani kari keve vap ila tapasuk pok le si mat. Mang matan kita vil akui arikek luai aniria, sikei kita misag ani to, using e mung ki tadut pelek a matmat lak si taun roron ang e mung. 36 Mang matan kita duai a kurek rikek, ki saup iria, na mang matan ki got iria taun a vilvil akui. 37 Ki li punuk a mang matan ta iat, ki ngapagal a mang matan, ki raung iria ta samele i visvis. Ki pasal angpok pulakai, kavat ta vakup visuk luai. Kitala aunai logo, kitala vil akui luai aniria, velai ani mirik kapa aniria. 38 Petau ke, kuli rina parik katapa tun kinle iria. Kita ago arikek nei ring varasai palau, ane si keve mulang, ane nei keve vakil, na ane nei mang keve mata kapa nei roe.

39 Ria aongos ang nang God kata posong iria ta kipo vap korong e matana marai kari lomlomon. Sikei parik kita lapa luk korong a bil roron ang God katala usausa ia aniria. 40 Using a God katala itoiton a bil kapo aunai ro luai ani kame atalupus ira aongos kuvul ve ria.

12

Volava kapo koros akorong ira

1 Asukang a tarapo arai ta vatvat lava i petau akus atutuman suke kipo tikon aulitai anira. Kapo ro tara asuai luai ani matan bil ang kapo uli

tutubat anira, lau rikek vopo kun vilvil angau ke, asi kara sang aro ta makos
i lomlomonai neina i angsasangai volapo matung ke anira. 2 Kapo ro tara
tun akitmat a Iesu, nia vo tukulai i vil aro ani kara lomlomon, iuang si
kana uruk palau kata asalak a maiten i mat kuli ngakputuk, kantanem a
mimitikan luai ina, kalapo sinong e palso i kana sinsinongan a God. 3 Io,
mi lomlomonai vang ania, using katala asalak a mamaiten lava, taun ang ri
vap rikek kita marala ia singina. Asukang a mi ago ta mamal na mamakus
an.
4 Si kami po angvisvis lak ve rikek, parik kita lapa asaling a rangai imi,
parik. 5 Na milapo lomon taun a mengen i asumsumal ang animi val mipo
kana inatus asukang ke, **Kag nat, ku ago ta sumang an, man a Volava
ka tatapokai anim. Na man ka varas ua, vingam ka ago ta ngau an.**
6 **Arai, using a vap ang a Volava kapo buk iria, kapo tatapokai aniria.
Na taun kapo posong iria ta kakana ta inatus, kapo ngamngamis iria.**
7 Mi sinong akos aro, neina i keve sasaup ke, using kapo kana selen nang a
God i vil akorong animi. God kapo arai korong animi val kana inatus. Arai,
saka nat kavulik an kana, tamana kapo tav ngamngamis korong ania? Kapo
kovek. 8 Au na man parik kapa ngamis imi val mang petau ang kitala kun
luk ani ngamngamis ke? Pua, milapo inatus maltavpini, na parik kakana
akorong. 9 Na kapa, keve tamara i kuli vunep ke, kita ngamis ira na tarata
mamaila aniria singina. Au sa, parik kapa roron a vil alik anira serei si
tamara roron i malanganto ani tara an to? 10 Keve tamara kita ngamis
ira si vuk taun kudik palau, val kitapo lomon ia ta kapo ro asukang. Sikei
nia kapo ngamis asi pakangai anira, asi kara serei adaus val nia. 11 Kapo
tutuman, si taun ke parik tarapa lomon ia ta ngamngamis kapo bil asi auruk
ani mangsikei, parik. Asi vil alik palau ania. Sikei parik, God nang kapo iton
kara to, ani e mung tara uaiai ani lau korong ve marip.
12 Asukang vang, mi anguan koros an ani kungami ve kakimi volapo lau
pepe ang. 13 Mi itoiton selen korong ani kakimi si pasal, ani ka ago na kak
soles ang kan uak arikek luai singina, sikei asi kana polok aro pok.

Ago ta arai apalau ani kana roron a God

14 Mi dual aro asi kami to amarip kuvul ve ri vap aongos, na asi kami daus,
using kapo kovek luai i sikei kan tung e matana i Volava man parik kapa
daus. 15 Mi aiveven kapa ani ka ago ta sikei imi ka uak putuk pelek kana
roron a God, na naging mal kapa ka ago ta polok an singimi, asi sogoeng na
vil avisuk ani vap miang. 16 Au na mi aiveven kapa ta ka ago ta mangsikei
ka igenen panik, vo tav mamaila ani God val Esau, using kata atos ta kana
kirim i ainoinoai pat si kana tauk i togtogon ang si tamana ani ka amarai
ani men pok lik. 17 Using mipo nas ta e mung kala buk pok ia, na kala tangis
using ia. Sikei, parik luai kipa angkoai si sakol ani lomlomonai iria asi lis
ania.
18 Using parik milapa anguan pasal taun ani mulang ang kapo kitmat luai
si sigil ania, na kapo ureurek ta kut, na kapo vong itum lava, kuvul ve malu
kitmat. 19 Ki longong a kalinga lava i taungai, na kalingana i mang keve
mengen e iang. Taun kila longong a keve mengen i anonok ang, kila sokotuk
ia ta ka ago ta anguan apepege an aniria, 20 using kipo leng alava luai si arai
ta **man kapa na manmanik ka sigil a mulang ang, ki li punuk ia ta iat.**
21 Kana na ararai lelengan ke kata vil a Moses na kala kun antok kapa ta,
Napo leng na napo tetek alava luai.
22 Sikei, mita lapo akik kak taun a Mulang ang e Sion, nang a Ierusalem
ang metekuku, kana ring a God to i po ago, na petau duk luai ri angelo,

parik kapa angkoai si taot korong aniria, kipo uruk kuvul e iang. 23 Mitala
palak si kuvkuvulan ang si kana posong sang a God, ria ang nang kari keve
asan kitala salik ia metekuku. Mita lapo pasal taun a God katakai i saupai
si ri vap aongos, na taun kapa na malanganto iria keve katakai i korong,
riria ang nang God katala vil atalupus iria. 24 Na taun a Iesu vopo mengen
itoitonai ang anira si palpal i palatung tanginang ang, na rangai ina kata
ivis imi, kalingana kapo kitmat luai ani rangai i Abel.
25 Mi aiveven aro imi, ani mi ago ta longogel an ani vopo mengen ke.
Using a vap longogel ani mengen i anonok ke kuli rina parik kita lapa to.
Kitala kovek i oring i mun ani saupai i mat. Na tara kapa, man tara taval
pelek a vopo anonok ke anira le metekuku, tara ane voi? Tara puka akorong
palau. 26 Si taun ang aino, kalingana kata aruk a kuli rina. Sikei kana kapo
mengen akit asukang ke, **Naka anguan aruk lak ani kuli vunep, na parik
ta kuli vunep papalik, sikei metekuku kapa, ka kun mimo.** 27 Vuk
mengen suke, anguan an, supsupai ina ta man ka mimo, keve bil ke tarapo
arai aniria, ki tamus suai aongos. Na saka keve bil an kapo tav angkoai si
aruk but aniria, ki tung e iang. 28 Asukang a taratala teng akit si vainagoan
ang kakara, kapo tav angkoai si aruk but ania. Kapo ro tara posong aro
luai si God ta taratala longong serei singina ta mamaila na lolokovo kapa,
29 using kara God, ninia na kut si ni suai ani keve bil aongos.

13

Avibisan God kapo uruk ania

1 Kapo ro ta lau i vinga ro nei liuan i angtasimal ka uli ago singimi. 2 Mi
ago ta atolongon ani lau ro i songo alak ani ri sokoung taun imi, using si
selen ang, mang matan vap kitala songo alak ri angelo, na kitapo tav nas
aro ta ri si nang. 3 Mi lomon iria nei lu i akangbat, val nami mipo kun ago
nei akangbat. Na riria kipo vil akui iria, val kita vil akui kapa imi. 4 Ri vap
aongos ki mamaila aro ani sinsinong i osongon, na pata i osongon ka daus,
using God ka saupai lak aniria kipo panik vo putuk osongon. 5 Mi aiveven
aro kami to ani mi kalakala pelek a vubuk using ani kapkap. Mi masung
ta sa milapo atogon ia lenginang. Using nia kata antok, **Naka tav papelek
animi. Parik luai napa angkoai si atolongon palau animi.** 6 Na asukang
tarapo mengen velai ani lomon ro ta, **Volava ninia kapo kag katakai i
pakangai, na parik napa angkoai si leng. Mang saka bil rikek an ri
vap kipo angkoai si abis ania singig?**
7 Mi lomon iria kami keve ainoinoai, ria kita akuskus imi ta kana mengen
a God. Mi arai ani uai i kari selen i to, na mi kusil kari lomlomon. 8 Iesu
Karisto kapo angkokoai palau anongo, kana, na si keve taun. 9 Ani matan
akalkalit po anglok pulakai ang, ka ago luai ta tipo suai pulakai animi.
Using taratala ainak ta kana roron ka akikit a vingara. Na usiusing ani
akalkalit i pok, parik. Using kapo tav pakangai luai aniria kipo uli using
ania. 10 Taralapo atogon a mangsikei a pata petekai i sula, pata ke ria kita
abis aino si lu i atung tul ang kipo kovek i ro asi angan singina. 11 Using
ainoai katakai sula kata luk a rangai i ri manmanik taun a ring ang kapo
Atailai Luai, ani kian alis ia ani rikek. Sikei, si pukun i manmanik kipo sula
ataliung ia e komo. 12 Iesu kapa, kata kun mat ataliung ani mete takaman i
rina ang, asi kana vil adaus ani ri vap ta rangai ina pok. 13 Kanat, tara kun
pasal taun ania e taung i rina, na tara asalak kuvul ve nia na mimirikukan
ang kata asalak ia. 14 Using e ke kuli vunep, tarapo kovek i rina asi ago
asikei, sikei tarapo atu mata ani rina ang lak ani kakara. 15 Asukang na si

Iesu, kapo ro tara uli sula serei si God ta kara alilis i alatun ania, si kara keve
mengen i alatun ani kana asan lava na Iesu. 16 Mi ago ta lomon taun ani
abis ani keve avibisan roron, asi pakangai ani mang matan vap le si kami
togtogon, using kapo asukang ta kapo alilis ane si God, na kapo maramarak
ania.
17 Longong aro kami keve ainoinoai. Mi vil alik imi e mataria, using nang
kipo tu ainoai animi si kami to i malanganto. Kian akus lak e mung ta
kita saka aiveven an animi. Longong aro iria asi kari maramarak ani kari
abis i aiveven, vei nganing mila vil amakus iria, au na kari makus kala tav
pakangai luai animi.
18 Mi sokotuk a God, ani kame pakangai animem, using namempo nas aro
luai ta kapo kovek i oring asi mengen arikek animem singina. Na kamem
vubuk ta namem uli teng ani kamem keve avibisan aongos si selen kapo
daus aro. 19 Napo buk alava luai ta mi sokotuk a God, ani name serei
sumasuma pok singimi.

Akamusai i posong ro

20 Io, God kapo tukul bung i marip, using le si rangai i palatung tutokos
ang, God katala tak ataduk pok kara Volava Iesu pelek a matmat, katakai i
aiveven sipsip lava luai, 21 na kag sokotuk ta, God ka lis imi ta mamain ta
bil ro aongos, asi kami abis aro, angkokoai si kana vubuk. Na e iang, kitmat
ina kapo abis si kara to, na tara uai lak ani manik ang ka uruk singina. Keve
bil aongos ke God ka abis ia using a Iesu Karisto papalik, kana asan ka uli
tavirimok luai asikei. Tutuman luai.
22 Io, keve tungag, napo buk alava luai ta mi longong aro na pinipini ke
natala salik ia animi, using nata lapo lau salik som palau ania taun imi.
23 Napo buk mengen amalangas animi ta tungara ta Timoteo, kitala akala ia.
Man kamela serei singig sumasuma, namemlong kuvul, namemlonganla
serei singimi.
24 Lis kag posong ro si kami keve ainoinoai, na taun a petau daus aongos
ang. Ri Italia kana, kipo lis kari posong ro ane singimi. 25 Kana roron a God
ka auai ve nami aongos.

Panbuk si Iakovo

Buk ke kapo duk ta mamain ta mengen roron neina. Iakovo kata salik ia asi akalit ani kana vap a God, ani ki usiusing aro kana keve laulauan roron. Kata salik a keve kankanuai duk i mengen, ani ka pakangai aro ani ri vap si luk ani nas ro ve lomlomonai, na asi saupai aro kapa ani kana keve mengen aongos. Iakovo kapo mengen akitmat asukang ke. Igenen kapo lomlomon, parik kapa angkoai si ago palau. Ka abis a mang matan laulauan roron si mang vap, using si lau suke vanang, kalapo atutumanai ani kana lomlomon ta kapo madot na kapo roron.

Mengen i angruduai

1 Nau a Iakovo, napo asosokai si God na Volava Iesu Karisto. Napo alis a salsalik ke taun imi, sangauli na pongua na patvap lapo ago angpotok ang e nei keve palpal rina. Napo alis kag posong ro singimi.

Lomlomon na masam

2 Keve tungag, taun mipo duai a keve mamaiten miang, mi uruk alava e neina 3 using mipo nas ta kipo atoktokngai ani kami lomlomon, asi asereiai animi si kami tung akit aro. 4 Mi tung akit asi kami serei amatukal na mi tapunuk si keve bil aongos na mi tav inongos taun ta mang ring sa. 5 Man ta sikei imi kapo inongos taun a masam, kapo ro ka sokotuk a God na ka alis ia. Using God kapo roron i katakai i alilis ani ri vap aongos na kapo uruk aniria. 6 Na taun kapo sokotuk, ka ago ta tav lomlomon an, sikei ka lomlomon, using si taun kapo tav lomlomon, kapo asukang val pungas i to nei lamavulit, using kapo ulit angpok palau si kana sokotuk. 7 Sukana ka ago ta lomon an ania ta Volava ka alis ia ta bil, 8 using kapo tutu angpok ta lomlomon ina na kapo uli uak si kana keve abis aongos.

Logo na tauia

9 Man a mang tungara kapo logo, kapo ro ka uruk, using kapo ago si tungtungan lakat. 10 Au na man a si kapo tauia, kapo ro ka uruk, using kapo ago e kevkev, using uring lik kan mat val uai i uriuri. 11 Arai, taun a makarap kapo sanglak na sinang ka ngan ia, kanla ngoilan na ka uak ane vunep, na miminaungan ina kala kovek. Kapo asukang palau, igenen tauia kan kun ngoilan na kan mat, taun kapo telan ta bil miang.

Tung akit si atoktokngai

12 Man a igenen ka tung akit nei liuan i keve mamaiten, ka atogon a uruk. Using man ka tung akit si atoktokngai tung si akamusai ina, kan luk kana seupok, nang a to asikei. Seupok ke, God kata palapalatung ia ani vap ang kipo vubuk atutuman luai ania. 13 Man a si kapo ago si amil, ka ago ta antok an ta God kata asereiai ania. Using God parik kapa atogon ia, na kapa, parik kapa asereiai korong ani matan lomlomonai asukang si mangsikei, parik. 14 Sikei, siksikei a igenen kapo atogon a keve vubuk rikek voiang kipo tak ia taun a rikek. 15 Au le na man kalapo vubuk amadot using ia, kanla asereiai atutuman ani lau rikek, le na kanla serei alava luai na si akamusai ina, mat.

16 Keve tungag roron, mi ago ta akipang pok an animi, 17 using a keve roron na talupus i alilis kapo serei le si tamara, voiang kapo saupai ani mamain ta malangas metekuku, na kapo tav koi luai asi sasakol val mamaui. 18 Ninia kata lomlomonai ani ka alis ira ta to tanginang le si kana

mengen tutuman, na asukang vang, tarapo bil val keve ainoai i uai i kana matang nei liuan i keve asisinong aongos.

Abis using kana mengen a God asukang val kutala longong ia

19 Keve tungag roron, mi teng akit a mengen ke. Mi longong sumasuma,
ago ta uli mengen som an, ago ta uli marala som an, 20 using a marala si ri
vap kapo tav asereiai ani lau korong val vubuk ang si God. 21 Asukang na
mi purut suai aongos ani mamain ta lau visuk na lau rikek, voiang kapo duk
luai, na mi vil alik imi na mi ainainak ani mengen i sukal ang nei vingami,
voiang kapo mengen si vil ato animi.
22 Mi ago ta akipang aro pok an animi ta po longong akuvul ani kana
mengen. Sikei mi abis ia val kapo antok ta sa. 23 Man a si kapo longong
akuvul velai ani tav abis ania, e iang kapo asukang val igenen kapo alpok
a kankanuai ina e nei mira, 24 na taun kala pasal suai, nang palau kala
lomon taun pok ta nona kapo saka ararai an. 25 Sikei man ka uli lomlomon
akit ta kana saupai talupus a God voiang kapo akalakala ri vap, na ka abis
asukang val katala longong ia, ka uli tung akit, na ka ago ta lomon taun an,
io, asukang vanang kala urung kana mamain ta avibisan, na ka maramarak
neina.
26 Man ta si imi kapo lomon ia ta kana keve avibisan kapo ro mete God,
sikei lak kapo tav aiveven akit ani nguruna, e iang kapo akipang pok ia,
na kana keve avibisan ka bil palau luai. 27 Sikei kana vang a keve avibisan
voiang kipo ro mete God tamara. Aiveven a ri nat mailik ve ri mainang si
kari mamaiten, na ku ago akipai, na ku atailai ani keve selen i kuli rina.
God kapo ainainak ani keve avibisan ke using kipo daus e matana.

2

Ngorem pilak ka ago

1 Keve tungag, mipo lomlomon ta Iesu Karisto, kara Volava miminaungan.
Au kanat, ago ta alpilak ani mang matan vap ta kipo roron ani mang matan.
2 Man a mangsikei kala riuk lak si kami sinong kuvul na kapo alak kana
keve bil riparipagan e kungana na kana maus vola samui lava. Na mang
anu kala kun riuk lak, kapo alak misik tatading, using kapo logo, 3 na mila
songo alak a anu vopo alak maus roron ang, na mila antok ia ta, “Kana na
sinsinong roron anim,” sikei mila antok a anu logo ang ta, “Ku tung e suke,”
vo “Ku sinong e vunep ngere kakig,” 4 man asukang, milapo aieie potok nei
liuan imi. Mipo sinong lakat val keve katakai saupai velai ani lomlomonai
visuk.
5 Keve tungag roron, mi longong aro. God katala pilak ri vap logo e
mataria i matan vap i kuli rina ke, ani ki vap tauia si lomlomon, na ki
an atogon a tungtungan nei vainagoan ang katala palapalatung ia aniria
kipo vubuk atutuman ia. 6 Sikei nami, mitala nau varas a mamain ta vap
logo. Arai, ri vap tauia, ria kipo uli tu rongomai tatami. Ria kipo uli tak
animi ane si saupai. 7 Ria palau nang kipo uli mengen arikek ani asan
roron ang mipo angtogon singina. 8 Man mi using atutuman aro na saupai
si kara tulava, voiang kita salik ia nei salsalik aino ta, **Vinga ro ani tungam,
asukang palau val kupo vinga ro anim pok,** milapo bil aro vanang
asukang. 9 Sikei, man mipo alpilak a mang igenen ta kapo roron ani mang
anu, milapo abis a lau rikek. Na saupai kapo antok ta mian luk amiming
using mita putuk a saupai. 10 Using man a si kapo using apunuk aro na
kirol i saupai, sikei kanla uak si palpal lik ina, e iang kalapo asukang ta
katala putuk aongos iria. 11 Using a vo antok ang ta, **Ago ta putuk osongon**

an, kata kun antok kapa ta, **Ago ta daung an.** Au na man kupo tav putuk osongon, sikei kula daung, sukana kulapo maiten si putuk ani keve saupai aongos. 12 Kapo ro mi uli mengen velai ani aupele roron, using mianla luk saupai angkononga i si saupai vopo akalakala ang animi. 13 Using riria kipo tav ngorem, kian kun luk saupai kovek i ngorem. Selen i ngorem kapo dual alava ani saupai.

Lomlomon ve avibisan

14 Keve tungag, man ta sikei kapo mengen alava ta kapo igenen lomlomon, sikei kapo tav abis ani lau ro, matan lomlomon asukang kapo saka angkoai si vil ato ania? 15 Man a mang tasira vo taura kapo inongos taun a vakup ve pok, 16 na man ta sikei imi kala antok ia ta, “Pasal a ku lomon ro, na kuan atogon vakup angkoai na kuan masung aroron,” sikei parik katapa pakangai ania si kana inongos, kana mengen ka saka pakangai an ania? 17 Asukang vang ta man a lomlomon kapo tav auai ve abis, lomlomon ang kapo palau luai.

18 Vei nganing ta sikei e iang kapo antok ta, “Numai ku lomlomon, nau naka abis a lau ro.” Parik. Arai, kupo tav angkoai si akalit anig ta kam lomlomon kapo bil tutuman si man kapo kovek i abis ro. Sikei naka akalit ua ta kag lomlomon si sa napo abis ia. 19 Kupo lomlomon ta kapo sikei palau a God. Kapo ro, sikei ri ingua kapa kipo kun lomon ania asukang, na kipo tetek. 20 Numai a igenen vongvong. Kupo buk ani naka akalit amalangas ua ta lomlomon velai ani kovek i abis kapo palau, ingko? 21 Kanat, arai ani tivura ta Abaram. Kupo nas aro ta God kata taot ia val igenen korong e matana, le kuli kana avibisan i alis ta kana nat Isak kuli pata ipo sula. 22 Kupo arai ania ta kana lomlomon ve kana avibisan kilongtapo angusingai, ani kana abis ka atapunuk kana lomlomon. 23 Na mengen i nei salsalik kala tutuman ta, **Abaram kata lomlomon ta God na le iang God kala taot ia ta kapo korong e matana.** Na God kala songo ia ta tungana. 24 Nambang kula arai ta God kapo taot a igenen ta kapo korong e matana le kuli sa kapo abis ia, na parik papalik le kuli lomlomon. 25 Arai kapa ani Rav, aina vo atos ang ta pukun ina. God kata taot ia ta aina korong e matana, using kata pakangai ani ngono katakai i ararai musik ang ta vuk oring asi ago le na kanla asoung irilong si mang selen. 26 Arai, pukun palau kovek i malanganto kapo mat. Asukang palau kapa ta man tarapo tav abis asi kana auai ve kara lomlomon, lomlomon suke kapo palau luai.

3

Akatak a kalkalame

1 Keve tungag, kapo tav ro ani amiang imi si antok ta, “Napo ro asi pinipini ani mang matan.” Using mipo nas ta tara vap po pinipini ang, kian tikon tuk aro luai anira. 2 Tara aongos, tarapo uli uak si selen miang. Man a si kapo uli tav bil arikek si kana mengen, e iang kalapo igenen talupus, na kapo angkoai si saupai aro ani pukun ina aongos. 3 Kipo alakai ani vuk aen lik nei ngururia i ri os asi kari angkoai si longong. Kantanem a os kapo pukun lava, sikei kapo longong using aro. 4 Arai ani perengan kapa, kapo tavirimok luai na kapo dulai ve malu lava, sikei lak vopo alali kapo saupai ania ta ose lik luai na kapo sang using palau ia. 5 Io, asukang palau, kalkalame kapo vuk palpal lik palau i pukun, sikei kapo kus aminaung alava luai.

Arai ani mantingup lik i kut e nei vual lava. Mantingup lik ke kapo angkoai asi suluk asip ani nei vual. 6 Kalkalame kapa kapo kut ni. Kapo palpal i pukun voiang kapo asereiai ani mamain ta rikek miang. Kapo vil

arikek aongos a igenen. Kapo tutapongai ani kuan kut ni e nei kana to aongos. Kalkalame ke kapo luk dual le si kut lava vopo ni asikei ang. 7 Arai, ri vap kipo nas ani amanmantau ani mamain ta manmanik, val ri vongo, ri mani, na ri manmanik vopo so dal ang, na ri ien i nei laman kapa. 8 Sikei kapo kovek i igenen kapo angkoai si saupai ani kalkalame, using kapo uli asereiai pulakai ani rikek, na kapo dual angkoai si daung. 9 Tarapo nas ani alatun ani tamara na kara Volava ta kalkalame ira, na tarapo kun pege amalgai ani ri vap ta kalkalame ira, vap i asereiai ang si kankanuai i God. 10 Le si sikei palau a ngur ke, alatun na malgai kilongpo soung aongos le singina. Keve tungag, ka ago ta asukang an. 11 Au sa, kapo angkokoai si laman livus ve laman makasim kilong sal siang le si sikei palau a mete laman? 12 Keve tungag. Au sa, suke kana kapo uaiai ani uai i elaio? Au sa si vaen, kapo uaiai kana ani uai i suke? Kapo asukang palau, parik kapa angkoai luai si laman makasim kan asereiai ani laman livus.

Masam le pangkul

13 Si nang nei liuan imi kapo masam? Si kapo atogon a tun kinle? Kanat, ku uli atogon ani laulauan roron, na e iang ku asereiai ani abis roron, using a igenen masam kapo uli vil alik ania. 14 Sikei man mipo atogon mata na lomlomonai kitung mal nei vingami, ago ta aminaung an tatana asi kami agel suai ani tutuman. 15 Lau suke kapo kovek i masam. Parik kapa serei le metekuku, sikei kapo serei le kuli rina ke. Parik kapa serei le si Malanganto, kapo serei le si vo petau ang anira. 16 Arai aro ania, man kapo atogon mata na lomlomonai kitung, ka atogon angvolai kuvul ve mamain ta lau rikek anglok. 17 Sikei masam i metekuku kapo asukang ke. Vopo atogon ani masam suke, kana lau kapo gogoai, kapo uli vubuk using ani marip, kapo lomlomon ro taun a mang matan, kapo longong e kevkev i mang matan, vingana kapo duk ta ngorem, kapo asereiai ani uai roron, kapo tav alpilak ani mang matan vap ta kipo ro ani mang matan, na kapo atutuman. 18 Ria kipo sukal a lau i vilvil amarip, ki kaming pok lak a uai i lau korong.

4

Angtunganan ve kuli rina

1 Sa kapo tukulai i keve angvibis ve angmarmaralai nei liuan imi? Parik nang kapa tukulai ina si kami keve vubuk kipo angbis nei liuan imi? 2 Mipo vubuk using a bil, sikei mipo tav luk ania. Mipo daung na mipo mata, sikei mipo tav angkoai asi atogon ani bil ang mipo buk ia. Mianpo angmarmaralai velai ani angbis. Mipo tav atogon bil using mipo tav sokotuk. 3 Au na taun milapo sokotuk, kapo tav alis korong animi using kami sokotuk kapo kokelai kuli lomlomonai rikek, using mipo buk atelan animi ta mamain ta bil ang ka vil amaramarak palau pok imi. 4 Nami na matan vap uli putuk ani kami angosongon ve God. Sa, parik mipa nas ta man mipo angtunganan ve kuli rina, e iang palau milapo angpetpetauai ve God? Man a si kapo pilak ta ka angtunganan ve kuli rina, e iang palau kalapo petau a God. 5 Vei nganing mipo sekpat ta mengen i nei salsalik kapo mengen palau ta Malanganto ang kata alis ia ane vingara kapo vubuk amadot luai ani nia akorong ka taukai ira. 6 Sikei, kapo laba kana roron taun ira. Tukulai ina na kapo mengen ta, **God kapo misag aniria kipo vilvil alava, sikei ria kipo vil alik pok iria, kapo alis kana roron taun iria.** 7 Asukang vang, mi longong e kevkev i God. Tu ruduai suai ani vo petau ang anira, na ka sip suai animi. 8 Pasal asung i God, na nia ka pasal

asung imi. Nami ri katakai i bil arikek, mi galui a kungami. Nami vap
po tutu angpok ta lomlomonai, ka sikei palau akit a lomlomon imi. 9 Mi
mamakus, mi raupa velai kup alava. Kamus ta alolos, na mi radaupa.
Sakolai ani kami uruk na mi makus. 10 Vil alik pok imi mete Volava, na
nia ka paus atung imi.

Tikon ani mang tungam ka ago

11 Keve tungag, ago ta mengen arikek angpokpokai animi. Man a si kapo
mengen ani tungana, vo kapo tikon ia, sukana kapo mengen arikek ani
saupai na kapo tikon ia, Na e iang parik kupa using ia. Kulapo sinong
lakat asi tikon ani saupai. 12 Kapo atogon sikei palau a igenen voiang kata
amatung a saupai, na kapo saupai ani ri vap. Ninia vanang kapo angkokoai
asi vil ato ani ri vap na asi goeng aniria. Sikei numai nang a si, asi kam me
tikon ani vopo ago ke ngerem?

Kus aminaung velai ani toroi ka ago

13 Mi longong! Mang matan imi mipo angtokai asukang ke, “Nganlak vo
ilesvauk, namem pasal ane si mang rina lava, namem an telan e iang sikei a
matas, na namem an telan alava si asereiai ani kapkap duk.” 14 Sikei mipo
tav nas ani saka bil an ka serei ilesvauk. Sa nang kami to? Mipo asukang val
ulung kapo tu aserei tapai si vuk pangau lik, le na kanla tamus pok. 15 Sikei,
kapo ro ta mi mengen asukang ke, “Man kapo angkonongai ve lomlomonai
si Volava, namem to na namem abis a bil ke na bil suke.” 16 Sikei, mipo
kus aminaung kuvul velai ani toroi. Sukana aongos kapo rikek. 17 Asukang
vang, man a sikei kapo nas a lau roron asi kana uli abis ania, sikei parik
kapa abis ia, sukana kapo abis a lau rikek.

5

Mengen kitmat ani ri vap tauia

1 Nami mipo tauia, mi longong. Mi raupa na mi aloloai, using malgai
ang kame kinkos lak imi. 2 Kami tauia kalapo rikek. Kami keve vakup, ri
manmanik kilapo ngut ia. 3 Kami kapkap riparipagan kala ros, na ros suke
kapo akalit amalangas ta rikek imi, na ka ni lak imi val kut si akamusai i
taun. Kami keve kapkap aongos i asia kuvul ki bil palau luai. 4 Arai, mita
songo vap asi paspasuk nei kami keve matang, sikei parik mita lapa seu iria.
Sukana kami lau rikek kapo so akalitai ta mi tung mete saupai, using kari
tangis, Volava Tavirimok Luai katala longong ia. 5 Si kami to kuli rina mita
lapo uli aiveven pok animi, mitapo uli vubuk using ani bil asi amaramarak
animi. Taun asi raung suai ani mamain ta rikek kalapo angasungai na lak
mipo dong abakang imi. 6 Ri vap po kovek i rikek ang, na kitapo tav susuak
animi, mitala saupai asi raung aniria na kila mat.

Kokoai ananap na lau i sokotuk

7 Asukang a mi kokoai ananap, keve tungag, tung si Volava ka serei pok.
Arai ani katakai i sukal. Kapo uli kokoai ananap ani kana matang tung
si kala uai aroron luai. Kapo uli kokoai ananap ani taun i langit roron.
8 Asukang palau, mi kun uli kokoai ananap na mi tung akit, using kana serei
pok a Volava kalapo angasungai. 9 Ago ta pege amiang angpokpokai animi,
vei Volava ka saupai animi, using kalapo usausa kana asi serei. 10 Keve
tungag, arai ani ri katakai i kus amalangas kita mengen si asan i Volava,
kipo akalit ira ta selen asi ago ananap nei liuan i mamaiten. 11 Mipo nas ta
ria vap ang kipo tung akit, tarapo arai ta kipo atogon a uruk. Mipo nas a

Iov si kana selen i tung akit, na mipo nas a sa na Volava kata abis ia ania si akamusai ina. Vingana i Volava kapo duk ta lomon tangis ve ngorem roron.
12 Laba luai ina, keve tungag, mi ago luai ta atuvala an si mangsikei a bil. Atuvala ane metekuku, ka ago. Na ane kuli rina ka ago. Na taun a mang saka bil an kapa, ka ago. Man mipo posong ta io, nang palau nia. Man mipo posong ta parik, nang palau nia. Vei saupai ka serei animi.
13 Sa, ta sikei imi kapo ago e nei mamaiten? Kapo ro ka sokotuk. Sa, ta sikei imi kapo maramarak? Kapo ro ka tatangam i alatun. 14 Sa, ta sikei imi kapo malepen? Kapo ro ka songo ri vap lava i kami kuvkuvulan asi kari me sokotuk singina na kime tiu ia ta rul i elaio si asan i Volava. 15 Si taun kipo sokotuk velai ani lomlomon, vopo malepen ang kan to aro, using Volava ka tak atadut ia. Na man kata abis a lau rikek, Volava ka lomon suai ania. 16 Asukang vang, mi asasangai suai ani kami keve lau rikek angpokai singimi na mi sokotuk animi angpokpokai ani Volava ka vil ato imi. Igenen korong man ka sokotuk, e iang kapo atogon a kitmat lava, na sa kapo sokotuk ania kan serei atutuman. 17 Elias katapo igenen luai val tara. Kata sokotuk amadot luai ta ka ago ta langit an, na kala asukang. Kata tav langit si rina ang ani potol a matas na inongos. 18 Le na kala anguan sokotuk an na metekuku kala alis langit, na ri matang kila asereiai ani pok.
19 Keve tungag, man a sikei nei liuan imi katala pasal pelek a selen i tutuman, au na man mila atokngai asi tak pok ania, 20 mi lomlomonai ani oring ke. Man a si ka takai pok ani katakai i bil arikek le si selen rikek ang kapo using ia, nang katala ato ia pelek a mat, na kala vil suai ani lau rikek miang.

Ainoai i Panbuk si Petero

Buk ke kapo buk asi pakangai na vil akit ani lomlomon si mang matan kuvkuvulan i lomlomon, kipo asalak a mamaiten lava. Kapo mengen ta kapo ro ri vap lomlomon ki anguan lomlomonai aro pok an le ani Akus Ro i Iesu Karisto. Ta, Iesu kata mat na kala tadut pok, na kata palapalatung asukang ke, kame serei pok. Ani ki lomlomonai akit ani kana mengen i palapalatung, na ki kokoai ananap aro ani kana serei. Kapo tav kapau ta ri vap lomlomon aongos kipo sunguk a mamaiten, sikei bil ang nang kapo serei asi atokngai ani kari lomlomon. Asukang a kapo ro ki tung atanimai kuli lomlomon tung si Karisto kame serei pok. Na si taun ang ki an luk kari seupok roron luai.

Mengen i angruduai

1 Nau a Petero, napo aposel ani Iesu Karisto. Ane singimi, mipo ago
sokoung pulakai si keve palpal rina ke, Pontiko, Galatia, Kapadokia, Asia
na Bitunia. 2 God tamara kata nas le kabang imi na katala songo imi si
vilvil adaus si Malanganto. Asukang a mi longong aro si Iesu Karisto na
mi nasai ani kalakala i la ivis animi ta rangai ina. Roron ve marip ka duk
singimi.

Lomlomon akoai taun a tauia roron e pangkul

3 Posong ro ane si God, nia na tamana i kara Volava Iesu Karisto, si
kana ngorem tavirimok lava, using katala alis ira ta to tanginang, le si
kana tapasuk pok a Iesu Karisto pelek a mat, na e iang taralapo atogon a
lomlomon tokos. 4 Na sukana taralapo lomlomon akoai taun a tauia roron
ang, kapo daus luai na parik kapa angkoai si tamit vo rikek. Tauia roron
ke, God kapo aiveven ia animi e metekuku. 5 Na using mipo lomlomon
tatana, kana kitmat ka lilit imi tung si mila taukai i vilvil ato ang ka asereiai
ania si akamusai i taun. 6 Asukang a mi uruk alava luai, kantanem man
mila kui si matan mamaiten mipo asalak ia si vuk pangau ke. 7 Bil ke ka
serei ani ka akalit amalangas ta kami lomlomon kapo tutuman, kantanem
kitala atokngai animi asukang val gol nei kut ni. Sikei kami lomlomon kapo
miminaungan luai ani gol voiang ka kun rikek lak. Na man ka tutuman
kami lomlomon, kala koi si posong aro velai ani amaus animi, na kila paus
alakat imi si taun ang Iesu Karisto ka serei singina. 8 Kantanem parik mita
lapa arai ania, sikei mitapo buk ia. Na kana parik lak mipa arai ania,
sikei, using mipo lomlomon tatana, mipo sung pukun ta uruk lava si bil
miminaungan luai ke. 9 Au na akamusai i kami lomlomon, mi an taukai i
to asikei.
10 Ani vilvil ato ke, mamain ta katakai i kus amalangas aino kitapo
mengen ta ngorem roron ke taun imi, kitapo gulegule aro na kipo taoke
using asi nas 11 ani saka igenen an, na saka taun an a Malanganto i
Karisto, vopo sinong ke singiria, ka so akalitai aniria tatana. Using kata
kus amalangas ta kana kui a Karisto na kana urmaus e mung ina. 12 Kitapo
nas ta parik kitapa abis aniria pok, sikei animi, using kana vang kita lapo
akuskus imi ta keve bil roron ang nei akus ro, velai ani kitmat i Malanganto
Gogoai le metekuku. Pua, ri angelo kapa kipo kun buk luai asi kari arai ani
keve bil ke.

God kata songo ira ani tara daus

13 Au, asukang vang, vangang imi ka lomlomonai aro, mi saupai aro
animi, mi atu mata si roron ang kapo kakami si kana serei pok a Iesu
Karisto. 14 Mi bil val inatus lik longong aro na mi ago ta anguan
longlongongai an ani keve vubuk madot i kami po vongvong aino ang.
15 Sikei, using ninia kata songo imi kapo gogoai, kapo koi luai animi ta mi
kun gogoai kapa si kami laulauan aongos. 16 Using nei salsalik kapo mengen
ta, **Mi gogoai using nau napo gogoai.**
17 Au, using mipo songo na God ta tamami, voiang kapo tav suai ani
igenen, sikei kapo saupai angkokoai si avibisan si siksikei, au, kapo ro mi
pasal velai ani lolokovo na mamaila ania si kami paspasal val sokoung kuli
rina ke. 18 Using mipo nas tainuinu palau a selen ang mitapo pasal singina
val keve tivumi aino, tamami katala samui apok imi pelek ia. Na parik
katapa samui apok imi ta kapkap angkoai si rikek val silva na gol, parik.
19 Sikei, kata samui apok imi ta rangai tauia i Karisto katapo asukang val
nat i sipsip kovek i ring visuk vo ituitumai singina, na kita raung ia. 20 Arai,
aino luai i asisinong ani kuli rina, God kata lomlomonai ani ka alis a Karisto.
Sikei kana vang si akamusai i taun ke, katala amalangasai ania using imi
palau. 21 Na e iang milapo vap lomlomon ta God, vopo tak atadut ang ani
Karisto pelek a mat na ka amaus ia. Asukang a kami lomlomon na kami atu
mata ka tung akit si God.
22 Au na kana vang, milapo daus nei vingami using mitala longong a
mengen tutuman, na e iang milapo atogon a vinga ro tutuman ani keve
tungami. Kanat, kapo ro luai ta mi vinga ro taun imi angpokpokai ta
tutuman i pakangat. 23 Using a God katala vil atanginang imi. Kami to
tanginang parik katapa suk polok le si katui i vunep, parik. Kata suk polok
le si katui vopo tav angkoai si mat ang, nang palau kana mengen i to na
kapo tokos luai. 24 Arai, **ri vap aongos si pukun ke kipo asukang val
uriuri palau, na kari maumausan kapo asukang val mang i purpur.
Using nganlak a uriuri kan magang, purpur kapa kanla kun uak mat.**
25 **Sikei kana mengen a Volava kapo tokos luai.** Nia palau a akus ro ke
kitala akus imi tatana.

2

Iat miminaungan i to na matan vap daus

1 Asukang a mi pataliung a vinga rikek, na mamain ta kapau, mata, na
ri mengen i pilius ani mang vap. 2 Kami vubuk ani mengen talupus si God
ka bil val ri popo tanginang lik kipo buk using a rul i tus, na le iang mila
angkoai si polok si to tanginang. 3 Using mitala namin bonai ani kana roron
a Volava ta vola mirum luai. 4 Taun mipo pasal asung ia, nia kapo asukang
ta iat kapo to. Ri vap kita kilis ia, sikei si tere si God kapo iat vubukan na
kapo miminaungan luai. 5 Nami kapa, mipo iat atogon to, milapo pataun ia
na ninia kapo aisuk alak imi asukang ta lu i malanganto. Na e iang mipo
katakai i sula daus asi kami sula serei singina ta matan alilis vubukan i
malanganto, si kami angtogon ve Iesu Karisto. 6 Nei salsalik kapo mengen
tatana asukang ke, **Arai, natala amatung a iat e Sion, na iat ke kapo
vubukan na kapo miminaungan luai asi kelkelai lu kuluna. Au na
man a sikei ka lomlomon tatana, parik kapa angkoai si mese.** 7 Animi
mipo lomlomon tatana, iat ke kapo bil miminaungan, sikei aniria kipo tav
lomlomon, **iat i kilis ang ta ri katakai i abis lu kalapo serei asukang
ta iat miminaungan luai.** 8 Na **iat ke ri vap ki savang singina, na ka**

asukang ta iat sinong asi vil auak aniria. Ki savang marai kari longogel
ani mengen si God. Oring ke ka serei val God katala saupai ania.
9 Sikei nami, **patvap ila pilak ke, nami mipo katakai i sula si tulava,**
mipo patvap gogoai kakana akorong, na kapo taukai imi. Asi kami
alatun ania si kana roron i abis katala abis ia animi, using katala songo
suai animi pelek a vong ane si kana malangas roron. 10 Io, using aino
mitapo matan vap palau, sikei kana milapo matan vap akorong ke God.
Aino parik mitapa nas kana vinga ro, sikei kana milapo nas ia.

Kara laulauan ka bil val ke God ta keve asosokai

11 Keve tungag roron, nami na matan vap sokoung na papasalan i kuli
rina ke, napo mengen akit imi ta mi tutaliung luai ani keve vubuk rikek i
pukun ke kipo uli vis animi asi goeng ani malanganto imi. 12 Kami paspasal
nei liuan i ri vap i ngising ka vil iria ani ki kamus ta tupang animi ta mipo
bil arikek, na ki tun kinle kami keve abis roron, na kila amaus a God si kana
taun i serei.
13 Mi vil alik imi neite saupai singiria kipo teng kirim i saupai, using nami
ke Volava. Kantanem man ta tulava i rina, using nia kapo sinong e pangkul
luai, 14 vo kana keve ainoinoai, using kata asok iria asi amiming ani vap bil
arikek na posong aro ani vap bil aro. 15 Using sukana, ke God ta vubuk na e
iang kami lau roron kala pakut a ngururia i vap tav malangas si kari keve
mengen palau. 16 Kapo ro mi nas ta mipo kalakala e mataria i ri ainoinoai,
sikei ka ago kami kalakala ka vil imi ani mi abis lau rikek, sikei mi ago val
asosokai si God. 17 Mi uli mamaila aro ani ri vap aongos. Mi uli vinga ro
angpokpokai e nei kami kuvkuvulan i angtasimal. Mi lolokovo mete God.
Mi uli mamaila aroron ani tulava i kami rina.

Tara bil val Karisto si asalak ani kui

18 Nami, ri asosokai palau, mi vil alik imi neite saupai si keve taukai imi,
velai ani mamaila aro aniria. Parik papalik singiria kipo roron na marip
taun imi, sikei singiria kapa kipo marala. 19 Using man a sikei kapo asalak
a kui ve amiming kovek i tukulai ro ina, le si malangas ta God kapo ago,
sukana kapo akalit ta lau ro na God ka uruk ania. 20 Man mitala bil arikek na
kila saup imi, na parik mipa taruruak pok, sikei God ka saka uruk an ania?
Man mitala abis a lau roron na kila amiming imi singina na parik mipa
taruruak pok, e iang God kapo uruk ani lau asukang. 21 Selen suke vanang,
God kata songo imi si pasal singina, using a Karisto, nia katala kui animi
na kala amatung asi kami kusing, na ia kalapo kakami asi paskak using ani
peng i kakina. 22 Nia **parik katapa abis ta mangsikei a lau rikek, kovek**
i kapau kata soung e nguruna. 23 Taun kita asuai ani kari keve mengen
rikek ania, parik katapa susual iria. Taun kata kui, parik katapa anonok
iria. Sikei, kata lomon lis pok ia singina ka saupai akorong lak. 24 Io, Karisto
akorong kata sunguk kara keve rikek e pukun ina kuli ngakputuk, ani tara
mat pelek kara mamain ta lau rikek na tara to i abis ani lau korong. Na si
kana keve mapolok kana milapo to aro. 25 Using anangan mitapo asukang
val ri sipsip kitala pasal alok asi an mun. Sikei kana mitala papok taun a
Katakai i Aiveven aro ani malanganto imi.

3

Ani ri vap osongon

1 Nami ri aina, si selen suke palau, mi vil alik imi neite saupai si keve
kisngami. Ani man a mang matan iria kipo tav lomlomon ta mengen, sikei

ki tun kinle using kami laulauan ro. Kantanem man parik mitapa asuai ta
ring kalinga, sikei lak 2 ki arai ani kami laulauan daus kuvul ve mamaila
na kila tun kinle. 3 Ki arai animi ta mipo talupus. Parik ta si maumausan
samui lava i pukun, parik. 4 Sikei ki kinle ia si sa kapo soung le nei pakangat
imi, lau i ago ananap velai ani ago musik aro. Nia vanang kapo talupus na
parik kapa tatok, na kapo miminaungan e matana i God. 5 Using selen ang
vanang ri aina gogoai aino, vap po atu mata ang ta God, kitapo abis atalupus
ia. Kitapo vil alik iria neite saupai si keve kisngaria akorong pok. 6 Nang val
Sara katapo longong si Abaram na kapo posong ia ta taukuna. Au na nami
mipo angtivu ve nia man mi abis a lau korong, mi tung akit, na mi ago ta
leng an.

7 Nami ri tauan, si selen suke palau mi malangas aro kami keve aina si
kami ago i osongon, na mi uli kinle aniria ta parik kipa madot val ri tauan,
na riria kuvul ve nami ki taukai lak i to voiang kapo alilis i ngorem. Au na
man mi asukang, ka kovek i sa ka vil angau kami keve sokotuk serei si God.

Kui marai abis ani lau roron

8 Akamusai ina, nami aongos mi sikei palau si kami ago kuvul. Mi sunguk
angpokpokai ani kami keve mamaiten. Mi ago kuvul val angtunganan
roron. Vingami ka marip na mi vil alik imi. 9 Na mi ago ta ngenget an ani
rikek ta rikek, vo nau varas ta nau varas. Sikei mi poso atautauia iria. Using
a lau suke vanang, God kata songo imi asi kami abis ania, na e iang mila
kun luk ani kana poso atautauia. 10 Using **man a sikei kapo buk ani ka
to aro na ka maramarak, ka aiveven akit a nguruna pelek a mengen
rikek ve mamain ta kapau. 11 Ka taval pelek a lau rikek na ka uli abis
ani lau roron. Na ka agusa amadot asi kana asereiai ani luai. 12 Using
a Volava kapo uli aiveven ani ri vap korong, na kapo uli atu talinga
ani kari keve sokotuk. Sikei vap ang kipo tung si rikek, Volava kapo
arai misagai aniria.**

13 Si vang ka vil arikek imi man mipo kaisap taun a lau roron? 14 Sikei
man ki vil akui imi using mipo buk tung akit si roron, mi tauia. Kari keve
aleleng, mi ago ta mamakus vo leng an aniria. 15 Sikei Karisto nia kapo
Volava, na kapo ro mi tun kinle ta kapo Volava i kami to aongos. Na mi uli
usausa asi ngenget amalangas ani ri si kipo buk sui ta sa tukulai ina mipo
atu mata taun ia. Sikei mi uli ngenget aniria velai ani ananap na mamaila.
16 Na e iang mi vinga daus, asukang a riria kipo mengen avisuk animi marai
kami lau roron si Karisto, nganlak ki mese si kari mengen rikek. 17 Man ke
God ta lomlomonai ta mi kui, kapo ro luai si kui marai lau korong, using
kui si lau rikek kapo kovek i ro singina. 18 Using a Karisto kata amatan
sikei a mat ani mamain ta rikek aongos si ri vap. Igenen korong kata mat
ani vap tav korong, ani ka takai animi ane si God. Kita raung ia si pukun,
sikei Malanganto kata tak atapasuk ia. 19 Na si Malanganto kata pasal na
kanla akuskus si keve malanganto i ri vap nei gogotan, 20 using aino kita
longobot a God kantanem katapo kokoai ananap aniria si taun ang a Noa
kata abis a perengan singina. Na rukun vap lik, asukang ta limaletul palau,
kitala sapang kuli perengan, 21 nang kapo akanangai ani asing tauia ang
katala asapang imi, parik si galui suai ani visuk i pukun, parik. Sikei using
mitala kalakala pelek a maiten i lau rikek e matana i God, tukulai ina si kana
tapasuk pok a Iesu Karisto. 22 Ninia katala palak ane metekuku na kanlapo
sinong e palso i God, ri angelo na saka keve sinsinong an ve mamain ta
kitmat aongos, kipo ago neite kana saupai.

4

Aiveven aro kana roron a God

1 Au, asukang na using a Karisto katala kui si pukun, kanat, mi kun luk ani
kana laulauan i to na mi visvis tatana. Using man a sikei katala kui si pukun,
kalapo kamus si lau rikek. 2 Na e iang, kana to aongos kuli rina parik kalapa
anguan telan an si keve vubuk rikek i pukun. Sikei kapo telan si using ani
kana vubuk a God. 3 Using katala angkoai kami taun i telan anangan si keve
laulauan ri vap i ngising kitapo uli abis ania. Mamain ta lau visuk, using
akit ani vubuk i pukun, inum anio, uli sam lava, ago kuvul asi inum soliu
na akeke, na uli soturungai si mamain ta nem visuk luai. 4 Na taun parik
milapa anguan uruk an ve ria si pakangai ani keve lau mimitikan ang, kipo
ilung na kilapo mengen arikek animi. 5 Sikei, ki kun mengen amalangas
lak ta kari to e matana i God, voike kapo usausa asi saupai aongos ani ri
vap to ve ria kitala mat. 6 Nang tukulai ina na kitala kun akus ta akus ro
singiria kitala mat, ria ang nang kitala luk a saupai asi mat val ri vap aongos
si pukun ke, ani kian to si malanganto val kana lomlomonai a God.
7 Akamusai i keve bil kalapo angte. Asukang a vangang imi ka tapalas
na mi saupai aro pok animi, na e iang mi angkoai si sokotuk serei si God.
8 Laba luai ina, kami lau i vinga ro animi angpokpokai, mi abis atutuman
luai ania using a lau i vinga ro kapo pakut bat a mamain ta lau rikek. 9 Mi uli
pakangai ani ri sokoung nei liuan imi, na ago ta mengen miang an. 10 Nami
siksikei, mi pakangai ani mang matan ta alilis ang mitala luk ia. Na e iang
milapo aiveven aro na matan roron ang a God katala alis siksikei imi tatana.
11 Man kupo akus, ku abis ia val kupo tat le si mengen si God akorong. Man
kupo pakangai, ku abis ia ta madot ang a God kapo alis tatana. Asukang a
si keve bil aongos, alatun ka ane si God using a Iesu Karisto, nia ka taukai i
maumausan na kitmat asikei. Io, tutuman.

Man tarapo asalak a kui tara uruk val Karisto

12 Kag petau vubukan, mi ago ta taping ani manas i keve mamaiten ke
mipo asalak ia, using parik kapa bil mipo vongvong ina. 13 Sikei, mi uruk
using sukana milapo kun siang kuvul ve Karisto si kana kui. Asukang na si
taun ang man kala serei e ring malangas ta miminaungan, mila uruk alava.
14 Man kitala pilius imi marai asan i Karisto, e iang mi tauia, using milapo
nas ta Malanganto i kana miminaungan a God kalapo ago singimi. 15 Using
parik luai kapa ro ta sikei imi kapo kui marai daung, tainau, vo mang saka
lau rikek an, vo telan ta bil si mang vap. 16 Sikei, man kapo kui marai sunguk
ani asan i Karisto, ka ago ta mamakus an, sikei ka alatun a God using kapo
sunguk a asan ang. 17 Using kana kalapo pasal a taun i atoktokngai ani kana
vap a God. Au na man kata lapo tutapongai le singira, kala saka akamusai
an singiria kipo longobot a akus ro si God? 18 Io, **man kapo kitmat ani
igenen korong asi sapang, au na katakai i bil arikek tav mamaila ani
God, kanla kun tutu alak akorong e voi?** 19 Asukang vang, au na ria kipo
kui using ke God ta lomlomonai, kapo ro ki anguan sung asel an aniria taun
kari katakai i asisinong vopo uli atutuman ang, na ki uli abis aliu lak ani
lau korong.

5

Ani ri ainoinoai si aiveven aro ani kana vap a God

1 Asukang a napo mengen akit a keve ainoinoai matukal nei liuan imi,
using napo kun mang ainoinoai, na natala arai ta matag ani amiming ang

ani Karisto, na naka taukai lak kapa i urmaus miminaungan ang ka serei amalangas. 2 Mi aiveven aro kana mamain ta sipsip a God kipo ago si kami aiveven. Mi paus a kirim i ainoinoai, parik using kita atung imi, sikei using kami vubuk roron val kana lomlomonai a God animi. Mi ago ta abis using ani samui, sikei using kami uruk akorong. 3 Ago ta tung akalaungai an ani matan sipsip ang God kata alis iria si kami aiveven, sikei mi aselenai aniria angkoai asi kari paskak using animi. 4 Au na si taun ang ainoai i katakai i aiveven sipsip ka serei, kala akuku imi ta kuku i seupok voiang ka miminaungan asikei.

5 Na asukang kapa ri natung, mi vil alik imi neite saupai singiria kipo laba. Nami aongos, mi amaus imi ta laulauan i vilvil alik taun imi angpokpokai. Using **God kapo tubat iria kipo vilvil alava, sikei riria kipo vil alik pok iria, kapo alis iria ta kana mamain ta roron.**

6 Asukang na mi vil alik imi e mete God vopo kitmat ke, ani ka atogon taun roron lak asi kana paus alakat animi. 7 Kami keve mamaiten aongos, mi sung asel ia singina, using kapo uli lomlomonai alava animi.

8 Mi saupai aro pok animi, na matami ka para luai. Vo petau ang animi kana kapo pan pulakai val laion marala si gulegule ani mang si asi kana salugum kirol ania. 9 Mi tung akit si kami lomlomon na mi ago luai ta ali pangau an ania, using mipo malangas ta mamain ta tungami e kuli rina kapa, kipo kun siang si matan kui asukang ke. 10 Si vuk pangau lik ke mitala kui singina, sikei God kapo tukulai i mamain ta roron aongos, au using katala songo imi taun a tokos i kana maumausan marai kami angtogon ve Karisto, ninia akorong ka akirol na ka akikit imi na ka kelai amadot luai animi. 11 Kakana na kitmat asikei. Io, tutuman.

Akamusai i posong ro

12 Si papakangai si Siluano, voike napo taot ia val tungag katala uli atutuman, nalapo alis a men salsalik lik ke ane singimi, asi kag akaisap velai ani mengen amalangas animi ta kana vang a tutuman i kana roron a God. Mi tung akit singina. 13 Petau ke e Babulon, kipo vap i songo ta God val nami, kipo lis kari posong ro singimi. Na kag nat ta Marko, nia kapa. 14 Mi alis angpokpokai animi ta posong aro velai ani lulus i vinga ro. Luai singimi aongos mipo angtogon ve Karisto.

Apongua i Panbuk si Petero

Tukulai i salik ani buk ke, asi atatai ani ri vap lomlomon ani ki ago luai ta ali talinga dong an ani mang matan katakai i akalit kapau. Kilapo rol pulakai ani ri vap asi vil arikek ani kari lomlomon kuvul ve kari keve laulauan roron i ago. Ta, kapo ro ki teng akit a sa keve mengen an ri aposel kitala alis iria tatana aino. Using le si keve atatai, kari nas kala aunai roron luai ani God, na ani Volava Iesu Karisto. Ta, ri aposel kitala arai ani Iesu ta mataria akorong, na kitala longong kana keve akalkalit ta talingaria. Using a mang matan vap, kita lapo antok ta Iesu parik kapa angkoai si me anguan serei pok an. Na buk ke kapo atai ta Iesu kame serei pok lak. Tutuman, kana serei parik kapa sumasuma luai, supsupai ina asukang ke. God parik kapa ainak ani ta sikei a igenen ka mun. Kana vubuk ta ri vap aongos ki lomon pokai, asukang a kapo kokoai ananap aro (3:9).

Mengen i angruduai

1 Nau a Simon Petero, asosokai si Iesu Karisto, na kana aposel. Napo alis
a panbuk ke taun imi, mipo kun atogon ani lomlomon talupus ke palau val
namem, voiang kapo tukulai ina si kana lau korong kara God na katakai i
vilvil ato, Iesu Karisto. 2 Roron na marip ka uli duk alava singimi, le si kami
angtogon ve God na Iesu kara Volava.

God katala akanangai anira ani kakana

3 Keve dual aongos le si kana kitmat lava, taralapo atogon ia angkokoai
asi kara to na abis val kana vubuk, using taralapo angtogon ve vo songo
ang anira kuli kana maumausan na kana miminaungan roron. 4 Au na
si keve bil suke taralapo tauia ta kana keve mengen miminaungan lava,
na le iang selen kalapo matung animi si luk ani kana laulauan gogoai, mi
kalakala pelek a kuli rina tagoeng ke, voiang kapo tukulai ina si vubuk
rikek. 5 Asukang vang, mi dual alava lakat kuli kami lomlomon, mi atogon
a laulauan korong. Na lakat kuli laulauan korong ang, mi atogon kapa
na malangas. 6 Na lakat kuli malangas ang, mi saupai aro pok animi. Na
kuluna mi atogon a laulauan i tung akit aro. Na singina kapa mi uli abis val
kana vubuk a God. 7 Na lakat kuluna, mi pakangai angpokpokai animi val
angtasimal roron. Au na akamusai, mi atogon a laulauan i vinga ro. 8 Io,
using man mipo atogon a keve laulauan suke, na ki polok aduk si kami to,
nganlak ka vil asereiai ani uai roron i kami angtogon ve kara Volava Iesu
Karisto. 9 Using man a sikei kapo kovek i keve laulauan suke, ninia vanang
kapo mataba na kapo arai akudik palau, na kalapo lomon taun ta lenginang
katala daus pelek kana keve lau rikek kavang. 10 Asukang keve tungag, mi
atokngai adual, na mi lomon akit a songo na akenai ang animi. Using man
mi abis ia asukang, parik kapa angkoai luai si mi ngau korong. 11 Na ki
songo alak aro luai animi ane nei vainagoan tokos ang si kara Volava na
katakai i vilvil ato, nang Iesu Karisto.

12 Asukang a naka uli mengen lak animi ta keve mengen ke, kantanem
milapo nas iria lenginang na milapo tung akit si tutuman ke milapo atogon
ia. 13 Taun napo teng lak a vuk to lik ke, napo naol ia ta naka uli akaisap ani
lomlomon imi taun napo mengen imi ta keve mengen ke. 14 Using napo nas
ta oring lik nala papelek a pukun ke, val kara Volava Iesu Karisto katala

amalangasai anig tatana. 15 Au nambang, napo buk alava ani man nala
pasal suai, mi uli angkoai lak si lomon pok ani keve mengen ke.

Miminaungan si Karisto na mengen si ri kus amalangas aino

16 Io, using taun namem tapo mengen imi ta kana kitmat na kana
serei kara Volava Iesu Karisto, parik nememtapa luk le si keve akuskus
palau, parik. Sikei nememtapo mengen ta bil ang nememtala arai ania
ta matamem akorong, nang kana sinsinong lakat. 17 Using a God tamana
katala alis ia ta asan kapo roron na kapo minaungan, na si taun ang,
kalingana kuvul ve maumausan tavirimok lava kala serei le si kana
sinsinongan lakat luai e pangkul asukang ke, “Kana kag nat vubukan luai.
Napo uruk alava luai ania.” 18 Kalinga ke, nememta longong ia si taun ang
nememtapo tung kuvul ve nia kuli put daus ang, na kata songosongo asiang
taun ia le metekuku. 19 Sukana vang katala akikit ta keve mengen ang
mamain ta katakai i kus amalangas kitala mengen tatana. Na kana, kalapo
kakara. Kapo ro mi uli usausa si abis using ania. Using kapo asukang val
alimang kapo mang nei ring vong, tung si kala tangat na kalto i tangat kala
mang nei pakangat imi. 20 Laba luai ina, kapo mamaiten ani mi kinle ta
kapo kovek luai ta ring sikei a mengen nei salsalik daus kapo serei le si nas
si katakai i kus amalangas, kapo kovek. 21 Using a keve mengen roron ang,
parik kipa serei le si vubuk si igenen, parik. Sikei, Malanganto Gogoai kapo
tak atadut iria na kipo kus using palau a mengen le si God.

2

Vap rikek ve keve akalit lok
(Iu 4-13)

1 Sikei, katapo atogon kapa na ri katakai i kus amalangas kapau nei liuan
i kara vap aino. Asukang palau val nei liuan imi nang, ka atogon lak a keve
katakai i akalkalit kapau. Na ki luklukai alak musik ani matan akalit kapau
asi galagalang. Laba ina ta, nganlak ki agel suai ani tavirimok i Volava vo
samui apok ke aniria. E iang ki asumsumal luai ani kui rikek ang aniria pok.
2 Vap miang nganlak ki using iria si kari mamain ta laulauan i nau varas.
Au na le iang, mang vap, kala remrem aniria asi mengen arikek ani selen i
tutuman. 3 Nganlak ki luk samui singimi asi amasung ani kari neikitung le
si keve akus kapau ki apasa imi tatana. Sikei, a saupai asi mat, val le kabang
le, kapo matung usausa aro kokoai aniria. Kari kui kapo tungai koai aniria
akorong.

4 Arai aro ani kana keve selen a God. Aino, keve angelo po bil arikek
ang, parik katapa tengteng apok iria. Sikei kata so asiang tataria ane nei
rina i kui ani keve taun, voiang kian lapo ago nei gogotan si ring vong gup,
kokoai ani taun i saupai. 5 Na kuli rina aino ang, parik katapa teng apok ia,
sikei kata bungum suai aniria kitapo misag ania. Sikei Noa, igenen po uli
akuskus ta lau korong ang, kata asapang ia kuvul ve mang limalengua. 6 Na
vap ang nei ngono rina ke Sodoma ve Gomora, kala saupai ta ka ani asip
luai aniria. Na e iang kala amatung amalangas a selen ang, ria kipo misag
ania, kian kun siang singina. 7 Au na igenen korong ke Lot, kata asapang ia
using katapo uli mamakus alava ani keve laulauan mimitikan luai si vap po
putuk saupai nei rina ang. 8 Using a igenen korong ke katapo ago nei liuan
iria si keve taun aongos. Keve lau i putuk saupai ang kata arai ania, na ka
longong ia, kita aunai vil amakas alava luai ani malanganto ina. 9 Sukana
Volava kapo nas kana selen asi akala ani vap po using ang ania pelek kari
keve mamaiten. Na ani ri vap rikek, asi amiming aliu lak aniria tung si taun

i saupai e mung. 10 Na bil ke ka pasal luai taun iria kipo longlongongai ani
kari keve vubuk rikek i pukun, na kipo arai alik ani ri katakai i saupai.
Kipo tava ani lolokovo luai na kipo vangang lava, na parik kipa leng ani
mengen arikek ani mang matan kitmat kipo ago nei pangau. 11 Sikei ri
angelo, vap po tavirimok ve madot luai ang, parik kipa saupai som aniria
e matana i Volava. 12 Vap ang nang, kipo mengen i nau varas si keve oring
voiang kipo tav nas ania. Kipo bil val ri vongo, na kipo tava ani nas. Kita
serei kuli rina ke asi kong akit palau na ngarunguk. Asukang a matan vap
suke ki kun mamat palau val ri vongo. 13 Saka kui an kitala asereiai ania,
ka sang taun akorong pok iria. Kipo uruk alava si vil ani matan lau i nio
tenei ias lava, na asukang kipo amimirikan si matan angan kuvul ang ve
nami, taun kipo abis alava kari matan uruk kapau. 14 Putuk osongon kapo
uli duk singiria, parik kipa angkoai asi kamus ta abis ani lau rikek. Kipo
bui ri vap asi kari uak, kilapo katak ta keve selen lik pulakai asi kamkam
using ani tauia. Vap ke kilapo siang luai si malgai si God. 15 Kitala papelek
a selen korong na kilapo pasal si selen ang si Balam, nat ke si Beor, voiang
katapo buk alava na kapkap kata luk ia le si kana lau rikek. 16 Sikei katakai
i kus amalangas nio ke katala luk a ngangapokai si kana lau rikek, using a
dongki, vopo tav mengen korong ang, katala mengen korong na kala atakun
ia.
17 Vap ang nang kipo asukang val keve sung kovek i laman. Kipo asukang
val ulung voiang a malu lava kapo mal suai pulakai ania. Lenginang a ring
vong gup luai kalapo usausa aniria. 18 Using le si matan kalinga gulgul ipo
aminaung ang tataria, kipo bui alulupusan ri vap asi apunuk ani kari keve
vubuk i pukun. Na si lau ang nganlak ki apupu luai ani vap la papelek
amukmuk ang ani ri vap lok. 19 Kipo palapalatung kapau iria ta ka atogon
a kalakala, sikei riria akorong pok kipo ago nei pipisan i kari to rikek luai.
Using man a sa kapo saupai ani to si igenen, sukana kalapo ago si pipisan i
bil ang. 20 Using man kitala sapang pelek a tagoeng i kuli rina ke, le si kari la
nas ani kara Volava na katakai i vilvil ato, Iesu Karisto, sikei kianla anguan
pasal taun ani keve lau ang na kala karaunai aniria, pua, ka rikek luai vang
aniria ani kitapo saka pok an aino. 21 Man pala parik kitapa nas a selen i
laulauan korong ke, ka pen ro lik aniria. Sikei kana, kala aunai rikek luai,
using e mung i kari la nas ania, kitala aliuliu ataliung pok pelek a saupai
daus ang kitala luk ia. 22 Kapo tutuman a kinkinle ke aniria ta, **Kauvek kan
angan pok a sa katala mutakai suai ania,** na vongo, kantanem katanla
asising le, sikei kan bunim pok nang nei levlev.

3

Tutuman luai Volava ka serei pok

1 Keve tungag ro luai, kana kag apongua i panbuk i salik ane singimi. Na
si ngono panbuk aongos, napo alomon pok imi asi tak atadut ani vingami
ani mi uli lomlomonai aro. 2 Mi lomlomonai ani mengen ang ri katakai
i kus amalangas daus kitapo uli mengen tatana aino, na mi lomlomonai
kapa ani asok tapai ang si kara Volava na katakai i bil ato, nang kami keve
aposel kita alis imi tatana. 3 Ainoai i bil asi kami nas ania ta, si akamusai i
taun ri vap alalakas kime serei, na ki apuak imi, sikei ki using akorong kari
keve vubuk rikek. 4 Na ki mengen asukang ke, “Man sa vang kapa tutuman
a palapalatung asi serei pok ke ta Iesu? Using le si taun ang kara keve vap
aino kitala mamat singina, keve bil aongos ke kipo matung asukang lak
val le si tutapongai i asisinong.” 5 Sikei, kipo dual si alele ani oring ke ta,
metekuku katapo ago le kabang le, na kuli rina kata serei le nei laman,

using God kata posong ta laman ka tapagal. 6 Na si laman ang palau, kuli
rina i taun ang kata tavungum, na kala rikek aongos. 7 Au na le si nguruna
i God kapa, kana si taun ke, metekuku na kuli rina ka teng akitan, kokoai
asi ni nei kut, na asi akamusai luai ani vap po misag ang ani God, si taun i
saupai.
8 Sikei, mi ago ta lomon taun ani sikei a oring tutuman ke, keve tungag
ro. Si ararai si Volava, sikei a mangias kapo asukang palau val 1,000 na
matas, na 1,000 na matas kapo asukang palau val sikei a mangias. 9 Volava
parik kapa amomole ani asereiai atutuman ani kana palapalatung, parik.
Mang matan kipo sekpat ta kapo amomole, parik. Sikei kapo kokoai ananap
animi, using kapo misag ani mangsikei ka mun. Kana vubuk ta ri vap
aongos ki lomon pokai. 10 Sikei, ka serei kana taun a Volava, asukang
val igenen tainau kapo nas ani serei. Metekuku ka tamus suai velai ani
gulugulung lava, na asisinong i nei pangau ki ni sip aongos luai. Na e kuli
vunep, asisinong aongos, ka tagoeng suai. 11 Au na using a keve bil aongos
ka kamus palau, sa singimi? Mi saka matan vap an? Io, kami to kapo
ro ka daus luai, na mi pasal using kana vubuk a God, 12 si taun mipo atu
lomlomon, mipo aisuisul ta kana taun a God ka serei sumasuma. Taun ang
man ka serei, metekuku aongos ka ni asip luai, na ri asisinong aongos i nei
pangau ki tamit palau si ngan manas ina. 13 Sikei, tarapo atumata taun a
metekuku na kulirina tanginang, asukang palau val kana palapalatung. Na
e iang nei vainagoan gogoai ang, kapo rina i lau korong.
14 Au, asukang keve tungag ro, taun mipo atumata ta keve bil suke, mi
atoktokngai amadot ta man kala serei, ka arai ta milapo rangrangis, kovek
i oring asi mengen arikek animi singina, milapo ago i luai ve nia. 15 Mi kinle
aro kana lau i ananap kara Volava, ta kapo tukulai ina si kana lomlomonai
asi vil ato ani ri vap. Kapo asukang palau val tungara roron ta Paulo kata
kun salik kapa animi tatana, le si kana masam i alis ta God. 16 Si kana keve
panbuk aongos, katapo uli mengen ta matan bil ke palau. Kapo atogon kana
mang keve mengen kipo lau velai kitmat lik asi nas, voiang a vap po tav luk
pinipini, na vap po tung angpok palau ang, kipo uli asaul apetekai ania. Na
kipo asukang palau kapa si mang keve salsalik gogoai, sikei ki puka singina.
17 Asukang, keve tungag ro, using milapo nas lenginang ia, mi aiveven akit
imi, vei nganing mila longlongongai ani kapau si vap putuk saupai ang, na
mila uak pelek kami tungtungan kitmat ro. 18 Sikei, mi polok alak si kana
roron na si kami nas ani kara Volava na katakai i vilvil ato, Iesu Karisto.
Kakana na urmaus, le si taun ke na ane no, na ka kovek ta akamusai ina.
Tutuman.

Ainoai i Panbuk si Ioanes

Ani buk ke, kapo atogon a pongua na tukulai ina. Kapo buk pakangai ani mamain ta vap lomlomon, ani ka sikei palau a vingaria ve God tamara, kuvul ve kana nat Iesu Karisto. Kapo buk kapa ani ki ago ta atiruai ani vap i vong sime kapau na tak suai ani lomlomon iria si pasal suai ani God. Vap ke, kipo matan vap i vong, na kipo mengen asukang ke, “Keve bil ke kipo ago kuli vunep, parik kipa roron. Na Iesu kapo nat i God, au e iang kapo tav angkoai luai singina si serei val igenen i pukun, na kame angrodokotai ve keve bil i kuli vunep val tarapo abis ia ri vap.” Kipo mengen kapa ta igenen, man kapo buk to aro ve God, ka ago ta lomlomonai an ani keve bil i kuli vunep ke. Asukang a ago ta mamakus using ani mengen suke, man parik mipa using ia. Vo salik ang kapo misag ani ri vap lomlomon ki atu talinga using ani matan kalinga tav korong asukang. Kapo mengen ta, Iesu kata serei, nia na igenen tutuman, na ri vap kipo lomlomon ta Iesu, kapo ro ki buk atutuman luai ani God, na ki vinga ro kapa taun a mang matan.

Mengen i to kata serei e ring malangas

1 Ninia nang kata to le si tutapongai. Ninia namemta kolongong ia. Ninia palau namemta arai ania ta matamem, namemta tere aro tatana, na namemtala sigil ia ta kungamem. Kana namemlapo akuskus ta mengen i to asukang ke. 2 To katala serei na namemla arai ania, na namemlapo akuskus amalangas ta sa namemtala arai ania, na namemlapo akus imi ta to asikei, voiang kilongta ago kuvul ve tamana, na kamela serei singimem. 3 Bil ang namemta arai ania na namemla kolongong ia, nampempo akus kapa imi tatana ani kara angtogon angpokpokai, na tara angtogon ve tamara, na kapa ve kana nat Iesu Karisto. 4 Namempo salik animi ta keve nem ke, ani kara uruk ka tapunuk singina.

God nia na malangas

5 Na kana na akus ke namemta longong ia singina, na namemlapo akus amalangas imi tatana asukang ke ta, God ninia na malangas. Kapo kovek i oring lik kapo vong singina. 6 Man tarapo antok ta, tarapo angtogon ve nia, sikei tarapo pasal lak si vong, e iang tarapo kapau na parik tarapa auai ve tutuman. 7 Sikei, man tarapo pasal si malangas, val nia kapo ago si malangas, e iang taralapo angtogon angpokpokai na rangai i Iesu kana nat kapo vil adaus ira pelek a keve lau rikek aongos. 8 Man tarapo antok ta kapo kovek i lau rikek singira, e iang taralapo kapau bat ira. Sukana vang tutuman parik kapa ago singira. 9 Man tarapo mengen amalangas ta kara keve lau rikek, God, nia kapo uli tutuman na kapo igenen korong na ka mus suai ani kara keve lau rikek, asi kana vilvil adaus anira si keve bil parik kipa korong. 10 Man tarapo antok ta parik taratapa bil arikek, e iang taralapo posong ia ta nia kapo igenen kapau. Sukana vang kana mengen parik luai kapa ago si kara to.

2

Iesu Karisto kapo amemengen ane si tamara ta kara lau rikek

1 Kag inatus, napo salik a keve nem ke ane singimi, ani ka ago mi abis a lau rikek. Au na man ta sikei ka abis a lau rikek, tarapo atogon a igenen kapo amemengen ane si tamara ta kara lau rikek, Iesu Karisto, vopo korong

ang. 2 Ninia palau a pakpakut bat ani kara lau rikek. Au na parik ta kara lau
rikek papa, sikei ani rikek i kuli rina aongos kapa. 3 Man tarapo longong
kana keve asok tapai, e iang tarapo malangas ta taralapo nas ia. 4 Man
a si kapo antok ta, “Napo nas ia,” na parik kapa longong kana keve asok
tapai, e iang kapo igenen kapau na tutuman kapo kovek singina. 5 Au na
man ta sikei kapo longong kana mengen, tutuman luai lau i vinga ro si God
kalapo tapunuk singina. Kana vang nia tarapo nas ta taralapo ago singina.
6 Asukang ke ta man a sikei ka antok ta kapo ago singina, kapo ro kana
paspasal ka uli asukang val nia.

Asok tapai tanginang

7 Keve tungag ro, parik kana napa salik a asok tapai tanginang taun
imi. Nia palau a asok tapai kavang ang mita lapo uli longong ania le si
tutapongai ina. Asok tapai kavang ang, nia palau a akuskus ang mitala
kolongong ia. 8 Sikei si mang ararai, napo salik animi ta asok tapai
tanginang ke, taralapo arai ania singina na singimi kapa. Using a vong
kalapo pasal suai na malangas tutuman kalapo mang. 9 Man ta sikei kapo
mengen ta kapo ago si malangas na kapo mirik ani tungana, e iang kapo
ago lak si vong. 10 Man ta sikei kapo vinga ro taun a tungana, e iang kapo
ago si malangas, na kapo kovek i bil asi kana savang singina. 11 Sikei, man
kapo mirik ani tungana, e iang kapo ago si vong na kapo pasal angpok si
vong, na parik kapa nas ta kapo pasal ane voi, using a vong katala vil aba
ia. 12 Napo salik taun imi inatus, using a God katala lomon suai ani kami
lau rikek si asan ina. 13 Napo salik taun imi, mamain ta tama, using mitala
nas ia, nia kata ago le si tutapongai ina. Napo salik taun imi, mamain ta
natung, using mitala dual suai ani igenen rikek. Napo salik taun imi inatus,
using mitala nas a tamami. 14 Napo salik taun imi, mamain ta tama, using
mitala nas ia, nia kata to le si tutapongai ina. Napo salik taun imi, mamain
ta natung, using mipo dual na mengen si God kapo ago singimi, na mitala
dual suai ani igenen rikek.

15 Mi ago ta vubuk using an ani kuli rina, vo ani mangsikei a bil i kuli
rina. Man a sikei kapo vubuk using a kuli rina, e iang lau i vinga ro ang si
tamara parik kapa ago singina. 16 Using a keve bil aongos i kuli rina, kapo
pasal le si kuli rina ke, na parik kapa pasal le si tamara, asukang ta vubuk
rikek i pukun, vubuk rikek i mata, na alalakas ta togtogon. 17 Kuli rina ka
pasal suai kuvul ve keve vubuk ina. Sikei man a sikei ka abis using a vubuk
ang si God, e iang ka kovek ta akamusai i kana ago.

Vo susual ani igenen i akanangai

18 Inatus, kana kapo akamusai i vuk taun. Asukang val mitala longong
ta vo susual ani igenen i akanangai ang ka serei, kana kilapo duk na vo
susual ani igenen i akanangai. Na taralapo nas singina ta kana vang kalapo
akamusai i vuk taun. 19 Kita pasal le singira, sikei parik riria ta keve
tungara atutuman. Using man riria na keve tungara atutuman, oro kila
ago akit ve tara, na kana kitala pasal pelek ira. Na kari pasal suai katala
akalit amalangas ta ria aongos parik ta keve tungara atutuman. 20 Sikei
nami, Igenen Gogoai katala akanangai animi, na nami aongos milapo nas
a tutuman. 21 Parik napa salik taun imi using mipo vongvong ani tutuman,
parik. Sikei using mipo nas a tutuman. Na tutuman parik kapa angkoai
si ka asereiai ani kapau. 22 Au, si nang a igenen kapau? Vopo agel ang ta
Iesu parik ta igenen i akanangai. Sukana vang nia kapo petau ani igenen i
akanangai. Kapo agel ani tamara ve kana nat kapa. 23 Man a si kapo agel

ani kana nat, parik kapa atogon a tamana. Man a si kapo ainak ani kana nat, kapo atogon a tamana kapa. 24 Mi aiveven ta sa mitala kolongong ia le si tutapongai ina, kapo ro ka uli ago akit singimi. Au man asukang, nami kapa mi uli ago akit si kana nat na si tamana. 25 Ninia vang kana na mengen ke katala atuvala anira tatana, ta ninia na to asikei.

26 Mengen ke napo salik taun imi tatana, napo mengen ta vap ang kipo atokngai asi ausingai alok animi. 27 Au animi akorong, akanangai ang mitala luk ia singina ka ago akit singimi, na parik mipa inongos taun a mangsikei asi akalit animi. Akanangai ang kapo akalit imi ta keve bil aongos, na kapo tutuman, parik kapa palau. Io, asukang val katala akalit imi ta mi ago akit singina.

Tarapo inatus si God

28 Au inatus, mi uli ago akit singina, using man kala serei pok, tarapo vinga makos kovek i mese kapa e matana. 29 Au, using mipo malangas ta ninia kapo igenen korong, mila malangas kapa ta, ria kipo uli abis ani lau korong, kipo

3

vap i la polok singina. 1 Tara arai ani lavlabat i vinga roron ang, tamara kata alis ia singira, ani ka kin ira ta inatus si God. Na kapo tutuman, tarapo asukang. Kuli rina parik kapa nas ira, tukulai ina using parik katapa nas a God. 2 Keve tungag ro, kana taralapo inatus si God, na kantanem si pukun ke, parik lak tarapa malangas ta tara an saka bil an, sikei tarapo nas palau ta man kala serei pok, tarala asukang val nia, using tara arai atutuman vang ania. 3 Ria kipo atogon a lomlomon akoai ke, kipo vil adaus pok iria, asukang val ninia kapo daus.

4 Ria kipo abis lau rikek, kipo akalit ta kari tav suai luai ani saupai, using lau rikek kapo angkokoai ve putuk saupai. 5 Sikei mipo malangas ta kata serei asi kana me luk suai ani kara keve lau rikek. Na singina pok, kapo kovek i lau rikek. 6 Man a si kapo ago akit singina, parik kapa abis a lau rikek. Si kapo uli abis ani lau rikek, parik lak kapa arai ania, na parik kapa nas ia. 7 Inatus, ka ago ta sikei ka ausingai alok animi. Si kapo abis a lau korong, kapo korong val ninia kapo korong. 8 Man ta sikei kapo abis a sa kapo rikek, ninia ke igenen vo petau ang anira. Using a vo petau ang anira katapo uli abis rikek le si tutapongai ina. Tukulai ina na nat i God kata mela serei, asi kana me goeng ani abis si vo petau ang anira. 9 Man a si kata polok si God, parik kapa abis a lau rikek. Using kalapo angtogon ve God na parik kapa angkoai si abis ani lau rikek, using kata polok si God. 10 Si oring asukang ke taralapo kinle na inatus si God na inatus si vo petau ang anira. Man a si parik kapa abis a lau korong, parik kapa nat i God. Kapo asukang kapa si man a si parik kapa vinga ro taun a tasina.

Tara vinga ro taun ira angpokpokai

11 Kana na amalmalangasai ke mita lapo uli luk ania le si tutapongai ina. Tara vinga ro taun ira angpokpokai. 12 Ka ago ta tara asukang val Kain. Kata nat i igenen rikek na kala raung a tasina. Na marai sa kata raung ia? Using kana lau katapo rikek na lau si tasina katapo korong. 13 Keve tungag, mi ago ta taping an man a kuli rina ka mirik animi. 14 Tarapo nas ta taratala papelek a mat ane si to, using tarapo vinga ro taun a keve tasira. Man a si parik kapa atogon a lau i vinga ro, kapo ago si mat. 15 Man a si kapo mirik ani tasina, kapo igenen daung. Mipo malangas ta igenen daung parik kapa

atogon a to asikei. 16 Kapo asukang ke, tarapo kinle na lau i vinga ro ta, ninia
kata alis suai ani kana to anira. Na tara, kapo koi ira ani tara kun alis suai
ani kara to taun a keve tasira. 17 Man a sikei kapo atogon kana togtogon i
kuli rina ke, na kapo arai ani tasina kapo inongos, sikei parik kapa ngorem
ia, lau i vinga ro ang si God kapo saka ago an singina? 18 Inatus, tara ago ta
mengen palau ta lau i vinga ro. Tara vinga ro ta abis ro le si tutuman.

Vinga marip e matana i God

19 Si oring suke taralapo nas ta, tara na vap i tutuman, na taralapo vinga
marip e matana, 20 kantanem man a vingara kapo atun kinle ira ta kara
rikek. Using a God kapo tavirimok ani vingara, na kapo malangas a keve bil
aongos. 21 Keve tungag ro, man a vingara kapo daus, tarapo atogon a vinga
makos e matana i God. 22 Na tarapo luk korong a saka bil an tarapo sokotuk
ia singina, using tarapo longong kana keve asok tapai, na tarapo abis a lau
ang kapo uruk singina. 23 Kana vang kana asok tapai, ani tara lomlomon
ta asan i kana nat Iesu Karisto, na asi kara vinga ro taun ira angpokpokai,
asukang val kata asok. 24 Si kapo longong kana asok, kapo ago akit singina.
Na ninia kapo kun ago akit ve nia. Si oring asukang ke, tarapo nas ta kapo
ago akit singira, tarapo nas ia le si Malanganto kata alis ira tatana.

4

Mi kinkorong a keve malanganto aongos

1 Keve tungag ro, mi ago ta lomlomon an ta keve malanganto aongos.
Kapo ro mi atoktokngai ani keve malanganto asi kami arai ta kita serei le si
God, vo parik. Using a mamain ta katakai i kus amalangas kapau, lenginang
kilapo pasal pulakai e kuli rina. 2 Si oring asukang ke, mila angkoai si
kinle aro ani Malanganto le si God. Ta saka malanganto an kapo mengen
amalangas ta Iesu nia na igenen i akanangai, kata serei ta pukun, ninia
vanang le si God. 3 Sikei, malanganto ang kapo agel suai ani Iesu, nia parik
kapa serei le si God. Igenen suke kapo malanganto i susual ani igenen i
akanangai, nang mitala longong ta ka serei, na lenginang kana kalapo ago
kuli rina. 4 Inatus, nami ke God, na mitala dual suai aniria, using vopo
ago ang singimi kapo lavlabat luai ani vopo ago ang kuli rina. 5 Ria le kuli
rina, le iang kipo mengen le si kari ararai ina, voiang kapo ararai i kuli
rina, na kuli rina kapo longong iria. 6 Sikei, tara ke God. Man a si kapo
nas a God, kapo longong ira. Sikei, man a si parik ta ke God, parik kapa
longong ira. Sukana vang tarapo angkoai si kinle ani malanganto i tutuman
na malanganto i kapau.

God ninia na tukulbung i vinga ro

7 Keve tungag ro, tara vinga ro taun ira angpokpokai, using a lau i vinga
ro kapo serei le si God. Man a si kapo vinga ro, nia kata polok si God na
kapo nas a God. 8 Si parik kapa vinga ro, parik kapa nas a God, using God,
nia na vinga ro. 9 God kata akalit ta kana vinga ro nei liuan ira asukang ke.
Kata alis kana ring sikei a nat ane kuli rina, ani tara to singina. 10 Kana nia
na vinga ro. Tara, parik taratapa vinga ro taun a God, sikei ninia kata vinga
ro taun ira, na ka alis kana nat ani ka mat anira val pakpakut bat ani kara
keve lau rikek. 11 Au keve tungag ro, using a God kata vinga ro taun ira, e
iang kapo koi ira ani tara kun vinga ro taun ira angpokpokai. 12 Kapo kovek
i sikei katala arai ani God. Sikei man tara vinga ro taun ira angpokpokai,
God kalapo to singira, na kana lau i vinga ro kalapo tapunuk nei liuan ira.

13 Taralapo nas ani tarapo to singina, na ninia singira, using kata alis ira
ta Malanganto ina. 14 Na namem, namemtala arai, na namemla akuskus
amalangas tatana ta tamara kata alis kana nat ani ka katakai i bil ato ani
kuli rina. 15 Man a si kapo mengen amalangas ta Iesu nia na nat i God, e
iang God kapo to singina na ninia kapo to si God. 16 Asukang na tarapo nas
ve atu lomlomon ta vinga ro ang a God kapo atogon ia anira.
God ninia na vinga ro. Man a si kapo to si vinga ro, e iang kapo to si God,
na God kapo to singina. 17 Lau i vinga ro kalapo tapunuk nei kara to asukang
ke. Tara vinga makos si taun i saupai, using si to ke kuli rina, tarapo asukang
val nia. 18 Vinga roron parik kapa angvilai ve leng, parik. Talupus i vinga
ro kapo ngi suai ani leng, using a leng kapo serei marai amiming. Man a
si kapo leng, parik kapa atogon a talupus i vinga ro si kana to. 19 Tarapo
vinga ro using ninia kata vinga roron aino taun ira. 20 Na man ta sikei kapo
antok ta, “Napo vubuk using a God,” sikei kapo mirik ani tasina, e iang kapo
igenen kapau. Using man kapo tav koi si vinga ro taun ani tasina, voiang
kapo arai korong ania, kapo tav koi kapa si vubuk using ani God, voiang
parik kapa arai korong ania. 21 Au kana na asok tapai katala alis ia singira.
Man a sikei kapo vubuk using a God, e iang kapo lavlabat ta ka vinga ro
kapa taun a tasina.

5

Selen asi dual suai ani kitmat i kuli rina

1 Riria kipo lomlomon ta Iesu kapo igenen i akanangai, kita polok si God.
Na ria kipo vubuk using a tamana, kipo kun buk ani kana nat. 2 Si oring
suke taralapo nas ta tarapo vinga ro taun kana inatus a God, man tarapo
vubuk using a God, na tarapo longong kana keve asok tapai. 3 Kana na
vubuk using ani God, man tara longong kana keve asok tapai. Na kana
keve asok tapai parik kipa kitmat. 4 Using riria kita polok si God, kipo dual
suai ani kitmat i kuli rina. Au na sa kata dual suai ani kitmat i kuli rina?
Nang kara lomlomon. 5 Si nang ka dual suai ani kitmat i kuli rina? Nang
nia palau a voiang kapo lomlomon ta Iesu kapo nat i God.

Kana amalmalangasai a God ani kana nat

6 Kana na igenen ke kata serei si laman na rangai, nang Iesu Karisto.
Parik katapa serei si laman papalik, sikei si laman na rangai aongos.
Na Malanganto kapo amalmalangasai tatana, using a Malanganto ninia
na tutuman. 7 Using kapo atogon a potol a oring kapo amalangasai.
8 Malanganto, laman na rangai. Kana na potol ke kitolpo angainainakai
kuvul. 9 Tutuman, tarapo lomlomon ta amalmalangasai si igenen, sikei
amalmalangasai si God kapo laba ania using ke God akorong ta mengen,
na kata amalmalangasai ta kana nat. 10 Man a si kapo lomlomon ta nat
i God, kapo atogon a amalmalangasai ang e vingana. Na si parik kapa
lomlomon ta God, e iang kapo tupang a God ta kapo katakai i kapau, using
parik katapa lomlomon ta kana amalmalangasai a God ani kana nat. 11 Na
kana amalmalangasai kapo asukang ke. God katala alis ira ta to asikei, na
to ke tarapo atogon ia si kana nat. 12 Man a si kapo atogon kana nat, kapo
togon a to. Man a si parik kapa atogon a nat i God, parik kapa atogon a to.

To asikei, taralapo nas ia ta kakara

13 Napo salik a keve mengen ke taun imi, mipo lomlomon ta asan i nat i
God, asi kami malangas ta mipo togon a to asikei. 14 Kana ninia na vinga
makos taralapo togon ia si arokonai ani God, ani man tarapo sokotuk ta

mang sikei a bil, angkokoai val kana vubuk, ka longong ira. 15 Au na man
taralapo malangas ta, katala longong ira si saka bil an tarata sokotuk ia,
tarala nas ta taralapo atogon a bil ang tarata sokotuk ia singina.
16 Man ta sikei katala arai ani tasina kata abis a lau rikek voiang parik
kapa ausingai ania taun a mat, kapo ro ka sokotuk a God, ani ka alis ia ta
to. Napo mengen aniria kipo abis a lau rikek voiang parik kapa ausingai
aniria taun a mat. Kapo togon a lau rikek voiang kapo ausingai ani igenen
taun a mat, parik napa mengen ta ka sokotuk ania. 17 Keve avibisan rikek
aongos kipo lau rikek. Na kapo togon lau rikek voiang parik kapa ausingai
ani igenen taun a mat.
18 Tarapo malangas ta, man a si kata polok si God, parik kapa uli pasal
avunga si abis ani lau rikek. Using a igenen vo serei ang si God kapo aiveven
aro ia, na igenen rikek parik kapa angkoai si sigil ania. 19 Tarapo nas ta tara
na inatus si God, na kuli rina aongos ke kapo ago si saupai si igenen rikek.
20 Tarapo nas kapa ta nat i God katala serei, na kala lis ira ta uskorong
ang, asi kara malangas tatana ta ninia kapo tutuman. Na tarapo ago si
iuang kapo tutuman, nang palau kana nat Iesu Karisto. Ninia kapo God
tutuman na ninia na to asikei. 21 Inatus, mi alele tatami pelek a mamain ta
tangatangai.

Apongua i Panbuk si Ioanes

Buk ke, mang sikei a ainoinoai i ri vap lomlomon kata salik ia taun a mangsikei a aina ve kana inatus. (Sikei, kapo ararai ta aina ke kapo kankanuai i mang sikei a kuvkuvulan i lomlomon.) Kana vubuk a vo salik ang ta, ki vinga ro angpokai, na ki aiveven aro kapa vei mamain ta katakai i kapau, ria vap po uli posong alok ani kana mengen a God.

Mengen i angruduai

1 Nau a lapan matukal, napo alis a panbuk ke taun ua, numai aina i songo
ta God, ve kam inatus. Napo atogon atutuman imi e vingag. Na parik ta nau
papalik, sikei riria aongos kapa vap ang kipo nas a tutuman. 2 Io, tukulai
ina si tutuman ang kapo to e vingara na ka auai ve tara asikei. 3 Roron,
ngorem na marip le si God tamara na le si Iesu Karisto, kana nat, ka sinong
singira ani tara atutuman na tara vinga roron.

Tutuman na vinga ro

4 Natala uruk alava si sabonai ta mang matan i kam inatus kipo pasal
si selen i tutuman, asukang val tamara kata pinipini ira. 5 Numai a aina
ro, kana parik napa salik anim ta mangsikei a pinipini tanginang, parik.
Taratala nas ia le si ainoai i taun ta tara vinga ro angpokpokai anira. 6 Au
na vinga ro kapo asukang ke ta tara longong kana keve pinipini na tara
pasal using ia. Val mitala uli longong ania le si ainoai i taun, kana pinipini
kapo pini ira ani tara pasal si selen i vinga ro. 7 Keve katakai i kapau miang
kilapo pasal pulakai e kuli rina. Vap ke parik kipa ainak ta Iesu kata mela
to ta to i pukun. Matan akalkalit asukang kapo pasal le si vo kapau ang,
nia vopo susual ang ani Karisto. 8 Mi aiveven vei bil roron ang mipo abis
taun ia kala kovek pelek imi. Sikei mi aiveven ani mian luk a seupok kirol
ang. 9 Man a mangsikei kapo sang aino pelek a pinipini si Karisto, na parik
kapa anguan pasal an singina, parik kapa kun atogon ani God. Sikei man
kapo pasal si pinipini si Karisto, kapo atogon a God kuvul ve kana nat kapa.
10 Man a mangsikei kala serei singimi ta mang akalkalit petekai, mi ago
ta songo alak an ania ane nei lu. Mi ago ta uruk suak an ania. 11 Man a
mangsikei kapo uruk suak ani igenen asukang, e iang kapo siang kuvul ve
nia si kana abis rikek.

Akamusai i mengen ve posong ro

12 Napo atogon a keve mengen miang asi kag salik anim tatana, sikei
naka ago ta salik an si panbuk, using napo buk an serei na tarung
angmemengenai akorong ani kara uruk ka tapunuk. 13 Inatus ke si tasim e
ke, ninia na aina i songo kapa, kipo alis kari posong aro ane singim.

Apotol i Panbuk si Ioanes

Buk ke, mang sikei a ainoinoai i ri vap lomlomon kata salik ia, ane si mang igenen, kana asan ta Gaio. Kata posong alakat aro si Gaio, using katala uli pakangai ani mang keve vap lomlomon. Kata antok ia ta kapo atogon a mang sikei a igenen, Dioterepe, kapo kus alava pok tatana, ani ka aiveven aro singina.

Mengen i angruduai

1 Nau a lapan matukal, napo alis a panbuk ke taun ua Gaio, numai a
tungag ro luai. Napo atogon atutuman ua e vingag.
2 Tungag, napo buk alava ani ku dual aro na kam keve abis aongos ki
uai aroron, asukang val malanganto im kalapo serei aroron. 3 Natala uruk
alava using mang keve tungara kitame serei na kila mengen amalangas
iau ta kam laulauan i uli buk ani tutuman na kam laulauan i pasal neina.
4 Kapo kovek i bil kapo tavirimok asi kag uruk singina ani kokolongong ta
kag inatus kipo pasal si tutuman.

Angpapakangai ve longogel

5 Tungag, taun kupo abis a saka men papakangai an ani keve tungara,
e iang kupo abis a lau tutuman, kantanem man parik kupa nas aro iria,
6 using kitala mengen amalangas mete kuvkuvulan ta kam lau i vinga ro.
Kapo ro ta ku atatung iria si laulauan kapo koi a katakai i papakangai si
God. 7 Using kipo kun abis nang ani vopo atogon asan lava ke na parik kipa
ainak ani ring papakangai le si ri vap i ngising. 8 Io, kapo ro ani tara akalit
ta laulauan ro i aiveven ani matan vap asukang ke. Asukang tara abis kuvul
asi asereiai ani tutuman.
9 Natala salik a panbuk taun kami kuvkuvulan, sikei Dioterepe kapo uli
buk ani ninia ka aino aniria na parik kapa longong imem. 10 Asukang man
nanla serei na nanla mengen amalangas ta keve lau ang kapo abis ia. Using
kapo mengen palau animem ta keve mengen rikek, na laba ina kapo misag
ani aiveven ani keve tungara, na kapo atakun a vap ang kipo buk abis ani
lau ro ang, na kapo kirikai aniria pelek a sinsinongan nei kuvkuvulan.
11 Tungag, ku ago ta using an ani lau rikek. Ku using a lau roron. Ninia
kapo abis a lau ro, kapo atogon a God. Ninia kapo abis a lau rikek, parik
kata lapa nas lik tapai ani God. 12 Ani Demeterio, ri vap aongos kipo mengen
aro ania. Sukana kapo ro using kapo tutuman. Namem kapa namempo
kun mengen amalangas ta kana laulauan ro na kupo malangas ta kamem
mengen kapo tutuman.

Akamusai i posong ro

13 Napo atogon a keve mengen duk asi kag mengen anim tatana sikei
parik napa buk abis ania si panbuk. 14 Napo atu lomlomon ta oring lik
nakan arai anim na tarung an angmemengenai atutuman. 15 Luai ka ago
singim. Keve tungam kipo alis kari posong aro ane singim. Ku alis kamem
posong aro ane si keve tungara siksikei e iang.

Panbuk si Iudas

Tukulai i buk ke asi mengen amadot ani vap lomlomon ta ki “visvis bat a lomlomon ang a God katala alis luai tatana ani kana vap daus” (3). Ki aiveven akitmat using mang vap kapau kilapo ago nei liuan iria na kipo posong iria ta vap lomlomon.

Mengen i angruduai

1 Nau a Iudas kana asosokai a Iesu Karisto, na tasig ta Iakovo. Napo alis
a panbuk ke taun imi mipo palpal vap i la songo ang ta God tamara, nia
katala buk imi na kapo aiveven imi kokoai ani Iesu Karisto. 2 Ngorem, luai
ve lau i vinga ro ka uli duk singimi.

Ri katakai i akalit kapau ki luk a amiming
(2 Pe 2:1-17)

3 Keve tungag, lomlomonig katapo takaring asi kag salik taun animi ta
vilvil ato ke tara aongos taratala luk ia, sikei nalapo nas ta kapo mamaiten
ta naka salik tapai animi, asi kag sokotuk ta mi visvis bat a lomlomon ang
a God katala alis luai tatana ani kana vap daus. 4 Using kalapo atogon vap
nang kitala sorolot alak musik iria pok nei liuan imi. Vap ang kari vilvil
akui kata lapo ago amalangas e nei keve salsalik le kabang le. Kipo vap
misag ani God na kipo uli pokai ani kana ngorem ro asi apunuk ani kari
keve vubuk visuk, na kipo agel suai ani kara ring sikei palau a taukai ira na
Volava, nang Iesu Karisto.

5 Mengen ang napo buk mengen animi tatana milapo nas aongos ia, sikei
naka anguan mengen an. Lomlomonai kotok ani vap ang a Volava kata
songo ato iria pelek a Aigipto. Mang matan iria, kata vil punuk pok iria
marai kari tav lomlomon. 6 Mi lomlomonai kotok kapa ani keve angelo
vo tav teng akit ang si kari keve tungtungan i ro, sikei kitala papelek a
vainagoan ang pat kakaria. Kana kilapo ago nei gogotan asikei si ring vong
ang, ani ki luk lak kari apoes lava si taun i saupai e mung. 7 Au, lomlomonai
kotok kapa ani ri Sodoma ve ri Gomora na keve rina aulitai ang. Kita siang
luai nei laulauan i panik, na kapa si mang keve buk angtainauai kapo lok
luai. Asukang na si lau ang kitala siang nei kut po ni asikei ang, na sukana
kitala pien selen aniria kipo uli buk to asukang lak aliu.

8 Vap po riuk lak ang vanang kipo asukang luai, using si kari keve orodung
kapau kipo vil asain vok luai ani pukun iria. Kipo uli susual aniria kipo
teng kirim, kipo uli piliusai ani ri angelo e pangkul. 9 Sikei Mikael, vopo tu
ainoai ang ani ri angelo, si taun kilong tapo anggegelai ve vo petau kati na
pukun ina i Moses, katapo lolokovo si saupai som ania. Sikei kata posong
akorong palau asukang ke, “Volava ka amiming lak ua.” 10 Sikei vap ke,
kipo uli mengen arikek ani sa riria akorong parik kipa nas ia. Kari nas kapo
asukang val ri manmanik po tav ispokai aro ang, na kipo using vongvong ia
taun kari puka. 11 Ka rikek aniria, using kipo using a selen ang, Kain katala
pasal ia. Au na using kipo uli buk luk samui val Balam, lenginang kilapo
bunim nei sikei a lau lok ang. Na asukang val ri Kore kapa, kipo uli susual
pok, na ki kun puka palau val ria. 12 Matan vap ke, kipo uli apisukan ani
kami keve matan angan i angtunganan. Taun kipo sinong si angan kuvul
ve nami kipo asukang val keve katakai i aiveven sikei kipo lomlomon pok
akorong tataria, na kipo kovek luai ta ring mamaila. Kipo asukang val keve
kuku kapo gupgupan asi langit, sikei parik kalapa usen using a malu kalapo

mal suai ania. Kipo asukang val ei kovek i uai si kana taun i inuai na kila tak purut ia. Sukana kipo asukang val ei kata mat amatan pongua. 13 Kipo asukang val keve to ul marmaralan lava ke nei laman. Taun kianla sugung atung kari keve lau visuk kalapo ago amalangas val kalus i to, sikei parik kipa mese. Kipo asukang val keve kalto kilapo su pulakai, na lulung i vong kalut lava asikei kalapo ago usausa aniria lenginang.

14 Kus amalangas kata ago aniria aino si va limalengua i polpolokan le si Adam, taun Enok kata posong ta, “Arai, Volava kana kalapo serei ve tavirimok i kana petau daus 15 asi me vil saupai si ri vap aongos. Kame poso saupai taun iria kipo misag ani God na kari keve lau rikek. Au na kame saupai kapa ani saka keve mengen rikek an keve vap ke kitala luklukai dong a God tatana.” 16 Vap ke kipo vap pege miang luai, kipo uli mengen arikek ani abis si mang anu. Kipo using kari keve vubuk rikek, na kipo mengen alalakas pok tataria. Au na using kipo buk uli atogon asan ki man pulakai ani mang matan.

Anonok ve mengen i akikit

17 Sikei nami, keve tungag roron, mi uli lomon ani keve kus amalangas ang, keve aposel si kara Volava Iesu Karisto kita alis ia, 18 using kita mengen imi ta, “Si akamusai i taun ka atogon vap ki kilis a God, na ki uli pasal using ani kari keve vubuk rikek voiang kapo akalit ta kari misag ania.” 19 Matan vap ke kipo uli buk tak atadut ani keve tataputuk lik pulakai na kipo uli atu lomlomon ta bil i kuli rina palau. Parik kipa atogon a Malanganto Gogoai si kari to. 20 Sikei nami, keve tungag ro, mi akikit imi si akalkalit daus ang ani kami lomlomon. Mi uli sokotuk nei vubuk ang si Malanganto Gogoai. 21 Mi uli siang akit nei omo i kana vinga ro na God. Mi kokoai aro ani to asikei voiang kara Volava Iesu Karisto, le si kana ngorem tangis, kame alis ira tatana. 22 Ani mang matan po lomlomon susugul lak ang, mi ngorem iria. 23 Na ani mang matan, mi tak ato sumasuma iria pelek a kut. Ani mang matan, mi ngorem iria kuvul velai ani leng, asukang ta mi mirik ani maus ang kipo alak ia using kalapo visuk ta kari keve lau rikek.

Posong ro ane si God

24 Nia vopo angkoai ang si teng akit animi vei uak, na si atung animi ta kovek i ring visuk lik mete malangas i kana maumausan, velai ani mi uruk e matana, 25 io, nia na sikei palau a God, kara katakai i vilvil ato le si Karisto Iesu kara Volava, kakana na urmaus, kuvul ve tavirimok, kitmat na roron asi saupai, le kabang le, tung kana na iles lak asikei. Tutuman.

Asangai

Buk ke kita salik ia si taun ang kitapo aunai vil akui ani ri vap lomlomon singina, using kitapo lomlomon ta Iesu Karisto, ninia kapo kari Volava. Tukulai i salik ani buk ke, asi akokos ani kari lomlomon nei liuan i kui lava i taun ang, ani ka ago ta vil kopos an ani kari lomlomon. Buk ke kapo duk ta kankanuai i mengen, ani keve bil voiang ki serei lak e mung, vo kitala serei. Tukulbung i keve kankanuai i mengen ang asukang ke. Iesu Karisto nia kapo volava, na le si kungana, God ka amatung aongos a mamain ta petau, na ka vis suai ani Satan kapa asukang. Au, taun a Iesu ka akamusai aongos ani kana avibisan, God ka seupok iria kitala tung akit, na kitala tav auak ani kari lomlomon. Ki ago kuvul ve God, maiten ve kui kala kovek, using God kala sakol a keve bil aongos ani ki serei atanginang.

Posong i angruduai

1 Kana na asasangai, God kata alis ia ani Iesu Karisto, ani ninia ka akalit
kana keve asosokai ta keve nem ang ki serei avibis palau. Asangai ke
kata serei e ring malangas kuli kana asok ani angelo taun kana asosokai
ta Ioanes, 2 voiang kata akuskus atutuman ta mengen si God, na akuskus
tutuman ani Iesu Karisto, na keve bil aongos ang kata arai ania. 3 Tauia
si vo tataot ani keve mengen i kus amalangas ke. Na tauia si vap ang ria
kipo longong ia, na kipo abis aroron using ia, using a taun ang kalapo
angasungai.
4 Nau a Ioanes napo alis a mengen ke taun a limalengua na kuvkuvulan
i lomlomon e palpal Asia. Roron ve marip ane singimi, le singina vopo to
ke kana, katala to aino, na ka serei lak. Na le si kirolai i Malanganto i God
kapo ago e mete kana sinsinongan i tulava. 5 Na le si Iesu Karisto, ninia na
katakai i akus atutuman, na matavunim i tadut pelek suai ani mat, na kapo
saupai ani ri tulava aongos i kuli rina.
Urmaus ane singina vopo vinga ro ang taun ira, na kata akala ira pelek
kara keve rikek ta rangai ina, 6 na katala itoiton ira ani tara na matan vap
i kana vainagoan, na tara tung val kana mamain ta katakai i sula, ani tara
abis ani God tamana. Urmaus ve madot kakana papalik ani keve taun,
kovek i akamusai ina. Tutuman.
7 Arai, oring lik ka serei kuli kuku na ri vap aongos luai ki arai ania ta
mataria akorong, kantanem ria kita so ia. Na mamain ta pat vap i kuli
vunep aongos ki radaupa singina. Io, ka bil asukang palau. Tutuman.
8 “Nau a tutapongai na akamusai.” Volava God, nia na kitmat luai, nia
vopo to ang kana, katala to aino, na ka serei lak, kapo antok.

Ararai i Karisto

9 Nau a Ioanes napo tasimi na tarapo angtogon kuvul ve Iesu si ago
nei vilvil akui na si palak nei vainagoan na si kara tung akit aro. Nata
ago si kulenusa ang kipo kin ia ta Patmo marai kana mengen a God, na
akuskus atutuman i Iesu. 10 Si taun i nanauai ani Volava natan lapo arai
ta mata i malanganto, na ane mung ig, nala longong a mangsikei a kalinga
lava asukang val taungai, 11 na kapo atai ta, “Saka keve nem an kupo arai
ania, salik ia nei buk, na ku lis ia taun a limalengua na kuvkuvulan i
lomlomon suke, Epeso, Simurna, Pergamon, Tuatira, Sardeis, Piladelpeia
na Laodikeia.”
12 Au, nala taval asi kag arai ani vopo mengen ang anig. Taun ang nala
taval, nala arai ani limalengua na tutungan i malangas kita abis iria ta gol.

13 Nei liuan ina i keve tutungan i malangas ang, mang sikei val igenen i
pukun kapo alak kana maus vunga, kapo ngenge aputuk a kangina ta vakup
i gol. 14 Vangang ina ve ungina vola posok luai val ung i sipsip vo posok
val ulung. Na ngono katui i matana kilongpo ureurek. 15 Ngono kakina
kapo ararai val aen riparipagan kita vil agogoai nia nei imun. Na kalingana
kapo gulung val mete keve kong miang. 16 E palso i kungana kapo teng a
limalengua na kalto, na e nguruna, samele i visvis redelekan angpal kapo
soung. Nono kapo mang val mete makarap kapo kurkurilapan luai.
17 Taun ang nata arai ania, nala uak e ngono kakina asukang val igenen
la mat. Na kala amatung a palso i kungana e pukun ig na kala atai ta,
“Ku ago ta leng an. Nau a tutapongai na akamusai. 18 Nau a vopo to ang.
Natala mat sikei arai, nalapo to kana na asikei. Napo teng a ki i takaman si
ring ang ri vap mat kipo ago singina. 19 Asukang a ku salik a keve bil ang
kupo arai ania, sa kana kapo ago na sa ka serei ane no lak. 20 Limalengua
na kalto ang kuta arai ania e palso i kungag, na limalengua na tutungan i
malangas i abis ta gol, supsupai ina kata ago mumun, sikei kapo asukang
ke. Limalengua na kalto ang nang, ria na limalengua na ainoinoai si
limalengua na kuvkuvulan i lomlomon ang. Au na limalengua na tutungan
i malangas ang, nang ria na limalengua na kuvkuvulan i lomlomon ang
palau.

2

Asok tapai ane Epeso

1 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Epeso, ku salik
asukang ke.
Kana na mengen si vopo teng ani limalengua na kalto ang ta palso
i kungana, na kapo pasal angpok nei liuan i limalengua na tutungan i
malangas i abis ta gol. 2 Napo nas kam keve avibisan, kam dual na kupo
tung akit aro. Napo nas kapa ta kupo tav ali pangau ani vap rikek, na kutala
atokngai ani vap ang kipo kin pok iria ta kipo aposel, sikei parik. Kutala
arai kinle ta kipo vap katakai i kapau. 3 Io, napo nas ta kutala tung akit aro
si ruduai ani kitmat marai asan ig, na parik kapa kutapa marangan ania.
4 Sikei napo atogon mengen misagai anim, marai kutala pasal suai ani lau
i vinga ro kuta atogon aino ia. 5 Ku lomon pok a ring ang kuta uak pelek ia.
Ku lomon pokai na ku abis aro pok val kutapo vil ia aino. Man parik, naka
pasal taun ua, na name luk suai ani kam tutungan i malangas pelek kana
oring ipo tung, man parik kupa lomon pokai. 6 Sikei lau ke, kapo uli ago
lak singim, kupo mirik ani kari keve laulauan ri Nikolaitai, io na nau kapa
nang napo kun mirik ania. 7 Ninia kapo atogon talinga, kapo ro ka longong
a mengen ke Malanganto kapo alis ia taun a keve kuvkuvulan i lomlomon.
Man a si kata dual suai ani mamaiten, nakan lis ia ta ro asi kana angan si
iei i to nei rina talupus luai ang si God.
8 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Simurna, ku salik
asukang ke.
Kana na mengen si vopo aino ke, na akamusai. Katala mat na katala to
pok. 9 Napo nas kam keve mamaiten i kui, na sinong i logo, sikei kupo tauia
lak nang. Napo nas kapa kari mengen arikek a matan vap ang kipo posong
pok iria ta kipo Iudaia, sikei parik, using kipo tintino si Satan. 10 Ku ago ta
leng an ani keve mamaiten ang ku kui tatana. Arai, vopo petau ang anira
nganlak ka asuai ani mang matan imi ane nei lu i akangbat, ani ka atokngai
animi. Na mi kui nei vilvil akui ang si sangauli na taun. Ku atutuman tung
si akamusai i kam to, na naka akuku ua ta kuku miminaungan i akamusai

aro, nang a to. 11 Ninia kapo atogon talinga, kapo ro ka longong a mengen
ke Malanganto kapo alis ia taun a keve kuvkuvulan i lomlomon. Man a si
katala dual suai ani mamaiten, parik kanpa duai a vapongua i mat.

Asok tapai ane Pergamon

12 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Pergamon, ku salik
asukang ke.

Kana na mengen si vopo atogon ani samele i visvis redelekan angpal
ke. 13 Napo nas a rina ang kupo ago singina. Rina ang kana sinsinongan
i tulava na Satan kapo tung singina. Na kupo tung akit si kag asan. Parik
kupa atolongon kam lomlomon serei singig, na parik kapa, si taun ang kag
igenen atutuman ta Antipas, vopo uli akus atutuman ang tatag, kata mat
singina nei liuan imi si ring ang a Satan kapo ago singina. 14 Sikei napo
atogon a rukun mengen misagai anim. Mang keve vap nei liuan imi kipo
teng akit kana matan akalkalit a Balam, voiang kata pinipini na Balak asi
kana asavang ani ri Israel ani ki angan si matan pok ang kitala alis aino ia
si ri tangatangai, na si abis ani matan laulauan i panik. 15 Asukang palau
kupo atogon a mang matan e iang kipo teng akit si kari keve akalkalit ri
Nikolaitai. 16 Asukang a ku lomon pokai. Man parik, name serei avibis
palau taun ua, au na name angvibis ve ria ta samele i visvis ke e ngurug.
17 Ninia kapo atogon talinga, kapo ro ka longong a mengen ke Malanganto
kapo alis ia taun a keve kuvkuvulan i lomlomon. Man a si katala dual suai
ani mamaiten, nakan alis ia ta men mana le si mana ang kita amunai ania,
na nakan alis kapa ia ta mangsikei a iat posok kita salik a asan tanginang
kuluna. Mang vap pulakai parik kipa nas a asan ang, sikei vopo teng ang
ania, nia papalik kapo nas ia.

Asok tapai ane Tuatira

18 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Tuatira, ku salik
asukang ke.

Kana na mengen si nat i God, voiang a ngono katui i matana kapo
ureurek, na ngono kakina kapo ararai val aen riparipagan. 19 Napo nas
kam keve avibisan, kam lau i vinga ro, kam lomlomon, kam keve abis i
papakangai, kam lau i tung akit aro. Napo nas ta keve avibisan roron ke
kana kupo abis ia kapo laba ani sa kuta abis aino ia. 20 Sikei napo atogon
a mengen i misagai anim. Kupo aneineiro na aina ke Iesabel, vopo posong
pok ke ania ta kapo katakai i kus amalangas, na si kana akalkalit kapo
ausingai alok ani kag keve asosokai taun a laulauan i panik, na asi kari
angan kapa si pok kitala alis aino ia si ri tangatangai. 21 Natala alis ia ta
pangau ani ka lomon pokai suai ani kana matan laulauan i panik, sikei
kapo misag. 22 Arai, naka so tatana kuli kana pata i kui ve vap po rodotai
ke ania. Naka vil akui alava luai aniria, man parik kipa lomon pokai na ki
pasal suai ani kari keve laulauan po rikek ang ve nia. 23 Na kana inatus,
naka ngangapunuk iria. Na le iang keve kuvkuvulan i lomlomon aongos ki
malangas ta nau napo nas aro luai ani pakangat i ri vap na vangang iria
kapa. Au na naka ngenget si siksikei imi, angkokoai palau val mamaiten i
kami keve avibisan. 24 Au na animi matan vap ang i Tuatira, nami ang parik
mitapa buk teng akit ani akalkalit ke, na parik kapa mita lapa buk a nas ke
kipo posong ia ta nas lulungai i Satan, napo antok imi ta parik napa alis imi
ta mang asok kitmat asi kami using. 25 Sikei palau ta mi teng akit si sa mitala
atogon ia lenginang, tung si taun ang name serei pok singina. 26 Man a si
katala dual suai ani mamaiten, na kata abis usiusing aro kag vubuk tung
si akamusai ina, nakan alis ia ta madot asi kana sausaupai ani mamain ta

matan vap. 27 Kan saupai aniria velai ani kana kipa i aen, val kipo ngadek
amitmitikai ani avubus i roe. 28 Ka asukang palau val nau using mamai
katala kun alis anig ta madot. Na naka alis ia ta kalto i tangat. 29 Ninia kapo
atogon talinga, kapo ro ka longong a mengen ke Malanganto kapo alis ia
taun a keve kuvkuvulan i lomlomon.

3

Asok tapai ane Sardeis

1 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Sardeis, ku salik
asukang ke.

Kana na mengen si vopo teng ani kirolai i Malanganto i God na
limalengua na kalto ang. Napo malangas kam keve avibisan. Kupo sung
asan sekpat konang ta kupo to, sikei kupo mat. 2 Tapangun! Arudualanai
ani sa kapo ago lak, using kalapo buk mat luai. Arai, natala kinle ua ta
kam keve avibisan kipo tav tapunuk e matana i kag God. 3 Asukang a ku
lomon akit a akalkalit ang kutala luk ia, na ku teng akit singina na ku lomon
pokai. Sikei man parik kupa tapangun, naka serei val katakai i tainau, na
parik kupa nas a taun ang naka serei singina. 4 Sikei, kupo atogon a rukun
asan i vap e Sardeis, parik kitapa vil avisuk kari keve maus. Ki paskak lak
ve nau velai ani ki alak kari maus posok, using kipo ro angkoai. 5 Man a
si kata dual suai ani mamaiten, kan kun maus kapa ta maus posok val ria.
Na parik napa mus suai ani kana asan nei buk i to. Naka amalangasai ania
mete mamai na kana keve angelo. 6 Ninia kapo atogon talinga, kapo ro ka
longong a mengen ke Malanganto kapo alis ia taun a keve kuvkuvulan i
lomlomon.

Asok tapai ane Piladelpeia

7 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Piladelpeia, ku salik
asukang ke.

Kana na mengen si vopo daus ang na kapo tutuman. Kapo teng ki le si
David. Taun kapo tavas takaman, ka kovek luai ta sikei ka akang. Taun
kapo akang, ka kovek luai ta sikei ka tavas. 8 Napo malangas kam keve
avibisan. Arai, natala atu tavasan a takaman ane no im, na ka kovek luai ta
sikei ka angkoai si akang ania. Napo malangas ta kutapo buk ngau, sikei
kutala teng akit si kag mengen na parik kuta lapa gel suai ani asan ig.
9 Arai, matan vap ang kipo posong pok iria ta kipo Iudaia, sikei kipo kapau,
using kipo tintino ve Satan, vap ang naka vil iria ani kime soturungai e
ngono kakim na ki arai ta natala vinga ro taun ua. 10 Using kutala teng
akit kag mengen si kam tung akit aro, nau kapa naka kun teng akit anim
pelek a taun i vilvil akui ang nganlak ka serei kuli rina aongos, si atokngai
ani vap ang kipo ago kuli rina. 11 Oring lik naka serei. Ku teng akit a sa
kupo atogon ia, ani ka ago ta mangsikei ka luk pakang ua ta kam kuku
miminaungan i akamusai aro. 12 Man a si katala dual suai ani mamaiten
nakan atung ia val kitip kitmat lava nei lu i atailai si kag God, na kala siken
tung an. Naka salik a asan i kag God singina, na asan i kana rina kapa,
nang a Ierusalem tanginang voiang ka pasiang le metekuku le si kag God.
Na kag asan tanginang kapa naka salik ia singina. 13 Ninia kapo atogon
talinga, kapo ro ka longong a mengen ke Malanganto kapo alis ia taun a
keve kuvkuvulan i lomlomon.

Asok tapai ane Laodikeia

14 Ane si ainoinoai si kuvkuvulan i lomlomon suke e Laodikeia, ku salik
asukang ke.

Kana na mengen si vo tutuman luai ang. Kapo uli atutuman na kapo akuskus atutuman luai. Na singina akorong kana asisinong a God kata serei. 15 Napo malangas kam keve avibisan, ta parik kupa livus na parik kupa manas kapa. Napo buk ani man kupo buk livus, kapo ro ku livus. Man kupo buk manas, kapo ro ku manas. 16 Asukang a using parik kupa namin ro, nalapo usausa si mutak suai anim. 17 Arai, kupo mengen ta kupo tauia, parik kupa inongos taun a sa using kutala luk a mamain ta tauia lava. Sikei parik kupa kinle ta tutuman luai kupo amimirikan, kupo amamailikan, kupo logo, kupo mata ba na kupo pukun varas. 18 Napo pini ua ta ku serei singig na kume samui ta kam gol ila ani adaus nei imun, ani ku tauia lak. Na ta kam maus posok si amaus aro anim, ani ki ago ta arai ani mese i kam po varas palau ang. Na ta kam marasin asi amoi ani matam ani ku mata arai aro pok. 19 Nau, vap ang napo buk iria, napo tatapokai aniria na napo ngamis iria kapa. Asukang a ku atutuman na ku lomon pokai. 20 Arai, napo tung mete takaman na napo pirpiring. Man a sikei kapo longong a kalingag na ka tavas anig, naka palak na namemlongan angan kuvul ve nia. 21 Man a si katala dual suai ani mamaiten, nakan alis ia ta roron asi kana sinong lakat ve nau kuli kag sinsinongan i volava. Ka asukang palau val nau using natala kun dual suai ani mamaiten, na nalapo sinong lakat ve mamai kuli kana sinsinongan i volava. 22 Ninia kapo atogon talinga, kapo ro ka longong a mengen ke Malanganto kapo alis ia taun a keve kuvkuvulan i lomlomon.”

4

Soturungai serei si God mete kana sinsinongan e metekuku

1 Au e mung, nala tun ane no na nala arai ani mete takaman kapo tavas e metekuku. Na mang kalinga kala songo. Kalinga ang nata longong ia aino si vopo mengen taun ang anig, kapo bil val taungai. Na kala songo, “Palak taun iau na name akalit ua ta keve bil ang nang palau ki serei e mung i keve bil ke.” 2 Akorong palau nala arai ta mata i malanganto, na e lakat metekuku nala arai ani sinsinongan i volava, na mang sikei kapo sinong lakat kuluna. 3 Na vopo sinong ang kapo ararai val iat po mang aro ke iasipir na sardion. Na kumrangai kapo tung aulitai ani sinsinongan ang val iat po mang aro ke samaragdo. 4 Au, na aulitai i sinsinongan ang kapo atogon a mang 24 a sinsinongan, na kuluria 24 a igenen lava kipo sinong. Kipo alak maus posok na e paturia kipo kuku kari keve kuku i gol. 5 Le si sinsinongan ang, tapak kapo takrimit na kalinga lava kapo tangis na angang kapa kapo sokirilai. Na ane nona i sinsinongan ang, limalengua na ureurek lava kipo mang, nang a kirolai i Malanganto i God. 6 Au na e nona i sinsinongan ang, kapo asukang val laman tatapulitai lava i galas, kapo malangas val kurustalo.

Aulitai aongos i sinsinongan ang, puat a asisinong atogon to, kimela tu aserei. Noria na mung iria, katui i mata kapo pakut aongos ia. 7 Ainoai kapo bil val laion, na lapongua kapo bil val bulumakau, lapotol kapo nau val igenen, na lapuat kapo bil val manuanga kapo ngoi. 8 E iang, siksikei a asisinong ang, kapo atogon kana limalesikei a vanga, na e pukun ina kuvul ve neina kapo rodopongos ta katui i mata. Si keve tenei ias na tenei vong kipo tava ani ausai ani posong asukang ke, “Kapo daus, kapo daus na kapo daus luai a Volava God kitmat. Kata to aino, ka to kana, na ka serei lak.” 9 Taun ang kipo abis aliu asukang, kipo posong aminaungan, kipo posong alakat ve posong ro ani vopo to asikei ke, na kapo sinong kuli kana sinsinongan i volava. 10 Na 24 a igenen lava ang kila uak e matana i vopo sinong kuli sinsinongan ang, na kila soturungai serei singina vopo to asikei

ke, na kila sangu suai ani kari keve kuku e matana i sinsinongan ang na kila posong asukang ke, 11 “Numai kamem volava God kupo ro angkoai luai si luk ani miminaungan na asan lava na kitmat, using numai kuta asinong a keve bil aongos, na le si kam vubuk na kila serei val kana kipo ago.”

5

Nat i sipsip kapo atogon ro asi eres ani buk

1 Au, na nala arai ani sikei a buk i lulun e palso i kungana i vopo sinong kuli sinsinongan i tulava ang, kapo atogon salsalik angpal e neina na tongina kapa, na kita vulit akit ia ta limalengua na vulit kapo atogon akanangai singina. 2 Na nala arai ani mang sikei a angelo kitmat kapo songo ta kalinga lava, “Si e iang kapo atogon a ro asi tak suai ani keve vulit i buk ke na ka eres ia?” 3 Na katapo kovek luai ta sikei e metekuku, na e kuli rina, na e nei roe i kuli rina katapo angkoai si eres ani buk ang vo tikon lik tapai ania. 4 Au, na nalapo tangis alava marai kapo kovek ta sikei kapo atogon a ro asi eres ani buk ang vo ka tikon ia. 5 Na e mung, sikei iria keve igenen lava ang kala antok iau, “Ku ago ta tangis an! Arai, laion i Iudas, na tutusung i David, katala dual suai ani mamaiten, nia vanang kapo angkoai si eres ani buk ang ve limalengua na vulit ina.”

6 Na nala arai, na nei liuan i sinsinongan ang, puat a asisinong atogon to ang, ve keve igenen lava ang kipo ago aulitai, mang sikei a nat i sipsip kapo tung na kapo ararai val kitala lamrongok ia. Na kapo atogon kana limalengua na kom, na limalengua kapa na katui i mata, nang a kirolai i Malanganto i God, voiang kata asok ia taun a kuli rina aongos. 7 Na kala paliu na ka luk a buk ang e palso i kungana i vopo sinong kuli sinsinongan ang. 8 Taun kanla luk a buk ang, puat a asisinong atogon to ang, ve 24 a igenen lava ang kila matung turung e vunep e matana i nat i sipsip. Na e kungaria aongos, siksikei kapo teng kana gita, na kipo teng kapa kari keve gapai i gol, na neina kapo duk ta bil sain roron, nang a keve sokotuk si ri vap daus. 9 Na kila tangam kari tangam tanginang asukang ke, “Numai papalik kupo atogon a ro asi luk ani buk ang, na ku tak suai ani keve vulit ina, marai kita raung ua, na si rangaim kutala samui pok ri vap ani God, vap le si mamain ta angtama, na keve mengen angpetpetekai, na mamain ta rina ve matan vap asip. 10 Kutala itoiton iria ani ki matan vap i kana vainagoan kara God, na keve katakai i sula si abis ania, na ki sausaupai lak e kuli rina.”

11 E mung nala arai, na nala longong a kalingaria i ri angelo kipo ago auliulitai i sinsinongan ang ve puat a asisinong atogon to ang, na keve igenen lava ang. Na kipo petau lava, parik luai kapa angkoai si nas ani tataot iria using kipo miang arikek luai. 12 Na kipo tangam alava asukang ke, “Nat i sipsip voiang kita raung ia, kapo ro angkoai ani ka luk a kitmat, tauia, masam, dual, asan lava, miminaungan na alatun.” 13 Na nala longong a mamain ta asisinong lakat metekuku, na e kuli rina, na nei roe kuli rina, na nei laman, ria aongos kipo tatangam asukang ke, “Alatun, asan lava, minaungan, na dual taun a vopo sinong kuli sinsinongan i tulava ang, na ane si nat i sipsip, si keve taun aongos, kovek ta akamusai ina.” 14 Na puat a asisinong atogon to ang kila antok ta, “Tutuman.” Na keve igenen lava ang kila matung turung ane vunep na kila mamaila serei singina.

6

Keve vulit kuli buk

1 Na nalapo tere ta nat i sipsip ang, ta kalapo tak suai ani ainoai i
limalengua na vulit ang. Na nala longong a kalingana i mangsikei i puat
a asisinong atogon to ang, kala songo si kalinga lava val angang, “Me la
arai!” 2 Na nala arai ane no na sikei a os posok kapo tung. Vo po kokos
kuluna kapo teng a vatilau, na kitala akuku ia ta kuku i tulava. Na kala
sang val katakai i visvis madot asi an dual suai ani mamaiten.
3 Au na vapongua i vulit, kalapo tak suai ania na nala longong a lapongua
i puat a asisinong atogon to ang kala atai, “Me la arai!” 4 Au na mang os kala
kun serei, kapo melek luai na kita alis a vo po kokos ang kuluna ta kitmat
ani ka luk suai ani marip kuli rina, ani ri vap ki raung angpokpokai pok
aniria. Na kila alis ia ta samele tavirimok lava i visvis.
5 Au, vapotol i vulit kala tak suai ania na nala longong a vapotol i asisinong
atogon to ang kala atai, “Me la arai!” Nala arai ane no na os miting, na vo
po kokos ang kuluna kapo teng a bil e kungana asi an kinkintong. 6 Le iang
kapa, nala longong val kalinga kapo tangis le nei liuan i puat a asisinong
atogon to ang kapo antok ta, “Samui i sikei palau a kinkintong i palaua ka
tung alakat si seupok i sikei a taun, na samui i potol a kinkintong i kon kapa,
ka kun tung alakat si seupok i sikei a taun. Sikei ago ta vil arikek an ani rul
i elaio ve vaen!”
7 Au, vapuat i vulit, kala tak suai ania na nala longong a kalingana i vapuat
i keve asisinong atogon to ang, “Me la arai!” 8 Nala arai, na e iang mang os
na kapo ararai kaup. Vo po kokos ang kuluna kana asan ta mat, kilongpo
angusing palau ve rina si ri vap mat. Kitmat kita alis irilong tatana ani
kilong saupai ani sikei i puat a palpal i kuli rina ke, asi nga rongok ta samele
i visvis, na asereiai ani kalag, vilvil akui, na keve kei kalat rikek kime daung
kuli rina.
9 Au, vapalpalima i vulit, kala tak suai ania na neite pata ipo sula nala
arai ani mamain ta malanganto i petau ang kita raung aino iria, marai
kari lomlomon ta mengen si God na kita akuskus atutuman tatana. 10 Kipo
songosongo alava luai ta, “Volava kitmat luai, kupo tutuman na kupo gogoai
kapa, angisan vang kana ku saupai vo ngenget a vap ang kuli rina kita raung
imem?” 11 Na kila lis iria siksikei ta kari keve maus posok, na kila atai iria si
ausai ani vuk taun kudik lik palau, tung si tataot punuk i vap ang kipo kun
keve asosokai val ria na keve tasiria, ki raung lak iria val kitala kun raung
aino aniria.
12 Au, valimalesikei i vulit, kala tak suai ania na nala arai ane no na mimo
lava, na mete makarap kala vongvongan val vakup miting luai, na mete
ulen kala melek aongos val rangai, 13 na ri kalto metekuku kila uak asiang
ane kuli vunep val uai kavang i iei kalapo tamul pelek ia, using a malu
madot kapo aruk ia. 14 Na metekuku kala kun pasal suai val kita lulun
a buk, na ri mulang na ri kulenusa aongos kila aingingik pelek kari keve
tutungan. 15 Na ri tulava i kuli rina na keve posongan, na keve ainoinoai si
ri petau i visvis, ri tauia, ri vap gailan, ri asosokai e kevkev luai, na vap po
kalakala ang, ria aongos luai kipo mun nei keve vakil vo nei liuan i keve iat
lava kuli keve mulang. 16 Na kipo asok ri mulang ve ri iat lava ta, “Mi tabak
taunai animem. Mila apung imem ani namem mun suai ani matana i vo
po sinong kuli sinsinongan ang, na pelek kapa kana marala manas a nat i
sipsip. 17 Using karilong taun lava na marala manas kalapo serei. Si kapo
dual angkoai si duai ania?”

7

Kitala akanangai ani 144,000 a vap le si keve patvap i Israel

1 Au na nala arai ani puat a angelo kipo tung si puat a nona i kuli rina ke,
na kipo teng bat a puat a mete malu ani ka ago ta malu an ani kuli rina ke,
ane nei laman, na kuli ri iei aongos kapa. 2 Na nala arai ani mang angelo
si kapo serei le mete sinlak i makarap, na kapo teng a bil ipo akanangai si
God vopo to ke. Na kala songosongo alava taun a puat a angelo ang kitala lis
iria ta kitmat asi vil arikek ani nei roe ve nei laman. 3 "Mi ago ta vil arikek
an ani nei roe, nei laman na ri iei, tung si taun ang tarala amatung tapai
ani akanangai e noria i kana keve asosokai kara God." 4 Na nala longong
a tataot iria kitala akanangai aniria, kipo 144,000 na vap le si keve patvap
aongos i Israel. 5 Le si patvap si Iudas kipo 12,000 ila akanangai,
le si patvap si Ruben kipo 12,000, le si patvap si Gat kipo 12,000,
6 le si patvap si Aser kipo 12,000,
le si patvap si Neptalim kipo 12,000, le si patvap si Manases kipo 12,000, 7 le
si patvap si Simeon kipo 12,000, le si patvap si Levi kipo 12,000, le si patvap
si Isakar kipo 12,000,
8 le si patvap si Sabulon kipo 12,000, le si patvap si Iosep kipo 12,000, au na
le si patvap si Beniamin kipo 12,000 aongos.

Petau lava i mamain ta patvap aongos

9 Au, e mung i keve bil ke nala arai, na sulrina lava kipo tung. Petau ang
kapo tav angkoai si mang sikei ka tataot korong iria, le si keve angtama,
keve rina, keve patvap, na keve mengen angpetpetekai. Na kipo tung e
nona i sinsinongan i tulava, e matana i nat i sipsip. Kipo maus ta maus
posok aongos, na keve pan i otongo kipo teng ia e kungaria. 10 Na kipo
songosongo alava asukang ke, "Alatun ane si kamem God vopo sinong kuli
sinsinongan i tulava, nia na tukul bung i vilvil ato ke, na ane si nat i sipsip."
11 Ri angelo aongos kipo tung aulitai ani sinsinongan ang na aulitai ani keve
igenen lava na puat a asisinong atogon to ang. Na kila oro turung e vunep
e mete sinsinongan ang na kila mamaila serei si God, 12 "Tutuman luai!
Alatun na urmaus, masam na posong ro, asan lava, madot na dual, ane si
kara God, kana na asikei. Tutuman luai!"

13 Na sikei iria keve igenen lava ang kala sui iau, "Petau po alak ani maus
posok suke, ri si nang, na kita pasal le voi?" 14 Na nala ngenget ia, "Kag
volava, kupo nas." Na kala atai iau, "Petau ke ria vap lapo soung suai ani
keve bil lava i vilvil akui ang, na kitala galui adaus kari maus, using kita
vil adaus aro ia ta rangai i nat i sipsip. 15 Nambang asukang, na kipo tung
e mete sinsinongan ang si God. Kipo abis papakangai ania nei kana lu i
atailai, tenei ias na tenei vong kapa. Na vopo sinong kuli sinsinongan ang ka
amarmarip iria. 16 Parik luai kipa anguan buk angan an, parik kipa anguan
mingom an. Na makarap parik kapa anguan ngan an aniria, ka kovek luai
kapa ta ring malu manas kame luk iria. 17 Using a nat i sipsip vopo tung nei
liuan i sinsinongan, ang ninia kalapo kakaria ta katakai i aiveven sipsip,
na ka ausingai aniria taun a mete uv i laman i to. Na God lak ka song suai
aongos ani lumata i mataria."

8

Akamusai i vulit kuli buk na ese i gol

1 Au, si taun ang kala tak suai ani akanangai i valimalengua i vulit, na kala
musik aongos e metekuku ani vuk pangau. 2 Na nala arai ani limalengua
na angelo ang kipo tung e matana i God, na kala alis iria ta taungai siksikei.

3 Na mang angelo kame lapo tung ngere pata ipo sula, na kapo teng a
ese i gol, na kila alis ia ta bil sain ro duk, si sula kuvul ve keve sokotuk si

mamain ta vap daus, lakat kuli pata i gol ang e mete sinsinongan i tulava.
4 Na bung sain roron ina, kuvul ve kari keve sokotuk ri vap daus, kapo taup
alak e matana i God, le si kungana i angelo. 5 Au, angelo kala luk a ese ang,
na kala asiang aduk ia ta kalunga nini le kuli pata ang, kala so tatana kuli
vunep. Na e iang kalinga lava na sokirilai i angang kuvul ve mimo na tapak
kapa.

Keve taungai

6 Na limalengua na angelo vopo teng ani limalengua na taungai ang kita
lapo usausa si kui aniria.
7 Au, ainoai angelo kala kui kana taungai, na iat karkarian kuvul ve rangai
kila sapungai ania kuli rina, na kala ni suai ani vapotol i palpal i kuli rina,
na vapotol i palpal i mamain ta iei. Na uriuri vopo polok makanga aro ang,
kala ni suai aongos ania.
8 Na vapongua i angelo kala kui kana taungai, na mang bil val mulang
lava katapo urek alava aongos kita so tatana ane nei laman. Na vapotol i
palpal i nei laman kala rangai. 9 Na vapotol i palpal i ri asisinong po atogon
to nei laman kila mat, na vapotol i palpal i ri perengan kila tagoeng.
10 Au, na vapotol i angelo kala kui kana taungai, na mang kalto lava kapo
ureurek alava val sulu, ka uak le metekuku, na ka ngataunai ani vapotol i
palpal i keve laman, na ani keve salsaling lik i laman kapa asukang. 11 Kana
asan a kalto ang ta mal luai. Na vapotol i palpal i keve laman kala kun mal,
petau lava kita inum singina kitala mat using kalapo mal luai.
12 Au na vapuat i angelo kala kui kana taungai, na vapotol i palpal i
makarap kala tamitmit, vapotol i palpal i ulen, na vapotol i palpal i keve
kalto, ani ki ago ta mang an. Asukang na vapotol i palpal i tenei ias ka
kovek i malangas, na asukang kapa si vapotol i palpal i tenei vong.
13 Na nala arai, na nala longong a manuanga kapo ngoi e pangkul liuan i
metekuku, na kapo songosongo alava luai ta, “Ka rikek, ka rikek, na ka rikek
luai aniria kipo ago e kuli rina, using kapo atogon lak a potol a angelo, oring
lik kitol kui a taungai.”

9

1 Na vapalpalima i angelo kala kui kana taungai, na nala arai ani sikei a
kalto, kata uak le metekuku ane kuli vunep. Kita lis ia ta ki asi tavas ani
mata lulungai asiang. 2 Na kala tavas ia na bung kala tuv alak le neina,
asukang val bung i imun marmaralan lava. Na makarap ve metekuku kala
vong ta bung i nei mata ang. 3 Na le si bung ang ri bivo kila serei si kari me
ago kuli vunep, na kitala lis madot aniria val ri pangup i kuli vunep kipo
atogon ia. 4 Kita antok iria ani ki ago ta vil arikek an ani uriuri i kuli vunep,
vo ani sa kapo papanan aro, na iei kapa. Sikei ki vil arikek papa na vap ang
kipo kovek i akanangai i God e noria. 5 Parik kitapa li madot aniria asi kari
vil punuk luai ani ri vap, sikei ki vil akui palau iria si palpalima na ulen
aongos. Kui ang ki kui tatana, ka bil val kui i pangup, man ka suk a igenen.
6 Na nei liuan i keve taun ang ri vap ki gulegule ring asi kari mat, sikei ki
tav sabonai ania. Ki vubuk alava ani ki mat sumasuma, sikei mat ka amaka
aro iria.
7 Ri bivo, kankanuai iria katapo bil val ri os kitala usausa lenginang iria
ani visvis. Na kita akuku iria ta bil val kuku i gol, na ane noria kipo naunau
val ri vap. 8 Na ung i paturia kapo bil val ung i paturia i ri aina, keve ngisaria
kapo bil val ngisana i laion. 9 Na kipo atogon keve lilit e kangiria, kapo bil
val keve lilit i aen, na tangis i vangaria kapo sokelengai val tangis i tagtagai

os miang kipo sang tatana taun a visvis. 10 Kipo atogon vikvik na kipo suk
val ri pangup si vikvik iria kapo atogon rangum matansilup, au na kipo
atogon a madot e vikvik iria asi vil arikek ani ri vap si palpalima na ulen
aongos. 11 Na kipo atogon kari tulava, kapo paturia aongos, angelo i nei
mata lulungai asiang ang, kana asan si mengen si ri Eberaio ta Abadon na
si ri Elas ta Apoluon.
12 Sukana vang a ainoai i vilvil akui rikek kala kamus. Arai, pongua lak
nang kilongpo tungai asi serei.
13 Na valimalesikei i angelo kala kui kana taungai, na nala longong a
kalingana i mang sikei neina i puat a kom ang si pata i gol, kapo tung e
malangas i matana i God. 14 Na kalinga ang kala antok a valimalesikei i
angelo vopo teng ani taungai ang ta, “Ku akala na puat a angelo ang kita
teng akit iria ngere laman lava ang e Euparates.” 15 Na le iang kila akala na
puat a angelo ang, kita lapo usausa si vuk taun ang, akorong si taun ang,
singina si ulen ang na matas ang kapa, asi kari an raung amat ani vapotol
i palpal i ri vap aongos. 16 Na tataot lakat i petau kipo kokos kuli os asi an
visvis, kapo 200,000,000. Nata longong a tataot ang asukang. 17 Si kag ararai
katapo ararai asukang ke. Keve os kuvul ve vap ang kipo kokos kuluria,
kari keve lilit e kangiria katapo mang val ureurek mang mata makanga, na
kapo dinangan val iat karkarian. Na paturia i keve os ang kapo asukang val
paturia i ri laion. Na ureurek, bung na iat karkarian kapo soung e ngururia.
18 Vapotol i palpal i ri vap e kuli rina kitala mat aongos marai potol a bil i
vilvil akui ke, kut, bung na iat karkarian ang vopo soung ke e ngururia.
19 Using kari madot ri os kapo sinong e ngururia na vikvik iria, using a
vikvik iria kapo asukang val ri kene, kipo atogon vangang, nambang kipo
so tatana.
20 Petau lava lak nang parik kitapa mat si keve vilvil akui ke, parik lak
kipa lomon pokai pelek kari keve avibisan, na kipo uli soturungai lak taun
kari keve ingua, keve tangatangai ang kita abis palau ia ta gol, silva, aen,
iat, na ri iei, keve bil po mataba, na kipo talingabot, kipo tung mat palau.
21 Parik kipa lomon pokai pelek a lau i daung, teng maras, panik na tainau
kapa.

10

Buk lik i lulun e kungana i angelo

1 Na nala anguan arai an na mang sikei a kitmat i angelo kapo pasiang
le metekuku, na katapo maus ta kuku, na kumrangai kapo tung e patuna.
Nei nona kapo asukang val mete makarap, na ngono kakina kapo asukang
val kitip lava kapo ureurek. 2 Katapo teng a buk lik i lulun e kungana, na
buk ke katala tapaeres e kungana. Ka kelai ani palso i kakina e nei laman,
na kana palkais e ring kolo. 3 Na kala songosongo alava luai val kalingana
i laion marala. Vuk taun ang kala songosongo, na limalengua na angang
ang kilapo mengen. 4 Kilapo mengen na nalapo usausa asi kag salsalik.
Sikei, nala longong a kalinga le metekuku ta, “Ku vulit bat a mengen ang
limalengua na angang ang kita antok tatana, na ku ago ta salik an ania.”
5 Na angelo ang nata arai ania, vo atung ang ani kakina nei laman na e ring
kolo, kala koros atung a palso i kungana ane metekuku, 6 na kala atu vala si
vopo to asikei, voike kata asinong a metekuku na keve bil aongos ang kipo
ago singina, na kuli vunep ke kapa kuvul ve keve bil aongos kuli rina, na nei
laman ve kana kun keve bil neina. Na kala posong asukang ke, “Ka kovek
luai i taun i amomole! 7 Man kalapo angte kana taun a valimalengua si kui
ani kana taungai, e iang kala tapunuk a mengen mumun ang si God, val

akus roron ang katala amalangasai ania si kana keve asosokai ri katakai i kus amalangas aino.”

8 Au, na kalinga ang nata longong aino ia le metekuku kala anguan serei taun an anig ta, “Pasal, kula luk a buk vopo matung tapaeres ang e kungana i angelo vopo tung ang e nei laman na e ring kolo.” 9 Au nala pasal taun ia, na nala aikut ia ani ka lis iau ta buk lik ang. Na kala antok iau, “Luk ia na ku angan ia, na kan vil amal a vingam, sikei ane tabek i ngurum ka mirmiruman val murungan.” 10 Au, nala luk a buk lik ang e kungana i angelo, na nala angan ia. Na ane tabek i ngurug, pua nem mirum luai val murungan. Au nala angan asip tapai ania, na kala vil amal aongos a vingag. 11 Na kala antok iau, “Kapo mamaiten ta ku anguan kus amalangas pok an ani keve rina miang, ani keve patvap na ani keve mengen angpetpetekai na ani ri tulava kapa.”

11

Ngono katakai i amalmalangasai

1 Na kala alis iau ta vuk kan i po kinkintong, na kala antok iau ta, “Ku tapasuk na kuanla kinkintong kana lu i atailai a God, na pata ipo sula. Luk kapa na tataot iria kipo soturungai e iang. 2 Sikei, ku atolongon a kinkintong ani nankomo i lu i atailai. Ago ta kinkintong an ania, marai kitala lis nang ia si ri vap i ngising. Na ki koko goeng a rina gogoai ang si 42 na ulen. 3 Naka li madot ani kag ngono katakai i kus atutuman asi karilong mengen i kus amalangas le si God si 1,260 na taun aongos, na kilong alak a maus i mamakus.” 4 Ngono igenen ke, rilong a ngono iei i elaio, na ngono tutungan i malangas vopo tung ang e matana i Volava i keve asisinong aongos. 5 Na man a mangsikei kapo buk atokngai asi vil arikek anirilong, kut i ngururilong ka angan ia. Kana vang a ring ke, man a mangsikei kapo buk vil arikek anirilong ka mat akorong si selen ang. 6 Na ngono igenen ke kilongpo atogon madot asi akangbat ani metekuku ani ka ago ta anguan langit an si pangau i taun ang kilong mengen i kus amalangas singina. Au na kilongpo atogon kapa na madot asi pokai ani keve laman aongos asi kari rangai, na asi karilong vil akui ani keve rina si saka keve taun an rilong kilongpo buk ia. 7 Au na taun ang man kilonglapo akamusai ani karilong kus atutuman, kei nau lelengan vopo soung le nei mata lulungai asiang ang, kamela angvis ve rilong, ka dual alava anirilong na kala vis punuk irilong. 8 Matmat irilong ka matung palau nei selen i rina lava ang, kipo posong atoktokngai ania ta Sodoma na Aigipto, rina ang nang kita atakuk karilong volava singina kuli ngakputuk. 9 Na ri vap i mamain ta matan vap, ri mengen angpetpetekai, na keve rina lava, kime kalum a ngono matmat ang si potol a taun kirol na inongos. Na ki atakun ri vap si ago ta amunai anirilong. 10 Na ri vap i kuli rina aongos ki maramarak using kilongtala mat, na ki mikamika ta uruk, na ki lis angpokpokai aniria ta mang keve alilis, using ngono katakai i kus amalangas ang kilongtapo vil akui arikek ri vap kuli rina. 11 Au na e mung i potol a taun kirol na inongos, God kala lis pok a malu i to taun irilong, na kilongla tung ta ngono kakirilong. Na leng lava kala pat a vap po kalum ang anirilong. 12 Na kilongla longong a mang kalinga lava taun irilong le metekuku ta, “Milong palak ane ke.” Na kilongla palak nei kuku ane pangkul, na karilong petau kipo tere tatarilong. 13 Na si vuk taun ang palau, mimo lava luai na vasangauli i palpal i rina ang kala tagoeng. Na 7,000 i ri vap kita mat si mimo ang, na mang vap ang kita leng arikek luai, na kipo alatun a God metekuku.

14 Sukana vang a vapongua i vilvil akui kana kala kamus. Arai, vapotol
lak nang ka serei, na ka sumasuma palau.

Valimalengua i taungai

15 Au na valimalengua i angelo kala kui kana taungai, na nala longong a
keve kalinga lava i metekuku asukang ke, “Vainagoan i kuli rina ke, kara
Volava na kana igenen i akanangai kilonglapo saupai ania, na kana saupai
ka ago ane no asikei.” 16 Na 24 a igenen lava ang, vap po sinong kuli kari
keve sinsinongan e mete God, kila soturungai ane vunep e matana i God
na kila mamaila serei singina 17 asukang ke, “Volava God kitmat luai, kupo
to kana, na kuta to aino, namempo alatun ua using kutala luk kam madot
lava na kula saupai lenginang. 18 Mamain ta patvap i ngising kita marala,
sikei kam marala kala serei, na kana kalapo taun asi saupai aniria kitala
mat, na asi seupok kapa ani kam keve asosokai ri katakai i kus amalangas,
na ri vap gogoai, na vap ang kitala mamaila ani asan im, ri vap lik kuvul
ve ri vap lava. Na asi runguk suai ani vap ang kita galang a kuli rina.”
19 Au na lu i atailai si God kala tavas metekuku, na kila arai ani asisiang ang
salsalik i ainainakai kapo sinong neina. Na e iang kala tapatapak, angang
kala sokirilai, mimo na langit lava i iat kala usen.

12

Aina na kene lava

1 Na mang akanangai petekai lava kala serei metekuku. Mang aina
katapo kavat ta makarap, na ulen kapo ago neite ngono kakina. Na kana
kuku e patuna, sikei a sangauli na pongua na kalto kipo tung singina. 2 Na
katapo sungsungukan, na kapo kui ve aloi alava using kala serei kana taun
asi ingus. 3 Na mang akanangai kapa kala kun serei metekuku. Mangsikei
a kene lava luai kapo melek, na kapo atogon limalengua na vangang, na
sangauli na kom, na si limalengua na vangang ang limalengua na kuku i
tulava singiria. 4 Na vikvik ina kala mus suai ani vapotol i palpal i kalto
e metekuku ane kuli vunep. Kene ang kalapo tung e no i aina vopo kui
ani ingus ang, ani ka konem a popo lik ang man kala ingus ia. 5 Au kala
ingus kana nat tauan, nia ka saupai ani keve matan vap aongos ta kana
kipa i aen. Sikei, nat ang kita paus alak ia taun a God na kana sinsinongan
i tulava. 6 Na aina ang kala sip akipai ane nei ring varasai palau taun a
ring ang God katala itoiton ia ania, ani kan ago si aiveven si 1,260 na taun
aongos.

7 Na visvis kala tadut metekuku. Mikael ve kana keve angelo kila vis a
kene. Na kene ve kana ta kun keve angelo kita susual, 8 sikei kita ngau, na
kala kovek i pangau aniria metekuku, 9 na kila asuai asiang ani kene lava
ang, katapo uli ago le kabang, kana asan ta petau, vo Satan, igenen vopo
kapau ani kuli rina aongos. Kita asuai asiang ania ve kana keve angelo ane
kuli vunep. 10 Na nala longong a mang kalinga lava e metekuku asukang
ke, “Kana vang kala serei a vilvil ato, madot na vainagoan si kara God,
na kitmat si kana igenen i akanangai, using a vopo uli mengen arikek ke
ani keve tasira e matana i God tenei ias na tenei vong, kitala so tatana ane
vunep. 11 Kita dual suai ania ta rangai i nat i sipsip na si kari kus atutuman,
na parik kitapa aunai i lomon ani kari to, parik. Sikei kita atolongon iria ani
ki mat. 12 Asukang vang na nami vap ang mipo ago e metekuku, mi uruk!
Sikei, kapo rikek luai ani kuli rina na ani nei laman kapa using a vo petau
ang lenginang katala pasiang taun imi, na kapo marala arikek luai, using
kapo nas ta kana taun parik kapa vungavunga.”

13 Na kene lava ke, taun ang kala arai ta kitala so asiang tatana ane vunep,
kala lu na aina vo ingus ani nat tauan ang. 14 Na kila lis a aina ke ta pongua
na vanga i manuanga lava ani ka angkoai si ngoi tatana ane nei ring varasai
palau, rina ang kitala itoitonai ania ania, ki an aiveven ia si sikei a matas,
na mang pongua na matas, na inongos i matas, akipai ani matana i kene.
15 Na kene lava ke kala mutakai ani laman e nguruna asukang val sung ani
molong ina kan kinkos a aina ang na ka tipo suai ania akipai. 16 Sikei kuli
vunep kata pakangai ani aina ke. Kata apanga na nguruna, na ka konem
aongos a laman i sung ang kene lava kata mutakai ania. 17 Kene lava ke vola
vinga marmaralan luai ani aina ke, na kala paspetau asi kana an angvis ve
kana matan inatus a aina ang, ria vap ang kipo longong kana keve asok
tapai a God, na kipo teng akit a akus tutuman i Iesu. 18 Na kanla tung e
ngerelo.

13

Ngono kei nau lelengan

1 Au, nala arai ani mang sikei a kei nau lelengan kala buat serei kuli
laman. Kapo atogon a sangauli na kom, na limalengua na vangang. Si
siksikei a kom, kuku i tulava kapo gon kuluna, na kuli siksikei i keve
vangang ang, mang asan i nau varas ani God kapo tung singina. 2 Na kei
ang nata arai ania, kapo bil asukang val pusi kei kalat lava, na kakina kapo
asukang val kakina i vongo marmaralan lava, au na nguruna kapo bil val
laion. Kene ang katala lis ia lenginang ta kana madot, na kana sinsinongan
i tulava, na kitmat lava asi saupai. 3 Si mang sikei a vangang, kapo atogon a
mapolok, pat konang asi kana mat, sikei mapolok ang katala takaut. Na ri
vap i kuli vunep aongos kila arai velai ani man ani bil ke, na kila using a kei
ke. 4 Ri vap kila soturungai serei si kene using katala alis a kei ta kitmat asi
saupai, na kila kun soturungai kapa serei si kei ang, na kipo sui ta, “Mang
si vang kana kilongpo angkoai ve kei ke? Nei a si kapo dual angkoai asi me
angvis ve nia?”

5 Kitala ali pangau ani kei ke asi kana posong ani keve mengen i alalakas
na keve mengen i nau varas, na ka asereiai ani kana kitmat si 42 na ulen.
6 Kapo sulai ani nguruna si nau varas ani God. Kapo mengen i nau varas
ani asan ina, kana ring ipo ago, na vap ang kipo ago ve nia metekuku.
7 Kita li pangau ania kapa asi kana angvis ve ri vap daus, na asi kana dual
suai aniria. Io, kitala lis ia ta kitmat ani ka saupai ani keve angtama, keve
patvap, keve mengen angpetpetekai, na keve rina kapa. 8 Na ri vap aongos
kipo ago kuli vunep ke ki soturungai serei singina, ria na vap ang kari asan
kapo kovek le si tutapongai i asisinong nei buk i to si nat i sipsip, voiang
kita raung ia.

9 Man a si kapo atogon talinga, kapo ro ka longong. 10 Man a si ki kong
ato ia, nang ki kong ato ia. Man a si ki raung ia ta samele i visvis, nang ki
raung ia. Kapo ro ri vap daus ki tung akit na ki lomlomon atutuman.

11 Au na nala arai ani mang kei nau lelengan kala kun buat le nei roe.
Kana pongua na kom val nat i sipsip, sikei kalingana kapo asukang val kene
lava. 12 Kapo atogon a roron le si ainoai i kei ang asi kana abis ania, na kala
vil ri vap aongos kuli rina asi kari soturungai serei si ainoai i kei, kana
mapolok pat si kana mat katala takaut pok. 13 Io, vapongua i kei ke katapo
asereiai ani mang keve akanangai lava i vilvil ataping, kapo songo asiang a
kutni le metekuku ane kuli rina e mataria i ri vap. 14 Na si keve akanangai
suke, using kitala lis ia ta kitmat ani ka abis ia si pangau ang si ainoai kei,

kapo akipang a ri vap e kuli rina asukang ke, ki atung a mang tangatangai asi dungai ani kei vopo puka ke si samele i visvis ang, sikei kapo to lak.
15 Kitala lis ia ta kitmat ani ka ali malu i to ani tangatangai ang asi kana
mengen korong. Mang anu, asi raung kapa ani vap ang kipo misag ani
soturungai serei si tangatangai ke. 16 Na kapo sulai ani ri vap aongos, vap
lik ve ri vap lava, tauia ve ri vap logo, ri vap kalakala ve ri asosokai palau
ani ki luk a akanangai e palso i kungaria vo e nei petek i noria, 17 ani ka
asukang, ka ago ta sikei an ka samui vo asesel man a akanangai ke kapo
tav tung singina. Akanangai ang, nang kapo kana asan a kei, vo tataot i
asan ang. 18 Nas aro ia. Si e iang kapo atogon a nas, ka kinle na tataot i asan
i kei ke, using kapo tung ani igenen, nang 666.

14

Tangam si patvap si nat i sipsip

1 Na nala arai ane no, na nala arai ta, nat i sipsip kapo tung kuli mulang
e Sion, na petau ang ve nia kipo 144,000 aongos, asan ina na asan i tamana
kapa kita salik ia nei petek i noria. 2 E iang nala longong a kalingana i
mang sikei le metekuku kapo gulung lava val mete keve kong miang, na
asukang val angkirilai i angang lava. Na kalinga ang nata longong ia, kapo
tangis val ri gita miang kipo tiring ia. 3 Na kipo tangam a tangam tanginang,
talangai ani sinsinongan i tulava na e mete puat a asisinong atogon to ve
keve igenen lava ang kapa. Katapo tav angkoai luai ta mang sikei ka sel akit
a tangam ke, sikei riria papalik petau ang 144,000 nang kita samui pok iria
pelek a kuli rina ke. 4 Kana ria parik luai kitapa sigil si ri aina, using kipo
vap atailai. Ria vang kana kipo usiusing a nat i sipsip si saka keve oring
an kapo pasal singina. Vap ke, kitala samui pok iria le nei liuan i ri vap,
asukang val ainoai i uai i matang ani God na ani nat i sipsip. 5 Kapo kovek
luai i kapau ki sabonai ania e ngururia, using kipo daus luai.

Amalmalangasai si potol a angelo

6 Na nala arai ani mang angelo, kapo ngoi lakat nei liuan i pangau, kapo
teng a akus ro asikei, ani kan akus iria, vap ang kipo ago e kuli rina, taun
a keve rina, keve angtama, keve mengen angpetpetekai, na taun a keve
patvap aongos. 7 Na kapo songosongo alava ta, “Mi lolokovo e mete God, na
mi amaus ia, using kana vuk taun asi saupai kalapo serei. Mi soturungai
singina, nia vo asinong ani metekuku, kuli rina na nei laman makasim na
keve laman saling.”

8 Na mang angelo, vapongua ina, kala kun serei na kala atai ta, “Babulon,
rina lava suke katala uak. Kata vil a keve matan vap aongos ani ki inum
anio iria ta vaen i kana tapanikan.”

9 Na vapotol i angelo kala using irilong na kapo pege alava ta, “Man a si
kapo soturungai serei si kei nau lelengan ke, na kankanuai ina, na kalapo
atogon a akanangai ang e nei petek i nona vo e kungana, 10 nia palau a
iuang ka inum a vaen i kana marala na God, vaen ang kata tilingai kirol
ania, na i tav tol, ane nei kavi i kana marala. Au na vo inum ke ania, ka
luk a kui ninirokot luai mete kut ni na iat karkarian, e mataria i ri angelo
gogoai na e matana i nat i sipsip. 11 Na vubung i kui ang kipo ago singina,
ka tuv alak ane pangkul si keve taun kovek i akamusai ina. Io, vap ang kipo
soturungai serei si kei nau lelengan ke, na si kankanuai ina, na kitala luk
kapa na akanangai i kana asan, petau ke ki kovek luai i ausai tenei ias na
tenei vong kapa.” 12 Kapo ro ri vap daus ki tung akit, riria kipo longong
kana keve asok tapai a God, na kipo tung akit si lomlomon ta Iesu.

13 Na nala longong a kalinga le metekuku na kapo atatai asukang ke,
“Salik asukang ke. Uruk singiria, vap ang ki mat ta angtogon ve Volava,
le si taun ke. Na Malanganto kapo kun ainak ta io, uruk singiria using ki
ausai ani kari keve avibisan. Io, kari keve avibisan aongos, seupok ina ki
luk lak ia.”

Taun i paspasuk kuli rina

14 Au, nala arai ane no na nala arai ta, mang sikei a kuku posok, na mang
igenen kapo gon lakat kuluna, asukang val igenen i pukun, na kana kuku
i gol e patuna, na e kungana kapo teng a samele redelekan. 15 Na mang
angelo kala soung le nei rina i atailai na kapo songosongo alava taun a vopo
gon lakat kuli kuku ang ta, “Luk kam samele redelekan na ku til. Kalapo
serei nang a taun i paspasuk, using a non matang ke kuli rina kala matukal.”
16 Na vopo gon lakat kuli kuku ang kala til a non matang i kuli rina na kala
pasuk asip ia.

17 Na mang angelo kala soung le nei rina i atailai e metekuku, ninia kapa
kapo teng kana samele redelekan. 18 Au, na mang angelo kala kun soung le
si pata ipo sula ang, na nia kapo atogon kitmat asi saupai ani kut po ni ang,
kala songosongo alava taun a vopo teng ani samele redelekan ang asukang
ke, “Luk kam samele redelekan na ku asisia tok akuvul a ungaungan i vaen
i kuli rina, using kalapo motem.” 19 Na angelo ang ka teng kana samele na
ka lag a kuli rina ke tatana, na kala ngumut akuvul aongos a keve uai ina,
na ka so tataria nei ring ipo koko meng ani vaen i kana marala na God.
20 Na lu i po koko meng ani vaen ke kita atung ia e komo i rina. Na saltapai
i rangai le si ring ipo koko meng ang kala lakat asukang val ngai asagang si
ri os, na vunga ina asukang val 1,600 na sitadia.

15

Limalengua na apoes

1 Na nala arai ani mang akanangai lava, na kapo petekai luai e metekuku.
Limalengua na angelo kipo teng a limalengua na akamusai i apoes, kapo
akamusai luai i keve apoes ang, using katala tapunuk aro luai vanang kana
marala manas a God.

2 Au nala ararai na mang bil kapo asukang val laman makasim kapo pok
val galas na kita tol ia ta kut nini. Na petau kipo angtung ngere laman,
ria vap ang nang kitala dual suai ani kei nau lelengan ve kankanuai ina,
na akanangai i kana asan, na kipo teng kari keve gita, ila alis ta God. 3 Na
kipo tatangam a tangam ang si Moses, kana asosokai a God, na kapo tangam
kapa si nat i sipsip, “Volava, God kitmat luai, kam keve avibisan aongos kipo
tavirimok lava na kipo petekai luai. Numai a tulava si mamain ta matan
vap aongos, kam keve selen kipo korong na tutuman aongos. 4 Volava! Si
vang kana ka tav lolokovo, na ka tav alatun anim si kam asan? Using numai
papalik kupo daus na le singim papalik na matmatan vap kime serei kuvul
lak, na kime soturungai e matam, using kam keve avibisan korong kipo
ago e ring malangas.” 5 Na e mung ina nala anguan ararai pok an, na e
metekuku, ring atailai lu i atung tul, voiang a akus tutuman kapo ago neina,
kala tavas. 6 Au na limalengua na angelo, vap po teng ani limalengua na
apoes aongos ang, kila soung le nei ring atailai. Ria aongos kipo maus ta
maus radausan luai, e kangiria kipo ngenge aputuk ia ta gol. 7 Na mang
sikei le si puat a asisinong atogon to ang kala lis a limalengua na angelo ang
ta limalengua na gapai i gol, na kapo kamsarak ta kana marala na God vopo
to asikei ke. 8 Na bung i kana miminaungan a God kala karaunai aongos ani
nei ring atailai ang ve kitmat ina. Kata tav angkoai luai si mang igenen ka

palak nei ring atailai ang, tung si kila vil apunuk aro luai ani limalengua na apoes aongos si limalengua na angelo ang.

16

Keve gapai i kana marala na God

1 Na nala longong a kalinga lava le nei ring atailai kapo atatai a
limalengua na angelo ang ta, “Mi pasal ta limalengua na gapai ang na mi
an bekai ani kana marala na God kuli rina.”
2 Au, ainoai i angelo kala pasal na kanla bekai ani marala kuli ring kolo.
Na ri makas rikek luai kila serei si vap ang kipo atogon a akanangai i kei
nau lelengan ang singiria, na kipo soturungai serei si kankanuai ina.
3 Na vapongua i angelo kanla bekai ani marala kuli laman makasim na
nei laman kala rangai aongos val rangai i puka. Na ri nem aongos kipo to
nei laman kila mat asip.
4 Na vapotol i angelo kanla bekai ani marala kuli keve laman lava na
keve laman saling lik, na kila kun rangai. 5 Na nala longong a kalingana
i angelo vopo aiveven ang ani laman ta, “Numai kupo daus luai. Numai
kuta ago anongo na kana kupo ago na kupo daus luai. Kam saupai ani vap
ke kapo korong asukang, 6 using kitala raung ri vap daus na ri katakai i
kus amalangas, na kutala ainum iria ta rangai val kari seupok.” 7 Na nala
longong a pata ipo sula kala songosongo ta, “Io, Volava God Tavirimok Luai,
kam keve saupai kipo korong na kipo tutuman.”
8 Au, vapuat i angelo kanla bekai ani marala kuli makarap. Na ngan
i makarap kala aunai madot luai si ngan amagang ani ri vap val kutni.
9 Pukun iria ka tapak ta manas lava, na ki mengen arikek ani asan i God
vopo togon kitmat asi alis ani keve vilvil akui ke. Sikei ki misag ani lomon
pokai na alis minaungan ania.
10 Na valima i angelo kanla bekai ani marala kuli sinsinongan si kei nau
lelengan, na kana vainagoan kala vong itum, na ri vap kilapo ngut ngisa ta
kui rikek. 11 Na kila mengen arikek ani God i metekuku marai keve kui lava,
na keve makas kapa. Sikei ki misag ani lomon pokai pelek ani sa kitala abis
ia.
12 Na valimalesikei i angelo kanla bekai ani marala si laman lava ang
Euparates, na kala ring kolo aongos. Kana asi usausa ani keve tulava le
si ring ipo sanglak ta makarap asi me serei. 13 Na nala arai ani potol a
malanganto rikek kitolpo ararai val pakau, na kitolpo soung le nguruna
i kene, na le nguruna i kei nau lelengan, na le nguruna kapa i katakai i
kus amalangas kapau. 14 Kitolpo malanganto i ri ingua, na kipo vil a keve
akanangai. Kipo pasal taun a mamain ta tulava i kuli rina aongos ani ki
songo akuvul iria taun a visvis ang si taun lava i atung ang ta God Tavirimok
Luai. 15 “Arai, naka serei val katakai i tainau. Uruk si igenen ang kapo para
na kapo kavat, vei nganing kala tung e ring malangas ta varas, na ka mese
luai.” 16 Io, kita songo akuvul iria taun a ring ang kipo kin ia ta Armagedon
si mengen si ri Eberaio.
17 Na valimalengua i angelo kanla bekai ani marala nei pangau. Na
kalinga lava le nei ring atailai si sinsinongan i tulava kala posong ta, “Kala
kamus!” 18 Na tapak ve gulung kitmat kala serei alava na mimo madot luai.
Mimo ang kapo madot arikek luai, katapo kovek i mimo asukang kata serei
le si ainoai i taun ri vap kitapo ago kuli rina. 19 Na rina lava ang kala tapagal
ani ka potol a vuk rina ina. Na keve rina lava si mamain ta matan vap kila
sogoengai. God kala lomlomonai ani Babulon, rina lava ang, asi alis ania ta

kavi kapo kamsarak ta vaen madot i kana marala, na ka inum asip ia. 20 Au
na ri kulenusa aongos kila sip akipai, na ri mulang kila kun kovek aongos
luai. 21 Na le metekuku iat maiten lava kapo uak lakat kuli ri vap. Siksikei a
iat kapo maiten angkoai si ngompunuk. Na ri vap kipo mengen arikek ani
God marai vilvil akui, using a langit ke kapo bil rikek luai.

17

Aina katakai i luk tauan pulakai na kei nau lelengan

1 Na mangsikei i limalengua na angelo, vap po teng ani limalengua na
gapai ang, kamela serei singig, na kala atai iau ta, “Me ane ke, name akalit
ua ta vilvil akui ang God lak ka alis a aina asasanan katakai i luk tauan
pulakai ang, iuang nang vopo ago mete keve laman ang. 2 Aina ke, ri tulava
i kuli rina aongos kita angpanik ve nia, na vap aongos po ago kuli rina,
kitala nio marai usiusing ani kana laulauan rikek.” 3 Au nala arai ta mata
i malanganto, na angelo ang kala sunguk iau ane nei mangsikei a ring
varasai palau, na nanla arai ani aina kapo gon kuli kei nau lelengan melek.
Na kei ang, pukun ina aongos kapo duk ta keve asan kipo keve mengen i
nau varas ani God. Na kapo atogon a limalengua na vangang na sangauli
na kom. 4 Na aina ang katapo maus ta maus miminaungan luai na kita
amamang aro ia ta gol, na mang keve iat mang roron. E kungana kapo
teng a kavi i gol kapo kamsarak ta mamain ta laulauan rikek, na keve bil
visuk i kana panik. 5 Na mang mengen mumun kita salik ia nei petek i nona
asukang ke, “Babulon lavlabat, rinaria i ri aina katakai i luk tauan pulakai,
na ani mamain ta laulauan visuk aongos i kuli rina.” 6 Au nala arai, na aina
ang kalapo nio using katala inum a rangai i ri vap daus, na ria vap ang
kitala raung iria marai akuskus atutuman ta Iesu.

Taun ang nata arai ania, nala sugul alava luai. 7 Na angelo kala sui iau ta,
“Marai sa kupo sugul? Naka palas ua ta bil mumun i aina, na kei ang kapo
kokos kuluna, vopo atogon ani limalengua na vangang ang, na sangauli na
kom. 8 Nang a kei ang kuta arai ania ta kapo to, kana parik kapa anguan
ago an, ka buat serei le nei mata lulungai asiang luai, ani ka pasal asi kana
an kui asikei. Au na ria kipo ago kuli rina, na kari asan kapo kovek nei buk
i to le si tutapongai i asisinong, ki an taping alava si arai ani kei ke, using
kata to aino, na parik kapa ago kana, na ka serei lak. 9 Nas aro ia. Si e iang
kapo atogon a masam, ka kinle na supsupai ina asukang ke. Limalengua
na vangang ang nang, kapo tung ani limalengua na putput, nang a aina ang
kapo sinong lakat singina. 10 Na kapo tung ani limalengua kapa na tulava.
Palpalima iria kitala uak, na sikei lak kapo ago, na mang sikei lak parik
kapa serei. Man kala serei ka saupai si vuk pangau kudik palau. 11 Au na
kei vopo to aino ang, na kana parik, ninia vanang kapo valimaletul i tulava,
na kapo mang sikei i limalengua ang, na kapo pasal asi kana an kui asikei.
12 Na sangauli na kom ang, nang kuta arai ania, kipo sangauli na tulava
parik lak kipa teng saupai. Sikei ki luk dual kuvul ve kei ang na ki saupai
si sikei palau a vuk taun lik. 13 Kipo sikei a lomlomonai na ki alis suai ani
kari madot na sinsinongan i saupai si kei ang. 14 Ki angvibis ve nat i sipsip
na kana vap, na nat i sipsip ka dual suai aniria, using ninia na volava ani
mamain ta volava, na kapo tulava ani keve tulava aongos. Na ria vap po
auai ve nia, kipo vap i kana songo, na kana vubuk, na kipo atutuman.”

15 Na kala atatai aliu iau asukang ke, “Keve laman ang kuta arai ania,
nang a aina ang kapo ago ngerena, kipo tung ani mamain ta patvap, petau
tavirimok luai, mamain ta rina, ve keve mengen angpetpetekai. 16 Na
sangauli na kom ang, nang kuta arai ania, ria kuvul ve kei ang, ki mirik

lak ani aina ang. Ki aunai vil arikek luai ania, na ka pasal ta varas palau. Ki
angan a sin ina na ki ani ia mete kut. 17 Using God katala alis a lomlomonai
ang ane nei vingaria, asi kari abis kuvul asukang val kana lomlomonai,
ani ka sikei palau kari lomlomonai, na ki alis kuvul a kei ta kari kitmat asi
saupai, tung si kana mengen a God kan punuk. 18 Au na aina ang nang kuta
arai ania, kapo tung ani rina lava ang, nang kapo saupai ani mamain ta
tulava aongos i kuli rina ke."

18

Babulon kala tagoeng

1 E mung ina, nala arai ani mang angelo kapo pasiang le metekuku.
Kapo atogon kana kitmat lava luai, na miminaungan i kana roron kapo
vil amang a kuli rina ke tatana na kapo mang aroron. 2 Kapo songosongo
alava luai asukang ke, "Babulon, rina lava ke kala tagoeng! Arai, lenginang
kala tagoeng! Ka nankomo vang ani ri ingua asi ago, na ka rina asi ago ta
keve malanganto rikek, na ri mani visuk luai ki ago kuvul e iang. 3 Using
a mamain ta matan vap i kuli rina ke kitala inum a vaen nio i kana keve
panik. Ri tulava i kuli rina ke kita angpanik ve nia, na mamain ta katakai i
atos kapa kita tauia alava ta kana keve bil roron miang luai." 4 Au le, nala
longong a mang kalinga le metekuku asukang ke, "Kag vap, mi soung akipai
ani rina ang ani mi ago ta tung kuvul an ve nia si kana keve lau rikek, na ani
mi ago kapa ta an luk an ani maiten i kana keve apoes. 5 Using kana keve
rikek kila laut luai tung e metekuku na God kapo lomlomonai akit ania.
6 Lis ngenget pok a aina ke val sa katala alis tatana. Ngenget ta ngaupap val
katala kun abis ania. Tol amatan pongua dong kana kavi ta laman nio na
ka inum ia. 7 Alis aduk ia ta kui ve mamakus, asukang val minaungan na
keve maramarak duk ang katapo uli buk ania. Using nei vingana kapo atai
pok ia ta, 'Kag sinong, napo bil val ainan tulava, parik ta nau a mainang.
Au na kapa, naka kovek luai i taun i tang makus.' 8 Asukang vang na si ring
sikei palau a taun kana keve apoes, ki kinkinkos aro ia singina, mat, makus
na kalag, na kut ka ni ia. Using a Volava God, kana dual kapo tavirimok asi
kana amiming ania.

9 Ri tulava i kuli rina, ria vap po angpanik ang ve nia na kipo maramarak
soliu kuvul, ki arai ani bung i kut i kana po ni, na ki tangis velai makus lava
using ania. 10 Ki tung akipai ane ring vunga using kipo leng putuk kana
vilvil akui, na kipo antok ta, 'Kala rikek! Pua, rina lava ke. Pua, Babulon
pala, ring rina kitmat. Ring sikei palau a vuk taun ke, saupai asi kam puka
kamela serei.'

11 Mamain ta katakai i atos kuli rina ki tangis using ia velai ani mamakus,
using kala kovek i vap asi samui ani kari keve usausan, 12 gol, silva, ri iat
mang roron, ri ngongo, vakup mang roron, na mamain ta ei sain miruman,
na mang matan bil ro lik kita abis iria ta ei na aen na mamain ta iat samui
lava, 13 na ri mai ipo angan, na mamain ta bil sain roron, vaen, rul i elaio,
palaua tanginang roron ve kon, ri bulumakau, sipsip, ri os na tagtagai iria,
ri vap asosokai palau ve ri kongato. 14 'Pua, inuai ke kutapo atumata using
ia kala tamus aongos pelek ua. Kam keve tauia miang na mang matan bil
roron luai ang, ria aongos kila tamus pelek ua, na parik luai kupa anguan
angkoai an si sabonai pok ania.' 15 Vap po asesel ta keve bil aongos ang,
na kilapo vil alava kari tauia tatana, ki tung akipai e ring vunga using kipo
leng putuk kana vilvil akui. Ki tangis na ki makus 16 na ki songosongo ta,
'Kala rikek! Pua, rina lava ke, katala uli amaus ania ta keve vakup mang
roron luai, na vakup samui lava luai, na kata uli amamang aro ania ta gol

na ri iat samui lava. 17 Ring sikei palau a vuk taun, tauia tavirimok lava
ke kamela rikek aongos!' Na vap alali perengan, kuvul ve petau po kokos,
na ri tong laman ve ria kipo pasal nei laman si atos ta kari usausan, kianla
tung akipai e ring vunga, 18 na ki arai ani taup i bung i kana lapo ni, na kila
songosongo ta, 'Mang saka rina lava kapo bil val rina lava luai ke?' 19 Na
kipo sapung a paturia ta kaponpon kuvul velai ani tangis, mamakus na kipo
kup alava ta, 'Kala rikek! Pua rina lava ke, kapo ring rina ke vap po taukai
mamain ta perengan nei laman, kime lapo tauia ta kana keve togtogon!
Ring sikei palau a vuk taun kamela rikek aongos!' 20 Uruk taunai ania, nami
e metekuku, na ri vap daus ve ri aposel na ri katakai i kus amalangas. Mi
uruk using God katala amiming ia si lau ang kata abis ia singimi."

21 Au na mang angelo dual lava kala sunguk alakat a iat tavirimok, na
kala so tatana velai ani marala ane nei laman. Na kala antok ta, "Asukang
palau val iat ke, ki so asiang arikek luai ta rina lava ke Babulon, na parik
luai kipa anguan angkoai si sabonai korong ania. 22 Ka kovek luai i kalinga
i tatangam singina. Ria kipo tiring gita, ri katakai i pirpirik, na vap po
tangam si keve kuikui na taungai ki kovek luai. Ka kovek luai i igenen
ipo abis lu vo mang keve abis pulakai. Tangis i iat ipo vil meng kon ang
parik kipa anguan longong korong an ania. 23 Ka kovek ta ring mang i
lam ka anguan mang an singim. Kalingana i igenen osongon tanginang ve
aina ang, parik kipa anguan angkoai si longong korong ania singim. Using
kam keve katakai i asesel kitapo keve vap dual lava kuli rina, using si kam
keve avibisan i teng maras, mamain ta matan vap aongos kilapo pasal alok
luai." 24 Na singina pok kalapo sunguk a mamaiten i rangai i ri katakai i
kus amalangas na ri vap daus, na ria kapa petau aongos ang kitala raung
iria kuli rina.

19

1 E mung i keve bil suke, nala longong a mang sikei a bil kapo tangis
asukang val ok, petau laba luai e metekuku, na kipo songosongo ta,
"Aleluia! Using a vilvil ato na miminaungan na kitmat i kara God! 2 Using
a lau tutuman na korong si kana saupai. Lenginang katala amiming a aina
asasanan katakai i luk tauan ang, vo vil avisuk ani kuli rina ke ta kana
keve laulauan i panik. Katala amiming ia, ngenget a rangai i kana keve
asosokai." 3 Au na kila anguan songosongo an asukang ke, "Aleluia! Ka
taup alak na bung ang le singina si keve taun na asikei." 4 Na 24 a igenen
lava ve puat a asisinong atogon to ang kila soturungai ane vunep serei si
God vopo sinong lakat ang kuli sinsinongan i tulava. Na kila songosongo,
"Tutuman, aleluia!"

Matan angan si nat i sipsip

5 Na kalinga kala songosongo le si sinsinongan i tulava asukang ke, "Nami
aongos kana keve asosokai, voiang mipo suai ania, ri vap lik kuvul ve ri vap
lava, tara alatun kara God!" 6 Au, na nala longong a bil kapo tangis asukang
val sulrina na kapo gulung alava val mete keve kong miang, na asukang
val nga kirilai i angang, kuvul velai ani songosongo ta, "Aleluia! Using kara
Volava God Kitmat nia kapo saupai. 7 Tara uruk na tara maramarak na tara
ali minaungan ania! Using kalapo serei nang kana taun i pagamau a nat i
sipsip, na kana aina tanginang kalapo kun usausa kapa." 8 Kitala amaus ia
ta maus posok roron mang riparipagan, na kapo daus luai. Nang a maus
ang kapo tung ani keve avibisan korong si ri vap daus.

9 Au, kala antok iau ta, "Ku salik ta, uruk singiria vap ang kita songo iria
ane si matan angan i osongon si nat i sipsip." Na kala anguan rodo ani kana

mengen ta, “Keve mengen ke kana, ke God ta keve mengen tutuman luai.”
10 Na nala soturungai ane vunep e ngono kakina, asi kag mamaila serei
singina, sikei kala antok iau ta, “Ku ago ta abis an ani oring ang singig. Nau
napo asosokai palau val numai na keve tasim, vap ang kipo teng akitmat
a akus tutuman i Iesu. Ku soturungai serei si God. Using a akus tutuman i
Iesu kapo tukulai i kari mengen ri katakai i kus amalangas.”

Os posok na igenen kapo kokos kuluna

11 Na nala arai ani metekuku kalapo tu tavasan, na mang sikei a os posok
kapo tung. Vopo kokos ang kuluna, kana ngono asan ta Atutuman na
Tutuman. Kana saupai na kana visvis kapo korong. 12 Ngono matana kapo
mang asukang ta ureurek i kut, na e patuna kapo kuku na keve kuku miang i
tulava, na kapo atogon kana asan i la salik, kapo kovek i mang sikei a igenen
kapo nas ia, sikei ninia papalik akorong. 13 Au na maus ang kapo alak ia,
kita bungum ia nei rangai. Na asan i igenen ang ta mengen si God. 14 Na
petau i visvis ang le metekuku kipo maus ta vakup mang posok roron na
kapo daus, kitapo auai ve nia kuli kari keve os posok. 15 Au na le nguruna
samele redelekan ang kapo soung, voiang ka tangai suai ani mamain ta
matan vap i kuli rina tatana. Na ka saupai aniria ta vuk kipa i aen. Na
ka kos lakat kuli iat ipo vilmeng vaen, nang a marala manas si God kitmat
luai. 16 Au na si kana maus na ane savana kapo atogon a salsalik i kana
asan asukang ke. Tulava i keve tulava, volava i keve volava.

17 Na nala arai ani angelo kapo tung lakat kuli makarap, na kapo
songosongo alava luai taun ri mani si kipo ngoi pulakai nei pangau, “Mi
me, mila ngakuvul si matan angan lava ke si God, 18 asi kami me angan ani
sin i ri tulava, ri ainoinoai i keve petau i visvis, ri vap asasanan, ri os kuvul
ve vap po kokos kuluria, na sin i ri vap aongos, ri vap po kalakala ve ria
vap po abis palau ang, ri vap lik na ri vap lava.” 19 Au na nala arai ani kei
nau lelengan ang, nia kuvul ve keve tulava i kuli rina, na kari keve petau
i visvis, kime lapo so akuvul asi kari angvis ve igenen vopo sang kuli os
ang na kana petau i visvis. 20 Sikei kila kong akit a kei ang kuvul ve kana
katakai i kus amalangas kapau, nang kata abis a keve akanangai ang ania,
asi kana kapau ani vap miang, ria vap ang kita luk a akanangai i kei ang, na
kitala soturungai serei si kankanuai ina. Kana na ngono ikelik kita asuai to
anirilong nei aolemai i kut nini kuvul ve iat karkarian. 21 Na karilong petau
i visvis, igenen vopo gon kuli os ang, kata raung aongos iria ta samele vopo
soung ang le nguruna. Au na ri mani kimela angan amasung aro luai aniria
ta sin i petau ang.

20

1,000 na matas

1 Au na nala arai ani angelo kapo pasiang le metekuku, na kapo teng a ki
asi tavas ani mata lulungai asiang, na e kungana kapo teng a angus lava.
2 Na kala teng akit a kene lava, kapo kene lava i keve taun aino le kabang,
vo petau ang anira, nang nia na Satan. Na ka got akitmat ia ani 1,000 na
matas aongos. 3 Au kala asuai asiang ania nei mata ang, na ka akang bat ia,
ka voit akit ia, ani ka ago ta anguan kapau an ani mamain ta matan vap,
tung si 1,000 na matas ke kala kamus. Au na e mung ina ki akalakala ia si
vuk taun kudik lik palau. 4 Na nala arai ani keve sinsinongan i tulava, na
petau ang kipo sinong lakat kuluria, kitala luk a kitmat asi saupai. Na nala
arai kapa ani malanganto i vap ang kitala lamrongok iria marai kari akus
atutuman ta Iesu na mengen si God. Parik kitapa soturungai serei si kei

ang vo kankanuai ina, na parik kapa kitapa luk a akanangai ina e nei noria na kungaria. Na vap ang kila tadut pok na kianla saupai kuvul ve Karisto si pangau i 1,000 na matas aongos. 5 Na mang vap la mat ang parik kitapa tadut pok tung si 1,000 na matas ang kala kamus suai. Sikei vap suke kipo ainoai luai i tadut pok. 6 Uruk na vinga daus singiria, vap ang kipo atogon pangau si ainoai i tadut pok suke. Using a vapongua i mat parik luai kapa anguan atogon dual angkoai an si karaunai aniria. Sikei ki tung val keve katakai i sula si God na Karisto kapa, na ki saupai kuvul ve nia si 1,000 na matas aongos.

Kita so asiang ta Satan ane nei aolemai i kut nini

7 Man kala kamus a 1,000 na matas, ki asoung tapai ani Satan pelek a gogotan, 8 na ka pasal pulakai asi kapau ani mamain ta matan vap kipo ago e kuli rina aongos ke, nang ri Gog ve Magog. Na ka songo akuvul iria si visvis. Tataot aongos iria kapo asukang val kone i ngerelo. 9 Na kila paskak aputuk taun a manamanang i kuli rina ke na ki pasal aulitai ani ring ang si ri vap daus, na taun kapa na rina vubukan si God. Sikei kutni ka pasiang le metekuku na kala angan aongos iria. 10 Au na vo petau, igenen vopo kapau ang aniria, kitala so tatana ane nei aolemai i kut nini ve iat karkarian, ring ang a kei ve katakai i kus amalangas kapau kilonglapo ago singina lenginang. E iang ki kui aongos tenei ias na tenei vong si volo taun na kovek ta akamusai ina.

Mete sinsinongan posok lava

11 Na nala arai ani sinsinongan posok lava, na vopo sinong ang singina. Kuli rina na metekuku kilongla sip pelek a matana, na kala kovek ta mang pangau anirilong. 12 Au na nala arai ani ri vap mat, vap lava ve ri vap lik si kipo tung mete sinsinongan ang, na keve buk kitala tavas ia. Na mang buk kapa ila kun tavas, kapo buk i to vanang. Au na ri vap mat, God kala saupai aniria aongos angkoai palau si sa kitala abis ia, na kita salik ia nei keve buk suke. 13 Na nei laman kala lis pok a vap mat po ago ang e neina. Na rina si ri vap mat kala alis pok kana keve vap mat. Au na ria aongos, God kala saupai aniria angkoai palau si sa kitala abis ia. 14 Na ri mat ve rina i mat, ki so tatarilong ane nei aolemai i kut nini ang. Nang nia palau kapo apongua i mat. 15 Man ta mang sikei, kana asan kapo kovek nei buk i to, ki asuai ania ane nei aolemai i kut nini ke.

21

Metekuku tanginang na kuli rina tanginang

1 Na nala arai ani metekuku tanginang, na kuli rina tanginang, using a ainoai metekuku na ainoai kuli rina katala pasal suai, na nei laman katala kun kovek. 2 Au na nala arai ani rina daus ang, nang a Ierusalem tanginang, si kapo pasiang le si God e metekuku, kita usausa ia val aina tanginang kitala amaus ia ani ka ruduai kana tauan. 3 Na nala longong a mang kalinga lava le si sinsinongan i tulava asukang ke, “Arai, kana na lu si God kame lapo sinong si ri vap, na nia ka auai kuvul ve ria, na ria ki kakana ta vap, na nia akorong ka auai ve ria, na nia kari God. 4 Ka ruduk suai ani lumata i mataria. Ka kovek i mat, kovek i makus, tangis na kui, using a keve bil kavang aongos kila pasal suai.”

5 Na vopo sinong kuli sinsinongan ang kala antok ta, “Arai, kana naka abis a keve bil aongos ani ki tanginang!” Na kala antok kapa, “Ku salik nang a keve mengen ke, using kipo tutuman, na kipo ro asi kokelai kuluna.” 6 Na kala antok iau ta, “Kala tapunuk aongos. Nau nang a tutapongai na

akamusai. Ani vopo mingom ang, naka lis ia ta laman le si mete uv i laman
i to, kovek i samui ina. 7 Ninia katala dual suai ani mamaiten ka taukai
aongos i keve bil ke, na nau kana God, na nia kag nat. 8 Sikei ria vap po leng
ani duai ani mamaiten, ve ria kita atolongon kari lomlomon, kipo lau visuk,
kipo daung, panik, teng maras, ria kipo soturungai serei si ri tangatangai,
ve ri katakai i kapau, kari kirim si aolemai i kut nini ve iat karkarian, nang
a vapongua i mat."

Ierusalem tanginang

9 Na mang sikei i limalengua na angelo vap po teng ani limalengua na
gapai kapo duk ta limalengua na akamusai i apoes, kala serei na kala antok
iau, "Ku me, name akalit ua ta aina i pala ke ani nat i sipsip." 10 Au nala arai
ta mata i malanganto, na angelo ang kala sunguk iau taun a mang mulang
lava na kapo lakat, na kala akalit iau ta rina ang Ierusalem, rina daus ang,
kapo pasiang le si God metekuku. 11 Kapo mangai ani minaungan i God, na
ripag ina kapo mang asukang val iat kapo radauman, na kapo rangrangis
aongos luai. 12 Kapo atogon a omo tavirimok lava na kapo lakat, na 12
na takaman, kuvul ve 12 na angelo mete keve takaman ang. Na si keve
takaman ang, asan i 12 na pat vap ang inatus si Israel kita salik ia singina.
13 Au na omo ke kapo atogon a puat a nona, na siksikei a nona kapo atogon
kana potol a takaman. 14 Omo i rina ang kita kelkelai ania ta 12 na iat, kita
salik a asan i 12 na aposel si nat i sipsip singina.

15 Na vopo mengen ang ve nau katapo teng a vuk kipa i gol asi kana
kinkintong ani rina ang, na keve takaman ina kuvul ve omo kapa. 16 Rina
ang kapo puat a nona na ria aongos kipo vungavunga angkoai palau. Au
na angelo ang kala kinkintong a rina ang ta kana kipa, na tataot ina kapo
12,000 na sitadia. Vunga ve aputuk na lakat ina kapo kuvul palau. 17 Na
kala kinkintong a omo, na kapo 144 na pekus na lakat ina. Kinkintong
ang a angelo kapo abis tatana, kapo asukang val ri vap kipo nas ani abis
tatana. 18 Kita abis a omo ang ta iat ang iaspis, na rina ang kita abis ia ta
gol akorong palau, kapo ararai val galas. 19 Na keve kelkelai i omo i rina
ang kitala amaus iria ta mamain ta iat daus mang angpetpetekai. Ainoai i
kelkelai, nang a iat ang iaspis, vapongua sapiro, vapotol kalkedon, vapuat
samaragdo, 20 valima sardion, valimalesikei sardion, valimalengua kuru-
solitos, valimaletul berutos, valimaleat topasion, vasangauli kurusopiraso,
vasangauli na sikei uakinitos, na vasangauli na pongua ametusito. 21 Na 12
na takaman ang kita abis ia ta iat ripag. Siksikei a takaman kapo sikei palau
a iat. Na selelava i nei rina ang kita abis ia ta gol rangrangis, kapo ararai
luai neina val galas.

22 Parik natapa arai ta rina i atailai nei rina ang, using a Volava God kitmat
luai na nat i sipsip kapo kana rina i atailai. 23 Rina ang parik kapa inongos
taun a makarap vo ulen si mang amalangasai ania, using a miminaungan
i God kapo uli alis malangas ania, au na nat i sipsip kapo lam ani rina ang.
24 Mamain ta matan vap i kuli rina ki pasal si malangas ina. Na ri tulava
i kuli rina kime alis kari keve tauia singina. 25 Au na keve takaman ina ki
tavas asikei, using parik kapa anguan atogon tenei vong. 26 Na kime serei
nei rina ta tavirimok i minaungan na asan lava le si keve matan vap. 27 Bil
visuk kapo tav angkoai luai si palak e iang, kuvul ve ria kipo abis a keve lau
mimitikan vo kipo kapau. Sikei ria papalik kipo atogon asan nei buk i to si
nat i sipsip, ria kian palak.

22

1 Na kala akalit iau ta salsaling i laman i to na kapo ripag luai val galas, na
kapo saling le si sinsinongan si God ve nat i sipsip. 2 Na kapo saling asiang
nei liuan i selelava i rina ang. E ngono ngising ina, ei i to kapo polok, na
kapo uai amatan 12 na taun nei siksikei a matas, amatan sikei si sikei a ulen.
Pan ina asi vil ato ani mamain ta matan vap. 3 E iang ka kovek luai i malgai.
Kana sinsinongan a God na nat i sipsip ka sinong si rina ang, na kana keve
asosokai ki soturungai serei singina, 4 na ki arai ani nona, na kana asan ka
tung nei petek i noria. 5 Ka kovek i tenei vong na e iang parik kipa inongos
taun a lam vo mang i makarap, using a Volava God nia kari malangas, na
ki saupai asikei si keve taun kovek ta akamusai ina.

Volava Iesu ka serei

6 Na kala antok iau ta, “Keve mengen ke nang kapo tutuman na kapo
angkoai si kokelai kuluna. Volava nia na God voiang katala alis a
Malanganto ina taun a keve katakai i kus amalangas, katala asok kana
angelo asi kana me akalit ani kana keve asosokai ta saka keve bil an oring
lik palau ki serei. 7 Longong. Naka serei oring lik palau. Uruk si igenen ang
kapo using a keve mengen i kus amalangas nei buk ke.”

8 Nau a Ioanes, natala longong na natala arai kapa ani keve bil aongos
ke. Taun ang nala longong asip ia na nala arai asip ania, nala soturungai e
ngono kakina i angelo vopo akalit ang anig ta keve bil ke, ani naka mamaila
serei singina. 9 Sikei kala antok iau ta, “Ku ago luai ta abis ani oring
ang singig. Napo kun asosokai asukang palau val numai na keve tasim ri
katakai i kus amalangas, kuvul ve vap ang kipo usiusing a keve mengen
aongos i nei buk ke. Ku soturungai si God.” 10 Le na kala antok iau ta,
“Ku ago ta vulit bat an ani keve mengen i kus amalangas nei buk ke, using
kalapo angasungai a taun. 11 Man a si kapo uli abis ani lau rikek, kapo ro
ka abis aliu ia. Man a si kapo abis a lau mimitikan, kapo ro ka abis aliu
ia. Man a si kapo abis a lau korong, kapo ro ka abis aliu ia. Man a si kapo
laulauan daus, kapo ro ka uli asukang lak.

12 Longong, oring lik palau naka serei. Na naka serei velai ani seupok,
asi kag alis ani siksikei akorong palau val kana saka abis an katala abis ia.
13 Nau nang a tutapongai na akamusai. Nata ago aino na naka ago asikei.
Nau napo tukul bung i keve bil aongos.

14 Uruk singiria vap ang kitala galui adaus kari maus, asukang na le iang
kipo atogon a roron si kari angan si ei i to, na ki palak si keve takaman ane
nei rina ang. 15 Ane komo ri kauvek, ria vap po teng maras, ri katakai i
panik, daung, kuvul ve ria kipo soturungai si tangatangai, na ria vap po uli
buk na abis ani lau i kapau.

16 Nau a Iesu nata asok kag angelo ani kan akus atutuman imi keve
kuvkuvulan i lomlomon. Nau a tutusung na nat i David, nau a kalto ngan i
tangat.” 17 Au na Malanganto ve aina i pala ang kilongla antok ta, “Me.” Na
man a si e iang kapo longong, ka kun antok ta, “Me.” Si e iang kapo mingom,
me ane ke, na si e iang kapo atogon vubuk, kapo ro kame luk a laman i to,
kovek i samui.

18 Napo akus atutuman a vap ang kipo longong a keve mengen i kus
amalangas i nei buk ke asukang ke. Man a mang sikei ka alakai ani kakana
ta kun keve bil petekai singina, God ka kun alakai ani kana keve bil asi
apoes ania val kitala kun salik ania nei buk ke. 19 Na man a mang sikei ka
luk suai ani saka keve mengen i kus amalangas nei buk ke, God ka kun luk
suai pelek ania ta potokan ang kakana si ei i to na nei rina daus ang, voiang
a buk ke kapo mengen amalangas tatana.

20 Vopo akus atutuman ke ta keve bil ke, kapo antok ta, “Io, kapo tutuman,
oring lik palau naka serei.” Io tutuman. Me Volava Iesu.
21 Roron le si Iesu Karisto ka sinong singimi aongos.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1–2:12
2	Mataio 2:13–3:6
3	Mataio 3:7–4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25–7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24–11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46–13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47–14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29–16:12
25	Mataio 16:13–17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23–19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34–23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31–26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69–27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Marko 1:1-28
16	Marko 1:29–2:12
17	Marko 2:13–3:6
18	Marko 3:7-30
19	Marko 3:31–4:25
20	Marko 4:26–5:20
21	Marko 5:21-43
22	Marko 6:1-29
23	Marko 6:30-56
24	Marko 7:1-23
25	Marko 7:24–8:10
26	Marko 8:11–9:1
27	Marko 9:2-29
28	Marko 9:30–10:12

date	Scripture
1	Marko 10:13-31
2	Marko 10:32-52
3	Marko 11:1-26
4	Marko 11:27–12:17
5	Marko 12:18-37
6	Marko 12:38–13:13
7	Marko 13:14-37
8	Marko 14:1-21
9	Marko 14:22-52
10	Marko 14:53-72
11	Marko 15:1-47
12	Marko 16:1-20
13	Lukas 1:1-25
14	Lukas 1:26-56
15	Lukas 1:57-80
16	Lukas 2:1-35
17	Lukas 2:36-52
18	Lukas 3:1-22
19	Lukas 3:23-38
20	Lukas 4:1-30
21	Lukas 4:31–5:11
22	Lukas 5:12-28
23	Lukas 5:29–6:11
24	Lukas 6:12-38
25	Lukas 6:39–7:10
26	Lukas 7:11-35
27	Lukas 7:36–8:3
28	Lukas 8:4-21
29	Lukas 8:22-39
30	Lukas 8:40–9:6
31	Lukas 9:7-27

date	Scripture
1	Lukas 9:28-50
2	Lukas 9:51–10:12
3	Lukas 10:13-37
4	Lukas 10:38–11:13
5	Lukas 11:14-36
6	Lukas 11:37–12:7
7	Lukas 12:8-34
8	Lukas 12:35-59
9	Lukas 13:1-21
10	Lukas 13:22–14:6
11	Lukas 14:7-35
12	Lukas 15:1-32
13	Lukas 16:1-18
14	Lukas 16:19–17:10
15	Lukas 17:11-37
16	Lukas 18:1-17
17	Lukas 18:18-43
18	Lukas 19:1-27
19	Lukas 19:28-48
20	Lukas 20:1-26
21	Lukas 20:27-47
22	Lukas 21:1-28
23	Lukas 21:29–22:13
24	Lukas 22:14-34
25	Lukas 22:35-53
26	Lukas 22:54–23:12
27	Lukas 23:13-43
28	Lukas 23:44–24:12
29	Lukas 24:13-53
30	Ioanes 1:1-28

date	Scripture
1	Ioanes 1:29-51
2	Ioanes 2:1-25
3	Ioanes 3:1-21
4	Ioanes 3:22–4:3
5	Ioanes 4:4-42
6	Ioanes 4:43-54
7	Ioanes 5:1-23
8	Ioanes 5:24-47
9	Ioanes 6:1-21
10	Ioanes 6:22-40
11	Ioanes 6:41-71
12	Ioanes 7:1-29
13	Ioanes 7:30-52
14	Ioanes 7:53–8:20
15	Ioanes 8:21-30
16	Ioanes 8:31-59
17	Ioanes 9:1-41
18	Ioanes 10:1-21
19	Ioanes 10:22-42
20	Ioanes 11:1-53
21	Ioanes 11:54–12:19
22	Ioanes 12:20-50
23	Ioanes 13:1-30
24	Ioanes 13:31–14:14
25	Ioanes 14:15-31
26	Ioanes 15:1-27
27	Ioanes 16:1-33
28	Ioanes 17:1-26
29	Ioanes 18:1-24
30	Ioanes 18:25–19:22
31	Ioanes 19:23-42

date	Scripture
1	Ioanes 20:1-31
2	Ioanes 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37–22:16
4	Aposel 22:17–23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rome 1:1-17
13	Rome 1:18-32
14	Rome 2:1-24
15	Rome 2:25–3:8
16	Rome 3:9-31
17	Rome 4:1-12
18	Rome 4:13–5:5
19	Rome 5:6-21
20	Rome 6:1-23
21	Rome 7:1-14
22	Rome 7:15–8:6
23	Rome 8:7-21
24	Rome 8:22-39
25	Rome 9:1-21
26	Rome 9:22–10:13
27	Rome 10:14–11:12
28	Rome 11:13-36
29	Rome 12:1-21
30	Rome 13:1-14
31	Rome 14:1-23

date	Scripture
1	Rome 15:1-21
2	Rome 15:22–16:7
3	Rome 16:8-27
4	1 Korinto 1:1-17
5	1 Korinto 1:18–2:5
6	1 Korinto 2:6–3:4
7	1 Korinto 3:5-23
8	1 Korinto 4:1-21
9	1 Korinto 5:1-13
10	1 Korinto 6:1-20
11	1 Korinto 7:1-24
12	1 Korinto 7:25-40
13	1 Korinto 8:1-13
14	1 Korinto 9:1-18
15	1 Korinto 9:19–10:13
16	1 Korinto 10:14–11:1
17	1 Korinto 11:2-16
18	1 Korinto 11:17-34
19	1 Korinto 12:1-26
20	1 Korinto 12:27–13:13
21	1 Korinto 14:1-17
22	1 Korinto 14:18-40
23	1 Korinto 15:1-28
24	1 Korinto 15:29-58
25	1 Korinto 16:1-24
26	2 Korinto 1:1-11
27	2 Korinto 1:12–2:11
28	2 Korinto 2:12-17
29	2 Korinto 3:1-18
30	2 Korinto 4:1-12
31	2 Korinto 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korinto 5:11-21
2	2 Korinto 6:1-13
3	2 Korinto 6:14–7:7
4	2 Korinto 7:8-16
5	2 Korinto 8:1-15
6	2 Korinto 8:16-24
7	2 Korinto 9:1-15
8	2 Korinto 10:1-18
9	2 Korinto 11:1-15
10	2 Korinto 11:16-33
11	2 Korinto 12:1-10
12	2 Korinto 12:11-21
13	2 Korinto 13:1-14
14	Galatia 1:1-24
15	Galatia 2:1-16
16	Galatia 2:17–3:9
17	Galatia 3:10-22
18	Galatia 3:23–4:20
19	Galatia 4:21–5:12
20	Galatia 5:13-26
21	Galatia 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17–5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipo 1:1-26
30	Pilipo 1:27–2:18

date	Scripture
1	Pilipo 2:19–3:6
2	Pilipo 3:7–4:1
3	Pilipo 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21–2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18–4:18
9	1 Tesalonike 1:1–2:9
10	1 Tesalonike 2:10–3:13
11	1 Tesalonike 4:1–5:3
12	1 Tesalonike 5:4-28
13	2 Tesalonike 1:1-12
14	2 Tesalonike 2:1-17
15	2 Tesalonike 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22–3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15–3:15
29	Pilemon 1:1-25
30	Eberaio 1:1-14
31	Eberaio 2:1-18

date	Scripture
1	Eberaio 3:1-19
2	Eberaio 4:1-13
3	Eberaio 4:14–5:14
4	Eberaio 6:1-20
5	Eberaio 7:1-19
6	Eberaio 7:20-28
7	Eberaio 8:1-13
8	Eberaio 9:1-10
9	Eberaio 9:11-28
10	Eberaio 10:1-18
11	Eberaio 10:19-39
12	Eberaio 11:1-16
13	Eberaio 11:17-31
14	Eberaio 11:32–12:13
15	Eberaio 12:14-29
16	Eberaio 13:1-25
17	Iakovo 1:1-18
18	Iakovo 1:19–2:17
19	Iakovo 2:18–3:18
20	Iakovo 4:1-17
21	Iakovo 5:1-20
22	1 Petero 1:1-12
23	1 Petero 1:13–2:10
24	1 Petero 2:11–3:7
25	1 Petero 3:8–4:6
26	1 Petero 4:7–5:14
27	2 Petero 1:1-21
28	2 Petero 2:1-22
29	2 Petero 3:1-18
30	1 Ioanes 1:1-10

date	Scripture
1	1 Ioanes 2:1-17
2	1 Ioanes 2:18–3:2
3	1 Ioanes 3:3-24
4	1 Ioanes 4:1-21
5	1 Ioanes 5:1-21
6	2 Ioanes 1:1-13
7	3 Ioanes 1:1-14
8	Iudas 1:1-25
9	Asangai 1:1-20
10	Asangai 2:1-17
11	Asangai 2:18–3:6
12	Asangai 3:7-22
13	Asangai 4:1-11
14	Asangai 5:1-14
15	Asangai 6:1-17
16	Asangai 7:1-17
17	Asangai 8:1-13
18	Asangai 9:1-21
19	Asangai 10:1-11
20	Asangai 11:1-19
21	Asangai 12:1-18
22	Asangai 13:1-18
23	Asangai 14:1-20
24	Asangai 15:1-8
25	Asangai 16:1-21
26	Asangai 17:1-18
27	Asangai 18:1-24
28	Asangai 19:1-21
29	Asangai 20:1-15
30	Asangai 21:1-27
31	Asangai 22:1-21